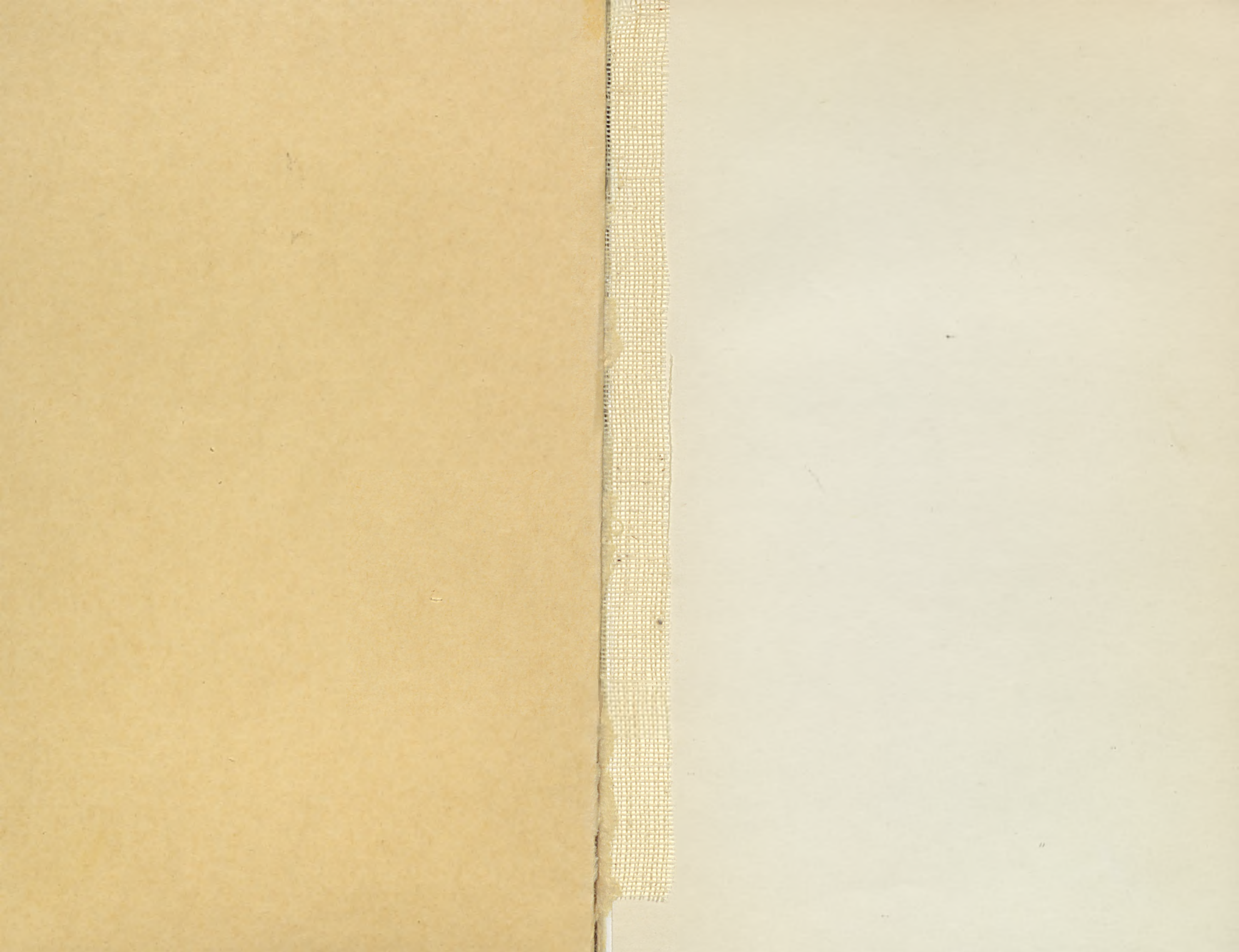
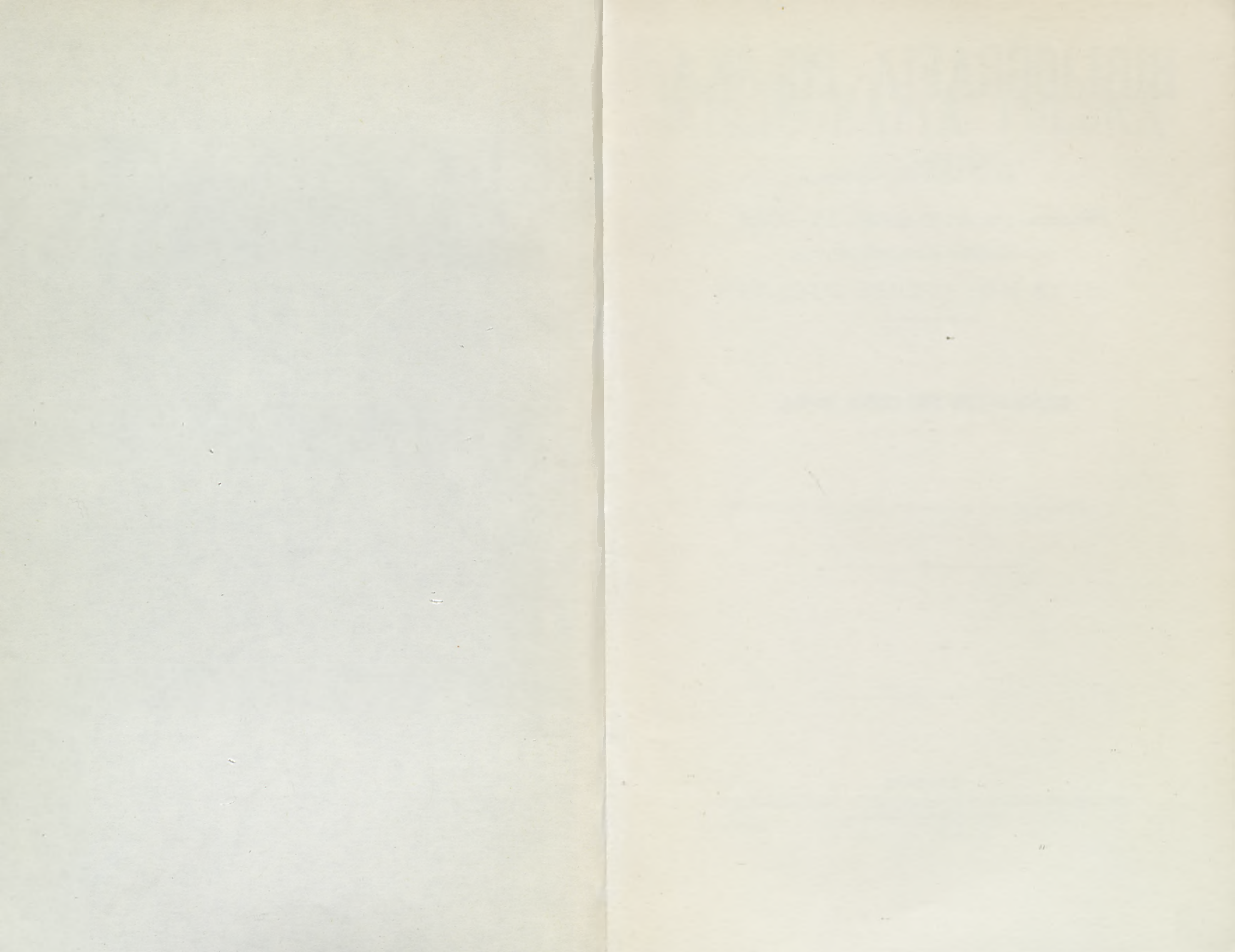


Karol Estreicher
BIBLIOGRAFIA
POLSKA

TOM 28





BIBLIOGRAFIA POLSKA

cz. III

(Opisująca druki starożytności XV—XVIII
w układzie alfabetycznym)

OGÓLNEGO ZBIORU TOM XXVIII

cz. III

Wydawnictwo Polskiej Akademii Umiejętności

KRAKÓW
DZIĘKI WYDAWNIU WYDAWNIWA
1930

BIBLIOGRAFIA POLSKA

CZĘŚĆ III.

(Obejmująca druki stuleci XV—XVIII
w układzie abecadłowym).

CZĘŚCI III TOM XVII: LITERA Si—Soj.

KRAKÓW.
CZCIONKAMI DRUKARNI UNIwersYTETU JAGIELLOŃSKIEGO
pod zarządkiem Józefa Filipowskiego.
1930.

BIBLIOGRAFIA POLSKA

KAROLA ESTREICHERA.

OGÓLNEGO ZBIORU TOM XXVIII.

Wydał STANISŁAW ESTREICHER.

Nakładem Polskiej Akademji Umiejętności.

KRAKÓW.
CZCIONKAMI DRUKARNI UNIwersYTETU JAGIELLOŃSKIEGO
pod zarządkiem Józefa Filipowskiego.
1930.

Tom XXVIII Bibliografii ukazuje się w półtora roku po poprzednim, co wobec trudności połączonych z drukiem stanowi pewnego rodzaju rekord sprawności Drukarni. Doszedłem w nim do połowy litery S. Reszta tej litery zajmie dalsze dwa tomy, tak że cała litera S zawarta będzie w czterech tomach. Druk następnego tomu rozpocznie się w krótkim czasie, o ile tylko Akademia Umiejętności rozporządzać będzie w tym roku funduszami niezbędnymi dla druku tak kosztownego dzieła. Wszak należy pamiętać, że większa jego część drukowana jest petitem, a i korekty wobec ogromnej ilości nazwisk i liczb muszą być kosztowniejsze niż w innych dziełach. Trudność znalezienia funduszu to najważniejszy szkopuł, o który się rozbijały dotąd usiłowania, aby zapewnić regularną kontynuację w latach 1916—1927.

Tom niniejszy wychodzi mniej więcej w tej samej objętości co poprzedni (str. 411), i przynosi niemniej doniosły materiał. Żadne z trzech stuleci (XVI, XVII, XVIII) objętych Bibliografją nie może się uskarżać na brak plonu. Do każdej gałęzi wiedzy i literatury znajdują się tu przyczynki. Szczególnie obfite są one dla dziejów sporów religijnych XVI i XVII stulecia. Opracowałem tu dwóch wielkich pisarzy katolickich: Skargę i Smigleckiego. Bibliografją prac tego ostatniego, pisarza o europejskiej sławie (na którego Logice kształcił się w Oxfordzie Swift), — poraz pierwszy wyczerpująco zestawiona — pozwoli może komuś podjąć się obecnie jego monografji.

Z pisarzy dysydenckich wskazuję na opracowanie twórczości Simlera, Walentego Smalca oraz dwóch Socynów. Brak monografji o Fauście Socynie, centralnej postaci bujnego prądu antytrynitarskiego, jest rażącym brakiem polskiej literatury. Opracowałem zresztą nie tylko Socynów, ale i bibliografją całego socynjanizmu, który z Polski rozlał się licznymi strugami po Węgrzech, Niemczech, Francji, Holandji, Anglii i Ameryce. Od niego wywodzi się nie tylko nowe pomysły dogmatyczne jak np. wykład kapituły »Na początku było słowo«, ale i nowe idee społeczne: pacyfizm narodów, równość ludzi, humanitaryzm w prawie karnem. Wywiera on wpływ na Grocjusza i Komeniusza — a aż do połowy XVII wieku żyje w wysokiej mierze sokami polskiej myśli. Wielki to czas, aby ten wkład Polski do kultury europejskiej — znany tylko w ogólnym zarysie od czasu prac Brücknera — bliżej opracować. Może tom XXVIII do tego się przyczyni.

Do dziejów kościoła ruskiego przynosi ten tom materiały pod Sielawą, Skupieńskim (pracę tę windykuję Birkowskiemu), zwłaszcza pod Smotrzyckim, i ten pisarz pół polski a pół ruski wychodzi w świetle dat »Bibliografji« dużo konkretniej i plastyczniej niż dotychczas.

Obfite są przyczynki do dziejów nauk w Polsce. Historyk medycyny znajdzie dużo materiału, począwszy od najstarszej polskiej księgi lekarskiej z początku XVI wieku (str. 51) — poprzez prace Siennika, Simoniusa, Sixtusa, Sierpca, Sleszkowskiego. Znaczna ich część nie była dotąd nigdy opisaną.

Historja nauki prawa znajdzie tu dla siebie pokłosie pod Sławieńskim (ciekawa dysertacja ingolsztacka), Mich. Słońskim, Skrobiszewskim Jakóbem, jednym z najwcześniejszych autorów dysertacji doktorskich. Do historii poglądów politycznych znajdują się materiały pod Kasprem Siemkiem (próby antywaryczne), Stan. Skarszewskim, Szczepanem Sienickim, Jakóbem Śliwskim,



Smoguleckim Mikołajem. Ten ostatni (str. 319) przedstawia analogiczny przykład prawnika-polityka jak Jan Sierakowski (str. 59) o całe pół wieku przed nim. I on także broni programu szlacheckiej władzy, tylko na tle reakcji katolickiej.

Dla historyka politycznego przynosi ten tom ciekawe szczegóły czy to przy opisie walki stoczonej między Skyttem a Ossolińskim na dworze króla angielskiego Jakóba, czy to zwłaszcza pod nazwiskami Sobieskich. Wielkie znaczenie postaci króla Jana, górującej w całej współczesnej opinii europejskiej, wyjdzie dla każdego, kto zada sobie trud zestawienia dzieł i ulotek niemieckich, francuskich, włoskich, hiszpańskich, angielskich, poświęconych naszemu bohaterowi. Dla dziejów XV i XVI w. nie są bez znaczenia informacje bibliograficzne pod Silvius Eneas i Silvius Amatus.

Dla dziejów nauk ścisłych przedstawiają interes informacje podane pod nazwiskami obu Śniadeckich, pod Patrycyem Skaradkiewiczem, a zwłaszcza pod licznymi autorami kalendarzy i prognostyków (Piotr Słowacki, Stan. Słowakowicz). Po raz pierwszy opracowano tu bibliografię Siemienowicza, słynnego polskiego teoretyka sztuki artyleryjskiej. Dla dziejów językoznawstwa ważną jest gramatyka hebrajska Słonkowica.

Z samego końca XVIII w. wybijają się tu postaci Franc. Siarczyńskiego, Wacława Sierakowskiego, Stan. Siestrzeńciewicza. Każda z nich zasługuje na uwagę historyków naszej przeszłości, jako dla czasów swoich nader charakterystyczna.

Najmniej plonu przynosi tom niniejszy dla historii poezji polskiej, ale i tu wymienić można mało znaną osobistość Franc. Sitańskiego, Łukasza Słowickiego, Franciszka Śmiadeckiego (typ rzemieślnika i poety zarazem); wreszcie dwóch kobiet: Siemiotkowskiej i Siebenycherowej. Pod nazwiskiem tej ostatniej należy szukać, zdaniem mojem, jakiejś innej właściwej autorki, bliskiej dworu królowej Anny.

Jeśli dodam do tego liczne druki mające tylko znaczenie dla historii kultury — a nie nauki ani literatury — jak owe panegiryki zalewające Polskę (Ślęczkowski, Ignacy Ślachetka, Antoni J. Słowakowicz, Wawrzyniec Śmiesz-kowicz, jeden z protoplastów barokowego panegiryku) albo jak objawy literatury antysemickiej (str. 238 i nast.) — to zestawilem rejestr ważniejszych autorów i druków, w tomie XXVIII bliżej opisanych. Opisy bibliograficzne są, wydaje mi się, wierne, uwzględniające nie tylko zewnętrzną stronę druku, ale i wchodzące w jego treść. Zwróciłem także uwagę na zapiski świadczące o dziejach poszczególnych egzemplarzy.

Tom poprzedni wywołał kilka nader życzliwych recenzji. Autorom ich składam podziękowanie za słowa zachęcające do dalszej pracy, taksamo jak dyrekcjom bibliotek Jagiellońskiej, Muzeum nar. (Czapskich), Akademii, Warsz. Uniw., Ossolińskich, Krasieńskich, Kórnickiej, Zamojskich, Toruńskiej, Czartoryskich, Uniw. lwow. za przysłane mi na czas przygotowywania manuskryptu druki, co umożliwiło autopsję niemal każdego druku, o jakim piszę.

W roku 1928 udzieliło mi miasto Kraków nagrodę 5000 złotych za pracę naukową około »Bibliografii«. Przeznaczyłem ją w całości na prowadzenie prac przygotowawczych nad dalszemi tomami, na co żadnego funduszu nie posiadałem. Pozwalam sobie złożyć za to gorące podziękowanie zarządowi miasta Krakowa, w którego murach od lat osiemdziesięciu dwóch (1848—1930) prowadzi się praca nad dokonaniem i ogłoszeniem niemałej wytrwałości wymagającego dzieła, zbliżającego się coraz widoczniej ku swojemu końcowi.

Kraków, 31 maja 1930.

Stanisław Estreicher.

Siano z pola śmiertelności ob. Pokorski Innoc. (1690).

SIANOŻECKI Jan Kazimierz Wojnicz. Lament pasterek nad śmiercią Amorylli swej współrogiennicy z okazji wypłaconego śmiertelności długu na dniu 22. Miesiąca Kwietnia roku 1783. przez JWną Izabellę z J. O. Xiążąt Lubomirskich Potocką pisarżową W. X. Lit. w Warszawie. w 4ce, kart 4.

Faleński w Bibl. warsz. 1866 I 350.

Warsz. Uniw.

— Smutny odgłos Korpusu artyleryi Koronney z okazji śmierci JW. z Potockich Graffowej Brühlowej w dniu 23 Listopada 1782 r. zdarzoney. Warszawa. 1782. w 8ce, str. nlb. 8.

Krasieńs.

— Los przewidziany Narodu Polskiego wierszem opisany. (B. m. i r.) w 4ce. Zamoj.

SIARCZYŃSKI Antoni, sekretarz sejmowy (1753 † 1820). Dyaryusz Seymu Ordynaryinego Pod Związkiem Konfederacji Generalney Obojga Narodow W Podwoynym Posłów Składzie Zgromadzonego W Warszawie Od Dnia 16. Grudnia, Roku 1791 (poprawiono atramentem na 0) Tom I. Część I. [Tu rycina Smuglewicz del. Gröll fec. przedstawiająca Wolność z czapką frygijską na włóchni depczącą postać niewieścią z piawem i z zerwanemi kajdanami obok]. W Warszawie, w Drukarni Uprzywileiowanej Michała Gröll'a, Księgarza Nadwornego Jego Królewskiej Mości (1791). fol., k. 2 nlb., str. XII, k. 6 nlb. i str. lb. 391 (sygn. Ggggg 2).

Toż... Tom I. Część II. [Winieta z literami S. A. R.]. fol., k. tyt., str. 410.

Ob. opis w tomie XV str. 430.

Autorem diarżusza powyższego był Siarczyński. On też jest podpisany pod dedykacją królowi. Podnosi w niej, że dopiero Stan. Aug. wrócił sejmom lud i znaczenie. Na życzenie króla marszałek sejmowi powołał go na sekretarza.

Rozpoczyna uniwersał zwołujący sejm oraz uniwersał marszałków konfederacji (z r. 1790). Potem idzie: uniwersał J. K. Mci powtórnym, oraz drugi uniwersał marszałków. Wreszcie idą spisy senatorów, ministrów i posłów.

Część I rozpoczyna sesja I z dnia 16 grudnia 1790. Kończy sesja XII z 7 stycznia 1791.

Część II obejmuje czas od sesji XIII z 10 stycznia do sesji trzydziestej z 7 lutego 1791.

Resztę diarżusza niewydaną złożył autor warsz. Tow. Przyj. Nauk, skąd zabrano rękopis do Petersburga.

Diarżusz Siarczyńskiego jest prowadzony z wielką dokładnością. Możemy to ocenić porównując jego prace z poprzedniami diarżuszami z lat 1788—90 zarówno in folio (przez Łuszczewskiego) [Bibl. XV str. 430] jak in 8vo [Bibl. XV str. 461]. Diarżusz z r. 1790/91 in 8vo, zwany »Dziennikiem«, wychodził równolegle, w luźnych zeszytach, każda sesja osobno; ale sesje były tam inaczej numerowane. Np. sesja z dnia 1 lutego 1791 jest tam oznaczona cyfrą CCCLXXIX (379). Dziennik ten, nieco pobieżniejszy od Diarżusza Siarczyńskiego dochodzi do dnia sesji CCCXXXV, a więc obejmuje luty, marzec i kwiecień, których Diarżusz Siarczyńskiego drukowany nie objął.

Egz. Akad. (Część I) i Czart. (Część II) ma na oprawach herb Ciołek Stan. Aug. wraz z Orłem i Pogonią.

Akad. — Branic. — Chrept. — Czartor. — Jagiell. — Krasieńs. — Ossol. — Uniw. lwow. — Zielińs.

— Zbiór Konstytucji I Uchwał seymu pod Związkiem Konfederacji w Warszawie Agitującego Się... Podług Dat Oblaty Wydrukowany... (1791)... ob. Zbiór.

— wierny czynności... (1791)... ob. Zbiór.

Znaczną część konstytucji seymu catoroletniego on oblatował w grodzie warsz., w charakterze „Comitorum atque Confoder. Regni secretarius“. Stąd w niektórych katalogach bibl. figurują one mylnie pod jego nazwiskiem. — Należy ich szukać w „Bibliografii“ pod tytułem danej ustawy, a więc np. pod „Zasady do poprawy“, „Sejm“, „Sejmiki“, „Ustawa rządowa“, itp. — albo też pod „Actum“. Ważniejsze druki, uzupełniające konst. 3 maja, zestawie pod „Ustawa rządowa“. — ob. Actum (1790—92) — objaśnienie (1792) Sejm — Sejmiki — Siarczyński Franc. — Urządzenie do urzędu i akt ziemiank. (1792) — Ustawa 3 maja.

O jego późniejszej działalności ob. Bibl. Estr. IV. 229. — Bentkow. II. 170. — Sobieszcz. w Encykl. pow. Org. XXIII. 381. Porównaj niżej uwagę co do jego autorstwa książki „Dzień 3 maja“.

SIARCZYŃSKI Franciszek (1758 † 7 listop. 1829). Dzień Trzeci Maia, Roku 1791. w Warszawie, Nakładem i Drukiem M. Grölla, Księg: J. K. M. w 8ce, k. 3 nlb., str. 260.

Na k. tyt. rycina przedstawiająca kolumnę ostrosłupową z literami SAR, u spodu jej siedzi kobieta i rytuje na kamieniu napis: Aequa lance. Naokoło wieniec. Podpis: Gröll inv. & fec.

Enc. kośc. XXV str. 250 błędnie podaje, jakoby to była ta sama rycina, co w „Dziarjusz seymu konstyt.“ (ob. wyżej).

Niektóre egzemplarze mają po tytule kartkę z cytatem: Consilium in providendo, industria in agendo, celeritas in conficiendo. — Na końcu była doprawiany Katalog książek Grölla (kart 8).

Rozpoczyna Przedmowa, w której zapowiada, że był dziełem przytomny, a w wystawieniu rzetelny. Autor nie podpisan.

Zaczyna od wystawienia przyczyn, dla których konstytucję przyspieszono (wieść o rozbiórce kraju). Na str. 7 opis wypadków z 3 maja. Przytacza mowy i depesze odczytane w sejmie. Na str. 159 opis przyścię króla, marszałków etc. Na str. 179 wypadki z 4 i 5 maja. Od str. 224 o usposobieniu kraju w stosunku do Konstytucji. Kończy list Piusa VI papieża w sprawie Konstytucji.

Dzieło jest diarjuszem wypadków; podaje o nich dość szczegółów skądinąd nie znanych. Wyszło bezimiennie. Jako autor bywa podawany Franciszek Siarczyński, ale mam wątpliwość, czy nie był nim raczej Antoni Siarczyński? On bowiem prowadził diarjusz seymu i system kronikarski tu przyjęty lepiej się zgadza z jego umysłowością jak z sposobem pisania Franciszka Siarczyńskiego.

Bentk. H. I. II 777.

Akad. — Jagiell. — Ossol. — Zamoj. — Zielińs.

— Geografia czyli opisanie naturalne, historyczne y polityczne krajow y narodow we czterech częściach świata zawierających się, z dołączeniem Geografii Astronomiczney. Przez X. Franciszka Siarczyńskiego K. W. P. K. Tom I. w Warszawie 1790. w Drukarni J. K. Mei i Rzeczypospolitey u XX. Scholarum Piarum. w 8ce, k. 8 nlb., str. 402 i k. 4 nlb.

Toż... Tom II. w Warszawie 1794. w Drukarni Xięży Piarow. w 8ce, k. 2 nlb., str. 539 i 1 nlb.

Tom III. k. t., str. 684 i k. 1 nlb.

Egzemplarze tomu II i III miewają nieco różne tytuły. Różnica jest drobna, bo polega tylko na tem, że w jednym jest na tytule winiętka (kula ziemiska), w innych niema.

Koniec tomu III był widocznie przedrukowany. Są bowiem pewne drobne różnice między egzemplarzami w kustoszach, w uwagach marginesowych (np. na str. 561), nawet odmiany w układzie (str. 577). Różnic w treści niema jednak.

W przedmowie rozpoczynającej tom I gani dzieło Łubieńskiego, a chwali geografję X. Wyrwicza; wspomina de la Croix i Büschinga. Mówi, że geografję Polski opisał najobszerniej. Część astronomiczną brał z Mentelle'a. Poczem idzie: Przestroga względem wymawiania obcych wyrazów — i Skrócenia.

W tomie I jest: Wstęp; Słownik geograficzny (przekład łacińskich, włoskich, hiszpańskich, franc. itp. terminów); na str. 40—48: wyrazy marynarskie używane w piśmiach geograficznych (jest to słownik terminów żeglarskich, zasługujący i dzisiaj na uwzględnienie). Od str. 49: Opisanie matematyczne i fizyczne. Na str. 75: Opisanie polityczne ziemi (o religij, językach, ustroju). Od str. 94. Podział ogólny powierzchni (na lądy i morza). — Od str. 115: O północnych państwach Europy (Danja, Norwegja, Szwecja, Rosja, Anglja). — Na str. 271 o Syberji. — Na str. 378—402

o ustroju i prawach Anglii. Na ostatnich 2 kartach porządek materji i spis błędów. Tom II opisuje: Niemcy, Austrję, Niderlandy, Czechy, Śląsk, Prusy, Holandję. Na końcu Rejestr rzeszy.

Tom III zawiera: Szwajcarję, Węgry, Francję, Hiszpanję i Portugalję, Turcję, Grecję, Włochy. Na końcu Rejestr.

Jest to więc tylko geografia Europy, a w niej brak Polski (pomimo że autor zapowiadał w przedmowie, że ją obszernie uwzględni). Dzieło widocznie nieukończzone. Zapewne przeszkodził ukończeniu rozbiór kraju.

Przy opisie każdego kraju uwzględnia autor rozległość, płody, ludność, religję, monetę, nauki, rząd, dochody, góry, rzeki, posiadłości, podział na prowincje, miasta, historję.

Akad. — Czartor. — Dzików. — Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwow. — Zamoj. — Zielińs.

— List Sandomierzanki do Podolanki drukowany w Krakowie (u Ig. Grebla) Roku 1784. w 8ce, k. 10 nlb. Datowany ze Szczerczyna d. 30 lipca 1784. Było przedrukowane jako „Anti-Podolanka“ przy drugim wydaniu „Podolanki“ X. Krajewskiego, o csem tom XX. 203.

Tendencją jest obrona piśmiennictwa polskiego przed zarzutami Krajewskiego (Podolanka wychowana w stanie natury). — Odpowiadał na to znawca Krajewski w dalszych trzech broszurach (Odpis męża, Djałog, List Podolanki) o csem obacz tom XX str. 202—3 oraz t. XV, 424.

Omawia tę polemikę Gubrynowicz Romans w Polsce 1904 str. 112.

Branic. — Jagiell. — Krasinś. — Ossol. — Warsz. uniw. — Zielińs.

— List Paryżanki do Podolanki, czyli Oryginał do Kopii. 1784. w 8ce, str. 15.

Pisane z powodu plagjatu, jaki miał popełnić ks. Krajewski, który romans franc. „Imirce“ (autora pseud. Xang-Xung) przerobił i zastosował do stosunków polskich.

List Paryżanki podpisany jest również Imirce. Datowany: 22 paźdz. 1784.

Wątpliwem jest, czy autorem jest Siarczyński, choć bywa mu przyznawane. Jego „List“ wyszedł o kilka miesięcy wcześniej. Byłby w nim poruszył sprawę plagjatu (chyba że poznał romans franc. później?). — Ob. tom XXI. 339.

Gubrynowicz l. c. str. 116.

Akad. — Krasinś. — Ossol. — Zamoj.

— Listy Moralne Do utworzenia pięknego serca stosowne z Niemieckiego na Polski język Przełożone Oryginał Angielski Tom I. The Libertine, who, lost in guilty joys Scoms heav'n's just

love, and shuns the préchers voice. Won by the artfull tales of gen'rous deeds, Shal fell the wish to copy wnat he eads. Rowe. W Krakowie. Kosztem y drukiem Ignacego Grebla Typ. y Bibliop. J. K. Mei Roku 1785. w 8ce, T. I. k. 1 nlb. i str. 252.

Są podobno egzemplarze z datą 1782. I są także egzemplarze oznaczone jako „Edycja Trzecia“ Tomu I: „w Drukarni Uprzywilejowanej Antoniego Grebla Roku 1792“. — Wreszcie są także egzemplarze oznaczone jako „Edycja Czwarta“ „w drukarni Antoniego Gröbla Roku 1800“. — Oczywiście są to tylko edycje tytułowe, bez zmian.

Na odwrócie k tyt. tomu I jest Regestr Listów Moralnych. — Na czele Przedmowa. Namacznik powiada, iż w języku niemieckim wyszły te listy 4 razy.

Toż... Do utworzenia cnotliwego serca stosowne... Tom II... w Krakowie 1788. Kosztem i drukiem Ignacego Grebla Typ: i Bibl. J. K. Mei. (Na końcu:) Tłomaczenie X. S. od Ro. K. B. T. P. w 8ce, k. 2 nlb., str. 305.

Również i ten tom wyszedł z zmienioną kartą tytułową jako: „Edycja Trzecia. w Krakowie 1793. w Drukarni Antoniego Gröbla“.

Na odwr. str. 305 zaczyna się w edycji z r. 1788: Katalog książek Polskich krajowych, które wyszły kosztem z Drukarni Greblowskiej.

Dzieło jest romansem, złożonym z listów pisanych przez osoby o imionach greckich i rzymskich (Kleon, Cynasz, Sofron, Juniusz, Narcyz, Epicharinus, Zerim, Parmenides, Kleomenes, Fedon etc.). Ciągłości akcji w nich niema. Treść moralizująca i psychologiczna. — Nazwiska angielskiego autora nie wykryłem. Gubrynowicz Romans w Polsce (1904) dzieło to pominał.

Akad. — Czartor. — Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwow. — Wileńs.

— Mowa przy dorocznym zaczęciu Szkół Warszawskich XX. Scholarum Piarum, miana przez X. Franciszka Siarczyńskiego Nauczyciela Wymowy. w Warszawie 1788. w 8ce, str. 27.

Zwalczca obojętność dla religij, pogardę kraju. Omawia różne wady młodzieży polskiej. Jocher 1751 podaje za Bielskim tytuł po łacinie. Akad. — Krasinś.

— Pochwała Stanisława Szczęsnego Potockiego generała Artylleryi Kor. W Warszawie w drukarni XX. Sch. Piarum 1789. w 8ce, str. 43.

Wyszło bezimiennie. Dotyczy daru Szczęsnego złożonego Rzeczyp. (12 armat i klej-

noty) po uśmierzeniu buntu ukraińskiego. — Cytuje jako jego pracę Enc. kość. XXV. 250 (za Wójcickim). To samo twierdzi notatka ręką Jana Szlachtowskiego z roku mniej więcej 1860.

Ob. tom XXV str. 170 (pod Potockim St.). Branic. — Muzeum Narod. — Zamoj.

— Sztuka ogrodnicza czyli o ogrodnictwie; zawierająca przepisy chodzenia przyzwoitego około ogrodów kwiatowych, kuchennych, y sadów, z przydatkiem niektórych ciekawych wiadomości y sekretów. w Krakowie kosztem Ign. Grebla. 1782. w 8ce, str. 146.

Zamoj.

— Toż... chodzenia przyzwoitego około ogrodów kwiatowych, kuchennych y sadów z przydatkiem niektórych ciekawych y użytecznych wiadomości sekretnych. Edycya druga poprawiona. W Krakowie 1785 kosztem y drukiem Ignacego Grebla Typografa i Bibliopoli J. K. Mości. w 8ce, str. 144.

Na odwrotnej stronie karty tytułowej: Czytałem naukę o sztuce ogrodniczej, że być może drukowana zaświadczam. — Dan w Kollegium Teologicznem Kanonicznem. Dnia 11 Marca Roku 1782. — X. M. Jan Kanty Toryani Pisma S. y Prawa obojga Doktor, Ksiąg w Dycezyi Cenzor. mpp. — Na drugiej karcie umieszczona: Przemowa do czytającego. W niej powiada autor, że zebrał materiał do swego dzieła „z ksiąg najwięcej niemieckich“.

Na 3 następnych kartkach (niepaginowanych) znajduje się: Wypis rozdziałów i rzeczy w tej książce zawartych“. Jest części 4: I. o ogrodach kwiatowych, II. o ogrodach kuchennych, III. o sadach, IV. o szczególniejszych sposobach i sekretach ogrodniczych. — Na dalszych 3 kartkach znajduje się: „Regestr opisanych w tej książce kwiatów, ziół, drzew, ogrodowin, owoców, krzewów i innych roślin porządkiem alfabety“ (kart nlb. wraz z tytułową 8). — Zaczyna się następnie rzecz właściwa a zarazem i paginacja.

Porówn. Matawowski (Kalendarz 1784). — Wymieniane bywają edycje 1775 i Kraków 1780.

Jagiell. — Ossol. — Zamoj. — Zielińś.

— Traktaty między mocarstwami europejskimi od r. 1648... ob. Traktaty.

Siarczyński był wydawcą tomów IV, V i VI (za lata 1774—1789). Poprzednie tomy wydali Obermayer i Skrzetuski. — Tom IV rozpoczyna się od r. 1764. Tom VI kończy się przekładem Konstytucji amerykańskiej z r. 1789.

— Traktaty, konwencye handlowe y graniczne... między Polską y obcemi państwami od r. 1764—1791... zawarte.. Warszawa (1791)... ob. Traktatv.

— Uwaga na koszta pogrzebowe w Wiedniu. Wrocław [właściwie Kraków] w 1781. w 8ce, str. 20.

Autorem jest Teleszyński (ob.). — Bywa przyznawane i J. Wybickiemu.

— Krotka fizyczna y historyczna wiadomość o soli. Humanis Nil aptius usibus usquam Est sale, diversi commoditate Cibi. Schrötter de Sal Vielci. W Drukarni Nad: J. K. Mei: i PP. Kom: Edukacyi Narodowej Roku 1788. w 8ce, k. tyt., str. 58 (mylnie 59, gdyż str. 29 opuszczona).

Omawia traktat między Polską a Cesarzową Niemiecką (M. Teresą) z r. 1775 i odstąpienie sprzedazy soli Kompanji pruskiej. Objasnia gatunki soli, historję żup polskich, zagraniczne żupy, sól morską i warzoną, sposób budowania warzonek, żupy ruskie w Galicji, żupy w Busku i Solcu. Kończą uwagi w sprawie naszego handlu solą ze Wschodem.

Dziełko to napisał z rozkazu króla i otrzymał za nie medal Bene Merentibus.

Akad. — Jagiell. — Ossol. — Zamoj.

— Zakus nad zaciekami Wszecznicy Krakowskiej Czyli Uwagi nad niektórymi tey Akademii dySSERTACYAMI. Il n'y a pas d'autre moyen de rendre les lettres respectables, que de faire trembler ceux, qui les outragent. Voltaire. w Warszawie w Drukarni P. Dufour Kons: Nadw: J. K. Mei, Dyrektora Drukar: Korp: Kad: (1789). w 8ce, str. 95.

Na końcu: Koniec Części I.

Omówione są tu rozprawy: Andrzeja Trzciańskiego, Marcina Fiałkowskiego i Jacka Przybylskiego (ob. Bibl. XV, str. 254, XVI, 204, XXV, 360). Jest to więc jeden z epizodów tej nader interesującej polemiki literatów warszawskich z profesorami krakowskimi, w której brali udział Śniadecki, Kołłataj, Dmochowski, Kopczyński, Łańcucki, Siarczyński, Fijałkowski, Przybylski i Trzciański. Cały ten spór zupełnie dotąd nie opracowany. Celem kampanji literackiej inspirowanej przez Śniadeckiego było wstrząśnięcie „złym gustem“ Akademji krakowskiej i jej „gotycyzmem“ (to słowo po raz pierwszy tu użyte), oraz zmusić ją do postępu. Siarczyński uderza nie tylko na zacofanie naukowe, ale głównie na zły język polski (swalczą neologizmy jak.

wypadek, wszechnica, słynny, nieuwierny, zakus, itp. — zestawienie neologizmów świadczy, że wiele z nich szybko się przyjęło).

Jest to polemika ze strony polskiego „oświeceni“, grupującego się dokola Stan. Augusta, przeciwko barokowi naukowemu — polemika, którą pomścił na oświeceniu (i na Śniadeckim) rycho Mickiewicz.

Części II Siarczyński nie wydał. Natomiast Bielski Vita str. 191 mówi, że część II tworzy rozprawa Dmochowskiego „moderatus scripta“. Broszurę Dmochowskiego streścił ojciec w tomie XV str. 253—254.

Porównaj także dwa bezimiennie pisma: „Syllen“ i „Rozbiór Zakusu nad Zaciekami“, które jest zapewne pióra Trzciańskiego, (o czem w tomie XXVI. 408).

Jagiell. — Ossol. — Zielińś.

— ob. Dmochowski Fr. — Dyalog (1784) — Echard (Dykeyon. geogr. 1782) — List (1760—1) — Obermayer Fulgenty — Raynal (Historia polit. rewol. 1783) — Traktaty.

Był także redaktorem „Gazety rządowej“ w r. 1794; obacz tom XVII str. 53.

O jego późniejszej bardzo obfitej działalności (1800—1829) ob. Estreicher Bibl. IV. 230. — O pozostawionych przezeń nader licznych rękopisach ob. Katalog ręk. bibl. Ossol. (zwłaszcza tom II i III) oraz Czasopismo nauk. Ossol. 1830. III.

Encykl. kość. XXV (ks. Dmochowski). — Encykl. Orgelb. XXIII (Sobieszczański). — Wójcicki Życiorys znakomitych ludzi. — Bielski Vita et scripta str. 192. — Krzemieński w Sto lat myśli polskiej II. str. 324. — Smoleński Kuźnica Kołłatajowska... oraz Publicyści anonimowi 1912. — Korbut Literatura II. 275.

SIARKIEWICZ Antoni, Jezuita (1670 † 1 maja 1723). Miecz sprawiedliwości Boskiej trybunalską y chrześcijańską sprawiedliwością od zemsty przyzyrany: kaznodziejską mniej polorowaną pracą do większego od złotego Abdanku, poloru oddany Jaśnie Wielmożnemu Jaśnie Nayprzewielebniejszemu Jego Mości Xiędzu Janowi Skarbkowi Arcybiskupowi Lwowskiemu y całej Metropolii Ruskiej, Administratorowi Opactwa Płockiego. Tudzież Wielmożney y Prześwietney Kapitulie Lwowskiej Wielkim Pralatom Panom y Dobrodzieiom od X. Antoniego Siarkiewicza Soc. Jesu Ordynaryusza Katedry Lwowskiej roku którego Pan Pokoju miecz w pochwy

chowa 1718. w Lwowie w drukarni Collegium Soc. Jesu. folio, k. 11 nlb., str. 409.

Rozpoczyna Prefacia, w której wychwala Abdanków, oraz: Do Czytelnika i aprobacje, Poczem idą dwa lwowskie kazania: kazanie na konsekracji Fel. Jana Szaniawskiego Biskupa Sufragana 1717 i kazanie na konsekracji Zofii Teofilii Skarbkowny Zakonu S. O. Benedykta Xieni. — Te oba nie są liczbowane. Poczem idzie kazanie na niedzielę 10 po świątkach — kończy kazanie na niedzielę 9 po świątkach. Przepelnione łaciną y niedoręcznymi cytatami z hitorji starożytnej. Bowiem przesornie unika aluzji do Polski się odnoszących. Posługuje się przykładami obcemi. Wyjątkowo na str. 90 o obrazie płażącym Stanisława w Lublinie na słomianym rynku. Na str. 75 o jarmarku jarosławskim.

Na str. 188 kazanie przeciw obchodzeniu mięsopustu.

Jocher 4724. — Brown Bibl. 367.

Akad. (brak, k. t.) — Jagiell. — Ossol.

— Smutna Korony Polskiej postawa Jaśnie Oświeconego Trybunału apparacya, jak jasnym słońcem wypogodzona przy szczęśliwey dyrekcji Laski Marszałkowskiej Jaśnie Wielmożnego Pana P. Andrzeja Radomickiego Woiewody Kaliskiego od Ordynaryusza Piotrkowskiego Societ. Jesu, piórem y mową adumbrowana Roku od apparyciey świętey na świat sprawiedliwości 1710. dnia reassumpcyi przerwanego powietrzem Trybunału 16 marca. W Zamościu w drukarni Akademickiej. folio, 7 k. nlb.

Przypis Ant. Siarkiewicza Andrzejowi Radomickiemu Marszałkowi Trybunału kor. Kuzanie na zaccęcie Trybunału w Piotrkowie. Poprzedza lista deputatów świeckich i duchownych.

Brown Bibl. 367.

Branic. — Ossol. — Warsz. Uniw.

— Pańskie y walne Korony Polskiej prezydium w herbowney Jaśnie Wielmożnego prezydenta bramie Jmci X. Jana Pokrzywnickiego dziekana Gnieźnińskiego, proboszcza Krakowskiego etc. etc. Referendarza Koronnego na dobro pospolite osadzone y pochwalone od Ordynaryusza Societatis Jesu w Kościele Piotrkowskim Roku Pańskiego 1709. w Zamościu w drukarni Akademickiej. folio, 4 ark.

Przypis do X. Jana Pokrywnickiego Prezydenta Trybunału kor. Kazanie na zakończenie Trybunału w Piotrkowie. Poprzedza opis deputatów duchownych i świeckich. Brown Bibl. 367.

Krasińs. — Warsz. Uniw.

— Tryumf z przekonanego światła w herbowney Jásnie Wielmożnych Ichmciov PP. Cetnerow Chorągwi, rozwinięty przy solennym do Zakonu Naświętszego Sakramentu ingresie Jásnie Wielmożney Imsci Panny Zofii Cetnerowny Wojewodzánki Smoleńskiej &c: ogłoszony, i dedykowany Honorowi Jásnie Wielmożnych Imściow Pánow Cetnerow, i sameyże Fundátorki Prześwietnego i Prześwietego Zakonu Wielebnych Pánien Sakramentek Lwowskich. od X. Antoniego Siarkiewicza Soc: Jesu Ordynariusza Káthedry Lwowskiej Roku, ktorego Zwycięsca śmierci swoy tryumf wslawił. 1717. Dnia Trzeciego Wielkánocnego. We Lwowie w Drukárni Bráckiey SSS. Troycy. fol., k. 11 nlb.

Egz. Jag. ma na tytule dedykacją własnoręczną Stef. Szczazanieckiemu.

Po k. tyt. 2 karty zajmuje „Prefacia“, w której autor wywodzi genealogję Cetnerów. Jan Cetner był urodzony z wnuki Stan. Żółkiewskiego.

Kazanie z tekstu: Levate signum in Sion. Brown Bibl. 367.

Jagiell. — Krasińs. — Ossol. — Zamoj.

Siarkiewicz Marcin ob. Decisio (1740).

SIATKIEWICZ Franciszek. Krasna Góra Lubaska, Cudami Bożemi w Kościele Lubaskim Nayswiętszey Panny Maryi Wslawiona, y z Rozkazánia ś. p: Jásnie Wielmożnego Jegomości Xiędza Hieronyma Wierzbowskiego, ná ten czas Biskupa Fessenskiego, Suffragana, y Oficýała Poznanskiego, Kustosza Warszawskiego, J. K. M. S. Roku Pańskiego 1686. pierwszy raz. Teraz powtornie zá pozwoleniem Wielmożnego Jegomości Xiędza Szczepana Skrzebowskiego, Kánoniká Káatedralnego Poznańskiego, Jásnie Oświeconego Xiążęcia, Jegomości Biskupa Poznanskiego Audytora, y Generalnego Sędziego, Proboszczá Bukowskiego, y Szremskiego. Przez X. Franciszka Siatkiewicza, Dzię-

kána Czarnkowskiego, Proboszczá Lubaskiego, do Druku Podana. Roku Pańskiego 1762. W Poznaniu, w Drukárni Akadémickiey. w 8ce, k. 68 nlb. (sygn. A—1₄).

Tytuł obejmuje całą 1 kartę (po obu stronach).

Jest to przedruk wydania pierwszego z r. 1686, nie znanego mi. — X. Siatkiewicz jest nie tylko wydawcą przedruku, ale redaktorem tekstu na nowo.

W „Prefacyi“ opowiada o cudach Krasnej Góry Lubaskiej (z Lubasza w Kościńskim). Kościół był założony w r. 1606 (wskutek wizji poddanego Groszka z parochji Prusinowa) przez panią Trąbczyńską. Obraz był przywieziony z Rzymu. Osiadł przy kościele bernardyn Adam z klasztoru przemęskiego.

W r. 1664 kościółek zgołał, ale przed r. 1700 go odbudowano. X. Siatkiewicz przeniósł obraz do nowego kościoła w r. 1757. Opisuje krótko ten akt uroczysty.

Rozpoczynają się akta z lat 1688 (za biskupa Wierzbowskiego) stwierdzające cuda dokonane przez obraz M. Boskiej lubaski. Zeznają je ludzie różnych stanów; dużo materiału obyczajowego i dużo do historii wierszeń. — Od k. D list sufr. Kierskiego z r. 1738 i dalsze cuda. — Od k. I, modlitwy do N. M. P.

Jocher 8939 podaje błędnie Lubuski Kościół. Akad.

Sibeneicher ob. Siebeneicher.

Siberch Jerzy Alojzy ob. Elger Georgius (1683).

Siberis ob. Belcour Th. (Relation 1776) — Sybir (Syberia).

Sibilla ob. Sybilla (np. Sibilla Dorothea).

Sibilla Erythraea ob. Libanus Jerzy Lignicensis.

Ob. ks. Miaskowski w Roczn. Pozn. Tow. P. N. 1904.

SIBILSKY. Copie d'une Lettre du Général Sibilsky Baron de Wolfsberg à S. M. l'Impératrice de Russie à Varsovie ce 14 Nov. 1757. Copie eines Schreibens des Generals Sibilsky, an I. K. M. von Russland. d. d. Warschau den 14. Nov. 1757. Dantzig, 1758. w 4ce. Petersb. publ.

— ob. Sybilski.

Sibiniensis (Cibiniensis) Laurentius ob. Albertus M. (Philosophia 1516).

W tomie XII str. 97 mylnie wydrukowano Libiniensis. — Obacz Birkenmajer Ex libris VI. 29.

Sibrandus Lubbertus ob. Makowski Johannes.

Siccus Piotr ob. Siccus.

SICHARDUS Joannes. Antidotum contra diversas omnium fere seculorum haereses. Habes humaniss. lector, opus novum, nuper nostro beneficio ex altissimis tenebris in lucem prolatum et non aestimandis laboribus excusum... Basileae, excud. Henricus Petrus, mense Augusto anno M.D.XXVIII (1528). fol., kart 17 nlb., 1 czysta, lb. kart 275 i 1 nlb.

Z inicjałami Holbeina.

Dedykacja wydawcy: Sigismundo Polon. Regi... Joannes Sichardus. W niej wychwala Piotra Tomickiego, i młodzieńca Andr. Zebrzydowskiego i Andr. Krzyckiego Bisk. płockiego.

Dzieło zawiera pisma kilkunastu ojców Kościoła. Między innymi: Justinus Admonitorius adversus gentes; Athanasius. Libri II de trinitate; Marius Victorinus. De trinitate; Hilarius De patris et filii unitate; Ambrosius De resurrectione; Cyrillus itd.

Czartor. — Jagiell.

— Disciplinaryvm liberalivm orbis, ex P. Consentio et Magno Avrolio Cassiodoro. Cui adiecimus, adducti argumenti affinitate, libellos L. Apvleii Madaurensis de Syllogismo categorico. Censorini de Die natali. Recens à nobis publicis studijs asserti. Excudebat Basileae Joan. Bebelius, Mense Avgvsto, Anno XXVIII (1528). Cum gratia & priuilegio. w 4ce, k. lb. 79.

Dedyk. Clarissimo Adolescenti Andreae Zebridoiuo Polono... Io. Sichardus S. D. Panzer VI. 265 nr. 708.

O obu powyższych dziełach oraz o stosunku wydawcy ich do Polski ob. Fijałek w Polonia Sacra 1919 oraz Kot w Ref. w Polsce 1921 I str. 76.

Czartor. — Jagiell.

Sichem C. V., rytownik ob. Krüger P. (Calend. 1626).

Sichtenius Aleks. ob. Scaliger P. (Apologia).

Sicilien ob. Borch M. J. (1785) — Sycylia.

Siciniana domus ob. Jagieliński (Valerianus a S. Hier. 1692).

Siciński ob. Sieciński.

SICKIUS Piotr z Retzburga (1530 † 26 kwiet. 1588). Oratio De Obitu

Illustrissimi Principis Ac Domini, D. Alberti Senioris Marchionis Brandenburgensis etc. Primi Ducis Borussiae etc. et Suae Celsitudinis Generosissimae Conjugis Annae Mariae, natae in laudatissima Ducum Brunsvicensium familia Recitata A. M. Petro Sickio in Academia Regiomontana die XVII Maij, qui fuit Illustrissimi Principis et D. D. Alberti Senioris etc. natalis, Anno Christi 1568. Addita sunt et alia scripta, quae tempore exequiarum ad significandum communem luctum publice fuerunt proposita. In Monte Regio excudebat Johannes Daubmannus Anno M.D.LXVIII (1568). w 4ce, kart 4.

Wrocław. miej.

— Oratio de vestigijs sapientiae et providentiae Dei, quae artibus impressa sunt. 1562. w 4ce, k. 17 nlb.

Dedyk.: Albertowi Margr. brand. ks. prus. Wspomina w niej o przywilejach Zyg. Augusta.

Czartor.

— Oratio de statu Ecclesiarum Prutenicarum, et de Confessione Illustrissimi Principis ac Domini D. Alberti Senioris Marchionis Brandenburgensis etc. Primi in Prussia Ducis, etc. Opposita Calumnijs et manifestis mendacijs Pavli Schalichii cum xx. Martij, Anno M.D.LXXII. quarta uice, Sanctissimo Heroi et Patri Patriae D. Alberto Seniori parentalia celebrarentur. Authore M. Petro Sickio Sacrae Theologiae in Academia Regiomontana Professore. Regiomonti Borvssiae excudebat Johannes Daubmannus. Anno 1572. w 4ce, kart 21 (sygn. A—E).

Dedyk. Alberto Friderico Duci Prussiae.

Ob. Scalichius.

Wierzbowski II 1471.

Dzików. — Gdańs. miej. — Krasińs.

Siclo (De) ob. Grzepski Stan.

Sicorski Jan ob. Sikorski.

SICUL Christoph Ernst. Thranendes Leipzig, oder Solennia Lipsiensia, womit I. K. M. Frau Christianen Eberhardinen (zóna Aug. II)... Ableben auf der Universität öffentlich bejammert worden. Leipzig 1727. w 4ce.

Siculus Amatus Joh. ob. Amatus. Ob. o nim Morawski w Sitzungsberichte der W. Akad. (Phil. Hist. CL.) 1887.

SICULUS Math. Ungarus. Assertion-
nes meteorologicae ad D. Andr. cardina-
lem Bathorem. episc. Varmiensem.
Brunsberegae, Schönfels, 1598. w 4ce.
Dziaków.

Siczkowski ob. Potocki Stanisław
Szczęsny.

SIDECKI Krzysztof. Hymen Na We-
sele, J. M. Pana, P. Andrzeja Cienio-
wica, z J. M. Panną, Katarzyną Sche-
dłową Corką, J. M. Pana P. Krzysztofa
Schedla, Rayce Krakowskiego, wszel-
kiemi cnotami ozdobioną. Przez M. Krzy-
sztofa Sideckiego, w Akademii Krak.
Phil: Doct. R. P. 1640. Dnia 22. Lipca.
w 4ce, k. 8 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Pana Młodego (ryba),
na następnej stronie herb Panny Młodej
(panna); pod herbami sześciowiersze. Na
Na odwrócie cytaty z Lipsiusza Ad Belg.
Epist.

Panegyryk drukowany dr. goc. a ułożony
w sgrabnych oktawach (widoczny wpływ
P. Kochanowskiego). Na k. B, pochwały
Krzysztofa Schedla, bardzo interesujące
dla historyka mieszczaństwa: Sławego
Ojca dziecino kochana, Którego imię i wy-
soka cnota, Nie tylko miastu temu jest
wydana, Ale i w krajach odległych szero-
roka, W poradę, mądrość i ludzkość
ubrana, Nie obawia się żadnego obłoka...
etc.

Juszyński Dykc. II. 179.

Jagiell. — Warsz. Uniw.

— Melos Talassii, clarissimis nouis
coniugibus, D. Andreae Cieniowic, cum
virgine pudicissima, Catharina Sche-
delia, consultiss. viri D. Christophori
Schedelii ciuis & consulis Cracou. filia.
A. M. Christophoro Sidecki Phil. Doct.
Obseruantiae ergo DCá. (1640). w 4ce,
k. 6 nlb.

Na odwr. k. tyt. i na następnej stronie herby
jak o „Hymenie“ i sześciowiersze łac.

Dedykacja Krzysztofowi Schedlowi. W pane-
giryku pisanym wierszem podnosi zalety
Cieniowica. Na końcu wiersz: ad socer-
orum familiam (Priami, Orsetti, Phorcini).
Są to wszystkie rodziny włoskie osiadłe
w Krakowie.

Jagiell. — Ossol. — Zamoj.

Siderski Paulus ob. Jabłoński P.
Fortuna (1677).

Sidlovitius Paulus ob. Szydłowic-
cki — Beroaldus Phil. (1497).

Sidney Henry ob. Bona Sforza
(Amours 1682).

Sidorańce (wieś) ob. Status Causae
XX. Jezuitów.

Sidorowicz Konrad ob. Prośba.

Sidorowiczowie ob. Lipnicki Leop.
(Sprawa 1799) — Tubielowiczowie (1789).

Sidrański bór ob. Deskrypcya (1736).

Sidus ob. Alojsius a M. Dei (occi-
dentis 1705) — Ancuta (Sagittae 1711) —
Bartochowski Adal. (infultum 1686) —
Bieliński (1726) — Biezanowski (au-
reum 1683) — Czaplinski Kar. (immort.
gloriae 1684) — Denhoff Zyg. (publ.
laetitiae 1645) — Dzielski A. J. (primae
magnit. 1694) — Girus eroticarum
(1524) — Gołyński Marc. (coeli Sar-
matici 1688) — Hacki Jan (1681,
1683) — Jelski (1737) — Joachim a Nat.
(Leoniae 1672) — Kochowski Al. (olo-
rum) — Krasowski Mich. (terras super.
1696) — Łukaszewicz J. J. (lucidis-
simus 1668) — Marescotte G. (oloris
auspicio 1668) — Polignac M. (orient.
monarchis 1697) — Przyjemski Wł.
(supremum 1699) — Sołohub (1744) —
Zaluski A. Chr. (primae magnitud.
1693) — Zbaraski Krzysztof. (noctis 1730).

SIDUS Hiacinthus. Symbolum amor-
ris. Peregreię indolis Adolescētibvs.
primam in Artibus et Philosophiaē
Lauream in alma Acad. Crac. capessenti-
bus a Hyacintho Sido. Stud. Almae
Acad. Cracovieñ. conscriptum, Craco-
viae, in officina Matthiē Andreoviensis
anno domini 1632. w 4ce, 1^{1/2} ark.

Dedic. Vlad. Domin. duci in Ostrog Comitii
in Tarnów.

Są tu wiersze poświęcone tym: Sebast. Ko-
szucki, Roch. Światłowic, Bartł. Burka-
towic, Greg. St. Chrzastowic, Paw. Boym,
Mart. Barsze, Alb. Aleks. Kinellowic, Stan.
Szczuka, Hyac. Adamowicz, Mart. Gośliń-
ski, Joan. Olophowicz, Alb. Strazyce, Joan.
Skoczynski, Melch. Manczynio.

Jocher 1367. Jagiell.

Siebach Daryusz Parys de ob. Dis-
putatio (1538) — Ressus.

W tomie XXIV pod Paris podano błędnie
datę 1638.

SIEBENEYCHER Jakób. Ekonomika.
Starowolski Hecaton. 1627 N. LXXXV.

— Przewodnik albo kościołów kra-
kowskich opisanie 1603... ob. Cezar
Franc.

Am. Grabowski Kraków 1844 s. 130. —
Bandt. H. dr. kr. p. II 426. — Tom-
kiewicz Przyczynki 1912 str. 303—5.

SIEBENEYCHER Justus (Jodocus).

Modvs Accedendi, Ad Venerabile Sacro-
sanctae Eucharistiae Sacramentvm. Jvsti
Siebeneycheri. S. Paulus I. Cor. XI.
Qvotiescunq; manducabitis panem hunc.
& calicem bibetis; mortem Domini an-
nunciabitis, donec veniat. Itaq; qui-
cunque manducaverit panem hunc; &
biberit calicem Domini indignè: reus
erit corporis & sanguinis Domini. Probet
autè seipsum homo: & sic de pane illo
edat, & de calice bibat. qui enim man-
ducat & bibit indignè: iudiciū sibi mā-
ducat, & bibit; non dijudicans corpus
Dñi. Cracoviae, Anno Domini, M.DC.II
(1602). w 4ce, k. 10 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Bernarda Maciejow-
skiego „Ciołek“, pod nim 14towiersze. De-
dykacja temuż Maciejowskiemu. W niej
wychwala wykształcenie Maciej. w filozofji,
prawie i teologii oraz starania o podnie-
sienie kleru (ut religionem orthodoxam fo-
veat). Nazywa go swym patronem. Po-
równuje go do Samuela Maciejowskiego.
Wapomina o jego podrózach za granicą.
Na marginesie liczne cytaty z pisarzy
starożytnych.

Sama rzecz pisana heksametrami. Na margi-
nesie odsyłacze do pisarzy kościelnych.
W poemacie tym wysławia tajemnicę
eucharystji i podnosi zawód kapłański.
Całość interesująca ze względu na nastroje
w okresie antyreformacyjnym. — Kończy:
Ad candidum lectorem, wiersz.

Jocher 4350.

Czartor. — Jagiell. — Krasin. — Ossol. —
Uniw. lwow.

— ob. Groicki B. (Obrona 1605).

O całej rodzinie drukarzy Siebeneycherów
(Sybeneycherów) ob. Tomkiewicz l. c. —
Ptaśnik Cracovia impressorum str. 68.

SIEBENEYCHEROWA Anna. Rozmy-
ślania Męki Pana Naszego Jezvsa Kry-
stvsza, Z Modlitwami. Przytym y Ro-
żany Wianek naswiętszy Panny Má-
ryi. (Tu Matka B. z Dzieciątkiem).
W Krakowie w Drukarni Lázárzowey.
Roku Pańskiego 1594. w 4ce, k. 46 nlb.

Tytuł i cały tekst w ozdobnych ramkach. Na
odwr. k. tyt. herby Polski i Litwy i wał
Sforzów. Dedykacja Annie Królowej pol.
z r. 1594 podpisana: „Jedna z naniższych
poddanych, a z sercá życzliwych sług
Wáaszy K. M.“ Piszę w niej, że cieszyła

się zawsze łaską królowej; ale „pokarana
była tak od Boga, że przez zeszłość zdro-
wia nie mogła się K. M. napatrzeć ani
sobie na łaski zasłużyć“; ciesząc się
Panem Bogiem, napisała te oto małe
książeczki i przypisuje je Królowej. Pod-
nosi, że Królowa w swych chorobach i fra-
sunkach wolę Bożą skromnie znosiła. Prosi
jej, aby była jej dziatkom Miłościwą Panią.
Następuje: Do Czytelnika (wiersz na 5 str.).
Rozpoczyna się: Proszę cię bardzo pilnie
czytelniku miły: Zeby te książki przez
cię przeczytane były...

Od k. 6tej do 21: Rozpamiętywanie Nie-
winney Męki Pana Zbawiciela Naszego,
y Onych dróg jego, które czynił dla zbá-
wienia naszego, w onęj mece swoiég.
Od k. 22 do 46: Wianek Rozany Błogo-
ślawioney Panny Maryi. Na k. 29:
Wtora Część Rozanego Wianka. Na k.
38: Trzecia Część Rozanego Wianka.
„Wstępki“ do wszystkich trzech części
i „Zamknięcie, do Wczciwych Panienek“
pisane wierszem. Wszystkie wiersze mają
treść dewocyjną, forma nader słaba.
Kończy: Modlitwa za tę, co książki złożyła.
Rycin w taktcie 31: na jednej z nich u góry
(karta 20 v.) rok 1537. Przedstawiają one:
mękę Chrystusa; Matkę Boską z dzie-
ciątkiem (na tytule Wianka), sceny z życia
M. Boskiej i jej wniebowzięcie.

Autorstwo Siebeneycherowej nie jest stwier-
dzone. Opiera się ono na tem, że pod-
pisała ona przedmowę do królowej Ka-
taryny Rakuszanki w jednym z wydań
następnych (1612). Ale w tej przedmowie
z r. 1608 ma ona mówić, że „natrafiła
na książeczkę od jednej szlachetnej biało-
głowy napisaną,“ co mogłoby świadczyć
przeciw jej autorstwu. Mimo to zamie-
szczałem to dziełko pod Siebeneycherową
aż do wyświetlenia tej sprawy.

Por. tom XXVI 422, gdzie opisano znacznie
wcześniejsze Rozmyślanie o umęczeniu. —
Inne dziełko o podobnej treści z r. 1611
ob. pod Androcy.

Czartor. — Warsz. Uniw.(?)

— Rozmyślania Męki niewinney
Pana naszego Jezusa Chrystusa z Mo-
dlitwami. Przy tym Rożany wianek
Nayswietszey Panny Maryi Przydane
są teraz modlitwy przy mszy S. w Kra-
kowie w Drukarni Jakoba Siebeney-
chera 1604. w 4ce.

Dedykacja do królowej Anny, jak w po-
przedniej edycji. Poczem przemowa do
czytelnika (wierszem).

Są i tu: Przemowa po pierwszej części
wianka.... Po wtórej części wianka....
Po trzeciej części wianka.... Przemowa
do uczciwych panienek. — Dodana: Pieśń
starozakonna od trzech młodzieńców

w piecu ognistym śpiewana. Jest to pieśń Stan. Grochowskiego.

Joher 5801.

— Rozmyślania męki niewinnej Pana N. J. Chr. z modlitwami. Przy tym Różany wianek N. P. Maryey. Przydane są teraz Modlitwy przy mszy Sw. y Litanie. Kraków, u dziedziców Jakoba Siebeneychera, 1612. w 4ce (z rycinami).

Przypis Konstancy z Rakus królowey polsk... Anna Sybeneycherowa. Dan w Krak. 1608 lipca 30. — Uderza różnica między datą druku a przedmowy. Można przypuścić, że istniało wydanie z r. 1608. — Mam przed sobą rękopiśmienną notatę ręką H. Juszyńskiego, w której tenże pisze: „Jest to 26 osobnych rycin prócz powtórzonych wyobrażających tajemnicę męki Pańskiej.“ Egzemplarza dzikowskiego, który znalazł Juszyński, nie odszuka się już zapewne po spalaniu Dzikowa.

Wedle notaty Juszyńskiego był w dedykacji Katarzynie taki ustęp: „Abym pod ochronę i obronę znamienitej łaski W. K. M... przyjąć mogła z dziećkami swojemi.“ „Natrafiam na jedną książeczkę od jednej szlachetnej i nabożnej białogłowy napisaną.“ Dzików.

— Rozmyślania męki J. Chrystusa. w 4ce (z rycinami).

Defekt obejmujący arkusze od C₂ do P₄. — Na C₂ Droga czwarta (Rozmyślania). F₁ Rozpamiętywanie boleści. G₂: Koniec rozmyślań piosnką w utrapieniu. Na G₄ Wianek Najów. M. Panny. Rozmyślania 16 prozą i wierszem. Na kar. K₁: Rozmyślanie dziejące. Od O₂: Modlitwy we mszy. — Na karcie K₄: Przemowa po wtorej części wianka, do N. P. Maryey (wierszem). Na N₂: Przemowa po trzeciej części wianka do N. P. Maryey. Na O₁: Przemowa do uczciwych pańienek.

Ryciny piękne, jak w wydaniu Opecia całostronnicowe. Powtórzono je także w wydaniu następnem Jagiell.

— Rozmyślanie Męki niewinnej Jezusa Chrystusa Pana Naszego, z modlitwami, także y Rożanego wianka Nayswięt. Panny Maryi Nabożnemi, z przydaniem modlitew Brygitty S. o Męce Paskiey, zbawienny pożytek często mówiący sprawujących y krotkiego Nabozenstwa do B. Jana Kaniego Akademii Krakowskiey Doktora y Professora Wielkiego Męki Chrystusa Pana Kontemplanta. w Poznaniu, w druk. Akademickiey, 1714. w 4ce (z rycinami).

„Jest kartka katalogowa w Bibljotece Jagiell., ale książka zatraczona.“ Tak zanotował mój ojciec w r. 1880. — Jest to dziełko, które ojciec mój opisał w tomie XII str. 454 pod Bellina Michał; ale ten był tylko wydawcą nowej edycji.

(Sieber Michael). Als... Michael Sieber... seinen... Sohn, Michael... durch den zeitlichen Todt einbüssete. wolten... Mitleiden bezeugen... des Gymnasii Rector und Professores... Thorn (1710)... folio, 2 k.

Szabó III, nr. 4735.

SIEBERG (Zyberg, Schiberg) Jan Tadeusz. Głos JW. Jana Zyberka Woiewody Brzeskiego Litt. w Materyi Fort Ubiquinarii, przed zaczęciem Turni w Senacie miany, w Warszawie w drukarni Piotra Dufour Kons. Nadwor J. K. M. (1786). fol., k. 2.

Czartor. — Jagiell. — Warsz. Uniw.

— Mowa JW... Woiewody Brzeskiego Litews. przy uczynieniu relacji o examinie kommissyi Skarbu koronnego na sessyi seymowey dnia 26 paźdź. 1786 miana. Warszawa, Dufour. fol., k. 2. Czartor. — Jagiell.

— Odpowiedź z strony W. Jana Tadeusza à Wischling Sieberga Wwdy Brzeskiego Lit. powoda na ostatni stan sprawy z strony JW. Piotra Kurlandyi i Semigalii Xiążęcia, oraz UUr. Konsyliarzów naywyższych tychże Xięstw przełożony. folio, sygn. E.

Inne wydanie ma tenże tytuł lecz ark. nlb sygnow. N. — Wyszło po roku 1785, około 1788.

Obacz tom XXIV str. 293—4.

Warsz. Uniw.

— Przełożenie powtórne sprawy W^o Jana Tadeusza à Wischling Sieberga Wwdy Brzeskiego Litewskiego powoda, przeciwko JW. Piotrowi Kurlandyi i Semigalii Xiążęciu oraz UUr. Konsyliarzom naywyższym tychże Xięstw pozwanym. folio, ark. G₁.

— Replika z strony W. Jana Tadeusza à Wiszling Sieberg Wwdy Brzeskiego Litewskiego, przeciwko JW Xiążęciu Kurlandzkemu, y UUr. Konsyliarzom naywyższym Xięstw Kurlandyi i Semigalii. fol., kart 7 (sygn. D₁) Ob. Biron. Czapski.

— Reponse exacte a l'exposé succinct du proces intenté a S. A. S. Mgr. le duc de Courlande par S. E. Mr. de Sieberg Palatin de Brzesé en Lithuanie. (Bez w. m. dr). w 4ce, str. 31.

Rzecz o dobra Schwarzen i Grendshoff dane niegdyś przez Gotharda Kettlera przodkom Sieberga. Warsz. Uniw.

— Status causae pro mgfco Joan. Thaddaeo a Wisling Sieberg, palatino brestensi Lithvaniae ord. aquilae albae et S. Stan. equite, possessore haereditario Schlosbergensium, aliorumque honorum actore contra Ill^lum Petrum in Livonia Curlandiae et Semigaliae ducem, tam generosos consiliarios. tam supremos, quam regiminis eorundem ducatum citatos. folio, ark. B₂.

Sprawa o powróceniu dóbr. Gramse, czyli Grentzhoff, i wolny wrąg w lasach książęcych na opał i budowlę — tudzież o powróceniu osobnych dóbr Szwarden, wraz z pożytkiem familii Zyberkowskiej dziedzicznych, przez J. W. książęcia posiadanych.

— ob. Heyking Henr. Mar. (Exposé 1788) — Powilewicz Józ. (Exercitationes 1758).

Pisma odnoszące się do jego sporu z ks. Piotrem zestawione są pod: Biron i pod: Piotr.

(Sieberg Jozafat). Kommissya Między WW. Zyberkiem Woiewodą Inflantskim, Borchami Podkanclerstwem Koronn., Urodz. Kossakowskiemi z UUr. Tynzenhauzami y innemi tudzież kredytorami zesłego Starosty Posolskiego. folio, karta 1.

Bibl. T. P. N. w Poznaniu.

— ob. Powilewicz (1758).

Siebergowa (Zyberkowa) Ludwika ob. Bielawski Józef.

Siebergowie ob. Briccius Joannes S. J. (1697) — Powilewicz J. (Jan, Józef, Kazimierz, Magdalena Siebergowie).

SIEBERT Daniel (1616? † 1667). Betrachtung der Wunden Christi. Danzig 1660. w 4ce.

— Paulus naufragus... Danzig. 1662. w 4ce.

— Jesu Christi Leich Predigt... Predigt zur Ohra bei Danzig. 1664. w 4ce. Życie jego omawiają i prace inne wyliczają Seyler Elb. litt. 1742 i Tolckemit Elb. Lehrer 1753 str. 18.

Sieci złote... ob. Ciamer Jak. (1662).

Sieciechowski kościół ob. Bodurkiewicz Kazim. (1752) — Dębski N. A. (Klasztor 1791).

Siecińska (Sicińska) Maryanna z Zmigroda ob. Sowiński Krzysztof (Srzeniawa 1674).

SIECIŃSKI Jan Nepomucen, lektor Teologii i przeor w Kamieniu Koszerskim OO. Dominikanów. Brama niebieskiej chwały przez proces z światem świętej S. zakonu gorliwości JW. Panny Maryanny hrabianki Krasieckiey Chorążanki Nadworney W. X. Lit. wstępującej do Klasztoru PP. Wizytek przy solennym akcie obłóczyn otworzona, pilną prześwietney familii strażą obwarowana, a na honor JW. Jana hr. de Bibersztejn z Siecina na Krasieczynie Krasieckiego Chorążego Nadw. W. X. L. godney godnego oycy córy, samym nieśmiertelności wiekom w Lublinie w Kościele tychże WW. Panien kaznodziejską pracą wystawiona przez W. X. Jana Nepomucena Siecińskiego prow. polskiey Dominikana, s. t. lektora, natenczas przeora Konwentu Kamienia Koszarskiego r. p. 1760. Z pozwoleniem Starszych do druku podana w drukarni JKMei Monastera Poczajowskiego Z. S. Bazylego W. R. P. 1760. fol., 25 k. nlb. Na odw. str. tyt. herb Rogala i 8 w. pol. Prsyisał Chorążemu.

Krasiń. — Warsz. Uniw. — Zamoj.

Sieciński Maciej ob. Solikowski Jan Dymitr (Adjunctum 1603) — Święciecki St. H. (Pan Wyssogrodzki 1642).

Sieciński Nicolaus ob. Jagieliński (Murus 1692) — Waleryan od S. Hieronyma.

Sieciński P., wojewoda mściłowski ob. Tyzenhauz Wojewoda nowogrodz. (List winszujący 1745).

Sieciński Piotr ob. Święciecki.

Sieciński (Siciński) Stanislaus Episc. Premisl. ob. Baronius M. (Vita gesta 1610) — Bielawski Math. (Quaestio 1608) — Duracz H. (ingressus 1610) — Fredro Jakub (Gratulatio 1609) — Leopolda Jan (Rozsądek 1611) — Śliwski

Jak. (Grus 1617) — Szyszkowski Mart. (Applaus 1608).

Ob. Wielewickiego Diarium.

Sieciński Stan. (II), sędzia przemyski ob. Borkowicz J. (1680) — Olaszowski Andrzej (Fausta votivi 1675) — Sowiński Krz. (1674) — Tuszowski Wal. (Magnum 1680).

SIECINSKI Stefan. Ascia Charmesciana, lethales fati ictus excipiens, ad feralem urnam Lucae de Charmęzi Charmęski a Stephano Sieciński... Cracoviae, Frac. Caesary. 1650. w 4ce.

— In publica urbis gratulatione Vladislao IV. felicibus auspiciis electo Polon. Regi Oratio, habita in Aedibus S. Stanislai Romae a Stephano Sieciński, Can. Praemisl. Polono. Romae. 1633. w 4ce, 2 ark. Chreptow.

Sideris umbra ob. Tenczyńska Iz. (1645).

Siecle (Le) d'Or de l'Empire Romain Renaissant de ses cendres Sous Avgvste Octave: Par la Conduite & Felicite d'Auguste II Tres — Invincible Roy de Pologne, de nouveau renaissant à la Sarmatie: Apres les publiques Rejouissances du Monde Chrestien Celebré dans un appareil Scenique Par les Illustrissimes, Fort-Illustres & Magnifiques Jeunes Seigneurs Estudians au College de Varsavie de la Compagnie de Jesvs. M.DC.XCIIIX (1698). (Bez osobnej k. tyt.) folio, k. 2 nlb.

Jest to program przedstawienia składającego się z 2 preludjów, pięciu Protasis i 5 Apodosis. — Actores praecipui: J. Łużcki, Kaz. Sapieha, kilku Vierecków, Paweł Ben. Sanguszko, J. Tarło, Dymitr Bazylewicz Rosjanin, Ant. i Maciej Dębowscy, J. Czaroucki, Józef Lubomirski, J. Wodzicki, Söldaw, Sardi, Karol Wachschlager (Szwed), Aug. Horlemes i inni.

Całość obliczona na przypodobanie się Augustowi II, stąd wzięto za temat apoteozę Augusta Oktawiana. Ossol.

Sieczkarnia ob. Schneyder Jan Gottfryd (Doskonałe opisanie 1790).

SIECZKOWSKI And. Stanislao Augusto Poloniarum regi coron. 1764. Zamoj.

Siedlce ob. Pieśń (1788) — Przedborski — Stanisław August (Przyjęcie 1783, Opisanie).

Siedlecius Nicolaus ob. Jurgiewicz Andr. (1591, 1588).

Siedlecka ob. Ujejski.

Siedlecka Salomea ob. Decisio (1746).

SIEDLECKI Antoni, Opat Bazylianów w Owrużu. [Obrona unitów. po rusku]. Bez wyr. roku (około 1744).

Wydane bezimiennie. Janocki Lexic. I 224.

Siedlewski Wawrzeniec ob. Tutkowski Szymon (Vox plactarum 1653, Laurea artium 1653).

Siedlicka (z Siedlica) Apolonia ob. Bodurkiewicz Kazim. (1737).

Siedliski Aleksander ob. Eutropius Flavius (1745) — Hieronym z Ferrary (1748) — Kocieński Józef Ign. (Wielka chwala 1754).

Siednicki ob. Sedlnicki.

Siedm ob. Bellarmin R. (o głosie 1776) — Castor Ant. (M. Kuczwarewicz Psalmów 1667, 1674) — Jabłonowski St. W. (Iez) — Jachnowicz Jan (boleściach 1639) — Kalwarya (Koronek 1613) — Kochanowski Jan (Psalmów 1579) — Kościoły (Cezary — krakowskie 1611) Postękowski M. (Koronek 1613, 1623) — Radziwiłł Albrycht (1636) — Rywocki (cudów świata 1636) — Skarga P. (filarów 1582, 1584) — Szyszkowski M. (Kościołów 1662) — Włocki Fr. J. (słów 1736).

Siedmigródzki Mikołaj ob. Radziwiłłówna Regina (1637).

Siedmiu Mędrcach (O) historia ob. Historia — Neumarcken Georg (Sieben Weisen 1650).

(Siefert Georgius). Carmina nuptialia ad G. Siefert et Annae Gretschiae... Thorunij, Andr. Cotenius, 1589. w 4ce. Czartor.

Siefert Michał ob. Hoffmann Fridericus (Syncharma 1647).

SIEFERT (Syfert, Seifert) Paweł, muzyk Zym. III i organista u P. M. w Gdańsku. Triticum Syfertinum 1643. Są to psalmy na chrór.

— Anticribatio musica ad avenam Scacchianam. 1645.

Broszura polemiczna przeciw Scacchianemu. O tej polemice, jak również o polemice Sieferta z Försterem, pisze Poliński Dzieje muzyki polskiej 1907 str. 128.

Sieg (Des Moscowitischen Adlers unvermutheter) über den Nordischen Löwen. in Pohlen und Moscau, Worinnen Vornehmlich die letztere Action mit der Moscowitischen Armee und unglücklicher Niederlage des Königs von Schweden den 27 Jun. styl. vet. 1709. ohnweit Pultawa umumständlich (sic) und mit curieuses Anmerkungen vorgestellet wird. Cölln, bey Peter Marteau (1709). w 4ce, k. 8 nlb.

Potem idzie z osobnym tytułem:

Continuatio Des Moscowitischen Adlers Siegs über den Nordischen Löwen, Darinnen dasjenige, so nach der am 27. Jun. 1709. st. vet. ohnweit Pultavva vorgefallenen Bataille Ihro Gross-Czaarischen Maj. und dem Rest der feindlichen Armee weiters vorgegangen. w 4ce, k. 2 nlb.

Dalej idzie:

Continuatio II. Des Moscowitischen Adlers Siegs über Den Nordischen Löwen, Darinnen noch ferner berichtet wird, was merckwürdiges in allen zen Actionen zwischen der Moscowitischen und Schwedischen Armee vom 27. Jun. st. vet. 1709. und weiter vorgegangen, wobey zugleich die vornehmsten Haupt Ursachen der Schwedischen Niederlage angeführet werden, nebst ein und andere umständliche Relation und Listen. Anno 1709. w 4ce, k. 2 nlb.

Z tem łączy się kuźtoszem:

Vollkommene Relation von der grossen Victorie... den 29 Jun. st. v. 1709... (ob. Bibl. XXIV, str. 466 i XXVI, str. 226) w 4ce, k. 6 nlb.

Wszystkie te pisemka tworzą więc całość, opisaną niedokładnie w tomie XXIV str. 467, ponieważ wówczas nie znalazłem egzemplarza. Broszurka we wstępie opisuje politykę Karola XII i jego ambicje. Poczem idzie: opis bitwy wedle relacji świadka od 20 stycznia 1709, lista jeńców, wypadki po 27 stycznia, rozważanie o przyczynach klęski szwedckiej, listy Hallarda, Bellinga, Menżykowa. Specyfikacja oddziałów szwedzkich i ich strat. Pisemko wyszło ze strony szwedckiej. Akad.

Sieg ob. Adlerhold M. (gekrön. Feldzug 1687).

Sieger Christian ob. Cnorr Caspar (1645).

Siegmund ob. Amman Erazm (1515).

(Siegmund Samuel). Als die Gelehrten Samuel Siegmund, Smigla-Polonus, Und Gottfried Samuel Schöneck, Festenb. Sil. sich... im Monath Aprilis An. 1745. auf Hohe Schulen begaben... Wolten... Collegen... in nachfolgender Cantata... Bresslau in der Baumanns. Erben Buchd. druckts Joh. Theoph. Straubel. Factor (1745). folio, 2 karty. Wrocław. miej.

Siegniewski Jan Chryzostom ob. Betański Antoni Venceslaus (1784).

Siehoń Tadeusz ob. Zaleski Mich. (Sprawa 1799).

SIEJKOWSKI (Sieykowski) Michał († 1762?). Dni Roczne Świętych, Błogosławionych, Wielobnych y Pobożnych Sług Boskich, Zakonu Káznodzieyskiego, S. Oyca Dominiká, z Dyaryuszá Xiędzá Márkiezego, Bzowiuszá, y innych Autorow, Książ. Z Odpustámi, Przywileiámi, Łáskámi od Maryi P. świadczonemi, tákże z opisaniem Kościołow, y Klasztorow Prowincyi Polskiej Zembrane, A Przez W. X. S. Teologij Doktora, Michała Sieykowskiego, Dominikaná, ná ten czas w Kościele Kátedrálnym Krákovskim Káznodzieię, y Magistra Novitiorum, Professa Konwentu Krákovskiego, Do Druku z pozwoleniem Stárszych Roku Panskiego 1743. Podane. W Krakowie w Drvkarni Akademickiey. w 4ce, k. 54 nlb. (sygn. 1—4 oraz A—N₂).

Na odwr. k. tyt. herb. Jezierskich, po bokach 2 czterowiersze, u dołu 3 czterowiersze, 1 dwuwiersz i 1 sześciowiersz.

Dedykacja Janowi Pawłowi Jezierskiemu, przeorowi prowincjonalnemu prowincji polskiej. W przedmowie tej wysławia Jezierskiego i wylicza kilku znakomitszych jego krewnych. — Na 4 k. v. „Przemowa do łaskawego czytelnika“ i „Do Zoila.“ W przedmowie tej tłumaczy się, dlaczego kładzie nietylko świętych i błogost. ale i osoby niekanonizowane.

Następuje wykaz dzień za dniem, poczem: Odpusty y przywileje, Prowincye całego zakonu, Kościoły y klasztory Dominikań-

skie. — Tu dokładny opis kościołów; między innymi w Sandomierzu, Gdańsku, Poznaniu, Lublinie, Bochni, Łucku, Warszawie, Belzie, Gidlach, Dzikowie, Zofiborzu itp. Główną uwagę wznacza na cuda i na obrazy cudowne (kompilując Pruszcza, Kownackiego, Okolskiego itp.) — Od k. K₄: Łaski świadczące od N. M. P. zakonowi kazn. — Poczem: Podział godzin uczyniony na chwałę boską od Damiana Fonseki 1619. — Wroście: Krótkie zebranie klątw papieskich i biskupich... oraz: Przydatek odpustów nadanych zakonnym osobom. Na końcu: Facultas ordinis... (J. P. Jezierski i M. Ziętkiewicz).

W jednym egzemplarzu znajdują się dodane karty O₁, O₂ i O₃ widocznie później dodrukowane. Mają one napis: Klasztor Przewielebnych Panion Dominikanek Trzebiego Hábitu S. O. Dominika. — Znajdują się one w egz. Czartor. oprawnym z tegoż autora Świętą Pańską (po pierwszych 5ciu kartach). Inne egz. i to tak drugi egz. Czartor., jak Jagiell. i Ossol. tych kart nie mają.

Opisany tu egz. Czartor. jest identyczny z egz. Jagiell. (z wyjątkiem braku 3 kart końcowych). — Drugi egz. Czartor. ma tytuł taki sam, ale na odwr. k. tyt. jest Przemowa do łaskawego czytelnika i do Zoila, a na następnych 2 kartach: Oratio in laudem Sapientiae ac Gratiarum actoria pro magisterio... a Michaelo Sieykowski... dum ad eundem gradum promovebatur cum... Raphaela Chybiński... per... Justinum Jakielski, Anno Domini 1741. Die 5ta Septembris. Znajduje się ta mowa pod zmienionym tytułem w tegoż autora Orationes gratulatoriae... 1748 (str. 44—47). Egz. ten liczy 53 k. nlb.

Egz. Ossol. ma zmianę w samym tytule, bo: Dni roczne... Bzowiusz, Ksiąg, y innych Autorów. Z Odpustami... (zresztą to samo). — Na odwr. k. tyt. jest tylko Przemowa do łaskawego czytelnika, a brak „Do Zoila“. Egz. Ossol. ma tylko 51 k. nlb. Egz. Jagiell. oprawnym razem z Świętą Jocher 8262. 9232.

Czartor. — Czetw. — Jagiell. — Krasinś. — Ossol.

— Elogia Universitatis Cracoviensis, ex variis scriptoribus deprompta. A. D. 1747. Typis Univer. w 4ce.

Janozki Pol. lit. I. 76 a za nim Jocher 1312 podają jako osobny druk. — Zapewne błędnie. Janozki sfabrykował jak często ten tytuł na podstawie ustępu w „Orationes gratulatoriae“, o czem ob. niżej.

— Oratio in laudem Sapientiae ac gratiarum actoria pro magisterio in praesentia magnae hospitum coronae

dicta, a Patre fratre Michaela Sieykowski. Ecclesiae Cathedralis Cracoviensis concionatore, dum ad eundem gradum promovebatur cum admodum Reverendo patre S. T. Magistro P. Raphaela Chybiński, Regente protunc studii gener: Crac: per admodum Reverendum ac Eximium Patrem S. Th. Magistrum Priorem Conventus Cracov. ac definitorem Capituli Generalis P. Justinum Jakielski. Anno Domini 1741. Die 5ta Septembris. (Bez osobn. tyt.) w 4ce, 2 k. nlb.

Egz. Czartor. oprawnym razem z tegoż autora „Dni roczne“. Jagiell.

— Orationes Gratulatoriae Earumq; Impetus, pro varijs Festivitatibus Sanctorum, Quibus adjuncta sunt Elogia in Honorem & Gloriam Almae Universitatis Cracoviensis, Nec non Sententiae pro Regula Vitae & Morum, ex Anno Symbolico Collectae, Per R. P. Michaela Sieykowski, S. Th. Magistrum Priorem Conventus Generalis Cracoviensis Sanctissimae Trinitatis, Sacri Ordinis Praedicatorum. Ac Ecclesiae Cathedralis Cracoviensis Ordinarium Concionatorem. Ad Typum Porrectae. Anno Domini 1748. Die 3. Aprilis. Cracoviae Typis Vniversitatis. w 4ce, k. tyt., str. 48.

Na odwr. k. tyt. dedyk. św. Janowi Kantemu podpisana: Infimus Clions R.(everendus) P.(ater) M(ichael) S.(ieykowski) M.(agister) P.(rior) C.(onventus) C.(racoviensis).

Na 1 str.: Oratio Salutatoria in laudem... Andreae Stanislai Kostka in Załuskie Załuski, episcopi Cracoviensis... 1747. Die 9 Maij. — Na str. 3: Oratio salutatoria in primo ingressu Basilicae Cracoviensis Sanctissimae Trinitatis, ejusdem celsissimi principis, pro conclusionis solennis Octavae Sancti Hyacinthi... ab eodem authore dicta tertia Septembris. Anno ut supra. — Na str. 4 Gratulatio Festi S. Andreae Apostoli, facta eidem celsissimo principi. — Od str. 5—7: Oratio in laudem Universitatis Cracoviensis ac... Stanislai Joannis Philippovic Sacrae Theol. Licentiat et professoris... Rectoris... 1747. Die 28va Novombris. — Od str. 8 do 13: Elogia in laudem Universitatis Crac... W tych „Elogia“ zestawia frazeologiczne pochwały udzielane Akademji przez różnych panegirystów — rzecz o małej wartości. — Od str. 13 do 24: Impetus

varii pro diversis Festivitatibus Sanctorum, pro gratulatione variis personis inservientes. — Od str. 24 do 27: Impetus a lunationibus i. t. d. — Na str. 35: Sententiae pro regula vitae. — Na str. 40: Anagrammata (tj. wyrazy utworzone za pomocą przestawiania liter — ważne dla ówczesnych reguł retorycznych). — Na str. 42—44: Axiomata (przysłowia). — Na str. 44: Oratio: pro collato doctoratu Raph. Chybiński 1741. — Na końcu Brevis Historia ex libello Blasii Vagitii.

Jocher 5252. Jagiell. — Ossol.

— Świętą Pańską To Iest Kościół Boga w Troycy SS. iedynego z Klasztorem WW. OO. Dominikanów w Krakowie, znacznymi Świętych Pańskich Relikwiami, Káplíciami, Ołtarzami, Obrazami, y różnemi Appárencjami Przyozdobiona; Wielkich w Cnotę, Świętobliwość, Náukę, Predykácyá Apostolska, w Klasztorze, w Prowincyi Polskiej, y w całym Dominikańskim Zakonie liczych Mężów Maiąca, W przedkrotkim Historycznym z różnych Autorów zebraniem, do Kleynotu między Kościoły Koronnego Miastá Krakowá, á teraz zaś osobiłwszą Książką z pozwoleniem Zwierzchności, Przez W. X. S. Teologij Doktora Michała Sieykowskiego, ná ten czas Kaznodzieię Kościoła Kátedrálnego Krakowskiego. Magistra Novitiorum, tegoż Konwentu Professora, Do Druku, Roku Páńskiego 1743. Wypisana, y Podana. W Krakowie W Drvkarni Akademickiej. w 4ce. k. 5 nlb., str. 408 i k. 16 nlb.

Na odwr. k. tyt. Facultas Ordinis z 1 maja 1742, podpisana przez Jana Pawła Jezierskiego i Approbato Macieja Ziętkiewicza. Niżej: Sententiae variae (z psalmów i Ojców kościoła).

Dedykacja Justynowi Jakielskiemu, przeorowi Dominikanów krak. (po łacinie). Na 5tej k.: Do pobożnego y łaskawego czytelnika, W niej wyraża, że impuls do napisania dało mu drukowanie Kleynotów Pruszcza. Chciał do niej przydać historję Kościoła św. Trójcy, ale drukarnia nie akceptowała tego, aby nie zaprzętać miejsca innym kościołom. Dlatego wydaje ją osobno z przydatkiem różnych „historji“. Wyjął je przeważnie z Djarjusza włoskiego. (Mowa o życiorysach Dominikanów).

Rozpoczyna rzecz historja i opis „Kościół Przen. Troycy, Domin. w Krak.“ Wylicza uczonych i świętobliwych Domini-

kanów, opisuje kaplice, nagrobki, relikwie... Na str. 40 opis kościoła na Promniku. Dużo szczegółów do walki Dominikanów z odszczepieństwem w Polsce wieku XVII i XVIII (dotąd nie wyzyskane). Od str. 56 o inkwizytorach dominikańskich, o biskupach z zakonu wysyłych, o świętych. — Na str. 69: Błogosławieni Wyznawcy..., Wielebni Bracia..., Błogosł. Siostry (od str. 79—306). — Na str. 306: Doktorowie, Skrypturalist: y historycy zak. kazn. (co do polskich Dominikanów, to czerpał z Fortecy Pruszcza, ale podaje i nowe szczegóły bio i biblio-graficzne).

Na str. 353 i nast.: Prowincjałowje prow. polskiej... Przeorowie konw. krak. — Na str. 363: Przew. OO. Doctorowie S. Teol... OO. Prezentaci, Regenci studjum, Bakałarze, Magistrowie, Lektorowie promowani in studio gen. Crac. — Od str. 386 o misjonarzach itp. — Od str. 398: Catalogus patrum, fratrum, conversorum in conv. crac. sub prioratu J. Jakielski. — Na str. 400: Klasztor Panion Dominikanek, Katal. Panion, Kościół na Gródku. — Wroście Breve Bened. XIII.

Na ostatnich 16 kartach nlb.: Regestr osób i rzeczy, Protestatio autoris, wykaz abreviacji, Poprawa Errorów. Zamyka winieta (dwa aniołki trzymające koronę).

Dzieło jego stoi więc w związku z nową edycją Pruszcza, o której obacz tom XXV str. 331. — Jocher 8901. — Chłędowski Spis str. 96.

Czartor. — Dzików — Jagiell. — Ossol. — Bibl. Dominikanek w Przyrowie.

— ob. Herka (Honor 1741) — Pruszc (Kleynoty 1745).

„Biblioteka znakomitszych Polski kaznodziejów drukowała się jego staraniem w r. 1750“. Tak twierdzi Janozki, lecz z tego druku, o ile to prawda, niema śladu. Tak samo z przytaczanych jego „Quadragesimalis sermones.“

Chłędowski Spis dzieł 96. — Chodyk. De rebus str. 332. — Barącz Dzieje Zak. kaznodz. II. 255 i 6. — Kraszewski Okrąszyny I 218. — Sobieszcz. w Encykl. Org. XXIII. 415. cytuje jego dzieła: Monologium dominikańskie... oraz Chronicon Universitatis 1733, oba zapewne fałszywie.

Siekanka... (przed r. 1615).

Dzisiaj nieznane.

Tegoż autora, co zbiorok pt. „Prażonka albo Nawara“ wydany po raz I w r. 1615, po raz II w r. 1640.

Ob. w Bibl. tom XXV str. 229 oraz Badecki Liter. mieszcz. 1925 nr. 105 i 106. — Nado tenże w Pam. literackim 1925 str. 676.

Tenże autor wydał także w r. 1615 „Apendix;“ o czem Badecki l. c. nr. 7.

Siekanowic Sebastianus ob. Radozyski Paulus (1617).

Ob. o nim: Kochanowski Dzieje Akad. zamoj. oraz Wadowski Wiadom. 1900 str. 319.

Siekierecka Lucyna ob. Bodoch An. (1615).

Siekierki ob. Kunińscy (Stan 1776).

SIEKIERSKI Jan Franciszek. Bravium philosophici honoris Laureae Secundae annuente gratia et protectione, Celsissimi, Illustrissimi et Reverendissimi Domini D. Andreae Stanislai Kostka Comitis in Zaluskie Zaluski, Episcopi Cracoviensis, Ducis Sevaeriae, equitis Aquilae Albae, Almae Universitatis Cracoviensis Cancellarii faventissimi XVII VV. DD. Secundae Laureae Candidatis, propositum. Dum nempe a Perillustri et Reuerendissimo Domino D. M. Mathia Zientkiewicz, Sacrae Theologiae Doctore et Professore, Collegii Majoris Seniore Patre, ecclesiarum, Cathedralis Cracoviensis Canonico, parochialis Zarnovceensis Praeposito, Contubernii Geloniani Provisore, librorum, per Diocesim Cracoviensem Censore, Studii Generalis Universitatis Cracoviensis Pro-cancellario. Iisdem VV. DD. Candidatis Magisterii in AA. LL. et Philosophia doctoratus licentia. In publica magnorum hospitum frequentia, ritu solenni conferretur. A Joanne Francisco Siekierski, ejusdem Laureae Candidato. In documentum fraternae propensionis, metrico elogio adornatum. Cracoviae, typis Collegii Majoris anno Domini 1749 die 17 Junii. folio, kart 13 (ark. G₁).

Na odwoicie tytułu rycina scul. Mich. Surmaeki Crac. (carmen).

Dedykacja Andr. Stan. Zaluski Episc. Crac. — Zaczyna D. Joanni Cantio: Ode votiva. — Mathiae Zientkiewicz carmen heroicum. Dalej Ode lyrica Mich. Czyrnicki, Joan. Przypkowski, Adalb. Biegaczewicz. — Od karty D₁ idą wiersze na XVII. kandydatów (z herbami). I Thomae Jos. Olchow-ski. II Ant. Komorowski. III Nic. Konturkiewicz. IV Mart. Brajer. V Alb. Połacie-wicz. VI Franc. Poborecki. VII Andr. Wątrobski. VIII Math. Jos. Porębski. IX Jacobo Działotti. XI Carolo Marxen. XII Joan. Cegler. XIII Romualdo Fludziński. XIV Mathiae Lusiński. XV Carolo Opey-dowicz. XVI Nic. Gromalski. XVII Fran-

Josepho Minoeki. — X. Joanni Fr. Siekierski Francisco Pohorecki. — Na końcu: Sub auspiciis Casimiri Pałaszowski Rec-toris.

Jocher. 1562.

Jagiell. — Ossol.

— Statuae virtuti et honori XIV. VV. DD. primae laureae Candidatorum dum in alma Universitate Cracoviensi per Illustrem Clarissimum et admodum Reverendum Dominum D. Adalbertum Biegaczewicz, philosophiae Doctorem, ejusdemq; regium et Tylicianum elo-quentiae professorem, Collegam majorem, ecclesiae collegiatae S. Annae Canonicum, in Chranow praepositum, praesente magnorum hospitum Corona. AA. LL. et Philosophiae baccalaurei, ritu solenni in divi Jagelonis archily-caeo crearentur, a Joanne Francisco Siekierski, ejusdem laureae Candidato artificio poetico, erectae. Anno Domini 1748 die 2da mensis Maji. Cracoviae typis Collegii Majoris. folio, 5 arkuszy.

Na odwr. str. tyt. herb Junosza a pod nim 6 w. łac. Przypisał autor Józefowi Za-luskiemu Refer. W. Kor. opatowi Fonta-netu we Francji. — Rozpoczyna odą na cześć Ś. Jana Kantego, poczem dziękuje profesorom jak: Janowi Przypkowskiemu filoz. Dr. i profesorowi oraz i matema-tyki, Michałowi Czynickiemu filoz. Dr. i profesorowi, Kazimierzowi Operskiemu Seniorowi Bursy Jagiellońskiej. — Nazwi-ska bakałarzy są: Jan de Schwartzman eques auratus, Jakób Działotti krak., Karol Marxen, Jan Cegler, Romuald Fludziński, Jakób Petlerski, Maciej Lusiński, Karol Opejdowicz, Mikołaj Gromalski, Franciszek Minoeki, Józef Tarnowski, Ignacy Witkiewicz, Mateusz Włotkie-wicz. — Dla Jana Siekierskiego napisał Karol Marxen. Za rektorstwa Stanisława Filipowicza Dzików — Jagiell.

SIEKIERZYŃSKI Dominik. Applausus illustrissimi ac reverendissimi Domini D. Georgii Mocki neo-consecrati ab-batis saecularis insignis collegiatae Żółkiewiensis, festiva sacri honoris apo-theosi sollempnis. Celsissimi, illustrissimi ac reverendissimi domini D. Nicolai in Wyżyce Wyżycki, Dei et apostolicae sedis gratia archiepiscopi metropolitani leopoliensis pastorali a consecratione sollempnior. Celsissimi ac illustrissimi principis domini D. Casimiri Michaelis ducis in Nieśwież et Ołyka Radziwił,

castellani Vilnensis, ducis campestris M. Duc. Lithuaniae, capitanei Creme-necensis etc. etc. gratia ac liberalissima munificentia fundatoris sollempnissimus a conventu formalis Żółkiewiensi ordinis Praedicatorum provinciae Russiae, publicae universi orbis famae denun-tiatus, Anno, quo Redemptrix hominum absoluta sollempnitas 1743. Superiorum permissu. folio, 3 k. i ark. 4 (sygn. C₂).

Na końcu Leopoli, typis Pauli Josephi Golczewski S. R. M. typogr.

Tytuł na trzech kartkach, Dedicatio za-czyna się: Difficilem adeo literarum.

Barącz Dzieje zak. Kaznodz. II 256.

Jagiell. — Ossol.

— Jubilaeum militantis ecclesiae oraculo magnum auctum celsissimi Ill. D. D. Josepho Potocki Cast. Crac. celebra-tum. Cracoviae 1751. folio, kart 7. Krasiń.

Siekierzyński Jan (I) ob. Sobór skrzyński (1567).

(Siekierzyński Jan II). Amphitheatrum infractae fortitudinis ex quo Siekierzynseiorum Leo spectatus et Joanni Siekierzyński demonstratus per Collegium Varsaviense juventutis Scholarum Piarum anno 1695. fol.

Nieco inaczej i z inną datą (1698) podał ten tytuł mój ojciec w tomie XII str. 139.

Jest to program teatralny

Dzików — Wolański w Radce.

SIEKIERZYŃSKI Michał (1743 †1814).

Kraiopisarstwo Powszechnie Panstw Swiata Całego Terazniejszych, Y Dawnych. Gwiazdarstwa ile z Kulą Ziemską ma związek, Polityki, Prawa, Historii naturalnej niektóre części, Panstw nowych powstanie, a dawnych upadek, znakomitsze kresy historyczne z odmian Familii Panujących idące, rząd Kraiowy, Religia, Handel zewnętrzny, y wewnętrzny; osiadłość, obyczaje Narodowe, ordery, siły lądowe, y Morskie, granice, dział, rzeki, jeziora, gory, Miasta z niektórymi osobliwościami, oraz włości w innych Kraiach, lub częściach Swiata, od niektórych Państw posiadane. Wykładając Ku pożytkowi Obojey Płci Młodzi Wydane Na Części trzy Podzielone. Przez X. Michała Siekierzyńskiego Profes. S. P. Za łaskawym Po-

zwoleniem Naywyższych Cesarsko Kro-lewskich Rządow Krolestw Gallieyi y Lodomeryi. w Lwowie w Druk: Nakładem Łukasza Szlichtyna uprzywili-owanego Typografa. (B. w. r.) w 8ce, k. 3 nlb., str. 245 (błędnie 145) i 3 nlb.

Druk oczywiście po pierwszym rozbiorze. Dedykację Marcinowi Szeptyckiemu, kano-nikowi płockiemu i koadjutorowi Xięstwa Siedzińskiego, podpisał Łukasz Szlichtyn. Rozpoczyna „Przemowa wykładająca z geo-grafji pochodzące pożytki.“ Poczem od str. 9: Część I Gwiazdarstwo czyli Geo-grafję astron., polityki i prawa początki, różność powierzchniową mieszkańców siemi, różność religii y języków oraz Kraiopisarstwo początkowe zawierająca.“

Wykład Astronomji rozdz. I jest osobliwy, bo przeważnie ujęty w wiersze, opatrzone notami u dołu. Wiersze tworzą eklogę tj. rozmowę pasterzów Korydona, Dafnisa, Monalki i Mopsa.

W rozdz. II (str. 74) mówi „o polityce w ogólności“. Jest to wykład teorii prawa publ. (pod silnym wpływem Monteskiusza, (czego nie uwzględnił Smoleński w swojej rozprawie o Mont. w Polsce!) Od str. 105 daty statystyczne. (Warszawa liczona w r. 1767 na 50,000 mieszcz.). Poczem o handlu, o monetach, o mocy państw europejskich.

Od str. 141 znowu idzie rozdział III (ale wydruk II): O prawie y onego różności... Jest to wykład prawa przyrodzonego wszystkich działów.

Od str. 175 rozdz. IV: O różności powierzchownej mieszkańców (wiadomości z antropologii).

Od str. 184 rozdz. V: O różności języków. — Od str. 186 rozdz. VI: O różności religii. — Od str. 207: O długości i szerokości geogr. miast, gradusy i minuty itp. — Od str. 222 rozdz. VIII: O geografii początkowej (terminy, podział ziemi, morza, jeziora itp.). Na końcu rejestr, poczem: Koniec Pierwszej Części. — Reszta nie ukazała się.

Żebrański Bibl. mat. nr. 3206 (z bibl. w Go-rajowicach). Ossol.

— Mowa pogrzebowa w czasie odprawiającego się nabożeństwa za zmarłą JW. z Xiążąt Czartoryskich Konstancję Zamoyską Ordynatową na pochwałę iey życia powiedziana dnia 15 miesiąca Marca roku 1797. w Zamościu. w Lublinie w drukarni J. K. Mci X. X. Trynitarzów. w 8ce, 8 kart (sygn. B).

Przypisał Alexandrowi Zamojskiemu Ordynatowi (synowi zmarłej) a podpisał X. S. Bielski Vita et scripta s. 169. — Matricula piarum fol. Nr. 418.

Branic. — Dzików. — Jagiell. — Zamoj.

SIEKIERZYŃSKI Tomasz S. J. (ur. 11 grud. 1720). Arithmetyka, to jest Rachmistrska Nauka W nayprzedniejszych zabawach swoich, używanie potrzebne ułacniających, ciekawość umysłu nasycających. Przez X. Tomasza Siekierzyńskiego Societatis Jesu. Filozofii Doktora S. Teologii Licencyata. Professora Matematyki. W Akademii Lwowskiej Soc. Jesu, zebrana. Do druku podana. V Rok V VtorIM Iak PoLszCze szCzęśLIVie kroLVie StanIsLaV AVgVst CzVartI nIeCh CzasI ViekVie. cIoIoCCLXVI (1766). W Drukarni J. K. M. Akademii Lwowskiej Societatis Jesu. Za dozwoleńiem Starszych. w 8ce, str. 192.

Na ostatniej str.: Koniec Części I. — Chłędowski Spis 146.

Żebrowski Bibl. matem. str. 420.

— Taryfa na monetę polską nowej redukcji w Roku P. 1767... ob. Taryfa.

Żebrowski Bibl. matem. str. 421. — Chłędowski I. c. — Załęski Jezuici III. — X. Browa Biblioteka pisarzy S. J.

(Siekierzyńska Marjanna). Zał rodziny nad śmiercią s. p. Jaśnie Wielmożney Marianny z Chareczowskich Siekierzyńskiej Starościny Horodelskiej, Rzeczyckiej itd. dnia 21. listopada roku 1783. wszystkich zasmucającą wyrażoną, w Zamościu w drukarni Akademickiej (około 1783 r.) w 8ce, k. 4 nlb.

Sielkucy ob. Tołoczko (Replika 1781).

SIEKLUCKI Michał Jan († 19 kwiet. 1715). Cwiczenia duchowne na dziesięć dni kolekcji dla zakonnych Bogu poświęconych panien zażywania. Napisane y zebrane przez W. X. Michała Siekluckiego Soc. Jesu po jego śmierci do druku podane roku pańskiego 1718. Z dozwoleńiem Starszych. w Sandomierzu Collegii Societatis Jesu. w 4ce, kart 8 i ark. H₂ (kart 39).

Przypisał Annie z Lubomirskich Myszkowskiej wojewodzinie krakowskiej... obowiązany dom professorów Soc. Jesu krakowski. — Są tu szczegóły do genealogii Myszkowskich i Lubomirskich.

Obejmuje Medytacyi XXX. Wydany po śmierci autora.

Jocher 5755. — Brown Bibl. str. 367—8. Jagiell. — Ossol.

— Mariaebvrgvm Occvpatvm; Sev Mariana Vrbs Exercitvum Et Pacis Principi, Deo-Homini, Felicissimis Conditionibvs Dedita. Et ad festivos Marianae Sodalitatis applausus Dedveta, Perorante Michaele Joanne Sieklvcki, In Congregatione Divuae Virginis Annuntiatuae Assistente. Anno à proclamata in terris pace. 1664. 25. Martij. Cum permissu Perillustris ac Reuerendissimi Domini, D. Alberti Dobrzelewski, Archidiaconi Posnaniensis, Cancellarij Vladislavuiensis, & Sede Vacante Episcopatus Posnaniensis Administratoris. Posnaniae, Typis Haeredum Alberti Reguli, Imprimebat Albertus Młodniewicz. w 4ce, k. 4 nlb.

Mowa bez donioślejszej treści.

Dzików — Ossol.

Sielanka Alexys... ob. Woronicz J. P.

— Wyrzynek... ob. Przybylski J.

— na dzień urodzin Sangusz. ob. Sapieha K.

Sielanki Polskie z Różnych Autorów Zebrane. à teraz świeżo dla pożytku i zabawy Czytelników Przedrukowane. (Tu winieta). Nakładem Towarzystwa Litteratów w Polsce ustanowionego. w Warszawie w Drukarni Mitzlerowskiej. Korpusu Kadetów. 1770. w 8ce, k. 8 nlb., str. 424 i k. 1 nlb.

Dedykacja wierszem Adamowi Czartoryskiemu, Generalowi Ziemi Podolskich, podpisana N*** (Naruszewicz?). Kończy się zwrotem: Bierz hold tego pastuszka, eo cię kocha szczyrze. Poczem „Przedmowa“ (na 4 str.) dat. 26 kwietnia 1770, z której wynika, że wydaniem zajmował się J. E. Minasowicz. Zapowiedziano też, wydanie ód Horacjusza ojczytym rytmem.

Następuje potem „O wierszu Pasterki rzezonym albo Bukoliki“ (wybrane z Historji nauk wyzwolonych pana de Carlanças). Omawia tu sielanki Greków, Rzymian, Hiszpanów, Francuzów, Anglików, Niemców itd. Na końcu wspomnieni polscy sielankopisarze oraz różne nazwy nadawane sielankom w Polsce.

Od str. 1 do 102: Simona Simonidesa Sielanki Cum Gratia & Privilegio S. R. M. w Drukarni Akademii Zamojskiej Drukował Marcin Łęski Roku 1614. Poczwarternowu drukowane w Drukarni Mitzlerow-

skiej Korpusu Kadetów w Warszawie R. 1769.

Od str. 103 do 232: Sielanki Nowe Ruskie Roznym Stanom dla zabawy teraz świeżo Wydane Przez Simeona Zimorowicza Lwowianina. R. 1663. Przedrukowane w Warszawie w Drukarni Mitzlerowskiej. R. P. 1769.

Od str. 233 do 304: Rozolanki To jest: Ruskie Panny, na Wesele B. Z. z K. D. Przez Simeona Zimorowicza Leopold. Roku Pańskiego, M.DC.XXIX. Dnia XXVIII. Lutego, we Lwowie wprowadzone, à teraz światu świeżo pokazane, Roku Pańskiego, 1654. w Warszawie w Drukarni Mitzlerowskiej R. P. 1770.

Od str. 305 do 327: Sielanki Jana Gawin-skiego Nowo Napisane... Roku Pańskiego 1668. (zob. Bibl. XVII, str. 44) w Warszawie w Drukarni Mitzlerowskiej. 1770

Na str. 328: Do Korynny Sielanka Bezimiennego Autora. z rękopisma pewnego wyjęta. — Od str. 329 do 358: Sielanka i Rożne Nagrobki... 1650 (ob. Bibl. XVII, str. 44) w Warszawie w Drukarni Mitzlerowskiej. 1770.

Od str. 359 do 396: Bucolica Albo Pasterki P. Wirgiliusza Marona Eklog albo Wyborow dziesięć Przekładania X. Ignacego Nagurczewskiego Zakonu Towarzystwa Jezusowego. w Warszawie w Drukarni Mitzlerowskiej 1770.

Od str. 397 do 413: Jozefa Epifaniasza Minasowicza K. K. J. K. M. Sekr. Sielanki. Polifem. Ulysses. Orfeusz. z Zbioru Rytmów Jego Polskich Wybrane y tu do innych Przydrukowane. w Warszawie w Drukarni Mitzlerowskiej. 1770.

Na str. 414: Bionis Smyrnaesi Lamentatio Veneris Super Adonin. ex Graeco. Tanaquillo Fabro Interprete. — Od str. 415 do 422: Biona Smyrnenczyka Lament Wenery Nad Adonisem. Przełożony Wierszem Polskim nie rytmowym. w Warszawie w Drukarni Mitzlerowskiej. 1770.

Tekst Biona drukowany synoptycznie po polsku i po łacinie. — Przekład polski jest pióra Minasowicza.

Na str. 423—4 Regestr zbioru Sielank oraz na 1 k. Poprawa omyłek druku.

O wydaniu tem ob. Wład. Smoleński Pisma II. 32.

Czartor. — Czertw. — Jag. — Krasinś. — Ossol. — Uniw. lwow. — Zieliń. — Zamoj.

— **Sielanki Polskie Z Różnych Autorów Zebrane, A teraz Świeżo Dla Pożytku y Zabawy Czytelników po trzeci raz przedrukowane y poprawione.** Koperstychami ozdobione. (Tu sygnet Gröllla). za Przywileiem. w Warszawie 1778. Nakładem Księgarni Gröllowskiej Nadworney J. K. Mei w Mary-

wilu pod znakiem Poëtow. (Na końcu:) W Lipsku, Drukiem Jana Gottloba Immanuela Breitkopffa. w 8ce, k. 8 nlb., str. 526 i 8 rycin.

Na czele na osobnej karcie dedykacja Adamowi Czartoryskiemu. Poczem na 2 kartach ten sam wiersz, co w poprzednim wydaniu, tylko bez litery N. — Następuje: „przedmowa Bibliopoli“ Groella, datow. 17 stycznia 1778, w której edycja ta nazwana jest piątą. — Mimo to następnie powiada Groell, że kazał dorobić Kopersztychy z polecenia Czartoryskiego, a Sielanki drukuje po raz drugi. Modeli do rycin dostarczyli Eysenowi (rysownikowi) przebywający w Paryżu Polacy, przedtem uczniowie szkoły Rycerskiej. Rytował miedzioryty Longueil. W dalszym ciągu przedmowy podaje Gröll informację o zasługach Naruszewicza przy redagowaniu „Zabaw“, oraz ustęp o sielankopisarzach w Niemczech (Gessner, Huller, Kleist, Lallage, Glejm i inni).

Poczem idzie wierny przedruk poprzedniego wydania z dodaniem od str. 485 z osobnym tytułem sielank Naruszewicza: „Sielanki X. Adama Naruszewicza S. J. Wyjęte z Zabaw Przyjemnych i Pożytecznych Tomow XVI. w sobie zawierających in 8vo w Warszawie od roku 1770 do 1777 wydanych u Michała Groella. Teraz drugi raz drukowanych“.

Przedruk jest wierny, nawet ważniejsze błędy druku sprostowane w wyd. I przy końcu, tu są niepoprawione; jak np.: str. 80 w. 20 będziesz zam. będzie; str. 106 w. 1 Dalekoś zabrnął, zam. Dalekośmy zabrnęli; str. 128 w. 5 Chociażze mi się sprzyja zam. Chociażze mi nie sprzyja; str. 129 w. ostat. rymowanych zam. rymowny; str. 145 w. 4 żalosej zam. zaroslej, i t. d.

Przy sielance Biona (Lament Wenery) nie ma w tej edycji tekstu łacińskiego. Na tytule tej sielanki (str. 479) zachowano datę: w Drukarni Mitzlerowskiej 1770. Ryciny mają podpisy: Ch. Eisen del. i De Longueil Sculp. Na pierwszej rycinie (przed kartą tyt.) są popiersia: Zimorowicza, Szymonowicza, Klonowskiego, Naruszewicza, Gawińskiego i Nagurczewskiego.

Ryciny przy sielankach Zimorowicza i Gawińskiego są cenne ze względu na polskie stroje kawalerów i dam. Stroje wieśniacze na innych kopersztychach mają charakter konwencjonalny.

Bywają egzemplarze z datą 1780 (wydanie tytułowe).

Chreptow. — Czartor. — Jag. — Krasinś. — Przeździec. — Zamoj. — Zieliń.

Sielanki Bayki Y Powiastki. (Tu winieta). w Wschowie 1779. Nakładem

y Typem Jan. Bogum. Hebolda. w 8ce, k. tyt., str. 43 i 1 nlb. (Regestr).

Zawiera szereg wierszy, jak Zban ztluczony (sielanka), Żebrak, Niedźwiedz tańczący, Pies itp. Na str. 30: Noga drewniana, sielanka szwajcarska. Zapewne więc tłumaczone z niemieckiego (z Gessnera? Gleima?).

Od str. 39: Irus powiatka (proza). Akad. — Jagiell. — Zamoj.

— Toż... i powieści. w Schowie 1781. w 8ce.

Katal. Kaj. Jabłońskiego.

Sielanki Czyli Piesni Pasterskie Przez Wiesniaka NN. Roku 1792. Napisane. w Przemyslu w Drukarni Antoniego Matyasowskiego Krol. uprz. Typ. w 8ce, k. 4 nlb., str. 88.

Na pierwszej k. nlb. przed k. tyt. tytuł: Kiazka. Zaś na odwr. pozwolenie na druk z datą: Dan w Przemyslu dnia 6. Lipca Roku 1792. Zielinski Iszy C. P. Kom. Tytuł w ramce i z winietką.

Dedykacja Teresie z Poniatowskich Starzyńskiej, rotmistrzowej Kawalerji Narodowej. W przedmowie „Do Czytelnika“ pisze, że spędził najmilszą część roku w odludnym siedlisku z pasterkami i że nie jest autorem z profesji.

Zbiorek składa się z 40 pieśni, pisanych pod widocznym wpływem Karpińskiego. (Nie masz Gliery, pojde jej szukać pod rozłożystym jaworem...). Zwykle duet pasterka z pasterką. Motywem wszędzie strapienia miłosne. Imiona konwencjonalne, w jednej tylko pieśni (20) występują Antek, Bartek, Kuba; w innej (39) opis ustronia w stylu XVIII w. (sztuczne kaskady, grota, pustelnik itp.).

Krasińska. — Ossol.

Sielanki (Sielanka) ob. Chelchowski H. (Gwar 1623) — Cieciszowski Ad. (1783) — Działyński Ign. (1783) — Eysymont — Gawiński Jan (1668) — Gessner S. (Zbiór 1768) — Idyllia — Juszyński (Skotopaski 1787) — Karpiński Franc. — Kniażnin — Kochanowski Jan (Sobótka) — Koreywa Jan (1632) — Kossakowski — Krzycki Andrzej — Lubomirska Anna (1785) — Minasowicz J. E. — Musaeus (1796) — Nagurczewski — Naruszewicz Adam — Osinski (Zbiór) — Potocki W. (przyszcz. wjeździe) — Przybylski Jac. (Wyrzynek 1795) — Rostkowski Wojc. (Muza pasterska 1764) — Sacco (z baletu) — Sakowicz Fabian — Sambori-

tanus Grzeg. (Amyntas, Daphnis etc.) — Sapieha Kaz. (Mirtyl 1782) — Sarniewski K. (Silviludia) — Schonaeus A. (Daphnis, Palaemon) — Sianożęcki J. (Lament pasterek 1753) — Siekierzyński Michał (Krajopisarstwo 1767) — Skotopaski — Szymonowicz Sz. (1614, 1686) — Wieszczycki Adrian (albo pieśni 1634) — Woronicz (Alexys 1782, Pieśni wiejskie 1782, Bolechowice 1784, z okazji ślubu Działyńskiego 1783, Żal pasterza 1783) — Wosiński Bruno (około 1580?) — Zabłocki Franc. — Zabawy przyj. i poz. (tu dużo sielanek różnych autorów) — Zimorowicz Sz. (1663—5) — Zubowski (1789) — Poniatowski (t. XXV. 30) — Siestrzeńcewicz St. (1784, 88).

Przyszły historyk tego gatunku literackiego musi nadto uwzględnić liczne panegiryki (zwłaszcza dziewosłoby) ubrane w formę sielanki. Szkic takiej historii podaje Brückner i Chrzanowski w Enc. pol. XXI str. 243—6 i 317—21.

Zwracam uwagę na dziwną sielankę w dziele geogr. Siekierzyńskiego M. (ob.).

SIELAWA. Głos... dnia 23 Novembra... Sielawy Sędzięgo Grodzkiego Mińskiego (1790?). fol. k. 1. Czapski.

Sielawa Albert ob. Threni (1594).

SIELAWA Anastazy Antoni († 1655).

Antelenchvs To Iest Odpis Ną scrypt vszczypliwy Zakonnikow Cerkwie odstepney S. Duchá Elenchus nązwány. Nąpisány Przez Oyca Anastazego Sielawę Przełożonego Monąstyrá Wileńskiego S. Troyce Zákonu S. Bąsilego. W Wilnie Roku Pąńskiego 1622. w 4ce, k. tyt., str. 66.

Tytuł w ozdobnej ramce.

Winiетка na tytule przedstawia oltarz, nad nim imię Marja.

Rozpoczyna: Do Czytelnika. Wyjaśnienia, że Elenchus znaczy strofowanie. On zwalcza „jadowite a po prostu grube y karczemne łaienie“. Seomnata milczeniem zniwaza.

Nad kartkami nadpis górą: Odpis Ną Scrypt. Elenchus nązwány. — Jest to więc odpis przeciwko Smotryckiemu (Elenchus 1622).

Rzecz podzielona na dwie części. Druga idzie od str. 41. — Część I dzieli się znowu na 8 rozdziałów; II na 4.

W części I wyjaśnienia, „co nas różni“. Omawia stanowisko biskupów rzymskich, broni prymatu papieży, omawia czasy Grzegorza św., uchwały cerkiewnych synodów powsz., inne różnice, ósmy sobór. — W cz. II: przymówka o życie zakonne,

o rozpedzeniu Rusi do kościołów a mianowicie w Nowogródku, o Kozakach i o buntach wywołanych wśród nich przez agitatorów prawosławnych; podaje sposób do pomiarkowania się zobopólnego.

W tekście cytuje po grecku Grzeg. Nazjan., Athanazego, Chryzostoma i innych pisarzy kościelnych. Z nowszych cytuje Baroniusa. Na str. 57 omawia sprawę zwołania synodu dla zgody z szymatykami. W ciągu dziełka wspomina o Skorynie i o propagandzie arjańskiej wśród Rusi.

Jocher 9476 podaje błędnie stron 162, a Maciejowski Piém. III. str. 62. — Katal. Ossol. notuje str. 57.

Przedruk w Archiw jugozapadnoj Rossii VIII. — Bibl. Akad. posiada egz. faksymilowany.

Franko w Kwart. hist. 1892 str. 722. — Likowski Unia brzeska. — Grabowski w Księdze dla Orzechowicza (Ostatnie lata Smotryczek.) 1916. — Niesiec. IV 79. — Wiszniew. VIII 332. — Kraszewa. Wilno IV 165.

Czartor. — Krasińska. — Ossol. — Zamoj.

— Żywot błogosławionego Józefata Kuncewicza archiepiskopa Połockiego męczennika 1625 r.

Zapewne rękopis, nie druk?

— ob. Dubowicz (Hierarchia 1644) —

Kulesza Jan (Wiara prawosławna 1704) — Kulczyński (Specimen eccl. Ruth. 1733 str. 228) — Sakowicz K. (1644) — Smotrycki (Elenchus 1621) — Stebelski (Dwa światła 1781, Chronologia 1782) — Susza (Cursus 1665, Phenix 1684) — Wojna Gelazy (1642) — Wojsznarowicz Kaz. (Ad laetissimas 1642) — Wolkowicz (Korsak Daniel: Gemina sagitta 1642).

Stebelski mylnie twierdzi, że Sielawa Anast. (autor) i Antoni arcyb. połocki to były dwie różne osobistości.

Bartoszewicz w Święckim Pam. II. 440. — Siarczyński Obraz II. 178. — Theiner Monumenta III. — Akty zapadn. Rossii II. — Wiszniewski VIII. 331. — Maciej. Piém. III. 691. — Encykl. Org. XXIII. 417. — Encykl. kośc. XXV. 283 (art. X. Janczaka).

Sielawa Jozafat ob. Bychowiec X. Ludwik (Wizerunek życia 1747).

(Sielce). Pieśń śpiewana na obiedzie w Sielcach pod Łazienkami d. 7. września 1788 Roku na Notę Du mariage de Figaro. w 4ce, 2 karty.

Niech Cię nasze uczczą usta Dnia radosny, dniu szczęśliwy, Któryś na Tron wniósł Augusta I z nim gałązkę oliwy.

Ossol.

Sielecki trakt ob. Deklaracya Sądu. **Sielecki Gabryel** ob. Tuczynski Kasper Paweł (Elegia 1790).

Sielecki Jakób ob. Radziwiński Victor (Laurea 1658) — Speronius Joachimus (Quaestio 1658).

Sieliccy ob. Tyszkiewicz Józef (Replika).

SIELICKI Bernardyn. Exorta pogrzebowa mowiona w kościele św. Józefa y Nikodema przy wypraw. ciała S. P. J. W. Michała hr. Rokickiego marsz. tryb. Głow. W. X. Lit. przez X. Bernardyna... Z. O. S. T. O. Wilno 1780. Zieliński.

SIELICKI Antoni. Głos JW. JMP kasztelanica i posła Połockiego miany d. 3 listop. 1788. Warszawa, Dufour. folio, 2 k. Czartor.

— Przymowienie się JW... rotmistrza kawalerji narodowej posła połockiego miane dn 5. lutego 1789. Warszawa, Dufour. folio, 1 k. Czartor.

(Sielicki Antoni). Do W. JP. Antoniego Sielickiego Regentowicza W. X. Litt: z okoliczności Imienin. Wiersz. w Wilnie d. 13. Czerwca 1780 r. (podpisał I. P. W. O.). folio, k. 1.

Sielicki Józef ob. Białkowski Miłkołaj (Zbiór 1782).

Sielicki Stefan ob. Konstantynowicz Józef (Omen Jvstitia Casimiri Tyszkiewicz) — Kossakowski Stan. (Elogium Natale) — Woronicz Kaz. (Florilegium Cas. Kopeć).

Sielski Seweryn ob. Tarzymiejski Jerzy (Certamen Pultoviae 1616).

(Sieluń). Proźba pokorna obywatelów szlachty czterech parafij, a szczególnie Sieluńskiego do N. Króla i Rzpłtey zgromadzonych Stanów d. 21 stycznia 1791 podana. folio, 1/2 ark.

— ob. Prawa (1793) — Płoccy proboszczowie — Sprawiedliwość dla szlachty — Szeptycki (Odpow. prob. 1791).

Pisał o tym sporze Smoleński Wład. Pisma hist. II. 166. — Encykl. Org. XXIII. 419.

SIEMASZKO Julian. De laudibus Joannis Comitiss Chodkiewicz Praefecti Samogitiae quum Metropolitanam illius Ducatus urbem Kosienios primum in-

grederetur Oratio Juliani Siemaszko e S. P. nomine Provinciae Lituanae. Vilnae Typis Sch. Piar. A. c. 1766. folio, 4 ark.

Notata Joehera.

— De laudibus Michaelis Comitis Oginski Palatini Vilmensis quum primum totius Lituaniae et sui Palatinatus urbem Metropolitanam ingrederetur Oratio Juliani Siemaszko Schol. Piar. nomine Provinciae Lituanae. Vilnae ex Typographia S. R. M. et Reipublicae Schol. Piar. MDCCLXV (1765). folio, 5 1/2 ark. (kart 11).

Zaczyna się: Si ullo unquam tempore.

Bened. Tyszkiewicz w Cz. Dw. — Krasinś.

— Oratio die qua inauguratus est Stanislaus Augustus in Orthodoxum Poloniarum Regem dicta in Sacello Sch. Piar. a Juliano Siemaszko Professore Eloquiae in Vilmensi Nobil. Collegio. Vilnae typis Sch. Piar. 1764. w 4ce, ark. 2.

Notata Joehera.

— Propositiones philosophicas nominis et honori Illustrissimi Excellentissimi Domini D. Thaddaei Billewicz Praefecti Voinutensis Notarii ad Supremum Tribunal Magni Ducatus Lituaniae nuncupatas publice defendendas exponit Julianus Siemaszko de Cler. Regul. Scholarum Piarum Philosophiae et Matheseos Auditor facta omnibus argumentandi potestate. Vilnae Typis S. R. M. & Reipubl. PP. Scholarum Piarum. A. D. 1760. w 4ce, 14 k. nlb.

Zaczynają: Propositiones de re metaphysica. Kończą: Ex theologia naturali.

Jagiell.

— Selectas propositiones de re theologica propugnandas suscepit Julianus Siemaszko de CC. RR. Scholarum Piarum theologiae auditor. Facta omnibus singulas oppugnandi potestate MDCCLXII (1762). Vilnae, ex typographeo S. R. M. et Reipublicae PP. Scholarum Piarum. folio, k. 12 nlb.

Dedyk. Paulo Brzostowski Canon.

Tyszk. w Czerw. Dw.

— Specimen mathematicum. Vilnae 1760.

— Zdania o stanie politycznym państw europejskich przez Ich Mciów

Panów Kawalerów zostających in Collegio Nobilium Vilmensi Scholarum Piarum wyrażone w Wilnie w Drukarni J. K. Mei y Rzeczypospolitey XX. Scholarum Piarum R. P. 1769. w 8ce, k. 8 nlb., str. 176.

Dedykację Onufremu Stanisławowi Gozdawie Gیزیckiemu, skarbnikowiczowi powiatu rzeczyckiego, podpisał X. Julian Siemaszko. Po 3ch kartach dedyk. idą 2 karty „Przedmowy“. Następnie 1 karta Rejestru Zdań i 1 karta Imprimatur. (Actum Vilnae Die 13. Mensis Maji 1769 Anno A. Horazii Episcopus Hirenensis, R. M. D. L. A. Vilo: Librorum censor.).

Rzecz podzielona na 14 zdań czyli rozdziałów. W roz. I. charakteryzuje traktaty ostatnich lat od oliwskiego do hubertaburskiego. Potem opisuje pokolei stan państw europejskich np. Francji na str. 32—52, W. Brytanji, Turcji, Austrii, Prus, Moskwy, Polski (str. 150—157). Daje daty historyczne, wojskowe, ekonomiczne, fakta o ustroju — wszystko nader swiężle. Na str. 70 pisze w przypisku o Ameryce. Na str. 154 uderza na polskie liberum veto. Służyło widocznie do nauczania w szkołach pijarskich i świadczy dobrze o poziomie nauki.

Chłędowski Spis 131 podaje z datą 1764, co błędne.

Czetwert. — Jagiell. — Krasinś. — Muz. Narodowe.

— Toż... przez Ich Mciów Panów Kawalerów... wyrażone. w Wilnie w Typografii J. K. M. y Rzeczypospolitey u XX. Schol. Piar. (B. w. r.). w 8ce, k. 3 nlb., str. 169 (nie 170, gdyż 133 opuszczona) i 1 nlb.

W tem wydaniu na odwr. k. tyt. znajduje się Imprimatur to samo, co w poprzednim. Brak tu dedykacji. Przedmowa ta sama i w tym samym układzie. Tekstu układ inny.

Tu Rejestr zdań idzie na końcu.

Kijow. — Ossol. — Wileńś. — Zielińś.

— ob. Cicero (Mowy 1770, 1777). Joher N. 371. — Kraszew. Wilno IV 308. — Bentk. I 665, II 792.

SIEMASZKO Stanisław. Quaestiones ex universa theologia selectae quae in alma Universitate Vilmensi Societatis Jesu sub auspiciis illustrissimi et reverendissimi Domini D. Casimiri Pac D. G. Episcopi Samogitiae Vilmensis Geranonensis praepositi etc. etc. Nobilis ac Generosus Dominus D. Stanislaus Siemaszko A. A. L. L. et Philosophiae

Magister, Sacrae Theologiae auditor. Pro prima Laurea Theologica publicae proposuit disputationi. Anno Salutis Reparatae MDCLXXII (1672) Mensis Junii, die 25. Vilnae, typis Acad. Societ. Jesu (1672). folio, kart 14.

Zaczyna się od wyrazów: Deum esse demonstrabile est. — Na końcu: X Verba consecrationis sunt pars sacramenti.

W egz. Jagiell. brak końca.

Jagiell. — Wileńś.

Siemaszkowa Katarzyna ob. Albiczowa.

SIEMEK Kasper († 1642). Illvstrissimo et Reverendissimo Domino, D. Andreae à Lipse Lipski, Dei G. Episcopo Cracouiensi, Duci Seueriensi, & Felicem in Episcopatum Cracouiensem ingressum, Gratvatlav Casparvs Siemek. Cracoviae, In Officina Typogr. Matthiae Andreouiensis, Anno M. DC. XXXI (1631). w 4ce, k. 29 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Lipskich „Grabia“ i dwuwiersz łac.

Wspomina o Cyrylu Chrzastowskim (B₂), o Krz. Zbaraskim (C), o Tychonie Brahe (D₁), o Janie Tarnowskim (E₂); omawia niebezpieczeństwa grożące Polsce ze strony Turcji i Moskwy (k. G₁).

Zaczyna się: Credo ego frequentes viros.

Akad. — Czartor. — Jagiell. — Ossol.

— Civis Bonvs, Ad Illustriss. & Magnificum Dnum, Dominvm Joannem à Zebrzydowice Zebrzydowski: Regni Poloniae Ensiferum, Lanckoronensem Capitaneum, &c. Vbi Ciuis Boni natura, conditio, leges, & caetera tam ad essentiam, quam ad perfectionem eius pertinentia: Item artes Ciues Bonos, cognoscendi perscribuntur. Omnia historici, nouis & antiquis exemplis illustrata. Descriptvs à Gasparo Siemek. Crac. In Officina Typ: Matthiae Andreouieñ. Anno Domini 1632. w 4ce, k. 66 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Radwan, a pod nim: Aspice Mauortis: Templi quoque Stemmata sunt haec, Bello: discernas, an pietate merent? — Na następnej karcie verso: Ad Lectorem. (Tu narzeka na drukarnię). — Następuje potem odrazu tekst „Civis Boni“ z sygnaturą B; zdawałoby się więc, że brakuje kart A₁ i A₂, tymczasem wszystkie znane mi 3 egz. niczem się nie różnią. Widocznie więc miała być na początku dłuższa przedmowa i dedykacja, której potem zaniechał.

Zaczyna od niskiego pochodzenia Starowolskiego, który mimo to szukał towarzystwa znakomych ludzi. Potem zwraca się do wojewodzica krakow. Jana Zebrzydowskiego.

Książka kreśli ideał dobrego obywatela (a zwłaszcza możnowładcy). Siemek nie ogranicza się jednak metodą ówczesną do przykładów czerpanych ze starożytności, ale cytuje dużo szczegółów współczesnych i faktów polskich. Tak np. na k. C₂ podaje ciekawe uwagi o Hiszpanach i Włochach w stosunku do Polski. Często wspomina Wenecję oraz Węgry. Na k. G₁ mówi, jak Tęczyński odmówił korony. Na k. G₂ o Firlojach. Na k. H o poselstwie Krz. Szydłowieckiego do cesarza. Na k. K₂ o Flor. Zebrzydowskim i Stan. Leśniowskiem. Na k. P₂ omawia, jak szkoły polwiny kształciły dobrych obywateli. Na k. R₁ o Stef. Batorym i Zborowskim.

Tarnowski Historia liter. II str. 158. — Janociana III 399. — Obacz też literaturę podaną niżej pod odsyłaczami.

Akad. — Czartor. — Jagiell. — Kijow. — Ossol.

— Lacon Sev De Reipublicae recte instituendae. Arcanis, Dialogvs, Scriptus à Casparo Siemek Si te deseruerit Respublica, in qua natus es, totius mundi Senatorem age è Stoicorum Decretis. Cracoviae, In Officina Matthiae Andreouiensis, Anno Domini, 1635. w 4ce, k. 6 nlb., str. 202 i k. 1 nlb. (Errata).

Na odwr. k. tyt. herb Tarnowskich (Leliwa) i dwuwiersz.

Dedykacja: Michaeli Stanislao Comiti Tarnovio. — Poczem Ad Lectorem. Na k. 6tej: M. Joannis Cynorski Rachtamovi Coll. Min. Ord. Eloq. Profess. In Laconem (Oda). Dzieło składa się z dziewięciu Rozmów między Oktawianem Augustem a Spartańczykiem Lakonem. Tytuły ich są:

- 1) Dialogus Proaemialis. — 2) De Senatu: a quo faciendus, eius autoritas, quantitas, qualitas. — 3) De aequalitate optima publici constitutione, inaequalitate pessima: unde seditionum et legum contemptus Quomodo avertenda. Obiter, ea de causa Respublicas interiisse; quae fuerunt. — 4) Ne sit Respublica mutatori obnoxia. Quae et quot Reipub. species: initia cujusque corruptae. Studia bonarum artium qualiter intendenda. — 5) Recti et non seditiosi populi faciendi modus: ne praesentium taedio, aut novorum corripitur desiderio. — 6) De militiae arcanis. — 7) Factiones publicis rebus perniciosissimas praecidendi arcanum. — 8) Augendi populi et potentiae publicae arcanum. — 9) An Princeps, ablato, et

rursus armis recuperato Principatu, haereditatem quam non habebat, usurpare possit. Na końcu Errata.

Jest to więc rozprawa polityczna, broniąca zasady równości i wolności. Stąd głównym mówcą jest Lakończyk, powołujący się ciągle na przykłady ze Sparty a przeciwstawiający im Persję. Cynerki w odzie swojej sławi jego erudycję i umiejętność krótkiego wyłowienia się. Ze względu na zawarte tu teorie polit. rzecz zasługiwałaby na opracowanie.

Branic. — Czetwert. — Jagiell. — Ossol. — Wileńs.

— ob. Cynerki (Dolor) — Jastrzębski Wojc. — Pobokorwin (w tomie XVIII 513) (Nowy miesiąc 1641).

Juszyński II. — Chodynicki III 106. — Czacki O pr. Pols. i Lit. I 45. — Bentk. H. 1p. II 73. — Raczyński. Wspomn. Wielkop. II s. XXIV. — Janociana III 298 i 9. — Siarczyński Obraz II 178. — Rocznik Tow. krak. I 226. — Wiszn. IX 388. — Sobieszcz. w Encykl. Org. XXIII 419. — Kronika Wiadomości 1859 N. 107. (Wzmianka Ant. Wieczora). — Bizoń w Sprawozd. gimn. Strzałkowskiej 1911.

SIEMEK Marcin. Bona Avspicia Serenissimi Wladislawi IIII. Dei Gratia Regis Poloniae: In gratiam Reipub. Anno Coronationis collecta: A Martino Siemek, In Acad. Crac. Studioso Nouodworsciano. Non repente res magnae fiunt, signa quae illas praecedunt, pars earum sunt. Crac. Typis Matthiae Andreouienensis, Anno Domini 1633. w 4ce, k. 4 nlb., str. 23.

Na odw. k. tyt. herb Cieklińskich „Abdank“ wśród liter: D. C. D.(obeslaus) C.(iekliński) S.(acrae) R.(egiae) M.(nifestatis) S.(ecretarius). U. dołu dwuwiersz łac.

Dedykacja Dobiesławowi Cieklińskiemu, sekretarzowi król. Tu wychwala Piotra Cieklińskiego i podnosi jego przyjaźń z Zamojskim. Wspomina udział Cieklińskiego w poselstwie do Rzymu. Kończy zwrotem: Vive Musis, Vive Republicae, Academiae, ut omnes boni operam repende.

Poczem idzie wiersz: Ad inelytam Domum Novodworscianam (na część B. Now.).

Wysławia szereg Słowian i Polaków. Podnosi ich zamilowanie do wolności. Wspomina zwycięstwa polskie nad Mołdawią i Moskwą. Kończy pochwałami Wład. IV jako obrońcy Wolności. Cała treść bardzo charakterystyczna dla pojęć politycznych polskich.

Akad. — Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwow.

Siemek Wojc. ob. Siemkovius.

Siemia słowa Bożija na niwie serdeczelowieczeskich siejannaho, si jest izradniejszaja na niedieli wsieho leta pouczenia, ot inokow Poczajewskahomonastyra i razlicznych awtorow obnowlennaja. Po blabosloweniju Kiprijana Steckahoe egzarcha metropolii kijewskijia tipom izdannaja. W tipografii Poczajewskoj cz. S. W. W. 1781. fol., kart nlb. 3, liczb. 242, 233 i 4.

Krasińs.

Siemianowska Anna z Olszowskich ob. Dunin Piotr (Kazania 1700).

Siemianowski August ob. Liszewski Andrzej (1613).

Siemianowski Kasper Teodor ob. Braun (1696).

Siemianowskich (Z) ob. Garowski.

SIEMIATKOWSKI Antoni. Mowa Antoniego Siemiatkowskiego pisarza ziemskiego Wwdztwa Sieradzk. Ord. S. Stan. Kawal. (ob. Ordinatio iudicior. tribunalis Petricov. 3. Sept. 1789).

Siemiatycze ob. Jabłonowska księżna — Porządek (1787).

Siemicki Andrzej ob. Curio Caelius (1556).

SIEMIENOWICZ Kazimierz, generał lejtn. artyl. († po r. 1651). Artis Magnae Artilleriae Pars Prima Auctore Casimiro Siemienowicz Equite Lithuano olim Artil. Reg. Polon. Propraefecto. Amsterodami, Apud Joannem Janssonivm. A^o MDCL (1650). folio, k. 8 nlb., str. 284. k. 2 nlb. i tablic 22.

Pierwszy tytuł na karcie przed k. tyt. brzmi: Artis Magnae Artilleriae Pars Prima. Studio & operâ Casimiri Siemienowicz Equitis Lithuani, Olim Artilleriae Regni Poloniae Propraefecti.

Karta tytułowa szychowana przedstawia portyk z tłumem ludzi; u szczyta napis: Per hanc ad Auream. U dołu napisy: Casimirus Siemienowicz inuent: et delineavit i I. v. Meurs sculp.

Dedykacja autora Leopoldo Guilhelmo archiduci Austriae duci Burgundiae &c. episcopo Argentinensi, Passaviensi, Olmusensi, S. Mariae Tontonicorum Magno Magistro &c.

Następuje przedmowa: Lectori, w której wyjaśnia treść i plan dzieła. Wysławia w niej Władysława IV, świeżo zmarłego, który mu polecił dzieło to napisać. Autor powiada, że przed tem podróżywał daleko, a gdy powrócił do kraju, król — dowie-

dziawszy się o jego pracach za pośrednictwem Jerzego Ossolińskiego, wielkiego znawcy nauki wojskowej, wysłał go jeszcze raz do Belgji. Zarówno przedmowa jak i dzieło, napisane piękną łaciną, okazują wielką znajomość literatury greckiej i łacińskiej.

Dzieło dzieli się na 5 części: De regula calibrae; De materiis in pyrotechnia usurpari solitis; De Rochetis; De globis (kule pirotechniczne, granaty etc.); De variis machinis, molibus, massis, missilibus etc. — Do dzieła są dodane w różnych miejscach tekstu 22 tablice pięknie szychowanych rycin, przedstawiających przyrządy pirotechniczne i artyleryjskie. Razem mieszczą te tablice 229 figur. (Ryciny te — podobnie jak ryc. tytułową — sam rysował, jak widać z edycji angielskiej).

W tekście są wzmianki o Polsce. Na str. 51 Polonorum liquidorum mensurae. Na str. 52 Pol. aridorum mensurae. Na str. 241 cytuje M. Kromera (o Leszku). Na str. 281 o obłężeniu Chojnic w r. 1466.

Powołuje się autor także na stosunki angielskie, belgijskie, niemieckie, włoskie, hiszpańskie, francuskie.

Przedewszystkiem uderza jednak głębsze wykształcenie humanistyczne i znajomość starożytnej historii. Dzieło nosi wybitne piętno literatury renesansowej i powinno być przez kogoś z tego stanowiska zbadane.

Na str. 239 i n. ekskurs: De Thematismo et decore observando in machinis pyrotechnicis recreativis (o ogniach sztucznych przy zabawach, triumfach, obchodach — duża wartość dla historii obyczaju w epoce baroku).

Na str. 284 „Excusatio“ i wykaz błędów druku.

Branic. — Czartor. — Jagiell. — Krasińs. — Ossol. — Zielińs. — Wilno.

— Grand Art D'Artillerie Par le Sieur Casimir Siemienowicz Chevalier Litvanien; Iadis Lieutenant General de l'Artillerie dans le Royaume de Pologne. Mise en François par Piere Noizet Macerien. Amsterodami, Apud Joannem Janssonivm. A^o MDCLI (1651). folio, k. 4 nlb., 1 k. czysta, 22 tablic, str. 410 i k. 3 nlb.

Na karcie przed k. tyt. tytuł: Grand Art D'Artillerie Par le Sieur Casimir Siemienowicz Chevalier Litvanien. Lieutenant General de l'Artillerie dans le Royaume de Pologne Mise De Latin en François, par Pierre Noiset Macerien.

Karta tytułowa taka sama jak w wydaniu łac. tylko rok inny i tytuł francuski nalepiony na tytuł łaciński.

Dedykacja autora: Guillaume Frideric Conte de Nassau, podpisana przez Siemienowicza. W niej nazywa to dzieło „pierwszą częścią“. Przedmowy, która rozpoczyna edycję łacińską, tutaj niema.

Na egz. Czart. podpis na karcie tyt.: „Isabelle Czartoryska. — Maison gothique“. — Na okładce zaś podpis: J. U. Niemcewicz kupiono w Florencji 1793. Niżej ładny ex libris zagraniczny.

Czartor. — Jagiell. — Ossol.

— The Great Art, Of Artillery Of Casimir Simienowicz (sic), Formerly Lieutenant-General of the Ordonance to the King of Poland. Translated from the French, By George Shelvocke, Jun. Gent. Illustrated with Twenty Three Copper Plates. London: Printed for J. Tonson at Shakespear's Head in the Strand. MDCCXXIX (1729). fol., 1 rycina, k. tyt., str. XI i 1 czysta, k. 4 nlb., str. 404 i 22 tablic.

Przed k. tyt. znajduje się rycina z portykiem, znana z poprzednich wydań: łac., franc. i niemieck., jednak bez tytułu. Podpisani tu: Casimir Simienowicz inv: et del: i P. Foudrinier sculp., który też rytował i tablice, bo oznaczał je literami: P. F. sc. Tablice takie same jak i w innych wydaniach.

W przedmowie opowiada tłumacz, że do przekładu zachęcił go pułk. Armstrong. Przekład jest uzupełniony w przedmowie kilku wiadomościami o saletrze. Tłumaczyl z tekstu francuskiego, bo łaciński jest rzadkością. Polacy chowają go jako skarb. Podnosi, że w Polsce sztuka pirotechniczna stoi bardzo wysoko (where the professors of this Art are very numerous, especially in its recreative branches). Porównywał też swój przekład z niemieckim.

Na egz. Czart. notatka: Konst. Zamoyski w Londynie 1820 ustąpił Bibliotece Puławskiej za 12 S. Czartor.

— Toż:... (przekład holenderski).

Blіszszego tytułu ani daty nie znam.

— Vollkomene Geschütz-Feuerwerck- Und Büchsenmeisterey-Kunst: Hiebevorn in Lateinischer Sprach beschrieben und mit Fleiss zusammen getragen Von Casimiro Siemienowicz (sic), Königl. Majest. und der Cron Pohlen General Feldzeugmeister Leutenant. Anitzo In die Hochteutsche Sprach übersetzt: Von Thoma Leonhard Beerren, Lipsiens. Mit schönen Kupffern, und einem gantzen Neuen Theil vermehret Durch Daniel Elrich, Stäck-

hauptmann zu Franckfurt am Mayn. Franckfurt am Mayn, In Verlegung Johann David Zunners, Gedruckt bey Henrich Friesen, im Jahr 1676. folio, k. 8 nlb., str. 232, k. 2 nlb. i 22 tablic.

Przed główną kartą tyt. znajduje się karta tyt. szychowana taka sama jak w wydaniach łac. i franc. ale z tytułem niemieckim: Ausführliche Beschreibung Der grossen Feuerwercks- oder Artillerie-Kunst Casimiri Siemienowicz itzo Mit dem Zweiten theil vermehrt Von Daniel Elrich Stückhauptman Franckfurt am Mayn Bey Johann David Zunnern Im Jahr 1676.

Dedykacja Elricha magistratowi frankfurkiemu z 13 marca 1676. — W niej donosi tłumacz, iż Siemienowicz (drugi raz Siminowicz) nie wydał drugiej części z powodu śmierci. Księgarz Zunner zamówił u niego napisanie drugiej części.

Ta druga część ma tytuł:

Der Grossen Artillerie Feuerwerck: und Büchsen- meisterey Kunst, Zweiter Theil, anietzo barauss gegeben, von Daniel Elrich Stückhauptman. Franckfurt am Maijn, in Verlegung Johann Daid Zunnern. 1676. fol., k. tyt., str. 116, k. 2 nlb. i 25 tablic.

Tytuł przedstawia Jowisza z piorunami, Wulkana i inne alegoryczne figury. Dzieli się na 7 ksiąg. (Büchsemeister, Feuerwerker, Raggeten, Wasserzeug, Schloss, Petarden etc. etc.). Układ dorywczy, treść wyłącznie techniczna, wykształcenie historyczne i klasyczne tak widoczne u Siemienowicza tu niedostrzegalne.

Wyszło także z kartą tytułową z napisem „Andere Auflage“.

Bibl. Bodlejańska — Branic. — Czartor. — Jagiell. — Ossol. — Wilanow. — ob. Braun Ernest.

Druga część dzieła pozostała w rękopisie, o której szczegółowo Janociana III str. 299. — Zaś w Przeglądzie bibliot. II 322 pisze redakcja: „Przed kilku laty p. Bronisław Gombarzewski, spostrzegł w Bibliotece Muzeum Artylerji w Petersburgu rękopis, oznaczony jako Siemienowicza, a po pierwejem przejrzaniu uznany z wartości swej za padający w obręb wojskowości. O spostrzeżeniu swem zawiadomił Akademię Umiejętności, która wszakże dotychczas żadnej pracy przygotowawczej do wydania, o ile wiemy, nie podjęła. Bentkowski pisze, że w Bibl. liceum warsz. znajdował się za jego czasów wizerunek uczonego teoretyka wojskowości, przeniesiony tam prawdopodobnie z Biblioteki Załuskich wraz z innymi, które ją zdobyły. Na wizerunku Siemienowicz ma wstęgę orderową i gwiazdę u boku, i słusznie

domyśla się autor Hist. Literat., że musiał order otrzymać zagranicą: dowód wielkiego uznania u cudzoziemców. My prędkośmy o nim zapomnieli“.

Chodyncki III 106. — Żebrawski Bibl. mat. 294—6. — Bentkowski II 361. — Bandtkie H. druk. K. P. III 10. — Janociana III 299. — Czacki O pr. pol. i lit. I 234. — Roczn. Tow. Warsz. P. N. T. IX 218, XVIII 150. — Łukaszewicz Hist. szkół I 441. — Sobieszcz. w Encykl. Orgelbr. XXIII 420. — Jähns Gesch. der Kriegswissenschaft. — Korzon Dzieje wojen III 50—51. — Górski Hist. aryl. (1902) str. 148.

Siemieńska Aleksandra ob. Bykowski Aleksander (1699) — Pieniążek Henryk (1699).

Siemieńska Dorota z Niemojewskich ob. Sierakowski Wacław Nep. (Żałobna pochwała 1758).

Siemieńska Katarzyna (Dzienne godzinki o Błogosławionej Kunegundzie księżnie polskiej a potem zakonnicy S. Klary klasztoru Starosandeckiego fundatorce)... ob. Kunegunda św. (tom XX, 379).

Siemieńska Maryanna ob. Karwo-siecki Piotr (1761).

Siemieński Andrzej ob. Domaniewski (1749).

(**Siemieński Józef**). Dyaryusz Trzydniowej pogrzebowej pompy J. W. IMCi Pana Jozefa Siemienkiego Kasztelana Lwowskiego. w Koscielu Wszeńskim WW. OO. Reformatów, pracą y wynalazkiem WW. OO. Franciszkanow Konwentu Lwowskiego odprawionej, Dnia 1. 2. y 3. Czerwca Roku 1761. (B. m. dr.) fol., k. 5 nlb.

Bez osobnej k. tyt. Ryciny na k. A., A₂ i B₂. Ta ostatnia wyobraża kościotrupa (śmierć) złożonego z samych instrumentów muzycznych (trąb, bębnow, klarinetów, fagotów, basetli, teorbenu, smyczka etc.). Jest to jeden z najcharakterystyczniejszych opisów wystawnego pogrzebu z epoki barokowej — jakby ilustracja do powyżej wspomnianej (na str. 4) broszury Teleszyńskiego. Malowano ad hoc obrazy, ozdabiano ołtarze, układano napisy, dostosowywano herby skolięconych rodzin, budowano piramidy itp. Ważny w tym materiał dla historyka obyczajów w Polsce XVIII w. Ossol.

Siemieński Józef ob. Hieronymus a S. Bernardo (Oratio 1748). — Karwo-

siecki Piotr (1761) — Mniszek Michael (1748).

Siemieński Marcin ob. Propositiones (1784) — Sokolowski Adalb. (Proloquium).

SIEMIENSKI Mikołaj. Odpowiedź na Zarzuty Względem Przeznaczenia Boskiego. Nicolaus Sieminski w Warszawie w Drukarni Collegium Societ. Jesu. 1766. w 8ce.

Ob. Nonnot (1782).

SIEMIENSKI Stanisław Wilhelm. Mowa J. W. IMCi Pana Stanisława Wilhelma Z Sławczyzna Siemienkiego, Stárosty Bieckiego y Trzcinnickiego Generałá Majorá J. K. MCi y Rzeczypospolitey po Jurámentcie, ná toż Stárostwo przed J. W. IMCiá Pánem Alexandrem z Łętowá Łętowskim Podczászym Krákovskim Márszałkiem Woiewodztwá Krákovskiego wykonánym, w Bieczu, podczas wiazdu 26. Sierp: 1765. (B. m. dr.) fol., k. 2 nlb.

Zawiera podziękowanie królowi, A. Łętowskiemu i Sierakowskiemu, stola. pilzna. Akad. — Krasids.

SIEMIENSKI Teodor. Teodor na Siemienicach Siemieński dziekan metrop. Gnieźniński, archi-dyakon Kurzelowski, kanon. Warsz. dóbr Xstwa Łowickiego generalny Administrator. Dan w Łowiczu 3 czerca 1777. fol., 1/2 ark. Względem lustracji tychże dóbr.

— Mowa JW. Imci Xięzda Teodora Siemienkiego Dziekana Arch. Katedralnego gnieźnińskiego, Kanonika Warszawskiego, Prezydenta Trybunału Koronnego Piotrkowskiego na Reasumpcyi przed obranym J. W. Marszałkiem dnia 1. Września w Izbie Trybunalskiej 1778. R. miana. fol., k. 1. Warsz. Uniw.

— ob. Ordinatio (1778).

Siemieński Wojciech († 1763) ob. Academiae marianae (1750) — Szydłowski Andrzej (Kazania 1745).

Siemieradzki ob. Siemiradzki.

SIEMIGINOWSKI Maksymilian (1760 † 25 czerw. 1822). Polska Grammatyka, dla polzy i upotreblenia rossijskiego juneszestwa izdannaja akademii Kijowskiej uczniem istorii, geografii,

i poskago iazyka, Maksimom Siemigimowski. w Kiewie 1791. w 8ce, str. XVI i 159.

Przedruk wyszedł 1831 (ob. Bibl. IV. 237). Gazeta liter Warsz. 1822 nr. 32 i 33 (str. 147). — Linde Rys Grecza str. 297—9. — Jabłonowski Akad. Kij. mob. str. 239—240.

Siemikowic (Z) Piotr Okrzye ob. Mathei Piotr (Obserwacye polityczne 1640).

Jablon. Musaeum 1640.

Siemikowski Jan, Sirad. Thesaurus ob. Ciesielski Andrzej (Oratio de defens. 1572).

Sieminkowiczowna ob. Naruszewicz. **Sieminski** ob. Siemieniski.

Siemion Xże Slucki ob. Hap G. (Epiced. 1586) — Slucki.

SIEMIOTKOWSKA Katarzyna. Gospodarskie Nabozenstwo Nabożnemi Rytmami przy Gospodarskiej Sielskiej Zabawie od Jey Mości Paniey Katarzyny Siemiotkowskiej Chodorkowskiej Radgoskiej napisane y do druku podane. Za pozwoleniem Starszych Roku 1670. Drukowano w Wilnie v Oycow Bazylianow przy Klasztorze Troyce Świętey. w 4ce, k. 32 nlb.

Na odwr. k. tyt.: Approbacya podpisana przez Mikołaja Stupskiego, biskupa graeyanopolskiego. Dedyk. Annie Potockiej z Potoka Stanisławskiej Woiewodsiney Kiiowskiej; na końcu dedyk.: W Litwianach 8. dnia Septembra Roku 1670. Wmści M. M. Pániey Nániszsza Służebnica Katarzyna Siemiotkowska Łukaszowa Chodorkowska Radgoska.

W dedykacji tej pisze, że za swych młodych lat bawiła na dworze X. Radziwiłłowej (siostry woj. Potockiej) i już tam zabawiła się pisaniem.

Od karty A₂ idzie: Pierwsza część albo Poranne gospodarskie nbożenstwo.

Rozpoczyna ją wierszowany Ojcie Nasz, potem Zdrowaś Marya..., Credo, Dziesięcioro przykazanie (sic); potem Akty fundamentalne itd. — Wtóra część albo wieczorne gosp. nabożenstwo od k. B₂. Są to pieśni w liczbie 10; między innymi o stworzeniu świata, o żywocie Jezusa, Magnificat, o marności świata, Salve Regina itp. — Kończy: Do łaskawego czytelnika, gdzie autorka wyjaśnia, wedle jakiej nuty należy to pieśni I i II części śpiewać. Dla każdej pieśni wskazuje bądź to nutę jakiegoś ogólnie znanego psalmu bądź to jakiejś innej dawnej pieśni. „Najdziesz je“ — pisze — „w psalterzyku zwyczaj-

nym, w którym się zamykają pieśni na uroczyste święta". (Może to ten psalterzyk, który jest opisany w t. XIII, 250?).

Wreszcie na ostatniej karcie: Omyłki albo błędy.

Brückner w Enc. pol. XXI, 235. — Nieświecki VIII, 337 nie zna Siemiotkowskich (tylko Siemiątkowskich. Warsz. Uniw.

(Siemiradzcy Franciszek, Felicyan i Katarzyna). Sprawa JPP. Franciszka i Felicyana Braci, Katarzyny Siostry, Siemieradzkiej z WW. JPP. Mikołajem, Wincentym i Antonim Siemieradzkiemi, tudzież Michałem Łukaszewiczem Kapitanem Wojsk bywszych Litt: (Wilno 1799). fol., 3 k. nlb.

Dopis: Tadeusz Odyniec (zapewne wnosil jako adwokat). Jagiell.

— ob. Odyniec Tad. — Pucillowski Ben. (Sprawa 1799).

SIEMIRADZKI Ludwik. Signatura Iustitiae R. P. D. de Gentilibus. Cracoviens. Parochialis pro Ludov. Siemieradzki contra Joseph. Jordanum facti 1710. folio.

— ob. Decisio (1710, 1713).

Siemkovius (Siemek?) Albert (Wojciech) ob. Brzeziński M. (1608) — Schonaeus Andr. (Epigrammata in laudem 1608).

Siemoński Praeclaus Vexillifer ob. Regis Joan. (1717).

Siemczycki Tomasz ob. Jaschovius (1620) — Kordecki Augustinus (1694, 1652).

Mucz. Statuta 282, 285.

SIEMUŃSKI (Siemoński) Ludwik. Mowa Pogrzebowa w czasie żałobnego obchodu śmierci JO. Xiążęcia JMCI Michała Poniatowskiego Arcy-Biskupa Gnieźnieńskiego, Prymasa Korony Polskiej, i W. Xięstwa Litewskiego &c. miana przez X. Ludwika Siemuńskiego. Dnia 19 Miesiąca Sierpnia 1794 Roku. w Kollegiacie S. Jana, w Warszawie. w 8ce, k. 7 nlb.

Stawi działalność Prymasa na polu oświaty ludu i oświecenia duchownych.

Akad. — Branic.

Siemuszowski Adam, podstarości lwowski. ob. Samborczyk Grzeg. (Ecloga I 1566).

Siemuszowski C. ob. Siemuszowski Jan.

SIEMUSZOWSKI (Semusovius) Johannes, Strykonia. Conflictus Ad Nevelam Polonorum Cym Moschis. Auctore Joanne Stariconio Semusouio, Philomuso Academico Occulto. (Tu znak drukarski „Merkury“). Bononiae, Ex Officina Mercuriana Joannis Rossij, MDLXVIII (1568). Curiae Episc. & Sanctiss. Inquisitionis concessu. w 4ce, k. 35 nlb.

Dedykacja: Sigismundo Augusto... Domino suo colendissimo (na 5 kartach, wierszem) — podpisana: Tuae Majestatis fidelissimus subditus Joannes Stariconius Semusovius. W niej wychwala zwycięstwa królewskie a potem przechodzi do związków między dawną Grecją, Włochami, Moskwą, Rusią (At quis Haliczones Phrygiae negat esse colonos... Certe equidem unde suum producatur Halicia nomen Russiae, Haliczones ipse fuisse reor).

Sam poemat rozpoczyna się na k. B₃. Opisuje w nim — na wzorach Eneidy — walki z Moskwą. Juno sprzyja Moskałom, Venus Polsece. Opis bitwy jest tak dokładny, iż autor musiał w niej uczestniczyć. Wspomina Tarnowskiego, Leśniowski, Zamojskiego, Sieniawskiego, Socygnińskiego, Zebrzydowskiego itp. — Na końcu: Valentinus Rosarius Joanni Stariconio Semusovio (8 wiersz, zakończony: Sit mendax vates, verus at Historicus). Istotnie poemat jego jest ważnym źródłem historycznym, słabą poezją. — Poematu tego historycy nasi jednak nie wyzyskali.

Wierzbows. II 1445.

Akad. — Czartor. — Ossol. — Petersb. publ.

— In Legationem Polonicam, Ad Pivm Qvintvm Pont. Max. Joannis Stariconii Semvsovii Carmen. Bononiae, Typis Joannis Rossii, in via S. Mammoli. Habita licentia à RR. DD. Vic. Episc. & Inquisit. (1565?). w 4ce, k. 5 nlb.

Na k. tyt. w środku rycina przedstawiająca Merkurego pędzącego na kuli ziemskiej z napisem u góry: Collo demissus ab alto. Rok druku przypada na 1565, gdyż w tym roku odbyło się to poselstwo.

Na końcu poematu, utrzymanego w tonie humanistycznych ogólników, zwrot do Barzego udającego się do Rzymu. — W egz. Czart. poprawiono na marginesie kilka błędów drukarskich; miejsce druku wydrukowano błędnie: Bononiae.

Akad. — Czartor.

— Panaegyris Nvptiarvm Illvstrissimi Principis Lavrentii Prioli Dvcis Venetorum. Cym Thetide Nerei Filia.

Anno Domini. MDLXIII. Die VI. Maii. Avtore. Ioanne Stariconio Semvsovio Polono. (Tu korona). Venia à superioribus concessa. Bononiae. Apud Alexandrum Benatium MDLXV (1565). w 4ce, str. 23.

Dedyk. „Illvstri ac magnifico Domino, D. Petro Barzi, Castellano Praemisiensi. Capitaneo Leopoliensi“. Na końcu dedyk. litery: T. M. A. Nazywa w niej Barzego swoim mecenasem.

Na stronie 23: C. Stariconii Semvsovii Fratris. Ad Invidvm. (Epigrammat ośmiowierszowy, w którym mówi: De Gettico litore musa fuit).

Sam poemat o zaślabinach doży z morzem idzie od str. 5—22. Zawiera pochwałę Wenecji i podaje pewne szczegóły obchodu. Czartor.

— Ranarum et murium Pugna Homerii, a Joanne Stariconio Semusovio, Philomuso Acad. Occulto, versu latino donata. Bononiae (1568).

Ob. w tomie XVIII str. 255.

Ciampi III. 53. — Wierzb. II. 1146.

Akad. — Czartor. — Petersb.

— ob. Rosarius.

Pochodził z Rusi (Halicia) jak sam twierdzi (w Conflictus). — Jego przyjaciel Rosarius był w r. 1564 uczniem uniw. padewskiego, a więc i on zapewne tam studjował.

Sieniawa ob. Murezyński Andrzej (1747).

Sienlaviana felicitas ob. Kubitkiewicz Jacob. (1645).

Sieniawscy ob. Denhoff St. (1724) — Perspectiva (1622) — Sieniawski Mikołaj (Ostatni 1726) — Welunius Sebastian (Medicorum operum 1619).

O Sieniawskich studjujących w Strasburgu ob. w dziełku Tobolskiego Epitaphia 1590.

Sieniawski Dorota z Niemojewskich ob. Kowalski Jan (1758).

Sieniawska Elżbieta (Gostomska), żona Prokopa ob. Androcy Juliusz (1606) — Fulvius Andrzej (1606) — Opisanie (1612) — Susliga Wawrz. (Żywoć 1629) — Wysocki Szym. (Nauka jako stan 1606).

Sieniawska Elżbieta z Potockich, żona Adama Hieronima ob. Ginter B. (Księzyc 1653) — Tomiecki A. (Apollo 1643).

Sieniawska Elżbieta Helena z Lubomirskich ob. Dobiński Krz. (Navis 1705) — Duńczewski Stan. (Kalendarz

1728) — Felix Św. (1718) — Godziny (1718) — Kiszka Leon (Morze łask 1712) — Łapczyński Antoni Chryzanty (Lustr splendorów 1732) — Naramowski Adamus (Splendor cienia 1721) — Niewieski Franc. (Kalendarz na r. 1712) — Opaliński Stan. — Sieniawski Adam Mikoł. (Gemma 1687, Ostatni 1726) — Tomaszewski Alb. (Prezenta 1740) — Wolski Jan (Dni Pańskie 1714).

Sieniawska Eufrozyna ob. Falibowski Krzysztof Fr. (Nowina lwowska 1628).

Sieniawska Jadwiga (z Tarłów), żona Hieronima ob. Szarzyński Sęp Mik. (1601).

Sieniawska Katarzyna z Kostków, żona Adama Hier. ob. Alexander a Jesu (Gniazdo 1648) — Gawath Jakób (usługa codzienna 1647) — Kalendarium (1643) — Kochanowski Andrzej. (1648) — Malski Andrzej (1643) — Stanisław a Jesu (Na pogrzeb 1620) — Tuszyn Tomasz (Pamięćka narodzenia 1638) — Vaglicius Basilius (Obżałowanie 1648).

Sieniawska Maria Zofia ob. Rojowski Josephus (1750).

Sieniawska Teofila ob. Krasieński Stanisław (Applauz 1698).

Sieniawska Zofia (I), ksieni, córka Prokopa ob. Alvarez J. (1618) — Suslyga (Żywoć 1629) — Szymonowicz (Elegia 1617).

Sieniawska Zofia (II), córka hetmana, żona Denhoffa Stanisława ob. Denhoff Stan. (Caput 1724, Dyaryusz wesela 1724) — Gawlikowski P. (Pustynia 1715) — Jaworski Jan (Polskie niebo 1724, Foederata 1724) — Juniewicz Mikoł. (Dziwosław na ślub 1731) — Kircheim (1731) — Legucki Jan (1726) — Luder Bartłomiej (Polskie 1722) — Sienkiewicz Bernard (Caput gentis 1724).

Sieniawski Adam Hieronim (I), podczaszki koronny, starosta jaworowski, marszałek Izby poselskiej (ur. 1573 + 1616) ob. Brzeski St. (1609) — Karliński St. (Spraw. i post. 1599) — Krajewski Jan (Nenia 1607) — Sieniawska Katarzyna — Stanisław a Jesu (Na pogrzeb 1620) — Szymonowicz Szymon

(Philaemon 1600, Ślub 1593) — Tolski (1590).

(Sieniawski Adam Hieronim II), syn Prokopa, pisarz polny koronny, star. lwowski († 1650). Lwna Sieniawiana Crescens. Orbi Polono, Ad auspiciatum Honoris ingressum Illvstris Ac Magnifici Domini, D. Adami Hieronymi De Granow Sieniawski, Comitit in Skłow & Mysza. Metropoleos Roxolanae Capitanei. Praesentata. E Voto Collegii Sieniawiani Leopoliensis Societatis Jesv. Anno Dei Hominit, M.DC.XLVIII (1649). Leopolit, Typis Collegij Societatis Jesv, Apud Sebastianum Nowogorski. folio, k. 22 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Sieniawskich „Leliwa“, pod spodem sześciowiersz. Dedykacja Adamowi Hieronimowi Sieniawskiemu, podpisana przez koll. lwowski S. J. Sławi go jako fundatora.

Na pierwzych 4 kartach: Elogium Lunae (napisy nakamiennie: oba wierszem łac.). Na k. D. panegiryk prozą sławiący Sieniawskich, Potockich, Chodkiewiczów. Po czem osobne pochwały dla Mikołaja Sieniawskiego i jego synów (prozą i wierszem) i dla Alex., Prokopa, Hier., Rafała, Mikołaja, J. Adama Sieniawskich. — W egz. Ossol. brak końca. Na tytule napisano współcześnie: P. Gaspar Mielelski, co może oznaczać nazwisko autora.

Ossol.

— ob. Alexander a Jesu (Gniazdo 1648) — Gąsiewski J. (Floriloquium 1637) — Ginter B. (Prognostyk 1652, Xiężyc 1653) — Kochanowski And. (1648) — Kubitkowiec J. (Typus 1645) — Ossędowski Stan. (Aurora natal. 1638) — Romer Tomasz (Ternus 1638) — Sulikowski Mik. (Laetitia 1637) — Tomiecki Adamus (Apollo togatus 1643) — Tuszyński Tomasz (Pamiętka narodzenia 1638) — Woytowicki Albert (Applausus 1640) — Woysznarowicz Kaz. (Orator 1677).

SIENIAWSKI Adam Mikołaj, syn Mikołaja, kaszt. krak., hetman polny i hetman wielki kor., wojew. bełzki, mąż Elżb. z Lubomirskich († 1726). Copia eines Schreibens von den Grafen Sieniawsky, Castellan von Cracau und Gross-Feld-Herrn der Polnischen Armee aus dem Feldlager zu Naklo an den Herrn Residenten von S. Gross-Czaar.

M. zu Hamburg. B. w. m. i r. (r. 170.). w 4cc.

Petersb. publ.

— List Hetmana W. kor. do Województw.

Swada Polska Ostrowskiego 1745. f. I. 4. 22.

— List Sieniawskiego Kasztelana Krak. Hetm. W. Kor. ad latus króla Augusta II. będącego do Jana Sapiehy starosty Brzeskiego, pisany w Toruniu 1709.

Swada Polska Ostrowskiego 1745. f. I. 4. 58.

— List Sieniawskiego Kasztelana Krakowskiego Hetmana W. Kor. do Ziemi Chełmskiej 1710.

Swada Polska Ostrowskiego 1745. f. I. 4. 48.

— Manifest Jásnie Wielmożnego Jegomości Páná Wojewody Bełzkiego Hetmana Wielkiego Koronnego (1709?). (B. w. m. dr. i r. i bez osobnego tytułu). fol., k. 2 nlb.

Przypomina ruinę svoj fortuny. Pospiesza przeciw nieprzyjacielowi z wojskiem Cara JMóści. Wojsko to ręczy za rewerentię świętnic i za securitatem dworów.

Ossol.

— Respons JM. pana Wojewody Bełzkiego Hetmana wielkiego koronnego na uniwersał drukowany Jmci pana Wojewody kijowskiego (Józ. Potocki) przed batalią koniecpolską publikowany 21. listop. 1708. fol., 2 k. nlb.

Zarazem:

Respons JM. pana Wojewody Bełzkiego Hetm. Wielkiego koronnego na list wyżey położony. fol., 3 k. nlb.

Batalja była 21 listop. 1708, Józef Potocki wojew. kijow., stronnik Leszczyńskiego napadł na Jana Rybińskiego i Ludw. Pocięja podskarb. litews.

Uniwersał Potockiego ob. w t. XXV. 147. Branic. — Ossol. — Zielina.

(Sieniawski Adam Mkołaj). Sideri aureo, auspiciatissimi contra Cynthiam Otthomanni radijs, in illustrissimi et excellentissimi herois Nicolai a Granow Sieniawski, comitis in Skłow et Mysz, palatini terrarum Volhyniae etc. clava imperatoria, inter pretiosissimas heroicarum virtutum gemmas, fulgaranti Acroama. folio.

Kijows.

— Aspectus novae felicitatis Sarmatiae in geminis siderum seu conjunctio in connubio Ill^{mi} Dom. A. N. Sieniawski.. Gubernatoris Leopoliensis

et Ill^{mae} Izabellae Lubomirska... observatus a Collegio Varsaviensi Soc. Jesu sub hymenaei ferias praesentatus 1687. Varsoviae typis Caroli Ferdinandi Schreiber. folio, ark. 4. Krasińs.

— Vastior in orbe cinis in Adamo Nicolao Sieniawski 1726 per Provinciam Pol. Soc. Jesu.

— Gemma Poloniae Ex Nativo Lubomirsciorum Srzeniava Semiannvlo Sieniavianae Lwnae inserata. Sev Illustrissimo Domino D. Adamo Nicolao De Granow Sieniawski Comiti In Szklów & Mysza Leopoliensi Rohatynensi Capitaneo. Illvstrissima Domina D. Isabella Lvbomirska Illvstrissimi & Excellentissimi Domini D. Stanislai Heraclii Comitit In Wisnicz & Jarosław Lubomirski S. R. I. Principis Supremi Mareschalci Regni Poloniae Scepusiensis Capitanei Lectissima Filia Desponsata. Ad pompam verò nuptialem panegyricè à Regio Vladislai IV. Collegio Varsavien. Schol. Piarum Praesentata. Anno Humanitatis Verbo Divino desponsatae 1687. die 6. Julij. Varsaviae, Typis Collegij Schol. Piarum (1687). folio, k. 24 nlb.

Na odwrocie k. tyt. herb Sieniawskich „Leliwa“, a pod nim czterowiersz; na następnej stronie herb Lubomirskich „Sreńniawa“ i esterowiersz. Na odwr. 2giej karty sentencje z Owidjusz, Wergiljusz i Klaudjana. Trzecią kartę zajmuje: Praefatio ad Neosponsos... Kolegium Pijarów warsz. Potem Panegyricus.

Wywodzi ród Lubomirskich z Rzymu (Druzus = Drużyna). — Dużo wiadomości genealogicznych. Czartor. — Zamoj.

— Ostatni Splendor Herbownego Leliwy J. O. Senatorskiego, Sieniawskich Domu przy fatalnym, JO. Jego Mości Pana Adama Mikołaja z Granowa Sieniawskiego, Kasztelana Krakowskiego, Hetmana Wielkiego Koronnego, Lwowskiego, Lubaczowskiego, Rohatyńskiego etc. Starosty. Smiertelnego życia zachodzie Na Nieśmiertelność Sławy w Niebieskim Zodyaku zapalony a J. O. Jeymości Pani Elżbiecie z Lubomirskich Sieniawski Kasztelanowy Krakowskiej, Hetmanowy Wielkiej Koronnej, Lwowskiej, Lubaczow-

skiej, Rohatyńskiej etc. Staroście przy feralnych lamentów cieniach na pogrzebową kondolencyą adumbrowany od żalosney po zaćmionym fundatorskim Imieniu Prowincyi Polskiej Societatis Jesu. Roku od niestworzonego Słońca wschodu 1726. we Lwowie, w drukarni Collegium Societatis Jesu. fol., k. 14 nlb. (k. tyt., sygn. a—₂ i A—F).

Na odwr. tyt. Szreniawa oraz 4. w. pol. Przypisała prozą prowincya Elżbiecie z Lubomirskich Sieniawskiej żonie zmarłego. Autor prawdopodobnie Ign. Polański S. J.; ob. tom XXIV str. 433. Jagiell. — Krasińs. — Ossol. — Warsz. Univ.

— Ingens umbra... vel carmen lugubrae... inscriptum ab Equite Polono (1726)... ob. Poniński Antoni.

— Xiężyc Jásnie Oświeconego Domv Splendorem, Senátorskich Purpur Lustrem, Prác Hetmanskich Światłem, Pelny. W Sámej fatalnego Zacmienia Lunacyi Niesmiertelną Sławą Jásnie Oświeconego JMóci Páná Adama Mikołaja Hrabí ná Szklowie y Myszy Sieniawskiego Kasztelana Krakowskiego, Hetmana Wielkiego Koronnego; Lwowskiego Generalnego, Rohatyńskiego, Lubaczowskiego, Stryjskiego, Piaseczynskiego Starosty. Jasny. Ná wieczną Jásnie Oświeconemu Imieniu rekompanse Z ziemi ná Sferę Niebieską Wschodzący. Przy żalach publicznych od obligowaney Prowincyi Polskiej Scholarum Piarum Obserwowany. Roku przy tak wielkiej Oyczyżny stracie, Przybyszowego 1726. w Krakowie w Drukarni Jákuba Mátyaszkiewicza J. K. M. Typografa. folio, k. 13 nlb. Sygn. A, oznaczone są 2 karty, jedna we właściwym miejscu, druga po karcie D₂. Na odwr. k. tyt. pięć sentencji łac. ujętych winitami. Dedykacja Pijarów prowincji pols. wdowie po zmarłym (Izabeli z Lubomirskich Sieniawskiej). Całe stylem nakamiennym; przesada w pochwałach; język makaroniczny. — Por. Lapis absque lingua. Jagiell. — Krasińs. — Ossol. — Zielina.

— Xiężyc w przeznaczonym Domv Jásnie Wielmożnych J. MM. PP. Sieniawskich Po wielu w ták Sławney Fámiliey Antenatow Pogrzebách żadnym nieszkodny Zaćmieniem. Lecz

zawsze w Potomkach nowych Oyczy-
znie na Pogodę pewną Odnowiony.
A Jásnie Wielmożnemu Jego Mości
Pánu Adamowi Z Granowa Sieniaw-
skiemu, Hrabi na Szklowie y Myszy,
Staroście Rohátynskiemu. Jásnie Wiel-
możnego Jego Mości Páná P. Mikołaja
Sieniawskiego Márszáłká Nadwornego
Koronnego, Wielkiej Nadziei Synowi.
Od Retoryckiej Młodzi Collegium Wár-
száwskiego Scholarum Piarum Pvblicz-
nym Aktem Ná znak powinney Domu
zacnego Obserwancyey wystawiony.
Rokv Panskiego 1677. folio, kart 2.
Wolańs. w Rudce.

— ob. Anezowski (Salutatio 1680) —
Bieżanowski Stan. (1683) — Gorecki
Leonhardus (1672) — Jakubowski Lau-
rentius — Jabłonowski Józ. A. (Do-
decas 1754) — Kwiatkiewicz Jan (Sup-
plex libellus, Supplika za Bogiem
1679) — Lubomirska Izabela (Złote
rzeki 1687) — Legucki Jan (Kaz. po-
grzeb. 1726) — Owaniszewicz Jan (Na-
vigium amoris 1687) — Potocki Paweł
(Saeculum 1702) — Pułaski Fr. (1740) —
Szymanowski Mich. (Annus heroic. 1687,
Nympha polona 1687).

Bogusławski Żywoty 1788. r. str. 62. —
Bandtkie Hist. pol. 1835. II. 114. — Po-
czet pamiętek Czartoryski. 67. — Święcki
Hist. pam. II. 86. — Starowski Monu-
menta 483. i 4. — Wójcicki w Encykl. Org.
XXIII. 424. — Korzon Dzieje woj. — Fel-
dman Polska w dobie wojny półn. 1925. —
Zapiski Tow. Szewcz. 1909 (listy Piotra
W.) — Katalog rękop. Ossol. I, II, III. —
Finkel Bibl. III. str. 1854.

Sieniawski Aleksander († 1622) ob.
Brzeski Stan. (1609) — Ludzicki Pro-
copius (Luna in obitu 1622) — Ole-
wiński Szym. (Luna in obitu) — Pa-
procki Bartłomiej (1622).

Sieniawski Mikołaj (I), syn Miko-
łaja, hetman polny († po r. 1582) ob.
Goretius L. (1578) — Łasiński (Historia
de ingressu in Valachiam 1578).

(Sieniawski Mikołaj II), krajezy ko-
ronny, syn Adama Hier. († 1636). Luna
Sieniawiorum pronuba errantes stellas
inerrantiaq. sidera cantu plausuq. ad
fausta omina, vota, apprecationes et fel-
lices urgens hymenaeos. Cum Illustris-

simus Dominus D. Nicolaus Sieniawski
Incisor Regni, optato sibi sociaret con-
iugio Illustrum Virginem Ursulam Kro-
towska filiam Illustris: Domini, D. Au-
dreae Krotoski Castellani Calissiensis,
Interfuit astrorum choris, nobilissima,
Collegij Posnaniensis Societatis Jesu
Juventus, et exceptos cantus, Illustris-
simis sponsis gratulata obtulit. Anno
a partu Virginis M.DC.XXIII. Posna-
niae, in officina Joannis Wolrabi. (1623).
fol., 20 kart nlb. (sygn. A—K₂).

Tytuł i cały tekst w ozdobnych ramkach.
Na odwrocie tytułu wiersz polski i łaciński
pod herbem Sieniawskich, na następnej
stronie pod herbem Krotoskich. Dedykacja:
Nicolaus Sieniawski Joannes Pigłowski F.
(proza). Poczem: Krótkie rzeczy przedsię-
wziętej zebranie. Dzewosłab. Treść pierw-
szego dyalogu. — Czynnymi byli Łukasz
Mielżyński, Jan Nowodworski, Wł. Czarn-
kowski, Wł. Rozrażewski, Piotr Grudziński,
Jan Opaliński, Andrzej Grudziński, St.
Gembart, J. Łącki, Jak. Kołaczkowski, St.
Szoldrski, Maciej Cielecki, St. Koszutski,
Mac. Orzelski, Andrzej Małuchowski, Jan
Wilczyński. — Tańce wyprawują: Mikołaj
Obiezierski, Wojciech Łopatecki, Piotr
Starkowiecki. Wiersze są kolejno do róż-
nych Sieniawskich. Na karcie I, v. (18ta)
po polsku: Zwierciadło cnot małżeńskich
z przeznaczonych pań przykładów wyjęte
(proza). Dalej od k. K Decas heroidum;
tu wiersze łacińskie pisali: Karol Gru-
dziński, Michał Wyrzycki, Wład. Rog-
liński, And. Swynarski, Chryzostom Pog-
orzelski, Jak. Jastrzębski, Jan Szczytnicki,
Mik. Konarzewski, Fel. Włosinowski. Wł.
Maniecki. — Ob. Anuszewicz Petr. (Co-
rona 1623).

Czartor. — Jagiell. — Ossol.

— ob. Anuszewicz (De luce 1624) —
Bojanowski J. (1622) — Conclusio
(1625) — Falibogowski K. (1625) —
Gawat J. (1619) — Kubitowicz (1625) —
Ludzicki Prok. (Perspectiva 1622) —
Sobieski Jakób (1636) — Vernulaeus
(1618) — Welumius Seb. (1619).

Sieniawski Mikołaj (III) Hieronim,
syn Hieronima i Potockiej, hetman polny
kor., marszałek nadworny († 1684) ob.
Ginter B. (1652, 1653) — Pruszczyk Mik.
(Morze 1662) — Załuski And. (Ka-
zania 1696).

Sieniawski Prokop, syn Adama
Hier. († 1626) ob. Anuszewicz Pet.
(Corona mart. 1624) — Falibogowski

Krzysztof Fr. (Discurs 1625) — Ga-
wath Jacob (1619) — Rzekiecki Cy-
prian (Theoremata theol. 1626) — Sie-
niawska Elżbieta — Sobieski Jakób
(1626) — Tobolski (1590).

Sienicka Anna ob. Sienno.

Sienicka Regina z Niezabitowskich
ob. Examen (1714).

Siennicki Dominik ob. Mercator Ber-
nardinus (1713).

Sienicki Jan (I) i Józef ob. Kecker-
man (1608).

Siennicki Joannes (II) ob. Tarnowski
Dyonizy (Rosa a peccati 1732).

SIENICKI Ludwik (ur. 1677). Doku-
ment Osobliwego Miłosierdzia Boskiego
Cudownie z Kalwińskiej Sekty Pew-
nego Sługę y Chwałę swego do Ko-
scioła Chrystusowego Pociągający, Z wy-
kładem niektórych Kontrowersyi zach-
odzących między nauką Kościoła Po-
wszechnego Katolickiego a podaniem
wymyślonym rozumem ludzkim Luter-
skiej, Kalwińskiej, Greckiej, y innych
w tej Księdze wyrażonych y namienio-
nych Sekt; Y z wspomnieniem o mniej
znanych Moskiewskiego Państwa kra-
inach w pogańskich błędach jeszcze
zostających, dla duchownego pożytku
ludzi w różnych Sektach od jedności
Powszechnego Kościoła odpadłych, czę-
ścią z uporą, częścią z niewiedomości
żyjących, z druku pierwszy raz Wycho-
dzący. w Wilnie w Drukarni J. K. M.
Wielebnych XX. Franciszkanów Roku
Pańskiego 1754. w 4ce, k. 6 nlb., str.
393 i 3 nlb.

Na odw. k. tyt. herb „Korczak“ wśród
emblematów prymasowskich, po bokach li-
tery: A. (dam) I. (gnacy) z Z. (ywca) K. (omo-
rowski) P. (rymas) K. (rólestwa) P. (olskiego);
pod spodem sześciowiersz. Dedykację Ada-
mowi Ignacemu Komorowskiemu arcyb-
skupowi gnieźnieńskiemu podpisał Ludwik
z Bończe Sienicki. Tu wspomina o Krzy-
stofie, o Piotrze, Aleksandrze, Janie Ko-
morowskich (w. XVI XVII), wychwalając
ich usługi dla ojczyzny.

Następuje: Censura Theologorum; Omyłki
drukarskie; Przedmowa do Czytenika (Tu
opisuje swoje nawrócenie dokonane w Ja-
kocku Czytywał tam na wygnaniu księgi
ruskie i łacińskie w tamtejszej bibliotece
i z nich doszedł prawdy wiary katolickiej).

Na końcu na 3 str. Rejestr albo specyfi-
kacja rozdziałów i Approbatio Horainz.
Dzieło składa się z 32 rozdziałów. Treść
teologiczna. Omawia urodzenie autora,
wiadomość o rodzicach (matka Konstancja
Stankarówna z ks. Mantuańskich), wych-
owanie w kalwinizmie, nieopieczność pre-
dykantów i ministrów (skargi przeciw
ojczyźnie rozszerzane przez nich za gra-
nicą), polemika dogmatyczna z Lutrami
i Kalwinami, ustawy polskie o heretykach,
opisanie królestw i państw, które od wiary
rzymskiej odpadły itp.

W tekście dużo interesujących wiadomości.
Niewątpliwie najciekawszy jest opis poj-
mania autora i jego brata Krzysztofa
przez moskali — i cały opis niewoli.
Więźni byli zrazu w Moskwie, potem na
Sybirze. Przy podróży przez Ob umarł ów
brat. Autor przemieszczał wśród Ostja-
ków, Tunguzów, Samojedów, Koraków,
Kameczadłów. Zetknął się — pierwszy
Polak — z Japończykami. Piszze wiele
i bardzo zajmująco o Japonii z początku
XVIII w. Informuje o ówczesnym planie
Rosji, aby prowadzić wojnę z Japonją.
Autor nawrócił się na katolicyzm, czy-
tając Tomazsa a Kempisa i Skargi Żywoty
oraz historję Henr. IV (po łacinie). —
Na k. 42 i nast. opis stosunków religij-
nych wśród „Roskich“ i swoich przejęć
z popami.

W liter. polsko-sybirskiej zajmuje książka
wybitne miejsce. O czem bliżej Janik
Dajeje Polaków na Sybirze (1928) oraz
Siemiński Luc. w fejtlet. Czasu 1875. —
Jocher III. 696. — Bartoszewicz w Księ-
dze świata 1857. II str. 128—130. —
Enc. Org. XXIII. 425. — Tygod. illustr.
1882 Nr. 322—326, oraz 1902 nr. 28. —
Gazeta polska 1882 Nr. 41 i Dziennik
poznański 1882 Nr. 36 (Polkowski).

Jocher 9822. — Krasz. Wilno IV.
Bartynow. — Bibl. Domin. w Przyrowie. —
Birgel. — Czart. — Dzików. — Jag. —
Ossol. — Polk. — Przełdź. — Wileńs.

Sienicki Mikołaj (I), syn Jana, po-
seł na sejm z r. 1569 ob. Orzechowski
Stan. (Quincunx).

Niemcewicz Pamiętniki II. 64—92. — San-
dius Bibl. antitrin. 49. — Węgierski
Slav. reform. 532. — Otwinowski Heroes
Christ. — Sobieszcz. Encyklop. Org. XXIII.
425. — Kot Frycz Modrz. str. 307 —
Korzeniowski Bibl. ces. peterab. 1910 nr
98. — Szujski Dyjarjusze (1872) strona
72—79.

SIENICKI Mikołaj (II) († 1645?). Po-
litia Spartanorum descripta... autore Ni-
colao Sienicki Dantisci Hunefeld (1609).
ob. Keckerman (tom XIX str. 219).

Był uczniem Keckermana i ogłosił pod jego kierunkiem w r. 1608 rozprawę „De polyarchia... (obacz o tem tom XIX s. 217). Zapewne i w innych dziełach Keckermana możnaby odnaleźć ślady jego studjów.

Starowolski Monum. podaje jego nagrobek.

SIENICKI Szczepan. Sposob Nowo-obmyślony Konkludowania Obrad Publicznych, dla utwierdzenia Praw Kardynalnych Wolności. Libertatis sentiendi & Juris vetandi Z Uwagami nad publicznymi Statibus materyami do rozsądku Rzeczypltey Polskiej Podany Przez szczerze kochającego Ojczyzny Syna Szczepana na Sienicy Piotrasach Sienickiego Burgrabiego Grodzkiego Rozańskiego. Część I. Nihil constitui debet sine Communi Consiliariorum & Nuntiorum Terrestrium consensu. An. 1505. Vol. I. fol. 299. Alexander Rex Poloniarum. Roku Pańskiego M.D.CCLXIV (1764). dnia 24. Miesiąca Stycznia. W Łowiczu w Drukarni J. O. Xcia Jmci Prymasa Arcybiskupa Gnieźnień. w 8ce, k. 14 nlb., str. 334 i k. 2 nlb.

W Części I. począwszy od str. 3 idzie nad stronicami napis u góry: Reflexya zbawienne nad materyami Status.

Na odwr. k. tyt. części I herb Lubieńskiego „Pomian“ z napisami i dwuwierszem łac. Na następnej stronie ośmiowiersz polski na tenże herb. Potem na 8miu stronach dedykacja Władysławowi Aleksandrowi Lubieńskiemu, arcyb. gnieźń. Zwraca się do Lubieńskiego jako do Wice Reja podczas interregnum. Chwali go jako zręcznego medjatora. Lubieński pomógł mu do wydania.

Po dedykacji idzie w I tomie aprobata Jana Słomińskiego metrykanta koron. i Baltazara Patrokońskiego — oraz na 1 k. omyłki druku. Poczem na kartach a—z; Przedmowa do Czytelnika. W niej wysławia życie dla Ojczyzny. Powołuje się na anonima „O skutecznym rad sposobie“. Pisze, że nie uważa pluralitatis votorum za pożyteczną. Swój projekt ułożył w r. 1762 i komunikował senatorom i posłom. Wysławia ideę równości. Co Polak to obrońca ojczyzny, co szlachcic to bohater przeciw nieprzyjacielowi wolności, co senator i minister to piastun powszechnego dobra, co król to ojciec ojczyzny. Na końcu cz. I: Regestr zebranych materji Pierwszej Części sposobu nowo obmyślonego (razem §§ 15).

Część II. Roku Pańskiego M.D.CCLXIV (1764). dnia 20. Miesiąca Sierpnia w Warszawie W Drukarni

J. K. Mei y Rzeczypospolitey Soc. Jesu. w 8ce, k. 4 nlb., str. 121 (błędnie 120, gdyż 112 powtórzona) i 3 nlb. i 2 tabl.

W Części II w tytule po wyrazie wolności opuszczono: Libertatis sentiendi et Juris vetandi, w Części III dano.

Na odwr. tytułu tak samo jak w I cz. herb Lubieńskiego, poczem ośmiowiersz polski i dedykacja Lub. W niej prosi, aby jego pracę zarekomendował Stanom.

Poczem znowu przemowa do Czytelnika (od str. 1—7). W niej znowu polemizuje z Konarskim i tłumaczy go tem, że to zakonnik. Mówi, że on sam wszystkie prawa Rzeczyp. nieskazitelnem sercem wielbi, a jeśli je krytykuje, to nie in thesi lecz in hypothesis. Od str. 8 napis: Część II.

Nad stronicami zrazu napis: Obrona praw kardynal: wolności z reflex: nad publica: Stat: mater: — Zaś od str. 54 do 63 napis nad stronicami: Projekt o konkludowaniu seymów per pluralitatem. — Poczem od str. 64 wraca: Obrona praw kardynalnych...

Na str. 110 błęd: Obrad publicznymi status materjami; nad str. 42—8: Obrna.

Na 3 ostatnich stronach: Regestr materji dragiey części (§§ 14).

Do części II dołączone są 2 tablice: Series wotujących na jakąw Propozycyą albo Tabella in ordine konkludowania per Turnum propozycyji i Tabella ukazująca iak się przez czynienie Mutacyi odmieniają Wota.

Część III. Roku Pańskiego M.D.CCLXIV (1764). dnia 4. Miesiąca Grudnia. W Łowiczu w Drukarni J. O. Xcia Jmci Prymasa Arcybiskupa Gnieźnieńskiego. w 8ce, str. 15 nlb., 136 liczb., 7 nlb. i 1 tabl.

Na odwrocie tyt. części III dedykacja Stan. Augustowi (7 stron). W niej wspomina ojca i matkę St. Augusta. Mówi, że Poniatowski jest jedyną nadzieją skutecznego wsparcia upadającej ojczyzny, a autor chce być jego pomocnikiem. — Poczem na 7 stronach: Przedmowa do czytelnika, gdzie zachwala swój pomysł wprowadzenia „neutralistów“ dla czynienia powszechnej zgody między zezwalającymi a kontradykującymi (ob. niżej).

Od str. 1—136 idzie część III, z „Tabellą ukazującą jak się przemieniają Wota“ po str. 73 — oraz z 3 kartami Regestru na końcu (§§ 27).

Nad stronicami napis: Zarzuty przeciw nowemu sposobowi z Odpowiedziami i reflexyami na nie.

Na czelu każdej z tych 3 części umieszczony jako motto po łacinie i polsku następujący dwuwiersz: Prawa liberi veto uży-

wać jak soli — Stosując wolne rady do powszechnej woli.

Książka wyszła niewątpliwie z otoczenia prymasa Lubieńskiego (w jego drukarni łowickiej), a wymierzona przeciwko dziełu Konarskiego. Autor chce zreformować, ale nie chce odrzucać liberum veto Omawia w cz. I po kolei; obojętność obywateli wobec upadku Rzeczyp., cel liberi veta, pojęcie wolności Rzeczyp. co jest sejm, wreszcie sposoby poprawienia jego obrad. Proponuje 3 rzeczy nowe (str. 130 ca. I) tj: 1) aby trzy stany osobno wotowały; 2) aby z obliczenia wotów wyłączyć neutralistów (tj. takich, którzy oświadczyli, że ani nie zwalczają ani nie popierają przedłożonej do uchwały propozycji); 3) aby w razie założenia veta (kontradykcji) neutralści rozstrzeli racje kontradykcji, jeżeli te sprawiedliwe są lub nie. Kontradykcja ma być złożona na piśmie a Votant powinien jej sam bronić. Wydaje mu się, że jest to pomysł godzący istnienie liberi veta z możliwością konkludowania obrad. Przez cały ciąg dzieła stara się udowodnić pożytek swego pomysłu i wskazuje bliżej techniczne sposoby jego przeprowadzenia.

W części II przechodzi do kwestji Praw kardynalnych: co to są prawa kard. i na czem się funduje ich obrona? Wykazuje, że bez wolnego nie pozwalam niema wolnego głosu, a bez tegoż nie jest bezpieczna równość prerogatyw, a więc dusza wolności szlacheckiej. Na str. 53 przedrukowuje „Projekt anonimi na sejm konwok.“ w sprawie ubezpieczenia sejmów — i zwalcz go. (Jest to projekt przyznawany Konarsk., opisany w Bibl XX str. 9 i XXVI. 272). Poczem przechodzi do odpięrania „suppozycyji“ przeciw własnemu projektowi.

Również cała trzecia część jest poświęcona obazernemu zbijaniu wszystkich możliwych zarzutów, jakieby przeciwko jego projektowi mogły być podniesione. Na końcu, podnosi, jak łatwo przy zasadzie większości naruszyć wolność, gdy np. dla jednej przewyższającej kreski w parlamencie angielskim wiara św. katolicka poniżona około r. 1560, a potem powoli wyrugowana.

Wogóle jednak autor stosunków zagranicznych nie zna (Anglję poczytuje za monarchję absolutną). — Absolutyzm jest w jego oczach karą za odstąpienie od wiary katolickiej (str. 52). Cała książka jest przepojona argumentami religijnymi. Podobna mu się pomysł Lubieńskiego, aby zrywających sejmy spowiednik nie absolwował (str. 70). Argumentacja polityczna jest słaba. Powołuje się czasem na przykłady z dziejów polskich zwłaszcza z ostatnich dziesiątków lat (np. część I str. 17—26), ale jeszcze więcej przemawiają

do niego po staremu argumenta z dziejów Rzymu (trybunat! w § XV części I). Znajomość współczesnej zagranicznej literatury naukowej żadna (Monteskiusza np. nie zna). Książkasto! całem waskiem ujęciem sprawy o wiele poniżej Konarskiego. Przeczuwa jednak autor bliski upadek ojczyzny nader żywo i daje temu silny wyraz (np. cz. I str. 34—46). Ale w tych ustępach jest wyraźnie od Konarskiego zależny np. w polemice przeciw zdaniu, że sąsiedzi nie dadzą nam upaść.

Konarski, do polemiki tak skory, nie zaszczylił tego dzieła odpowiedzią.

Prócz kwestji sejmowania porusza kilka spraw innych potrzebujących naprawy. Tak np. na str. 189 i nast. opisuje upadek wolności w Duńskiej Rzeczypospolitej. Służy mu to do udowodnienia tezy, że podatki trzeba równomiernie rozkładać na gmin i na wyższe stany. — Na str. 217 i nast. przedstawia sprawę aukcji wojska i reformy władzy hetmańskiej.

Hofman Historia reform politycznych (zna tylko jeden tom). — Bentk. Hlp. II. 92 (zna tylko dwa tomy) — Eneykl. Org. XXIII. 425. — Kisielewski Reforma Czartor. str. 96. — Konopczyński Stan. Konarski 1926 str. 256. (Mówi, że wyszło w drugim wydaniu pt. Reflexy zbawienne, co oczywiście błąd, wywołany napisem nad stronicami I tomu).

Akad. — Branic. — Czartor. — Czwert. — Dzików — Jagiell. — Muzeum Nar. — Ossol. — Uniw. lwows.

SIENICKI Walerjan, Bazyljanin. Kazania Na Święta Całego Roku, Które Święta Wschodnia Cerkiew, Uroczystym święci obchodem, i Uroczystym upoważa Nabożeństwem. Napisane i Miewane Przez Xiędza Waleriana Sienickiego, Zakonu Świętego Bazylego Wielkiego na Dwie Xiążki rozdzielone, a teraz Za zezwoleniem Władzy i Zwierzchności do Druku Podane. (Tom I—II). w Poczajowie. Roku Pańskiego 1793. w 4ce, Tom I. k. 6 nlb. i str. 200; Tom II. k. tyt., k. 204 lb.

Bibl. Ossol. I tomu nie posiada. Karta druga w tomie II oznaczona mylnie cyfrą 202. Tom II zaczyna się od kazania: na Poniedziałek Wielkanocny, kończy: na Ścięcia św. Jana Chrzciela.

W kazaniu na dzień św. Piotra broni prymatu św. Piotra. Polemiki z inowiercami niema. Żadnych aluzji do stosunków współczesnych. Język czysty.

Kijows. — Krasinś. — Ossol.

— ob. Kazania (w tomie XIX str. 199, r. 1776).

SIENICKI Wincenty. Droga zba-wienna do grobu Bl. Kunegundy... przez X. Wincentego Sienickiego S. T. lektora Zak. Kuznodz. w Krakowie 1769. w 8ce.

Sienińska Leonora ob. Boguski — Farurey — Woynar Martinus (Epithalamium 1612).

Sieniński Adam ob. Cluentius Steph. (De somno et vigiliis 1612) — Tobolski Adam (Phrases 1606).

(**Sieniński Dominik**). Sanctum ad crucem Salvatoris tribunal praesidente Illustrissimo et Reverendissimo Domino D. Dominico Sieniński Decano Gnesnensi, Mareschalco Illustrissimo D. Paulo Jaroszewski Vexillifero et Notario Plocensi, profunda veneratione a perillustri Juventute Collegii Wierzboviani Soc. Jesu. Petricoviae adoratum. Anno 1718. folio.

— ob. Dębski Jerzy (Trybunał niebieski 1721) — Silski J. (1720).

Sieniński Jakób, syn Jana wojewody podol. (1563 + 1638; przyjął arjanizm 1599) ob. Hummel (1780) — Nakielski Sam. (1634) — Piasecki Thom. (Responsio 1619) — Reuchlin Andreas (1614) — Rzezycki M. (Epistolae 1681) — Smalcus Valentinus (O Bóstwie 1608, Coetus, Refutatio 1614, Rozbieranie 1607) — Socinus Faustus (De Jesu Christi 1588, Tractat 1623) — Zadora (Traktat 1612).

Siarczyński Obraz II. 182. — Baliński Star. Polska II 293. — Krzyżanowski Dawna Polska, str. 325. — Bakowski Dzieje reform. I. — Enc. kośc. XXV. — Niemcewicz Panow. Zym. III. T. II. 81. — Kwiatkowski Panow. Wład. IV. 190-2. — Sandius Bibl. antitrinitar. 97. — Dzieduszycki Piotr Skarga i jego wiek II. 336. — Święcki Hist. pam. II. 91. — Sobieszcz. w Enc. pow. Org. XXIII. 426 i 27. — Chmaj Samuel Przypkowski 1927. — Sobieski Pamiętny sejm 1912 str. 62. — Rembowski Rokoss Zebrzyd. 1893 str. 512.

Sieniński Jan (I), wojew. podolski (+ 1600), założyciel Rakowa ob Sarnicki Stanisław (Descriptio 1585).

Skreślił kartę trzech szlaków Ukraińskich, kuczmańskiego, czarnego i wołoskiego, którymi Tatarzy wpadali do Polski i kró-

lowi Stefanowi wraz z ich opisem 1585 r. odesłał. — Ob. Sarnicki St. Wiszniowski VII 536, 554. — Rastawiecki Mapografja str. 5. — Bentkowi II 633. — Rozmaitości naukowe 1828 Krak. Nr. 1 s. 38. — Pamiętniki Niemcewicza I 140. — Enc. Org. XXIII.

Sieniński Jan (II) ob. Guski (Goski) Jerzy (1613) — Halicius (Oratio 1617) — Łaskarzowius Simon (Salutatio 1639). Było tego imienia współcześnie kilku Sienińskich.

Sieniński Ignacy ob. Krzyżanowski Andr. (Sprawa 1790).

Sieniński Krzysztof ob. Gilowski Piotr (1609) — Starowski Szymon (Votum 1625).

SIENIŃSKI Mikołaj, kasztelan lu-belski. Naeniae Poloniae In Fvnera Illustrissimi Herois Thomae Zamoyski Supremi Regni Cancellarij, Generalis Crac. Knyszyn. Sokal. Neofor. Rabstin. &c. Capitanei Scripta Affectu Intimo A Nicolao Sieniński Castellan. Lublinese Studioso Academiae Zamoscensis. Zamosci Imprimebat Andreas Jastrębski Academ. Typographus. Anno Dni M.DC.XXXVIII (1638). Die IX. Febr. w 4ce, k. 8 nlb.

Na odwr. k. tyt.: Illustrissimo Adolescenti Joanni Zamoyski Capiteano Kalussiensis. W poemacie ślawi J. Zamojskiego i Stau. Żółkiewskiego. Ossol. — Zamoj.

— ob. Abrek And. (Applausus 1638) — Buczkowski Jan (1615) — Ecclesia militans (1637).

SIENIŃSKI Paweł. De alluvionibus, dissertatio. Cracoviae 1571.

Autor mówi, że w infantach nikt nie wątpi, że morze ustępuje z swojego łożyska. Utrzymuje, iż w rzekach przybytek ziemi powinien należeć do właściciela brzegu, lecz zostawiona ziemia od morza jest darem dla państwa; wszelako mówi, że król Zygmunt August to przysypiska na lenne czynsze puszczając kazał.

Czacki O lit. praw. II 185 n. — Bentk. II 239.

— ob. Jemielski Marcin (1636).

Sieniński Zbigniew ob. Krzistano-wicz Stanisław (1600, Disputatio 1601).

O Zb. Sien. (innym) wspomina Kej w Zwierzynca.

SIENIŃSKI Stanisław Benedykt Ne-pomucen (+ 1754). Admonicya Paster-ska. Od Prymasa polskich świętych

Woyciecha, arcybiskupa gnieznien-skiego, kochaney owczarni Polsce przy świętym grobie swoim dana, Kazaniem X. Stanisława Nepomucena z Sienną Sienińskiego, Kánoniká Gniez-nieńskiego, Proboszczá Kopánickiego, y Kárgowskiego z Káthedry Metro-polij Gnieznieńskiej Roku Páńskiego MDCCXLIV (1744); Dnia XXIII; Mie-siáćá Kwietniá: opowiedzianá. w Poz-naniu w Drukárni Akádemickiej. fol, k. 23 nlb.

Na odwr. k. tyt. dedykacja po łac. kapitule gnieźn. Na następnej karcie: „Ecclesiae Gnesnensis praelatorum et canonicorum series. Następnie 10 kart obejmuje Pro-phasis ad illustrissimos et reverendissimos dominos. Potem kazanie samo po polsku. W Prophasis wychwała po kolei 8 prałatów i 24 kanoników (Robertsona przybyłego ze Szkocji, Riaucoura i innych). Na k. D, omawia upadek Polaki i cytuje skrypt p. t. „Abryss Żarliwości przeciw wierze“.

W egz. Ossol. brak kazania. — Druk ko-
sztował złp. 45.

Jagiell. — Ossol. — Warsz. Uniw.

— Chwała Boga W Troycy Jedy-nego w Wielkim Świętym Ignacym Roku 1740. Dnia tegoż Świętego przez Xiędza Stanisława Nepomucena do Sienna Sienińskiego Pisma Sw. Dok-tora, Metropoliej Gnieznieskiej Ka-nonika... w Poznaniu w Kościele Almae Soc. Jesu ogłoszona A potym honorowi y imieniowi... Alexandra Jozefa Suł-kowskiego... Dedykowane. (Na końcu:) W Lesznie u Michała Wawrzyńca Pres-
sera. 1740. folio, str. 20.

— Dzieło Ná Wyobrazenie y Po-dobienstwo Boga Seym Korony Pol-skiej. Ná zazdrość Europeyskim Pan-stwom Podobney Rády od Boga niemáiącym. Wystawione Honorowi y Imię-niowi, Jáśnie Wielmożnego JMci Pána Franciszka Salezego, Ná Potoku Po-tockiego Belskiego, Rubieszowskiego, Ropczyckiego Starosty. Ofiarowane. Kazaniem Przez X. Stanisława Benedykta Nepomucena Z Sienną Sienińskiego Metropolitanáskiego Gnieznieskiego Ká-noniká, Prymacyálskiego Dostoieństwa Referendarzá. Proboszczá Skwierniew-
ckiego (sic). Roku 1732. Dnia ... Mie-

siáćá w Kościele Kollegiáty Wárszaw-skiej Ná Solenney o Duchu Świętym Wotywie. Wyrazone. w Wárszawie w Drukárni Rzpltey Collegium Scho-larum Piarum Anno 1733. fol., k. 8 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Potockich „Pilawa“. Dedykacyj Franc. Sal. Potockiemu pod-pisał autor. — Wysławia w kazaniu Kró-lestwo polskie jako takie, które Bóg Sło-wiańskich narodów sekretne przejrzeniem prowadzi. W tym wolnym narodzie jest pa-nowanie Boga. Wychwała Augusta II. Król, sejm i senat przypominają mu Trójcę Boską. Oto dzieło ad similitudinem Dei.

W tekście makaronicznym niema pozatem nie o sejmie prócz ogólników.

Jagiell. — Ossol. — Warsz. Uniw.

— Firmament W Jedney, Bieg Słońca W Drugiej Ręce J. O. Nay-przewielebniejszego Pána, y Naypierw-szego Xiędzcia Polskiego Jego Mości Xiędzá Krzysztofa Antoniego z Słupowa Szembeka, Arcybiskupa Gnieznien-skiego, Świętej Stolicy Apostolskiej Legata; Korony Polskiej, y W. X. Litewskiego Prymasa, Kazaniem X. Sta-nisława Nepomucena de Sienna Sien-
nińskiego, Metropolij Gnieznieskiej Kanonika, Kopanickiego, Karngow-skiego &c Proboszcza. Ná drugich Tego Pána Prymicyach W Metropolij Gnie-znieskiej Rara Felicitate Odprawio-nych. Roku Páńskiego MDCCXLII, Dnia XVI. Mieśiáćá Lipcá mianym, Pokazany. A ná rozkaz wszystkich przytomnych do Druku Podany. W Poz-naniu, w Drukarni Akademickiej. (1743). folio, k. 17 nlb.

Na odwr. k. tyt. zaczyna się dedykacja pry-masowi Szembekowi po łacinie, obejmu-jąca jeszcze dalsze 8 kart (brak jej w egz. Ossol.). Potem Kazanie. Na ostatniej karcie: Imprimatur J. Pawłowskiego z r. 1743. Życzy, aby szlachta na stan duchowny łaskawa była, w poszanowaniu M. Boskiej trwała, odczyszczeństwu opierała się, wolność sukcesorom nieskaleczoną z rączki do rączki podała — a wtedy całe Kró-lestwo będzie portio regni coelestis. — W ciągu kazania wychwalani Józef Lipski i Franciszek Radzewski, podk. pozn. Ten ostatni (Radzewski) znany pod pseudon. Poklateckiego, jako autor „Kwestyi poli-tycznych obojętnych“ (ob tom XXVI str. 50—2 i 59). Dziełko to może więc postać jako matorjał do wyjaśnienia stanowiska Radzewskiego.

Jagiell. — Ossol.

— Mater Pulchrae Dilectionis Święty Wincenty à Paulo Dwoyga Świętych Zgromadzenia Missyonarzow y Siostr Miłosierdzia Fundator. W dzień Introdukcji w Kościele S. Krzyża Kazaniem. Przez X. Stanisława Nepomucena z Sienna Sienińskiego S. Th. Doktora, Kánonika Gnieźnińskiego Proboszcza Skierniewickiego Nazwany. A potym Honorowi y Imieniowi Jaśnie Wielmożnego Jmci P. Michała Hrabi ná Czerey, Dąbrownie y Bychowic Sapichy Stárosty Gulbińskiego &c. &c. &c. In Perpetuum Patrocinium Ofiarowany. W Roku 1738. dnia 11. Miesiąca Października. W Warszawie, w Drukarni Collegium J. K. Meci Societatis Jesu. fol., k. 10 nlb.

Dedykacja: Do p. Starosty.

Akad. — Warsz. Uniw.

— Mędrzec Panski, Mędrzec Polski, Błogosławiony Jan Kanty, W Przesławney Akademii Krakowskiej S. Theologii Doktor, Y Professor; Caley Korony Polskiej, y W. X. Litewskiego Patron, Y Protektor, Pod Zaszczycem Jaśnie Oswieconego z Nayiasniejszych Litewskich Monarchow Xiążęcia JMCI Theodora Ná Klewanie, y Zukowie Czartoryskiego, Z Bozey, y Stolicy Apostolskiej Łaski; Biskupa Poznańskiego; Przez X. Stanisława Nepomucena De Sienna Sienińskiego, Kánonika Gnieźnińskiego, Proboszcza Kopanickiego, Karngowskiego &c. w Prześwietney Katedrze Poznańskiej, Roku Páńskiego 1741. Dnia 20. Miesiąca Października, Panegyrycznym Kazaniem Ogłoszony. w Poznaniu, w Drukarni Akademickiej. (1743). fol., k. 15 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Czartoryskich „Pogoń,” pod nim dwa dwuwiersze łacińskie i sześciowiersz polski.

Dedyk. aut. Czartoryskiemu obejmuje 6 kart. Na k. 7 v. Imprimatur datow. die 12 Januarii 1743 podpisane przez Aleks. Gorzeńskiego. W dedykacji chwali m. i. St. Poniatowskiego, wojew. mazow. Potem Kazanie, a na ostatniej karcie v.: Applaudit. . . authori operis M. Joannes Chrysostomus Sewerynowicz (wiersz po łacinie).

W kazaniu wychwala Akademię i wylicza „polskie orleńca”, które z tego gniazda wy-

leciały. Wymienia ważniejszych doktorów promowanych w ciągu w. XVII i XVIII. Jagiell. — Warsz. Uniw.

— Obraz Boży czcigodnym biskupiego charakteru dostojnością wydoskoniony, albo kazanie na konsekracyi Jaśnie Wielmożnego Nayprzewielebniejszego Jmci Xiędza Adama Stanisława Grabowskiego z Bozey y Stolicy Apostolskiej łaski, biskupa Nilopolitańskiego Suffragana y Officyała Poznańskiego &c. &c. w kościele Prześwietney Kollegiaty Warszawskiej miane przez Xiędza Stanisława Benedykta Nepomucena z Sienna Sienińskiego, Kánonika Gnieźnińskiego Prymacyalnego dostojństwa Referendarza Proboszcza Skierniewickiego w Roku 1733. dnia 16. Augusta. w Warszawie, w drukarni J. K. M. y Rpltey w Collegium Scholarum Piarum. fol., 2 k. nlb., sygn. A—C₂.

Kazanie z tekstu: Creavit Deus hominem. Jagiell. — Krasińs. — Warsz. Uniw. — Zielieńs.

— Regnavit a Signo Deus albo Kazanie X. Stanisława Benedykta Nepomucena z Sienna Sienińskiego Kánonika Gnieźnińskiego Prymacyalnego dostojństwa Referendarza &c. &c. na przywitanie J. K. M. Pana Naszego w Kaplicy Królewskiej miane w roku 1733. W Gdańsku drukował Tomasz Jan Schreiber r. 1733. fol., str. 8.

Ossol.

— Słowo przedwieczne, w Panny y Matki wnętrzościach poczęte; Nayiasniejszey Rzeczypospolitey na konwokacyę po śmierci krola Jmci Augusta zgromadzoney, na model prezentowane. Kazaniem przez Wielmożnego Jegomości Xiędza Stanisława Benedykta Nepomucena z Sienna Sienińskiego, Pisma S. Doktora, Prymacyalnego dostojństwa Referendarza, Kánonika Metropolitańskiego Gnieźnińskiego proboszcza Skwierniewickiego, na solenney o Duchu S. wotywie, w kościele prześwietney Kollegiaty warszawskiej roku Chrystusowego MDCCXXXIII Dnia XXVI. Kwietnia wyrażone Jaśnie Oswieconemu z Bozey łaski nappierwszemu Królestwa polskiego y W. X. litewskiego Xiążęciu Inter-Rejowi Xią-

żęciu Jmci Theodorowi z Potoka Potockiemu z tazyż Bozey łaski y świętey Stolicy Apostolskiej Arcybiskupowi gnieźnińskiemu; Prymasowi Panu y dobrodzieiowi swojemu ofiarowane. W Warszawie w drukarni Rzeczypospolitey w Collegium XX. Scholarum Piarum. (1733). fol., 8 kart nlb.

Są dwie edycje. Kazanie miane w uroczystości Niepokalanego Poczęcia N. M. P. — Na końcu dodane: Respons na manifest Xcia Jmci Prymasa, kart 7 (ale to jest druk osobny).

Joehér 5952.

Dzików. — Jagiell. — Ossol. — Warsz. Uniw.

— Vice-Bog Ludu Chrystusowego Piotr Święty Pod Imieniem Jasnie Wielmożnego Jmci Pana Piotra Hrabi ná Czerej, Rawiczu y Koźminie Sapichy Stolnika W. X. L. W Łowiczu In Primatiali Vice-Reya Polskiego Praesentia Kazaniem Przez X. Stanisława Nepomucena z Sienna Sienińskiego, S. Th: Doktora, Kánonika Gnieźnińskiego, Proboszcza Skierniewickiego Ogłoszony. W Roku 1738. dnia 29 Miesiąca Czerwea. W Warszawie, w Drukarni J. K. Meci Collegium Societatis Jesu. fol., k. 8 nlb.

Dedyk. Piotrowi Sapieszce. Wspomina tu o swoim kaznodziejским talencie. Dzisiaj uznać tego trudno; rzecz bez treści. Kazanie w dzień św. Piotra.

Akad. — Warsz. Uniw.

— ob. Respons (tom XXVI. 258). Świecki Hist. pam. II. 92. — Sobieszcz. w Encykl. Org. XXIII. 427.

Sieniszyci Thomas (Enchiridion Medicinae. Cracov., 1537) ob. Szymon z Łowicza.

Sieniuta Abraham ob. Bogusz Johannes (1605) — Ciachowski Piotr (Nauka 1620) — Deliciae (1612).

Sieniuta Christophorus ob. Deliciae (1612) — Pastorius Joachimus (1654) — Smalcus Valentinus (De Christo 1616).

O Abrahamie, Krzysztofie i Teodorze Sieniutach obacz: Wotschke w Jahrb. für Kultur d. Slaven 1926 (Pol. Studenten in Heidelberg).

Sieniuta Petrus ob. Pastorius Joach. (Florus 1641) — Piscius (1611) — Tacitus C. Cornelius (Iwanicki Institutio 1641) — Węgierski And. (Kaznodzieja 1646).

Ob. o nim Lewickij w Ref. w Polska 1922 str. 217.

Sieniutowie (Sieniutowo) ob. Dobrzycki Ign. (Dokumenta) — Lauterbach Samuel Abraham (Beyträge von dissid. Kirchengesch.).

SIENKIEWICZ Bernard od Św. Antoniego (ur. 1690 w Warszawie † 1752). Angelus de Comitibus Innocentiae Doctor, sacris suo nomini Idibus Martij in publica Ord. Praedicatorum Majoris Conv. Varsav. Cathedra titulis splendoribus et Majestate sanctissimi Domini nostri Innocentij XIII Pontificis Optimi Maximi donatus, anniversario inaugurationis suae Sanctitatis Majo, Illustrissimo ac Reverendissimo D. D. Vincentio Santino Dei et Apostolicae Sedis gratia Archiepiscopo Trapezuntino ejusdemq. Sanctissimi Domini Praelato Domestico et Assistenti nec non in Regno Poloniae et M. D. Lithu. Nuntio Apostolico redditus per P. Bernardum a S. Antonio Patavino Scholarum Piarum Anno a quo AngeLVs testaMentI ChrIstVs SaLVator aDVenerat. (1722). Varsaviae typis S. R. M. in Collegio Scholarum Piarum. folio, 21 k. nlb.

Na odwr. str. tyt. jest drzeworyt herbu Innocentego XIII papieża, pod nim 6 w. łac. Dalej herb Nuncjusza Apostolskiego Wicentego Santino i pod nim także 6 w. łac. Dedykacja Wicent. Santino. — Mieści mowę na nroczystość św. Tomasza.

Bielski S. Vita (ma datę 1712 r.)

Dzików — Krasińs. — Ossol. — Zamoj.

— Angelus Posnaniensis Ecclesiae Joannes (a) Pontificum, Comes; Optimorum, Suppar; Maximorum, Secundus. Illustrissimus Excellentissimus & Reverendissimus Domiuvs, Joannes Comes De Czechurzewice Tarlo, Episcopus Posnaniensis Praesuleas ad Aras à Devinctissimo Pontificio Nomini & Honori Diaecesano Varsaviensi Scholarum Piarum Collegio, Panegyrico Cultu Adoratus. Anno quo terras InIIt Veniens DesVper MagnI ConsILII AngeLVs InDIVIsVs natVrac nostrae CoMes aLVlapsVs (1723). Varsaviae Typis S. R. M. Scholarum Piarum. k. 31 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Tarłów „Topór,” pod nim wiersze i objaśnienie odnośnika (a) z tytułu.

Dedykacja ad Antistitem, a więc do Tarły, pełna pochwał dla różnych rodów możnowładczych. Poczem 2 karty stylem nakamiennym i panegiryk, w którym Poznani nazwany jest „Lechica Roma.“ Pochwały herbu Starża. Wiersze łacińskie. Twierdzi, że pierwszym arcyb. pozn. był Toporeczyk.

Konkurencyjny panegiryk wydali równocześnie Jezuiti, obacz pod Tarlo J. Ossol.

— Aries aetatis aureae significator et auspex fructum pacis in florentissimorum conjunctione animorum legens lectissimis sponsis Josaphato Szaniawski... Praefecto Chęcinensi et Annae Ossolińska Thesaurarii regni filiae in solemnii nuptiarum pompa. Cracoviae 1724. fol., kart 15 nlb.

Na odwr. tyt. herb. — Bielski Vita 41. Por. niżej: Złoty wiek. Miał bowiem zwyczaj ofiarowywać osobny dziewosłab panu młodemu, a osobny pannie młodej.

Krasińs.

— Caput Gentis Donhoffianae Cui nulla par in Orbe corona, Se ipso, suaeq; Stirpis Augustis Proceribus Coronatum. In Capite Honorum ac fortunarū, ac inter ipsa Sydera Felicissima Convictione Illvstrissimi Et Excellentissimi Domini D. Stanislai Donhoff, Sacri Romani Imperij Comitiss, Palatini Polocensis, Campi Dveis Exercituum M. D. Lithvaniae, Neo-Korczynensis, Latovic: Kościerzynen: Kalussien: &c: Capitanei, Ac Celsissimae Illvstrissimae Dominae D. Sophiae Sieniawska Principis Senatūs, Dveis Magni Exercituum Vnigenitae Collocatvm. Inter publicos Comitiales totius gestientis Poloniae Applausus Panegyrico homagio Collegij Cracoviensis Scholarum Piarum Adoratvm. Anno Christi in Caput gentium constituti MDCCXXIV (1724). Cracoviae Typis Jacobi Matyaskiewicz, S. R. M. Typographi, fol., k. 23 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Denhoffów. Następnie dedykacja i sam panegiryk, wyliczające zasługi i pokrewieństwa obu rodów.

Por. niżej: Konstelacja, która jest panegirykiem polskim wydanym równocześnie z tejsze okazji. Akad. — Jagiell.

— Consistorium Honoris Inflat, In Purpura Hosiorvm Domo Super

Basim Gentilitiae Plantae Fvndatvm... 1719... (ob. t. XVIII str. 295).

Autoratwo Sienkiewicza jest wielce prawdopodobne.

Jagiell. — Krasińs. — Ossol. — Zielińs.

— Fortuna Regni a Serenissimo Rege Augusto II sub avitis crucibus Celsissimi Excellentissimi et Reverendissimi Domini D. Theodori Andreae a Potok Potocki Dei et Apostolicae Sedis gratia Archiepiscopi Gnesnensis, Legati nati, Poloniae et M. D. L. primatis primique principis Poloniae Scholarum Piarum provinciae protectoris amplissimi reperta, sub tempus felicissimi ad Archiepiscopatum ingressus ab obligatissimo Collegio Petricoviensi, suo et totius Provinciae nomine stylo panegyrico celebrata. Anno Domini MDCCXXIV. Varsaviae typis S. R. M. Scholarum Piarum. fol. 17 kart nlb.

Na odwr. tyt. herb Pilawa, pod nim 6 wierszy łac. Przypis prozą nowo obranemu prymasowi Teodorowi Potockiemu. — Panegiryk prozą. Krasińs. — Zamoj.

— Konstelacja Pierwszych Koronnego Nieba Planet... MDCCXXIV (1724). fol., k. 13 nlb... (ob. Bibliografja t. XV, str. 144).

Akad. — Jagiell. — Ossol. — Pozn. T. P. N. — Warsz. Uniw.

— Korrespondencya Złotoustego mówcy Korwina życzliwej serc relacyi konformowana, w przedwiecznych nieba wyrokach: pod herbownego sygnetu pieczęcią sekretowana, podczas aktu weselnego Wielmożney Panny Marianny Kuczyńskiej Podkomorzanki Drohickiej z Wielmożnym P. Janem Władysławem Zaleskim Stolnikiem Nurskim, Starostą Surazskim; powszechnym oczystego świata applauzem życzliwym Apollina warszawskiego Collegium Scholarum Piarum piórem publikowana. Roku zaczętej między Bogiem y człowiekiem korespondencyi 1723. w Warszawie w drukarni J. K. M. Scholarum Piarum. fol., 5 arkuszy.

Na odwrot. str. karty tyt. herby oblubieńców i pod niemi 8 w. pol. Przypis wierszem podkomorzance.

Ossol. — Warsz. Uniw.

— Oratio de immaculata Conceptione B. V. Mariae. Varsaviae

typis Collegii Scholarum Piarum 1718. folio.

Bielski Vitae 41. — Jocher N. 3730 (podaje rok 1719).

— Panegyricum Franc. Comiti Wielopolski cum senatoriam dignitatem Palatini Siradiensis obtinuisset. Varsaviae 1720. fol.

— Patres Patriae Primi Poloniae Principes, Lechvs Conditor. Visimirvs Propagator. Premislavs Vindicator. Heroico theatri actu in scenam Producti. Honori & Nomini, Illvstri & Magnifici Domini, D. Joannis. Romer, Ensiferi Zydaczoviensis. Per Magnificam Juventutem Rhetoricam Lubomirsciani, Ressoviensis Scholarum Piarum Collegij Militantes. Anno Patris saeculorum Christi 1718. Die ... Februarij. (B. m. dr.) fol. k. 4 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Romerów „Jelita,“ pod nim dwa sześciowiersze, jeden łac., drugi polski. Dedykacja do Romera. Następnie treść dialogu po polsku i po łac. Dialog składa się z kilkunastu obrazów alegorycznych i historycznych.

Akt I sławi Lecha, II Wizymira, III Przemysława, poczem intermedium i epilog, będący holdem dla Romera (wywodzi go od przodka Sarjusza, zranionego trzema kopjami pod Płowcami!).

Na karcie tyt. Jag. zanotowano, że autorem jest Bernardus a S. Ant. in Coll. Ressor. tribunalius in Vars. eloquentiae professor. Jagiell. — Ossol. — Warsz. Uniw.

— Pharus navigantis ecclesiae D. Thomas Aquinas, Angelicus Doctor Ecclesiae, in Varsaviensi Ordinis Praedicatorum Basilica ipsa suo Nomini sacra die 7 Martij ab exedris declaratus et declamatus, sub avitis splendoribus Illvstris et Magnifici Domini D. Vladislai in Grzegorzewice Grzegorzewski Exercituum Regni Colonelli luci publicae consecratus. Per P. Bernardum a S. Antonio Patavino Scholarum Piarum. Anno Lucernae Agni 1716. (Coll: Schol: Piar:). fol., k. 15 (sygn. F₂).

Na karcie tyt. herb Grzegorzewskich.

Dedyk. Grzegorzewskiemu. Oratio zacznyna się: Augustam immortalis gloriae fabricam. Jagiell.

— Plenilunium Avitae Jozofowiciorvm Cynthiae Haereditariis splendoribus Et Illustrissimi Hymenaei Facibus

Luminosum, Ad Nuptialem Actum Illvstris Magnifici Domini D. Alexandri Hlebicki Jozofowicz Capitanei Bidzensis, Cum Lectissima Duca Heroide Illvstri Magnifica Domina D. Dominica Masalska Capitaneide Grodnensi, Ab obligatissimo Fundatrici Gratiae Jozefoviciano Szczuczynensi Scholarum Piarum Collegio Observatum. Anno Pulchrae ut Luna, plenae Gratiā 1720. Vilnae, Typis Universitatis Societatis Jesu. fol., k. 18 nlb.

Na odwr. k. tyt. herby „Leliwa“ i „Scipio,“ pod niemi sześciowiersz i czterowiersz. Dedyk. Józefowiczowi. W tekście wysławia także Hlebickich Hlebowiczowi Scypionów. Por. Traktat. Bielski Vita 41. Warsz. Uniw.

— Zywy Portret Pierwszey z Jmienia, Honoru y Cnoty, Niebu upodobaney Pani Jasnje Oswieconey Anny Konstancy z Lubomirskich Malachowskiej; Xiężny S. P. R., Hrabiny na Wiśniczu, Jarośławiu y Pieskowej Skale, Woiewodziny Poznanskiej. Złotobnym Uniwiersalnym y partykularnym kondolencyi piórem Collegium Krakowskiego y całej Prowincyi Polskiej Scholarum Piarum, Z expressyą wieczney wdzięczności Odrysowany, Dla potomney pamięci y konsolacyi publiczney Nad pogrzebowym Katafalkiem. A bårdziej na Sercach życzliwych Wystawiony. Roku uformowany na podobieństwo ludzkiej śmiertelności, Nieśmiertelney Boga Natury 1727. dnia 10. Czerwca. w Krakowie. W Drukarni, Dziedzicow Franciszká Cezárego, Jego Krolewskiej Mości Typografá Ordynaryinego. fol., k. 17 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Lubomirskich „Sreńniawa,“ a pod spodem sześciowiersz. Dedykacja Jerzemu Lubomirskiemu, obózemu koronnemu, staroście sądeckiemu, Janowi Malachowskiemu, staroście opoczyńskiemu, Józefowi Mycielskiemu, staroście kruszwickiemu i Katarzynie Karolinie z Malachowskich Mycielskiej, staroście kruszwickiej.

Cale stylem nakamiennym. Tylko na końcu wiersz: Kondolencja nad grobem. Styl niedoleżny; panegiryzm o jeszcze niższym poziomie jak w panegirykach jezuitickich.

Akad. — Warsz. Uniw.

— Secunda Legatio, Cordis ad Ceperorantis, Post nuperrimam ad Generalia Regni Comitia in Characteribus Nuntij Terrestris Functionem Libera Amoris Electione; Illystri & Magnifico Domino D. Joanni Vladislao à Cygiemburg in Zalessie Zaleski, Dapifero Terrae Nurensis Capitaneo Surazensi Destinata. Penes Nuptialem Actum: Cum Illystri Magnifica Domina D. Marianna Kuczynska, Svecameride Drogiciniensi; Inter applausus gestientis populi, apparatus gentilitios, meritorum splendor, Ingenti Colligatarum Prosapiarum Concursu, ad memoriam Saeculorum, relatione Panegyrica Per Regium Varsaviense Scholarum Piarum Collegium Transmissa. Anno Domini Legatione pro nobis fungentis 1723. Varsaviae Typis S. R. M. Scholarum Piarum. fol., k. 20 nlb.

Na odwr. k. tyt. herby nowożeńców. Poczem „Omen Lyricum“ na 2 k., podp. przez Coll. Vars. i panegyryk prozą.

Jagiell. — Ossol.

— Summa originalis gratiae Marianae... Petricoviae 1718.

Ded.: Francisco de Ostrow et Rychłowie Rychłowski Vexilliferidae synd., loricatae cohortis episcopi crac. vexillifero. Dedyk. podpisał B. a S. A. P. (atavino) S. (chol.) P. (iar). Zielins.

— Thermae Iustales Ioviniano principi abolita fastus insania salutare. Gentilicij splendoribus illustrissimi Domini D. Antonii de Mycielino Mycielski vexilliferi et ad Tribunal regni iudicis deputati, Palatinatus Lanciciensis inter umbras theatrales illustrissimae ac magnificae iuventutis scholasticae Collegij Petricoviensis Scholarum Piarum illustratae, Anno fontis aquae vivae salientis in vitam 1719 die 16 mensis Februarij. Typis Clari-Montis Częstochoviensis. fol., k. 4.

Ojciec mój zamięścił to mylnie pod Mirzeński w tomie XXII str. 416. Mirzeński urodził się w r. 1726, zatem pisać nie mógł. Natomiast Sienk. pisał wówczas panegyryki i dialogi imieniem Koll. Piotr. Obaj mieli imię Bernard i obaj od św. Antoniego, stąd pomyłka. Jagiell.

— Traktat dożywotniey przyjaźni kolligacyą Jaśnie Wielmożnych domów

przy ślubnych kontraktach zkoncertowany, kosztownym złotego Leliwy, pierścieniem Wielmożnego Jmci Pana Alexandra Hlebickiego Jozofowicza Starosty Bidzkiego a książęcym charakterem Wielmożney Jmci Panny Dominiki Masalskiej Starościanki Grodzieńskiej podpisany y zapieczętowany przez Apollina Szczucińskiego Scholarum Piarum w akta nieśmiertelności ingrossowany roku od doszłego między Bogiem y człowiekiem traktatu 1720. fol., 3 ark.

Na odwr. str. tyt. herb Masalskich a pod nim 4. w. pol. Dziewosłab wierszem.

Por. Plenilunium. Warsz. Univ.

— Victoria ante Conflictum Trivphantis de Originalibus hostis insidijs Mariae in Annuo suae Illibatae Conceptionis recursu, Ex Cathedra Seraphica RR: PP: Minorum Conventualium Ordinis Sancti Francisci Declamata. Laureato Nomine Admodum Revendi Patris P. Josephi Biernacki AA*. LL*. & Sacrae Theologiae Doctoris ejusdem Seraphici Ord. Per Majorem & Minorem Polinią (poprawiono atramentem na Polonią) partemq; Silesiae Ministri Provincialis, Commissarij Generalis Meritissimi Coronata. Anno VICTORIS praepotentis DEI HOMINIS IESU CHRISTI. (1719). Varsaviae Typis S. R. M. Scholarum Piarum. fol., k. 8 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb „Pomian“ i ósmio-wiersz Jac. Dedykację podpisał autor literami: B (ernardus) a S. (ancto) A (ntonio) P. (atav.) S. (cholorum) P. (iarum).

Jagiell. — Ossol.

— Złoty wiek za kluczem koronnym pod obroną niewyciężonego Starzy depozytowany, przy zawarciu dożywotniey przyjaźni JW. Panny Anny brabianki z Tenczyną Ossolinskiej podskarbianki nadwor. kor. Sandomirskiej itd. Starościanki z Jaśnie Wielmożnym Panem Jozafatem na Szaniawach Szaniawskim Starostą Chęcińskim y Augustowskim z nieśmiertelnym kwitnącego pokoju zaszczytem otworzony przez obligowanego Jaśnie Wielmożnym domom Apollina Collegium Krakowskiego Scholarum Piarum panegyryzowany Roku od narodzenia książęcia pokoju 1724. w Krakowie w drukarni Jakuba

Matyaszkiwicza J. K. M. typografa. fol., 5 arkuszy.

Na odwr. str. tyt. herb Topór a pod nim 6 w. pol.

Por. wyżej: Aries.

Ossol.

— ob. Mirzeński B. — Hadziewicz Piotr (1702).

Sienkiewicz był panegyrystą niesłychanie płodnym. Dorównywał np. Pałaszowskiemu. Pisał po łacinie i po polsku równie przesadne, groteskowe, napszysze, beztreściwe panegyryki. Język, układ ich i obrazowanie mogą być przykładem doprowadzonego do ostatniej konsekwencji (czyli do upadku) baroku. Był panegyrystą piżarakiem z przed Konarskiego, tak jak byli tacy sami jezuitcy. Wiele panegyryków wydawał anonimowo. Opisałem powyżej te, które zdołałem odszukać.

Jaszyński II. 180. — Bielski Vita Schol. piarum str. 40. — Sobieszcz. w Encykl. Org. XXIII. s. 427. — X. Horanyj Scriptores piarum II. 669—671.

Sienkiewicz Jakób, mieszczanin wileński ob. Plebiscit (1620).

SIENKIEWICZ Jan. Aurora Minoritici Poli Sanctitatis & Doctrinae Splendoribus Illustris D: Bonaventura Doctor Seraphicus S. R. E. Cardinalis Archiepiscopus Albanensis Sub Cujus Patrocini benigno Sydere Erudita Cursus Theologici Olimpia Studium Theologicum Varsaviense M. Con: Aggreditur; Sequ; & sui Laboris Fructus In aeviterni mancipij aram Dedicat Annò quò Aurora Aeterni Verbi, Generi Humano illuxit. 1739. Die 1. Septembris. Varsaviae Typis Sacrae Regiae Majestatis in Collegio Societatis Jesu. fol., k. 7 nlb.

Na odwr. k. tyt. między wierszami pięć sentencyj, po jednej z Owidjusza, Seneki i Manil., dwie z Klaudjana.

Dedykację podpisał autor literami: F. (ater) J. (oannes) S. (ienkiewicz) M. (inorum) C. (onventualium) S. (ancti) F. (rancisci). Na końcu: Defenduntur publice Cracoviae ad Aedes S. P. Francisci in Capitulo Provinciali à F. Joanne Sienkiewicz Sacrae Theologiae Auditore sub Assistentia Admodum RR. PP. Magistrorum Paulini Sekowski Regentis Studij Diffinitoris Provinciae & Felicis Szyszczyński Regentis eiusdem Studij Minorum Conventualium. — Konkluzje są „menti Duns Scoti conformes.“ Jest ich 15 Ex primo Sententiarum oraz 15 Ex quarto Sententiarum.

Jagiell.

— ob. Putanowicz J. A. (Życie 1780).

SIENKIEWICZ Ignacy. Rationale pontificio-philosophicum e subtili Rationalis Philosophiae materia contextum, et ad normam veteris Aaronici Rationalis Bisenis veritatum Logicarum gemmis distinctum nec non illustrissimo ac reverendissimo Domino D. Nicolao Michaeli Geraldo Wyżycki episcopo Chelmensi, abbati Cervenensi, praesidente Mstoviensi, sacrae theologiae doctori oblatum, ac in Philosophicam disceptationem propositum Per Magnificum Dominum Ignatium Sienkiewicz Philosophiae Rationalis auditorem Praeside R. P. Christophoro Eynarowicz Soc. Jesu eiusdem Rationalis Philosophiae Ordinario professore. In Collegio Varsaviensi Societatis Jesu Anno Domini 1699. w 4ce, str. 68 i k. 4.

Dedykacja do Mikołaja Michała Geralda Wyżyckiego Biskupa Chelmskiego. — Zaczyna: Fundamentum rationali pontificio philosophici textus sacer exod. Widocznie Eynarowicz pisał to dla swego ucznia.

Czartor. — Jagiell.

SIENKIEWICZ (Sienkiewicz) Piotr. Acroama Gratulatorum, Ad Festivam annuae celebritatis diē, Divi Stanislai, Episcopi & Martyris, Regni Poloniae Patroni; Perillustri, & Admodum Reuerendo Domino, D. Stanislao Kępski, Canonico Tarnoviensi, Parocho Wierchosławiceni, Benefactori suo Amplissimo, Exhibendi obligati pectoris, & honoris ergò, A Petro Sienkiewicz, In Alma Universitate Cracoviensi, Artium, & Philosophiae Baccalaureo: Concertu Lyrico, Dedicatum. Anno Domini 1685. Die 8. Maij. Cracoviae, Typis Vniuersitatis. fol., k. 3 nlb.

Na odwrocie rozpoczyna się Ode tricolor.

Jagiell. — Ossol.

— Agnus Gentilitius, In Sacro Vaueli Monte, Aureo Virtutum & Meritorum Vellere, Insignis. Celsissimo, Illustrissimo & Reverendissimo Domino, D. Constantino Feliciano In Szaniawy Szaniawski, Dei & S. Sedis Apostolicae Gratiā, Episcopo Cracoviensi, Duci Severiae, Almae Vniuersitatis Cracoviensis; Cancellario Faventissimo, Dum Inter Solennes Publicae laetitiae Applausus, Sedem Suam Episcopalem, Auspicato Pri-

mum ingrederetur, Maximo gratulantium Plausu, Exhibitvs, Et A. M. Petro Sienkiewicz In Alma Vniuersitate Cracov. Philosophiae Doctore Decano Foraneo Vitoviensi, Praeposito Vstiensi, Officiosissimo Cultu. Praesentatvs, Cracoviae Typis Jacobi Matiaszkiewicz Anno Agni Dei 1721 Die 4ta Maij. fol., k. 12 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Szaniawskich „Junosza,“ i rozmaite sentencje przeważnie z Pisma św.

Czartor. — Dzików — Jagiell. — Krasinś. — Ord. Zamoj.

— Columna Domus Oborsciana Gentilitia, Ingentibus in Ecclesia Dei laboribus fracta; Sed in Columnen perennissimae Illustrissimo olim, et Reuerendissimo Domino, D. Nicolao Oborski Dei & Apostolicae Sedis Gratiā Episcopo Laodicensi, Svffraganeo, Scholastico, Vicario in Spiritualibus, & Officiali Generali Cracoviensi, Dum Magni Spiritus eius exuuiā, Summo omnium dolore in Cathedrali Basilica Cracoviensi, apparatu funebri tumularentur. A M. Petro Sienkiewicz, in Alma Vniuersitate Cracoviensi Philosophiae Doctore & Profess: Scholae Sanctorum Omnium Seniore, Monumento Sepulchrali Erecta. Anno Lachrymantis in carne humana Dei, 1689. Die 6. Maij. Cracoviae, Typis Nicolai Alexandri Schedel, S. R. M. Ord. Typogr. fol., k. 6 nlb.

Na odwr. k. tyt. między wniętami cytaty z Tertuliana, Owidjusza Tacyta i Seneki. Dedykacja autora Tobjaszowi Zaboklickiemu, kanonikowi krak., infułatowi kościoła P. M. i sekretarzowi król. i Stanisławowi Kępskiemu, kanonikowi tarnowskiemu, proboszczowi wierzchosławickiemu, egzекutorom testamentu Oborskiego.

Całe stylem nakamiennym Akad. — Jagiell. — Krasinś. — Ossol. — Ord. Zamoj.

— Fasciculus Ex amoenissimo Hyacinthino Viridario Collectus, Et Inter Festivam Sancti Hyacinthi Solennitatem, Perillustri, & Admodum Reuerendo Domino, D. Hyacintho Bryszkiewicz, Sacri, & Candidissimi Ordinis Praemonstratensis, Canonicorum Regularium Praeposito Zwierzynecensi, Domino, Ac Benefactori Amplissimo, In argumen-

tum debitaе venerationis, & Gratulatorij applausus Apollinis Cytharā A M. Petro Sienkiewicz, In Alma Vniuersitate Cracoviensi, Philosophiae Doctore & Professore, Scholae Sanctorum Omnium Seniore, Dedicatvs. Cracoviae, Ex Officina Alberti Gorecki, S. R. M. Typogr. Anno Domini 1687. Die 17. Augusti. fol., k. 5 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Bryszkiewiczza i sześciowersz z podpisem: Ioannes Cyrus, alumnus scholae grammaticae. Na następnym karcie dedykacja autora Bryszkiewiczowi prozą. Potem 3 karty obejmują XVIII epigramatów (o Iwonie Odr. i o św. Jacku). Jagiell. — Ossol.

— Lilivm Ex amaeno Diui Casimiri Viridario Excerptum. Ac inter fausta celebratissimae eius solennia, Perillvstri & Admodvm Reverendo D. D. Casimiro Theodoro Roscicki, Ecclesiae Collegiatae SS. Omnium Canonico, Parocho Culicensi &c. Domino & Benefactori Amplissimo A. M. Petro Sienkiewicz, in Alma Vniuersitate Crac: Philosophiae Doctore & Professore, Scholae SS. Omnium Seniore, Gratulatorij Cultus ergo Oblatvm. Anno Domini 1691. Die ... (dopisano 4) Martij. Cracoviae, Typis Nicolai Alexandri Schedel, S. R. M. Ord. Typ. fol., k. 4 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Roscickiego, u dołu czterowersz z podpisem: Ioannes Cyrus, Alumnus Scholae Rhetoric.

Jagiell. — Krasinś. — Ossol.

— Plavsus Et Planctus Dioecesis Cracoviensis, Aeternae Memoriae, Celsissimae olim Principis, Illustrissimae, & Reverendissimae Domini, D. Stanislaw In Lvbraniec Dąbski, Dei, & S. Sedis Apostolicae Gratiā, Episcopi Cracoviensis, Duce Severiae, Almae Vniuersitatis Cracoviensis Cancellarii Faventissimi, Dvm In Ecclesia SS. Apostolorum Petri & Pauli, Funebris apparatu, & maerentibus omnium animis, Mortales ejus Exuuiā Tvmvlarentvr. A M. Petro Sienkiewicz, In Alma Vniuersitate Cracoviensi Philosophiae Doctore, Parocho Svłosoviensi, &c. Sepulchrali obsequio, Dedicatvs. Anno Domini, 1700. Die (dopisano: 16 Decem:) Cracoviae, Typis Schedelianis. fol., k. 12 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Dąbskich „Godziemba,“ u góry cytata z Danielis Cap. 4., u dołu z Martjalisa Lib. 9 i Klaudjana. Dedykacja autora Constantino Dąbski scholastico Vladislaviensi, Alberto Dąbski capitaneo Sochaczowiensi i Martino Skawski, mareschalco curiae.

Jagiell. — Krasinś. — Ossol.

— Posthvmvs Dolor, Ex Obitu Perillustris olim, & Admodum Reuerendi Domini, D. Joannis Pyszynski, Ecclesiarum Collegiatarum Sanctorum Omnium Cracou: & Pilecensis Canonici, Vice-Procuratoris Peraugusti Capituli Cracoviensis, Parocho Rudauensis, Conceptvs; Et dum Mortales eius Exuuiā, In Ecclesia Cathedrali Cracoviensi, Lugubri apparatu Tumularentur; A M. Petro Sienkiewicz, in Alma Vniuersitate Cracoviensi Philosophiae Doctore, & Professore, Scholae Sanctorum Omnium Seniore, acuiternae tanti viri memoriae [autor sam widocznie zmienił to na: ad acuiternā tanti viri memoriae, dopisując ad i wycierając obydwa e, a dodając kreskę nad a], Maerentis calami obsequio Expressvs. Anno Domini, 1688. Die 17 (poprawione na 19). Januarij. Cracoviae, Ex Officina Francisci Cezary, S. R. M. Illustriss. ac Rūdiss. Dni Episcopi Crac: Ducis Seueriae, Neonon Schol. Nouodunor. Typogr. fol., k. 3 nlb.

Całe stylem nakam.

Akad. — Jagiell. — Ossol.

— Sacrum Praesvlei Honoris Fastigium, Pvrpvreo Rosarvm Ternione Coronatvm. Et Illvstrissimo, ac Reverendissimo Domino, D. Stanislaw à Słypow Szembek, Dei, & Apostolicae Sedis gratiā, Episcopo Dionysiae, Svffraganeo, Canonico, Vicario in Spiritualibus, & Officiali Generali Crac: Dvm A Celsissimo, & Reverendissimo Praesvle, ac Principe, D. Joanne De Malachowice Malachowski, Episcopo Cracoviensi, Duce Severiae. ritu solenni Episcopvs Consecratvs, Varsaviā redux felicissimē. Inter Festas omnium acclamationes, & solennes applausus ab omnibus salutarerit Debiti cultus, & gratulationis ergo A. M. Petro Sienkiewicz, in Alma Vniuersitate Cracoviensi, Philosophiae Doctore ac Professore, Scholae SS. Omnium

Seniore, Erectvm. Anno vncti in salutem Humanam Pontificis 1690. Die 17 Martij. Cracoviae Typis Nicolai Alexandri Schedel S. R. M. Ord. Typogr. fol., k. 7 nlb.

Na odw. k. tyt. herb Szembeków, u dołu sześciowersz Iac. z podpisem: Ioannes Cyrus, Alumnus Scholae Póeseos.

Dodyk. autora biskupowi Szembekowi.

Jagiell. — Krasinś. — Ossol.

— Seraphicvm Vitae Amphitheatrum, Sancti Francisci Confessoris, Sacris adumbratum Virtutibus, Inter Festivam eius Diei Solennitatem, Stylo Póetico In Lucem Publicam Productum; Ac Perillvstri, & Admodum Reuerendo Domino, D. Francisco Oborski, Ecclesiae Collegiatae Sanctorum Omnium Decano, Domino ac Benefactori Amplissimo, In argumentum (ostatnie „m“ odwrócone) debitaе venerationis, A M. Petro Sienkiewicz, In Alma Vniuersitate Cracoviensi Philosophiae Doctore, & Professorae, Scholae Sanctorum Omnium Seniore, Dedicatvm. Anno Domini, 1686. Die 4. Octobr. Cracoviae, Typis Vniuersitatis. fol., k. 6 nlb.

Na odw. k. tyt. herb Oborskich „Roch II“ (Kolumna) Ob. o tym herbie niżej w objaśnieniu do tegoż autora Viridarium. U dołu czterowersz. Dedykacja autora Franc. Oborskemu.

Składa się z 29 wierszy (hexam. i pent.), z których każdy ma osobny tytuł. Razem tworzą wierszowany żywot św. Franciszka z Assyżu.

Jocher 3556, II 458. Jagiell. — Ossol.

— Solennia Secvndarvm Primitiarum, Ab Illustrissimo, & Reuerendissimo Domino, D. Nicolao Oborski, Dei, & Apostolicae Sedis Gratiā, Episcopo Laodicensi, Svffraganeo, Scholastico, Vicario in Spiritualibus, & Officiali Generali Cracoviensi, Magno Ecclesiae Dei, & Ordinum Regni applausu, Felicissimē Die 27 Januarij, in Cathedrali Basilica Cracoviensi, Celebrata; Et inter Solennes publicae laetitiae apparatus, Eidem Illustrissimo Domino, In vim obligati pectoris, A Petro Sienkiewicz, In Alma Vniuersitate Cracoviensi, Artium & Philosophiae Baccalaureo, Seniore Scholae SS. Omnium. Stylo Gratulatorio, Dedicata. Anno Salutis, 1686.

Cracoviae Typis Universitatis. folio, k. 5 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Roch III (zob. o tem objaśnienie niżej przy tegoż autora Viridarium 1684). U dołu sześciowiersz z podpisem: Ioannes Komecki, Studiosus Grammat:

Po k. tyt. następuje odrazu karta z sygnaturą B i w egz Jagiell. i Ossol.

Branic. — Czartor. — Jagiell. — Kras. — Ossol.

— Spes Bona Dioecesis Cracoviensis, In Capite Gentilitii Bisontis Armato, Inter solennia Episcopalis Consecrationis Festa Concepta. Ac Illustrissimo, Et Reverendissimo Domino, D. Casimiro De Lubna Lubieński, Dei, & Sanctae Sedis Apostolicae Gratiā, Episcopo Heracleensi, Suffraganeo, Canonico, Sede vacante Episcopatus Cracoviensis ac Ducatus Severiensis, Generali Administratori, Dvm In Ecclesia Clari Montis Częstochoviensis, Patrum Ordinis Sancti Pauli Primi Eremitae, A Celsissimo Principe, Illustrissimo & Reverendissimo Domino, D. Albrachto Georgio Donhoff Nominato Episcopo Cracoviensi, Duce Severiae, Svyremo Regni Poloniae Cancellario. In Augusta Illustrissimorum Dominorum Hospitum praesentia Ritu solenni in Episcopum Consecraretur, debiti cultus, & gratulatorij Applausus ergo. Per M. Petrum Sienkiewicz In Alma Universitate Crac.: Phil: Doct: Parochū Sulosouiensē, Nomine Decanatus Scalēsis. Dedicata. Anno Domini 1701 (opisano: Die 6ta Mar.) Cracoviae Typis Nicolai Alexandri Schedel S. R. M. Ord: Typographi. fol., k. 12 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Lubieńskich „Pomian“ a pod nim cytaty z „D. Ambrosius“, „Psalm 39“, „Lib: 8 Aene“ i „5 Aenei“.

Jagiell. — Ossol.

— Triumphus Dioecesis Cracoviensis sub gentilitio capite in sacro Vaveli monte praesuleo ducali mitra coronato celsissimo, illustrissimo et reverendissimo Domino, D. Casimiro à Lubna Lubieński, Dei & S. Sedis Apostolicae Gratiā, Episcopo Cracoviensi, Duci Severiae, Almae Universitatis Cracoviensis cancellario faventissimo dum inter solennes publicae laetitiae applausus sedem suam episcopalem auspiciatō pri-

mum ingrederetur, maximo gratulantium plausu, exhibitus, et A. M. Petro Sienkiewicz, in Alma Universitate Cracov. philosophiae doctore, parcho Sulosoviensi officiosissimo cultu, consecratus. Anno Domini M.DCC.XI (1711). Die... Cracov. Typis Francisci Cezary. S. R. M. Illustris & Rever. Dni Episcopi Crac. Ducis Severiae, necon Scholarum Novodvorsianarum Ordinarij Typographi. fol., k. 10 nlb. Jagiell.

— Viridarium Academicum, Ad amoenas reuiescentis veris Primitias Efflorescens; VV. DD. IX. Primae Laureae Candidatis, Dum In Alma Universitate Cracoviensi, Per Excellentissimum, ac Doctissimum Dominum, D. M. Martinum Ośliński, Philosophiae Doctorem, ac Professore, Collegam Minorem, Contubernij Jageloniani Seniore, In frequentissima Nobilissimorum Hospitum, & Academici Senatūs Corona, Artium, & Philosophiae Baccalaurei, Ritv Solenni, Renvtiarentvr; Amoris, & gratulationis ergo, A Petro Sienkiewicz, eiusdem Laureae Candidato, Panegyrico applausu, Dedicatvm. Anno Salutis 1684. Die 24. Martij. Cracoviae, Typis Vniversitatis. fol., k. 8 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb „Roch III“ (trzy stopnie z lilją na wierzchu) jako herb Mikołaja Oborskiego, tynczasem herbem jego był „Roch“, ale nie ten, tylko z kolumną, jak świadczy dziełko tegoż autora, pisane z powodu śmierci Oborskiego w r. 1689 p. t. Columna Domus Oborsianae, ponadto jego Seraphicum vitae amphitheatrum i Solennia secundarum primitiarum. Poniżej herbu ośmiowiersz podpisany: Ioannes de Obory Oborski, Capit: Liu: Golembien: &c. auditor Eloquentiae. Dedykacja: Nicolao Oborski, episcopo Laodicensi, suffraganeo, scholastico, vicario in spiritualibus et officiali generali Crac., podpisana przez autora.

Po dedykacji wiersz na cześć św. Jana Kantego. Następnie na cześć egzaminatorów: Piotra Praczelwicza, Rafała Kazimierza Arteńskiego i Jana Stanisława Balickiego. Od karty 5tej zaczyna się Viridarium academicum; są to wiersze na cześć kolegów: Jerzego Januszowicza, Sebastjana Gdowskiego, Jana Adamowskiego, Bartłomieja Skowrońskiego, Wojciecha Macharowicza, Franciszka Borkowicza, Chrystoma Rucieńskiego, Wojciecha Żytkowicza i Sebastjana Sadrzyńskiego. Na k 7v.:

Petro Sienkiewicz, primae laurae candidato, auctori operis, Albertus Macharowicz, eiusdem laurae candidatus. Na ostatniej karcie: Georgio Januszowicz, primae laurae candidato, Bartholomaeus Casimirus Skowroński, eiusdem laurae candidatus.

Jocher 1452.

Jagiell. — Krasinś. — Ossol.

— ob. Rodkiewicz Konces Sylw. (Altitudo 1686)

Sienkiewicziana Diana ob. Abircrum-beus Patricius Scotus (1605).

Sienkiewiczówna ob. Arnotti.

Sienków ob. Chmara Adam.

SIENKOWICZ Adam. Avtvmvs Vindemians In Florentissimae Academiae Cracoviensis Vineae E Qva Vberrimos XI. Adolescentum primam lauream prensantium colligens Botros. Promouente Excellente Domino Andrea Białkowski Collega Minore In nobilissimorum virorum Corona Adamvs Sienkiewicz eiusdem Laureae Candidatus praelo Subijcit palam pressandos. Cracoviae, In Officina Valeriani Piątkowski A. D. 1644 w 4ce, k. 9 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Warszawy „Syrena“, pod nim sześciowiersz z pochwałą. Dedykacja autora senatowi warszawskiemu. Na karcie 3: Breue in alman Academiā Logarion Ode dicolos Tetrastrophos; na k. 4: Fertilis, Vineae Epaeos V. D. Gallo Prędoszewicz. Następują potem wiersze na cześć Hiacynta Wójcickiego, Stefana Kalińskiego, Walentego Obełdowicza, Jana Aleksandra Mawa, Wojciecha Potrzebowicza, Jana Latonowicza, Jana Rubinowskiego, Jana Bartłomieja Ciegowskiego, Feliksa Mosakowskiego, Stanisława Rokickiego, Jana Karpińskiego. Na k. 7v.: Paraenesis ad venerabiles dominos candidatos. Na karcie ostatniej: In Stemna Academiae Crac... sub felicibus auspicijs... Iacobi Vitellii... rectoris i herb uniwersytetu krak.

Muczkowski Statuta s. 316 (tu autor mylnie nazwany Siewkowiec). — Jocher 1406.

Jagiell. — Zamoj.

Sienkowiec Martinus ob. Batory St. (Gratulat. 1579) — Epicedia (1580)

SIENKOWSKI Fabian. Oda dla Jaśnie Wielmożnego Jmci Pana Stanisława Małachowskiego Referendarza Koronnego, Marszałka Seymowego, orderu Orła białego y wielu innych Kawalera w dzień imienia dnia 8 maja 1791. od Fabiana Stanisława Krzywdy Sienkow-

skiego Chorążego Gwardyi Konney Lit. w 4ce. 2 karty.

Siennęski kościół ob. Pobożność (1772).

Siennicki Dominik, Jan, Mikołaj, Walerjan ob. Sienicki.

Pisownia nazwiska nie ustalona. Jednak częściej spotyka się Sienicki (tak ich pisze np. Niesiocki).

SIENNIK (Heuwrecher, Pelczman) Marcin († około 1588) Herbarz to jest, Ziół tutecznych, postronnych, y Zamorskich opisanie: co za moc máia, á iako ich vzywáć, tak ku przestrczeniu zdrowia ludzkiego, iako ku vzdrowieniu rozmaitych chorob: Teraz nowo, wedle Herbarzow dżisieyszego wieku, y inych-zaenych Medykow, poprówiony. Przydano Alexego Pedemontaná Księgi ósmiory, o táiemnych á skrytych Lekárstwiech. Przy czym dosyé misternych á tráfných rzeczy y doświadczo-nych mieć bédziesz. Co sie w tych Księgach wícey opisuje, zarázem po Epistole znajdziesz: á gdyé czego szukać potrzeba, Regestrá dostáteczne ná koncu snádníeć pokazá. [Tu drzeworyt lasu o 14 × 11 cm. w którym dwóch ludzi poszukuje ziół i korzonek. U dołu ryciny:] W Krakowie, w Drukárni Mikołáia Szarffenbergá [Na koncu tomu herb Szarffenberga przedstawiający 3 góry z Półkoziorożcem i 3 gwiazdami, pod nim napis:] W Krakowie, w Drukárni Mikołáia Szarffenbergá. Roku Páńskiego 1568. fol., k. tyt. i k. 5 nlb.. listów (stron) 628 (mylnie, powinno być 632), k. nlb. 4 (Wyrozumienie) i k nlb 47 Regestrów (sygn. A—M₃).

W liczbowaniu są błędy, bo str. 46znaczona mylnie 50, zaś 87 mylnie 78, zamiast nieparzystych stron od 193 do 291 są 192 do 290 a zamiast parzystych 194 do 292 są 193 do 291, z tem, że zamiast 229 jest 209, potem 274 zamiast 293, następnie idzie 290 (zamiast 294) do 509 z tem, że zamiast 316 jest 306, a zamiast 361 jest 362, po str. 509 jest 511 i odtąd aż do str. 586 zamiast parzystych idą nieparzysto i odwrotnie; str. 586 występuje 2 razy, od str. 586 do 628 już dobrze. Wskutek tych błędów, jest str. 628 zamiast 632.

Na odwrocie k. tyt.: Na herb ich M. Pánow Herborthow z Fulsztyná. (Tu ich herb).

Następują 20 wierszy zaczynających się: Gdy herby naprzód Słachcie rozdawano... a podpisanych: Andrzej Pograbins. (Jest to zlatynizowane nazwisko Pogorzelskiego), Na nast. karcie dedyk. Janowi Herburto- wi, datow. z Krakowa w wigilię Bożego Ciała, z podp. Mikołaj Szarffenberg Mieszczanin Krakowski.

W dedykacji tej zajmującej 2 karty nlb., wykazuje uczonemi cytatai doniosłość nauki o ziołach i pisze, że „oto znowu wydaje Herbarz,“ ponieważ ludzie go o to prosili.: „Aczom był umyślił wydać Herbarz nowy, wybrawszy z Herbarzów dzisiaj- szych znacznych Doktorów, którzy rozmaite Herbarze pisali. Ale iżem człowieka tym czasem potrafić do tego nie mógł, któryby się tej pracy podjął, a choćbym snaż y kogo miał, tedyby tego nakładu moja uboga majętność nie wyniosła, a zwłaszcza gdyby figury ziół wykonterfatuwane były, musiałem to przedsięwzięcie na stronę od- łożyć“. Dlatego dał tylko stary Herbarz poprawić, najwięcej w tym Matthiola na- naśladowując. Chwali też zainteresowanie Herburta do medycyny. — Wiersz na herb oraz dedykację podobnie jak inne dalsze przedmowy M. S. przedrukował Rosta- fiński w rozprawie pt. Porównanie t. zw. Zielników (Pam. Ak. Um. XIV. 1888)

Potem idzie na 3 kartach: Registrz rzcocy od listu 1—477; Do Czytelnika (tu wspo- mniano, że M. Siennik porównywał różno „przewiska“ ziół ze sobą); Morborum gene- ra i Chorób ludzkich przewiska. (Jest to ważna dla hist. medycyny nomenklatura znanych wówczas w Polsce chorób).

Dalej idą strony (listy) od 1—627. Napis: Poczynają się Księgi, Herbarza Pol- skiego, w których są opisane Natury ziół rozmaitych, ku zachowaniu Zdrowia czło- wieczego, teraz znowu przeyrzano, y spil- nością Korigowane. Poczem duża rycina, przedstawiająca ogród okopywany przez 3 kobiety i mężczyznę. — Jest to pierwsza część dzieła, zawierająca opis polskich roślin; rozpoczyna rozdz. 1 (Bylica), a koń- czy rozdz. 262 (Kąkol). Przy każdym ziele nazwa polska, łacińska i niemiecka — oraz rycina. Czasem rycina wyobraża jakąś scenę rodzajową, np. na str. 145 błazen trzymający rzodkiew. Niektóre ry- ciny powtarzają się, np. przy opisie czar- nuchy i kąkolu (str. 110 i 189). Napis nad stronicami w całej tej pierwszej części: Herbarz polski.

Od listu 190 idzie: Druga część... zawiera- jąca w sobie... inne rośliny cudziemiekie. Napis nad stronicami: Wtóra Część Her- barza Polskiego. — Idzie ona do str. 231, a obejmuje opis 70 roślin z rycinami. Na str. 230 odzywa się „Marcin Siennik do Czytelnika“, gdzie jeszcze raz zaznacza, że czerpał z „Herbarza Pierwszego“ (to

znaczy ze Spicyzjńskiego). Na str. 230—231 podaje wskazówki co do zbierania roślin. Na str. 232—254: O paleniu wódek y kęszem służyć. — Od str. 254—5: Jako olejki sprawować. — Od str. 256—269: O krusz- czynach, a o rzezcach z Ziemi kopánych z przedmową M. S. — Od str. 269—280: Księgi wtore o lekarstwach z rzeczy ży- wych z licznymi rycinami, np. trzoda ba- ranów, ciołek, koza itp. — Od str. 281: O lekarstwach z wierz (sic) leśnego. — Od str. 291: O ptństwie rozmaitym. — Od str. 305: O rybach.

Od str. 324: Księgi trzecie o kamionach drogich.

Od str. 341: Księgi czwarte o sprawowaniu a czynieniu lekarstw... (z ryciną dużą przedstawiającą wnetrze apteki). Na od- wrocie znowu: Do Czytelnika przedmowa M. S. — W księdze tej zawartą jest far- makologia.

Od str. 346: Księgi piąte o leczeniu wszela- kich przygód tak wewnątrz iako i z wierz- chu (z przedmową Siennika i z ryciną 2 lekarzy). (Obejmuje chirurgję i terapię).

Od str. 396: Księgi szóste, które się dzielą na trzy części, Pierwsza o znakach che- roby, Druga o czyszczeniu przez purgacie y krew, Trzecia część o ukazaniu czasu słusznego ktemu. (Tu na str. 398 rycina przedstawiająca badanie pulsau, na str. 424 astrologów). — W tej to części na str. 416 jest wcielone pismo (jak w Zielniku Spicyzjńskiego): Nauka barzo użyteczna y potrzebna o puszczaniu krwi ku zdro- wiu człowieczemu, a zwłaszcza ukazanie, ktorey żyły cięcie, któremu niedostatkwci pomaga. Przez mistrza Jędrzeja z Koby- lina pospolstwu podane roku Bożego 1542. Poczem na str. 417: Przedmowa Hiero- nyma (Spicyzjńskiego) Doktora tego, który stary herbarz ten pisał. — Powyższa nauka o puszczaniu krwi kończy się na str. 423. — Jest więc ona pióra Glabra (ob. tom XVII str. 156), z którego rękopisów i Spicyzjński i Falimierz i Siennik korzystali. Kto wie, czy Glaber nie jest właściwym autorem większej części traktatów lekarskich na- szych Herbarzy?

Od str. 424—440: o znakach i planetach niebieskich (astrologja).

Od str. 441: Księgi Siódme mające w sobie naukę, iako brzemiennie panie sprawować się mają nosząc płód: Jako się też ku rodzeniu y przy rodzeniu rządzić... (Tu rycina połonicy). Jest to nauka embrjo- logji, ginekologii, pedjatrji. — (Tu musze znowu zauważyć, że pierwszy podręcznik akuszerji napisał po polsku Glaber z Ko- bylina, zmarły w r. 1548. Obacz o tem tom XVII str. 156. — Jest b. możliwe, że Siennik korzystał z rękopisu tego trak- tatu, który w r. 1568 nie był jeszcze

drukowany, lecz wyszedł dopiero w r. 1589. Dziś egzemplarz nieznany).

Od str. 475: Księgi Osme, w których nauka jest ustrzedz się powietrza zarażonego, to jest morowego. (Na str. 476 rycina zara- żonego).

Od str. 489: Alexego Pedemontana Księgi Siedmiory (sic) tajemnic Rozmaite Nauki w sobie mające z Łacińskiego na Polski język teraz nowo przełożone: Przez Mar- cina Siennika. — Rozpoczyna przedmowa do czytelnika, w której tłumacz przed- stawia powody, jakie go skłoniły do prze- kładu.

Dzielo to rozpoczyna się od przedmowy Pedemontana, pisanej w 73 roku jego życia. Dzieli się na 7 ksiąg. Składają się na nie liczne przepisy zdrowotne (o wło- sach, o zębach, o krostach, o żołądku, o wódkach, o olejkach, o komarach, o mu- chach, o pchłach i pluskwach) oraz liczne rady praktyczne (o pisarskich potrzebach, o pozłacaniu, o farbowaniu, o kamionach i perłach, o krzesaniu ognia, o wymy- słach kuglarskich, o starych winach, o for- telu ogrodniczym itp.). Mnóstwo tu ma- terjału obyczajowego.

Od str. 618: Księgi osme tegoż Alexego Pedemontana (przez Jana Jakóba We- chera z włoskiego na łacińskie a przez Marcina Siennika z łacińskiego na Pol- skie przełożone). Siennik pisze w przed- mowie, że wydał je r. 1563 drukarz Piotr Pern w Bazylei. Siennik porównał jednak przekład łaciński z oryginałem włoskim i wiele w nim odmienił. Cała ta księga ósma poświęcona jest dogłdaniu i spra- wowaniu win. — Uzupełnia tę księgę ósma: Wyrozumienie Tablice na Pede- montana (kurt nlb. 4).

Poczem idzie na 26 str. nlb.: Registr chorób tych, których Lekarstwa w tych Księgach są opisane. — Dalej na 13 stronach nlb.: Registr ukazujący imiona albo przewiska ziół... — Dalej na 16 stronach nlb.: Cata- logus simplicium medicamentorum (po łacinie). — Dalej na 12 stronach nlb. re- jestr niemiecki: Anzeigeung der namen mancherley Dingen, die in Erzsneien die- nen... (Tu autor podpisany niemieckiem nazwiskiem: Merten Heüwrecher). — Wre- szcie na 24 stronach nlb.: Wykład imion trudnych, tak ziół iako y rzeczy inych do Lekarstw należących. (Jest to rejestr z od- syłaczami do Matthiola, którego oznacza literą M.).

Poczem na 1 str. M. S. tłumaczy, dlaczego dał tak dużo rejestrów i wysławia pięknie mowę polską i ród Słowian (jeden z cieka- wszych przykładów słowniofilstwa w Polsce). Vesta, żona Noego, „kolyśała już Słowaka“ wedle niego. — Ustęp ten może być do- wodem, że Siennik był z rodu Polakiem,

a Heüwrecher jest tylko przekładem wła- ściwego nazwiska.

Na ostatniej karcie błędy druku oraz herb Szarffenberga i data.

Dzielo to jest więc kompilacją. Materiałem głównym był Zielnik Spicyzjńskiego (a ten znowu korzystał z Falimierza), zaś w części lekarskiej — oprócz Glabra — Matthiolus i Pedemontanus, Bock i Fuchs. Korzystał także z poprzedniej swej pracy (Lekarstwa doświadczone), o czem porównaj uwagę poniżej str. 51.

O stosunku herbarza tu zawartego do t. zw. Zielnika Falimierza i Spicyzjńskiego obacz Rostański Porównanie t. zw. Zielników (1888) str. 132—151 oraz Nasza lit. botan. 1888 str. 31. Wykazał on mianowicie, że wydanie z r. 1568 nie jest dziełem samo- dzielnym Siennika, ale przedrukiem Un- glerowskiego „ogrodu zdrowia“ — tak tę pracę Rostański nazywa — z r. 1542. (A to znowu wydanie jest przeróbką pracy Falimierza z r. 1534. — Rostański kwestjo- nuje, czy przerabiaczem był Spicyzjński, jak ogólnie sądzi). Należałoby więc wła- ściwie wszystkie trzy wydania tj. z r. 1534, 1542 i 1568 opisać razem na jed- nem miejscu Bibliografji, pomimo że się od siebie różnią. Mimo to tego nie czynię: albowiem opis edycji Falimierza (1534) już jest pomieszczony w t. XVI str. 166—8; nadto udział Siennika w opracowaniu tekstu z r. 1568 był tak znaczny, że może on uchodzić jeśli nie za autora to za re- daktora tekstu.

Drzeworyty użyte z Krescentyna, Ryfła i Spi- czyzjńskiego. Mało co nowych, ale te pig- niejsze i łatwo je rozróżnić. — Obacz o tem Rostański l. c.

Niektóre drzeworyty z tego dzieła podaje Muczkowski Zbiór 1848.

Bandt. Hist. dr. krak. s. 311. — Janoc. III 301 (mylnie format 4to oznacza). — Bent- kow. II s. 393. — Wierzbows. I 302. — Kopera Spis nr. 298.

Bawor. — Bibl. Chrzanow. w Moroczynie. — Czartor. — Dziedusz. — Dzików — Jag. — Kijow. — Kórnik — Krasinś. — Muzeum Nar. — Ossol. — Pawlik. — Szembek. — Warsz. Uniw. — Zielinś.

— Lekarstwa doświadczone, które zebrał uczony lekarz Pana Jana Pi- leckiego, któremu są przydane lekar- stwa końskie z cwiczeniem tego lekarza. Przydaliśmy y figury ziół rozmaitych ku lekarstwu z ziółkami dostatecznymi sprawione. Teraz znowu na światło wy- dane. Roku 1564. w 4ce, k. tyt., k. 3, listów (kart) lb. 256, kart nlb. 27.

Liczbowanie kart pomyłone. Opuszczone k. 137 i 138. Cyframi od 191—8 liczbowane są nie karty (jak poprzednio) ale stronicie,

wskutek tego kart liczbowanych jest nie 256, ale 250.

Druk Łazarza Andrysowica. On bowiem podpisał dedykację do Dębieńskiego, datując ją „z Warstata mego dnia XX Października R. P. M.D.LXij”.

Egzemplarzy kompletnych tego dzieła nie znam. Tak było zaczytywano (podobnie jak Herbarz), iż każdemu coś brakuje. Egz. Jag. jest defektem, do którego dorobił brakujące karty — ale nie tytuł — Wł. Bartynowski w r. 1892 (za 30 złr.) na prośbę mego ojca W egz. Ossol. brak również tytułu. Toż samo w egz. bibl. warsz. uniw. i Mus. Narod. — Również koniec bywa stale zdekompletowany.

Egz. Jag. ma na marginesach nieco gloss ręką z XVI i XVII w.

Rozkład treści dzieła jest następujący:

- 1) Rozpoczyna dedyk. Walentemu Dębieńskiemu kaszt. sądeckiemu (kart 2), datow. 20 paźdź. 1563 a podpisana przez Andrysowica.
- 2) Przedmowa Siennika do czytelnika (1 karta) z datą 28 paźdź. 1563.
- 3) Nauka rządzenia ciał człowieczych, tudzież Sprawa wżywności ich (od listu 1—44). Składa się ona z trzech ksiąg. Na k. 42—43 dwanaście czterowersy obejmujących rady higieniczne na każdy miesiąc np. na grudzień: „Grudnia głowę zakrywaj — A z jej żyły krwi upuszczaj — Jedz z chrzanem nogi wieprzowe — Mycie częste nie jest zdrowe”. (Należałoby z tem porównać Mymera: Dobr. zdrowia rządzenia 1532, ob. tom XXII str. 660).
- 4) Od l. 45—124 idzie: Księga Czwartych przemowa. Jest to jednak osobne dzieło, o innej treści jak trzy poprzednie. Tamte były fizyologią i higieną, tu mamy terapię: o leczeniu włosów, o parachach, o leczeniu szalonaństwa, niemocy wielkiej, oczu, uszu, śmierdzenia z ust, gardła, kamienia, płodu pospieszenia, rodzenia, dny.
- 5) Od l. 124—163: Księga piątych rozdział pierwszy (powietrze morowe, postrzał, opuchlina, febra, kurecze, rany, blizny. Na str. 158 o pluskwach, muchach, węzłach, olejkach etc.).
- 6) Od l. 164—192: Nauka lekarstw końskich (na koncu: o bydle i kurach).
- 7) Od l. 193—256: „Tu będziemy mieć księgi szóste z wyobrażeniem (sic) rzeczy potrzebnych ku lekarstwu”. Na czelo przemowa do czytelnika, w której wspomina dzieło Schnebergera (Catalogus stirpium 1557). „Nie przystało nam Polakom się od niego uczyć”. Siennik wstydził się tego i zamierza wydać „Dykejonarz obfity, o ile mu Pan Bóg przedłoży żywota” — a tymczasem wydaje wyrażenie figur ziół rozmaitych z ich nazwami. Są to ryciny roślin z podpisem po polsku, po łacinie i po niemiecku. — W środku tego znajduje

się kilka kart poświęconych zwierzętom (l. 243—247). Na l. 242 głowy cukru! Na k. 256 verso tłumaczy „niepospiechem form krawacza”, że kilku ziół niedostaje mimo że są w Ukazaczu. Widocznie rejestr wydrukowano przed nkończeniem druku.

- 8) Na kartach 12 nlb.: Ukazacz porządną podług obciadła (k. 61/2, nlb.) oraz dodatek: Wilgości przyrodzonych opisanie (sygn. kart S, T, Uuu).
- 9) Ukazacz porządną Imion własnych rzeczy ku lekarstwu służących...; Wyrażenie rzeczy tych, któreśmy figurami okazać nie mogli...; Index eorum quae in hoc opere continentur...; Zeyger der Namenn: etlicher notwendiger kreuter...; razem k. nlb. 12 (sygn. Xxx, Yyy, Zzz).
- 10) Ukazacz Końskich chorób; Porządek y położenie tych Ksiąg, które się dzielą w siedmiory Księgi; Omyły (sic) ku poprawieniu. Razem 3 k. nlb (sygn. Aaaa).

Należy wyświetlić kwestję autorstwa dzieła. Należy przytem odróżnić cztery części składowe: 1) Pierwszych 5 ksiąg, mających charakter dzieła medycznego. 2) Naukę lekarstw końskich. 3) Herbarz. 4) Ukazacz. Siennik nie jest autorem, lecz tylko redaktorem całości, jak niżej wykaże. Dwie pierwsze części datują z początku XVI w.

Kwestję autorstwa Andrysowicz objaśnia w dedyk. do Dębieńskiego; pisze bowiem: „W. Miłość takowym, acz podłym, ale niepospolitym, darem gardzić nie będziesz raczył; a to dlatego, iż ty Kayegi, którzyehc ia nie pisał ani osobliwie pisać dał, były tu w wielkiej wadze y osobliwie w skarbie chowane u sławnego potomatwa szlachetnego domu Panów Pileckich, w których się oni jako w osobliwym kleinocie przez sześćdziesiąt lat kochali, co się okazuje z powieści tegoż lekarza, który ie pisał, o czym List 34 okazuje. Mnie potym ty Kayegi ku imprymowaniu wydane są i barzo mi ci, którym wiadome były, prośbami nalegali, ażebym nakładu i prace nieżałował ku wydaniu takowych potrzebnych i użytecznych Księg, które przed tym ludzie w lekarstwach biegli przeglądali, świadcząc o nich, iż miały być Rzeczypospolitey osobliwym pożytkiem. Ja to bacząc... nałożyłem naprzód na to, iakoby porządnie spisane były tak choroby iako y lekarstwa... czego pierwey w nich nie było; bowiem niegd y chorobie golenney a tamże o głównej, wnet o piersiach, alić zaś o zębiech pisano... Nadto dałem obfite ukazaczo porządnie spisać y dla lekarstw figurami potrzebne zioła okazał, naprzód położywszy naukę słusznego życia... y koni iako napotrzebniejszego dobytku niechciałem opuścić, ażeby też y temu rada była w ich niedostatkach według nauki y opisania namięzionego wydawca”.

Istotnie na karcie 34 czytamy następującą wiadomość, pochodzącą od właściwego autora dzieła, którego i tu Siennik nazywa na marginesie „wydawcą”: „Przygodziło się było po koronacyi Alexandra, iż Jan trzeci Pilecki mając 22 lat... z rycerzami potykał się śmieło... z którego siłowania w niemoc był wpaść... W ten czas przyjechałem do Krakowa... i naprzeciw radzie wszystkich lekarzów kazałem mu do Pilcejechać... Innet niemocy pozbył... Widać z tego, że autorem jest nieznan nam z nazwiska lekarz Pileckich.

O owym lekarzu podaje Siennik bliższe szczegóły w „Przedmowie do czytelnika”. Twierdzi — co błędne — że ów lekarz zebrał przepisy przed koronacją Aleksandra (z listu 34 wynika, że dopiero po niej!). Twierdzi, że dzieło przywiózł ów lekarz „z inąd do Polski” a powołuje się przytem na ustęp na k. 44, gdzie czytamy: „Tho iedno wiem, iżem ci chciał z Rzeczy Słowienskiej (a zwłaszcza Polak Polakom) pomoc i poradzić podług małosci dowcipu mego”. Oznacza to zapewne tłumaczenie z czeszczyzny, ale niekoniecznie „przywieszenie z inąd”.

O jego języku pisze Siennik: Abowiomech w jego pisaniu siła rzeczy słowiańskiej, serbskiej i grubo mazowieckiej albo staropolskiej należał, którejby dziesiąty przy najmniej wyrozumieć nieumiał. Gani go też, że nieporządnie (tj. niesystematycznie) zbierał.

Dziełko powstało więc w jakiś czas po koronacji Aleksandra; zapewne w pierwszej jeszcze ćwierci XVI wieku. Siennik mówi o „sześćdziesięciu latach”, ale to jego kombinacja na podstawie wzmiarki o koronacji.

Siennik jest tu redaktorem ale nie autorem dzieła. Uporządkował treść systematycznie, dorobił „ukazacze”, dodał ryciny a zapewne i treść w niejednym rozszerzył. Zmodernizował też niestety stary język, co nazywa, że „polszczyzną opatrzył”.

Nie świadczą przeciw odmówieniu Siennikowi autorstwa to, o czem wspomina w swoim „Herbarzu” na karcie K (w końcowym: Wykładzie Imion trudnych). Pisze tam o izopie: „Ale moy wywod w Lekarstwach wydanych u Łazarza Andrisowica w Krakowie Roku 1564”. Nie oznacza to, jakoby przyznawał się do całego dziełka, lecz tylko do „wyvodu”, który mieści się na k. 227—8 Lekarstw; pisany jest on po łacinie a świadczy o znajomości starożytności hebrajskich Siennika i czytaniu się w Pliniuszu.

Pierwowzór „Nauki lekarstw końskich” możemy odtworzyć, ponieważ była nim niewątpliwie „Sprawa a lekarstwa końskie przez Conrada Krolewskiego kowala”, wydana u Unglera 1532 (przedruk Berezow-

skiego w Bibl. pis. Ak. Um. 1905). Porównując obie prace widzimy, że Siennik uporządkował systematycznie pracę Konrada (bo „była pobłąkana”), rozszerzył i językowo ogładził — ale i trochę do niej swego dodał (kompilując zapewne z jakimś innym nieznanem mi źródłem). Przy przedruku w Bibl. pis. pol. (Berezowski) zupełnie na to nie zwrócono uwagi! Charakter kompilacyjny wynika jasno np. z porównania ustępu „jak konia ku zawodowi wprawić” (list 188). Siennik podaje dwie rady: pierwsza zaczerpana skąd inąd, a dopiero druga (list 190) wzięta z Konrada i opatrzona nagłówkiem: Jeszcze jest drugie wyprawienie konia ku zawodowi.

Zdaje się, że Siennik nie znał Unglerowskiego druku „Sprawy”, ale korzystał tylko z rękopisu Pileckich. (Z drzeworytów „Sprawy” nie korzysta). Wydaje mi się z porównania, że tekst Siennika musiał być poprawniejszy niż tekst edycji Unglerowskiej, coby wskazywało, że edycja Ungl. wyszła po śmierci Konrada.

Ponieważ Siennik w kilku miejscach (np. list 44, 164) zaznacza, że „wydawca” (to jest autor) „Nauki lekarstw końskich” i wydawca „Nauki rządzenia zdrowia” są identyczni, przeto mamy odkrytą w ten sposób tajemnicę, kto jest autorem także i pierwszej części dzieła, czyli najstarszej księgi lekarskiej polskiej. Jest nim „kował” królewski Konrad. Zapewne ze służby u Pileckich przeszedł potem do służby królewskiej jako weterynarz. To bowiem oznacza „kował”. Nie powinno to połączenie rzemieślnika lekarza i weterynarza zadziwiać.

Autorstwo Konrada da się poprzeć jeszcze i tym argumentem, że w obu dziełach występuje skłonność do wierszyków (nader prymitywnych). I w „Sprawie a lekarstwa końskie” i w „Nauce rządzenia zdrowia” jest dużo takich wierszy (np. list 49, 85, najciekawsze 43).

Wreszcie należy zaznaczyć, że z dzieła tego korzystał Siennik i w następnej swej pracy. Porównaj np. tutaj list 112 (snaki ieśli pani dziewka albo synem chodsi) i list 441 w Herbarzu: Nauka poznawania po poczęciu niewiasty ieśli synem albo dziewczką chodzi.

Brückner w Przegl. pol. 1912 XII str. 292 oraz w Rozpr. Akad. (filolog.) XXXIV str. 194 sądzi, że Lekarstwa są dziełem Biernata z Lublina (ob.), co zwalcza Chrzanowski w Bibl. pisarzy pileckich Tom 55 str. IX. Toż samo twierdzenie powtarza w Dziejach liter. (1922) I str. 86. — Brückner opiera się na tem, że Lekarstwa poprzepłatane są wierszykami, a nadto że Biernat był sekretarzem u Pileckich. (Ale nie wiemy o tem, aby

był lekarzem). — *Łoś Przegląd zab.* 1916 str. 385. — *Bibl. polska z r. 1825 T. IX s. 159.* — *Maciejowa. Polska I 364.* — *Czacki II 39.* — *Wiszniews. IV 194—5.* — *Maciejowa. Piśmienn. I Dodat. 392—5, III 201.* — *Leleweł Ks. Bibliogr. I 160.* — *Ossoliński Wiadom. II 255.* — *Waga w Bibl. warsz. 1841. I str. 158* (opisuje dwa egz. Uniw. warsz.). — *Wierzb. I. 258.* — *Bednarski Okulistyka ziołopisów 1917.* — *Koźmiński Słownik lekarski.* — *Giedroyé Poglądy lekarskie Reja w „Krytyce lekarz.” 1905.* — *Rostański Nasza liter. botan. 1888 str. 28* (porównuje różne bałamuctwa poprzedników).

Ryciny z tej książki zostały zużyte przy Cygańskiego Myśliwostwo ptasze.

Bibl. Dra Stummera w Warsz. — *Chreptow. w Szczorsach.* — *Dzików — Jagiell. (defekt) — Krasinś. — Museum Nar. (defekt) — Ossol. (defekt) — Warsz. Uniw. (defekt) — Wilanow. (defekt).*

— Sposób a porządek słusznego modlenia, według nauki starych Veżycielow świętych, ze dwanaście Pytania y Odpowiedzi zebrány. Teraz nowo z Niemieckiego na Polskie przełożon, przez Marciná Sienniká. Drukowano, W Krakowie v Mattheuszá Siebeneycherá, Roku Páńskiego: 1566. w 8ce, k. 32.

(Na końcu:) Dla wypełnienia proznych listow, są przyłożone ty trzy Psalmy, własnie a szczyrze z Hebrejskiego na Polskie przełożone. Są to psalmy 16, 82, 127.

Osin. Skarga p. 73. — *Jocher III Nr. 7123.* — *Wierszow. II 1434.*

Kijow. Semin. Prawosł.

— ob. *Bozoła Jan Bap. (Koncylium trydenckiego 1565) — Grazer Teodor (Judicium 1572) — Historya (o Meluzynie, Magielonie, Fortunacie, Landzie) — Kobyliń (z) Glaber (1563) — Ryff — Valgrisi (1563).*

On był tłumaczem, który przełożył dla Mac. Szarffenbergera „Historię o Meluzynie“, „Historię o Magielonie“, a prawdopodobnie i „Historię o Fortunacie“. (Na końcu przedmowy litery M. S. mogą oznaczać albo wydawcę Szarffenbergera, albo tłumacza Siennika) Brückner przypisuje mu także: *Historję, która się w Landzie stała.* Przekładał także na obstalunek i inne prace (np. *Grazer Judicium*). — *Rachunki miejskie Krakowa (wydane przez Piekosińskiego w „Prawa, przyw. i statuta“ I. str. 1106) pod r. 1574 notują: „Martino Syennik iussu D. Proconsulis Erasmi Czesotka pro versione partis libri de aedificiis e Germanico in Polonicum, Donati*

vocati, m. r. 1 gr. 12^a. Książka taka (Donatus?) jest nieznaną, zapewne więc nie ogłoszono jej drukiem.

Wiszn. IX 282—3, IV 194, VII 212. — *Bentkow. II 394.* — *Janoc. III 300—1.* — *Leleweł Bibliogr. ks. I 135—6.* — *Bandt. Hist. druk. krak. 310.* — *Chodynicki III 107.* — *Maciejowski Polska I 364—372.* — *Maciejow. Piśmienn. III 201. Dodat. 392.* — *Łabęcki Górnictwo w Polsce II 517.* — *Arnold De monumentis hist. natur. pol. 53—8.* — *Sobieszczy. w Encykl. pow. Org. XXIII 429 i 30.* — *Ossolińs. Wiadomości II 154, 251.* — *Brückner w cytow. wyżej pracach; nadto Dzieje lit. I 152.* — *Giedroyé Zródła w Pam. lek. 1907 i osobna odbitka 1908.* — *Badecki Liter. mieszc. 1925 str. 359 i 498.* — *Ptaszycki St. Średniowiekowiya powieści 1902.* — *Rostański Nasza lit. botan. (1888) str. 27* podaje jego biografię. — *Tenża Porównanie tak zwanych Zielników 1888.* — *Korbut Liter. I 299.*

Sienna (a) Anna ob. Buczkowski Jan (1615).

Siepmann Alex. H. ob. Constitutions arrêtées à la diète extraordinaire de pacification tenue à Varsovie le 25 juin 1736 traduit en français par A. H. Siepmann (tom XIV str. 387).

Sieprawski Jan, prof. akad. wil. ob. Krzczewicz Paw. (Quaestiones ex logica 1670) — Woynarski Jan (Apotheos. Philos. 1646).

SIEPRCZ Albertus (I), bakałarz. Ephemerides ad annum gratiae 1537 ad meridianum Cracoviensem iuxta tabulas resolutas Magistri Alberti de Brudzow per Albertum Sieprczensem calculatum. w 8ce, 15 kart nlb.

Na odwr. str. tytułu przypisał Albertus de Sierpcz bakałarz Feliksowi Srzeńskiemu z Sokolowa wojewodzie płockiemu, staroście płockiemu i malborskiemu. Dat. w Krakowie 1 Grudnia 1536 roku. (Na końcu:) *Cracoviae ex officina Ungleriana. Żebrawski Bibliogr. str. 111. Akad.*

SIEPRCIUS (z Sieprcza) Albertus (Wojciech) (II), Prawdzic(?) (ur. 1548 + 5 lipca 1620; w r. 1577 bacc. art.). Annotationes In M. T. Ciceronis Divinationem in C. Verrem; E Jacobi Gorsci Praelectionibus, Et Aliorvm Commentariis. Ab Alberto Sepreio in Academia Cracoviensi Professore, col lectae. Cracoviae, Ex Officina Mathiae

Garuolinij. A. D. M.D.LXXXV (1585). w 8ce, k. 8 nlb. i k. 88 (sygn. A—L₇).

Na odwr. tytułu sześciowiersz podp. Stan. Dobrin. — Dalej in Bathorem insignia (carm.) M. Sebast. Pilanen. — Po dedykacji Andrzejowi Batoremu sześciowiersz podp. Stan. Thar Cant. Opp.

Obacz bliższy opis pod Górski Jakób. — Użył bowiem do napisania tej pracy notat J. Górskiego, o czem ob. Morawski w Rozpr. Akad. filol. XVII (1893) str. 282.

Jocher I nr. 399. — *Bandtkie Hist. druk. I 292 i Wiszn. VI 172* podają rok 1575. — *Wierzb. I 485.*

Dzików — Kórnik — Ossol. — Szembek — Warsz. Uniw.

— **D. O. M. A. Exhortatio M. Alberti Sepreii, Sacrae Theologiae Baccalaurei, in congregatione totius Vniuersitatis Cracouienſis feria quinta post Dominicam Inuocauit, habita, In aede D. Annae Anno humanae Salutis M.D.XCII. De causis malorum praesentis saeculi, et eorundem remediis.. Cracouiae. In Archity Reg. et Ecclesi. Laz. 1592. w 4ce, kart 7.**

Drugie wydanie z roku 1619 ob. niżej pod Sermones.

Wierszow. II 1754. — *Jusz. II 181.*

Petersb. publ.

— **M. Alberti Sepreii, Sacrae Theologiae Doctoris, De Poenitentia Sermones tres. Quibus adiunctae sunt duae Orationes, Prima De Mysteriis S. Crvcis. Altera, De Ieiunio Quatuortemp. Obseruando. In Congregatione totius Vniuersi: Crac: Habita. Matth: 3. Poenitentiam agite appropinquabit vobis regnum Coelorum. Cracoviae, Basilius Skalski impressit, Anno Domini, 1619. w 4ce, k. 17 nlb.**

Na odwr. k. tyt.: *Ad Authorem M. Martini Campii Vadovii &c. Praefatiuncula.*

Sermo I obejmuje 3 karty, *II* dwie, *III* trzy, wszystkie trzy zaczynają się po polsku; od k. 10 *Exortatio In Quartuali S. Crucis habita*; od k. 14 do 17 *Exhortatio II De Ieiunio quatuor temporum obseruando.*

Pierwsza mowa obejmuje *Descriptio Poenitentiae. Druga o pożytku z pokuty. Trzecia o spowiedzi. Mowy* robią wrażenie dyspozycyj dla kaznodziejów. Bardziej wykończony są obie exhortacje.

Na końcu: *„Hortantibus amicis, addita est haec tertia oratio“.* Jak z tego widać, druk ten łączy się w całość z „*Exhortatio*“ niżej opisaną:

Exhortatio M. Alberti Sepreii, Sa-

crac Theologiae Baccalaurei, in congregatione totius Vniuersitatis Cracouienſis feria quinta post Dominicam Inuocauit, habita. In aede D. Annae Anno humanae Salutis M.D.XCII (1592). De causis malorum praesentis saeculi, & eorundem remediis. D. Hieronymvs. Nvlla Nobis Nocebit Adversitas: Si Nvlla Nobis Dominabitur Iniquitas. (B. w. m. dr.). w 4ce, k. tyt. i kart 8.

Na odwr. k. tyt.: *Ad... Paulum Sczavinski. de magna Sczavin, Castellatum Lencicien: Sacrae Reginalis M. Curiae Magistrum &c. Praefatio. Cracoviae ex aedibus nostris III. Idus Martias. Anno Salutis M D XCII. M. Albertus Sepreius, S. The. Bacc.*

Wedle tego kazania ziem są grzechy, a lekarstwem na nie pokuta. Sposób ujęcia tematu czysto teologiczny i scholastyczny (autorytety OO. Kościoła).

Na karcie 8v *In sermones III. de poenitentia Reuerendi Patris Serpeij, Sac. Th: D. wiersz Jana Płazy. Niżej: In orationem S. Crucis czterowiersz Zygmunta Płazy i In orationem de Quatuor temporibus dwuwiersz Władysława Płazy. Na karcie 9tej: Ad Authorem R. P. Serpeium daiesięciowiersz Adama Warszyckiego i 12to wiersz Stanisława Warszyckiego.*

Właściwie nie jest to osobny druk, gdyż stanowi całość z tegoż autora *De poenitentia sermones tres 1619.* Wskazują na to tytuły wierszy Płazów na k. 8 i sygnatury; De poenitentia kończy sygn. D₁, a *Exhortatio* zaczyna wprawdzie A i A₂, ale to pomyłka, bo potem idzie E, i F, F₁ i F₂.

Jest to więc drugie wydanie edycji z r. 1592 (ob. wyżej); ale z pewnemi dodatkami (wiersze na końcu?), skoro w pierwszym wydaniu było kart 7 a tu 8.

Ossol. — Warsz. Uniw.

— **De Horis Canonicis Libellvs. Opera & studio Alberti Sepreij S. Theologiae Doctoris Editus. 2. Esdrae 9. Cap. Legerunt in volumine legis Domini Dei sui: quater in die & quater in nocte: et adorabant Dominum Deum suum. Cracoviae, Anno Domini M.D.XC.VI (1596). w 16ce, kart nlb. 60 (ark. K₄).**

Na odwr. tytułu herb Bisk. i czworowiersz. — *Dedykacja ad Georg. Raduillum Cardin. Epis. Crac. (kart 6).* — *Na końcu 4wiersz ad lectorem i dwuwiersz ad autorem.* — *Po Finis idą na dwu kartkach: Corollaria huius operis ex Sanctis Patribus deprompta. Modus orandi.*

Wierszow. II 1831.

Czartow. — Jagiell. — Krasinś. — Ossol.

— ob. Górski J. (1585) — Grabowski Wojc.

Siarczyński Obraz II 183. — Starowski Monumenta 194. — Muczkowski Statuta 217, 227. — Sobieszcz. w Encykl. pow. Org. XXIII 444. — Bandt. Hist. druk. I 292. — Wielewicz Diarium I. — Wiśłocki Liber dilig. str. 491. — Acta rectoralia (wydał St. Estreicher) II 272.

SIEPRCIUS (Sierpski, Syepcius) Feliks Łazarowicz († 1573). Examen Theatvm D. Stanislai Zauacii Pici Cracovii. Anno Domini M.D.LXIII. Die XIII Novembris, In Academia Crac. Disputandi Gratia Temere Prodvctorvm. Per D. Felicem Syepcium, in eadem alma vniuersitate Medicinæ ordinarium Professorõ. et interea temporis Decanum. veritatis causa indagandæ exhibitum. Veritas, qua nihil fortius vincat. Cracoviae, M.D.LXIII (1563). w 8ce, k. 5 nlb., 93 lb. i 1 nlb.

Druk zapewne Łazarza.

Na odwr. k. tyt.: Lectori candido. Dedykacja na 4 kartach: Petro Posnaniensi philosophiæ et medicinæ doctori, canonico Crac., præposito S. Floriani Cleparidise, phisico regis Poloniae Sigism. Aug. W dedykacji tej wyznaje się uczniem Piotra Pozn. i powołuje się na Annales (Metrykę) uniwersytecką. Chwali jego zdolności i oczytanie (habes librorum cultissimorum copiam). Podnosi znaczenie Hipokratessa i Galena — mimo że nie znali oni astrologii. Wylicza punkty sporne między nim a Zawadzkiem (wpływ gwiazd na choroby, aromatyczne medykamenty, puszczanie krwi z żył — Zawadzki zwalczał a Sierpe bronił tych punktów). Podaje ten spór pod osąd Piotra. — Na końcu: Dat. Cracoviae ad III Cal. Januarias Anno partus virginis supra sesquimillesimum sexagesimo tertio... Discipulus obsequens D. Felix Sieprcius Lazarides praecatur.

Książka rozpoczyna się od wstępu pt. Examen Theatum. De scribendi occasione, argumento operis et divisione. Tu opowiada, jak inkorporowano Zawadzkiego do Uniwersytetu, a mianowicie do facultas medica, której był wtedy Sierpe dziekanem. Jako doktor ogłosił Zawadzki assertiones non probatas nec uti par fuerat defensas.

Książkę sąw dzieli na 3 części: 1) Omawia wykroczenia Zawadzki. przeciw statutom Uniw. — 2) Zbicie jego Assertiones. — 3) Epilog.

Część I jest krótka (k. 3—4). — Na karcie 5—92: Pars secunda trifariam diuisa. — (Epilog zajmuje tylko 3 strony ostatnie).

Właściwe dzieło składa się przeto ze zbijania też Zawadzkiego przytaczanych w dośłownem bramieniu: Primo de omnino non veris. Tu broni astrologii jako metody lekarskiej. Na k. 34 opowiada o swym krewniaku Jakubie Syepckim, astrologu, lekarzu Bony i Zygm. Aug. Przepowiedział on Bonie przyjście na świat syna. Zwalcza też też Zawadzkiego przeciwko leczeniu gemmis, auro et aliis metallicis (k. 37). Cytuje Joach. Retika, który polemizował z Zawadzkiem. Broni alchemii (k. 43) i cytuje licznych autorów. Dalej rozbiega kwestje: De venenis (k. 44), De venae sectione, De causticis, De membrorum principio. Na k. 50 powołuje się, że obaj razem studjowali anatomję w Padwie u Gabriela Fallopiæ. — Na k. 52: De victus Ratione.

Od k. 55: Secundo de non omnino veris. Zbija głównie tezę, jakoby medycynę należało opierać na doświadczeniu a nie na konjekturach. Na k. 61 powołuje się na Mikołaja z Szadka, astrologa i teologa i na padewczyka Antoniego z Genui. Zbija też higjeniczne tezy Zawadzkiego co do potraw i wina. Na k. 82 mówi o leczeniu moru (studzienice vel morowki) i powołuje się na kilku lekarzy padewskich oraz na swoje obserwacje lekarskie w Padwie (in platea al poce de piskie).

Na k. 75 wspomina jakąś „disputatio de Hier. Cardano“ Zawadzkiego (spiera się z nim o wartość Hippocratessa).

Na k. 88: Tertio, de dissidentibus et sibi vicissim contradicentibus. Tu na k. 92 wspomina Marcina z Pilzno i Alberta Wędrogoviusa, którzy krytykowali błędy grammatyczne i retoryczne Zawadzkiego.

W epilogu (k. 92—3) radzi mu odwołanie błędów. Na ostatniej karcie: Simplex est sermo veritatis... na drugiej stronie: Vitia Typographi.

Tezy Zawadzkiego, dziś niedochowane, można odtworzyć z licznych cytat Sierpeca. Sierpe przedstawiał kierunek przestarzały (antorytet Galena, Hippokrata, Awicenny etc.). Zawadzki nowszy, postępowy. Obacz o tej polemice pod Zawacki, gdzie zestawiono całą literaturę.

Wierzbow. I 242. — Żebrawa. Bibliogr. 193. — Wisan. IX 557.

Dzików — Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwow. — Warsz. Uniw.

— Quaestio an medicina varia et multiplici eruditione indignat... Cracoviae. (Bez roku). fol., 1 str.

Notata mego ojca. Draku tego nie odszukałem. Jagiell.

— O morowey zarazie, przestroga y nauka. W Krakowie w drukarni Łazarzowey 1564. w 8ce.

Encykl. Orgelbr. T. 23. s. 443. — Juszyńs. Dykcyon. II 211. — Wiszniew. Hist. lit. IX 557. — Gąsiorowa. Hist. medyc. I. 249. — ob. Zawacki Stan.

Był nietylko uczniem Piotra Poznań. ale także studjował medycynę w Padwie. St. Estreicher Acta Rectoralia II. — Birkenmajer Mik. Kopernik I 608. — Majer w Pamięci zbior. wileń. 1862. — Encykl. Org. XXIII 444. — Wizerunki i rozstrząs. 1839 str. 139.

Sieprca (z) Gmertius Tomasz, Varschoviensis medicus ob. Samboritanus G. (Theoresis 1561, 1569).

Ob. Wiśłocki Liber dilig. 1886 str. 490.

Siepre Gaspar ob. Białozor J. K. (Honor 1615).

Sieprski kościół ob. Paprocki Łukasz (1652).

SIEPRSKI Łukasz. Quaestio De Actione & Passione, A. M. Lvca Sieprski Collega Minore, in Alma Academia Crac. publice ad disputandum. Proposita, Anno Domini M.DC.XXXVIII (1638). Men. Oct: Die (w egz. Ossol. dopisano: 7) Hora XII. in Lect: DD. Theologorum. Permissu M. D. Rectoris. Cracoviae, In Officina Typographica Stanislai Bertoutouic. (1638). w 4ce, k. 4 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb klasztoru tynieckiego (dwa klacze i miecz, pod nim sześciowieraz z podpisem: Christoph. Sarbiewski Phil. & Eloquæ Stud.

Dedykacja autora przeorowi i kapitulę klasztoru tynieckiego dat. ex Collegio Minori XVIII. Cal. Octob. 1638. Tu wspomina o życzliwym stosunku klasztoru do Akademii.

Tematem dysputy jest: Utrum agens naturale actionem transmittat in passum sibi simile. Tezy dotyczą filozofji przyrody (fizyki) i zasługują na bliższy rozbiór.

Na końcu: Sub faelicibus auspicijs... Alberti Borovii S. Theol: Doct: & Professoris Custodis S. Floriani Canonici Scalbimirien: & SS. Omnium, Almae Vniuersitatis Cracouensis... Rectoris. Po karcie A₂ idzie karta z sygn. A₂. (Widocznie tezy były drukowane, nim dedykacja jeszcze została ułożona). Jagiell. — Ossol.

Sieradz ob. Twardowski S. (1636).

O Sieradzu ob. Finkel III str. 2000.

Sieradza (z) Cyprjan ob. Bazylik. Por. Wierzbowski Materj. II (Litterae nobilitationis).

SIERADZA (z) Laurentius (Siradiensis). Apologia pro Academia Cracoviensi. Jabłonowski Musaeum pol. str. 134.

— ob. Orzechowski St. (Dissertatio 1563).

Ossol. Wiadom. hist. kryt. III. Cz. II 496.

Sieradza (z) (Siradius) Sebastianus ob. Śmieszkowicz Laurent. (Elegia 1617).

Sieradza (z) (Siradiensis) Stan. ob. Łaski (Manuale 1543).

Sieradziński Adam ob. Woyna Jan (Ode 1628).

Sieradzki wojewoda ob. Walewski M. (1789, 1790).

Sieradzkie województwo ob. Christophorus Joannes.

Sieracovianum gimnasium (schola) ob. Missalski Jan (1650) — Opaliński (Oratio 1650) — Porta aurea (1650).

Danyś w Roczn. pozn. T. P. N. XXV str. 169 oraz Studja 1921 str. 375. — Szkoła ta pozostawała pod wpływem Komeniusza.

Sieraków ob. Obrona.

Sierakowsciorum domus ob. Sagitta (1706).

(**Sierakowscy**). Dowody z odpowiedzi, że summa czerw. złot. 20000 czyli złt. pols. 360000, na dobrach Sierakowskich będąca, była niewątpliwym funduszem zgasyłch Jezuitów a teraz jest należyciścią Rzpltey, y że się od terażniejszego dóbr Sierakowskich dziedzica należy J. O. Xciu Jmci Sapieżę General. Artyl. W. X. Lit. jako jemu przez diploma disponowana (ok. 1776). fol. ark. A₂.

(**Sierakowska Anna**). W dzień Imienin Jaśnie Wielmożney Anny z hrabiów Sierakowskich Hrabiny Sierakowski. Starościny Sądowej Bobrownicki ziemi Dobrzyńskiej, damy orderu gwiazdzistego Krzyża, oda roku 1787. (B. w. m.). w 8ce, kart 4. Jagiell.

(**Sierakowska Joanna**). Kastalyiskie zdroie herbowną podkową na weselny applauz Jaśnie Wielmożney JM. Panny Johanny na Zabczu Sierakowskiej Strażnikowney Wielkiej Koronnéy i W. JMPana Jozefa Michała na Podhorkach Jastrzębskiego starosty Koziańskiego otwarte. Lwow, w drukarni Brackiey Troycy Przenayswiętszey, 1739. fol., kart 7.

Wierszom lichym. Jagiell. — Ossol.

Sierakowska Ludwika ob. Sawicki Karol (1716?).

(**Sierakowska Magdalena**). Kant JW. Magdalenie Sierakowskiej 1779.

(**Sierakowska Maryanna**). Kazanie przy wstąpieniu do Zakonu Mar. Sierakowskiy Chorążanki y Sędzianki Wojew. Krakowskiego.. 1761. (Bez m.). w 4ce.

— ob. Ciszewski H. Wincenty (Kazanie na obłóczynie 1761).

Sierakowska Teresa ob. Sierakowski Roman.

Sierakowski, pisarz W. Kor. ob. Poniat. St. Aug. (Uniwersał 1777).

Sierakowski, chorąży ob. Ciszewski Winc. (Kazanie 1761) — Sierakowski Wacław Jan.

Sierakowski Adam ob. Wilkoszowski Ant. Fr. (Navigium 1736).

SIERAKOWSKI Andrzej (I). Conclusiones ex universa Philosophia sub auspiciis Illustrissimi D. Thomae in Zamoscie Zamoyski Terrarum Kiiiviae Palatini Knysinen. Goniacen. Recicen. etc. Capitanei defendendae in Collegio Lublinensi Soc. Jesu ab Andrea Sierakowski Philosophiae auditore anno Domini MDCXXIII (1623). Zamosci in typographia acad. excudebat Simon Nizolius. w 4ce, k. 27.

Na odwr. str. tyt. herb Zamojskich. Pod nim 4 wiersze łac. Jest tu 417 konkluzji.

Nizolius jest to zlatynizowane Niziołkiewicz. Ossol. — Zamoj.

— ob. Racki Jan (Posthuma honorum 1645).

SIERAKOWSKI Andrzej (II). Theses ex physica selectae, quas sub auspiciis Celsissimi principis Andreae Stanislai Kostka Comitis in Żaluskie Żaluskij, Episcopi Cracoviensis, Ducis Severiae, Equitis Aquilae Albae Andreas Comes de Sierakowski in Collegio Varsaviensi PP. Theatinorum Philosophiae Auditor publice tuendas exponit. Varsaviae, Typis S. R. M. & Reipublicae in Collegio Scholarum Piarum A. D. 1758. w 4ce, k. 3 nlb., sygn. A—D₂ (kart 17).

Theses idą od I do C. Jagiell.

— Odpowiedź od J. W. W. Andrzeja Sierakowskiego Strażnikowicza

koronnego Szambelana Jego Królewskiej Mości i Heleny z Pruszyńskich małżonków na illacyą z strony WW. Wąsowiczów, szambelanów J. K. Mei także małżonków do J. OO. Departamentu wniesioną następująca (ok. 1780). fol., kart 2. Bibl. XX. Miss.

SIERAKOWSKI Fabjan, Dominikanin, dr. teol. Dekret Na Trzech Łotrow, Od Mniejszego, Trybunału Duchownego Praezydentá ferowany, A Przez X. Fabiana Sierakowskiego: S. Theolog: Lectorá, Káznodzieię ná ten czas Piotrkowskiego, Zakonu Káznodziejskiego. W Kościele Oycow Fránčiszkanow Piotrkowskim. Przy Wroczyścióci Wielkiego Pátryár. Franciszka Swietego Z Ambony publikowany. Roku Pańskiego 1664. Dnia 4. Pázdzierniká. A Do Druku zá dozwozeniem Stárszych Podany. W Warszawie, v Wdowy y Dźiedzicow Piotrá Elertá J. K. M. Typ. (1665). w 4ce, k. 15 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Kocielkowskich „Korab“, pod nim czterowiersz. Dedykacja autora z Piotrkowa 1 marca 1665 Zygmuntovi z Kocielek Kocielkowskiemu, pisarzowi ziemsk. sieradzkiemu obejmuje 2 karty. Samo kazanie zaczyna się od karty B i zajmuje 12 kart. Żaden ze znanych mi egzemplarzy nie jest kompletny; w egz. Akad. brak karty tytuł. i pierwszej karty dedykacji, w egzempl. Czartor. brak 2 kart przedostatnich, w egz. Jagiell. brak ostatniej karty. W każdym razie z egzemplarzy Akad. i Jagiell. da się całość złożyć.

W dedykacji wychwała Dominika Kocielkowskiego, kazn. farskiego krakow.

W kazaniu nawiązuje do nauk św. Franciszka. Ostatnia część kazania poświęcona „Czartowi“. Do spraw aktualnych, do obyczajów społecznych — jak zwykle w kazaniach tej epoki — żadnych aluzji.

Akad. — Branic. — Czartor. — Jagiell. — Krasieńs.

— Kazanie w Niedziele święteczną.. Kraków. 1674. w 4ce.

Katal. Al. Batowskiego. Może w dacie błęd zamiast 1664?

— Obraz z Błogosławionego Stanisława Kostki. W Kościele Oycow Jezuitów Lubelskim, Przy Wroczyścióci tegoż B. Stanisława, przemáłowány, y ná Ambonie wystáwiony. Potym Jasnie Oswieconemv Pany, Jego Mści P. Stani-

ślawowi z Koniecpola Koniecpolskiemv Państwá Rzymskiego Xiążęciu, Woiewódzicowi Sandomirskiemu. &c. &c. Drukem po Kolędzie ofiarowany. Przez X. Fabiana Sierakowskiego S. Theol: Lect: Kázn: ná ten czas Lub: Zakonu Káznodziejskiego. Za dozwozeniem Stárszych. W Lvblinie W Druk: Stanisława Krásunskiego Roku Pańskiego, 1665. w 4ce, k. 22 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Koniecpolskich „Pobóg“. Dedykacja autora Stanisławowi Koniecpolskiemu obejmuje 3 karty. Wspomina tu jego podróże i jego niewczasny zimowy w Moskwie. — W kazaniu są szczegóły biograficzne do życia świętego. — Druk mieszany łac. z gockim i z kursywą. Ossol. — Uniw. lwow.

— Toż... w Lublinie w drukarni Stanisława Krasunskiego 1666. w 4ce, k. 19 nlb.

Przylecki Pamiętn. o Koniecpolskich 369.

— Prognozyk z Komety. Ktora sie w dzień Święteczny pokazała Przez X. Fabiana Sierakowskiego Dominikaná S. Theolog: Lectora, Kánodzieie Lubelskiego vczyniony. Y W tenże dzien kazaniem z Ambony ogłoszony Roku Pańskiego 1665. Dnia 24. Maia. Do Druku za dozwozeniem starszych podány. W Lvblinie, W Drukár: Staniśława Krásunskiego. (1665). w 4ce, k. 18 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Tarnowskich „Leliwa“, a pod nim dwuwiersz łac.

Ded. autora Aleksandrowi Gratasowi Hrabi na Tarnowie, kasztelanowi kijow., starości żarnowieckiemu. Na odwr. k 4 między winiętami: Na herb starożytny... Tarnowskich czterowiersz.

Na k. D obszernie przeprowadza porównanie między państwem a ciałem ludzkim. — Powołuje się na Przyłuskiego, jurystę polskiego. — Sławi ubóstwo i cytuje Franciszka św. (Domina paupertas).

Band. H. dr. I 367. Czartor. — Ossol.

— Trybunał Niebieski, Z Marszałka, ZPraezydenta (sic), z Depytatow, z Łaski Trybunalskiej Sławny. Pkzez (sic) X. Fabiana Sierakowskiego S. Theologiey Lectora, Kaznodzieie Lubelskiego. Zakonu Kaznodziejskiego. We trzech Kazaniach ná rozne dni, z szczególną do pamieniony (sic) sławy przynaleznościá, ogłoszony. Do Druku zá dozwozeniem starszych podany. W Lvblinie,

W Druk: Stanisława Krasunskiego Roku Pańskiego 1665. w 4ce, k. 18 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Wiśniowieckich, następnie idą 3 karty dedykacji Dymitrowi Korybutowi na Zbarażu i Wiśniowcu Xiążęciu wojewodzie bełskiemu, białocerkiewskiemu etc. starości.

Tu powołuje się na And. Lisieckiego, który opus o Trybunale dedykował królowi.

W Kazaniu pochwały polskich „trybunali-stów“. Podnosi ważność spraw, jakie do trybunału należą. Gani nadużycie przysięgi i świadków krzywoprzysiężnych, siedzących przed ratuszem.

Egzemplarz jest źle odbity tak, że po stronie 1 idzie 6, 7, 4, 5, 2, 3, 8.

Jocher 4823.

Ossol.

— Toż... ogłoszony z dozwozeniem starszych w Krakowie. W Krakowie w drukarni Balcera Smieszkwicza typogr. r. p. 1666. w 4ce, k. 42 nlb., (sygn. E₂, D₁, D₁).

Na odwr. str. tyt. herb Leliwa. Autor przypisał prozą Konstantemu Korybutowi księciu Wiśniowieckiemu. Mieści w sobie: 1) Kazanie na niedzielę 6ą po W. Nocy. — 2) Kazanie na dzień podwyższenia Krzyża św. — 3) Kazanie na uroczystość W. patryarchy S. Franciszka.

Przylecki Pamiętn. o Koniecpolskich 369. — Barącz Dzieje Zak. Kaznodz. II 256.

Warsz. Uniw.

Sierakowscy Franciszek i Jakób ob. Sojecki Hyac. (Pompa 1748).

Sierakowski Gabryel ob. Konfederacya (1733) — Połaniecki Jan Kapist. (Krótkie nabożeństwo 1746) — Włocki Jan Fr. (Grzesznik pokut. 1753).

Sierakowski Hieronim ob. Koziaki Ant. Franc. (1749) — Relacya (1752) — Szylarski Adalbertus (Sanctissimi Domini etc. 1760).

SIERAKOWSKI Hugo. Conclusiones ex universa theologia menti Divi Thomae Aquinatis... conformes in caenobio Sieciechoviensi sub... regimine... Martini Laurentii Bulharewicz abbatibus... expositae per... Hugonem Sierakowski S. Th. Professore 1759. fol.

Warsz. Uniw.

SIERAKOWSKI Jacynt, X. Dominikanin. Kawaler Renatvs To iest. Odrodzony w walecznego Rycerzá. Z Walorw Krzyza Świętego Slachetny Syn Koronny. Kazaniem Ná Wroczyścióć Ználeźnienia tegoż Drzewá S. Przez X.

Jacynth'a Sierakowskiego Zakonu Kázno dzieyskiego S. Theol. Bacc. Ordynaryusz'a Lubelskiego. W Kościele S. Stanisław'a Biskup'a y Męczennik'a y Oycow Dominikanow przy Audiencyy Trybunalskiej Roku Pańskiego, 1654. Ilvstrowany. Za dozwoleńiem Stárszych. W Lvblinie, W Drukarni Jan'a Wieczorkowicz'a J. K. M. Typ. (1654). w 4ce, k. 18 nlb.

Na odw. k. tyt. monstracja, nad nią i pod nią cytata z Origen. Hom. 4 in Gen. de Abr.

Na 3ch następnych kartach dedykacja autora deputatom trybunalskim: Maksymiljanowi Jarzynie, sędziemu ziemskiemu krak., marszałkowi Trybunału; Janowi Zawadzio, burgrabiemu krak.; Piotrowi Brodeckiemu, komornikowi generalnemu oświęc.; Krzysztofowi Paczanowskiemu z woj. sandom.; Mikołajowi Reyowi z wojew. kaliskiego; Albrychtowi Kretkowskiemu, wojewodzicowi brzeskiemu; Kemigjanowi Jelcowi, chorążemu kijowskiemu; Stanisławowi Rzewuskiemu, pisarzowi ziemskiemu lwowskiemu; Franciszkowi Bądzińskiemu z powiatu chełmsk.; Danielowi Stepkowskiemu, staroście włodzimierskiemu; Tomaszowi Kozicki, podstołemu wołyńskiemu; Wacławowi Hulewiczowi, podędkowi ziemak. łuckiemu; Samuelowi Isajkowskiemu, stolnikowi wołyńskiemu; Michałowi Stepkowskiemu, pisarzowi ziemskiemu bełskiemu; Albrychtowi Wysselowi, krajczemu kor., radomskiemu, makowienskiemu, tybroczynskiemu staroście; Kazimierzowi Zaliwskiemu, stolnikowi podlaskiemu; Szczęsnemu Lajszczewskiemu, podędkowi sochaczowskiemu; Mateuszowi Czaplickiemu, pisarzowi grodzkiemu bractawskiemu; Piotrowi Czapskiemu z wojew. pomorskiego; Pawłowi Bobrownickiemu, cześnikowi rawskiemu.

Oprócz pisarzy kość. powołuje się w kazaniu na Wirgilego, Senekę, Juwenalisa itp. Na ark. C opisuje wychowanie Syna Koronnego (tj. możnego paniecia). Czartor.

— Toż... Przez X. Jacinth'a Sierakowicza... Za dozwoleńiem Vrządu Duchownego. W Lvblinie... w 4ce, k. 16 nlb.

Poza kartą tytułową i dedykacją Konstantemu Opalińskiemu, wojewodzicowi poznań., na Lwowku etc. dziedzićcowi, obejmującą tylko jedną kartę, egz. niezmiernie różni się od poprzedniego. Ossol.

— Niebieska Kostka Karmelitanska, N'a fortunę Pańską z rąk Boskich rzucona S. Teressa Pánná y Oblubienicá P. Christusowa. Cudownie czystopłodna, S. Matka Wielebn: Oycow bosych, y Co-

rek Zakonu Kármelitánskiego Kázaniem w dzień Festu iey Przez X. Jacinth'a Sierakowskiego. Zakonu Káznodzieyskiego S. Theol. Bacc. Ordynaryusz'a Lubelskiego. W Kościele WW. Oycow Kármelitanow bosych Roku Pánskiego 1654. Ilvminowana. Za dozwoleńiem vrządu Duchownego. W Lvblinie, w Drukarni Jan'a Wieczorkowicz'a J. K. M. Typ. (1654). w 4ce, k. 10 nlb.

Tytuł w ozdobnych ramkach, jak również i 8 kart kazania. — Druk gocki.

Na odw. karty tyt. herb „Topór“, po nad nim i pod nim dwawierze. Dedykacja autora Zofji hrabiance z Tęczyna Danilowiczowej Wielkiej Podskarbinie Kor., drobyckiej, ratyńskiej, błońskiej i t. d. staroście.

Jocher 4800. Branic. — Ossol.

— Prezenta wielocnot przezacnego domu Berzewiców y Jaśnie urodzoney Panny Marianny Berzewicowney w Księstwie Pruskim na Lisnowie za żywota, nadzieja że y po śmierci w niebieskim indygenacie pewney dziedziczki w kościele Lisnowskim przy pogrzebowym akcie na wtórych obsekwiach d. 7. paździer. R. P. 1648. przez X. Jacynta Sierakowicza dominikana teologa, na tenczas kaznodzieię Chełmińskiego z ambony wysławiona y za dozwoleńiem przełożonych drukiem wystawiona (1648). w Toruńskiéy drukarni Michała Karła. w 4ce, kart 4 i 20 (ark. E₄). (Druk gocki).

Na odw. str. tyt. herb Berzewiców na blasze ryty — i na pochwałę tegoż 6 w. pol. Autor przypisał prozą Arnolfowi Kryskiemu krewnemu zmarłej. — W kazaniu smem są niektóre szczegóły do rodainy Berzewiców. Zwraca uwagę czystością języka i doborem naturalnych wyrażeń.

Maciej. Piśm. III 860.

Jagiell. — Ossol. — Raczyna.

— Wieniec różany N. Maryey Panny z piętnastu różanych kwiatów tajemnic Chrystusa Pana uwity, z historią krótką o antiphonie Salve Regina... przez X. Jacynta Sierakowskiego zak. Kaznodz. Poznan. 1644. w 4ce, z 15 fig.

Sierakowski Jan (ur. 1498 † 1539), refer. koronny ob. Bielski (Kronika: Mowa w Gdańsku 1570) — Mowy wyborne (1784) — Orzechowski (Kronika: Mowa do Zygm. Aug. 1548).

Postać J. Sierakowskiego należy do bardzo interesujących. Jego kilka mów sejmowych 1548—1552 wyraża najlepiej ówczesny program szlachecki z tej przełomowej doby. Był to zarazem wybitny prawnik, o czem świadczy: 1) Układ systematyczny prawa (z r. 1554) (Compendium statutorum), opisany przez Bobrzyńskiego w Rozpr. Akad. hist. fil. tom VI a wydany przez Ulanowskiego (i Kutrzebę) w Arch. Kom. prawn. VI. 1927. — 2) Konstytucje dla Elbląga z r. 1568, o których obacz w Bibl. tom XIV 386 i Januszowski Statuta (przedruk).

Mowy jego kilkakrotnie są przedrukowane — obok wyżej wskazanych dzieł — mianowicie w Pam. sand. II. 171—186; w Wieźniowskiego Hist. lit. IX. 414; najlepszy tekst mów z r. 1548 podał Szujski w Djarjuszach sejmów 1872 (Scriptores R. P. I) str. 161 i 208.

Ob. o nim nadto rękopis Bibl. Jag. 3295. — Kutrzeba Hist. źródeł I 255. — Januszowski Statuta 976. — Volum. legum II. — Świecki Histor. Pam. II. 92—3. — Starowolski Monum. 712, 779. — Enc. Orgelbr. T. 23 s. 435—6. — Orzelski Pamietniki II. 230. — Dzieduszycki Żywot Wacł. Sierak. 3—4.

Sierakowski Jan Stanisław ob. Ostrowski X. Kazim. (1702).

Sierakowski Janusz ob. K. (oszariski) G. (Nazwiska 1597).

SIERAKOWSKI Ignacy. Congressus Septem Artium Liberalium Eruditaie Virtuti & Honori VII. VV. DD. Primae Laureae Candidatorum, Applaudens; Dum In Alma Universitate Cracoviensi Post praemisum Examen. Ab Illustri Clarissimo & Admodum Reverendo Domino, D. M. Joanne Rygalski, Philosophiae Doctore & Professore, Collega Minore, Ecclesiae Collegiatae S. Annae Canonico, Seminarii Academico Diocesani Praefecto, Publico Sacra Autoritate Apostolica Notario, Praesente Magnorum Hospitum Corona, AA. LL. & Philosophiae Baccalaurei Ritu Solenni crearentur Per Ignatium de Sierakow Sierakowski, Artificio Poëticô In vim Fraternali affectus Praesentatus Annô 1755. Domini Die 19. Mensis Novembris. Creoviae (sic) Typis Collegii Majoris fol., k. 6 nlb

Na odw. k. tyt. wizerunek klęczącego św. Jana Kantego w stroju profesorskim, wieńczonego przez aniołka: n. góry w obłokach Chrystus w cierniowej koronie. z przebi-

tego boku wytryska krew do kielicha, obok Matka Boska. Pod wizerunkiem napis: B. Joannes Cantius Polonus, SS. Thiae, in Universitate Cracoviensi Doctor, et Professor, Presbyter Secularis, Miraculis Clarus. Paulus Iędrzejowski sc. Zamoscij. Niżej czterowiersz.

Na następnej karcie: Principali artium et scientiarum praesidi... Joanni Cantio... Ode votiva. Na 3ej karcie i 4 r. ... Examinatoribus... Joanni Rygalski, Philosophiae Doctori et Prof... ac interea Facultatis Artisticae Decano... Antonio Michalski, Philosophiae Doctori, Ejusdemq; Regio Professori, Collegae Majori. Ecclesiae Collegiatae S. Annae Canonico... Ambrosio Buszydłowski, Philosophiae Doctori, ejusdem et ordinario linguae Gallicae Professori, Collegae minori. Ode Tricoles Tetrastrophos.

Na k. 4 v: Congressus... Andreae Orłowski, dialectica amore sapientiae commendat; niżej: Andreae Badurski, rhetorica majestatem Tullianae facultiae confert. Na k. 5 r.: Valentino Szylarski, arithmetica arcanum Pythagorici numeri proponit; na k. 5 v.: Martino Witkowski, geometria magnitudine animi metitur; niżej: Jacobo Dunaiewski, astronomia sui peritiam recommendat; na k. 6 r.: Josepho Korusowicz, grammatica palladium sertum dedicat; niżej: Ignatio de Sierakow Sierakowski, in vim mutui applausus et affectus Andreas Badurski cum arte Musica Apollineam Chelym dedicat. Na końcu: Sub... regimine... Stanislai Philippowicz, Sacrae Theol. Doctoris et Professoris, Collegii Majoris et Universitatis Senioris Patriae, Ecclesiarum Collegiatarum; S. Floriani ad Cracoviam Decani, Curelovienis Scholastici, Parochialium, Premykoviensis Praepositi, in Igołomia Curati, Contubernii Starnigeliani et Alumnatus Roszczewiani Provisoris, Studii Generalis Almae Universitatis Crac. Procancellarii et Generalis Rectoris.

Bibl. Przypkowskich. — Dzików — Ossol.

(Sierakowski Ignacy). Przyspieszenie Sprawiedliwości Urodzonemu Ignacemu Sierakowskiemu Staroście Olszańskiemu w sprawie z Urodzonym Rochem Bętkowskim. fol., k. 1.

Bibl. T. P. N. w Poznaniu.

— ob. Doroszewski Bazyli (Przybliżenie).

SIERAKOWSKI Józef. Wiersz W Dzień Chrztu to iest: dnia 3. Maja 1794. Roku Narodzonego dnia 17. Kwietnia tegoż Roku Syna Jaśnie Wielmożnego Ignacego Wyszogotta Zakrzewskiego Prezydenta Miasta Wolnego Warszawy Od

Josefa Sierakowskiego Kommissyi Porządkowej Cywilno-Woyskowej Kommissarza, iako Oyca Chrzesnego. Ofiarowany. (Warszawa 1794). w 4ce, k. 2 nlb.

Akad.

SIERAKOWSKI K., pułkownik inżynierów koronnych. Najjaśniejszy królu, Panie Mój Miłościwy, y Najjaśniejsze Rzeczypospolitey skonfederowane Stany. (1790?). fol., str. 2.

Branic.

SIERAKOWSKI Kajetan. Mowa Jasnie Wielmożnego Kajetana Sierakowskiego Kasztelana Słonskiego W Stanach Skonfederowanych Rzeczypospolitey Dnia 27. Paździej: 1788. Miana. (Warszawa 1788). (Na końcu:) (W Drukarni Nadw: JKMci i P. K. E. Naro:). fol., k. 2 nlb.

W sprawie Depart. wojakowego. Jest za przyznaniem mu całkowitego rządu nad wojskiem.

Akad. — Czartor. — Zielińa.

— Toż:... na Sessyi 28 Pazd. 1791. folio.

— Toż:... na Sessyi 15 Listop. 1791. folio.

— Kajetana Sierakowskiego Kasztelana Słonskiego Mowa Ná Sessyi Seymowej R. P. 1792. dnia 24. Stycznia Miana. Względem porównania w Prerogatywach Duchowieństwa Obrządku Greko-Unitow, z Duchowieństwem Obrządku Łacińskiego Rzymskiego. (1792). fol., k. 2 nlb.

Czartor.

— Do uprzędzonych względem Konstytucyi Dnia 3. Maia 1791. Roku zapadłej od Kajetana Sierakowskiego Kasztelana Słonskiego K.(awalera) O.(rderu) S.(więtego) S.(tanisława) w Drukarni Wolney. (1791). w 4ce, str. 186, dwie Tabele (wzrostu i upadku Narodu Polskiego) oraz 1 str. Omyłek.

W przedmowie powojuje się na Kollataja. — Broni dziedziczości przeciw wolnej elekcji. Przyczyny upadku upatruje w oberalności. Argumenty czerpie z historii polskiej. Dochodzi do Jana III. Rzecz małej wartości. O przedruku z r. 1845 ob. Bibliogr. IV. 239.

Akad. — Branice. — Czartor. — Jagiell. — Krasinś. — Ossol. — Zielińa.

— ob. Lenartowicz.

SIERAKOWSKI Łukasz. Epicedia, In Obitum Illvstris Et Magnifici Domini, D. Andreae à Bnin, Opalenski, Supremi

Regni Poloniae Marschalci, Maioris Poloniae Generalis, Szrzeni. Rogosneñ. Colensis, &c. &c. Capitanei. A nonnullis Studiosis, Collegij Posnaniensis Societatis Jesv, scripta. (Tu winieta). Posnaniae, Apud Viduam Joannis VVolrabi, & haeredes eius cIo.Io.XCIII (1593). w 4ce, k. 16 nlb.

Tytuł w ozdobnych ramkach.

Na odwr. k. tyt. herb Opalińskiego „Łozia“ z odpowiedniami napisami u góry i dołu.

Dedyk.: Andreae Opalenski, praeposito Plocensi, S. D. N. Secreto Camerario... Andreae Opalenski, Supremi Regni Poloniae Marschalci... vita functi filio Lucas Sierakowski, castellani Lendensis et capitanei Przedecensis &c. filius, Eloquentiae in Collegio Posnaniensi studiosus salutem. Na końcu dedykacji: Posnaniae, XVIII Calend. Maii. cIo.Io.XCIII.

Na kartach 4 i 5 poemat pt.: Protopoposia, Qvator Regvm Poloniae, Illustris & Magnifici Domini, Andreae à Bnin Opalenski vmbam alloquentium. Avthore Lvca Sierakowski. Występują tu królowie: Zygm. Aug., Henryk I, Stefan I i Zygm. III. — Od karty 5 v. do 9tej: Psychomachia, seu lis doloris et constantiae. De suscipiendo Romam itinere ad Rm Dominum, Andream Opalenski, Praepositum Plocensem, S. D. N. Secretum Camerarium, Joannis Borek. — Na karcie 10tej: Eiusdem, Dialogismus. Angelus vrbis custos, & Posnaniae. Aetherea Virtvs Hercvlem fieri vetat. — Od karty 10 v. do 12tej: Manes Cognati Andreae Opalenski Vmbam salutant. Simonis Szvryński. (Występują tu: Jacobus a Bnin palatinus Posnaniensis, Petrus a Bnin episcopus Posnaniensis, Andreas castellanus Posnaniensis, Gerardus episcopus Wladial, Petrus capitaneus Maioris Poloniae, Nicolaus episc. Poan., Joannes palat. Posn., Andreas episc. Posn., Matthias palat. Posn., Petrus Wladial. episc., Joannes Lubranski episc. Posn., Petrus Opalenski castellanus Gnesn.). — Od karty 12 v. do 13tej: Bartholomaei Gosnievski, Ode Tricolos Tetrastrophos. — Od karty 13 v. do 14tej: Melchioris VVissociensis. Ode Tricolos Tetrast. — Od karty 14 v. do 15tej: Stanisłai Mierzewski. Ode. — Na karcie 15 v.: Epigramma Alberti Seratorii. — Od k. 15 v. do 16tej: Emblema Pheneus Amnis Blasii Nephelii. — Na karcie 16tej: Michaelis Poncensis. Ode. — Na karcie 16 v.: In Navem... Andreae à Bnin Opalenski supremi Regni Marschalci, &c. &c. nita functi insigne. Joannis Craiensis.

Ob. Bibliogr. XXIII, str. 357. — Juszyński II. 416. — Wierzbow III. 2924.

Dzikow — Ossol. — Warsz. Univ.

— ob. Gostemski Henryk (Gratulationes 1593) — K.(oszarSKI) G. (Nazwiska 1597) — Opaleński Andreas (1593) — Zajączkowski W. (1593).

SIERAKOWSKI Mart. de Bogusławice. Oratio ad Sigism. III. nomine aliquot praecipuorum regni procerum et senatorum in campo prope Toruniam habita. Torunii, Cotenius, 1587. w 4ce. Bibl. Szemb. w Porębie.

SIERAKOWSKI Maxymilian Bruno. Mowa JW. Jmci Pana Maxymiliana Brunona Hrabiego Sierakowskiego, Orderow Orła Białego y Świętego Stanisława Kawalera Trybunału Koronnego Marszałka przy odebraniu laski od świętego ziemstwa Lubelskiego. fol., karta 1. Ossol.

— Mowa JWJP. Maxym. Sierakowskiego, podkomorzego y posła woiewodztwa płockiego, na sessyi seymowej d. 4 Octobris miesiąca 1776 miana. fol., kart 2.

Branic. — Kijows. — Krasinś.

— Mowa JWJP. Max. Sierakowskiego, podkomorzego y posła woiewodztwa płockiego, na sessyi seymowej miana, d. 4 Października 1776. w 4ce, kart 2. Kijows.

— Mowa JW. JMP. Maxymiliana Sierakowskiego Podkomorzego y Posła woiewodztwa Płockiego dnia 19 8bris miana (1776). fol., k. nlb. 2.

Branic. — Krasinś. — Ossol.

(Sierakowski Maximilian). Powinshawanie Jasnie Wielmożnemu Jmci panu M. hr. Sierakowskiemu świeżo odebrany godności podkomorstwa woiewodztwa płockiego r. 1776. Oda. w 4ce, k. 4 nlb. Zielińa.

— ob. Bogurski Jan (Kazanie o ufności 1784).

Sierakowski Michał i Radolińska Mar. ob. Ceypler Kazim. (Splendor domow 1700).

SIERAKOWSKI Michał Roman († 1808). Kazanie o Prawdziwej Człowieka Szczęśliwosci. Przy dokonczeniu Wielkiego Jubileuszu w Kościele Katedralnym Przemyskim Dnia IV. Grudnia Roku MDCCLXXXVI (1776). Miane. Przez Michała Romana Sierakowskiego Ka-

tonika Katedralnego i Sędziego Surrogatora Przemyskiego. w Przemyslu w Drukarni J. K. C. Mçi. w 8ce, k. 28 nlb.

Na odwr. k. tyt.: Imprimatur Josephus Kierski Cancellarius Cathedralis et Officialis Generalis Premislensis Die 22 Xbris Anno 1776.

Dedykacja autora na sześciu kartach Wacławowi Hieronimowi Sierakowskiemu, arcybiskupowi lwowsk. i Józefowi Tadeuszowi Kierskiemu, biskupowi przemyskiemu.

W egz. Bibl. Jagiell. brak 20 kart.

Jocher 9008. Jagiell. — Ossol.

— List pasterski Michała Romana hr. Sierakowskiego (datowany w Winnicy d. 21 Sierpnia 1796 r.). fol., 1 ark. składany.

Rolle w Roczn. dla archeol. 1871 str. 21. Krasinś.

— List pasterski Mich. Rom. hr. Sierakowskiego (datowany w Winnicy d. 7 Decembr. 1799. fol., 1 kartka. Krasinś.

— Ordinatio ad universum clerum Mich. Rom. com. Sierakowski Episc. (Datum Cameneci Podoliae d. 25 m. Februarii 1797 an.). fol., k. 1. Krasinś.

— Ordinatio Mich. Rom. Sierakowski. (Datum in Ołyka d. 4 Martii 1797) fol., str. 1. Krasinś.

— Process Mich. Romana hr. Sierakowskiego do duchowieństwa. (Datowany w Kamieńcu Podolskim d. 22 Februarii 1797). fol. k. 1. Krasinś.

— Uniwersał Mich. Romana hr. Sierakowskiego biskupa. (Datowany w Kamieńcu Podolskim d. 3 Marca 1798 r.). 1 arkusz składany. Krasinś.

— Zalecenie do Dziekanów Foralnych Dyecezyi Kamienieckiej od Michała Romana Grafa Sierakowskiego bisk. rzymsko-katolic. Kościoła. (Datowane w Kamieńcu Podolskim d. 27 Septembra 1799 r.). w 4ce, kart 6.

Ob. o nim Święcki Hist. pam. II. 442. — Rzewuski Henryk w Teofraście pol. 1851. — Enc. Org. XXIII str. 437. — Eneykl. kość XXV 302. — Bernacki Teatr II. 318. Krasinś.

Sierakowski Roman (i Teresa) ob. Biegaczewicz Adalb. (Jedność 1737) — Dunin Józef (1765) — Krzanowski Andr

(Kalendarz 1736) — Krzysztof od św. Kazimierza (1744) — Lenartowicz.

Sierakowski Samuel ob. Musae (1631).

SIERAKOWSKI Sebastyan, kustosz koron., prob. katedr. krak., biskup hermopolitański (1743 † 9 sierpnia 1824). Mowa X. Sebast. Sierakowskiego kustosza koronnego miana przy limicie trybunału koron. 20 Grudn. 1782. w Lublinie. fol., k. 1.

— Summaryusz dokumentów z strony JW. J. Xdza Sebastyana Hrabi Sierakowskiego kanon. katedr. krak. ord. S. Stan. Kawal., pozwanego i powoda, przeciwko WW. Officialistom Skarbu Koron., powodom i pozwanym. fol., k. B₁.

Z czasów sejmku 4 letniego.

— ob. Januszowicz Józef (1782) — Sierakowski Waclaw (Academia).

Estreicher Bibl. IV. 239 (tu późniejsze jego prace). — **Lelwel Bibl. ks. dw. I. 227.** — **Roczniki Tow. Warsz. P. N. X. 447.** — **Enc. kośc. XXV. 300.** — **Wierzbowski Protokoły pos. Kom. Ed. Nar. 1908.** — **Łętowski Katalog IV. 39–41.** — **Bieliński Uniw. wil. I.** — **Dzieje dobroci. 1824 Wilno VI. 93–5.** — **Enc. Org. XXIII. 438.** — **Brown Bibl. str. 368.** — **Wieżocki Katal. ręk. str. LXV oraz nr. 1065** — **Tokarz Ost. lata II. str. 127.**

SIERAKOWSKI Stanisław (I), opat świętokrz. **Conclusiones ex universa philosophia. Sub auspiciis illmi principis Laurentii Gembecki archiepiscopi gnesnensis, etc. etc. propugnandae Calisii in archiepiscopali collegio Karnkoviano Societ. Jesu, a Stanislao Sierakowski Philosophiae audite. Cracoviae, in officina Andreae Petricouij, S. R. M. typogr. anno instauratae salutis cIoIoCXIIX (1618).** w 4ce, k. tyt., 1 k. dedyk. i przedm. i 22 k. nlb. tekstu.

Ded.: Illmo Rndisimo domino, D. Laurentio Gembecki, archiepiscopo Gnesnensi. Objemuje Conclusiones 1–300. Jagiell.

— ob. Koziński Alb. Ant. (Petra 1687) — Piasecki Stanisław (Physiologia entis 1642) — Starowski Sz. (Patryarcha 1641) — Waleszyński Marcin Jan (Sagitta 1697).

Sierakowski Stan. (II) ob. Rybiński Jan (1593)

Sierakowski Stan. (III), archidjakon Szremski, kanonik gnieźn. ob. Bocheński Jacek (1709) — Ceypler C (1703) — Pieniążek H. (1706) — Waleszyński M. (1697) — Zakrzowski Mik. (1706).

Sierakowski Stanisław (IV), Łowczy ob. Ostrowski Kaz. (Nieomylna droga 1702).

SIERAKOWSKI Stefan. *Assertiones Theologicae. De Ordinatione Ac Vocatione Ministrorum Luther. & Calvin. eorundemq; Sacramentis. Discutiendae in Collegio Posnaniensi Societatis Jesu, mense Octob. die (8) hora (19). Anno M.D.XC. Præsede Laurentio Arturo Faunteo, ejusdem Soc. Theol. Respondente Stephano Sierakowski. (Na końcu:) Posnaniae, In Officina Typographica Joannis VVolrabi. Cum Gratia & Privilegio S. R. M. M.D.XC (1590).* w 4ce, k. 8 nlb.

Karta tyt. w ozdobnych ramkach. Na odwr. k. tyt. dedykacja: „Andreae de Bnin Opalenski Regni Poloniae supremo Marschalco, Majoris Poloniae Capitaneo generali, &c. L. Artvrvs Fauntevs S. P. D... Posnaniae M.D.XC. 20 Septemb. (Streszczenie ob. w tomie XVI str. 178).

Rozpoczyna Pars I: Ministros Protestantium Laicos esse, vtpote nec legitime missos nec ordinatos. Powołuje się na Sadeola (obacz). — Od k. B₂ verso: Pars Secunda: Ministros... nec concionandi nec sacram. conficiendi potestatem habere. Popiera swe twierdzenia cytatami z OO. Kościoła. Wyszło także po niem. pt. Von der Ordination (1590). — Autorem jest oczywiście Faunteus.

Na egz. Warsz. Uniw. na tytule: Dono auctoris me habet Guilielmus Kaal e veteribus castris Hessorum. — Istotnie Kaal bawił w Polsce w r. 1590, o czym obacz tom XIX str. 3.

Wojciechowska Z dziejów książki 1928 str. 70. — Jocher 8026. — Wierzb. I. 554. Jagiell. — Ossol. — Warsz. Uniw.

— ob. Faunteus Artur Wawrz (Assertiones 1590) — Powodowski Jan (Ad dominos 1585) — Tarnowski J. (1604).

SIERAKOWSKI Waclaw, kanonik kat. krak. (1741 † 1806). Architektura cywilna dla młodzieży narodowej przez WJX. Waclawa Hrabie Sierakowskiego kanonika i koadjutora proboszcza katedralnego krakowskiego. w Dwoch

Częściach Zawarta Pracą i Kosztem Autora w Krakowie 1796 w Drukarni Szkoły Głównej. w 8ce. Część I k. 23 nlb. i str. 168. — Część II k. 10 nlb., str. 99 i XXVIII tablic.

Pierwszy tytuł (przed k. tyt.): O Architektury sztuce i nauce. — Po tytule obszerny cytata z Witruwiusza na 1 stronie.

We wstępie do Czytelnika rozwija szereg myśli o godności, piękności, bystrości etc. oka; tu jak i w dalszych dziełach cytuje poetów, pisarzy kościelnych, biblię, a nie daje faktów, obserwacji i przyrodniczych poglądów. Dopiero po takim teoretycznym ale raczej moralizującym wstępie przechodzi do właściwej treści dzieła.

Część I o początkach architektury, o jej zasadach, o podziale wedle stylów, o symetrii, o proporcji, o sztukaterjach, o sławnych architektach, o cudach świata.

W części II o regułach architektury, o rzędach tokańskim, doryckim, jonickim, korynckim, rzymskim etc. Na str. 23 słowniczek terminów polsko-włoski. Na str. 78 i nast. opisuje wzory architektury gockiej w Polsce (Boże Ciało, Koleg. sandom.) i rzymsko-greckiej (kościół św. Piotra). Na str. 80 ciekawa anegdota o Ang. III, który prosił Jeźuitów o nieobijanie kościoła wewnątrz adamaszkami. Na str. 89 o antepedium w Katedrze krak., o kaplicy Zbaraskich, o grobie św. Jana Kantego. Na dodanych tablicach wzory kolumn, baz, bram, kapiteli, arkad itp. (sztychował Taborski).

Czerpie z dzieł włoskich (dażo z J. Barozzego Vignolij).

Wyszedł nadto dodatek do tego dzieła pt.:

Do Architektury w częściach dwóch wydanej dla powszechnego użytku, względem materiałów na budowlę, przydane potrzebne wiadomości przez WJX. Waclawa hrabię Sierakowskiego proboszcza katedralnego krakowskiego. Pracą i kosztem tegoż. w Krakowie 1797, w drukarni Szkoły Głównej. w 8ce, k. 7 nlb. i 114 str.

Stanowi część 3cią powyższego dzieła.

Dzieło to należy odróżnić od „Architektury” wydanej in folio w r. 1812 przez jego brata Sebaastjana († 1824) w dwóch tomach; ob. Bibl. IV. 239.

Żebrawski Bibl. matem. str. 489.

Akad. (defekt) — Czartor. — Dzików. — Jagiell. — Krasinś. — Ossol. — Zielinś.

— O fabryce sukienney krakowskiej z przydatkiem uwag ogólnych o rękodzielnictwach względnie do rolnictwa

i handlu uważanych... ob. Dembowski J. St. (w tomie XV str. 133).

Są tu mowy i wniosienia Seb. Dembowskiego na sesjach komis. porządkowej w r. 1791 i inne artykuły.

Ob. niżej: Rękodzieła.

— **Hymny Brewiarza Rzymskiego dla użytku powszechnego przez WJX. Waclawa Hrabie Sierakowskiego proboszcza katedralnego krakowskiego zebrane i na polskie przełożone Nakładem Tegoż w Krakowie w Drukarni Szkoły Głównej Roku M.DCC.XCIX (1799).** w 8ce, k. nlb. 5., str. 274.

Na pierwszej karcie przed k. tyt. tytuł: **Hymny Kościelne Na odwr. k. tyt. cytaty z Psal: 64 i S. Pauli Ep. ad Colos. Cap. 3. v. 16.** Na następnych 3ch kartach: **Do Czytelnika. Tu mówi, że jest to przekład jego własny. Ale są i obecne przekłady (np. na str. 164 Petricyusz w tłumaczeniu JP. Kochanowskiego).**

Obok Hymnów są i inne wiersze o treści religijnej z różnych autorów nowszych. Na str. 195: **Sposób śpiewania mszy św. (chóry).**

Na str. 218 jakieś oryginalne wiersze autora ku czci M. B. jako królowej polskiej. — **Wartość poetycka zbioru nader mała. Jocher 7065. Akad. — Ossol.**

— **Historia kościelna... ob. Massini Karol.**

Należy poprawić datę na M DCC.XCIX (1799) i liczbę kart na: 3 k. nlb., str. IX, 1 czysta, k. 9 nlb. i str. 319.

— **Jozef od Braci swoich uznany Tragedya Z Włoskiego na Polski język Przez X. Waclawa Sierakowskiego Kanonika Katedralnego Krakowskiego Przetłomaczona. grana i śpiewana od Młodzie w Sztuce Muzycznej Cwiczącej się. (Tu winieta). w Krakowie (B. w, dr. i r.) (1780?). w 4ce, k. 2 nlb., str. XVIII (błędnie XVII, gdyż XII dwa razy odbito).**

Na odwr. k. tyt.: **Osoby. Na następnej karcie przedmowa. W niej powiada, iż wbrew ogólnemu zdaniu, że u nas nie można śpiewaków znaleźć, znalazł doskonałych w nauce muzycznej ludzi i młodzianów, którzy nie będąc rzeźniacy, mogą przez sposobność natury czyli przyrodzenia rzeźnicom wyrównać.**

Tekst włoski był zapewne pióra Metastazego. Tłumaczyli go także Minasowicz i Popiel (obacz tom XXII str. 309 i 310). Zamieszczam to dziełko jednakże tutaj, gdyż mój ojciec pominął je pod Metastazym. Jagiell. — Ossol.

— Kantata w muzyce. Abigail. (B. m. dr. i r.) (Kraków około 1780?). w 8ce, k. 10 nlb.

O tym i o następnych tekstach należy zauważyć co następuje. Układ ich jest jednaki: Treść rzeczy, spis osób, wreszcie sam tekst, podzielony na części a pisany prozą przoplataną wierszami (arje i chóry). Na końcu lub na początku bywa aprobatą Putanowicza. Druk w Krakowie po r. 1777 (zapewne wychodziły przez dłuższy okres czasu). Teksty są zapewne zapożyczone z włoskiego, ale są i jego oryginalne (na tematy polskie jak św. Bronisława lub Michał Giedroyc).

Tylko przy „Narodzeniu Odkupiciela“ zanotowane nazwisko autora tekstu włoskiego (Terribilini).

Rymy nędzne jak zwykle u niego. Często wprowadza postacie alegoryczne. Nuty sprowadzał przeważnie z Włoch, a do niektórych kantat dorabiano muzykę na miejscu. Nuty swoje zapisał kłasztorowi Franciszk. w Krakowie, gdzieby zapewne dzisiaj szukać ich należało, o ile nie uległy spaleniu w r. 1850.

Na końcu swojego dzieła: Sztuka muzyki (obacz niżej) podał spis tych kantat z nazwiskami kompozytorów i z liczbą wybitych egzemplarzy. Bił każdej kantaty od 150 do 680 egzemplarzy.

Z kompozytorów wymienia Włochów: Casali, Buranelli, Paisielli, Ciampi, Jomelli, Giuseppe de Sanctis Durante, Galuppi, Picini, Anfossi, Crispi, Tritti, Sarti, Androzzi, Feo, Digne, Magherini, Guilhelmi, Sacchini, Romano, Fenaroli, Borghi, Santini. — Z innych: comte Proskau delletante, Gollumbek Silesiano, Lang Bohemo, Chevalier Zygmuntowski delletante, Hasse maestro Augusta III.

Kilku kantat tam zanotowanych nie znalazłem nigdzie odszukać, nie wiadomo więc czy były drukowane. Razem podał 53 ich tytułów. Nie znam 8 Lamentacji Jeremiasza, Miserere itp.

O ich odgrywaniu ob. Estreicher Teatra I 174. Biblioteka Jagiell. posiada 38 tych kantat oprawnych w jednym tomie.

— Toż:.. Adam i Ewa. w 8ce, k. 11 nlb.

— Toż:.. Błogosławieństwo Jakóba. w 8ce, k. 14 nlb.

Tu podpis Cenzora: „Lectum et approbatum M. Jos. Putanowicz“.

— Toż:.. Boże Narodzenie. w 8ce, k. 6 nlb.

Warsz. Uniw.

— Toż:.. Na Boże Narodzenie. w 8ce, k. 8 nlb.

— Toż:.. Bł. Bronisława Zakonnica Reguły S. Norberta Klasztoru Zwierzy-

nieckiego pod Krakowem. w 8ce, k. 12 nlb.

— Toż:.. Ester. w 8ce, k. 10 nlb. Czartor.

— Toż:.. Ezechiasz król. w 8ce.

— Toż:.. S. Filip Neryusz. w 8ce, k. 13 nlb.

— Toż:.. S. Helena. w 8ce, k. 11 nlb.

— Toż:.. Na Honor S. Cecylii P. i M. w 8ce, k. 7 nlb.

— Toż:.. Na honor N. M. P. w 8ce, k. 10.

— Toż:.. Na Honor B. Szymona z Lipnicy Zakonu Oyca S. Franciszka Reguły Scisleyszey. w 8ce, k. 13 nlb

— Toż:.. Izaak. w 8ce, k. 14 nlb.

— Toż:.. S. Jacek Patron Kor. Pol w 8ce, k. 11 nlb. Czartor.

— Toż:.. Jakob Patryarcha. w 8ce, k. 10 nlb. Ossol.

— Toż:.. S. Jan Kanty. w 8ce, k. 8 nlb.

— Toż:.. Jefte. w 8ce, k. 8 nlb.

— Toż:.. Jerycho Zburzone. w 8ce, k. 10 nlb.

— Toż:.. Joas. w 8ce, k. 16 nlb. Czartor.

— Toż:.. Jonas. w 8ce, k. 15.

— Toż:.. Jonatas. w 8ce, k. 15 nlb.

i 1 czysta.

Na końcu: Lectum et approbatum M. Jos: Putanowicz Libr: Censor.

— Toż:.. Jozef. w 8ce, k. 13 nlb.

— Toż:.. Judyta Heroina. w 8ce, k. 13 nlb. Czartor.

— Toż:.. Trzey Krolowie. w 8ce, k. 10 nlb.

— Toż:.. Lamentacye to iest Narzekania Jeremiasza. w 8ce, k. 16 nlb

Na końcu „Szkoły Muzyki“ podaje: Jeremiasza Lamentacye Wielkosrodowe I, II, III — dalej: Jer. Lamentacye Wielkoczwartkowe I, II, III — wreszcie: Jer. Lamentacye Wielkopiątkowe I, II, III. Wyszło więc pod tym tytułem 9 kantat, z tych znam jedną.

— Toż:.. Machabeyczykowie. w 8ce, k. 12 nlb. Czartor.

— Toż:.. Męka Pańska. w 8ce, k. 10 nlb.

— Toż:.. Bł. Michał Giedroic. w 8ce, k. 8 nlb.

— Toż:.. Narodzenie Odkupiciela. w 8ce, k. 16 nlb.

Na odwr. k. tyt.: Possja P, Terribiliniego. Muzyka P. Anfossiego Kapeli Maystra Neapolitańskiego.

— Toż:.. Narodzenie Panny Maryi w wyobrażeniu Ewy. w 8ce, k. 8 nlb. Czartor.

— Toż:.. Oblubienica Pańska. w 8ce, k. 8 nlb.

Ob. Bibliogr. XXIII, str. 220.

— Toż (pod tytułem): Opera w muzyce na honor S. Stanisława Biskupa Krakowskiego... przez X. Sierakowskiego. w 4ce, k. 12.

Czartor. — Jagiell. — Ossol.

— Toż:.. Ofiara Noego. w 8ce, k. 9 nlb.

Na końcu: Lectum et approbatum M. Jos: Putanowicz Libr. Censor.

— Toż:.. Ruth. w 8ce, k. 8 nlb. Czartor.

— Toż:.. Salomon Matce wdzięczny. w 8ce, k. 8 nlb.

— Toż:.. Salomon na tronie. w 8ce, k. 13 nlb. Czartor.

— Toż:.. Śmierć Abła. w 8ce, k. 12 nlb.

— Toż:.. Śmierć Goliata Olbrzyma. w 8ce, k. 13 nlb. Czartor.

— Toż:.. Tobiasz. w 8ce, k. 9 nlb.

— Toż:.. Na Uroczystość Bożego Narodzenia. w 8ce, k. 12 nlb.

— Toż:.. Na Uroczystość Narodzenia Pańskiego. w 8ce, k. 10 nlb.

Na odwr. k. tyt.: Muzyki Jana Czalego Kapeli Magistra Laterańskiego Accademico Filarmonico di Bologna.

— Toż:.. Zniesienie Chananeyczyków. w 8ce, k. 8.

Czartor. — Warsz. Uniw.

— Kantata z muzyką na honor S. Wacława. w 8ce, k. 12 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb kapituły krak. „Trzy korony“ i sześciowiersz.

Dedykacja kapitule krak. z podpisem: Teodor Zygmuntowski Kawaler Złotej Ostrogi. Akad. — Czartor.

— Postać ogrodów która do dwóch zmysłów smaku w owocach i powonienia w kwiatach szczególniej ściąga się przez WJX. Wacława Hrabie Sierakowskiego proboszcza katedralnego krakowskiego w dwóch częściach wystawiona pracą i kosztem autora w Kra-

kowie 1798. w Drukarni Szkoły Głównéy. w 8ce, Część I k. 14 nlb. i str. 260. — Część II k. 8 nlb. i str. 272.

Tytuł pierwszy (przed k. tyt.): O ogrodach. Rozpoczyna, jak zwykle u niego, wstęp o zmysłach (Do Czytelnika). — Tom I składa się z XXII rozdziałów (o początkach ogrodów, porównanie ogrodów z innymi sztukami, reguły, uprawa ziemi, szpalery, szczenie, konserwa cytryn i pomarańcz, warzywa itp.). — Część II ma rozdz. XXII (o podziale ogrodów, o placach ogrodowych, o placach, wodach, o dziwach ogrodowych, o occie z angrestu, o maściach, o kwiatach szacności, o nawozie, o chorobach drzew, drzew zdarność itp.). Cytuje dużo poetów łac. i włoskich. — Na str. 251 tomu II wspomina o Jordanowie, miasteczku rodziców dzieciznem, gdzie rozebrać kazał kościółek modrzewiowy. Na str. 270 cytuje ciekawą wierszowaną inwektywę o herezjach pt. Qualis vita mors est ita.

Akad. — Drohob. — Dzików — Jagiell. — Krasiań. — Ossol. — Zieliń.

— Potyczka duchowna w której znajdują się naysympnieszsze sposoby (1799)... ob. Scupoli.

— Prospekt powodowania młodziana narodowego przez Chrześcianańsko Katolicką Edukacją do doskonałej obyczayności w tym życiu, aby wieczney szczęśliwości nie chybił. w 4ce, k. 2.

Bez osobn. tytułu.

Jest to zalecenie swoich dzieł; z niego dowiadujemy się że wydał Kantaty w 60 tomach i złożył je u XX. Franciszkanów. — Być może, że wyszło po r. 1800.

W spisie dzieł swoich wymienia: 1) Muzyka T. III. 2) Architektura T. III. 3) Fabryka sukienna T. III. 4) Ogrody T. II. 5) Potyczka duchowna. 6) Tomasz a Kempis (1798). 7) Krasset Uwagi T. IV. 8) Królewska droga krzyża. 9) Hymny kościelne. 10) Rolnictwo. 11) Silnie. 12) Igraszki dowcipne. 13) Hist. kościelna T. XIII. 14) Kantaty. 15) Upominek przy spadku XVIII w. 16) Baltazar Gracyan czyli Maxymy dla urzędników. 17) Prawdy dla władców i dziedziców T. II. 18) Głos budzący powinności swoich zasypiających T. III. 19) Katechizm z nutami do śpiewania Mszy św. 20) Adwokat czyscowy. Egz. Akad. oprawny razem z dziełem tegoż autora p. t. „Silnie“.

Akad. — Jagiell.

— Rękodzieło fabryki sukienney które w Krakowie 1786. dla wielu pożytków i zatrudnienia ubogich pracą jest ustanowione. Przez WJX. Wacława

Hrabię Sierakowskiego proboszcza katedralnego krakowskiego, jako fabryki sukienney protektora w trzech częściach zawarte, pracą i kosztem autora w Krakowie 1797. w Drukarni Szkoły Głównej. w 8ce, Część I k. 20 nlb. i str. 64. — Część II k. 14 nlb., str. 43 i 3 tablice. — Część III k. 8 nlb. i str. 212.

Pierwsze tytuły brzmią: O Rękodziele Fabryki Sukienney.

W przedmowie „Do Czytelnika“ powołuje się na swoje dzieła o Muzyce i Architektury: „Okazawszy w wydanych na widok dziełach dla zmysłu słuchawia zabawę Muzyki, dla zmysłu oczow zabawę Architektury, teras dla zmysłu caucia albo dotykania Fabrykę Sukienną, która jest jedną z najpierwszych potrzeb dla ludzi i wygodą wielce pożyteczną, zabawę przedstawiam; a to, ażeby zaraz od najmłodszych lat kwiatu, krajowa młodzież wprawowała się do pędzenia życia swojego zabawnie, wesoło i pożytecznie“.

W części I wspomina fabrykę sukienną, która od lat 12 była jego zabawą i wlicza jej pożytki — głównie moralne. W części II we wstępie mówi o nauce Historji, co jest bez związku z resztą tomu. Potem przechodzi do przadek, czeladzi, farbierni, postrzygalni, przymiotów sukna. Pracowały w fabryce liczne sieroty. Na końcu taksy plac. — Część III mówi o owcach, o wełnie, o rodzajach sukna, o technicznych szczegółach pracy. — Całość daje ciekawy obraz fabrycznych urządzeń z końca XVIII wieku. — O tejże fabryce obacz w tomie XV str. 133 i w t. XVI str. 158 i 369.

Akad. — Jagiell. — Krasinś. — Ossol.

— Rolnictwo dla włościan, dziełców i władzy rządowej przez WJX. Wacława Hrabię Sierakowskiego proboszcza katedralnego krakowskiego. w Trzech Częściach wydane pracą i kosztem autora w Krakowie 1798. w Drukarni Szkoły Głównej. w 8ce, Część I, k. 20 nlb., 1 k. czysta i str. 369. — Część II k. 8 nlb., str. 124 i 1 k. czysta. — Część III k. 7 nlb. i str. 54.

Wszystkie trzy części mają przed k. tyt. tytuły: O rolnictwie. Wszystkie trzy k. tyt. mają rycinę, przedstawiającą orkę w cztery woły.

Rozpoczyna: Do Czytelnika, gdzie mówi, że sam agrykultury nie doświadczał. Tłumaczy pracę pana de la Selle de l'Etang, wydaną w r. 1763; a ten za przykład stawia Oliwiera de Serre. (Jest to więc

tłumaczenie i należało je umieścić pod La Selle de l'Etang, ale ponieważ go w tomie XXI ojciec mój nie uwzględnił, przeto opisuję je tutaj).

Tom I mówi o stanie agrykultury w naszym kraju, o gatunkach ziemi, o oraniu, nawozach, ugorach, siejbie. Czasem w przypisach mówi o stosunkach polskich np. o Sieniawie niedaleko Tatrów leżącej (str. 365) lub o Bandosach (str. 155).

Tom II o łąkach, o szacunku, o chorobach zbóż. — Tom III o polityce agrarnej rządu. Na końcu tekst i przekład ody Horacjusza „Beatus ille“ oraz J. Kochanowskiego: „Jest kłoby wzgardziwszy to doczesne rzeczy.“

Katalog Bibl. Ossol. podaje T. I str. 405, T. II s. 129, T. III s. 64.

Akad. — Drohob. — Jagiell. — Krasinś.

— Silnie czyli oszczędzenie zdrowia pracujących około ciężarów. Dla użytku powszechnego przez WJX. Wacława Hrabię Sierakowskiego proboszcza katedralnego krakowskiego wydane pracą i kosztem autora z figurami na miedzi rznieżtemi. W Krakowie w Drukarni Szkoły Głównej Roku M.DCC.XCIX (1799). w 8ce, k. 16 nlb., str. 126, k. 1 czysta i tablic XXI.

Tytuł pierwszy (przed k. tyt.): O silniach.

W przedmowie zaznacza, że sam nie posiada wykształcenia technicznego (poza Mechaniką wydaną dla młodszej szkolnej). We wstępie mówi, że naśladował dzieło Mik. Zabaglia rękodzielnika Bazyliki Watykańskiej. Jest to więc przeróbka z włoskiego.

Mówi o instrumentach, linach, spajaniu, kafarach, wiązaniach, drabinach, kopaniu marmurów, przewożeniu ich, rusztowaniach. Uwzględnia czasami stosunki polskie (np. str. 83 o marmurach polskich) i stara się stworzyć terminologję polską.

Na końcu XXI dużych tablic. Na pierwszej u dołu: T. Taborski sztychował w Krakowie. Na tablicach VIII, X, XI i XII z jednej strony: C. G. P. S. R. M., z drugiej: Sculp. et excud. Adam Gie.(ryk) Podebrański w Krakowie; na tablicy IX: sc. S. K. Na tabl. XIV: P. Allmer. Tablice od XIII do XXI są widocznie odbite z granicą (gdź stroje, krajobraz i architektura mają charakter włoski).

O sztycharzu Gieryku ob. Wspomnienia Ambr. Grabowskiego (wydał Stan. Estreicher 1908).

Akad. — Jagiell. — Ossol. — Zielińś.

— Sztuka Muzyki dla młodzieży kraiovej przez WJX. Wacława Hrabię Sierakowskiego kanonika i proboszcza koadjutora katedralnego krakowskiego

jako nad kapelą kościelną przełożonego wydana pracą i kosztem autora Tom I. (Tu rycina przedstawiająca kościół czterech duchownych przed tablicą z nutami, u góry aniołek). w Krakowie Roku 1795. w Drukarni Szkoły Głównej Koronney. w 8ce, k. 5 nlb., str. 231. — Tom II. w Krakowie Roku 1796. w Drukarni Szkoły Głównej. w 8ce, k. 15 nlb., str. 234 i 3 tablice z nutami (tablica II na 8 kartkach). — Tom III. k. 4 nlb. i str. 93. [Do tego dodane:] Rzecz albo Muzyki Praktyka k. tyt. i 9 tablic (zatytułowanych: Kolekcya czyli Inwentarz Kantat i do nich muzycznych należących papierów).

Tom I zawiera „Naukę o Muzyce w traktacie ogólnie a w rozdziałach szczególnie zamkniętą“. Traktat ów wystawia potrzebę ułożenia muzyki z tekstem polskim i pożytki jakie z niej wypływają (str. 1—50). Mówi tu o widowiskach w innych krajach i gani nadżycia obcych komedjantów w Polsce; o granju na klawikorcie; o uprawie muzyki we Włoszech; o braku tej uprawy w Polsce. Potem sama rzecz w X rozdziałach. Ostatni „O narodowym języku“. — Od str. 157: Wykład materji podanych na sejm w roku 1792 (żądał, aby państwo zaopikowało się muzyką i otworzyło Alumnatus Vocalistarum). — Od str. 203: Sposób słuchania kość. muzyki. — Od str. 215: Series Monumentorum. Tu opisuje dom kanoniczy, w którym mieszkał; przytacza napisy na tablicy na cześć Hosseina Bek Soltana posła perskiego w Polsce w r. 1676, na cześć Stan. Augusta, św. Jacka, Mieszka, Bol. Chr., Kaz. Wielkiego.

W t. II mówi o instrumentach, wtórze, guście, tempie, kantatach, motetach, transpozycji, melodji, tabulaturze, akcencie, organach etc. Na czele odezwa do uczących się muzyki.

W t. III omawia praktykę głosów z instrumentami. Dodana na końcu „Rzecz albo Muzyki praktyka“ składa się z 9 tablic zestawiających kantaty, jakie wydał względnie przedstawił. Wylicza ich 53. Podaje tytuł, tabulaturę, ilość głosów i instrumenty, autorów muzyki, ilość książeczek wydanych (nie przy wszystkich) Obacz wyżej pod Kantata.

Estreicher Teatra I. 177. — Polński Dzieje muzyki 1907 str. 161 wyraża się ujemnie o wartości tego dzieła. (Nie mniej ma ono wartość jako źródło dla historii kultury).

Akad. — Czartor. — Jagiell. — Krasinś. — Ossol.

— Uwiadomienie o funduszu dla żebraków i Fabryce Sukienney. Kraków 1789. 20 Stycznia. fol., k. 2 nlb. Zachęcenie Publiczności do wspierania tej instytucji i wykaz przychodu i rozchodu. Jagiell.

— ob. Exercitatio — Massini (Histor. kościelna 1799) — Meditationes (1778) — Mostowski Paweł (Copie de la lettre 1774) — Muszyński Joz. (Kazania 1793) — Prawo (1773) — Scupuli Wawrzyniec (Potyczka duchowna 1799) — Sołtyk Kajetan Ignacy (Proces 1780) — Tağoborski Kajetan X. (O zasługach) — Tomasz a Kempis (Nauka o naśladowaniu 1798).

O wydanym przez niego w r. 1800 zbiorcu: „Igraszki uczonego dowcipu“ — ob. w Bibl. IV 239. Nie zwrócono na niego dotąd uwagi, mimo że jest bardzo charakterystyczny ze względu na polską literaturę barokową. Jest to bowiem spóźniona teoria „sztuki wiersza“ tej epoki (kierunek arkaadyjski). Przytacza różne „dowody“ czyli przykłady sztuczek poetyckich — głównie z utworów łaciń. (ale te na polskie sam tłumaczy). Przytacza także liczne anegdoty i igraszki polskie (na str. 59 nagrobek dla Sawy marsz. wyszogrodzkiego — owego legendarnego Sawy z poematu Słowackiego i z gawęd Rzewuskiego). Na str. 80 wiersz z Monitora przeciw panogirykom. Na str. 83: Ciekawe zachwycenie (przedruk Posawrku wina z wodą?). W Bibl. tom IV str. 239 wymienione są również inne jego dzieła wydane po r. 1800 jako to: Historia kościelna 1800, Szkoła fortepianu, Upominek przy spadku XVIII w. 1800.

Bentk. I. 594. — Pamiętn. relig. moralny 1842 III. 140—5. — Miscellanea Cracov. 1814. Fasc. I. str. 99. — Łętowski Katalog IV. 41. — Przyjaciół ludu 1845 s. 46. — Grabowski Ambr. Wspomnienia (wydał Stan. Estreicher 1908). — Grabowski Ambroży w Roczniku Tow. krak. XIX. 535—545 (i osobno). — Sobieszcz. w Encykl. pow. Org. XXIII. 437 i 38. — Enc. kość. XXV. — Żebrawski Bibl. mat. 489. — Polński Dzieje muzyki str. 161. — Estreicher Teatra I. — Katalog ręk. Wiślickiego nr. 1281 (zapiski z r. 1763), nr. 2734 i nast.

SIERAKOWSKI Wacław Jan Nepomucen. Mowa Jegomości Xiędza Wacława Jana Nepomucena Sierakowskiego, Syna Chorążego Krakowskiego Na pogrzebie ś. p. Jaśnie Wielmożney Jey Mosci Pani Doroty z Niemojewskich

Siemienskiej, Kasztelanowy Lwowskiej, Fundatorki WW. OO. Reformatorów w Wiszni, w Ich Kościele miana. Dnia 16. Stycznia, Roku Pańskiego 1758. w 4ce.

Mowy tej tylko pierwsza karta znajduje się w Bibl. Akad. Jest ona złączona kustoszem z mową pogrzebową („Zalobna Pochwała“) Jana Kowalskiego na pogrzebie tejże Siemienskiej. Ta zaś oprawa jest razem z Akademią Historji kościelnej Sierakowskiego Wacl. Hier. z r. 1756.

— ob. Academiae Marianae (1757) — Sierakowski Wacl. Hier. (Akademja).

SIERAKOWSKI Waclaw Hieronim z Bogusławie, biskup kamieniecki, przemyski i arcyb. lwowski (urodz. 1699 † 1780). Akademia z Historji Koscielnej Ku Czcii Matki Boskiej, Maryi Na cztery EPOCHY, albo wydziały Czasow, na Wieki, przed Narodzeniem Jey, na życia: przez pierwsze pięć wiekow od Wniebowzięcia, y późniejszy lata Podzielona. Na Applauz Krolowy Nieba y Ziemi Przez Jasnje Wielmożnego JMCI Xiędza Waclawa Hieronima Sierakowskiego, Biskupa Przemyskiego, Prezydenta Trybunału Skarbowego Koronowego, w Cudownym Obrázie Jarosławskiego Kościoła Societatis Jesu Koronowanej Odprawiona Od Szlachetney Młodzi Szkół Przemyskich Societatis Jesu Przeswieitnych JMciow Duchem y Odzieniem do Stanu Duchownego sposobiających się. Iwona Drohoiowskiego Chorążycza Zydaczewskiego Retora. Waclawa Sierakowskiego Chorążycza Krakowskiego Franciszka Łaszowskiego Podwoiewodzica Sanockiego Kaietana Tagoborskiego Chorążycza Czerniechowskiego Póétow Każdego na wszelką Quaestią odpowiedzieć gotowego. z Pozwoleciem Starszych w Przemyslu w Drukarni Adámá Kleiná J. K. M. y Jáśnie Wielmożnego Jegomości X. Biskupa Przemyskiego Ordynaryinego Typografa 1756. w 4ce, k. 3 nlb., str. 48 i 1 k. nlb.

Na odwr. k. tyt. zaczyna się dedykacja od szkół przemyskich Collegium Soc. Jesu: Ignacemu Rogali Lewickiemu deputatowi na Trybunał kor. z wojew. podlaskiego, łowczemu podlaskiemu, podstaroście mu przemyskiemu; Pawłowi z Przeczek Mie-

rzajowa Przeczkowskiemu, cześnikowi wi skiemu, sędziemu grodzkiemu przemyskiemu i Stefanowi z Ternowa Dwernickiemu, pisarzowi grodzkiemu przemyskiemu.

Książka ułożona sposobem pytań i odpowiedzi.

Źródłami, z których autor czerpał, są dekrety Benedykta XIV, Baronius, X. Tylikowski itp. Opisuje dzieje kultu M. B. Na str. 37 o czasach nowszych (Jezuici, obrazy cudowne, kaplice). Na końcu regestr i aprobata.

Ob. tom XII str. 81, gdzie podano biblioteki oraz XII. 18 (Academiae Marianae 1756—7).

— Toż... ku Czcii Matki Boskiej... koronowanej Odprawiona Od Szlachetney Młodzi Szkół Przemyskich... odpowiedzieć gotowego. w 4ce, kart 2.

Jest to program większego dziełka wydanego pod tym samym tytułem, a opisanego bezpośrednio wyżej.

Na odwrocie tytułu zaczyna się streszczenie czterech epoch i wykaz Ksiąg, z których ta zebrana Akademia.

Oprawne razem z niżej opisaną Academia annuas... Ossol.

— Academia Annuas Scholae Póésòs exercitationes Complectens In Scholis Premisliensibus Societatis Jesu. Publicè Habita Annò Domini 1756 Die Julii à Selectis è quadraginta duobus ejusdem Scholae Auditoribus. Perillustribus Reverendis Magnificis ac Generosis Dominis Dominis. Venc: Sierakowski Vexill: Crac. Fran. Łaszewski Vice-Pal. Sanoc. Nicol: Hynck Judic Leop: Cajet: Tagoborski Vexill: Czer: Dom: Drohoiowski Subd: Zydacz: Math: Wybranski Thesau: Trocen: Caj: Broszniowski Pocill: Czer: Casim: Pakoszewski Pinc. Mielnic. Jos. Rossowski Ensif. Rożan: Jos. Sokołowski Pocill: Gostin. Ant. Sokołowski Pocill. Gostin. Ignat: Zagorski Ign: Hoffman Mart: Czmorawski Jacob. Rudzki Franc: Krowczynski Simon. Bliznicki Joan. Dołhaniewicz. (Przemysł? 1756). w 4ce, k. 2 nlb.

Bez osobnej k. tyt.

Zawiera pytania po łacinie i polsku. Łacińskie są wzięte: ex Latinitate ligata — et soluta (dotyczą poetyki, stylistyki itp.). Polskie są wzięte z arytmetyki, geografji, chronologii. Na końcu: Examinantur horis

pomeridianis. — Ważne dla poznania dydaktyki w jezuickich szkołach.

W egz. Ossol. razem z tem oprawa jest: Akademia z historyi kościelnej. Ossol.

— Catalogus Confessoriorum sub tempus Jubilaei magni in Urbe Metrop. Leopoliensi et celebrandi auctoritate Archiepisc. Leopoli. 1776. fol.

— Droga do nabycia doskonałości chrześcijańskiej i do dostąpienia zbawienia wiecznego przez sposób modlitwy wewnętrznej albo medytacji codziennych. we Lwowie 1751. w 12ce.

— Toż... w Przemyslu 1758.

Opisane w tomie XII str. 467—8 z egz. bibl. Uniw. Warsz. (pod: Benedykt XIV).

Być może, że istniał także przedruk z r. 1761, skoro w następnej edycji odezwa Sierakowskiego nosi datę 1761. Jednakże przedruku takiego nie znam. Owo wydanie z r. 1773 nazwano „potrzecie przedrukowana“, co oznaczać może czwartą edycję, jeśli „przedrukowanie“ wzięć dosłownie.

— Droga Do nabycia doskonałości Chrześcijańskiej, y do dostąpienia zbawienia wiecznego, przez sposob modlitwy wewnętrznej, albo Medytacji codziennych. Od Naywyższego Namiestnika Chrystusowego Benedykta XIV. Papięza Wiernym Chrystusowym Podana. A od J. W. JMCI Xiędza Waclawa Hieronima z Bogusławie Sierakowskiego Arcybiskupa Metropolite Lwowskiego Przedtym Biskupa Przemyskiego, Owieczkom w Diecezji Przemyskiej, z przydaniem pobożnych zabaw przez Modlitwy Poranne y Wieczorne, y inne potrzebniejszy Wiary Chrześcijańskiej nauki Pokazana Y Ogłoszona Teraz zaś Owieczkom Archidiecezyi Lwowskiej, do używania Zalecona y z poprawą potrzebnie Przedrukowana Roku 1773. W Lwowie w Drukarni Świętey Troycey. W 12ce, str. 39 nlb. i 183 lb.

Tytuł zajmuje całą pierwszą kartę.

Rozpoczyna na 9 stronach odezwa Sierak. z pałacu Obroszyńskiego z r. 1761, poczem idzie na 7 str.: Zachęcenie od Oycy św. Benedykta XIV, wreszcie sam tekst dziełka (Nauka o modlitwie wewn., Uwagi chrześcijańskie z franc. przetłum. Cwiczenia poranne, Cwicz. wieczorne, Sposób suplikacji, Krótka nauka o chrz. powin., Zegar duchowny, Nauka dla chorych). Jest to więc kompilacja różnych pisemek dewocyjnych — i dla tego umieszczam to

dziełko pod Sierakowskim, choć on tylko kazał je drukować.

Jocher 4177. Ossol.

— Edicta & Ordinationes Illustrissimi Excellentissimi, & Reverendissimi Domini Venceslai Hieronymi De Bogusławie Sierakowski Dei, & Apostolicae Sedis Gratiá Episcopi Camenecensis, Nominati Premisliensis. Post peractam feliciter Visitationem Generalem omnium Ecclesiarum Dioecesis Camenecensis. Omnibus Jurisdictioni suae spiritali subjectis ad observandum. Praescripta & Promulgata. atq; Typis. Ad futuram rei memoriam. Tradita Impressa Annò Domini 1742. Die 20. Mensis Julij. Leopoli, in Typographia Confraternitatis SSS. Trinitatis, cum Priv. S. R. M. w 4ce, k. 81 nlb.

Rozpoczyna Praefatio pastoris ad gregem, datow. w Czarnokoziencach Die 22 Mensis Junij. Anno D. 1742. Wyraża w niej żal z powodu niedojęcia synodu.

Jest to zbiór wydanych przezeń edyktów. Dotyczą podziału diecezji na parafje i dziekanaty, dziesięcin, kaplic przyw., obowiązków kleru i zakonników, porządku procesu w sprawach małżeńskich, postów, żydów, sądu konsyst. kamienieckiego. Razem jest edyktów X, datow. 1742.

Dużo ważnych szczegółów do prawa kanon. prowinc., do geografji, do obyczajów.

Jocher 7597. — Dzieduszycki M. Żywot Sierakowskiego. — Leipziger Neue Zeitungen 1747 str. 850. — Janoc. Lexic. I. 151. Akad. — Jagiell. — Krasinś. — Ossol. — Wileńs.

— Edykt pasterski z wyraźney woli S. Stolicy Apostolskiej na fundamencie prawa duchownego w SS. Kanonach opisanego y oczyszczonego dla zniesienia y z gruntu wyniszczenia niegodziwych występków Żydowskich w diecezji przemyskiej ogłoszony Roku Pańskiego 1753. we Lwowie w Druk. Brackiej SS. Troycey (1753). fol.

Jest to encyklika Benedykta XIV, wydana przeciw Żydom w Polsce. Oryginał wyszedł drukiem w Rzymie w r. 1751 (obacz Bibl. XII str. 468). Porównaj „Ballarium“ tegoż papięza, wydane w r. 1760 przez bisk. Sierakowskiego.

Jocher 7640.

— Epistola Pastoralis Celsissimi Illustrissimi & Reverendissimi Domini Venceslai Hieronymi De Bogusławie Sierakowski Dei & Apostolicae

Sedis Gratia Archiepiscopi Metropolitaniani Leopoliensis Ad Clerum cum Saecularem, tum Regularem, & universum Gregem Archidioecesis Leopoliensis, Pastoralis suae Curae & jurisdictioni subiectum. Directa & Ordinata Anno Christi 1761. Ingressus Sui in Cathedra Metropolitanam Leopoliensem Anno 2do Leopoli Typis Academicis S. R. M. Coll. Societatis Jesu. fol., k. 43 nlb.

List dzieli się na 21 capita. Rozpoczyna De vita et honestate clericorum. Potem: de doctrina christiana, de praedicatione, sacramenta, sacri ordinis, confessions, casus reservati, decani, clerici, beneficia, arendae, testamenta, regulares, moniales, o pannach zakonnych (to po polsku), de capellis, de impressione librorum, bibliopolis, typographis (mówi o księgarzach krążących po miastach i wsiach), de judaico (tu edykt papieża Ben. XIV), o żydach — wreszcie conclusio Z tego streszczenia widać, jak dużo tu szczegółów do dziejów kościoła i obyczajów.

Akad. — Czartor. — Drohob. — Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwow.

— De exercitio actuum episcopalis muneris propriorum ante pallii receptionem archiepiscopis denegato. Exercitatio theol. canon. ad Vencesl. Sierakowski Episc. Premisl. w 4ce, str. 50 Ob. Serra (tom XXVII str. 397).

— Kazanie w Dzień Aktu Solenney Konsekracyi Kościoła Katedralnego Przemyskiego Ritu Solenni Dnia III. Maja Roku Pańskiego 1744. Przez J. W. J. M. X. Wacława Hieronima z Bogusławic Sierakowskiego Biskupa Przemyskiego Odprawionę, Przez samego JWJM. X: Konsekratora miane. (B. m. dr. i r.) (1744). fol., k. 13 nlb.

Przeplatane gęsto łaciń.
Ob. Wysocki Samuel.
Joher 9004.

Czartor. — Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwow.

— Kazanie w dzień Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w kościele farnym Buczaickim na summie przez Jaśnie Wielmożnego Jmci X. W. Sierakowskiego miane, za rozkazaniem Jasnie Wielmożnego Pana Mikołaja Potockiego podane do druku i temuż Jasnie Wielmożnemu fundatorowi ofiarowane. Poczajów, Druk. J. K. M. WW. XX. Bazylanów. 1764. fol., kart 14. Krasiń.

— [List pasterski, rozpoczynający się:] Wacław Hieronim z Bogusławic Hrabia Sierakowski z Bozey y Stolicy Apostolskiej łaski Arcy-Biskup Metropolita Lwowski Orderu Sw: Stefana Króla Apostolskiego Wielk. Krzyża Kawaler. fol., 1 str. Ossol.

— [List pasterski polecający odprawianie Mszy świętej i modłów za duszę śp. Ojca świętego Benedykta XIV]. Datum w pałacu naszym Biskupim Brzozowskim Dnia 10^o Miesiąca Czerwca R. P. 1758. Wacław Biskup. fol., k. 2. Jagiell. — Ossol.

— [List Pasterski] ogłoszony anno 1770. w 4ce, k. nlb. 4. Ossol.
— List pasterski... 1770 dnia 29 lipca. fol. plakatowe.

Z powodu zgonu Wołowicza, bisk. łuck. Jagiell.

— Toż... z dnia 29 grudnia 1770. fol. O mięsopuście Jagiell.

— Toż... z 13 maja 1772. fol.

O Annie z Kolowratów Mniszchowej. Jagiell.

— Toż... z 17 Decemb. 1773.

Po łac. i po polsku o umniejszeniu świąt. Jagiell.

— Toż... 27 Jan. 1776.

O cłach i komorach, o przewożeniu towarów. Jagiell.

— List pasterski do ludu Archidiecezyi Lwowskiej po zakonczonym szczęśliwie jubileuszu wielkim, o wytrwanie w przedsięwzięciu dobrym... dnia 9^o Grudnia roku pańskiego 1776. napisany. fol., k. nlb. 6.

O Józefie Skorupce Padlewskim. Ossol.

— Toż... d. 24. grudnia 1777. fol. Jagiell.

— Toż... z d. 3. marca 1778. fol. O X. Leonie Szeptyckim Arcyb. kijowa. Jagiell.

— Literae pastorales dd. Varsaviae d. 27 Novembris 1758. fol. plak., 1 str. Uznanie za swego koadjutora Konat. de Bnin Mossyńskiego Bisk. Livon. i Piltyn. Inne jego listy past. obacz wyżej pod: Epistola, niżej pod: Proces... i pod: Rozporządzenie. Jagiell.

— Majus Szembecius, In Celsissimo Principe Illvstrissimo & Reverendissimo Domino D. Stanislao in Słupow Szembek, Dei & S. Sedis Apostolicae Gratia Archiepiscopo Gnesnensi, Legato Nato

Regni Poloniae, & M. D. L. Primate Primoque Principe, Archiabbatiae Tinecensis Perpetuo Administratore. Fragrantissimo Ternione Rosarum in Ecclesia & Patria Amoenissimvs. Ad Annum Sui Indigetis recursum Efflorescens, Atque Eiusdem Celsissimo Nomini, Debiti obsequij & gratulatorij Applausus ergo per Devinctissimum Clientem, Venceslaum Hieronymum à Bogusławicę. Sierakowski Nomine Totius Seminarij Primatialis Lovicensis, Archypraesuleo Honori Obligatissimi. Oblatus Anno Domini 1720. Die 8va Maji. (B. m. dr.) fol., k. 20 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Szembeków, pod nim sześciowiersz. Na następnej karcie dedykacja. Od karty 6tej do 10 wiersze na cześć różnych Szembeków. — Na k. 6: ...Franciscus in Słupow Szembek, Castellanus Camenecensis Roseus Genitor Tuus... — Na k. 7: ...Michael Szembek, episcopus Paphensis, suffraganeus, decanus et officialis generalis Crac., abbas Clarae Tumbae. — Na k. 7 v.: ...Christophorus Szembek, episc. Premysl. praepositus Miechoviensis. — Na k. 8: ...Joannes Szembek, supremus regni cancellarius, Łomżensis, Graudentinensis, Campinensis capitaneus. — Na k. 8 v.: ...Alexander Szembek, dapifer regni, Becensis, Radomscensis capitaneus. — Na k. 9: ...Christophorus Szembek, episc. Vladisl. — na k. 9 v.: ...Franciscus Szembek, castellanus Wislicien; — na k. 10: ...Antonius Szembek, tribunus Oswiecim, vicepalatinus Crac. i Petrus Szembek, burgrabius Crac. Poza tem na k. 9 v. wspomniany Konstanty Szaniawski, bisk. krak.; a na k. 14 Andrzej Trzebiecki i Jan Małachowski. — Na k. 10 v. i 11 r. spotykamy nazwiska rodów spokrewnionych z Szembekami jak: Pieniązków, Wiśniowieckich, Rupniewskich, Warszyckich, Tarłów, Morskich, Wielopolskich, Tarnowskich, Jagniatkowskich, Bidzińskich, Dembińskich, Leszczyńskich, Małachowskich, Ligęzów, Zbąskich, Opockich, Zielińskich, Czernych, Trzczańskich, Kobielskich, Walewskich, Chełmskich, Marchockich, Przerębskich, Ożarówskich, Szczepanowskich, Rayskich, Gawrońskich, Przyjemskich, Przyłęckich, Rychłowskich, Nielepców, Pruszyńskich, Romerów i Raszewskich. Jagiell. — Krasiń. — Ossol.

— Mowa J. W. IMCi Xiędza Sierakowskiego Arcy-Biskupa Lwowskiego na Seymie Coronationis 1764. miana. (B. m. dr.) fol., 1 ark. dr. Branic. — Krasiń. — Ossol.

— Mowa J. W. J. X. Arcybiskupa Lwowskiego na Seymie Extraordynarynym die 6ta Octobris 1767. w Warszawie miana. (B. m. dr. i r.) fol., k. 4 nlb. Bez osobnej karty tytułowej.

Od k. 2 do końca: Mowa Tegoż J. W. J. X. Arcybiskupa miana na Radzie Senatu die 25 Maii Roku tegoż.

Przeciwko dysydemtom i dyzunitom. Odwołuje się do monarchów katolickich i do Ojca świętego od żądań Rosji i Prus. Akad. — Branic. — Krasiń. — Ossol.

— Nauka pasterska w dzień piątku w kościele metropolitalnym lwowskim przez JW. X. Wacława Hieronima hr. Sierakowskiego Arcybiskupa lwowskiego miana w roku 1774. we Lwowie w drukarni Antoniego Pillera. Hirtenslehre die an der Aschermitwoche von Ihro Hochgräflichen Excellenz dem Hochwürdigsten H. H. Venceslao Hieronimo Sierakowski von Bogusławicę Erzbischof zu Lemberg daselbst in der Domkirche ist abgehalten worden im Jahre 1774. Lemberg in der Buchdruckerey Anton Piller. fol., str. 31. Ossol.

— Obwieszczenie podane do wiadomości publicznej, do kaznodziei stołecznego miasta Lwowa przez J. W. Wacława Hieronima z Bogusławicę Sierakowskiego. Anno 1764. fol., k. 1.

O parafji katedr. lwowskiej, arcyb. lwow. Ossol.

— Ordinationes Resolutiones, et Declarationes in Congregatione Synodali per Cellmum Excell. et Revnd. Dominum Venceslaum Hieronymum de Bogusławicę Sierakowski... constitutae Anno D. 1768. Leopoli. Typis S. R. M. Academicis S. J. A. D. 1769. w 4ce, str. lb. 70.

X. Szydelski Arc. Sierak. i szkoły parafjalne. Lwów 1911 str. 25. Krasiń.

— Ordo missionum sub tempus Jubilaei magni Leopoli, 1776. fol.

— Process na suplikacye przedseymowe. Wacław Hieronim z Bogusławicę Sierakowski, z Bozey i stolicy Apostolskiej łaski Arcy-Biskup Metropolita Lwowski. fol. plakat. Ossol.

— Process suffragiorum za duszę ś. p. J. O. Imci Pani Anny Radziwiłłowy Wojewodziny Wileńskiej Hetma-

nowy W. Wielkiego Xięstwa Litewskiego (13 kwietnia 1771). fol., str. 1. Jagiell.

— Process gratiarum actionis za ocalenie przy życiu Nayiasniejszego Pana (d. 3. grudnia 1772). fol. plakat., str. 1. Jagiell.

— Proces Jubileuszu wielkiego do innych kościołów rozciągający. Lwów, 1776. fol.

Katal. Al. Batowskiego.

— Process suffragiorum za duszę ś. p. Jmci Pani Heleuy z Morskich Hrabiny Tarnowskiej (18. marca 1771). fol. plakat. Jagiell.

— Process suffragiorum za duszę ś. p. J. W. Imci Pana Maurycego Kurdwanowskiego Starosty Baranowskiego (13. listopada 1771). fol. plakat., str. 1. Jagiell.

— Process suffragiorum za duszę ś. p. J. O. J. P. Jana Klemensa Branickiego Kasztelana Krakowskiego Hetmana W. Koronnego (14. listop. 1771). fol. plakat. Jagiell.

— Przemowa JW. Nayprzewielebniejszego Jego M. X. Wacława Hieronima z Bogusławie Sierakowskiego Biskupa Przemyskiego Do Ludu parochialnych Kościołów pod czas powtorney generalney wizyty pasterskiej w Roku 1753. Dnia 15. miesiąca Maja Zaczętey z nauką o Przyczynach Wizyty miewana a przez Jego Mei X. Jacka Sojeckiego Scholastyka Kolegiaty Brzozowskiej a oraz tegoż JW. Jmci Xiędza Biskupa Kapelana Do druku dla powszechnego nieustaiącego w Owieczkach tey Dyecezyi pożytku w Roku Pańskim 1758. Podana. W Przemysłu w drukarni Jego Krolewskiej Mości Anno 1758. fol. k. 8 nlb.

Wykłada tu główne pobudki wizyt biskupich. Ossol.

— Rozporządzenie Wacława Hieronima Sierakowskiego Arcyb. Lwowskiego etc. datowane d. 3 Julii 1774. fol. str. nlb. 1. Krasin.

— Rozporządzenie Wacława Hieronima z Bogusławie hr. Sierakowskiego Arcyb. Metropol. Lwowskiego etc. datowane d. 12 Lipca 1774. fol. plak. Krasin.

— Sposób przeblagania Boga w uci-sku powietrza na bydło juz dawno trwającego. Lwów 1762. w 8ce.

— Uwiadomienie o śmierci Jerzego Mniszka Kasztelana Krakowskiego 1778. fol. plak.

(Sierakowski Wacław). Aureum Orientis Christiani saeculum, Illustr. ac Rñdi DD. Venceslai Hieronymi Sierakowski Episcopi Kamencensis, medio annulo integerrimo Orbi Sarmatico desponsatum, patriaque Sagitta propugnatum, a dioecesana Societate Jesu pronissimo cultu adoratum anno 1740. Leopoli typis Coll. Soc. Jesu. fol., kart 53. Ossol.

— S. J. Polon. Min. Provinciae Illustr. Excell. et Reverend. D. D. Venc. Hier. Sierakowski. Leopoli 1760.

— Opisanie koronacyi obrazu Najswiętszey Panny w Leżajsku u OO. Barnardynów, odprawioney 1752. r. d. 8. września przez W. H. Sierakowskiego Biskupa Chełmskiego, z wymieniem okoliczności akt ten poprzedzających. fol., 10 ark.

— Pamiętka czułości pasterskiej, to jest wizyta Wacława Sierakowskiego Biskupa Przemyskiego na 2 części rozłożona 1751.

— Celsissimi Reverendissimi domini D... Dei et apostolicae sedis gratia Archiepiscopi Metropol. Leopoliensis, equitis aquilae Albae etc. immortalia in deum hominesque Promerita anniversario translationis divi Venceslai principis martyris die anno MDCCLXIII (1763) tertio nonas Martias celebrata in universitate Leopoliensi a poetis ejusdem. (Na końcu:) Leopoli, typis S. R. M. Academicis 1763. w 4ce, k. 2.

Elegia. Jagiell.

— Sagitta gentilitia tertio Pontificii honoris coelo illata. Cracoviae typis Universitatis (1760). fol., 15 ark.

Powinszowanie Wacław. Hieron. z Bogusławie Sierakowskiemu wstąpienia na Katedrę Przemyską.

Notata Jochera.

— Salutatio judicum deputatorum ad tribunal Thesauri regni praesidente illustrissimo ac reverendissimo domino,

domino Venceslao Hieronymo comite in Bogusławie Sierakowski episcopo Premisliensi &c. &c. nomine Collegii Radomiensis Scholarum Piarum, facta ac sub auspiciis illustrissimi et excellentissimi comitis D. Adami Małachowski ejusdem tribunalis mareschalcii Nova honoris accessione incisoris regni sub idem tempus adaucti publicae luci data. Anno aerae vulgaris 1755. w 8ce, k. nlb. 12.

Od k. 3: Oratio quod unum ad altissimam pacis commoda. Dedykacja Marszałkowi. Jagiell. — Ossol.

— Illustrissimi Excellentissimi ac Reverendissimi Domini Domini Venceslai Hieronymi de Bogusławie Sierakowski Dei et Apostolicae sedis gratia Archiepiscopi Leopoliensis, totius Russiae Metropolitanus, Salutatio in auspiciatissimo in principem hanc Cathedram ingressus nomine provinciae Minoris Poloniae Societatis Jesu facta anno Christi MDCCLX (1760). Leopoli typis academicis S. R. M. Collegii Societatis Jesu. fol., kart nlb. 27.

Panegyricus uczyna się: Publicae istius effusaeque laetitiae.

Czartor. — Jagiell. — Ossol.

— Illustrissimus Excellentissimus et Reverendissimus Dominus D. Venceslaus de Bogusławie Sierakowski Dei et Apostolicae Sedis Gratia Episcopus Premisliensis in Primo suae Cathedrae et Dioecesis aditu a Dioecesano Resso-viensi Scholarum Piarum Collegio officioso panegyri salutatus Anno 1742. Cracoviae, Typis Dominici Siarkowski S. R. M. Typogr. 1742. fol., str. 26. Ossol.

— Synodus dioecesana Leopoliensis sub Celsissimo ac Reverendissimo Domino Domino, Venceslao Hieronymo de Bogusławie Sierakowski Dei et Apostolicae Sedis Gratia Archiepiscopo Metropolitanus Leopoliensi. Anno Domini 1765. diebus 20. 21. et 22. Maji in Ecclesia Metropolitana Leopoliensi celebrata. Leopoli Typis S. R. M. Academicis. 1765. fol., ark. 39.

Są to ustawy Synodu djecezjalnego.

Ob. Synodus.

Chłędów. Spis. — Jocher 7552.

— Sublimitas sagittae, princeps Sanctitatis, Integritatis et Majestatis in Regno, Sphaerae annuli aeternitatis, felicitatis publicae, Illustr. ac Rmi DD. Venceslai Hieronymi Sierakowski Episcopi Premisliensis in auspiciatissimo Suae Cathedrae aditu, inter patriae desideria, Civium plausus, dioecesis vota, demonstrata a dioecesanis Collegiis Premisliensi, utroque Jaroslaviensi, Krosnensi et Samboriensi Soc. Jesu anno 1741. Leopoli typis Coll. Soc. J. fol. arkuszy 19. Ossol.

— ob. Akademia z historyi (1756) — August II (1735) — Awedyk (1759) — Benedykt XIV (1760) — Biegaczewicz Alb. (1742) — Brzyski L. (1780) — Congregatio (1763) — Ćwierzowicz Fr. (Dissert. 1766) — Drohojewski Iwon (1756) — Exercitatio — Hulewicz J. (1758) — Idzelowicz Michał (1781) — Jordan And. — Karwosiecki P. (1759, 1762) — Kaszewicz M. (1774) — Kocięński Józ. (1747) — Laurentius (1756) — Majehrowicz Sz. (1764) — Małyszko (1759) — Manifestatio (1735) — Mater (1744) — Meditationes (1778, 1760, 1770) — Mostowski (1774) — Nawrotowski P. (1751) — Nerezjusz (1764) — Nowakowski M. (1747) — Obwieszczenie (1770) — Ostrowski Grz. (1768) — Pobudka (1749) — Podhorodeński J. (1761) — Podziomkiewicz Kl. (1742) — Prawo (1759, 1773) — Praxis (1760) — Propositiones (1759, 1761) — Pruski J. (1755) — Putanowicz J. (1760) — Romanowicz Paweł (1761) — Rozwadowski Antoni (Dyaryusz wyjazdu 1760) — Rzuchowski F. (1755) — Saeculum aureum (1740) — Salutatio (1755) — Serra (De exercitio) — Sierakowski Michał (Kazanie) — Sołtyk K. (1780) — Synodus dioecesana Leopoliensis (1765) — Szymonowicz Szym. (Opera 1772) — Tęgoborski (O zasł.) — Theses ex universa theologia (1756) — Turski F. (1780) — Ziembicki (1765).

Janocki Excerptum polon. liter. s. 9, 58, 316. — Gazeta Warszawska 1780 r. — Teleżyński Epitaphia in Eccl. SS. Trin. in Crac. 1790. str. 3. — Siarczyński Opis Jarosławia 117 i 123. — Rzepnicki Vitae

praesul. I. 237—241. — Zacharyasiewicz Vitae Epp. Praemial. 159—165. — Łętownski Katalog IV. 41—4. — Dzieduszycki Maurycy w Dodatku do Gazety Lwowsk. 1859, oraz Kościół katedralny str. 53. — Enc. Org. XXIII. 436 i 37. — Skibiński Polska I. 839. — Świątki Hist. pam. 1859. — Katalog ręk. Ossol. I i II. — X. Chotkowski Hist. kośc. w Galicji t. I i II. — X. Szydelski Arcyb. Sierakowski i szkoły 1911.

W archiwum Kapituły lwow. jest fascykuł aktów czyli sumariuszy drukow. Romae, typis Bernabo (około 1770) w sprawie arc. Sierakowskiego o zburzenie kaplicy Domagaliczów.

SIERAKOWSKI Waclaw Jan Nepom. Mowa Jmci Xiędza Waclawa Jana Nepomucena Sierakowskiego, syna chorążego krakowskiego na pogrzebie ś. p. JW. Jmci Pani Doroty z Niemojewskich Siemieńskiej, Kasztelanowy Lwowskiej, fundatorki WW. OO. Reformatorów w Wiszni, w ich Kościele miana. D. 16 Stycznia 1758 r. w 4cc, ark. A, (kart 4).

Toż w Mowy wyborne. Lublin 1759 355—359. Branic. — Ossol.

— Propositiones ex universa philosophia in Scholis Premisliensibus S. J propugnatae mense Iulio 1760. B. w. m w 8cc, kart nlb. 29 i tabl. ryc. 4.

Por. t. XXV str. 288, gdzie opisane inne „Propositiones“ dedykowane biskupowi Sierakowskiemu. Krasiń. — Zamoj.

— ob. Akademia z historyi (1756) — Sierakowski W. (Academia annuas).

Sierakowski Wal. ob. Pirelli (1765).

Sierakowskie dobra ob. Dowody (1776) — Sierakowo.

SIERMANTOWSKI Szymon Jan Kanty. Amphion ad petram Maioris Poloniae canens, B. Joannes Cantius regni Poloniae et ejus scholae patronus, annua suae festivitatis die recurrente, 19. Octobris Anno Domini 1713: in ecclesia sanctorum Apost: Petri et Pauli, cathedrali Posnaniensi, in praesentia peraugusti Capituli, tum illustrium et nobilissimorum hospitem a M. Simone Joanne Cantio Siermantowskij, AA: LL: et philosophiae doctore, in Academia Posnaniensi professore, cultu panegyrico demonstratus. (Oratio)... (Posnaniae).

Typis Acad. Posnaniensis (1713). fol., karta tytułowa, 2 karty przedmowy, 4 karty nlb.

Na odwr. tytułu wiersz: Mich. Cebrowskiego. Oratio zaczyna się: Classicum A. A. an eloquium claugorē. Jagiell. — Ossol.

— Faedvs Crveis cum Gladio. Dum Perillustris & Reverendissimus Dominus, D. Franciscvs Wolinski, Ecclesiae Cathedralis Posnaniensis Canonicus, Collegiatae Lanciciensis Primicerius, Praepositus Sanicensis, Stativarum hibernarium per Dioecesim Posnaniensem Generalis Commissarius, Utriusque Juris Doctor in Universitate Cracoviensi Die 20 Mensis Maj ritu solenni renuntiaretur; contra malitiam seculi Factvm. & in argumentum cultus officiosi, ac Venerationis debitae, operā & calamō M. Simonis Joannis Cantii Siermantowski, in eadem Vniversitate Philosophiae Doctoris, in Academia Posnaniensi, Grammatices & Poeseos Professoris, per Majorem Poloniam Pvblicatvm. Annō Verbi Aeterni, cum natura humana stricto Faedere juncti 1713. Posnaniae Typis Academicis. fol. k. 9 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Wolińskiego, niżej sentencja z Tibulla i dwuwiersz z podpisem: Simon Pietrewicz, Primor. Ord. Clericus, Auditor Poeseos.

Na ostatniej karcie unoszący się anioł z trąbą przy ustach podtrzymywaną prawą ręką, w lewej ręce wieniec; z trąby wychodzą słowa: Auditis Musae Cracides! Na ostatniej stronie sentencje z Owidjusza i Amm. Marcel.

W egz. Jagiell. brak tej karty. Jagiell. — Ossol.

— Floralia amoris divini, in divinnissimo Philippo Nerio Florentino, congregationis oratorij fundatore, in ecclesia Sanctae Margaritbae V. et M. parochiali, ejusdem congregationis ad Posnaniam. Praesente nobilissimi auditoris concursu, septimo Calendas Junij, per M... Philosophiae in Alma Universitate Cracoviensi Doctorem, in academia Posnaniensi Poeseos Professorem alumnatus Szoldrsciani Praefectum devoto orationis cultu observata. Anno Domini MDCCXV. Posnaniae, Typis Academicis (1715). fol., k. 7 (sygn. B₂).

Ded.: Franc. Kaźnowskiemu Eccles. Cathedr. posn. praelato. Oratio zaczyna się: Procul a conspectu.

Dzików — Jagiell. — Krasiń.

— **Siernicki Alexander Casimirus** ob. Gnyzler Bartłomiej Jacek.

SIEROSŁAWSKI Tomasz Józef Kanty. Constructio concordantiae ex obliquo orbis discordantis casu in Mercurio (a) figurata in Christo Salvatore ad planum et plenum salutis humanae sensum reducta, spectatrici illustrium ac magnorum hospitem praesentiae a generosissima nobilissimaq. juventute in academia Myszkoviano Pinczoviensi ad regulas scenici apparatus explicata, anno quo pacis aeternae constructio stetit die CCXXVIII. die 23. Martii. Cracoviae typis Universitatis. (a) Ode Xma lyrici vatis. (b) Psal. 95. (1728). fol., ark. 3.

Na odwr. str. tytułu herb Godziemba, pod nim 4 wiersze łac., podpisał Stanisław Wysocki Stud. Grammatyki. Przypis proza Wawrańcowi z Dębia Wysockiemu Kanonikowi Chełmińskiemu podpisał Tomasz Józef Kanty Sierosławski filoz. D., grammatyki professor. — Stanisław Wysocki był synem Franciszka miecznika Sochaczewskiego. Jest to treść dialogu po łacinie, w trzech aktach z prologiem i epilogiem. Zamojs.

— **Odnowa starodawnych ozdób Świętego Zjawienia N. Begarodzicy Maryi z ŚŚ. Joachimem y Józefem** w mieście Włoszczowy wslawionego. Kraków druk. Akadem. 1750. w 8cc. Bibl. X. Polkowskiego.

— ob. Pałaszowski Krz. (Argo navis 1724).

(**Sieroszewscy**). Kommissya do rozszdzenia sprawy o Dziedzictwo (!) Wsi Kobelnik. Między Urodzonymi Sieroszewskimi z jednej a Wielmożnym (!) Głębockimi, Kasztelanami Kraświckimi, Małżonkami z drugiej strony. (1773). fol., k. 1.

Bibl. T. P. N. w Poznaniu.

SIEROSZEWSKI Antoni, Generał adj. Głos Jaśnie Wielmożnego Sieroszewskiego Generała Adiutanta J. K. Mei Posła Kaliskiego. Dnia 27 Octobris r. 1780 w Izbie Poselskiej miany. 1780. fol., k. 1.

W sprawie Ministra Tyzenhauza oskarżonego o nadużycia. Broni go. Nie pozwala na wzięcie w deliberację projektu co do wyznaczenia komisarzy. Jagiell.

(**Sieroszewski Antoni**). Nadgroda U. Antoniemu Sieroszewskiemu Generałowi Adiutantowi J. K. Mei. fol., k. 1.

Bibl. T. P. N. w Poznaniu.

Sieroty ob. Damhuder Justus (1605) — Groicki Bartłomiej (1605).

Sierpca (z) Albert, Felix, Tomasz ob. Sieprc.

Sierpontowski Waleryan ob. Canevesi Thomas (1636).

SIERSKI Mathias. ΠΡΟΠΕΜΠΤΙCON In Discessum Illvstrivm Et Magnificorum D. Dominorum Alberti Et Joannis KamienieczKim (sic) a Kamieniecz et Olesko &c. Vuiteberga in Patriam proficiscentium. Dominis suis elementissimis Scriptum A Mathia Sierski Polono. Witebergae Excevdibat Johannes Crato. Anno M.D.LXV (1665). w 4cc, k. 4 nlb.

Wiersz łaciński. Na k. Aij opiewa Janusza Łatańskiego i Andr. Kościeleckiego (nazywa ich Koletia proles). — Kamienieccy wracali do Wielkopolski z powodu pogrzebu Andr. Kościeleckiego († 1564) ich dziada. Studjowali w Witenberdze artes et musas. Na końcu dedykuje im przekład psalmu 133ego. Czartor.

Sierzawski Gaspar ob. Kuszewicz J. K. (Fructus).

Sierzulski Maciej ob. Winnowicz J. (Kazania 1794).

Sierzycki Jakób ob. Piskorski Seb. — Tomaszewski Albert (1698).

SIERZYCKI Szymon Erazm (1644 † 13 maja 1714). Amphitheatrum Magnificentiae Lavreatae. XXIII. Columnis, ad Ritum Prisci Aevi. Cum Symbolis, & Lemmatibus, Virtuti & Honori; XXIII. VV. DD. Secvndae Lavreae Candidatorvm. Dum Svb Felicibus Avspiciis. Illvstrissimi, & Reverendissimi Principis, Ac Domini, D. Andreae Trzebicki, Dei, & Apostolicae Sedis Gratiā. Episcopi Cracoviensis. Dvois Severiae, Almae Uniuersitatis Cracoviensis, Cancellarii Fautentissimi A Perillvstri, & Admodvm Reverendo Domino, Domino M. Andrea Kycharski. Sacrae Theologiae Doctore, & Professore, Ecclesiarum Crac: Cathedralis Canonico, & Collegiatae SS: Om-

nium Praeposito, Curato Prossouien: Scholarum Vladislavia — Nouoduorsciannarum & Contubernii Hierosolymitani Prouisore, Maioris Collegii Seniore Patre, Academiae Cracouiensis, Procancellario dignissimo. Post Certaminis Philosophici, Examinisq; rigidi Superatos Labores, Magisterii in Artibus, Et in Philosophia Doctoratus Licentiam Consequerentur, A Simone Erasmo Sierzycki, Ord: Canon: Regul: Conuentus Miechouiensis Professo, eiusdem Laureae Candidato. cum applausu Panegyrico Erectum, Luciq; Publicae Consecratvm. Anno Salutis, M.DC.LXXIV. Mense (dopisano: Junio) Die (dopisano: 5) Casimiriae Ad Cracoviam In Officina Typographica Balthasari Smieszkowic S. R. M. Typogr: (1674). fol. k. 18 nlb.

Tytuł i cały tekst ujęte w ozdobne ramki. Na odwr. k. tyt. herb Kanoników Regul. miechowskich z napisem u góry: In Arma Orda Canon: Regvl: Smi. Sepsvlchri Celebrimi Conventvs Miechoviensis; u dołu czterowiersz z podpisem: Joachimvs Josephus de Pilca Korycinski Dapiferides Cracouien: Scholae Poeseos Studiosus.

Dedykacja autora prozą: Augustino Wolski, ecclesiae cathedralis Camenecensis canonico, s. Hedvigis ad Cracoviam praeposito Ordinis Canonici... Custodi obejmuje 2 karty. — Potem wiersze: na 4 karcie: D. Joanni Cantio... Monumentum. — Na k. 4 v. i 5tej: ...Andreae Kucharski... gratiarum actio panegyrica. — Na k. 6tej: ...Examinatoribus... Nicolao Broscio... Joanni Michalski... Stanislao Biezanowski... pignus immortale. — Na następnych 10ciu kartach wiersze na cześć kolegów: Franc. Rolińskiego, Kazimierza Wacława Straszynskiego, Marcina Oślińskiego, Józefa Wiśniowskiego, Macieja Brockiego, Krzysztofa Krzykawskiego, Jana Tuczepkiego, Jana Wojciecha Zolwińskiego, Jana Zajączkowicza, Jakóba Zajączkowicza, Krzysztofa Grzybowski, Jana Ekarta, Grzegorza Łagowicza, Kaspra Ciecchanowskiego, Stanisława Spinka, Stan. Mandeckiego, Franc. Rogożeńskiego, Marcina Gajeckiego, Marcina Kazim. Słowikowskiego, Benedykta Wilczka, Dominika Maderniego i Wojciecha Krupskiego. — Na ostatnich 2 kartach wiersze na cześć autora: Kazim. Wacł. Straszynskiego, Józefa Wiśniowskiego i Macieja Brockiego. — Na ostatniej stronie herb Uniwersytetu Jagiell., a pod nim napis: Sub felicibus auspiciis... Alberti Łańcucki... rectoris. Poza tem przy każ-

dym niemal wierszu jest godło w rodzaju herbu z odpowiednim napisem. Jest ich wszystkich 24.

Żebrawski Bibl. matem. (Dodatek) 2843. — Pamiętn. relig. moral. T. XXV 248—251. — Bandi. Hist. druk. krak. 447—8. Jagiell. — Zamoj.

Siesiccy ob. Gorski Ludwik (Namiot 1670).

Siesicka Elżbieta z Chalca Chalecka ob. Kamieński X. Petronius (Kaz. pogrzeb. 1631).

Siesicki Jan Dowmunt ob. Nauka o spowiedzi (1722).

SIESICKI, wojewoda mścisławski. List winszujący Świąt Wielkanocnych Tyzenhauzowi Wojewodzie Nowogrodzkiemu.

Swada Polska Ostrowskiego 1745. f. I. 4. str. 89.

(**Siesicki Dowmunt Michał**). Sława Niesmiertelna Bolesława Krywostego (sic) Dzielnością y Pobożnością, Niezwyciężonego Monarchy. Taż dwoiaka Cnota Pod zaszczytem w Najswiętszym Sakramencie utáionego Boga Nad Zbigniewem Tryumphiującego W Niesmiertelney Sławie Iasnie Wielmożnego Iegomosci Pana Michała Dowmanta Siesickiego Woiewody Mińskiego, Stárosty Wilkomierskiego &c. &c: Wiekuięca. Aktem publicznym Temuż Iásnie Wielmożnemu Iego Mości Panu Woiewodzie A oraz y świątu Litewskiemu Reprezentowaná Od Szlachetney Młodzi w Rezydencyey Kowieńskiej náukami się báwiający. W Wilnie w Drukárni Akadémickiey Societatis Jesv MDCXCIII (1693). fol., k. 6 nlb.

Na odwr. tytułu herb Hipocentaur i 2 wierszyki. Przedmowa do wojewody mińskiego, gdzie wychwala jego przodków Kaspra, Kazimierza itd. Podpisana: rezydencja Kowieńska. Sama treść dialogu zacierpana z Kromera. Składa się z antyplogu, prologu, 4 aktów, chórów i interludjów, epilogu. Kończy wiersz: Pean triumfalny. Jagiell.

— Theatrum perennantis Gloriam in quo Illustrissimorum Ducum Daurmandorum gloria. Magno Magnorum Ducum Sanguinis heredi Ill^{mo} D. D. Michaeli Dowmand Siesicki Palatino Minscensi... a Juventute Resid. Caucensis S. J. per Canoras Musae exci-

tatum An. 1690. Vilnae typis Acad. S. J. fol.

Herb Siesickiego z portretem, dalej portrety Romunta księcia Litewskiego, syna jego Dowmunda księcia Uciańskiego i innych Dowmundów. Notata Jochera.

SIESICKI Seweryn. Theoremata, Problemata, Quaesita Ex Geometria & Cosmographia Quae sub Auspiciis Perillustris Magnifici Domini Joannis Eperyeszy Praefecti Meyszagoliensis, Szyrviensis &c. Patris sui carissimi Demonstranda, resolvenda, atq; definienda Suscepit Severinus Siesicki Filius Marschalli Vitkomiriensis In Aula Almae Academiae & Universitatis Vilmensis Soc: Jesu Data omnibus praeter speciatim invitatos movendarum quaestionum facultate Praeside R. P. Benedicto Dobszewicz Societatis Jesu, AA. LL. & Philosophiae Doctore, ac in eadem Alma Universitate Matheseos Professore Publico Annō Domini MDCCLVII (1757) Mense Julio Die (dopisano: 3). w 4ce, k. 6 nlb.

Dedyk. autora Janowi Eperyeszemu. — Są to tezy z geometrii i kosmografii (co to jest sfera, długość i szerokość, orbity planet, zodiac). Kandydat miał wyjaśnić system Tychona i Kopernika i wyjaśnić znaczenie sfery roku. Czartor.

Siesicki Stefan ob. Kamieński Pet. (Kaz. pogrzeb. 1631).

SIESTRZENCEWICZ (Sestroncius) Petrus, prof. w Okszy. Iusta injusta augustae heroinae Catherinae a Potok Ianussi Radziwill Birzarum et Dubineorum Ducis coniugi persoluta. Lubecae Lithuanorum 1643. fol., kart 7.

Exemplarza w r. 1929 nie odszukano w bibliotece Krasieńskich. Krasień.

— Laudatio funebris Bartholomaei Keckermanii. Dantisci, typis Martini Rhodi 1609. w 4ce. Dzików.

— Lavdatio Fvnebris Illustrissimi Fortissimiqve Herois Dōini Dōini Christophori Radziwill Sacri Romani Imperii Principis Birzarvm & Dvbinorvm Dveis Palatini Vilmensis Exercituum Magni Ducatus Litvaniae Svpremi Generalis Administratoris Mohiloviensis Patris Patriae Scripta à Petro Siestrzencewicz. Excudebat Ioannes Kmita Famulus do-

lens Dominum defunctum (1641). fol., str. 1 nlb., 31 lb. i k. 1 nlb.

Sygnatury idą od str. 4 do 30. zaczyna B, kończy P.

Tytuł i cały tekst ujęte w ozdobne ramki. Mowa jest zwrócona do Janusza Radziwilla (M. D. L. archicamerarius, administrator Mohiloviensis etc.). Wspomina w niej o nadaniu Radziwillom książęcej godności, — o podrózach K. Radziwilla po Niemczech, Belgii, Francji i Anglii, — o jego służbie wojsk. w Holandji pod Maurycym Nassawskim, o jego zasługach na Litwie. Na k. F wspomina o rozruchach Grotowskiego, Wolskiego, Zioczka i Trynizewskiego (quos Megacra sublati latrocinii civilis vexillis armaverat), a które on zganił. Mówi o zwycięstwie nad Gustawem, Szeinem. Pozarowskim. O jego stosunku do Ludwika palat. reńskiego i do Wład. IV. Mówi o jego życiu prywatnem, o polowaniach, o zamiłowaniu w matematyce, geografii, astronomji. Kończy życzeniami do Janusza. Wspomina o jego poselstwach do Anglii, Belgii, Hiszpanji. Wychwala również Bogusława Radziwilla.

Na ostatniej karcie: Tab: Arg. Incisvm Deo Opt: Max... zawiera długi napis nagrobkowy, z którego okazuje się, że Krzysztof Radziwill umarł w Świadościu 20 września 1640 r. w 56 r. życia.

Birgel. — Ossol.

— Petri Sestrenci Laudatio funebris Illustrissimi Celsissimique principis ac Domini D. Georgii Radivili Castellani Trocensis etc etc etc. Lubecae in typographia Petri Blasti. w 4ce, sygn. D.

Przypis Januszowi i Krzysztofowi Radziwillom.

Dziennik. warsz. 1851. Nr. 259.

— Laudatio funebris Andreae Volani. Vilnae, Idib. Februar. anno 1610. w 4ce.

— Nauka o Sakramenciech świętych Nowego Testamentu... (1626) ob. tom XIX str. 72.

Jest to przekład IV księgi Jana Kalwina. Reszta dzieła miała zostać w rękopisie?

— Oratio epithalameos ad Janusium Radzivilium M. D. Lithuaniae Succamerarium Camenecensem Praefectum, etc. sponsum et Catharinam Stephaniam a Potok Potocka Palatini Braslaviensis filiam, sponsam... Lubecae ad Chronum 1638. typ. Joa. Kmitae. fol.

— ob. Schosserus Chris. Th. (Sirenum Aglaope 1611).

Parczewski Oraison funeb. 1727 s. 38. — Hoppius Sam. De scriptor. Schediasma. — Baliński Pisma his. III. 131. — Wizer. i rozstrz. nauk. 1840 T. XVII. s. 105. — Łukasiewicz Wyzn. helw. w Litw. II. 167. — Węgierski Hist. eccles. Slavon. 1652. str. 453. — Enc. pow. Org. XXIII. 447.

SIESTRZENCEWICZ Stanisław Bohusz (I) (1731 † 1 grud. 1826). Diarium congregationis synodalis utriusque Cleri Romano Catholici in Imperio Rossiaco absolutae. Mobiliviae 1793.

— Diarium congregationis synodalis utriusque Cleri Romano Catholici in Imperio Rossiaco. Mohileviae 1794.

— Gicya W Taurydzie Tragedia Przez Autora History Tauryckiej w Mohilewie nad Dnieprem. (Data dopisana:) 1783. w 8ce, k. 4 nlb. i str. 54.

Karta tyt. w egz. Akad. brzegiem, a zwłaszcza dołem silnie uszkodzona i nadklejona, wskutek tego brak daty. Na 3 pierwszych kartach osoby i argument.

Rzecz osnuta na podstawie Konst. Porfirogenety. Dzieje się w Chersonie. Występują Sarmaci i Sauronaci. Napisane wierszem (pięć aktów). Sztuka ta często była przedstawiana na prywatnym teatrze feldmarszałka księcia Czerniszewa.

Bernacki Teatr II str. 244. — Parczewski Oraison s. 40. Akad.

— Toż:.. Mohilew 1788. w 8ce.

— Histoire de la Tauride... par Stanislas Bohusz Siestrzencewicz... à Brunswick. chez Fauché. 1780. w 8ce.

Siestrzencewicz osobiście zwiędził Krym w towarzystwie feldmarszałka księcia Potemkina.

Wydania tego nie znam, ale musiało istnieć, skoro w r. 1783 (Gicya) zowie się autorem Historji Taurydzkiej. Znam tylko wydania z r. 1800 i 1824 oraz przekład rosyjski z r. 1806 (ob. Bibl. IV. 242). Na wydaniu z r. 1824 stoi: seconde édition, co wskazywałoby, że wyd. z r. 1780 jest wątpliwe?

— Kazanie JX. Stanisł. Bohusza Siestrzencewicza Wileńsk. Kat. Kanon. dyec. duchownych y świeckich rządów generalnego administratora w dzień ś. Stanisława Kostki, w r. 1771 w katedrze wileńskiéy miane. fol., k. 2.

Względem porwania króla. — Obacz niżej Predigt.

Jocher 5085.

Chreptow. — Kijows. — Krasiań.

— List Pasterski o Jubileuszu wielkim w r. 1776. Mohilew 1776. w 4ce.

— List Pasterski (datow. w Petersburgu d. 17 Maii 1798 r.). w 4ce, k. 1.

Krasiań.

— Oda [zaczynająca się od słów: I gdzież mi to Hipokrene — Zachwycone myśli niesie].

Miała być drukowana w Wilnie 1752(?), jak wspomina w swym pamiętniku (Rocznik dla arch. 1870 str. 11).

— Stanisław Bohusz Siestrzencewicz z Bożey Łaski Biskup Białoruski, Delegatus Apostolicus i t. d.

List Pasterski, pozwalający Jezuitom zakładać nowicjaty i przyjmować do zakonu. — Dat. w Mohilowie po S. Pietrze i Pawle r. 1779. — Przyłączona do tego Bulla Papieska, datowana 15 Augusta r. 1778.

Jocher nr. 7938. — Acta hist. eccl. VI. 132.

— Predigt des Herrn Stanislaus v. Bohusz Siestrzencewicz Canonic. der Kathedr. Kirche zu Wilna etc. welche er am Tage des H. Stanislaus Kostka Anno 1771 in der Cathedral-Kirche zu Wilna gehalten. Aus dem Polnischen ins deutsche übersetzt von T. J. fol. 1 arkusz.

Jocher 5083.

Czartor.

— Providentiae divinae evidens argumentum, Consideratio historico-philosophica de summo Regis periculo, 1771. die 3 Novembris. Vilnae, 1771.

Parczewski (Oraison) wyraźnie mieni autorem Siestrzencewicza i twierdzi, że edycja 1a wyszła w Wilnie, a przedruk w Warszawie. — Bielaki str. 67 przeciwnie mówi, że on po polsku i po łacinie wydał.

— Regulamen dla kościołów i klasztorów katolickich w Imperyum rosyjskiem. Wilno 1798 r.

— O Rossyi zachodniej. Mohilew, 1793. w 8ce.

— Sermo die natali Augustissimae Principis Catherinae II. Rossiarum Omnium Imperatricis, ab Ill. Stanislawo Siestrzencewicz Bohusz... in aede parochiali Rezitensi dictus d. 21 Aprilis v. s. 1794 anno, Mohiloviae.

Parczewski Oraison funebr. str. 41.

(Siestrzencewicz Stanisław). Stanisław Bohuszio Siestrzencewiczio Illustriss. Excellentiss. Reverendiss. Polonor: Ordinium (sic) S. Stanislawi. Et. Aquil. Alb.

Equiti Quod. Praesulum Omnis. Russiae. Mosc. Princeps. Iam. Des. Nunc. Pallio. Muneris Sui. Donatus. Est Societas. Jesv Patrono. Suo. Opt. B. M. Laetabunda Carmine. Hoc Gratulatur. Mohileviae In Priuileg: a Sua Imperatoria Majest: Typogr: Illmi Exc: ac Rev: D. Archi Episcopi Mobil: Romanor: An: 1784. w 4ce, k. 6 nlb.

Tytuł i tekst ujęte w ramki z winietami. Napisane w formie sielanki (Damon i Lycidas). Ossol.

— Phaleencium carmen ad Illustrissimum ac Reverendissimum Stanislaum Bohusz Siestrzencewicz, cum in episcopum Mallensem consecraretur nomine Coll. Nobil. Vilnensis Schol. Piar. (1773). folio.

— Corona applausuum et votorum merito capiti Ill. Stanislawi Bohusz Siestrzencewicz Episcopi Mallensis Canonici Cathedr. Vilnensis etc. contexta et poeticis utriusque linguae metris ac lusibus adornata nec non in solemnii eiusdem inauguratione oblata a Collegio Academico Vilnensi S. J. Anno MDCCLXXIII (1773) 3^o Nonas Octob. w 4ce, 1¹/₂ ark.

Petersb. publ.

— Illustrissimo Excellentissimo ac Reverendissimo Domino Domino Stanislawo Bohusz Siestrzencewicz Episcopo Albae Russiae Domino Clementissimo Pro Aperto Polociae Tyrocinio Societatis Jesu Eucharisticon Luce Sancto Ignatio Societatis Jesu Fundatori Sacra Oblatum. Vilnae Typis Regiis penes Academiam. (B. r. 1779?). fol., k. nlb. 5.

Tytuł i tekst ujęte ramkami, na k. tyt., u góry drugiej karty i na końcu winiety. Tekst wierszem. Ossol.

— Kalliodor pasterka w dzień imienin J. W. J. X. Stanisława à Bohusz Siestrzencewicz, Arcy-Biskupa Mohilowskiego. Od Kollegium Dubrowieńskiego. Mohilew. 1788. w 4ce.

Petersb. publ.

— Powitanie JMości X. Stanisława Bohusza Siestrzencewicza Arcy-Biskupa Mohylewskiego przez XX. Franciszkaków Prowincyi Biało-Rosyjskiej. w 4ce.

— Salutatio Illustrissimi Reverendissimi atque Excellentissimi Domini Domini Stanislawi Bohusz Siestrzence-

wicz Dei et Apostolicae Sedis gratia Episcopi Albae Russiae sub tempus pastoralis Visitationis ecclesiae parochialis Schlovensis FF. Praedicatorum provinciae Russiae Sancti Hyacynthi ab addictissimis suae Illustrissimae Excellentiae eisdem fratribus Schloviae in plausus oblata anno salutis 1774. (Vilnae). fol., k. 8.

Od k. 6 wiersz polski: Stróżu błogosławiony zbawicielu trzody. — Są dwa odmiennie odbicia karty tytułowej. W drugiej zmiana w zaczęciu: Salutatio illustrissimi, excellentissimi atq; reverendissimi.

Jagiell. (dwa odbicia) — Ossol.

— Wiersz w dzień imienin Jasnie Wielmożnego Nayprzewielebniejszego Jego Arcypasterskiej Mości Stanisława a Bohusz Siestrzencewicza S. K. R. Arcybiskupa Mohilewskiego, kanclerza Orderów Orła Białego, S. Stanisława etc. etc. ofiarowany. Przez X. C. G. P. K. I. T. I. K. M. P. K. Roku 1796. w Mohilewie. w 4ce, k. 4.

Tyszk. w Czerw. Dworze.

— Wiersz od siestrzencewów... ob. Siestrzencewicz Stan. (II).

— Jaśnie W^{mu} JMcI Xiędzu... w dzień imienin szkoły Mohilewskie S. J. (B. w. m.). 1775. w 4ce.

— Do JMcI Xiędza Stanisł. Bohusza Siestrzencewicza, Arcy-Biskupa Mohilewskiego, w dzień imienin, od Dubrowieńskiego Xięży Piarow Collegium oda. Mohilew. (Bez wyr. roku). w 4ce.

Petersb. publ.

— Do Jasnie Wielmożnego JMcI Xiędza Stanisł. Bohusza Siestrzencewicza Biskupa Białoruskiego w dzień imienin od prowincyi Biało Ruskiej S. Jerzego zakonu Karmelitanskiego wiersz. Wilno, 1780. w 4ce.

Ossol. — Petersb. publ.

— Do Jaśnie Wielmożnego JMcI X. Stanisława Bohusza Siestrzencewicza Biskupa Białoruskiego Kawalera Orderu Orła Białego i Sw. Stanisława w dzień Imienin od Prowincyi Biało-Ruskiej S Jerzego Zakonu Karmelitanskiego. Wiersz. Roku 1781 8 maja. w 4ce, k. 4. Ossol. — Petersb. publ.

— Wiersz do JW. Xdza Stan. Siestrzencewicza w czasie solennego wstępu

na archi-katedrę, od prowincyi Karm. S. Jerzego ofiarowany. Mohilew 1784. w 4ce.

— ob. Actus (1798) — Archetti (Mowa i Oratio 1784) — Directorium divini officii Mohilov. (1785) — Ditthey Filip Henr. (1769) — Katarzyna II (Ustawy na gubernye 1777, 1795) — Kniażewicz (1772) — Koncewicz (1767) — Litta Laur. (Actus ad ecclesiam 1798) — Mackenzie (Sztuka zdrowia 1769) — Prošby (1780) — Seryarz — Sistrzeńcewicz Stan. (II) — Szymonowicz Szymon (Pentezylea 1778) — Tomaszewicz (Wiersz 1780, 81, 83) — Zubowski Xaw. (Węzeł 1780).

Dla jego charakterystyki jest ważnym przykład ukazów Katarzyny (ob. Katarzyna), podany przez osobę nienazwaną jako wzór do reformy wewnętrznej w Polsce, o czem w tomie XXVII pod: Seryarz projektów (1785). Ogłoszono tam ten jego przekład z dedykacją dla carowej, w której mówi, że przez to tłumaczenie uczył się narodowego języka (rosyjskiego!). Ukazy te z powyższą przedmową wyszły też i osobno z druku, o czem obacz w tomie XIX str. 176.

Inne jego dzieła, a zwłaszcza najważniejsze: Recherches sur l'origine des Sarmates (4 tomy, r. 1812) ob. Bibl. tom IV str. 242. Enc. Org. XXIII. 449 podaje następujący tytuł: „Kazania i mowy w językach pol. i łac. miewane w różnych białoruskich kościołach“. Mohilew 1794. — Zapewne mylna wiadomość. Znam tylko kazania, i listy wydawane luźno.

Pamiętnik Warsz. 1815. III. 284, 285. — Lelewel Bibl. ks. I. 53—55. — Kur. Warsz. 1825. Nr. 136 oraz 1826. Nr. 309. — Gaz. Warsz. 1827. Nr. 3. — Roczn. Tow. krak. V. 22 i 28. XVI. 166—181. — Dzienn. Wil. 1826. Now. nauk. I. 405 i 6. — Bulletin des sciences historiques, antiquites, philologie 1828. Fevrier s. 200—202. — Otcieczestwiennija zapiski Grudzień 1826. Nr. 80 s. 372. — Encykl. pow. Org. XXIII. 447—49. — Pam. rel. moralny 1860. Serja II T. V. s. 642. — Szantyr Zbiór wiadom. 1843. — Parczewski Mowa 1827. — Łaszkiewicz Mowa 1827. — Stachowski Rys życia 1839. — Darowski Młodość Stan. Bohusza w Roczn. dla archeol. 1870 str. 1—14. — Przegląd pow. 1897 II. — Godlewski M. Journal et corresp. 1913 (z lat 1797—8); Tenże De cardinalatu 1909; Tenże w Kwart. teol. 1905; Tenże Sedes primitialis. 1906. — Pierling La Russio et S. S. IV (1912). — Przegląd histor. VI. 83. — Bieliński Uniw. wil. I, II, III — Tołstoj Catholicisme II. —

Ireneusz Lubieński 1898. — Loret Kościół katolicki 1910. — Estreicher Bibl. IV. 243. — Encykl. kośc. XXV. — Korbut Literat II. 288. — Monumenta ecl. Petropol. 1906—1911. — Franczew Polak. Sławianowiednie. — Wierzb. Materj. II.

SIESTRZENCEWICZ Stanisław (II) i Jan. Wiersz JW. Xdzu Stan. Sistrzeńcewiczowi Bobuszowi wyjeżdżającemu z Mohilewa do Chersonu, od życzących szcześliwey podróży synowców Stanisława i Jana Sistrzeńcewiczów. Mohilew 1783. w 4ce.

Petersb. publ.

Sistrzewitowski Daniel ob. Folytnowicz (Templum 1644) — Kolakowski — Zamojska Kat. (Vas aureum 1643) — Zamojski Jan (Salutatio 1646).

Sistrzewitowski Gabryel ob. Gronostajski Franc. (Sprawa).

Sistrzewitowski Jakób ob. Applausus (1638) — Ecclesia (1637) — Ramus lauri (1639) — Szamocki And. (Disputatio 1635).

SISTRZEWITOWSKI Ludwik S. J. (1713 † 1767). Carmen in laudem Bibliothecae Zaluscianae.

— Epigrammata in laudem Sanctorum Lithuaniae.

Zapewne nie wyszły osobno. Miał też pisać panegiriki czy to w imieniu całej prowincji czy też pojedynczych kolegów z powinszowaniem znakomitszym magna tom.

Nouvelle Bibliotheque Germanique III. Cz. I. 204. — Janocki Lexicon I. 151. — Brown Bibl. pis. S. J. 368. — Bieliński Uniw. wil. III.

(Sistrzewitowski Paweł), sędzia ziemski mielnicki. Kommissya W Sprawie U. Sistrzewitowskiego. fol., k. 1. Bibl. T. P. N. w Poznaniu.

Sistrzewitowski Stefan ob. Rybicki Bartłomiej Kostka (1739).

Siete (Las) partidas... (1491)... ob. Alfons król.

Ob. w tomie XXVII str. 8 pod Sabio.

SIEUR Piotr. [Pochwała Stan. Lezczynskiego]. Nancy, 1754. w 4ce.

Zaluski w Bibl. hist. 84 pisze: „Sieur Pierre: Substytut parlamentu w Nancy, gdzie miał konsyliarzem został, roku 1740, króla swego Stanisława pochwały wydał w mowie „Sinastal Dumo Kalieński“. Przez anagramma pierwsze słowo jest Stanisław. Ta mowa krasomowstwa praemium

w Nancejskiej akademji wzięta. Jam do niej przyjęty“. Jest także w Abeille du Parnasse. IV. p. 65—85.

Sieweria (Syberja) ob. Schleissing Georg Adam (Neu entdecktes Sieweria 1692) — Sybir.

SIEWIERKIEWICZ Adalbertus a S. Theresia. Phoenix Redivivvs Religionis Matris Dei Piarum Scholarum redintegrationem & noui Praepositi Generalis electionem Adumbrans. Ex aridis Patris sui cineribus ad mystici Solis Radivvs Resuscitatus ac In Comitibus Generalibus in Conspectum Eminentissimi Principis Camilli de Maximis R. E. Cardinalis Totius Capituli Generalis Praesidentis dignissimi Prodyctvs. Per Illustribus ac Reverendissimis Praelatis Venerabilis Capitvli Loviciensis In Vim Grati Animi Oblatvs. Per P. Adalbertum à S. Teressia Rectorem Louiciensem Vocalem Polonium Romae ad S. Pantaleonem 13 Maji 1671. w 4ce, str. nlb. 18.

Dedykacja Prałatom i Kanonikom kolegiaty Iowickiej. A. Wolański w Rudce.

SIEVERS Jan Jakób (1731 † 10 lipca 1808). Deklaracya Jak. de Sievers Wiel. posła Imper. całej Rossyi w kwestyi rozbioru Polski. (Przytem:) Publikacya Michała Kreczetnikowa gener. gubern. nowo przyłączonych do Rossyi prowincyi polskich o przeprowadzeniu nowej linii granicznej. (Deklaracya podp. 29 Marca 1793; Publikacya d. 27/4 Marca tegoż roku). fol., 1 arkusz.

Krasińs.

— Deklaracya w Grodnie dnia 29 marca 1793 r. fol., k. 2.

Podpisany: extraordinaryjny i pełnomocny wielki Posel Nayiasniejszy Imperatorowej Jeym. całej Rossyi. — Zawiadania o przyłączeniu do państwa rosyjskiego granicznych z niem prowincyj Rzeczypospolitey i wzywa do zgromadzenia się na sejm „końcem ułożenia się po prsyjacielsku“. Zielińs.

— Nota Jacoba de Sievers do Confederacyi Generalney, względem sequestracyi Dóbr Zburzycieli Rzeczypospolitey, Dan w Grodnie 9/10 Kwietnia 1793 Roku. fol., str. 1.

Jego noty i deklaracje ob. pod Sejm grodzieski (1793) i Zbiór (1793).

Branic. — Ossol.

— Deklaracya Jakóba de Sievers, posła ross. datowana w Grodnie d. 9 Kwietnia 1793 r. fol., str. nlb. 2.

Krasińs.

— Nota Jakóba de Sievers, posła rossyjskiego datowana w Grodnie d. 10 Kwietnia 1793 r. fol., str. nlb. 1. Tekst francuski i polski. Krasińs.

— Nota Jakóba de Sievers, posła rossyjskiego datowana w Grodnie d. 20 Kwietnia 1793. fol., str. nlb. 2. Tekst francuski i polski. Krasińs.

— Nota (po polsku i po francusku). Grodno 1793 13/24 Czerwca. fol., str. 1. Ossol.

— Tłumaczenie Noty. Grodno 1793. 19 Czerwca. fol., str. 1.

Branic. — Ossol.

— Nota Jakóba Sievers'a datowana w Grodnie d. 19 Czerwca 1793 r. fol. Krasińs.

— Noty podane przez JW. JP. de Sievers Wiel. Posła Rosyjskiego i JP. de Bucholtz Posła Pruskiego dnia 19 Czerwca roku 1793. fol.

— Noty odpowiednie na notę podaną od Seymujących Stanow dnia 23 Czerwca, przez JW. JP. de Sievers Wielk. Posła Rosyjsk. i JP. de Bucholtz Posła Pruskiego dnia 24 Czerwca 1793. fol.

Por. Gardiner de Toll.

— Tłumaczenie Noty po polsku i po francusku. Grodno 1793. 28 Czerwca. fol., str. 1. Ossol.

— Nota Jacoba de Sievers. Działo się w Grodnie dnia 30 Czerwca 11 Lipca 1793 Roku. fol., k. 1.

Tylko po polsku.

Branic. — Czartor. — Ossol.

— Nota Jakuba de Sievers do Soymu wydana w Grodnie dnia 4/15 Lipca Rok 1793. fol., k. 1.

Czartor. — Ossol.

— Nota Jacoba de Sievers, w Grodnie dnia 4/16 Julliet.. wydana R^u 1793. Przynaglająca Stany do wydania plenipotencji dla Deputowanych do zawarcia Traktatu z Rosją.

— Nota Jacoba de Sievers w Grodnie 4/16 Lipca 1793 Roku wydana z francuskiego przetłumaczona. (Datow. 16 Sierpnia 1793). fol., k. 1.

Branic. — Krasińs. — Ossol.

- Note. Grodno 8 Lipca 1793. fol., k. 1. Branick. — Ossol.
- Nota Jakuba de Sievers do Stanow na Sejm zkonfederowanych. Dan w Grodnie dnia 19/30 Lipca 1793. fol. Po polsku i francusku. Przynaglająca Stany do zadosyćczynienia woli posła pruskiego. Ossol.
- Nota odpowiednia JW. Ambasadora Rosyjskiego. Dan w Grodnie dnia 16/27 Lipca 1793 r. Obok jest nota do Ambasadora Rosyjskiego od Stanów na Sejm zgromadzonych. Ossol.
- Nota odpowiednia 27 Lipca 1793 r. fol. Krasinski. — Ossol.
- Nota Jacoba de Sievers do Stanow na Sejm zkonfederowanych. Dan w Grodnie dnia 30 Lipca 1793 Roku. fol. Popierająca żądania Ministra pruskiego i zalecenie Deputacji do zmiany Plenipotencji. Krasinski. — Ossol.
- Nota odpowiednia na notę Sułkowskiego i Platara z dnia 7 Augusta 1793 Roku. fol. Ossol.
- Tłumaczenie Noty po polsku i po francusku. Grodno 1793. 13 Sierpnia. w 12ce, str. 1. Krasinski. — Ossol.
- Nota... 1793. 16 Sierpnia. fol., karta 1. Ossol.
- Nota. Tłumaczenie. Grodno 17/18 sierpnia 1793. fol., str. 1. Branick. — Czartor. — Ossol.
- Odpowiedź JW. Ambasadora Rosyjskiego w Grodnie 13/24 Augusta 1793. (Względem odwołania wojska). Anno 1793. 24 Sierpnia. fol., str. 2. Krasinski. — Ossol.
- Tłumaczenie Noty po polsku i po francusku. Grodno R. 1793. 29 Sierpnia. fol., str. 2. Ossol.
- Nota Jacoba de Sievers do Stanow na Sejm zkonfederowanych. Dan w Grodnie 18/20 Sierpnia R. względem Traktatu z Prusakami. Anno 1793. 29 Sierpnia. fol. k. 1. Czartor. — Krasinski. — Ossol.
- Nota Jacoba de Sievers do Stanow na Sejm zkonfederowanych. Dan w Grodnie 22 Sierpnia 1793. fol., k. 1. Obwiniająca Stany o jakobinizm. Ossol.
- Note... Grodno. Anno 1793. 28 Sierpnia. fol., str. 1. Krasinski. — Ossol.

- Note... Grodno. R. 1793. 30 Sierpnia. fol., k. 1. Krasinski. — Ossol.
- Nota Jakóba de Sievers... w Grodnie d. 2 Września 1793 r. fol., str. nlb. 2. Krasinski.
- Nota Jacoba de Sievers do Stanow na Sejm zkonfederowanych. w Grodnie dnia 7/18 września 1793. w 4ce, str. 1. Po polsku i po francusku. — Względem Banku w Polsce. Branick. — Krasinski. — Ossol.
- Nota... w Grodnie 9/20 Września 1793 r. fol., k. nlb. 1. Po polsku i francusku. Krasinski. — Ossol.
- Note. Tłumaczenie. Grodno 10/21 septembre 1793. fol., str. 1. Branick. — Ossol.
- Nota Jacoba de Sievers do Stanow na Sejm zkonfederowanych. Dan w Grodnie dnia 12/23 Września 1793 R. fol., str. 1. O zalecenie Deputacji do podpisania traktatu z Królem Pruskim. Po polsku i po francusku. Branick. — Krasinski. — Ossol.
- Note. Tłumaczenie. Grodno 1793 20/1 Września. fol., str. 1. Ossol.
- Note. Tłumaczenie. Grodno R. 1793 z dnia 23 Września. fol., str. 2. Ossol.
- Note. Tłumaczenie. Grodno 1793 23 Września w wieczór. fol., str. 1. Branick. — Ossol.
- Nota Jacoba de Sievers do Stanow na Sejm zkonfederowanych względem aliansu z Rosyją. Dan w Grodnie dnia 24 Września i 5 Października. fol., k. 1. Branick. — Ossol.
- Note. Tłumaczenie. Grodno 1793. 26 Września fol., str. 2. Krasinski. — Ossol.
- Note. Grodno 26 Octob. (6 Novemb.) 1793. fol., str. 2. Branick. — Ossol.
- Nota. Grodno 1793. 6 Listopada. fol., str. 2. Krasinski. — Ossol.
- Toż... z tą samą datą. fol., str. 1. Krasinski.
- (Sievers). Uniwersał zapewniający spokojność wewnętrzną w krajach Rze-

- czypospolitey z powodu Noty JW. de Sievers A. Ross. de 18 febr. 1793 podanej 1793. fol., str. 4. Branick.
- Note de Sievers. Nota odpowiednia na notę de Sievers posła naysniejszey Imperatorowey. Podpis: Antoni Pułaski Marsz. kor. Józef Zabiello Łowczy Lit. fol., str. 3. Branick.
- Nota odpowiednia na Notę podaną od J. P. de Sievers posła Rosyjskiego. Dan w Grodnie d. 22 czerwca 1793 roku. fol., k. 1. Czartor.
- Nota odpowiednia na notę podaną od Sieversa, datowana d. 23 Czerwca 1793. fol., str. nlb. 4. Krasinski.
- Note. Grodno 1793. 15 Lipca (podp. Ant. Sułkowski i Kaz. Plater). fol., k. 1. Ossol.
- Nota do JW. Ambasadora Rosyjskiego Siewersa datow. d. 7 Augusta 1793 r... oraz: Odpowiedź Ambasadora Ross. datow. d. 9 Augusta 1793. Krasinski.
- Nota do JW. ambasadora Rosyjskiego. Anno 1793. ^{22 Sierpnia} _{2 Septembra}. fol., str. nlb. 1. Krasinski. — Ossol.
- Nota Stanów Rzplitey podana Sieversowi względem uwolnienia 4ch areztowanych posłów, datow. w Grodnie d. 26 Września 1793. fol., str. nlb. 1. Tekst francuski i polski. Krasinski.
- Noty odpowiednie na notę podaną od JW. JP. de Sievers Wielk. Posła Rosyjsk. i JP. P. de Bucholtz Posła Pruskiego z podpisem JPanow pieczętarzow dnia 23 Czerwca 1793. fol. — ob. Buchholz — Konfederacya (1793) — Podhorski (1793) — Potocki Stanisław Szczyński (1792) — Projekt (podług poprawy 1793; instrukcyi; traktatu) — Projet — Rzewuski Seweryn (1793) — Stanisław August (Głos 1793) — Sułkowski Antoni (Odpowiedź 1793).
- Jego „Pamiętniki“ ob. Bibl. IV. 242 oraz przedruk w Warszawie 1908. — Tokarz Warszawa przed wybuchem 1794 str. 325. — Finkel Bibl. III str. 1855. — Recke i Nap. IV. 191. — Korzon Wewn. dzieje VI. 383. — Blum Graf Sievers und Russland zu dessen Zeit. 1864.

- Liczne jego noty są zawarte w drukach konfed. targow. np. Sejmu grodz. nastawy (tom XXVII str. 553).
- Sievert ob. Sivert.
- SIEWERT Johann. Leichenprodigt.. Barbara Thielen Martin Strönners Haussehre. Danzig 1650. w 4ce.
- SIEWIERSKI Florjan. Beatyfikacya w Świątobliwym na ziemi życiu, dostąpioney w Niebie Chwale. Błogosławionego Andrzeia de Comitibus przy Solenney Iego do Kościółá WW. Oycow Franciszkanow Irodukcyi (sic) Za Łaski Jasnie Wielmożnego J. Mei Pana Jakuba Zygmunta Na Rybnie Rybinskiego. Woiewody Chełmińskiego, Generála Leytnánta Artyleryi Koronney, Kowalewskiego, Wislickiego, Lipinskiego, Lipnickiego &c: Starosty, Tribunalu Koronnego Marszałka. Z Katedry Káznodzieyskiej w Kościele Fárnym Piotrkowskim, licznie zgromadzonemu Audytorowi Kázaniem Panegirycznym Ogłoszona. Przez W. X. Floryana Siewierskiego, Zákonu Káznodzieyskiego S. Theologij Prezentáta ná ten czas Przeorá Konwentu Piotrkowskiego. Roku Wcielonego Káznodzieie Chrystusa. 1725. Dnia 27. Stycznia. A potym zá pozwoleniem Przełożonych do Druku Podána. w Warszawie W Drukarni J. K. M. Scholarum Piarum. fol., k. nlb. 9. Na odwr. k. tyt. herb Rybińskich „Wydra“, a pod nim 3 czterowersze. Następują 2 karty dedykacji i 6 kart kazania. Wychwala w niem sprawiedliwość Marszałka Trybunału w Piotrkowie.
- Dzięków — Ossol. — Zamojs. — Zielińska.
- Cud Światu y Niebu. Wzgárdzeniem doczesnego szczęścia Osobliwy Przy Solenney Obłóczyn Ceremoniach Wielmożney Jey Mości Panny Doroty Rychłowskiej Chorążanki Sieradzkiej, Sędzianki Grodzkiej Piotrkowskiej. Z Katedry Káznodzieyskiej W Kościele WW. Pánien Zákonných Domikánek (sic) Piotrkowskich Licznie zgromadzonemu Audytorowi Ogłoszony Przez W. X. Floryana Siewierskiego Zákonu Káznodzieyskiego Świętey Theologij Prezentántá (sic). na ten czas w Kościele Piotrkowskim Świętey Doroty Káznodzieię Ordynáryusza. Roku Cudu

Panny, y Mátki Boga 1722. Dnia 2. Sierpnia do Druku podany Zá pozwoleniem Przełożonych. W Warszawie, w Drukárni J. K. M. Scholarum Piarum (1722). fol., k. 8 nlb.

Na odwr. k. tyt. herby Rychłowskich i Więckowskich, pod nimi dwa czterowiersze. Dedykacja Stanisławowi z Ostrowa Rychłowskiemu, chorążemu sieradzkiemu i sędziemu grodzkiemu piotrkowskiemu i żonie jego Annie z Więckowskich. — Sławi Rychłowską i twierdzi, że „na nie zabudosa“ zostawiła po sobie cud. Faktów o niej nie przytacza, zdoła rzecz anegdotami czerpanymi z pisarzy kościelnych. Czartor. — Krasińs. — Ossol. — Zielińs.

— Przewodnik Doskonały, Jacek, S. Odrowąż, Korony Polskiej osobliwy Pátron. Wielmożney Jey Mości Pannie Katarzynie Rychłowskiej, Stolnikownie Sieradzkiej, Pod Járzmo Zakonne zá Chrystusem idącej Nie mylną do Niebá drogę Pokazujący, Przy doroczney Uroczystości swoiey, z Ambony Káznodziej-skiej w Kościele WW. Pánien Zakonnych, Dominikanek Piotrkowskich, Licznie zgromádzonemu Audytorowi Pokazany. Przez W. X. Floryana Siewierskiego, Świętey Teologii Praezentátá, ná ten czas w Kościele Piotrkowskim Świętey Doroty Káznodzieię Ordynáryusza Roku Niebieskiego w Ciele ludzkim Przewodniká Chrystusa 1722. Dnia 16. Sierpnia do druku Podany. Zá pozwoleniem Stárszych. w Warszawie, w Drukárni J. K. M. Scholarum Piarum. fol., k. 10 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Rychłowskich, pod nim dwa czterowiersze. Dedykacja Michałowi z Masłowic Rychłowskiemu, miecznikowi halickiemu. Na k. C₂ przytacza dawne „przysłowie“ w Sieradzkim: do Krzeczowa po radę.

Krasińs. — Ossol.

— ob. Birkowski Franc. (1729) — Borkoski Pius (1729) — Popiołek Reginald (Sertum 1729).

Barącz Dzieje zak. kazn. II 256—7.

(Siewierskie Księstwo). Objaśnienie pisma pod tytułem: Wiadomość o Księstwie Siewierskim. (B. w. m.). Roku 1791. w 8ce, kart 8.

Ob. w Bibl. tom XXIII str. 216. (z Jag.).

Pod tytułem „Objaśnienie“ wyszła przed r. 1786 jakaś inna broszura, dziś nieznana, z którą polemizuje autor niżej opisanej

„Wiadomości“ — dotycząca nobilitacji siewierskich.

— Uwaga Nad Xięstwem Siewierskim. Kogożby taká przeciwność niezbodła Gdy o Oyczyznę idzie, i o życie, I chociaż w drugim panuie myśl podlá Gotów natén czas działać znamionicie Myszeidos. Pieśń I. w Wschowie Roku 1786. w 8ce, k. 8 nlb.

Na odwr. tytułu usprawiedliwia się, dla czego pisze („Wolnomyślny jestem“...) Broszura krytykuje nierząd wewnętrzny Księstwa, zwłaszcza sejmiki i gród. Wzywa do zniaczenia odrębności. — Polaczkówna Szlachta na Siewierzu biskupim 1913 str. 52 rozbiiera bliżej tę broszurę i przypuszcza, że albo jest pióra Ign. Zakrzewskiego, późn. prezjd. Warszawy, posta poznańskiego — albo przez niego inspirowana. Předzej należałoby przyjąć to ostatnie, bo Zakrz. sam nie miał bezpośredniej znajomości spraw siewierskich, a autor broszury posiada ją.

Jocher 7894 podaje tytuł z odmianą: Uwagi. Branic. — Jagiell. — Ossol.

— Wiadomosc o Xięstwie Siewierskim. (B. m. dr. i r.) (1786?). w 4ce, k. tyt., str. 54 i k. 4 nlb.

Zaczyna się: Wiadomość o Siewierzu, i dowody tak na stronę tego Xięstwa, iako też Udzielnych Jego Xiążąt Biskupów Krakowskich — Na ostatnich czterech kartach nlb. Regestr rzeczy.

Przechodzi historje, by udowodnić, że Siewierz był zawsze księstwem. Udowadnia jego udzielnosc. Powołuje się na materiał archiwalny (str. 24), na ordynacje biskupów, na dekrety, listy, konstytucje sejmowe. Siewierz rządził się wedle prawa śląskiego a nie polskiego, wedle autora. Kto mógł być tym autorem? Katalog bibl. Ossol. wymienia ks. J. Olechowskiego (za Dzieduszyckim Maur. i Gładyszowiczem). Ojciec mój w tomie XXIII. 321 wyraził przypuszczenie, że autorem był K. Meciszewski, adwokat krak.

Branic. — Czartor. — Ossol. — Zielińs.

— Wiadomość o Xięstwie Siewierskim. B. w. m. i r. (około 1790). fol., k. nlb. 4.

Inny tytuł: Wiadomość o Xięstwie Siewierskim i o szlachcie tego Xięstwa.

Omawia Polaczkówna l. e.

Autor zbija zarzuty, jakoby Biskup nie miał prawa udzielać szlachectwa i jakoby rozdawał je za rozrzutnie. Szlachectwo siewierskie otrzymał m. i.: 1784 Józef Haboński z Krakowa, 1786 Stan. Olearski, 1787 Aug. Jankowski, 1789 Grzeg. Zacharjasiewicz, kanonik, 1789 Rakietowice, 1789 Jan Ernest Scheffler, 1789 Kasper

Meciszewski, subdelegat grodzki (ob. wyżej), 1789 Stan. Minocki. Bran.

— ob. Komisyja skarbu (1790) — Olechowski Józef (Wiadomość o Xięstwie 1786) — Skarszewski W. (Kalkulacja 1790) — Uniwersał (1790) — Warunek względem księst. Siewierskiego (1791) — Wypis z ksiąg (1793).

Finkel III. str. 2000. — Encykl. Org. XXIII. 450. — Polaczkówna Szlachta na Siewierzu 1913. — Kutrzeba Hist. źródeł II. 31.

Siewierz ob. Smoleńsk (Opisanie wzięcia Smoleńska).

Siewierzanin Bonawentura ob. Bonawentura (Zegar 1624).

SIĘYES Emanuel Józef († 1836). Duch Nieboszczki Bastylii Czyniący uwagi nad karą, więzienia, niewoli, i nad Stanem Pospolstwa Francuzkiego w dzisiejszey odmianie Rządu. z Francuzkiego przetłomaczony przez Autora Rzepichy [Franc. Jezierskiego]. (Tu winietka: kwiatek stylizowany). W Warszawie u P. Dufour Konsyliarza Nadwornego J. K. Mci. Dyrektora Drukarni Korpusu Kadetow. M.D.CC.XC. (1790). w 8ce, k. tyt., k. nlb. 3, str. 156.

Na początku: Do tego kto będzie czytał. Tu tłumacz powołuje się na jakąś broszurę, w której meczet w Kamieńcu rozmawia z amboną kość. Dominikańskiego o rozdwojonych sejmikach. Wyjaśnia, że aby osłonić ostrość prawdy podaje ją za „uwagi uczynione przez Monadę pierwiastkową zasadę materji“. Nazwiska właściwego autora nie wymienia.

Oryginał Sięyesa wyszedł p. t. Qu'est-ce que le Tiers-Etat? Żądał w niem autor utworzenia Zgrom. Nar. bez podziału na izby stanowe celem uchwalenia przez nie konstytucji, tak aby w Zgromadzeniu „stan trzeci“ miał przewagę. — Jezierski nie tłumaczy dosłownie. Zmienił najprzód tytuł. Podał na początku tj. na str. 2—51 własne uwagi nad „monadami“ tj. elementami ciała wedle Leybnicyusza (sic), gdzie niby w sposób dowcipny przedstawia treść dzieła jako wykład jakiejś monady. Monada dziwi się okrucieństwu rewolucji i rozbiiera kwestję kar więzienia i wygnania; na str. 47 omawia karę więzy w Polsce jako bardzo sprawiedliwą. Dopiero w połowie str. 51 łączy się z tem tekst Sięyesa (nader niezręcznie) i idzie aż do str. 139. Tłumaczenie jest niezdarne, miejscami bardzo skręcane. Opuszcza rzeczy mogące nużyć czytelnika polskiego np. polemikę z pisarzami broniącymi ustroju Stanów

generalnych (rozd. IV ustęp 3) albo rozbiór konstytucji angielskiej (On propose d'imiter la Const. Angl.). Opuszcza także niektóre ustępy aby radykalne dla polskiego czytelnika jak np. cały koniec Sięyesa, w którym autor francuski zwalczał przywileje kleru i szlachty i bronił zasady większości głosów. Zamiast tego ustępu dorobił Jezierski własna zakończenie (str. 140—156) brzmiące o wiele bardziej pojednawczo.

Inne wycieczki przeciw szlachcie i duchowieństwu osłabia tłumacz przypiskami, np. na str. 49, 59 („tu się niema rozumieć o stanie szlachty polskiej, która w niedostatku nie wdryga się służby i nie odwraca ramienia od pracy rolniczej“ — Sięyes zarzucał szlachcie próżniactwo), 120.

Odrzucił także Jezierski podział na rozdziały i ustępy, nadający książce francuskiej wielką przejrzystość układu. Wskutek czego dziełko straciło na jasności.

Mimo tych różnic jest ten przekład próbą przeniesienia radykalnych teoryj francuskich na grunt polski i z tego względu ma osobliwe znaczenie.

Bentkow. II. 804. — Starzyński Konstyt. 3 maja I str. 44. — Smoleński Kuźnica Kollat. str. 41—44.

Akad. — Czartor. — Jagiell. — Zielińs.

— Roztrząszenie Przywilejów Wyjątek z pisw (sic) Emanuela Sięyesa Obywatela Francuzkiego. (B. m. i r.). w 8ce, str. 47.

Jest to przekład broszurki Sięyesa wydanej w r. 1788 pt. Essai sur les privilèges. Przekład niewątpliwie pióra Fr. Jezierskiego, choć tłumacz niepodpisany. W przedmowie pisze, że „Sięyes jeden z filozofów tego wieku, którzy się zatrudniają losem towarzystw ludzkich. Pisma jego wydane w r. 1789 były zasadą równości obywatelskiej, przyjętej od wszystkich narodów w Europie nowe Rzeczp. skłádających“. (Pisano więc po Deklaracji praw człowieka). Tłumacz uderza na dumnych aristokratów. Poczem idzie tekst Sięyesa oraz od str. 44: Wyjątek z aktów szlachty z r. 1614. — Cała rozprawa uderza ostro na przywileje szlacheckie.

Dzików. — Jagiell. — Zielińs.

Siekowski ob. Siejkowski.

Siezd w Nowogrodzie ob. Prisiaga (1702).

Siefert ob. Siefert.

SIGAUD de la La Fond Jan Renó (1740 † 1810). Szkoła szczęśliwości czyli obraz enót towarzyskich. Tłumaczenie z francuskiego przez K. K... w Warszawie 1789 w 8ce.

Dzieło opisane przez mego ojca w tomie XX. 430, gdzie zostało mylnie pomieszczone pod Kwiatkowski Kajetan (Hłumacz). — Szkoła uszczęśliwienia. w Warszawie, 1792. w 8ce.

Ob. tom XX 430. Znajduje się także w bibl. Kijow., Wileńs. i Ziełińsk.

Sig. Jacobus ob. Polak Jakób.

Sigericus ob. Sepulchrum (1687).

Sigismund de Varsav ob. Gillet (1646).

Sigismundus Divus ob. Callimachus Philippus (1524).

Sigismundus Rex ob. Zygmunt I — Zygmunt August — Zygmunt III.

SIGISMUNDUS frater. Tabula Omnium Monasteriorum Ordinis Cisterciensis, tam eorum quae nunc extant, quam illorum quae perierunt, cum suis Diaecesis, Fundationibus, Filiationibus, etc. diligenter, et accuratè conscripta De Anno Domini 1614. Per Fr. Sigismundum, professum Coronouien. [Winieta]. (Na końcu:) Posnaniae, In Officina Joannis Wolrabj. Anno Domini 1614. w 4ce, kart 44.

Jocher 9223. — Wojciechowska Z dziejów książki 1927 str. 174.

Czartor. — Krasins. — Ossol.

(**Sigismundus Joannes**). Crystallenes Fern-Glass, Dadurch Des... Johannis Sigismundi, Der wahren Evangelischen nach dem Worte Gottes Reformirten Gemeine in Thoren wohl-verordneten und wohl-verdienten Predigers, Gutten Freunde und Brüder; Von der Hoch-Gräfflichen Stad Lissaw in Gross-Pohlen bis in die weithberühmte Königliche Stadt Thoren in Preussen gesehen; und wahrgenommen: Wie... Herrn Nathanael Kehlern... Tochter (Titul) Jungfraw Christinam, Bey noch anhaltender harten Kälte und Winter vermahlte. In einem Brieff durch langsame Post zugeschicket Anno 1685. den 13. Martii. Gedruckt zu Lissa durch Michael Bukken. fol., kart 2.

Wrocław.

SIGISMUNDUS Polonus, pastor w Tiesendorff. Catechismus-Trichter (Infundibulum Catecheticum).

Jocher 3135 (Noty). — Nova liter. Germ. 1703 str. 364.

Siglerus Mich. (Epithalamia in nuptiis Martini Berzevicii 1578) ob. Berzewicz.

(**Sigmaringen Fidelis** błogosławiony) (1577 † 24 kwiet. 1622). Compendium Vitae, Gestorum & Miraculorum Venerabilis Servi Dei Fidelis à Sigmaringa, Sacerdotis, Professi Ordinis Scraphici P. S. Francisci Capuccinorum. Primi ex Missionarijs Sacrae Congregationis de Propaganda Fide ab Haereticis in odium Fidei Catholicae. Interempti. & à Sanctissimo Domino Benedicto XIII. Supremo Ecclesiae Ecclesiarum Pastore, Anno Dom. 1729. Die 24. Mensis Martij. Beatorum Fastis Annuerati. Per PP. Capuccinos Conventus Cracoviensis, Cum Licentia Superiorum Lvcii Publicae Editvm. Cracoviae Typis Universitatis. (B. w. r.) w 8ce, k. 20 nlb.

Ded. Deo et Virg. Mariae. Wylicza cuda zdziałane przez świętego.

Enc. kośc. V. 342. Ossol.

SIGMARIUS Sebastyan. Cicadae encomium.

Dedyk. Mikoł. Łeżnickiemu, w szkołach Wiedeńsk. uczącemu się. Niesiec. III 102.

Signa veris ob. Buchowski P. (1701).

Signacula honoris ob. Załuski And. St. (1724).

Signacula septem ob. Łęczycki Stan A. (1696).

Signaculum ob. Budryk Wł. (Veritatis 1690) — Horain Al. (honoris 1705) — Przybyłowski Andr. Franciszek (primos Apollinei honores 1706) — Wazgird Kazimierz (Academiae 1731).

Signal Dangers and Deliverances both by Land and Sea comprehending a short account of the Raising of the Siege of Vienna one of the most memorable in this last Age. Together with a description of a Violent Tempest, on the Forth. In two small poems by the same Hand. Reprinted in the Year 1685. w 4ce

Pierwszego wydania nie znam Czartor.

Signator ob. Radziwill Kar. St. (1720)

Signatura ob. Carrara (1757) — Ravizza (1744).

Signatura justitiae ob. Quarantotti (1762) — Rembowski A. (1713) — Siemiradzki (1710).

Signia Amalia z Komesów ob. Comes. **Significatio** ob. Wiśniowiecki Michał (de decreto 1671) — Załuski Jędrzej (officiosa 1759).

Signor (II) Dottore... ob. Goldoni. Bernacki Teatr II, 301

Signum Crucis Triumphale. tum inposito superati à Maximiliano Imperatore fatalis casus monumento, tum In Illustrissimae Domus Potocianae feliciter triumphantis Religionis insigni, Adoratum, Honori Et Magno Nomini Illustrissimi, Excellentissimi & Reverendissimi Domini Theodori de Potok in Podhayce Potocki, Episcopi Culmensis Et Pomesaniae, in publica Scena à Perillustri Juventute Collegii Thorunensis Societatis Jesu Exhibitum. inter solennes Corporis Christi ferias Anno Triumphantis à Crucis ligno Dei M.DCCI (1701). Thorunii, Typis Amplissimi Senatus Thorunensis. fol., k. 2 nlb.

Jest to program dialogu, osnutego na wątku z Theatrum Mundi Tomo III. — Rzecz dzieje się w r. 1493: występuje Fryderyk i Maksymiljan. Maksymiljan spada na polowaniu ze skały. Cudownie ocalony nakazuje postawić krzyż na skale. Akt trzeci poświęcony apoteozie domu Potockich.

Akad. — Czartor.

— ob. Horain Alex. (ad placitum 1716) — Nieradzki J. (gratitudinis 1646) — Ochocki Nic. (coeleste 1703) — Zienkowiec Mich. Jan (crucis in crucigero sidere 1730) — Żyrowice (magnum 1732).

Signonius Daniel (1563 † 1638) ob. Broscius Jan (Carmine precatur 1626) — Canevesius Thomas (in funere 1638) — Goliński Gregorius (Epicrotosis 1628) — Nakielski Sam. (1634) — Romer A. (1593, 1590) — Rosparcarius Ben. (1629) — Schonaeus (1589) — Sokolowski Stan. (O czci Chrystusa 1590, Na przeciw błędów) — Wężyk Laur. Sołtyk Monumenta str. 29. — Siarczyński Obraz II 183. — Łętows. Katalog IV 44-5. — Maciejews. Pism. III 339. — Jocher 3928.

SIGONIUS Karol (1523 † 1585), prof. w Padwie i Bononji. De biris Comitibus

et Lege Curiata posterior cum Nicolao Gruchio disputatio.

Dedykowane Mikołajowi Firlejowi z Dombrowicy synowi Jana Wojewody Lubelskiego, z Bononji r. 1566. Firlej słuchał jego wykładów o starożytnościach rzymskich.

— Disp. Patavina... 1560 (?).

Ta mówi o Stan. Tarnowskim (cytuje Windakiewicz Padwa 1891).

— ob. Aristoteles (1557, De arte 1577) — Cicero (Oratio w wyd. Nideckiego 1565, Consolatio 1584; Fragmenta 1559) — Krasieński J. (Polonia 1574) — Łasiński J. — Opaliński Łuk. (Rozmowa 1641) — Sturm J.

Thuanus przypisuje mu dzieło Krasieńskiego, o czym Mitzler Script. I w przedm. oraz Kot Rzeczp. 1919 str. 23 — Inni przypisują mu udział w dziele Zamojskiego De senatu, co przyjmuje też Windakiewicz Padwa 1891, a co najobszerniej omawia Łempicki Działalność J. Zamojsk. 1922.

Wydanie zbiorowe jego pism wyszło w r. 1732 — z biografią pióra Muratoriego. — Krebs Carl Sigonius 1840. — O staunkach jego z Polską ob. Windakiewicz 1. c — Raczyński Bibl. klas. I LXIV. — Bibl. warsz. 1854 Tom 54 str. 374. — Łempicki Działalność J. Zamojsk. 1922. — Archiw. Zamoj. I. 324. — Kazim. Morawski w Rozpr. Akad. filol. XVII (1893) str. 262. — Morawski Nidecki (1893) str. 91. — Nowodworski Szkolne lata Zamoj. (Rozpr. Akad. bist. fil. tom LX. 1901 str. 159). — Popiel Jan Zam. w Padwie i Wen. 1876.

Sigrodce (?) Marya Elżbieta ob. Szercer Jan Adam (Krótka droga 1715).

Sigrovius Joannes ob. Zygrovius.

Sikorski ob. List (1760) — Rydułski Dom. Jan (1744).

SIKORSKI Andrzej S. J. Oratio ad Stephanum Czarniecki Palatinum Russiae circa suum publicum ingressum, habitus Leopoli 1657.

Ostrowski Suada lat. 1747. f. II. l. p. 61-62.

— ob. Czarniecki Stef. (Ingressus 1659).

Rękopis Akad. nr. 1752 zawiera Liber dram. — z dodaniem jego nazwiskiem. Zapewne jego pióra? Albo też może to Sikorowicz Antoni; ob. Windakiewicz w Rozpr. Akad. Um. filolog. LXI (1923).

SIKORSKI Antoni Jan. Portus Post emensas laborum, ac sudorum tempestates in Evripo Sariano à IV. VV. DD. Primae Laureae Candidatis Apprehen-

svs, Dvm Per Illustrem, Clarissimum, & Admodum Reverendum Dominum, D. M. Paulum Łusiecki, Philosophiae Doctorem, Rhetorices & Dialectices Ordinarium Professorem, in Insigni Collegiata Zamoscensi, Capellae S. Nicolai Praepositum, Praesente Magnorum Hospitum Coroná, Ritu Solenni Artium Liberalium & Philosophiae Baccalaurei renuntiarentur, Coronatvs, & ab Antonio Joune Sikorski, ejusdem Laureae Candidato pedibús metricis Delineatus. Annó Evecctae ad Portum salutis, & Divinitatis Naturae humanae 1737. Die... Mensis... Zamoscii Typis Vniversitatis. fol. k. 9 nlb.

Na k. tyt. egz. Ossol. po Die dopisano: 15, po Mensis: Martij.

Na odw. k. tyt. herb Fabjańskiego, niżej dwa dwnwiersze, pod jednym podpisany: Joannes de Obory Czosnowski, Capitaneides Ulanoviensis, Studiosus Scholae Analogiae; pod drugim: Felicianus in Malczow Malczewski, Pocillatorides Laticzoviensis, Studiosus S. A.

Dedykacja autora: Andrea Fabiański, Sac: Theol. Doctori et Professori... Universitatis Zamoscensis rectori...

Na k. 6tej wiersz na cześć św. Jana Kantego. — Na k. 7 i 8 wiersz na cześć egzaminatorów: Walentego Paczowskiego, Józefa Słowakowicza i Józefa Mikołajskiego. — Od k. 8 v. do 9 wiersze poświęcone: Augustynowi Styczyńskiemu, Józefowi Langiewiczowi i Kazimierzowi Krezelińskiemu, następnie wiersz Augustyna Styczyńskiego na cześć autora. Na końcu: Permissu... Alexandri Franc. Pilszecki... rectoris.

Są dwojaki egzemplarze — jeden na gorszym, drugi na lepszym papierze. Jedno ze znanych mi egzemplarzy nie ma wymienionej cenzury Pilszeckiego.

Jagiell. — Ossol. — Zamoj.

SIKORSKI Bonawentura X. Franciszkanin. Zbiór historyi, łask y cudów Przemienienia Pańskiego przez... Kraków 1767. w 8ce.

Obraz ten był umieszczony w kościele, który posiadali niedługo XX. Franciszkanie w Nowym Sączu.

— Suplement dość znaczny a zgłodnialemu światu y potrzebiującym posiłku duchownego ludziom bardzo smaczny z którym na dokończenie, utwierdzenie y ugruntowanie, niedoskonałych na świecie rzeczy, przybył z nieba,

y zawitał do nas, gość obiecany to iest Duch Przenajświętszy o którym żeby też przecie y świat wiedział zaraz z ambony w Niedzielę Świętęczą przy publicznym y licznym kongressie godnego audytora w kościele Świętego Ducha, Canonicorum Regularium Sancti Spiritus de Saxia, Kaznodziejskim trybem iest w dobroczynne ręce za kompletment oddany Wielmożnemu y Nayprzewielebniejszemu Jegomości Xiędzu Szczepanowi Pisklewiczowi Kanonikowi Regularnemu Sancti Spiritus de Saxia, proboszczowi Kaliskiemu, przez X. Bonawenturę Sikorskiego Franciszkaną, na ten czas kaznodzieię ordynaryjnego Kaliskiego. a za dozwoleńm Zwierzchności. do druku podany. Roku Pańskiego 1753. dnia 10. Czerwca. fol., k. 16 nlb. (ark. G₂).

Na odw. str. tyt. klejnot zakonu Kanoników i pod nim 12 w. pol. Przypisał autor prozą pol. X. kanonikowi.

Jagiell. — Warsz. Uniw.

SIKORSKI Fabian Sebastjan. Praedicatum laureati in philosophia honoris, XIII. VV. DD. secundae laureae candidatis; sub protectrice gratia celsissimi Principis, illustrissimi et reverendissimi domini, D. Joannis Alexandri in Lipe Lipski, Dei et Apostolicae Sedis gratia episcopi Cracoviensis, ducis Severiae almae Universitatis Crac: cancellarij faventissimi. Singulari favore perillustris et reverendissimi domini D. M. Martini Waleszyński, S. Th. doctoris et professoris, collegii maioris senioris patris, eccl. cathedralis Crac. canonici, Montis S. Georgij in Scepusio et Praemykoviensis praepositi, contubernij Hierosolymitani provisoris, canonizationis B. Joannis Cantii procuratoris, librorum per Diaecesim Crac: ordinarij censoris studij generalis Universitatis Crac. pro-cancellarij meritissimi. Dum iisdem VV. DD. candidatis, magisterij in artibus liberalibus et philosophia doctoratus licentiam solemniter ritu conferret. In amplissima nobilissimorum hospitem praesentia attributum; Ac in vim fraterni amoris et gratulatorij affectus a Fabiano Sebastiano Sikorski ejusdem

laureae candidato panegyrico carmine celebratum. Anno quo subjecto divinitatis praedicatum humanitatis accessit 1737 die vero 4 mensis Julij. Cracoviae, typis Universitatis. fol., k. 10 nlb. (ark. E₂).

Poświęcone S. Filipowi Nerjuszowi. Zaczyna Ode Joanni Cantio, potem Celeusma Martino Waleszyński. Examinatorom. Dalej uczczeni wierszem: (i ich herby) I Rozwadowski, II Blas. Zdunkiewicz, III Paul. Rzechowski, IV Mich. Kuderski, VI Laur. Opeydowicz, VII Thon. Maikrzycki, VIII Cas. Bodurkiewicz, IX Thon. Witkowski, X Ant. Kocikowski, XI Math. Cant. Goszkowski, XII Jos. Barcz, XIII Pet. Lelewski, V Fabiano Seb. Sikorski Michael Kuderski. — Sub auspicijs Pet. Szymakowski Rectoris. Joher 1586.

Czartor. — Jagiell. — Ossol.

SIKORSKI (Kopaszinius) Jan Chryzostom, bakałarz krak. Historia. S. S. Corporis Christi Miraculo Reperti Posnaniae In Polonia Anno Salvit 1399. Panis quem ego dabo vobis, caro mea est pro mundi vita. Joan: 6. Per Joan. Chryzostomvm Sikorski Art: & Phil: Bac. Permissu superiorum. Posnaniae In Officina Typographica Martini Wolrabi, Anno Christi Domini (1604). w 4ce, k. 8 nlb.

Tytuł w ozdobnych ramkach. Na odw. k. tyt. herb. „Grzymała“ z literami po bokach L(aurentius) G.(oślicki) E.(piscopus) P.(osnaniensis); niżej czterowiersz. Dedykacja Goślickiemu.

Po przedmowie opisuje prozą zbrodnię Żydów poznańskich, cuda jakie hostja zdziałała, wkroczenie rajców miejskich i biskupa, zawiadomienie o tem Wład. Jagielly, wybudowanie świątyni, spalenie Żydów oraz kobiety owej, która hostję ukradła. Wreszcie cuda (Słazak Siepe w r. 1429, Krz. Szydłowiecki, Piotr Guniecina). Potem następuje poemat, który się kończy diatrybą in sacramentarios (zwalcza Lutra i Kalwina). Widocznie stoi w związku z owocną polemiką religijną.

Tę samą historję inaczej opracowaną ob. pod Rerus (1583) oraz pod Treter (Sac. corporis 1609). Był to widocznie bardzo doniosły argument w walce z herezykami. Czartor.

— Reverendissimo In Christo Patri Et Domino D. Christophoro Kazimirski, Dei Gratia Episcopo Kioviensi, Novi Honoris Gratulatio. A Joanne Sikorski In Alma Academia Cracouien. Philo-

sophiae Baccalaureo scripta. I. Reg. 2. Suscitabo mihi sacerdotem fidelem, qui iuxta cor meum & animam meam faciet, & aedificabo ei domum fidelem, & ambulabit coram Christo meo cunctis diebus. Hebraeorum 5. Nemo assumit sibi honorem, sed qui vocatur à Deo tanquam Aaron. Cracoviae Anno Domini, M.D.XC.IX (1599). w 4ce, k. 4 nlb.

Na odw. k. tyt. Kazimirskiego „Bibersztejn“ i czterowiersz. Rozpocayna Podoliae Gratulatio, potem inne wiersze: Charistion, Anagrammata, Portus Kiovia loquitur, Acrostichon, Chronographicum. Całość nosi już charakter igraszek językowych i stylistycznych, częstych potem w epoce baroku.

Wierzbow. II 1897.

Chrept. — Czartor. — Jagiell. — Ossol. — Petersb. publ. — Zamoj.

— Gratulatio in felicissimum Ingressum Abbatiae Suleoviensis Othoni Schenning Episcopi Livoniae. Cracoviae, Kempini. w 4ce.

Drak po r. 1610.

Juszyński Dyk. II. 179. Uniw. lwow.

SIKORSKI Jan, Soc. Jesu. Rationes quod non tantum expedit, sed etiam necesse sit Academiam Leopoli in Coll. S. J. erigere... (1661)... ob. tom XXVI str. 132.

Jest to jedna z broszur należących do za-ciętej polemiki, jaka toczyła się o założenie Akademii Jezuckiej we Lwowie. Sikorski odpowiada Radymińskiemu (ob. tom XXVI. 50).

Inne broszury ob. Gostomski J. — Twardowski K. (Bicz 1649). — Rationes pro Universitate... — Argumentum...

Łukaszewicz Hist. szkół I. 167. — Muczowski Rękop. Radym. 20. — Brown 368. — Załęski Jesuici... i Hist. zniesienia str. 13. — Finkel Hist. uniw. lwow. 1894 str. 20.

— Refutatio rationum quibus erectio Academiae Leopoliensis PP. S. J. impugnatur. (B. m. i r.). w 4ce, k. 6

Joher 1657 (na podstawie Sienk. Dod. do Bentk.).

— Erekcja Lwowskiej Unwersitatis (sic) 1663... ob. tom XVI str. 93.

SIKORSKI Józef Kanty, Prof. Ak. Zam. († 20 maja 1772). Dissertatio Historico-Polemica De Concilijs, Quam, Sub Gratijs Protectione, Illustrissimi, Excellentissimi, & Reverendissimi Domini, D. Valentini Comitiss ab Osiny,

Węzyk, Dei. & Apostolicae Sedis Gratiā, Episcopi Chelmenſis, Universitatis Zamoscensis Cancellarij. In eadem Zamoscensi Universitate, Studium Theologico-Polemicum Publicae Disputationi Exponit. Annō Domini MDCCLIV (1754). Mense Typis Universitatis Zamoscensis w 4ce, k. 16 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Węzyków „Waż“, pod nim czterowiersz. Dedykacja na dwu kartach. Na następnych czterech kartach: Oratio in Actu Scholastico.

Tu polemizuje z Luteranami. Następują na 8 kartach „Articuli Catholici“, to znaczy tezy w obronie katolickiego poglądu na sprawę soborów. Tezy te były przedmiotem dysputy w publ. lectorium dirigente m. Josepho Sikorski, theologiae polemicae professore, ad objecta oppugnantibus P. P. Reformatis, respondente M. Laurentio Złoba phil. theol. et juris auditore.

Na ostatniej karcie: Sub felicissimo regimine... Balthasaris Dulewski... rectoris.

Ossol.

— ob. Conclusiones — List przyjacielski (1760) — Mikoszewski A. (Orator 1775?) — Rugieri Nicol. (Graves considerations 1759) — Rydułski Dominik Jan (Citaris 1744).

Wadowski Wiadomość o prof. Akad. 1900 str. 319 i 214.

Przypisują mu błędnie „List przyjacielski“ 1760 (obacz tom XXI, 342). Autorem jego, podobnie jak „Listu powtórnego“ jest, zdaje się, J. M. Krosnowski.

SIKORSKI Kazimierz od S. Michała Pijar (1786 † 6 sierp. 1780). Arithmetica brevis et facilis ad usum studiosae iuventutis. Per quaestiones collecta. Varsaviae MDCCLXI (1761). ex typographia Sac. Reg. Maj. Mitzleriana Superiorum permissu. w 8ce, str. 5 nlb., lb. 254 (błędnie 253, gdyż str. 139 powtórzona) i 9 nlb. (Index i Errores).

Zebrański Bibliogr. matem. str. 409 zaznacza, że w jego egz. na końcu znajdowała się Tabula Pythagorica na miedzi rytą.

W przedmowie podpisanej swym nazwiskiem przyznaje, że czerpał z różnych autorów (m. i. cytuje Wolfa.) Dzieli rzecz na 9 rozdziałów (De numeris integris, denominationis, fractis, de regulis arith., de proportionibus, de potentiis numerorum, 50 quaestiones practicae, de divinationibus — oraz Appendix ex Diophanto Alexandrino jucundas quaestiones complectens). Kwestje praktyczne są to zadania do rozwiązania. Divinationes to są zagadki matematyczne. W Appendixie są wierszowane

pytania treści rachunkowej. Książka była podręcznikiem w szkołach pijarskich. Akad. — Warsz. Uniw.

— Mowy moralne przeciwko kłamstwu y roznym rodzajom nierzetelności miane w szkołach łomżyńskich przez X. Kazimierza Sikorskiego S(cholarum) P(iarum) tychże Szkół Prefekta. Mendacium odit, quisquis sapiens est, & probus. Quinctilianus w Warszawie, MDCCLXXVI (1776). w Drukarni J. K. Mei y Rzeczypospolitey u XX. Scholarum Piarum. w 8ce, k. 4 nlb., str. 167 i 1 nlb. (Registr. mów).

Pierwsza karta przed k. tyt. ma tytuł: Mowy moralne. Na jej odwr. Approbacja datowana w Warszawie dnia 25 lipca 1776 z podpisem: Paulus Fischer Schol: Piarum Prothonotarius Apostolicus Censor Librorum; niżej: Imprimatur Joannes Aloysius Eppus, Ofic. Gen. Var.

Na 3ciej karcie herb „Ciołek“ w środku, u góry i dołu herby Polski i Litwy. Niżej dedykacja Michałowi Jerzemu Poniatowskiemu, biakupowi płockiemu, obejmująca 2 karty z podpisem: X. K. Sikorski Schol: Piarum Superyor y Prefekt Łomżyński. Mów jest dziesięć, każda przeciwko innemu rodzajowi kłamstwa. Często wspomina Kom. Eduk. Narod. i jej działalność (np. str. 66), X. Hołowczyca wizytatora. itp. Cytuje Senekę (str. 146), Cicerona, Augustyna św.

Tync Nauka moralna (1924) str. 306. — Dąbkowski Nauka prawa 1915. — Bentkowski I. 665. — Bielski Vita 142. — Sobieszcz. w Encykl. Org. XXIII. 458. — Matricula Piarum fol. Nr. 323. — Horanyj Script. Piar. II. 671. Akad. — Jagiell. — Warsz. Uniw.

SIKORSKI Marjan (Marianus a S. Stanisłao) Trynitarz († we Lwowie 1763). Contradictionum apparenter talium Sacrae Scripturae ex diversis et selectis Authoribus collectarum rito ordine A. D. MDCCLVI. dispositum. Quibus Adiunctae sunt etymologiae Nominum in Sacra Scripturae propriorum, curā & studio P. F. Mariani a S. Stanisłao, Natione Poloni, olim Concionatoris Ordinarii, Philosophiae, Sacraeq; Theologiae Professoris, Actualis pro tunc Diffinitoris Provinciae S. Joachimi, Ordinis Discalceatorum, SSS. Trinitatis, Redemptionis Captivorum, demum S. Theologiae expositivae Professoris. Opus Ecclesia-

sticis & Scholasticis utilissimum. Superiorum permissu luci publicae exhibitum. Leopoli Typis SSS. Trinitatis A. D. 1759. w 8ce, k. nlb. 8, str. 449 i k. nlb. 3 1/2, (Index i Errata).

Po dedykacji: Mariae, idę aprobacje, imprimatur, wierszyk autora do bisk. Węzyka. praefatio oraz Quaestio praeeambula, quid sit sensus Sacrae Scripturae (oświadcza, że ma ono sens podwójny: literalis i moralis). Księga I wyrównywa sprzeczności istniejące w piśmie św. Od str. 284: Księga II, która podaje etymologje wyrazów hebr., chaldejskich, greckich. (Do str. 321 nad stronicami błędny napis „Antilogiarum“).

Dzieło zasługuje na uwagę i ze stanowiska dziejów teologii i filologii w Polsce. Jocher 2134, 2481.

Czartor. — Drohob. — Jagiell. — Ossol. — Wileńs.

— Fasces Franciae floribus floridi, frondosis floreti fraticibus floridiores famigeris factis florentissimi, ferriterio fractis ferriteris fautoris faventissimi; ferventi filiorum favore, fasciati nempe e regalibus Felicis Valesii Liliis fundatoris et patriarchae ordinis Sanctissimae Trinitatis de redemptione captivorum intra annuos applausus patriarchae pariter ejusdem ordinis Joannis de Mattha laureati doctoris Parisiensis. contexti Lechici orbis honoris illustrissimo et excellentissimo Domino, D. Joanni de Jablonow Jablonowski capitano Czehrinensi etc. etc. S. R. M. et Reip. colonello mecaenati faventissimo pronos inter cultus consecrati. Ab applaudente illustrissimo nomini coll. Leopoli. Ord. SSS. Trinit. Red: Capt: fattis, festam ferentibus feriam 8vam februarij feriis feliciter florente. FLA-MIne faVstVs fertVr faVVens fLorI-DVLVs fLos. scilicet quo spiritus Domini in flore Mariano requievit MDCCXXXVII. Leopoli, typis confraternitatis Sanctissimae Trinitatis cum priv. Sac. Reg. Majestatis. fol., k. 24 (ark. 10).

Od k. D idzie Famen. Od k. G: Oratio in laudem S. Joannis de Mattha. W dedykacji genealogja Jablonowskich. Chłędow. Spis 94. — Jocher 5458 podaje mylnie r. 1757 Jagiell.

— Honor cum debito cultu B. Sta-

nislao Casimiriensi Polono, Sacerrimi Ordinis Canonorum Regularium Lateranensium, Sanctissimi Salvatoris, congregationis Cracoviensis, Regni Poloniae, Magni Ducatus Lithuaniae, academiae Cracoviensis, urbisque Casimiriae singulari patrono. In ecclesia ordinis sui, sub titulo Sanctissimi Corporis Christi miraculis et gratiis ab antiquo Clarissimo Carmine poetico exhibitus a P. F. Mariano a S. Stanisłao olim philosophiae Sacraeque theologiae professore, ordinis Discalceatorum Sanctissimae Trinitatis redemptionis Captivorum. Ac luci publicae communicatus. Anno Domini 1761. Cui adjungitur anteriori tempore, Sanctis patriarchis nostris Joanni de Mattha et Felici Valesio panegyris sacrata. Leopoli typis Confraternitatis SSS. Trinitatis, Cum priv. Sac. Reg. Majest. fol., 6 arkuszy.

Na odwr. str. tyt. na blasze ryty portret Stanisława Kazimierczyka (pod nim 4. w. łac.). Sam panegyryk częścią prozą częścią wierszem.

Jocher 5486.

Czartor. — Jagiell. — Krasinś. — Warsz. Uniw.

— Hypomnema Ordinis Discalceatorum Sanctissimae Trinitatis, Redemptionis Captivorum, in Inclytum Regnum Poloniae introducti promotione Eminentissimi Joannis Casimiri, Donhoff, S. R. E. Cardinalis, Serenissimi olim et Invictissimi Poloniarum Regis Joannis III. Post Celeberrimam ad Viennam Austriae Victoriam, Favoribus, et Protectione Plantati, Munificentia Celsissimum, Illustrissimum, Reverendissimum, Perillustrium Fundatorum Propagati, Apostolico munimine Benedicti XIII Papae in Provinciam Sancti Joachimi Redacti. Redemptionibus Captivorum Christianorum Condecorati. Opus duplici Indice Alphabetico nempē, et Chronologico illustratum, cura et labore R. F. Mariani a S. Stanisłao, Natione Poloni. Olim quatuor vicibus Concionatoris Ordinarii. Philosophiae, Sacraeque Theologiae Professoris. nunc ejusdem Ordinis, et Provinciae Chronologi. Varsaviae In Typographia S. R. M. et Reipublicae Collegii Scholarum Piarum, Anno Do-

mini MDCCLIII (1753). fol., k. nlb. 6, str. 854 i k. nlb. 24 (Indeksy i Errata).

Na odw. k. tyt. cytaty z aut. łac. i z Załuskiego. Dedykacja Patribus Prov. S. Joachimi. (Cytuje w niej Zodiacus Palingeniusa). Potem licencje i list bisk. Załuskiego do Józ. Jabłonowskiego, w którym Załuski przypomina mu zasługi przodków. Wreszcie Facultas ordinis S. Benedicti i aprobacje.

Dzieło to dzieli się na cztery księgi. Księga I opisuje życie, i zgon Jana III króla Polskiego, fundatora Trynitarzów w Polsce; zawiera też pochwały Jana Kazimierza Donhoffa kardynała.

Księga II od str. 123 mówi o sprowadzeniu zakonu Trynitarzów do Polski i pierwszym jego założeniu we Lwowie.

W księdze III od str. 471 opisane są inne klasztory Trynitarzkie w Polsce i Litwie. W księdze IV. od str. 811: wykupywanie Polaków przez Trynitarzów polskich poczynione w latach od r. 1688—1743.

W całym dziele dużo wierszy, epitafiów, panegiryków, listów, dokumentów. Przytłacza wiele materiału historycznego. Z ważniejszych osobistości, o których tu są wzmianki wymieniam: Bisk. Brzostowski, kard. Donhoff, hetm. Jabłonowski, Jan III, Karczewski Jan, bisk. Kobielski, arcyb. Lipski, chor. Łoś, bisk. Małachowski, woj. Nitosławski, Pajewski, Józef Potocki, Radziejowski, Rojewski, hetm. Sapieha, bisk. Skarbek, Wielhorscy Antoni, Wacław, Joanna, Felix, Wyżycki arcyb., Załuski bisk., Zimorowicz poeta. — Nadto liczni Trynitarze.

Indeks alfab. zajmuje na końcu k. 12, poczem: Index Chronologicus seu Ephemerides (ważniejsze wypadki z życia zakonu). Wreszcie Errata.

Jocher 9393. — Załuski Anecd. Jablon. — Muchliński w Pam. relig. i mor. tom 32 i 33. — Szajnoch w Szkicach hist. II 1857.

Branic. — Czartor. — Jagiell. — Krasin. — Ossol.

— Brevis notitia rerum Ordinis Sanctissimae Trinitatis de Redemptione Captivorum, ex varijs, cum domesticis tum potissimum Extraneis, jusque gravibus Authoribus, in usum Historiorum, extraneorum pro more patriae Concionatorum, et Elogiographorum ejusdem Ordinis, collecta; atque praevis, ad quos de jure spactant, facultatibus impressa anno Verbi abbreviati 1754. Leopoli Typis Collegii Societatis Jesu. w 8ce, k. 8 nlb. (dedykacja, przemowy, pozwolenia i rejestru rzeczy) oraz str. 224.

Janozki (Lex. II. 189) wymienia autorem Marjana Sikorskiego. Pod dedykacją kaszt. czerlich. Cieszkowskiemu podpis: Religiosus Ord. Excalc. SS. Trinit.

Obejmuje trzy części. W Części I. od str. 39 jest rozdział 6 o wykupionych Polakach i Litwinach z niewoli niewiernych przez Trynitarzy aż do r. 1752. Czerpał z Baroniusa, Kwiatkiewicza i innych. Jocher 9394.

— Rok odkupienia. Rok dniami Męki Jezusowej wymierzony, W nieprzemierzoną żadnymi czasy wieczność nader szczęśliwey wolności dla nas wiecznych pierwej więźniów zamieniony Biegiem Kaznodziejskiej pracy podczas Piątkowej dewocji w Kościele Lwowskim Zakonu Trojcy Przenajświętszej od Wykupienia Niewolników uremonstrowany przez X. Maryana od Świętego Stanisława Zakonu zwyż pomienionego, Ordynaryusza Kaznodzieię Lwowskiego na ten czas, teraz zaś S. Theologii Aktualnego Professora. Tu dziesz Za pozwoleniem Starszych do Druku podany. Roku wyiscia naszego na wolność Synow Boskich, Łaski y nieśmiertelney Chwały 1747. we Lwowie w Drukarni Brackiej Świętej Trojcy J. K. M. w 4ce, k. tyt. i kart 3, str. 207.

Przemowa do Ewarysta Kuropatnickiego. Dzieło obejmuje sześć kazn. na sześć piątków.

Jocher 4650, 5004.

Czartor. — Ossol. — Wileńs.

— ob. Macedo Franciscus a S. Augustino (1754, Vitae J. Matta, Przewodnik 1750).

Janocki Lexicon I. 152. i 3; II. 188. i 9. — Bartosz. Kościoły warsz. 1855. — Sobieszcz. w Encykl. Org. XXIII. 458. — Jabłonowski Musaeum 151. — Krzyżanowski w Pam. relig. mor. XX. XXI. — Chłędowski. Spis 94. 81. — Enc. Kośc. XXV.

Sikorski Stanisław, adwokat ob. Bogusławscy — Processa.

Sikorski Laurentius, Praepos. Tarnogrodensis († 4 styc. 1715) ob. Frackiewicz Jan (Speculum animorum 1688) — Gniński Samuel (Theses ex logica 1699) — Muto (Chelm. Decanat. 1702) — Wielński Ign. Marcin (Laurus 1695).

Wadowski Wiadom. o prof. 1900.

SIKRAŃSKI Albracht (Olbracht). Colloqvium Charitativum, Abo Roz-

mowa Braterska, Polaká Reformata, z Mázurem Starym Kátholikiem, o pewnych rzeczach w Wierze. Przez W. X. Albrachta Sikranskiego, Plebaná Suincoląckiego, szczyrze wypisane. W Krakowie, W Drukarni Wdowy, y Dzieźdicow Fránciszka Cezárego, J. K. M. Typog. Roku Páńskiego, 1652. w 4ce, k. 3 nlb. i str. 272.

Na odwrocie: Cautela bonis catholicis contra haereticos. Poczem na 2 k.: Porządek quaeatij w tey książce opisanych (spis rzeczy) — i przedmowa: Do prawowiernego czytelnika.

Kozbiiera w książce nast. pytania: czy wolność wiary ma być dozwolona? czy jest potrzeba reformowania wiary? o przelożństwie Ojca św., jeśli wolno czytać i wykladać pismo św.? o ceremonjach starodawnych? o ofierze mszy, eucharystji, o Komunii pod jedną i dwiema postaciami, o spowiedzi, o postach, o celibacie, o żywocie zakonnym, o czei świętych, o obrazach i relikwjach, o pogrzebach i modlitwach za dusze, o czyściu. Na te tematy rozmawiają ze sobą „Mazur Stary Katolik“ i „Polak Reformata“. Obaj cytują biblię, pisarzy kościelnych, Erazma Rot., Lutra, Kalwina, Baroniusza itp. Na str. 176 cytowane obyczaje Turków oraz Schizmatyków pobratymców pogan i samsiadów ich (o czerńcach i Bazylianach) na dowód, że wszyscy znają zakony. (Ostatni głos i zwyczajtwo przyznaje autor zawsze Mazurowi-Katolikowi

Podnięte do napisania tej pracy dało niewątpliwie Colloquium charitativum Torunense, o którym jest w pierwszej rozmowie (str. 6 i 7) wzmianka. Tamże zabawna anegdota o pustelniku, który chciał Pana Boga pogodzić z ozartem.

Jocher 3246, 9611. — Bentkowski II. 547 — Jablonow. Mus. polon. 229. zwie go proboszczem Staniątek.

Wilder w Kat. ant. z r. 1914 cenil 10 rs. Czart. — Jagiell. — Ossol. — Krasin.

Silaoze w Polsce ob. Fortuński W. (Kalendarz 1769).

SILBERSCHLAG. Dankpredigt beim Friedensfeste wegen des zwischen Kgl. Majest. von Preussen, der Kaiserin v. Ungarn und König von Pohlen geschlossenen Friedens 1763.

Silenus ob. Kosiński Grz. (1642).

Silesia (Śląsk, Schlesien) ob. (oprócz druków podanych pod Schlesien w tomie XXVII str. 205—206): Adams (Letters) — Agenda (1715) — Ana-

lecta Silesiaca (1793 ob. Sachs) — Baszko Godz. (1730—70) — Bielski Joach. (1579) — Böhme (Beiträge zur schles. Geschichte 1770—5) — Buczkisch (Kirchenhistorie 1685) — Bzowski (Tutelaribus Silesiae 1606) — Confirmation (1577) — Copeyen (1620) — Copia (1695) — Corvinus (Silesiae descriptio ob. Bibl. XVI. 363) — Crusius (Krause) (Miscellanea silesiaca 1722—8) — Cunradi (togata 1706) — Curaeus (Chronica 1571, 1585, ob. tom XXVII str. 206; Rerum 1607; Annales 1585) — Deverdeck (numismatica 1711) — Dobner (Monumenta Bohemiae 1764—84) — Dogiel M. (Dissertatio) — Ehhard (Kirchengeschichte Glogau 1783) — Ehrhardt (Neue Dipl. Beiträge 1773—4) — Felbinger Jan (Schulen 1774) — Feyerlin (Chronik, Ringsgeschichte) — Ferdynand II (Copey 1621) — Fuldner (Bio et Bibliographie silesiaca 1729; Sammlung zur schles. Historie 1738; Schlesische Bibliothek 1731) — Goldast (tu liczne dokumenta śląskie) — Hallman (Adlers Flügen oder Könige 1672) — Hanke (De Siles. rebus 1705; Vratislavienses. Lipsiae 1701; De Silesis eruditus 1707; Antiquitates 1702) — Hansi Mac. (1705) — Hedwig-legenden — Henel (Silesiographia 1613, 1704; Breslographia 1613) — Intercession (Wład. IV) (1636) — Kausch (1796) — Klöber (1740) — Klose (Von Breslau 1781) — Kromer Marcin (Epistola de annalibus Silesiae w Polonia 1578) — Kundman (Silesii in nummis 1738) — Leupold (Initia religionis 1758) — Lucae Fryd. (Denkwürdigkeiten 1689 czyli Chronica von Schlesien) — Ludewig (Reliquiae manuscriptorum 1720; tu dużo dokumentów śląskich) — Lünig (Codex diplom. II; tu źródła śląskie) — Mickan (Catholica religio 1740) — Mitzler (Scriptores III) — Moller (Hist. ducum Lignicensium 1621) — Nachricht (von den Schriften 1746; von der Verfassung 1741) — Nachrichten über Schlesien (1794) — Nakiolski (Micchoyia 1634) — Naso Ephr. (1665) — Pachaly (Versuche über Schles. Gesch. 1776—7;

Sammlung der Schriften 1790) — Pecenstein (Curaeus) — Pez (Thesaurus 1721; dokum. śląskie) — Pistorius (Genealogia) — Porsius H. (Aposmation 1592) — Privilegia (1725) — Rapold (De Silesia) — Religio (1741) — Rescriptum (1707) — Rhenius (Historia 1693) — Rimpler (Provinciale 1697) — Rolle Teod. (Honori 1663) — Rositius (Chronicon; ob. tom XVI 363 i XXVI 370) — Runge (Miscell. literaria 1772; Notitia 1775) — Sachs v. Löwenstein (Zur Historie 1785—1790; ob. Analecta) — Schickfuss (Chronica 1625) — Schlesien (Nachrichten und Documente 1741; Das erfreute Schlesien 1745; vor 1740; Der schles. Chronica Ander Teil 1714) — Scriptum silesiacum (1620) — Schonaeus And. — Schroeter Adam (Elegiae 1550) — Schurtzfleisch (Opera 1699) — Seidel (1707) — Silvius Ae. — Sinapius (Senfft) (Silesiae conversio 1708; Curiositäten 1720—8; Olsnographia 1707) — Sommer (Regnum Vanianum ant. Siles. 1722; Silesia 1720) — Sommersberg (Silesiacarum rerum scriptores 1729—32 oraz Acciones.... 1729) — Sthenus (Stein) (Descriptio Silesiae 1512) — Tabulae geneal. ducum (1724) — Thebesius (Lign. Jahrbücher 1733) — Walther (Silesia diplomatica 1742) — Valturinus Pankracy — Wanderungen (1798) — Worbs (1793) — Zöllner (1792) — Zusätze (1785).

Należy nadto uwzględnić odsyłacze podane pod nazwami miast jak Wrocław, Głogów, Lignica, Brzeg itp. oraz pod nazwiskami Ślązaków-autorów.

Bliższych wskazówek bibliogr. o drukach odnoszących się do Śląska i Ślązaków w granicach w. XV—XVIII należy szukać w następujących dziełach: Thomas Literaturgesch. von Schlesien 1824. — Paritius Commentatio de Silesiis eruditia 1816. — Gruenhagen Wegweiser durch schles. G. Quellen 1889. — Markgraf Die Entw. der schles. Gesch. w Zeit. Ver. Gesch. Schl. 1888 XXII str. 1—24. (omawia prace Curensa, Lucae, Rätela, Hempla, Schickfussa, Rapolda, Sommersberga, Klosego). — Finkel Bibl. nr. 679 i nast., 5858 i n., 10278 i nast., 20111 i nast., 23784—879 i uzupełn., 33861—892, nr. 3053 (w Dod. II), tom III str. 2007 i passim. — Węclewski Ślązacy w Polsce w Przew. nauk. i liter. 1879. — Bauch

Beiträge zur Literaturgesch. des schles. Hum. 1892—8 (oraz inne monografie Baucha).

Bibliografię druków polskich na Śląsku ciesz. opracował ks. Londzin w r. 1898 i 1916 oraz: Szeruda Początki piśm. ewang. 1923. Do dziejów języka i żywiołu polskiego na Śląsku liczne są materiały w powyżej cytowanych dziełach. Specjalnie obacz pod: Bauch (1761) — Buquoy de Vaux (1796) — Dobracki (1668—1681) — Ernesti (Handb. buchlein 1689, Forystarz 1674) — Gdacius Adam (1640—1688) — Hackenberger (Prawdz. jedzina 1761) — Heinrich (gwara Śląska 1749) — Roter Jer. (Schlüssel 1616) — Schlag (Rozmowy 1739, Gespräche 1736, Korresp.) — Tiocinium (Deutsch poln. 1794) — Voelckmar (1612) — Zasadius — Müllenheim J. E. (Grammatica 1717, 1726, 1755) — Polak w Śląsku — Bicki Jerzy (Przepiski 1727) — Katechismus (1687, w tomie XIX, 187) — Abecadło (1775) — Kalendarzyk (1756) — Słabon Edm. (1773).

Mapy Śląska ob. Bertius (1600) — Helwig (1561) — Mercator — Nigrini (1724) — Scultetus J. — Sinapsus D. — Obacz o mapografii śląskiej: Heyer Die kartograph. Darstellungen Schlesiens w Zeits. der Ges. Schl. 1889. XXIII.

Silesiacum scriptum (1620) ob. Scriptum.

Silesii ob. Hankius Martinus (De eruditis 1707; De majorib. antiq. 1702; De rebus 1705) — Hansi Mathaeus (1705) — Kromerus Martinus (1578).

Silesicae res ob. Cureus Joachim (1607) — Hankius M. (1705) — Pecenstein Wawrzeniec (1605) — Sommersberg Frid. Wilh. (Silesiacarum rerum 1729).

Silesius Adamus ob. Neugebauer Salomon (1620).

Silesius Angelus ob. Scheffler Jan. Silesius Anselmus ob. Ephorinus. Silesius Christ. Timaeus ob. Fautores (1645).

Silesius Wolffius ob. Paprocki Bartłomiej (1584).

Silex et Quartz ob. Carosi J. F. (Sur génération 1781).

Silicki Alexander ob. Antonius a SS. Sacr. (Lumen 1737).

Silius Stefan, rytmownik ob. Costenus Mar. (Aequilibrium 1641).

Sillabus ob. Syllabus.

Sillery Stefan ob. Genlis.

SILNICKI Benedykt. Rosa florida, Illustriss: ac Rūdis: Domino, D. Stanislao de Bużenin Pstrokoński, Dei et Apostolicae Sedis Gratia, Episcopo Chelmensi, praeposito Pločen. &c. &c. Auspicato Tinecen: Abbatiam adeunti, officiosae salutationis ergo a Fr. Benedicto Silnicki d. eq; Cracoviae, in officina Typographica Valeriani Piątkowski, Anno Domini, 1647. w 4ce, kart 10 (ark. C₂).

Jagiell. — Ossol. Silnicki Gabryel ob. Sleszkowski Sebastyan (Vaticinia 1611).

Silnicki Jan ob. Caulon Valen. (Sigmism. III. 1615) — Sleszkowski Sebastyan (Vaticinia 1611).

Silnicki Nikodem i Jan ob. Kwiatkowska — Obodziński Sam. (Promptuarium 1665).

Silnicki Piotr ob. Sleszkowski Sebastyan (Vaticinia 1611).

Silnicki Samuel ob. Sleszkowski Sebastyan (Vaticinia 1611).

Silnicki Stanisław ob. Sleszkowski Sebastyan (Vaticinia 1611).

Wotschke Fr. Lisman. 1903 str. 276.

Silnicki Władysław ob. Candor (1683) — Dębkowski Stefan (Ver autumnale 1683).

Silnie ob. Sierakowski Wacław (O silniach 1799).

SILSKI I. Applausus dominicus ad Sienieński Decanum Gnesnens. natali ejusdem die. Gedani 1720. fol.

Silvester Jan ob. Pannonius Sylvester.

Silvester II ob. Bzowski Abraham (S. Adalberti 1629).

SILVESTRE Alexander. Grammatica gallica et latino-polonica ad usum Graudes-Mousquetaires in Regia Varsav. academia... par Alex. Silvestre. Varsaviae S. P. 1732. w 8ce.

Zaluski Progr. s. 72.

SILVESTRINI Konst. Constantini Silvestrini Phil. et Medic. Doctoris, olim militiae Sacrae et Catholicae Maj. Hispaniar. Regis Medici, Dissertatio epistolaris de epilepsia... Doctori Medicinae et Philos. Antonio Brzyski dicata. Crac. pridie idib. Octobr. 1731. humilimus servus Constantinus Silvestrini

Phil. et Medic. et in Florent. Excell. DD. Medicorum academia Collega. (Na końcu:) Cracoviae ex typographia Universitatis. fol., ark. 3. Ossol.

Silvestro (a) Franciscus ob. Lesniewski (1758).

Silwestrowicz ob. Sylwestrowicz. Silvius, collega major w Akad. krak. ob. Samboritanus G. (1566).

SILVIUS Aeneas (Piccolomini Bartolomaeus, papież Pius II) (1405 † 1464). In Europam... Memmingen, Kunne, 1485. w 4ce, k. 86.

Dziełko to, napisane przez kard. Piccolominiego w r. 1458, było wielokrotnie przedrukowywane bądź samo bądź w łączności z innymi jego historycznymi pismami. Z licznych tych wydań podaję niżej tylko: 1) krakowskie 2) oraz paryskie z r. 1534 — inne pomijam. Samo dziełko przynosi dość szczegółów do rzeczy polskich mianowicie: De Schlesia provincia .. De Poloniae regione vastia... quod in ea domus luto componantur... Equi sylvestres (tj. losie)... De Vladislao cum regno baptismum susc... De Vitoldo... De Rutenie et quomodo principatus solet assequi... De Livonia. De Prutenia. (Caput XXIIII—XXIX). — Pray przedruku w „Opera“ dodane do tego mapki Polski i Prus z nazwami niemieckimi

Ustępy powyższe są przedrukowane w Mittelera Script. i Pistoriusza Corpus I. — W tłum. polskiem w Niemcewicza Zbiór pamiętn. I. str. 7.

— Pii. II. Pon. Max. Asiae Evropaevaeque Elegantissima descriptio, mira festiuitate tum veterum, tum recentium res memoratu dignas complectens, maxime quae sub Frederico III. apud Europeos Christiani cum Turcis, Prutenis, Soldano, et caeteris hostibus fidei, tum etiam inter sese vario bellorum euentu commiserunt. Accessit Henrici Glareani, Heluetij, poetae laureati compendiaria Asiae, Africae, Europaeque descriptio. Parisijs apud Claudium Cheuallonium sub Sole aureo in via Iacobaeae. 1534. w 8ce, k. 16 nłb., str. 522.

Wyszło także równocześnie z innym oznaczeniem drukarza: Parisijs apud Galeotum a prato, ad Primam Palatii regii columnam. Obacz Wierzbowski III. 2175 i II. 1115.

W tomie II. 1078 opisuje Wierzbowski edycję z r. 1531 z bibl. Zamoj.

Przedz. — Warsz. Uniw.

— Epitome Europae... Situs et distinctio Asiae... (1512, 1517, 1519)... ob. Stobnica Jan.

Jest to wyciąg Jana ze Stobnicy z dwóch dzieł Silviusa tj. z „Europa“ i „Asia“, pomnożony dodatkami Stobnicy.

— Epistola de miseria curatorum seu plebanorum... ob. Epistola (tom XVI. 73).

Wierzbowski II 1957 i 1958 opisuje dwa odbicia (oba z bibl. petersb.), z tych jedno ma na tytule herb Krakowa. Autorstwo przypisał Aeneaszowi Silv.

— Epistolae in Cardinalatu editae. Argentorati 1472. fol., k. 215.

— Epistolae in Pontificatu editae... Mediolani, Zarotis, 1473. fol., k. 180.

— Familiares epistolae datae ad amicos... Anno salutis 1477. Lovanii.

— Epistolae... Argentorati 1475. fol.

Te i inne wydania jego Listów opisują Grässe Trésor 25–26, Brunet, Hain i inni bibliografowie. Między tymi listami jest sporo Poloników. Nie wliczam ich bliżej ze względu, że uczynił to Lewicki w swoim Index actorum (Acta historica) 1888 nr. 3226 i nast., podając regesta dotyczących nas listów En. Silv., o ile nie weszły do Cod. Epist. — Ale oprócz listów uwzględnionych przez Lewickiego są także i w niektórych innych wzmianki o Polsce. Dla przykładu cytuję listy na str. 547 i 563 w zbiorze Opera quae extant 1551. — Kodeks rękop. zbioru listów przez siebie pisanych przesłał Piccolomini Zbign. Oleśnickiemu, o czym Wiszniewski III. 325. — Oleśnickiego w swych pismach kilkakrotnie wychylała jako swego przyjaciela, chociaż osobiście go nie znał. — Dotyka ich stosunku Caro w Dziejach pol. V (ob. niżej).

— De situ et origine Pruthenorum, de Livonia; eius ortu et situ; de bello Thurcorum et Hungarorum; de origine, officio et progressu Heraldorum. (Coloniae, 1470?). w 4ce, k. 27.

Inne wydanie opisuje z bibl. petersb. Wierzbowski II. 807. Ma ono tytuł:

— Enee siluij episcopi senensis de situ et origine Pruthenorum. Et quo pacto hec regie in religionis theutonice potestatum deuenit. ac de controuersia successu temporis inter religiosos et communitates orta et eiusdem progressu. incipit feliciter. w 4ce, k. 24.

Wydań w. XV było kilka.

Grässe Trésor str. 27. — Hain Addenda nr. 212. — Ciampi Bibl. nr. 9. — Przedru-

kowane w zbiorach Pistoriusa (Corpus 1582) i Mitzlera (Scriptores I) — Jest też drukowane w jego „Opera“. — Nowoczesny przedruk w Script. Rerum Pruten. tom IV.

— Historia Piękna o miłości Euriala z Lukrecją, nie tak dla iakiej roskoszy, iako dla ochronney zbytniej y niepotrzebney miłości. Przełożona z Łacińskiego ná Polskie wierszem przez Chrzysztofa Goliana. (B. m. i r.). w 4ce, k. 47 lb.

Pierwowiec łaciński napisany w r. 1444 wyszedł drukiem po r. 1470 pt. De duobus amantibus. Dołączony był do zbioru listów Aneasza. — O wydaniach i tłumaczeniach na różne języki ob. Grässe Trésor str. 26.

Golian dokonał polskiego przekładu wierszem z prozy. Poemat jego liczy 2874 wierszy.

W liczbowaniu kart są pomyłki. — Druk gocki, zapewne w jednej z druk. krak. z drugiej poł. XVI wieku.

Przedrukował w Bibl. pis. pol. 1896 Adalberg (ob. recenzję Brücknera w Kwart. hist. 1897). — Wisłocki Przewodnik bibl. 1890 str. 34. — Ptaszycki w Upom. dla Orzeszkowej str. 490 i w przedm. do Wizerunku Reja.

Czarnecki w Rusku (Bawor.) — Wrocław. miejak.

— ob. Decius (De vetustatibus 1521) — Froher Mar. (1717) — Mitzler Wawrz. (1761) — Paduanus Hieronymus (Jesusita 1504, Poenitentiarius 1514) — Pistorius Jan (1582) — Reusner Mik. (tom XXVI. 274) — Stobnica Joannes (Introductio 1512) — Treter (De episc. Varm. 1685 str. 41).

Zbiorowe jego dzieła pt. Opera omnia wyszły po raz pierwszy 1551. w Bazylei, a później były kilkakrotnie przedrukowywane. (Najkompletniej jest edycja bazylejska 1571, o czym Grässe I. c. str. 25).

Wzmianki o Polsce w innych jego dziełach (tu nieuwzględnionych) są dość częste, ale podrzędnej doniosłości; np. w Historia Bohemica, lub w Comm. in libros Panormitae o Kaz. Wielkim i o bitwie pod Grunwaldem; albo wreszcie w dziele: De ritu, situ, moribus Germaniae jest ustęp o Krakowie, o Oleśnickim i o kandydaturze Piccol. na bisk. warm.

Kard. Piccolomini wziął mianowicie w r. 1456 udział w sporze między Zakonem krzyż. a stanami pruskimi i Polską. przy czem starał się o uzyskanie biskupstwa warmińskiego. (Kaz. Jag. popierał Jana

Lutka). On także rozstrzygał spór o bisk. chełmińskie w r. 1457. Stąd pochodzi jego korespondencja z Kaz. Jag. i stąd datuje się jego zainteresowanie Prusami i Polską. — (Obacz o tem Voigt Enea Silvio II. 225). — W r. 1458 jako papież pragnął wciągnąć Polskę do ligi antytureckiej, potem do ligi antyhussyckiej. Znaczna liczba aktów i listów En. Silv. w sprawach polskich ogłoszona jest dzisiaj w Cod. Epist. np. II str. 5 i nast., III str. 116. — List do Zb. Oleśn. ogłosił Zeissberg w Zeits. für Pöterr. Gimn. 1871. — Por. także: Chrzanowski i Kot Humanizm i reform. 1927 str. 53 (list z r. 1453 od Oleśn. do Piccol.). — Jego Carmen de S. Adalb. wydał Kolberg 1892.

Ani stosunek Aneasza do Polski ani wpływ jego pism na rozwój humanizmu w Polsce nie są dotąd opracowane.

Voigt Enea Silvio und sein Zeitalter, 3 t. (1856–63). — Bachman w Allg. Deutsche Biogr. XXVI. — Delecluze w Revue des deux mondes 1853. — Weiss Eneas Silvius 1897. — Dzieduszycki Zbigniew Oleśnicki II. — Zeissberg Dziejopisarstwo polskie II. — Caro Dzieje Polski tom IV str. 380 (o stosunku Sylv. do Oleśnickiego) i w t. V (passim). — Wizer. i rozstr. naukowe Wilno 1841. T. 57. s. 28. — Enc. Org. T. XX (Pius II). — Encykl. kośc. (pod Pius II). — Finkel III str. 1676 i 1822 (zwłaszcza nr. 6680–92 i 30589). — Wisłocki Katal. ręk. str. LIV.

SILVIUS Aeneas Piccolomini (II). Ad Clementem XII. Oratio habita in Quirinali Sacello in funere Friderici Augusti Saxonici Poloniae Regis.

W dziele: Ragguaglio delle Solenni Esequie di Federigo Augusto re di Polonia (1763). — Obacz Ostrowskiego Suada latina 1747.

SILVIUS (Syvilius) Alexy (Gajewski?) (ur. 1593) z Leszna. Lunae circulares periodi seu cycli quorum beneficio Novipleni-lunia cum civiliter tum astronomice facili negotio et exacte reperiuntur. Secundum intercalationem Iulianam, Gregorianam, Persicam, et Novam. Secundum magnitudinem mensis lunaris Pruthenicam, Coperniceam, Danicam, Tyhonicam, et Iudaicam. Una cum calendario judaico ad cyclos lunares reducto, et per singulos novem decim annos disposito. Accesserunt binae tabulae ex quibus aurei numeri, epactae, litterae Dominicales, Paschata, ipsorum deniq. mobilium festorum claves, secundum utriusq. Calendarij, id est, veteris et novi recensioem excerptuntur.

Adjunctum quoque est Examen quadrarum propositionum quadraturae circuli R. P. Gregorij a Sto Vincentio, quarum defectus circuli in quadrum cogendi, geometrice et per numeros ostenditur. Lesnae Typis Danielis Veteri Anno 1651. w 4ce, str. 422, k. 5.

Teorya kalendarza, tabellar. wyrachowań astronomicznych i rozprawa o kwadraturze koła.

Przyp. Jakób. Hieron. Rozdrażewskiemu kasztel. Kalisk. Jagiell.

— ob. Grzegorz od Sw. Wincenczego (1651).

Birkenmajer w Udział Polski 1917 str. 20.

Silvius Amatus (Siculus Joannes) prof. prawa rzym. (?) od r. 1500 w Krakowie, potem wychowawca Zygmunta Augusta († 1534) ob. Cicero (1531) — Coxe L. (De laudibus) — Dantyszek J. (1510) — Franconius M. (Epitome 1531) — Krzycki And. (Ad Divum 1515, In connubium 1512).

Także w rękopiśmiennych poezjach Krzyckiego są o nim wzmianki (Cricii Carmina 1888 str. 17).

Dochowała się pewna ilość jego listów i wierszy. Np. list w ręk. Czart. nr. 44. Ob. także rękopis bibl. rzym. kat. peters. Akad. opisany u Korzeniowskiego w Arch. XI. str. 351. — Tomiciana II. 28. — Poezje jego znajdują się w ręk. bibl. Ossol. o czym Kruczkiewicz w Kwart. hist. IV 763.

Szujski w Odrodz. i reformacji (Dzieła VIII str. 28 i 129) przypisuje mu autorstwo traktatu „De institutione regii pueri“, przesłanego król. Elżbiecie, pochodzącego z r. 1502. — Morawski Beiträge zur Gesch. des Humanismus 1889 (Sitzungsber. der Akad. Wiss. Wien tom 118 oraz Hist. univ. II 247–252. — Danyez w Rozpr. Akad. (filol.) XXXIII. 1915 str. 278–287. — Aschbach Gesch. der Univ. Wien II. — Wotschke Gesch. der Reform. 1911. — Nolhae Les corresp. d'Alde Manuce 1888 (tu jego list o studjach greckich w Krakowie z r. 1506). — Tenże list w poprawniejszym tekście obacz: Chrzanowski i Kot Humanizm i reform. 1927 str. 137. — Łempicki w Pam. liter. XXII–XXIII (1925/6) w pracy pt. Manucejsze weneccy. — Kot w Sprawozd. Akad. 1927 nr. 10. — Kolankowski Zygm. Aug. 1913 str. 78 i n. — Hartleb w Kwart. hist. 1912 str. 289 (o stosunkach z hetm. Tarnowskim).

Silvius Antonianus ob. Peregrinus Lelius (1594).

SILWIUSZ Bartłomiej. Kopie Zamoyaskich Przyozdobione Abo Kazanie Na Pogrzebie Jásnie Wielmożnego Páná, Jego Mści Páná Thomasza Zamoyaskiego Kanclerza Wielkiego Koronnego, Generalá Krákovskiego, Knyszeńskiego, Sokalskiego, Rabsztyńskiego, Nowotárskiego, &c. &c. Starosty. Miáne W Zamościu w Kościele Fárskim, S. Thomasza Apostoła, Dnia 9. Lutego, Roku Pánskiego, M.D.C.XXXVIII. Przez X. Barthłomieja Silwivza Societatis Jesv. Zá dozwoleńiem Stárszych wydáné. W Zamościu, w Drukárniéy Akadémiey drukował Iędrzey Iástrzębski, Roku 1638. fol., k. 15 nlb.

Tytuł w ozdobnych ramkach. Na odwr. k. tyt. herb Zamoyaskich „Jelita“, pod nim czterowiersz łac. Dedykacja: Joanni Zamoyaski Magni Joannis Nepoti Magni Thomae Filio, Capitaneo Calusienisi; cała po łacinie, obejmuje 2 karty. Potem 12 kart Kazania po polsku z cytatami łac. W kazaniu dużo szczegółów do życiorysu Tomaszka oraz obyczajowych: o preceptorach, o znajomości tureczyszyny, o służbie pod Żółkiewskim, o podróżach za granicę, o walce z Kozactwem, o jego pobożności.

Maciej. Piám. III 839. — Brown Bibl. 368. Czartor. — Jagiell. — Ossol. — Zamoj.

SILVIUS (Sylvius) Constantinus. Commemoratio Regiae Pompae et Solennitatis Observatę, in Coronatione Serenissimę domine Domine Barbarę, Regine Polonie, Magnę ducis Lithuanie. &c. Quę Cracovie, septimo die Decembris, Anno MDL. solito more & ritu solenni, maxima omnium Regni ordinum frequentia, foeliciter auspiciatę peracta est. Avtore, Constantino Sylvio. (Tu winieta). Cracoviae, per Lazarum Andree. (1550). w 4ce, k. nlb. 7.

Ded.: Ornatiss. Inveni Nicolao Hübnero amico, ex Monte Regio, 16. Decem. 1550. Na ostatniej karcie: Nicolao Hübnero, moecenati suo Adamus Schröterus (wiersz). Wiszn. VIII 82. Jagiell. (?) — Ossol.

SILVIUS (Sylvius) Jacobus (Abel) fryzyczyk, minister pińczowski. Oratio Fvnebris In Obitvm praeclarissimi viri, et verae religionis vindicis inuictissimi, Domini Ioannis á Lasko, conscripta atque edita ab Abelo Sylvio Frisone. [Winieta]. Excvssem Pinczoviae in of-

ficina Danielis Lanciej. Anno. 1560. w 8ce, k. nlb. 12.

Na odwrocie tyt. dedykacja: Eximio et Strenno veritatis assertori Francisko Lismanino Corcyraeo Abelus Sylvius Friso S. P. D. — Tu mówi, że wobec pochwały Statoriusza nie miał zrazu zamiaru sam pisać, ale uległ namowom Lismanina. Dat. Pinczouiae, nono Cal. Febr. 1560. Mowa zawiera szczegółową charakterystykę działalności i charakteru Łaskiego.

Wspomniane dziełko Statoriusa wyszło równocześnie w Pińczowie, dedyk. również Lismaninowi.

Wierzb. III 2341. — Bandtkie II. 41.

Czartor. — Jagiell.

— ob. Arcybiskupi (Odpowiedź 1565) — Sarnicki Stan. (Colloquium 1566) — Seklucjan (Pieśni 1559, Modlitwy 1559) — Statorius (In clarissimi-1560).

Dalton Łaski str. 562 (Dalton wydał też w r. 1898. jego protokoły synodów małop.). — Wotschke Franc. Lismanino str. 290. — Lachs w Arch. do dz. liter. XIII str. 411. — Brückner w Pam. liter. II. 64. — Lobowicz Ist. reform. 1883.

Silvula ob. Schreckius (1580).

SIMANDI Władysław, Paulin (Kroat).

Corvi Albi Eremitici Nova Musa Inconcinna, Quae In Deserto Coenobitico Sacrae Paulinae Religionis Protocrematice Studio, ac Labore R. P. F. Ladislai Simandi, Eivsdem Ordinis Provinciae Croaticae Presbyteri, Variis Distenta Figvris Artificiosis, In Laudem & Gloriam Summi Patriarchae Nostri, Sancti Patris Pauli Primi Eremitae, Ligatis Versibus Concinnatur. Anno Salutis, M.DCC.XII (1712). Typis Clari Montis Czesztochoviensis. w 4ce, k. nlb. 2, str. 68 i k. nlb. 3.

Po k. tyt.: Integer Titulus Candidissimi Meoenatis et Patroni, a verso: Programma... Comiti Emerice Esterhazy De Galanta Nato,... Olim Paulinae prov. priori Generali, jam emerito.... (następują jego tytuły).

Na nast. karcie (str. 1): Anagramma Carminicum, ex titulo meoenatis. Są to dwuwiersze łacińskie poprzedzone kluczem cyfrowym, odnoszącym się do tytułów wliczonych na poprzedniej karcie. Każda litera oznacza inną cyfrę. Np. A = 70, B = 9. Z tego wywiązują się różne igraszki wierszowe w obu Anagrammatach. Na ich końcu „Ad benevolam Lectorem“, w którym pisze, że zajmuje się sacrae

poeseos operibus artificiosis i że wydaje tę książkę dla zachęcenia tyronów. Istotnie jest to bardzo ciekawy okaz dla poznania ideału poetyckiego w chwili najgłębszego upadku literatury.

Cała książka składa się z nader sztucznych anagrammatów, pełnych sztuczek, zabawek, zagadek, ekwiwoków, rebusów (na str. 57 rysunek rebusowy, jeden z pierwszych w naszej literaturze), zwyrodnień artystycznych.

Na końcu: Index totius libri, oraz aprobaty.

W jednej z nich Anioł Gorzyński stwierdza, że książkę „cum summa animi voluptate volvi et pervolvi“; w drugiej Rem. Scislowski stwierdza jej prawowierność. Obaj podpisują się profesorami filozofji, zapewne w studjum Częstoch. Wreszcie apr. przeora Kristolovecza i Stan. Hosiusza, admin. diec. krak.

Wszystkie aprobaty datowane w czerwcu 1719, a więc książka nie mogła wyjść w r. 1712, która to datę nosi tytuł.

Encyk. kościelna T. 18. str. 426.

Wilder w r. 1914 cenil 5 rs. (podaje k. 68).

Jag. — Kijow. — Ossol. — Uniw. lwow.

— Corvi albi eremitici nova Musa olim à R. P. Ladislao Simandi provinciae Paulino Croaticae presbytero in laudem et gloriam Divi Pauli primi Eremitae variis artificiosis figuris adornata. Nunc vero magno nomini et honori Perillustris, Magnifici Domini D. Valentini Gorski Regentis Vislicensis Mecaenatis pro ligamine dedicata. Una cum Conclusionibus theologicis menti S. Thomae Aquinatis conformib., quas Monasterio in Rupellano ad S. Stanisl. Ep. et Mart. A° 1781 d. 14 febr. pro publ. disputat. expositas defendendas suscepit V. P. Xaverius Nowakowski s. ord. Monachor. D. Pauli P. E. theologus, sub praesid. R. P. Damiani Smoniewski ejusd. ord. S. Th. D. ac Profess. Cracoviae, typis Universitatis. w 4ce, str. 68 i k. 3.

Branic. — Ossol.

— Toż:... nunc denuo penes publicam disputationem magno eiusd. nomini et honori dedicata; una cum Conclusionibus Theolog. quas Monasterio in Rupellano ad S. Stanisl. episc. et marty. A° 1782 defendendas suscepit V. P. Aegidius Edel S. Ord. Monachor. D. Pauli P. E. w 4ce, str. 68 i k. 3.

Simbaldus Joannes Benedictus ob. Mucharski Joa. Vinc. (1647).

Simbola ob. Kmita J. A. (Officium 1600—5).

Simer Ludov. ob. Lichtfus Georg. (Elegia 1630).

Simfonia ob. Simphonia.

Simillium juris ob. Dresner T. (1602).

Simler Andreas ob. Gentilis Val. (1567).

SIMLER Josias z Cappel († 1576), prof. in schola Tigurina. Assertio Orthodoxae Doctrinae De Dvabvs Natvris Christi Servatoris Nostri, Opposita blasphemijs & sophismatibus Simonis Budnei nuper ab ipso in Lituania euulgatis: auctore Josia Simlero sacrarum literarum in schola Tigurina professore. [Tu sygnet drukarza: drzewo i żaby]. Tigvri Excudebat Christophorus Froschouerus Anno M.D.LXXV (1575). w 12ce, k. tyt. i k. lb. 60 (sygn. H₁).

Dedyk. Joan. Hlebowitz Dubrownae et Slavivae haeredi, Castell. Minescensi.

W dedykacji do Hlebowicza porusza już zarzut, a potem bliżej go uzasadnia, iż Antytyrnytarze zgadzają się z nauką Mahometa (który to zarzut rozwijają potem często polemici polscy — ob. niżej pod Skarga). Dedykacja obejmuje kart 9, a datow. jest przed Cal. Aug. 1575.

Jest to odpis na Budnego: Libellus de duabus naturis in Christo 1574 (ob. tom XIII str. 428).

Wiszn. H. lit. IX 69. — Wotschke Chr. Thretius str. 92. Czartor. — Kórnik.

— De Aeterno Dei Filio Domino Et Servatore Nostro Jesu Christo, & de Spiritu sancto, Adversus veteres & novos Antitrinitarios, id est Arianos, Tritheitas, Samosatenianos, & Pneumatomachos, libri quatuor Josia Simlero Tigvrino Avthore. Accessit D. Heinyrychi Bvllingeri Praefatio, in qua respondetur Libello Anonymo qui inscribitur, Iudicium de censura ministrorum Tigurinorum & Heidelbergensium de dogmate contra Adorandam Trinitatem in Polonia nuper sparso. Tigvri apvd Christophorvm Fro-scho. Anno M.D.LXVIII (1568). w 8ce, kart nlb. 36 i kart lb. 335 (sygn. t₇).

Dedykacja na odwr. tytuła: Illustribus Heroibus... amplissimi Poloniae Regni Proceribus... Stan. Miscovio de Myrow palat. et gener. Crac.; Johanni de Dambrowicza [Frliej] pal. Lublin.; Job. de Crotoszin, palat. Inoviclavienisi; Georgio de Jazlo-

viecz, palat. Podol.; Petro Zborowio cast. Woinicensi; Hier. Buzinio, zuppario Vielici. et caeteris senatorii et equestris ordinia... viris, orthodoxae fidei propugnatoribus, eccl. per Poloniam, Russiam et Lithuaniam patronis.

Następuje: Ad Magn... Dominos... et universos fideles in Pol., Lith. et Russia in Hungaria quoque et Transsylvania... Heinrichi Bullingeri... Praefatio... datow.: Tiguri Anno 1568 Mense Augusto (str. 51 nlb.). Tu zbija zarzuty, jakoby Zurichianie (Kalwini) wywołali ruch antytrynitarski w Polsce. Mówi o Ochlinie i jego stosunku do kościoła kalwińskiego. Na k. a, rozpoczyna się polemika z Anonimem (Hosiuszem, ob. niżej) o zarzuty, jakie postawił kalwinom: w sprawie kościoła, postaszeństwa królom, mezy, stosunku do Lutra, Zwinglego, palenia książek katol. w Genewie, spalania Sorweta, zwalczania szlachty (Helvetii non sunt hostes nobilitatis). — Owo dzieło pt. „Judicium de censura ministrorum Tigurinorum“, przeciw któremu zwraca się przedmowa Bullingera, jest to dzieło Stan. Hosiusza „Catholici cuiusdam et orthod. Judicium“, wydane w Kolonji 1565 — o którym obacz tom XVIII str. 278.

Poczem idzie bezpośrednio na k. 27 v. Josias Simleri praefatio. Tu wspomina o pobycie w Polsce Blandraty, Gentilisa, Alciata, Lismanina, Stankara, o Grz. Pawle, Kazanowskim, Statoriusie, Socynie, Franc. Davidis, Goniądzu. Opisuje początki ruchu antytr. w Polsce i na Węgrzech. Dużo o Tracym, Zanchim, Scheku, Łasickim, Gilowskim, Sarnickim. Datow. Tiguri 1568 Augusto Mense.

Poczem idzie traktat: De aeterno Dei filio, podzielony na 4 księgi. Rozpoczyna się od polemiki z Serwetem i Gentilisem. — W księdze II (k. 73) pisze: Secuti sunt hanc Occhini sententiam quidam ut audio Poloni, viri non vulgares, persvasi ita demum, cessaturas omnes controversias quae sint alioqui inexplicabiles, de personis et essentia... W ten sposób rozpoczyna się polemika z traktatem Modrzewskiego Silvae, choć Frycza nigdzie po nazwisku nie wymienia. Mówi o nim „adversarius“ „quidam vir magni nominis“. Traktat Frycza znał Simler z rękopisu, który przypadkiem doszedł do jego rąk. Frycz przygotowując potem Silvae po raz drugi do druku, dodał tam ustęp, w którym odpowiada Simlerowi.

Ks. III od k. 174 (tu walcza Kazanowskiego). Księga IV od k. 284: De Spiritu Sancto adversus Pneumatomachos. Jocher 3486. — Wierzbow. I 303. — Wotschke Chr. Thretius str. 62 i nast. — Kot Frycz Modrz. 1919 str. 264 i n. Czartor. — Warsz. Uniw.

— Toż:... de dogmata contra adorandam Trinitatem in Polonia nuper sparso. Accessit Index locupletissimus. Tiguri apud Christophorum Froschov. 1570. w 8ce, kart 31 i 335 i 116.

Egzemplarza tego nie odzyskano w r. 1929. Wedle notaty mego ojca był zakupiony od Giejsztorza za 15 rs. Jagiell.

— Responso ad Maledicvum Francisci Stancari Mantrani Librum aduersus Tigvriinae ecclesiae ministros, de Trinitate & Mediatore Domino nostro Jesu Christo, auctore Josia Simlero Tigvrino. [Tu sygnet drukarza: drzewo i żaby, inny jak w dziełku Assertio]. Tigvri Excudebat Christophorus Froschouerus M.D.LXIII (1563). w 12ce, k. tyt., k. nlb. 7, k. lb. 47 (mylnie oznaczonych 37).

Dedyk.: Ecclesiarum ministris in Polonia et Russia. W niej pisze, że uważa Stankara za złośliwego i kłótniwego, a jeśli mimo to z nim polemizuje, to dlatego „quod videam sequi ejus partes homines doctos et moderatos“ — i tych pragnie przekonać. Wysławia Kalwina i jego walkę z Serwetem i Gentilisem.

Całe to dziełko jest odpowiedzią na pracę Stankara: De trinitate et mediatore 1562. Dzieli się na 4 części: 1) In qua origo huius controversiae exponitur; 2) In qua prior Tigurini. ad Polonos epistola defenditur (tu chodzi o listy polemiczne Kalwina, wystosowane z okazji Grzegorza Pawła — o których obacz w tomie XIX. 71—2); 3) In qua posterior epistola Tigurinorum ad Polonos defenditur (ob. j. w.); 4) In qua patrum testimonia a falsis interpretationibus asseruntur. — Tak więc dziełko to łączy się ściśle z polemiką między Kalwinem a Grz. Pawłem i Stankarem.

Wotschke Chr. Tretius str. 10 i nast. — Tenze Fr. Stancaro str. 45. — Ossol. Wiadom. hist. IV 371. — Jocher 3339. — Wierzbow. I 241. — Kot Frycz Modrz. str. 195.

Czartor. — Kijow. — Ossol. — Warsz. Uniw.

— ob. Budny — Martyr (1564) — Modrzewski Frycz.

Był zięciem Bullingera.

O zbiorze jego rękopisów w bibl. Zurychskiej ob. Lubowicz Zimlrowskoje sobranie 1886. (Dużo tu materiałów do dziejów reformacji w Polsce). — Wotschke w Aus Posens kirchl. Verg. 1915 str. 44.

Simlerus Salomon ob. Acta societatis Jablonovianae (1772 i 1773).

SIMMING J. Öfver det tiltänkta Konunga-Wordet i Polen, den 3 November 1771. Qui de coupables mains s'élevant jusqu'aux Tronnes, Sur les têtes des Rois ébranlent les couronnes: Thomas. Stockholm, Tryckt hos Wennberg och Nordström. 1772. w 4ce, 4 k. nlb.

Jagiell.

SIMMONS, Dr. medycyny. O Korze drzewa Angustury, doświadczenia Doktora Simmons, wciągnięone w Dziennik Medyczny Londyński. Tomaczenie Antoniego Szastra, Doktora Medycyny. w Warszawie, 1791. w Drukarni Uprzywili: Michała Grölla, Księgarza Nadwornego J. K. Mci. w 8ce, str. 40.

Angustura miała zastąpić korę kinkiny (chininy). Prymas polecił Szastrowi, aby zakupił kilkadziesiąt funtów tej kory dla Polski i w tym celu Szastra wysłał do Edyburga. Przesłano ją do wszystkich lekarzy i aptekarzy. — Podobne skutki lecznicze sprawdzono na korze pewnego gatunku wierzy w Polsce.

Jagiell. — Krasiań. — Warsz. Uniw.

(Simolin). Copia des von dem Russ. Kays. Ministro H. von Simolin an den wirklichen geheimen Rath H. v. Mirbach abgelassenen Schreiben. Note des Kays. Russ. Ministers d. 9. Sept. 1761. — Antwort auf die eingegangene Note (vom Landboten Marschall v. Klopmann d. 11 Sept. 1761). Mitau, 1761. w 4ce.

Simon Alexander Leopold ob. Szczerbic Paweł (Speculum saxonium 1581).

Simon B. ob. Woynar Christophorus (Mulier 1651).

SIMON C. P. Gedicht, als David Ludwig de la Motte und Heinrich Rudow nach den Hoben Schulen in Königsberg und Leipzig abreisten. Danzig 1772. fol. Gdańs. miej.

SIMON (Symon) Jan Chrystyan. Informacya praktyczna o paleniu wódek, pędzeniu dobrych alembikowych gorzałek y likworów z przyłączonemi wraz sposobami robienia różnego gatunku przednich essencyi, na użytek gospodarzom, osobliwie zaś pisarzom ekonomicznym y browaru dozorcem opisana y wydana przez Jana Krystyana Symona. W Warszawie y we Lwowie u Posera 1774. w 8ce, str. 73.

Krasiań. — Wileńs.

— Informacya praktyczna o paleniu wódek pędzeniu dobrych alembikowych gorzałek y likworów z przyłączonemi wraz sposobami robienia różnego gatunku przednich essencyi. Na użytek gospodarzom, osobliwie zaś pisarzom ekonomicznym y browaru dozorcem. Opisana y wydana przez Jana Krystyana Symona. W Supraslu Nakładem Tomasza Koncewicza Roku 1796. w 8ce, str. VI i 68.

Bentk. II. 429 435. — Bandt. Hist. druk. Kr. P. II 141. Jagiell. (def.) — Ossol.

— Informacya praktyczna względem gospodarstwa czyli książka ekonomiczna na użytek wiejskim y mieyskim gospodarzom (tak), tak w Polsce, iakoby w Litwie. W której się praktycznie opisują nie tylko przednieysze sposoby uprawiania roli, ogrodow Kuchennych, chowania bydła różnego gatunku, y o polepszeniu wszystkich robot Ekonomicznych &c. ale y przygotowania doswiadczonych y użytecznych lekarstw tak ludziom iako y bydłu z doswiadczenia własnego. Napisana y wydana przez Jana Krystyana Simona a na polski język przelożona z niemieckiego przez X. Macieja Drost S. P. w Warszawie y w Lwowie, staraniem y nakładem Jana Augusta Posera 1775. w 8ce, k. 2 nlb., str. XX i 555.

Dedykacja autora Fryderykowi Józefowi na Wołoczyskach i Karabcejewie z Moszyn Moszyńskiemu W. X. Lit referendarzowi... generałowi majorowi, wobolnickiemu, lipnickiemu, królewickiemu staroście.

Od str. 440 idzie: Morwy, Jedwabniki, Tabaka, Jabłecznik, Miód, Wino miodowe, Krochmal, Lekarstwa dla bydła.

Jagiell. — Ossol. — Warsz. Uniw. — Wileńs.

SIMON Julius Siculus. Ode in laudem imperatoris Caroli dicata a Ludovico Carrozio Hispano ad Sedem Apostolicam oratore. (Na końcu:) Jul. Simon Erasmo Vitelio episc. Plocensi et Sigis. regis. Pol. meritiss. oratori. (B. w. r. i. m.). w 4ce, kart. 4.

Przedmowa podpisana Romae 1519.

Jagiell.

— Oratio de Poeticae et Musarum triumpho Romae in die Sancti Lucae in templo Divi Eustachii habita. Romae,

per Jacobum Mazochium, 1518, die sexto Februarii. w 4ce, kart 22.

Na k. 4 i 5 jest: Carmen ad Adalb. Radziwił episc. Vilnen. orat. Regis.

Simon de Lowicz ob. Lowicz Szymon (Enchiridion, Expositio, Remedia, Tabula).

SIMONETTI Cesare da Fano. II Protheo, Canzone de felici et prosperi avvenimenti del Christianissimo Enrico III. Re di Francia, et Polonia. Padova, Pasquati, 1574. w 4ce.

Ciampi Bibl.

SIMONETTI Franciszek († 19 stycznia 1612 w Warszawie). Simonetae Nuncii Apost. in Polonia, in triumpho Sigismundi III. Poloniae Regis e Moscovia redeuntis oratio... ob. Baroffius Caesar (tom XII. 376).

— ob. Synodus dioecisana luceo-riensis (1607).

Rykaczewski Relacye nuncyuszów o Polsce II 97—109. — Turgeniew Specimeń II. 141—203. — Sobieszcz, w Enc. Org. XXIII 467. — X. Fabiaz Wiadomości o nuncyuszach w Polsce 203. — Estreicher Bibl. IV. — Finkel III. str. 1855.

SIMONETTI Giuseppe (1705 † 4 styc. 1767). Congregatio sacra Concilii Rmo P. D. Simonetto Secretario Leopold: Pro Celsissimo, et Rmo D. Venceslao Sierakowski, archiepiscopo Leopold: Cum Perillus: Magistratu Civitatis Leopold: G. g. Facti 28. Romae Typis Bernabo 1763. fol., str. 5.

Ossol.

— Congregatio sacra Concilii Rmo P. D. Simonetto Secretario Leopold: Pro Illmo et Rmo D. Venceslao Sierakowski archiepiscopo Leopold: Gg: Summarium 9. Romae Typis Bernabo 1763. fol., str. 21.

Ossol.

— Sacra Congregatione Rmo P. D. Simonetto Secretario Leopoldien. Matrimonii pro Illmo D. Fabiano Młocki Pincernae Zidaczowien. contra Illmum D. Franciscum Młodecki. L. Memoriale super sequestra Mulieris et super praetensa nova audientia 28. Romae 1760 typ. Bernabo. fol., str. 8. Warsz. Uniw.

— Sacra Congr. Concilii R. P. D. Simonetto Secretario Leopoldien. Matrimonii pro Illmo D. Fabiano Młocki Pincernae Zidaczowien. contra Illmum

D. Franciscum Młodecki. Responsio 20. Romae 1760 typ. Bernabo. fol., str. 4.

Warsz. Uniw

Simonia ob. Butio (Decisio 1747) — Propositiones (1763).

Simonides, muzyk polski ob. Scacchi Marek (Cribrum 1643).

Simonides Joannes ob. Musonius J. (Disputatio 1634).

Simonides Simon ob. Ciekliński P. (Hercules 1602) — Slachtovius Al. (Acroama 1623) — Szymonowicz Szymon.

SIMONIS Joachimus. Απόλυτος Das ist: Gründliche Widerlegung der so genannten *Διαλύσεως* Oder Grundlichen Aufflösung des Nothwendigen und Gründlichen Berichts der Ministerialium zu Dantzic, In welcher nicht allein die Calumnien, damit M. Kluge EE Ministerium angreift, sondern auch alle das jenige, was er wider den Bericht auf die Bahn bringt, hintertrieben und erwiesen wird, dass beygebrachte rationes, umb welcher willen E. Min. den gewesenenen Schwedischen Consistorialibus eine Praefation versaget, gut und göltig seyn und bleibē, und von Ihm nicht aufgelöset worden, dass er auch in denselben Lastern, die er den Ministerialibus aufbürden wil, selbst zum tiefsten stecke. Seiner HHn. Confratrum Ehre und Existimation zu retten gestellt von M. Joachimo Simonis Pr. zu S. Cath. in Dantzic. Gedruckt im Jahr 1661. w 4ce, k. 1 str. 50.

Czartor.

— Leichenpredigt... Michael Falcken... Danzig 1676. w 4ce.

— Lucernandes In monumento viri... Johannis Mickrelii S. S. Theol. Doctoris... Sanguine Avunculi Beneficiis Patris Etiam post obitum plus quam filiali honore et amore prosequendi Gratitude debita testanda ergo inter gemitus & lacrymas accensa a M. Joachimo Simonis.. ad D. Catharinam Dantisci M. Gedani Typis Philippi Christiani Rhetii Anno M.DC.LIX (1659). fol., str. 4. Gdańs. miej.

SIMONIS Menno. Een coorte ende clare Belijdinghe ende Schriftelijskezenwijdinghe Tenyersten van der mensch-

werdinghe ons liess Heeren Jesu Christi. Ten tweerde hoe dat beide de leerraers ende de ghemeinte Christi... sullen ende moeten geacht zyn, geschreven aen den Edelen ende hochgeleerden Heeren H. Johann a Lasco met tsamen zynen medehulpern binnen. Emden. a. 1544. w 12ce.

— ob. Łaski J. (Defensio 1545).

SIMONIUS Simon Piotr z Luki (1533 † 9 kwiet. 1602). Commentariola Medica Et Physica Ad Aliqvot Scripta. Cuiusdam Camillomarcelli Squarcialupi Plumbinensis, nunc Medicum agentis in Transilvania. Varijs auctoribus. Quae omnia pagella sequens minutius indicabit. Satius est honeste latere, quam cum infamia prodire in lucem. Vilnae Impress: per Iohannem Kartzanum Veliceñ: Anno Dñi, 1584. w 4ce, k. 75 lb. i 3 nlb.

Na odwołanie spis rzeczy quae in hoc volumine continentur: 1) Adnotationes ad scriptum Squarcialupi de vi... — 2) Severi probatii Scannasquarcensis glossae... — 3) Panduri Merendae... de Sternutamento, de rabie canis... — 4) Bart. Brandesii Commentarii... — 5) Curationum quatuor per serum... Historia. — 6) His adiecimus Epistolas coll. opera M. Grilli. Rozpoczyna dedyk. Paulo Julai.

Na k. 32: Coeli ardor opus Regi Poloniae Magnanimo et Clem. Dicandum. Na k. 75: Lectori S., w której donosi, że daje tylko swoją polemikę z Squarcialupim, a inne pisma wymienione na tytule musiał opuścić. Ale ogłosi je później i dołączy Tobiasza Fabri responsum

Wreszcie idzie Index rerum.

Bandk. II. 397. — Krasz. Wilno IV. — Wierzb. II. 1609.

Dzików. — Jag. — Ossol. — Warsz. Uniw. — Zamoj.

— Commentariorum in Ethica Aristotelis ad Nicomachum liber I Simonis Simonii Lucensis Doctoris Med. et Philos. Genevae, apud Joan. Crispinum. 1567. w 4ce.

— In librum Aristotelis de sensuum instrumentis, et de his quae sub sensum cadunt commentarius unus. In librum Aristotelis de memoria et reminiscencia commentarius alter. Genevae apud Joannem Crispinum 1566. fol.

— Disputatio De Pvtrordine. Authore Simone Simonio Philosophiae Me-

dicinaeq. Doctore, ac Inuictissimi Potentissimiq. Principis ac Domini, D. Stephani I. Regis Polonorum, & caet. personae Medico: In Qua Ordine refutando illa propè omnia, quae nuper THOMAS ERASTUS eodem de argumento scripsit: simul Aristotelis genuina sententia longè clariùs, veriùs, aptiùs, quam ab vllò ad hunc vsque diem factum sit, explicatur: nec non. planissimè expositis Natura, Causis, Differentijs, Aristoteleae putredinis, Dissensio inter Physiologos & Medicos. euidētissime declaratur. Adiectae Svnt Qvadraginta septem theses eodem de argumento. Cum Indice praecipuarum rerum pertractatarum. Ex quo, quam multa etiam cum Physiologiae tum medicinae theorematum, isti disputationi affinia, in hoc opere pertractentur, cognoscere primo aspectu lector poterit. Cracoviae, In Officina Typographica Lazari. Anno D. 1584. w 4ce, k. 7, str. 470 i 9 k. nlb.

Dedykacja Batoremu, gdzie wychwala Buccellę. Datow. Crac. Mense Julij M. D. LXXXIII. — Poczem przedmowa Candido Lectori, w której wylicza gotowe swe prace (Comm. in Hippocr., De Febribus, Centuria anim. med., De affectibus dentium, Perip. disput., Comm. in libros Arist. de spiritu, de sensibus). — Poczem wiersze Grz. Bersmanna i Hier. Reusners. — Wreszcie praefatio Laur. Jouberto, apud Mouspelienses professori, amico singulari.

Od str. 441—470: Theses, na których końcu typograf tłumaczy błędy przez nieobecność autora. Wreszcie Index rzeczowy (k. 9) z dodatkiem na końcu: Dum haec ultima folia excuduntur adfertur... Erasti scriptum adversus Mercenarium Patavinum de putredine... (Pismo to przesłał drukarz Simoniusowi do Wilna).

Ob. Ex libris 1925 VI 120 (o kosztach oprawy). Czartor. — Czertow. — Dzików. — Jag. — Krasz. (?) — Ossol. — Peters. Akad. med. — Petersb. publ. — Uniw. Warsz.

— Responsum ad Epistolam ejusdem Georgij Chiakor Vngari, de Morte Stephani Primi, Poloniae Regis, &c. atq. ad maledicum Examen Anonymi, Epistolae eidem adiunctum. Elephas muscam magno conatu peperit. Anno M.D.LXXXVII (1587). w 4ce, k. 34 nlb. (ark. A—G).

Chiakor jest pseudonimem Buccelli. Warsz. Uniw.

— Responsvm Ad Refvtationem Scripti De Sanitate, Victv Medico, Aegritudine, Obitu, D. Stephani Polonorvm Regis etc. Quae, sub nomine Nicolai Buccellae Cracouiae typis Alexij Rodecij Antitrinitarij, Anno, 1588 emissa est Avthore Simone Simonio Lvicensi Phil: ac Med. Doct. Olim quidem intimo eiusdem Stephani, nunc verò Sereniss. Princ. ac D. D. Maximiliani Elect. Reg. Polon. Archid. Austriae, Ducis Burg. etc. constituto Medico, atque Incltyti Marchionatus Moraviae Archiatro. (Na końcu:) Impressum Olomutij cum Facultate, Anno 1588. w 4ce, k. 120 (sygn. A Z i Aa—Gg.)

Druk. Milichtalera.

Dedyk. do Hier. Scotta. Przedmowa zwrócona do Buccelli.

Wierzbows. II 1692. — Ciampi I. c.

Na to wyszła odpowiedź (zapewne Buccelli), nie zanotowana jednakże w tomie XIII str. 409.

Refutatio Responsi ad Refutationem Scripti de sanitate, vita medica, aegritudine, obitu D. Stephani Polonorvm regis etc. quae sub nomine Nicolai Buccellae Cracouiae typis Alexii Rhodicii Antitrinitarii emissa est; authore Responsi Simone Simonio Lvicensi philos. medicinae doctore, olim quidem intimo ejusdem Stephani, nunc vero sereniss. Principis ac DD. Maximiliani Electi Regis Polon. Archid. Austriae, Ducis Burg. etc. constituto medico, atque incltyti Marchionatus Moraviae Archiatro.

Inne druki wydane z okazji choroby Batoroego zestawia Katalog ręk. i druków polsko węg. 1928.

Czartor. — Jagiell. — Kórnik — Krasin. — Ossol. — Raczyń. — Warsz. Uniw.

— Historia Aegritudinis, Ac Mortis, Magnifici Et Generosi Domini A Niemsta, Capitanei Varsaviensis: Ex Quotidianarum observationum Commentarijs Simonis Simonii Medicinae Doctoris: Et Serenissimi Principis, ac Domini, Dñi STEPHANI I. Regis Polonorvm personae Medici, excerpta. Impressa Cracouie, in Officina Lazari: Anno Domini, M.D.LXXXIII (1583). w 4ce, k. 8.

Dedyk. Hieronimo Filipowski incisorii Regni. Por. niżej: Synopsis.

Wierzbow. III 2744

Czarnee.

— Interpretatio praefationis cuidam libello, seu refutationis argumentorum quibus

D. Scheghii ubi quitatem Carnis Christi ex physicis adstruere conatus est. Genevae 1567. w 8ce.

Ciampi Bibliogr.

— De vera Nobilitate. Lipsiae 1572.

— Toż:... Jenae 1661.

— Toż:... Venetiis 1664.

— Artificiosa curandae pestis methodus duobus libris comprehensa. Lipsiae 1576 w 4ce.

Krasin.

— Physiologorum omnium principis Aristotelis de anima libri tres, ex versione Michaëlis Sophiani recens nata: Quibus addita brevis disputatio est, ad ordinem, materiam, divisionemque totius tractationis de Anima pertinens, Autore Simone Simonio Doct. Med. & Philosophiae, eiusdemque in Academia Lipsiensi, publico professore. Lipsiae Anno M.D.LXIX. (Na końcu:) Lipsiae, In Officina Ernesti Voegolini Constantiensis. Anno M.D.LXIX (1569). w 8ce, k. 23 nlb., str. 136 i k. 1 nlb.

Dedyk. Jerzemu z Krakowa (Georgio Cracovio).

Zamieszczam tutaj ze względu na komentarz Simoniusa. Jagiell.

— Praelectio in illud principium ex nihilo nihil fit habita Heidelbergae die 30 decembris 1567.

Ciampi Bibl. crit. I, str. 338 pisze: Il Lucchesini osserva non esser cosa certa che sia stampata.

— Quaestionum dialecticarum fragmentum in quo examinatur tertia pars Anatomes Scheghianae. Basileae 1572. w 8ce.

— Vera et indubitata ratio periodorum, nec non continuationis intermissionisque febrium humoralium. Lipsiae 1575. w 4ce.

— D. Stephani Primi Polonorvm Regis Magnique Lithuanorum Ducis, etc. Sanitas, Vita medica, Aegritudo, Mors. A. Simone Simonio Med. Doct. atque intimo Maiestatis illius Medico. Iussu, & voluntate, Illustrissimi Domini Domini Alberti Radzivilii, Ducis in Olicka, & Niescuiecz, Magnique Ducatus Lithuaniae supremi Marscialci exposita, scriptoque comprehensa. Nyssae.

Typis Andreae Reinheckelij. Anno M.D.LXXXVII (1587). w 4ce, k. 24.

Wierzbow. II 1667.

Dzików — Kórnik — Ossol. — Szembek. — Toruń. — Wileń.

— Simonivs Svpplex. Ad Imcomparabilem virum, praeclearissimisque suis facinoribus, de vniuersa Repub. literaria egregie meritum, Marcellocamilum quendam, Squareilupum Thuscum Plumbinensem triumphantem. Quid sub hoc titulo contineat libellus hic, sequens pagella indicabit. Cum indice breui, penè tamen omnia capita complectente. Volvit: Habeat. (Na końcu:) Cracouiae Alexius Rodecius imprimebat, Anno 1585. w 4ce, k. 104, str. 209—374 i k. 7 (ark. sygn. bb₆).

Jest to odpowiedź na dziełko Marcellego Squarzialupi pt.: Commentariola medica et physica... (Vilnae 1584), z którym Simonius gwałtownie polemizuje. — Na inwektywę Simoniusa wyszła odpowiedź Sq.: Simonii Summa religio (1588), w której omawia trzykrotną zmianę wiary przez Simoniusa. — Replikę tegoż obacz niżej (Scopae 1589).

Por. niżej: Primus triumphus (1584), stanowiący początek tej polemiki.

Rozpoczyna: Amico Lectori, Simonius. Priore huius libri parte ne offendaris (obsecro) amice lector. Dignitas et modestia illius, cum quo agimus, a nobis per summam vim, ut cognosces, extorsit eam. Poteris transmissa illa, si placet, in altera: De dignotione curationeque Peripneumoniae nothae, De Subiecto febris, atque haud paucis aliis duobus istis adnexis argumentis ea legere, quae (ni fallor) legisse minime poteris. Habes preterea De Sternutamento, De Rabie Canis, De Nuptiis Infecundis, glossemata aliquot, non indigna, ut opinor, lectu.

Część II ma tytuł:

Simonivs Svpplex. Pars Altera: In Qua, De Peripneumoniae nothae dignotione curationeque in domino a Niemsta, de subiecto febris De Rabie canis De Sternutamento De infecundis nuptiis, agitur. Ad Amplissimos viros, nobilitate generis, & multiplici rerum cognitione atque vsu Illustres dominos, Alexandrum Kendi, & Ladislaum Sambor, Transylvanie dignissimos Prasides. Plato Periculosior est alicuius scientiae stulta opinio, quam perfectae ignorantiae libera confessio.

Ciampi Bibl. I, str. 338 domyśla się, że druk. w Krakowie, gdzie Simonius leczył Barona di Niemsta na pneumonia spuria, o czym mówi w Epistola domini Chiacor. Wierzbows. II 1636.

Bibl. Akad. med. Petersb. — Bibl. un. w Pradze. — Kórnik. — Ossol. — Peters. publ. — Uniw. lwows.

— Scopae Qvibus Veritvr Confvatio, quam Aduocati Nicolai Buccellae Itali chirurugi Anabaptistae, innumeras Mendaciorum, Calumniarum, Errorumque purgamentis infartam, postremò emiserunt. Avthore Simone Simonio Phil. ac Med. Doct. atque incltyti Marchionatus Moraviae Archiatro. Dvm Hic De morbo atque Obitu Diui Steph. Regis Polon. agitur, vnà breviter quidem, sed non inerudite tractantur argumenta Medicae Artis aliquot: Et Indicatur occasio, exponunturque causae, ob quas, Author, eiurata publicè ante octennium circiter omni haeresi, ad Sanctae Matris Eccl. Catholicae gremium, è quo olim, mali nescio cuius Genij ui abstractus fuerat, instinctu benignioris numinis reuocatus vltro redierit. (Na końcu:) Excusum Olomutij: Typis Friderici Milichtaler: Recogntum à Reuer. Dom. Officiali, et facultate impetrata ab Illustriss. Reuerendissimoque Principe Episcopo Olomutzensi. Anno sal. 1589. w 4ce, k. 8 i 136.

Dedyk. Mikoł. Krz. Radziwiłłowi datow. Brunae Moravorum 1589.

Wierzbow. III 2862. — Placcius Theatr. pseud. s. 207. — Niemcew. Pamięt. II 442—50. — Hoppe Sched. 44. — Ciampi Bibl. s. 341. — Bandt. Hist. dr. Kr. P. III 137.

Ob. wyżej: Simonius Svpplex.

Krasin. — Budap. — Wrocław.

— Synopsis brevissima novae Theoriae de humoralium febrium natura, periodis, signis, et curatione, cuius paulo post copiosissima et accuratissima consequuntur Hypomnemata; annexa ejusdem auctoris brevi de humorum differentiis dissertatione. Accessit ejusdem Simonis Examen sententiae a Brunone Seidelio latae de iis quae Jubertus ad explicandam febrium humoralium naturam in Paradoxis suis disputavit. Lipsiae 1570. w 8ce.

— Primus triumphus de Marcello Squarcialupo Plumbinensi... Capita libri praecipua in sequenti pagina sunt. Claudiopoli Transylvanorum MDXXCIV (1584). w 4ce, k. nlb. 3, lb. 104, nlb. 3.

Ded.: Alexandro Kendio, Wolfgango Kovaciccio, Ladislao Samborio. Na k. 2 ark. C. jest osobny tytuł: Historia aegritudinis ac mortis... domini a Niemsta capitanei Varsaviensis ex quotidianarum observationum commentariis Simonii Medicinæ doctoris, excerpta. Impressa Cracoviae in officina Lazari Anno domini MDLXXXIII. (1583).

Przypis: Hieronimo Philipowski Inciseri regis Poloniae. — Por. wyżej: Historia. Dależy ciąg tej polemiki obacz wyżej pod Simonius Supplex. Czartor.

— De vi quinque amygdalarum in ebrietate retardanda. Vilnae 1584.

Ciampi I, str. 338.

(Simonius Simon). De vita et scriptis Simonis Simonii... Dissertatio literaria... Francofurti ad Viadrum 1774. w 4ce. Wyszło bezimiennie.

— ob. Buccela (Chiacor) (Confutatio responsi 1588) — Paprocki Bartłomiej (1578) — Squarcialupi M. (Simonii religio 1588).

Siarczyński Obraz II. 185. — Niemcewicz Pamiętn. II. 442 50. — Wiszniewski IX. 93, 558 i 9. — Gąsiorowski Hist. med. I. 279—291 i 379. — Świecki Hist. pam. II. 94. — Starowski Monumenta Sarmat. 97 i 8. — Sobieszcz. w Encykl. Org. XXIII 467—69. — Ciampi Notizie di Medici Lucca 1830. — Tenże Bibliografia Critica I, s. 334—41. — Wizerunki i rozstrząsania Wilno, 1836. IX. 108—142. — Pawiński w Tyg. illustr. 1886 str. 357. — Kraushar Czary na dworze 1889. — Giedroyc w Przegl. hist. II. str. 144. (O przyczynie zgonu Batorego; rozbiiera jego polemiczne pisma). — Ptaśnik w Roczn. krak. IX. str. 102. — Grabowski w Sprawozd. szkoły realnej w Krak. 1913. (Sim. Sim. jako przedstawiiciel wolnomyslicielstwa). — Tenże Skarga 1913 str. 537. — Wotschke w Zeitsch. für slav. Philologie 1925 str. 101. — Tenże w Deutsche wiss. Zeitschrift für Polen Heft 6 (Blasius). — O jego bibliotece ob. Lachs w Archiwum do dziejów liter. XIII str. 335.

Był to pisarz płodny, zacięty polemista. Jego prace z przed pobytu w Polsce i po byciu nie należą właściwie do naszej Bibliografii. Oprócz podanych już wyżej cytują nadto: 1) Anti Schegianorum liber unus... Basileae 1570 w 8ce. — Przeciw Dr. Scheghowi wydał także. Quaestionum dialect. fragmentum... Basileae 1572. w 8ce.

2) Glossae aliquot Severi Scannasquarcensis ad libellum Squarcialupi de cometa. 1590. Miał wydać inne pisemka przeciw Square pod pseudonimami, o czym Enc. Org. XXIII. 469. 3) De partibus animalium de prima foetus confirmatione. Lipsiae 1574. 4) Vera et indubitata ratio periodorum febrium humoralium. Lipsiae 1575. w 4ce. 5) Sobieszcz. podaje w Enc. Org. XXIII. 469 jego dziełko: Historia morbi Filipowski Cracoviae 1599, co widocznie pomylone z hist. choroby Niemsty.

SIMONIUS Teodor (Cosmius Filip) z Holsztyna Arjanin, Pastor w Kisielinie na Wołyniu († 1639 w Leydzie). De principiis falsis et idolatricis religionis pontificiae. Leydae 1631. w 8ce. — De statu et religione propria Papatus. Leydae 1638.

Sandius Bibl. antit. str. 143. — Encykl. Orgelb. T. 23 s. 467. — Siarczyński Obraz II 186 — Świecki Hist. pam. II 95.

SIMONIUS Paulus. Disputatio Philosophica De Origine Fontium Et Fluminum Quam Ut omnium aliarum rerum; sic & fontium fluminumque Authore & moderatore sapientissimo. Sub Praesidio Clariss. & Doctiss. Viri Dn. D. Praeside (sic) Adriani Pauli Physic. & Metaph. PP. Publicae disquirentium velitationi in celeberrimo Gymnasio Dantiscano proponit Paulus Simonius Bistricensis Transsylvanus Ad diem 8. Junij. Horis locoque consuetis. Dantisci Typis Hünefeldianis, Anno 1619. w 4ce, kart 10.

Bibl. Akad. budapeszt

— Meteorologia generalis. Praeside Adriano Pauli... 16. Dec. Dantisci, 1617 w 4ce, kart 10.

SIMONIUS Wilhelmus. Honori taedarum jugalium Christophori Ricci cum Barbara, Matthiae Feigii filia. Dantisci, 1620. w 4ce.

SIMONNEAU Ph. Médailles de la Reine (M. Leszczyńska) [18 planches grav. p. Simonneau fils]. (Bez wyr. m. i r.). w 4ce.

Bibl. Czartor. ma z tego 12 planches. Tytuł wydarty.

Na końcu Ph. Simonneau filius del. et sculp. 1725. Ce Vend a Paris chez Sr. Simonneau rue le Bierre — Pod każdą ryciną czworowiersz francuski

Simonowicz Albertus (Wojciech) ob. Laudatio (1595).

Simonowicz Jan ob. Zehnmark (Anden Hochw. 1799).

Simonowicz Tymot. (Próba 1621) ob. Symonowicz.

Symphoniae ob. Dachnowski — Januszowic B. (1622) — Racki Jan (Lilius) — Symfonie — Żabczye.

SIMPLEX Felix. Pars secunda theologiae spiritualis fundamentalis seu scientiae salutis bene beateque vivendi in tempore, ac aeternitate, de mediis, seu actibus status vitae christianae supernaturalis seu spiritualis: ad finem supernaturalem. Tum de eorumdem actuum oppositis necnon de causa obiectiva seu materiali et formali actuum vitae christianae. Authore Felice SImplici, theologo. Typis Monasterii Olivensis Sacri Ordinis Cisterciensis Imprimebat Joannes Jacobus Textor. Anno MDCLXXXVII (1687). w 4ce. Pars prima secundae partis tractatus primus str. 378. — Pars pr. sec. partis tractatus sec. str. 874. — Pars secunda secundae partis str. 42.

Zapewne istnieje i Pars I, ale tej nie znam. Bibl. sem. w Gnieźnie.

SIMPLICIAN (Prasneus, z Prasny-sza) Paweł († 1646 r. w Pułtusk). Mánelle Duchowne, Abo Porządek żywota Chhrześciańskiego. W którym się zamykają co nakosztowniejsze stroje duchowne dla doskonałości życia pobożnego, wszystkim Stanom á osobliwie Gospodarzom czeladnym bárzo potrzebne. Przez Księdzá Pawła SImpliciana Prásneusá wczynione. Przydane są do tego Rozmyślania o Śmierci rytmem, tegoż Autorá. W Krakowie, Roku Pańskiego 1601. (Na końcu:) W Krá-kowie, W Drukárniey Jákuabá Sybeneychera, Roku 1601. w 4ce, k. 3 nlb. i 69 lb.

Liczbowanie pomylone. Zamiast 39 jest 36. zamiast 54 jest 56, zamiast 56 jest 58. Karty liczbowane po jednej stronie.

Na k. tyt. u góry winieta, w jej środku wydrukowano: „Mánelle Duchowne“; u dołu Chrystus upadający pod krzyżem. Tytuł i cały tekst ujęte ramkami s linji.

Na odwr. k. tyt.: Zalecenie ksiąg (wierszem). Dedykacja wierszem: Sławnym Panom, Panu Burmistrzowi i Radzie miasta Pułtowska

W dedykacji sławi Narow rzekę wielką i czystą oraz Pułtusk, który nad nią leży. Wspomina jego bractwa, kościoły, zakon jezuitowski. Studentów ma blisko tysiąca. Jest ludźmi uczonymi ozdobny. Wysławia cnego Baranowskiego kapłana zacnego, Sarmatom Niemcom, Włochom w sławie wiadomego. (Jest to Wojciech, biskup płocki). Poczem epigramy na Zoilusa.

Porządek żywota chrześc. dzieli się na 3 a właściwie 4 części. Część I (dla stanów rozmaitych) rozpoczyna Przemowa wierszem. Poczem szereg wierszy (trzynastogłoskowych) z osobnymi tytułami, w których wystawia enoty a gani wady (biędzy, gusła, ubiory zbytnie). Wierszuje także na temat aktów nabożnych, Sakramentów, mszy, modlitw. Od k. 22: Budowanie duchowne. — Część II (dla panów czeladnych) zawiera przepisy moralnej treści dla gospodarzy i sług (roztropność w karaniu, wiedzita domowa, sypianie z dziećmi w powiciu szkodliwe, chory czeladnik, wychowanie dzieci, imion na chrzcie dawanie, zachowanie się przy stole). — Część III (dla kramarzów y rzemieślników): modlitwa w kramie, kramnie zamykanie, występki kupieckie, frymarki, kontrakty niesobne itp.). Szczegółów obyczajowych nie wiele, treść ogólnikowa.

Od 39: Krótki Summarius naprzedniejszych powinności ku pamiętaniu. Dla ludzi duchownych: jako rozegnać grzechy, powinności w obec przełożonego, jako się modlić. Jest to więc część czwarta, choć tej nazwy nie nosi. — Wszystkie catery części tworzą razem zwierciadło etyczne dla różnych stanów, ale głównie dla mieszczan (kucpów i rzemieślników). Stosunki szlacheckie nie uwzględnione.

Od k. 45 z osobnym tytułem: Rozmyślanie o Śmierci. Które prowadzi człowieka do pogardzenia próżności świeckich. (Pod tem trupia główka na stole s emblematami znikomości rzeczy). Poemat ten idzie do k. 66. Treść jego: Omyślność świecka. Śmierć dług nie odpuszczony. Pamiętaj na śmierć. Nad ciało człowiecze nic podlejszego. Śmierć pewna i niepewna. Miejsce i sposób śmierci. Z śmiercią potkanie. Lament człowieka. Instygacja djabełska. Dekret sądzięgo. Dokonanie sprawiedliwych. Modlitwa. Śmierć. (Na k. 64 rycina śmierci z kosą). Od k. 66—69: Napomnienia, pytania y modlitwy (prozą).

Poemat SImpliciana o śmierci — tak bardzo rozpowszechniony w Polsce, jak się z niżej podanych przedruków pokazuje, — zasługiwałby mimo swej lichoty na opracowanie. Jest to bowiem odrośl gałęzi literackiej średniowiecznej (Rozmowa mistrza ze śmiercią), a literatura polska XVII—XVIII posiada kilka takich odgałęziń

Cytuję tu ważniejsze: 1) Dzieła Reszki, Kartena (1562), Mościckiego, Drużbickiego (ob. tom XVIII 477). — 2) Bellarmin Nauka umierania 1621. — 3) Wreszcie ostatnią gałęzią tego rodzaju jest tak charakterystyczne dzieło Baki.

Simplician jest pseudonimem autora, a stoi w związku z tem, że książka przeznaczona jest dla ludzi prostych, nie dla szlachty. Mimo braku poetyckiego talentu jest to dziełko oryginalnym przyczynkiem do dzieł propagandy katolickiej z początku 17 wieku.

Joher 6946.

Czartor. — Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwow.

— Perła droga, to jest Żywot chrześcijański duchowny każdemu Zbawienia wiecznego szukającemu potrzebny przez X. Pawła Symplicjana napisany. Podobne jest królestwo niebieskie człowiekowi kupcowi, szukającemu dobrych pereł; a znalazłszy jedną drogą perłę odszedł y poprzedał wszystko co miał y kupił ją. u Matth. 6. w. 13. (Na ostatniej karcie:) W Krakowie, V Dziejców Jakuba Siebeneychera, Roku Pańskiego 1611. w 8ce. Część I kart 87; Część II od k. 88 do 244, Registr k. 2 i 1 k. z miejscem druku.

Na czelo drzeworyt Matki Boskiej.

Przypisał Annie z Dobrzykowa Tarnowskiej kasztelanice Konarskiej i Staroście Kamienieckiej, dat. z Pułtowska d. 18 Sierpnia 1610. r. gdzie pisze że rodził się w Przasnyszu. Poczem przemowa do czytelnika wierszem polskim.

Następuje 1 kartka z drzeworytami: (Chrystus z krzyżem — a na odwrocie: S. Maria Mater Dei). — Od listu 1—87 idzie Pierwsza Część. Składa się na nią 13 rozdziałów, w których po kolei omawia różne cnoty chrześcijańskie. — Od listu 88—224 idzie Część Druga. Zawiera ustępy o porządku, kładąc się w łóżku, po ocknieniu, modlitwy poranne i wieczorne, godainki i msza św., o osobności mieszkania (doradza życie ascetyczne na k. 182), o straży języka, o czytaniu ksiąg duchownych, nauki z życia św. Teresy Nuceryna, o spowiedzi i komunji, o umartwianiu ciała. W tej drugiej części jest nieco szczegółów do obyczajów ascetycznych XVII w.

Wiszn. IX 214—6. — Wisłocki w Roczn. dla arch. 1871 str. 284.

Bibl. Karmel. na Wesołej. — Jagiell. — Ossol.

— Środki wielce zbawienne, których kto szczyrze zażywać będzie, ten żywota pobożnego y świętobliwego, a po-

tym w niebie wiekuistego dostąpi. Wilno w drukarni Akademickiej S. J. 1645. w 12ce, str. 500.

Przed textem wizerunek Chrystusa niosącego krzyż; szych piękny, pod którym podpis: Con. Güthe Scul. Wilnae. — (Na końcu:) Lament człowieka chrześcijańskiego katolickiego. str. 42.

Kraszew. Wilno IV 192. — Żalowski Bibl. 81. Będzie to zapewne przedruk Szafarni.

— Szafarnia obroków duchownych. Kraków 159 ..

Dedykowana Jerzemu Radziwiłłowi kardynałowi Bisk. krakows. który zmarł 1600 r. Zatem edycja ta wyszła w XVI wieku. Autor twierdzi że to jego pierwsza praca. Egzemplarz edycji I nie znam. Znane są tylko edycje dalsze, które autor nieco skrócił (ob. niżej). — Ale Bibl. Jag. ma jakieś szczątki wydania o obszerniejszym tekście niż edycja II z r. 1602. Szczątki te różnią się także i tem od edycji następujących, że mają na marginesach wśród ramek cytowane teksty z psalmów Ojców kościoła, wiersze z pisma Sgo (Eccles. 14, Hebr. 9, Job 22 itd.) także intytulacje matery jak np. str. 281: Dobrodziejstwa stworzenia P. Maryey naszlachet. przeżyczenie y obranie, — czego w edycji 1602 nie ma; jakoteż nie ma ramek tak szerokiech.

Na str. 228: Szafarnia obroków duchownych druga część. Postrzały duszne miłości Bożej. Na str. 281: Dziękowania nabożne za wiele tajemnic żywota Pana Jezusowego. Str. 337: Modlitwa dziwnej słodkości. Część II dochodzi do str. 354.

Z części III są str. 411—412: Rozmyślanie Męki Pańskiej.

Z IV części jest str. 643 (Modlitwa do P. Maryey przed spowiedzią) do str. 758. (Modl. przed naśw. Komunii). Roszty brak. — Arkusze idą do Bbb. Stronnicowanie nie pomyłone.

W edycji 1602 Poranne Nabożeństwo jest na str. 58, a w tej edycji na str. 72.

Nasuwa się przypuszczenie, czy ten szczątek nie jest fragmentem I edycji. Krój czcionek nie sprzeciwia się tej hipotezie.

— Toż... Kraków, Piotrkowczyk (?) 1602. w 8ce, kart przeszło 720.

W dedykacji do Bernarda Maciejowskiego, datowanej z Pułtowska (Pułtaska) d. 3 Maja, r. 1602, podpisany: Paweł Symplician. Jest to druga edycja: Autor mówi w dedykacji i w przedm. do czytelnika, że niektóre artykuły skrócił, inne wyrzucił, nowe zaś przydał i od omyłek oczyścił. Powiada też, że księgi te w edycji pierwszej miały w sobie rzeczy niektóre długie i nikczemnym drukiem były wyrzucione. Co większa, wielom omyłkami

znacznymi, wiersze katolickiej przeciwni opływały dla niepilności drukarza. Od ark. A, zaczyna się: Szafarnia pierwsza część. Rozmyślanie Pacierza (str. 7). Druga Część: Postrzały duszne miłości Bożej, od str. 171. — 3cia Część: Historia męki Pana Naszego od str. 296. Tu str. 421—445. Pozdrowienie członków Jezusowych wierszem. W Czwartej Części od str. 563—571: Napomnienie do pokuty wierszem. Wzywianie P. Jezusa. Sposób nabożeństwa od str. 617—628 wierszem. — Na str. 647—8 pieśń starozakonna tłum. Stan. Grochowski. — Piąta część: Sposób mówienia Różanego wianka P. Maryey na trzy części rozdzielonego, od str. 653. Na str. 720: Modlitwa do P. Maryey (w wielkiej potrzebie). — Reszty brak. W tekście małe drzeworytiki. Na marginesach nie ma cytat. Na dedykacji podpisał się Symplician.

Joher 4311.

Proces o przedruki tego dzieła ob. Tomkowi Przyczynki 1912 str. 283.

Ossol.

— Toż... w Krakowie u Wdowy Jak. Siebeneychera R P. 1605. w 8ce, str. 959 i 9 str. nlb. rejestru.

Inż. Józef Tuleja ze Lwowa donosi mi pod datą 4 czerwca 1913: Dostała mi się do rąk książka defektowna. Brak początku do str. 12 włącznie. Na str. 13 jest jeszcze przedmowa — kończąca się na str. 15 bez podpisu, dat. z Pułtaska R. 1605 28go lutego. Następuje treść, złożona z 5 części zatytułowanych „Szafarnia Obroków duchownych Cz. I rozmyśl. pacierza. — Cz. II od str. 233: Postrzały duszne miłości Bożej. — Cz. III od str. 372: Historia Męki Pańskiej. — Cz. IV od str. 583: Nauki krotkie o spowiedzi. — Cz. V od str. 803: Sposob mówienia rozanego wianka P. Maryey. — Na str. 959: Koniec Szafarni, poczem następuje 9 str. nie pag. rejestru. Na ostatniej str.: w Krakowie u wdowy Jak. Siebeneychera R. P. 1605.

— Toż... 1610.

— Toż... duchownych. W której duszą zmordowana, a pokoju pragnąca, zawąszy się, mile w Panu Bogu będzie posilona. Przez księdza Pawła Sympliciana napisana, y od niegoż z pilnością znowu poprawiona zaraz z przydaniem wielu rzeczy nabożnych po roznych miejscach. Cum gratia et privilegio S. R. M. (Na końcu:) W Krakowie, w Drukarni u Dziedziców Jakuba Siebeneychera 1622. w 8ce, str. nlb. 8, lb. 742 i rej. str. 8.

Właściwie str. 632, bo ze str. 176 jest przeskok na str. 277 a w innym miejscu opuszczone stron 10.

Dedykacja datowana z Pułtowska r. p. 1605 dnia 28 lutego.

Obejmuje na str. 1: Szafarnia obroków duch. Pierwsza Część Rozmyślania Pacierza. — Str. 17: Poranne nabożeństwo (z obrazkiem). — Str. 63: Sposób słuchania Mszy św. Gdy kapłan spowiedź czyni. — Str. 198: Nieszporne Nabożeństwo (198 zam. 108). — Str. 137: Szafarnia obroków duchownych. Druga część Postrzały duszne Miłości Bożej. — Str. 336: Szafarnia obroków duchownych. Część trzecia Passye. — Str. 384: Modlitwy S. Brygidy (z obrazkiem). — Str. 447: Szafarnia obroków duchownych. Czwarta część Sposób spowiadania się. — Str. 475: Siedem psalmów pokótnych (z obrazkiem). — Str. 590: Szafarnia obroków duchownych. Piąta Część Sposób mówienia Różanego Wianka Panny Maryey, na trzy Części rozdzielona. — Str. 656—666: Modlitwa Świętego Kazimierza Królewicza Polskiego. Duszko moja, rzecz to twoja Co dzień Maryą słać... — Str. 708: Za król naszego. — Str. 709: Za Hetmany y Żołnierstwo Chrześcijańskie. — Str. 730: Litania za umarłe — Str. 735: Prośba za umarłe. Dzień on, dzień gniewu Pańskiego. — Str. 737: Nabożeństwo w drogę idących. — Str. 742: Idźmy w pokoiu. W Imię Pańskie koniec Szafarni królów wieków nieśmiertelnemu y niewidomemu, Samemu Bogu część y chwala na wieki wieków Amen. — Ark. Rr. Registr wszystkiego co się w tych księgach zamyka. Rr. na odwrocie: W Krakowie u dziedziców Jakuba Siebeneychera 1622. Józ. Przyborowski.

— Toż... Kraków, druk Marc. Filipowskiego (1634?). w 8ce, str. 893. Liezbowanie mylne. Właściwie str. 803.

Filipowski dedykuje: Do J. Wiel. a wielce M. Paniej... (dalej brak).

Kończy się dedykacja wyrazami: „...pociech nżycza, tak się ozdobnie wyniosły, że Turczyn batny y pierzchliwy Tatarzyn, w potężnych woynach doświadczący musieli. Ale nie moja rzecz, tak wysokie cnoty wspominać, na które się potomne wieki będą zdumiewać. Tym tylko czasem proszę, aby ta za staraniem y kosztem moim, odnowiona praca, łaskę y miejsce u W. M. Pani otrzymała, wuzony sługa, Marcin Filipowski“.

Imię i nazwisko odbite naprzód czerwono, a na to wsadzono czarny podpis. Na str. odwrotnej: Kalendarz (czerwono) roczny (czarno). Przeostroga (czerwono). Tylko Syczeń i Luty ocalały.

Na str. 1 Szafarnia obroków duchownych. Pierwsza część. Modlitwa bardzo nabożna,

na początku każdego nabożeństwa odprawiana Ja naostatczniejszy y nagrzeźniejszy. — Str. 16 Poranne nabożeństwo. — Str. 17 Litania o naswieźszym Imieniu Pana Jezusowego. — Str. 67 Krotki sposób słuchania Mszy S. — Str. 100 Nieszporne nabożeństwo. — Str. 128 Wieczorne nabożeństwo. — Str. 147 Szafarnia obrokow dwuchownych. Druga część. Postrzały duszne Miłości Bożej (na siedem dni tygodnia). — Str. 227 O miłości Bożej Nauki niektóre. — Str. 270 Rytm o miłości Bożej Bernata świętego. — Str. 277 Szafarnia obrokow duchownych. Trzecia część. Historia Męki Pana naszego Jezusa Chrystusa. — Str. 394 Pozdrawianie na Krzyżu Pana Jezusa. — Str. 407 Litania o mece Pana naszego Jez. Chr. — Str. 517 (właściwie 427) Hymn ku rozmyślaniu nadroźszy Męki Pana Chrystusowej. — Str. 522 Pozdrawianie członkow wkrzyżowanego do str. 544 (prawie wszystko wierszem). — Str. 546 Rym do Pana Jezusa. — Str. 581 Szafarnia obrokow dwuchownych. Czwarta część (obrazek). Sposob spowiadania się. — Str. 640 Sposob gotowania się do stoła Bożego. — Str. 701 (Pieśń) Welyas Jezu prośby moie Obroć na mię oczy twoie. — Str. 755 Szafarnia obrokow dwuchownych. Piąta część. Sposob mówienia rozanego wianka P. Mar. (obrazek). — Str. 772 Dwanaście modlitew do Panny Maryey, abo rozmyślanie na Salve Regina. — Str. 801 Rym o Pannie Maryey (Cesarzowa, krolowa). — Str. 821 Modlitwa trzecia do P. Maryey. — Str. 826 Litania o aniołach Świętych. — Str. 841 Modlitwa do Świętych Męczennikow y Biskupow, Woyciecha y Stanisława, Patronow Polskich. — Str. 845 Modlitwa do Świętego Jacynkta Wyznawce, Patrona polskiego. — Str. 860 Za krola naszego. — Str. 892 (właśc. 862) Za Hetmany i żołnierstwo Chrzescianskie. — Str. 883 Litania za umarłe. — Str. 888 Proza za zmarłe (Dzień on, dzień gniewu...). — Str. 892 Ostatnia nadzieja Grzesznym. — Str. 899 W drodze idących Nabożeństwo. — Na końcu: Regest wszystkiego, co się w tych księgach zamyka (kart 5). — Z tem opravne: Trzy koronki 1634 i Krótkie gozdzinki 1634.

Wład. IV piśmie Varsaviae 20 Julii 1638 udzielił Filipowskiemu moc drukowania Szafarni, Ob. Cezary Fr. (Viridariolum). Józ. Przybor.

— Wizerunek Człowieka umierającego, Zwłaszcza tego, który bez bojaźni Bożej żyje, pożądliwości Swoich nąszladując. Zapisany: Przez X. Pawła Simpliciana, spow. Poltow. po czwarty raz wydany. Memento mori, Pamiętay

człowiecze ná śmierć. Hodie mihi Cras tibi, Niewie, że czas przeminie, a Śmierć się przybliży, y wszystko innym zostawi, y umrze. Eccl. 11. w Krakowie, w Drukarni Antoniego Wosinskiego. Roku P. 1629. w 8ce.

Przypisane Braciom i Siostrom Bractwa Compassionis abo Męki Panskiej w Krak. List przypisny i Przemowa od Drukarza do Bracicy Compassionis Christi kart 3; dzieło same wierszem kart nlb. 20.

Tak brzmi rękop. notata Haana. W dziele Januszowskiego „Nauka umierania“ (ob. Bibl. XVII str. 476—7) kilkakrotnie przedrukowywanym, jest umieszczony Simpliciana „Wizerunek człowieka umierającego“. Bardzo być przeto może, że Haan nie miał przed sobą osobnego wydania tego utworu, tylko wycinek z jednego wydań Januszowskiego. (Ale Bibliografja nie zna wydania Januszowskiego z roku 1629!).

— ob. Januszowski Jan (Nauka), Juszyński Dykcyon. II 181—2. — Siarczyński Obraz II 187. — Pruszczy Forteca 1737 str. 300 — Maciejowski Piśm. Polskie III 445. — Sobieszcz. w Encykl. powsz. Org. XXIV 465. — Wiszn. Hist. lit. IX 214—6.

Simplicius Jan ob. Schlichting Jonas. Chmaj w Rospr. Akad. Um. Wydz. filolog. (1921) t. XXXVII.

Simplon Piotr ob. Czarnocki Franc. (1658).

Simsen Urszula ob. Prokopowicz Jakób (Złoty 1662).

Simson Piotr ob. Czarnocki Franciscus (1657).

Simulacrum meritorum ob. Jodłowski Stan. (1647).

Simwol sw. prawosławnyja wiery, napiecz. w Kijewie w 1717. w 8ce.

Sopikow część I Nr. 102. — Karat. Nr. 1404.

Sinaksar' o przesławnoy pobiedzie pod Poltawoju, napiecz. w Czernigowie w 1710. w 4ce, kart 40.

Sopikow cz. I Nr. 1081. — Tołstoj Nr. 220. — Karatajew Nr. 1315.

Należałoby porównać z innymi opisami współczesnymi tej bitwy, o których ob. tom XXIV str. 467.

Akad. Nauk Peterab. — Petersb. publ.

SINAPIUS (Senfft) Daniel. Flagellum irae divinae triplex, seu: Triga sororum funesta, belli, famis, pestis... representabitur in scena... per Scholae Bojanoviensis iuventutem, moderante

habenas Daniele Sinapio... Dreyfache Peitsche und Ruthe Göttliches Zorns... zusammengeflochten von Krieg, theurer Zeit und Pestilenz, damit der gerechte Gott die Menschen auf Erden jhrer Sünden halben peitschet, steupet und straffet. Frommen Christen zum nützlichen unterricht, bey jetzigen hoch gefährlichen Läuften in einer Comodia vorgestellt, durch die Bojanowische Schuljugend. Moderante habenas Daniele Sinapio, ibidem rectore. Anno 1681 den 24 Febr. Lesnae, exprim. Mich. Buck (1681). fol., 2 karty.

Grali Daniel Arnoldi, Bogusław i Michał, J. Alb. Dzierżanowscy, Adam Kalckreuther, J. Sinapius, Krys. Jaskółcki, Mich. Noskowski, Serpilius Jan, Bog. Dziembowski, Benj. Neukirch i inni. Są to Polacy, Niemcy, Słazacy i Węgrzy, kształcący się w szkole bojanowskiej. — Występuje w sztuce Jan III, poseł polski, poseł francuski itp.

Wotschke Prov. Gymn. zu Boj. 1909 str. 39—42. — Szabó III.

— Coelum Bojanoviense, in quo... nova atque nitida stella exorta est: nempe... Augustinus Serpilius, qui... symmysta ecclesiae Bojanoviensis... est electus... Lesnae (1682). Typis Mich. Buk. fol., 2 k.

Szabó III Nr. 3189.

— Neoforum Latino Slovenicum 1678.

Jest to przeróbka ze słownika Knapskiego, o czem ob. Brückner w Pam. lit. IX. 587. Przedruk wydał Flejhans 1908 w Pradze.

SINAPIUS Jan, rektor gimn. w Lignicy, syn Daniela(?). Schlesischer Curiositäten Erste Vorstellung, Darinnen die ansehnlichen Geschlechter Des Schlesischen Adels, Mit Erzehlung Des Ursprungs, der Wappen, Genealogien, der qualificirtesten Cavaliere, der Stammhäuser und Güter beschrieben, Und dabey viele, bisshero ermangelte Nachrichten von Edlen Rittern und löblichen Vor-Eltern, aus alten brieflichen Urkunden und bewährten MSCTis zum Vorschein gebracht werden, Ausgefertiget von Johanne Sinapio, Des vereinigten Gymnasii zu Lignitz Rectore. Auf Verlag des Autoris. Zu Leipzig im Grossischen, wie auch zu Bresslau

und Lignitz im Rohrlachischen Buchladen zu finden. Leipzig, gedruckt in der Fleischerischen Druckerey, 1720. w 4ce, k. nlb 7; I Theil str. 1100 i k. 4 (Anmerckungen).

(Cz. II. pod tyt.): Des Schlesischen Adels Ander Theil, oder Fortsetzung Schlesischer Curiositäten, Darinnen Die Gräflichen, Feyherlichen und Adelichen Geschlechter, So wohl Schlesischer Extraction, Als auch Die aus anderen Königreichen und Ländern in Schlesien kommen, Und entweder darinnen noch floriren, oder bereits ausgangen, In völligem Abrisse dargestellt werden, Nebst einer nöthigen Vorrede und Register, ausgefertiget von Johann Sinapio. Leipzig und Bresslau, bey Michael Rohrlach. 1728. w 4ce, str. 1144.

Część I dedykowana Janowi Ant. Schaffgotschowi. W przedmowie do czytelnika pisze, że pracując nad Olsnografią dostał do rąk stare dokumenty i dwa rękopisy, jeden Jerzego Thebesiusa, drugi Jonasza Sculteta — oba treści genealogicznej. To mu dało impuls do pracy nad historją rodów śląskich. Kończy pochwałami dla Thebesiusa (wymienia dwa jego dzieła: Annales Lignicenses w 2 tomach — oraz Tractatus de hortis et eorum jure, oba w rękopisie).

W obu tomach podaje Sinapius genealogje rodzin śląskich. Zaczyna od hrabiów i baronów, potem przechodzi do wyższej szlachty. Obaj tomy mają ten sam porządek. W przedmowie do części II wylicza na str. 8—11 rękopisy i druki, z jakich korzystał (s polskich druków zna Okolskiego i Paprockiego dwa czeskie dzieła). Istotnie dzieło ma charakter kompiacyjny z druków i manuskryptów a informacji źródłowych lub własnych wiadomości autor podaje mało.

Na str. 13—32 drugiej części jest Rejestr, w którym zestawiono nazwiska omówionych rodów śląskich. Rodzin o nawiskach polskich, rodzin z Polski pochodzących lub z Polską związanych jest tu wiele. Cytuję dla przykładu niektóre: Rozdrażewscy, Szydłowiccy, Turzonowie, Zarombowie, Zborowscy, Dambrowscy, Goczałkowscy, Morawiccy, Pawłowscy, Tęczynscy, Biernacy, Bojanewscy, Chmielikowscy, Korczaki, Dziembowscy, Goreccy, Gozdawy, Januszowscy, Kamińscy, Kaweccy, Lassotowie, Myszkowscy, Masłowscy, Nieborowscy, Niewiadomscy, Ogończyki, Piotrowscy, Radolińscy, Rogojacy, Suchodolski, Strzemioccy, Trzemescy, Tworkowscy, Wę-

gierscy, Zwolscy. Ale to tylko cząstka rodzin pochodzenia polskiego. Co do nich korzysta dużo z Okolskiego.

Uniw. lwow.

— Olsnographia, oder Beschreibung des Oelsn. Fürstenthums in Nieder-Schlesien. Leipzig 1707.

— Stematographia silesiaca. Vratisl. 1728.

Londzin w Bibl. druków polskich 1904 s. 29.

— Silesiae conversio. Lignitii 1708. w 4ce.

(Sinapius Joh.). Bei dem... Seeligen Hintritt des Wohl-Edlen Gross Achtbaren und Wohlgelehrten Herrn Johannis Sinapii bei dem vereinigten Gymnasio in Lignitz Wohlverdienten Rectoris welcher den 5. Oktobris 1725 Abend mit christlichen Ceremonien beerdigt wurde, suchten demselbigen die letzte Ehre in eilfertigen Zeilen zuerweisen desselbigen gewesen Auditeores classis primae. Lignitz gedruckt bei Johann Christoph Watzoldt 1725. fol., kart 2.

Ossol.

— ob. Sinapius D. (1684) — Windisch J. (1640).

On to był zapewne autorem mapy Śląska, o czem Heyer w Zeit. Ges. Schles. 1889 XXIII. — Wydał także i inne drobniejsze prace Śląska dotyczące.

SINAPIUS (von Senfft) Mich. Alojzy, lekarz Dominika Radziwiłła. Absurda vera, occasione potissimarū quarundam controversiarum: quae Neotericeis, cum Galenicis intercedunt: Orbi curioso Medicorum, in compendio denuo exhibita, authore Michaelē Aloysio Sinapio v. Senfft nob. Ungar. Phil. et Medic. D. Celsissimi Principis Radzevillii M. D. Lithuaniae Archi-Cancellarij, personae et aulae medico. Varsaviae A. D. 1693. w 8ce, k. 8, str. 147 i k. 1.

Gedroyé Źródła bio i bibliogr. 1911 str. 721—7 podaje jako miejsce wyjścia i datę: Genevae M.DC.XCII (1692). Wedle jego opisu dzieło składa się z 3 części. Pierwsza dedykowana jest na 2 stronach J. K. Lubomirskiemu, poczem jest str. 6 przedmowy, zaś liczby kart tekstu Gedroyé nie podaje. Druga dedykowana jest P. Fatio, liczy str. 3 i str. 114 tekstu, a na końcu jej jest: Epist. apologetica ad Regem Johannem III (Sobieski). Trzecia ma dedykacji str. 4, przedm. str. 6 i tekstu str. 195. — W tekście dużo o kulturze

i nie kulturze polskiej: o kołtunie, o nad użyciu wódki i mięsa, o barszczu, o urokach, o łaźniach, o medycynie Kozaków i Tatarów, o domach przesiąknięch dymem, o skłonności do tańców i zabaw. Dużo wypisów z dzieła podaje Gedroyé, ale dla etnografa wdsięczne tu jeszcze pole do wyzyskania. Krasinś. — Zamoj.

— Absurda vera sive Paradoxa medica; quorum P. I. Theoremata et quaestiones controversas varias, quae hodie Neotericeis, cum Galenicis intercedunt, proponit; cum dissert. nova, cap. V. de Spirituum effluviis, et animae communis transmigratione, juxta modernos Pitagoricos. P. II. occasione morborum certorum Septentrionalium, easdem quaestiones controversas continuat; cum dissertatione, de falso titulo, sive falsa existentia morbi gallici. P. III. continet tractatum de vanitate, falsitate et incertitudine aphorismorum Hippocratis. Genevae, sumpt. Cramer et Perachon 1697. w 8ce.

— Tractatus de remedio doloris, sive materia anodynorum, nec non opii causa criminali, in foro medico. Accessit visio Alethopili advocati, de secta et religione empyricorum panacaeistarum. Amstelaedami, apud Jansonio-Waesbergios. 1699. w 8ce.

SINCERII. Invidiologia albo rozmowa zazdrości z szczerością z których jedna jest córka Oyca niebieskiego a druga księżęcia z piekła Lucypera złego. Prawem się oganiają: lecz szczerść bezsprzecznie Pokazuje sobie świat oddany przedwiecznie. w 4ce, kart 7.

Notatka mego ojca; w r. 1929 nie zdołano odszukać.

Druk gocki.

Ossol.

SINCERO. Martyrum mors gloriosa felix, utilis ac divina viri Joann. Gotofredi Roesneri, Thorunii capite deminuti, 1725. Birgel w Wilnie.

SINCERUS Basilides. Confutatio Libelli famosissimi, quem sub titulō Epistolae, Ad amicum Varsoviae degentem, non ita pridem dispergere, eōq; Sacrae Caesariae Majestatis ad Ordines Poloniae Confoederatos Commonefactionem (Successu licet sinistro) infringere ausus est, infamis quidam Tenebrio, adscitō no-

mine Nobilis Poloni, instituta à Basillide Sincero. Colon. Typ. Petri Durandri. Ann. MDCCIV (1704). w 4ce, str. 22.

Broszurkę „Epistola“ ob. w t. XVI str. 73 oraz pod Schreiben w tomie XXVII 267.

Autor polemizuje z nią punkt za punktem w 16 paragrafach, nie szczędząc jej obelg. Powołuje się obficie na pisarzy starożytnych. W § 10 duży ekskurs (ciekawy) o naturze wolności polskiej. W § 13 wywód o pochodzeniu władzy królewskiej i o prawie obalania monarchów. Opiera się między innymi na Hugonie Grocjuza, Bodinie i Puffendorfie. Cytuje konstytucję polską 1609 i zna pisma histor. Fredry, które powołuje w poparciu swej tezy. Całe napisane w obronie Augusta II.

Autorem był mimo wszystko jakiś prawnik niemiecki, bo stosunki polskie uwzględnione są słabo a fakta znane z drugiej ręki. Cały tok argumentacji przypomina publicystów niem. XVII wieku.

Zapewne ten sam autor, co Sincerus Treumund, o którym niżej.

Branic. — Czartor. — Ossol.

Sincerus Constant. (pseudonym) ob. Riccius Christian (1638).

Sincerus Polonus ob. Alethophilis (Epistola 1674).

SINCERUS Treumund. Echo sive Justissima Responsio ad detestabiles atque execrandas planē adversus Sacram Regiam Poloniarum Majestatem Electoremque Saxoniae praecipuē autem adversus Consiliarium Intimum Dominum de Patkul ab infamibus ac in desperatam malitiam induratis Bałatronibus Suecicis, Libellis famosissimis hinc et inde disseminatas calumnias, aliasque plus quam barbaras et inter cultiores gentes inauditas criminationes; adiecta brevi Replica pro justitia armorum Regiae Majestatis Poloniae, contra Sueciam, reddita à Veritatis amante et nulli partium studio addicto. T.(reumund) S.(incerus). (B. w. m. dr.). Anno MDCCV. (1705). w 4ce, str. 144.

Data MDCCV poprawiona na tytule egz. bibl. Jag. na MDCCXV (1715), zapewne niesłusznie, gdyż pisane za życia Patkula. — Na tymże egzemplarzu dopisek: A. Thomasio ist confiscirt.

Zbiya broszury szwedzkie wydane przeciw Patkulowi, o których obacz tom XXIV str. 138—140. Na str. 29 i nast. powołuje się na prawo natury, na Grocjuza, Puffendorfa, Hobbesa itp. Na str. 79 dużo

o doktrynie Machiawela de conservacione provinciae noviter acquisitae (omawia to, zwalczając prawa Szwecji do Infant). Na str. 90 i nast. o Augustie II (r. 1669—1700). Na str. 118 elogium regis et procerum Poloniae. Na str. 119: Polonorum negligentia? (w obronie przeciw zarzutom szwedzkim).

Ob. pod Patkul (str. 139). — Wiz. i roztr. 1837 str. 109.

Być może, że autor ten sam, co Sincerus Basilidos.

Chrept. — Czartor. — Jagiell.

— Echo oder Rechtmässige Beantwortung auff die von denen infamen Schwedischen Ehren-Dieben wider S. K. M. in Pohlen und Churfür. Durchl. in Sachsen, insonderheit wider den Hn. Geheimbden Rath v. Patkul, ausgestreuet unverschämte Pasquillen (1702)... obacz tom XXIV str. 139.

Jest to starsza redakcja niż powyżej opisana łacińska. Na końcu dodanych kilka aktów Augusta II z r. 1700 oraz „Rechtmässige Retorsion“ ze strony rosyjskiej przeciwko szwedzkim paszkwiłom (datow. Moscau 1702).

Jest w bibl. Czartor.

Sincharma (Sincharisma) ob. Syncharma.

(Sinclair Jan). Observirte Ordnung des Leichen-Conducts und anderer Ceremonien des H. Johann von Sinclair Commendanten in Danzig... Danzig, gedruckt bey Thom. Schreiber (1731). w 4ce. Dzików.

— ob. Schreiben (Drey 1741) — Świątlicki Paw. (Ruhmvolles Leben (1701)).

Sinesius ob. Synesius.

SINGER Joannes. Declarationes aulicae super Codice civili judicioario. Ab anno 1782. usque ad annum 1787. Cum decretis super eodem Codice forum militare, et cambiale concernentibus ex germanico in latinum textum translatae, et in ordinem ad concernentes paragraphos ejusdem Codicis redactae, Per Joannem Singer, a Consiliis Magistrat. Regiae Urbis Metropolit. Leopoliensis. Leopoli, typis Pillerianis. B. w. r. (1787). w 8ce, str. 221 (mylnie 121) i k. 3 nłb.

Dedyk. Joann. Venceslao Comiti a Sporck. Z dedykacji wynika że Sporck był od lat 13 prezesem Trybunału we Lwowie.

Po dedykacji idą na 1 k. wyjątki z dekretów nadwornych z lat 1783—6 dotyczące wprowadzenia w życie kodeksu (od r. 1784). Jest to józefiński kodeks procedury cywilnej, złożony z 437 paragrafów, ujętych w 89 rozdziałów. Przy niektórych są dodane wyjątki z dekretów i z rezolucji nadwor. wied. z lat 1782—1788, objaśniające wątpliwości. — Na końcu spis rzeczy i Errata.

Tekst niem. wyszedł w r. 1781 w Wiedniu pt. Gerichtsordnung. — Przekład łac. wywołany był zapewne faktem, iż w Galicji tekstu niemieckiego nie rozumiano. Na str. 221 jest podana rezolucja, wedle której nie tekst łac. ale niemiecki jest autentycznym. Tekst łac. musiał być współcześnie z niem. ogłoszony, bo rezolucja ma datę 1782, ale wydania takiego nie znam. W tomie XIV str. 315 opisano dwie edycje tekstu łac. z r. 1797 i 1798 (ordyn. zach. galic. wzorowana na józefińskiej).

Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwow.

Singrenius Ioan. ob. Cicero M. T. (1514).

Singularia Processus Judiciarii, Primae Instantiae, ad praxim utriusque fori, in gratiam Studiosae legum Juventutis, cum Summario & Repertorio ad finem posito, Authore Anonymo, Collecta; Annō JVDICIS, CVJV's potestas In omnes qVasVI's potestates. Can. Quae contra. dist. 8 Posnaniae, Typis Academicis. (1731). w 12ce, k. nlb. 6, str. 290 i 4 k. nlb. (Index Rerum et Vocum).

Na odwr. tyt. herb Tarłów i wiersz łac. Poczem dedyk. Jan. Joach. Tarle, bisk. pozn., w której autor — dobierając fachowych wyrażen procesowych — podnosi jego zasługi we wzkrzeszeniu szkoły Lubrańskiego. Podpisani pod dedykacją: Devinetissimi Academici Posnanienses. — Na k. nast.: Prophasis ad Lectorem.

Jest to wykład procesu iuris pontificii (czyli prawa kanon.) i instancji; ale prawo polskie (jus seculare) i miejskie jest również uwzględnione. Najprzód wyklada o prawie w ogólności, o rodzajach prawa, o źródłach prawa rzym. i kośc. Od str. 41 wykład właściwego procesu nazwany Liber Primus.

Opiera się na Joh. Andreae; z autorów polskich cytowany Zalasowski, Cervus, Zawadzki. Często cytowane dzieło Seb. Piaskorskiego o procesie, znane autorowi z rękopisu. Autora trzeba szukać między prof. szkoły Lubrańskiego.

Do szkoły Lubrańskiego wysyłano kolegów z Coll. jurid., aby tam prawa nauczali — działał tam przez pewien czas Sebastian

Piskorski i jego uczniowie jak Andrzej Krupecki († 1725), Lukini Jan (ob. tom XXI 522) i Pałaszowski Jan. Ten ostatni został członkiem Koll. jur. w r. 1729, a potem był dwukrotnie rektorem szkoły Lubrańskiego (ob. Łukasz. Hist. szkół III 506) Zdaje się więc, że to on wydał powyższą pracę.

Branic. — Jagiell. — Ossol. — Wileńs. — Zielińs.

Singularia (Quinquaginta) iuris patronatus Regum Poloniae Sereniss. ac Poten. Regi Joanni III Patrono Unico ac singulari Collatori (1695). fol., kart 9.

Ob. Justitia (tom XVIII, 691), gdzie podano streszczenie tej polemiki o prawo patronatu królów polskich.

Horodec. — Ossol.

— ob. Chwałkowski M. (quaedam polonica 1682—1698) — Kątski Mar. (in fortun. aditu 1699) — Wachschläger (quaedam polonica 1703).

Singultus doloris ob. Gostumiowski (1666).

Sinharmata ob. Rolle Teod. (1662) — Syncharmata.

Sinicum regnum ob. Chiny — Persona (promota 1716).

SINISCHALKA Liboryusz S. J. Męczeństwo serdeczne Serca Najsświętszej Maryi Panny i Matki bolesney, to jest: uwagi, rozmyślenia, westchnienia, przykłady y inne ćwiczenia duchowne o Bolesciach Matki Boskiej na wszystkie Soboty całego roku rozłożone przez W. X. Liboryusza Sinischalki Soc. Jesu ięzykiem włoskim do druku podane, na polski zaś ięzyk z niektórymi przydatkami przetłomaczone przez X. Józefa Sadowskiego Soc. J. We Lwowie w drukarni Kollegium Soc. J. R. P. 1769. w 4ce, 14 i 346 stron.

X. Brown Biblioteka pisarzy S. J. str. 359. — Bieliński Uniw. wil. III.

Ossol. — Warsz. Uniw.

— Wiadomość o rzeczy zbawienia wiecznego niegdys p. X. Liborego Sinischaleki S. J. ięzykiem włoskim wyłożona teraz na polski przetłomaczona. Berdyczów. w Drukarni X. X. Karmelitow Bosych 1797. w 4ce, k. nlb. 4, str. nlb. 443, Regestru str. 5.

Krasińs.

Sinod (Sinodus) ob. Synodus.

Sinogarlica ob. Owaniszewski (1735).

Sinonima ob. Synonima.

Sinopsis ob. Synopsis (1632, 1678, 1680).

— actorum in negotio Curlandiae.. ob. Actorum.

Sintagma ob. Kazimierz W.

Sinus Abrahama ob. Wechner Grz. (1639).

SIOBERG Gabriel. Pernavia literata, breviter concinnata. Riga 1703. w 4ce.

Sion ob. Droga (1745) — Januszowski (Podworzecki Jan) (pochylony 1587).

Siostry miłosierdzia ob. Gobillon (1775) — Projekt.

Sipowicz Gabryel ob. Konarzewski Sam. J. (1669).

SIPOWICZ P. Michał. Crvx Diva salvtis nostrae trophaeum vindice Heraclij dextera Persis triumphatis Monti Calvariae restituta Sub auspicijs Perillustri Adm: Reverendi D. D. Joannis Michaelis Leonowicz Canonici Smolenscensis, Praepositi Grodnensis, Szydłowiensis, Nowelensis &c. &c. Parochi, Ab illustri ac nobili Iuventute Collegij Grodnensis, Soc. Jesv in scenam data. Anno qVo profLigatIs PersIs CRVX DIVa trIVMphat (1685). (B. m. dr.) w 4ce, str. 6 nlb., A—A₂ (k. 2).

Program djalogu w 3. a. Na egzemp. zanotowano: Exhibit P. Sipowicz. Drama o Cosroesie, królu perskim.

Tyszk. w Czerw. Dw.

— Iason in praeda Colchica triumphans, illustrissimis Neo-Sponsis illustrissimo DD. Stephano, Nicolao in Tyczyn, Branice et Tykocin Comitum, domino in Ratin et Rusca Branicki Archidapifero Regni, Brunscensi, Bielscensi, Krosnensi, Ratiniensi Capiteano etc. etc. et Neo-Sponsae illustrissimae D. Dñae Catherinae Sapiezanka illustrissimi ac excellentissimi D. Domini Casimiri Joannis Sapieha Palatini Vilenensis supremi exercituum M. D. L. ducis filiae inter festas hymenaei ferias oblatum, et a perillustri praenobili iuventute collegii Grodnensis Societatis Jesu in scenam datus anno aVrea LeChaeVs qVo DVXIt MVnera Iason. (1687). fol., k. 3.

Na egzemplarzu zapisano: Exhibit P. (ater) Michael Sipowicz. — Sztuka ma aktów trzy, argument po polsku i po łacinie. Tyszk. w Czerw. Dw.

Sipowski Adam ob. Lachowicz (Musa 1668).

Sirach (Siraclida) ob. Syrach.

Siracovia, Siracovius ob. Sieraków — Sierakowski.

Siradia (Sieradz) traticata ob. Karwat Sew. (1633).

Siradiensis (Siradius) ob. z Sieradza Laurentius, Sebastianus.

— Cyprjan ob. Bazylik.

SIRECTUS Antonius. Insigne formalitatum opus de mente doctoris subtilis. Viennae Pannoniae per Hieron. Vietorem 1517. w 4ce.

Siren ob. Gordon Jo. Ant (Gentilitia 1697).

Sirenus Simon ob. Syreniusz (Zielnik).

Sirenium (Aglaope) ob. Schoesser C. T. (1611).

SIRI Vittorio. Il Mercurio, ovvero storia de' correnti tempi, stampato a Casale an. 1644—1647 (T. I—II). 1652.

W tomie II opowiedziano zatargi króla polskiego z papieżem co do odmówienia przyjęcia nominacji kardynała Visconti.

Ciampi Bibliogr. pod N. 28.

Siricius ob. Syricius.

SIRICIUS Michael. Mosskowitischer Irr-Glaube, verdeutschet ausgegeben von Lüdert Kramern. Giessen 1662. w 12ce.

— Religio Moscovitica.. in univers. Giessensi disput. per Michaelem Siricium Th. D. Pr. Giessae, 1661. w 4ce, str. 96.

SIRIGATTI Lorenzo. La pratica di prospettiva del Cavaliere Lorenzo Sirigatti al Ser^{mo} et Invittissimo Ladislao Sigismondo principe di Polonia e di Suezia. In Venetia 1625 Venetia nella stamperia di Pietro Miloco 1625. fol., cap. XXXXIII i tabl. 34. Czartor.

SIRIN Efre. Efrema Sirina raznija pouczytelnyja słowa obacz Efre (1625, 1764).

SIRINIUS Hieronim. Liber De Modo Acquirendae Divinae Gratiae, quomodo cognoscatur eius adeptio, ac in ea permansio, per capita ac gradus quosdam

z całym Urzędem Ziemi Wdzwą Trockiego y Jenerałem J. K. Mci Andrzejem Nowopolskim, abusus popelniającymi (1774). fol. k. 3.

— Statywa Honoru z okoliczności wzięcia łaski Marszałkowskiej przez JW. J. Pana Jozefata Sirucia Sędziego Grodzkiego Kowieńskiego a teraz Marszałka Duchownego y JW. J. Pani z Boguszow Siruciowy Marszałkowy Duchowney w obrazach imienia, cnoty, przymiotow życzliwości odmalowana. w Wilnie w drukarni Krolewskiej 1777. w 4ce, 1 ark.

Wierszem.

Notata Jochera (zapewne z bibl. wil.).

SIRUC (Syruc) Ludwik. Głos Jaśnie Wielmożnego Jmci Pana... Posła województwa Smoleńskiego, poręcznika kawalerji narodowej brygady pierwszej W. Wielkiego Xięstwa Litewskiego, na seymie Grodzkiem 1793 r. miesiąca Junii dnia 25 miany. fol.

Jagiell. — Krasiań.

SIRUC (Syruc) Marcin. Żałoba po śmierci wysoce urodzonego Pana Jegomości Pana Marcina Zaleskiego Sędziego ziemskiego Upitskiego, żalosney pozostałej małżonce Jey Mci Pani Annie Wołmińskiej Starościance Upitskiej Marcinowej Zaleskiej Sędzinie ziemskiej Upitskiej przez pokrewnego y uniozonego sługę Marcina Syrucia ofiarowana. Anno 1643. Mense Septemb. 15. die. w 4ce, 2 arkusze.

Na odwr. str. tyt. herb Zaleskich i pod nim 8 wier. pol. na pochwałę.

Przypisał prozą pol. żonie zmarłego. Następnie w trenie żalonym oplakuje śmierć zmarłego a na końcu kreśli nadgrobek także wierszem. Warsz. Uniw.

Siruc Szymon ob. Maxymilian ob. N. M. P. (1765) — Siruc Bonaw. (Nauka 1769).

Siruciowa Ludwika z Boguszów ob. Siruc B. (Galateusz 1772).

Siruciowa (Syruciowa) Petronella z Wołodkiewiczów ob. Klonowski Stanisław (Żal 1779) — Maxymilian ob. N. M. P. (1765).

Sirus ob. Syrus Publius — Sirin Efrem.

Sisenius (Sisinius) Zyznowicz Maciej ob. Zyznowicz M. (Adjunctum 1603, Luctus 1600, Panegyricus 1624).

Siskowski Martin ob. Szyzkowski M.

SISLOVIUS (Sysłowski?) Stanisław. De Mvltiplicibvs Svffragiis, Qvibvs Pie Defvntoryvm Spiritvs Ivvantvr A Viventibvs, Theologica Dispytatio. Ad quam Pro Prima In Theologia Laurea, responsurus est, in celebri & Catholica Academia Herbipolensi, Eru-ditus Artium et Philosophiae Magister Stanislava Sislovivs, Polonus VVanchocensis. [Tu winieta: I. H. S. w otoczeniu płomyków, a więc godło Jezuitów]. Ecclesiastici VII. Mortuo non prohibeas gratiam. VVirceburgi Typis Georgij Fleischmanni, Anno 1596. w 4ce, k. 2 nlb. i str. 56.

Tytuł w ozdobnych ramkach. — Na odwr. k. tyt.: In Insignia .. Nicolai de Podhaice Wolski, Regni Poloniae supremi gladiferi, Krzepicensis, Kapstinensis &c. capitanei, Commendatoris Posnaniensis. W środku herb Wolskich „Półkoźcie“, pod nim sześciowiersz z podpisem Ad. Wolski. — Na następnej karcie ośmiowiersz z napisem u góry: In Theses... Stanislai Sislovii ponebat... Praemislaus Rudnicki Nobilis Polonus. Na odwrocie cytat z Machab. XII.

Rozprawa dzieli się na 12 rozdziałów, omawiających sposoby, zapomocą których żywi mogą przychodzić w pomoc zmarłym (modlitwy, posty, jałmużny, pielgrzymki, palenie świateł). Broni tezy powaga ojców kościoła, a na końcu powołuje się nawet na Lutra. Na końcu: Purgandorum spirituum per Aristotelicas categorias Ductio theologica centum thesibus comprehensa. Zamyka dzieło napis: Sub praesidio Petri Thyraei Societatis Jesu Doctoris et Professoris Herbipoli.

Wobec dużej erudycji i doskonałego systematycznego rozkładu treści należy przyjąć, że Thyraeus jest właściwym autorem, a Sislovius nominalnym.

Toż samo wyszło z datą 1596?

Jocher 400ł. — Wierzbowski I 648.

Akad. — Czartor. — Krasiań. — Ossol. — Warsz. Uniw.

— ob. Mirowski Andrzej. (1596).

„Sislovius“ mogłoby oznaczać Sysłowskiego lub Sysłowskiego, ale Niesiecki takiego nazwiska nie zna, tylko zna Szyzkowskich.

Sistema ob. Systema.

Sisteme Et Conduite de la Prusse Ou Lettres D'un General Saxon A'un Gentilhomme Silesien Dans les Armées

Prussiennes; Pour servir de Réponse Aux Manifestes, Exposés, Memoires, Remonstrances, & autres Ecrits, Du Ministere Prussien. Mensuraque juris Vis erat. Luc. á Varsovie M DCC.LVII (1757). w 4ce, str. 32 lb.

Są to listy datowane z Jany 26 i 30 Octobre 1756. Drugi zawiera odpowiedź ministrowi pruskiemu Hellenowi. Na str. 29-30 wzmianka o królu polskim. Opisuje jak Fryd. Wielki stara się sam o względy katolików, a Aug. III mimo to zarzuca, że jest katolikiem. Po za tem rzecz ta nie dotyczy spraw polskich lecz wojny austr. pruskiej.

Czartor. — Krasiań. — Ossol.

SITAŃSKI (Sitanius) Franciscus. Fratris Francisci Sitanii Zamoscensis Ord. S. Francisci Regul. Obs. Sacrae Theologiae Professoris Poematvm Variorym Libri IV. Excussum Anno Dni M.DC.XXVI (1626). w 8ce, k. 8 nlb., 75 lb. i 1 nlb. (Corrigenda).

Na 3ch kartach Epistola dedicatoria Stanisławowi Naruszewiczowi, synowi Krzysztofa Naruszewicza podskarbiego litew., podpisana: Fr. Franciscus Zamocen. Franciscanae Obser. Professor, S. Theolo. Professor.

Tu wspomina jego studia w Lowanjam u Lipsiusa (olim lux nunc funus Europae!). Mówi, że Nar. zaprosili profesorów wygnanych z Wilna zarząd do siebie. — Poczem Praefatio do czytelnika, gdzie usprawiedliwia, dla czego on teolog i zakonnik pisze poezje. — Poczem Approbatio bisk. wil. Wołowicza, z której wynika, że autor był profesorem teologii u Bernardynów w Wilnie; facultatas prow. Starzewskiego i Censura defin. Woyny. — Kończy wiersz Łoęcziusa Szkota ad Authorem oraz Liber ad Lectorem (wiersze).

Dzieło składa się z 4 ksiąg wierszy; dużo ascetycznych; ale też dużo poświęconych sprawom świeckim. W ks. I dłuższy poemat o św. Katarzynie i epigrammata.

W ks. II poemat De sancto Francisco stigmatibus insignito i elegja o św. Klarze; Pisces ad glaciem; Fabula (bajka o chłopczie, który chował węża w domu i przez to miał zapewnione szczęście — interesujące etnografą); De Vlad. Lokietko; In Zoilum; dużo fraszek; Ad eum qui poetices peritus illam tamen condemnat.

W ks. III: De vanitate artis chimicae (o alchemikach); Coronemus non Rosis; In Othonem avarissimum elegja satyrica; Ad Fulconem poetastrum; Votum Evae itd. W ks. IV: Prosopopeia Poloniae Vlad. IV; De infausta Osmani expeditione in Polonos; De adventu Vlad. ad Isabellam Bra-

bant. (widocznie bawił wówczas w Belgji); Ad Antwerpenses; Qualiter Vlad. publicum Colonensium evitavit; Qualiter a Spina in castris exceptus; Elegia de commissa trium canum pugna cum vrsu domestico. — Kończy: Gratitude authoris... Episc. Eust. Wołowicz (tu opisuje m. i. Werki — opis szeregów i ciekawy). Poeta ten franciszkański, będący zjawiskiem analogicznem do Jezuita Sarbiewskiego, dotąd nie opracowany. Ciekawe są nici łączące go z Loacchiusem i jego kołem w Wilnie.

Janocki Nachr. II, 357 twierdzi, że to druk zamojski, co widocznie błędne. Jest to druk albo wileński albo krakowski. — Juszyński (pisze „Carminum“). — Kraszewski Wilno IV. 167 daje błędnie datę 1624.

Bibl. Jag. ma dwa nieco różne odbicia.

Branic. — Czartor. — Dzików — Giejszt. — Jagiell. — Ossol. — Warsz. Un. — Zamoj.

— Pszczółka w Burstyń, To jest: Dorotha S. w Imieniu swoim: pokazana Słuchaczom W Dzień iey własny, w Klastorze Zwierzynieckim przy Krakowie, v Pánien Zakonu S. Praemonstratenskiego. Przez W. O. Franciszka Zamoscena Zakonu Fránciszka S. de Obseruantia S. Theol: Lektorá, y w Krakowie ná ten czas Professorá. Roku Páńskiego, 1627. dnia 6 Lut. Z dozwoleńiem Stárszych. (Kraków). w 4ce, k. 24 nlb.

Na odwr. k tyt. pozwolenie na druk Krzysztofa Naymanowicza Akadem. krak. rektora datowane: Cracoviae ex aedibus nostris, Junii 27. Anno Dni 1627 i Censura... Crac. e Collegio Maiorum 26 Junii. A. D. 1627 z podpisem: M. Joannes Augustinus Rybkowicz S. Theol. Sententiarum Canon. S. Floriani. — Na następnej karcie herb Kąckich „Brochwicz“ z literami po bokach D.(orota) K.(ącka) X.(ieni) Z.(wierzyńska), pod nim szesnastowiersz; u góry i u dołu cytaty z Pisma św. po łac.

Dedykacja Dorocie Kąckiej Keieni zwierzynieckiej. W niej twierdzi, że nazwiska świętych kryją w sobie pewne głębsze znaczenie np. Abram = ojciec mnóstwa, Andreas = waleczny, Kazimierz = Kazi mir odszczepieńcow. Również i w kazaniu są etymologie np. Bóg od bojaźni, Dorota = Dona Dea. W kazaniu wysławia życie zakonne.

Chłędowski Spis 44. — Jocher Nr. 4769 i 8358.

Czartor. — Krasiań. — Ossol. — Warsz. Un.

— Zawodnik Poczwoyny Chrzescianskiego Biegw. Wystawiony Przy po-

grzebie pobożney pamięci, Jey Mści Paniey Dorothy Gvdzieiewskiej Dawidowej Szwykowskiej. Przez Oyca Franciszka Zamoscena, Zakonu Oycow Bernardinow, S. Theologiey Lektorá, Káznodzieię Generálskiego. Z dozwoleńiem Stárszych. Sic curro non quasi in incertum. I. Cor. 3. Sic currite vt comprehendatis. Ibid. W Lvblinie, W Drukárniey, v Wdowy Páwłowej Konrádowej, Roku Pańskiego, 1636. w 4ce, k. 20 nlb.

Tytuł i cały tekst w ozdobnych ramach. —

Na odwr. k. tyt. herby rodziny Tyszkiewiczów, a pod niemi dwunastowiersz łac. Dedyk. Antoniemu Tyszkiewiczowi wojewodzicowi brzeskiemu. Tu sławi jego zwycięstwa w Prusiech i nad Abazą baszą w oczach wielkiego hetmana.

W kazaniu powołuje się na testament J. Zamojskiego, który kościół rzymski wierności potomka zalecał. Na k. C₂ sławi wolności szlacheckie (w takim wolności gnieździe czy orzeł polski zasiadł). Wyśławia Szwykowskiego horodniczego smoleńskiego i Zygm. Gądziejewskiego, posła na sejm. Sławi pobożność zmarłej i miłosierdzie.

Czartor. — Jagiell. — Krasinś. — Ossol. — Warsz. Uniw.

— Życie Ś. Magdaleny.

Wątpię czy wyszło drukiem?

Jaszyński Dykc. II 357. — Wiszniews. H. lit. VI 307. — Siarcz. Obraz II 187, 340. — Freytag Analecta 567. — Janocki Nachr. II 59. — Kraszows. Wilno IV 167. — Maciejows. Piśmienn. — Jabłonows. Museum 180. — Mecherz. Hist. wyn. III (mylnie zwie go Zamościński). — Chłedow. Spis 44. — Bandt. H. dr. Kr. P. I 359. — Chyliczkowski w Dzienn. Warsz. 1829. str. 186.

(Sitkowska Zuzanna). Bey dem Grabe der Hochedlen; Hoch-Ehr-Sitt- und Tugendbegabten Frauen Susanna Elisabeth Sitkoviussin geborner Vigilantiussin, bezeigen dem Hochehrwürdigen Hochachtbahren und Hochgelabten Herren Christian Sitkovius, der löblichen Unität der Reformirten Kirchen in Gross-Polen und Polnisch Preussen Seniori, der Deuschen Lissnischen Reformirten Gemeine Pastori und des Gymnasii Scholarchen, ihr Schuldigtes Mittelid über den frühzeitigen Tod seiner geliebten Ehegattin, die sämtlichen Lehrer des Lissnischen

Gymnasii 1757 den 25. Julius. Lissa, gedruckt bey Samuel Gottlieb und Michael Lorentz Pressern. fol., k. 2.

Wiersz. Jagiell.

SITKOWSKI (Sitcovius) Chrystjan. De Persona Christi θεαυθρωτου, de Baptismo, deque ritibus quibusdam non plane adiaphoris, disputabit Christianus Sitkovius Lesna Polonus. Francofurti ad Viadrum 1704. w 4ce, 10 ark.

Nova Liter. Germ. 1707 s. 49. — Jocher 2662.

— Notitia Ecclesiarum ac Scholarum Evangelico Reformatarum per regnum Poloniae et Magnum Ducatum Lithuaniae dispersarum, qui in illis S. officio defunguntur.

Tempe Helvetica T. V. sect. III str. 489. — Jocher I 345. — Catal. Bibl. Bunav. 1 914.

— Die Wachsamkeit des Christen gegen einen unvermuteten Tod. Lissa 1729. w 4ce.

Kazanie na pogrzebie Daniela Zugehör mieszczanina w Lesznie. — Łukaszewicz Kość. br. Czesk. w WPolsce str. 384.

Ob. o nim: Bickerich Lissa und Herrahut 1908. — Encykl. Org. XXIII str. 478.

Sitkowski Stan. Jan ob. Jurkiewicz Stan. Jan (Violetum 1673).

SITNIANOWICZ Piotrowski (Połocki) Symeon (1628 † 1680). Wieniec Wiery. 1670.

Rękopis „Wienca wiary katol.“ jest w bibl. Kras. nr. 3396.

— Zezło prawlenija 1666.

To i inne jego pisma stykają się tylko o tyle z literaturą polską, ile że Połocki studjował w Polsce, był uczniem Ł. Baranowicza, pozostawał pod wpływem literatury polskiej a nawet w swoim przekładzie Psalterza naśladował Kochanowskiego (o czem pisał Głokke Rimotownaja Psaltry 1896). Obacz o nim Jabłonowski Akad. kij. moh. str. 133, 154 i passim. — Majkow Sym. Połockij 1875. — Popow Sim. Poł. 1856. — Tatarskij Sim. Poł. 1886.

SITONSKI Teofil Walenty. Łowy śmiertelno nieśmiertelne na herbownego w murach nad Abdankiem Iwa J. M. Pana Alexandra z Klonowa Klonowskiego, łowczego Braclawskiego od zawistney ludzkiemu życiu łowczyni z tey świata zabranego pustyni do niebieskiego przeniesionego rajy y do Kościola Klimuntowskiego WW. OO. zakonowi Kaznodziejskiego sprowadzone

a przez urodzonego Teofila Walentego Sitońskiego oyczystym rytmem wystawione Roku Pańskiego 1693 dnia 12 Marca. Za dozwoleńiem Stárszych. w Krakowie w drukarni Franciszka Cezarego JKM. y JMX. Biskupa Krak. Xięcia Siewierskiego, także przesławney Akad. Krak. typografa. fol. 4 ark.

Na odwr. str. tyt. herb Abdank (na blasze ryty), pod nim 6 w. pol. — Przypisał autor prozą Michałowi Klonowskiemu bratu stryjecznemu; — poczem wierszem oplakuje śmierć łowczego.

Ossol. — Warsz. Uniw.

Sitsch Jan ob. Szeliha Jan (Quaestio iuridica 1608, Piis manibus 1608).

Sitten Büchlein oder Deutliche Anweisung wie sich die liebe Jugend Bey dem Aufstehen und Schlafengehen bey Tische, in der Schule, in der Kirche und sonst überal, wohlanstendig und Christ geziemend zu verhalten habe. Nebst einem täglichen Morgen- und Abend-Segen. Zum Gebrauch der beyderley Geschlecht, sonderlich auch den Schulen zum Besten zusammen getragen. Lissa, verlegt Michael Lorentz Presser. (około 1756?) w 4ce.

Omawia bliżej Smend w Evangelisches Schulwesen in Lissa, str. 14—16.

Sittenbüchlein für die Jugend in den Städten Lemberg.

Katal. Bibl. Pijars.

Sitten Lehren ob. Fredro A. M. (1684). **Situs terrae** ob. Goliński Gregorius (1625).

Situ (De) ob. Silvius Aenas (Pruthenorum 1476) — Dionisius Afer (1504 - 1530).

Sivert Daniel, rytownik ob. Seyler (Accurate Nachricht 1735).

SIVERT Johannes (I). Staurologia sive de salutari Crucis Christianae operatione ac utilitate Meditationes XXIV. Ad excitandam pietatē et devotionem Christianam pio studio concinnatae a Johanne Siverto S. Theologiae Studioso. Gedani Typis Georgi Rheti Reipublicae et Gymnasij typographi exscriptae. Anno salutiferi partus M.DC.XXXVII (1637). w 12ce, k. 6 nlb., str. 157 i k. 3 nlb. Dedykacja Reipub. Gedanensis Senatui. Jagiell.

Sivert Jan (II) ob. Jarmundowicz Kazim. (Protocollon 1734) — Jędrychowski Sim. Ant. (Splendor sideris 1734).

SIVERTZ Henryk. Exercitatio historica de insignibus Prussiae quam... in Academia Regiomontana a. c1690XCIII. ...publico eruditorum judicio exponunt M. Michael Hoynovius Scholae Loebnic. Rector et Heinricus Sivertz Philosophiae Studiosus Dantiscanus (1693). w 4ce, str. 84 (z ryciną).

Ob. tom XVIII. 301 pod Hoynovius.

Siwicki Jan Dyrmont ob. Niwicki Zygmunt Świętosław (1690, 1758).

SIWICKI Ignacy. Głos J. W. Ignacego Siwickiego Strażnika i Posła Woiwodztwa trockiego d. 28. Xbris r. 1790. na sessyi seymowej miany 1790. fol. kart 2.

Branic.

— Toż:... dnia 4. Januarii r. 1791 na sessyi seymowej miany 1791. fol. kart 2.

Branic.

— Toż:... na sessyi seymowej dnia 10. stycznia 1791 r. miany 1791. w 4ce, kart 2.

Branic.

— Toż:... na sessyi seymowej dnia 5. apryla 1791 r. miany (1791). w 4ce, k. nlb. 6.

O stanie rycerakim, przeciw mieszczanom, o przypuszczaniu ich do ziem.

Jagiell.

— Toż:... dnia 9. maja 1791 miany w 4ce.

Dzików — Zamoj.

— Toż:... na sessyi seymowej dnia 5. grudnia r. 1791 miany. 1791. w 4ce, str. 8.

Branic.

— Toż:... 16 grudnia 1791. w 4ce.

Zamoj.

— Toż:... 2 stycznia 1792. w 4ce.

Zamoj.

— Toż:... miany na Sessyi Seymowej dnia 28. Stycznia 1792 r. w 8ce, kart 4.

Branic. — Dzików — Zamoj.

— Toż:... dnia 1 maja. Warszawa, 1792. fol.

— Toż:... dnia 15 maja. Warszawa, 1792. fol.

Ob. o nim Smoleński Ostatni rok 1897.

SIWICKI X. Mikołaj. Kazanie Na Pogrzeb Sławney Pamięci Jey Mości P. Anny Zawiszanki Zeszley. Je^o X. Mści P. Samvela Lybartowicza Sąguszká

z Kowla &c. &c. Małzonki. Przez X. Mikołaja Siwickiego Plebana Oboleckiego w Smolanach czynione. 1. Octobra roku 1619. (Na końcu:) W Wilnie w Drukarni Akademii Societatis Jesu (1620). w 4ce, k. 17 (ark. E₂).

Na odwołanie tyt. herb Sanguszków i szefciwiersz. Dedyk. do Samuela Sanguszka na 3 kartach, datowana 4 Febr. 1620. W kazaniu sławi Sanguszków (wywodząc ich od Gedymina) i Zawiszów. Podnosi zasługę Lwa Sapiehy w uzyskaniu pokoju. Ossol.

Sixtus IV ob. Pocięj Hip. (Poselstwo 1605).

SIXTUS V. Bulla Sixti Papae V. Super Rege Catholico in Polonia eligendo... (Na końcu data:) Romae apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicae Millesimo, Quingentesimo, Octuagesimo Nono. Quinto Idus Februarii. arkusz in folio.

Pod bullą podpisany: Prodatarius M. Vestrius Barbianus. We wstępie zaznaczono, że bulla wydana jest pro futuris ut lex casibus quorum hactenus occasio non erat. Zaczyna się bulla: Pastoralis nostra sollicitudo... Powołuje się na świętą uchwałę synodu piotrkowskiego. Zastrzega dla arcyb. gnieźn. ius renuntiandi seu publicandi regem. Grozi karą tym, co by popierali na króla heretyka. Zawiera postanowienia co do subsidium charit. Wspomina poselstwo internuncjusza Winca de Seve.

Jocher 7452. Czartor. — Ossol.

— Bulla Sixti V. De non coronandis Regibus Haereticis... (Na końcu data jak wyżej). fol., k. 2.

Jest to przedruk bulli dokonany w Polsce. Są drobne różnice wskazujące, że przedruk nastąpił nie z powyższego pierwodruku, ale zapewne z jakiegoś odpisu oryginału.

Branic. — Czartor. — Gdańsk. miejs. — Ossol. — Zamoj.

— Bulla Sixti Papae V. qua continetur Jus nominandi sive declarandi et coronandi Reges Poloniae soli Archiepiscopo Gnesnensi Primati Regni, et nulli alteri Episcopo competere. Romae 1733. w 4ce, kart 4.

Datow. w Rzymie 1589. Branic.

— Sanctissimi D. N. Sixti Papae Quinti Indulgencia plenaria perpetua. Pro Festiuitatibus S. S. Francisci, Antonii de Padua, Bonaventurae, Ludouici

Episcopi & Confessoris, ac Bernardini, & Clarae. Sixtus Papa Quintus. Universis... Cracoviae in Officina Lazari, Anno Domini M.D.LXXXVI (1586). fol.

Druk na pergaminie, 1 karta 338 × 284 mm. Indulgence dla Zakonu Klarysek.

Archiwum państwowe we Lwowie.

— Literae Processus S. D. N. D. Sixti Papae V. Lectae die Coenae Domini, Anno, 1586. [Tu godło papieskie]. Cracoviae, In Officina Lazari, Anno Domini M.D.LXXXVI (1586). k. 12 nlb.

Na k. tyt. herb w kartuszu z dwoma berłami złożonemi na krzyż i tiarą.

Rozpoczyna list papieża przeciwko heretykom, piratom, fałszerzom dokumentów, armatorom sprzedającym broń Turkom, utrudniającym pielgrzymki, sędziom świeckim naruszającym priv. fori itp. — Od k. C: Constitutio... contra exercentes astrologiae iudicialiae artem. Potępiono tutaj nie tylko astrologię, ale wszelkie czary i zabobony, które omówione są tu dokładnie i dlatego list ten stanowi bogaty materiał porównawczy dla etnografa polskiego.

Jocher 7955. — Wiszn. IX 499.

Czartor. — Kórnik — Ossol. — Un. lwow. —

— Formula precandi ex praecepto D. D. N. Sixti V. pro Regno Galliae et praesentibus Ecclesiae necessitatibus. Iussu Reuerendis. D. Episcopi Posnaniensis edita. Posnaniae, Typis Ioannis VVolrabi. 1590. w 8ce, k. 8.

Na tytule herb biskupa Ogończyk, tytuł w ramce.

Obejmuje litanję do Wszystkich Świętych, Psalm 55 i „Oremus“. Druk antykwa.

Wojciechowska Z dziejów książki 1927.

Kórnik.

— ob. Leti Greg. (1754) — Odpusty (1599) — Ordinum Regni Poloniae (1587) — Reszka Stan. (1587) — Skarga Piotr (Wtore Zawstydzenie).

Hassencamp Papst Sixtus V poln. Politik w Zeitschr. histor. Ges. Posen 1888. — Enc. kość. tom XXVI — Enc. Orgelb. tom XXV.

Sixtus Senensis Sanctus ob. Baranowicz Jan (Tryumph 1613) — Górski J. (Index errorum 1569).

Morawski w Rozpr. Akad. (filol.) XVII 267. — Grabowski Skarga 1913 str. 165.

SIXTUS (Syxtus) Erazm (właściwie Mrzyglód) dr. med. (urodz. około 1570 † ok. 1635). O cieplicach we Skle, Książ Troie Przez Erazma Syxta Philozophię

y Medycyny Doktora Napisanych. Trzecia księga czytáy zaraz opuściwszy dwie, iesli się niechcesz bawić długimi kursami. W Zamościw; W Drukarni Akademii, Drukował Chrystoph Wolbramczyk, Roku Pańskiego 1617. w 4ce, k. tyt., k. 7 nlb, str. 206 i k. 3. nlb.

Rozpoczyna dedyk. Janowi hr. z Ostroroga wojewodzie poznańskiemu, garwol. starości. Mówi, że w filozofii trzeba zacząć naukę od Platona i Aristotelesa — a tak samo w medycynie od Hippokratesa, Galena itp. Medyce nie powinni być samemi empirykami. Powołuje się na książkę W. Oczko o wodach w Skle, ale ta była „w kilka dni“ napisana. Dlatego chciał jego niedostatki objaśnić. Datuje: we Lwowie w kamionicy mojej 16 Jan. 1617.

Poczem idzie łac. wiersz: Simon Simonides Sixto... oraz Gasparis Solcii Zamosc. recitoris. Dalej wiersz: In thermas... Sim. Piechovius, oraz: dwa wiersze Tom. Łukaszowica ad Sixtum. Kończy: Do Łaskawego Czytelnika, gdzie usprawiedliwia długość książki oraz tłumaczy, dlaczego źródło w Skle nazwał Cieplice a nie pojedynczym słowem (powołuje się na wzór czeski Teplice).

Dzieło dzieli się na trzy księgi: 1) omawia naturę wód zwłaszcza ciepłych; 2) podaje metody eksperymentowania nad wodami (w egz. Ossol. na str. 80 niema odbitej „figury piecka“ służącego do tych eksperymentów). Tu na str. 91 zbija mniemania o ciepłe pożyrodzonej ziemi i wskazuje ogień podziemny jako przyczynę (wywody mogące zainteresować historyka geologii). Następują wywody o siarce i o nafcie (str. 118) i o wodach siarczanych (wspomniane Swoszowice); 3) od str. 124 idzie księga trzecia to jest ta, która niecierpliwym głównie radzi czytać. Ta obejmuje terapie (franca, kołtun, wszy etc.); — Na ostatnich trzech kartach wiersze łacińskie Urbani Bryllii i Alberti Zelonicij, Acad. Zam. prof. i Omyłki które drukarz pozaynił. Na końcu ich rycina jeźdźca srebrenego uskrydłonego, w stylu renesansowym. Jagiell. — Ossol. — Zamoj.

— O cieplicach w Szkle książ troie. przez Erazma Syxta Philosophię y Medycyny Doktora napisanych. Edycya druga. W Warszawie y we Lwowie u Jana Augusta Pozera R. P. 1780. w 4ce, str. 317.

Obszerne streszczenie tego dzieła na podstawie drugiego wydania podaje Giedroyc Źródła 1911 (ob. niżej).

Jagiell. — Ossol. — Zamoj.

— De Thermarum Sklanarum usu recto maloque. Varsaviae in typographia Mitzleriana 1780. w 4ce, str. 407.

Wydane kosztem Udalryka Krzysztofa Xcia Radziwiłła Marszałka Dworu w W. X. Lit. po polsku i po łacinie. Tłumaczone na łacinę przez X. J. E. Minasowicza kan. i Wawrzyńca Mizlora.

Jagiell. — Krasin.

— Commentarius Medicus in L. Annaei Senecae Opera, per D. Erasmus Sixtum Physicvm Medicvm Leopoliensem conscriptus. Leopoli, in Officina Joannis Szeligae Archiepiscopalis Typographi, Anno Domini, 1627. w 4ce, k. 3 i str. 106, oraz k. 1 (Errata).

Na odwr. herb Zaslawskich.

Ded.: Alex. Duci de Ostrog Zaslaviensi Palat. Braclav. Tu mówi, że pisał to dzieło przed dwoma laty usunawszy się ze Lwowa z powodu moru. Rady Seneki oparte są na Hippokratesie i Celsie.

Układ dzieła jest następujący: z różnych dzieł Seneki podaje pewne ustępy lekarskie i dorabia do nich własne uwagi. Cytuje gęsto wiersze łacińskie.

W tekście dzieła wspomina swą pracę zapewne rękopiśmienną: „Commentarius in librum Herculis Saxonia de plica polonica“.

Jocher 585 i noty. Ossol. — Zamoj.

— ob. Cynerski Joan. (1636) — Gratinus And. (1598) — Mimus Publ. Syrus (Sententiae 1599) — Szymonowicz Szymon (Poetarum 1771) — Wacławowicz Joannes (Assertiones 1597, Pyrotheoria 1597) — Vitellius (Parænesis 1629).

Poliński w Wizerunkach i roztrząs. 1839. T. 48 s. 150. — Juszyński II 182. — Chodyncki III 213. — Janociana II 258 i 9, III 302 i 3. — Siarczyński Obras II 246. — Wiszniewski VI str. 304, IX 566—9 — Maciejowski Polska I 386. — Zabrzycki Kronika m. Lwowa 1844, 265. — Enc. Org. XXIV str. 509. — Gąsiorowski I 336. — Bentk. H. lit. II 449. — Kościński Słownik lek. — Giedroyc Źródła do dziejów med. 1911 str. 779—781. — Łoziński Patrycjat 1892 str. 418. — Korbut Liter. I 651.

SIXTUS Tomasz. Sertvm academicvm. Virtuti et labori eximij Viri Andreae Abrek Leop. Dvm in Alma Acad. Crac. à Clarissimo et Excellentissimo D. Mathia Wonieyski, Philos. et Medicinę Doct. Consule Crac. Acad. Pro-cancellario dignissimo. Artium et Philosoph. Licentiatu solenni ritu renuntia-

retur. Contextvm. A Thoma Sixto Leop. Stud. Crac. Anno Domini, 1629. Mense Aprili, Die 4. Cracoviae, Typis Mathiae Andreouiensis. w 4ce, kart 4.

Są to 3 wiersze łac. na cześć Abreka.

Ossol.

— ob. Sulikowski Nicolaus (Corona Palladis 1629) — Vitellius (Paraenesis 1629).

Sixtus św. (i Chrystyna św.) ob. Bazanowicz Jan (Relacia 1610) — Tryumph abo opisanie (1612).

Sixtowna Zofia ob. Kośnikiel Jakób (1630).

Skael (Fulkommelige) och Orsaker (1607)... ob. Zygmunt III.

— och Ordsaker (1733) ob. Ludwik XV.

SKAŁAŃSKI Franciszek Nałęcz. [Skarga do Króla i Stanów Rzeczypospolitej o niesprawiedliwy wyrok i pobicie]. B. m. dr. (Warszawa) 1790. fol., 1 karta.

Bez tytułu. Na końcu podpisany własnoręcznie: Franciszek Nałęcz Skalański Starosta Uyski i data: w Warszawie dnia 25. Listopada R. 1790.

Przeciw trybunałowi Piotrkowskiemu o to, że go w sporze o granice obito; mianowicie Antoni Gorzeński obił go dla tego, że proces swój drukiem ogłosił.

Jagiell.

Skalawska Magdalena z Niegolewskich ob. Bagieński Franc. Salezy (Kazanie 1771).

Skalawski Stanisław ob. Rostrowski Jak. (Technopaegnion 1619).

Skalka ob. Chmielewski Błaż. (Kazanie 1786) — Kiełczewski Stanisław (1751) — Stanisław św.

SKALKOWSKI. Mowa... Kraków, Seminar. Akad. 1768.

Kat. rękopiśmienny druk. Semin.

SKALKOWSKI Jan Kanty. Dań W. Michałowi Lewartowi Lewartowskiemu Cześnikiewiczowi Nowogr. w imien. 1781 od Jana Kantego Skalkowskiego. w Krakowie. w 8ce, 4 kartki.

Wiersz.

Skalski Jan Antoni ob. Odymalski Stanisław (Annunciatio 1700).

Skalski Paulus ob. Janidło Jak. (Epicidium 1620).

Skanderbeg (Castriota) Jerzy (1404 † 1466) ob. Barletius Mar. (Historia o żywocie 1569, tłum. Bazylik i Wołan) — Castriota — Curaeus — Kamiński Ful. (Woyny 1773) — Listy różne (1740) — Ogiński Michał Kleofas (Portraits, Powieści 1784) — Olszowski And. (publ. 1714) — Sarmatiae (1714) (obacz w tomie XIV str. 82; w tomie XXIII str. 348; w tomie XXVII str. 137) — Sobieski Jan (redivivus 1684).

Tu należy sprostować błąd w t. XXVII. 174: Scanderberg zam. Scanderbeg.

Skapcy dwaj (1782) ob. Falbaire.

Skapstwo pohanbione ob. Skępstwo.

Skapy ob. Protasowicz Jan (1597).

SKARADKIEWICZ Patrycy (1738 † 1777). Arytmetyka czyli Nauka o Rachunkach Sposobem łatwym, y do wyższej Matematyki Reguł przystosowanym z Auktorow wybornych zebrana. [Winieta: kosz z kwiatami] w Warszawie w Drukarni J. K. Mci y Rzeczypospolitej u XX. Scholarum Piarum. MDCCLXVI (1766). w 8ce, k. nłb. 4, 235 i k. nłb. 2^{1/2}.

Dedyk. do Mich. Rokickiego, regentowicza W. X. L., pod którą podpisany P. Skaradkiewicz. — Poczem przedm. do czytelnika, w której wymienia jako swój wzór X. Paulina Chelucego S. P. z Akad. rzym. i X. Dalhama z Akad. wied.

Dzielo składa się z 6 rozdziałów: O rach. liczb. całkowitych i łamanych, o wyciąganiu ścian, o regułach wyższej matematyki, o progresjach, o liczbach dziesiętkowych. — Na końcu na 5 str. nłb.: Regestr. — Każda strona otoczona obwódka. Żebrawski Bibl. str. 421 podaje błędnie liczbę str. na 240.

Akad. — Warsz. Uniw. — Zamoj.

— Toż... Warszawa MDCCLXIX (1769). w 8ce, k. 2 nłb., str. 235, str. nłb. 5.

Na końcu Katalog Grela (k. 8).

Jest to tylko edycja tytułowa, z drobnymi zmianami w tytule (np. „Autorow“ zam. „Auktorow“). Akad. — Kijow

— Toż... przystosowanych (sic) z Autorow wybornych zebrana. [Winieta Ciolek w otoczeniu herbów Polaki] Edycya Druga. w Warszawie 1771. Nakładem Michała Grela J. K. Mci Bibliopoli. w 12ce, k. tyt., str. 307 i k. nłb. 4 (Regestr).

Na końcu (od str. 287—307): Przydatek niektórych sztucznych y ciekawych rachunków. (Są to różne zagadki arytmetyczne, np. wiele ktoś ók w kości urzucił — albo: kilkom zgadnąć jaką liczbę umyślił). Akad.

— Toż... zebrana. przez X. Patrycego Skaradkiewicza Schol. Piar. Matematyki y Filozofii Professora. Edycya Trzecia poprawiona. Za Naylaskawszym Przywileiem. w Warszawie, 1776. Nakładem Michała Groella, J. K. M. Kommissarza y Bibliopoli w Marywilu No 19 Pod znakiem Poetów. w 8ce, k. 2 nłb., str. 235 i Regestr str. nłb. 5.

Regestr rozpoczyna się w połowie str. 235 i idzie przez dalszych stron 5.

Rozpoczyna przedmowa Do Czytelnika (to samo co w I edycji).

Jest to wydanie zmienione i rozszerzone. Rozdział VI pierwszego wydania jest tu podany jako III. Na str. 206 są tu dodane prop. VIII, IX i X. Przybył też rozdział VII o rachunkach chronologicznych (złożony z 22 propozycji). — Brak natomiast „Przydatku“ z edycji drugiej.

Łukaszewicz Hist. szkół II 121. — Żebrawski Bibl. matem. str. 421.

Akad. — Drohob. — Jagiell. — Ossol. Uniw. lwows. — Wileńs. — Zamoj.

— Geometrya czyli Nauka o Ziemiomiernictwie Ku snadniejszemu wyższej Matematyki poznaniu służąca, z przystosowaniami do zażycia oneyże w praktyce sposobami Krotko Zebrana przez X. Patrycego Skaradkiewicza Schol. Piarum Matematyki y Filozofii profesora. W Warszawie 1774. w drukarni J. K. Mci y Rzeczypospolitej u XX. Scholarum Piarum. w 8ce, k. tyt., k. nłb. 4, str. 180 i 5 tablic.

Akad. — Ossol. — Wilno. — Zamoj.

— Toż... w Warszawie 1776. w Drukarni J. K. Mci y Rzeczypospolitej u XX. Scholarum Piarum. w 8ce, k. tyt., k. nłb. 3 i str. 168 oraz tablic 5.

Rozpoczyna w obu wydaniach Przedmowa o potrzebie y pożytku Nauk mat., w której powołuje się na zdania pisarzy starożytnych. Wykazuje pożytki geometrii dla filozofji, nauk wojakowych, robót technicznych itp.

Na str. 1: Wstęp do ziemiomiernictwa czyli geometrii. Ks. I O linjach i węgłach. Ks. II O trójkątach etc. Ks. III O kole. Ks. IV O proporcji. Ks. V O bryłach. Ks. VI O przecięciach konu i o linjach krzywych.

Figury objaśniające tekst są dodane w osobnych tablicach na końcu.

Akad. — Jagiell. — Krasin. — Ossol. — Zamoj.

— Jaśnie Oświeconemu Książęciu JMci Adamowi na Klewaniu Zukoiew Czartoryskiemu Generalowi Ziem Podolskich Order. Orła Białego y S. Stanisława Bisk. męczennika, Kawalerowi, Odę tę w dzień Imienin Jego Uroczysty od Szkół Wojewodzkiech Międzyrzecz Koreckiego Sch. Piar. na znak najwyższej Jego w dzielnicy nauk. Województw tutejszych Zwierzchności oddaje. Roku 1774. w 4ce, k. nłb. 4.

Warsz. Uniw.

— Wiersz J. O. Księżnie Lubomirskiej wojewodzicowej Krak. w dzień uroczysty Jey imienin od Kollegium Międzyrzecckiego Sch. Piar. ofiarowany. Berdyczow 1776. w 4ce, kart 4.

Krasin.

— ob. Durini (1772).

Pisywał do Zabaw przyj. i pożył. np. T. XI 49 (oda Xcia Adama Czartorysk.), T. XIII 17 (oda do Xcia Czartorysk.). — Tłumaczył także jedną pieśń z wierszów łac. Stan. Konarskiego (ob. Konarski Stan. Opera 1778).

Bentk. II 338. — Chodyncki III 109. — Bielski Vita 156. — Sobieszcz w Enc. Org. XXIII 490. — Horanuj Scriptorum Piarum II 678.

Skarb koronny y W. X. Lit. z Wielkim Detrymentem Monarchow Polskich y całej Rzeczypospolitej nie zażywany, teraz publicznie y każdemu z osobna dla dobra pospolitego, y zachęcenia do potrzebnego naśladowania cudzoziemskiego, nie bez pożytku daleko więcey Królestwu Polsk. importuiącego, według łatwey możności wyjawiony. (Bez osob. tyt.) fol., ark. A—M₂.

Objemnje: Intraty. Kruszcze. Pieczary metalowe. Źródła kąpielowe. Olkusz. Wieliczka.

Jest to wycinek z Kalendarza Duńczewskiego (obacz). W Bibl. Jag. i w bibl. Przędzieckich jest oprawione osobno.

Skarb (Koronny i Litewski) ob. Actum (tom XII str. 41—5; tu zwłaszcza z lat 1774—92 dużo aktów do skarbowości) — Bernowicz (Summarjusz 1742) — Burzyński Ig. (Głos 1786) — Butrymowicz (Relacja z egzaminu) — Celny, Cła, Cło gener. — Cikowski

Stan. (W sprawach celnych 1602) — Cygan (1792) — Czacki M. (Uwagi 1788) — Czacki Tad. (1790) — Czopowe — Deklaracja Komissji skarbu (1791) — Delegacja — Deputacja — Dembiński (Projekt 1791) — Dembowski Seb. (O podatkowaniu 1791) — Dochód z tabaki — Dochody skarbowe — Dodatek do kwitu — Dyspartyment — Dyspozycja Dziennik handlowy (tu dużo artykułów z zakresu skarbowości) — Excerpt z rachunków (1791) — Gostkowski (Sposób. Detectio skarbu 1603) — Grabowski Piotr (Zdanie 1695) — Jezierski Jacek (Źródła skarbowe 1791, oraz liczne jego mowy) — Informacja (o weryfikacji 1777) — Instruktarz — Intrata — Komisja skarbu (tom XIX str. 468—477) — Kraszewski Jan Alex. (Głos 1786) — Królewsczyzny — Krzucki Ignacy (1778—91) — Kwit (t. XX 435) — La Baumelle (Myśli 1781) — Łanowe — Lengnich (Dissertatio 1722) — Lezeński Marcin — Lipiewicz And. (1746) — Litterae contrib. — Loterja — Lustracja — Małachowski Jan N. (1791) — Mennica — Modrzewski And. (De emendanda 1551) — Morski (Relacja) — Morykoni (1775) — Moszyński Fryd. (Tabella 1791) — Myśl, Myśli życzliwe, Myśli patriot. — Nosarzewski — Obmyślenie — Ofiara wieczysta — Okazanie niesprawiedliwości — Ordynacja komissji — Osoby do kom. skarb. — Ossowski M. (O pomnożeniu 1788) — Pieniądze — Piniński Józef (1791) — Piotrowski E. (Summar. 1770) — Podatek, Podatki (tu zestawione liczne odsyłacze do spraw podatkowych) — Podskarbiowie, Podskarbstwo — Podymne — Poglówne — Polak (1791) — Polecenie — Pomnożenie dochodu (1787, 1790) — Poniński Adam (tom XXIV str. 43—6) — Ponowienie odpow. — Porównanie — Porządek traktowania, Porz. ekspensy — Porządek obrad (1606) — Postanowienie — Potocki Jerzy — Potocki Prot — Potwierdzenie układu — Powrót — Pozwolenie sum — Pożytki — Projekt (umowy, względem

król., starostw, lenności, podatków, podymnego, czopowego etc.) — Protokół czynności — Przebendowski — Przedłożenie do kom. sk. — Przyłożenie się (1790) — Przestroga Pudłowski St. (Quaestio 1634) — Punkta od skarbu — Rachunek (1773) — Rada (1794) — Radzewski (1749) — Ratio — Reflexye — Relacja (1771) — Rembéliński (czopowe) — Remonstracja (1771) — Rozmowa Polaka (1564) — Rudnicki Józef (Kalkulacja 1788) — Rzeszotarski J. (1784) — Segnitz (Skarbiec koronny 1686) — Skarbowe sprawy (bilety, rachunki itp.) — Skóry — Soltyk Stan. — Sposób — Starostwa — Starowski St. (Dyskurs) — Stemple — Subsidium — Sułkowski Antoni — Summaryusz percept (1712, 1776, 1774) — Świtkowski P. — Szeleżne — Tabaka — Tabella — Tański Ignacy — Taryfa (1704 i nast.) — Taxa — Tepper P. — Thesaurus, Thesaurarii — Trybunał skarbowy — Trzeński (Projekt) — Tyzenhaus (1780) — Uniwersał poborowy, Uniw. kom. sk. — Upředzeń roztrząszenie (1790) — Urządzenie dochodów (1776), kwarty, wieczyste itp. — Uskutecznienie ofiary — Ustanowienie podatku, opłat etc. — Ustawa poboru, podatku — Ustawy — Uwagi nad dochodami (1790) — Uwagi względem (1787) — Wereszczyński Józef — Wędrychowski (Mowa) — Wessel Teodor — Wiadomość (1789) — Witosławski Józef (Uwiadom.) — Wojczyński, poseł raw. — Votum szlacheica (1572, 1596, 1606) — Wydatki koronne — Wynalazek — Wyrachowanie — Wywody o cłach — Wyznaczenie deputacyi — Zabezpieczenie — Zaborowski Stan. (Tractatus de natura jur. 1504) — Zakrzewski St. (Thesaurus 1618) — Zakwitowanie — Zalecenie kom. skarb. (1791) — Zambrzycki — Zapewnienie długu — Zapytanie od kom. — Zaremba (Okulary 1624) — Zasady do proj. — Zbiór percept (litew. 1780) — Zdanie komissji — Zlecenie — Zysk miliona.

Należy też szukać pod nazwiskami podskarbiów kor. i lit. oraz pod odsyłaczami przy nazwach podatków.

W dziele Skrzetuskiego Prawo polityczne I (1787) str. 357—415 jest obszernie przedstawienie przepisów prawa skarbowego polskiego z końca XVIII w.

Finkel nr. 16597—16721 i Dodatki nr. 32917—32935 — Korzon Wewn, dzieje passim zwłaszcza tom III (ob. tom IV str. 368, gdzie odsyłacze do kom. skarb.) — Głabiński Wykład nauki skarbowej str. 89—96 (tu omawia pisarzy skarb. pol.) — Pilat Liter. polit. Sejmu 4-letniego.

Skarb Bractwa S. Józefa, przez Ojców Karmelitów bosych zebrany. Poznań 1690. w 16ce. Zielińska.

— Drogi Darów Niebieskich pełen; Na ubogacenie Dusz pobożnych, Gorącemi Modlitwami Do Naywyższego Boga, Niepokalanie Poczętej Panny, y Świętych w niebie kroluujących Wynaleziony. Za dozwoleciem Stárszych ná swiát Wydany Roku ktorego Chrystus, nieoszczędwany skarb Krwie swoiey, na okup nasz, hoynnie wyłożył 173.. w Kaliszu w Drukarni J. K. M. Collegii Soc: Jesu. w 4ce, k. 7 nlb., str. 561 i k. 2 nlb.

Liczba stron mylna; powinno być 558, gdyż po str. 153 idzie 159, potem 160 i t. d.; str. 341 i 405 powtórzone.

Tytuł w ozdobyńch ramkach, drukow. czerw. czarno; na odwrocie k. tyt. i następna karta czyste. Na karcie 3r. w ramkach Chrystus ukrzyż, na odwr. 3 k. i 4r. Święta ruchome od r. 1734 począwszy do r. 1767, coby wskazywało, że druk ten powstał w r. 1733. Na następnych 6 str. nlb. Kalendarz roczny. Ryciny znajdują się na str. 116 Trójcy św., 213 Chrystus ukrzyż. i modlitwa, 269 Obraz N. P. M. Jarosławskiej cudami sławny (z Chrystusem na kolanach po zdjęciu z Krzyża), 281 Matka B. w obłokach depcząca węża.

Całość podzielona na 4 części. Część I, w której się zamykają modlitwy por. sposób słuchania Mszy św., przygotowanie do spowiedzi i św. Komunii (str. 1—115). Część II, zawierająca w sobie officja albo Godzinki... (str. 117—333). Część III, w której się znajdują nabożeństwa różne św. Boskich (str. 334—497). Część IV, zawierająca w sobie modlitwy w różnych potrzebach... (str. 498—561). Akad.

— Toż... drogi darów niebieskich pełen. Kalisz 1736. w 4ce.

Uniw. lwows.

— duchowny przez zbawienną... 1701. w 24ce.

Jocher 5632.

— duszny nad złoto y kamienie drogie kosztowniejszy, zamykając w so-

bie niemal wszystkie pobożne prawych Krześcianow Cwiczenia, teraz nowo z łacińskiego ięzyka na polski przełożony. 1582. w 12ce, kart 4 i str. 261. (Druk gocki).

Kotula Właściciele rękopisów 1929 pod nr. 30 i 282 notuje egzemplarz Czarnieckiego, zapewne ten sam, który miał w rękę Maciejowski z bibl. Uniw. warsz. Egzemplarz ten był własnością Mik. Głowackiego a w w. XVIII konwentu Benedyktynów w Radomiu. — Maciejow. Piśm. III 30.

Bawor. — Warsz. Uniw. (?)

— duszny, Nád złoto y kamienie drogie kosztowniejszy, zamykając w sobie niemal wszystkie pobożne prawych Chrześcianow cwiczenia. Teraz nowo z łacińskiego ięzyka ná Polski przełożony M D X C I I I I. (Na końcu:) W Krakowie, Cum Gratia et Priuilegio S. R. M. W Drukarni Andrzejá Piotrkowczyká 1594. w 12ce, k. 4, str. lb. 261, k. nlb. 3 i k. nlb. 6. (Druk gocki).

Rzeczpocyna przedmowa do czytelnika (na k. 3). Dzieło dzieli się na 3 części: Część II od str. 147. Część III od str. 185.

Część I obejmuje rzecz o spowiedzi, o komunji, o mszy św., o śpiewaniu psalmów, o procesjach, o modlitwach. (Na str. 144 modlitwa Tomasza św.) — Część II: Środki ku zachowaniu wiary. — Część III: O czeremonjach kościoła (np. o święconej wodzie, o popielcu, o palu, różgach, o Agnus Dei etc.) W całej książeczce jest sporo materjału obyczajowego.

Na końcu: Krótki Sumarjusz (k. 3) oraz: List papieski, w którym sposób czynienia iuramentu około wyznania wiary powszechny opisuje (k. nlb. 6).

Wiersz III 2951. — Jocher 6602.

Jagiell. — Warsz. Uniw. — Zamoj.

— duszy pobożney, albo zbiór osobliwych nabożeństw z różnych approbowanych autorów wyięty, na pożytek sere bogomyślnych do druku podany. w Berdyczowie w drukarni fortecy N. P. Maryi, 1778. w 12ce, str. 443.

— Toż... Łowicz, w drukarni Areyb. Gnieźnieńsk. 1797. w 12ce.

Ob Bibl. IV 247 (przedruki). Ossol.

— Skarbu Karmelitańskiego części dwie o początku tego Zakonu i o Bractwie Szkaplerza, 1648.

Ob. Cypryan a S. Maria (1650) — Czary Franc. (w klejnoty bogaty 1676) — Skarbnica (1733).

Wszystkie te druki stoja ze soba w związku. Wywodzą się od książki napisanej we Włoszech przez Szymona à Spiritu, o czem ob. tom XIV, 495.

— Kościoła Chrystusowego w Warszawie Parafialnym Kosciele Ś. Jędrzeia apostoła otworzony albo Kongregacya Najświętszej Panny Maryi pod tytułem Zwiastowania Sodalistwem zwana Przywilejami, Łaskami y Odpustami od Stolicy Świętej wielkimi nadana. R. P. 1786 wprowadzona y założona. w Warszawie w Drukarni Nadworney J. K. M. PP. Kom. Ed. Narod. w 12ce, kart 4 i str. 76. Krasin. — Warsz. Uniw.

— niebieskich tajemnic zbawienia naszego we mszey Św. wyrażonych. Gdańsk 1658.

Będzie to może I edycja dzieła św. Brygidy, o którym obacz t. XIII, 383.

Catal. Jansson. — Wierzbowski Materiały II. 96. — Joher 5868.

— niebieski. Medytacye... Kraków, Sem. Akad. r. 1767(?)

Wedle rękop. katalogu druków semin.

— niebieski w Palestyńskiej roli znalezione, w łaski Boskie zupełnie obfitujący, od trzech zaś blisko wieków w nowinie Krolestwa Polskiego pod miasteczkiem Przyrowem w województwie Krakowskim ziawiony. Łaskami, cudami y dobrodzieystwy napelniony. To jest: Anna Święta Samotrzecia, godna matka Najświętszej Maryi Panny, a wedlug natury ludzkiej natury prawdziwa Chrystusowa Babka, Z historią znalezienia Iey y przydatkiem roznego nabożeństwa dla wygody prawdziwych Iey klientow, iuz to po raz czwarty przez prasę drukarską y staraniem się OO. Obserwantow reguły Świętego Patryarchy Franciszka Mało-Polskiej prowincyi, przy tym miejscu cudownym mieszkających otworzony. Roku, którego nieoszacowanym życia y męki Zbawiciela skarbem od niewoli wieczney iesteśmy odkupieni. Kraków w drukarni Akademickiej Koll. Większego 1773. w 8ce, k. tyt., 5 k. nlb., str. 147.

Z przedmową do hr. z Kurozwęk Męcińskiego.

Edycja I i II nie są mi znane. Czartor.

— nowy dotąd niewiadomych łask y nieznanych dobrodzieystw Najświęt-

szego Serca Jezusowego etc. Warszawa 1705. w 8ce.

— Toż... Warszawa 1706.

— Toż... Najświętszego Serca Jezusowego w roku 1705 dnia 30 Maia. (Na końcu:) Warszawa w drukarni Sch. Piarum 1715. w 8ce, k. nlb. 78. Krasin.

— Toż... najświętszego Serca Jezusowego... Warszawa 1730. w 8ce.

Joher 6898 a. — Bibl. IV. 248.

— Toż... w Roku 1705. dnia 30 Maia z wielkimi y osobliwemi Odpustami przez Naywyższego Pasterza Klemensa XI. nadanemi, do Krolestwa Polskiego przysłany y najpierwey w Kościele Warszawskim XX Pijarów w Kaplicy Ukrzyżowanego Pana Jezusa wszystkim Wiernym otworzony y ogłoszony, w Warszawie przedrukowany 1763. w 8ce.

— serdeczny dusze pragnącej miłować Boga, y iemu służyć. To jest różne nabożeństwa, y akty wnetrzne cnót chrześciańskich z przydatkiem wielu nauk, informacyi y instrukcyi do tego należących, z rożnych autorow zebrane, na dwie części rozdzielone, francuzkim y polskim ięzykiem wyrażone y za dozwoleciem Zwierzchności Duchowney do druku podane. Przez Zakonnice Nawiedzenia Najświętszej Panny Maryi. w Warszawie w Drukarni J. K. M. w Collegium Scholarum Piarum. 1701. [Na 2 karcie tytuł:] Tresor de la dévotion intime d'une Ame, qui desire aimer et servir Dieu c'est a dire; Diverses prieres et actes intérieurs des vertus chretiennes; augmenté des plusieurs instructions et informations pour cet effet, tirées de divers auteurs: divise en deux parties, et mis en deux langues françoise et polonoise (tak) Avec permission des Supérieurs donné à imprimer par les Religieuses de la Visitation Sainte-Marie. A Varsovie, de l'imprimerie Royales, du College des PP. Schol. Piar. 1701. w 8ce, k. 8 nlb., str. 397, k. 1, str. 220 oraz Table kart 8 nlb.

Dedykacja: Pannie Krystynie Branickiej (pols. i franc.). — Obejmuje modlitwy.

W Cz. II: O niewinności obyczajów (s. 91). — O spowiedzi (s. 110). — Medytacje (s. 124). — Ćwiczenia każdodziennie (s. 166). — Przygotowanie się na śmierć (s. 188).

Joher 6638.

Bibl. Karmelitanek w Krak. — Dzików — Jagiell. — Zamoj.

— w ziemi ukryty nieśmiertelna w śmiertelnym ciele dusza, albo szacunek duszy ludzkiej. Warszawa 1779. w 8ce.

— ob. Bernowicz (1782) — Brygitta Sw. (niebieskich tajemnic 1658) — Brzechffa St. (bogaty w klasztorze 1633) — Bzowski Hiacynt (1786) — Cezary F. (Karmelit. 1676) — Cypryan a S. Maria (Karmelitań. 1650) — Degorski Seb. (nieosz. łask. Anny 1710) — Dembiński Ign. (1790) — Elbiński L. (ukryty 1784) — Galatowski Józ. (pochwały do Bogarodzicy 1676) — Gdowski Z. (Oblubienicy 1626) — Grajewski (1786) — Grzybowski Ant. (nieosz. Franciszkanów 1740, 1778) — Haur J. (albo skarbiec) — Judasz Tadeusz (dobrej sławy 1738) — Korowicki A. (drogi rubinami 1728) — Łuszczewski Paw. (na gruncie ewang. 1680) — Maxymy (1769) — Msza św. (nieprzebrany kleynotami 1754) — Nabożeństwo (nowy 1768) — O. J. X. (bogactw, affekty 1699) — Palma Bl. (nieprzebr. aktów 1654) — Pinamonti (w naczyniach) — Potocki Stanisław (w Zamojskich domu 1733) — Russel P. (nigdy nieprzebr. kościoła 1655) — Saurymowicz S. (nieprzebr. łask 1784) — Stawicki Seb. (dożytniego zbioru 1659) — Steczewicz Jan (dobrodziejstw, obraz. 1672) — Tłuczyński Ign. (wielki odpustów 1671).

Skarbek ob. Skarbkówna.

Skarbek Aleksander Franciszek ob. Chodykiewicz Klemens (1771).

Skarbek Andrzej ob. Sobieszczanski Aleksander (Fortuna nieba 1734).

Skarbek Benedykt Ważyński ob. Ważyński.

Skarbek Bonawentura ob. Piechowicz Szymon (1619).

(Skarbek Christoph.) (I), kasztelan. Depositum aurei Senatoris Illustrissimi

Domini D. Christophori Skarbek Castellani Halicensis S. R. M. Colonelli etc. etc. thesauro sepulchralis glebae nullis lachrymarum gemmis satis aestimatum publico illustrissimorum filiorum ac totius Poloniae luctu. In metropolitana basilica Leopoliensi concreditum. Testante pretiosum dolorem Societate Jesu Collegii Leopoliensis. Anno ab Unione Hypostatica in Carne Humana 1706. Die 20 Mai deposita. (B. w. m. dr.) fol., k. 14.

Dedyk. Joanni, Vladisl. et Ant. Skarbek. Proza, od ark. G. wierszem. Od G, kart 2 wierszem polskim: Pieczęci kosztowne. Zabawa Piaseckich, Leliwa Ostrowskich, Abdank Skarbkom. Jagiell.

— ob. Golejowicz Stan. (Literae ad inmort. 1706).

SKARBK Christophorus (II). Pignus obaerati amoris in tesseram obligatae gratitudinis, ad plantas Joannis Skarbek archiepisc. Leopoli. inter festivos Divi Indigetis applausus depositum a Christophoro Skarbek 1726. fol.

— ob. Abratowicz Antoni (1755).

Skarbek Eugeniusz ob. Koszyk (1789).

(Skarbek Franc.). Thesaurus Sarmatiae Caesarum, fortuna major, par Regno et Orbi, Illustr. Excell. Franciscus a Góra Skarbek, cum primum Castellanos sumeret curulis poloni honores, Themide ponderata atque a Residentia Lanciensi Soc. Jesu aestimatus anno 1731. Posnaniae typis Coll. Soc. Jesu. fol., 25 kart nlb.

— Annulus aeternitatis symbolum legati Joan. Skarbek, com. de Gora, aeternam complectens gloriam, nunc vero in Pallad. Olymp. decursu sub auspicio Franc. Skarbek, vexilliferi palat. Lanciensi, Tusinensis capit. propos. Varsav. 1725. fol., k. 10.

— ob. Fludziński Romualdus (1753).

Skarbek Joannes (I), ad Henricum a Boleslao legatus ob. Poniński Ant. (Opera 1739) — Skarbek Jan III (Aurum auro 1713) — Skarbek Franc. (Annulus 1725) — Thesaurus orbis lechici (1743).

SKARBK Jan (II). Ευχος Magnifico ac Excellentissimo Domino Simoni

Piechovio Philosophiae Medicinaeque doctore, dum in Rectorem Academiae Zamosc. sexto publice renuntiaretur a Joanne Skarbek Stud. poes. honoris et observantiae debitae ergo dictum Anno Dni MDCXIX (1619) die X. Mense Maji. In typographia Acad. Zamosc. w 4ce, k. nlb. 4.

Na odwr. str. tytuła berła akad. Zam. Pod nim 4 wiersze podpisał Bonawentura Skarbek Student poetyki. — Na końcu epigramat podpisał Mokrowski Andrzej. Zamojs.

SKARBK Jan (III), arcyb. lwows. († 2 grud. 1733). Zgody i pokoju życia naszego szczęśliwe korony (1724)... ob. Orłowski Ignacy (Chwała 1726, w Bibl. XXIII str. 427).

Ma to być jego kazanie wydane przez ks. Serjewicza, o czem ob. w t. XXVII str. 395. — Skarbkiowi przypisuje je mianowicie Jocher II 4701.

— **Dei et Apostolicae Sedis gratia Archiepiscopus Metropolitanus Leopoliensis Abbas Commendatarius Plocensis.** 1728. w 4ce.

List pastercki.

(**Skarbek Jan**), arcyb. Aurum auro superadditum id est Illustrissimus et Reverendissimus Joannes Skarbek thesauro archidiecaesano Leopoliensi caelo demissus archipraesul et antistitum gemma in auspiciatissimo archipraesuleae cathedrae aditu populorum gratulatione, omnium solatio, devinctissimo suo nomini archidiecaesani collegij Leopoliensis Soc. Jesu studiis aestimatisimus. Anno appetiati in terris Dei Homini 1715. [Leopoli. 1715]. fol., k. 24 nlb. (ark. K₁).

Zaczyna się: Habemus fortunae nostrae reverentiam. Proza i wierszem.

Jagiell. — Kijows.

— ob. Actus coronationis imaginis (1724) — Barszczewski Andrzej (1734) — Belli J. B. (1721) — Czolhański Michał (1696) — Gengel Georgius (Censura prophet. 1724) — Giżycki Andrzej (1727) — Golejowicz Stan. Alb. (1713) — Gosciecki (Poselstwo approb. 1732) — Kalendarz (1714) — Muchowski Mac. (1730) — Okolski Jan Kapistr. (1724) — Okoniowski Józef Wojciech (Ternio 1717) — Ormiński Fr. (1714) — Pia-

secki Andreas (1721) — Siarkiewicz Antoni (Miecz 1718) — Skarbek Christoph. (Pignus 1726) — Węgrzynowicz Antoni (Kazań niedzielnych księga trzecia 1714).

Rzeczniczki Vitae praes. I 234-5. — Encykl. Orgelbr. T. 23. s. 496.

SKARBK Jan (IV). Mowa J. W. JMci Pana Jana Hrabi à Gora Skarbka Kasztelana Inowrocławskiego, na Seymie Warszawskim Anno 1766. miana. (B. m. dr.). fol., 1 karta.

Doprasza się o decyzje większością głosów. Akad. — Krasińs. — Zamoj.

— Mowa J. W. JMci Pana Jana Hrabi à Gora Skarbka Kasztelana Inowrocławskiego na podziękowanie za Krzesło teyże Kasztelaniy. Miana Die 29. Octobris 1766. Anno. (B. m. dr.). fol., 1 ark. dr.

Pochlebstwa królowi. Akad. — Ossol.

SKARBK Ignacy. Mowa JWP. Ignacego Skarbka Sędziego Trybunału Gł. W. X. Lit. przy limicie tegoż Trybunału Roku 1791 dnia 15. Kwietnia miana. w 4ce, 1/2 ark.

Skarbek Ignacy ob. K. G. (Wiersz) — Pilawski Ignacy (1792) — Woczyński (Gratulatio).

Skarbek Józef ob. Maszczyński St. (Figura 1724).

SKARBK Ludwik i LUBOWIECKI Piotr. Propositiones philosophicae ex illustrioribus veterum recentiorumque Philosophorum placitis depromptae quas publice propugnandas exponunt. Ludovicus Skarbek filius dapiferi Ciechanoviensis — Petrus Lubowiecki filius pocillatoris Kijoviensis, In Collegio nobilium Varsav. Scholarum Piarum philosophiae et matheseos auditores mense Julio 1762. Varsaviae, typis S. R. M. et Reipubl. in Coll. Schol. Piarum. w 4ce, k. tyt., str. 32.

Jagiell.

Skarbek Ważyński ob. Ważyński. **Skarbiec** koronny ob. Segnitz (1686). **Skarbiec** sekretów ob. Haur J. K. (1686).

SKARBIMIERZ Mikołaj, Bernardyn († 5 marca 1654). Drogi troiakiey Spółcierpienia, Pogrzebu, y Wniebo-

wzięcia Błogosławionej Panny Maryi Nowa Pamiątka. Przydane są Rozmyślenia, Nauki, Hymny, Modlitwy przez X. Mikołaja Skarbimierza. w Krakowie w Drukarni Macieja Andrzeiowczyka Roku P. 1633. w 8ce, k. tyt., k. nlb. 7, str. 224 i k. nlb. 4.

Dedykacja: Paniey Annie z Rnścà Lvbo-mierskiej, kasztell. Woynickiey... datow.: Na Kalwariey dnia 17 Sept. 1633... Fr. Scarbimirius ord. min. de obseru. professus. Poczem: Auctor Czytelnikowi, gdzie tłumaczy układ swego dzieła i położenie w każdej części trzech koronek: bolesnej, wesolej i chwalebnej Kończy Aprobata Leon. Starzewskiego z 16 junii 1633 oraz na odwrocie wizerunek M. Boskiej z podpisem łac.

Dzieli się na 3 części: Droga spółcierpienia, pogrzebu i wniebowzięcia. Każda z tych dróg składa się z rozmyślań, modlitw, hymnów, nauk. Od str. 202: Przydatek. (Tu Stabat Mater po polsku, hymn św. Bonaw. i inne hymny kościelne, litanja lauretańska itp.).

Hymny wierszowane lichy. Szczegółów odnoszących się do Kalwarji Zebrzyd. nie ma.

Na str. 223 rozpoczyna się Summariusz, który zajmuje k. 4; z tego pierwsza ma liczby 223 i 224, trzy inne nlb. Na końcu na osobnej karcie: w Krakowie w Drukarni Macieja Andrzeiowczyka R. P. 1633. Nad tem sygnet drukarza (obelisk).

Jocher 8203. — Maciej. III. 760. — Encykl. Org. XXIII, 501. — Encykl. kośc. XXV, 418. — Goliczowski Upominek 1895 cz. II str. 11.

Por. Postękański Mar. (1611).

Jagiell. — Ossol. — Warsz. Uniw. — Zamoj.

— Kalwarya abo Krotka historia o fundacye miejsca, y Oycow Bernardynow Zakonu S. Franciszka y także o drogach bolesnych Chrystusa Pana, wymienionych nakształt mieysce świętych Jerozolimskich na gruncie Zebrzydowskim pokazana. Pierwsza część ma też insze rozmaite Dyskursy według potrzeby na zalecenie mieysca tego S. Wtóra opisuie nabożeństwo drogom tym służące. Przez X. Mikołaja Skarbimierza Zakonu S. Franciszka de obseruantia diffinitora Provinciae Poloniae Gwardyana Kalwaryjskiego. Z dozwoleń Starszych. W Krakowie w drukarni Macieja Andrzeiowczyka R. P. 1632. w 8ce, str. 283.

Ded. Michałowi i Franciszkowi z Zebrzydowic Zebrzydowski.

Jocher 8848. — Maciej. Polska IV 128. Krasińs. — Ossol. — Warsz. Uniw.

— Viarvm Compassionis, Fvneris. Et Assumptionis Gloriosissime Virg. Mariae, propriis Stationibus in Montibus Calvariae Zebrzydovicensis Distinctarum Remonstratio. Conformiter ad Passionis Dominicae Vias Hierosolimitanae dimensionis in iisdem Montibus, insertis discursibus contemplativis, Hymnis, Orationibus, Coronis, peregrinorum usui accommodata. Autore R. P. F. Nicolao Scarbimirio, Ordinis Minorum de Obseruantia, Prouinciae Poloniae Diffinitore, et Theologiae Moralis Lectore. Superiorum permissu. [Na końcu:] Cracoviae, Typis Matth. Areovień. 1630. w 12ce, k. tyt., 15 k. nlb., str. 275 i 2 k. nlb.

Na odwr. tyt. herb Zebrzydowskich i 6cio wiersz. Dedyk. Joanni Zebrzydowski, Supr. regni Pol. Ensifero. Tu wysławia Mikołaja Zebrz. Dat. in conventu Calv. Nonis Febr. 1630. — Poczem: Candido Lectori auctor, aprobata M. Hallera ministra prov. pol. z r. 1629 i rycina M. Boskiej.

Podział książki i charakter jest podobny jak w wydaniu polskiem (Drogi trojakiey spółcierpienia), ale wybór i układ modlitw, hymnów i rozmyślań inny. — Od str. 259 idzie: Corollarium. Od str. 275: Elenchus huius libri (2 k. nlb.).

Do dziejów Kalwarji Zebrz. niema tu materiału.

Podawana czasem data 1620 jest widocznie mylną.

Łepkowski Kalwarya 1850 str. 46. — Wiszn. VIII 215.

Czartor. — Jagiell. — Krasińs. — Ossol. — Warsz. Uniw. — Wileńs. — Wrocław. kapit. — Zamoj.

Skarbkowa Eleonora z Bielskich ob. Chodykiewicz X. Klemens (1771).

Skarbkówna Helena ob. Ciekanski Stan. Kasper (1675) — Stradomski.

Skarbnica Panska Łask, Przywilejow, Odpustow, Od roznych Oycow SS. Kościółá Chrystusowego, Rzymkiego Naywyższych Pasterzow, tak Zakonowi Karmelitańskiemu, Jáko Prześwíetney Archikonfraterniy Szkaplerza Świętego nádanych Pełna. Krotkim zebrana Sumáriuszem, y dla Publiczney serc y Affektow do Nayś: M. P. z Gory Kármelu

y Jey S. Szkaplerz Sukiemki nabożnych Wiadomości Za pozwoleniem Starszych Otworzona Przez wielebnych OO. Karmelitow Bossych Wileńsk: Nie oszaczowanego Bostwá Skarbu w Roli Ciála Ludzkiego utájonego. w Wilnie. w Druk. Akád: S. Jesu, R. P. 1733. w 12ce, str. 120.

Przed k. tyt. na osobnej kartce napis: Lektora Łaskawego Benefaktor tych Książek O troje Pozdrowienia Anielskiego uprasza Zá Dusze w czysku zostające.

Na odwr. tyt.: Przemowa do Czytelnika. Autor wykazuje w niej powagę bractw czyli konfraterni. Rozdz. I o bractwach w pospolitości, dalsze o bractwie szkaplerza. Od str. 81: Przydtek o początku zakonu karmelit... z xiąg Jana a Jesu Maria y Auberta Mirei y z xięgi Splendory św. Teresy. — Jest to więc wyciąg z dzieła „O początku zakonu“, o którym ob. tom XVIII str. 410.

Na ost. k. Poprawa omyłek.

Na egz. Bibl Jag. zanotowano współcześnie: Roku 1734 miesionca Decemberij 2. Ta Ksionska Darowana od Pani Marianny Liachowiczowey Mieszczanki y Kupcowey Wilenskiej Danielowi Antoniemu Swiraczewskiemu na wioczesne czasy.

Jocher 9249.

Ob. wyżej: Skarbu Karmelit.

Jagiell. — Wileńs.

— niebieska przy obrazie Bogarodzicy Maryey w kościele Michała Sw. tłum. Kons. Sokolińska. Wilno, w druk. S. J. 1671.

Dedyk. Teod. Sapieżance. Zamoj.

Skarbnica ob. Androcy Fulvius (duchowna 1600) — Bruni W. (tajemnic 1693) — Galatowski J. (bogomatiery 1676) — Powodowski H. (bibliey 1579, 1581) — Wysocki Sz. (duchowna 1600) — Żymicyusz N. (kościół Jasney Gory 1618).

Skarbowa materya ob. Porządek — Zamojski Andrzej (Porządek 1765).

Skarbowa sprawa ob. Andrzejkowicz W. (1778).

Skarbowe bilety ob. Antycypacya.

Skarbowe rachunki ob. Przebendowski Jan Jerzy (Summaryusz 1712).

Skarbowy Trybunał ob. Trybunał.

Skarby ob. Brygida S. (niebies. tajemnic 1698) — Łobżyński Jan (Trzy albo depozyta 1640).

Skarga Vtrapioney Oyczyzny Polskiej po nieszczęsney klęsce y nieoszacowanej szkodzie, przez Tátary (1615)... ob. Confoederacya nowa (tom XIV. 360).

W bibl. Akad. i Ossol. znajduje się jako druk osobny, ale z sygn. Bij i Biiij. — Narzeka, że synowie koronni zapomnieli męstwa i radzi, aby na ślaskach murarza zbudowali filar z napisem: Synowie moi zapominają swego powołania itp.

— [szlachty okolicy Przewłoka do Krola i Rady nieustającej na hetmana Ogińskiego]. (B. w. m. i r.). fol., k. 6. Siedmiu szlachty, nie umiejącej pisać (na czele Andrzej Łukaszewicz) żali się, że choć są szlachtą legitymowaną, obrócono ich w chłopów. Ogiński zabiera ich do zamku Stonimskiego, każe ich bić, więzić, niemowlęta od pierai matek odbierać, u przepłotu ćwiczyć, tak że Dmitra Ilnatowicza na śmierć zaćwiczo.

Jagiell.

— J. XX. Dominikanów Prowincyi Litt. na Sancitum Konfederacyi Gener. W. X. L. w r. 1793 m. Junii 14 dn. Favore, JW. Michała Kossakowskiego Wdy Witebs. wydane a na mocy Sanciti o expulsii z dóbr Miłaszun p. J. W. Kossakowskiego J. XX. Dominikanom dopełnioną. fol., kart 2.

Krasin.

— ubogiej szlachty (1759). w 4ce, kart 7.

Autorem jest albo Piotr Hadziewicz (tom XVIII str. 14) albo F. Czapski (obacz). — Odpowiedź na to ogłosił Adam Jordau (tom XVIII str. 622). — Ob. Smoleński w Przegl. hist. III str. 204.

— ekonomii grodzieńskiej (1793)... ob. Grodno.

SKARGA (Pawęski) Piotr S. J. (1536 † 1612). Appendix Scargae Jesuitae de iisdem Russorum erroribus et causis propter quas Graeci a Romana Ecclesia defecerunt.

Umieszczono w dziele Łasickiego De Russorum, Moscovitarum et Tartarorum religione... Spira, 1582 (o którym obacz tom XXI str. 75). Łasicki przerobił ten ustęp z dzieła Skargi: O jedności kościoła (część II rozdz. XII) wydanego w roku 1577. — Polemizował z tem jeszcze w sto lat później Galatowski, jak twierdzi Wiszniewski VIII 288.

Dzieduszycki I 345. — Treściak Skarga 1912 str. 89. — Metr. Makary Istor. ruskiej cerkwi X (pisze błędnie że wyszło po polsku). —

Otwinowski Dzieła ks. Skargi, spis bibliogr. 1916 nr. 7. — W r. 1882 przedrukowane w Russk. Istoriceskaja Biblioteka, tom VII str. 211.

— Areopagvs. To jest: Wykład słów ś. Pawła Apostoła, ktoremi w Areopagu Trybunaliisty Pogąńskie w Athenách, do vznania jednego prąwego Bogá námawiał. Act: 17. Ná czworo Kazánia rozłożony. Przez X. Piotra Skarge, Societatis Iesv. W Krakowie, W Drukárni Andrzeiá Piotrkowczyká, Typographá K. I. M. Roku Pańskiego 1609. w 4ce, k. nlb. 2 i str. 48.

Przypis Jedrzejowi Boboli, datow. w Wilnie 14 sierpnia 1609. Wspomina w tym przypisie, że wypowiedział te kazania roku przeszłego (1608) w Krakowie. „O które aby nie ginęły, Król przez W. M. do mnie wskazał. I na wyjeździe z Krakowa do Wilna napisałem je... Bo mię też W. M. o nie prosił, będąc pilnym i nie próżnym ich słuchaczem...“

Poczem idzie tekst czterech Kazań nuwiazujących do mowy św. Pawła w Areopagu ateńskim. Skarga stawia starożytność na wódr: W kaz. I poddaje krytyce sądownictwo polskie. W kaz. II broni zdania, że Tryb. świecki nie ma nic do duchowieństwa. W kazaniu III omawia potrzebę religii i istotę Boga. W kaz. IV o monarchji albo jedynowładztwie, o przynio-tach Boga itp.

Przedrukowane w r. 1610 oraz w r. 1738 w zbiorze „Kazań przygodnych“ (o czem niżej). Dwa dalsze przedruki wyszły w r. 1808 (jako I tom „Kazań przygodnych“) — oraz w r. 1841 w Krakowie (ob. Bibl. IV). Jocher 2516. — Otwinowski nr. 53. — Janowski Polit. diejatelnost 1907. — Windakiewicz Skarga 1925 str. 74. — Grabowski Skarga 1913 str. 586.

Czartor. — Gdańska miej. — Uniw. lwow. — Uniw. warsz. — Wileńs. — Zamojs.

— Artes Dvodecim Sacramentariorvm Sev Zvingliocalvinistarvm quibus oppugnant, & totidem Arma Catholicorum quibus propugnant praesentiam Corporis D. N. Iesv Christi in Eucharistia. Contra Andream Volanum huius Haereticæ pestis in Lituania Archimistrum Authore Petro Scarga Presbytero Societatis Iesv. [Tu winieta okrągła nakształt pieczęci z napisem „I. H. S. Ante Solem Permant Nomen Iesvs“ — godło Jezuitów]. Vilnae Typis & sumptibus Illustrissimi D. D. Nicol: Christo: Radiuili Ducis Olicae & Niesuis M. D. L.

Supremi Marschalci. (Na końcu:) Vilnae. Typis et sumptibus Illustrissimi Domini D. Nicolai Christophori Radiuili, Ducis Olycae et Niesuis. M. D. L. supremi Marschalci. Anno Domini 1582. k. nlb. 16, str. lb. 1—399 i 380—424 (a więc właściwie jest stron 444, gdyż str. 380—399 są podwójnie liczbowane), i k. nlb. 6 (Index). (Druk gocki).

Dzieło to wyszło także z inną kartą tytułową:

Artes Dvodecim Sacramentariorvm Seu Zvinglocalvinistarvm, Quibus oppugnant, & totidem Arma Catholicorum quibus propugnant praesentiam Corporis D. N. Iesv Christi in Eucharistia. Contra Andream Volanum huius haereticæ pestis in Lituania Archimistrum. Authore Petro Scarga Presbytero Societatis Iesv. [Tu winieta podłużna tj. wąski pasek przez całą długość tytułu]. Vilnae Typis & sumptibus Illustrissimi Domini, D. Nicolai Christophori Radiuili, Ducis Olycae & Nesuis. M. D. L. supremi Marschalci. [Pod tem znouu winietka nieco większa na wysokość ale krótsza]. (Na końcu:) Vilnae. Typis et sumptibus Illustrissimi Domini, D. Nicolai Christophori Radiuili, Ducis Olycae et Niesuis. M. D. L. supremi Marschalci. Anno Domini 1582.

Tytuł przedrukowano więc widocznie dla tego, aby opuścić godło Zakonu i zastąpić je winietą bez znaczenia.

Na odwr. tyt. herb Batorego w otoczeniu herbów polskich i dwuwiersz łac. Dedykacja Stephano Regi, gdzie opisuje jego przybycie do Rygi i jego zarządzenia w Infantach. Poczem przechodzi do zaczepki Wolana i uzasadnia swój występ. Dat. Rigae ult. Octobris 1582.

Poczem: Optimo lectori salutem. Wspomina tu swoje dzieła „Pro Eucharistia“ i „Siedm filarów“ (columnae). Wreszcie wylicza 12 artes et impost sakramentarzy i przeciwstawia im 12 tez katol. Kończą 2 cytaty z św. Chryzost. i Hieron.

Od str. 1—397 idzie właściwe dzieło, podz. na 12 artes. — Od str. 398 index. — Na str. 398: „Contradictionum et antilogiarum scholae calvinisticae Andreae Volani index“.

Skarga podaje 14 tez Wolana i dowodzi ich sprzeczności. Kończą uwaga o błędach w pagin. i spis alfab. rzeczy, errata i powtórzone miejsce i data druku.

Na str. 882 (widać omyłka w paginacji, bo po stronie 399 idzie zamiast 400 po drugi

raz 380, 381 itd.): „Appendix de conviciis, calumniis et quibusdam digressionibus adversarii“.

Dzieło to jest trzecią z rzędu rozprawą polem. przeciw Wolanowi, który wywołał polemikę piśmem wymierzonym przeciw Skardze i Franciszkowi Turiani pod tyt.: *Defensio verae, orthodoxae veterisque in ecclesia sententiae de Sacramento corporis et sanguinis D. N. Jesu Christi...* (1579). O całej tej polemice ob. X. Święcki w Przegl. teolog. 1928, I i II.

Przedrukowane zostało w r. 1610 (w „Kazaniach przygodnych“), oraz 1707 i 1738. Otwinowski Dzieła nr. 5. — Abramowski Cztery wieki drukarstwa 1925 str. 33. — Sobieszcz. w Enc. Org. XXIII 507 podaje mylnie datę 1576. — Jocher 8916 (podaje mylnie w tytule sectae zamiast „pestis“). — Wierszowski I 420, 421. — Bandtke Hist. dr. II 268. — Berga Un prédicateur (1916) str. 205. — Grabowski Skarga 1913 str. 321. — Kotula Właśc. rękop. 1929.

Akad. — Akad. duch. petersb. — Bawor. — Branic. — Celiń. — Chrept. — Czarn. — Czart. — Czetw. — Drohob. — Dzików — Gnieźn. — Jagiell. — Jezuitci krak. — Kijów — Kórnik — Krasinś. — Mogiła — Pawlik. — Praga Uniw. — Przędźs. — Raczyńs. — Strabów (Norbert.) — Tow. P. N. pozn. — Uniw. lwow. — Warsz. Uniw. (dwa egz. odmienne) — Zamojs.

— **Ná Artykuł O Jezuitách, Ziązdu Sędomierskiego, czytany w Wiślicy przed Krolem J. M. y Senatem y Szlachtą á Rycerstwem od Posłańców tegoż ziązdu, trzynastego dnia, Września, Roku Pańskiego, 1606. Odpowiedź X. Piotra Skargi Societatis Jesv, Czynniona ná Kazaniu, tamże w Wiślicy, przed temiż stany, siedmnastego dnia tegoż Miesiącá y Roku, 18. Niedziele po Świątkach. W Krakowie, W Drukarni Andrzeiá Piotrkowczyká, Roku Pańsk: 1606. w 8ce, k. tyt. i k. nlb. 20 (sygn. C₅).**

Broszura ma formę kazania i zwrócona jest „słuchaczy“. Omawia zasady karności jezuickiej; zbija zarzuty (między innymi co do popierania w kazaniach absolutum dominium i co do ganienia porządków Rzeczp.); mówi o projektach co do karania Jezuitów: „Palec jest Boży Soc. Jesu“. W tem wydaniu jest „O karaniu Jezuitów“ na k. B, verso.

Literaturę obacz przy ostatniem wydaniu. Jagiell. — Krasinś. — Ossol. — Wilno.

— **Ná Artykuł O Jezuitách Ziązdu Sędomierskiego, czytany w Wiślicy przed Krolem J. M. y Senatem, y Szlachtą á Rycerstwem od posłańców tegoż ziązdu.**

13. dnia Września, Roku Pańskiego 1606. Odpowiedź X. Piotra Skargi Societatis Jesv, Czynniona ná Kazaniu, tamże w Wiślicy, przed temiż stany, siedmnastego dnia tegoż Miesiącá y Roku, 18 Niedziele po Świątkach. w Wilnie. w 8ce, 22 kart nlb. (sygn. A—C₆).

W tem (drugiem) wydaniu: O karaniu Jezuitów jest na k. B₆ recto.

Osiński Skarga 92. — Otwinowski nr. 44 (uważa to mylnie za wyd. III).

Czarn. — Czartor.

— **Ná Artykuł O Jezuitách Ziązdu Sędomierskiego, czytany w Wiślicy przed Krolem J. M. y Senatem, y Szlachtą á Rycerstwem, od Posłańców tegoż ziązdu, trzynastego dnia Września, Roku Pańskiego, 1606. Odpowiedź X. Piotra Skargi Societatis Jesv, Czynniona ná kazaniu, tamże w Wiślicy, przed temiż Stany, siedmnastego dnia tegoż Miesiącá y Roku, 18. Niedziele po Świątkach. W Krakowie, W Drukarni Mikołaiá Job, Roku Pańskiego, 1606. w 8ce, k. 2 i str. lb. 47.**

Na odwr. tytułu tak w tem jak i w poprzedniem wydaniu dwa teksty z ewang. jako motto. Wyd. to jest trzeciem. Tekst w kilku drobnych ustępach rozszerzony, a w kilku złagodzony (np. pomowa bez dowodu zam. potwarz, zbywajcie zam. wyświeccajcie).

W tem wydaniu: Wtóra Część, O karaniu Jezuitów... na str. 26.

Przedruk w Kaz. przyg. (1610, 1738) oraz w r. 1814. — Przedruk uwzględniający wersje I i III wydania w Czubka Piśma polit. III. 94.

Uzupełnieniem tej broszury jest dziełko „Proba Zakonu“, w którym apoteozuje zakon, daje jego historję i dzieje jego prześladowań (obacz).

Otwinowski nr. 42, 43, 44. — Kot w Pam. liter. XI str. 950 (o dopiskach Brożka na egz. Bibl. Jag.). — Barycz w przedruku Gratias 1929 str. 172. — Windakiewicza Piotr Skarga 1925 str. 184. — Grabowski Skarga (1913) str. 562.

Czapsk. — Czartor. — Ossol. — Puśl. — Warsz. Uniw.

— **Boju (O) i żołnierstwie... ob. Kazania przygodne (1600).**

— **Bractwo św. Łazarza... ob. Kazania przygodne (1600).**

— **Bractwo Miłosierdzia W Krakowie V S. Barbary Zaczęte Roku Pańskiego, 1584. Miesiącá Oktobra. Do którego aby Pan Bog sercá ludzkie**

wzbudzić raczył, wydane iest naprzód Kazanie o Miłosierdziu, y o zaleceniu y przedsięwzięciu Bractwa tego. K temu przydane są tegoż Bractwa powinności y porządki, y Czytania z Pismá S. z Doktorow, y z żywotow Świętych, o miłosierdziu y iałmuźnie. Ná cześć Pánu Bogu y rozmnozenie miłosiernych veżynekow. [Tu godło Jezuitów: baranek otoczony płomykami], (1588). w 4ce, k. 4, k. lb. 37. (Druk gocki).

Tytuł w ozdobnej obwódce, -odwrot biały. Na 4 kartach dedykacja Bractwu „maluczkiej a powinny pracy moiej“. datowana w Krakowie 19 septem. 1588. — Na k. 1: Kazanie o miłosierdziu u św. Barbary w pierwszą niedzielę po Świątkach. — Na k. 27 v: Porządki Bractwa miłosierdzia. — Na k. 33 v: O komorze potrzebnych (Mons pietatis). — Na k. 34—37 v: potwierdzenie Bractwa przez legata papieskiego Hipolita Aldobrandiniego (późniejszy Klemens VIII) z dnia 28 września 1588, w języku łacińskim. (Oryginał znajduje się w Arch. Bractwa Miłosierdzia w Krakowie). Tu wyliczone łaski udzielone członkom Bractwa. — Na końcu: Laus Deo.

Równocześnie wyszło: Institutum abo Przedsięwzięcie Banku Miłosierdzia, w 4ce, k. 4 — o czem ob. tom XVIII, s. 584. — Jest ono może również pióra Skargi?

Z „Bractwem“ w najbliższym związku stoją „Czytania“ oraz „Ustanowienie“ (ob. niżej). W roku 1588 wyszły równocześnie „Czytania“ (kart 62) i bywają razem z „Bractwem“ oprawiane, gdyż istotnie tworzą z niem rzeczową całość. Obacz niżej.

Wierszowski II 1693 opisując egzemplarz Bractwa podaje liczbę jego kart 4, 37, 62, gdyż uważa oba dziełka za całość. — Otwinowski l. c. nr. 10 (przypuszcza, że to druk Piotrkowczyka). — Maciej. Piśm. T. I s. 662. — Baliński Staroż. Pols. I 424. — Encykl. Orgelbr. T. 23 s. 209. — Dziedusz. II 46. — Berga Un prédicateur 1916 str. 209. — Grabowski Skarga 1913 str. 352 i 454. — Windak. l. c. str. 60. Czarn. — Czartor. — Kórnik — Bibl. Puśl. — Uniw. lwows. — Warsz. Uniw. — Zamoj.

— **Bractwo Miłosierdzia W Krakowie v S. Barbary, Zaczęte Roku Pańskiego. 1584. Miesiącá Octobra: Do którego aby Pan Bóg sercá ludzkie wzbudzić raczył: wydane iest naprzód Kazanie o Miłosierdziu, y o zaleceniu y przedsięwzięciu Bractwa tego: Ktemu przydane są tegoż Bractwa powinności y porządki, y Czytania Pismá S.**

z Doktorów, y z Żywotów Świętych, o miłosierdziu y iałmuźnie: Ná cześć Pánu Bogu, y rozmnozenie miłosiernych veżynekow. W Krakowie, W Drukarni Łazarzowéy, Roku pańskiego 1598. w 4ce, str. 52, 34, karta 1 i str. 107. (Druk gocki).

W edycji tej układ treści jest następujący:

1) Bractwu miłosierdzia w Krakowie u S. Barbary X. Piotr Skarga S. J. łaski Bożej i pokoju życzy w Krak. 19 Sept. 1588. — 2) Kazanie o miłosierdziu na zalecenie Bractwa miłosierdzia miane w I niedzielę po świątkach 1588 r. w Krakowie u S. Barbary. — 3) Powinności Bractwa miłosierdzia w Krakowie, Porządki, Komora potrzebnych i Odpusty (str. 34). Na końcu: drzeworyt (obraz płaczącego Jezusa z koroną cierniową z napisem Fraternitas misericordiae). — 4) Dalej: Czytania Bractwa miłosierdzia w Krakowie przy kościele św. Barbary na każdą niedzielę do roku, gdy się ná kolekty schodzą... (str. 1—107 bez osobnego tyt., ale z osobną paginacją).

Części 3) i 4) niema w poprzedniem wydaniu. W r. 1610 przedrukowano to znowu przy „Kaz. przygodnych“ (obacz), przyczem dodano „Bractwo św. Łazarza“ i „Skrynkę św. Mikołaja“.

Wierszowski II 1876 — Dziedusz. Skarga II 45. — Maciej. Piśm. I 665 (notuje błędnie przedruk z r. 1618). — Jocher 8862 i 9061. — Otwinowski l. c. nr. 24. — Rybicka i Köhlerówna Katalog 1929. — Kotula Właśc. rękop. 1929 nr. 103, 115.

Akad. — Bawor. — Bernard. lwows. — Czapski — Czart. — Dzied. — Dzików — Coll. brunsb. — Pawlik. — Pozn. T. P. N. — Raczyńs. — Szembek — Warsz. Uniw.

— **Toż:.. w Krakowie u S. Barbary zaczęte Roku P. 1584, miesiąca Octobra; a Roku 1592 w Warszawie, miesiąca Septembra u S. Jana przyięte... W Warszawie. Przedrukowane w drukarni Jana Rossowskiego, K. J. M. Typographa, roku P. 1628. w 4ce, k. t., str. 96 i 107.**

Przedruk wydania z r. 1598. Po kazaniu o miłosierdziu idzie na str. 57 opis Bractwa w Warszawie. Podane imiona członków: Jan Tarnowski, podkanclerzy kor.; Andrzej Opaliński, marszałek wielki koronny; Piotr Tylicki, referendarz; Wawrzyniec Gębicki, arcyb. gnieźn.; Jan Makowiecki, pisarz skarb.; Stan. Garwański, starosta gostyński. Z mieszczan warszawskich: Andr. Umiecki, Tom. Letowski, Maciej Sistrzeński. Starszym Bractwa był na rok 1629 Paweł Długocz, rajca

warszawski. Jest również wzmianka o powietrzu i głodzie w latach 1625 i 1626 — i o zasługach Bractwa w niesieniu pomocy. Na końcu powtórzono: W Warszawie, w drukarni Jana Rossowskiego, 1628. W paginowaniu błęd, bo zam. 46 jest 26, a zam. 96 jest 69.

Otwinowski nr. 69.

Bernard. lwow. — Dzedusz. — Ossol. — Uniw. wrocł. — Zamoj.

— Toż.... Na cześć Pánu Bogu, y rozmnozenie miłosiernych uczynków. Teraz znowu przedrukowane. W Krakowie, w Drukarni Wdowy, y Dziedzicow Fránciszka Cezárego J. K. M. Typog. 1653. w 4ce, k. 4, str. 192 i 2 k. nlb. (Skrzynka).

Jest to przedruk edycji z r. 1598. Na str. 9—86 idą Kazania o miłosierdziu, powinności, statuta itd., jak w wydaniu z r. 1698. Na str. 87—192: Czytania Bractwa miłosierdzia. Nie było to pierwotnie Skrzynki św. Mikołaja. Te „Skrzynkę św. Mikołaja“, drukowaną osobno na dwu kartkach nieliczbowanych, doklejono dopiero później.

Jocher 7781 i 8862 — Otwinowski nr. 72.

Dalszy przedruk w edycji „Kazań przyg.“ z r. 1738.

Bractwo mił. krak. — Czart. — Jagiell. — Ossol. — Pawlik. — Zamoj.

— Bractwo Miłosierdzia w Krakowie u S. Barbary zaczęte Roku P. 1584, Miesiąca Octobra, a Roku 1592. w Warszawie Miesiąca Septembra u S. Jana przyjęte. Do którego aby Pan Bog serca ludzkie wzbudzić raczył, wydane jest naprzód Kazanie o Miłosierdziu y o zaleceniu y przedsięwzięciu Bractwa tego. Ktemu przydane są tegoż Bractwa powinności y porządki y czytania z Pisma S. z Doktorów y z Zywotów SS. o Miłosierdziu y Ialmuźnie. Na cześć P. B. y rozmnozenie Miłosiernych Uczynków. w Warszawie naprzód w r. 1628, w Drukarni Jana Kossowskiego J. K. M. Typographa. Teraz powtórnie w roku 1763 (w którym to Bractwo szczęśliwie refforuit) Sumptem Imci Pana Jana Garskiego, Ławnika miasta Szlach: Starej Warszawy, w Drukarni J. K. M. Mitzlerowskiej, przedrukowane. (Na końcu:) W Warszawie, W Drukarni J. K. M. przywileiowanej Mitzlerowskiej R. P. 1763. w 4ce, str. 327.

W liczb. stron pomyłka (str. 93, 98, 94, 100, 97). Na odwrocie k. t. wymienieni protektorowie: Teodor Czartoryski; biskup Przemyski Michał Wodzicki; biskup Inflancki Antoni Ostrowski; oraz starsi: Ign. Nowicki i Fr. X. Witthoff, prezydent miasta Starej Warszawy. — Na str. 94, po Kazaniu o miłosierdziu rzecz o Bractwie miłosierdzia w Warszawie. — Od str. 99—150: Powinności, porządki i Mons pietatis. — Od str. 151—327: Czytania Bractwa miłosierdzia.

Otwinowski l. c. nr. 96.

Dalsze wydanie wyszło w r. 1819, o czem ob. Bibl. tom IV. Niema w niem „Kazań o miłos.“, ale dodano liczne akty do hist. Bractwa.

Ostatnie wydanie wyszło w tomie IV „Pism“ Skargi (wydał Michalski Warsz. 1926). Czartor. — Ossol. — Zamoj.

— [Toż p. t.:] Cnota miłosierdzia pobudkami serc chrześciańskich do politowania się nad nędzą ludzką, w każdoniedzielnym o teyże cnotcie czytaniu, zalecona y powtórnie od Bractwa Miłosierdzia do druku podana. Roku 1741 w Poznaniu, w drukarni J. K. M. Soc. Jesu. w 8ce, 19 k. nlb., 221.

Na odwr. tyt. herb Jastrzębiec Józefa Górczyńskiego, opata paradyżkiego, poczem dedykacja temuż; dalej list Skargi zalecający bractwo miłosierdzia w Krakowie 19 Sept. 1588; Bractwo, urzędnicy, elekcja, historia, powinności etc.; wreszcie Pobudki ku cnotcie miłosierdzia do czytania na każdą niedzielę w roku p. X. Piotra Skargę (str. 1—221). Brak więc w tem wydaniu Kazań o miłosierdziu, a za to dołączono tu „Czytania“.

W Poznaniu założył Bractwo Adrian Radziwiński 12 września 1599.

Jocher 4260 i 6111. — Brown Bibl. 80. — Otwinowski nr. 90. Krasiań. — Ossol.

— Conciones Pro Diebus Dominicis, Et Festis, Totius Anni, R. P. Petri Skarga, Polon. Societatis Jesu: jam olim ab ipso Authore, cum additione de septem Sacramentis, et aliarum quarundam Concionum, saepius recognitae et editae; nunc vero in latinum idioma, translatae, et ad Fidei Doctrinaeque Christianae augmentum, a Joanne Odrowąż Pieniążek, Palatino Siradiensi, in Lucem Publicam Datae, Permissu Superiorum. Cracoviae, Typis Universitatis, 1691. fol., 7 kart nlb., str. 1—869, str. nlb. 6 (Summarium), str. 869—1261 i str. nlb. 11 (Index).

W liczbowaniu błęd, gdyż strony 339—438 opuszczone. Jest więc o 100 stron mniej. Dedykacja Innocentemu XII (nuncjuszowi Ant. Pignatelli). Poczem przekład dedyk. Zygm. III z r. 1595. Zawiera w pierwszej części przekład Kazań na niedz. i święta. Na czele kazań umieszczono Ewangelje; na str. 644 kazanie Tucjusza; na końcu rejestr.

Od str. 869 idzie Część II z tytułem: Conciones de septem Sacramentis, Ecclesiae Sanctae Catholicae, habitae et scriptae a R. Patre Skarga, Societatis Jesu, Quibus adiunctae fuerant Conciones necessariae et utiles de variis Solennitatibus, iuxta temporis opportunitatem: quae in alio Libro, vna cum quibusdam Minoribus scriptis eiusdem R. P. Skarga. Cum permissu Superiorum. [Winieta]. Cracoviae. Typis Universitatis. — Owe „minora scripta“ są to (od str. 1097): Sześć pobudek czasu wojny. Czasu posuchy i głodu. Na miłociwio lato. Przy składaniu ślubów w Częstochowie. Pięć kazań o boju i żołnierstwie chrześciańskim. O sądzie, piekle i niebie (o śmierci — opuszczone). Upominanie do Ewangelików i innych niekatolików.

Na egz. bibl. Arsenału paryskiego dopisał opat Paulmy: Ces sermons... ont de la reputation dans leur pays, mais ils sont de bien peu de consideration en France. Jocher 4446. — Dzedusz. II 185. — Otwinowski l. c. nr. 77 i 78.

Arsen. paryski. — Czapski — Czartor. — Gdańs. miej. — Gniez. kapit. — Jagiell. — Krak. Jez. — Ossol. — Pawlik. — Wied. Nadwor. — Warsz. Uniw. — Wilno — Wrocł. uniw. — Zamoj.

— Contradictiones et antilogiae... ob. Artes duodecim (1582) na str. 398. Bywa błędnie cytowane jako osobne dzieło (np. Enc. Org. XXIII str. 507 za Dzedusz. I 236). Mylnem jest także aby wyszło osobno Brunsbergae 1707.

— Czytania Bractwa Miłosierdzia W Krakowie przy Kosciele S. Barbary. Na każdą Niedzielę do roku, gdy się na Kollekty schodzą. Jedno jest z pismá świętego, Drugie z Doktorów Świętych, Trzecie z przykładów historii Świętych, z pewnych y poważnych ludzi y Doktorów Kościelnych zebrane. [Tu winieta: Baranek wśród płomyków — godło Jezuitów]. Bez r. (1588). w 4ce, k. tyt. i k. lb. 62.

Wydane jako uzupełnienia do „Bractwa“ (ob.) i dlatego razem oprawiane. Nie jest słusznem, co pisze Otwinowski nr. 11, jakoby nie „było żadnemu bibliografowi

znane“, gdyż znał je zarówno mój ojciec jak Wierzbowski II 1693.

Dziełko zawiera czytania stosowne na 40 niedziel. — Było później często przedrukowane, zwykle razem z „Bractwem“ (w r. 1598, 1610, 1628, 1653, 1738, 1739, 1763, 1777, 1784, 1786, 1792) — także w XIX wieku. W synodalnej bibl. mosk. dochował się rękopiśmienny przekład białoruski.

Otwinowski l. c. — Sobieszcz. w Enc. Org. XXIII 509.

Bibl. Puław. — Uniw. lwow. — Warsz. uniw.

— [Toż pod tyt.:] Pobudki ku cnotcie miłosierdzia służące do czytania na każdą niedzielę w rok. Przez W. X. Piotra Skargę Soc. Jesu, wydane. Jedno jest z Pisma św., drugie z Doktorów św., z przykładów historii św. z pewnych y poważnych ludzi y Doktorów kościelnych przebrane. Przedrukowane R. P. 1739, w drukarni J. K. M. Collegium Societatis Jesu. w 8ce, k. tyt. i str. 221.

Otwinowski nr. 89.

Przedruk z r. 1741 pt. Cnota... obacz wyżej pod „Bractwo“. Tamże obacz przedruk s r. 1763.

Przedruki z r. 1784 i 1786, dokonane z polecenia prymasa Poniatowskiego (Ustanowienie) ob. w tomie XXV str. 10 oraz niżej pod Ustanowienie (1777, 1784, 1786). Bawor. — Drohob. — Ossol. — Warsz. uniw.

— Czytania Bractwa Miłosierdzia na każdą niedzielę roku. Jedno z Pisma S. Drugie z Doktorów SS. Trzecie z Przykładów Historii SS. z Pewnych i Poważnych Ludzi i Doktorów Kościelnych zebrane przez Xiędza Piotra Skargę Soc: Jesu. z Woli J. O. Xięcia Massalskiego, Biskupa Wileńskiego dla pożytku swej Diecezji kosztem Jego przedrukowane. (Winieta). W Wilnie, w Drukarni J. K. M. Akademickiej. Roku 1792. w 8ce, k. 1 i str. 140.

Jocher 7794. — Otwinowski nr. 104 (ten zestawia pod nr. 126, 135, 149, 160 i 167 dalsze edycje z XIX w.).

Akad. — Czartor. — Jezuiti w Krak. — Krasiań. — Przezdź. — Warsz. uniw. — Wilno.

— Discvrs Na Confoederacją. [Winieta]. W Krakowie. Roku Páńskiego, 1607. w 4ce, k. nlb. 10 (sygn. Cij).

Wydane bezimiennie. Jest przeróbką „Procesu Konfederacy“ (ob. niżej). Zwalcza.

konteu. warsz. z r. 1573. (Wydanie z r. 1572 nie istnieje).

W związku z tą broszurą stoją:

1) Deklaracja konfederacji z praw koronnych 1607 (ob. tom XVI, 118).

2) Krótki respons na Diskurs przeciwko Konfed. 1607 (ob. XXVI str. 259).

3) Deklaracja nowego Konfederacyey prawa 1615 (ob. tom XVI 118).

4) Respons na Deklaracyą 1615 (ob. tom XXVI str. 257).

Wielewicki III 145 (mówi: ex iis, quae pridem Skarga scripsit, ab uno nostrorum breviter collectum, — a więc odmawia bezpośredniego autorstwa Skardze). — Otwinowski nr. 47. — Rembowski Konfed. i rokosz — Jocher III 588 nr. 9777. — Berga Un prédicateur 1916 str. 255.

Gdańska miejska — Ossol. — Pusłow. — Uniw. lwow. — Zamoj.

— Discurs na Confoederacyą. [Winieta]. W Krakowie Roku Pańskiego 1607. A potem przedrukowany przez Jana Stayn. w 4ce, k. 10. (Druk gocki). Branic. — Czartor. — Jagiell. — Ossol.

— Discurs na Confoederacyą. W Krakowie Roku Pańskiego, 1615. w 4ce, k. 10 nlb. (Druk gocki).

Porównaj wyżej przy wydaniu I dwie broszury z r. 1615, wywołane tym przedrukiem. Otwinowski nr. 60. — Nies. III 719.

Wyszło także w r. 1610 i 1738 w „Kazaniach przygodnych“.

Przedrukował Załuski w „Dwóch mieczach“ w r. 1731, który to zbiór objął także i inne broszury odnoszące się do Konfederacji warszawskiej (obacz).

Ostatnie wydanie w r. 1926 w t. IV „Pism“ (wydał Michalski).

Czart. — Jag. — Gdańsk. miej. — Ossol.

— Rocznodzieie Kościelne Od Narodzenia Pána y Bogá nášzego Iezvsa Christvsa. Wybrane z Rocznuchdzieiow Kościelnych Cesara Baronivsza, Kárdynałá S. R. K. názwaných Annales Ecclesiastici. Przez X. Piotra Skarge Societatis Jesv... (1603)... ob. Baronius Caesar (tom XII str. 377).

Jest to przeróbka pierwszych 10 tomów Baroniusza. Dwa ostatnie tomy Bar. (dochozące do r. 1598) dodał Skarga dopiero przy następnym wydaniu. — Kontynuację Baroniusza obacz pod Bzowski Abr. (Annalium tomus XIII—XX) w Bibl. t. XIII str. 492—4.

Jocher 8124. — Otwinowski nr. 31. — Dzedusz. II 306—7. — Grabowski Skarga str. 532.

Akad. — Chrept. — Czaps. — Czartor. — Czetw. — Jagiell. — Krasin. — Ossol. —

Pawlik. — Petersb. akad. — Petersb. publ. — Praski uniw. — Przeźdz. — Pusłowa. — Warsz. uniw. — Wilno — Wrocł. uniw. — Zamoj. — Zieliński.

— Toż... 1607... ob. t. XII str. 377.

To dodany list Baroniusza do Skargi z 4 września 1603. — Uzupełnione wyciągiem z dwóch ostatnich ksiąg Bar.

Jocher 8124. — Otwinowski nr. 46. — Benth. II 478. — Styczyński w Dzienn. wileńs. 1821 I 111—114. — Wiszn. VIII 184.

Akad. — Bawor. — Branic. — Czarn. — Czartor. — Jagiell. — Joz. w Krak. — Kapit. gnieźn. — Krasin. — Ossol. — Petersb. publ. — Pusłow. — Raczyn. — Uniw. lwow. — Warsz. uniw. — Wilno — Wrocł. uniw. — Zamoj.

— Diejanija cerkownyja i graždanskija... Soczynienie Baronija... Napieczat. w Moskwie w 1719. fol., k. 2, str. 6 i 1443 i 24.

Ob. pod Baronius w t. XII str. 376. — Skarga na tytule nie wymieniony!

Jocher 8125. — Sopikow nr. 272. — Karatajew nr. 1417.

Akad. Nauk petersb. — Bibl. Karatajewa — Czertkow. — Petersb. publ.

— Dziękowanie Koscielne Zá zwycięstwo Multánskie, dáne od Pána Bogá tey Koronie. Ktoré się poczęło w dzień ś. Iádwigi 15. dnia, a skończyło się w dzień Przeniesienia ś. Woyćiechá, 20. dnia Pázdzierniká ábo Octobrá Roku Pańského, 1600. [Winieta]. Roku Pańskiego, 1600. w 4ce, k. nlb. 12 (sygn. C₄).

Mowa ku uczczeniu zwycięstwa nad Włochami. Dziękuje Bogu, królowi, hetmanom, młodzi koronnej, mężnym mężom i prawym Słowakom. Do tej radości chce przymieszać trochę gorzkości, wypomina błędy i grzechy, czyni aluzje do tego, co się działo na przeszłym sejmie. — Na końcu dodany na 1 str. spis śpiewów (podczas nabożeństwa dziękczynnego odprawionych) z napisem: Cantores. Kończy się: Gloria Deo, salus patriae, honor Regi. Wielewicki III. — Jocher 6780. — Wierzbowski III 3113. — Otwinowski nr. 26. — Windakiewicz Skarga 1925 str. 171 i 177. — Grabowski Skarga str. 522.

Bawor. — Czartor. — Kórnik — Ossol. — Petersb. publ. — Warsz. uniw. — Zamoj.

— Dziękowanie Kościelne Zá zwycięstwo nád Michálem Multáńskim, dáne od Pána Bogá tey Koronie. Zá szczęściem Krolá J. M. y sprawą nawyższego Hetmána Koronnego, Jana Zamoyskiego. Ktoré się poczęło w dzień S. Jádwigi, a skończyło się w dzień

Przeniesienia S. Woyćiechá, 20. dnia Pázdzierniká ábo Octobrá, Roku Pańskiego, 1600. w 4ce, k. 8 (sygn. C i D) i ost. biała.

Nie jest to osobne wydanie, ale odbitka — jak wskazuje sygnatura — z dzieła „Pokłon P. Bogu“ (a więc z r. 1605; nie 1600, jakby można błędnie mniemać). Tylko tytuł dodrukowany.

Wierzb. III 3114 (podaje kart 12). — Otwinowski nr. 37. — Maciej. Pism. III 61. Inne przedruki są przy Kazaniach przygodnych 1610 i 1738. — Wyszedł też przedruk w r. 1809.

Przekład łac. ob. niżej pod Gratiae (1601). Bawor. — Czapski — Czarn. — Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwow. — Warsz. uniw. —

— Pro Sacratissima Eucharistia Contra Haeresim Zuinglianam, Ad Andream Volanum, praesentia corporis D. N. Jesv Christi, ex eodē Sacramento auferentē Petri Scargae Societatis Jesv Libri Tres. i De conuersione substantiae panis et vini in substantiam corporis & sanguinis Christi, quam Ecclesia Transsubstantiationem vocat. ij De vera Christi corporis in eodem sacramento Altaris praesentia. iij De malorum in Ecclesia permitione, & quòd verè corpus Christi in Eucharistia manducant. Vilnae Ex Typographia. & sūptibus Illus. D. Domini Nicolai Christophori Radnili Ducis in Oliva & Niesuis M. D. L. Marssalci. A. D. 1576. Cum facultate superiorum. w 8ce, k. nlb. 12, str. 468 i 14 k. nlb. kurs. (registr).

Na odw. tytułu herb Pilawa bisk. Protasewicza (Suszkowskiego). Pod herbem ośmiowiersz łaciński. Na 9^{1/2} kartach dedykacja temuż, datowana w Wilnie 12 maja 1576.

W dedykacji przedstawia stan kościoła na Litwie, i kreśli zasługi Radziwiłłów: Sierotki i Jerzego, gubernatora Infant a późniejszego biskupa krakowskiego oraz przytacza powody, które go skłoniły do pisania przeciw pracy Wolana: Vera et orthodoxa. Na końcu podnosi, że dziełko to jest pierwszą drukarni biskupiej: has Collegij vestri Typographiaequae primitias dedico.

Na odw. ost. k. dedykacyjnej herb Radziwiłłów z sześciowierszem łac., poczem na 1 k. wiersz: Ad librum i godło Jezuitów. Na końcu Index rerum memorabilium.

Dzieło dzieli się na 3 części. Skarga po kolei dowodzi w nich, 1) że prawdziwą jest nauka Kościoła o przeistoczeniu, 2) że ciało Chrystusa prawdziwe obecne jest

w sakramencie Ołtarza, i 3) że zli również wchodzi w skład Kościoła przez wiary. Por. wyżej: Artes Duodecim (1582) będące dalszym ciągiem tejsz polemiki; oraz Siedem Filarów (1582).

luno odpowiedzi na toż samo dziełko Wolana ob. pod Bartsch (1589), pod Possewinus w r. 1583 (tom XXV str. 106) i pod Turrianus (1575).

Przedruk z r. 1610 ob. niżej przy „Kazaniach przygodnych“

Katalog bibl. dzikow. (spalonej 1927) notuje także wydanie: Cracoviae, bez wym. roku, co wątpliwe.

Tyszkowski w Pam. liter. 1925 str. 372 — Sygański Działalność 1912 str. 21 — Grabowski Piotr Skarga 1913 str. 287—293 — Windakiewicza Piotr Skarga 1925 str. 194 — Dzedusz. I 217 — Berga Un prédicateur str. 192. — Święcki w Przegl. teol. 1928.

Bandtke II 265—271. — Wierzbow. I 344. — Otwinowski nr. 1. — Niesiec. III 718. — Dzedusz. M. Skarga I 234—5. — Kraszew. Wilno IV 118. — Abramowski Cztery wieki 1925 str. 33. — Wilder w Katalogu z r. 1914 nr. 223 cenil 30 rs. — Kotula Właśc. rękopisów 1929 nr. 161 i 279.

Bern. lwow. — Branic. — Celiń. — Czaps. — Czart. — Czetwert. — Dzików — Bibl. nadw. w Wiedniu — Jagiell. — Kórnik — Krasin. — Ossol. — Praga uniw. — Pusłowa. — Warsz. uniw. — Zamoj.

— Toż... Libri tres. Reimpressum Brunbergae. Typis Collegij Soc. Jesu. Anno MDCCVII (1707). w 4ce, k. nlb. 8 i str. 452.

Przypisało Collegium brunsb. Kar. Stan. Radziwiłłowi. Tu o Mik. i Alb. Radziw. fundatorach Koll. nieśw. i pińskiego.

Jest to przedruk tekstu z Kazan przygodn. 1610. — Na końcu dodano również przedruk Duodecim artes... oraz Contradictiones...

Dalszy przedruk z r. 1738 obacz pod Kazania przygodne.

Baliński M. Pisma Histor. III 36. — Jocher 3911 b. — Otwinowski nr. 81.

Bern. lwow. — Czartor. — Jagiell. — Jezuici w Krak. — Warsz. uniw. — Wilno — Wrocł. uniw.

— Siedm Filarow Na których stoi Kátolicka náuka o przenaświętszym Sakramencie Ołtarzá Postawione Przeciów náuce Zwingliáńskiey, Cálwinskiey Iędrzeiá Wolaná, y przeciów Pedagoiey teraz po Polsku wydánay, iednego ciemnego Ministrá, z ciemney Drukárniey. Przez Księdza Piotra Skarge, Kapłana Societatis Jesv, który to co po Lacinie przeciów temuż Wolanowi dwakróć pi-

sał, dla pojęcia pospolitego zebrał. Z Drukarni y nakładem Oswieconego Książęcia Mikołaja Krzysztofa Radziwiłła, najwyższego Marszałka W. K. L. Anno Dni, M.D.LXXXII (1582). Martinus Kazimirieñ. w 8ce, kart nlb. 2, str. 254 i 8 k. nlb.

Na odwr. k. t. i na k. nast.: Do czytelnika; tu podaje w 7 punktach streszczenie nauki która ma być uzasadnioną w 7-u działach. Poczem godło Tow. Jez.

Na ostatnich 8 k.: Index przedniejszych rzeczy wedle obiecada. Kończą omyłki druku. Treść każdego Filaru składa się z dwóch części: w pierwszej przytacza Skarga „ciemnego Ministra“ i Wolana; a w drugiej odpowiada na ich — jak pisze — „Klatki“ czyli zarzuty na podstawie swych dzieł łacińskich „Pro sac. Euchar.“ i zapewne „Artes“. (Artes wyszły wprawdzie o parę miesięcy później, ale musiały równocześnie być pisane, gdy Skarga opracowywał „Siedm Filarów“).

Polemizuje nienastanie z katechizmem niewiśkim i „nowym Wileńskim“. Z „Pedagogii“ ciemnego ministra daje liczne cytaty. Dzieło takie nie jest dzisiaj znane. Istnieje kontrowersja, czy „Siedm Filarów“ nie ukazały się przedtem po łacinie. Tak mówi Wielewicki (ale jego tradycja o Skardze bywają mętne) oraz Rostowski str. 455 i Niesiecki, który podaje tytuł:

Septem Columnae quibus fundatur Ecclesia Catholica, seu de Sacramento altaris contra Zwinglianos et Calvinistas. — Ta edycja zapewne nie istnieje, co stwierdza poniekąd Skarga słowy: „Który to, co po łacinie po dwakroć pisał przeciw Wolanowi, dla pojęcia pospolitego zebrał“. — Otwinowski nr. 4 nie odrzuca jednak możliwości, że edycja łacińska istnieje.

Marcin Kazimirski był kierownikiem drukarni Radziwiłłów; obacz o nim pod Radziwiłł Jerzy (1581).

Przedruk tego dziełka wyszedł w Połocku 1809.

Dziedusz. Skarga I 378. — Jocher 3919. — Otwinowski l. c. — Wierzbow III 2723. — Grabowski Skarga (1913) str. 320. — Berga Un prédicateur (1916) str. 202. Czarn. — Czart. — Daików — Jagiell. — Kórnik (egz. z dedykacją Stan. Herbetowi) — Moszyń. — Ossol. — Petersb. — Szembek — Warsz. uniw.

— Von der Heuptfrag An Haereticum sit Fides servanda: Ob auch einem Ketzler trew vnd glaub zu halten sey: Eine Erachreckliche blutdürstige Jesuiter Predigt, so Petrus Scharga ein vernehmer Jesuiter Münch den 9. Septembris Anno 1601. in der Stadt Wilde

bey dem Abzuge des Polnischen Kriegsvolcks in Liefflandt, gehalten hat. Auch Ist mit hinan gethan eine Jesuitische Epistel welche Martinus ein Jesuit und Bischoff zu Segkaw selbst an einen seiner guten Freunde gen Augszpurk hat abgehen lassen: Dessen Inhalt ist. Von der jemmerlichen Verfolgung, so inn Steiermark, Kerndten und Krain fürm Jahr im Herbst von den Jesuiten angerichtet worden: Mit einer Vorrede vnd kurzem Bedencken Danielis Crameri D. Auff vieler guthertzigigen Christen bitte in den Truck gegeben. Gedruckt im Jahre nach der heilsamen Geburt Jesv Christi M.D.CL. (1601). w 4ce, kart 42.

Jest to tekst kazania Skargi, ogłoszony w formie przekreśnionej. Tekst prawdziwy ogłosił Skarga p. t. „Wsiadane“, protestując przeciw fałszyfikatorowi dokonaneemu przez jakiegoś słuchacza (ob. niżej). — Treść tego dziełka ob. bliżej opisaną przy następnem wydaniu.

Bibl. król. w Sztokch.

— Von der Heuptfrage... [itd. jak wyżej]... Gedruckt zu Leipzig, durch Jacobum Glaubisch, Typis Haeredum Berwaldi. Anno M.D.CII (1602). w 4ce, k. nlb. 44 (sygn. Liiii).

Rozpoczyna przedmowa Cramera: Dem Christl. euang. Leser — poczem idzie krótki tekst Skargi. Od k. 10: Bedenken über die Predigt Schargae. — Od k. 35 v: Bischoffe Martini zu Segkaw Schreiben, datow. w Gracu 1600 (tu opisane odzyskanie Styrii dla katolicyzmu, — do tego dodaje Cramer swój scholion, wykazujące gwałty nad lutrami). Na końcu: Formular desz Jesuitischen Eydtes.

Wobec wielkiego wrażenia, jakie publikacja Cramera wywołała, Jezuiti nie zadowolili się ani ogłoszeniem prawdziwego tekstu kazania po polsku, ani nawet interwencją Zym. III, o której obacz zaraz niżej, ale ogłosili i po niemiecku tekst kazania Skargi porównany z fałszerstwem Cramera. (Przełożył tekst Skargi Bartsch wedle świadectwa Wielewickiego III). Tytuł niemieckiej publikacji ob. niżej pod Jesuiten-spiegel — oraz w tomie XII str. 396.

Wotschke w Aus Posens kirchl. Verg. 1915 str. 71 podaje korespondencję Bartscha i Zym. III w tej sprawie z Barnimem, księciem pomorskim. — Podany tu list Zym. III stwierdza fakt fałszowania tekstu. — Windak. Skarga (1925) s. 153.

Czartor. — Warsz. uniw.

— Gospodarstwo duchowne... ob. Modlitwy (1606).

Tu należy sprostować błąd popełniony w t. XVII str. 278, jakoby przedmowa przy tej edycji „Gospodarstwa“ była napisana przez Skargę.

— Gratiae Deo actae ab ecclesia pro victoria ex Michaeli Multano parta. Quae incoepit die S. Hedvigis: id est 15; die vero S. Adalberti: id est 20 Octobris foelicem exitum est sortita. Anno Domini MDC. Polonico prius idiomate scriptae post a quodam alio in latinum versae. Confitemini Domino quoniam bonus, quoniam in aeternum misericordia eius Psal: 135. Anno Domini 1601. w 4ce, k. 12 (ark. C₄).

Są dwa odbicia różne z jednego roku.

Jest to przekład „Dziękowania“, o którym ob. wyżej.

Jocher 6781. — Otwinowski nr. 27.

Czartor. — Czertw. — Gdańska miej. — Ossol. — Uniw. lwow.

— O Jedności Kościoła Bożego pod jednym Pasterzem. Y o Greckim odtey Jedności odstąpieniu. Z Przestroga y vpominaniem do Narodow Ruskich. przy Grekach stojących: Rzecz krotka na trzy części rozdzielona. Teras przez K. Piotra Skargę, Zebrania Pana Jezusowego wydana. Proszę Oycze, aby byli iedno, iako y my iedno iestemy. Joann. 17. W Wilnie, z Drukarni Je^o Książęcey Miłości Pá. Mikołaja Chryzstophá Rádziwiłła Márszałka W. Kxię. Lit. etc. Roku 1577. w 8ce, k. nlb. 14, str. 404 i k. nlb. 8. (Druk gocki).

Na odwrocie tytułu herb Radziwiłłów oraz 4 wiersz polski o tym herbie. — Poczem na 11 str. dedykacja ks. Konst. Ostrowskiemu, datowana w Wilnie 7 lut. 1577. Następnie treść książki, wyliczenie zborów i spis doktorów i historyków greckich, z których się tu wywóó czyni. Ostatnia k. nlb. przedstawia godło Jez. z dewizą: Jesus sole serenior et balsamo suavior.

Dzieło składa się z trzech części. Część I. treści dogmatycznej, w 14 rozdz.: O jedności kościoła Bożego pod jednym Pasterzem. — Cz. II. (od str. 153—330) treści historycznej, w 20 rozdz.: O greckim odjedności kościoła Bożego y stolica Piotra św. odstąpieniu. (Rozdz. 12: Ktore artykuły iako herezye y kacerstwa Grekowie na Rzymaki kościół kładli, ob. w dziele Łasickiego). — Cz. III (od str. 331—404) w 11-u rozdz.: O przestrodze y upomi-

naniu narodow Ruskich przy Grekach stojących, aby się z Kościołem świętym y z stolica Rzymską ziednocyli. (Rozdz. 2: Artykuły błędow tych, ktore się w Ruskim nabożeństwie nayduia... ob. w dziele Łasickiego).

Napisane było to dzieło w r. 1574 tj. trzy lata przed drukiem.

W przedmowie do wydania z r. 1590 Skarga uskarża się, że pierwsze wyd. tego dziełka wykupiła Ruś i spaliła. Zwalcza to autor rękop. Perestrohy, o czem Franko w Kwart. hist. IX. 7. Autorstwo owej „Perestrohy“ przypisuje Franko Jerzemu Rohatyńcowi.

Łaciński przekład tej pracy Skargi z tytułem: De unitate Ecclesiae sub uno Pastore, et de Graecorum ab eadem unitate discessione, znajduje się wśród rękopisów Rzymskiej bibl. Vittorio Emmanuele pod sygnaturą 988. (Obacz Sygański: Działalność str. 26).

Odpowiedź na to dzieło napisał Socynianin Motowilo, ale ta nie ukazała się (za wpływu Kurbskiego) w druku. O tem Probaska w Kwart. hist. 1896 str. 553. — Również odpisał na to pismo Wiszeński: Krótkosłownyj otwist Teodula, oraz: Zaczepka mądrego łacinnika — o czem Gołubiew P. Mohila (Dodatki) s. 67—145 — oraz Franko: Iwan Wiszeński 1895. Przedruk I wydania i odmianek jego jest w Pam. polem. liter. II (1882).

Przyj. Ludu 1838 s. 66. — Leleweł Bibl. ks. II 167. — Siarczyn. Obraz II 187—92. — Jocher II 49. — Pruszcz Forteca 1737 s. 239. — Wierzbow. II 1532. — Otwinowski nr. 2. — Dziedusz. I 269. — Brückner w Kwart. hist. 1896. s. 584. — Stobelski Żywot św. Eufrazji 1867. — Likowski Hist. unii 1875 oraz Unia brzeska 1896 (tu omówiona wszystkie pisma polem. wywołane tem dziełem Skargi). — Janowski Polit. diejat. 1907. — Jabłonowski Akademia kij. mohil. str. 59. — Troliak Skarga 1912 str. 57 i 350. — Grabowski Skarga str. 294 i 362 (tu porównuje I i II wydanie). — Windakiewicz Skarga 1925 str. 103. — Berga Un prédicateur 1916 str. 195 i 224. — Kotla Właściciele rękop. 1929 nr. 103 i 115. Czarnec. — J. Borkow. — Ossol. — Petersb. publ. — Praski uniw. — Warsz. uniw.

— [Toż, pod tyt.:] O Rządzie Y Jedności Kościoła Bożego Pod Jednym Pasterzem: Y O Greckim Y Ruskim Odtey Jedności Odstapieniv: Pisanie X. Piotra Skargi, Societatis Jesv. Joann: 17: Proszę Oycze, aby byli iedno, iako y my iedno iestemy. W Krakowie, W Drukarniey Andrzeia Piotrkowczyka. 1590. w 8ce, k. nlb. 12, str. 363

(ale w liczb. myłka, bo stron 330—339 brak), k. nłb. 6. (Druk gocki).

Dedyk. Zym. III na 11 kartach — inna, niż w I wyd. Tu oświadcza, że pierwsze wydanie książki wyginęło. „W Wilnie będąc z W. K. M. na Rewelskiej drodze ledwie jednym i to bez początku naleść mógł. Wykupila je bogatsza Ruś i popaliła. Godziło się abym to pisanie ożywił... i znowu na ludzkich dusz połów wypuścił“. W dalszym ciągu omawia ujawnienie nstrój i obyczaje polskie. Króla Zym. charakteryzuje nader pochlebnie, ale wzywa, aby mądrych i biegłych o radę pytał. Podaje tu obraz zadań królewskich w państwie. Datowane z Warsz. 1 innii 1590. (Ważna to przedmowa do genezy Kazań sejmowych).

Poczem: Summa rozdziałów (spis treści).

Rzecz dzieli się na trzy części (wtóra część od str. 115, trzecia od 292). Na k. ij: Ośm albo dziewięć zborów (synodów przeważ.); kończy wyliczenie doktorów i historyków greckich, z których czerpał (między innymi Sokrates!). Na odwrocie karty ostatniej nłb.: Godło zakonu Jez.

Między tem a poprzednim wydaniem są różnice. I tak w części I jedenaście rozdziałów (3—13) rozszerzył do szesnastu (3—18). Ostatni rozdział liczony jako 19. — bo Część II została nietknięta. — Część III: w II rozdziale z 19 błędów w ruskiem nabożeństwie, pozostawiono 13, a trzeci rozdział z napisem: „Isz o wielkie rzeczy idzie, a isz inna wiara iest w Rusi za Greci idącemi“ został opuszczony. Na końcu: Regestr rzeczy przedniejszych (alfab.).

Joher 3048. — Wiszniew. II. I. VIII 288. — Siarczyń. II 190. — Wierzb. II 1731. — Otwinowski nr. 12. — Rybicka i Koehlerówna Katalog 1929 str. 74. — Nadto por. literaturę cytowaną przy I wyd.

Wydania z r. 1610 i 1738 oraz przedruk z r. 1885 (z wstępem ks. Załęskiego i z dodaniem „Synodu brzeskiego“) obacz Otwinowski nr. 159 i Bibl. XIX wieku (t. IV).

Akad. — Czapsk. (Muz. Nar.) — Czarn. — Czartor. — Dziedusz. — Dzików — Jag. — Jez. w Krak. — Kapit. gr. lwowa. — Kórnk — Ossol. — Peterab. publ. — Pozn. T. P. N. — Warsz. uniw. — Zamoj.

— Kazania czasu wojny... ob. Kazania przyg. (1600) — Processus (1601).

— Kazania o boju i żołnierstwie... ob. Kazania przygodne (1600).

— Kazania Na Niedziele y Świętá, całego Roku X. Piotra Skargi, Societatis Jesv. Dwa są przy nich Registry. Jeden do nauk na zmocnienie Kátholickiej wiary: A drugi do naprawy

obyczajów służący. Za dozwoleńiem Stárszych: Cum Gratia & Priuilegio S. R. M. W Krakowie, W Drukárniy Andrzejá Piotrkowczyká. Roku Páńskiego, 1595. fol., kart nłb. 4, str. 656 i k. 6 rejestrów. (Druk gocki).

Tytuł w ramie złożonej z medaljonów, na których sceny biblijne.

Na odwrocie tyt. herb Królestwa Polsk. ze Snopkiem Wazów, a nad nim i pod nim wypisy z Biblii.

Ded. Zym. III, dat. 1 Augusti 1595 w Krakowie (na 3 k.).

W dedykacji tej powołuje się na 32 lat swego rzemiosła kaznodziejskiego (od r. 1563). Pan posłał go do dworu królewskiego, do domu senatu i rycerstwa. I na sejmach i na zjazdach odprawował poselstwo, groził i ukazywał pogański miecz. Streszcza główne swe myśli polityczne i moralne Wyznaje, że bez skutku działał. Wspomina o urodzeniu królewicza Wład. i wzywa, by go należycie chowano.

Dzielo zawiera Kazań 94, z tego 61 niedzielnych a 33 na święta. Na czele każdego Kazania zamieszczony tekst Ewang. — Część I, zawiera Kazania od 1 niedzieli Adw. do wtorku świętecznego. Część II, od str. 273—458: od Trójcy św. do Poświęcenia kościoła. Część III, od str. 459—656: od św. Andrzeja do św. Katarzyny.

Na końcu dwa rejestry: Pierwszy (5 stron) „do nauk na zmocnienie katolickiej wiary“; drugi (6 stron) „do naprawy obyczajów“.

Porusza w tych Kazaniach zarówno kwestje teologiczne (walka z herezjami), jak etyczne i polityczne. Wymieniam dla przykładu niektóre z poruszonych tu kwestji. Na str. 294 i 533 walka z bogactwem a pochwały ubóstwa. Na str. 421 starania o czeładkę. Na str. 450 jako dusze łowić. Na str. 138 o jałmużnie. Na str. 422 o dziesięcinach. Na str. 151, 321, 380, 433, 434, 567 o cnotach królewskich i o królach polskich. Na str. 622 o lichwie. Na str. 314 o mężobójstwie. Na str. 138 i 595 o miłości ku ojczyźnie. Na str. 127 niezgoda gubi królestwa. Na str. 393 o obiadach i ucztach. Na str. 215 obow. biskupów. Na str. 469 o próżnowaniu (urzędników i plebanów). Na str. 510 i 506 przeciw tyranom. Na str. 44, 420, 629 o wychowaniu dzieci. — Daje to pojęcie o bogactwie treści tu zawartej.

Porusza w tych Kazaniach również kwestje teologiczne (walka z herezjami), jak etyczne i polityczne. Wymieniam dla przykładu niektóre z poruszonych tu kwestji. Na str. 294 i 533 walka z bogactwem a pochwały ubóstwa. Na str. 421 starania o czeładkę. Na str. 450 jako dusze łowić. Na str. 138 o jałmużnie. Na str. 422 o dziesięcinach. Na str. 151, 321, 380, 433, 434, 567 o cnotach królewskich i o królach polskich. Na str. 622 o lichwie. Na str. 314 o mężobójstwie. Na str. 138 i 595 o miłości ku ojczyźnie. Na str. 127 niezgoda gubi królestwa. Na str. 393 o obiadach i ucztach. Na str. 215 obow. biskupów. Na str. 469 o próżnowaniu (urzędników i plebanów). Na str. 510 i 506 przeciw tyranom. Na str. 44, 420, 629 o wychowaniu dzieci. — Daje to pojęcie o bogactwie treści tu zawartej.

Daty kazań nie są podane. Wyjątkowo na str. 137 czytamy w Kazaniu „o chlebach dusz naszych“: Na toście się tu zjechali o senatorowie i ziemscy posłowie, abyście o ludu swoim radzili (1595 Crac.). — Z tego wynika, że to Kazanie wypowiedziane przed sejmem 1595 (co należy uwzględnić przy badaniach nad „Kaz. sejm.“).

Daty kazań nie są podane. Wyjątkowo na str. 137 czytamy w Kazaniu „o chlebach dusz naszych“: Na toście się tu zjechali o senatorowie i ziemscy posłowie, abyście o ludu swoim radzili (1595 Crac.). — Z tego wynika, że to Kazanie wypowiedziane przed sejmem 1595 (co należy uwzględnić przy badaniach nad „Kaz. sejm.“).

Daty kazań nie są podane. Wyjątkowo na str. 137 czytamy w Kazaniu „o chlebach dusz naszych“: Na toście się tu zjechali o senatorowie i ziemscy posłowie, abyście o ludu swoim radzili (1595 Crac.). — Z tego wynika, że to Kazanie wypowiedziane przed sejmem 1595 (co należy uwzględnić przy badaniach nad „Kaz. sejm.“).

Daty kazań nie są podane. Wyjątkowo na str. 137 czytamy w Kazaniu „o chlebach dusz naszych“: Na toście się tu zjechali o senatorowie i ziemscy posłowie, abyście o ludu swoim radzili (1595 Crac.). — Z tego wynika, że to Kazanie wypowiedziane przed sejmem 1595 (co należy uwzględnić przy badaniach nad „Kaz. sejm.“).

Daty kazań nie są podane. Wyjątkowo na str. 137 czytamy w Kazaniu „o chlebach dusz naszych“: Na toście się tu zjechali o senatorowie i ziemscy posłowie, abyście o ludu swoim radzili (1595 Crac.). — Z tego wynika, że to Kazanie wypowiedziane przed sejmem 1595 (co należy uwzględnić przy badaniach nad „Kaz. sejm.“).

Daty kazań nie są podane. Wyjątkowo na str. 137 czytamy w Kazaniu „o chlebach dusz naszych“: Na toście się tu zjechali o senatorowie i ziemscy posłowie, abyście o ludu swoim radzili (1595 Crac.). — Z tego wynika, że to Kazanie wypowiedziane przed sejmem 1595 (co należy uwzględnić przy badaniach nad „Kaz. sejm.“).

Daty kazań nie są podane. Wyjątkowo na str. 137 czytamy w Kazaniu „o chlebach dusz naszych“: Na toście się tu zjechali o senatorowie i ziemscy posłowie, abyście o ludu swoim radzili (1595 Crac.). — Z tego wynika, że to Kazanie wypowiedziane przed sejmem 1595 (co należy uwzględnić przy badaniach nad „Kaz. sejm.“).

Daty kazań nie są podane. Wyjątkowo na str. 137 czytamy w Kazaniu „o chlebach dusz naszych“: Na toście się tu zjechali o senatorowie i ziemscy posłowie, abyście o ludu swoim radzili (1595 Crac.). — Z tego wynika, że to Kazanie wypowiedziane przed sejmem 1595 (co należy uwzględnić przy badaniach nad „Kaz. sejm.“).

Daty kazań nie są podane. Wyjątkowo na str. 137 czytamy w Kazaniu „o chlebach dusz naszych“: Na toście się tu zjechali o senatorowie i ziemscy posłowie, abyście o ludu swoim radzili (1595 Crac.). — Z tego wynika, że to Kazanie wypowiedziane przed sejmem 1595 (co należy uwzględnić przy badaniach nad „Kaz. sejm.“).

Dziedusz. II 182. — Joher 4445. — Wierzb. I 622. — Osiński 1812 str. 46. — Otwinowski nr. 17. — Wilder Katalog 1914 cenil 40 rs. — Windakiewicz Skarga 1925 str. 120 i nast. — Grabowski Skarga str. 584 i 417. — Rybicka i Koehler. Katalog 1929. — Berga Un pródic. str. 271 286 podaje obszerniejszy rozbiór tych kazań i charakteryzuje stosunek do kazań Bellarmina — Również rozbiór tych kazań dał Sapiński Badania źródłowe 1924.

Ciampi Bibliografja pisze pod nr. 9: Magnani Natale, Gesuita, tradusse in Italiano le Prediche del celebre predicatore polacco, gesuita, Padre Skarga.

Branic. — Czartor. — Celiń. — Dzików — Jagiell. — Jez. w Krak. — Krasinś. — Ossol. — Pozn. T. P. N. (dwa egz.) — Pusłow. — Warsz. uniw. — Zamoj.

— Kazania na Niedziele y Świętá, całego Roku X. Piotra Skargi Societatis Jesv. Znowu od niego przeyrzane: z przydaním kilku Kazań Sejmowych: y Kazania na pogrzebie Królowey J. M. stárey. Dwa są przy nich Registry. Jeden do nauk na zmocnienie Kátholickiej wiary: A drugi do naprawy obyczajów służący. Za dozwoleńiem Stárszych. Cum Gratia & Priuilegio S. R. M. W Krakowie, W Drukárniy Andrzejá Piotrkowczyká, Roku Páńskiego, 1597. fol., k. nłb. 4, str. 716, k. nłb. 6 i str. 717—737 (sygn. Xxxx i Zzzz).

Dedykacja: Najjaśniejszemu i niezwycięzonemu monarsze Zygmunutowi III.

Wydanie to „Kazań na niedz“ drukiem i okładem wierszy zupełnie takie samo jak z r. 1595. Różnice są w przedmowie. W tej na karcie Sciej wiersz od góry pierwszy zaczyna się od wyrazów: „broni sławę“. Zaś w edycji z r. 1597: „rami W. K. M. opatruje, broni sławę“.

Całość obejmuje tutaj nie trzy, jak w pierwszym wydaniu, ale pięć części. I tak trzy pierwsze części są przedrukiem pierwszego wydania Kazań na niedz. i święta z roku 1595 z drobnymi skrótami w Kazaniu na dzień św. Barłomieja i św. Katarzyny; kończą się na str. 656, jak w pierwszym wydaniu.

Czwarta część od str. 657 do str. 707 mieści: Kazania sejmowe. Jest ich tu 8 (a o stosunku tego I wydania do dalszych wydań obacz niżej na str. 150).

Na str. 708: Kazanie na pogrzebie królowey polskiej Anny, w Krakowie r. 1596. — Na str. 715: Kazanie krotkie o mece Pańskiej W. O. Stephana Tucyusza. —

Następuje na 6 k. nłb. Regestr, jak w wydaniu pierwszym.

Część piąta od str. 717—737: Kazanie o miłosierdziu na zalecenie Bractwa miłosierdzia, czynione w Krakowie u św. Barbary w pierw. niedz. po Świątkach 1588 r.

Joher 4445 b. — Dzieł. II 182. — Wierzb. I 649. — Otwinowski nr. 19.

Akad. — Czapski (M. N.) — Czartor. — Jagiell. — Jez. w Krak. — Kórnk — Krasinś. — Popiel. — Stud. w Olom. — Tow. Nauk. pozn. — Warsz. uniw. — Wrocł. — Zamoj.

— Kazania na Niedziele y Świętá całego Roku X. Piotra Skargi, Societatis Jesv. Teraz znowu trzeci raz w druk podane; z przydaniem Wykładu na początek Ewangeliej Janá S. Dwa są przy nich Registry. Jeden do nauk na zmocnienie Kátholickiej wiary: A drugi do naprawy obyczajów służący. Za dozwoleńiem Stárszych. Cum Gratia & Priuilegio S. R. M. W Krakowie, W Drukárniy Andrzejá Piotrkowczyká, Roku Páńskiego, 1602. fol., k. nłb. 4 i str. 660.

Tytuł w ramce jak poprz. wyd. Herb na odwrocie inny (orzeł Jag. z herbem Wazów). Dedykacja k. 3.

Przedrukowane z II wydania. Dodano tylko na str. 490: Kazanie o przodku Ewang. św. Jana (z r. 1598).

Joher 4445 c. — Dzieł. II 183. — Otwinowski nr. 30.

Bibl. Norb. w Strab. — Bibl. Szersznika w Ciesz. — Chrept. — Drohob. — Jez. w Krak. — Ossol. — Uniw. lwow. — Warsz. uniw.

— Toż... Societatis Jesu. Teraz znowu czwarty raz w druk podane y od niego przeyrzane, z przydatkiem niektórych kazań. Przyłączone są do nich kazania o Siedmi Sakramentach. Za dozwoleńiem Starszych. Cum gratia & priuilegio S. R. M. W Krakowie, w Drukárniy Andrzejá Piotrkowczyka. Roku Pańskiego 1609. fol., k. nłb. 4, str. 846, k. 2 (Summarjusz).

Karta tyt. bez ramki użytej przy poprzednich wydaniach.

Na odwr. herb. Jag. ze Snopkiem.

Na pierwszych 3 kartach dedyk. Zym. III. Część I, od str. 1—262 od 1 niedz. Adw. do wtorku Świętecznego. Część II, str. 263—470. Część III, str. 471—664. W tem wydaniu dodanych pięć kazań i przydatek, a dwa kazania przerobione. Przybyły: Drugie kaz. na Trójcę św. (270) czynione

r. P. 1604 przeciw niewierności aryańskiej; Drugie kaz. na Boże Ciało (285); Drugie kazanie na 15 niedz. po Świątkach (389) o nieśmiertelności dusznej, czynione r. P. 1607 (na polecenie biskupa Tylickiego); Drugie kaz. na 17 niedz. po Świątkach (408) o miłości ku P. Bogu, czynione r. P. 1607 w Krakowie (na rozkazanie przełożonych napisane).

Od str. 427 idzie: Przydatek do kazania na 19 niedz. po Świątkach na one słowa: Wiele wyzwanym, mało wybranych. Na str. 468: Kazanie o męce Pańskiej O. Tucjusza.

Kazanie na 3cią niedzielę po Wielkiejnocy „O płaczu i uciskach kościoła Bożego“, jest tu przerobione, a mianowicie koniec pierwszej części połączył Skarga z początkiem drugiej części, jako nową część pierwszą, a drugą część dorobił nową. Również przerobił kazanie umieszczone po Bożem Narodz. str. 501 o rozumieniu ostatka Ewangelii św. Jana z kazania poprzedniego wyd. (1602).

Od str. 665: Kazania o siedmiu sakramentach Kościoła S. Katholickiego Czynione y napisane od X. Piotra Skargi w Krakowie w drukarni A. Piotrkowczyka roku Pańskiego 1609. Na końcu: Przy ślubie małżeńskim namowa.

Wreszcie należy zaznaczyć, że opuszczono tu Ewangelje, położone na czele kazań w wydaniach poprzednich a podwójny Regestr na końcu zastąpiono Summaryuszem.

Dalsze edycje są przedrukami tego wydania (aż do edycji z r. 1899 wyłączenie).

Otwinowski nr. 51. — Działusz. II 185 i Sobieszc. w Enc. Oleg. dodają mylnie rok 1610 (idąc za Wielwickim).

Akad. — Czartor. — Jagiell. — Krasin. — Ossol. — Warsz. uniw.

— Toż:... Societatis Jesu. Teraz po śmierci jego według exemplarza od niego w Roku 1609 przezyranego, z przydatkiem niektórych Kazań, ostatni raz przedrukowane. Przydane są do nich Kazania o siedmiu Sakramentach. Za pozwoleniem Starszych. Cum gratia & priuilegio S. R. M. W Krakowie, w drukarni Andrzeja Piotrkowczyka, typographa K. J. M. Roku Pańskiego MDCXVIII. (1618). fol., k. 4 nlb., str. 664 i 2 k.; k. tyt. i str. 665—846 oraz rejestr.

Przedruk wydania z r. 1609.

Od str. 665 nowy tytuł: Kazania o Siedmiu Sakramentach Kościoła S. Katholickiego. Czynione y napisane od X. Piotra Skargi Societatis Jesu: przy których były Kazania Przygodne o rozmaitych nabożeństwach, wedle czasu: Które się w insze

księgi, wspolek z inemi drobniejszemi piśmy tegoż X. Piotra Skargi włożyły y oddzieliły. Za pozwoleniem Starszych. Cum gratia et Priuilegio S. R. M. w Krakowie w Drukarni Andrzeja Piotrkowczyka. Typographa J. K. M. Roku Pańskiego 1618.

Przypisane Jędrzejowi Boboli z Piasków, Podkomorzemu Koronnemu, Staroście Pilzneńskiemu. List przypisny pisany w Warszawie w dzień Nowego ś. Lata 1609. — Kazania od str. 669 do 846. — Na końcu umieszczony Regestr Kazań o Siedmiu Sakramentach.

Jocher 7445 c ma z datą MDCXVII. — Sobieszczański notuje datę 1619. — Niesiecki III 718. — Bentk. I 651. — Otwinowski nr. 64.

Bawor. — Czartor. — Drohob. — Jagiell. — Ossol. — Petersb. Akad. — Petersb. publ. — Warsz. uniw. — Zamoj.

— Kazania na niedziele y święta całego roku. W. X. Piotra Skargi, Societatis Jesu. Za pozwoleniem Starszych. Po czwarty raz (sic) do druku podane. [Winieta: godło Jez.] W Pińsku, w drukarni Collegium Soc. Jesu. Roku P. 1734. fol., k. nlb. 4, str. 585 i 4 k. nlb.

Strona 417 podwójnie numerowana.

Jest to przedruk wydania z r. 1618 z dedykacją Zygmuntowi III z r. 1595.

W trzy lata później (1737) dodrukowano jako przydatek „Kazania o siedmiu sakramentach“ liczbowany od str. 586—785, o czem ob. zaraz niżej.

Jocher 4445 f. — Otwinowski nr. 83 i 84 (gdzie prostuje błąd Jochera co do rekowego zalecenia i wiersza na początku). Czapsk. — Jagiell. — Ossol. — Wileńs.

— Toż:... Soc. Jesu. Trzy razy do druku w Krakowie podane, teraz czwarty (sic) raz, za pozwoleniem Starszych przedrukowane w Pińsku, w drukarni Collegium Soc. Jesu. Roku P. 1735. fol., k. nlb. 4, str. 585 i 4 k. nlb.

Jest to wydanie pińskie z 1734 r. z odmienną kartą tytułową.

Otwinowski nr 84. Wileńs.

— Toż:.. Societatis Jesu. Piąty raz przedrukowane za pozwoleniem Starszych. Cum gratia et priuilegio S. R. M. W Warszawie, w drukarni J. K. M. Collegium Soc. Jesu. Roku Pańskiego 1738. fol., k. 4 nlb., str. 785.

Jest to znowu wydanie pińskie z r. 1734 z przedrukowaną kartą tytułową; zaś od str. 586 idą z osobnym tytułem:

Kazania o siedmiu sakramentach Kościoła Świętego Katholickiego czynione y napi-

sane od W. X. Piotra Skargi Societatis Jesu: przy których były Kazania przygodne o rozmaitych nabożeństwach; wedle czasu: które się w insze księgi, wspolek z innemi drobniejszemi piśmy tegoż Xiędza Piotra Skargi, włożyły y oddzieliły. Za pozwoleniem Starszych. Cum gratia et priuilegio S. R. M. Naprzd w Krakowie drukowane 1618 a potem przedrukowane w Wilnie, w drukarni Akademickiej Societatis Jesu Roku Pańskiego 1737. — Istnieje w bibl. Muz. N. karta tytułowa z datą 1738, ale z tekstem nieco odmiennym: „...Piąty raz za pozwoleniem Zwierzchności duchowney... Roku Pańskiego przedrukowane“ Jest więc pewna różnica od opisanego powyżej wydania. Jocher 4445. — Otwinowski nr. 86 i 87. Akad. — Czartor. — Domin. w Prayrowie — Jagiell. — Raczyńs. — Wileńs.

— [Toż p. t.] Kazania odświętne W. X. Piotra Skargi Tow. Jez., krolow Polskich Stefana i Zygmunta III Theologa i kaznodziei, przedrukowane. Tom pierwszy. W Sandomirzu. R. P. 1790. w 16ce, 8 k. nlb., str. 528. — Tom Wtóry. Sandomierz 1790. k. nlb. 4 i str. 480. — Tom Trzeci. Sandomierz 1792 [lub 1793]. k. nlb. 4 i str. 334.

Tom III wyszedł też z datą 1793.

Otwinowski nr. 102 i 106 pisze: Co do tych kazań panuje w naszej bibliografii największe zamieszanie; powodem tego było samo ich wydawnictwo. W r. 1790 wydano dwa tomiki „Kazań odświętnych“, następnie wychodzą w r. 1792 trzy tomiki „Kazań na niedziele“, a po nich dopiero w r. 1793 trzeci tomik „Kazań odświętnych“.

Tom II zawiera kazania od Trójcy św. do Poświęcenia kościoła. Mieści też kilka kazań z Żywotów Świętych.

Tom III zawiera kazanie od św. Andrzeja do Wjcz. Piotra św. (Mieści także kilka kazań z Żywotów Św. i kaz. Tucjusza).

Jocher 4445 f. — Otwinowski l. c. Bawor. — Czart. — Ciesz. Szer. — Jag. — Jez. w Krak. — Krasin. — Ossol. — Warsz. uniw. — Wilno.

— Kazania na niedziele całego roku Wielebnego Xiędza Piotra Skargi Towarzystwa Jezusowego Królów Polskich Stefana i Zygmunta III theologa i kaznodziei. Przedrukowane z pozwoleniem Zwierzchności. Tom pierwszy, w drukarni Sandomirskiej Roku Pańskiego 1792. w 8ce, k. nlb. 12, str. 576. — Tom wtóry 1792. k. 4, str. 400. — Tom trzeci 1792. k. 4, str. 445.

Otwinowski nr. 105 pisze: Wydanie obecne różni się tem od poprzednich, że kazania na W. Czwartek i Piątek, na Niedzielę przewodnią i na wazystkie uroczystości przeniesiono do kazań odświętnych. Na czele umieszczono portret Skargi (Philipp Andreas Kilian sc. A. V.). Na 11-u k. ded. Zygmuntowi III z pierwszego wyd. 1595 r. i Summaryusz. I t. mieści w sobie kazania od 1 niedz. Adw. do 6 niedzieli wielkopostnej. — II tom mieści w sobie kazania od 2—6 niedzieli po Wielkiejnocy i od 2—10 niedzieli po Świątkach. — W tomie III kazania od 11—24 niedzieli po Świątkach.

Tworzy więc całość z wydaniem Kazań odświętnych poprzednio opisanem.

Akad. — Czartor. — Jagiell. — Ossol.

— Kazania na niedziele y święta całego roku W. X. Piotra Skargi Soc. Jesu Tom I. (Winieta). Szósty raz przedrukowane. W Wilnie, w drukarni J. K. M. przy Akademii. Roku 1793. w 16ce, k. 9 nlb., str. 279. — Tom II. Wilno 1793. k. t., str. 344. — Tom III. Wilno 1793. k. t., str. 340. — Tom IV. Wilno 1793. k. t., str. 303. — Tom V. Wilno 1793. k. t., str. 292. — Tom VI. Wilno 1793. k. t., str. 302 i 25 k. nlb.

Jest to przedruk edycji z r. 1595. Dodano na końcu t. VI Waywanie do pokuty; a zamyka ten tom 25 k. nlb. podwójnego Rejestru.

Jocher 4445 h. — Otwinowski nr. 107.

Późniejsze druki Kazań na niedz. i święta z r. 1843, 1883 i 1884, 1898 — ob. Bibl. XIX w. oraz Otwinowski nr. 122, 157, 169.

Najpoprawniejszem jest wydanie z r. 1883 ks. Marjańskiego, oparte częściowo na I, a częściowo na III edycji.

Wychodziły też w w. XIX i XX przedruki luźnych kazań (O herezjach 1842, O Bogarodzicy 1905) oraz wybory kazań (1839).

Wyszedł także czeski przekład kazań na święta (1822, 1882 i 4) oraz wybór kazań po niemiecku (1871), o czem bliżej Otwinowski nr. 143, 158, 155 i 113.

Czartor. — Czartor. — Jagiell. — Jez. w Krak. — Ossol. — Warsz. uniw. — Wileńs. — Zamoj.

— Kazania czasu wojny... ob. Kazania przygodne (1600, 1738) — Processus supplicationum (1601).

— Kazania pogrzebowe... ob. Kazania na niedziele (1597) — Kazania przygodne 1610 (str. 236).

Osiński Skarga 92 przytacza: Kazanie na pogrzebie Stef. Batorego. W Krakowie w drukarni Łazarzowej 1588. w 4ce, str. 40 — dzisiaj nieznane?

Mondelski w Spraw. gimn. cieszyń. 1912 i gimn. tarnow. 1913. — Mitera w Pam. liter. (1912) XI str. 553.

— Kazania Przygodne z inemi (sic) drobniejszymi pracami, o roznych rzeczach (sic) wszelakim stanom należących. X. Piotra Skargi, Societatis Jesv. Teraz znowu przejrzone, y w iedne Księgi dla snadniejszego wzywania zebrane. Z dozwoleciem Starszych. Cum Gratia & Priuilegio S. R. M. W Krakowie, W Drukarni Andrzeia Piotrkowczyka Typografhá Krolá I. M. Roku Pańskiego, 1610. fol., k. nlb. 4, str. 779 i 176.

Na odwr. k. t. herb Tylickich (Lubiec). Dedykacja Piotrowi Tylickiemu, biskupowi krakowskiemu, datowana w Wilnie 22 Novemb. 1609 r. Ubolewa tu nad lenistwem w czytaniu ksiąg polskich, „na które grosza żałują, a choć im darujesz, w prochu je zostawiają“.

Całe to dzieło jest właściwie zbiorową edycją mniejszych dzieł Skargi. (Jest to więc II edycja zbiorowa, bo za pierwszą można uważać Kaz. o sakram. z r. 1600, o których niżej). Nowych rzeczy tu niema, po za kilku drobniejszymi ustępami dołączonymi do rzeczy przedrukowanych. Rozkład dzieła jest następujący:

Część I (str. 779) mieści następujące pisma Skargi: 1) Pięć pobudek do modlitw 40 godzinnych (skrócone w porównaniu do I ich wydania, ob. niżej str. 147). — 2) Od str. 17 idą: Kazania przygodne, a mianowicie A) Czasu wojny (s. 17). Do żołnierzy (s. 38). Na miłościwe lato (s. 46). Na dziękowanie (s. 51). Przy oddawaniu ślubów (s. 63).

B) Od str. 68: Kazania sejmowe (ale bez kazania o monarchji).

C) Od str. 114: O miłosierdziu. — Powinności bractwa miłosierdzia (143). Mons pietatis (153). Skrzynka św. Mikołaja (157). Czytania (159). Bractwo św. Łazarza (206).

D) Od str. 211: O boju i żołnierstwie (pięć kazań).

E) Od str. 236: Kazania pogrzebne. Na pogrzebie Anny królowej (252). Na pogrzebie Anny z Rakuz (259).

F) O rzeczach ostatecznych: O śmierci (271). O sędzie po śmierci (276). O mękach piekielnych (282). O chwale (288).

G) Od str. 294: O jedności kościoła (nieco przerobione w stosunku do I wyd.). O przestrodze narodów ruskich (366). List Cyrylla (379). Synod brzeski (382). Upominanie do ewangelików (405). Przestroga do katolików (415). Proces na Conföderacyę (423). Discurs na Konf. (456).

H) Od str. 461: Dziękowanie kościelne za zwyc. mult. Wsiadanie na wojnę (468).

Kazanie poszecone (474). Do Daniela Kramera (477). Modlitwa za króla (480). Pokłon za zwycięstwo Inflantskie (481).

I) Odtąd pisma o mieszanej treści. Od str. 489: Żołnierskie nabożeństwo. Na artykuł o jezuitach (501). Próba zakonu (521). Zawstydzienie Aryanów (555). Wtore zawstydzienie (594). Cztery końce żywota (660). Siedm filarów (707). Areopagus (756).

Część II obejmuje z osobną paginacją dwie rozprawy łacińskie: A) Pro sacratissima Eucharistia, contra haeresim Caluiniānam, et Andream Volanum, praesentiam corporis Domini nostri Jesu Christi ex eodem Sacramento auferentem. — B) Od str. 91: Duodecim artes et imposturae Caluiniatarum, quibus opugnant... oraz: Contradictionum et antilogiarum scholae Caluiniisticae Andreae Volani index.

Diedusz. II 186. — Jocher 5140 i noty. Błędnie podaje jakoby dzieło było przypisane królowi Stefanowi. W notach (na str. 657—680 tomu II) rozbiiera Jocher układ dzieła, wskazuje różnice od wydań poprzednich zarówno w treści jak w piśmowni i wypisuje niektóre warjanty zarówno z wydania Kazań przygodn. z r. 1600 jak z obecnego. — Otwinowski nr. 54 (w opisie zaznacza również, w czem niektóre z dzieł tu zamieszczonych różnią się od swoich pierwszych wydawnictw. Kilka drobniejszych ustępów jest w tej edycji po raz pierwszy zamieszczonych).

Bawor. — Branic. — Chrept. — Czarn. — Czartor. — Czetwert. — Jagiell. — Jez. w Krak. — Krasinś. — Ossol. — Petersb. publ. — Pusłowa. — Raczyńś. — Uniw. lwow. — Warsz. uniw. — Wilno — Wrocł. uniw. — Zamoj. — Zieliń.

— Kazania Przygodne y inne drobniejsze Prace Wielebnego Xiędza Piotra Skargi Soc: Jesu Theologa. na dwie Części rozdzielone. Z dozwoleciem Starszych. Po czwarty raz przedrukowane. (Winieta). W Wilnie, w drukarni Akademickiej Soc: Jesu. Roku Pańskiego MDCCLXXXVIII (1738). fol., k. nlb. 12, str. 388. — Część II. str. 293 oraz 218 (Pro Eucharistia i t. p.).

Rozpoczyna: Przy przedrukowaniu Xiąg... uprzeyma Xiąg tychże zaleta od osoby koszt na odnowienie Druku ofiarującej... (Są to pochwały Skargi, poczem:) Muza tegoż Wielebnego Mecaenasa na pochwałę Apostolskich prac Skargi. Jest to wcale niezłe rymowany dłuższy wiersz (przeszło 4 str.), do którego dodano jeszcze: Przepsroszenie Autora, iż się te wiersze do jego ksiąg łączy... Poczem na 1 k. przypis Skargi dla Tylickiego z roku 1609 jak w edycji poprzedniej (z r. 1610) oraz Regestr Kazań Przygodnych (k. 4).

Mecenasem, który na koszt łożył i wiersze układał, był wedle Bentkowskiego Jędrzej Chreptowicz.

Jest to przedruk wydania z roku 1610, ale z dużymi zmianami. I tak najprzód brakuje tu „Siedmiu filarów“. Rozpoczynają część I: Kazania sejmowe (w liczbie 7). Na str. 40: Dziękowanie kość. za zwycięstwo nad Mich. Multańskim. — Na str. 45: Wsiadanie na wojnę (wraz z „Kaz. poszeconem“). — Str. 59: Pokłon Panu Bogu Zastępów za zwycięst. Inflantskie. — Str. 66: Areopagus. — Str. 87: O boju i żołnierstwie chrześcijańskim. — Str. 109: Kazania pogrzebowe. — Str. 142: Cztery kazania o śmierci, sędzie, piekle i niebie. — Str. 162: O czterech rzeczach ostatnich żywota ludzkiego. — Str. 209: Bractwo miłosierdzia. — Str. 251: Skrzynka św. Mikołaja. — Str. 253: Czytania Bractwa. — Str. 297: Bractwo św. Łazarza. — Str. 302: Pobudki do modlitwy 40 godzin. — Str. 317: Dwanaście kazań przygodnych. — Str. 365: Żołnierskie nabożeństwo.

Część II. O jedności kościoła Bożego. — Str. 84: Synod Brzeski. — Str. 105: Upominanie do Ewangelików o zbor ich Krakowski zburzony. — Str. 121: Proces na Konfederacyę. — Str. 151: Discurs na Konfederacyę. — Str. 156: Na artykuł o Jezuitach. — Str. 167: Próba zakonu. — Str. 198: Pierwsze zawstydzienie Aryanów. — Str. 234: Wtore zawstydzienie Aryanów.

Część III. zawiera dzieła Skargi łacińskie: Pro Sacr. Eucharistia; Duodecim artes et imposturae; Contradictionum et antilogiarum scholae Calvinisticae Andreae Volani Index.

Jocher 437 i 6140b. — Otwinowski nr. 88. O wydaniach „Kazań przyg.“ z r. 1808—9 (5 tomików) oraz 1832 ob. Bibl. XIX w. i Otwinowski nr. 108, 109. Akad. — Bawor. — Bern. lwow. — Chrept. — Ciesz. Szersznik — Czetwert. — Dzik. — Gnieźn. kapit. — Jagiell. — Ossol. — Raczyńś. — Warsz. uniw. — Wilno.

— Kazania O Siedmi Sakramentach Kościoła S. Katołickiego. Do których są przydane Kazania Przygodne, orozmaitych nabożeństw wedle czasu, których iest wypisany ná przodku Regestr. Czynnione y napisane od X. Piotra Skargi Societatis Jesv. Zá dozwoleciem Starszych. Cum Gratia et Priuilegio S. R. M. W Krakowie, W Drukarniej Andrzeia Piotrkowczyka. Roku Pańskiego 1600. fol., k. nlb. 6, str. 443 (ost. biała), k. nlb. 4 (Regestr) i str. 444—529.

Tytuł w ramce złożonej z medalionów, w nich apostołowie i sceny ewang.

Na odwr. herby Polski ze Snopkiem Wazów. Dedyk. do Zyg. III datow. z Warszawy 1 stycznia 1600 oraz druga do Jędrzeja Boboli z Piasków sekr. król.

W dedykacji do króla wspomina o śmierci X. Bernata spowiednika król. i mówi: „Starsi moi posłuszeństwem mnie przyciskają, abych do ostatniej siły, której już tylo w piersiach a głosie trochę czuję, z jarzma tego dworskiego nie wyprzągał... Mówi, że radby od dworu do dalekich krajów uciekł. Opisuje swoje trudy. Kazania o sakr. oraz kazania przygodne pisał korzystając z wyjazdu króla do Szwecji. Wspomina klęski ostatnich lat: interregna, konfederacje, sejmy nieszczęśliwe. Robi aluzję do Kazań sejm. jako do lekarstw „na ciężkości i doległości“. Dat. w Warsz. w dzień Nowego lata 1600.

W dedykacji do Boboli mówi, że on to poganiał Skargę „do pisania tego, czego pilnie zawždy słuchał“. Wychwała Bobolę i jako sługę królowa, i jako człowieka. Możliwy rozumieć, że Skarga spieszał kazania w pomieszkaniu Boboli (Piaski?): „spodziewając się lepszego czasu w domowym i od dworu oddalonym pomieszkaniu“... „Ja patrząc na potrzeby, które tu pomieszkaniu W. M. wyciągają“... Na czwartej k. nlb.: Do Czytelnika Łaska-wego, tłumaczy, że wydaje te Kazania przygodne, trudne do pisania, nie tylko dla duchownych i plebanów, ale i innym wszystkim. — Poczem Regestr kazań (uwzględniający tekst tylko do str. 442). i Errata.

Jest to zbiór nietylko różnych „Kazań“ ale i kilku innych prac Skargi. Da on się rozłożyć na następujące grupy:

1) Kazania o sakramentach w pospolitości (str. 1—190). Jest takich kazań 42, po kilka o każdym sakramencie. Pierwsze ma charakter ogólny, dalsze o chrzcie, o bierzmowaniu itp. W druku zatarto ślad, przy jakich okolicznościach poszczególne z tych kazań były mówione (Taż sama uwaga dotyczy niemal wszystkich kazań zawartych w całym tym zbiorze).

2) Od str. 1—272 idą „Kazania przygodne“. Zaczyna się: „Na modlitwach 40 godzin o jakakolwiek potrzebę“. Jest to 9 t. zw. Pobudek (do str. 219). — Poczem: Czasu wojny do modlitwy pobudka pierwsza... Jest to siedm kazań do żołnierzy, z których dwa pierwsze wychwalają pokój i wykazują złe strony wojny. Ostatnie kazanie „w samej potrzebie“ (do str. 245). — Potem następują dalsze kazania przygodne, a mianowicie: Czasu suchości y w głodzie przy modlitwie o deżdż. — Na miłościwe lato, albo iubileusz. — Na dziękowanie za takie pospolite wszystkie królestwa do-

- brodziaństwo, abo wygranie bitwy y tryumph. — Przy oddawaniu ślubow Panu Bogu obiecanych w Częstochowey, gdy się Krol I. M. ze Szwecyey wrocil (1599). — Na dziekowaniu kościelnym za wrocenie Krola I. M. ze Szwecyey, kazanie. W Warszawie w dzień św. Helżbiety. (Przedruki powyższych Kazań przyg. z r. 1610 — obacz wyżej str. 146).
- 3) Od str. 273—327 idą Kazania sejmowe (w liczbie ośmiu). Jest to ich drugie wydanie. Uwagi o tekście ich i o opracowaniach ob. niżej pod Kazania sejmowe.
- 4) Od str. 327—349: Kazania o miłosierdziu. (Ob. pod: Bractwo). Jest ich pięć.
- 5) Od str. 349—357: Do bractwa miłosierdzia i św. Łazarza ku spolnej miłości pobudka pierwsza... i wtóra...
- 6) Od str. 357—382: O boju i żołnierstwie chrześcijańskim z duszami nieprzyjaciół (kazań pięć).
- 7) Od str. 382—424. Pogrzebne kazanie pierwsze... Takich kazań jest sześć; z tych jedno na pogrzebie król. Anny (tu jej piękna charakterystyka), drugie na pogrzebie król. Anny z Rakus. Kończy na str. 419: Kazanie o śmierci, które się i na pogrzeby przyda.
- 8) Łączą się z tem idące od str. 425—442 trzy kazania: o sędzie po śmierci, o mękach piekielnych, o chwale niebieskiej. — Na str. 442—3: 12 karty zbywało kwoli niektórym przyjaciółom przyłożyło się... Kazanie o męce pańskiej O. Stefana Tucjusza S. J.
- 9) Poczem idzie: Registr rzeczy przedniejszych w tych Kazaniach (4 k. sygn. Kkk) — (ale karty te bywają w niektórych egzemplarzach oprawiane na końcu). Registr ten nie obejmuje „reczy przedniejszych“ z następującego dodatku do Kazań.
- 10) Dodatek ten obejmuje str. 444—529 i zawiera: a) Upominanie do Ewangelików y innych Niekatholików, z strony Zboru krakowskiego, zburzonego R. P. 1591, y przestroga do Katholików o zachowaniu się z nimi. b) Str. 468: Proces na Conföderacją. c) Na str. 504: Synod Brzeski (oraz jego obrona).
- Dodatek ten jest widocznie później dodrukowany, gdyż nie uwzględniono go ani w pierwszym ani w drugim Registrze.
- Jocher 3860. — Wierzb. II 1916. — Grabowski Skarga str. 509. — Otwinowski nr. 25. — Windakiewicz 1925 str. 120 i 146. — Mondelski Kazania pogrzebowe w Spr. gimn. w Cieszynie 1912 i gimn. tarnow. 1913. — Mitera Kazania pogr. w Pam. liter. 1912 (XI) str. 553. — Dobrzyńska i Koehler. Katalog 1929.
- Akad. — Bawor. — Czapsk. — Czarn. — Czartor. — Czetwert. — Darowscy w Teutyjowie — Dziedusz. — Dzików — Gnieźn. kapit. — Jagiell. — Jez. w Krak. —

- Kijów — Mogiła — Moszyń. — Morsztyn w Krak. — Norb. w Strah. — Olom. Studienb. — Ossol. — Pawlik. — Potockich w Raju. — Pozn. T. P. N. — Przeźdz. — Pusł. — Raczyna. — Szembek — Uniw. lwow. — Uniw. pragski — Warsz. uniw. — Wilno — Zamoj.
- Kazania o siedmi Sakrametach Kościoła Św. Katholickiego. Czynione y napisane od X. Piotra Skargi Societatis Jesu. Przy których były Kazania Przygodne o rozmaitych Nabożeństwach wedle czasu, które się w insze księgi wspolek z inemi drobniejszymi pismy tegoż X. Piotra Skargi włożyły y oddzieliły. Za dozwoleń Starszych. [Winieta]. Cum gratia et privilegio S. R. M. W Krakowie, w Drukarni Andrzeia Piotrkowczyka. Roku P. 1609. fol., 2 k., str. 669—846 i 1 k. nlb. (Registr).
- Jest to druga część „Kazań na niedziele i święta“ 1609, której bliższy opis obacz wyżej. — Otwinowski nr. 52.
- Toż... 1618. fol., str. 669—854 i 1 k. nlb.
- Stanowi drugą część „Kazań na niedziele“ 1618, o której obacz wyżej. — Otwinowski I. c.
- Toż... Societatis Jesu: Przy których były Kázania przygodne o rozmaitych Nabożeństwach; wedle czasu: które się w insze Księgi, wspolek z inemi drobniejszymi pismy tegoż Xiędza Piotra Skargi włożyły y oddzieliły. Za dozwoleń Starszych. Cum Gratia et Privilegio S. R. M. Naprzód w Krakowie drukowane 1618 a potem przedrukowane w Wilnie. w Drukarni Akademickiej Societatis Jesu R. P. 1737. fol., od str. 586—786.
- Stanowi dodatek do „Kazań na niedziele“ (o czem wyżej).
- Jocher 3860 b. — Otwinowski nr. 85. — Kraszewski Wilno IV 346, podaje także przedruk Wilno 1787 ale to wątpliwe.
- Wydania Kazań o sakr. z XIX w. (1809, 1833—6, 1871, 1891 i 1900) ob. w Bibl. XIX w. oraz Otwinowski nr. 109, 142, 165, 166, 173.
- Czarn. — Czartor. — Czetwert. — Jezuici w Krak. — Ossol. — Raczyn. — Warsz. uniw. — Wileń.
- Kazania seymowe... ob. wyżej
- Kazania na niedziele (1597) — Kazania

przygodne (1610, 1738) — Kazania o siedmiu sakram. (1600).

- Trzy pierwsze wydania Kazań (1597, 1600, 1610) wykazują znaczne różnice stylistyczne i rzeczowe. Rozbiera te różnice Chrzanowski w Pamiętn. liter. II 412. (W wydaniu z r. 1610 zostało opuszczone Kaz. VI o monarchji a w innych kazaniach stanowisko monarchiczne słagodzone. Natomiast wstawiono silny ustęp o niedoli chłopskiej). — Obacz również o tem Kot we wstępie do wydania w Bibl. Nar. 1926 (nr. 70) str. LXXXII.
- Skróceniem i spopularyzowaniem Kazań sejmowych jest „Wzywanie do pokuty“, o którym ob. niżej.
- Przedruki z w. XIX są częste: 1831, 1857 (Turowski), 1869, 1880, 1900. Ob. o nich Bibl. XIX wieku oraz Otwinowski I. c. nr. 114, 130, 139, 148, 172. — Jedno z nich wydał Löwenfeld po niem (1890). — Przekład francuski ks. Bergi wyszedł w r. 1916.
- Wydania z lat ostatnich są następujące:
- 1) Janika r. 1903 (wedle edycji 1600) 1904 i 1912.
 - 2) Chrzanowski wedle edycji 1597 (porównanej z edycją 1600 i 1610) z dodaniem wstępu zestawiającego Kazania z całą współczesną literaturą.
 - 3) Michalskiego w II tomie „Pism“ Skargi 1925, wraz z „Wzyw. do pokuty“.
 - 4) Kota Kaz. sejm. (Bibl. narod. nr. 70, 1926). We wstępie rozbiera program polityczny Kazań, kwestję czy były istotnie wypowiedziane na sejmie (nie!), rozkład treści, stosunek do Bellarmina i do innych dzieł Skargi (ustępstwa w sprawie monarchji), język i styl itp. Wydanie Kota daje tekst z r. 1597, ale u dołu poddawane poprawki i opuszczenia.
- O Kazaniach sejmowych ob. Witwicki Wiecz. pielgrz. I. — Mecherz. Hist. wymowy II 179. — Mickiewicz Liter. słow. I. — Słowacki Eus. Dzieła III 109. — Dziedusz. II 244. — Tarnowski Pisarze polit. II. — Zakrzewski w Kwart. histor. (1887) (recenzja Tarn.). — Bobrzyński Kazania sejm. 1876 (przedruk w jego „Szkicach“ 1921). — Szule Słowo o genezie i chronologii Kazań w Przegl. pow. 1898 I. — Sas w Prz. pow. 1898 I. — Załęski Jezuici (rok 1901—2). — Janowski Polityczeskaja diatel. 1907 (streszczenie polskie wydał Tad. St. Grabowski 1913). — Tad. Grabowski Piotr Skarga 1913 str. 418—440. — Fijałek Skarga jako prorok w Prz. pow. 1912. — Fidiński w Prz. pow. 1912 III. — Windakiewicz Skarga 1925 str. 158. — Sobieski Rola jezuitów (Ateneum 1901); Nienawiść wyznaniowa 1902; Czy Skarga był turbatorem w „Król a car“ 1912; Pamiętny sejm 1912. — Sas O Skardze wicherzycielu (w Przegl. pow. 1913). — Pawelski Z po-

- wodu poglądu 1912. — Berga Un prédictateur de la cour 1916 (tenże wydał równocześnie przekład francuski poprzedzony studjum o kazaniach) str. 226 i str. 332. — Matuszek O kość. polit. poglądach w Sprawozdaniu gimn. św. Anny 1913. — Chrzanowski W sprawie kazań 1926 (polemika z Kotem). — Białecki Powodowski a Skarga w Prz. homilet. 1926 sesz. II. — Brückner w Pam. liter. III 142.
- Kazania seymowe X. Piotra Skargi S. J. w Obecności Zygmunta III. Miane. Podług edycji w Krakowie roku 1600. Przedrukowane. [Winieta]. W Warszawie 1792. w 8ce, str. VIII i 259. Druk Pijarów.
- Jest to pierwsze osobne wydanie Kazań sejmowych a piąty ich przedruk z koleji. Obejmuje wszystkie Kazania sejmowe. Na początku: Krótka rzecz o życiu Skargi. Otwinowski nr. 103.
- Akad. — Branic. — Czarn. — Czartor. — Jez. w Krak. — Ossol. — Pawlikow. — Przeźdz. — Uniw. lwow. — Warsz. uniw. — Wileń. — Zamoj. — Zieliń.
- O czterech końcach żywota ludzkiego (1606)... ob. Costerach Franc. (w t. XIV str. 430).
- Dedykacja Boboli And.
- Na str. 187—219 idzie własna praca Skargi na ten sam temat: Przydatek y Summariusz o tychże czterech końcach żywota ludzkiego.
- W r. 1606 wyszły dwa różne odbicia. — W r. 1605 wydrukowali Jezuici w Krakowie tekst łac. tej pracy Costera.
- Toż samo jest zamieszczone w Kaz. przyg. (1610 i 1738).
- Otwinowski nr. 38 i 39.
- Messiasz Nowych Arianow, wedle Alkoranu Tureckiego. To jest: że Pan Moskorzewski z swioemi Arianymi takiego Chrystusa wyznawa, iakiego Mahomet w Alkoranie Tureckim opisał; y tak pisma rozumie; iako ie Mahomet rozumiał. Przez X. Piotra Skargę, Theologá Soc. Jesu. Za dozwoleń Starszych. (Winieta). W Krakowie, w Drukarni Andrzeia Piotrkowczyka, Typographá Krolá J. M. Roku Pańsk: 1612. w 4ce, k. nlb. 4, str. 66.
- Na odwr. tyt.: Do Czytelnika. Tu Skarga nazwany św. pam.: „Na końcu żywota swego Trzecie im to Zawstyżenie zotawil, acz nieco różne od pierwszych“. Skarga nazwany więc wyraźnie autorem.
- Na 2 k. nlb.: Przedmowa do wszystkich, chrześcijan w Koronie Polskiej. Tu mówi o bliskości nauki Mahometa i Arjan, Mo-

skorzewski kryje się pod kaptur konfederacji. Polemizuje z Mosk. na temat inkwizycji hiszp.

Całe to bowiem dziełko jest odpowiedzią na pismo Moskorzewskiego „Zniesienie wło-rego zawstydzenia“, a więc trypliką w sporze, jaki między r. 1600 a 1612 toczył się między Arjanami a Skargą. Obacz tom XXII str. 591 oraz pod Śmiglecki Marcin, Bellarmin, Wujek, Gurski, Łaszcz.

Rozdział wstępny p. t.: „Jako Mahomet uczył ewangelii“, poczem w 12 rozdziałach przechodzi artykuły arjańskiej i tureckiej niewierności. Autor zestawia Alkoran z pismami Moskorzewskiego i staraszy wykaż 12 zasadniczych twierdzeń podobnych

Zachodzi pytanie, czy Skarga jest autorem?

Styl jest dość uboższy, również zwraca uwagę erudycja w Alkoranie. Nie może ona jednak rozstrzygać, gdyż nie jest wykluczone, iż Skarga w pewnej chwili obeznał się z jakimś przekładem Alkoranu. Zresztą należy pamiętać, iż już z XVI w. istnieje rękopiśmienny traktat, zestawiający naukę Socyna z Alkoranem, pióra Hier. Balińskiego (z roku 1595). Traktat ten — pozostający dotąd w rękopisie (z bibl. petersb., obecnie Uniw. warsz.) opisuje Bodniak w Reform. w Polsce 1928 nr. 20 str. 110. Kto wie czy traktat ten nie jest podstawą i niniejszej polemiki?

Także i Kalwini od r. 1575 walczyli z Arjanami, wskazując na podobieństwo ich nauk z Alkoranem (ob. str. 99 pod Simler).

Poważniej przeciwko autorstwu Skargi świadczy świadectwo Wielowieckiego (Diarium III. 93). Ten pisze, iż wydał to Łaszcz, „sub nomine Skargae“. Na tej podstawie — łącznie z kryteriami językowymi — można istotnie zakwestjonować autorstwo Skargi a przynajmniej je Łaszczowi. Ks. Otwinowski pod nr. 9 pisze: „Ze Łaszcz podszwaja się pod Skargę to nie zadziwi nikogo, jeżeli uwzględni, że Łaszcz w licznych pismach, które po sobie zostawił, nigdy nie występuje pod własnym nazwiskiem. U Wielowieckiego znajdujemy sześć pseudonimów Łaszcz: Słopeki, Paulinus, Skarga, Żebrowski, Tworzydło, Isiora — Próbkę Messiasza można już znaleźć cztery lata przedtem w piśmie, być może samego Łaszcz, wydanem pod zmyślonem nazwiskiem Jana Gurskiego“.

Obacz niżej: Zawstydzenie... oraz Kazania na niedz. z r. 1609, gdzie Skarga zamieścił swoje kazanie polemizujące z Arjanami. Nies. (I wyd.) III 719 (podaje błędnie datę 1604). — Dzedusz. II 335. — Grabowski Lit. arjańska... oraz Skarga str. 625 — Joher 3522. — Otwinowski l. c.

Akad. — Czaps. (Muz. N.) — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Krasiń. — Ossol. — Pawlik. — Warsz. uniw. — Wileń. — Zamoj.

— Miłosierdziu (O)... ob. Kazania przygodne (1600).

— Modlitwy nazwane Gospodarstwo... (1601, 1606)... ob. Modlitwy.

Skarga jest autorem przedmowy dodanej do wydania z r. 1606. — Niesiecki (a za nim Brown) przypisują autorstwo Jędrz. Boboli. — Maciej. III 62. — Otwinowski nr. 40.

W tomie XVII str. 278 opisano wydanie I z mylną informacją, iż przedmowa Skargi znajduje się przy tom I wydaniu. W rzeczywistości jest ona dopiero przy II wydaniu, nieopisanem przez mego ojca. Egzemplarz II wydania (z r. 1606) miał niegdyś ks. Scipio; dziś on nieznan.

— Żołnierskie nabożeństwo. To jest: Nauki y Modlitwy, y Przykłady do tego stanu służące. Pisane od X. Piotra Skargi, Societatis Jesu. Z dozwoleniem Stárszych. Cum Gratia & Priuilegio S. R. M. w Krakowie, U Wdowy Jákubá Sybeneychera. Roku Panskiego, 1606. w 16ce, k. 4 nlb. i str. 131.

Karta tyt. w ozdobnej ramce. Dedyk. Janowi Kar. Chodkiewiczowi i Stan. Żółkiewskiemu, datow w pierwszą niedz. postu 1606.

Część I zawiera Żołnierskie Nauki, ujęte w 15 rozdziałów (str. 1—64). Mówi o uważaniu stanu żołn., o nabożności żołnierza, na jaką wojnę może się żołnierz pisać (wykład o godziwości wojen), o pokoju pospolitym, o prawach żołnierskich, o cnotach rycerskich, o karości, o potrzebie (bitwie), o zabawach i łupiestwach. — Część Wtóra (str. 65—98) zawiera Modlitwy żołnierskie (Skargi i z Psalmów). — Część III (str. 99—131): Pobudki do żołnierzy w podkaniu z pisma ś. Poczem: Przykłady nabożnego męstwa (najprzód czerpane z pisma św., potem z historii chrześcijańskich).

Z tego wydania przedrukowane w Kazaniach przygodnych 1610.

Przekład czeski z r. 1634 ob. pod Söldat. Wielowiecki II 113. — Otwinowski nr. 41. — Joher 6787 (z mylną datą 1608) — Pełakowski w Sprawozd. gimn. zloczowsk. 1913 i w Księdze pamiątkowej 1913. — Windakiewicz P. Skarga 1925 str. 66. — Dzedusz. II 273. — Janowski Polityczkaja diatelnost 1907. — Grabowski Skarga 1913 str. 547 (zestawia to z dziełem Possewina II soldato).

Naśladował to Starowolski w Prawym rycerzu, o czesa Bielak w „Studjach staropolskich“ (dla Brücknera) 1928.

Czarn. — Muz. Nar. (Czapski) — Petersb. publ.

— Żołnierskie Nabożeństwo, To jest Nauki y Modlitwy, y Przykłady do tego stanu służące. Pisane od X. Piotra Skargi, Societatis Jesu. Teraz wtory raz przedrukowane. Z dozwoleniem stárszych. W Krakowie. W Drukárniey Fránciszká Cezáreoy, Roku Páńskiego, 1618. w 16ce, k. nlb. 2, str. 104.

Paginacja jednakże błędna, bo str. 70—89 są opuszczone, tak że właściwie jest str. 84.

Rozpoczyna przedmowa: Do Czytelniká; tu powiedziano, iż Skarga przed kilku laty wydał tę książeczkę i przypisał hetmanom Chodkiewiczowi i Żółkiewskiemu. Zaś Żółkiewski teraz będąc Kanclerzem i Hetmanem W. Kor. swoim nakładem kazal przedrukować i dodał do tego pismo podobnej treści: Bellator Christianus. (Ob. w tomie XII pod Bambus).

Żoń. Nauki idą w tem wydaniu do str. 36. — Od str. 37—64: Modlitwy. — Od str. 65—95: Pobudki.

Do niniejszego wydania doprawiane jest równocześnie wydane drugie dziełko z napisem: „Z Swazoriey Seneki, filozofa y innych niektórych authorow. Zebrał żołnierz jeden w obozie pod Tatarzyszczami, z męnych przykładów pobudkę do cnoty“, o czem ob. pod Seneka w t. XXVII str. 381 (jest to praca Stan. Żółkiewskiego).

Otwinowski nr. 63. — Joher 6787. — Niesiecki III 719.

Bawor. — Chrept. — Czartor. — Czetwert. — Jagiell. — Ossol. — Warsz. uniw. — Wileń.

— [Toż pod tyt.:] Żołnierz Chrześcijański nauką z Pisma św. y Oycow św. y przykłady y modlitwy przeciw nieprzyjaciolom Krzyża św. przez X. Piotra Skargę Soc. Jesu uzbroiony Roku 1618; a teraz znowu do druku podany w Poznaniu, w drukarni Woyciecha Regulusa Młodniewicza, 1677. Nakładem Jerzego Naramowskiego, herbu Łódzia, Opata Koronowskiego. w 8ce, str. 128 i k. nlb. 4.

Joher 6787. — Nies. II 719 i III 339. — Otwinowski nr. 74.

Dzików — Krasiń. — Warsz. uniw. — Zamoj.

— Żołnierskie Nabożeństwo: to jest, nauki y modlitwy y przykłady do tego stanu służące. Pisane od X. Skargi, Societatis Jesu. A teraz znowu sumptem Nayiaśnieyszego Jana III, Krola Polskiego do druku podane. Roku P. MDCLXXXVIII. W Oliwie, Drukował

Johann Jakob Textor, Factor. w 8ce, k. t., str. 135. (Antykwą).

Na str. 119—133 dodano tu, jak w wydaniu z r. 1618: Z Swazoriey Seneki, filozofa. Na str. 133—135 Bogarodzica. I w tym roku wyszedł w Oliwie Bembusa: Bellator Christianus (obacz).

Joher 6787 d. — Otwinowski nr. 75. Dzików — Ossol. — Pusz. — Warsz. uniw.

— Żołnierskie Nabożeństwo powołaniu wojskowych ludzi właśnie służące: dla większego zaś onychże pożytku z francuzkiego na polski język przetłumaczone, y z osobliwszym nauk y modlitw żołnierskich przydatkiem, ktore się z ksiąg W. X. Piotra Skargi, Societatis Jesu wzięły, do druku podane. Roku 1748. W Wilnie, w drukarni J. K. M. Akademickiey Soc. Jesu. w 12ce, 9 k. nlb., str. 316 i 8 k. nlb. Regestru.

Na odwrocie k. tyt. herb Radziwiłłów. Dedykacja Januszowi i Karolowi Radziwiłłom przez wydawcę, podpisanego M. K. S. J. czyli M. Kurzenieckiego. — Żołnierskie nabożeństwo Skargi przeplatane jest modlitwami, tłumaczonemi z francuskiego. Na str. 176 Litania do świętych Rycerzy. Kończy Bogarodzica (bez wykładu). — Nauki Skargi ujęte w formę pytań i odpowiedzi. Janocki Pol. lit. I 61 i 67 przynosi wiadomość, że przerobiła w ten sposób i uzupełniła dziełko Skargi Fr. Ursz. Radziwiłłowa. — Obacz o tem wydaniu tom XXVI str. 109.

Joher 6921, 6930. — Otwinowski nr. 93. Ossol.

— Żołnierskie Nabożeństwo powołaniu wojskowych ludzi właśnie służące; dla większego zaś onychże pożytku z francuzkiego na polski język przetłumaczone, y z osobliwszym nauk y modlitw żołnierskich przydatkiem, ktore się z ksiąg W. X. Piotra Skargi Societatis Jesu wzięły, do druku podane. Roku 1759. W Wilnie, w drukarni J. K. M. Akademickiey Societatis Jesu. w 12ce, k. 9, str. 314 i 8 k. Regestru.

Jest to przedruk edycji Radziwiłłowej. Mój ojciec wspominał to wydanie w t. XX str. 405, a tylko przez błąd druku położono tam datę 1754 zamiast 1759.

Otwinowski nr. 94. Czarn.

— [Toż, p. t.:] Żołnierskie nauki y nabożeństwo, oraz reguły o powo-

łaniu do stanu żołnierskiego... przedrukowane. Łowicz 1763. w 12ce, str. 104.

Na str. 72—80 Litania żołnierska do świętych wojowników oraz modlitwy do spowiedzi i komunii św. Ma to być przedruk z wydania Kazań przygod. 1610.

Otwinowski nr. 95. Bibl. X. Polk.

— [Toż, p. t.:] Żołnierz Chrześcijański, czyli zabawy pobożności chrześcijańskiej dla stanu żołnierskiego na widok podane. Roku P. 1789. Z pozwoleniem Zwierzchności. (Winieta). W drukarni uprzywilejowanej Sandomierskiej. w 12ce, str. 122 i 2 k. nlb. (spisu).

Dedykacja J. K. Chodkiewiczowi i St. Żółkiewskiemu jak w wyd. I.

Na str. 106 Namowa do żołnierzy w samej potrzebie z dołączeniem pieśni Bogarodzico z wykładem (z żywota św. Wojciecha).

Otwinowski nr. 101.

W r. 1809 wyszedł przedruk Żołn. naboż. w Połocku (ob. Bibl. XIX w.).

Czartor. — Jagiell. — Pawlik. — Warsz. uniw. — Wileń. — Zamoj. — Zieliń.

— [Toż (przekład czeski) pod tyt.:] Pobożny Soldát, to gest: naučenj, modlitby příkladové soldátskému životu příslusné. W polském jazyku od etihodného kneze Petra Skargi, Towaryśstwa Geżissowého, sepsán: nynj w českém wydán. S dovolenjm Oswjčeného a Neywywysšenégssiho Knižete Pána, Pana Arnossta Kardynala z Harrachu, Arcybiskupa Pražského etc. Wytlačen w Praze, Léta 1634. w 12ce, k. 90 nlb.

Przypisany Zdenkowi Lwowi Libsteinskemu Hrabí Kolowratowi przez Tom. Ignacego Placalię (tłumacza).

Otwinowski nr. 70.

Norb. w Strahowie — Praski uniw.

— Napomnienie od W. O. X. Piotra Skargi S. J. Nayaśnieyszemu Władysławowi Króliewiczowi, będącemu w ósmym lecie wieku.

Ob. Żywoty Świętych (1603).

— Obrona Synodu... ob. Synod Brzeski (1597).

— Opisanie i oborona sobora ruskogo Berestejskogo w roku 1596. miesiecia Oktebra, pristojne od starszych ugromażonogo. [Ornament taki sam jak na drukach Pinczowskich np. Silwiusa

Oratio]. W Wilnie. Roku Bożego narozenia 1597. w 4ce, k. 3 nlb, kart znaczonych bukwami 60.

Tytuł w ramce. Po tytule na 2 k. przedmowa. Jest to przekład „Synodu Brzeskiego“ (ob.). Przedruk w Pam. polem. liter. III.

C. Studziński w Pam. liter. 1906 str. 510 oraz Rozpr. Akad. Um. (filol.) XXVIII str. 69. (Wedle niego tłumaczem i wydawcą był H. Pocij). — Skarabanowicz Apokrisis Filareta. — Grabowski Skarga. — Treliak Skarga 1912 str. 173. — Otwinowski nr. 22. Bibl. publ. Wileń.

— Pobudek (Pięć)... ob. Kazania przygodne.

— Pobudki do modlitwy czterdziestogodzinney (1600)... ob. Kazania przygodne.

— Pobudki ku enocie... ob. Czytania.

— Pobudki do modl. czasu wojny... ob. Kazania przygodne.

— Pokłon Panu Bogu Zastępow, Za zwycięstwo Inflantskie, nád Carolusem Xiążęciem Sudermáńskim, dane od Pána Bogá w dzień S. Stánisláwa, 27. dnia Septembra, Roku Pán: 1605. nád Rigá v Kircholmu, zá szczęściem Krolá I. M. y spráwą Hetmána nawyższego W. X. Litewskiego, Pána Carola Chodkiewicza. Ná który czynione iest Kazanie przy obecności Krolá I. M. w Niedziele, 16. dnia Octobra, w Krákwie ná Zamku, y powtorzone w drugá idącą Niedziele, od X. Piotra Skargi, Societatis Iesv. Przydane iest Dziękowanie zá zwycięstwo Multáńskie, przed piąciá lat od Pána Bogá dane, aby się pamiątká iego y wdzięczność ku dobroci Boskiej nád tym Krolestwem wznawiała. W Krakowie. W Drukarniey Andrzeia Piotrkowczyká. Roku Páńskiego, 1605. w 4ce, kart nlb. 15 (sygn. D₃).

W tem wydaniu przeważna część tytułu drukowana kursywá łacińską.

Na początku wykazuje nieszczęścia wywołane wojnami. Wspomina o prześladowaniach katolików przez Szweda. Podnosi wielkość zwycięstwa. Wypomina grzechy królestwa, niedbalstwo, zaślepienie na sejmach, upór ludzi młodych.

Od k. C: Dziękowanie kościelne za zwycięstwo multáńskie (bez osobnego tytułu). Pierwsze kazanie zajmoje więc k. 7, drugie również k. 7.

Otwinowski nr. 35 (podaje k. 7). — Grabowski Skarga str. 542.

Bawor. — Czapsk. (M. N.) — Czarnec. — Czartor. — Ossol. — Petersb. publ. — Zamoj.

— Pokłon Panu Bogu Zastępow, Za zwycięstwo Inflantskie nád Carolusem Sudermáńskim Xiążęciem, dane w dzień S. Stánisláwa 27 dnia Septembra, Roku 1605. nád Rygá v Kircholmu, zá szczęśliwą spráwą Hetmána nawyższego W. X. Litewskiego J. Mći Pana Jána Carolusa Chodkiewicza. Ná który czynione iest Kazanie przy obecności Krolá J. Mći w Niedziele 16. dnia Octobra w Krákwie ná Zamku, y powtorzone w drugá idącą Niedziele, od Kaznodzieię Krolá J. M. X. Piotra Skargi Soc. Jesv. Wydane od iednego który był na tym Kazaniu. w Wilnie. Roku Páńskiego 1605. w 4ce, kart 11.

Druk tytułu przeważnie gotykiem. — Tutaj brak „Dziękowania“.

Przedruki z r. 1610 i 1738 ob. pod „Kaz. przyg.“. — W r. 1809 wyszedł przedruk w Połocku.

Otwinowski nr. 36.

Bibl. król. w Sztok. — Ossol. — Wileń.

— Proba Zakonu Societatis Iesv. Pisána od X. Piotra Skargi Societatis Iesv. Z poruczenia stárszych. Probasti nos Deus, igne nos examinasti, sicut examinatur argentum. Psal: 65. Igne ne examinasti, & non est inuenta in me iniquitas. Psal: 16. W Krakowie, W Drukarni Andrzeia Piotrkowczyká, Roku Páńskiego, 1607. w 8ce, k. nlb. 5, str. 124 i k. 2.

Rozpoczyna przedmowa (5 stron): Zasmvcnym synom koronnym. — Tu mówi, że jest to przeróbka dziełka „Na artykuł“ (obacz). Datowana w Krakowie w W. Środe 1607. Poczem Registr tych Książek.

Dziełko dzieli się na 4 części czyli próby. Skarga opisuje w nich rozwój Towarzystwa Jezusowego, pożytki w usłudze Kościoła i Polski, potwarze i prześladowania od nieprzyjaciół, męczeństwa doznane. Mówi o Anglii, Wenecji, Flandrji, Francji, Niemcach, ale dużo i o Polsce. Na str. 45 mówi o wpływie jezuitów: Pomnię iż w radzie Páńskiej u nas dwa katolików ledwie było znaleźć, dziś z łaski Bożej ledwie w niej kilku heretyków upatrujem. Na Litwie wiara katolicka konała, a dziś kwitnie. Kończy (str. 118): Zamknięcie z upomnieniem kapłańskim zwłaszcza do

katolików (gdzie wysławia karność, pobożność, szkoły zakonu).

Przedruk z r. 1610 i 1738 obacz pod „Kaz. przyg.“. — W roku 1814 przedrukowane w dziełku pt. „Obrona Jezuitów“ wraz z „Na artykuł“... (z przedm. Woronicza). Wiczn. VIII 240—1. — Jocher 9298. — Otwinowski nr. 45 i 110. — Berga Un prédicateur str. 257. — Grabowski Skarga 1913 str. 574. — Janowski Polit. Diejatelność 1907.

Bawor. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Ossol. — Warsz. uniw. — Wileń. — Zamoj.

— Proces Konfederacye. [Winieta]. Roku Páńskiego, 1595. w 4ce, kart 20 nlb. (sygn. A—Eiii). (Druk gocki).

Z drukarni Łazarza w Krakowie.

Na odwr. k. t. cytat łaciński z Bezy, w którym tolerancje panująca w Polsce i Siedm. nazywa „diabolica“ i stwierdza, że poza Polską niema nigdzie tolerancji religijnej. Ustęp ten przytacza Skarga również w kazaniu na 5 niedz. po 3 Królach.

Dzieło jest dalszym ciągiem polemiki z różnowiercami wywołanej piśmem Skargi: Upominanie do ewangelików 1592, o którym niżej.

Dzieli się ono na 4 części. Część 1a: o wolności na taką odmianę kościołów. Część 2a: o penowaniu (sic) albo karaniu o religiję i fałszywych prorokach. Część 3a: co za pokój jest, którym się konfederacya ta pokrywa. Część 4a: o szkodach i utratkach, które herezye Chrześcijaństwu i policynom albo rzeczom posp. przynoszą. — Kończy: Zamknięcie do katolików.

Skarga zwalcza konfederację Warszawską z r. 1573, której ponowienia domagali się różnowiercy. W związku z tem stoi „Podpora“ ob. w t. XXIV str. 414 — i cały szereg innych wspomnianych tam broszur (Rozmowa, Konfederacya). — Przeciw temu ogłosili ewangelicy odpowiedź: Obrona przeciw Processowi Confoederacye... ob. tom XXIII str. 229. (Należy sprostować podaną tam datę 1574. Obrona wyszła w r. 1595, skoro mówi: „mało nie 20 lat temu Konfederacya powstała“). Być może, że „Obrona“ wyszła z pod pióra Grz. z Żarnowca.

Rękopiśmienny traktat polemiczny Hier. Bałińskiego przeciw konf. warsz. z okazji zburzenia zboru, a więc analogiczny do dziełka Skargi, opisuje Bodniak w Ref. w Polsce 1928 nr. 20 str. 110.

Odpowiedź Glicznera (Apelacya którą się popiera Obrona 1598) ob. w t. XVII str. 166. — Por. Emporinus.

Friese III 29. — Jocher 9771. — Nies. III 719. — Maciej. III 47. — Wierzb. II 1814. — Wielew. III 200. — Grabowski Skarga 1913 str. 394. — Rembowski Kon-

fed. i rokosa (1906) str. III i nast. — *Dzied. II 101.* — Sobieski Nienawiść tłumów str. 185 i 90. — *Völk. Protestant. 1910 str. 86.* — Otwinowski nr. 16. — Por. też literaturę zaraz niżej podaną. Czarn. — Czartor. — Czetwert. — Dzików — Gdańska miej. — Jagiell. — Kórnik — Ossol. — Toruń. — Warsz. uniw. — Zamoj.

— Proces na Konfoederacją, Z poprawą y odprawą przeciwniká, który sie ozwał ganiąc wywody przeciw tey Konf: ktorem sie ona słusznie wmarza. [Winieta]. Roku Pańskiego 1596. w 4ce, k. tyt. i str. 70 (sygn. A—liii).

W odpowiedzi na powyżej wspomnianą „Obronę“ wydał Skarga niniejsza replikę. Jest ona powtórnym wydaniem poprzedniego dzieła. Pierwsza część i czwarta nie są przerobione. Tylko część druga i trzecia są rozszerzone.

Przeciw temu pismu wydali różnowiercy tryplikę z napisem: *Obrona powtorzona Confoederacye i Processu...* o czem obacz tom XXIII str. 229.

Obok tej trypliki polskiej istnieje i inna łacińska, pióra Klemensa Polusa pt. *Historia Conf. Polon. Debrenci 1596* (właściwie w Wilnie). Obacz t. XXIV str. 469; egzemplarz nie jest znany.

Dalszym ciągiem teje polemiki jest „Discurs“ Skargi, będący przeróbką Procesu, oraz wywołane nim „Responsy“ (o czem ob. tom XXVI str. 257 i 259). Cała ta polemika o Konfed. nie doczekała się wyczerpującej monografii.

Edycja z datą 1573 nie istnieje. Bywa tak cytowana, co pochodzi stąd, iż na egz. Branic. dopisano na tytule błędnie datę 1573. — Również nie istnieje edycja 1576.

Przedruki z r. 1600, 1610, 1738 obacz pod Kazania przygodne.

Friese Beiträge II 59. — Rembowski I. c. (rozróżnia mylnie dwie edycje „Processu na konfed.“ i raz cytuje błędnie „przeciwko tey Konfed.“ zamiast „przeciw“). — Sobieski I. c. — Maciej. Piśm. III 47. — Łukaszewicz Hist. br. czesk. str. 120. — Jocher 9776 a. — Nies. (I ed.) III 719. — Wierzb. II 1832. — Otwinowski nr. 18. — Berga Un prédicateur str. 237. — Sas Skarga turbatorem 1913.

Dziedusz. — Gdańsk. miej. — Kórnik — Ossol. — Pawlik. — Synod. wileńsk. — Warsz. uniw.

— *Processus Supplicationum, pro foelici successu belli Liuonici. Ad mandatum Illustr^{mi} ac Reverend^{mi} Domini, Domini Stanislai Karnkowski, Dei gratia Archiepiscopi Gnesnensis, Legati nati, Regni Poloniae Primatis, ac primi*

Principis, etc. per uniuersas Regni Pro-uinciarum Ecclesias indictus & publicandus. Anno Domini, 1601. Cracoviae, in Officina Typographica Andreae Petricovii. fol., kart 11.

Na k. 2giej rozpoczyna się odezwa Karnkowskiego z Łowicza 27 Apr. 1601, gdzie pisze, że rozsyła kaznodziejom na wzór *exhortationes ex enjadam pii viri libro excerptas.* (Ma na myśli Kazania przyg. Skargi 1600). Potem na 2 k.: *Do Żołnierzy, y w samey potrzebie.* (Rozpoczyna się: *Idziem w imię pańskie do tej posługi...*; kończy się: *Błogosław wam Pan Bóg a przypraw ręce do boiu i palce wasko do wojny.*) — Na k. 3ciej: *Odpis kazania abo pobudki do modlitwy czasu wojny, przez iednego theologa napisane, potrzebie terazniejszey służące.* — Ob. tom XXV str. 254 (gdzie podano mylnie k. 4).

Grabowski P. Skarga 1913 str. 524.

Czartor. (frag.) — Jagiell. — Ossol.

— *Przestrodze (O) narodów ruskich...* ob. Kazania przygodne (1600).

— *Przestroga ku naprawie obyczajów...* ob. Wzywanie (1688).

— *Przestroga do Katolików o zachowaniu się z Heretykami...* ob. Kazania przygodne (1600).

— *Rzeczach (O) ostatecznych (o śmierci, o sądzie, o mękach, o chwale)...* ob. Kazania przygodne (1600).

— *O rządzie y iedności (1590)...* ob. Jedności (O).

— *Skarga wzbudzony...* ob. Wzywanie do pokuty.

— *Soldat (Pobożny) to gest naucenj, modlitby, przykładowe soldatskemu żywotu prjślusne (1634)...* ob. Nabożeństwo.

— *Synod Brzeski.* [Winieta]. W Krakowie: W Drukarni Andrzejá Piotrkowczyká, 1597. w 8ce, kart nlb. 27 (sygn. A—Gij).

Są z tego samego roku dwa różne odbicia.

Różnice między niemi są następujące: 1) Różne ramki na tytule (w wydaniu I ramka o brzegach złożonych z drobniutkich niby listeczków, w wyd. II o brzegach z prostej linii), 2) W wydaniu I wiersz drugi tytułu: *Brze*, w wydaniu II: *Brze-*. 3) Różne winiety. 4) Układ czcionek nieco odmienny. 5) W wyd. I sygn. Dii zam. Cii. Różnice są więc minimalne. Za pewne dziełko rozeszło się szybko i wymagało nowej edycji. Edycje ta są u Czarc. Na karcie 2 i 3: *Przedmowa. Karta 3cia v. zaczyna się od wyrazów: Namowa Posłów Krola J. M. do oddzielonych w Brze-*

ściu, którzy Synod S. rozrywać chcieli. — Samo dzieło składa się z dwóch części. W pierwszej części opisuje przebieg synodu a kończy „listem uniej“. W części II zatytułowanej „Obrona Synodu Brzeskiego“ (sygn. C₂—G₃) w 12 rozdziałach zwalczą zarzuty czynione Synodowi przez Nikifora, Bałabana, Kopystyńskiego. Na końcu mówi o „potwarzach“.

Dziełko to stało się punktem wyjścia dla bardzo ożywionej polemiki. I tak odpowiada na nie „Ekthesis“, o którym obacz tom XVI 31. — O polemice Arjanina Brońskiego (Philaleta) po polsku i po rusku ob. tom XIII str. 360 (Apokrisis 1597). — Brońskiemu odpowiadał znowu Arcudiusz (Pociej) w dziele pt. *Antirrhesis* (ob. tom XII 204).

O dziełku Kopystyńskiego ob. pod Zawitniewicz.

O przekładzie Pocieja ob. Studziński w *Rozpr. A. U.* (filol.) XLVIII — oraz wyżej pod „Opisanie i Oborona“.

O książce Smotryckiego (Trenvs albo Lament 1610) stojącej z tem w związku ob. pod Smotrycki — a niżej obacz odpowiedź Skargi Smotryckiemu (Na treny 1610).

Książka o synodzie była kilkakrotnie przedrukowana. Obacz przedruki pod Kazania przygodne (1600, 1610, 1738).

W r. 1874 wyszedł przedruk w Poznaniu; w r. 1885 w Krakowie. Rosjanie przedrukowali w r. 1882 w t. VII *Istoricz. Bibl.* (ale nie wedle pierwodruku) i w r. 1903 w *Pam. polem. liter.* III str. 183 (wraz z przekładem białoruskim Pocieja). Jocher 7989, 7510 (ma format 8vo). — Krasz. Wilno IV (podaje jako autora Śmigleckiego i jako druk wileński). — Niesiecki III 719. — Wiszn. VIII 292. — Wierzbowski II 1853. — Tretiak P. Skarga 1912 str. 173. — Skarabanowicz *Apokrisis.* — Janowski *Polit. diejatelnost.* — Likowski Unia 1906. — Pelesz *Gschichte.* — Brückner w *Kwart. hist.* 1896 str. 590. — Grabowski Skarga 1913. — Otwinowski nr. 19 i 20.

Czapski (M. N.) — Czarn. — Czartor. — Dzików — Glogier — Gdańsk. miej. — Kórnik — Krasin. — Ossol. — Szembek — Toruń. — Wileńsk. — Zamoj.

— *Na Threny Y Lament Theophilá Orthologá, Do Ruśi Gręckiego Nabożeństwa, Przestroga X. Piotra Skargi Societatis Iesv.* [Tu winieta: maskaron wśród splecionych dwóch rogów obfitości]. W Krakowie, w Drukarni Andrzejá Piotrkowczyká, Krolá I. M. Typograpbá. 1610. w 4ce, k. nlb. 8, str. 117 (właściwie 115).

Przypis na dnu k. Benedyktowi Woynie, bisk. Wileńskiemu, datowany w Wilnie

1 Septem. 1610. Tu mówi, że cerkiew w Wilnie jest rozdwojona na część stojącą przy powos. kościele i przy cerkwi Nalewajkowskiej. Z tej ostatniej cerkwi wyszło pisanie Orthologa. Pod koniec pociesza biskupa po klęsce pożaru, który 1 lipca zniszczył miasto, katedrę i wszystkie budynki biskupie.

Na 3ej karcie: *Do czytelnika pobożnego, a zwłaszcza do Rusi niezheretycznych greckiego y ruskiego nabożeństwa.* Tutaj odayła Orthologa do swoich pism o unji, które „przeszłego roku w druku się Krakowskim między Kazami przygodnymi odnowiły“. Nazywa go „Krywologiem“. Wreszcie idzie Rejestr części i rozdziałów.

Samo dzieło jest odpowiedzią Smotryckiemu na jego „Threnos albo Lament“. Składa się ono z 3 części. W cz. I omawia Skarga powody, które Smotryckiego skłoniły do Threnów: lament jego obłudny; miałby uad czem zawodniczą żale, ale nie nad Cerkwią. Jest on wysłannikiem protestantów, a nie przedstawicielem cerkwi. Zapatrywanie jego na kościół i rządu kościelne różne od zasad Cerkiewnych. — W cz. II zbija zarzuty na papieży i na kościół katolicki. Cz. III zawiera obronę nauki kościoła katolickiego w kwestji pochodzenia Ducha św., używania chleba praśnego, przyjmowania Sakramentu pod jedną postacią, czyśca i wzywania Świętych. W rozdz. 12 zamieszczony list Metropolity Kijowskiego Hipacego Pocieja w sprawie Krzywologa i Cerkwi „Nalewajkowskiej“. W rozdz. 13 umieszczony list Cyryla Lukarisa, posła do Polski w r. 1601 od Patriarchów Konstantynopolskiego i Aleksandryjskiego w języku łacińskim i w tłumaczeniu polskiem Skargi.

Na str. 2 powołuje się na pismo patr. Jeremiassa, „który tu wśród nas przemieszkował“, wystosowane do Niemców hereetyków. (Zapewne to pismo, o którym tom XVIII str. 533 z r. 1584?). — Na str. 17 mówi o tem „iż pod jednym najlepszym rządem“.

Na tę samą książkę (Trenos) odpowiedział Smotryckiemu Morochoowski (Paregoria 1612), o czem ob. w tomie XXII str. 568.

Wielow. III 27. — Jocher 9461. — Wiszn. VIII str. 320. — Otwinowski nr. 57. — Brückner w *Kwart. hist.* 1896 str. 612. — Janowski *Polit. diejat.* 1907. — Studziński w *Kwart. hist.* 1898 str. 168 (charakteryzuje to dzieło Skargi ujemnie). — Tretiak Skarga 1912 str. 252 i 322. — Likowski Unia brzeska 1906.

Akad. — Akad. petersb. — Czapski (M. N.) — Czarn. — Czartor. — Drohob. — Jez. w Krak. — Ossol. — Ostrow. w Ujeździe — Pawlik. — Petersb. — Warsz. uniw. — Wileńsk. — Zamoj. — Zieliń.

— *Vpominanie do Ewanyelikow y do wszystkich społem nie Kátholikow*

Iż o skądzenie Zborow Krákovskich gniewać się, y nie nowego y burzliwego zacząć niemają. [Tu winieta przedstawiająca maskaron wśród ozdób]. W Krákovie, W Architypograph: Królá J^o M. y Kościelnéy, Łazarzowéy. Roku Pańskiego 1592. w 4ce, str. 88.

Dzielko wywołane przez zburzenie zboru przy ul. św. Jana w maju 1591. Skarga broni zdania, że Konfederacja z r. 1573 nie została przez to zburzenie naruszona, a zresztą nie przyznaje Konfederacji znaczenia. Wykazuje, że jej „rady duchowne“ nie podpisały, tylko jeden duchowny wystraszony. Uważa ją za przeciwną policji (natrojowi) Rzeczyp. i za przeciwną rozumowi i dobrem obyczajom. Ta jego polemika z Konfederacją wywołała niebawem potrzebę uzasadnienia jej w dalszem piśmie Skargi: Proces Konfed., o którym wyżej.

Na str. 40 omawia spustoszenie kościołów katol. przez heretyki (w samym bisk. wil. mieli zabrać 600 kościołów katol.). Zwalcza zasadę, że pan może czynić z plebanem co zechce. Stara się zbagatelizować kwestję burzenia zboru wobec szkół moralnych, jakie państwo przez heretyki ponosi. — Od str. 51: Przestroga do Katolików, o zachowaniu się z heretyki. Wzywa do zniesienia Konfed. i wychwala ruchliwość różnowierców,

W tymże samym roku wyszło w Poznaniu drugie wydanie opisane poniżej (bez ważniejszych zmian?). Natomiast przedrukowując tę pracę w Kaz. o sakram. 1600 oraz w Kazaniach przyg. w r. 1610 podał Skarga dziełko to rewizji. Początek i następne końcowe pozostawił; ale kiedy w wydaniu z r. 1592, nacisk położył na walkę przeciw konfederacji, to w wydaniu z r. 1600, na pierwszym planie występuje sprawa rozwalonego Brogu w Krakowie.

Dalsze wydania są w Krak. 1691 i w Wilnie 1738 (w Kaz. przyg.) — oba przynoszą tekst z r. 1600.

Replikę ze strony różnowierców obacz pod: Respons w porywczą dany... (tom XXVI str. 256), a na ten znów „respons“ duplika jest pismo Skargi „Proces“ z r. 1595. Prawdopodobnym autorem „Responsu“ jest Broniewski.

Niesiecki III str. 718. — Bock I 555. — Jocher 9768. — Wierzb. II 1757. — Otwinowski nr. 13. — Bandtkie II 69. — Brown str. 375 (daje mylnie datę 1612). — Łukasiewicz Kośc. br. czeskich 139, Obraz Pozn. II 38, oraz Wiadom. o dyssydent. str. 107. — Windakiewicza P. Skarga 1925 str. 44, str. 181 i passim. — Berga Un prédicateur str. 231. — Grabowski Skarga

1913 str. 371. — Janowski Polit. diejatelność 1907.

Czapki — Czartor. — Gdańska miejs. — Kórnik — Krasinś. — Ossol. — Synod. ew. Wil. — Szembek — Uniw. Iwow. — Warsz. uniw. — Zamoj.

— Vpominanie do Ewangelikovy, y do wszystkich spolem nie Kátholikovy, Iż o skądzenie Zborow Krákovskich gniewać się, y nie nowego y burzliwego zacząć niemają. [Winieta z ornamentu roślinnego]. W Poznaniw, V Wdowy y Dziedzicow Janá Wolrabá, Roku Pańskiego M.D.XCII (1592). w 4ce, str. 88 (sygn. A—L).

Jocher III 9769. — Wierzb. III 2902. — Wojciechowska Z dziejów książki 1927 nr. 84 — Otwinowski nr. 14.

Celiński — Czartor. — Kórnik — Ossol. — Szembek — Warsz. uniw. — Zamoj.

— Ustanowienie Bractwa miłosierdzia po parafiach w Dyecezyi Płockiej w Warszawie 1777. w drukarni Nadw. J. K. Mei. w 8ce, k. 1, str. 77 i str. 280.

Zaczyna okólnik Mich. Jerz. Poniatowskiego Bisk. do str. 77 poczem kazania Skargi od 1—274 (i Czytania) — oraz List nuncjusza Jana And. Archetti od str. 275—280.

Ob. Bractwo. Jocher 7793 b. — Otwinowski nr. 97. Wedle notaty ręką mego ojca, ale bez podania biblioteki (może X. Polkowskiego?).

— Ustanowienie Bractwa miłosierdzia po parafiach w dyecezyi Krakowskiej. W Krakowie, drukarni Szkoły Głównej Koronney Roku Pańskiego 1784. w 8ce, str. 63 i 243.

Z listem pasterskim księcia biskupa M. J. Poniatowskiego na str. 1—63, datowanym w Krakowie 1 lipca 1784. Poczem na str. 1—106 pięć kazań Skargi o miłosierdziu, a od str. 106—243 Czytania Bractwa Miłosierdzia.

Ob. Bractwo. Otwinowski nr. 99. — Jocher 7793 c. Czartor. — Jag. — Ossol. — Wileń. — Zieliń.

— Ustanowienie Bractwa miłosierdzia po parafiach w arey dyecezyi Gnieźnieńskiej. W Łowiczu w drukarni nadwornej J. O. X. Prymasa. Roku Pańskiego 1786. w 8ce, str. 310.

Z listem pasterskim księcia biskupa Krakowskiego M. J. Poniatowskiego z dnia 1 lipca 1786. Od str. 67 pięć kazań Skargi o miłosierdziu i Czytania Bractwa miłosierdzia. Ob. Bractwo.

Dziedusz. II str. 47. — Otwinowski nr. 100. Czartor.

— Wsiądane ná Woynę Kazanie, Gdy Niezwyciężony y Bogu miły Krol Polski y Szwedzki, Zygmunt III. Pan nasz Miło: ná koniá swego do Iflant z woyskiem wsiadać miał. Czynione od X. Piotra Skargi Societatis Iesv, Káznodzieie tegoż Krolá I. M. w Wilnie w Niedziele po Narodzeniu przeczystey Mátki Bożey. Roku Pańskiego, 1601. [Tu winieta]. W Krakovie, W Drukárni Andrzejá Piotrkowczyká Roku Pańskiego, 1602. w 4ce, str. 27. (Druk gocki).

Na odwołanie k. tyt. „Do czytelnika sprzyjającego“. Tu Skarga opowiada, iż jeden minister heretycki w Szczecinie (Cramer) dostał przez swego „confoederata“ wypis sfałszowany tego kazania, przełożony na niemieckie. „Mianować się po tym może moją słuchacz i łomacz. Bo się jego wypis a cień mego kazania w Toruniu zjawił i tam się rozpisował a doszło się to, kto tam taki z Torunia na ten czas w Wilnie był a słowa jego, którymi moje kazanie szpeci, śląską go polszczyzną wydają“. (Widocznie słuchał kazania, spisał tekst i przesał go Cramerowi jakiś Ślązak, bawiący w Toruniu). Cramer zaś kazał kazanie po niem. wydrukować (ob. wyżej: Hauptfrage). Kazanie to miał Skarga w Wilnie 9 sept. 1601. Na str. 14 łączy na dowód autentyczności obecnego tekstu swego podpisy dostojników, którzy byli obecni na kazaniu. a potwierdzają prawdziwość tekstu.

Od str. 15—21 idzie „Kazanie poszepcone“ tj. tekst Cramera. Na początku jego zamieszcza Skarga łajanie owego ministra, który „abo w gospodzie abo w Toruniu pisał swoimi nie memi słowy“. Glossy na marginesach dodane przez Skargę prostują fałsz. — Od str. 22: Do wykładacza y glossatora Kazania mego Daniela Kramera Ministra w Szczecinie. Zaczyna się: Ty do mnie po Niemiecku, a ia do ciebie po polsku. Szukaj sobie przekładacza jakom i ja szukał..

Pismo Cramera ob. wyżej pod Hauptfrage. W obronie Skargi wystąpił Fryd. Bartsch (Jesuitenspiegel 1603).

Przedrukowane w Kaz. przyg. (1610, 1738) oraz w r. 1809 w Połocku.

Kraszewski Wilno IV str. 30—2 i 58. — Wielewicki III (Contio contra Cramerum). — Otwinowski nr. 29. — Windakiewicz (1925) str. 84. — Grabowski Skarga str. 526.

Akad. petersb. — Bawor. — Bibl. w Strengnassa — Czartor. — Dziedusz. — Ossol. — Toruń. — Warsz. uniw. — Wileń. — Zamoj.

— Dziesięć wywodów dla których Edmundus Kampianus, z Londynu, Soc. Jesu, wszystkie heretiki, co nauczeńsze w Anglię na dysputacją około wiary wyzwiał (Wilno 1584)... obacz Campianus (w tomie XIV str. 33).

— Wzywianie do Pokyty Obywatelów Korony Polskiej, y W. Księstwa Litewskiego. Przez X. Piotra Skarge Societatis Iesv. Loquar aduersus gentem, & aduersus regnum, vt eradicem, & destruam, & disperdam illud. Si poenitentiam egerit gens illa à malo suo, quod locutus sum aduersus eam, agam & ego poenitentiam super malo, quod cogitavi vt facerem ei Jeremiae 18. W Krakowie, W Drukárni Andrzejá Piotrkowczyká, Typographá Krolá I. M. Roku P. 1610. w 4ce, k. nłb. 2 i str. 32.

Rozpoczyna przedmowa dat. w kwietniu 1610.

Tu mówi, że napisał to dziełko na prośbę Fryd. Barsciusa. Bartsch towarzyszył wojsku polskiemu pod Smoleńsk, i tam padł ofiarą zarazy 21 listop. 1609 r. Część listu jego pisanego z Orszy 4 września 1609 r. przytacza Skarga w przedmowie. Bartsch radzi aby „wyprasować kila tysięcy egzemplarów, do czego pomoże starając się o jałmużnę“.

Część I składa się z 9 rozdziałów; wtóra część (od str. 16) taksamo (z godłem: „Królestwo się przenosi od narodu do narodu“).

Dziełko jest popularnem ujęciem tych polit. i obyczajowych myśli, które Skarga głosił w Kaz. sejm. i miało służyć dla propagandy. Stanowi przeto analogję do wydanego niemal równocześnie (1610) „Wzyw. do jednej zbaw. wiary“ (ob. niżej) — gdyż tam Skarga popularyzuje polemikę religijną całego swojego życia.

Dziełko to należy odróżnić od „Wzywania do pokuty“ przez X. J. L. (esiowskiego) z r. 1609, o którym ob. t. XXI. 2.

Jocher 6220. — Otwinowski nr. 55. — Janowski Polit. djatelń. 1907. — Grabowski Skarga str. 589.

W r. 1925 wyszedł przedruk w II tomie „Pism“ (wyd. Michalski).

Chrept. — Czartor. — Drohob. — Dzied. — Jagiell. — Jez. w Krak. — Ossol. — Warsz. uniw. — Wileń. — Zamoj.

— [Toż, p. t.:] Skarga Wzbvdzony, wzywający do Pokuty nieodwłoczney Obywatelów Korony Polskiej, y Wielkiego Xięstwa Litewskiego. Zwłaszcza pod ten czas dobytego na nas miecza Pogąńskiego Loquar aduersus gentē,

& aduersus regnum, vt eradicem, & destruaam, & disperdam illud. Si poenitentia egerit gens illa à malo suo, quod locutus sum aduersus eam; agam & ego poenitentiam super malo, quod cogitauit vt facerem ei. Jer. 18. Z dozwole-
niem Starszych. W Wilnie, w Drukarni Akademyi Societatis Iesv. (B. w. r.) [1618]. w 4ce, k. t. i str. 42 (sygn. F).

W liczbowaniu pomyłka, bo po str. 39 idzie 30, 31, 32.

Na odwrocie tyt.: Do Czytelnika. Tu powiedziano iż Barscius namówił Skargę do pisania tego traktatu, a Skarga dokończył go przed śmiercią ale nie wydał. Znacne osoby postarały się, aby Skarga wzburzony wiódł ludzi do pokuty. Data druku niewątpliwie 1618, gdyż to oznacza w tytule: „dobytego miecza pogańskiego“.

Łączy się to wydawnictwo z przedrukiem „Żołn. naboż.“ dokonanym w tym samym roku z impulsu Żółkiewskiego.

Catal. Schol. Piarum pod nr. 173 (kładzie na rok 1615). — Jocher 6220 (b i d) oraz noty. (Kładzie na rok 1613). — Otwinowski nr. 62.

Czarn. — Czartor. — Jagiell. — Ossol. — Petersb.

— [Toż p. t.:] Skarga Wzbudzony, wzywający do Pokuty nieodwłoczney Obywatelów Korony polskiej y W. Księstwa Litewskiego. Zwłaszcza pod ten czas dobytego na nas miecza pogańskiego... Jerem. 18. Z dozwole-
niem Starszych. W Krakowie, w drukarni Macieja Jędrzejowczyka. R. P. 1620. w 4ce, k. nlb. 3 i str. 7—44.

W przedmowie powołuje się wydawca na książkę Bembusa Kometa (Kraków 1619) i nawołuje czytelników do czynienia pokuty. Kometa ta pokazała się w grudniu r. 1618. (Ob. tom XII str. 457).

Jest to przedruk wydania Wileńskiego z r. 1618.

Chłędowski Spis 143. — Otwinowski nr. 67. Bawor. — Czarn. — Czartor. — Dziedusz. — Ossol. — Warsz. uniw. — Zamoj.

— Wzywanie do pokuty... Loquar aduersus... (itd. jak wyżej w r. 1610)... Jeremiae 18. W Krakowie, w drukarni Andrzeia Piotrkowczyka, typographa Krola J. M. roku P. 1610. Teraz roku 1688 toż Wzywanie do pokuty powtórzone, podczas niebezpieczeństwa w Krolestwie Polskim. Z dozwole-
niem urzędu duchownego. W Warszawie, w drukarni

Karola Ferdinanda Schreiberera, J. K. M. typographa. w 4ce, k. nlb. 24 (sygn. F₄).

Od sygn. E, idzie: Przestroga ku naprawie obyczajów chrześcijańskich. Jest tu mowa o początkach herezji w Polsce, z przytoczeniem dekretu konfederacji Korczyńskiej z r. 1438, konfederacji Wieluńskiej z r. 1424 i dekretu sejmu z r. 1564 przeciw heretykom.

Jocher 6220 e. — Otwinowski nr. 76.

Czart. — Ossol. — Warsz. uniw. — Zamoj.

— Wzywanie do pokuty obywatelów Korony Polskiej, y W Księstwa Litewskiego. Przez X. Piotra Skargę Societatis Jesu. [Tu tekst z Jerem. 18]. W Krakowie naprzód w Roku 1610 potym w Warszawie w Roku 1688. Teraz zaś toż wzywanie do pokuty z dozwole-
niem Zwierzchności Duchowney świeżo przedrukowane. W Wilnie w drukarni Akademickiej Societatis Jesu, Roku Pańskiego 1715. w 4ce, str. 1 nlb. i lb. 63.

Początek paginacji na odwr. k. t. Drukowane frakturą. Od str. 48: Przestroga ku naprawie obyczajów.

Jocher 6220 f. — Krasz. Wilno IV. — Otwinowski nr. 82.

Akad. — Czartor. — Krasiań. — Ossol. — Warsz. uniw. — Wileńs. — Zamoj.

— Toż... w Wilnie 1793. w 8ce. Notat. S. Przyłęckiego.

Wydania późniejsze z r. 1832 (Kaz. przyg.), 1843 (Kaz. niedz.), 1858 (Kaz. sejmowe), z r. 1866 (z przedmową wyjętą z wykładów Mick) i 1878 ob. w Bibl. XIX w. oraz Otwinowski nr. 122, 114, 130, 136 - 7, i 145.

— Wzywanie do iedney zbawienney wiary. Do ktorego przykładać się moze. Wzywanie do Pokuty. Obywatelów Korony Polskiej y W. X. Litewsk. Podane od X. Piotra Skargi Societatis Iesv. Seruate vnitate Spiritus in vinculo pacis, vnus Dominus, vna fides, vnum baptisma, vnus Deus & Pater omnium. Ephes. 4. Záchowaycie iedność ducha w zwiasku pokoiu. Ieden Pan, Iedna wiara, Ieden Chrzest, Ieden Bóg y Ociec wszystkich. Ephes. 4. [Winieta]. W Wilnie Drukował Ioseph Kárcan. Roku 1611. w 4ce, nlb. k 4 i str. 80.

Rozpoczyna „Czytelnikowi dobrej woley“; tutaj mówi, iż pismo niniejsze wyrosło z „Wzywania do pokuty“. Charakteryzuje łaćwowność szlachty wobec nowinek:

lada komu, samosłańcom i chleba chwytającym ministrom wierzą, nie radzi czytaniem się bawią, na książki żałują i choć im darujesz w kącie porzucą. — Poczem idzie Rejestr (na 3 stronach) i omyłki.

Dzielko składa się z dwóch części. W części I wyklada naukę katolicką o wierze, Piśmie św. i o Kościele; w II cz. nagania przywódzcom protestantyzmu ich sprzeniewierzenie się wierze i wytyka im zdróżności obyczajów oraz prześladowania. Uderza na Luteranów i Kalwinistów.

O stosunku do „Wzyw. do pokuty“ ob. wyżej. Przedruk wyszedł w r. 1835.

Bandkie Hist. druk. II 309. — Jocher 9465. — Nies. III 719. — Grabowski Skarga s. 609. —

Lukasz. Wyzn. helw. I 141. — Gadebusch Livl. Bibl. III 143. — Otwinowski nr. 58.

Bawor. — Czapski (M. N.) — Czarn. — Czartor. — Ossol. — Pawlik. — Raczyni. —

Warsz. uniw. — Wileń.

— Zawstydzienie Arianów, y Wzywanie do pokuty y wiary Chrześcijańskiej. Przy nim Kázanie o przena-
chwalebniejszey Troycy. Czynnione od X. Piotra Skargi, Societatis Iesv. Induantur qui detrahunt mihi pudore, & operiantur sicut diploide confusione sua. Psal: 108. Erubescant & conturbentur vehementer. Conuertantur & erubescant valde velociter. Psal: 6. W Krakowie, Z Drukarniey Andrzeia Piotrkowczyka. Roku Pańskiego, 1604. w 4ce, k. nlb. 4. i str. 99.

Na odwr. tyt. herb Gostomskich (Nalęcza). Dedyk. Jeronymowi Gostomskiemu z Leżenie, Wojewodzie Poznańskiemu, Staroście Sandomirskiemu, datowana 4 grud. 1604. Tu podnosi, jak bardzo cierpią mieszcza-
ny, rzemieślniki Rakowskie i innych miasteczek podgórskich i litewskich — z tego, że ich panowie wygnali kapłanów a przyjęli tułaczy włoskich i francuskich (Socyn i Statorius). Od str. 1 idzie „przedmowa“, w której wymienia po nazwisku obu kacer-
mistrzów. Mówi, że Śmiglecki odpowiedział im uczenie a on „łucną i krotszą mową“.

Dzielko jego dzieli się na 2 części a każda na 10 rozdziałów.

W cz. I mówi, że Arjanie nie są chrześcijanami i charakteryzuje siedem „trybunałów“ powołanych do tego, aby pismo św. wykladały. W cz. II przedstawia dzieje Arjanów, niezgody, związek z Luteranizmem. Na str. 69 „Artykuły Confessioy Rakowskiej“ przesłane w r. 1604 Gostomskiemu przez zbiegłego od Arjan ministra Maciejowskiego. — Od str. 82: Kázanie o św. Trojce, czynione w Krak. 1604. (Jest ono przedr. w Kaz. niedz.).

Wystąpił przeciw temu kazaniu Walenty Smalcus tego samego roku z mową w zbiorze Rakowskim, którą w trzy lata później ogłosił drukiem w Rakowie 1607 pod tyt.: Rozbieranie słów Pana naszego Jezusa Chrystusa.

Smalcusowi odpowiadał znowu Ostrowski Jakób (ob. tom XXIII str. 514) w „Obro-
nie kazania“ w r. 1608.

Samo „Zawstydzienie Arianów“ wywołało długoletnią polemikę z Moskorzewskim. Ten odpowiedział Skardze „Zawstydzieniem Księdza Skargi“ w r. 1606, wyd. bezim., o czym obacz tom XXII str. 591. Jezuici replikowali na to „Zawst. Nowych Arianów“ w r. 1608, o czym obacz zaraz niżej, a Skarga „Wtorem Zawstyd. Arianów“ (w r. 1608).

Dalszy ciąg tej polemiki prowadził Mik. Cichowski S. J. (a po stronie arjańskiej Schlichting), o czym obacz w tomie XIV str. 266—271. (Tu jest opisane dziełko Cichowskiego „Nowe zawstydzienie Socynistów“ 1653, którego tytuł sam wskazuje na wpływ Skargi). Polemika Cichowskiego i Schlichtinga opisana jest też bliżej w tomie XXVII str. 210.

Jocher 3664 noty i 3658. — Otwinowski nr. 33.

O całej tej polemice ob. Berga Un prédic. (1916) str. 25. — Grabowski Liter. arjańska str. 274 oraz Piotr Skarga (1913) str. 538 i 579.

Czapski — Czart. — Dziedusz. — Dzików — Jagiell. — Krasiań. — Olomun. Studen-
bibl. — Ossol. — Pawlik. — Petersb. —
Warsz. uniw. — Wileń.

— Zawstydzienie Nowych Arianów y Wzywanie ich do pokuty y wiary chrześcijańskiej od X. Piotra Skargi Societatis Jesu; ktore iż chciał znieść Pan Hieronim Moskorzewski, znowu je wydaie X. Jan Gurski; z pokazaniem wielkiego niewstydu Ariańskiego, ktore się tu przyłożyło. Acz też sam X. Skarga Drugie Zawstydzienie, odpowiadając P. Moskorzewskiemu wydał. [Winieta]. W Krakowie, w drukarni Mikołaja Loba Roku P. 1608. w 4ce, k. 4 i str. 209.

Przypisane H. Gostomskiemu.

Pierwsza część od str. 1—97 jest to przedruk: Zawstydzienia Arianów z r. 1604 z kazaniem o Trójcy św. — Od str. 97 do końca mamy natomiast utwór p. t.: Wyjawienie niewstydu Ariańskiego przez X. Jana Gurskiego. (Pomiędzy 12-ma niewstydami zasługuje na uwagę utwór drugi p. t.: Wtóry niewstydy Nowych Arianów: że oni takiego Chrystusa wyznawiają, iakiego Mahomet w Alkoranie Turkom opisał).

X. Otwinowski pod nr. 50 pisze: „Porównując ten ustęp z dziełem, wydanem po śmierci Skargi pod jego nazwiskiem z napisem: *Messiasz Nowych Arianów* wedle Alkoranu (ob. wyżej str. 000) przychodzimy do wniosku, że „*Messiasz Nowych Arianów*” jest tylko rozwinięciem „*Wtorego niewstydu Nowych Arianów*”, dokonaniem przez tego samego autora, i że w Janie Gurskim należy upatrywać Marcina Łaszczę. Pseudonim, jakiego on tym razem użył (J. Gurski) stoi zapewne w związku z faktem, iż prof. J. Górski był autorem dawniejszej polemiki z Arjanami.

Porównaj wyżej na str. 000 gdzie wskazano na traktat Balińskiego oraz na dzieła polom. kalwińskie.

Przedruk Zawst. Aryanów w Kaz. przyg. (1610, 1638). Także w edycji: w Połocku 1808.

Jocher 3667 i 3668 (podaje str. 117). — *Wieżn.* IX 109—110 — *Enc. Org.* XI str. 43. — Otwinowski I. c.

Akad. petersb. — Chreptow. — Czarn. — Czart. — Drobob. — Jagiell. — Ossol. — Pawlik. — Raczyńs. — Uniw. lwows. — Warsz. uniw. — Wileńs. — Zamoj.

— *Wtore Zawstydzienie Arianów, Przeciw V. P. Jároszowi Moskorzowskiemu z Moskorzową.* Który się na pierwsze X. Piotra Skargi Societatis Jesv, zadane, ował, y odpor na nie dać chciał. Na co mu tenże X. Skarga odprawę tę w imie Pańskie zgotował. Induantur (.. itd. jak wyżej). Cum licentia Superiorum. W Krakowie, w Drukarni Andrzejá Piotrkowczyká, Roku Pańskiego, 1608. w 4ce, k. nlb. 4 i str. 127.

Na odwr. k. t. ded. Piotrowi Tylickiemu, biskupowi krakowskiemu, datowana w Krakowie, w oktawę Bożego Ciała 1608.

Sklada się z dwu części. I cz. rozprawia o bóstwie Chrystusowem; II cz. omawia naukę o trybunale kościoła katolickiego, o soborach, o biskupach i doktorach, o starowieczności i sukcesji.

Wtore zawstydzienie jest odpowiedzią Skargi na dzieła Moskorzowskiego pt. *Zniesienie zawstydz.* 1607 i na dzieło jakiegoś anonimna pt. *Zawstydzienie ks. Skargi* 1606 (o obu tych dziełach ob. tom XXII str. 591; to drugie dziełko przyznawał bowiem mój ojciec również Moskorzowskiemu, co wątpliwe).

O polemice ze Smalcusem, ob. bliżej pod Smalcus.

Nies. III 719. — Jocher 3663. — *Dziedusz.* Skarga II 331. — Otwinowski nr. 49. *Przedruk* w Kaz. przyg. (1610, 1638) i w Połocku 1803.

Bern. lwow. — Chrept. — Czaps. — Czartor. — *Dziedusz.* — Jagiell. — Krasin. — Olom. Stud. — Ossol. — Pawlik. — Petersb. — Raczyń. — Uniw. lwow. — Warsz. uniw. — Wileń. — Wrocł. — Zamoj.

— *Zołnierskie Nauki...* (1763)... ob. wyżej: *Nabożeństwo.*

— *Zołnierz chrześcijański* (1677)... ob. wyżej: *Nabożeństwo.*

— *Ná Moskiewskie zwycięstwo Kazanie y Dzieki Panv Bogv. Czynione w Wilnie 25. Iulii, w dzień S. Iakubá, 1611. ná przyjazd szczęśliwy Krolá I. M. Przez X. Piotra Skarge Societatis Jesv. W Krakowie, w Drukarni Andrzejá Piotrkowczyká, K. I. M. Typographá. Roku Pańskiego, 1611. w 4ce, k. tyt. i str. 14 (ost. biała).*

Opisuje po kolei: zwycięstwo w Klusinej, złożenie cara, poddanie stolicy, oblężenie Smoleńska, modlitwy odprawione. Wychwala króla i gani „niezycyliwych szemraczy“.

Dziedusz. II 536. — *Grabowski Skarga* str. 612. — Otwinowski nr. 59.

Czapki (M. N.). — Czartor. — *Dziedusz.* — *Krasin.* — *Ossol.* — *Petersb.* — *Raczyń.* — *Wileń.*

— *Żywot. Błogosławionego Jana Kantego, Doktorá Akademii Krakowskiej.* Wybrány z starych pism ná *Párgaminie kościoła św. Anny w Krakowie, y z Kroniki polskiej Mácieiá Miechowity lib. IV. cap. 69. Od Wielebnego Piotrá Skárgi, Societatis Jesu kapłaná napisany. Zyl około Roku Pańskiego 1473. W Krakowie: w Drukarni Dziezdzicow Fránciszká Cezárego, roku Pańskiego 1667. w 4ce, str. 1 nlb. i 11 lb. (sygn. C).*

Zaczyna się paginacja na odwrocie k. tyt. Jest to przedruk z *Żywotów Skargi* z r. 1619.

Dziedusz. Skarga II 550 (mówi mylnie, jakoby ten „Żywot“ wyszedł około r. 1610 osobno, co prostuje Otwin. pod r. 1612 nr. 8). — Otwinowski nr. 73.

Jagiell. — Jez. Krak. — Kijow. — Wileń. —

— *Zywoty Świętych Stárego y nowego zakonu na każdy dzień przez cały rok, wybrane z poważnych pisarzy y doktorów kościelnych, których imiona wyższej (sic) są położone. Do których przydane są niektóre Duchowne Obroki y nauki przeciw kacerstwom dzisiejszym, tam gdzie się żywot ktorego*

Doktora stárożytnego położyl. Ktemu kazania krotkie na ty święta które pewny dzień w miesiącu maia. Przez Księdza Piotrá Skargę Societatis Jesv przebrane, vczynione y v język polski przełożone. W Wilnie, z drukarni Jo Książęcy miłości Pa Mikołaiá Chrystofa Radziwilá Marszałká W. Księ Lit. etc. Roku 1579. fol., 12 k. nlb, str. 609. — *Część Wtora...* (tytuł obacz poniżej)... k. nlb. 2, stron 610—1135 i k. nlb. 3 (Rejestr).

Paginacja I części pomyłona, bo po str. 227 idą 218, 231, 237, 235, 238, 232. — Str. 275 opuszczona.

Karta tytułowa części I dochowana tylko w egz. Bawor. Na niej winieta, przedstawiająca herb Radz. z literami NC R.

Odwrót k. tyt. I części biały. Na 1 k. przypis Annie Jagiellównie, datowany w Wilnie 16 sierpnia 1579.

Następuje obszerna „*Przedmowa do Czytelnika*“, podzielona na kilka ustępów z osobnymi podtytułami. Pierwszy z nich: o pożytkach z czytania *Żywotów św.* (nazywa je „*żywą ewangelią*“) — Drugi: iż pismo św. czytanie *żywotów* zaleca. — Trzeci: iż niedość na tych *żywociach*, które w piśmie św. mamy. — Czarty: o pisarzach *żywotów* świętych. (Dzieli ich na ósm grup i omawia tych, z których czerpał, — głównie: a) *Lipomana Weneta*, posługującego w r. 1556 do Polski, który w Polsce bawił się pisaniem *żywotów*; b) *Metafrasta*; c) *Wawrz. Suryusa Chartuzjana*. — Piąty: o sposobie moim y postępku w wykładaniu (tu omawia swoją metodę i swoje dodatki). — Szósty: o pisaniu *żywotów* heretyckich. — Siódmy: *Nauki i przestrogi* wiernym. — Kończy: *Modlitwa tłumacza*.

Cała ta przedmowa jest głównem źródłem do genezy tego najważniejszego z dzieł Skargi.

Poczem idzie: *Pisarze Żywotów* świętych, z których te księgi zebrane. (Wymienia ich 61, między nimi *Socrates!* Z polskich źródeł przytoczona tylko *Chronica Polonorum*). Na odwrotnej stronie tejże karty: *Doktorowie* przy których się w *żywocie* nauka przeciw heretykom dzisiejszym kładzie. Wreszcie *Rejestr* świętych... oraz odczwa do *Bractwu Bożego Ciała* w Wilnie (zachęcająca do czytania *Żywotów*, w dalszych edycjach nie powtórzona).

Tytuł części drugiej jest następujący:

Żywotów Świętych stárego y nowego zakonu z pismá świętego y z poważnych pisarzy y Doktorow kościelnych wybranych. Część Wtora. Do

iaśnie wielmożnego Paná á Paná Mikołaiá z Mielca Woiewody Podolskiego, wielkiego Hetmana Koronnego etc. Do których *zywotow* przydane są niektóre *Duchowne Obroki* y *náuki* przeciw *kacerstwom* dzisiejszym tam gdzie się *zywot* ktorego *Doktora stárożytnego* trefił. Przez *Księdza Piotrá Skargę Societatis Jesv* przebrane, vczynione y na *język Polski* przełożone. [Tu herb *Radziwilów* z cyframi NC—R]. Z *Drukarni* y *nákladem* *Oświeconego Paná Paná Mikołaiá Christofa Radziwilá Książęciá ná Mirze y Nieświeżu, Hrabie na Szydłowcu y Mirze. Wielkiego Księstwa Litewskiego nawyższego Marszałká. etc. Roku P. 1579.*

Na odwr. k. t. herb *Mieleckich*, a po jego bokach *N(icol.) M(ielecki) P(alat.) P(odol.)*. Pod herbem 8 *dystychów* łacińskich, na część *Mieleckiego*, poczem przypis *Mik. Mieleckiego* datowany w Wilnie 10 października 1579 (2 k. nlb.).

W tekście brakuje trzech dni, a mianowicie: 24 września, 5 października i 8 listopada.

Przydatek zawiora na str. 1121: O *męczennikach heretyckich*; str. 1122: O *męczennikach w Anglii*; str. 1127: O *męczennikach Societatis Jesu*, y krotkie o początku zakonu tego z *pisania* *Laurentii Surii* przypomnienie; str. 1131: O *męczennikach francuskich*.

Przy porównaniu tego wydania z następnemi widać różnice w układzie tekstu; nadto w wydaniach następnych skrócono „*obroki duchowne*“.

Grabowski Skarga jako *hagiograf* w *Przegl. pow.* 1912. — Tenże *Skarga* 1913 str. 300 i nast. — *Windakiewicz Skarga* 1925 str. 57, 96, 208—223. — *Janowski Polit. diejatelnośt* 1907. — *Tarnowski Hist. liter.* I 359. — *Berga Un prédicateur* 1916 str. 261. — *Dziedusz.* I 300. — *Brown* 372. — Otwinowski nr. 3. — *Koła Właśc. rękop.* nr. 422.

Bawor. — *Bran.* — *Krasin.* — *Pawlik.*

— *Zywoty Świętych Stárego y nowego zakonu, na każdy dzień przez cały rok: wybrane z poważnych Pisarzy y Doktorow Kościelnych, których imioná wyższej położone są. Do których przydane są niektóre duchowne Obroki y náuki* przeciw *kacerstwom* dzisiejszym, tam gdzie się *zywot* ktorego *Doktora stárożytnego* położyl. K temu kazania krotkie ná ty święta ktore pewny dzień w *Miesiącu maia*.

Przez Księdza Piotra Skargę Societatis Iesv. przebrane, uczynione, y w język Polski przełożone. Teraz znowu przez niegoż przeglądane y rozszerzone, z dozwoleń Stárszych. Cum Gratia et Priuilegio S. R. M. W Krakowie, Z Drukarni Andrzej Piotrkowczyka. Roku Pańskiego, 1585. fol. I cz. k. 12, str. 586; Wtora Część... k. nlb. 2, od str. 589—1143 i 6 k. nlb.

Tytuł w medaljonach. — Druga część ma osobny tytuł, jak w poprz. wydaniu, otoczony 14 medaljonami przedstawiającymi sceny biblijne.

Dedyk. części I: Annie Jagiellonie. — Poczem Przedmowa do czytelnika (obacz streszczenie przy edycji I) oraz: Pisarze Żywotów Świętych z których ty księgi zebrane są... Doktorowie przy których kładzie się nauka przeciw heretykom. Wreszcie Regestr świętych.

Część II ma osobną kartę tytułową i 1 k. dedykacji Annie z Lipnika Kormanickiej, kasztelance Czchowskiej. W dedykacji tej mówi: „Mała była y iakom mniamał nieudatna robota moja okolo żywotów świętych Bożych na Polski język; iednak się tak pożyteczna byś ludziom katolickim pokazała, iż po pierwszym ich za szcudrobliwością oświeconego Książęcia Mikołaja Chryzstofa Rądziwiła wielkiego Marszałka Litewskiego fundatora Collegium nászego Nieświeskiego wydaniu i wydrukowaniu prędko mnie ludzie ze wszystkich stron królestwa tegoż upominają poczli abych ie drugi raz drukować dał. Czegom nie mogł tak rychło uczynić dla zabaw y drog moich z postuszenstwa S. okolo pogranicznych fundacji kościołów Bożych od wielkiego Krola y zwycięzcy nieprzyjaciol nászych mądrego y nabożnego obroncy prawowierney wiary Krola nászego M. Stephana który w Połocku, w Rydze, w Kiesi, w Derpcie y tam gdzie zasiągl miecz y zwycięstwo iego okrom Siedmiogrodzkiej ziemi gdzie iuż wtore y trzecie Collegium zakłada, kościol Boży bezbożnością y kacerstwem wygnany y spuszczoney znowu wszczepił. Az gdy mie tu do Krakowa posłał starszy moi maiać w ręku drukarnię przyszedłem z pomocy Bożej do tego iżem ty żywoty S. znowu przeyrzał, rozszerzył y ostrożniey iako słabość moja zniosta wydał y wydrukować za dozwoleń stárszych dopuscił. Tu będąc a znając dobrodzienstwa y iałmużny W. M. których czynić zakonowi naszemu namnieyszemu nieprzestajesz przypieśnim W. M. tey wtorey części żywotów S. pokazaniem chciał iakakolwiek wdzięczność ku tak wielkiej szcudrobliwosci W. M. y chuci do rozmnożenia chwały Bożej

w prawdzie Kátholickiey. Bo gdy nam Krol J. M. za dozwoleń J. M. X: Biskupa kościol S. Bárbara dac raczył a miescaśmy przy nim ku mieszkaniu niemieli, wzbudził W. M. P. Bog yżé nam dom przyległy za niemalą sumę pieniędzy kupił a niemaiąc na tym dosyć żywność y podporą dobrowolnego ubostwa braciey naszey obmyslawasz y iuż szczęśliwie wykonywać iako fundatorka nász raczysz. Za co sobie W. M. wieczne skarby y królestwa w ziemi żywiących iednasz“ itd.

Otwinowski pod nr. 9 charakteryzuje różnice między I a II wyd. w następujący sposób: Tekst drukowany w jednej kolumnie, jak w pierwszym. W I cz. ubyło wiele „Obroków duchownych“, przybył natomiast żywot św. Macieja 24 lutego. W miesiącu marcu wyjęto żywot Jadama y Jawy z miejsca, które zajmował w pierwszym wydaniu (w dwu częściach 23 i 24 marca) i umieszczono go na wstępie marca, przez co porządek żywotów uległ przesunięciu, a na opróżnione jedno miejsce przeniesiono z 23 paźdz. św. Malcha na dzień 31 marca... Przybyły w tem wyd. oprócz wielu Obroków duchownych następane żywoty: św. Anny (26 lip.), św. Jana Kapistrana (23 paźdz.), kazanie na dzień Zaduszny (2 listop.), św. Salomei (6 listop.), św. Kingi (Kunegunda 7 listop.), Wielebnego Bedy (8 listop.), Poświęcenie kościoła Laterańskiego (9 listop.), św. Ireneusza (3 grud.), św. Lidwina (21 grud.). Przydatek o meczennikach angielskich cokolwiek rozszerzony. Na str. 1130 wśród tekstu żywot Edm. Kampiana. Porządek dwóch ostatnich ustępów w Przydatku przemieniony: najprzód idą męczennicy francuscy, a koniec zamykają męczennicy Soc. Jesu y krotkie o początku zakonu tego z pisanja Laurentii Surii przypomnienie.

Przy końcu umieszczony Regestr rzeczy przedniejszych kart 5.

Na końcu dzieła: W Krakowie, z drukarni Andrzeia Piotrkowczyka R. P. 1585.

Dziadusz. Skarga I 301. — Grabowski Skarga str. 341. — Wiszniew. V II 182 (mylna data 1583). — Wierzbow. II 1636. — Otwinowski nr. 9.

Jerzy Borkow. — Czartor. — Czetwert. — Jagiell. — Krasin. — Ossol. — Przesdz. — Pozn. T. P. N. — Warsz. uniw. — Zamoj.

— Żywoty Świętych Stárego y nowego zakonu, na każdy dzień przez cały rok: wybrane z poważnych Pisarzy y Doktorow Kościelnych, których imiona niżej są położone. Do których przydane są niektóre duchowne Obroki y nauki przeciw kacerstwom

dźisieyszym, tam gdzie się żywot którego Doktorá starożytnego położył. K temu kazania krotkie na ty święta, które pewny dzień w Miesiącu maia. Przez Księdza Piotra Skargę Societatis Iesv, przebrane, uczynione y w język Polski przełożone. Teraz znowu przez niegoż przeglądane y trzeci raz w druk podane. Z dozwoleń Stárszych. Cum Gratia & Priuilegio S. R. M. W Krakowie, Z Drukarni Andrzej Piotrkowczyka. Roku Pańskiego 1592. fol. 14 k. nlb. i str. 604. — Toż... Wtora Część... W Krakowie, Z Drukarni Andrzej Piotrkowczyka. Roku Pańskiego, 1593. fol., k. nlb. 2 i str. 605—1176 oraz Rejestru kart nlb. 6 (sygn. Hhhbbiiij).

Na końcu data: W Krakowie, Z Drukarni Andrzej Piotrkowczyka. Roku Pańskiego, 1592.

W tytule 2ej części jest: których imiona wyższy położone są, podczas gdy w I części jest niżej są położone.

Powtórzone tu są dedykacje poprzednich dwóch wydań, a nadto przydana i trzecia dedykacja, do Anny żony Zygmunta III, której to wydanie ofiaruje. Jest ona bardzo ciekawa i charakterystyczna. (Cała ta dedykacja jest przedrukowana w Roczniku arch. na rok 1870. Krzyżanowskiego od str. 197—202 przez Wisłockiego). Podnosi w niej Skarga, że chciał dać Królowej „większą pobudkę do zamilowania polszczyzny“ i stawia jej na wzór postać Anny Jag oraz innych królowych polskich. „Jedno się języka ludu rychło nauc.“ (Przedrukowana także w edycji Żywotów z r. 1881). — Poczem Przedmowa do Czytelnika (o pożytkach czytania Żywotów, o sposobie pisania, o postępku moim w wykładaniu Żywotów, nanki i przestrogi, modlitwa etc.); wreszcie wykaz pisarzy Żywotów, z których czerpał; doktorów przy których kładzie się nauka przeciw heretykom — i Rejestr świętych.

Część II ma tę samą dedykację Annie Kormanickiej, kasztelance czchowskiej, jak edycja poprzednia.

Dziaduszki Skarga I 301. — Encykl. Org. XXIII str. 508 (z datą 1591). — Otwinowski nr. 15. — Grabowski Skarga s. 384. Czartor. — Koziebrodzki — Ossol.

— Toż... Przez X. Piotra Skargę Societatis Iesv, przebrane, uczynione, y w język polski przełożone. Teraz znowu przez niegoż przeglądane y czwarty raz w druk podane. Z dozwoleń

Stárszych. Cum gratia & priuilegio S. R. M. W Krakowie, z drukarni Andrzej Piotrkowczyka. Roku P. 1598. fol. I cz. k. 12 i str. 589; II cz. k. 2, str. 593—1148 i 6 k. nlb.

Przedruk wydania z r. 1585, drukowany w dwu kolumnach.

Otwinowski nr. 23.

Akad. petersb. — Bawor. — Ossol.

— Toż... Przez X. Piotra Skargę Societatis Iesv, przebrane, uczynione, y w język Polski przełożone. Teraz znowu przez niegoż przeglądane y piąty raz w druk podane. Z dozwoleń Stárszych. Cum gratia & priuilegio S. R. M. W Krakowie, z Drukarni Andrzej Piotrkowczyka. Roku Pańskiego 1601. fol. I cz. k. 12 i str. 604; II cz. k. 2 nlb., str. 605—1176 i k. 6 nlb.

Przedruk wyd. trzeciego z r. 1592—3. Brak dedykacji Annie Rakuszance. Na końcu dzieła: W Krakowie, z drukarni Andrzej Piotrkowczyka R. P. 1601.

Część II z osobnym tytułem i z dedykacją Annie Kormanickiej (1 k.) datow. 21 junii 1585.

Dziadusz. I 298. — Jocher 8234 a. — Otwinowski nr. 28.

Akad. — Akad. petersb. — Czartor. — Czarn. — Jagiell. — Krasin. — Olom. Stud. — Ossol. — Pawlik. — Uniw. prag.

— Toż... Przez X. Piotra Skargę Societatis Jesu przebrane, uczynione, y w język polski przełożone, y teraz znowu od niego po szosty raz do druku przeyrzone, y z Rocznemi dziejmi kościelnymi Cardynała Baroniusza porównane, z przydatkiem niektórych żywotów na końcu. Z dozwoleń Stárszych. Cum gratia & priuilegio S. R. M. W Krakowie, z drukarni Andrzej Piotrkowczyka R. P. 1603. fol. I cz. 10 k. i str. 578; II cz. k. nlb. 2, str. 579—1148 i ind. k. 23.

Karta tyt. bez ozdób. Na odwr. herb Jagielloński ze Snopkiem Wazów, w ramce owalnej, uwiedzionej wstęgami. (Taki herb jest również na odwr. karty tyt. Kazań o siedmi Sakramentach z r. 1600).

Rozpoczyna na 5 stronach dedyk. do ósmoletniego królewicza Władysława, w której zachęca go, aby uczył się czytać na Żywotach świętych i daje mu za przykład Filipa III hiszp., który się uczył czytać na żywocie Lojoli. Wspomina „straszliwe interregna“, wychwał Zygma. III. Potem podaje spis 32 rad dla królewicza, które

razem wzięto stanowią obraz idealnego monarchy — są to rady na wzór nauk króla Ludwika francuskiego. Dat. w Krakowie w dzień W. Święt. 1603.

Potem przedmowa „do czytelnika dobrej wolej”, gdzie pisze: „Praca około pisania, którą przed lat dwadziestą y pięcią podjął”. Tu mówi Skarga, iż „iuz to piaty raz tu w Krakowie z prasy te księgi wychodzą”, i że w tym roku do lat już 70 przystępuje. — Resztę 9 str. zajmują Modlitwa, Pisarze, Doktorowie i Registr Świętych. W żywocie św. Stanisława (8 maja) opuszczono ustęp, drukowany w poprzednich wydaniach, o bliskim karaniu Boga nad Polską.

Część II tej szóstej edycji ma również jak poprzednie dedykację Annie Kormanickiej. Począwszy od tego wydania znika w Przydatku ustęp o męczennikach heretyckich; zachowano zaś lub dodano inne ustępy: O męczennikach w Anglii, Żywot y męczeństwo Edm. Campiana, Męczeństwo Mariety królowej (Stuart), O męczennikach francuskich, Żywot bł. Ignacego Loiolla, Żywot bł. Franciszka Xawiera, Męczeństwo trzydziści dziewięciu — i dwunastu osob Soc. Jesu, Męcz. Rudolpha Aquawii, Męcz. Jakuba Sylezyusza. O niektórych męczennikach tegoż zakonu Soc. Jesu.

Sobieszczański w Encykl. Orgelbr. T. 23 s. 508 podaje edycję 1604. Ta nie istnieje — Grabowski l. c. str. 528. — Otwinowski nr. 32.

Jagiell. — Jez. w Krak. — Krasinś. — Olom. Stud. — Ossol. — Wiedeń. nadw.

— Toż... Przez X. Piotra Skargę, Societatis Jesu, przebrane, uczynione, y w ięzyk Polski przełożone, y teraz znowu od niego po siódmy raz do druku przeyrzane, y z Rocznemidziemni Kościelnymi Cardynała Baroniusza porównane, z przydatkiem niektórych żywotow na końcu. Z dozwoleńiem Starszych. Cum Gratia & Priuilegio S. R. M. W Krakowie, w Drukarni Andrzeiá Piotrkowczyká Typographá K. J. M. Roku Pańskiego, 1610. fol. Cz I 10 k. nlb., str. 578; Cz. II 2 k. nlb., str. 1183 i k. 23.

W liczb. pomyłki; zam. str. 41 jest 14, zam. 194 jest 149, zam. 327 jest 732, zam. 1071 jest 1070.

Na odwr. tytułu herb Jagielloński ze snopkiem Wazów.

Dedykacja na 5 stronach Naj. Królowicowi Polak. i Szw. Władisławowi ośmioletnemu... Jest to przedruk dedykacji z wydania z r. 1603; to też i tu Wład. nazwany ośmioletnim, a o Zygm. III powiedziano,

że wstąpił na tron przed 16 laty. Na zakończenie tej przedmowy dodał jednak Skarga dopisek liczący kilkanaście wierszy, datowany w Wilnie w dzień św. Bartłomieja 1610, w którym to donosi: „To było przed ośmią lat (a więc 1602) moje pisanie... teraz... doczekałem piętnastego roku Jas. W... Pan Bóg dał J. W. przyrodzony dowcip i duszę do mądrości... ochotę y pilność do nauk...”

Poczem idzie: Do czytelnika dobrej wolei (4 str.). Tu w egzempl. Jagiell. czytamy: „Praca około pisania i na polski język przekładania Żywotów Świętych, którą przed lat dwadziestą y pięcią podjął do tego mié czasu ochładza... Pobożni gospodarze... domy swe i stoły okrasili niemi... Co i potem znać, iż okrom wileńskiego pierwszego wydania już to szosty raz tu w Krakowie z prasy te księgi wychodzą. Dojrzałem tego jako już w życiu mem ostatniego wydania, bom blisko śmierci do lat już 73 przystępując...” Widocznie pisał to Skarga w r. 1609, bo wówczas miał 73 rok. (Ale w takim razie wyrażenie: „praca którą podjął przed 26 laty” jest błędne — bo należało by poprawić na 32 licząc że zaczął pracować nad Żywotami w r. 1577).

Omyłkę tę spostrzeżono widocznie po ukończeniu druku. I dlatego w egz. Czapskich — zresztą identycznym — przebito tę stronę. Tutaj początek przedmowy brzmi: „Praca... którą przed lat trzydziestą y dwiema podjął... Okrom Wileńskiego pierwszego wydania iuz to szosty raz tu w Krakowie z prasy te księgi wychodzą... a do lat iuz 77 przystępując” itd.

Skarga urodził się w lutym r. 1536, a więc „do lat 77 przystępował” w lutym 1612. Ponieważ zmarł we wrześniu 1612, przeto przebicie strony musiało między lutym a wrześniem 1612 na krótki czas przed jego śmiercią nastąpić.

Pozatem w egzemplarzu Jag. i Czaps. nie dostrzegłem różnic z wyjątkiem, że na str. 1183 brak w Jag. sygnatury u dołu. Po przedmowie idą: Modlitwa do świętych Bożych (1 str.), Pisarze Żywotów świętych (1 str.), Doktorowie (1 str.), Registr świętych (5 str.) i Epistola Paschalii (1 str.). — Razem k. tyt. i k. nlb. 9. Od str. 1—578 idzie I część Żywotów (bez osobnego tytułu) sięgająca do końca czerwca. — Od str. 579—1183 idzie z osobną kartą tytuł.: Żywotów Świętych Wtóra Część... W Krakowie w Drukarni Andrzeiá Piotrkowczyká Typographá K. J. M. Roku Pańskiego, 1610. Tu po karcie tytułowej dedykacja: P. Annie z Lipniku Kormanickiej (karta 1) datowana 1585. „Przydatek niektórych żywotów”, o którym Skarga wspomina w tytule obejmuje następujące żywoty (od str. 1108): Ser-

wina, Henryka Garneta (wyjęty z Próby Zakonu), błogosł. Stanisława Kostki (od str. 1150), św. Kazimierza (str. 1158), błogosł. Jana Kantego (str. 1162) i błogosł. Franc. Borgiey, generała Soc. Jesu. Żywoty świętych Stanisława Kostki, Kazimierza i Jana Kantego są tu dane po raz pierwszy. Kończy: Registr (od sygn. Lllllij verso); liczy on 23 k. nlb. Otwinowski nr. 56. — Grabowski Skarga str. 60.

Akad. petersb. — Czarn. — Czap. (M. N.) — Jagiell. — Jez. w Krak. — Ossol. — Pawlik. — Warsz. uniwers. — Zamoj.

— Toż... Część I 1612; Część II 1613. fol., str. 1140, oprócz wstępów i rejestru na końcu.

Istnienie takiej edycji nie jest pewne, ale nie jest wykluczone. Cytują ją Jocher 8234 i Dzeduszyci 1 297. — Przeczy jej istnieniu Otwinowski nr. 56 i nr. 10 na str. 120. Ale mam przed sobą notatkę mego ojca (z roku mniej więcej 1900), która podaje dokładny tytuł II części: Żywotów Świętych wtóra część Sta-

rego y Nowego Zakonu, na każdy dzień przez cały rok: Wybranych z poważnych Pisarzow y Doktorow Kościelnych, których imiona niżej są położone. Do których przydane są niektóre duchowne Obroki y nauki przeciw kacerstwu dzisiejszym, tam gdzie się żywot którego Doktorá starożytnego położył. Ktemu Kazania krotkie ná te święta ktore pewny dzień w miesiácu maia. Przez X. Piotra Skargę Societatis Jesu, przebrane, uczynione, y w ięzyk polski przełożone, y teraz znowu od niego po szosty raz do druku przeyrzane, y z Rocznemi dzieymi Kościelnymi Cardynała Baroniusza porównane, z przydatkiem niektórych żywotow na końcu. Z dozwoleńiem Starszych. Cum gratia & privilegio S. R. M. W Krakowie, Z drukarniey Andrzeiá Piotrkowczyká, Roku Pańskiego, 1613. fol., 1 tyt., str. 1140(?) i rejestru k. 10 (końca rejestru brakuje).

Niestety, biblioteka nie jest wskazana, co wiarygodność notaty osłabia — zwłaszcza, iż wyrażenie „po szosty raz” byłoby przy edycji z r. 1612—1613 zupełnie nieodpowiednie. (Byłaby to bowiem edycja ósma, a nie szósta). Ale wiadomo także, że przy przedrukach postępowali drukarze w tym względzie niedbale (ob. niżej wydanie z r. 1619).

Zwraca też uwagę, że z datą 1613 zgodza się rok 77 życia Skargi, podany w egzemplarzu Czapskich poprzedniej edycji (1610), o czem wyżej. Być więc może, że po śmierci Skargi (1613) puszczono w obieg egzemplarze poprzedniego wydania, ale ze zmianą na tytule datą na 1613. Tylko w takim razie liczba stron nastęrcza trudności, chyba że przyjmie, iż egzemplarz znany memu ojcu nie miał końca (brak str. 1141—1183 i nie kompletny registr).

— Toż... Przez X. Piotra Skargę Societatis Jesu, przebrane, uczynione, y w ięzyk polski przełożone, y od niego po osmy raz do druku przeyrzane, y z Rocznemi dzieymi Kardynała Baroniusza porównane, z przydatkiem niektórych żywotow na końcu. Z dozwoleńiem Starszych. Cum gratia et priuilegio S. R. M. W Krakowie, w drukarniey Andrzeiá Piotrkowczyká K. J. M. typographa. R. P. 1615. fol. I cz. k. 10, str. 578; II cz. 2 k. i str. 578—1183 i 23 k.

Przedruk wyd. siódmego z r. 1610.

Jocher 8234b. — Otwinowski nr. 61.

Akad. — Bawor. — Czap. (M. N.) — Domin. krak. — Jagiell. — Jez. w Krak. — Morsztyn — Ossol.

— Toż... Przez X. Piotra Skargę, Societatis Jesu, przebrane, uczynione, y w ięzyk polski przełożone, y od niego po osmy (sic) raz przed śmiercią do druku przeyrzane, y z Rocznemi dzieymi Kardynała Baroniusza porównane, z przydatkiem niektórych żywotow na końcu. Z dozwoleńiem Starszych. Cum gratia et priuilegio S. R. M. W Krakowie, w drukarniey Andrzeiá Piotrkowczyká, K. J. M. typographa. Roku P. 1619. fol.; I cz. 10 k. nlb., str. 578; II cz. 2 k., str. 579—1183 i 23 k. nlb.

Przedruk wydania z r. 1615. Pod koniec dedykacji w tem i w trzech następnych wydaniach wstawiono datę: terażniejszego roku 1619. To samo w żywocie Jana Kantego, na str. 1165, w ustępie: Inz euda rosmaite.

Jocher 8234c. — Otwinowski nr. 66.

Akad. — Bawor. — Dzedusz. — Jagiell. — Jez. w Krak. — Kapucyni w Krak. — Krasinś. — Strah. Norbert.

— Toż... Przez X. Piotra Skargę Societatis Jesu, przebrane, uczynione, y w ięzyk polski przełożone, y od nie-

goż po osmy (sic) raz przed śmiercią do druku przyzrzane, y z Rocznemi dziejmi Kardynała Baroniusza porównane, z przydatkiem niektórych żywotow na końcu. Teraz nowo przydane iest Kazanie na pogrzebie tegoż authora miane, w którym żywot iego krotko iest opisany. Z dozwoleniem Starszych. Cum gratia et priuilegio S. R. M. W Krakowie, w drukarni Andrzeia Piotrkowczyka, K. J. M. typographa. Roku Panskiego 1626. fol. I cz. k. 18 i str. 578; II cz. 2 k., str. 579—1183 i 23 k. nlb.

Na czele zamieszczone: Kazanie X. Fabjana Birkowskiego na pogrzebie Skargi 1612 r. Jocher 8234d. (W notach pisze Jocher co następuje o rzekomej edycji z r. 1629: „Wydanie r. 1629 poświęcając Królewicowi ósmym wydaniem je zowie. Dziękuję w niem Skarga Pannu Bogu, iż mu dał doczekać piętnastego roku Władysława, i że go uweselił nie tylko zdrowiem i wzrostem jego pięknym, ale też dobrem wychowaniem z mądrego i niepieszczonego dozoru“. Data 1629 jest zapewne pomyłką zamiast 1619). — Otwinowski nr. 68.

Branic. — Czartor. — Domin. w Krak. — Warsz. uniw. — Wileń.

— Toż:.. Przez X. Piotra Skargę, Societatis Jesu przebrane, uczynione y w ięzyk polski przełożone, y od niegoż po osmy (sic) raz przed śmiercią do druku przyzrzane, y z Rocznemi dziejmi kościelnymi Kardynała Baroniusza porównane, z przydatkiem niektórych żywotow na końcu. Teraz nowo przydane iest Kazanie na pogrzebie tegoż authora miane, w którym żywot iego krotko iest opisany. Z dozwoleniem Starszych. Cum gratia et priuilegio S. R. M. W Krakowie, w drukarni Andrzeia Piotrkowczyka, K. J. M. typographa. Roku Panskiego 1644. fol. I cz. 18 k., str. 578; II cz. 2 k. nlb., str. 579—1183 i k. 23.

Przed tekstem kazanie Birkowskiego.

Część wtóra nosi na tytule datę 1610.

Akad. petersb. — Chrept. — Czartor. — Jagiell. — Jez. w Krak. — Morsztyn — Ossol. — Pusłow.

— Żywoty Świętych Starego y Nowego Zakonu, na każdy dzień przez cały rok, Wybrane z poważnych piarzarzów y doktorów kościelnych, do któ-

rych przydane są niektóre duchowne obroki y nauki przeciw kacerstwu dzisiejszym. Ktemu kazania krótkie na te święta które pewny dzień w miesiącu mają. przez... przebrane, y w ięzyk polski przełożone, z przydatkiem niektórych żywotów. Z dozwoleniem starszych. w Poznaniu, w drukarni Colleg. Soc. Jesu. A. D. 1700. fol. cz. I k. nlb. 5 i str. 954; cz. II (A. D. 1702). k. nlb. 3, str. 955—1492 i 3 k. nlb.

Tytuł wśród drzeworytów w ramce. Na odwr. herb Koźmińskich tj. Poraj. Na dwu kartach ded. Wiktorji z Bułakowskich Radzewskiej. Na 3ej k. dedykacja Annie z Koźmińskich Bułakowskiej, pod czaszynie poznańskiej. Na 4ej k.: Pisarze Żywotów i Doktorowie. W cz. I dodano żywot św. Marji Magdaleny do Pazzia (25 maj), Filipa Neryusza (26 maj) i Alojzego (21 czerw.).

Zaś w części II dodano żywot św. Teresy, a na str. 1488 w Przydatku żyje W. O. Wojc. Męcinińskiego, który w r. 1643 poniósł w Japonji śmierć. W tem i następnych wydaniach przeniesiono świętych kanonizowanych z Przydatku do samego tekstu, pod datę odpowiadającą ich uroczystości.

Jocher 8234. — Otwinowski nr. 79 i 80. — Bederski Kat. Racz. 1929.

Akad. — Czartor. — Jagiell. — Jezuiti w Krak. — Krasin. — Ossol. — Przedz. — Raczyń. — Uniw. wrocł. — Warsz. uniw. — Wileń. — Zamoj.

— Toż:.. Przez X. Piotra Skargę Societatis Jesu zebranych y na polski ięzyk przełożonych, z przydatkiem niektórych żywotów św. osobliwie Patronow krolestwa Polskiego, z dozwoleniem Zwierzchności kościelney, wydana. Roku P. 1747. W Wilnie, w drukarni J. K. M. Akademickiej Soc. Jesu. fol.; I cz. 2 k. nlb., str. 486; II cz. Roku P. 1748. W Wilnie, w druk. Akad., k. tyt., str. 487—1009 i 2 k. nlb. (Druk. ant.).

Tytuł tworzy ramkę z rycin, wyobrażających sceny z Pisma św. Na odwr. k. t. portret Skargi z błędą datą urodz. 1617. U spodu: Fr. Balcewicz sculp. Vilnae. Język zmodernizowany. Na tem wydaniu opierają się następne, z wyjątkiem poznańskiego z r. 1866.

W cz. I dodano tutaj żywoty św. Jana Nepomucena (16 maja) i św. Jana Fr. Regisa (16 czerwca). — Zaś w części II żywoty: św. Jana de Matta, Feliksa Walexyusza,

Scholastyki i błog. Józefa Kalasantego. W samym zaś tekście: św. Winc. a Paulo (19 lipca), błog. Jana z Dukli (również 19 lipca), błog. Czesława (20 lipca), błog. Józefata Kuncowicza (27 września), trzech Męcz. Jap. Pawła, Jana i Jakóba (3 grud.) i Franciszka Salezego (29 grud.). Rejestr i niektóre przydatki są dziełem ks. J. Wielewickiego.

Brown i Sobiesz. w Enc. pow. XXIII str. 508 mylnie datują tę edycję 1750. — Otwinowski nr. 91 i 92. — Jocher 8234 g. Akad. — Czetwert. — Jagiell. — Krasin. — Ossol.

— Żywoty Świętych starego y nowego Zakonu.. Przez X. Piotra Skargę Soc. Jesu zebrane, na ięzyk polski przełożone y za życia autora dziewięć razy a po zejściu iego powtórnie przedrukowane. Roku Panskiego 1780. W Wilnie, w drukarni Królewskiej przy Akademii. fol., cz. I 10 k. nlb., str. 445; cz. II str. 458 i 25 k. nlb.

Jest to przedruk edycji z r. 1747. Wyszedł za staraniem X. Dawida Pilchowskiego. Przepis drukarni: Tadeuszowi z Kozielska Ogińskiemu i Jadwidze z Załuskich Ogińskiej Wojewodom Trockim. Po dedykacji następuje: Słowo do czytelnika, a potem przedmowa Skargi: „Praca około pisania“ z pierwszych krakowskich wydań. Na końcu I części dodany żywot św. Joanny Franciszki de Chantal, a na końcu II (str. 455) Wojc. Męcinińskiego.

Jocher l. c. — Dzieł. I 298. — Otwinowski nr. 98. — Katalog Wildera 1914 nr. 226 (ceni 12 rs.).

Wymieniana edycja wileńska z r. 1786 nie istnieje.

Akad. — Bawor. — Bern. lwow. — Bibl. Domin. w Przyrowie — Czart. — Dzieł. — Jagiell. — Jez. w Krak. — Ossol. — Przedz. — Warsz. uniw. — Wileń. — Zamoj.

— Żywoty Swatych od Petra Skarga spisane, przełożone z polskiego skrze Sebastyjana Scypiona w Prace 1640 r. Pamięt. Sandomirs. I 407. — Jelinek w Hlas Naroda 1896 nr. 153 (mówi, że Scypion jest to pseudonim Berliczki).

O przekładzie ross. — zapewne rękopiśmiennym — obacz wyżej pod Sieniaki Ludwik (1742).

Przedruki tego dzieła w w. XIX i XX były liczne. Obacz o nich Bibl. XIX wieku i Otwinowski nr. 115—186. Ważniejsze przedruki są: 1) Glücksbarga z r. 1836. — 2) Wiedeński Mecht. z r. 1842. — 3) Turrowskiego z r. 1885 (wybór). — 4) Józefowicza z r. 1857 (wybór). — 5) Wied. Maniewskiego z r. 1859. — 6) Peters-

burski z r. 1862 (z żywotem Skargi Jul. Bartoszewicza). — 7) Prusinowskiego w Pozn. 1866 (wedle edycji 1615). — 8) Chełmiński 1869. — 9) Krak. Jezuitów z r. 1881 (z bibliogr. wydań i życiem Skargi ks. Załęskiego). — 10) Lwowski z r. 1883. — 11) Mycielskiego z r. 1899. — 12) Pojawiło się też kilka „wyborów“ i drukowano odrębnie żywoty niektórych świętych (św. Eustachiusza, Katarzyny seneń., św. Stanisława).

Wydania krytycznego brakuje.

(Skarga Piotr). Jesviter Spiegel: Dariñ augenscheinlich zu sehen, vvas seltzame Abentherwerliche Sachen die Jesuiter treiben. Insonderheit aber was anlanget, die Erschreckliche, Blutdürftige Jesuiterpredig, so Anno 1601. den 9. Septemb. der W. H. Petrus Skarga ein Jesuit, Kön. May. in Polen und Schweden Hoffprediger, zur Wilda, vor ihrer May. im Abzuge nach Liefland gehalten, Auff embsiges anfordern Danielis Krameri D. dess Stettinischen Paedagogii in Pommern Hoffpredigkanten, in Druck gegeben, durch H. Fridrich Bartsch, Kön. May. in Polen und Schweden bestalten Theologum und Hoff Capellan. Was weiter in diesem Büchlein vor seltzame Tractetlein mit angedruckt, findest am folgenden Blat verzeichnet. Cum gratia & Priuilegio S. R. M. Brvnsbergae, Typis Schönfelsianis, Anno 1603. w 4ce, k. nlb. 6 i str. 297.

Na odwrocie tyt. spis treści. — Poczem na 3 k.: Epistola dedicatoria ks. Barnimbowi szczecińskiemu, datow. Krakaw den 13 Julii 1602, a podp. przez Fryd. Bartscha. Tu omawia fałszerstwo Kramera.

Następują na 2 kartach wierszyki łac. wyśmiewające Kramera — oraz wiersze: „Pro Petro Skarga“, „Ad Frid. Bartschium“, „Ad librum“. Jako autor podpisany Stanislaus Skarga politioris literaturae studiosus (a więc będzie to autor interludium Sołtysa z klechą). Zapewne wszystkie wiersze są jego pióra.

Rozpoczyna: 1) Jesuiter Spiegel.. Jest to ostra polemika zrazu z predykantami luterskimi, odpierająca ich napaści na Jezuitów. (Wymienia przezwiska nadawane Jezuitom i potwarze). Łącznie z tem wspomniany traktat Kramera z r. 1597 zatytułowany „Ein Lutherisch New Jahr“ przeciw Jezuitom — oraz jego „Hauptfrage“. Od str. 25—189 przechodzi ta polemika w gwałtowną inwektywę przeciw Kramelowi; da-

towana jest: Krakaw Mensibus Junio et Julio 1602. Jest ona niewątpliwie pióra Bartscha.

Zbija tu Bartsch różne zarzuty antyjezuickie np. na str. 114—129 o doktrynie co do mordowania tyranów, o ich podręcznikach do spowiedzi (str. 99), o ich wygnaniu z Paryża (str. 78), o niedotrzymywaniu wiary heretykom i o kazaniu Skargi (str. 47—63 oraz 141 i 183). Polskich pism antyjezuickich nie wspomina.

2) Na str. 189—225 rozpoczyna się: H. Skargen so vvol VVarhafft als verfelschte Predig, mit kurtzen Commentarien. Jest to przekład „Na Wsiadane“ Skargi, dokonany przez Bartscha.

3) Na str. 226—235: idzie przedruk ulotki z r. 1586, wydanej p. t.: Neue Zeytung: Wahrhaftige Erbermliche Mordliche thaten durch die Jesuwiter geschehen zu Krakaw in Polen gefangen, nach Nilo geführt, alldar jhren rechten Lohn entpfangen, mit Schwerd und Radt gerichttet worden, 1586. Gedruckt, Im Jahr Anno 1586. (Jest to jakaś relacja o zamordowaniu przez Jezuitów dziecka urodzonego z małżeństwa jezuckiej i o skazaniu ich na śmierć przez utopienie w Nilu pod Krakowem!). Zaraz potem następuje przedruk innej ulotki zaprzeczającej prawdziwość całego zdarzenia p. t.: Wahrhafte Königl. und andere beständige Zeugniß wider die ausgebreitete erdachte Neue Zeytung... (ob. opis tej ulotki w tomie XVIII str. 537). Ulotka ta zawiera m. i. list Stefana Batorskiego z r. 1586 do Arcyb. Mogunckiego, przeczący całemu fabrykatowi. (Ani nie podobnego w Krakowie nie zaszło, ani Nil w Polsce nie jest znany). — Są też listy P. Myszkowskiego, Mik. Zebrzydowskiego, senatu miej. krak. — Fałszerstwo to omawia Bartsch w swej polemice z Kramerem na str. 118.

4) Na str. 258 i nast.: Wahrhafter Bericht und Zeytung auss Regensburg... von der Disputation 1601.

5) Na str. 277: Eoangelische Busspredig. Wszystkie te części składowe związane są w całość przez podział na XLII capita oraz przez przedmowy objaśniające pióra Bartscha, poprzedzające każdą z tych części.

Obacz pod Bartsch w tomie XII str. 396, oraz wyżej pod „Hauptfrage“, gdzie zacytowano odnośną literaturę.

Egz. Czart. ma na tytule napis: Inscriptus catalogo libr. domus probat. Soc. Jesu Crac. ad S. Steph. 1604.

Jocher 9296.

Czartor. — Czertwert. — Dzików — Ossol.

— Zawstydzienie ks. Skargi... Raków 1606 w 4ce, str. 74.

Obacz w tomie XXII str. 591 pod Moskorzewskim. Ale autorstwo tegoż jest nie-

pewne, gdyż M. wydał równocześnie inne dzieło w tejże samej sprawie.

— Vita R. P. Petri Skargae (bez roku, oraz z datą 1669)... ob. Bieżanowski Jan S. J. (w tomie XIII. 97).

Bieżanowski umarł 1658, pierwsza edycja wyszła więc zapewne około 1650.

— Życie Wielebnego X. Piotra Skargi Soc. Jesu kapłana przez tychże Soc. Jes. zakonników za dozwoleńm Zwierzchności duchowney dawniey po łacinie w Krakowie do druku podane, dopiero z łacińskiego na polski przetłumaczone. Wilno w Druk. Akademickiej S. J. r. 1753. fol., arkuszy 8 (sygn. A—H).

Na początku: Elogia libri in laudem Petri Skargae.

Będzie to zapewne przekład z Bieżanowskiego, czego, nie mogąc dotrzeć do egzemplarza, nie mogę sprawdzić. — Obacz zaraz niżej: Żywot.

Wyszło razem z dziełkiem św. Franciszka Ksawerego „Zbawienne zabawy“ — o czem obacz w t. XVI str. 288.

Chrept. — Wileń.

— Żywot świętobliwej pamięci Stan. Kostki, X. Marcina Laterny y X. Piotra Skargi... obacz Tłuczyński Ign. (1673).

Ojciec mój pomieścił to mylnie w tomie XX str. 152 pod Kostka Stan. — Autorem jest bowiem Tłuczyński (ob.), a życie Skargi przerobił z Vita Bieżanowskiego.

Jakiś „Żywot Skargi, Kraków 1694. w 12ce“ cytuje Brown str. 371. Będzie to może przedruk Tłuczyńskiego, o ile data nie jest mylnie podana.

— ob. Baronius Caesar (1603) — Bartsch Fridericus (Jesuiten Spiegel 1603) — Bieżanowski Jan — Birkowski X. Fabian (Na pogrzebie) — Bobola (Gospodarstwo duch. 1601, 6) — Consilium de recuperanda pace (1607; tu zarzut o ścinaniu głów szlach.) — Costera (O czterech końcach) — Danquart Balt. (1699) — Excerpta (ob. t. XVIII, 457) — Fati Jul. (Księgi o umartwieniu 1604; tu jego przedmowa) — Freher (Teatrum I. 363) — Gaedicus P. (Purgatorium 1603) — Galatowski Jan (1683) — Gosławski Adam (Odpowiedź na obronę 1608) — Grochowski Stanisław (Toruńskie nocy 1610) — Gurski Jan (1608) — Herbest B. (Periodicae 1566) — Jaroszewicz (Matka świętych 1751 str 463) — Kampianus (Campia-

nus) (Dziesięć wywodów 1584) — Karnkowski Stan. (Epistolae 1578) — Kognatowski (Życia 1788) — Kramer Dan. (Die schreckliche Predigt) — Łasicki Jan (1582) — Magnani (Natale) — Modlitwa — Moskorzowski (Zawstydzienie X. Skargi 1606) — Obruna przeciw procesowi (1596) — Odpis — Ostrowski Jak. (Obrona 1608) — Possevinus (Defensio coenae 1579) — Powodowski Hier. (Speculum clericorum 1604; tu ukryta polemika ze Skargą) — Pruszc (Forteca 1662 str. 201) — Puddłowski M. (Fraszki) — Radziwiłłowa Urszula (1748) — Respons w porywczą (1592) — Rostowski (Lituanicorum histor.) — Smalcus Walenty (Zawstydzienie 1606, Wtore zawstydzienie 1615, Rozbieranie 1607) — Stapleton — Tłuczyński Maciej Ignacy (Żywot 1673) — Wolan Andrzej (Defensio coenae 1579) — Zabielski X. (Kazanie).

Pewna liczba pism Skargi pozostała w rękopisach: 1) Dwa nieznanne pisma Skargi („Wsiadane na rozkaz“ oraz „Otóż tobie rozkosz“) wydał Czabek Pisma polit. z rozkosza Zebrz. II.

2) Wedle Birkowskiego Skarga umarł kończąc pisać traktat „O cnotach chrześc.“.

3) Wedle Nies. III 719 napisał Skarga w r. 1604 komentarz in Cantica Cant. i Prov. Salom., co Niesiecki powtarza za Possewinem (Apparatus sacri). Zapewne były to głosy marginesowe Skargi na egzemplarzu biblij.

4) O raportach Skargi z Połocka i Rygi dotąd nieogłoszonych mówi Theiner Annales.

5) O jego rękopisie Djurjusza Domu Jez. ob. Wielewicki II str. VI (Wielewicki korzysta z niego).

6) Pozostała po nim znaczna ilość listów. Z tych przeważną część (w liczbie 155 listów i dokum.) wydał ks. Sygański Jan pt. „Listy ks. Skargi“ (1912). Listy pisane są przeważnie po łacinie (ośm po włosku, 12 polskich). Korespondował między innymi z Aquawią, Chodkiewiczem, Zamojskim. — O innych jego listach ob. Kot w Sprawozd. Akad. 1925 nr. 10 oraz Korbut Liter. I 399. — Por. nadto: Karnkowski Epistolae (w tomie XIX str. 119).

O błędnie przypisywanych mu poezjach ob. ks. Pawełski w Ziarnie 1899 (Domniemane wiersze Skargi).

O przedrukach jego pism podałem informacje powyżej. Zestawia je ks. Otwinowski w „Dzielałach Skargi“ aż po rok 1916. — W r. 1924 podjęto w Warszawie (pod kier. Michalskiego) wydanie krytyczne

dziela Skargi, którego dotąd ukazał się tom I, II i IV (r. 1926).

Literatura dotycząca życia i pism Skargi jest nader liczna. Zestawiłem ją już powyżej przy poszczególnych pismach. Poniżej zestawiam jeszcze raz prace ważniejsze, odsyłając: 1) do „Pamiętnika literackiego“, gdzie kilkakrotnie zamieszczono bibliograficzne zestawienia dotyczące Skargi (np. w roczniku 1905 str. 58 i 120; w roczn. 1912 str. 515, 609, 711; w roczn. 1913 str. 127, 252, 507). — 2) do Bibl. Estr. za wiek XIX (tom IV 252 i VII 135) i za lata 1881—1900 (IV, 168). — 3) do Korbuta Literatury I (1917) str. 395 i n. — 4) Wreszcie do Finkla Bibl. III 1856 oraz Dodatek II (1914) nr. 3220—25.

Mickiewicz Liter. słow. I — Dzieduszycki Piotr Skarga i jego wiek 1850 — Osiniński O życiu i pismach 1812 — Brodziński Pisma III 1872 — Ossoliński w Dod. Gaz. lwow. 1853 — Siarczyński Obraz wieku 1828 — Życiorys pióra Bartoszewicza w I tomie Żywotów św. 1862 — Życiorys pióra X. Załęskiego w II tomie Żywotów 1882 — Polkowski Żywot 1884 — Załęski Jezuita w Polsce Tom I str. 718—745 — Łukasiewicz Wiad. o dyss. — Tenże Kość. braci czeskich — Mecherzyński Hist. wynowy II s. 79—300 — Bibl. warsz. 1855 tom 59 s. 1—15 — Grochowski w Tyg. ill. 1863 s. 157—174 — Wisłocki Kat. rękop. s. LXVI — Likowski Unia 1906 — Jabłonowski Akademia kij. moh. 1900 — Sienkiewicz Skarbiec I 1839 — Łoziński Patrycjat str. 226 — Bieliński Uniw. wil. I, II, III — Pelczar Zarzys kazn. II 134 — Liubowicz Inst. reform. 1883 — Tenże Nacząło katol. reakcji 1880 — Suszko Epizod z życia 1904 — Tenże Skarga u Lwowie 1903 — Stelmaszeńko Polit. dijetałn. 1902 — Ks. Okoniewski Pismo św. w dziełach Skargi 1911 — Bem Echa mesjaniczne w „Studja“ 1904 — Janowski Ludw. Polit. dijetałnosc w Uniw. kijow. izwiest. 1907 (streszczenie polskie wydał T. S. Grabowski 1913). — Berga A. P. Skarga, un predicateur 1911 — Windakiewicz St. Skarga 1912 — Mitana Religijność Skargi 1922 — Kot w przedm. do przedruku Kazań Sejm. 1925 — Sapiński Badania źródłowe nad Kazaniami 1924 — Jougan Tlo homilijne 1901 — Mitera Indywidualność Skargi 1912 — Treter Duch twórczy 1912 — Mondelski Język i styl 1912 — Sozański Kuczborski i Skarga pod względem językowym 1859 — Czuczyski Pochodzenie 1892 — Sygański Działalność na tle listów 1911 — Rolny w Kwart. hist. VII (Epizod z życia) — Białecki Powodowski a Skarga w Przegl. homilet. 1926 — Urbanek Chłop u Skargi w Sprawozd. gimn. w Sanoku 1916 — Grabowski Tad. w Sprawozd. Akad. 1908

lutu i 1912 — Tenże Lit. arj. 1908 — Tenże Z dziejów lit. unicko-prawosł. 1922 (Prace kom. fil. T. P. N.) — Tenże Piotr Skarga na tle literatury 1913 — Tretiak P. Skarga 1912 — Sobieski Nienawieść wyznaniowa 1902 — Tenże w „Król a car“ 1912 — Sas O Skardze wicherzycielu 1913 — Matuszek Kość. polit. poglądy 1913 — Sinda Piotr Skarga 1913 — Smoleński w dziele zbior. „Z wieku Reja“ 1905 — Łempicki Zamojski i Skarga 1912 — Tyszkowski Skarga i Chodkiewicz (w „Pam. liter.“ 1925) — Prohaska Obyw. działalność w Ateneum Kapł. 1912 — Enc. kość. XXV (oparte na Dzieduszyckim).

Stosunek Skargi do Cicerona ob. Lewicki Czy Skarga był Ciceronianinem w Spr. gimn. stanisławow. 1913.

Stosunek Skargi do Bellarmina ob. Grabowski Skarga 1913 str. 430 i passim oraz Berga Un prédicateur (1916) passim i jego tłumaczenie „Kazań Sejm.“ gdzie liczne zestawienia zapożyczeń Skargi. — Wpływ Stapletona i Bellarmina na Skargę rozbiera również ks. Sapiński w Spr. Ak. Um. 1923 czerwiec.

W r. 1913 z powodu jubileuszu Skargi wyszła pod redakcją Hahna „Księga pamiątkowa“ (2 tomy), zawierająca szereg rozpraw o Skardze (z których sprawę zdaje Brückner w Pam. liter. XIII 385 i n.). — Liczne rozprawy o Skardze mieszczą się w Sprawozdaniach gimnazjalnych za rok 1913. — Przegląd powz. 1912, Pam. liter. 1912 i Ateneum kapł. 1912 wydały osobne zeszyty z pracami o Skardze.

Edw. Jelinek w Hlas Naroda 1896 N. 153 — 4. Przetacza jego przekłady na czeskie: 1) Żywoty SS. 1640 i 2) Żołnierskie nabożeństwo, tłum. Tom. Ign. Placalia 1634.

Skarga Sebastjan Soc. Jesu ob. Skarga Piotr (Jesuita Spiegel 1603) — Sołtys z klechą (1616, 1646).

Jest on autorem wierszy łac., o których mowa wyżej na str. 167, oraz intermedjum, drukowanego w r. 1616 i 1646 przy „Sołtysie z klechą“, jak o tem świadczy dopisek współczesny na egzemplarsu bibl. Czarn. (Obacz o tem Bański Literatura mieszc. 1925 str. 399). Intermedjum to było grane w Paltusku w r. 1590. Intermedjum to przedrukował także Wierzbowski w swojej edycji „Sołtysa z klechą“ (Bibl. zapomn., poetów 1892 zeszyt XVIII str. 39 — 45).

Skarszeviense castrum ob. Riccius Elias (1691).

Skarszewska Helena z Treterów ob. Męciński X. Józ. (Kazania 1792).

Skarszewski Jan, Canon. Cath. Crac. ob. Cynerski Jan — Nycz Joannes

(Laurea 1640) — Rosini Sim. (Planetae 1648) — Temberski Stanisław (Examinis umbra 1641) — Twardowski Samuel (Miscellanea 1681) — Tomiecki M. B. Adamus (Mausoleum 1639).

SKARŚZEWSKI Kajetan. Głos Jaśnie Wielmożnego Jmci Pana Kajetana Leszczyc Skarszewskiego, skarbnika powiatu urzędowskiego, y posła województwa lubelskiego. Na sessyi seymowej Dnia 11 września 1776. Miany. fol., kart 2.

Akad. — Branic. — Czartor. — Jagiell. — Krasinś. — Ossol.

— Zbiór krótki wiadomości szczególniejsze względem dawności założenia miasta JK.M. Lublina województwa Lubelskiego, Senatorów i Starostów, niemniej zamku i w nim Ksiąg Grodzkich, w sobie zawierający Jasnie Wielmożnym Michałowi Wandalinowi z Wielkich Kończyc Mniszechowi Marszałkowi W. Kor. Staroście Lubelskiemu, orderów orla białego, S. Jędrzeia i S. Stanisława Kawalerowi i Urszuli z Zamojskich małżonkom w dzień wiazdu na Starostwo oddany dnia 31. Sierpnia R. P. 1785. w Lublinie w drukarni JK.M. u XX. Trynitarzów. w 8cc, k. nlb. 18.

W przypisaniu podpisał się: Kaj. L. S. P. u. i p. G. L. co znaczy: Kajetan Leszczyc Skarszewski Podstoli urzędowski i pisarz Grodzki Lubelski.

Jagiell. — Warsz. uniw.

— ob. Męciński Józ. X. (Kazania 1792).

Skarszewski Mikołaj, kanonik krak. ob. Czarniecki Maks. (Virgulae 1644) — Skarszewski Stan. (1624).

SKARŚZEWSKI Stanisław, kasztelan małop. i wojnicki, starosta samborski († r. 1685). Ternio coelorum seu Theoremata Physiologica de Coelo et Mundo per Stan. Skarszewski. Calisii 1624. w 4cc, k. nlb. 16 Zamoj.

— Charis Skarszeviana Domino Subdapifero Sandomiriensi Nicolao Skarszewski optimo Parenti a bonis filiis Stanislao philosophiae, Sigismundo eloquentiae, Nicolao poseos alumnis in Collegio Karnkoviano. Calisii 1624. w 4cc, str. nlb. 17. Zamoj.

— Martinus Laterna e Societate Jesu sacerdos.. (1661).. ob. Kanon And. (tom XIX str. 102).

Jest to praca Kanona, dedyk. Skarszewskiemu, a błędnie temuż przypisują niektóre katalogi autorstwo.

Porównaj: Męciński Alb. (Vita) oraz: Tłuczyński Ign. (Vita).

— ob. Albertinus Franc. (de S. Angelo 1663) — Basseus (1665) — Cichovius (Desperata 1660) — Cichovius Nic. (Triumphus 1662) — Delicje ziemi włosk. (1665) — Drużbicki Gaspar (In dominicas 1678, Negotiatio 1674) — Gawiński Jan (Sielanki 1650) — Haur Jakób Kazimierz (1675) — Juglaris A. (Inscriptiones 1666) — Kanon Andrzej (Martinus Laterna 1661, Rosa 1661) — Kochowski Wesp. (Niepr. próżnowanie 1674 str. 320) — Krupecki Andrzej Grzegorz (Coronamentum 1671) — Kwiatkiewicz Jan (Orator 1680) — Lipsius Justus (J. Piotrowicz: O stałości 1649) — Męciński Albert (Vita 1661) — Nakielski (1634) — Ormiński Stanisław (Gość trójcy 1671) — Strazyc St. Stn. (Aurea messis 1673) — Tainer Ludw. Mik. (Praemium 1666) — Thesaurus Emmanuel (Elogia 1665) — Tłuczyński Ignacy (Vita 1661, Lilia 1673, Palma 1672) — Węgrzynowicz Jan (Arcus triumphalis 1666, Columnae 1668) — Vernulaeus (Utarczka abo Sporka 1642).

Miał pisać poezje łac. (i to nieprzyzwoite „in Priapum“), o czem Juszyński II.

Był zaufanym Wład. IV. Jego „Mowę na Seymiku Chełmskim przedseymowym z Instrukcją“ 1645.. obacz: Swada polska Ostrowski-Danejck. 1745 I. 382 84. — O jego zbiorach aktów ob. Sobieszczański w Encykl. Org. XXIII 515. — Dogiel IV 489. — Nies. VIII str. 378. — Mecherzyński Hist. wym. III 189. — Tomkowicz Przyczynki 1912 str. 382.

Skarszewski Stephanus ob. Acta (1731) — Kielarowicz Franc. Andr. (Species Thomas 1729).

SKARŚZEWSKI Leszczyc Wojciech, biskup chełmski, potem arcyb. warsz. (1743 † 12 czerw. 1827). Głos Jaśnie Wielmożnego J. Księdza... Biskupa Chełmskiego i Lubelskiego z dziękczynieniem Królowi Jegomosci za umiesz-

czenie w krześle jego biskupstwa miany na sessyi seymowej 10 lutego r. 1791. w 4cc, 2 karty.

Streszcza Wislocki w Roczn. dla arch. 1871 str. 283. Ossol.

— Głos Jaśnie Wielmożnego Jmci Xiędza Woyciecha Skarszewskiego Biskupa Helmskiego i Lubelskiego Miany Na Sessyi Seymowej Dnia 17. Lutego Roku 1791. w 4cc, k. 4 nlb.

Przemawia za przyspieszeniem dzieła reformy. Akad. — Branic. — Dzików — Krasinś. — Zieliń.

— Głos Jaśnie Wielmożnego Jmci Xiędza Skarszewskiego Biskupa Helmskiego I Lubelskiego Na Sessyi Seymowej Dnia 26. Maja Roku 1791 Miany. w 4cc, k. 2 nlb.

Składa projekty co do sejmu konst. i Straży. Akad. — Branic. — Zamoj. — Zieliń.

— Głos Jaśnie Wielmożnego Jmci Xiędza Woyciecha Skarszewskiego Biskupa Chełmskiego y Lubelskiego O Królewczynach, na Sessyi Seymowej dnia 14. Listopada R. 1791. Miany. w 4cc, k. 6 nlb.

Radzi, aby królewsczyny puszczać na 50 lat w dzierżawę, ale bez odbierania ich dotychczasowym posesorom.

Akad. — Branic. — Krasinś. — Warsz. uniw. — Zamoj.

— Głos JWJ. Xiędza... Biskupa Chełm. y Lubelskiego na Sessyi Seymowej dnia 21 Maja 1792 miany. w 4cc, kart 6 nlb.

Zarazem: Głos drugi na tejże sessyi. Branic, — Warsz. uniw. — Zamoj. — Zieliń.

— Kalkulacya Pożytków Rzeczypospolitey z odebranego Funduszu Biskupstwa Krakowskiego. Bez r. (1790). w 8cc, str. 40.

Bez osobnej karty tytułowej. Krytykuje uchwałę „obalającą“ fundusz biskupstwa krakowskiego. Omawia kwestję Siewierza (ob.). Twierdzi, że intrata z dóbr mniej wyniesie niż wydatki, jakie skarb musi przejąć. Omawia uposażenie innych biskupstw.

Akad. — Branic. — Czartor. — Ossol.

— Kazanie w dzień S. Stanisława Biskupa y Męczennika w kościele ś. Krzyża XX. Missionarzow przed Najjaśniejszym Królem Jmcią miane przez JX. Woyciecha Skarszewskiego Kanonika Katedralnego Kamienieckiego,

w Warszawie, w drukarni Nadworney J. K. Mci roku 1775. w 8ce, kart 15 (ark. Bg).

Jocher 5086.

Czartor. — Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwow. — Wilno — Zieliń.

— List Plebana do Korrespondenta Warszawskiego (1788). w 8ce, str. 39.

Są dwa odbicia z jednego roku.

Z okazji aukcji wojska. Występuje przeciw naznaczeniu podatku na duchownych pod tyt. Subsidiium.

Ob. tom XXI str. 548, gdzie już po krótko broszurkę tę omówiono.

Stoi w związku z broszurą „Poparcie uwag nad życiem J. Zam.“ (1788) oraz z Jezierskiego: „Zgoda i niezgoda“. Z tym ostatnim polemizuje najostrej. Broni dóbr duchownych, podnosi zasługi kapituł i klasztorów. Zwalcza myśl, aby duch. rzymskokatol. zrównać co do ubóstwa z ruskim. Jezierski poświęcił powyższemu „Listowi“ osobną broszurę: „Respons na list plebana“ — obacz tom XVIII str. 548.

Skarszewski znowu odpowiadał Jezierskiemu w bezim. broszurze pt.: „Odpowiedź plebana“ (1789) oraz „Respons X. Plebana“. W tejże samej sprawie wyszły także inne broszury, a mianowicie: Uwagi z powodu — oraz Rozmowa dwóch kawalerów (ob. tom XXVI str. 416). — Niewątpliwie i w innych współczesnych broszurach są wzmianki o całej polemice na ten temat.

Pod podobnym tytułem (List plebana do brata posła), wyszła w r. 1789 inna jakaś broszura, o której ob. tom XXV. 47.

Autorstwo Skarszewskiego co do „Listu“ i „Odpowiedzi“ zdradza Caroli (Odpowiedź prostaka 1801). Przyznaje się do nich także i sam Skarszewski w piśmie: O władzy duch. 1820, gdzie wymienia następujące swoje prace: 1) Prawdziwy stan duchowienstwa w Polsce, 1776; 2) Uwagi polityczne imieniem stanu duchownego do zbioru praw polskich podane r. 1778; 3) List plebana...; 4) Odpowiedź plebana na nowe zarzuty; 5) Kalkulacja pożytków. W r. 1789 był Skarszewski proboszczem kujawskim.

Jocher 9155. — Wisłocki w Roczniku dla archeol. 1871 str. 283. — Smoleński Publ. anonimowi 1913.

Branic. — Czartor. — Jagiell. — Uniw. lwow. — Zieliń.

— [List pasterski zalecający modlitwy za duszę śp. Andrzeja Żamojskiego]. 1792. Zamoj.

— Miasta duchowne w krajach Rzeczypospolitej (14 Aug. 1793?). fol., 1 k. Projekt podpisany jego nazwiskiem. Czartor. — Zamoj.

— Odezwa Gallicyanina do Polaków r. 1790. (B. w. m.). w 8ce, str. 45.

Obacz tom XVII str. 21. Autorstwo Skarszewskiego nie jest pewno. Jako autor jest wymieniony w egz. Akad. — W każdym razie treść pisemka zgadza się z poglądami Skarszewskiego. Przemawia za poprawą rządu, przeciw „nie pozwalam“ i bezkrólewom. Jest przeciwko równouprawnieniu mieszczan i przeciwko wyzwoleniu chłopów z pod władzy papa. Mówi o opiece nad religją i duchowieństwem, o urządzeniu seminarjów duch., o naprawie sądów. Zwalcza księgi buntujące przeciw religji, przeciw władzy, przeciw szlachcie, jakie zaczęły się w Polsce pojawiać (aluzja zapewne do Jezierskiego). — W podobny sposób odzywa się broszurka „Skutki nowej filozofii“, o której ob. niżej. Akad. — Branic. — Czartor. — Czetwert. — Dzików — Jagiell.

— Odpowiedź Plebana na nowe zarzuty przeciwko Duchowieństwu polskiemu 1789. w 8ce, str. 135.

Ob. wyżej: List plebana. Zwraca się przeciw autorowi pisma: Poparcie uwag nad życiem Zamojskiego. Powołuje się na wydany przez siebie przed teraźniejszym (1788) sejmem: List do korespondenta warszaw. z okoliczności podatków duchowienstwa. Wspomina i Respons na list Plebana pod płaszczykiem kanonika... oraz Zgoda i niezgoda (obudwu ma być jeden autor).

Katalog Bielskiego Bibl. Pijarów N. 137. — Jocher 9168.

Branic. — Czartor. — Jagiell. — Dzików — Ossol.

— Powinszowanie prymasowi X. Michałowi Poniatowskiemu... 17 kwietnia Roku 1785. Zamoj.

— Rekollekeye dla duchowienstwa dyecezyi Chełmskiej y Lubelskiej od Jaśnie Wielmożnego Jmci Xiędza Woyciecha Leszczyca Skarszewskiego Biskupa Chełmskiego y Lubelskiego przepisane. W Warszawie w drukarni J. K. Mci y Rzpłtey Piotra Zawadzkiego roku 1792. w 8ce, str. 21, k. nlb. 6, str. 723 i reg. k. 3.

Zapewne też samo co Rekollekeye Okęckiego i Cieciszowskiego, o których obacz tom XXVI. 200. Jagiell.

— Respons Xiędza Plebana do korespondenta Warszawskiego. B. w. m. (1789). w 8ce, k. nlb. 14 (sygn Bb).

O podatkach nowych z powodu aukcji wojska. Cytuje z jakiejś dawnej książki całe k. 12, dowodzących iż duchowni winni być wolni

od podatków. Autora książki z której cytuje nie wie, bo ją miał bez tytułu. Branic. — Czetwert. — Jagiell. — Wileń.

— Rozporządzenie pasterskie na dyecezyą Hełmską i lubelską Roku 1792. (B. w. m. dr.). w 4ce, k. tyt., str. 69.

Zawiera: Przepisy dla konsystorzów, Taksy, Ułożenie seminarjum, Kongregacje dekanalne, Przepisy dla wizytacji, Przepisy dla plebanów, o zakonnikach i zakonnicach. Zwłaszcza wśród przepisów dla plebanów dużo historycznego materiału (o nogrzebach, ślubach, o karze kuny, o szkołach, o szpitalach o obrazach itp.). — Na końcu: Dan w Warszawie dnia 16 miesiąca Lipca Roku 1792. Pasterstwa Naszego Roku Drugiego.

Jocher 7688.

Branic. — Czetwert. — Dzików — Jagiell. — Warsz. uniw. — Zamoj.

— Skutki nowej filozofii (1793)... ob. Skutki.

— Prawdziwy Stan Duchowienstwa W Polsce. Przez J. X. Woyciecha Leszczyca Skarszewskiego Kanonika Katedralnego Kamienieckiego. (Tu znak drukarni). W Warszawie, W Drukarni Nadworney J. K. Mci. MDCCLXXVI (1776). w 8ce, str. 138 i 1 k. nlb.

Na odwr. k. tyt. cytata Iac. z listu św. Pawła I. Thessal. 5. — Na końcu pozwolenie na druk z datą: w Warszawie dnia 2 lipca 1776, z podpisem: X. Jakub Dziewanowski Kan. Warsz. Ord. Xiąg Censor; następnie Imprimatur Die 8 Julii 1776 Joan: Aloy: Vitoldus Alexandrowicz Episcopus Coadjutor, Officialis Generalis Varsaviensis.

Rzecz podzielona na 8 rozdziałów, w których po kolei przechodzi: fałszywe przesady przeciw duchow., potrzebę duchowienstwa (powołuje się na Monteskiusza, Voltaire'a, Rousseau'a), mniemane bogactwa duchowienstwa, sprawę subsidium charit.; kończy: Zamknięcie pisma.

Jocher 9163. — Smoleński Przewrót str. 296. — Ob. Bibl. Estr. tom IV str. 255 („Myśli wyjęte“ — przedruk).

Branic. — Czartor. — Drohob. — Dzików — Wileń. — Zamoj.

— Toż... W Warszawie do Druku. Podany a Za usilnym wielu żądaniem Przedrukowany w Kaliszu. J. K. M. i Rzepltey Roku 1777. w 8ce, str. 137 i k. 1 nlb.

Akad. — Branic. — Horodecka — Jagiell. — Ossol. — Warsz. Uniw. — Wilno — Zamoj.

— Uwagi polityczne imieniem stanu duchownego do Zbioru praw polskich podane roku 1778. w Kaliszu w Drukarni J. K. M. y Rzeczypltey. w 8ce, k. 4 nlb., str. 138.

Na końcu: Imprimatur. Balthasar Poray Pstrokowski, Canonice: Metropolit: et per Archi-Diaec. Gnesnen: librorum censor. Die 15. Februar: 1778.

Rzecz dzieli się na sześć rozdziałów: O prawach, O ubezpieczeniu religji panującej. O utrzymaniu praw, O obwarowaniu dochodów i własności duch. O niektórych uciążliwych dawnych prawach. Zamknięcie uwag.

Cale pismo wystosowane z okazji prac nad kodyfikacją Andrzeja Zamojskiego. Żąda od niego ubezpieczenia dziesięcin, zniesienia ograniczeń majątkowych zakonów, reformy co do manus mortua, o spadkobraniu po duchownych, o stacjach, o priv. fori itp. Powołuje się na Blackstone'a; walczy z filozofją współczesną.

Jocher 7396a, 9164.

Akad. — Branic. — Czartor. — Drohob. — Dzików — Jagiell. — Uniw. lwow. — Wileń. — Zamoj. — Zieliń.

— Toż... podane roku 1778. Edycja druga. Kalisz 1783. w 8ce.

Jocher 7396.

— ob. Horwat (Applausus) — Kajetan od P. Jezusa (1792) — Relacja delegowanych targow. (1792).

Kurjer warsz. 1827 Nr. 157. — Bentk. H. lit. II 93. — X. Boniewski w Pam. rel. mor. V 117. — Sobieszcz. w Encykl. Org. XXIII 515 i 16. — Woronicz Pisma III (Kazanie z r. 1824). — X. Godlewski w Kwart. hist. 1907. — Kraszewski Polska w czasie rozb. — Tokarz Warszawa przed wybuchem 1794 str. 326. — Kitowicz Pamiętniki II. — Smoleński Przewrót str. 296 i 307. — Encykl. kośc. XXV str. 461—4. — Kalinka Sejm 1 508. — Korzon Wewn. dzieje (ob. tom VI 383). — Estreicher Bibl. IV str. 255. — Finkel Bibl. III str. 1856.

Skarszowski Jan ob. Rosini S. (Septem 1648).

Skarszowita Felix X. ob. Śliwski Jakób X. (Chleb duchowny 1615).

Skartabella ob. Staropolski Rom. (Skaryszew). Odpowiedź na Informacyą strony, w sprawie Miasta Skaryszewa i jego Obywatelów z Wielebną Kapitułą Plocką... od Miasta Skaryszewa uczyniona (po roku 1789). fol., k 6. Warsz. uniw.

— ob. Lipiński Aug. (Kościół 1776).

Skarżyński Franciszek ob. Dowód (1790).

SKARŻYŃSKI J. Na powinszowanie imienia J. O. X. Jmci Adamowi Czartoryskiemu, Generałowi Ziemi Podolskich. w 4ce, k. 2.

Wiersz: Zacny z twych przodków Panie, wielki Generale. Branic.

Skarżyński Józ. ob. Mikulicz Winc. (Sprawa 1799).

Skarżyński Łukasz ob. Górski Jakób (1560).

SKARŻYŃSKI Szczęsny, ksiądz. Kazanie Na Obsequiach Żalobnych, Królewny Iey M. Polskiéy Kátarzyny Jággelowny, z łaski Bożéy Królowéy Szweckiéy, Gotskiéy, Wándalskiéy. Przez Księdzã Szczęsnégo Skarżynskiégo, Kánonikã Wárszãwskiégo powiãdãné [Tu sygnet Łazarza: kolumna]. W Krakowie. W Drukárni Lãzãrzowéy, Roku Pãñskiégo 1584. w 4ce, k. tyt i str. 41. (Druk gocki).

Karta tyt. w ramce, stronie wóród linji. Na k. ost. winietku.

Przypis Annie Jag., gdzie mówi, że miał kazanie z jej rozkazu.

Na str. 3 jest napis: Kazanie pogrzebne na Zamku krakowskim w kości. św. Stanisława w r. 1583 d. 18. Grudnia czyniono. Wychwała przodków, z jakich się królowa rodziła. Sławi zasługi domu Jagiellowego (przestrone i szerokie pauzowanie), mówi o husytyzmie i Akademji krak., o matce i ojcu zmarłej. Charakteryzuje cnoty królów i ideał króla. Przechodzi całe życie zmarłej (dużo szczegółów biogr.). O staraniach król. Anny co do nawrócenia i o misji Jana Herbasta. Opis jej śmierci. Całe kazanie zasługuje na uwagę historyków.

Wierzb. III 2761. — Święcki Hist. pam. II 96. — Sobieszca. w Encykl. Org. XXIII 517. — Mecherzyński Histor. wym. II 565—70. — Wiszniew. Hist. literat. IX 263—4. — Maciejows. Piśmienn. pol. III 289—90. — Mitera w Pam. lit. 1912 XI str. 557. — Dobrzyńska i Köhlerówna Katalog druków 1929 str. 76.

Czarn. — Czartor. — Czetwert. — Dzików — Jagiell. — Kórnik — Krasin. — Ossol. — Pozn. T. P. N. — Uniw. lwow. — Wilanow.

SKARŻYŃSKI Tadeusz Szymon, skarbnik i poseł ziemi łomżyńskiej. Głos na sessyi seymowej, dnia 21 czerwca. Grodno, 1793. fol., 1 karta. Zamoj.

— Głos na sessyi seymowej, dnia 26 czerwca. Grodno, 1793. fol.

Branic. — Czartor. — Krasin.

— Głos na sessyi seymowej, dnia 1 lipca. Grodno, 1793. fol., 1 karta.

Branic. — Czartor. — Krasin.

— Głos na sessyi seymowej, 3 lipca. Grodno, 1793. fol., 1 k.

Zarazem:

Głos na teyże dnia tego. Grodno, 1793. fol., 1 karta. Branic. — Czartor.

— Głos na sessyi seymowej, dnia 9 lipca. Grodno, 1793. fol.

Branic. — Czartor.

— Głos na sessyi seymowej, 15 lipca. Grodno, 1793. fol., 1 karta.

Branic. — Czartor.

— Głos Tad. Szym. Bończa Skarżynskiego Skarbnika y posła ziemi łomżyńskiej na sessyi seymowej dnia 16 meca lipca 1793 w Grodnie miany. 1793. fol. Branic. — Czartor. — Krasin.

— Głos na sessyi seymowej, 23 lipca. Grodno, 1793. fol.

Branic. — Czartor. — Zamoj.

— Głos na sessyi seymowej, 27 lipca. Grodno, 1793. fol., 1 k. Czartor.

— Głos na sessyi seymowej, 30 lipca. Grodno, 1793. fol.

Branic. — Czartor.

— Głos na sessyi seymowej, 9 sierpnia, ze Zdaniem. Grodno, 1793. fol.

Czartor. — Krasin.

— Głos... skarbnika y posła ziemi Łomżyńskiej na sessyi seymowej dn. 13. miesiąca sierpnia 1793 roku w Grodnie miany. fol., 2 karty.

Czartor. — Jagiell. — Krasin.

— Głos na sessyi seymowej, 17 sierpnia. Grodno, 1793. fol., 1 karta.

Czartor. — Krasin. — Zamoj.

— Głos... 2 września 1793. fol.

Czartor.

— Projekt... Dnia 23 Augusta 1793. fol. Zamoj.

— Zdanie na sessyi seymowej, inturno, dnia 5 lipca. Grodno, 1793. fol.

Branic.

— Zdanie na sessyi seymowej, 2 września. Grodno, 1793. fol., 1 karta. Krasin.

— ob. Grodno (Głosy 1793).

Tokarz Deput. indag. 1929 (o jego roli w konfed. targowickiej).

SKARZYŃSKI Tomasz. Mowa Wielmożnego Imci Pana Tomasza Skarżynskiego podkomorzycy łomżyńskiego imieniem Palestry dnia 20 Grudnia 1791 roku miana. fol., k. 2.

Do sędziów po wykonaniu przysięgi. Chwali tu marszałka Filipa Ner. Olizara i Aug. Lipińskiego kanon. krak. prezydenta.

Jagiell.

Skatczyński ob. Summaryusz rachunków generalnych.

SKATO Andrzej X. Bohatyrka Duchowna Przy żalonych Exequiach Zancie vrodzoney Matrony, JEy. Mosci Paniey P. Elżbiety z Niewierskich Kęssowskiej adumbrowana. y w Jey osobie repreasentowana W Oliwie Przez X. Andrzeia Skato Plebana Langenowskiego. Roku 1659. Dnia 27. Lutego. Typis Philippi-Christiani Rhetii. w 4ce, k. nib. 13.

Na odwr. tytułu cenzura L. L. Demutha, kanon. warm. — Przypis Aleks. z Bautzen-dorffu Kęssowskiemu opatowi oliwskiemu. Na nast. karcie herb Niewierskich (P. B. M. fecit) i 8 wiersz polski. Kazanie na temat: Mulierem fortem quis inveniet? Przeciwstawia zmarłą płochym i wyznadnym, obmownym i uszczypliwym niewiastom. W języku kazania są pewne osobliwości np. pisownia: roznyzny cnotamy, byli, musimy, mowyé itp.

Obacz w t. XXVII str. 176 pod Scato.

Akad. — Ossol.

Skawina ob. Olędzki X. Adeodat (1791).

Skawiński Albert ob. Puzyna Stef. (Analemata 1647) — Wituński Stef. (Stephanoma 1646).

Wadowski Wiadomość o prof. str. 319.

Skawiński Laurenty ob. Campianus S. (Euphimia 1643).

SKAWIŃSKI Pankracy, Franciszkannin. Chwalebna bo samemu Bogu y całemu niebu podobaiąca się Ozdoba, Kazanie miane na Introdukcyi relikwii Piusa S. V. po Kanonizacyi jego od Oyca S. Klemensa XII w Kościele Lubelskim WW. OO. Dominikanów przy znacznym audytorze JO. natenczas Trybunału Kor. y wszelkich Stanów Rzpltej R. P. 1713. d. 1. Majja w dzień SS. Apostolów Filipa y Jakuba, a teraz osmego roku dedykowane JW. JMP. Stanisławowi z Słupowa Szembekowi

Cześnikowi Lubelskiemu Marszałkowi Trybunału Kor. Przez X. Pankracego Skawińskiego S. Teol. bacc. naówczas lubelskiego, teraz zawichotskiego Gwardyana y patra tegoż konwentu Franciszkana, z pozwoleniem Starszych do druku podane R. P. 1721. d. 7. lutego. W Sandomierzu w drukarni Koll. Soc. Jesu. fol., 7 arkuszy.

Na odwr. str. tyt. herb Szembeków i pod nim 18 w. pol.

Joher 8572. Ossol. — Warsz. uniw.

Skawrońska ob. Skowrońska.

Skaza klątwy secemskiej... ob. Janowski J. (1616).

Skazanie o sw. Julianii. (Bez w. miejsca i roku, ale Kijów około 1700). w 4ce, str. 10.

Dopełnienia Nr. 120. — Karatajew Nr. 1137.

Karataj. — Petersb. publ.

— o Cierkwi Pieczerskiej Kijewskiej, napieczat. w Kijewie w 1701. w 4ce, kart 38.

Tożetaj Nr. 200. — Karatajew Nr. 1132.

Akad. Nauk. Petersb. — Czeszkow. — Petersb. publ.

Skażeniu (o) zborów ob. Skarga P. **Skępski Bernard** ob. Nowiejski Albertus (Oratio in laudem 1642).

SKĘPSKI Prokop. Carmen in Natalem Domini. [Drzeworyt ze sceną Zwiastowania]. A Procopio Skępski concinnatum. Posnaniae In Officina Ioannis Wolrabi Anno 1618. w 8ce, k. 8 (sygn. B₁).

Na odwrocie karty tytułowej herb „Nałęcz“; pod nim wiersz łaciński. Dedykacja wiersz. Jakóbowi Rostworowskiemu, kasztolanowi przemęckiemu.

Wojciechowska Z dziejów książki w Pozn. nr. 196. Czartor.

— Paramytheticon. In obitum Magnifici D. Andreae Illustris ac Magnifici Domini D. Ianvssii Grzymułtowski olim Castellani Bidgost. Capitanei Sroden. Filii. A Procopio Skępski oblatum. Posnaniae In Officina Ioannis Wolrabj. Anno 1619. w 4ce, k. nlb. 6 (sygn. B₂).

Na odwrocie k. tyt. herb „Nieczuja“, pod nim sześciowiersz łaciński. Dedykacja wierszem Iac. Joanni abbati Landensi Stanisl. capitaneo Srodeni et Christophoro Grzymułtowski fratribus germanis.

Na końcu wiersz polski: J. W. Barbarze z Grudnia (Grzymułtowskiej) wdowie.

Wojciechowska l. c. nr. 201.

Czartor. — Jagiell. — Ossol. (Bawor.).

Skepstwo pohanbione, Komedia. w Wilnie w publicznej Akademickiej Sali Societatis Jesu, wyprawiona. Roku Pańskiego 1753. Dnia (1.) Miesiąca (Sierpnia). B. m. dr. (Wilno) 1753. w 4ce, 1 karta.

Argument, treść z komedji Le Jaya.

Jagiell.

SKERLET Elias. Oda Czas przez J. Pana Eliasza Skerleta Sztabs Oficiera Rosyjskiego woiażującego Kawalera wierszem w Rosyjskim Ięzyku dnia 1 września roku 1790 napisana przez JP. Manugiewicza Sekretarza J. K. M. prozą przetłomaczona a przez Franciszka Makulskiego wierszem przełożona. W Warszawie w drukarni J. K. M. Piotra Zawadzkiego na ulicy Piekarskiej N. 129 (1790). w 4ce, k. 4. Branic. — Jagiell. — Krasińs. — Peterab. publ.

— Oda Szczęśliwość Narodu pod rządem rozumnym: na rocznicę Koronacji J. Krolewskiej Mości przez Imci Pana... Sztabs Oficiera Rosyjskiego woiażującego Kawalera wierszem, w Rosyjskim Ięzyku napisana, a przez Imci Pana Franciszka Makulskiego z Rosyjskiego Ięzyka na polski przetłomaczona i wierszem przełożona. Dnia 24. Mca Listopada 1790 r. w Warszawie w Drukarni J. K. M. Piotra Zawadzkiego. w 4ce, str. nlb. 1, k. 3.

Poczem: Oda Spokojność Rosyji... k. nlb. 4. Czartor. — Jagiell. — Krasińs. — Warsz. uniw. — Zamoj.

Skiagraphia ob. Grynaeus N. (theologiae 1577) — Olhafius P. (jurisprud 1639).

Skiähl och Ordsaker (1733) ob. Ludwik XV.

SKIBICKI Andrzej S. J. (1618 † 21 kwiet. 1669). Gespräch eines Katholischen mit einem Lutheraner vom Gebrauche des heiligen Abendmahles unter einer Gestalt. Braunsberg 1669. w 4ce.

— Namiot Zacnemv Cialv X. I. M. Karola Koreckiego, Kasztelana Wolynskiego, Na wyprawę z Lubliną do Korcá przy wprowadzeniu roztozony przed Iasnie Wielmożnym Trybnałem Koronnym, Y Wiela Inszych Osob Zacnych. Przez X Andrzeia Skibickiego

Societatis Jesv. W Lublinie v Páwłá Konrádá Roku P. 1633. w 4ce, k. 19 nlb.

Tytuł w ozdobnych ramkach. Na odwr. k. tyt cytata z Pisma św. po łac. i po polsku. Dedykacja autora Samuelowi Koreckiemu. Tu mówi, że był spowiednikiem zmarłego. W kazaniu mówi o pobożności zmarłego. Dostawczy się do więzienia szwedzkiego przebywał tam 5 lat. Piątego roku uczynił ślub, iż porzuci oszczędniństwo greckie. Podnosi, że był słabego zdrowia.

Czartor. — Dzików — Jagiell. — Krasińs. — Ossol. — Przełdż. — Uniw. lwow. — Zamoj.

— Rycerz Z Namiotv, Albo Kazanie. Na Pogrzebie Sławney pamięci X. I. M. Iana Karola Koreckiego Kasztelana Wolynskiego. Miáne w Korcu w Kościele farnym, Anno Domini, 1633. 7. Novembr. Przez X. Andrzeia Skibickiego Societatis Jesv. Z Dozwoleniem Stárszych. W Lublinie, v Páwłá Konrádá, R. 1634. w 4ce, k. 3 nlb, str. 46.

Tytuł w ozdobnych ramkach. Na odwrocie k. tyt. herby rodziny Koreckich (Pogoń w środku), u dołu czterowiersz, u góry i po bokach litery I.(an) K.(arol) X.(iąże) K.(orecki) K.(asztelana) W.(ołyński). Na następnych 2ch kartach dedykacja autora Samuelowi Koreckiemu.

W kazaniu przedstawia dzieje Koreckich na podstawie Strykowskię. Wspomina Mikołaja Gerzego Czartoryskiego i Rom. Hryskiego. Kończą wiersze na klejnot Jana Karola Koreckiego.

Egz. Ossol. był w r. 1686 własnością Simonis Lubaszowski.

Akad. — Dzików — Krasińs. — Ossol. — Uniw. lwow. — Zamoj.

— Gründlicher Unterricht von der katholischen Verehrung der Jungfraws Maria. Braunsberg 1660. w 12ce.

Maciejowski Piśmienn. III 757. — Astrea Pamiętn. 1822 II 209. — Brown Bibl. pisarzy 380. — Dziedusz. Dzieje Lisowcz II 244.

Skibniewski Andrzej ob. Butler Aleksander.

SKIBICKI Stanisław S. J. (1607 † 14 marca 1690). Dusze pod cieniem Drzewa Żywota ukrzyżowanego Jezusa siedzący z ranami y boleściami jego nabożna zabawa. Gdzie się to osobliwie na uwagę podaje iako Syn Boży wzięszy na się grzechów ludzkich przewinienie y od guiewu nas Boga Oyca swojego, y od karania sprawiedliwości

iego samym sobą zastępował. Przez X. Stan. Skibickiego S. Jesu zakonnika. W Kaliszu S. J. 1685. w 4ce, str. 189. (Druk gocki).

Wierszem i prozą. — Żałuski Bibl. 81. — Juszyński II 184 podaje z tytułem: Medytacyi XXXI o męce pańskiej.

— Przygotowanie do przyjmowania Sakramentu Najswiętszego przez X. Stanisława Skibickiego Societatis Jesu. Za dozwoleniem Starszych do druku podane. w Kaliszu roku 1685. (Bez wyr. drukarni). w 12ce, str. 359.

Jocher 4360. Jagiell.

— Toż.:. w Lublinie 1689. w 16ce, str. 289. Warsz. uniw.

— Snopeczek miry to jest krótkie męki ukrzyżowanego Jezusa Chrystusa Zbawiciela zebrane przez... Soe. Jesu. W Kaliszu, w Kollegium Soc. Jesu. 1683. w 4ce, k. 4, str. 364.

Brown Bibl. s. 380. Warsz. uniw.

SKIBIŃSKI Wawrzyniec. In nomine Dni Amen. Dissertatio de coadjutoriis beneficiorum ecclesiasticorum ex jure canonico lib. III Decretalium Gregorii IX. tit. VI. de clerico aegrotante vel debilitato desumpta. Jam vero pro more solito exercitationis academicae a M. Francisco Josepho Minocki U. J. ac protune Institutionum Canoniarum professore, collega juridico, ecclesiarum: collegiatae SS. OO. Crac. Canonico, parochialis in Modlnica curato, Notario Apostolico, S. R. M. Secretario. Respondente ad objectiones Excel. M. Laurentio Skibiński AA. LL. et philos. Dre, pronunc actuali Arithmeticae professore; nuper vero earundem Institutionum Juris Canonici auditore, in lectorio collegii CC. DD. jure consultorum generalis regni Universitatis publice ad disputandum exposita A. D. 1769 die 31. mensis Januarii. w 4ce, k. 20 nlb.

Autor przypisał prozą Janowi Kantemu Dobrzańskiemu s. teol. Dr. i Koadjutorowi proboszcza kanoników regul. bożogrobców na całą Polskę i Litwę.

Autorem jest Minocki (obacz t. XXII str. 405), który cały szereg podobnych rozpraw ogłosił.

Dzików — Jag. — Ossol. — Warsz. uniw.

— Pożytek, który młodź Polska z nauki Niemieckiego ięzyka odbiera

1781. pod dozorem X. Wawrzeńca Skibińskiego filoz. Dra. w 4ce.

Po niem. i polsku. — Jest to wycinek z „Popisów rocznych“ 1781.

— ob. Dowód (1780) — Foltński Adalb. Joach. (Conclusiones 1769) — Fructus sapientiae — Lewalski Ignatius (Conclusiones 1776) — Minocki Franc. Jos. (1769) — Popisy (tom XXV s. 77).

SKIDZIENSKI Piotr. In Favtissimum Adventum, Illystrissimi Et Reverendissimi Domini D. Bernardi Maciejowski, Episcopi Cracoviensis, Dvcsis Severiensis, &c. &c. Domini Clementissimi. Oratio Petri Skidzienski, A Skidzien. Cracoviae, In Officina Iacobi Sibeneycher, Anno Dñi 1600. w 4ce, k. 9 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb „Ciołek“. Wysławia wiedzę i cnoty biskupa; mówi o powołaniu go do Wilna i Łucka.

Oratio zaczyna się: Cum multa ab ipso. Czartor. — Jagiell. — Ossol. — Warsz. uniw.

Skierlet ob. Skerlet.

SKIERWIN Victorinus. Hymenaeus Leoburgicus, inter auspiciata connubij foedera illustrissimorum neosponsorum D. Bonaventurae Constantii de Belzec Belzecki, dapiferi terrae Haliciensis etc., nec non V. Franciscae Barbarae de magna Konczyce Mniszkowna, officiosi cultus gratia et publicae laetitiae decantatus a Victorino Skierwin Equite Lith. Aud. philos. Leopoli in typ. Jacobi Mościcki, Año Dni 1670. 31. Augusti. fol., 2 arkusze.

Na odwr. str. tytułu herb (Jastrzębiec) Belzeckich; pod nim 8 wierszy łac. — Przypis stylem nakamiennym, gdzie wlicza imiona znamienitszych jego przodków a także z rodziny Mniszków, dalej powinszowanie wierszem; kończy odą.

(Zarazem:) Echo wesole Himeneusza Lwowskiego, przy szczęśliwym małżeńskij przyiaźni zawarciu między JWW. oblubieńcami Jego Mością panem Bonaventurą Konstantym z Belzca Belzockim, stolnikiem ziemie halickiej, a Jay Mością panną Franciszką Barbarą z Wielkich Kończyc Mniszkówuz, światu polskiemu oyczystym rymem rozesełane, z uniżonego oraz y życzliwego affektu. Lwów. 1670. fol.

Kijows. — Zamoj.

SKINDER Antoni. Dnia 28 8bris 1793 (w Grodnie). Projekt JW. Skindera

posła lidzkiego. Warunek względem wotowania na opinie deputacyi sanci-towej. w 4ce, strona 1.

Jagiell. — Zamoj.

— ob. Gorecki Wacł. (Głos).

Skinderbasza ob. Napolski Piotr (1628).

Skinderowicz Jan ob. Jurkiewicz Stan. J. (Violatum 1673).

Skinderowa ob. Zawiszowie (1783).

Skinderowie ob. Pawlikowski (1783).

Skipor Ignacy Hornost ob. Kajetan od Najśw. P. Chwała (Jezusa S. 1792) — Myśli radosne przez L. J. (1791).

Skiporowa Franciszka z Przyluskich ob. Kajetan od N. Panny (Chwała).

Skirgelonus Annibal Casimirus ob. Capua (1690).

SKIRMUNT (Skirmont) Adam. Głos W. Jmci Pana... Posła i Sędziego ziemskiego powiatu pińskiego na d. 11 apryla 1775 r. na seymie w dzień limity miany (1775). fol., kart 2.

Branic.

— Głos Jaśnie Wielmożnego... Posła Pińskiego na sessyi seymowej dnia 21. czerwca 1793 roku miany. fol., str. 1.

Jagiell. — Krasińs.

— Głos J. W. Skirmunta Posła pińskiego na sessyi seymowej dnia (24) czerwca 1793 roku miany. fol.

Branic. — Krasińs.

— Projekt... Posła Pińskiego. Wyznaczenie summy 6000 złotych dla Metrykanta Litt. 5 Octobra 1793. fol., str. 1.

Czerw. Dwór.

Skirmuntowie ob. Lubecka W. (Pamięć 1772).

(**Skirmuntowie i Orzeszkowie**). Produkt WJPP. Franciszka z Giedroyciów Skirmuntów Rottm: Pttu Piń: Małżonkowi z WW. JPP. Kazimierzem Sttą Ostryń. Józefem Michałem i Benedyktem Marszałkowiczami Pińskimi Orzeszkami Bracią Rodzonymi pretensoremami a Tomaszem i Stanisławem Czyżami w sprawie o Bulhary Ewiktorami. (1775). fol., sygn. C₁.

Jagiell.

SKIRNIEWSKI Michał, Kanclerz Katedr. Łucki. Urządzenie gubernii w państwie rossyjskim dany w Moskwie d.

7. listopada 1775. r... ob. Katarzyna II (tom XIX. 176).

Gomulicki w Wędrowcu 1899 N. 38 str. 745.

SKIRON Adam. Conclusiones jurid. de cambio seu contractu cambiali 1753. w 4ce. Ossol.

Skiwska Teresa z Zbierchowskich ob. Gawłowicz X. Jan (1713).

Skiwski Jan ob. Radoszowski Bogusław (Harmonia 1634).

Skiwski Jan Kazimierz ob. Gawłowicz X. Jan (Ślady chwalebne 1713).

Skład apostolski ob. Wielowiejski X. (Wykład 1769).

— wszelkich towarów. fol., str. 1.

Jest to projekt wniesiony na sejm 1776.

(Djariusz tego sejmu znajduje się w rękop. Akad. Umiej. nr. 1157). Proponuje się

utworzenie kompanji handlowej i śpichlerzy dla wywożenia zboża drogami wodnymi. — Obacz Actum z r. 1776 (tom XII 43), gdzie podana odnośna konstytucja. Akad. — Branic. — Czartor.

— Trybunału Koronnego w Piotrkowie r. 1718... ob. Maniecki Fr. (1718).

— Trybunału Koronnego w Lublinie r. 1718... ob. Kleczyński S. J. (Punkt honoru 1718).

— Trybunału Piotrkowskiego... ob. Starzyński S. J. (Sprawiedliwość areopagu 1724).

— Trybunału Lubelskiego... ob. Tymieniecki (Wszystko w jednym 1724).

— ob. Haur J. K. (albo skarbiec 1689).

SKLERKOWSKI Marcin. Trinckt alle

daraus, das ist kurtzer Bericht, ob es wider des Herrn Geboth sey, dass man in der Catholischen Kirche das H. Sacrament nur in einer Gestalt verehret.

Von Martino Sklerkowski... Erstlich in Wild durch Georgium Nigellium 1608

gedruckt. Jetzt aber aus Abgang der Exemplare... übersetzt und nachgedruckt. In Ingolstadt, durch Andream Angermeyer. 1611. w 4ce, str. 59.

Drukarz wiloński Nigellius znany jest w tych

latach jako drukarz jezuicki (por. t. XII 441). Ale autora polskiego Marcina Sklerkowskiego nie znam i nie znam druku

polskiego lub Iacińskiego, któryby odpowiadał tytułowi powyższemu dziełu. —

Nazwiska Sklerkowski nie zna też Niesiecki.

Warsz. uniw.

SKŁODOWSKI Franciszek, Soc. Jesu, rektor nieświeskiego koll. Exorta przy samym złożeniu ciała J. O. Księżny Anny z XX. Sanguszków Radziwiłłowej kanclerzyny W. W. X. Lit. in castro doloris miana tegoż dnia d. 10 września 1747 r.

Umieszczone w dziele p. t.: Kazania i mowy na pogrzebie Anny z XX. Sanduszków Radziwiłłowej. Wilno 1750 (ob. XXVI. 99).

— Veritas Peripatetica in avito Crucis Signo Perill. ac Magnif. D. D. Josephi Nakwaski Dapiferi Terrae Visagrodienensis per praemissas panegyricologias inducta a Gener. D. Francisco Skłodowski Philos. Auditore Praeside R. P. Andrea Pawłowski Soc. Jesu in Collegio Varsav. Ordin. Philos. Professore. A. MDCCVII (1707). w 4ce.

Notata Joehera.

Skłonności umartwienie ob. Fati I. (1604).

Skłodven ob. Relation (1708).

Sklovia (Sclov) ob. Freudengesang (1780) — Katarzyna II (1780) — Sclov.

Skobera Józef (Gramatyka niemiecka) ob. Gottsched (1772, 1774).

Skocki Josephus Joan. Nowina († 25

września 1723) ob. Fabiański Andrzej (1715) — Kojdanikowski Jan (Chloris Zephyritis 1722) — Kuuk Paul Joan. (1708, Immortalis vita 1723).

Wadowski Wiad. o prof. 1900 str. 319. — Kochanowski Dzieje Akad. (passim).

Skoczniowski Michał ob. Fidecki Antoni (Viretum 1753).

Skoczyński Ludwik ob. Jaszczułt Placyd (1768) — Nowicki Placidus (1768).

SKOCZYŃSKI Piotr. Kapitalista w Ekonomii Niebieskiej, albo Gospodarz Główny, Plenną Cnot y Zasług Krescencyą ná Głowę zbierający, Jan Kanty Błogosławiony. Przy anniwersalnym tego Błogosławionego Polskiej Korony y W. X. Litew. Patrona, Przesławney Akademii Krakowskiej Doktora niedys y Professora Feście, z nayniższą Główną Chrześciańskich inklinacyą, w Katedralnym Kościółow wszystkich Froncie, Prześwietney Poznańskiej Bazylice, Adorowany. y tamże przy Prezencyi

Kapitulárnego Pierwszych Kościółá Bożego Główny Kongressu, Akcyą Kaznodzieyską Pokazany. Przez Xiędzã Piotra Skoczyńskiego, Zakonu Bráći mnieyszej S. O. Franciszka Ścisleyszej obsarwancyi Reformalá, Ordynáryusza (ná ten czas) Katedralnego Poznańskiego, na powážną rekwiwicyą, zá konsensem Zwierzchności, do druku Podany. Roku ktorego Ubostwionej Mądrosći Główna Chrystus zbáwienná Świátu obmyslił Ekonomią 1745. Dnia 24. Páździerniká. w Poznaniu, w Drukarni Akademickiej. fol., kart nlb. 72.

Na odwrocie rycina z herbem Kapituły (św. Piotr) i akrostych z 14 wierszy.

Dedykacja Kapitulie poznańskiej, gdzie wymienieni członkowie kapituły. Na jej końcu dwie cenzury y imprimatur.

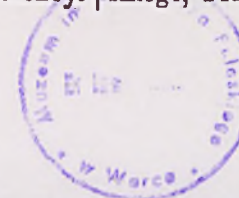
Panegyryk na cześć świętego kończy się na k. S₁ — poczem idzie: Gospodyni Domu mądrości z siedmi kolumna erygowanego...

Przesławna Akad. Krakowska (od S₁ — Hh). Jest to próba dziejów Akademji, oparta na dokumentach z jej archiwum i na kronikarzach. Po kolei mówi: 1) o erekcyi krakowskiej akademji; 2) Przywileje od królów nadane; 3) Profesorów o wiare dysputy z dyss.; 4) Świątobliwych doktorów dwudziestu siedm biogr.; 5) Doktorowie znakomici na różnych urzędach; 6) Wylicza uczonych co im cześć świadczyli; 7) Opisuje fundatorów i przywileje Akad. pozn. (Lubrańskiego i Rozdrażewskiego) oraz wymienia jej rektorów (razem 38) i jej obecnych profesorów.

Na końcu czterowiersz na cześć św. Jana K. Janocki Lexicon I 153. — Załuski Bibl. hist. 169. — Mizler Warsch. Biblioth. s. 295—320 (wyjątki). — Joeh 4999, 8445. — Bentkows. II 570. — Bederski Druki pozn. 1929.

Akad. (frag.) — Czartor. — Jagiell. — Ossol. — Raczyńs. — Zamoj.

— Regalizacya Dwu-koronna Czyli Podwoyna Koronacya Przy Pierwszej Kościółá Boćkowskiego Dedykacyi, záraz po trzydziennym Pogrzebie Fundatorskim złożoney, Kaznodzieyskim trybem Produkowana. To iest Oddanie Weselnego Wienca Neokonsekrowaney Oblubienicy Chrystusowej Kościółowi Świátemu, y oddanie Korony Chwały Wieczney á. p. Jaśnie Wielmożnemu Fundatorowi, Jozefowi Sapiezie, Podskarbiemu Wielkiego Xięstwa Litewskiego, Przez X. Piotra Skoczyńskiego



Zákonu Braci Mniejszych S. O. Franciszka Ścisleyszey Obserwancyi Prowincyi Wielkopolskiej Reformata, Kaznodzieię ordynariusza (na ten czas) Katedralnego poznań: (teraz) Sekretarza Prowincyi, przy pańsko, y liczno zgromadzonym audytorze z Ambony Boćkowskiej ogłoszona. Roku którego przed krolewską na górę uszedł, po cierniową na górę zaszedł koronę, Krol Chwały Wieczney Dnia 7. września 1744. a potem na kontestacyę wiekopomney fundatorskiemu domowiobligacyi. Jasnie Wielmożney JMści Pannie Teressie Sapiezance Podskabiance Wielkiego Xięstwa Litt. Fundatorce miłościwey y dobrodzieyce Naszey, Po Typograficznej zá konsensem duchowney Zwierzchności, Dywulgacyi konsekrowana. Roku którego Oycowskiej zádosyć uczyniwszy Obligacyi, po śmiertelnym spoczynku do własney Wiecznego Zywota pospieszył Korony Chrystus 1747. w Warszawie w drukarni J. K. M. y Rzeczypospolitey XX. Schol: Piarum. fol., k. nlb. 6 (a—d) i k. 20 (ark. L.).

Na odwr. str. tyt. herby Strzala i Gryt a potem kilkanaście czworowierszy na pochwałę. — Przepisał autor prozą Sapiezance. Poczem cenzury. Wreszcie tekst Kazania.

Na k. C₂ przeprowadza porównanie między Krakowem a Boćkami: „czyż z tym Krakowem emulować nie mogą Boćki?“ Całe pełne takich dziwactw.

Załączki Biblijoteka historyków str. 169. — Janocki Pol. liter. 77.

Branic. — Jagiell. — Krasinś. — Warsz. uniw. — Zamoj.

Skoławski Martinus ob. Siekiewicz Petrus (Plausus 1700).

Skolimowski Ignacy ob. Proceder (1791) — Sąd.

(Skolm Michael). Ehrengedicht auf den hochzeitl. Freudentag Michael Skolm und Gertrud Martin Winters Tochter. Danzig. w 4ce.

— Epithalamium auf den hochzeitl. Ehrentag des Michael Skolms und Jungfer Gertruden Martin Winters Tochter. Danzig 1645. w 4ce.

Skomorowski Jacek ob. Czarnocki Fr. (Idea virtutum 1658).

Skomorowski Tomasz ob. August II (1727) — Ciechanowski Adalb. Hiacynt. (1721).

SKONIECZNY Fabian. Bellator Sarmaticus, in exemplari praestantissimo Illustrissimi ac Magnifici Domini D. Sigismundi a Kazanow Kazanowski, Supremi Regiae Camerae praefecti, Kochonausen. Solecen. Głobucen. Mucharowien. Capitanei expressus, et Illustrissimo ac Magnifico Domino D. Nicolao Gizicki Castellano Czernensi, &c. &c. a P. Fabiano Skonieczny, officii et debitae observantiae ergo anno reparatae salutis humanae, supra millesimum sexcentiesimum trigesimo quarto oblatus. Cracoviae typis Francisci Caesarii Anno 1634. w 4ce, ark. 4

Na odwr. str. herb Giżyckich a pod nim podpisał 8 w. łac. Franciszek Delpaci Stud. ak krak. Przepisał prozą Mikolajowi Giżyckiemu kaszt. czarneńskiemu. — Dalej wyrity herb Grzymała a pod nim 4 w. łac. podpisał Fabian Borowski.

Chrept. — Dzików — Jagiell. — Zamoj.

Skop (Scopius) ob. Tyr J. (1643).

SKOP (Tluk) Karol. Caroli à Skop aliàs Tluk, Epigrammatum Libri Quatuor. Quorum Primus continet Epigrammata Ephemeridica. Secundus, Epigr. pro singulis Urbibus Europae. Tertius, Epigrammatica Consilia. Quartus, Epigrammata Varia. Francofurti ad Viadrum, Literis Christoph. Zeitleri. (Bez roku) w 12ce, k. 2 nlb., str. 200 i k. 24 nlb.

Na czelo kartka z napisem: Sub felicissimis Auspiciis... Frederici I. Regis Borussiae... poczem dedykacja temuż, w której nazywa swą mużę „patria exul.“ Podpis: Cliens Carolus à Skop aliàs Tluk, eqv. Siles. Poczem praefatio ad Lectorem (str. 3—6), z której wynika, że jest to powtórna edycja „a mendis, quibus prior editio scatebat, purgata“. Nazywa swe wiersze „in juventute et inter sagi militaris molestias“ skomponowane.

Autorem jest niewątpliwie ten sam Skop, co i następnego zbioru, choć tam nosi imiona Carolus Georgius, a tu samo Karol. Wskazuje na to identyczny charakter wierszy. Był on ślązakiem, a nie pochodził z Podhorzec! O Polsce w tym zbioru mało jeszcze mowy.

Książka składa się z epigramatów, podzielonych na 5 ksiąg, pisanych na wzór poezji Owena. W księdze II w poemacie

„Urbes Europae“ (w którym charakteryzuje epigramatycznie miasta Hiszpanji, Włoch, Francji, Niemiec, Węgier etc. etc.) są na str. 99—107 epigramaty poświęcone miastom polskim: Cracovia (opiewa smoka na Wawelu!), Oswiecien, Sator, Czenstochovia, Sendomiria, Lublin, Wilna, Grodno, Leopoliś, Podolski Kamieniec, Zamoscio, Choczim, Ploczko, Haliez, Varsavia, Marienburg, Elbinga, Culm, Gedanum, Torunium, Posnania, Meseritium, Leana, Gnesna, Piotrkow, Kruswitz, Oliva. — Na str. 118 i nast. epigramaty dla miast śląskich: Cieszen (gandeo polonice sign. cieszem się), Pilsko, Raczybur itd. — Na str. 147: Max. Rev. Vincentio Pniewski nunc ut audio socio provincialis Prov. Polon. (był to jego towarzysz z Wenecji, Krakowa i Salamanki). In P. Vota Confessarum regis Poloniae. Na str. 154: Comiti de Flemming. Na str. 164: Joanni a Schultz Schuletzki (ob. o nim tom XXVII s. 288). Na str. 174: Samueli Chwałkowskiego. Na str. 180: Ernesto Jablonski. Na str. 185: Hussari descriptio (ciekawo opis husarza!).

Księga V dodrukowana widocznie później i dlatego nie paginowana. Na k. A₂: Comes de Tenczyn Cap. Duc. Teschi. — Na k. A₃: Ad Poloniam (ma ona teraz trzech królów naraz). Na k. A₄: In sortem Jacobi filii reg. Pol. et Rakoczi (o jego uwięzieniu w Saksonji). In praes. statum Poloniae. Na k. A₅: Pestis in Polonia. In Radziejowski. Na k. B₁: Ad neolectum in Polonia (Aug. II czy: Leszcza?). Na k. B₂: Ad Trzemiecki.

Zbiorek powstał, jak widać z treści, około roku 1700, bo odnosi się do wypadków tego czasu. Zapewne też i druk z pierwszych lat XVIII w. O Szuleckim pisze jako o żywym, a zmarł on 1704.

Egz. Czart nie ma poprawionej V księgi, później dodrukowanej.

Akad. — Czartor.

— Podhorecensia Seu Fragmenta Varia composita et lecta, collecta, selecta. A Georgio. Carolo, Equite. Skop Originis prognatae in Polonia, Educato in Britania. Praefecto Equestri in Svecia. Aetatis suae Octogesimo Quarto Leopoli Typis Confraternitatis SSS. Trinit. 1754to. w 4ce, 1 ryc, kart nlb. 173.

Dedykacja Jos. Alex. Jablonowski (wierszem). Potem idzie Genealogia Jablonowiorum domus (wierszem, kart 1). Pars 1a Origo regum et Regni Poloniae, tum vitae eorum (od ark. A—F, kart 20) Notata varia ad Jos. Jablonowski, Illus. Sapieha Carolinae de Radziwiliś Jablonoviae filio. In Podhorce. Principi Eugenio Sabaudiae. — Quatuor partes mundi. Origo mensium. Casimirus M. amore captus puellae Ju-

deae. Epitaphion Mar. Dzieduszycka Praefectae stabuli. Joanni Cajet. Jablonowski. In imaginem Beat. Czesostochoviensis. Socratica scientia (proza i wierszem, od ark. R—S₂). — Pars II idzie od ark. Z: Officina Podhoreciana. Ad Jos. Jablonowski. Polonia apex. Principum. Moscovia tellus Mancipiorum. (Tak opisana każda monarchja, wierszami). — Addenda ad Regem Stanislaum. Thessera justorum crux praesuli Nic. Ign. Wyżycki dicata. Michaeli Czerlecki Praepos. Sokoloviensi. Leopoliś. Domus Zamoiscia. Genealogion Łabęcki Capitanei Rohatiniensis. Panegiricus in laudem Joannis III Romae habitum (proza i wierszem). Pharsalia Sarmatica seu bellum civile. Oratores sunt, nascuntur Poetae. — Na końcu Valectio J. L. R. Sałkowski per Poniński Palat. Posnan. a Skop recensita.

Dzieło to mylnie przynaję niektórzy Jablonowskiemu.

Chrept. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Ossol. — Warsz. uniw. — Wileńś. — Zamoj.

— Lillia Parnassi... Berolini, około 1704. w 12ce.

Ani tego zbioru ani innych tu nieopisanych nie miałem w ręce. Należałoby ich szukać w bibl. Berl.

— ob. Bibliothek (tom XIII. 50) — Jablonowski Józef Aleksander (1754 i Tabulae Jablonow. 1748).

Juszyński Dykcyon. II. — Mitzler Warschauer Bibliot. III 241. — Krasicki Dzieła III 251. — Sobieszcz. w Encykl. pow. Org. XXIII 533. — Janocki Lexicon II 189. — Dogiel Nr. XII.

W ostatnich czasach zajął się nim bliżej Sinko: 1) w Eos XIII (1907); 2) w Rozpr. Akad. Um. (filolog.) XLV str. 350; 3) w Encykl. pol. tom XXI str. 169. Tu pisze:

„W czasie podhoreckiej spisywał swe wiersze oficyalista ks. Józefa Aleksandra Jablonowickiego(?) Jerzy Karol Skop. Dostawszy się w młodości (prawdopodobnie jako pachołek jakiegoś paniecia) do Anglii, nauczył się tam na tyle po łacinie, że mógł pisywać wiersze, gdy po różnych życia kolejach wrócił na łaskawy chleb do Podhorzec(?). Wydane w r. 1754 we Lwowie Podhorecensia, zawierają prócz szkolnych ćwiczeń w rozprowadzaniu myśli Iwenalisza, Persiusa i t. d., prócz konwencyonalnych panegiryków, prócz epigramatycznych żywotów królów polskich i opisów głównych państw i miast Europy, także takie curiosa jak tłumaczony z angielskiego list arcybiskupa z Cambridge do pretendenta Jakóba III Stuarta lub miłosną korespondencyę (pisaną na wzór Heroid Owidyusza), wymienioną między francuskim delinsem, a córką Augusta III

Własne doświadczenia wojskowe zużył Skop w „Militis Hispani propria de sorte querela”. Porwał się nawet na opis wojny domowej między Sasem a Leszczyńskim (Pharsalia Sarmatica), ale przerwał go po 167 heksametrach, by nauki polityczne na temat niezgody wewnętrznej wypowiedzieć w formie heksametrycznej tragedii, o osnowie wziętej z Lukana. Jest to *Tragoedia inter Caesarem et Pompeium, Cleopatram et Ptolomeum*, stwierdzająca swym istnieniem niesłychaną popularność tragedii szkolnej w w. XVIII^o.

Jak widać z treści znanych mi tomików Skopa, pochodził on ze Śląska; w młodości (urodz. 1770) odbył podróż do Polski i zbliżył się do Chwałkowskiego, Szuleckiego, Jabłońskiego, którzy byli Prusakami polskimi. Potem zapoznał się z Jabłonowskim i z innymi panami polskimi a i pod koniec życia (lat 84) bawił znów w Polsce. U Jabłonowskiego i Mitzlera podane są o nim informacje. Zwiedził zresztą całą prawie Europę od Anglii i Szwecji po Włochy i Węgry, ale nie jako pachołek panięcia, lecz jako student, żołnierz i wojażer. Pochodzenia był polskiego i po polsku coś nie co rozumiał.

Skopowski Franciszek ob. Czarnocki (1646).

Skoraszewski ob. Skoraszewski.

SKORASZEWSKI M. Paweł y Marya Kochankowie jakich mało. *Historia Indyjska*. Tłumaczona z Angielskiego przez M. Skoraszewskiego. Tom I (i II). W Warszawie. u P. Dufour Konsyliarza Nadwornego J. K. Mci i Dyrek: Druk: Korp: Kadet: M.DCC.XCIII (1793). w 8ce, Tom I. str. oraz T. II. k. tyt., str. 147 i 1 nlb.

Mimo że to przekład z ang. zachowane są nazwiska francuskie (pani de la Tour, pan Bourdonaye). Jest to bowiem przekład „Pawła i Wirginii”, tłumaczony za pośrednictwem angielskiego. — Por. Saint Pierre (Paweł i Wirginia).

Jagiell. — Ossol.

— *Pierwiastki literatury polskiej*, czyli powieści moralne w języku polskim przez P. R. B. C. S. podkomorzycę parnawskiego po pierwszy raz wydane. W Warszawie w drukarni Piotra Dufour kons. nadw. J. K. M. i dyrek. druk. korp. kad. M.DCC.XCII (1792). w 8ce, k. 2, str. 204.

Obacz tom XXIV str. 253.

Jest to szereg powieści moralnych tłumaczonych z francuskiego lub angielskiego,

jakoto: Abdallah i Balsora, Niewinność uznana, Pola elizejskie, Sen Irusa, Próżność i Duma, Obraz czterech wieków, Cnota nieszczęśliwa, Nuradyn, Sąd pamiętny, Mowa Cyrusa, Małpa która świat widziała. — Gubrynowicz *Romans w Polsce* 1904 str. 165 nie omawia bliżej ani poprzedniej powieści ani tego zbiorku. (Wspomina go na str. 31).

Jagiell. — Kijows. — Ossol.

SKORAWIEC Albertus (Wojciech). *Illvstri Ac Magnifico Domino D. Ioanni Carolo Chodkiewicz Comiti De Sklow Et Mys. Baroni in Bychovv faeliciter auspicianti Generalem capitaneatum Samogitiae &c. &c. Poema Gratulatorivm*. Albertus Skorawiec, Academicus Vlnensis officiosè offert. Vilnae, Anno Domini 1599. w 4ce, k. 4 nlb. Wierzbowa. II 1898. Petersburg. publ.

— *Favsta Gratvlatio*. In Exoptatissima Hieronymi Chodkiewicz Natalitia, Filii Illvstris ac Magnifici Domini, D. Ioanni Caroli Chodkiewicz Comitiss Misnensis ac Sklouiensis etc. Alberti Skorawiec Academiæ Vlnensis. Vilnae. In officina Academiæ Soc: Iesv. Anno Dñi 1598. w 4ce, kart 6.

Pamiętnik Sandomierski I str. 431. — *Wierzbowski* III 3058. Zamoj.

— *Winszowanie*. Jaśnie Wielmożney Paniey Jey Mści. P. Zophiey z Mielcá, Janowey Károlowey Chodkiewiczowey, Podczászyney Wiel. X. Lit. z Nowourodzonego Syná Hieronimá. Unizenie Woyciech Skoráwiec ofiaruie. W Wilnie Roku Páńskiego. 1598. w 4ce, k. nlb. 4.

Egz. Ossol. ma tylko 3 karty, reszty brak. Na odwr. k. tyt. „Przedmowa” do Chodkiewiczowej (dziesięciowiersz). Na drugiej karcie *Winszowanie* (tytuł powtórzony). Na 2iej k. v. „Do Jego Mści. Pána Podczászego” i „Do Jey Mści. Paniey Podczászyney”. Na 3iej „Winszowanie X. Korcekich, Pána Samuelá y Pána Károla, Nowourodzonemu Brátu, Hieronimowi Chodkiewiczowi” (bez końca). Wszystkie wierszem.

Maciej. Piśm. III 419. Ossol.

Skorbut ob. Scorbutum.

SKORCZYŃSKI Dionizy. *Thema politicum... Francofurti*, 1611. w 4ce. Zamoj.

SKORECKI Stanisław. *Deklamacye na dzień Wielkanocny dla ćwiczenia*

pacholątzszkolnych. W Krakowie, u Woyciecha Kobylńskiego 1591. w 4ce.

Juszyńs. II 185. — *Siarcz. Obr.* II 192.

— ob. Hippolyt Joannes (Honori eruditae 1610).

Skórewicz ob. Skurewicz.

SKORKOWSKI Elisaeus. *Annuum Vectigal amoris in Adventu admodum Reverendi P. Martini Charzewicz Sacrae Theologiae Doctoris Dignissimi, tum per Sarmatiam et Lithuaniam, Provincialis Meritissimi. Per Frem Elisaicum Skorkowski A. Filiis, in Sacra Arena ad Cracoviam residentibus, solutum. Anno à partu Virginis admirabili 1669. Die... Mense... Casimiriae ad Cracoviam In officina Typographica Balthasari Smieszkowic, S. R. M. Typogr.* w 4ce, kart 4.

Na odwrocie tytułu herb. Jagiell.

SKÓRKOWSKI Kazimierz Albin (Saryusz). *Głos J. W. Jmci Pana Kaz. Skorkowskiego Posła z wwdzwa Sandomirskiego miany przy materyi rządu nad wojskiem* (1788). fol., k. 1.

Branic. — Czartor.

— *Głos J. W. Jmci Pana K. Saryusza Skorkowskiego Posła z wwdztwa sandomirskiego d. 22. listopada roku 1788 in turno*. 1788. fol., karta 1.

Branic. — Czartor.

— *Głos JW. Kazimirza Skorkowskiego Podczászego Opoczyńskiego Posła z Wojew. Sandomirskiego dnia 9. Marca 1789. Przy materyj podatków Duchownych. w Warszawie w Drukarni J. K. Mci y Rzpthey. u XX. Piarów*. fol., k. 2.

Czartor. — Krasinś. — Zamoj.

— *Oświadczenie Jaśnie Wielmożnego JMci Pana Albina Kazimirza Skorkowskiego Posła z Woiewodztwa Sandomirskiego, Na dniu 9. Maia w Stanach Zgromadzonych Na Sessyi Scymowey Uczynione*. (1791?). fol., k. 1 nlb.

Wydanie dwójkie. Nawiązuje do Głosu Rzewuskiego o przysięgę na dzień 3. Maja zapadłe. Powiada że nie przysięgnie. Nie chce on wiedzieć, jaką jest lewa strona, przez którą rozumiał kasztelan Łukowski obce potencje.

Akad. — Jagiell. — Krasinś. — Ossol. — Zielińs.

— *Projekt JW.... Posła sandomirskiego, przez Deputacyą Konstytucyjną roztrząsany*. fol., karta 1.

O kupnie pałacu dla posła rosyjskiego. Czartor. — Krasinś.

— *Przymówienie się interlocutorie JW. Kazimirza Skorkowskiego Podczászego Opoczyńskiego, Posła z Woiewództwa Sandomirskiego przy przeczytanym Raporcie d. 8. Marca 1789. miane. w Warszawie, w Drukarni J. K. Mci Rzpthey u XX. Schol. Piarum*. fol., kart 2.

Czartor. — Warsz. uniw. — Zamoj.

— *Przymówienie się interlocutorie J. W. K. Skorkowskiego Podczászego opoczyńskiego, Posła z wwdztwa sandomirskiego przy przeczytanym raporcie d. 9. marca r. 1789 miane. w Warszawie, w Drukar. Sch. Piar.* 1789. fol., str. 4.

Zarazem:

Przymówienie się tegoż d. 16 Marca. — Toż d. 20 Marca. — Toż d. 23 Marca 1789.

Branic. — Czartor. — Krasinś.

— *Przymówienie się interlocutorie K. Skorkowskiego posła z wwdztwa sandomirskiego na dniu 27 8bris r. 1789. w 4ce, k. 2 nlb.*

Smoleński Ostatni rok 1897.

Branic. — Czartor.

Skorobhaty Andrzej Kazimierz ob. Wojniłowicz Michał (Drzewo 1682).

SKOROBHATY Wojszko Joannes Felicianus. *Festus Hymenaei dies, pro sole, Sapiehanis splendoribus Pupillam aquilae Polubinianae oblectans: sub auspiciatum Connubium Illustrissimi Domini Domini Georgii Sapieha. Comitiss in Bychow, Domini in Lubecz, Łoiów, Hory et Horki, Mercensis capitanei, Palatinidae Vlnensis, nec non Illmae D. Dom. Isabellae Helenae de Łubno Polubińska Supremi M. D. L. Mareschalci filiae; obsequioso stylo celebratus, a Collegio Academico Vlnensi Soc. Jesu per Illustrem ac M. Dnum Felicianum Joannem Wojszko Skorobhaty Vice Thesauraridam M. D. L. Rhetorem Academicum. Anno a Connubio Dei cum natura humana MDCLXXXVI (1686).*

Vlinae. Typis Acad. Soc. Jesu. fol., kart 17 (sygn. A—K₂).

Razem z tem wyszło i tworzy dalszą część:

Pogoda w dzień festu godowego domowemi oświecona Splendorami Jaśnie Wielmożney Pary Jego Mści Pana Jerzego Sapięhy Hrabi na Bychowię, Pana na Lubczu, Horach y Horkach, Merckiego Starosty etc. Woiewodzica Wileńskiego y Joy Mości Panny z Lubna Izabelli Heleny Połubińskiej, Marszałkowny W. X. L. za prezent, Przejornemu Orła herbowego oku, od Collegium, y Akademij Wilenskiej Societatis Jesu powolnym do usług piórem opisana. Przez... Skarbnikowicza W. X. L. Rhetora Akademika uniżonym affektem ofiarowana. fol., k. 2 (sygn. L₁—L₂).

Jagiell.

SKOROBOHATY Stanisław S. Jesu. O narodzonym Chrystusie y Najszytszy Pannie rytm polski. W Wilnie, w drukarni Akademickiej 1668... ob. Woyńłowicz Mich. (Drzewo Stan. Jana S. 1682).

Kraszewski Wilno IV 202. — X. Brown Bibl. str 380. — Załuski Bibl. post. 81. — Juszyński II 185.

SKORODYŃSKI Mikołaj, Biskup grecko katol. Głos do przeznaczonej cesarsko krolewskiego miasta Lwowa Muncypalności. przed poświęceniem teyże Muncypalności publicznych chorągwi. Przez Jaśnie Wielmożnego Imci Xiędza Piotra Bielańskiego biskupa ruskiego lwowskiego, halickiego i kamienieckiego, Jego Cesarsko-Krolewskiej Mości aktualnego Stanów tajnego konsyliarza. Dnia 17. stycznia 1797 Roku uroczyste odprawionym w Lwowie. Miany przez Imci Xiędza Mikołaja Skorodyńskiego Wikarego i Oficynała Generalnego Dyecezyi Lwowskiej Ruskiej Stey Theologii Doktora (1797). w 4cc, k. 2 nlb.

Ossol.

— Kazanie na uroczystość zasniecia Najszytszy Maryi Panny w cerkwi parochialney mieyskiej lwowskiej. Przez X. Mikołaja Skorodyńskiego teologii pastoralney w akademii lwowskiej, profesora publicznego, diecezyi lwowskiej obrządku greckiego prezbitera świec-

kiego miane 1785 roku. (B. m. dr.) w 8cc, 8 k. nlb.

Kazanie z tekstu: Marya najlepszą cząstkę obrała. Jagiell. — Ossol.

— Worte an die bewaffnete Bürgerschaft der k. k. Ostgalizischen Hauptstadt Lemberg aus dem Polnischen uebersetzt von M. Kuralt (1797). w 4cc.

Ossol.

— Gittschütz Franc. (Osnowa 1787) — Kuralt (Idyllion 1799) — Marewicz Wincenty (1798) — Pietruszewicz Stef. (Głos ludu 1799) — Zehmark (1798).

Skoroszewska Katarzyna z Gorayskich ob. Dunin Piotr X. (Kazanie 1695) — Komadarski Cas. Mart. (1660).

Skoroszewska Konstancya ob. Margowski Andrzej Rudolf (1686).

Skoroszewska Teresa z Mycielskich ob. Konarski Stanisław (Widok 1768) — Krall Jan (Bieg życia 1759).

Skoroszewski Jerzy ob. Zieliński Lndw. Joan (Habdank pro libero 1689).

Skoroszewski Mikołaj, kasztel. ob. Nikodębski Jan Józef (Atalanta 1718) — S. P. (1715).

Skoroszewski Petrus ob. Margowski Andr. Rudolf (Magnitudo 1686).

Skoroszewski Władysław Michał ob. Dunin Piotr X. (Kazanie na pogrzebie 1695).

Niesiecki VIII. 382—4 nazywa tą rodzinę Skoraszewski.

SKORSKI Jan Soc. J. (1691 † 27 lut. 1751). Apex aureus infularum in montibus Leonis eminens, Crux Geraldorum archipraesulea, Illustr. Excell. et Reverend. DD Nicolai Geraldi in Wyżycze Wyżycy, Archiepiscopi Leopoliensis, ad culmen gloriae accedens, applaudentibus sub ingressum Cathedralae Archidiececesaneis. Leopolitano et Stanislaopolitano Soc. Jesu. Collegiis, anno Dni 1737. Leopoli typis Coll. Soc. Jesu. fol., str. 76.

X Brown Bibl. pisarzy S J. 381. — Niesiecki IV 116 (odśnięcia autora). — Juszyński ma datę 1731 mylną.

Bibl. Poniń. (X. Polk.).

— Ex utroq; Caesar virtute et scientia. Eminentissimus Bonaventura doctor S. R. E. Cardinalis Episcopus Albanensis. Inter Julij ferias, jn eccle-

sia Petricoviensi. A. A. R. R. P. P. Ordinis Minorum de observantia ab uno è Minima Soc: Jesu proclamatus. Annò quo Rex Regum in domo Jacob regnare coepit. 1726. Die 14. Julij. Typis Clari Montis Częstochoviensis. fol., kart nlb. 8.

Dedyk. Antoniemu Starczewskiemu

Panegyryk zaczyna się: Iulium agimus.

Jocher 5432. Jagiell. — Ossol.

— Fortunna Liga albo sprzysiężonych affektów wieczny obowiązek... domow Xaw. Potockiego i Elżb. Branickiej... W Lublinie w Drukarni Coll. Lub. S. J. 1723. fol., k. 8.

Ob. tom XXV. 179, gdzie podano dokładny tytuł i biblioteki. Autora odkrywa odpis zachowany między rękopisami bibl. petersb. (obecnie Uniw. warsz.), o czem ob. Kozłowska Katalog rękop. 1929 nr. 22.

— Juratus honor purpureae Potociorum Cruci in Illustrissimo Excellensissimo D. D. Xaverio Potocki Capitaneo Sokaliensi etc. etc. et Illustrissima D. Elisabetha Branicka Palatinide Podlachiensi etc. etc. inter Hymenaei plausus Celsissimae et Principis Nobilitatis utriq; Domui perenniter trabato nexu obligatus applaudente devotissimo fundatoris nominibus Collegio Crasnostaviensi Societatis Jesu 1723. Lublini Typis Collegii Soc. Jesu anno 1723. fol., k. 10 (I₂).

U Niesieckiego: rok 1722. Inni autorem mienia Kotlickiego Ben.

Zaczyna wiersz: Lechia tolle caput. — Miejszane z prozą. Jagiell. — Ossol.

— Lech Polski albo wolnego y złotego narodu polskiego początki, starożytność, fortuna, y różne successów odmiany. Na wiersz oyczysty przelozone oraz z dozwoleństwem Zwierzchności do druku podane przez X. Benedykta Kotlickiego zakonu O. S. Franciszka Reg. Obs. L. T. D. A. Roku 1751. We Lwowie, w Drukarni Brackiej SSS. Trójcy. w 8cc, 4 k. i 176 (sygn. A—X₈).

Na czele: Approbatio Nic. Ig. Wyżycy Leopoli 25 Januar. 1751 i Prowincjała Fr. Kapistrana in Conventu Socaliensi 19. Martii 1751. — Tu pisze: Liber Lech polski a Ben. Kotlicki compositus atque a theologis lectus.

W przedmowie wierszem mówi: „Rozumiem, że poetyczne te moje zabawij gust ci

uczynią... do wierszów czytania... Krotkić wiersz dają“. Zatem sam Kotlicki za autora dzieła ogłasza się.

Załuski Bibl. hist. 26 pisze: „Skorski Jan, jezuita, Lecha panowanie i początki Królestwa wierszem swym opisał. Kotlicki zaś Benedykt, choć obserwant, lecz w tym nie bardzo, że wydajgo tłumacza polskim wierszem Skorskiego dzieło, imie autora zamilczał“.

W niektórych egzemplarzach (np. Kajetana Jabłońskiego) była na czele dedykacja Mikołajowi Wyżyckiemu arcybisk. lwow. prozą — a Bielskiemu łowcz. kor. wierszem (razem kart 11).

Podawaną w katalogach bywa też edycja tytułowa z datą Lwów 1758 (kart 176).

Taką ilość kart znaczy Bentkowski I 480. Czartor. — Dzików — Jagiell. — Krasin. — Zieliński. — Zamoj.

— Toż... we Lwowie 1791. w 8cc, k. 8 i ark. 22.

Wydanie odmienne. Lecz tytuł dopisany. Przypis państwu Humnickim.

Katal. Kaj. Jabłońskiego. — Bentk. I 481.

— Lechus Carmen Heroicum, Regni Aurei & Liberi Primordia & Vetustatem Fortunamq; Variam Decantans Authore P. Joanne Skorski Societatis Jesu Leopoli Typis Collegii Societatis Jesu Anno 1745. w 8cc, k. nlb. 8, str. 333 i 3 nlb. (Errata)

Rozpoczynają trzy kartki przedtytułowe, jedna z napisem: Lechus, druga: Lechus Carmen Heroicum (znaczone 1 i 2). Potem idzie ryc. przedstawiająca Lecha w hełmie z piórami strusimi, u dołu zamek z napisem Conditor i obóz z napisem Bellator. — Po tytule: Approbatio Loci ordinarii (bisk. Wyżycy) i praep. prov. T. Donina (na 2 k. nlb.). Autor nazwany tu in scholis leop. professor. Datum Leopoli 21 i 24 Apr. 1745. — Następuje dedykacja Joanni Nepom. Soc. Jesu tutelari (na 2 k. nlb.).

Następuje poemat złożony z 12 pieśni, przed każdą Argumentum tj. streszczenie (powołuje się tu na swe źródła: Sarnickiego, Kromera, Gwagnina, Orzechowsk., Dom. Rubeis, Neugebauera, Miechowite, Kojalowicza). Najwięcej czerpie z Sarnickiego. Artystycznie jest mu wzorem — prócz Wirgilego — Ines (ob. tom XVIII str 569).

Tromler De polon. — Pilch w Eos XXI str. 102—114. — Sinko w Enc. pol XXI str. 171 pisze o tej epopei: „Treścią romansową jest poszukiwanie dzieci Lecha, córki Librii, porwanej przez Rossa i syna Wizimira, uniesionego na okręcie przez burzę. Losy ich splatają się z losami Winidy, Wandilli i Undala, zaginionych dzieci wandalskiej królowej Polii Bitwy na morzu

i łądnie, zasadaki i trucicielstwa, praktyki cesarodziejskie i cudowne ocalenia przepłatają się z opowiadaniem, łączącemi osobę epopei z Kolidą i Jazonem, z Troją i Antenorem, z Rzymem i Palemonem. Liczne wyroczenia, sny wieszczce, i obrazy osy rzeźby, wyobrażające rzeczy przyszłe, łączą początki Polski z czasami późniejszymi aż do Augusta III^a. — Brückner Dzieje liter. I 371. — Chmielowski Hist. liter. II 121. — Korbut II 49.

Akad. — Bibl. Bodlej. — Bran. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Ossol. — Toruń. — Uniw. lwow. — Wilno — Zamoj. — Zieliń.

— Vox doloris publici. Cracoviae 1727.

Notata Joehera.

— ob. Kotficki B.

Chodźnicki III 120. — Bentk. I 637. — Janocki Pol. liter. 77 oraz Lexicon I 163 i 4. — Encykl. kośc. XXV 489. — Sobieszcz. w Encykl. Org. XXIII 539. — Brown Bibl. pisarzy 381. — Catalogus personarum prov. polonae S. J. z r. 1752 str. 53.

SKORSKI Krzysztof X., Karmelita. Propugnaculum fidei christiane.

Jablonski Museum polonum str. 231.

(Skorulski Andrzej). Problemata Ab Amaside Aegyptiorum Rege Proposita. A Magnifico ac Generoso Domino D. Andrea Skorulski Milite Ierosolymitano Marschalco [Marschale dopisane atramentem i nalepione] Cavnensi Solvta. Maestissimis filiis Magnifico Ac Generoso Domino D. Nicolao & Raphaeli Skorulsciis fratribus A Studiosa Inventyta Collegii Radivil: Nesuisiensis Societ: Jesv offeruntur. Vilnae, Typis Academicis Soc: Jesv, Anno Dni 1637. w 4ce, k. 11 nlb.

Na odwr. k. tyt. w kole herby rodziny Skorulskich, u góry: Fabula vita hominis, po bokach litery A(ndreas) S(korulski) M(iles) I(erosolymitanus) M(arschalcus) K(avnensis), u dołu czterowiersz z podpisem: Valerianvs Ivdicki. Na kartach 2 i 3: Oratio problematica in inferijs... Andreae Skorulski Militis Ierosolymitani Marschalci (Marschale znown dopisane atramentem i dolepione i dodana atramentem kropka nad i) Cavnensis &c., podpisany na końcu: Christophorus Obrynski. Na karcie 4: Problema primum. Quid sit vetustissimum, na końcu osmiowiersz z podpisem Michael Przewoski. Na k. 5: Problema secundum. Quid sit pulcherrimum, na końcu osmiowiersz z podpisem Victorinus Mozolewski. Na k. 6: Problema

tertium & quartum. Quid sit facillimum et maximum, na końcu osmiowiersz z podpisem Michael Rvdolina. Na k. 7: Problema quintum. Quid sit damnosissimum, na końcu dwunastowiersz z podpisem Dominicus Pac. Na k. 8 i 9: Problema sextum et septimum. Quid sit sapientissimum et vtilissimum, na końcu 24rowiersz z podpisem Ioannes Charlinski. Na k. 9 v. i 10: Problema octavum. Quid sit fortissimum, potem 32wiersz z podpisem Franciscus Skorulski. Na k. 11: Problema Nonum. Quid sit communissimum z dwuwierszem w środku podpisał Evtastachus Obrynski. Skorulski był w Jerosolimie z Radsiwilem. Niesiecki VIII, str. 386. Ossol.

— ob. Przeorowski (Panegyris).

SKORULSKI Antoni Adam, Soc. J. (1715 † w Wilnie 1780). Commentariolum Philosophiae, Logicae scilicet, Metaphysicae, Physicae Generalis et Particularis a P. Antonio Skorulski Societatis Jesu A. L. L. et Philosophiae Doctore, ejusdemque Facultatis Seniore, ex variis cum veterum tum recentiorum placitis collectae dictatae repetitaeque multoties certamine publica in luce Almae Academiae et Universitatis Vilnensis toto triennio propugnatae, nunc opera eiusdem conscriptum atque in publicum prolatum, praebente doctrinae specimen ultimo in certamine philosophico E. R. D. Michaelis Kolyszko Alumno Seminarii diocesanii, AA. LL. et Philosophiae Baccalaureo, A. 1755. Vilnae Typis S. R. M. academicis. w 3ce, k. 12, str. 235 i 2 tablice figur.

Po tytule dwie tarcze z herbami Wieniawa i Lis, oraz dedykacja Georgio Monwid Bialozor; następnie tablica genealogiczna Bialozorów.

Treść dzieła odnosi się zarówno do metafizyki jak i nauk przyrodniczych.

Żebrański Dodatek do Bibl. matemat. nr. 2948. — Struve Hist. logiki 1911 str. 196—7. — Brown Bibl. 380. — Bieliński Uniw. wil. II i III. — Załuski w Bibl. histor. 151 pisze: „Skorulski ksiądz Antoni jezuita, na końcu Komentarzka swego o filozofii, ma genealogią domu Bialozorów“. Kórnik — Wileń. — Zamoj.

(Skorulski Antoni). Processus Judicarius in causa Perill. Adm. Rev. D. Antonii Skorulski Canonici Ecclesiae Cathedralis Vilnensis contra Ill. Adm. Rev. D. Franciscum Gzowski Canonium Smolenscensem Praepositum Cu-

ratum Borysoviensem occasione intrusivae praetensionis ad Canonicatum Ecclesiae Cathedralis Vilnensis in utraque instantia formatus, cum aliis adnexis et connexis. Anno 1775. fol., kart 8. Jocher 1797. Wileń.

— ob. Zubowski (Zebr. wiersz 1786 I, str. 132).

Przypisują mu błędnie panegiryk „Tropheum“ (1743), o czem obacz tom XIV 513.

Janocki Lexicon II 70. — X. Brown Bibl. pis. S. J. 380. — Bontkow. Hist. lit. II 377. — Kraszewa. Wilno IV 286. — Enc. kośc. XXV 489.

Skorulski Franciszek ob. Skorulski Andrzej (Problemata 1637).

SKORULSKI Jan. Głos pochwał Świata, y wzgardy iego, Młódź w obiętnym umyśle stoiąca, na swą stronę wiodąca, pod Wielkim w zaszczytce sławy y honoru Imieniem, Jaśnie Wielmożnych Ichmościów Jaśnie Pana Jerzego v Elżbiety z Skarbków Wazynskich, Wołowiczów Hrabów na Chelmeczu Starostów Pnowieńskich, ku rozeznaniu między stronami prawdy, od Damy w młodych leciech niemających przymiotów Wielmożney Jey Mość Panny Zofii Wołowiczowney Staroscianki Pnowieńskiej, przez obowiązane go Ich Imieniowi y Honorowi szczęśliwego Sługę y Przyjaciela Jana Skorulskiego dający Echo. W Wilnie w Drukarni J. K. Mei Akademickiej Societatis Jesu. Roku 1764. w 4ce, str. 16.

Bibl. Włodz. Platera (w roku 1880). — Zamoj.

— Vox Voluptatis ac Virtutis, Juventutem, in bivio stantem, suo voto Trahens, sub Clarissimo Nominis et Honoris sono Illustrissimorum, Excellentissimorum Dominorum, Dominorum Georgii et Elisabethae De Skarbek Wazynscis, Wołowiciorum Comitum in Chelmecz Capitaneorum Pnovinscensium, Ad Cautelam sequelamque eorum magnae spei Juvenibus, Eorundem Filijs, perillustribus magnificis Dominis, Dominis Vincentio, Antonio, Stanislawo ac Benedicto Wołowicis Capitaneis Pnovin. Per devinctissimum Nominis et Honori servum, ac intimum Amicum Joannem Skorulski. Praesenti Metrô Dans Echo.

Vilnae Typis S. R. M. Academicis Societatis Jesu, Anno 1764. w 4ce, str. 16. Włodz. Plater — Zamoj.

— ob. Rodkiewicz Stanisław (Szczęśliwy lot 1683).

Skorulski Michał ob. Threni (Parthenicae sodalit. 1594).

SKORULSKI Rafał. Lavrus Immortalitatis Ad Illvstrissimi D. D. Joannis Caroli Chodkiewicz Comititis in Szkłow Mysz & Bychow, Palatini Vilneń Generalis Exercituū Regni Poloniae con: Osmanū, Turcarū, & Iambekiereitū Tartarorum Imperatores, & M. D. L. Ducis, Gubernatoris Liunionae Derpateń Lubanensis Veleń Capitanei &c. Cenotaphium Positum Ab Illvstrissimo D. D. Ioanne Stanislawo Sapieha M. D. L. Archi-Marschalco Capitaneo Slonim: Mscib. Ialouc: Lubsza: &c. In Ecclesia Nesvisien: Societatis Jesv A Studiosa Iuventute eiusdem Collegii Societatis Appensa Et per Raphaelem Skorulski Stvd: Poes. Descripta. (B. m. dr. i. r.) (1622). w 4ce, k. 23 nlb. i 1 czysta.

Na odwr. k. tyt. herby rodziny Sapiehów, umieszczone w środku jakby ołtarza z figurami świętych Jana i Stanisława po obu stronach. U dołu czterowiersz łac. Na następujących dwóch kartach dedykacja Janowi Stanisławowi Sapiesze, marszałkowi W. X. L.

Początek zaczyna się Laurus Apollinea virtutibus Caroli Chodkiewicz ad stemmata celebratis consecrata. Jest to na pół przaliczony na pół wierszowany opis uroczystości żałobnej odprawionej w Kollegium Nieświszkim Jezuitów. Uroczystość zaczęła się w nocy, a wzięli w niej udział mowcy, poeci, artyści, którzy cały ozdobili kościół i wygłaszali swoje poemata. Jako pierwszy wystąpił Jerzy Piastrowski z epitaphium, w którym życie i czyny zmarłego są wyrażone. Po nim Walerjan Staszewski z drugim epitaphium, dalej Paweł Zygmuntowicz. Potem po kolei składają się na „stemmata“ różni poeci: Stanisław Czerwiński, Benedykt Piasecki, Wojciech Dziblewski, Jakób Idzowski, Michał Proszycki, Krzysztof Borkowski, Jan Obrzynski, Kazimierz Umierzycki, Mikołaj Nieboraki, Kaz. Kamiński, Hier. Talmont, Krz. Kamiński, Jerzy Horski, Aleksander Zuk, Benedykt Protaszewicz, Adam Puzylewski, Krz. Jasiński. — Dalej następuje: Laurus II. Capitolina ad arcus triumphales Caroli Chod. (na 4 strony świata). Pierwszy wystąpił z epitaphium.

Mateusz Woydagiewicz, potem Andrzej Kisielnicki z odą, dalej Wawrz. Zilkiewicz, Marc. Silwusz, Wojc. Zagurski, Sam. Leski, Wac. Młodzianowski, Jan Gąsowski, Jan Milewski, Jak. Skwarski, Remig. Stuska, Jan Kulakowski, Aleks. Horski, Rafał Szuska, Stan. Kroszewski. — Na końcu: Laurus III. Hymnidica, zapewne samego autora broszury, Oratio i jeszcze wiersze; poczem nastąpił grzmot dział i stypa.

Juszyń. II 186. — Siszczyń. Obraz II 192. Czapski — Zamoj.

— ob. Czaplński Stan. (t. XIV. 514).

Skorupka Felix ob. Kopeński Ant. (Excellentia 1764) — Sokołowski Wojciech (Powitanie 1790).

SKORUPKA Jan Kanty. In Nomine Domini Amen. Oratio in laudem S. Joannis Cantii In Universitate Cracoviensi Sacrae Theologiae Doctoris, Regni Poloniae & Magni Ducatus Lithvaniae Patroni. Anno suorum solemnium die Coram Amplissima Dignissimum Hospitum frequentia in Ecclesia Collegiata Divae Annae ore Magnifici ac Generosi Domini Joannis Cantii Korwin Skorupka, Tribunidae Cracoviensis, Eloquentiae Auditoris. Sub Assistentia M. Stanisłai Kruszynski, in Universitate Cracoviensi Artium Liberalium & Philosophiae Doctoris, Matheseos Professoris, Scholarum Casimiriensium Senioris. Dicta Annō salutis 1773. Die 24. 8bris. (B. m. dr.) w 4ce, k. 14 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb „Korwin“ wśród armatury, pod spodem dwunastowiersz. — Epistola nuncupatoria ad... Josephum Korwin Skorupka Padlewski, judicem terrestrem Leopoliensem, patrum... Stanowi odpowiednik do niżej opisanej „Oratio“ Wacł. Michała Skorupki.

Joher 5513.

Akad. — Jagiell. — Ossol. — Zamoj.

Skorupka Maciej Kazimierz Korwin ob. Skorupka Wacław Michał (Oratio 1773) — Włyński Sigismundus Alexander (Dissertatio 1776) — Zabielski Woj. A. (Duch sprawiedl. 1752).

SKORUPKA Wacław Michał. In Nomine Domini Amen. Oratio in laudem D. Magdalenae De Pazzis Recurrente sacro suo Nomini die In Aedibus Celeberrimi Conventus Cracoviensis, Perantiquae Observantiae Patrum Carmelitarum Coram Amplissima Dignissi-

orum Hospitum frequentia ore Magnifici ac Generosi Domini Vencesłai Michaelis Korwin Skorupka, Tribunidae Cracoviensis, Eloquentiae Auditoris. Sub Assistentia M. Stanisłai Kruszynski, in Universitate Cracoviensi Artium Liberalium & Philosophiae Doctoris, Matheseos Professoris, Scholarum Casimiriensium Senioris. Dicta. Annō salutis 1773. Die 30. Maji. (B. m. dr.) w 4ce, k. 14 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb „Korwin“ wśród armatury, pod spodem dwunastowiersz. — Dedykacja autora (Epistola nuncupatoria): ad... Mathiam Casimirum Korwin Skorupka supremi Gubernii Leopoliensis judicem, pocillatorem Drohicensem patrum... Joher 5514.

Akad. — Jagiell. — Ossol.

— Mowa Jasnie Wielmożnego Michała Korwina Skorupki deputata na Trybunał główny Koronny z Województwa Krakowskiego delegowanego od tegoż Trybunału do Tronu dnia 11. Października 1790 roku miana... w 8ce, kart 2.

Ogólniki z pochlebstwami królowi.

Jagiell. — Krasiań. — Ossol. — Warsz. uniw.

SKORUPSKI Józef. Biesiada Oyczyzn, czyli Rzeczypospolitey Polskiej, z Austryą, Rosyją y Prussami Rozmowa. Dzieło dla przestrogi narodu przez M. Jozefa Skorupskiego, napisane. Roku Panskiego 1792. w 8ce, stron 31.

Na odwr. tyt. cyt. z Cycerona i Seneki. Rozmawiają trzy mocarstwa rozbiorowe.

Rosja przedkłada im plan utworzenia konfederacji „w obronie wolności“ (Targowicy). Nadchodzi na to Polska. Austrja donosi jej o gotującym się podstępie. Polska skarży się na zdradę Prus, a Austrję i Rosję wzywa, by wspólnie nagotowały Prusakom wypłatę.

Beutk. II 107. — Pilat Liter. polit. sejmku str. 125.

Czartor. — Krasiań. — Zamoj.

(Skóry). Uwagi nad prawem zapadłem zaboru skór na skarb i czy przystoi zakazać wywozu skór surowych za granicę (1789). w 4ce, str. 14.

Na to wyszła broszura łająca p. t.: Myśli nad Uwagami. — Na co odpowiedział autor: O wolności druku (1788), o czem niżej. Pilat. Lit. polit. str. 102.

Branic. — Dziaków — Jagiell. — Ossol. — Zieliń.

— Myśli nad Uwagami nad prawem zapadłem zaboru skór na Skarb. Warszawa, 1790. w 4ce.

Przez omyłkę nieopisane w tomie XXII 665. — Uchwała o zaborze skór zapadła 30 października 1790.

— O Wolności Druku y o dwóch pismach z powodu Zaboru Skór na Skarb Rzeczy niedawno wyszłych. (Bez osobn. tyt.) (1788). w 4ce, stron 15.

Potępia sejm r. 1775 za to, że cnotę uciskał a występki nagradzał. Mówi, że na początek obecnego sejmku wydano listę tych, którzy głosowali za komisją wojskową, a drugi regestr wotujących przeciw, a jednak nikt o to nie użalił się publicznie. Broszura „Myśli nad uwagami“ zwie passkwilem. Wspomina o odłożeniu projektu Ossowskiego o sprzedaży starostw. Jest przeciwny zaborowi skór, radzi czopowe generale, bo to mniej lud uciska.

Dalsze pismo w tejże sprawie (List) ob. w tomie XXI 341.

Korzon Wewn. Dzieje III 255, 309.

Branic. — Czartor. — Jagiell. — Ossol. — Zieliń.

— ob. Komisja (1790) — List (1788) — Madaliński (Mowy niekt. 1790) — Projekt (fabryki skór) — Różnowski Antoni (1789) — Sołtyk Stan. (Podatek).

Obrady nad zaborem skór toczyły się głównie w paźd. 1789. — Obacz Diarjusz sejmku.

SKORYNA Franciszek (urodz. około 1490 † po r. 1535). Poczynając się Akafisty na wsio nedelju perwy ziwonosnemu grobu Gospodniu w nedelju. (Wilno, 1525?). w 8ce, k. nlb. 144 (z drzeworytami).

Dzieło składa się z 12 części (akafistów), noszących różne nadpisy u góry stron (Pochwała. Kanon, Radost). Na końcu pierwszego akafistu: Dokonczon jest Akafist woskreszeni zywonosnemu grobu Gospodniu Bohu ku czci ludiam pospolitym k nabozenstwu pracieju i pilnostieju Franciscka Skoryny iz sławnaho Grada Połocka. (Podobnie na końcu innych Akafistów). — Tytuł w ozdobnej ramce (M. Boska, Królowa i Król). W tekście 4 drzeworyty (Chryst, Zwiastowanie, Chrystus naucszający, Matka Boska). — Obacz tom XIX str. 104. — Facsimile tytułu podał Wiszn tom VIII na czele tomu. Tworzy część Małaja Podorożnaja Knížica (ob. niżej).

Wiszn. VIII 475 (sądzi że Akafisty wyszły w Pradze nie Wilnie). — Joher 7103. — Strojew Opisanie staropiecz.

knih. — Kraszew. Wilno IV 116. — Sacharow Obozrenie 1849 nr. 14. — Władymirow Dr. Skoryna 1888.

Jagiell. — Petersb. publ. (ma 4 egzempl.).

— Poczynając się Knyha Dejanija i Posłanija Apostolskaja zowiemaja Apostoł, zbozyju pomoszcziju sprawlana Doktorom Franciskom Skorynoju s Połocka. [Na końcu Sobornika słowa:] Sonierszyja w domu pocztowaho muža Jakuba Babicza, najstarszeho Burmistra, sławnaho i wielikaho miesta Wilenskaho. Bez r. (1525). w 8ce, k. nlb. 351. (Druk kirylica).

Zawiera: Dejanije kart 8; Posłanija. kart 36; Apostoł kart 187; Sobornik kart 48.

Na początku przed Dziejami przedmowa Skoryny. — Na końcu: Dokonana jest sija knyha, zowiemaja Apostoł, jeże zamykajet w sobi: najperwyj Diejanija Apostolskaja, potom Posłanije Swiatych Apostoł sobornych sedm, taże jepistoł sw. Pawła 14. Lista po narożeniu naszeho Spasitela Isusa Chrysta, syna Bożyja, tysecznaho piatsotnaho y dwadesiat piatoho miesiaca marta pry derżanii nałaskawszeho hospodara Zykhymona Kazymyrowycza, korolia polskoho i wielikoho kniazia Litowskaho i Ruskaho i Zomojtskaho i inych, wo sławnom miestie Wilenskom wyłożena i wytysnena pracuju i welykoju pilnostoju doktora Franciscka Skoryny, s Połocka, Bohu wo Trojeju jedynemu i preczystoj matery jesho Maryi so wsiemi swiatymi, ko czti i ljudam popolytym ku dobromu nauczeniju.

Bandtkie Historja drukarń t. II 258 podaje trafną datę tj. rok 1525. — Joher 2350 za Strojewa Paleograf. Tab. V i Opisanije N. 12. — Sopikow N. 72. — Kraszewski Wilno IV 115 kładzie rok 1519 i 1522, chociaż przywodzi zdanie Bandtkiego, iż to jest pierwsza znana książka drukowana w Wilnie, a Bandtkie ma rok 1525. — „Kraj“ 1893 N. 38 str. 8 pisze, że egzemplarz z r. 1500 jest w ręku kupca Silina w Moskwie.

Wszystkie powyższe daty są mylne, poza datą 1525.

O stosunku tego druku do praskiego druku Biblii Skoryny obacz szczegółowo u Władymirowa Dr. Skoryna 1888.

Wiszn. Hist. lit. VIII 407 i 470. — Enc. Org. XXIII 547. — Pamięt. warsz. 1815 III 395. — Dobrowski Just. XLV—VI. — Karataj. N. 14. — Sacharow N. 13. — Tołstoj N. 12. — Abramowicz Cztery wieki (1926) str. 14 (tu podobizna ostatniej karty).

Bibl. Karatajewa — Bibl. Silina — Bibl. wileń. — Krasiań. — Petersb. publ.

— Apostoł wtorem tysnieniem... 1574 (1575)... ob. Bibl. t. XII, str. 187.

Przedruk Iwana Fedorowicza.

Tamże opisane inne przedruki. — Ob. Wiszn. VIII 471 i podana w tomie XII literatura.

— Biblija ruska wyłożona Doktorom w lekarskich naukach Franciszkom synom Skoryninym, iz sławnego groda Połocka... (Praga 1517—1519)... obacz w tomie XIII str. 36—37).

Tu opisany bliżej skład i podane biblijoteki — oraz literatura przedmiotu aż po r. 1893. — Uzupełnieniem jej są dzieła podane niżej.

Wiszn. VIII 467—476, cytuje dużo wyjątków z przedmów Skoryny, rzucających światło na powstanie przekładu.

Biblię wydawał w Pradze luźnymi księgami w latach 1518—20; razem 22 ksiąg liczących blisko 1100 arkuszy druku w 4ce. Po r. 1520 przesiedlił się do Wilna i tu wydał Apostoła 1525 (jeden przekład z N. Testam.) oraz Małą podpor. knizicę 1526—7, znowu luźnymi księgami.

O wchodzącej w skład Biblii księdze „Pieśń nad pieśniami“ por. pod Salomon (z egz. Czartor.).

O „Psalterzu“ ob. w Bibl. XV str. 80 pod Dawid (były przedruki w Wilnie 1575 i 1595). Przedruk z r. 1581 jest wątpliwy. (Egz. Psalterza w bibl. Krasiańs.). — W r. 1929 antykwarz londyński Ellis miał na sprzedaż wydanie z r. 1596(?) i cenil na 105 funtów („Liturgical Psalter in Slavonic“).

— Czasosławiec imieja dennuju i noszcznuju służbu, po ustawu Jerusalitymskoje cerkwi i proczech wostocznych obitielej. (Na końcu dzieła:) Dokonan jest Czasosławiec imieja dennuju i noszcznuju służbu, praceju i pilnastiju Doktora Franciszka Skoryny s Połocka u welikosławnom mieście Wilenskom (około r. 1525). w 8ce.

Wiszn. VIII 474.

Por tom XIV. 550.

Krasiańs.

— Małaja podorożnaja knizica. Wilno, po r. 1525.

Składa się z 5 części: Psalter; Czasosławiec; Kanonnik ili Akafistnik; Szestadieniec; Świecey i Paschalia. Każda część tworzyła osobną całość (obacz o nich pod osobnymi tytułami). Używano ich osobno i przechowywano osobno. Ostatnia część tj. Paschalia nie dochowała się.

— Kanonnik ili Akafistnik... ob. wyżej: Akafisty.

— Szestadieniec ob. Szestadieniec.

— Świecey i Paschalia ob. Świecey.

Wizerunek Skoryny wedle Biblii z r. 1517/9 podaje Abramowicz Cztery wieki str. 13 (ob. niżej).

Linde w Pam. warsz. 1815 III 277—297 — Wiszn. VIII 407 i 466—480 — Zbiór dyplomatów Krupowicza Wilno 1858 Nr. XXIX i XXX — Dziennik powszechny Warsz. 1864 Nr. 95 s. 841 — Kopitar Hessychii glossograph. 1840 str. 38 — Sobieszcz. w Enc. Org. XXIII 546—548 — Głowacki Jakób Nieskolko słow o biblii S. 1865 — Wachnianin A. O doktorze Skorynie 1879 — Władymirow Doktor Skoryna Petersb 1888 — Jabłonowski Akademia kij. mobil. 1900 str. 48—49 — Ptaszycki w Encykl. polskiej tom III (Języka tom II str. 364) — Encykl. kośc. XXV str. 490 — Zmiejew Czteuje po wraszebnoj istorii Rossii. Petersb. 1896 — Windakiewicz Materjały do hist. Polaków w Padwie (w Archiwum do dziejów lit. i ośw. T. III) oraz Padwa 1891 — Szlapkin w Daienniku Ministers. Oświec. 1892 (o bytności jego w Padwie 1512 r.) — Harecki Historia białoruskaja literatury 1920 — Abramowicz Cztery wieki drukarstwa w Wilnie 1925 str. 14 i n. — Stankewicz Doktor F. Skoryna. Wilnia 1924 — Łowmiński w Ateneum wil. 1925 III str. 161—178 (dochodzi do rezultatu, że Skoryna był katolikiem) — Brückner w Przewodniku bibliogr. 1926 nr. 6 (o jego stosunku do księcia Albrechta) — Tenże w Zeitschr. für slav. Philologie 1927 str. 19—20 — Łastowski Hist. białoruskoj knigi 1926 — Piotuchowicz Fr. Sk. i jaho litar. dziejność... Mińsk, 1926 (Cater. Białoruskaha Druku) — Wojciechowska Z dziejów książki 1926 str. 66—9 oraz w Kwart. hist. XI (1926) str. 473. (Tu podaje wiadomości z aktów poznańskich). — Ogijenko w Litopyś polityki... Berlin 1924 („Drukarska Trijca“).

W wyżej zacytowanym dziele Władymirywa (1888) jest na początku przegląd dawniejszej literatury dotyczącej Skoryny.

Skórzewska Ludwika z Czapskich ob. Chełstowski Karol (1799).

Skorzewski Jan, kanon. kat. ob. Bujakowicz J. (Superstes).

SKORZEWSKI Michał. Uniwersał JW. Marszał. Konfederacyi prześw. wojew. Wielkopolskich Michała Skorzewskiego... Działo się w Kaliszu d. 30 Maja 1767 r. fol., str. nlb. 3. Krasiańs.

— ob. Akt konfederacyi (1767) — Hulewicz And. (1788).

SKORZEWSKI Paweł. Głos na seymie dnia 24. Octobra 1786 r. miany. fol., k. 1. Czartor.

— Głos na seymie d. 3. Lutego. Warszawa 1789. fol., k. 1.

Czartor. — Zielińs.

— Toż... 16 lutego 1789. fol., k. 1.

Czartor. — Zielińs.

— Toż... 19 lutego 1789. fol.

Zielińs.

— Toż... 21 listop. 1791. w 4ce, str. 4. Branic. — Ossol.

Skorzewski Stanislaus ob. Luder Bartł. (Noctes atticæ 1740).

SKOT Michał. Michała Skota Fizyka osobliwego. Pierwsza część Sekretów przyrodzonych... (obacz Albertus Magnus: O sekretach białogłowskich 1695 s. 366 i r. 1741 s. 366—564).

Oryginał łaciński będący w Bibliotece Jagiellońskiej ma tytuł Liber Phisionomie Venetiis 1500. w 4ce.

Skotnicka Elżbieta Magdalena ob. Chomętowski X. Jan (1638) — Drexeliusz Hieremiasz (Oko wieczne 1633).

Skotnicki ob. Janowski Paulin X. (1749).

SKOTNICKI Fr. Bernard. Vita gentilitiis splendoribus redimita Joannis Malachowski episcopi Crac. philosophicis coronata thesibus p. Fr. Bernardum Skotnicki Ord. Cisterc. Conv. Coprivnic. Profes. et auditor. Philos. Asssiat. Bernardo Zegartowicz Ord. eiusd. Conv. Vachoc. Professo ac Professore Philosoph. in Conventu Claræ Tumbæ. 1686. Crac. fol.

Skotnicki Jarosław (Bogorya) arcybiskup gnieźn. († 16 września 1376) ob. Nakielski Sam. (1634).

Łętowski Katal. II 51—57. — Witkowski (Damałowicz) w Bibl. warsz. 1855. T. 68 s. 403—406 (Uniejow.). — Enc. Orgelbr. T. 23. s. 549—50. — Gazeta kościelna 1846 (Statuta 1357). — Hube Rom. Antiquiss. Constit. 1855. — Helcel Pomniki 1856. — Maciejowski Piśmien. I 20. — Rzepnicki Vitæ praesul. I 66—9. — Sołtykowicz O Akad. krak. 96. — Wiszn. II 242 i 295, 297, 403. — Bogusławski Żywoty str. 10. — Roczn. Tow. krak. II 101 i 5 (przez Jabczyńskiego). — Gawarecki Pamiętniki Łowicza str. 19. — Raczyński Wspomnienia W Polski II 352. —

Dzieje Dobroczyńności Wilno 1820 IV. 258. — Pam. rel. moralny (Gawarecki) X 534. — Świecki Hist. pam. I 18. — Finkel Bibl. hist. III. 1750 (Jarosław).

Skotnicki Christophorus (I) ob. Babecki And. (Oratio funebr. 1635) — Osędowski A. (Quaestio 1642) — Zdziewojski Georg. (Stephanion 1638).

SKOTNICKI Krzysztof (II), opat Koprzywnicki. Memoriał do dignitarzów, urzędników i obywatelów Wwdztwa Sandomirsk. na seymikowanie 19 sierpnia 1782. do Opatowa zgromadzonych. w 4ce, k. nlb. 6 (sygn. B₂).

Ossol. — Zielińs.

— Memoriał prześwietnym Rzecpltey seymuiącym Stanom, a mianowicie J. J. O. O. J. J. W. W. generała korczyńskiego, z woiewodztwa krakowskiego, sandomirskiego i lubelskiego obranym posłom w r. 1788 podany. 1788). fol., str. 4. Branic.

— Propositiones dogmatico theologicæ disputandæ in monasterio Claræ Provinciae Ordinis Cisterciensium promovente Christophoro Bogoria Skotnicki eiusdem Monasterii abbate. 1777. w 4ce, ark. B₂.

— ob. Musiałowski Adalb. (Annuae 1769).

SKOTNICKI Onufry. Głos Jasnie Wielmożnego Onufrego Bogorya Skotnickiego Chorążycza Wislickiego Posła Woiewodztwa Sandomirskiego w Porządku Relacyi Kommissyi Skarbu W. X. Litewskiego na Sessyi Seymowey. Dnia 24. Octobris Roku 1786 Miany. (Na końcu:) W Warszawie W Starym Mieście pod Nrem 58. W Drukarni Piotra Dufour, Konyliarza Nadwornego J. K. Mci Dyrektora Drukarni Prześwietney Szkoły Rycerskiej, Uprzywileiowanego na Awizki, czyli Doniesienia Tygodniowe. fol., karta 1.

Składa raport od Komissyi; same ogólniki. Czartor. — Jagiell. — Warsz. uniw.

— Paraphrasis in psalms 73 w zupełnym swoim podobieństwie do zdarzeń rewolucyi Francuskiej, przystosowany wierszem polskim.. ob. Paraphrasis (1799).

SKOTNICKI Piotr. Politicæ Vitæ Recte Institvendi, Secvndvm Qvam

Vivere Vnymquens Et Conversari Deceat, Via Et Ratio. Petri Scotnicij Bogoriani. [Tu ozdoba winieta poprzeczna] Cracoviae M.D.LXX.VI. (1576). w 4ce, kart 14 (sygn. Dij).

Ostatnie dwie karty drukowane mniejszym drukiem, niż poprzednie.

Rozpoczęta „dedicatoria Stanisłao Karnkowskij episc. Kujav.“, datow.: In musaeo nostro Gymnasij Jurisconsultorum M.D.LXXVI. Tu określa pojęcie miłości ojczyzny i słaui sztukę: praesidere et parere praesidentibus. Mówi, że obecna rozprawka jest to quaestio ad decidendum posita... nonnullis, qui tum a me prima Laurea Juris decorabantur. Byłaby to więc podstawa do dysputy bakałarskiej prawniczej, najwcześniejsza z drukowanych, jakie znamy na fakultecie prawnym Ak. Jag. (por. niżej pod Skrobiszewski).

Z tego powodu warto jej poświęcić nieco miejsca. Składa się ona: A) z rozprawy, będącej mową profesora. Mówi o wychowywaniu przyszych rządzców Rzeczyposp. Gani „Polonorum studia“; nagania sbytek i chciwość (magno malo Polonis est avaritia). Słaui dawnych Polaków, ich pooboństwo. Libertas in legibus posita. Wspomina przepowiednie o upadku państwa polskiego.

B) Poczem idzie część II. tj Disputatio... dogmatica potius quam brocardica decisio... proposita XI Cal. Mart. in gymnasio Jurisconsultorum, Petro Skotnicio Authore. — Najprzód formuluje „Quaestio“, która brzmi: Vtrum praesides in Republica dissidentibus consilio et auxilio succurrere ipsisque mutuum operam praebere neque id alicuius amore vel odio praetermittere debeant nec ne?

Aby odpowiedzieć na tę kwestję, wyjaśnia: cu to są praesides i jaką mają władzę? Opiera się na cytatach z Corpus juris i z glossy. Dochodzi na tej podstawie do rezultatu, że „praesides habent imperium in omnes homines, si quod malum commiserint. Quid porro deterius quam dissidio et discordia in republica?“

Z tego wynikają „conclusiones“, których jest pięć. (Do każdej dodane są Appendices). I Conclusio Pacem firmiter retinendam esse (cytuje argumenty z biblii i z ustaw kość.). Obowiązek zaprowadzenia pokoju w państwie ciąży głównie na książętach (principes). Wywody na ten temat oznaczone są na marginesie jako t. zw. „notabilia“ — Conclusio II Dissensionibus fines imponendi sunt. W „Appendix“ o upadku państw wskutek niesgody (cytuje przykład Węgier). — Conclusio III: Praesidentium incuria periculosa est. — Conclusio IIII In re communi amor et odium medium occupant locum — Con-

clusio Postrema: Reip. consilio et auxilio optulatur.

Rozprawka wykazuje więc obowiązek władzy do zapobiegania niezgodom wewnętrznym (zapewne w pierwszej linji religijnym). Uzasadnia to prawem rzymskiem i kanon. Stanowi przyczynek do teorii o zakresie władzy państwowej, broniąc tez przeciwnych niż wyznawano w Polsce.

Roczn. Tow. Nauk. krak. I 217, 236. — Jabłonowski Musaeum pol. 28. — Ob. o nim Acta rector. (wydał Stan. Estreicher) II 373. — Przywilej dla niego w Matric. regni (Wierzb.) IV 116 z r. 1576.

Chreptow. — Czartow. — Ossol. — ob. Karnkowski (Jure consulti decisio... w: Ad Seren. 1574).

SKOTNICKI Tomasz. Fascia Malachowsciorum Augustis Meritorum Ornamentis distincta. Orbi Polono Evoluta Atq; Illvstrissimo et Reverendissimo Domino D. Joanni de Malachowice Malachowski Episcopo Culmensi Et Pomesaniae, Abbati Mogilensi, Procellario Regni Oblata In primo Honoris ingressu A Thoma Bogorya Skotnicki, Sacrae Theologiae Auditore suae Illustrissime Celsitudinis Cliente obligatissimo Ad Perpetuum Gratitudinis monumentum. Anno Fasciati naturā humanā Dei M.DC.LXX.IX (1679). Poesnaniae Typis Collegij Societatis Jesv. fol., kart 13.

Na odwr. herb i czterowiersz. Poczem dedyk. J. Malachowskiemu (2 k) i panegiryk. Na k. D₂ i F₂ pochwały Subieskiego.

Ossol. — ob. Domagalski Józ. (Czynny 1697) — Frydrychowicz Dominik (Manipulus 1691) — Gawłowicz Jan (Socyusz 1698) — Taube Jan (Lament żalonych prałatów etc. 1700) — Tomasz z Akwinu (Manipulus theologicus 1691).

Ob. o nim Mańkowski Prałaci i kanonicy chełm. 1928.

Skotopaski ob. Juszyński (1787) — Sielanki.

Skott Michał ob. Skot.

Skotyizm w Polsce ob. Scotus.

Skowieski Jan ob. Okolski Szymon (Pogłos życia 1645).

SKOWIESKI Nicolaus. Laetvs Contentvs Apollinis et Musarvm. In laudem egregii adolescentis Alberti Volski, primos philosophiae honores in Academia

Cracouien die X. Octobris consequentis. Authore Nicolao Skowieski Stud. Crac. Ad lectorem. Est procul à tenero demens iactantia versu, Nostrā; non vllus carmina fastus agit, Alterius famam quę rodet, Candide Lector, Hinc precor vt quog; sit lingua proterua procul. Cracoviae, in officina Jac Sibenecher, anno Dni 1602. w 4ce, kart 4 nlb.

Wiersz. Czartor. — Czetwert. — Jagiell.

SKOWOROTKA Sawicz Jerzy (Georgius, Hrehor). Xenium, Illustrissimo Domino D. Janvssio, Dvci In Ostrog, Comiti In Tarnow, Castellano Cracoviensi, Wlodimiriensi, Circassien. Białocerkwiei. Kánouien. Bohuslauien. Poresławien. Capitaneo, &c. &c. A Georgio Skoworotka Nobili Roxolano, Almę Acad. Cracouien. Studioso. Ispis Calend. Januarii dicatum. [Tu orzelek polski]. Cracouiae, In Officina Nicolai Lobij, Anno Domini, 1613. w 4ce, k. nlb. 6 (ost. str. biała).

Na odwrocie tyt.: In Arma Illustr. Ducum Ostrogiorum. Tu herb (o czterech polach, z tych dwa zajmuje św. Jerzy i Pogoń a dwa herby Tarłów i Ostrogskich). Pod tem 10 wierszy łacińskich.

W poemacie zatytułowanym „Xenium“ heksametrem słaui Ostrogskiego; przypomina, że już jego ojciec (również Georgius) służył Ostrogskim. Od k. A₄: Epithalamion (na ślub Ostrogskiego z Tarłówną z Melsztyna).

Bagalej Soczynienia 1894. — Zielonogorski i Efimenkowa w Woprosach glos. 1895. — Franko w Kwart. hist. 1892 str. 725 (cytuje całą literaturę rosyjską o nim). — Tretiak Skarga 1912 str. 280. Ossol.

SKOWRONKOWICZ And. Stan. Circulus academicus decennario numero magnae spei adolescentum primum in Artibus et Philosophia honorem ab excellentissimo D. M. Stanisłao Temberski, collega minore, eccle. colle: S. S. omnium canonico, S. R. M. V. S. in pereaugusto D. Jagellonis archilyceo capessentium comprehensus atque ab Andrea Stan. Skowronkowie Vidaiensi, eiusdem laureae candidato exhibitus. Cracoviae, in officina Valeriani Piątkowski A. D. 1647. w 4ce, kart 8.

Na odwrocie k. tyt. herb Wiśniowieckich i 4 wiersz łac. Dedykacja: Demetrio Georgio et Constantino Christ. Korybut

in Wiśniowiec et Zbaraz ducibus. Następują wiersze łac. poświęcone Almae Matri, Examinatorom i Kandydatom: Adamo Gronkovic, B. Mieczek, Alberto Skalski, Val. Królik, Alb. Strowski, B. Cudnikowski, B. Barankowic, St. Liricio, Alb. Bibrowic. W ich imieniu odpowiada autorowi Wal. Królik. Na końcu herb Akademii i 6 wiersz łaciński.

Juszyński II 186. — Joher 1413.

Dzików — Jagiell. — Ossol. — Zamoj.

Skowrońska (Skawrońska) Katarzyna ob. Calzabigi — Katarzyna I. (Skowroński Andrzej). Wiersz na cześć Jędrzeia Skowrońskiego Kustosza Konwentu generalnego Michowskiego przez Siostrzeńca temuż ofiarowany. w 8ce, kart 4.

Ossol. — ob. Kobyłecki X. Chryz. Stan. (Wiersz 1783).

SKOWROŃSKI Bartłomiej Kazimierz. Wieczna W Iesieni Wiosna, Przy Solennym Akcie Odprawowania trzeciej lat Olympii, od wprowadzenia do Farnego Kościoła Koziegłowskiego Rozanca Panny Przenaświętszey, za pobożną y świątobliwą W. X. Andrzeia Gądzinskiego, Wikáriiego y Altaristę tamtecznego Kościoła, Fundacyą y Promocyą, Ku większej Chwale Boskiej, y Fundatorki pierwszej na ziemi tegoż Rożancą Świętego Matki Bozey, tudziesz y na wzbudzenie ku niemu w sercach ludzkich gorętszego nabożeństwa, Od Bartłomieia Kazimierza Skowrońskiego w Przesławney Akademii Krąkowskiy, Nayk y Filozofii Bakałarza, Nieudolnego Tey Archi Konfraterniy Brátá, Prostym ná předce Rytmem Ogłoszona. Roku Páńskiego M.DC.LXXXV (1685). Dnia 30. Września. Cracoviae, Typis Universitatiss. w 4ce, k. 8 nlb.

Na odwr. k. tyt. Matka Boska z Dzieciątkiem Jezus na ręce i cytaty z Eccl. c. 50. i B. Alanusa. Na 2iej karcie dedykacja autora X. Mikołajowi Jeziorowiczowi, dziekanowi bytomskiemu, plebanowi grodzieckiemu. Od k. 3 do 8 „Wieczna w Iesieni Wiosna“ wierszem.

Jusz. II 186 ma datę 1682. Czartor.

— ob. Sienkiewicz P. (1684).

Skowroński Kaz. ob. Mercier.

SKOWROŃSKI Krzysztof. In Nomine Domini Amen. Conclusiones Theologicae. De Iustificacione Impii et merito

iustorum Ex .1. 2. q. 113. Summae D. Thomae Angelici Ecclesiae Doctoris, desumptae. Pro disputatione mense Septembri absolvenda expositae. Cracoviae in Lectorio C. C. DD. Theologorum, Collegii Majoris Universitatis Cracov. Defendente Conclusiones V. Christophoro Skowronski, Laureae 2dae Philosophicae Candidato, Seminarii Alumno, ejusdem tractatus auditore. Sub assistentia M. Stanislai Patelski, Sacrae theologiae professoris, Collegae Majoris seminarii academico dioecesanii Vice Praefecti, Coloniae Academicae Kantensis et Scholae ad S. Stephanum provisoris. Anno Domini 1774. die 23. Septembris. B. w. m. i dr. (Cracoviae). w 4ce, k. 4.

Jocher 3811. Jagiell. — Ossol.

— ob. Majorski Franc. Bruno (1771). (Skriift). Tacksäyelse-Skriift öfwer den Turkiske Belägringens uphäfwande fer staden Graan, samt dhe Christnas derpa erhalndne Seger och städen Neuheusels Eröfring. sempte dhe Christnas lyckelige frängang wid Esseker Bryggan, och des til ein Dhel ruinerande, upläsen uti församlingarne öfwer hela Sweriges Rijke och dess underliggiande Land och Härskapper uti Septem. Månad år 1685. Stockholm, tryckt hoos Niclas Wankiff (1685). w 4ce, kart 2.

Jagiell.

— Tacksäyelse-Skriift öfwer den härlige Seger, hwarmed Gudh den aldrabögste har wälsignat Hans Kongl. May:tz wär allernädigste Konigs rättmättige Wapen, emoot des fiende, konungia i Pohlen samt des Sachsiska och Pohniska Armée, wid Cliskow i Lilla Pohlen, den 9/19 Julii sidst. Efter Hans Kongl. May:tz nädigste befallning, upläsen uti alla församlingar, öfwer heela Sweriges Rijke och dess underliggiande Land och herrskaper uti Novembris månad år 1702. Stockholm tryckt i Kongl. boktr. hos. Sal. Wankijfs Enkia. w 4ce, k. 4 nlb.

Czartor. — Jagiell.

— Tacksäyelse-Skriift öfwer H. Kongl. May. rättmättige och tappre Wapens lyckelige framgång hwarmed

Gud, den Aldrabögste har behagat dem uti det nästförflutne Fält-tåget wälsigna och bekröna emot Konungen i Pohlen och des Krigsfolck, igenom den seger-samma Drabbningen wid Pultousk den 21 Aprilis och Eröfringen af Staden Thorn den 4 Octobris sidstledne sa wäl som elliest. Efter H. K. May. nädigste befallning upläsen uti alla Församlingar öfwer hela des Rijke Swerige, Stor-Fürstendömet Finland, och de där underlagde Hertigdömer, Länder och Herrskaper den 12 Febr. år 1704. Cum gratia et priv. S. R. Maj. Stockholm, tryckt uti K. Boktr. hos Sal. Wankijfs Enkia af J. H. Werner. 1704. w 4ce, k. 6 nlb.

Jagiell.

— Toz... Tacksäyelse-Skriift Herrskaper den 12 Febr. 1704. Götheborg, tryckt hos Zacharias Hagemann. w 4ce, kart 4.

Jagiell.

(Skriifwelse). En säker Mans i Leipzigs Skriifwelse, Til en sin gode Wän i Wittenberg, Jämte en sann och utförlig Berättelse, Om Hans Kongl. May:tz af Pohlens och Chur-Furstl. Durchl. af Sachsens, Den Durchleuchtigste Furstes och Herres Hr: Friderici Augusti, Lyckeligen aflagde Földt-Tågh, i dhet Åhret 1704. B. m. i r. (Sthm., Kgl. tryckeriet, Februar 1705). w 4ce, k. 8 nlb.

Ob. Schreiben eines guten Freundes (w t. XXVII str. 267).

Jagiell.

(Skriifwelse). Några åthskillige Particular-Skriifwelse vthurthet swenske Földt-Lågrer widh Kexholm, och ifrån Wiborg, 1656. Stockholm, Keyser. w 4ce, str. 4.

— Några Extract-Skriifwelse, vthur Wijborg och Ny Slott, den 9, 10. och 16 Augusti 1656. Tryckt then 1 September. B. m. (Stockholm, Keyser). w 4ce, str. 8.

— Particular-Skriifwelse, Daterade den 18. och 25. Augusti, 3. och 6. Septemb. An. 1656. och Tryckte den 16. Septemb. (Stockholm, Keyser). w 4ce, str. 4.

— Några Extract-Skriifwelse, vthur Reval, Riga och Narwen, Tryckt then

26 Augusti An. 1656. (Stockholm, Keyser). w 4ce, kart 4.

— Particular-Skriifwelse. Af 1, 12 Sept. (1656). (Stockholm, Keyser). w 4ce, kart 2.

— Några åthskillige Particular-Skriifwelse, Vthur thet Swenske Földt-Lågrer widh Kexholm, och Ifrån Wiborg, 1656. B. m. (Stockh., Keyser). w 4ce, str. 4.

— Particular-Skriifwelse. w 4ce, kart 4.

Dat.: Af 1, 12 Sept. 1656.

— Extract-Skriifwelse, Ifrån Reval och Wijborg den 11. och 19. September Anno 1656. Tryckt then 3. October Bez m. (Stockholm, Keyser. w 4ce, k. 2.

— Åthskillige Particular-Skriifwelse, om Thet Pohniske, Pryssiske, och Lijffländiske Tillståndet Anno 1656. Säsom ock Om hwad som ifrån Narfwen, Pernow, Refwal och Wijborgh berättas. Tryckt then 16 Octobr. (Sthm., Keyser). w 4ce, str. 4.

Dat.: 15. 23, 27 Sept. 1656.

— Några åthskillige Particular-Skriifwelse, Vthur Hinter Pommeren och Pryssen. Anno 1656. Tryckt then 7. October [powinno byc: November]. B. m. (Stockh. Keyser). w 4ce, str. 4.

Dat.: 18, 17, 16 Okt.

— Åthskillige Particular-Skriifwelse Om Riga Stadz Belägring och Fjendens Aftågh. Af then 29. Septembris, 2. och 11. Octobris Anno 1656. Bez m. (Sthm., Keyser). w 4ce, str. 8.

— Åthskillige Particular-Skriifwelse, Om Thet Pohniske, Pryssiske och Lijffländiske Tillståndet, Anno 1656. Säsom ock Om hwad som ifrån Narfwen, Pernow, Refwal och Wijborgh berättas. Tryckt then 16. Octob. B. m. (Stockh., Keyser). w 4ce, str. 4.

Dat.: 15, 23, 27 Sept.

— Particular-Skriifwelse vthur Bütow, Dantzick, Graudentz, och Elbing. Anno 1657 (Januar). w 4ce, str. 4.

— Particular-Skriifwelse Om thet Pohniske och Pryssiske Krijzwäsendet. Tryckte then 2 Jan. 1657. (Stockh., Keyser). w 4ce, str. 4.

— Några Particular-Skriifwelse. Ankomne then 21. Februarij. Anno

1657. B. m. (Stockholm, Keyser). w 4ce, str. 4.

— Particular-Skriifwelse: Angäendes thet Pohniske och Pryssiske Krijzwäsendets Tilståndh, vthi Martio Anno 1657. w 4ce, str. 4.

— Particular-Skriifwelse: Angäendes thet Pohniske och Pryssiske Krijzwäsendets Tilståndh, vthi Martio Anno 1657. w 4ce, str. 4.

— Några Particular-Skriifwelse Ifrån the Pohniske Gränssor Säsom ock Vthur Thorn, Dantzick, och Samoisk, Anno 1657 Tryckt then 13. Martij. w 4ce, str. 4.

— Particular-Skriifwelse Angäendes thet Pryssiske och Pohniske Krijzwäsendets Tilståndh. Anno 1657, Tryckte then 27 Martij. w 4ce, str. 4.

Dat.: 28 Febr.

— Particular-Skriifwelse Angående thet Pryssiske och Pohniske Krijzwäsendets Tilståndh. Tryckte then 10. Aprilis. Anno 1657. w 4ce, str. 4.

— Particular-Skriifwelse Angående thet Pryssiske och Pohniske Krijzwäsendets Tilståndh. Tryckte then 17. Aprilis. Anno 1657. w 4ce, str. 4.

— Några Particular-Skriifwelse, Vthur Rijga, Dantzick och Königzberg, Angäendes thet Pohniske och Ryssiske Krijzwäsendets Tilståndh. Tryckte then 22. Aprilis Anno 1657. w 4ce, str. 4.

— Particular-Skriifwelse Angående thet Pryssiske och Pohniske Krijzwäsendets Tilståndh. Tryckte then 1. Maj. Anno 1657. w 4ce, str. 4.

— Några Particular-Skriifwelse Angående thet Pryssiske och Pohniske Krijzwäsendets Tilståndh. Tryckte then 21. Maj. Anno 1657. w 4ce, str. 4.

— Några Particular-Skriifwelse Angäendes thet Pohniske, Pryssiske och Lijffländske Wäsendet. Anno 1657. Tryckte then 1. Aug. w 4ce. str. 4.

— Några Particular-Skriifwelse vthur Lijfflandh, Lübeck, Halmstadt och Götheborg. Anno 1657; tryckte then 7 Aug. w 4ce, str. 4.

Wszystkich tych „Skriifwelse“ z lat 1656—1657, zawierających dużo informacji do

wojny polsko-szwedzkiej, należy szukać w bibl. król. w Sztokholmie.

Skrobaczewski Valentinus ob. *Parentalia* (1595) — *Threni* (*Parthenicae sodalitatibus* 1594).

SKROBISZEWSKI Jakób, kan. lwow. († 1635). *Disputatio de praescriptionibus*. Cracoviae 1609. w 4ce.

— *Ad Magnanimum Heroem, Joannem De Zamoscio, Regni Cancellarium, Et Exercituum Ducem supremum, Ob victoriam Liunicam Gratulatio*. M. Jacobi Scrobissevii, in *Academia Cracoviensi Professoris*. Cracoviae, In *Officina Typographia Lazari*. 1603. w 4ce, str. 12.

Gratulatio zaczyna się: *Nallus est ordo. Caele prosum*. Wspomina o życzliwości Zamojskiego dla nauk i opiece nad Akademią krak. (str. 7) Wita go imieniem tej Akademii.

Na k. tyt. egz. Czartor. u dołu: *Rñdo Dño Martino Campio Wadowio S. Th. Baccalaureo, S. Annae Canonico, Collegae majori, suo et literarum amico et patrono auctor dedit.* — Na k. tyt. egz. Jagiell.: *Venerabili et erudito Dño M. Alberto Borowio Collegae Minori* (reszta obcięta). Czartor. — Czetwert. — Jagiell. — Ossol.

— *Panegyricus ad Ill^{mum} et R^{mum} Dominum, D. Joannem Tarnovium Archiepiscopum Gneznen: Legatum Nativum, Regnique Poloniae Primate, primumq; Principem: M. Jacobi Scrobissevii, In Academia Cracoviensi Professoris*. [Tu sygnat Łazarza: Obelisk] Cracoviae, In *Officina Lazari, Basilius Skalski*, Anno Domini, 1604. w 4ce, str. lb. 20.

Panegyryk z ogólnikowemi pochwałami. Sławi także jego życzliwość dla Uniwersytetu krak. Aby wykazać godność urzędu prymasa przywodzi (str. 5) prawo polskie przeciwko tym, którzyby w przytomności arcybiskupa albo nieprzystojne słowa wyrzekli, albo broni dobyli i porównywa to z prawem *Prudentissimi Tiberii*, który tych, co bili niewolników, przy grobie Augusta śmiercią karał.

Oddicia są dwa, podobno do siebie. Na k. tyt. egz. Jagiell. u dołu: *Admodum Rñdo Dño Joanni Foxio J. V. Doctori Canonico Cracoviensi. Dño et fautori suo auctor observantiae ergo dedit.*

Branic. — Czartor. — Jagiell. — Ossol.

— *Piis Manibus Magni Joannis de Zamoscio, Sypremi Regni Poloniae Cancellarii. Et Exercituum Ducis Generalis:*

Mvsa, Milesque, MNHMEION. Jacobvs Scrobissevius F. Cracoviae, Apud Viduam Jacobi Siebeneycher, Anno Domini M.DCV (1605). w 4ce, k. 12 nlb.

Na odwr. tyt dedykacja wierszem Iac. Mikołajowi Zabrzydowskiemu, gdzie nazywa go przyjacielem Zamojskiego: *at vero virtutum mentisque intimo herois aemulo dico haec.* Następuje poemat sáficką strofą o Zamojskim (wspomina pobyt w Padwie, potem ogólnikowe pochwały).

Egz. Jag. z dedykacją własnoręczną autora *Joanni Foxio, domino et patrono; egz. Czartor. z dedykacją: Fabiano Bircouio ordinis Praedicatorum amico singulari auctor dedit.*

Chrept. w *Szczorsach* — Czart. — Jagiell. — Raczyńs. — Ossol. — Uniw. lwowa.

— *Petro Tilicio episcopo Cracoviensi prosperitatis Euxyn a Iacobo Scrobissevio. Romae ap. Lepidium Focium* 1607. w 4ce.

— *Quaestio ex c. Canonum Statuta ext. de Constit. à M. Jacobo Scrobissevio... Cracoviae Apud viduam Iacobi Siebeneycher. Anno Domini, 1605.* w 4ce.

— *Quaestio ad c. Ex Literis Ext. De Dolo Et Cont. A M. Jacobo Scrobissevio, Pro Assequenda Prima In Jvridica facultate laurea, die iiij. Jul. hora X. in Coll. DD. Iurisc. publicè ad disputandum proposita. Praesidente Clarissimo D. M. Thoma Eustachio à Piątek, J. V. Doctore et Professore. Cracoviae, Apud Viduam Jacobi Siebeneycher, Anno Domini, M.DC.VI (1606).* w 4ce, k. 4 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Solikowskich „Bończa“ w ozdobnym kartuszu podtrzymywanym przez dwóch aniołów z emblematami opaczkami i czterowiersz Iac.

Dedyk. Hieronimowi Solikowskiemu, Opatowi Wąchockiemu, synowcowi Jana Dymitra, Arcyb. lwow. Tu mówi, że łączyły go z J. Dym. Solik. stosunki, „et quas offerebam lucubrationes acceptabał“. (Dziś takich pisemek nieznamy jednak).

Rozpoczyna pytanie „utrum iudex contumacem reum, praeter rei petitae sequestrationem, in expensis, quas propter ipsius contumaciam vel dolosam exceptionem Actor fecisse dignoscitur, condemnare possit et debeat: nec ne?“

Odpowiedź dzieli się na trzy *Conclusiones*, po każdej pięć *Corollaria*. W trzeciej *conclusio* twierdzi, że „Contumacia et Dolus malas judicialiter patefacta, semper pū-

nienda sunt“ ponieważ „dolo malo violatur jus humanae societatis“. Mimo tego, że tytuł powołuje się na *Literae extravag.*, nie cytuje przepisów prawa pozytywnego. Tylko w dedykacji do Solikowskiego ogólnikowo powołuje się na *lex naturae* oraz na *Iustyniana*.

Na końcu: *Haec Quaestio, cum suis Conclusionibus et corollariis, disputabitur in Lectorio DD. Jurisc. Academiae Crac. Die iiij. Jul. Hora X.*

Skrobiszewski — pomijając odosobniony druk Skotnickiego (ob.) — był tym, który wprowadził w Krakowie w zwyczaj drukowanie tez prawnych na wzór zagranicy. Niestety jego „*Quaestiones*“ nie dochowały się! Dopiero po nim pojawiają się druki tez Białawskiego (1608), Radgoskiego (1609), Najmanowicza (1614), Piotrkowczyka And. (1615), Pomorskiego (1618), Szobera (1618), Jannaszowica B. (1620), Crosnera (1620), Rozemberskiego (1621), Gostkowskiego (1622), Górskiego Jak. (1624) i t. d. Wszystkie te druki mają dużą doniosłość wobec faktu, iż akta wyda. prawa uległy w r. 1719 spaleniu; wskutek czego one są dzisiaj głównym źródłem do poznania nauczania prawa w Krakowie. Jagiell.

— *ΣΥΓΧΑΡΜΟΝΗ Ad excellentem virum et amicum, D. Gabrielem Joannicivm, Philosophiae et Medicinae Doctorem, S. R. M. Professore et Medicum, pro loco inter Doctores Medicinae, in alma Academia Cracoviensi obtinendo, disputantem. Anno Domini, MDCX (1610). die XVI. Febr. Cracoviae, In Officina Andreae Petricouij, Typographi S. R. M. (1610).* w 4ce, kart nlb. 6. Wierszem.

Czartor. — Jagiell. — Ossol.

— *Trivm Clarissimorum Virorum, Basilii Golonii, Praep: S. Flor: Stanislai Bathcovii Ca: C. Adami Falecii, Decani S. Flor: Laureae Doctorales S. Theologiae, Quibus in Alma Academia Cracoviensi publicè ornabuntur 30. Januarii, Anno Domini 1603. A M. Jacobo Scrobissevio Jambis praetextae. Cracoviae, In Officina Typographica Lazari. Anno D. 1603.* w 4ce, 6 k. nlb.

Ded. ad Bernar. Maciejowium ep. Crac., Ae. Crac. cancell. Wierszem.

Chreptow. — Czartor.

— *Vitae Archiepiscoporum Haliceniensium Et Leopoliensium. Per Jacobum Scrobissevium Canonicum Leopoliensem Editae. Leopoli, In Officina Typographica Ioannis Szeligae, Archi-*

episcopalis Typographi, A. D. 1628. w 4ce, k. 79 nlb.

Na odwr. k. tyt herb rodziny Próchnickich „Korczak“ otoczony innymi herbami wśród emblematów biskupich, nazewnątrz wieńiec; u dołu dwuwiersz.

Dedykacja autora Janowi Andrzejowi Próchnickiemu z Próchnika, arcybisk. lwowsk. datowana: *Leop: dio S. Joannis Chryso-stomi Archiepiscopi Constantinopolitani* (27 stycznia) 1628. W dedyk. omawia pobudki napisania tej pracy oraz wierszy dodanych na końcu. (Przyznaje, że naśladował w nich Klemensa Janickiego).

Rozpoczyna dzieje metropolji od r. 1414. Cytuje dużo dokumentów, zwłaszcza bulli pap. Opiera się na Długoszu, Bzowskim, Kromerze. Od k. F₄ idą biografje biskupów. (Od k. K₂: Grzegorz z Sanoka i Jan Długosz). Na k. N₃ cytuje wiersze Szymonowicza o Solikowskim. Kończy biografją Próchnickiego i aktami do niego się odnoszącami. — Ostatnie 14 kart zajmują herby arcybiskupów z czterowierszami i datami wstąpienia na stolicę i śmierci. Razem jest ich 21.

Z dzieła tego wypisywał Rzepnicki (obacz tom XXVI str. 547).

Wilder w r. 1914 cenil 50 rs. — Jocher 9181. Chrept. — Czart. — Dzików — Eug. Barw. — Jagiell. — Ossol. — Przełdż. — Toruń.

— ob. *Vadovius Martinus* (*Quaestio* 1604).

Wedle Starowolsk. (Hecatont.) miał pisywać po grecku.

Chodyncki III. — *Janocki Nachr.* I 101. — *Bentk.* I 66. — *Gołęb.* O dziejop. 184. — *Siarczyński Obraz* II 192. — *Wiszniewski* VI 323, I 107, VIII 159. — *Józefowicz Kronika Lwowa* 15. — *Muczkowski Statuta* 243. — *Sobieszcz.* w *Encykl. Org.* XXIII 553. — *Engel Ukraina Gesch.* — *Enc. kośc.* XXV 499. — *Freitag Analecta* str. 840. — *Fijałek* w *Pam. liter.* VII 52. — *Kot* w *Sprawozd. Akad.* 1925 nr. 10.

SKROBISZOWSKI Walenty. *Vox iucunditatis Illustrissimo et Reverendissimo Dno D. Nicolao Krosnowski. Dei et Apostolicae Sedis Gratia Archieppo Leopoliensi. Abbatiae Czerwincensis. Administratori perpetuo. Die felicis ingressus XXXI Octobris. Anno Dni MDC.XLV. nomine Venerabilis Capituli uti Praelato suo iucundissimo. per Valentinum Skrobiszowski. I. U. D. et Canonicum edita. Leopoli. In officina Michaelis Sloska. Archieppalis Typogr. A. D. 1645.* w 4ce, ark. B₂.

Horodecka.

— ob. *Kłopotcki And.* (*Laurea* 1635).

Skrobkovic Gregorius ob. Ostrowski Jan (1598) — Petricius Seb. (Zoilu suo).

SKROBKOWICZ Jan Ludwik (†1657). Epithalamivm In Nuptias Nobilis ac Generosi Domini, D: Joannis De Stara Starski, Nobilem & Generosam virginem Annam Mlodecka, in Sponsam ducentis. Ipso faustarum Nuptiarum die, qui est 3. Idus Febr. Anni M.DC.XIX. gratitudinis & debitae obseruantiae ergo. A Joanne Lvdivico Skrobkovicz, Art. & Phil. Baccal. conscriptum. Cracoviae, Ex Officina Typogr. Matthie Andreouien. Anno D. 1619. w 4ce, k. nlb. 8.

Tytuł w ramce. Poczem na dwóch nast. stronach herb Starzkiego i Mlodeckiej. Poczem idą życzenia od autora oraz 5 wierszy (óó) łaciń. Na końcu ładny ornament drukarski. Ossol.

— Korab Na Morzvu, Jásnie Wielmożnego godney pamięci Jego Męci X. Jakvba Zadzik, Biskvpa Krakowskiego, Xiążęciá Siewierskiego, &c. Pokazány z Ambony W Kościele świętey Agnieszki, Ná Exequiach Nieboszczykowskich, Dniá 2. Májá. Roku 1642. Przez X. Lvdwika Skrobkovic, Zakonu Bráćiey Mnieyszey de Observantia. A potym w druk podány Z roskrania y zá dozwozeniem Stárszych. W Krakowie, W Drukárniey Andrzeiá Piotrkowczyká, Typogrąphá J. K. M. (1642). w 4ce, k. 3 nlb. str. 20.

Na odwr. k. tyt. herb Zadzików „Korab“.

Na następnych 2ch kartach dedykacja autora siostrze zmarłego Pannie Teresie Zadzikownie, Przełożoney Klasztoru S. Agnieszki, Zakonu S. Franciszka Reguły Trzeciey, datow. 5 maja 1642.

W kazaniu wychwala pomiarowane affekty biskupa; omawia przyczyny jego śmierci; sławi jego zamiłowanie do książek; mówi, że był doktorem juris akad. peruskiej; wspomina, że kazał po swej śmierci spalić swe papiery; o jego walce z herezjami. Akad. — Branice. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Krasinś. — Ossol. — Uniw. lwows. — Zamoj.

— [Peregrinacya szczęśliwa na lądzie Słodkiej Pamięci Jásnie Wielmożnego J. M. X. Mikołaja Szyszkowskiego, Biskupa Warmińskiego]. 1643.

Miało wyjść osobno, o czem niżej. Dziś druk nieznan, tylko z przedpaku. Opisuje, jak restaurował kościoły, jak dawał żebrakom

jałmużny, jak dobrze traktował poddanych, jakim był mądrym senatorem.

— Peregrinacya Szczęśliwa, Dwoch Biskupow Wielkich, Krakowskiego, y Warmińskiego, Ná Lądzie iedná, po Morzu druga Dwoiem Kazaniem Pogrzebowym ogłoszona. Przez X. Ludwika Skrobkovic, Zakonu Bráćiey Mnieyszey de Observantia. Przydána iest do tego Wroźka Dvchowna Tegoż Authorá. Z dozwozeniem Stárszych, y Urzędu Duchownego. W Warszawie, W Drukárniey Piotra Elerta J. K. M. Typogrąphá, Roku Páńskiego, 1644. w 4ce, k. tyt. i str. 51.

Na odwrocie tytułu: „Typograph Czytelnikowi“. Tu mówi, że prezentuje troje kazania: w roku przeszłym iako w różnych miejscach miane tak też były różnych typografów prasą wyciąsione. Pierwsze na pogrzebie Mikołaja Szyszkowskiego Bisk. Warmińskiego w kościele katedralnym Warmińskim (do str. 20). Drugie (od str. 20) przy exekwiach po Jakóbie Zadziku Biskupie Krakowskim w kościele S. Agnieszki w Krakowie. Trzecie (str. 39) na zamku Krakowskim w kościele katedral. Jednakże ani kazania na pogrzebie Szyszkowskiego ani „Wroźki“ z osobnego wydania nie znamy.

Jocher 9415. Akad. (frag.) — Bibl. Redempt. w Tuch. — Branice. — Chrept. — Czart. — Dzików — Jagiell. — Krasinś. — Ossol. — Zamoj.

— Śmierć Stroyna pod Wiosną, Przy wyprowadzeniu Ciáłá Jásnie Wielmożney Jey Mości Pániey Konstancyey z Bobrkv Lubomierskiej, Stárościney Generálney Krákowskiej, Spiskiej, Chmielnickiej, Dopeczykiej, &c. Z Ambony w Kościele ś. Michála ná Zámku dniá 26. Márcá wystáwiona. Przez W. O. X. Lvdwika Skrobkovic, Zakonu Bráćiey Mnieyszey de Observantia, Prowinciey Polskiej Prowincyałá. W Krakowie, W Drukárni Frániszczá Cezárego, J. K. M. Typogrąphá. Roku 1648. w 4ce, str. 20.

Na odwr. tyt. „Do Czytelnika“. Kazanie samo bez treści.

Akad. — Branice. — Czartor. — Dzików. — Jagiell. — Krasinś. — Ossol. — Uniw. lwows. — Zamoj.

— Spelvnca Dvplex: To iest; Iáskiniá Dwoista, Przy brániu Possessyey w nie, dwoch Zacnych Ciáł, Jásnie

Wielmożnego J. M. Páná, P. Piotra Szyszkowskiego, Kásztelana Woynickiego, Stárosty Wareckiego, &c. y Iásnie Oświeconey Xiężny, Theophile Koribvtowey Wisniowieckiej, Małżonk. Wystáwiona z Ambony w Kościele Káthedralnym Krákowskim, dniá 26. Czerwcá. Przez W. O. X. Lvdivovika Skrobkovic, Zakonu Oycow Bernárdynow, Prowincyey Polskiej Definitorá Actualnego. (Na końcu:) W Krakowie, W Drukárniey Andrzeiá Piotrkowczyká, J. K. M. Typogrąphá (1643). w 4ce, str. 35.

Rozpoczyna: Typograph Czytelnikowi. W kazaniu wspomina o poselstwach odprawionych przez zmarłego (w Konstancynopolu). Akad. — Branice. — Chrept. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Ossol. — Zamoj.

— Vita Gloriosi Servi Dei B. Simonis De Lipnica Ord: Min: De Obser: Collecta Per Fr: Ludovicum Skrobkovic eiusdem Ord. minimum. Cum licentia Superiorum. Brnsbergae, Typis Casparis VVeingartneri. Anno 1636. w 4ce, k. 4 nlb., str. 48.

Na odwr. k. tyt. pozwolenie na druk Mikołaja Szyszkowskiego, biskupa warmińskiego z datą: Heilsbergae Cal. Aug. 1636.

Dedykacja autora Matce B. — Na k. 4tej miedzioryt, przedstawiający bł. Szymona z Lipnicy. Na odwr. k. 4: Index authorum, qui sanctitatem D. Simonis et prodigia celebrant. Tu wymienia 23 pisarzy; między niemi Bzovius, Opatovius, Przeworszczyk, Samboritanus, Jan Komorowski, Herbut, Fox, Ubiszewski, kilku nieznanych (zapewne mówi o ich rękopisach).

Rzecz dzieli się na 12 rozdziałów, zawierających krótką biografję świętego a głównie uwagi nabożnej treści. W rozdziale ostatnim o cudach przy trumnie. Na str. 32 list Hier. Baldarinusa z r. 1487 i napis na pomniku (zmarł 1482). Od str. 42: Illustriora auth. testimonia. Kończą wiersze łac. Jak. Vitelliusa.

Wedle Jabłonow. Supplementum miał Skrobkovicz napisać życie Szymona z Lipnicy wierszem polskim. To nie jest znane. Znaniem jest natomiast dziełko polskie prozą: „Żywot Błogosławionego Oycy Szymona...“ w Krakowie, Kobyliński 1611 (obacz tom XXI str. 307), ale to dziełko jest zupełnie odmienne od pracy Skrobkovicza i widocznie nie jest jego pióra. Ma inny układ, inne cuda, inny tekst napisu na pomniku (tekst widocznie starszy, podczas gdy Skrobkovicz podaje nowszy napis). Skrobkovicz w rejestrze autorów, z których

czepał, nie podaje tego dziełka polskiego, jak gdyby nie było mu znane. A przecież pisząc w 25 lat później powinien był je znać. — Obacz Golichowski Norbert: Żywot 1898.

Jocher 8633 a i b (tworzy dwie edycje). — Bandt. H. dr. Kr. P. I 50—51. — Załuski Bibl. 81. — Acta Sanctor. Bolland. Julius die 18 s. 518 (Excerptis ad Acta S. Joannes Bapt. Soleria).

Czartor. — Jagiell. — Krasinś — Ossol. — Wroźka duchowna, kazanie miane na Zamku krak. w kościele katedralnem. 1643.

Z osobnego druku nie znane, o czem wyżej. — ob. Niewiarowski Przeclaw (Kley-noty 1653) — Petrycy Jan (Palaestra 1624) — Piotrowicki Jak. (Quaestio 1623) — Praeclaus (Kazanie).

Juszyński II 187. — Jocher II 65. — Maciej. III 842. — Muczkowski Statuta 282, 285. — Astrea (Pamiętnik) 1822 II 210. — Sobieszczański w Enc. Org. XXIII 553. — Bandt. Hist. druk. Kr. pols. I 52. — Chłęd. Spis 29. — Przyłęcki Ukraińs. sprawy VIII. — Encykl. kośc. XXV 499. — Golichowski Norb. Upominek 1896.

Skrochowski Teodor ob. Szko-chowski.

Skrocki (Skrodzki) Jerzy († 1683) ob. Kaneyonał królewiecki (1708) — Herbinius Joannes (1675).

Bejräge I 169 i 373.

SKRODZKI (de Skroda Ruda) Matthias Stanislaus. Aureus Magnae Domus Krasinscianae Annulus... Lugduni Batavorum Typis Academicis 1659. w 4ce.

Egz. nie znam.

— Aureus Magnae Domus Krasinscianae Annulus Ex aureo Illustrissimi ac Magnifici Domini D. Joannis Casimiri de Krasne Corvini Krasinski Supremi Regni Poloniae Thesaurarii, Lom-sensis, Prasnicensis, Svecensis &c. &c. Capitanei Nomine in aurea Musarum officina Efformatus & caeteris magnae ejusdem Prosapiae Insignibus Condecoratus à Matthia Stanislao Skrodzki Equite Polono. Lugduni primū Batavorum Typis Academicis Anno 1659. Olsnae verò secunda editione apud Johannem Seyffert Anno 1662. w 4ce, k. 22 nlb. (sygn. F₂).

Na odwrocie cytaty z Kromera. Poczem na 1 k. Korwin i 10 wiersz łac. oraz dedyk.

Janowi Krasiańskiemu. — Dalej „Praefatio“ datow. Lug. Batavorum Cal. Jan. 1659, w której wspomina jego podróże po Anglii, Francji, Włoszech, Niemczech, Batawji. — Dalej idą wiersze: Annulus nota verae Nobilitatis (cały ten poemat ma formę dziwnego akrostychu); Ode in ferream soleam (z glossami na marginesie, między innymi odsyła do Okolskiego); Annulus nota dignitatis (znown akrostych); Ode in Kras. Cruce; Annulus nota amicitiae (akr.); Ode in Kras. Corvum; Annulus nota aeternitatis (akr.); Ode in Kras. lapidem; kończy inskrypcja na chwałę Boga. — W wierszach jest nieco materiału biograficznego (wojny za J. Kazim.).

Przy odsyłaczu do Okolskiego (k. 8) dopisał ktoś w egz. Jag. ciekawą uwagę współczesną o herbarzu Okolskiego: „Orbis Poloni, quam edidit Simon Okolscius, Censura. Powiedział nieboszczyk P. Koniecpolski kaszt. krakows. y W. Het. kor.: Okolskiego Orbis Polonus, pobierał wszystkie exemplarze, dignus est foco. Bo y wiersze, które tam położył, lada iakie, y opuszczenie wiola domów szlacheckich, bilem multis monet Sam nie był szlachcic, a domy szlacheckie opisywał. W Kamieńcu Podolskiem miał rodzone siostry swoje publicas meretrices“.

Inną ręką wzdłuż tej notatki napisane: „Qui haec scripsit Osorem famae alienae se esse monstravit, quod non licet“.

Juszyński II 187.

Branic. — Dzików — Jagiell.

— Corona illustris domus Boianoviae in caelum translata, ejus forma in lugubri funere perillustris ac magnifici Domini, Domini Stephani de Vetere Boianovo Boianovski Sacrae Regiae Maiestatis Poloniae Dapiferi, Surrogatoris Posnaniensis Bonorum in Novo Boianovo, Golasino, Novavies, Dobi-sevo, Malcovice, Coslovo etc. hereditarii Domini Apollinis penicillo delineata a Matthia Stanislao de Skroda-Ruda Skrodzki, Equite Polono anno, quo Gustavus Carolus Sveciae Rex strenuus ora Clothus famosus Caesar ab ense cubat. Olsnae Siles. typ. Joh. Seyfferti (1660). w 4ce, 2 arkusze.

Są 4 kartki wierszy łacińskich, a dalsze polskie pod tyt.: Lament pogrzebowy tegoż Macieja Skrodzkiego kart 4.

Biblioteka Jag. ma tylko ów „Lament“, pisany czterowierszami. Zaczyna się: „Mizerny ludzki i blahy żywocie, Tuczony płaczem schowany w kłopotcie, Któż tak w wybornej opływa wymowie, Że dostatecznie nędzę twą opowie“. Wysławia

Bojanowskiego jako rycerza w walkach ze Szwedami.

Bandtkie Hist. druk. III 148. — Jusz. II 187 Jagiell. (frag.).

— Mors generis humani Terrimā Vorago in luctuoso Magnificae, Nobilissimae, Piissimaeq; Matronae D. Barbarae Ossovvska Illustris, Generosi, Strenuissimiq; Herois D. Andreae Ossovvski Capitanei Schovensis, in Ossowaśień, Dębowalęká & Buskowa Hęredis Conjugis lectissimae funere paucis tam Romanae qvām Sarmaticae dialecti verbis Lectori exhibitā a Matthia Stanislao de Skroda Ruda Skrodzki Equite Polono. Olsnae Silesior: Typis Johannis Seyfferti. Anno Domini M.DC.LXII (1662). w 4ce, k. 10 nlb.

Rozpoczyna akrostych łac. i nagrobek wierszem nakamiennym.

Na k. 5 v. tytuł polski: Śmierć nād wszystkie rzeczy straszne Naystraszniejsza nā pogrzebie Wielmożney Jey Mości Pāniey Barbary z Lubowā Ossowskiej Stārościney Wschowskiej &c. Wystāwiona od Macieja Stanisława Skrodzkiego Roku Pāńskiego Tyśiącnego, Sześćsetnego, Sześćdziesiątego, Wtorego. Dwudziestego Trzeciego Pāzdziernikā. w Oleszncy drukował Jan Seyffert, wzwyz mianowanego cżasu. — Odtąd idą czterowiersze polskie. Na końcu wyobrażenie mar. Krasiań.

— Strena sub primis Novi & utinam felicissimi supra Millesimum Sexcentisimum Sexagesimi Secundi Anni Auspiciis Perillustri ac Magnifico Domino, D. Andreae Ossowski Capitaneo Schovensi, bonorum in Ossowaśień, Dębowalęká, & Buskowa Haeredi Oblata a Matthia de Skroda-Ruda Skrodzki Equite Polono. fol. podł. (1 strona).

Pod tym napisem łaciński wiersz. U dołu: Olsnae Typis Johannis Seyfferti, Anno M.DC.LXII (1662).

Jagiell. — Wrocł. miejs.

— Vota pro Perillustri Ac Magnifico Domino D. Andrea Ossowski Capitaneo Schovensi, bonorum in Ossowasien, Debowaleka, & Buskowa Haerede, Naltalem feliciter celebrante diem Facta a Matthia de Skroda-Ruda Skrodzki Equite Polono. Annō reparatae salutis M.DC.LX I (1661). Die ultima Novemb. Steinoviae ad Oderam, Typis Wigandi Fnnkii. (1661). fol., k. 2 nlb.

Są to 4 vota wierszowane w formie akrostychów, na jakie składają się pierwsze (albo i ostatnie) litery każdego wiersza. (W tekście czwartego pisze jego nazwisko Ossowski). Trzecie votum jest „quadrato comprehensum metro“. Zato treści żadnej. Jagiell.

Skromność nad chlubę szczęśliwsza, czyli powieść moralna o Alidorze i Terzandrze z francuzkiego na polski język przełożona, a dla zabawy czytających do druku podana. We Lwowie, w drukarni Wd. Joz. Pillerow C. K. G. typogr. R. 1782. w 8ce, str. 28.

Gubrynowicz Romań w Polsce XVIII w. str. 24. Czartor. — Jagiell.

(**Skronski**). Skronskische Genealogia, Zu immerwährendem Ehren-Gedächtnüss, des uhralten Hoch Adelichen Geschlechts Derer von Skronsky. Brieg 1702. fol.

— ob. Thilo Gottfried (1702).

Skrupuł bez skrupułu (1741)... ob. Jabłonowski Jan Stanisław.

Skryninense Colloquium ob. Sobór Skrzyński (1567).

Skrypt (Na) wydany pod tytułem Acad. Vilmensis... ob. Burzyński Stan. — Konarski Stan.

Ob. o całym tym sporze Łukasz. Hist. szkół I 192.

Skrypt albo odmiana po zawartym pokoju Akwizgrańskim w politycznym systema Państwa Niemieckiego zaszła do historyi przyszłej wielce służący. 1785. w 8ce.

Notata Jochera.

SKRZEBOWSKI Stefan. Miles in toga D. Joannes Cantius confessor, S: Theolog: doctor et professor... ore Stephani Skrzebowski philosophiae auditoris cultus. Anno victoris Christi 1735... ob. Zołędziowski Antoni.

— ob. Gembicki Petrus (Honor 1767) — Siatkiewicz Franc. (Krasna Góra Lubaska 1762).

Skrzetuscycy (genealogja) ob. Elbing Ludw. (1715).

Skrzetuska Anna ob. Skrzetuski Krzysztof (Prezent 1645).

Skrzetuska Katarzyna ob. Ceypler Kazimierz (1701) — Padniewski Wojciech (1701).

Skrzetuski, husarz z pod Kircholmu ob. Śląski B. (1606).

Skrzetuski Adrjan (imię zakonne) ob. Skrzetuski Krzysztof.

Skrzetuski Aleksander ob. Morawski Joannes (Praelectiones 1677, Palaestra 1677).

Skrzetuski Erazm ob. Gliczner.

O innych Skrzetuskich różnowiercach (Jan i Marcin) mówi Wotschke w Aus Posens kirchl. Vergang. 1918 str. 1.

SKRZETUSKI Jacobus Hieronymus a Skrzetusz. Ara Pvriv Ignibvs Ardens, D. Philippvs Neriv confessor, Congregationis Oratorii Fvndator. Annuū recurrenre suae festivitatis die 26 Maji Anno Domini 1706. Intra solennem Pentecostes Octavam In Ecclesia D. Margaritae V. & M. Srodecensi ad Posnaniam, Architecta pietate Erecta; & brevi panegyrico apparatu Per Jacobum Hieronymum a Skrzetusz Skrzetuski in Academia Posnaniensi Lubransciana Eloquentiae Auditore Adornata. (1706). w 4ce, kart 10 nlb.

Czterowiersz pod herbem podpisał: Jos. Brodnicki stud. Rhetor. na odwr. tytulu.

Dedyk.: Alexandro de Gurow Gurowski Ensisero Posnan. Mecaenati et Avunculo gratiosissimo.

Oratio zaczyna się: Procul umbrae.

Jocher 5390. — Encykl. kośc. XXV 509. Czartor. — Jagiell. — Ossol.

— ob. Skrzetuski Jan (Gloria 1697).

SKRZETUSKI Jan. Anatomia Moralis Verbi Incarnati Typo Visui ac vsui publico Autore Ioanne Skrzetvski, Equite Polono Impressa. Anno 1698. Typis Academiae Posnaniensis. w 8ce, kart 4 nlb., str. 316 i kart 2 nlb.

Na odwrocie k. tyt.: Approbatio datowana z Poznania 12 Februarii 1698 z podpisem: Nicolaus Zalasowski, U. I. D. Archidiaconus Posnaniensis et librorum censor synodalis. Na 3ch następnych kartach dedykacja autora Augustowi II. królowi pol. Na 2giej k. v. portret Augusta II. (rytował Derpowicz). — W dedykacji wychwala jego przejście na katolicyzm.

Na końcu dzieła: Synopsis rerum... i Errata. Dzieło składa się z uwag moralizujących na tego rodzaju tematy, jak: Amor hostis est; Amare patriam dulce; Deus libertatem amat; In magnis viris maiora delicta; In morte voluptas; Luxuria contemnenda; Sapientia mundi stultitia; Excellentia Virginis Mariae itp. Wywody obracają się

w ogólnikach nawet truizmach, aluzji do stosunków polskich nie bywa.

Joher 3570.

Branic. — Czartor. — Jagiell. — Ossol.

— Monitorium Simplex, Ad Correcturam Vitae Humanae, Ducentis Punctulis Extraditum Authore Joanne Skrzetuski, Equite Polono. Anno Domini 1709. Die Mensis... August. Thorunii, Impressit Joannes Lud. Nicolai, Nob. Senatus Et Gymnas. Typographus. w 4ce, k. 36 nlb.

Na odwr. k. tyt. zaczyna się dedykacja autora: ...Apollinariae de Smogolec Tuczynska, Gnesnensi Castellanae... Pod dedykacją podpis: Servus Devinctissimus J. S. Składa się z 200 zwiezłych sentencji, maksym, uwag, na temat pobożności, mądrości życiowej, polityki, filozofii etc.

Skrzetuski bywa często nazywany Jezuitą, co mylnie. Źródłem błędu jest złe odczytanie tekstu Niesieckiego. Ten napisał: „Jersy Szczuka spłodził sześciu synów z których jeden był w zakonie naszym. Jan (brat Jerzego) wydał do druku Monitorium“.

Niedbale odczytanie sprawiło, że Jan wzięto za Jezuitę, choć on nie był synem Jerzego. Pierwszy hasło do tego błędu dał w r. 1752 Jabłonowski w Musaeum polon. str. 232 który wydrukował: „Skrzetuski Joannes Soc. Jesu Monitorium 1709“. Załuski Skrzetuskiego Jana nigdzie Jezuitą nie mieni, a Sommervogel daremnie szukał go między Jezuitami.

Innym błędem, jaki popełniają niektórzy (np. Brown) jest identyfikowanie Skrzetuskiego ze Szczuką. Tu znowu źródłem błędu jest Załuski. Ten bowiem w Progr. str. 55 pod N. 71 podaje: „Skrzetuski Jan Monitorium“, pod 72 Idem seu Szczuka St. „Eclipsis Poloniae“. — To rzekome identyfikowanie nie jest oparte na dowodzie, a że Niesiecki stawowczo Eclipsis przyznaje Szczuce, zatem nie można go przyznawać Skrzetuskiemu.

Święcki Hist. Pam. II 99. — Encykl. kośc. XXV 509.

Chrept. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Ossol. — Zamoj.

— ob. Padniewski Wojc. (1701).

Katalog bibl. Zamoj. przypisuje mu panegyryk: Posthuma Gloria... Joannis Poloniarum Regis... Posnaniae, 1697. fol. (ob. o tem pod Sobieski Jan). Autorstwo jego nie sprawdzono. Wymienianym też bywa jako autor Skrzetuski Jakób, o którym wyżej.

SKRZETUSKI Józef. Mowa Jaśnie Wielmożnego Jegomości Pana Józefa Skrzetuskiego, Podczaszego Przemys-

skiego, Starosty Mogilnickiego, &c. trzeci raz Deputatą, a za trzecim razem Marszałka Trybunału Koronnego. (B. w. m. dr.) fol. k. 2.

Bez osobn. tyt. Niema daty, ale wspomina 30 lat panowania Aug. III, byłby to więc rok 1763. Marszałkiem był w r. 1746. Treść mowy o trybunale, bez znaczenia.

Jagiell. — Zamoj.

— Mowa JWJmci Pana Józefa Skrzetuskiego... przy Limicie Trybunału y oddaniu do Ziemstwa Lubels. Laski Marszałkowskiej. w Lublinie d. 20 Grud. R. P. 1747. fol., 1 ark.

Krasins. — Zamoj.

— ob. Status causae ex parte generosi.

SKRZETUSKI Józef Kajetan od Św. Eustachego, Pijar (1743 † 30 kwietnia 1806). Historya Polityczna Krolestwa Francuzkiego Od Założenia Monarchii Do Czasow Terazniejszych Z Przychytnościem o Rządu odmianie; Szlachetwa, Hrabioy, Parow początku; Parlamencie; dawney Kawaleryi; dzieiopisach Krolestwa; Tudziez Wzoru Lato-pisarskiego: wspolżyających: Papięzow, Cesarzow, Krolow, Xiazat niektórych Europeyskich; y Tablic Genealogicznych panujących familii; Nakoniec szczegulnych, y osobliwszych Anekdotow, y opisanie wielkich ludzi. Dla Pozytku Szlachetney Młodzi Zebrana przez X. Kaietana Skrzetuskiego Professora Historii in Collegio Nobilium Scholarum Piarum. Część I. w Warszawie 1773. w Drukarni J. K. Mei y Rzeczypospolitey u XX. Scholarum Piarum. w 8ce, k. tyt., kart nlb. 6, str. 202, kart nlb. 3 (spisanie i omyłki); nadto w tekście 4 tablice chronolog.

Historya Polityczna Krolestwa Francuzkiego Od Założenia Monarchii Do Czasow Terazniejszych. Część II. Zamykająca Panowanie Domu Burbonskiego. [Winieta: róża]. w Warszawie 1773. w Drukarni J. K. Mei y Rzeczypospolitey u XX. Scholarum Piarum. w 8ce, k. tyt., str. 172, k. nlb. 2 spisanie; nadto w tekście 1 tabl. chronol. i na końcu 2 tabl. genealog. (fol.).

Część I rozpoczyna się od dedyk. Stanisławowi Augustowi (na k. 2). — Poczem

idzie: Zamierzenie autora, w którym wyjaśnia swe poglądy na pożytek z historii. Powołuje się na dzieła Vertota, Rollina (tłum. Jabłonowski), biografje Karola XII i Leszczyńskiego i Dzieje król. szwedzkiego. Zapowiada, że chce napisać historję król. angielskiego. — Następują aprobaty i przestroga o omyłkach.

Część I dochodzi do Henr. III; część II od Henr. IV do Ludwika XV. Ostatni jej rozdział poświęcony rządowi odmianie w narodzie francuskim, mówi też o stanach, urządach, geogr., dzieiopisach itp. Na str. 169 wymienia źródła (21 dzieł).

Książka jest jednym z podręczników, które razem wzięte miały dać całość historii powszechnej, a miały być napisane przez grono ludzi porozumiewających się ze sobą. Obacz o tem pod Skrzetuski Wincenty (Dzieje król. szwedzkiego) oraz w t. XVIII pod Historia. — Smoleński Pisma II. 48. Por. także literaturę podaną przy innych hist. dziełach Skrzetuskiego.

Akad. — Branic. — Chrept. — Czartor. — Czertwert. — Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwows. — Wileńs. — Zamoj.

— Historya Polityczna Dla Szlachetney Młodzi Zawierająca Zebranie Krotkie Przypadkow znakomitych w dawnych Monarchiach w Panstwie Niemieckim, Polszcze, Francyi, Anglii, Hiszpanii, Szweycki, Moskwy, Prusach; Tudziez: Uwagi Polityczne nad zaszłemi w tychże Państwach odmianami; na koniec: wyobrazenie heroiczne, niektórych sławnych w starożytności Ludzi. Do Pojęcia Młodego Wieku Przystosowana Przez X. Kaietana Skrzetuskiego Professora Historii in Collegio Nobilium Scholarum Piarum. w Warszawie 1773. w Drukarni J. K. Mei y Rzeczypospolitey u XX. Scholarum Piarum. w 8ce, k. 4 nlb., str. 449 i str. nlb. 5.

Historya Polityczna Dla Szlachetney Młodzi Część II. Zawierająca Zebranie Krotkie Przypadkow znakomitszych w Panstwie Carogrodzkim, Portugallii, Danii, Czechach, Węgrach, Neapolu, Hollendrow, Szwaycarow, Wenetow, y Genuencykow. Tudziez Uwagi Polityczne nad zaszłemi w tychże Państwach odmianami; o Polityce, y wojenney sztuce, o utrzymaniu pokoju w Europie; na koniec: wyobrazenie heroiczne, sławnych ludzi. Do Pojęcia

Młodego Wieku Przystosowana Przez X. Kaietana Skrzetuskiego Professora Historii in Collegio Nobilium Scholarum Piarum w Warszawie 1775. w Drukarni J. K. Mei y Rzeczypospolitey u XX. Scholarum Piarum. w 8ce, k. nlb. 4, str. 432 i k. nlb. 3.

Część I dedyk. Elżbiecie z Czartor. Lubomirski (sic). Poczem idzie „Myśl autora w przedsięwzięciu dzieła tego“, gdzie przyznaje, że opierał się na Bosuacie, Rollinie, Mablym, Montesquieu, a wstęp do historii terazn. stracił z Robertsona (słuszny tom w 13 kart przelał). Tłumaczy się też, że dodał zwięzłe żywoty kilkunastu wielkich ludzi. — Na ostatnich pięciu stronach registr, omyłki i imprimatur.

Część II jest dedykowana Franciszk. Rzewuskiemu i Julj. Rzewuski; poczem: Wykład rzeczy następujących, gdzie omawia plan i treść dzieła. Na 1 stronie lielowanej „Znakomitsze przypadki“ (chronologia)... Na kartach końcowych Registr i Omyłki.

Właściwa treść składa się z następujących poddziałów: A) Część I rozpoczyna się od zwiezłej historii państw wymienionych w tytule. — B) Poczem od str. 227 idzie dział II (nazwany „częścią drugą“, co może bałamucić, skoro i tom drugi nazywa „częścią drugą“). Ten II dział zawiera najpierw „myśli i uwagi polityczne nad historją dawną“. Mają one charakter historjograficzny (o rządach Opatrzności, o przyczynach wzrostu i upadku państw, — tu czerpie dużo z Monteskiusza!). Od str. 272 idzie ów „Wstęp do historii terazn.“ zapożyczony z Robertsona. Od str. 298: Uwagi polityczne nad dziejami oczyszczonymi („o źródłach krajowego nieszczęścia“ — ważny to, bo wczesny, a mało znany przyczynek, do roztrząsań nad przyczynami upadku Polski!). Od str. 326 analogiczne rozpamiętywania nad dziejami Anglii, Szweycki, Prus, Moskwy. — C) Wreszcie od str. 407 idzie dział III (nazwany „częścią III“) tj. Heroiczne wyobrazenie niektórych sławnych w star. ludzi (od Arystydesa do Teod. Wielkiego). Jest też życiorys Kaliguli, zapewne jako wzór odstraszący.

Podobny układ ma tom drugi: A) Od str. 3—157 idą zwięzłe dzieje wymienionych w tytule państw. — B) Od str. 158—335 idzie część II tj. „Uwagi polityczne“ o charakterze historjograficznym i socjologicznym (rozważania na temat upadku demokracji, o źródłach despotyzmu, o dotrzymywaniu traktatów, o rzetelności w monarchjach). Myśl dydaktyczna występuje wszędzie na plan pierwszy. Po historii Węgier idzie na str. 201—231 „Roztrząs-

nienie krotkie praw do zabranych przez trzy sprzymierzone Dwory krajów", gdzie zbija pretensje zaborców i polemizuje z zapłaconymi przez nie autorami odpowiednich traktatów. — Najciekawsze są dołączone tutaj od str. 251—335: Uwagi generalne o polityce i wojennej umiętności Skrzetuski jest pacyfista, to też na str. 290—335 rozwija „Projekt czyli ułożenie nieprzerwanego w Europie pokoju", gdzie podaje myśl stworzenia konfederacji stanów europejskich (na 150 lat przed Coudenhove-Calergim!). — C) Od str. 336 idzie dział III tj. biograficzny (z polskich podane życiorysy Tarnowskiego, Zamojskiego, Sobieskiego, Jabłonowskiego, Stan. Leszczyńskiego).

Są egzemplarze na lepszym drukowane papierze i na dużo gószym (do użytku szkolnego).

Łukasew. Hist. szkół II 123. — Bentk. H. lit. 794—5. — Smoleński Przewrót umysł. str. 265. — Chodynicki Poglądy na znaczenie historii 1915. — Karbownik O książkach element. 1893. — Mandybur Nauka historii w Muzeum 1894 X.

Branic. Chrept. — Czartor. — Czetwert. — Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwows. — Wileńs. — Zamoj. — Zieliń.

— Toż:... przez X. Kajetana Skrzetuskiego... Przedrukowana w Warszawie 1777. w Drukarni J. K. Meci y Rzeczypospolitey u XX. Scholarum Piarum. w 8ce, k. tyt., k. nlb. 2 („Myśl autora"), str. 429 i str. nlb. 5 (Regestr i imprimatur).

Brak w tym przedrku dedykacji. Część II, jak się zdaje, nie była przedrukowana. Akad. — Jagiell.

— Historia Powszechna Dla Szkół Narodowych Na Klasę III. pierwszy raz wydana. Szyta bez Przypisów gr. 12. Oprawna w papier gr. 15. Roku 1781. W Marywilu u Michała Grölla B. J. K. Mści Nro 24. pod znakiem Poétów, y po wszystkich Szkołach w Kraiu. w 8ce, k. tyt., str. 70 i k. 1 nlb.

Na odwrocie zalecenie podpisane przez członków Tow. do xing element. — a w zaleceniu tem wymienione imię i nazwisko autora.

Rozpoczyna Wstęp, poczem Domysł o pierwiastkach ziemi, dalej część I Historji starożytnej (Assyryjczycy, Medowie, Persowie, Egipt). Na końcu Porządek dziejow (chronologia)... oraz Omyłki druku.

W następnym roku (1782) 1783 wyszły: „Przypisy do Historji powszechney"... w 8ce — o których obacz niżej. Oprawiano je zwykle razem z Historją.

Uzupełnieniem książki jest „Historja powszechna na klasę IV Dzieie greckie zawierająca" (1786) pióra Wincentego Skrzetuskiego (obacz).

Jocher 807. — Karbownik O książkach elementarnych 1893. — Łukaszewicz Hist. szkół II 470.

Akad. — Czetwert. — Jagiell. — Zamoj.

— Toż:... w Wilnie w drukarni J. K. Meci przy Akademii 1783. w 8ce.

Równocześnie wyszły:

Przypisy Do Historji Powszechney Dla Szkół Narodowych Na Klasę Trzecią Drugi Raz Wydane. w Wilnie w Drukarni J. K. Meci przy Akademii Roku 1783. w 8ce, k. tyt., str. 56 i k. 3 nlb.

„Regestr zawartych rzeczy" (na ostatnich 3 kartach) obejmuje i Historję i Przypisy. Wileńs.

— Historia powszechna dla szkół narodowych na klasę III. drugi raz wydana w Krakowie Roku 1784 w drukarni Szkoły Główny Krakowskiy. w 8ce, str. 74 i tablica w 4ce p. t. Wzór porządku i następstwa państw. Jagiell. — Kijow.

— Toż:... Dla Szkół Narodowych Na Klasę III. Trzeci Raz Wydana. w Wilnie w Drukarni J. K. Meci przy Akademii Roku 1791. w 8ce, str. 61 i 1 nlb. (oraz Przypisy z r. 1783, str. 56). Akad. — Wileńs.

— Toż:... trzeci raz wydana. Kraków 1792. w 8ce, str. 74 i tabl. w 4ce. Akad. — Warsz. uniw.

— Kazanie na Niedzielę pierwszą po Trzech Królach, O powolności potrzebnej w młodym wieku do nabycia rozumu y cnoty miane w Kaplicy Collegium Nobilium Scholarum Piarum, przez X. Kajetana Skrzetuskiego S. P. W Warszawie R. P. 1783. w drukarni J. K. M. y Rzeczypospolitey u XX. Scholarum Piarum. w 8ce, str. 26 i k. 3.

Ded. Mich. Jerz. Poniatowskiemu biskupłock., koadj. i administrat. krakows.

Kijów — Krasieńs. — Warsz. uniw.

— Prawidła początkowe nauki obyczajow, do poięcia uczącey się młodzi przystosowane, przez Jozefa Kajetana Skrzetuskiego S. P. Professora Historji i Prawa w Szkole Rycerskiej. w Warszawie. (B. wyr. druk.) M DCC.XC.III (1793). w 8ce, str. 201 i 1 nlb.

Właściwie str. 191, gdyż str. 184—193 opuszczone w liczbowaniu.

Rozpoczyna: Wstęp o nauce moralnej. Rzecz podzielona na dwie części. Część I: Fundamenta nauki obyczajow (o Bogu, o człowieku i moralności). — Część II od str. 77: O rozmaitych człowieka powinnościach. Na str. 142: powinności obywatelskie, o patriotyzmie, o popularności, o prawach, o narodzie, o konstytucjach narodowych, o powinnościach narodów, o sprawiedliwych wojnach. Na str. 201 omyłki. Na końcu cenzura Albertrandiego i Ostaszewskiego.

Ob. Tync Nauka moralna 1922.

Jagiell. — Krasieńs. — Ossol. — Zamoj. — Zieliń.

— Przypisy Do Historji Powszechney Dla Szkół Narodowych Na Klasę Trzecią, Pierwszy raz wydane. Szyta... gr. 20. Oprawna w papier... gr. 23. Roku 1782. W Marywilu u Michała Grölla Bibl. J. K. Meci, Nro 24 pod znakiem Poétów, i po wszystkich Szkołach w Kraiu. w 8ce, k. tyt., str. 64 i 3 k. regestru.

Autor wymieniony na odwrocie w zaleceniu ze strony Tow. ksiąg elem. Mimo czego Jocher 808a mieni autorem Wincentego Skrzetuskiego.

Wyszło łącznie z Hist. powsz. (jak wskazuje Regestr), ale bywa także i osobno oprawiane.

Przypisy te w 8 rozdziałach zawierają: Wykład przedsięwzięcia (tu o zasługach Ign. Potockiego); o pierwiastkowej historii i jej niepewności; o chronologii; o przymiotach dziejopisa; o domysłach; o sposobie użytkowania z historii; o gruntownych polityki prawdach (jest to teoria polityki); o pierwiastkach narodu ludzkiego; kończy: Regestr zawartych rzeczy. (Regestr ten obejmuje zarówno treść Hist. pow. jak i „Przypisów").

Ob. literaturę wyżej podaną.

Branic. — Czartor. — Jagiell. — Ossol. — Warsz. uniw. — Wileńs. — Zamoj.

— Toż:... w Wilnie w Drukarni J. K. Meci przy Akademii Roku 1783. w 8ce, str. 56 i k. nlb. 3 (Regestr). W egz. Akad. jest włączone do wydania „Hist. powszechnej na klasę III" z roku 1791, o czem obacz wyżej.

Jocher 808b. Akad. — Wileńs.

— Rada Prawdziwiej Przyjacielska O Skutecznym Człowieka Uszczęśliwieniu Ku Pożytkowi Młodzi Dana Przez Jednego z XX. Scholarum Piarum Prowincyi Polskiej w Warszawie w Drukarni J. K. Meci y Rzeczypospolitey

u XX. Scholarum Piarum: w 12ce, k. tyt., str. 209 i nlb. str. 5.

Treść moralizatorska. Aprobata ma datę 1769 r.

Bielski Vita 164 mówi że to z francuskiego. — Przedruk wyszedł w r. 1812 (Bibl. tom IV 9).

Akad. — Czetwert. — Zamoj.

— Widok Polityczny w Terazniejszy Okolicznosciach Polski. Ulterius tecum non dissimulabo, nocerem Namque tibi, rebusque tuis... Guilelminus. Sat. w Warszawie. (Bez wyr. druk.) M.DCC.XCI (1791). w 8ce, str. 144.

Rozprawa wyszła anonimowo, ale autora zdradza Bielski Vita str. 164. Na str. 7 mówi, że lat 26 mieszka w Warszawie. Narzeka na paszkwile. Obrzuca się na Helwecjusza, który powiedział, iż Katarzyna „przymusiła Polaków, aby byli szczęśliwymi". Broni zdania, że Rosja jest najgroźniejszym sąsiadem Polski. Sprzeciwia się aliansowi z Rosją. Na str. 47—95 zamieszcza: Rozbiór Deklaracyi Dworu berlińskiego z roku 1788 (zapewne jego pióra). Na str. 79 o pokoju wiecznym w Europie („o ty Janie Jak. Genewożyku, któryś z opatem Piotrem o tej prawdzie pisać odważył się"). — Wreszcie przechodzi do sprawy oddania Prusom Gdańska, polemizując z broszurą anonima Friesego pt. „Examen" 1791 (ob. o tej broszurze XVI, 122). Kończy wezwaniem, aby skorzystać z chwili i naprawić ustrój.

Cale dziełko jest wyrazem dążeń stronnictwa patriotycznego. Przynosi doniosłą obronę jego programu zagranicznego. — Smoleński Publ. anonim. 1912 wspomina o niem krótko, inni historycy nie uwzględniają go.

Akad. — Branic. — Czartor. — Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwows. — Zamoj. — Zieliń.

— Wiersz Z Okazyi Weselnych Obrządkow J. W. Jeymci Panny Jzabelli Lasocki Kasztelanki Gostynskiej, Y J. W. JMci Pana Michała Ogińskiego Woiewodzica Trockiego, 17. Maia 1789 w Brzezinach Odprawionych. (B. m. dr.) w 4ce, k. 4 nlb.

Na końcu podpisany Józef Kajetan Skrzetuski Proboszcz Wielko Książki.

Akad. — Branic. — Warsz. uniw.

— Zabawa tkliwego serca czyli doświadczenie czułości z francuzkiego przełożył X. Kajetan Skrzetuski. S. P. Za pozwoleniem zwierzchności. w Warszawie. (B. w. dr.) R. P. MDCCLXXXII (1782). w 8ce, k. 4 nlb., str. 183.

W przedmowie podnosi wielkie rozpowszechnienie się powieści: „Wygurował Angielczyk Rychardson wydawszy dzieła: Pamela, Klaryssy i Grandysona. — Dorat i Arnaut (sic) zbliżając się bardziej do gustu narodu swego gatunkiem pisania takowego zostali podobnie zaszczytzeni“. — Poczem idą Omyłki druku na 1 karcie. Samo dziełko przynosi dwie opowieści: 1) Fannia przypadek zdarzony w Anglii (będzie to zapewne przekład z Rychardsona); oraz 2) Batylda historia francuzka. (Może pióra Dorata lub Arnauda, skoro ich cytuje w przedmowie?).

Pod podobnym tytułem: Zabawka serc czułych wydała w r. 1785 zbiorek powiastek K. Czerwińska (ob. XIV. 564). Tam również przekład z Arnauda. Czartor.

— ob. Beauharnais (Heroizm tklivości 1792) — Genlis (Wieczory zamkowe 1786) — Metastazio Piotr (Łaskawość Tytusa 1799) — Wolter (Brutus 1780) — Wypisy z autorów klasycznych.

Należał do Zabaw przyj. i pożył. (t. 7 str. 202 satyra z Horacego, t. 9 s. 136. Mokotów. wiersz, t. 10 s. 17, do Lubomirs. wiersz). Łukaszew. Hist. szkół II 123. — Chodźnicki III 121. — Bentk. II 794—7. — Gołębiowski O dziejop. 226. — Bielski Vita Piarum 163. — Roczn. Tow. warsz. P. N. t. XIX 168. — Sobieszcz. w Encykl. Org. XXIII 559 i 560. — Matric. Piar. (rekop.) Nr. 397. — Horanyi Scriptor. II 679—80. — Wierszowski Protokoły kom. eduk. nar. 1908 str. 117. — Bernacki Teatr za Stan. Aug. II 437. — Szyjkowski Dzieje trag. 1920 str. 419. — Enc. kość. XXV 510—513. — Bibliografja Estr. IV 272. — Korbut Liter. II 189.

SKRZETUSKI Krzysztof (I). Prezent albo hymnodya rytmowana. W Krakowie roku 1645. w 4ce.

Jest to dziewczęta Stan. Grabskiemu i Annie Skrzetuskiej. Jaszyn. Dykc. I 188.

SKRZETUSKI Krzysztof (II) [imię zakonne Adrijan]. Theologus in patria beatorum, Deum Obiectum Praestantissimum intuitive cernens divinissimus Andreas de Comitibus, Nuper a p: m: Sanctiss. Domino Papa Innocentio XIII. Beatorum lavrea adornatus. a Viatoribus Theologis Sui Ordinis publica Theologicarum Thesium dedicatione adoratus. atq; in Coronam Scholasticorum laborum assumptus. Anno Incarnatae Sapientiae 1724 Die 11 Mensis Mai. Cra-

coviae Typis Matyaskiewicz S. R. M. Typographi. fol., k. 7 nlb.

Po wierszu nakamiennym o A. de Comitibus z podpisem E. C. S. M. C. S. F. idą z nadpisem: Conclusiones theologicae. Ad mentem Joannis Scoti, doctoris Subtilis et Mariani. Na końcu: Defendentur Cracoviae ad aedes S. Francisci a P. Christophoro Skrzetuski theologiae auditore sub assistentia Constantini Kosowski Regentis Studii Prov. Min. Convent. S. P. Francisci. Jagiell.

— Popis Cnot Niesmiertelnych przezwiko Smierci Zkonfederowanych Pod Herbowną Chorągwią Wielmożney s. p. Jey Mosci Pani Barbary z Chelstowskich Bagniewskiej Sądowej Ziemskiej Chelmskiej przy Jey Pogrzebowym Akcie Roku Panskiego 1728. Dnia 14. Grudnia w Kosciele O. O. Franciszkana w Chelmie Odprawiony. Przez X. Krzysztofa Skrzetuskiego Franciszkana, Świętey Teologii Bakalarza, Filozofiey w Konwencie Chelmskim Lektora a potym Na Instancją Załosney Parenteli R. P. 1729. dnia 19. Stycznia. z pozwoleniem Starszych Do Druku Podany. w Toruniu Drukował Jan Nikolai Typographus. fol., 18 kart nlb.

Na odwrocie tyt. miedzioryt herbów Chelstowskich i Zawadzkich. Pod tem po 3 wierszyki na cześć jednych i drugich. Chwali ich za obronę Rzeczypospolitej. Ded. Konstancji z Zawadzkiej Chelstowskiej, gdzie podnosi jej zdolności do utrzymania splendorów rodu. W kazaniu genealogja Zawadzkich, Bibersteinów, Czapskich i innych rodzin pomorskich. Na końcu: Approbatio in arce Starogrodensi 1728 Felix Episc.

Bibl. Przypkow. — Czartor. — Jagiell. — Krasińs. — Ossol. — Uniw. lwows. — Zamoj.

(Skrzetuski Krzysztof II). Sagittae amoris in cor paternum... R. P. N. Patris Provincialis Adriani Skrzetuski. Cracoviae typis Christophori Domański S. R. M. Typog. 1706. fol., 2 arkusze.

Podpis: FF. Carm. Disc. Coll. Crac. SS. Michaelis et Joseph Philosophiae Studiosi. Bandkie Hist. druk. krak. str. 474. — Porównaj: Horolt.

— ob. Elbing Ludw. (Ascensus 1715, Hostia, Nidus 1715) — Horolt Stan. (Privilegium 1706).

SKRZETUSKI Michał. Mowa Jasnie Wielmożnego JMC Pana Michała Skrze-

tuskiego starosty mogilnickiego posła woiewództwa podolskiego na seymie ordynarynym miana 26 października 1780 Roku. fol., k. 1.

Oświadcza się za podniesiem liczby wojska do 30 tysięcy, gdy teraz stan aktualny wynosi ośm tysięcy, a kosztuje przeszło ośm milionów. Jagiell.

Skrzetuski (Hofhalter) Rafał, druzkarz wiedeński.

Ob. Ossol. Wiad. IV 454, gdzie wymienia jego druki wiedeńskie w latach 1556 i nast. — Wojciechowska Z dziejów książki 1926. — Wędkiewicz w Ref. w Polsce I 1921 str. 310. — Ottman w Przew. nauk. XIV. — Sobieszcz. w Enc. Org. XXIII. 559. — Meyer Wiens Buchdr. Gesch. I 1883. — Paśnik Cracoviaimpr. 1922 s. 176.

SKRZETUSKI Wincenty od S. Józefa, Pijar, ze Skrzetusza (1745 † 1791). Dzieje Krolestwa Szwedzkiego Od panowania Waldemara, to jest od R. 1250. aż do niniejszego Roku według lat porządku Opisane. [Winieta z Ciołkiem]. w Warszawie 1772. w Drukarni J. K. Mei y Rzeczypospolitey u XX. Scholarum Piarum. w 8ce, kart 4 nlb., str. 392 i k. 2.

Dedyk. do gen.-insp. Mokronowskiego, podpisana przez Winc. Skrzetuskiego, pełna pochwały. Poczem Tablice chronol. królów szwedzkich. Rzecz sama ułożona po kronikarsku, panowaniami.

Na ost. kartach Registr, aprobacje, omyłki. Por. w tomie XVIII str. 217 pod Historia (1772), gdzie podana wiadomość o genezie zarówno tej pracy, jak i innych podręczników hist., które Wyrwicz, Skrzetuscy, Naruszewicz itd. łącznie mieli zamiar wydać. — Ob. Smoleński Pisma II 48. — Bentk. II 794.

Akad. — Branice. — Czartor. — Czetwert. — Dzików — Jagiell. — Krasińs. — Ossol. — Zamoj.

— **Historja Krolestwa Szwedzkiego Od panowania Waldemara, to jest od r. 1250. aż do roku 1771. według lat porządku Przez X. Wincentego Skrzetuskiego S. P. Napisana. [Winieta].** Przedrukowana. w Warszawie 1792. w Drukarni J. K. Mei i Rzeczypospolitey u XX. Scholarum Piarum. w 8ce, k. tyt., str. 392 i k. nlb. 3.

Tu opuszczono dedykację. W końcu tablica chronologiczna królów szwedzkich (2 karty) i rejestru 1 karta.

Akad. — Branice. — Dzików — Jagiell. — Krasińs. — Ossol. — Warsz. uniw. — Wileńs. — Zamoj. — Zieliń.

— **Historja Powszechna Dla Szkół Narodowych Na Klasę IV. Dzieje Greckie Zawierająca. Pierwszy raz wydana. Nieoprawna... gro: 18. W Krakowie 1786 w Drukarni Szkoły Głównej Koronney. w 8ce, k. 2 nlb., str. 108 (właściwie 107, gdyż 101 opuszczona) i 1 str. nlb.**

Rozpoczyna Wstęp. Poczem: Opisanie jeogr. dawnej Grecji podług kart jeografa d'Anville... i Początki Greków. Od str. 9 idą dzieje Grecji oraz jej kultury. Nad stronami błędny napis idący przez całe dzieło: Opisanie Jeograficzne dawnej Grecji, który odnosi się tylko do pierwszych 8 stron. — Jest to dalszy ciąg podręcznika Kajetana Skrzetuskiego.

Jocher 807b. — Ob. wyżej literaturę podaną przy „Hist. pow.“ Kaj. Skrzetuskiego. Akad. — Branice. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Krasińs. — Ossol. — Uniw. lwow. — Zamoj. — Zieliń.

— **Toż... Przedrukowana. Wilno, 1797. w 8ce. Zamoj.**

— **Toż... Grodno (bez daty). w 8ce. Dalsze przedruki ob. w Bibl. XIX w.**

— **Mowa przy dorocznym otwarciu Szkół Woiewodzkich u XX. Piarow w Warszawie miana przez X. Wincentego Skrzetuskiego Nauczyciela Klasy VII. dnia 25. Września R. 1780. w 4ce, kart 6 nlb.**

Jocher 1746. Czartor. — Jagiell. — **Mowy o główniejszych materjach politycznych. Przez Wincentego Skrzetuskiego Scholarum Piarum... Alterius sic Altera poscit opem... Horatius. Tom I. w Warszawie w Drukarni J. K. Mei y Rzpltey u XX. Scholarum Piarum. MDCCLXXIII (1773). w 8ce, k. 2 nlb., str. 376 i k. 1 nlb.**

Po tytule: Registr mów tomu I. (Tom II nie wyszedł).

Na końcu aprobacja z 2 paźdz. 1772 z podpisem: Edmundus Kielczewski Praepositus Provis i pozwolenie na druk z 2 kwietnia 1773 z podpisem: Paulus Fischer Schol: Piarum Professor 8^{ae} Theologiae Censor Librorum. — Wreszcie Imprimatur bisk., And. Stanisława.

Zawiera 24 mowy. Ważniejsze są: O zachowaniu traktatów (przeciw Machiawelowi). O torturach (w duchu szkoły humanitarnej). O cnocie duszy wolnych rządów (opiera się na teorii Monteskiusza). O osadach (poświęcone kwestji amerykańskiej). O rolnikach (z tendencją fizjokratyczną). O akademji języka ojczystego. O szpitalach. O nieszczęśliwościach wojny i po-

żytkach pokoju (przekład z La Harpe'a). O wychowaniu młodzie. • O równi mocy między państwami. Przeciwno królobójstwu (zapewne z okazji zamachu na Stan. Aug.). O powinnościach narodów jednych ku drugim. O następcie królów. O pożytkach handlu. Przeciwno stanu szlach. przesądowi (na podstawie Coeyra). O miłości ojczyzny. O zbytku. O zachowaniu praw... itp.

Ponieważ wypowiedział te mowy niewątpliwie do młodzie kształcącej się w szkołach pijarskich, przeto książka rzuca światło na przygotowywaną w tych szkołach reformę polityczną, gospodarczą i obywatelską Polski. Dotąd w nauce nie uzyskana.

Jedną z powyższych mów przedrukował Charkiewicz w 1782 (ob. XIV. 147); inną Bogusławski J. w 1801.

Chłędowski Spis 128.

Akad. — Branic. — Dzików. — Jagiell. — Ossol. — Wilno. — Zamoj.

— Podziękowanie Nayiysniejszemu Panu Za dany Medal Portretem J. K. Mci ozdobiony. (Na końcu:) Dnia 13. Lipca R. 1773. X. Wincenty Skrzetuski S. P. (B. m. i r.). w 4ce, k. 2 nlb.

Bez osobnej k. tyt. Na początku winieta, w środku której herb „Ciołek“ i herby Polski i Litwy. Podziękowanie to składa się z 13 czterowierszy. Na końcu winieta w kształcie korony. Wiersz bez wartości. Zamoj.

— Prawo Polityczne Narodu Polskiego Przez X. Wincentego Skrzetuskiego S. P. Necessarium imprimis est nosse Rempublicam; idque latē patet: quid habeat militum; quid valeat Aerrariō; qua quisque sit lege, conditione, foedere; tenere consuetudinem decernendi; nosse exempla Majorum. Cic: Lib. 3. de Leg. Tom I. w Warszawie w Drukarni J. K. Mci i Rzeczypospolitey u XX. Scholarum Piarum. 1782. w 8ce, k. 5 nlb., str. 405 i 8 nlb. — Tom II. 1784, k. 2 nlb., str. 432 i k. 4 nlb.

Dedykacja autora Bazylemu Walickiemu, wojewodzie rawskiemu; przed dedyk. herb Walickich „Łada“. — W niej mówi, że dzieła Kromera, Chwałkowskiego, Hartnocha (sic), Załazowskiego i Lengnicha stały się po nastąpieniu odmianach niedostateczne. Podnosi zasługi Stan. Aug. i wojewody Walickiego jako wiernej Rady. Tom I dzieli się na 19 i tom II na 19 rozdziałów. W tomie I omawia: Źródła prawa (statuty, konstyt., umowy zagr., rezolucje

Rady Nieust.), prowincje, całowładność (suwerenność) narodu, prawa kardynalne, materje status, król i królowa, senat, dostojnicy, ministrowie, prerogatywy szlachty, urzędy, starostwa, sejmiki i sejmy, Rada Nieustająca, konfed., skarb, wojsko. — W tomie II: stan duchowny, różnowiercy, miejski i wiejski stan, bandel, rękodziela, edukacja, ordery, poselstwa, przymierza, o różnego rodzaju sądach i trybunałach.

Kończy tom II: O rezolucjach Rady Nieustającej (str. 425—432). W tym rozdziale usprawiedliwia się, iż obiecał wprawdzie dołączyć krótki zbiór rezolucji Rady do r. 1782 wydanych a przez sejm nieuchylonych — jednak ponieważ te rezolucje odnoszą się głównie do prawa cywilnego, przeto stosowniej jest wydać je z książką o prawie cywilnem, którą przygotowuje.

Spis rzeczy podany na początku I tomu różni się nieco od rzeczywistego układu dzieła; widocznie był napisany i wydrukowany przed ogłoszeniem II tomu.

Na końcu I i II tomu są spisy treści ze szczegółowym wyczeniem materji zawartych w każdym rozdziale.

Dzieło Skrzetuskiego jest w swojej historycznej części zależne w wysokim stopniu od pracy Lengnicha. Do źródła Skrzetuski bezpośrednio nie sięga. Także i układ dzieła Skrzetuskiego idzie za układem Lengnicha; rozszerza on tylko treść kilku materjami (np. wywodami o stanie miejskim i wiejskim, o handlu i rękodzielach, o edukacji, o sądach, o orderach — a więc przedmiotami, które ściśle biorąc nie należą do prawa polit.). Rozkład treści rozdziałów idzie nieraz nawet niewolniczo za Lengnichem, co dopiero jego informacje historyczne. Główna różnica od Lengnicha polega na tem, że Skrzetuski ma na oku cele nie antykwaryczne ale praktyczne. Kładzie więc główny nacisk na rozwój prawa publ. za Stan. Augusta, który w Lengnichu nie mógł jeszcze być uwzględnionym. Szczególniej zajmuje go Rada Nieustająca i jej działalność (broni R. N. przed zarzutami). Reformę sejmowania doradza, wskazując na dzieło Konarskiego (rozdział XV tomu I), ale mówi o tej kwestji bardzo ogólnie.

Przeróbkę z tego dzieła ogłosił w r. 1803 J. S. Bandtkie w jez. niem. (ob. IV. 62).

Obacz też Bibliothek (Poln.) w tomie XIII. 49 (recenzja Steinera) i str. 45.

Bentkow. II 236. — Dąbkowski Nauka prawa 1915 str. 27 (o używaniu w szkołach). — Kutrzeba Hist. źródła I 278.

Akad. — Branic. — Eug. Barw. — Jagiell. — Ossol. — Wileńs. — Zamoj. — Zieliń.

— Toż... Tom I.. 1787. Edycja Druga Poprawna. w 8ce, k. 4 nlb.,

str. 446 i k. 4 nlb. — Tom II. k. 3 nlb., str. 470 i k. 4 nlb.

Dedykacji tu niema. — Przed kartą tyt. tytuł: Prawo Polityczne Narodu Polskiego. Akad. — Branic. — Czartor. — Czetwert. — Dzików. — Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwows. — Wileńs. — Zamoj.

— Traktaty między mocarstwami europejskimi od r. 1648 zasze do r. 1763 podług lat porządku z przyłączonej potrzebnej historyi wiadomością opisane. Tom III. przez... w druk. Scholar. Piar. Warszawa. w 8ce, str. 307.

Ob. pod: Traktaty.

T. I i II wydał Fulg. Obermajer. Tom IV, V, VI Franc. Siarczyński. Bentk. II 798.

— ob. Historia (1772) — Mably (Traktat o prawod.) — Massyllion (Kazanie 1782) — Ramsay (Podróże Cyrusa).

Chodyncki III 122. — Posiedzenie uniw. warsz. 1827 r. m. Lipiec. — Łukaszowicz Piśm. 71. — Wójcicki Cmentarz powązk. II 189 i 190. — Sobieszcz. w Enc. Org. XXIII 560 — Horanj Scriptorum Piarum II 680—82. — Bentk. Hist. lit. I 661, II 794 oraz w Progr. Uniw. 1818—19. — Encykl. kośc. XXV 510—3. — Bielski Vita 1812. — Grabski Zarys idej I (1905). — Karbowski O książkach elem. 1893. — Korbut II 189. — Estreicher Bibl. IV 272.

Skrzydłowski Adam stud. eloq. ob. Gregerovic Sig. (1621).

SKRZYNECKI Rafał, S. Jesu (1714 † 1788). De sex diebus quibus mundus conditus est a Deo ad Genes. Cap. I. Dissertatio habita in Collegio Posnaniensi PP. Soc. Jesu Anno 1762 mens Junio die 19. Posnaniae 1762 ex Typographia Collegii Soc. Jesu. Superiorum facultate. w 4ce, k. 8. Ossol.

— Dissertatio theologica de libris canonicis. Posnaniae 1763.

— Kazanie przy obłóczynach Zakonnic Wizytek w Lublinie dnia 17 marca 1754 roku.

— Spiknienie Burgofontskie samym swoim wykonaniem jawnie dowiedzione czyli prawdziwe ułożenie Jansenizmu... w Kaliszu (1783) (2 tomy).. obacz: Spiknienie.

Jest to praca anonimowego autora francuskiego, tłumaczona przez Skrzyneckiego i dedyk. przezeń P. Radolińskiemu.

— Wykład Wiary Katolickiej w tych częściach, w których wszczęte są spory po wydaniu swoim przed stem lat na różne języki przełożony a teraz z łacińskiego na polski język przetłumaczony przez X. Rafała Skrzyneckiego.

Obacz pod Bossuet (Bibliogr. T. XIII s. 290), gdzie podano edycję 1781. — Jocher 3013 a ma z datą 1778 ale tylko według katalogu księgars. Zapewne więc jest to data błędna?

— Zywoł Wielbego (tak) Xiędza Woyciecha Męcinskiego Societatis Jesu Męcennika Japońskiego. z Roznych Pisarzow przez Xiędza Rafała Skrzyneckiego Zebrany Roku 1781. W Kaliszu w Drukarni J. K. Mci i Rzeczyplty (tak). w 8ce, k. 2 nlb., str. 139.

W przedmowie pisze, że żywoł Męcinskiego opisali Fil. Alegambe, Mac. Tanner, Jan Biezanowski i Kasper Druźbicki. To życie wyszło po łacinie bezimiennie 1661 a potem 1672 po polsku. Z tych autorów czerpał. W tekście przytacza listy Męcinskiego. Opisuje jego misje do Indji i Japonji. Jocher 8683. — Bandt. H. dr. I 128.

Akad. (?) — Czartor. — Jagiell. — Ossol. — Zamoj.

— ob. Bossuet X. Jak. Benig. (Wykład wiary 1781) — Franciszek Xawery (Listy) — Wincenty Francuz Liwryński (O dawności wiary 1780).

Jego rek. „Prov. Polonas Soc. Jesu ortus“ jest w Bibl. Ossol.

Raczyński Wapom. W. Polski I str. XXX. — Sobieszcz. w Encykl. Org. XXIII 562. — Brown Bibl. pisarzy S. J. 332. — Wiszn. Hist. lit. VIII 244. — Załęski Jezuici I—III. — Encykl. kośc. XXV 513.

Skrzyński Gregorius ob. Druźbicz Jan (1645) — Pużyna Stef. (Analem-mata 1647).

SKRZYŃSKI Ignacy, pleban Ziele-nicki. Ad Ecclesiam Ruthenam Parae-nesis autore Ignatio Skrzyński Polono Artium et Philosophiae Magistro 1616. w 8ce.

Żył około 1620 r. na Ukrainie i nawracał dyzunitów.

Wątpliwe, czy wyszło drukiem? Jocher 5527. — Siarczyń. Obraz. II 193. — Wiszn. H. lit. VIII 404. — Świecki Hist. pam. II 99. — Enc. Org. XXIII 565. — Enc. kośc. XXV 513.

Skrzyński Teodor ob. Wodziński (Przed uczynieniem ślubów 1782).

Skrzyński Sobor ob. Sobor.

Skrzypki ob. Bartochowicz (O biesiadzie 1619).

Skrzysowski Aleksander ob. Nie-radzki Joseph. (1646).

Skrzysowski Jan Bernard ob. Niwolski Cantius Vedastus (Cursus philosophicus 1770).

Skrzysowski Stan. ob. Herbut Jan (1597).

SKRZYWKOWSKI Jan. Mowa Imci Pana Jana Skrzywkowskiego na d. 15 Marca 1792 r. do trybunału głównego W. X. L. i powszechności przed przysięgą na obronę Konstytucji 3 Maja wykonana, w Wilnie miana, w 8ce, kart 12.

Krasinś.

Skubovius Jan ob. Scubovius.

SKUBOVIUS Krzysztof Zacharjasz Habdank. Disputatio theol. de virtute verbi. 1753.

O edycji tej dowiadujemy się z następującego przedruku:

— Disputatio Theologica De Virtute Verbi Divini Physica An Morali Qvam Praeside Viro Svmme Venerabili Io. Ernesto Schyberto Sanctae Theologiae Doctore Abbate Conventvs Ad Lapidem St. Michaelis Theologiae Professore Pvblico Ordinario Et Seminarii Theologici Directore In Academia Ivlia Carolina In Ivleo Maiori Academiae Ivliae Carolinae D. IX. Apr. cłoCCLIII (1753). Pvblice Defendet Avctor Responsvrvs Christophorus Zacharias Habdank Skubovius Elbinga-Borvsvs. S. Th. C. Et Seminarii Theologici Membvrm. Recvsa A. I. S. cłoCCLIX (1759). Helmstadii Excvdebat Vid. P. D. Schnorrii. Acad. Typogr. w 4ce, k. tyt., str. 42 i kart 2 nlb.

Na str. 1 winieta i tytuł: Dissertatiu Theologica de Virtute Verbi Divini; na całość składa się XXXII. paragrafów.

Na 3ch stronach dwóch ostatnich kart:... S. Theologiae Candidato Christ. Zachariae Habdank Skubovio disputationis huius auctori et respondenti doctissimo S. P. D. Praeses. Na ostatniej stronie list Jana Wojciecha Stollberga do autora i czterowiersz z podpisem: Aug. Frid. Nolte Sem. Theol. Membr. Oppon.

Jocher 2241.

Ossol.

— Dissertatio philosophica inauguralis De pugna analogorum modorum

cum unicitate determinabilitatis in Deo Quam... pro gradu doctoris D. III. Maji MDCCLIII. tuebitur auctor Christoph. Zach. Habdank Skubovius Elbinga Borvsvs... Helmstadii Litteris Paul Dieter Schnorr, Acad. Typogr. (1754). w 4ce, sygn. E. Wrocław.

SKUBOVIUS Paweł, Sensburga-Borvsvs i MENNICHEN Jan. Bey der erfreulichen Hochzeit Des Ehrengeschetzten Hn. Joh. Ernst Vasoldts, Bürgers, Kauff- und Handelsmannes allhier, Mit der Viel- Ehr- und Tugend- begabten Jungfrauen Benigna, Des Wohl- Ehrenvesten, Nahmhafften und Wohlweisen Hn. Johann Hemelings, Wohlverdienen Schöpffenmeisters E. E. Altstadt. Gerichts, hertzlich geliebtesten Jungfrauen Tochter, Setzten Anno 1706. den 27. April. glücklichwünschend ihre Schuldigkeit ab Innenbenandte. Thorn, druckts Joh. Conrad Rüter E. E. E. Raths und des Gymnasii Buchdr. w 4ce, kart 2.

Tor. Kop.

Skulmowski Walerjan ob. Certamen Pultoviae (1616).

Skultetus Abraham, Aleksander, Fryderyk, Jan, Tobjasz itp. ob. Scultetus.

Skumin Aleksander ob. Tyszkiewicz. Skuminowa Barbara ob. Dubowicz Jan (1627).

Skumin (Skuminowicz) Jan ob. Tyszkiewicz Jan (Disputatio 1592).

Skuminowicz Teodor ob. Tyszkiewicz Teod. (De jure personarum 1663, Przyczyny disuniei 1643, Epistola paschalis 1659).

SKUPIEŃSKI (Skupiński) Tomasz Kasper, pisarz ławniczy Starej Warszawy. Nowiny Z Moskwy krotko y generaliter zebrane. (Na końcu:) Przez K.(aspra) T.(omasza) S.(kupińskiego) P.(isarza) L.(awniczego) S.(tarej) W.(arszawy) Roku Pán: 1634. (Tu winietka). W Warszawie, V Wdowy Janá Rossowskiego, K. J. M. Typographá, w 4ce, kart 8 nlb.

Ob. tom XXIII, str. 196.

Branic. — Czartor. — Petersb. — Ossol. (?)

— Nowiny z Moskwy, albo wota z traktatów y consultancy panów radnych

ziemie Moskiewskiej, w mieście stołecznym, które wota per discursum Czarowi swemu (radząc mu do pokoju z Królem JPanem naszym miłościwym, będąc bardzo strachem przerażeni) podawali; a to pod ten czas straszny y strwożony, gdy się Seyn hetman ich generalny ze wszystkim obozem swoim, ostrożkami y woyskiem, bardzo głodem, mrozem, chorobami, niewczasem strapiony, Królowi JM. rad nie rad poddać się musiał die 1 Martii A. D. 1634. Warszawa, 1634. w 4ce, ark. 4.

Druk u wdowy Rossowskiego. Drukarnia Rossowskiego wydała około r. 1634 i inne takie „nowiny“ to jest gazetki. (Obacz pod: Wiadomość 1634; Nowina; Relatia o Wallenst. 1634). Byćby mogło, że i te są układu czy przekładu Skupińskiego? Lelewel Bibl. ka. I 203. — Wiszn. VIII 54. — Maciej. III 142.

Dzików — Ossol. — Petersb. publ.

— (Z Moskwy) iako woysko wszystko Moskiewskie wedle tractatów i condytyi... wypuszczone wyszło (1634) w 4ce, kart 3.

Ob. tom XXII str. 593 i tom XXIII str. 196. Zapewne wszystkie trzy „nowiny“ są jego pióra, aczkolwiek tylko na pierwszych zamieścił swoje litery (ob. wyżej). Maciej. III 143. Czartor.

— Rvśin albo Rellatia Rozmowy Dwoch Rvśinow Schismatyka z Vnitem. O rozmnożeniu Wiary Kátolickiej: O Pátýarchacie Cárogradzkim: O Schismatách: O Soborách: O Vniey, y Chrzćie Ruśi: O Wolnościách Duchowienstvá Ruskiego, y insze Miscellanea. Przez Kaspra Thom: Skvpienskiego, Pisárza Ławniczego, Stárey Warszawy, z písána y wydána. W Warszawie, V Wdowy Janá Rossowskiego, Krolá J. M. Typographá. Roku Pánskiego, 1634. w 4ce, k. tyt., k. 1 nlb. i k. 38 (sygn. A—K₂).

Na odwrocie „Do Czytelnika“, gdzie wskazuje na „Synopsis Rusi szymatycznej“ z r. 1632 (obacz pod Synopsis) jako na powód wydania swej pracy: Ta Synopsis mogłaby nieświadomych obalańczić! On relacjonuje tylko, co dwaj Rusini na ten temat mówili. On sam jest bowiem innej professiej, któremuby raczej w Zwierciadle saskim albo chełmińskim należało się przegłądać niż w Ruskie mowy wglądać. Dawniej ta rozmowa do druku przyjęć

nie mogła dla przeszkody śmierci drukarza (był nim Jan Rossowski). Dan w Warszawie z mieszkania mego 8 Aug. 1634. — Poczem na insigne miasta Lwowa Lwa (czterowiersz polski).

Ded. Burmistrzowi i rajcom miasta Lwowa jako tym, którzy cerkwie obojga narodów w mieście swem mają, a do rozmaitych różnic rozjemcami bywają. — Na jej odwrocie cenzura Fab. Birkowskiego i J. Zmijewskiego (tu autor nazwany Skupiński notariusz star. m. Warszawy). Datow. 4 maja 1633.

Rozmowę toczy Schismatyk z Unitem na temat tego, co się działo blisko przeszłych czasów na zjazdach Stanów Kor. i W. X. L. w dyfferencjach między Rusią Schismatycką a Unicką. Schismatyk wskazuje na Synopsis wydana podczas konwokacji 1632. Unita zbija jej twierdzenia: 1) O rozmnożeniu cerkwie Chrystusowej i o przodkowaniu św. Piotra (k. A₂). — 2) O patryarchacie konstantynopol. — 3) O Schismatach, ich początku i rozmnożeniu. — 4) Jeśli papież który heretykiem był? (k. C). — 5) O punktach schismatu wschodniej cerkwie (k. C₂) jako to przodkowanie św. Piotra, pochodzenie Ducha św., czyścicie i sąd pojedynkowy, dusze złe idą do piekła, o eucharystiej w kwaszonym i przasnym chlebie, o kalendarzu. — 6) O soborach. — 7) O uniej i chrzćie Rusi (k. F₃). — 8) O wolnościách duchowienstwa ruskiego (k. G₃). — 9) O przywilejach nawałności (sic) Ruskim Duchownym (tu przedruk przyw. Wład. Warn. z r. 1443). — 10) O confirmatiach praw i wolności. — 11) Miscellanea (k. I) W tym ostatnim rozdziale unita wykazuje, że z Kozaków nie obrona ale ciemięga; mówi o wojnie tureckiej, o bliskości szymat. i katolików, o poselstwach heretyków augsb. wyznania do patr. carogr. (tu się powołuje na Sokołowskiego Censura), o stos. szymatyków z Gustawem, o Jezuitach, o popach żonatych i ich rozpuście, jako ma być zgoda. — Na ostatniej karcie kończy się rzecz wierszykiem „Do Zoila“, w którym Zoil tłumaczy swą krytykę tem, że sam jest życia przycannego.

Rzecz napisana z okazji „Synopsis“ i z racji nadziei, jakie prawosławni z Wład. IV wiazali. Wspomina też dziełko Kłeryka Ostrogskiego za prawosławiem, Odpowiada im, jak sam powiada na początku, „nie po teologiczku ale bardziej po historyczku“ — istotnie historia u niego przeważa. Z historyków opiera się na dziełach Kromera, Gwagnina i Herbartha, z obcych cytuje Cicatellego (Vitae pontificum) a najwięcej czerpie z Baronjusza. Zapatrywaniami swemi jest najbliższy Smotryckiego (Parænesis 1628) i Rutskiego: „Ludzie to byli duchowni, żywota pobożnego, a wi-

dząc exorbitancye swojej braciej z prawdziwej nauki pisma wydawali". Na Smotryckiego (z ostatniej jego epoki!) nieustannie się powołuje.

Na końcu wzywa Wład. IV, aby panował „na pomnożenie chwały bożej, na zniesienie kacerstw, na zjednoczenie a pokonanie schismat, na obwarowanie granic koronnych, na oparcie się nieprzyjaciółom koronnym, na obronę poddanych i sierot, na opatrzenie żołnierskich ludzi, na obronę miast, na sprawiedliwości czynienie”.

Wbrow temu, co pisze Wiszn. VIII 355, że „książka pisana przez księdza ruskiego”, nie sądzę, aby książka ta wyszła z kół ruskich. Rusinizmów mało, a tam gdzie są, są umyślnie wprowadzone dla nadania rozmowie kolorytu autentycznego. Zwraca uwagę, że użytego przez autora wyrazu o „exorbitancjach” ruskich, użył także Birkowski w tytule swych kazań przeciwko odszczepieńcom prawosławnym („Exorbitancje ruskie, prztem nagrobek Gustawa Adolfa”). Między Birkowskim a Skupieńskim są i inne podobieństwa w treści, wymagające zbadania. Rodzaj wykształcenia autora odpowiada też raczej Jezuitce, jak księdzę ruskiemu. Mogli się więc Jezuitci posłużyć nazwiskiem pisarza St. Warsz. i wydawcy gazetek.

Lelwel Bibl. ksiąg I 303. — Maciej. III 769—770. — Jocher 9492. — Wiszn. VIII 354—360 (podaje wyjątki). — Brückner Spory w Kwart. hist. 1896 str. 628. — Jabłonowski Akad. kij. moh. str. 108. — Grabowski w Pracach Kom. fil. pozn. T. P. N. 1922 (Z dziejów lit. unicko praw.). Czartor. — Jagiell. — Gdańska miejska — Ossol.

Skupoli ob. Scupoli.

Skurewiczowie ob. Puciłowski B. (1797—9).

Skutkach (O) z poniżenia stanu szlacheckiego. B. w. m. dr. i r. (c. 1790). w 8ce, kart 7 nlb. i 1 czysta.

Materia wyjęta z pism perjođ. hamburskich Grudzień 1789. Autor dowodzi, że ucisk szlachty jest drogą dla despotyzmu panujących.

Skutki Nowey Filozofii Spokoyności Kraiovey grożące, mogą się zmniejszyć po wielkiej Części przy Urządzeniu dobrym w Duchowieństwie. 1793. (B. m. dr.) w 8ce, str. 29.

Na odwr. cyt. z Lip. (siusa). Zaczyna od rewolucji franc., którą przypisuje nowej filozofii. Przechodzi do ubóstwa duchownych w Polsce i ich dochodów z akcydensów (chratów, pogrzebów, ślubów). Omawia walkę o uposażenie duchownych na sejmie 4letnim (na str. 22 o Siewierzu).

Podaje projekt, aby w każdej diecezji biskop z 2 plebanami i 2 delegatami świeckimi sejmiku ułożył potrzebne co do uposażenia duchowieństwa odmiany jako podstawę do projektu na sejm.

Na końcu przypisy. Na str. 28 zwalcza hasło „wolność” i „równość” dla wszystkich. To być nie może w okręgu tego świata. Autora upatruję w bisk. Wojciechu Skarszewskim, gdyż broszura powtarza dokładnie poglądy rozwijane w jego pismach (ob. wyżej str. 172).

Straszewski Dzieje myśli I 222.

Akad. — Branic. — Czartor. — Jagiell. — Krasina. — Zamoj. — Zieliń.

Skutki dzieł Woltera... ob. Galicjanin. Jest egz. w Bibl. Akad.

SKUTOWICZ Dominik. Quaestio Theologica. De praedestinatione. Ex Primi Sententiarum Libri, Distinctione XLI. A. R. Patris Ioannis Dvnsii Scoti, Doctoris Subtilissimi desumpta. In Almo Cracouiensi ad S. Bernardinum Capitulo, publicae Disputationi Proposita. A P. F. Dominico Skwtowicz Vilnense, In Stradomiensi Conuentu S. Th. Auditore Svb P. F. Benigno Lasocki Eiusdem S. Th. Actuali Professore. Anno Domini 1650. Mense Iunio, Die... Cracoviae. In Officina Francisci Caesarij, S. R. M. Typographi. w 4ce, k. 8 nlb.

Tytuł i tekst w ozdobnych ramkach. Na odwr. k. tyt.: Svb felicibus auspiciis... Patris Ludovici Zbąszynii, à Reverendisimo Patre Daniele à Dongo, totius Ordinis S. P. N. Francisci Vicario Generali, ad Provinciam Poloniae Commissarii, et Visitatoris Generalis, delegati Maioris Poloniae Provincialis ministri actualis, nec non Praedicatoris generalis... Na dwóch ostatnich kartach: Ad lectorem.

Jocher 3824 mylnie go pisze Benignus. Ossol.

Skwarcialupi ob. Squarcialupi.

Skwarczewski ob. Specimen.

Skwarczyńska Konstancya ob. Splendor z ciemnej niegdyś pustyni (1738).

SKWARSKI Wojciech Jacek. Thalassio Nvptialis, In Divite Hvngariae Coelo, Cvm Festivo Spectatissimi Conivgii apparatu plaudens. Dum Illustrissimus & Magnificus Dñus, D. Vladislavs Ignativs Roxicki, Cvbiclarivs S. R. M. Illustrissimi & Generosi Dñi, D. Martini, Comitis A Koniecpole, Roxicki, Castellani Polanecen: Regni Poloniae Amplissimi Senatoris Flivs: Et

Illustrissima atq̃ pudicissima Dña, D. Caecilia Francisca Bannffia, Illustrissimi & Generosi Dñi, D. Christophori Bannffy, Comitissae perpetui de Also & Lindua, Tauernicorum Regaliū per Hungariam Magistri, Equit: Aurati, S. C. Rq̃; M. Consil: & Cubicul: Comit: Saladien: & Simogien: Supr: Comit: Saladnen praesidiorum dicti Also & Linduae, & Nephti, Sup: Capit: Dilectissima Filia, Taedas Conivgales Inirent. Quas Albertus Hiacyntbus Skvvarski, Philos: Doctor, & Artium Magister, Sac: Author: Apostolica Not: Publ: Festiui ominis, & obseruantiae ergò, Publico scripto consignavit. (B. m. dr. i r. około r. 1642). w 4ce, k. 12 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Rokszczyckich „Pobóg” i osmiowersz; na następnych 3ch stronach dedykacja autora Władysławowi Ignacemu Rokszczyckiemu. Na k. 3 v. herb Bannffych i osmiowersz, na 4ej k. dedykacja autora Cecylii Franciszce Bannffy. Od k. 5 zaczyna się: Thalassio tripudans exultat (wierszem). W wierszu tym wspomniani Łubieniecy, Szyszkwoscy, Koniecpolscy, Lubomirscy — jako bliscy Roxickiemu. — Kończą epigramaty: In divite Hungariae caelo Bellaria hospitibus (gdzie opiewa owoce, cukier, ser, wino węg.) oraz siedem „Emblematów”. Ossol.

Skwarski August ob. Stanisław Aug. (Rezolucya 1786).

SKWARSKI Jakób († 1 lut. 1662). Panegyricvs, Ad Illvstrissimvm, Et Reverendissimvm Dominvm, D. Matthiam Łubiencki Episcopum Chelmemsem. &c. &c. In primo sui Episcopatus ingressu: M. Jacobi Skwarski Plocensis, Philosophiae Doctoris, ejusdemq̃; in Academia Zamosceñ Professoris. Zamosci, In Typographia Academiae, Anno Domini 1621. w 4ce, k. 16 nlb. (sygn. D₄).

Na odwr. str. tyt. herb Łubieńskich, pod nim heksastych.

Univ. lwow. — Zamoj.

— Synopsis totius metaphysicae centum thesibus distincta et in Academia Zamoscensi pro renovatione studiorum an. 1620 ad disputandum proposita ab Andrea Kłopocki. Praeside Jacobo Skwarski Plocensi, Philosophiae Doctore ac Professore Ordinario. Zamosci in typographia acad. A. D. 1620. w 4ce, k. nlb. 28 (ark. G₂).

Na odwr. str. tytułu herb Prochnickich, pod nim heksastych podpisał Adam Czerny St. Ak. Zam. — Przyp. Janowi Jędrzej. Prochnickiemu Arcyb. lwowski. — Na końcu rycina pegaza z rycerzem.

Zamoj.

— ob Acroama Musarum (1623) — Appel Franc. (Primula 1648) — Fato-wicz Nicol. Ign. (1639) — Głębocki Nic. (Apollo 1620) — Kuczewski Jan Aleksander (Ramus olivae) — Łubieński Maciej (1624) — Philipides (1636) — Rodyszewski Stan. (1620) — Rudomicz Kaz. (Memoria 1663) — Skorulski R. (1622) — Wiesiołowski T. (1628).

Kochanowski Dzieje Akad. Zam. 1900. — Wadowski Wiadomość o profes. s. 319. — Chłęd. Spis 78. — Siarcz. Obraz panow. Zygm. III T. II 187 (zwie go Jerzy).

Skwierniewski Mikołaj ob. Fox Jan. **Skzydzeński Petrus ob. Applausus (1697).**

Porównaj pod Skidzieński Piotr (1600). Zapewne ta sama rodzina.

SKYTTE Jan, Baron auf Dederhoff (1577 † 15 marca 1645). Oratio Darinnen aussführlich erkleret vnd dargethan wird, Wer anfenglich vrsach geben zu dem Tumult, Zwyspalt vnd Vneinigkeith, so nun eine geraume zeit hero in dem vhralten vnd hochlöblichen Königreich der Schweden vnd Gothen geschwebt, dessgleichen auch zu dem blutdürstigen Kriege, der noch heutiges tages zwischen den Schweden vnd Polen vnentscheiden stehet. Item: Darinnen auch etwas gehandelt wird von der alten Schweden vnd Gothen Tapfferkeit, vnd Mannlichen Thaten in Kriegssachen. Gehalten den 22. Augusti An. 1603. auff der Königlichen Vestung Calmar, in gegenwart des Durchleuchtigsten, Grossmechtigen Hochgebornen Fürsten vnd Herrn, Herrn CARLN, domahls der Schweden, Gothen vnd Wenden erkohrnen Königs, etc. Jetzt aber CAROLI des Neunden, der Schweden, Gothea, Wenden, Finnen, Carelen, Lappen in Norlanden, Cajaner vnd Ebsten in Lieflland gekrönten vnd regierenden Königs: Ihrer K. M. Gemahlin, so wol auch der jungen Herrschafft vnd Frewlein: Imgleichen des Durchleuchtigen Hochgebornen Fürsten vnd Herrn, Herrn

Friederichen Hertzogen zu Braunschweig vnd Lüneburg: Wie auch des Schwedenreichs Råthen, Ritterschafft, Praelaten vnd Gemeinden. Durch Johannem Skytte zu Elfwesid Svecum. Aus dem Schwedischen Exemplar in Deutsche sprach versetzt. Gedruckt zu Stockholm, Anno Christi 1608. [Na końcu:] In der Königlichen Hauptstadt Stockholm, durch Andream Gutterwitz gedruckt. Anno M.DC.VIII. w 4ce, k. 24 nlb. (sygn. A—F.).

Są egzemplarze, w których zarówno na karcie tytułowej jak i na końcu podany jest rok 1609 (M.DC.IX). Innych różnic między niemi niema. Widocznie część egzemplarzy odbito przed N. R. 1609 — i te mają datę 1608.

Na odwrocie tytułu dedyk. Augusto Pfalzgraffen bey Rhein zu... wünschung neuen Jahrs.

Zaczyna opowiadanie od roku 1582 (wybór Zyg. III na króla przez stany za życia Jana). Omawia wypadki z r. 1595, polsko litewskie poselstwo, rok 1600; wychwała flotę szwedzką, bogactwa Szwecji, mstwo Szwedów. Zarzuca Polakom, że się łączą z Turkami, że są wiarołomni (pod Kochenhausen) oraz, iż „wegen ihrer stinckenden Hoffart von der gantzen Welt verachtet und gehasset seindt“. Na końcu wywodzi Szwedów od starożytności i entuzjastycznie omawia ich prawa do Skandynawji. Goci są największym ludem świata. Mowa ma widoczny charakter propagandy wojennej. Tytułu tekstu wydanego w języku szwedzkim w r. 1603 nie znam.

Akad. — Czartor. — Jagiell.

— Illvstriss. Viri Johannis Skytte, Serenissimi Gvstavi II. Svecorum, Gothorum, Wandalorum, &c. Regis, Legati, Orationes Tres, habitae ad Sereniss. Magnae Britanniae Regem. In quorum primâ caussae ob quas Sigismvndvs ejus nominis III. ab Ordinibus Sueciae ejectus, in ejusq; locum Sereniss. Carolvs, ejus nominis IX, substitutus est, redduntur: In alterâ, gratiae pro composito Sueco-Danico & Sueco-Moscovico bello aguntur, & eorum caussae exponuntur: In tertiâ, Sueco-Polonici belli caussae recensentur; tum quantopere intersit omnium Reformatorum Principum, Polonum à Suecorum Regno arceri, ostenditur; & ad id Sereniss. Rex invitatur. Anno cIoIoC.XIX (1619).

(B. m.). w 8ce, str. lb. 91 i str. 5 nlb.

Są egzemplarze z datą cIoIoC.XVIII (1618). Drukowane zdaje się w Sztokholmie.

Być może, iż istnieje edycja w 4ce, str. 74 — gdyż tak znalazłem w jednym z katalogów księgars.

Obejmuje trzy mowy: 1) Pierwsza od str. 3—42, miana była w Londynie 2 lipca 1610 przed królem Karolem w imieniu Stanów szwedzkich. Na str. 12 o testamentie Gustawa. Na str. 15 o złym wpływie Jezuitów na Zyg. (Franc. de Mala Spina). Na str. 22 o przenoszeniu spraw szwedzkich do trybunałów polskich. Na str. 24 wypadki z r. 1595. Powody detronizacji Zygmunta. Na str. 40 przeciw papieżowi.

2) Od str. 43 druga mowa również przed królem ang. miana dnia 10 grudnia 1617 po wstąpieniu na tron Gustawa Adolfa. Zaczyna od prastarych stosunków między Anglią a Szwecją (Olaus Skotkonung). Na str. 48 o wojnie szwedzko-duńskiej. Na str. 50 o aliansie mosk. szwedzkim, o pokoju z Moskwą i niedotrzymaniu warunków przez Moskwę.

3) Od str. 64 trzecia mowa do króla ang. bez daty, ale zapewne 1618. Na str. 68 o wymianie listów z Zygmuntem w roku 1613—5. Na str. 69 o liście Joh. Car. Korkowitzi (Chodkiewicz), w którym Chodk. ofiarowywał Szwecji rozejm i wspólną akcję przeciw Moskwie. Na str. 74 sprawa Kurlandji (akcja Polaki u miast hanzeatyckich). Na str. 84 zwraca się przeciw papieżowi i katolicyzmowi (liga katolicka). Wyjaśnia przyczyny, dla których wojna polsko szwedzka musiała wybuchnąć. Wzywa Anglię do solidarności ze światem protestanckim.

4) Ostatnich 5 stron nlb. zajmuje Exemplum literarum ord. Suec. ad Sigism. (Stockholmiae III. Julii MDCXCIX). Tu żądają Stany, aby przysłał swego syna do Szwecji itp. — Ob. Zygmunta III.

Na mowy Skyttego odpowiadał z polskiej strony kanonik krak. Boraustus (Discussio calumniae 1610, Oratio 1618, Calumniae maledictae) o czem ob. t. XIII str. 266—7.

Pośrednią odpowiedzią była misja Jerzego Ossolińskiego do Londynu z r. 1621 i jego mowa do Jakóba I, stawiająca Polskę i broniąca polskiej polityki, o czem ob. tom XXIII str. 480—1.

Zański Bibl. hist. str. 40. — Die durchlauchtige Welt str. 87. — Sobieszczański w Encykl. Org. XXIII 572. — Recke i Napiers. IV 213—8. — Wiszniew. Hist. lit. IX 384. — Katal. kijowski N. 46001 objaśnia nazwisko Skytte: seu Schröder. Akad. — Kijow.

ŚLABON Edmund. Dwoiaki słup życia y smierci Anny Maryi S. Rzym. Rzeszy grafowej Henklowey z Donnersmarku pani na Bytomiu grafowney Kolonnowney z Opoki... przy iej pogrzebowych exekwiach w Bytomiu w Kosciele zakonu braci mniejszych S. O. F. Konwentalów d. 8 czerwieca 1773 odprawionych krótką pogrzebową mową wystawioną przez X. Edmunda Ślabonia Zakonu S. Cistercieńskiego w klasztorze jemielnickim professa. W Wrocławiu drukowan literami Graszowemi. w 4ce, str. 18.

Notata Żeg. Paulego.

ŚLACHCINIUS (Szlachciński) Marcin. In Felicem Cracoviam Ingressvm, Serenissimi Principis Ac Domini, Domini Sigismundi eius nominis Tertij, Dei gratia electi Poloniae, & Sueciae designati regis, Magni ducis Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoniae, &c. &c. Carmen gratulatorium, Martini Slachcinii. [Obelisk]. Cracoviae, Typis Lazarianis: Anno Domini, 1587. w 4ce, k. 16 nlb. (ostatnia strona biała).

Wierzb. II 1669.

Egz. Jag. ma dopisek ręką autora: Clementi Wielicic; egz. Ossol.: Martino Kunslescio (?), phiae doctori.

Czartor. — Jagiell. — Krasińs. — Ossol.

— De Felici Cracoviam Adventv, Serenissimi Principis Ac Domini, Domini Sigismvndi eius nominis Tertij, Dei gratia electi Polonię et Sueciae designati regis, Magni ducis Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masouiae, Liunionę, &c. &c. Carmen gratulatorium, Martini Slachcinii. [Obelisk]. Cracoviae, Typis Lazarianis: Anno Domini, 1587. w 4ce, k. 16 nlb. (ostatnia strona zajęta przez druk).

Zmiana w tytule zapewne ze względu na brak w tytule „Livoniae“, o czem wspomniano w I wydaniu. Poza odmiennym nieco tytułem są jeszcze następujące różnice między jednym a drugim wydaniem: 1) W dedykacji Zamojskiemu w I wyd. jest: „studiorū fauorem“, w II: „literarum literatorumq; fauorem“. — 2) Sygnatura Aijj w innym miejscu. — 3) Na k. 10 (Cij) pod Sigismundus Augustus ostatni wiersz w I wyd. brzmi: „His ut et unus amor, mens sit et una fides“, w II: „Quorum et Liuones addidit imperio“. — 4) Na

k. 11ej sygn. Cijj w innym miejscu. — 5) Na k. 11 v. w 2im wierszu od góry w I wyd.: Albertvs.; w II: Albertvs (bez dwukropka). — 6) Na k. 12tej w I wyd. oba kustosze „Vla“, w II: „Wla“, jak również Vladislavs i Wladislavs (na k. 12 v. i 13 r.). — 7) Od k. 13 v. (D) zasadnicza różnica, o czem zob. niżej.

W obu dedykacja wierszem Janowi Zamojskiemu, z napisem: Musa Authoris (na k. Aijj). — Na k. Aijj: Carmen gratulatorium. Tu opisuje przybycie Zygmunta do Polski i do Krakowa. Między innymi opis Zamku na Wawelu i ciekawy ustęp o Gdańsku. — Na k. B4: Aliud carmine elegiaco. Od k. C verso poezje: Steph. Bathoreus, Sigis. Augustus, Sigismundus I, Alexander, Joannes Albertus, Casimirus III, Vlad. Varnensis, Vlad. Jagello.

W tem miejscu jest między obu wydaniem różnica, gdyż w wyd. II dodano na odwrocie karty D. dwa wierszyki: In Vistulam... oras Rudaviae planctus.

Kończy w obu wydaniach ten sam wiersz: In celeberrimam coronationem ejusdem Ser. Princ. Sigiam. Tertii... Carmen saphicum. W I wyd. zajmuje on kartę Dij recto i dalsze, w II wyd. kartę Dij verso i dalsze.

Na egz. Akad. ręką autora: Nicolao Dziektarski, amico charissimo D. D.

Wierzb. II 1668. — Piekarski Kat. Kórnik. 1929 nr. 1364. Akad. — Kórnik.

— In Insigne Rev. et Excell. viri Domini Thomae Rhacusani epigrammata. Cracoviae, 1586. w 4ce.

Rhacusanus jest to Natalis Tomasz (obacz). Barycz w Silva Eorum 1928 zeszyt 4/5 notuje egzemplarz z bibl. Aldrovandiego (dziś bibl. uniw. w Bolonii). — Cichowski Stan. Sokołowski 1929 str. 139.

— ob. Sokołowski Stanisław (Epithalamion 1592) — Zygmunta III (Epithalamium 1592).

Juszyń. II 188. — Wiszniew. VI 321. — Siarczyński Obr. II 193. — Lempicki w Pam. liter. 1925/6 str. 178. — Katalog rękop. bibl. Jag. nr. 3263. — W ręk. Akad. Um. nr. 1476 są jego „Observationes decani“.

ŚLACHETKA Ignacy Stanisław. Ancylia Palladis Academicae V. V. D. D. primam in Artibus, & Philosophiâ lauream prensantibus. In Peravgvsta Divi Iagellonis Avla. Promouente Excellent. ac Doct: Domino, D. Ioanne Cynerski Rachtamouio, Collega Maiore, Eloquent: Profess: Tyliciano. Ab Ignatio Stanislao Slachetka Leopoliens: Eiusdem Primae Laureae Candidato, Amoris ergo Dedi-

cata. Anno Domini 1641. Mense Octob: Hora 15. Cracoviae, Typis Francisci Caesarij. w 4ce, k. 8 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Tarłów „Topór“ i ośmiowiersz. Dedykacja autora: Andreae de Szczekarzewice Tarlo ecclesiae cathedralis Crac. canonico, praeposito Tarnouienſi, Decano Opatoniens. &c. zajmuje jedną kartę. Na 3iej k. wiersz poświęcony Examinatoribus. Na 4 k.: Ancyle Romanorum variis colorum adumbratum pigmentis. V. D. Joanni Vincentio Mucharski. Na 4 k. v.: Ancyle Agamemnonis... Aurelio Alnpech Leopoliens. Na k. 5: Ancyle Paladis... Joanni Wosczyzna. Na k. 5 v.: Ancyle Aliarci... Joanni Buiakowic. Na k. 6: Ancyle Magni Alexandri... Sebastianiano Machowic; następnie Ancyle Troianorum... Stephano Szumowic i Ancyle Caroli, ducis Clivensis... Iacobo Smolinski. Na k. 7: Ancyle Castoris et Pollucis... Iacobo Medonowic, Ancyle Alcibiadis... Ioanni Muchowiecki Leop. i Ancyle Demosthenis... Stanis. Krzesonowski Leop. Na k. 8: Ancyle Lacaenae Matronae... Casimiro Turzyk. Na ostatniej stronie herb Uniwersytetu krak. i sześciowiersz. Na końcu: Sub felicissimis auspiciis... Iacobi Naymanowic... Rectoris...

Joher 1393. — Mucz. Statuta 312.

Akad. — Dzików — Jagiell. — Krasinś. — Ossol.

— Applausus Gratulatorius. Quem Camoenae, & Charites Perillustri, Clarissimo & Admod: Rúdo Domino Dño. M. Andreae Kucharski Sacrae Theologiae doctori & professori, collegae maiori, S. Floriani & ecclesiae cathedralis Cracou. canonico electo, Contubernij Hierosolymitani provisorii instituerunt. Dum sub felicissimis auspiciis magnifici, clarissimi & excellentissimi Domini Dñi. M. Francisci Rolinski. Philosophiae, & Medicinae doctoris & professoris, consulis et studii almae Universitatis Cracoviensis generalis Rectoris longè vigilantissimi. Pro loco inter Sacrae Theologiae doctores in celeberrima Universitate Crac. obtinendo, quaestionē gravissimam & difficillimam de Praedestinatione in theologico Divi Vladislai Jagellonis archilyceo proponeret. A M. Stanislao Slachetka Leopoliens. Collega Minore, ac ordinario eloquentiae professore, cultus debiti & observantiae causa Senecianis expressus metris. Anno labentis à Christo saeculi M.DC.LVIII.

Mense Januar. Die 3 Hora 15. Cracoviae, in officina viduae Lucae Kupisz S. R. M. typ. (1658). fol., kart 2.

Wierszem.

Jagiell.

— Cupressus funebris ad mausoleum illustrissimi et reuerendissimi domini, D. Jacobi Zadzik, episcopi Cracoviensis, ducis Severiae, cancellarii Almae Academiae nostrae dignissimi, et patroni munificentissimi. Ab Ignatio Stanislao Slachetka Leopoliens. Artium et Philosophiae baccalaureo, posthumae memoriae apposita. Cracoviae, in officina typographica Francisci Caesarij, anno D. 1642. w 4ce, k. 6 nlb. (ark. B₂).

Na odwr. k. tyt. herb „Topór“ i sześciowiersz. Ded. Alexandro Brzeski J. U. D. archid. Zawichost., can. Crac., S. R. M. secret. — Rzeczwierszem.

Czartor. — Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwow.

— Cynthus laurowym wieńcem obtoczony... na weselny akt Pawła Brzeskiego z Elżbietą Ostrowską (1641)... obacz tom XXI. 185.

Obacz niżej: Phoenix.

Ossol.

— ΕΠΙΚΡΟΤΗΣΙΣ Gratulatoria Qvam Clarissimo & Adm: Rúdo Domino D. Ioanni Cynerski Rachtamovio S. Th. Baccalaureo & Professori, Ecclesiarum Collegiarum, Omn: SS. Praeposito, & S. Floriani Decano, Contubernij Staryngeliani Prouisorii. Dvm In Theologico Diui Jagellonis Archilyceo, & Amplissimi Senatus Academici praesentiā, felicissimē explanationem librorum Petri Lombardi Magistri Sententiarum, & Theologorum Scholasticorum aggrederetur. M. Stanislavs Slachetka Leopoliens. Philosophiae Doctor, & in Alma Academia Cracouiensi Professor, Contubernij Staryngeliani protunc Senior. Debiti cultus & observantiae ergo exhibuit. Anno labentis à Christo saeculi, MDCL (1650). Mense Julio, Die 7. Hora 13. Cracoviae, Typis Stanislai Lenczewski Bertutowic. w 4ce, k. 6 nlb.

Na odwr. k. tyt. cytat z Cycerona. Dedykacja autora Janowi Cynerskiemu Rachtamowiusowi obejmuje 2ą kartę. Na 3 k. zaczyna się Epikrotosis cytatem z Marcina Kromera, potem wiersz. Na ostatniej karcie herb Uniwersytetu krakows. i dwuwiersz z podpisem: Georgius Newlinski, Stud: Almae Acad: Crac. Na ostatniej stronie:

Sub felicissimis auspiciis... Stanislai Różycki... rectoris.

Czartor. — Dzików — Jagiell. — Ossol. — Warsz uniw. — Zamoj.

— Wesoła Harmonia, Którą Wrodziwe Iowiszá Cory Charites, wespół z ślicznymi Hesperidami, w rozkwitłym Chloridy Wirydarzu wydały. Ná wesolofortunny zwiąsku Małżeńskiego Akt, Nowym Oblubieńcom, I. M. P. Woyciechowi Sleszkowskiemu, Philosophiei y Mediciny Doktorowi. y Jey Mości Pannie Annie Zuzannie Mvcharskiej Przeznacznych Małżonkow. I. M. P. Piotra Mvcharskiego, Philosophiei y Mediciny Doktorá, á w Sławney Akad: Krák: Professorá, I. K. M. Physiká. y Jey Mości Pániey Zvzanny Schilderowny Corce vkocháney. Na oświadczenie chęci, y posług, Od St.(anislawa) Slachetki C.(ollegae) M.(inoris) Przyiaćielá życzliwego, prostym Rythmem ogłoszona. (B. m. dr. i r.) (1654). w 4ce, k. 6 nlb.

Egz. Jagiell. bez końca, brak 2 kart. Na odwr. k. tyt. wśród 2 winietek cytaty Iac. Przemowa do przeznacznych oblubieńców (proza) obejmuje 2 karty; podpisany na końcu St. H. Sl. C. M.

W niej podnosi, że Sebastian Sleszkowski, ojciec pana młodego, był medykiem bisk. Sz. Rudnickiego i J. K. M. fizykiem, a przedtem prof. Akad. Nazywa go „lutnią, którą boska ręka wdzięczną godności utemperowała melodją“. Wydał on wiele ksiąg i wielu miastom przypisał. Zaś Wojciech (nowożeńiec) kształcił się w Krakowie i Rzymie u J. Ben. Sinibalda, protomedyka i w Rzymie otrzymał doktorat.

Od k. 4 idzie wiersz zatytułowany „Poeta“ (oktawa).

Por. Biezanowski Stan. (Rozkoszny związek (1654) i Gładysz Maciej Stan. (Gamilia 1654). Jagiell. — Zamoj.

— Hortus academicus, pulcherrimis et amoenissimis Hesperidum decoratus ornamentis. Et ingenuis ac venerabilib. XL. viris, secundae laurae in Artibus et Philosoph. candidatis. Dum in peraugusto magni academiae fundatoris, divi Jagellonis Archilyceo in frequentissima clarissimorum et nobilissimorum hospitem corona. A clarissimo, excellentissimo, et doctissimo Domino, D. Laurentio Smieszkowic, Philosophiae et Medicinae doctore, almae Academiae Cra-

coviensis Procancellario longe dignissimo solenni ritu Artium et Philosophiae licenciati renuntiarentur. A Stanislao Slachetka Leopoliens. eiusdem secundae laurae Candidato, honoris et amoris ergo exhibitus. Cracoviae ex officina typographica Francisci Caesarii mense Mart. die 17. A. D. 1644. fol., 9 ark.

Cały panegiryk w pięknych ozdobach drzeworytowych. Na odwr. str. tyt. berła Akademji i pod niemi 8 w. Iac. Podpisał Mikołaj Jacek ze Siemian Braniccki, student filozofji. — Przypisał autor prozą X. Jakubowi Vitelliusowi, rektorowi akad. Poczem wierszem podziękowania dla Smieszkowicza prof. filozofji i medycyny i dla profesorów egzaminujących. — Licencjatami zostali: Szymon Zimankowicz, Bartłomiej Adamowski. Bartłomiej Lactinius, Albert Walkowic, Stanisław Lassicki z Uniejowa bożogroba miechowski, Jan Zieliński, Stanisław Zimnicki, Józef Szidlecki, Stanisław Rap, Jan Chrzeciel z Bulowic Nycz, Łukasz Zegartowic. Jędrzej Barankowic, Jan Czechowic, Wacław Ostrzeszowski, Jan Kopciowic, Jan Szechowic, Jan Mucharski, Jan Wosczyzna, Jan Bujakowic, Jan Januszowic, Tomasz Kocorkowic bożogroba miechowski, Jan Czyrnek, Karol Zabrzeski, Dominik Kłosowic, Albert Wońniowski, Jan Sobiński, Benedykt Więczkowski, Walenty Szymański, Mateusz Orliński, Stanisław Zyznowski, Kazimierz Papużyński, Aleksander Młodnicki, Jerzy Januszowic, Adam Rożycki, Maciej Gładysz, Piotr Janikowski, Jan Neapolitanus, Adam Jasiński, Jędrzej Grabianowski, Albert Gladiszewic. Dla wszystkich zosobna napisał Slachetka pochwały. Na podziękowanie dla niego napisali pochwały Stanisław Zimnicki, Jan Chrzeciel z Bulowic Nycz i Jan Wosczyzna z Jędrzejowa kanonik Kurzelowski.

Na ostatniej karcie: Votum... Virgini Mariae... et... Ioanni Cantio.

Czartor. — Jagiell. — Ossol. — Warsz. uniw. — Zamoj.

— Hyacinthus Ob Pulchritudinem Corporis, & Animi, Chorago Musarum, ac Medicinae Parenti Apollini dilectus. Ad Auspicata Solennis Responsonis Hyacinthia. Clarissimo. Excellentissimo, ac Consultissimo Domino, D. M. Hyacintho Łopacki, Philos: & Medicinae Doctori, Consvli Cracouiens. Viro de Literis, & Literatis quàm maximè merito. Dvm Sub Felicissimo Regimine Magnifici, Clarissimi, Excellentissimi, ac Doctissimi Dñi, D. M. Francisci

Rolinski, Philos: & Medic: Doctoris, & Professoris Ordinarii, eiusdem Clarissimae Facultatis Decani, Urbis Crac: Senatoris meritissimi, ac in Almâ Acad: Crac: Studij Generalis Rectoris Dignissimi, & Vigilantissimi. Inter Clarissimos, & Excellentissimos Medicinae Doctores, In Celeberrimâ Vniuersitate Cracou: Regni Poloniae Generali Athenaeo, In frequentissimâ Illustrissimorum, & Nobilissimorum Hospitum coronâ cooptaretur, Publicè ad disputandum praemissâ Medicâ Quaestione de Epilepsia. In Peraugusto Jagellonicae Domus D. D. Theologorum Lectorio. A M. Stanislao Slachetka, Leopoliens: Philos: Doctore, Collega Minore, ac Ordinario Eloquentiae Professore, inter omnium Academiae ordinum vota, & applausus, honoris & gratulationis ergo Praesentatus. Anno Coelestis tot somatos kai tes psyches Archiatri 1658. Payni (sic) 4. [Tu znaki astronomiczne]. Cracouiae. In Officina Schedeliana, S. R. M. Typogr. w 4ce, k. nlb. 4.

Rozpoczyna panegiryk na 2 k., w którym wysławia zasługi Łopackiego. Wspomina jego profesorów Mik. Sulikowskiego, Jak. Piotrowickiego, Stan. Padłowski (in tota Europa celeberrimi). Medycyny uczył się w Padwie u Bened. Silvaticusa, J. Cottuniusa, J. Veslinga. Wychwała jego pracę o epilepsji. Wymienia krakowskich profesorów medycyny oraz ich rozprawy (Woniejski, Mitkowski, Petrycy, Laur. Śmieszkwic, Ochocki Gabr., Roliński, Toński, Mucharski „Roxolanus Apollo“). Razem więc było wówczas 9 profesorów medycyny z Łopackim. Wiersz końcowy wychwała ich również. Jest to więc ważny przyczynek do dziejów wydziału medycznego.

Tezy „de epilepsia“ Łopackiego są opisane w tomie XXI str. 402.

Jagiell. — Krasiań. — Ossol.

— Trzy Lvtnie Brzmiące z Hesperijskich Wiryardzow wzięte Od Hymenaeuszâ Ná Fortunny Weselny Akt Ktore Wielkich Chwał godnym Nowym Oblubieńcom, Iego Mosci Panu, P. Alexandrowi Giszzy, y Iey Mosci Pannie Caeciliey Ostrogorskiej Sławney niegdy pamięci Iego Mosci Pana Woyciecha Ostrogorskiego Corce. Ignący Stánisláv Sláchetká Leop. Náuk wyzwolonych

y Philozophiey Bákálarz w Sławney Akad. Krakowskiej ná oświádeczenie chęci y posług swoich, Hármonią głośno-brzmiącą vstroione ofiaruie. W Krakowie, W Drukárni Fránciszká Cezárego, Roku Páńskiego 1642. w 4ce, k. 8.

Na odwr. k. tyt.: Solennitas nuptiarum in insula Iava Maiore et Chryse tali peragitur modo. Jest to opis wesela malajskiego, wyjęty z Pigafetty i Brija „Historia Indiae orientalis“.

Na k. 2-4: Do przeznaczonych oblubieńców (proza, kursywa). Wysławia Giszów, słynących nie tylko w Warszawie i Krakowie, lecz i w cudzej ziemi. Jest spokrewniona z domami Pipanów, Alanców i Cromerów. Wymienia Aleksandra żupnika, Mikołaja kapitana gwardji i Jakóba podskarbiego biskupiego. Potem sławi Ostrogorskich-Schanfferbergów (sic), potomków Mikołaja, który z Niemiec do stołecznego miasta ruskiego się przeniósł. Wymienia Stanisława i Marka Szarf. oraz Marcina Karpiana, med. dra i Wojciecha Ostrogorskiego. — Wzrascio sławi dom Scholc-Wulfowskich.

Nast. wiersz. Iac. „Vates“ i polski: Lutnia Amphiona, Orfeusa, Ariona... na cześć nowożeńców. Kończy: Powiniszowanie pokrewnym aktu.

Maciej. Piśm. III 838.

Krasiań. — Ossol. — Uniw. lwow.

— Nexus non Gordius quia sacer in nuptiis generosi domini, D. Petri Elerti, et pudicissimae Elisabethae Piotrkowczykownae, clarissimi et excellentissimi domini, D. Andreae Petricovii, J. U. doct: et profess. consulis Crac: meritis: etc. filiae. Per Ignatium Stanisl: Slachetka Leopoli: in alma Acad. Crac. Philosophiae et Juris studiosum nexus. Et ad Cytharam solutus. Anno Hominis Dei 1641. Mense April. w 4ce, k. 6 nlb. Czartor.

— Obelisevs Apollineis Metrorum Corymbis laureatus. Et In auspaticissimum reditum è Nationibus exteris Illvstriss: & Reverendiss: Dño, D. Andreae Szóldrski, Dei & Apostolicae Sedis gratia, Episcopo Posnaniensi, Senatori de Ecclesiâ et Patria meritissimo. Ab Ignatio Stanislao Slachetka Leopoli: in Alma Acad. Cracouien. Auditore, excitatus. Cracouiae In Officina Francisci Caesarii, Anno 1641. w 4ce, kart 8.

Na odwr. k. tyt. herb „Łodzka“ i ósmio-wiersz.

Jagiell. — Krasiań. — Ossol. — Uniw. lwows. — Zamoj.

— Philantropion Literarium Quod Magno Hospiti, sapientissimo Divinae Theologiae Professore, Religiosissimo, Reverendiss: ac magnorum meritorum Patri P. F. Philippo a Sanctissima Trinitate, totius Sacrae Carmelitarum Discalceatorum religionis Praeposito generali. Sancti Montis Carmeli priori dignissimo, Sacrae Congregationis Indicis Consultori meritissimo, etc. In primo, et auspicio ad urbem Cracouiensem Regni Poloniae Principem adventu sub vernales ferias M. Stanislaus Slachetka, Leopoliens: Philosophiae Doctor, Collega major, in alma Academia Cracouien: Regius, ac interea ordinarius Graecarum Literarum Professor, ad S. Annam Canonicus observantiae et boni ominis ergo obtulit. Anno Hospitis inter homines Dei Hominis. Cyclo Solis XIV. Cyclo Lunae XXIV. Indictione Romana IV. Mense Junio, Die. 14. Cracouiae, in officina haeredum Francisci Caesary, S. R. M. typographi, anno Dni, 1666. fol., ark. D₂ (kart 8).

Na końcu: Ode gratulatoria.

Czartor. — Jagiell. — Ossol.

— Phoebe post nubila, academico refulsit Hemisphaerio, dum in peraugusto Serenissimi Academiae fundatoris divi Vladislai Jagellonis Archilyceo, in numerosissima omnium Academiae ordinum frequentia Magnificus, Clarissimus, et Excellentissimus D. D. Franciscus Rolinski, Philosophiae et Medicinae doctor, et Professor Ordinarius, Consul Cracoviensis, concordibus omnium doctorum, et professorum suffragiis, in generalem Rectorem studii Almae Universitatis Cracoviensis laetissime renuntiaretur Conscendenti augem honoris academici M. Stanislaus Slachetka Leopoli. Collega minor, et ordinarius Eloquentiae Professor, debiti cultus, et observantiae ergo metris lyricis applausum exhibuit. Cracouiae, in officina viduae et haeredum Francisci Caesarii, S. R. M. typ. (1657). fol., kart 2.

Jagiell. — Zamoj.

— Phoenix Alter. Sive oratio de S. Thoma Aquinate, Angelico et S. Ecclesiae Doctore, fulgentissimo almi ordinis Praedicatorum sidere. Quam aeternae memoriae, ac gloriae Philosophorum et Theologorum principis, inconcussi veritatis Magistri, anniversaria eius die, debiti honoris atque obsevantiae ergo, in Augusta Sanctissimae Trinitatis Basilica dixit dicavitque M. Stanislaus Slachetka, Leopoliens: Philosophiae Doctor et in Alma Academia Cracoviensi Professor. Anno a nata Sapientia, 1649. Die 8a Mense Martio. Superiorum Permissu. Cracouiae, In officina Christophori Schedelij, Sacrae Regiae Maiestatis Typographi (1649). fol., kart 12.

Na odwr. str. tyt. herb Topór, a pod nim 10 wierszy podpisał Jędrzej Bełza stud. Akad. krak. — Przypisał autor prozą X. Aleksandrowi z Brzesia Brzeskiemu archidyakonowi Zawichostskiemu, kanonikowi Krak., scholastykowi Sandomirskiemu i sekretarzowi JKMci.

W dedykacji wyraża się, iż pod jego imienia zaszczytem wydał Cupressum funebrem J. Zadzik, oraz Pauli (Brzeski) fratris tui Hymenaeum posticis metris. Na końcu: Elogia S. Thomae Aquin.

Jocher 5292.

Czartor. — Jagiell. — Krasiań. — Ossol. — Zamoj.

— Praemium Virtuti, & Honori debitum. Quod Reuerendissimo, & Magnorum meritorum Patri P. F. Philippo A Sanctissimâ Trinitate, Totius Florentissimae Carmelitarum Discalceatorum Congregationis S. Eliae Praeposito Generali, Sancti Montis Carmeli Priori Dignissimo. Sacrae Congregationis Indicis Consultori Sapientissimo, Viro de Ecclesia, Religione Carmelitanâ, & Catholicis Academiis optimè Merito, Cracouia in Prouincias Germaniae abeunti. M. Stanislavs Slachetka Leopoliensis, Philosophiae Doctor, Collega Maior, in Almâ Vniuersitate Cracouien: Jagiellonianâ Regius, ac interea Ordinarius Graecarum Literarum Professor, Ecclesiae S. Annae Canonicus Pleno debita obsevantiae, ac deuotionis affectu Exhibuit. In Cracouien: Conuentu SS. Trinitatis PP. Praedicatorum, sub tempus Disputationis, in praesentia Rñdis-

simi P. Generalis habitae. Anno à Natâ Sapiëntia, 1666. Mense Iunio. die 25. Hora 3. post meridiem. Cracoviae. (B. dr.) fol., k. 2 nlb.

Tytuł i tekst w ozdoby ramiach. Dedykacja autora prozą na odwr. k. tyt. zaczyna się: Reuerendissime Praeposite Generalis; na następnej karcie wiersze na jego cześć.

Czartor. — Jagiell. — Ossol.

— Proshonema Syncharmaticvm, Qvod Perillustri, Clarissimo, et admodum Reuerendo Domino, D. M. Alberto Papencovio Vstiensi, Sac: Th: Doct: & Professore, S. Sedis Apostolicae Protonotario, Custodi S. Floriani, Cancellario Lanciensi, Curato Coreinensi, Contubernij Staryngieliani Prouisorii, Dum sub felicissimis Auspicijs Magnifici, Perillustris, et Adm: Rádi Dñi, D. M. Stanislai Ivrkowski, S. T. Doct: & Professi: Protonotarij Apostolici, Praepositi S. Floriani, Opatou: & S. Georgii in Arce Crac: Custodis, Scholarum Collegij Vladisl: Prouisoris, Studij Almae Vniuersit: Crac: Gen: Rectoris Vigilantissimi, & Procancellarij longè dignissimi. Pro loco, inter S. T. Doct: & Professi: in Alma Vniuers: Cracou: obtinendo, grauissimam, & difficillimam Quaestionem, De Relationibus Diuinarum Personarum. Ex I. par: D. Thomae Doct: Angelici depromptam, publicae velitationi proponeret. In Theologico D. Vladislai Jagiellonis Archiatheneo, in florentissima Nobilissimorum Hospitum corona. & Amplissimi Senatus Academici praesentia. M. Stanislaus Slachetka, Phil: Doctor. Collega Maior., S. Annae Canonicus, Regius, et Tylicianus Eloquentiae Professor, debiti cultus, et observantiae ergò Patrono Colendissimo exhibuit. Anno Dñi, 1666. Mense Febr: Die 22. Horâ 14. Cracoviae, In Officina Christophori Schedel S. R. M. Typog. (1666). fol., k. 2 nlb.

Proza. Pisze, że otrzymał stopień Magistri AA. LL. et Philos. Doctoris za rektorstwa Wawrzyńca Smieszkwica Dokt. medycyny — i że Papenkowicz był synowcem Jacobi Ustiensis S. Theol. D. et Prof. Praepositi S. Floriani, Podkanclerzego i Rektora Akademji; dalej, że, po otrzymanej w stopniach filozoficznych promocji,

był wysłany na rządzenie szkołami akademickimi do Białej Radziwiłowskiej; potem powrócił do Akademji i został Kolegą mniejszym, a dalej za pomocą swego stryja, Kolegą większym. „Non deflexisti ab orbita virtutum Patru, Clarissime D. Doctor, laboriosam Spartam Decanatus in Philosophica Facultate promptus suscepisti, exornasti, Cursum philosophicum Bialae et Cracoviae praelegisti, ex eoque Quaestiones menti D. Thomae conformes, ad disputandum publice proposuisti. Accessit tandem praeclara informatio Illustris. et Magnificor. Iuvenum Demetrii Georgii et Constantini Christophori Korybut, Ducum in Wisniowiec et Zbaraz, quorum tenera ingenia, feliciter ad ornamentum Reipublicae excoluisti. Tantis in Peripato susceptis laboribus, ad Theologicam vocatus professionem; magno temporis tractu nobilissimos D. Thomae tractatus, omnesque libros Petri Lombardi, Magistri Sententiarum, clarissime explanabas ex iisque (iuxta institutum Inelytae Facultatis Theologicae) Quaestiones publicae velitationi proponebas. Quidquid difficultatum continet Theologia, sive Scholastica, sive Expositiva, sive Polemica, sive Moralis, totum id tuus intellectus lustravit et varias excussit ac penetravit materias. Ut autem virtus tua immortalia honestamenta, merita praemium, et labores exantlati insignia honorum recipebant, bonis avibus adiisti Romanam Urbem, in eaque publicam doctrinae testimonium, Lauream Doctoralem in Theologia, maxima cum nationis Poloniae laude et virorum eruditissimorum approbatione es consecutus. Gratus fuisti, Clarissime D. Dotor, Alexandro VII. Summo Pontifici, qui te ad oscula pedum et ad alloquium admisit et benedictionem apostolicam impertiit. Illustris. et Reverendiss. Joanne Gembicki, Antistes Plocensis... Te ad suam invitabat aulam. saeviente Marte Suecico, cuius singularia benevolentiae semper experiebaris argumenta, quando eruditissimas Conciones, Theologicis resertas materiis, in praesentia ipsius ad populum habebas. Tunc tua Sacra eloquentia floruit et maxima fructuum Christi fidelibus attulit incrementa.“ Jagiell. — Ossol.

— Quaestio Astronomica, De Motu Lunae Publicae Velitationi In Alma Academia Cracoviensi Regni Poloniae Generali Schola. A M. Stanislao Slachetka Leopoliensi Philosophiae Doctore. Permissu Magnifici D. Rectoris Exposita. In Peraugusto Iagelloniae Aulae DD. Theologorū Lectorio. Cyclo Solis VI. Cyclo Lunae XVI. Indictione II... Epephi 20. Hora 14. Craco-

viae, Epochâ Verbi Incarnati. 1649. w 4ce, kart 8.

Na odwrocie tyt. pod herbem (piękny miedzioryt) podpisał wiersz Andreas Belza stud.

Ded. Georg. Alexandro Comiti ab Ostrorog Principis Vladisl. Dominici Ducis in Ostrog et Zaslaw, Comitibus in Tarnow, Palatini Crac. Capitanei, nepoti ex fratre.

Chwali stryja za jego przywiązanie do Akademji. Mówi, że wraz z Jak. Sobieskim bronił jej przed Jezuitami. Ojciec jego kształcił się w Zamościu i Krakowie i zwiedził obce kraje. Wspomina Mikołaja Ostr. dobrodzieja Uniw. i stryja Stan. Ostroroga, który wystawił Mausoleum u Frauciszek. we Wrocławiu. — Kwestja astron. zaczyna się: Utrum Coelo Lunae plures orbes distincti...

Na końcu herb Uniwersytetu krak., a pod nim: Rex Vladislans dedit haec duo sceptrâ Iagello, haec eodem rex Ioannes Casimirus adornat. Sub felicissimis auspicijs... Stanislai Rozycki... rectoris.

Ossol. — Zamoj.

— Stephanoma Triumphale In Amoenissimo Almae Academiae Cracouien: Helicone A Musis contextum; Et Clarissimo, ac Excellentissimo Domino, D. Ioanni Wolphowicz Philosophiae, & Medicinae Doctore, Iasoni Vigilantissimo, E Nationibus Exteris cum aureo Sapiëntiae vellere redeunti, Ab Ignatio Stanislao Slachetka Leopoli: in Alm: Acad: Crac: Iuris, & Philos: Studioso Consecratvm Anno à Partu Virginis 1641. Mense Iun. Cracoviae, In Officina Andreae Petricouij, S. R. M. Typographi. w 4ce, kart 4 nlb.

Na odwr. k. tyt.: Applausus Apollinis, Mercurij, Stagiritae, Aesculapij; u dołu podpisany: Aurelius Ioannes Alembek Leop: Philos: & Iuris Studiosus. Na k. 2iej: Poeta; od 2 v. do końca: Ode Tric: Te-trast. Jagiell. — Ossol. — Zamoj.

— ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΠΟΛΕΜΙΚΟΣ. Sev Corona Militaris, Ex Pretiosis, & illustribus contexta vnionibus, Quam Ingenuo ac Venerabili Domino, Iacobo Kravs Leopolitano, Cum inter festos gratulationum accentus, solennesq; applausus, in Florentissimâ, ac Celeberrimâ Vniuersitate Cracoviensi publicè secundâ Philosophici honoris laureâ Conferente Excellentissimo & Doctissimo Domino, D. Iacobo Svski Collega Minore, Praeposito ad Aedes S. Adal-

berti. Coronaretr. Stanislavs Slachetka Leopoliën: Artium Liberalium Magister, & Philosophiae Doctore, Amicus & Indigena dedicauit. Anno à Nata Sapiëntia M. DC. XL. VI (1646). (B. m. dr.) w 4ce, kart 6 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb m. Lwowa i dziesięciowiersz. Na drugiej karcie: Proloquium ad... Iacobum Kraus (prozą), od 3ciej k. ustępy zaczynające się prozą, a kończące wierszem z tytułami: Carbunculus, Iaspis, Sapphirus, Opalus, Achates, Pantarba, Eumetris, Scyrus i Synadites.

Na końcu: Sub felicibus auspicijs... Laurentii Smieszkwic... rectoris...

Czartor. — Jagiell. — Ossol. — Zamoj.

— Syncharma Gratulatorium Qvod Perillustri, Clarissimo, & Admodum Reuerendo Domino, D. M. Ioachimo Speronio, Sac: Th: Doct: & Fundationis Oblancouianae Ordinario Coursus Theologici Professore, Ecclesiarum Collegiarum, Omnium SS. Praeposito, & S. Floriani Decano, Mariano in Ecclesia Cathedrali Cracouiensi Concionatori, Regalis Contubernij Iagelloniani Prouisorii, ac Inelytae Domus Collegij Maioris Seniori Patri. Dum sub auspicio Omne, & Nomine Magnifici, Clarissimi & Excellentissimi Domini, D. M. Francisci Rolinski, Philos: & Medicinae Doct: & Professi: Ordinarii, Consulis, & Studij Almae Vniuersitatis Cracouiensis Generalis Rectoris longè Vigilantissimi. Pro loco inter S. T. Doctores, in Celeberrimâ Acad: Crac: consequendo, grauissimam Quaest. De Satisfactione Christi Domini, In Peraugusto Serenissimi ac Inuictissimi Vladislai Iagellonis olim Regis Poloniae, & Magni Lithuaniae Ducis Archiatheneo, atq; amplissimi Senatus Academici frequentia publicae velitationi proponeret. M. Stanislavs Slachetka, Leopoliën: Philosophiae Doctore, Collega Minor, ac Ordinarius Eloquentiae Professor, debiti cultus & observantiae ergò Patrono, Et Praeceptorii Colendissimo Exhibuit. Cyclo Solis XV. Cyclo Lunae XXVI. Indictione Romanâ XI. Pharmuthi XV. Hora 12. Epochâ Verbi Incarnati. 1658. Cracoviae, In Officina Schedeliana. fol., kart 2 nlb.

Na odwr. k. tyt. przedmowa do Speronowica, w której chwala jego wykłady poświęcone św. Tomaszowi z Akwinu i Piotrowi Lomb. Mówi, że uzyskał doktorat w Rzymie (magno cum nationis Italicae applausu). Wychwala też jego kazania, panegiryki i dysputacje. Na k. 2 wiersz, w którym występują nazwiska Opatowskiego, Stanisława Jurkowskiego, Andrzeja Kucharzkiego i Wojciecha Dąbrowskiego.

Jagiell. — Ossol. — Zamoj.

— **Threny Żalodne Przy Smutnym Pogrzebowym Akcie, Wielkich Cnot Mátrony pobożnie zmarłej Iey Mosci Paniey, Zvzanny Mvcharskiej Ślawney niegdy Pamięci, Przeznacznych Rodziców P. Wincentego Schildera, Y Paniey Ivstiny Temberkowej Vkochanej Corki. Dożywotnego zaś Przyjaciela I. M. P. Piotra Mvcharskiego Filozofiiy y Medycyny Doktorą, w Ślawney Akadémiey Krákovskiej Professorą, I. K. M. Phi-zyká. Od iednego z zyczliwych Przyjaciół St (anislawa) Sl. (achetki) K (ollegi) W. (iększego) ná oświadczenie Kondolenciey prostym na prętcie wyrażone Rytmem, á Pozostały Krwi ná vtulenie serdecznego żalu Ofiarowane. W Kościele Fárnym Krákovskim, v Pánney Máryey w Rynku. Roku Páńskiego, 1659. Dnia 10. Máia. W Krák: v Wdowy y Dziedzic: Fránciszka Cezárego I. K. M. Typ. fol., kart 2 nlb.**

Tytuł i cały tekst w ozdobnych ramkach.

Wiersze zaczynają się na odwr. k. tyt.: **Threny Żalodne. —** Córnka zmarłej była za Śleszkowskim, medykiem i radeją.

Jagiell. — Ossol.

— ob. Bardziński Wojc. Ignacy (Constellatio 1665) — Castelli Leopold. Daniel (1665) — Leopolda Ignacy Stan. (1641) — Sleszkowski Wojc.

Żebrawski Bibliogr. matemat. str. 291. — Maciejow. Piśmienn. III 838. — Muczkow. Statuta.

Slachtowic ob. Szlachtowic.

SLACKI Kazimierz Kanty. Hastae Sarianae ad metam honoris in Perilustri et Reverendissimo Domino, D. Andrea de Nadole Łacki. Infulato Olycensi Gnesnen. Lovicien. Canonico, Siradien. Radomien. etc. etc. praeposito, Supremi Tribunalis Regni Vice Praesidente collimantes. Officioso plausu et calamo, Coloniae Academicae Olycensis

nomine, opera M. Casimiri Cantii Slacki Phil. Doct. Rhet. et Dialect. in eadem Colonia Professoris, Canonici Olycensis. Adumbratae. Anno militiam humanae Vitae aggressi Numinis MDC.LXXXVIII (1688). Die... Zamosci Typis Academicis. fol., k. 6 nlb.

Na odwr. tytułu herb Jelita. Pod nim 4 wiersze podpisał Józef Franciszek Porczyński Stud. Olycki. — Jędrzej Łacki Infulat Olycki był synem Remigjusza sędzięgo tezewskiego. Zamoj.

— **Ligium obligati pectoris, faventissimo praeceptoris perillustri, et admoudum Reverendo Dno D. M. Francisco Casimiro Grabowicz. Philosophiae Doctori, eiusdemque rationalis in alma Universitate Zamoscensi, ordinario professori, Canonico Zamoscensi. Dum in augustis eiusdem insignis Collegiatae aedibus primum incrementum Deo immolare sacrificium, stylo, et cultu aequo demissis, per Casimirum Cantium Slacki, Artium et Philosophiae in alma Universitate Zamoscensi Baccalaureum. Praesentatum. Anno Praesentatae Mundo Salutis. MDC.LXXX.V (1685). Die 19. Octobris. Zamoscii Typis Academicis. Imprimebat Joannes Jarmuzewski. fol., kart 5 nlb.**

Na odwr. str. tytułu herb Kolegijaty zamajskiej. Niezgrabna rycina wystawia Chrystusa, w którego bok wkłada palec S. Tomasz. Pod tem 4 wiersze łac. podpisał Andrzej Trzeciński chorążyc horodelski, student peotyki.

Jagiell. — Zamoj.

Ślad jedyny szkół ob. Brodensis (1640).

Ślad sławy ob. Żegocki Mik. (1690)

Śladkowska Anna ob. Dachnowski Jan Karol (1627).

Śladkowski, poseł do hetm. Żółkiewskiego ob. Poselstwo (1610).

ŚLADKOWSKI Abraham Jan. Brevis Collectio Doctrinae Christianae, desumpta ex summis & in facultate Theol. praestātiss: Authoribus, cuilibet hominū statui, conditioni, nec non vniuersis Christi cultoribus apprime necessaria, vsuiq; magno futura. Studio, & labore, P. Fr. Abrahami Sladkowski Dei & Apostolicae Sedis gratiā Episc. Citren.

Suffragan. Chelmeń. S. Theol. Licentiati ex Ordine Praedicatorū assumpti. Zamoscii, In Typographia Academiae, Anno D. 1624. w 8ce, k. 8 nlb. i 83 lb.

Dedykacja autora Janowi Albertowi, biskupowi warmińskiemu, synowi króla Zygmunta III. obejmuje 5 kart. Na k. 7 i 8: Benevolo lectori z datą: Crasnostauiae, Calendis Januarii Anno 1624.

W znanym mi egz. Uniw. warsz. oprawiono razem na końcu: Vitae spiritualis compendium (2 karty), Exercitium matutinum z datą na końcu: Crac. in domo Clericorum Ordinandorum consue: 1609. Ianuarii 2. (1 karta) i Examen conscientiae vespertinum (1 karta). Warsz. uniw.

— ob. Abrek Andr. (Epicedion 1633).

Ślady historyczne o zabobonach starożytnych narodów. Warszawa u Dufoura 1794. w 4ce.

Ob. Contant d'Orville (XIV, 389).

— ob. Gawłowicz J. (Skiwskiego 1717)—Kałowski Marc. (Sławy 1701)—Kawczykiewicz M. J. (enót 1690)—Poniński F. (przodków 1694).

ŚLĄKA Stanisław. Theoremata Metaphysica. A Stanislao Ślaka Philosophiae & Jurisprudētiaē Auditore. Pro Renouatione Studiorum aestiua, in Alma Academia Zamoscensi publice ad disputandum Proposita. Praeside M. Nicolao Czarnosz Philosophiae Doctore & Professore, Canonico Zamosceń. Zamosci Anno Domini MDC.LX (1640). Prid. Non. Junij. In Officina Typographica Academiae Zamoscensis, w 4ce, k. 7 nlb. (sygn. Bii).

Na odwr. str. tytułu herb Komorowskich, pod nim dystych. — Przypis Adamowi Komorowskiemu Kanonikowi krak. — Tez z metafizyki stawia autor sześć na temat pojęcia „ens”. Ossol. — Zamoj.

ŚLĄNKA (z Rudki) Mikołaj. Obraz Stárożytności zasług w Oyczyźnie Przeznaczonego Domu, Ich Mciow P. P. Branickich, Ná szczęśliwy Akt Małżeński zacnych Małżonkow. Iego Mości Pána P. Piotra z Ruseze Branickiego, Iey Mości Pánny, P. Anny Łyszkowskiej Wystawiony. Przez Mikołaja Ślankę z Rudki. W Krakowie, W Drukárni Fránciszka Cezárego, Roku Páńskiego 1648. w 4ce, k. 10 nlb. (Druk gocki).

Na odwr. k. tyt. herb Branickich „Gryf” i ósmiowiersz. Na Ziej k. przedmowa au-

tora. Od k. 3ciej do końca: Obraz starożytności... w 42 ósmiowierszach. Opisuje chwałę domu Branickich, wspomina biskupów i wojewodów; pełno ich na Rusi, Litwie, W. Polsce, Prusiech, Małoszu (sic) domów skoliigaonych. Wspomina, że Piotr Bran. był ćwiczony w Marszowej Pal-lady szkole. Służył w Hiszpańskim wojsku. Znają go i włoscy xiążęta i mieszczanie jako kawalera enego.

Maciej. Piśm. III 862.

Ossol. — Warsz. uniw.

Śląsk ob. Schlesien, Silesia.

Ślaska Anna z Remacków ob. Odrowąż Jacek (1759).

Ślaska Janowa ob. Arnaud Fr. (Od-poczynki).

Ślaska Marjanna z Remacków ob. Odrowąż Jacek (1759).

Ślaski Adamus ob. Ceypler Kazim. (Turres 1704).

ŚLASKI Bernard. In Laudem B. Joannis Cantii, Regni Poloniae, Magniq; Ducatus Lithvaniae Patroni, Principalis Studii Almae Universitatis Cracoviensis, necnon Filiae ejus Academiae Lubranscianae Posnaniensis Patriarchae. Oratio. Redeunte suorum Solennium die, In Basilica Cathedrali Majoris Poloniae Posnaniēsi Coram Illustrissima Praelatorum et Hospitum corona. Ore facundo. M. ac Generosi Bernardi Slaski, Póseos Auditoris. Convictus Szoldrsciani Alumni. Pro-lata. Annō Domini MDCCLXV (1765). Posnaniae, Typis Academicis. w 4ce, kart 18 nlb. (ark. C1).

Na odwr. k. tys. herb Szoldrskich „Łodzia” i dwuwiersz z Sarbiewskiego Lib. I. Lyricorum.

Dedykację genealogiczną Szoldrskiemu podpisał Franc. Stan. Kostka Kolendowicz Convictus Praefectus. (On jest zapewne autorem).

Oratio od k. 10 zaczyna się słowy: Quod veteri consuetudine.

Joher 5495. Jagiell. — Ossol.

ŚLASKI, poseł krakowski. Głos J. W. Jmci Pana Slaskiego Szambelana J. K. Mei Posła Woiewodztwa Krakowskiego Delegowanego de examinu Kommissyi Skarbu Koronnego. Na Sessyi Dnia 17. Października (1782) Miany.

— Toż:... 4 Listopada 1782 Roku.

Ob. Zbiór mów różnych... (Wilno 1782).

— Głos Jasnemu Wielmożnemu Śląskiemu, posła województwa sieradzkiego na sessyi sejmowej dnia 13. stycznia roku 1789. miany. (Na końcu:) W Warszawie, w drukarni uprzywilejowanej Michała Grölla, księgarza nad. J. K. Mci. fol., k. 1.

Czartor. — Bibl. XX. Mias. w Krak. — Zieliń.

— Mowa J. W. Jmci Pana Śląskiego Szambelana J. K. Mci, Posła wództwa krakowskiego, jako delegowanego do roztrząśnienia czynności kommissyi edukacyjney przy zdawaniu z nich sprawy na sessyi w Izbie senatorskiej d. 26 października miana. (18) w. fol., k. 1.

— Mowa J. W. Jmci Pana Śląskiego Szambelana J. K. Mci, Posła wództwa krakowskiego na sessyi sejmowej w Izbie poselskiej dnia 2. marca listop. r. 1786 miana. 1786. fol., k. 1.

— Mowa na Sessyi przed Stanami skonfederowanemi Rzeczypospolitey d. 16. października miana. Warszawa w Drukarni P. Dufour (1788?). fol., 1 arkusz.

O aukcję wojska.

Bran. — Kras. — Ossol. — Warsz. uniwers.

— Mowa J. W. Jmci Pana Śląskiego Podkomorzego Nadwornego J. K. Mci, posła za województwa krakowskiego na sessyi przed Stanami skonfederowanemi Rzeczypospolitey Dnia 3. listopada 1788 R. miana. (1788). fol., k. 2 nlb.

— Toż... dnia 22. listopada 1788. fol., kart 2 nlb.

— Toż... dnia 24. februarii 1789 miana. fol., kart 2.

Branic. — Czartor. — Ossol.

ŚLASKI (Szlaski) Szymon (Symon). Y ia zprzymiam weselu Krzysztofa Korsaka Stolnika połockiego y Szezęsney Rudominowny Woyszczanki braclawskiej. Wilno, u Jana Karcana 1607. w 4ce.

Maciej. Piśm. III 493.

— Pamiętka Albo Colmny Nieśmiertelności Wielmożnemu Panu, Panu Janowi Cárolowi Chotkiewiczowi, Hrabí z Szklówá, ná Byehowie. Hetmanowi

Naywyższemu Wiel. Xięst. Litew. Stároście Zmudskiemu, zc. zc. Wielkiemu. Rzeczyposp. miłośnikowi, szczęśliwemu nieprzyjaciół pogromicielowi, czynnemu Oyczyzny obrońcy y strożowi. Dobremu Hetmánowi, dobremu Zolnierzowi. Y Cnemu Rycerstwu Polskiemu y Litewskiemu. Sercem śmiálemu, práwicá dzielnemu, przewagá bystremu, dzielnością nieśmiertelnemu, zc. Z Zwycięstwa Nád Książęty Sudermánskim, y Luneburkskim, z ich Hetmáný, Lynderzonem y Mánswaldem, dniá 27. Septem. S. Stánisławowi dedicowanego Roku 1605. w Inflanécich pod Kircholmem otrzymanego. Przez Symona Śląskiego Rycerstwu wszystkiemu zyczliwego y powolnego slugę. Postawione. Eccles. 44. Laudemus viros gloriosos, & parentes nostros in generatione sua multam enim gloriam fecit Dominus. (B. m. dr. i r.) (1606). w 4ce, k. 6 nlb.

Na odwr. k. tyt. dedykacja autora wierszem Janowi Karolowi Chodkiewiczowi, hetmanowi W. X. L. podpisana: Symon Szlaski. Od k. 2 Colmny: I. Jego Mości Pánu Hetmánowi; II. Jego Mości Książęciu Kurlándskiemu; III. Jego Mości Pánu Láckiemu; IIII. Towarzystwa roty J. M. Pána Hetmáná; V. Roćie J. M. P. Woiewody Trock. Alexán. Chotkie; VI. Jego Mości Pánu Janowi Sápieżie; VII. Jego Mości Pánu Dąbrowie; VIII. Jego Mości Pánu Niewiarowskiemu; IX.... Kosakowskiemu; X.... Boruchowskiemu; XI.... Giedroyćowi; XII.... Wielánowskiemu; XIII.... Gąsiewskiemu; XIV.... Dziłkowskiemu; XV.... Wilczkowskiemu; XVI.... Roćie; XVII.... Roćie pieszey... Niewiarowskiemu; XVIII.... Wincentemu Woynie, porucznikowi Roty... Hetmáná; XIX.... Młodzkiemu, porucznikowi Roty... Woiewody Trock. Alex. Chot.; XX.... Sołomskiemu y Repeckiemu, porucznikom rot Jego Mości Pána Láckiego; XXI.... Ianowi Czdowskiemu, porucznikowi roty... Niewiarowskiemu; XXII.... Jánuszowi Kiszce; XXIII.... Białożorowi; XXIII.... Woyciechowi Mostwiłowi; XXV. Ráytarom; XXVI. Tátarom; XXVII. Rycerstwu wobec wszystkiemu; XXVIII Rycerstwu vkrwáwionemu ábo ránnemu; XXIX. Rycerstwu zbitemu ná śmierć. (Tu wspomina śmierć Mickiewicza i Skrzetuskiego). — Wreszcie: Mogiła Zbitym... Folga do wszystkiego Rycerstwá i Rytm zazdrości. Są to więc krótkie epigramy uwieczniające zasługi tych, co odznaczyli się w walkach inflanckich.

Na k. Aiiij użyte słowo „witezowie“ w znaczeniu rycerze, bohaterzy.

Benk. I 12, — Siarczyń. Obraz. II 193. — Kraszew. Wilno IV.

Czartor. — Krasińs. — Ossol.

— Satyr Wesoly z Kraiow Litewskich Na Kolede. Jego Mosci Panu Hieronymowi Chodkiewiczowi. Wielkiej czerstwości, wielkiej vkladności, y wielkiej nádzieie. Osmletnemu Synowi. Jáśnie Wielmożnego Pána, Pána Janá Cárola Chodkiewiczá, Hrabí ná Byehowie, z Szklówá y Myszy. Zmoydzkiego y Derptskiego Stárosty, Hetmana náywyższego W. X. Lit. y wszystkiej ziemie Inflantskiej generalnego Komisarza etc. etc. Z Winszowaniem. Láski Bożey, dobrego zdrowia, przyázní ludzkiej, w cnotách pomnożenia, y ná wšem błosławienstwa (sic) Pańskiego, w hojne, wesole, á nieśmiertelne látá, Od Symona Śląskiego, slugi náyniższego. Napisany. W Wilnie Roku szczęśliwie zaczętego 1606. D. 3. Jan. w 4ce, k. 4 nlb.

Na odwr. k. tyt. dziesięciowiersz na cześć Hieronima Chodkiewicza. Na k. 2iej zaczyna wierszem: Satyr, potem 9 Mus, pod każdą wiersze, kończy wierszem Satyr.

W wierszu „Satyr“ sławi Karola Chodkiewicza. Małego Chodkiewicza nazywa Jarozsem. W końcowym wierszu Satyr obiecuje nieść Chodkiewiczowi upominki: „nie złoto... ale kasztany, przy nich orzech y migdały i szkarłatne posiemki, pomarańczę wspaniałą, i winia... i jabłko dojrzałe... pigwa, broskwinia, s tymi małony dostała“.

Wiész. H. lit. VII 139. — Kraszew. Wilno IV 181. — Juszyń. II 189 (mylny ma tytuł). — Maciej. Piśmienn.

Krasińs. — Ossol.

Sława Kwitnącey Młodości Dojrzała W Młodym Aragonskiego Krolewica Jakvba Ale w Pobożność i Naukę, i Męstwo, dojrzałym wieku Dawniejszych czasow Świátu pokazána. A teraz w Naiasniejszym Polskim Krolewicu Jakvbie Z wielką Nadzieją i Pocięchą Sarmackiego Narodu Odnowiona A na Scenę od Szlachetney Młodzi Koleium (sic) Iarosláwskiego Soc: Jesv podana Roku Którego w Boskiej Swojej dzielności dojrzały Kwiat P(ąński?) Świátu zakwitnął. 1682. fol., k. 2 nlb.

Program teatralny. Trzy akty, prolog, antyludium i interludia. W akcie III występują

Lech i Piast. W górnej scenie graje aplaudują Janowi III. Ossol.

— ob. Boczyłowicz Jan (po Szreniawie 1675) — Duńczewski (Collegium warszaw. 1761) — Fama (czyli Xiążąt 1787) — Giełgud Kaz. (Sewerynowej 1638) — Głoskowski M. (Leszczyńskiego 1636) — Juniewicz (Korony 1733) — Paszkiewicz Jan (Woyny 1649) — Piekoszowczyk J. (Anny S. 1610) — Potocki St. (imion 1775) — Rzetowski Er. (losu 1605) — Sapieha Jęd. (na zwycięstwo 1592) — Szuka A. (w imieniu 1711) — Siesicki Michał (nieśmiertelna Bol. Krzyw. 1693).

Ślavytcensis (ecclesia) ob. Abramowicz Jerzy (1776) — Scheidemantel Jacobus (Acta conventuum 1776).

Sławecka Regina ob. Koszucki Seb. (Repotia 1634).

SŁAWEK Antoni Franc. A. D. O. M. H. Arcana Philosophiae Rationalis, Scire Volentibus Communicata et sub felicitibus auspiciis Magnifici Perillustris ac Admodum Reuerendi Domini, M. Andree Kvcharski, S. Th. Doctoris et Professoris Ecclesiarum Crac: Cathedr: Canonici, et Collegiatae SS. Omnium Praepositi, Curati Prossouien: Scholarum Vladislauiano - Nouoduorscianarum et Contubernii Hierosolymitani Pronisoris, Canonizationis B. Joannis Cantii Procuratoris, etc. nec non Almae Studiorum Vniuersitatis Craconien: generalis Rectoris Vigilantissimi euulgata atq; Per V. Antonium Franciscum Sławek Art. et Phiae Baccalaureum cum assistentia M. Gregorii Ochabowicz, Collegae Min: Cursus Philosophici Vladislaviani Professoris in peraugusta D. Jagellonius Aula Anno reparatae Salutis M.DC.LXX (1670) Die 20. Aprilis. Horis pomeridianis publicae, Eruditorum Virorum, Clarissimorum et Doctissimorum Hospitū Crisi Exposita. (Na końcu:) Cracoviae, In Officina Haeredum Christ: Schedel S. R. M. Typogr. w 4ce, kart 8 nlb.

Nazwisko autora tak wydrukowane, że można czytać i Sławik. Na ostatniej karcie szych s herbem Uniwersytetu krak.

Jagiell. — Ossol.

— ob. Arteni Raf. C. (Triumphans 1672).

SŁAWEK Tomasz. Consecratio Sacramenti Eucharistiae Incomprehensa. Vnius Quaestionis Compendio Conclusa. Ex Distinctione octavae Libri Quarti Sententiarum, apud Scotum Subtil. Principem. Selecta. Denique A Fr. Thoma Sławek Ordinis Minorum de Observantia sub Patricio Adm. V. Patris Fr. Hieronymi Wolstinii, Diffinitoris Actualis Maioris Poloniae, & in Conuentu Varsauiensi: S. Theol. Lectoris, Publicae Disceptationi, in Ecclesia Sanctae Annae, Proposita. Anno Domini 1638. Mense Maio Die 16. w 4ce, k. 6 nlb.

Na odw. k. tyt. herb Kazanowski „Grzymała“ i czterowiersz. Dedykacja autora Adamowi Kazanowskiemu, kasztelanowi sandomierskiemu obejmuje 2ą kartę.

Warsz. uniwers.

Slaven ob. Anton Karl Gottlob (Erste Linien 1783—89).

Slaves ob. Potocki Jean (1792, 1793).

Slavi (Slavonica lingua) ob. Acta societatis Jablonovianae (1772, 1773) — Albertrandi — Arnold (1657) — Commentationes (1779—94) — Frenzel Mich. (Idola 1692, 1691) — Gatterer (XIV. 329) — Helmold (1556) — Jablonowski Józef Aleks. — Kohl Joan. Petrus (1729) — Lech — Ludtwig Joh. Petr. (Idola 1691) — Macedonia (1530) — Orbin Maurus (II regno 1601) — Papanek Georg (1780) — Priberio Vincent. (1532, 1595) — Sammlung — Sarmati — Sarnicki St. (Annales) — Schlözer — Sclavi — Sclavicae — Slavicae — Slavoni — Slavonia — Słowianie — Sudetis Joach. (De origine 1615) — Veranzio (Slovini 1606).

Sławianowski Andrzej ob. Szałcki Andrzej (Łzy 1662).

Sławianowski Gaspar ob. Mazurkiewicz Mathias (Quaestio de unitate formae 1626).

Slavicae ob. Jordan J. C. (Origines 1745) — Reinhardt J. P. (Provinciae 1754) — Stritter J. G. (Memoriae populorum 1774) — Oelrichs (lingua).

SŁAWIEC Andrzej. Kołęda na Nowe Lato, Szodry Dzień na rok dzisiejszy 1611. w Krakowie R. P. 1610. w 4ce, 1 arkusz.

W dedykacji do Jerzego księcia Zbarskiego Starosty Pińskiego podpisany Andrzej Sławiec, Bakał. Nauk. w przeczacny Ak. krak. — Por. Grochowski St.

Sławieński naród ob. Giziel Innoc. (Sinopsis 1674).

SŁAWIENSKI Stanisław (I). Assertiones de illustribus ac praecipuis iuris canonici articulis, personis, rebus, et iudiciis. Quas, Auspicio Deo Trino & Vno, Praeside Ferdinando Waizeneggero I. V. Doctore, Serenissimi Bavariae Ducis Maximiliani, & Consiliario, in celeberrima & Catholica Ingolstadtensi Academia Antecessore Iuris ordinario. Publicè discutiendas proponet. Stanislavs Slavvienski. In Acriasi Iurisconsultorum die (dopisano: 29) Maij, Anno salutis M.DC XVIII (1618). Ingolstadii, Ex Officina Typographica Ederiana, apud Elisabetham Angermariam Viduam. w 4ce, k. 4 nlb., str. 88.

Na odw. karty tyt. rycina przedstawiająca ołtarz, w środku którego herb Gembickich „Nałęcz“ w kartaszu z krzyżem i kapeluszem, po bokach postacie dwóch biskupów w strojach pontyfikalnych (św. Piotr z wiosłem i św. Stan. z Piotrowinem). Dedykacja autora Wawrzyńcowi Gembickiemu, arcybisk. gnieźn. obejmuje 3 karty. Datowana w Ingols. Ibid. (sic) Maij 1618. Rozpoczyna Argumentum. Tu wyjaśnia, że wyjął z przepisów kanon. o osobach, rzeczach i sądach pewne tezy, służące do oświeślenia istoty władzy papieskiej (potestas vero ecclesiastica maior ac sublimior est saeculari).

Rzecz podzielona na trzy capita: Caput I de personis; II de rebus (od str. 26); III de iudiciis (od str. 69). Każdą część poprzedza wierszyk łaciński do autora. I tak na str. 2: Cognato suo de personis disputante applaudit Joan. Gembicki. — Na str. 25: Stephanus Krzycki (również krewny). — Na str. 68: Matthias de Varzimow Sokolowski.

Każde caput dzieli się na tezy (tych jest razem 100), a pod każdą tezą są odsyłacze do źródeł i do literatury. Omawia takie kwestje jak władza i wybór papieża; władza biskupów, opatów i plebanów; militum teuton. ordo (XXV), kościoły i dobra kościelne, beneficja, dziesięciny, istota i rodzaje różnych umów, sądownictwo ko-

ścielne i cywilne, przestępstwa i kary kościelne. Poziom pracy, uwzględniającej w dużym stopniu także i prawo rzymskie, wyższy niż w współczesnych „quaestiones“ krakowskich. Czyni to zrozumiałem wędrowki do katolickiego Ingolstadt.

Na końcu cenzura i pozwolenie dziekana wydziału Kaspra Denicha.

Joher 7301. — Bentk. II 252.

Bibl. kapit. gnieźn. — Jagiell. — Ossol.

— **XAPIETHPION** Ob Favstvm. Fortvnatvmqve Illvstrissimi Et Reverendissimi Patris Ac Domini D. Lavrentii Gembicki Dei Gratia Episcopi Cuiaviensis, Regniq; Poloniae Cancellarij &c. &c. E Culmensi sede, ad Cuiaviensem Aduentum. Qvod. Stanislaus Slavvienski, Collegij Posnaniensis, Societatis Iesu, eloquentiae Studiosus, panxit. Posnaniae In Officina Ioannis Wolrabi. Anno D. M.DCX. (1610). w 4ce, k. 10.

Na odwrocie k. tyt. herb Nałęcz, pod nim sześciowiersz łaciński. Na k. A₂ dedykacja biskupowi Gembickiemu. — Wierszem.

Bandt. H. dr. kr. p. II 71. — Siarczyński. Obraz II 97. — Wojciechowska Z dziejów książki nr. 146.

Jagiell. — Krasids. — Ossol.

— **Avspicatus Ingressus Ad Almam Metropolitanam & Primatiale Gnesnense Ecclesiam Illvstrissimo Principi, & Reverendissimo Domino, D. Ioanni a Lipie Lipski Dei & Apostolicae sedis gratia, Archiepiscopo Gnesnensi L. N. Regni Poloniae Primati, primoq; Principi. Per Illvstrem, & Admodvm Reverendvm Dominvm Stanislavm Slavvienski, Cancellarium, Gnesn. Posnaniensis: Lanciceni: Canonicum, S. R. M. Secretarium, nomine Venerabilis Capituli eiusdem Ecclesiae congratulatus. Die 22. Mensis Augusti, Anno Domini M.DC XXXIX (1639). Posnaniae, (Albertus Regulus Typ.). w 4ce, k. 10 nlb.**

Na odwrocie k. tyt. herb kapituły gnieźn. i czterowiersz. Dedykację kapit. gnieźn. podpisał: Albertus Regulus Typ: Posnan. Czartor. — Horodec. — Jagiell. — Ossol.

— **Theses ex universa Philosophia.** Ingolstadii, przed 1618.

Wspomina o nich w dedyk. do Gembickiego, zamieszczonej w Assertiones.

— ob. Rostworowski Jak. (Technopaegnon 1619).

Korytkowski III 537.

SŁAWIENSKI Stanisław (II). Oratio In laudem Praesentationis B. V. Mariae, per Magnificum ac Generosum Dominum Stanislaum de Sławno Sławvienski, Subdapiferidam Ducatum Zathoriensis & Osvecimensis. Scholae Poéseos Auditorum In Capella Contubernii Hierosolymitani Ipso Praesentationis die Sub Assistentia M. Valentini Joannis Cantii Podzynski Philosophiae Doctoris, ejusdemque ac Poéseos in Classibus Vladislaviano-Novodvorscianis secundarum horarum Professoris Contubernii Hierosolymitani Senioris. Dicata. Annò Domini 1767 11 Calendas Decembris. Cracoviae Typis Seminarii Academico Dioecesanii. w 4ce, k. 8 nlb.

Ded. Antonio Krzapanowski Th. D. et Prof. Univ. Seniori.

Joher 5504.

Jagiell. — Ossol.

Sławik Antoni Franc. ob. Sławek Ant. Fr.

Sławikowski Justyn ob. Schonaeus A. (Epigram. 1608).

SŁAWIENSKI Augustyn, Bazylianin. Institutiones Arithmeticae Ab Augustino Sławvienski Hieromonacho Basiliano AA. LL. et Philosophiae Doctore, Eiusdemque Atque Matheseos In Monasterio Zamoscensi Actuali Professore. Methodò quoad fieri potuit facillimà: Elucubratae Usibusque Scholasticae Juventutis Accomodatae. Annò Domini MDCCLXXXII. Cum Superiorum Permissu. Zamoscii Typis Academicis (1782). w 8ce, kart nlb. 34, str. 312 i kart 5 nlb. (Collectio errorum).

Dodane są 4 tablice w 4ce, znaczone stronomi 1) 181—182, 2) 193—194 3) 205—206, 4) 219—220. Stronicowanie mylone często, jednak ogólna liczba stron jest dobra. Pomyłki w stronicowaniu: str. 135 dwukrotnie, 142 opuszczona, po 194 idą strony znowu od 185, po str. 194 (powtórzonej) tablica III (str. 205—206); po str. 195 idzie 198, po 202 znowu 211, tablica IV (str. 219—220) po str. 214, str. 217—218 opuszczone, 219—220 powtórzone, po 297 idzie 296, potem 297, 300, 303, 300, 301, 302, 305, 304, 305, 308, 809, 308, 311 i 312.

Na odw. k. tyt. cytaty: S. Augustinus Libro de Doctrina Christiana, Cl. P. Paulinus Scholarum Piarum in Institutionum arithmeticarum praefatione i sześciowiersz podpisany: P. A. W. S. P.

Dedykacja: ...Francisco de Tranbenthal Kuczera Regnorum Galiciae ac Lodomeriae Gubernii Consiliario, obejmuje 11 kart; zaczyna się czterowierszem i ośmiowierszem. Na końcu podpisany Augustinus Hieromonachus. Potem idzie Monitum ad lectorem, Conspectus totius opusculi i Repertorium alphabeticum.

W dedykacji opowiada, że korzystał z biblioteki Kuczery i mówi o jego życzliwości dla Akad. Zam. Sam autor wykladał w tej Akademii Mathesi unitam Philosophiam. Powołuje się na swój specimen Phil. in propugnacione 1781 habitum. Podaje wiersze łac. na cześć Rainusa, Wolfa, Gusmana, Liesganiga. (W ciągu dzieła cytuje prace Lamy, La Caille'a, Sikorskiego, P. Ramusa, Columela, Jacquiera i innych).

Rzecz wyłożona w XIV rozdz.: o liczbach, o działaniach arytm., o ułamkach, o regule złotej, o proporcjach, de regula societatis, de reg. alligationis, de reg. falsi. Bntk. II 348. — Żebraw. Bibliogr. s. 468. Ossol.

— Propositiones philosophicae, metaphysicae, quas nomini Francisci Seraphici Maliński Pincernidae Volhyniensis dicatas in monasterio Luceo-riensi ad aedes S. Crucis Ordinis S. Basilii M. monachi Instituti ejusd. propugnabunt. Praeside Augustino Sławiński Hieromonacho AA. LL. et Phiae Dris ejusdq; junctae Mathesi actuali Professore. A^o 1779. dieb. mens. Iulii. Leopoli typ. Antonii Piller. w 8ce, sygn. A₇.

Z herb. Malińskich. — Dedykacja 3 karty. — ob. Hryniewiecki Met. (Assertiones 1781).

SŁAWIŃSKI Maciej Leliwa. Wieniec małżeński nowym oblubieńcom Maciejowi Załuskiemu y Zofii Dąbskiej. W Poznaniu 1624. w 4ce.

Niesiec. IV 124. — Juszyń. II 189.

Sławiński Stan. ob. Sławieński.

SŁAWIŃSKI Teodor Zak. S. Pawła Pustelnika. Aenigrama Sacratissimum Patris Aeterni.. Summa Omnium Mirabilium Unio Hypostatica... In assumptae Humanitatis compendio 1746. fol.

Warsz. uniw.

Sławkowska ob. Stypułkowski.

Sławkowski klucz ob. Kownacki Hipolit (1791) — Starożytności kopalni (1791) — Wiadomość.

Finkel III 2001.

SŁAWOCZYŃSKI Mozerka Salomon. Giesmes Tikeimuy Katholickam pri-diarancias... Auctore Salomone Mozerka Sławoczyński, Summi Pontificis Alumno. Vilnae Typis Academicis Soc. Jesu. A. D. 1646. w 8ce, kart 4, str. 156 i 112, kart 8 nlb.

Dedyk. łacińska do Jerzego Tyszkiewicza, Biskupa Żmudzkiego.

Są tu pieśni tłumaczone z polskiego. Między niemi 47 psalmów Dawida.

Jocher 7093. Tu odsyła do „not“ ale w notach nie dał bliższego opisu. Dzików.

— *Illustrissimo Ac Reverendissimo Domino, D. Georgio Tyszkiewicz, Dei Et Apostolicae Sedis Gratia Episcopo Samogitiae, SS. D. Nostri Praelato Domestico, ac eiusdem Pontificiae Capellae Assistenti, nec non Episcopatus Curonensis perpetuo Administratori, Trocensi Praeposito etc. etc. Elogium Natale Pro die XXIII. Aprilis Anno MDCXLVI* [U dołu tekstu:] *Illustrissimae ac Reverendissimae Celsitudinis Tuae Deo-tissimus cliens, et Alumnus Dioecesanus Samogitiae, Salomon Mozerka Słowaczynski, Philosophiae Rationalis in Alma Academia Vilnensi Societatis Jesu Auditor. Vilnae, Typis Academicis permissu Superiorum. (1646). arkusz fol.*

Na dole współczesny dopisek: Labor Casim. Kojalowicz S. J. Bibl. T. P. N. pozn.

Sławogórski Michał ob. Bogusławski Michał J. (Icon virtutis 1693) — Brocki Mathias (Decus laureae 1685) — Decisio (1701) — Ośliński Martinus (Splendor 1685).

Slavoni ob. Acta (1773—5) — Frisch I. (lingua 1727) — Pastorius (1685) — Slavi.

Slavonia reformata ob. Węgierski Andrzej (Libri quatuor 1679).

Sławospiew ob. Dębolecki A. (1634).

SŁAWOSZ Wojciech Gabrjel. Vox Catelli Pastoritii Penes Ovile Christi. Seu Controversia. Utrum in Polonia liceat absque periculo damnationis aeternae Magnatibus & aliis Nobilibus Polonis Catholicis in suis Oppidis vel pagis aedificare, vel aedificari concedere aut demum aedificatas fovere, tueri, Synagogas Lutheranorum & Calvinistarum & aliorum Haereticorum? Sola

ratione lucri, vel alicujus respectus Temporalis? Theologicè juxta mentem S. E. R. Decisa Ab Adalberto Gabriele Sławosz, S. T. L. & Ecclesiaste Montipolitano. Typis Monasterii Olivensis. Sac. Ord. Cister. Anno MDCLXXIX (1679). w 8ce, k. 8 nlb., str. 221.

Dedykacja autora: Stephano de Magna Chrzastow Wierszowski, Episcopo Posnaniensi od k. 2 do 5. Na k. 5 v. i 6: Benigno Lectori salutem. Na k. 6 v.: Approbatio in Archidioecesi Gnesnensi, data wana: Dabam Calissii die quo nata Vox clamantis in deserto Anno Domini 1678. Petrus Dunin, Soc. Jesu Theologus. Na k. 7 r.: Approbatio in Dioecesi Posnaniensi, Stephanus Moreski S. T. D. Can. Cath. D. Magdalena Praepositus Posnaniensis.; powołując się na sąd Dunina pozwala drukować 18/9 1678. Na k. 7 v.: Approbatio in Dioecesi Vladislaviensi podpisuje Joachimus Pastorius, Prot. Apost. Can. Chelm. Dec. Paroch. & Official. Gedan. & Pomer. Generalis, Praepos. ad S. Albertum, S. R. M. Secretarius. Na k. 8 r.: Sententja z Synesiusa in Epl. ad Presbyteros. Na k. 8 v.: Errata. Zaczyna Praeloquium.

Autor stawia szereg tez, odpowiadających negatywnie na postawione w tytule pytanie i dowodzi ich metodą scholastyczną. Na str. 30 przytacza przyw. Zygm. Augusta z roku 1507 (1), na str. 47 i 76 przyw. tegoż z r. 1568 — przeciw heretykom.

Kilkrotnie powołuje się na Kromera i Hozjusza. Na str. 181 przedrukowuje Hozjusza „Examen seu discussio articuli confederationis Serenissimo Henrico per haer. propositi“ (ob. tom XVIII 284). Od str. 197: Altera excussio ejusdem Confederationis pro instructione Henrici ad Ludovicum ducem Nivernensem missa.

Janoski Nachricht II 71. — Bntk. II 551. — Jocher 9618. — Freitag Analecta str. 869 (przytacza rozbiór tego dzieła, zamieszczony przez Idziego Stranchiusa Marken und Milchspeise, Leipzig 1702 str. 1099). Akad. — Bibl. Bodlej. — Branic. — Chrept. — Dzików — Jagiell. — Ossol. — Un. lwow.

Słęcki Jan, drukarz ob. Warszawicki Krz. (1579—1580).

Ob. o nim Abramowicz Cztery wieki 1927 str. 37.

— ob. Śleski.

Słęcki Wojciech ob. Constitutiones (1627).

SŁECHKOWSKI Andrzej Jan Kanty († 1786). Agere & pati sapientis institutum dum sub regimine Perillustris & Reverendissimi domini D. M. Antonii

Zołądzowski utriusque juris, Sacrae Theologiae doctoris & professoris, Collegae majoris, Cathedralis Cracoviensis Canonici, facultatum; Theologiae decani, medicae & philosophicae Procellarii, studii generalis Universitatis Cracoviensis magnifici Rectoris. M. Andreas Cantius Słeczkowski Philosophiae doctor, ejusdemque Regius, & Tylicianus Eloquentiae in Collegio Majore Professor, Cureloviensis scholasticus, interea facultatis philosophiae decanus. Primam in artibus liberalibus & philosophia lauream, praesente distinctissimorum hospitum frequentia in Divi Jagellonis aula VII. VV. DD. ejusdem laureae candidatis; I. V. D. Thaddaeo Jordan Stojowski. II. V. D. Paulo Camelin. III. V. D. Josepho Weyss. IV. V. D. Martino Bednarski. V. V. D. Thaddaeo Stojecki. VI. V. D. Paulo Kozłowski. VII. V. D. Andrae Rozborski. Ritu solemniter conferret. Oratione academica deductum. Anno 1770. Die 10. Mensis Aprilis. Typis Collegii Majoris Universitatis Cracoviensis. w 4ce, k. nlb. 6.

Na odwrocie tytułu wiersz podpisany: Norindus Chalcedonius P. A. ad VV. Primae laureae Candidatos.

Oratio zaczyna się: Si malorum originem. Jocher 1589.

Dzików — Jagiell. — Ossol.

— Agnus Podoscianus, in Celsissimo, Illustrissimo, Excellentissimo & Reverendissimo Domino, D. Joanne Gabriele Comite in Podosie Junosza Podoski, Dei & Sedis Apostolicae Gratia Archiepiscopo Gnesnensi, Regni Poloniae & Magni Ducatus Lithuaniae Primate, Primoque Principe, Legato Nato, Tynecensi & Paradisiensi Abbate, Aquilae Albae Equite, Originis, Sanguinis, Virtutum & Meritorum aurato vellere Praefulgens, felici Ecclesiae & Patriae omine Metropolitana super Lilia Primatialis in culmen Honoris Evectus, & Voto & Plausu Cracoviensis Scientiarum Universitatis officiosissimo calamò M. Andrae Cantii Słeczkowski, Philosophiae Doctoris, ejusdemque Regii, & Tyliciani Eloquentiae Professoris, Collegae Majoris, Ecclesiarum; Colle-

giatae S. Annae Cracoviae Canonici, Archipresbiteralis Cracov: Paenitentiarum, S. R. Majestatis Secretarii, Publici Sacrae Autoritate Apostolicae Notarii Celebratus. Cracoviae Typis Academicis Collegii Majoris. Anno Domini 1767. fol., k. 46 nlb.

Na odwr. karty tyt. pięć czterowerszy. Na drugiej k. przedmowa. — Od k. A panegyryk stylem nakamiennym, zawierający dużo informacji do życia Podoskiego i do jego rodziny oraz do rodz. Rokitnickich.

W egz. bibl. Warsz. idzie po tytule na osobnej karcie herb Junosza w różnych emblematkach na blasze wyrzytych. U dołu podpis: fec. Pr. Eleuth. Stay O. S. P. F. Ref. Crac.

Akad. — Jagiell. — Ossol. — Uniw. Iwow. — Warsz. Uniw.

— Chwała Boga w czci Świętych Jego, Kazaniem na Uroczystość wszystkich Świętych w Kollegiacie pod Ichże Imieniem założoney, przez X. M. Andrzeia, Kantego Sleczkowskiego, w Kollegium Większym Akadémii Krakowskiej Filozofii Doktora, Krasomowstwa Professora, Scholastyka Kurzelowskiego, S. Anny w Krakowie Kanonika, Olkuskiego Proboszcza, Ogłoszona. w Krakowie 1770. Roku. Dnia 1. Listopada. W Drukarni Akademickiej Kollegium Większego. w 8ce, k. 60 nlb. (sygn. G₂).

Na odwr. k. tyt. sentencje Iac. z Petr: Bles: ser: 33. Omnia SS. i Thom: a Kemp: de Discipl: Claustr: cap: 15. Sect: 2. Tom: 2. Dedykacja: ... Jacobo Gajewski... Canonico, Regalis Sacerdotii Annum quinquagesimum emenso... cała po łacinie obejmuje 3 k. Potem idzie Kazanie po polsku z tekstu: Laudate Dominum in Sanctis Ejus.

Jagiell. — Warsz. uniw.

— Illvstrissimo & Excellentissimo Domino, D. Stanislao Kostka, in Dembiani Dembinski, Provido Nieczujarum Genere (a) in Eundem cum Raviciis Sanguinem influente, de Patria contra Bohemos, (b) Russos, (c) & in Edigam Tamerlanis Ducem, (d) de suis domi atq; foris praeclarè merito, Boleslao Krivousto, triginta annos Regnante, quadragesies septies Triumphante, paucissimis suorum, plurimorum hostium Domitore, per Varsium Ursinum primum his Armis potito, (e) Viris pace,

bellòq; celeberrimis, (f) perennes honores suae debitos virtuti possidentibus; Vincentio Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinali, Gnesnensi Archiepiscopo, Regni Primate, Legato Nato, (g) Jacobo Regni Cancellario (h) Sandomiriensi Palatino, (i) post haec solia honorum, Cracoviensi Castellano, (k) Valentino Procancellario Regni & Castellano Sandecensi, (l) Supremo deinde Cancellario, (m) demum Cracoviensi Castellano, (n) Govorco, (o) & Tomislao, (p) Sandomiriensibus Palatinis, Jacobo, & Varsio, (q) ac Francisco, (r) Castellanis Voynicensibus, Mathia Livoniae Palatino, (s) Stanislao Chęcinensi Praefecto, Regni Tribunalis Mareschalco, (t) Albrachto Ducatus Zathoriensis Vexillifero, pietate tam in Deum, quam in Deiparam, in homines benevolentiam Incomparabili, Stephano Cathedrali Cracoviensi Canonico, Regni Coronarum Custode, Tarnoviensi Infulato, (u) Petro Cracoviensi Canonico, tandem Coronoviensi Abbate, (u) bellante Casimiro Rege Regni Sigilli Ministro, (u) Erasmo Cathedrae Cracoviensis Decano, in Sveciam Oratore, (u) Stanislao Regni Exercituum Rotmagistro, (u) Michaele Volchiniae Venatore, Prosovicensibus in Conventibus pluries Mareschalco, sub tempus interregni Judice, (u) Stanislao Districtus Xiążnensis Tribuno, (u) Francisco Cehovensi Capitaneo, (u) Stanislao, Chrystophoro, & Stephano Heroibus, (u) Thoma Curoloviensi Praeposito, (u) Bernardo Cracoviensi Vexillifero, (w) Jacobo & Andrea Filiis ejus Carrissimis, virtutum Haeredibus, Petro Castri Cracoviensis Judice, (x) Quinq; aliis S. Romanae Ecclesiae Cardinalibus, Archiepiscopis Duobus, Episcopis Quinque, Sexdecem Palatinis, Castellanis Triginta Quatuor, Supremis Mareschalcis Quinque, Regni Cancellariis Duobus, Tribus Supremis Thesaurariis; Orthodoxae Fidei Acerrimis Propugnatoribus, Caelo, Sponsis, Patriae, muneris, virtuti, naturae, Respondentibus, oris majestate, vitae integritate, sapientiam & bellandi ardore, apud Nostrates & Exteras Gen-

tes Commendatis. Dembinsciis, Oriundo. Arnolphi fortitudine, justitiā, prudentiā, humanitate, legibus rebellium, pacis turbatorum Repressoris, omni genere virtutum, Catholicae Religionis integritate, vitae probitate, morū felicitate Viri Optimi, Eximio Nepoti. Petri cum Lipsinscia Clarissimi Herois, veterani Militis, Colonelli strenui, ardori Fidei, amori Patriae intenti, Czechoviensis Praefecti, virtutibus nemini secundi, cari omnibus, Becensis primum, demum Osvecimensis, Castellani, probi, prudentis, industrii, Praestantissimo Filio. Dominici & Petri cum Constantia de Xięsciis Borkowa in flore aetatis Vocatorum in Patriam Amantissimo Patri. Joannis Cehovensis Praefecti, Arnolphi, Palatinatus Cracoviensis Pocillatoris, in Regem consiliō, in Regnum operā & pace Virorum, Defensorum Patriae etiam post funera superstitum, Aloysii à S. Stanislao Kostka quondam Josephi, in Regulari Scholarum Piarum Instituto Professi, vitae innocentiam, fervore spiritus, & post funera apparitionibus Clari, Aestimatisimo Fratri. Georgii cum Sophia de Pięglowsciis, Zbigniewiensi Capitanei, Josephi in Mokrzko Praepositi, Francisci ex Bobrowniecia, Ignatii ex Axakowna, bono communi, bonorumq; usibus Natorum, otiosorum nunquam, nusquam inutilium, Dignissimo Patruo. Joanni Stadniccio Cathedrae Cracoviensis Decano protine Belzensi Vexillifero, per Dembinsciam Joannis Filiam, Joanni S. Regiae Majestatis Cubiculario, Nepomuceno cum Wiesiolowscia, Cracoviensi Pincernae, Francisco Zathoriensi Vexillifero, Cracoviensi Vicepalatino, Francisco cum Morsztynia, Volbramensi Capitaneo, Joanni Venatori Cracoviensi, Francisco cum Hedvige Borkowna, Braclaviensi Vexillifero, Francisko cum Russocia, Pieczonoviensi Capitaneo, Petro Sacrae Regiae Majestatis Cubiculario, eruditione, constantiam, probitate, fide, Praestantibus Viris, Salubrium Consiliorum Ducibus, Auctoribus, Moderatoribus, Amore Conjuncto & Nomine. Lipsinsciis,

Stadnicciis, Lubomirsciis, Wielopolsciis, Xięsciis, Borkiis, Komorowsciis, Ozarowsciis, Konarsciis, Dobinsciis, Szembeciis, Slasciis, Axakoviis, Kwiatkowsciis, Walewsciis, Russocciis, Orłowsciis, Oborsciis, Bobrownicciis, Gołuchowsciis, Korycinsciis, Majis, Pięglowsciis, Ujeysciis, Paciis, Krzyzanowsciis, Tagoborseciis, Sierakowsciis, Chwalibogiiis, Ligęziis, Tarlonibus, Krainsciis, Kluszewsciis, Lipsciis, Guttiteris, Lubieniis, Ofinowsciis, Stokowsciis, Wodzicciis, Morsztyniis, Popielis, Załęccciis, Aliisq; praecelsis Nominibus. Gente Nobilissimis, Cognatione plurimis, famā maximis, Consanguineo, Affini, Colligato. Cultori justitiae Summo, Servatori honesti Optimo, in moribus Gravi, in factis Forti, in periculis Audaci, in dicendo Libero, Amicis Commodo, omnibus Aequo, ac sinè querela Viventi, in omni aetatis suae gradu Magno, in functionibus Reipublicae Praecellenti, eruditione & Eloquentiam summo Viro, innocentiam liberalitate, zelō & assiduis in Ecclesias beneficiis longè Illustriori, armis, virtutibus, ac meritis semper & ubiq; Florescenti, Castellano Voynicensi, Sancti Stanislai Episcopi & Martyris Equiti, in Exercitu Regni Loricatae Cochortis Colonello, plurimis documentis Amplissimo suo Protectori & Mecaenati, Cracoviensis Scientiarum Universitas Dissertationem Politicam de Felicitate Rerumpublicarum per M. Andream Cantium Sleczkowski, Philosophiae Doctorem, Tylicianum Eloquentiae Professore, Collegam Majorem Vocatum, in Ecclesia Archipresbyterali Cracoviensi Paenitentiarum, Publicum Sacrae Autoritate Apostolica Notarium, S. R. Majestatis Secretarium, dum pro loco in Collegio Majori obtinendo in publica Distinctorum Hospitum frequentia responderet; in solennem Senatoriae Dignitatis aggratulationem, perennē; suorum obsequiorum testimonium, Officiosissima cum recognitione, Anno Domini 1765. Die 31. Mensis Augusti D. D. D. (Na końcu:) Permissu Magnifici & Amplissimi Rectoris. Ex Typographia Col-

legii Majoris Vniversitatis Cracoviensis. w 4ce, kart 37 nlb.

Tytuł zajmuje 9 stron; wygląda to raczej na dedykację, a jednak wszystkie znane mi egzemplarze tak się zaczynają. Pierwsze 16 kart sygnowane) a (do) d₄ (, następnie 21 A do F. Na 5tej k. v. odpowiedzi na odsyłacze literowe w tytule od (a) do (x); wyjaśnienia w nich skąd czerpał wiadomości o rodzinie Dembińskich, — więc z Długosza, Paprockiego, Nakielskiego, Bielskiego, Okolskiego, Łaskiego, Miechowity, Przyłuskiego, Starowolskiego, Durjewskiego, Konstytucyj z roku 1576 i Andrzeja Kolendowicza (ob. Bibliografja t. XIX, str. 421). Od k. 6 do 16 dedykacja zaczynająca się: Illustrissime Castellane, Senator Excellentissime, Protector Amplissime.

Na k. 16 v.: Dissertatio politica de felicitate Rerumpublicarum. Cum ratio differendi totam vim habeat ab interrogatione, tum, hinc primo minutulam quaestionem opportune instituiamus: Utrum Politica Rerumpublicarum beatitudo in cultu Religionis, Principe Bono ac Sapiente, Magistratum aequitate, rerumque omnium abundantia consistat nec ne? ut ex iis, quae commode ad rem propositam adhiberi possunt; efficiamus, quae volumus. Effici vero speramus Conclusionibus, quas alia Corollariorum ampliant, alia restringunt...

Od k. 17 idę Conclusiones. — Jest ich IV, każda zaś Conclusio ma 5 Corollarjów. Po kolei broni tez, że szczęśliwość państwa zależy od poszanowania religji; od dobrego monarchy; od sprawiedliwości urzędów; od samośności i oświaty. Dowodzenie nadzwyczaj niedołężne (cytaty z pisarzy starożytnych i z Bibliji, rzadko powoływani nowocześni np. Bodinus). Cała rozprawa świadczy ujemnie o poziomie nauce, o ile ją porównujemy z współczesnym stanem zagranicą. Przytoczyłem tytuł w całości, bo jest również godnym uwagi jako signum temporis.

Akad. — Jagiell. — Krasiań. — Ossol.

— In Iustis Funeribus Perillustri olim Clarissimi et Admodum Reverendi Domini D. Michaelis Czyrnicki, Sacrae Theologiae Doctoris et Professoris, Collegae Majoris, Ecclesiarum; Collegiatae S. Floriani Clepardiae ad Cracoviam Custodis, Parochialium; Opatovecensis Praepositi, in Pobiedr Curati, Contubernii Starnigeliani Provisoris, Viri de Republica Literaria et Ecclesia Dei multum emeriti, maerentibus Ordinibus Academicis, in Collegiata S. Annae Cracoviae

Ecclesia persolutis; M. Andreae Cantii Slezckowski, Philosophiae Doctoris, ejusdemque Regii, ac Tyliciani Eloquentiae Professoris, Collegae Majoris, Ecclesiarum; Collegiatarum; Cureloviensis Scholastici, S. Annae Cracoviae Canonici, Collegialis Ilcussiensis Praepositi. Oratio. Anno Domini MDCCLXIX (1769) VI. Calendas Maji. Cracoviae Typis Academicis Collegii Majoris. w 4ce, kart nlb. 18 (D₄).

Na odwr. k. tyt. sentencja z Plutarcha in Consol: ad Apollonium. Na następnej karcie: Ad Integerrimos ultimae voluntatis vita in Domino Defuncti Doctoris et Sacerdotis Praestites epistola consolatoria s datą: in Collegio Majori Crac. 1769. Die 26 Aprilis.

W mowie są szczegóły do żywota zmarłego.

Oratio zaczyna się: Cum inevitabili humanae conditionis necessitate.

Jagiell. — Krasiań. — Ossol.

— Laudatio Theologiae circa solennem ad Doctoratum in Sacra Facultate inaugurationem Perillustrium Clarissimorum et admodum Revendorum Dominorum, D. M. Josephi Antonii de Clos, Sacrae Theologiae licenciati, cursus moralis professoris, Collegae Majoris, Siradiensis cancellarii, ecclesiarum; Collegiatae S. Floriani Clepardiae ad Cracoviam canonici ibidemque; festorum Salvatoris, et B. V. Mariae concionatoris, parochialis in Nasiechowice curati, Academiae Pinczoviensis, contubernii philosophorum nec non Scholarum Novodvorscianarum provisoris, D. M. Johannis Rygulski, sacrae theologiae licenciati, cursus polemicis professoris, collegae majoris, Lanciciensis cancellarii, ecclesiarum; collegiatae S. Floriani Clepardiae ad Cracoviam canonici, parochialis Vetero-corciniensis curati, Vniversitatis Cracoviensis generalis procuratoris, contubernii Geloniani et academiae Neo-Corciniensis provisoris, publici sacrae auctoritate apostolica notarii. Tertio semperque auspiciatissimo sub regimine Magnifici, Perillustri et Reverendissimi Domini, D. M. Jacobi Michaelis Marciszowski, juris utriusque doctoris et professoris, ejusdemque facultatis pro-cancellarii, collegii juridici

senioris patris, ecclesiarum, cathedralis Cracoviensis Canonici, collegiatae SS. OO. primicerii, parochialis in Koniusza curati, librorum per diaecesim Crac. censoris, ordinandorum et approbandorum examinatoris, iudicis synodalis, Contuberniorum; Regio-Jagelloniani, Jurisperitorum, necnon Academiae Tarnoviensis provisoris, Studii Almae Vniversitatis Cracoviensis generalis et amplissimi Rectoris. Laureas conferente doctorales Perillustri Clarissimo et admodum Reverendo Domino D. M. Antonio Nicolao Krzanowski, Sacrae Theologiae doctore et professore, ejusdemque; sacrae facultatis decano, almae universitatis Crac: seniore patre, ecclesiae S. Floriani Clepardiae ad Cracoviam praeposito, canonizationis S. Joannis Cantii procuratore, Contubernii Hierosolymitani provisoro, distinctissimis coram hospitibus senatuque academico in collegiata Sanctae Annae Cracoviensi ecclesia a M. Andrea Cantio Slezckowski, Philosophiae doctore, ejusdemque Regio, et Tyliciano eloquentiae Professore, Collega Majore, ecclesiarum; collegiatae Sanctae Annae Cracoviae Canonico, archipresbyteralis Cracoviensis Paenitentiaro S. R. Majestatis Secretario, publico Sacrae auctoritate Apostolica Notario dicta, ac iisdem Perillustribus Dominis, recenter Doctoribus renunciatis, patribus suis et mecaenatibus, in votivam supremi islius literarii honoris aggratulationem perenneque reverentis animi testimonium nuncupata. Anno Domini 1768. Die 9 mensis Februarii. Typis Collegii Majoris Vniversitatis Cracoviensis. fol., k. 12. Jagiell. — Ossol.

— Illvstrissimo excellentissimo & reverendissimo domino D. Andreae Stanislao Młodziejowski, Dei & Apostolicae sedis gratia episcopo Premysliensi. supremo regni procancellario, S. Stanislai episcopi & martyris equiti, protectori suo & amplissimo mecaenati, solemnem in cathedram pontificiam ingressum Cracoviensis scientiarum Universitas officioso sermone M. Andreae Cantii Slezckowski, Philosophiae Doctoris, ejus-

demque; Regii, & eloquentiae Tyliciani professoris, collegae majoris, ecclesiarum; collegiatae S. Annae Cracoviae canonici, archipresbyteralis B. M. V. Paenitentiarii, publici sacra auctoritate Apostolica notarii, Sacrae Regiae Majestatis Secretarii gratulatur. Annō Domini MDCCLXVII. Cracoviae Typis Academicis Collegii Majoris (1767). w 4ce, k. nlb. 47.

Czart. — Czetw. — Dzików — Jagiell. — Krasiań. — Ossol. — Zieliń.

— Miłose Oczyszny z Sprawiedliwością Złączona, W Rewolucyi Rzymskiego Państwa pod czas Zamiány Monarchii w Arystokratyczne Rządy. Przez Nayszlachetnieyszą Młodź Krakowskiej Akadémii W Publiczney Scenie pracą M. Andrzeia Slezckowskiego Filozofii Doktora, w Szkołach Nowodworskich Poetyki pierwszych gozdin Professora, Bursy Smieszkowskiej Seniora, J. K. Mei Sekretarza. Roku ktorego Miłosc z SprawieDLIwoscIą Jest zgodnle Uznáná (1761). Dnia 20. Kwietnia Pokazana. W Krakowie w Drukarni Seminá: Biskupiego Akademicznego. w 4ce, k. 4 nlb.

Tekst zaczyna się na odwrocie k. tyt. Na ostatniej karcie: Spiewanie z grániam Epilog. Osoby. (Wymienione nazwiska): Onufry Szembek, pułkownikiewicz wojsk koronnych; Jan Nepomucen Zakszeński, podczaszyc podolski; Józef Mieroszewski, Iowczyk łączycki; Feliks Bieliński, stolnikiewicz radomski; Wojciech Kisielowski, cześnikiewicz czerniechowski; Kasper Bieliński, stolnikiewicz radomski; Kasper Kisielowski, cześnikiewicz czerniechowski; Stanisław Dunin, stolnikiewicz zatorski; Bonawentura Twardzicki, podczaszyc dobrzyński; Daniel Bleszyński, burgrabicz sieradzki, Bonawentura Pearski, stolnikiewicz chełmski; Józef Rudnicki, komornikiewicz powiatu proszowskiego, sędziawielgorządski; Mikołaj Gostkowski, chorążyc braclawski; Filip Luzynski, stolnikiewicz sieradzki; Wincenty Gostkowski, chorążyc braclawski; Antoni Bykowski, burgrabicz łączycki; Stanisław Badeni, cześnikiewicz winnicki).

Jest to program sztuki, której treścią są dzieje Tarkwiniusza (na podstawie Liwjusza, Orozjusza i Owidjusza). Sztukę przepłatają śpiewy, komedje i alegorje. Na końcu podany Argument komedji, która jest arlekinadą (Contes Doreni ko-

rektor świata, Fineli, Figielzman, Pantaleon etc.).

Wójcicki Teatr star. II 383.

Jagiell. — Ossol.

— De Morte Dei Hominis Orationes Quinque Sacris Parasceves Diebus in Collegiata S. Annae Cracoviae Ecclesia coram frequentissimo Auditoris Distinctissimi concessu a M. Andrea Cantio Slezkowski Philosophiae Doctore, ejusdemque Regio & Tyliciano Eloquentiae in Collegio Universitatis Majori Professore. Ecclesiarum; Collegiatarum; Cureloviensis Scholastico, S. Annae Crac. Cancellario, Collegialis Ilcussiensis Praeposito Habitae, ipsa S. Joannis Cantii, Regni Poloniae & Universitates Cracoviensis Patroni, in hac Poloniarum Metropoli solemnium Canonizationis Caerimoniarum Octava Luci Publicae Porrectae. Anno Domini 1775to Die 23 Mensis Julii. Typis Collegii Majoris Universitatis Cracoviensis. w 8ce, kart nlb. 70 (ark. G₈).

Dedykacja od Florianum Awandum Janowski Tynec. Abbatem (kart 9). Dalej Ode lyrica (k. 2). — Joanni Cantio elegia (k. 2). — Od k. 15: De morte hominis Oratio prima. Kończy wiersz; Praetium salutis, naenia. Bajania autora zawarte są w pięciu częściach.

Jocher 5515.

Jagiell. — Ossol.

— In Nomine Domini Amen. Quae-stio Physica, De Forma Substantiali Ex Libro 2do Physicorum Aristotelis Capite 2do Textu 26to, & Capite 3. Textu 28vo, Libro 1mo et 2do de Generatione animalium Capite 3. Ex Libro 1mo et 7mo Metaphysicorum Textu 28. 49. et aliis Desumpta, et Sub secundo semperq; secundissimo Regimine Magnifici Perillustris & Admodum Reverendi Domini, D. M. Casimiri Stęplowski, Sacrae Theologiae Doctoris & Professoris, ejusdemq; Sacrae Facultatis Procancellarii, Collegae Majoris, Ecclesiarum; Collegiatae S. Floriani Clepardiae ad Cracoviam Decani, Parochialis S. Jacobi Casimiriae Praepositi, Ordinandorum & Approbandorum Examinatoris Synodalis, Librorum per Dioecesim Cracoviensem Ordinarii Censoris, Seminarii Episcopalis Academico Dioecesani, Contuberniorū; Geloniani, Sisiniani, tum Clas-

sium Novodvorscianarum, & Alumnatus Roszczeviani Provisoris, Studii Generalis Universitatis Cracoviensis Vigilantissimi Rectoris, à M. Andrea Cantio Slezkowski, Philosophiae Doctore, Dialectices Professore, Collega Minore Vocato, Scholarum Novodvorscianarum Praeside, Ecclesiae Parochialis B. V. M. in circulo Cracoviensi Paenitentiario Grodzciano, Contubernii Geloniani Seniore, S. R. M. & Suae Rectoralis Magnificentiae Secretario, Publico Sacrae Auctoritate Apostolica Notario, Pro loco in Collegio Minori obtinendo, publicè ad disputandum In Peraugusto Clarissimorū Dominorū Theologorū Lectorio Exposita. Annò Domini 1763. Die verò 12. Mensis Martii. Cracoviae Typis Seminarii Episcopalis Academico Dioecesani. fol., kart 2.

Jagiell.

— De Sancto Stanislao Episcopo & Martyre Orationes VI. In Cathedrali Cracoviensi Basilica VIII. Idus Maji à M. Andrea Cantio Slezkowski, Philosophiae Doctore, ejusdemque Regio, & Tyliciano Eloquentiae in Collegio Universitatis Majori Professore; Collegiatae S. Annae Cancellario, Collegialis Ilcussiensis Praeposito. Recitatae. Cracoviae Typis Collegii Majoris MDCCLXXXIII (1773). w 8ce, kart 92 nlb.

Na odwr. k. tyt. na herb biskupa Sołtyka (bez ryciny) ośmiowiersz i sześciowiersz z cytatami z Horacego i Wergilego. — Dedykacja Kajetanowi Ignacemu Sołtykowi, biskupowi krak. obejmuje 7 kart. Pierwsza mowa o św. Stanisławie z r. 1767 zaczyna się na k. 9, druga z r. 1768 na 21, trzecia z r. 1769 na 37 v., czwarta z r. 1770 na 47 v., piąta z r. 1771 na 58, szóstą z r. 1773 na 72 v.

Na karcie 80 v.: Celsissimus princeps... Cajetanus Ignatius Sołtyk... episcopus Cracoviensis... post felicissimum ad suum Gregem reditum... salatus 11ma Aprilis, 1773tio Anno. — Na k. 81 mowa Jana Rygalskiego, rektora Uniwers. krak.; następnie mówią imieniem szkoły dialekt. Vincentius Wieruski, subdel. Castr. Crac.; retor.; Josephus Zakrzowski, Venat. Bracł.; imieniem Póéseos wierszem Josephus Niewieściński, Vexil. Bidgost. i Ludovicus Kiełczowski, Colonel. Exer. Reg.; imieniem Grammaticae prozą; Nepomucenus Michałowski, General. Exer. Reg. i Franciscus Poleski, Venat. Buscen.; potem idą:

Elegia, Jambicus i Ecloga. W tej sielance, wzorowanej na Wergilim, jest Sołtyk sławiony pod imieniem Daphnis.

Czartor. — Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwow. — Warsz. uniw. — Zieliń.

— Serenissimo Ac Potentissimo Principi, Stanislao Augusto, Poloniarum Regi, Magno Duci Lithvaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniae, Kijoviae, Volchyniae, Podoliae, Podlachiae, Smolensciae, Severiae, Czerniechoviae; &c. &c. Domino, Domino Suo Clementissimo, Sacro Solenni Regalis Coronationis die, Cracoviensis Scientiarum Universitas; in Dominum & Principem Suum interprete pietatis & obsequii calamo, M. Andreae Cantii Slezkowski, Philosophiae Doctoris, Tyliciani Eloquentiae Professoris, Collegae Minoris, in Ecclesia Archipresbyterali Cracoviensi Paenitentiarii, Publici Sacrae Auctoritate Apostolica Notarii, Applaudit. Annò Domini 1764. Die 25. Novembris. Cracoviae Typis Collegii Majoris. fol., kart 75 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Poniatowskich „Ciółek“ z herbami Polski i Litwy, pod spodem napis: Est sua Tauro vis constans, solidum robur, stabilisque potestas. Jovianus. Dedykacja zajmuje 1 kartę; na następnych kartach „Panegyricus“ prozą. — Zawiera on pochwały Poniatowskich i Czartoryskich. Kończy zwroty do Stan. Augusta np. legatio ad Roxolanam Majestatem. Ciółków wywodzi od cesarza Witeliusza. Całość świadczy o upadku Akademii krak. Akad. — Branic. — Czartor. — Czetw. — Jagiell. — Ossol. — Wileńs.

— Summa Honoris Theologici e selectissimis Virtutum, laborum et meritorum tractatibus perillustris, clarissimi et admodum reverendi Dni D. M. Adalberti, Joannis Cantii Biegaczewicz, Sacrae Theologiae licentiaty, ejusdemq; professoris, collegae majoris, ecclesiarum; collegiatae S. Annae Cracoviae decani, parochialium, Premycoviensis praepositi, in Zielonki curati, historiographi Petriciani, librorum per dioecesim Cracoviensem censoris approbandorum synodalis examinatoris, scholarum Vladislaviano-Novodvorscianarum vice-provisoris collecta, & dum in collegiata S. Annae Cracoviensi ecclesia à perillustri & reverendissimo Domino

D. M. Adalberto, Antonio Grzymała Sacrae Theologiae Doctore & Professore, ejusdemq; facultatis decano, ecclesiarum; cathedralis Cracoviensis canonico, collegiatae SS. OO. Cracoviae praeposito, Contubernii Hierosolymitani provisoro, collegii majoris & Universitatis seniore patre applaudente frequentissimo distinctissimorum hospitem & senatus academici concessu Sacrae Theologiae Doctor laudatissima renuntiaretur solemnitate; intimae propensionis & debitae venerationis causâ publico soli per M. Andream Cantium Slezkowski, philosophiae doctorem, dialectices professorem, collegam minorem vocatum, scholarum Novodvorscianarum praesidem, ecclesiae B. V. Mariae in circulo Cracovien. poenitentiarium, Contubernii Geloniani seniore, S. R. M. Mtis secretarium, publicum Sacra Auctoritate Apostolica Notarium exposita. Annò, quo Liber gratia ConsCriptus MunDo expansus est. Die Martis 25. Januarii. (1763). Cracoviae, Typis Seminarii Episcopalis Academico-Dioecesani. fol., k. nlb. 21 (ark. L₁).

W steku łamigłówek są zestawione prace literackie Biegaczewicza od karty G₂. Jagiell. — Ossol.

— Testimoniales aeviternae gloriae, ex alto sanguine, nobiles virtutibus, ac excellentibus meritis Perillustris olim Clarissimi et admodum Reverendi Domini M. Antonii Sarii de Wilkoszowice Wilkoszowski, utriusque juris doctoris et professoris, ecclesiarum; collegiatae SS. OO. Cracoviae canonici, parochialium; S. Nicolai Vesoloviae praepositi, in Modlnica curati, Viri de utraq; Republica et Ecclesia Dei meritissimi, excerptae. Cujus piis manibus sua praepositorali in Ecclesia Vesoloviae magno parvetustae prosapiae et ordinum academicorum dolore justa cum persolverentur parentalia: lugubri penna M. Andreae Cantii Slezkowski, Philosophiae doctoris, Dialectices professoris, Collegii Novodvorsciani praesidis, Contubernii Geloniani senioris, S. R. M. secretarii, publici S. Auctoritate Apostolica notarii, perennem tanti Viri ad

memoriam in Forma authentica transmissae. Annō, quo Testimonium Ignatvra Cordis Christi apertae. (1762) Die 25. Junii. obiit feria Cordi Jesu sacrā. Cracoviae in typographia semin: episc: academ: diaecesani. fol., kart 11.

Na odwr. str. herb Wilkoszowskiego, pod nim 2 dystychy łacińskie.

Bibl. Przytk. — Jagiell. — Ossol.

— *Vende Pallium, eme Librum. Proverbium antiquitus Academicum. Quod Litteratis sequendum sub secundis semperque felicissimis auspiciis Magnifici Perillustri Clarissimi & Admodum Reverendi Domini D. M. Antonii Nicolai Krzanowski, Sacrae Theologiae Doctoris & Professoris, Collegiatae S. Floriani Clepardiae Praepositi, Contubernii Hierosolymitani Provisoris, Universitatis Cracoviensis Senioris Patris, ac ejusdem Studii Generalis & Amplissimi Rectoris. in publica Hospitum & Senatus Academici frequentia Primas in Artibus Liberalibus & Philosophia Laureas, XVII. Venerabilibus Dominis Candidatis, ritu solenni conferendo; M. Andreas Cantius Sleczkowski Philosophiae Doctor, ejusdemque Regius & Tyliccianus Eloquentiae in Collegio Majori Professor, Collegiatarum; Cureloviensis Scholasticus, S. Annae Cracoviae Cancellarius, Collegialis Ilcussiensis Praepositus, Oratione Suasoria proposuit. Annō Domini 1775. Die 31. Mensis Januarii. Typis Collegii Majoris Universitatis Cracoviensis. w 4ce, k. 16 nlb.*

Na odwr. k. tyt.: Venerabilium Dominorum Candidatorum nomina & cognomina. I. V. D. Josephus Rulnicki Sypaillo. — II. V. D. Vincentius Szaster. — III. V. D. Antonius Szaster. — IV. V. D. Josephus Kromer. — V. D. Vincentius Karczewski. — VI. V. D. Nepomucenus Kamiński. — VII. V. D. Melchior Stawiski. — VIII. V. D. Jacobus Pawluskiewicz. — IX. V. D. Mathias Sosenkowski. — X. V. D. Antonius Gadnicki. — XI. V. D. Ignatius Kornalski. — XII. V. D. Joannes Topczewski. — XIII. V. D. Adalbertus Fidewicz. — XIV. V. D. Stanislaus Stocki. — XV. V. D. Joannes Polackiewicz. — XVI. V. D. Laurentius Łoiwski. — XVII. V. D. Joannes Stanowski.

Na k. 2iej: In quorum applausum ad Universitatem M. Bonifacii Garycki, Philosophiae Doctoris, Dialecticae Professoris,

Contubernii Geloniani Senioris, Carmen. — Na k. 3 do 5: Ad... Benedictum, Nepomucenum de Falcin Falęcki SS. Canonum Doctorem, Monasterii in Lithvania Trocensis... abbatem... (dedykacja prozą). (Tu wychwala Adama Falęckiego, rektora). — Na k. 6ej wierz: Eidem... abbat, perennem officiosissimi cultus sui recognitionem Laureae Primae in AA. LL. & Philosophia Candidati significant. — Od k. 7mej: Oratio (proza).

Treścią mowy jest apologia książki. Na k. C cytuje nazwiska krak. bibliofilów (Hier. i And. Olszewscy, Jan Ponętkowski i Mierozewski, Radymiński, Brożek, Vitollus, Waleszyński itp.). Biskup Jak. Zadzik sypiał tylko z książką pod głową.

Książka to więc bibliofilska, ale najniebezpieczniej, z błędami wydrukowana.

Akad. — Jagiell.

— *Vita Virtute & Sapientia Perillustri olim Clarissimi & admodum Reverendi Domini, D. M. Casimiri Slepowski, Sacrae Theologiae Doctoris & Professoris, ejusdemque; Facultatis Procellarii, Collegii Majoris Senioris Patris, Ecclesiarum; Collegiatarum S. Floriani Clepardiae ad Cracoviam Decani, in Summo Posnaniensi Cancellarii, Parochialis S. Jacobi Casimiriae Praepositi, Ordinandorum & Approbandorum Pro-Synodalis Examinatoris, Librorum per Dioecesim Cracoviensem Ordinarii Censoris, Seminarii Academico-Dioecesani Praefecti, Contubernii Sisiniani, & Alumnatūs Roszczewiani Provisoris, post fata Superstes; dum in Aedibus Collegiatae S. Annae Academicis pientissimis Ejus manibus justa funebria solenni Ecclesiae Catholicae ritu persolverentur; parentante calamo M. Andreae Cantii Sleczkowski, Philosophiae Doctoris, ejusdemque Regii & Tyliciani Eloquentiae in Collegio Universitatis Majori Professoris, Ecclesiarum; Collegiatarum Cureloviensis Scholastici, S. Annae Cracoviae Custodis, Collegialis Ilcussiensis Praepositi. venturae posteritatis memoriae Transmissa. Annō Domini 1772. Die 27. Mensis Maji. Cracoviae Typis Seminarii Academico-Dioecesani. fol., k. 9 nlb.*

Na odwr. k. tyt. przedmowa do profesorów: Antoniego Mikołaja Krzanowskiego, Jana Józefa Rygalskiego i Stanisława Patelskiego. Na k. 2iej zaczyna się: Vita post

fata superstes (stylem nakam.). Na k. 4 v. wymienia nazwiska: Jana Tarły, biskupa poznańskiego i Franciszka Kasnowskiego, sufragana poz., zaś na k. 8 v. nazwiska: Jakóba Marciszewskiego, profesora i rektora uniwers. pozn. i Antoniego Żołędziowskiego, profesora i kanonika krak., opisując ich zasługi. — Slepowski działał dłuższy czas w W.Polsee.

Akad. — Dzików — Jagiell. — Uniw. lwow. — Zamoj.

— ob. Bednarski (Honor 1773) — Series (1769) — Viris theologis amplissimis (1780).

Wójcicki Teatr staroż. w Polsce II 333. — Jocher I 304. — Sobieszcz. w Encykl. Org. XXIII 576. — Muczkowski Ręk. Radymińsk. 78, Statuta 408. — Encykl. kośc. XXV 516.

SLEDZIEWSKI Norbert. Arcana Theologica A D. Augustino, & Angelico Praeceptore D. Thoma Aquinate è tenebrosis eruta quondam ruderibus, Ac nouissimè in Almo Studio Bononiensi D. Dominici dissertissimo calamo explanata ab Adm. Reuer. P. Mag. Fr. Iacobo Philippo Polino Regente eiusdem Studij Sapientissimo, necnon publico in Vniuersitate Felsinea Cathedratico Theologo. E cuius potioribus Tractatibus selecta Per Fr. Norbertvm SledzieWski Polonum de Prouincia S. Hyacinthi in Russia publicè discutienda proponuntur. Patrocinate sibi in acie desudanti eodem Viro integerrimo. [Tu winieta: koszyczek z kwiatami]. Bononiae M.DCLXIII (1663). Typis Io. Baptistae Ferronij. Superiorum permissu. w 4ce, str. 23 i 1 str. nlb.

Dedykację: Io. Baptistae de Marinis magistro generali Ord. Praedicatorum podpiisał: Fr. Norbertus SledzieWski Studens formalis. Na końcu: Publico exponentur certamini Bononiae ad Aedes D. Dominici, Die (dopisano: 15) Octobris, Anno 1663. Ad quod placuerit argument omnes. Respondente Fr. Norberto SledzieWski Polono de Prouincia S. Hyacinthi in Russia. Patrocinate Admodum Reu. P. Iacobo Philippo Polino Regente meritis. — Znamienne, że w nazwisku SledzieWskiego zawsze wielkie W; widocznie drukarnia małej czcionki w nie miała. Tezy (w liczbie 77) są tak kunsztownie ułożone, iż pierwsze ich litery tworzą również dedykację J. B. de Marinis.

Jocher 2651.

Ossol.

— ob. Polinus Jacobus (t. XXIV, str. 449).

Slegielski Wincenty X. ob. Szczuka Stanisław (Messis theologica 1701).

SLEIDANUS Jan (1506 † 1556). Commentaria de statu religionis et republ. Carolo V Caesare. 1555.

Wspomina tu i o Polsce. Wielokrotnie przedrukowywane. Obaca przekład niżej.

— Beschreibung und Verzeichniss allerley Händel so sich in Glaubens- und weltlichen Sachen bei Regierung Carls V., Ferdinads I., Maximilian u. Rudolph II. in- u. ausserhalb d. Röm. Reiches bis 1583 zugetragen haben. Strassburg, Rihel, 1589. w 8ce.

Mieści się tu: Buch 28: der Moscovitter ward v. d. Littawischen geschlagen. Buch 30: E. Tartar. König erobert und plündert d. Moscow; Hertzog Heinrich ward zum König in Polen gekrönt; Stephan Bathori, König in Polen; zwischen d. König in Polen u. Dansig entstand e. Krieg.

— ob. Arthus G. (sucenturiatus 1620, redivivus 1628) — Reusner Mik. (1599) — Sabinus G.

Baumgarten Leben und Briefwechsel 1878. — Enc. kośc. XXV 530. — Finkel Bibl. hist. (Dodatek II z r. 1914) nr. 3102.

Przedstawienie rzeczy polskich w jego dziełach nie jest dotąd opracowane.

Slepa w Spa, Komedia w jednym akcie... ob. Teatr Polski Tom XXXVIII.

Slepowroński Andrzej ob. Swieszkowski Jakób (Ode 1621).

SŁĘSKI Jan. Decora Lilieti Illmi DD: Petri Pac Palatini Trocen: Capitan: Dangel. Perillibus (sic) ac Magñ. DD. Pacijs Palatinidis Trocensibus ex optimi Parentis obitu maestis oblata. Per Joan. Słęsky Acad. Vil. Arti (sic) et Phiae Mag. STA (1642). fol., k. tyt. i kart nlb. 14.

Tytuł szychowany w formacie nieco większym jak panegyryk. Słych na tytule przedstawia u góry namioty; pod tem zgromadzenie (z król. Wład. na tronie), odbywające się w jakichś fantastycznych a ozdobnych murach amfiteatru. Po lewej stronie króla stoi siedmiu synów zmarłego w polskich strojach. Przed królem stoi sam Pac rozsypujący pieniądze. Po lewej stronie amfiteatru zgromadzony jest lud (szlachta, duchowni, kobiety, kalecy). Po prawej stronie oddział wojskowy konny

z chorągwią, którym dowodzi Krzysztof Pac. Na murze amfiteatru herby Polski, Litwy, rosyjski, pruski. Do amfiteatru zmierza osoba w polskim stroju z napisem: Venit. Pod tem ogród, szpalery, fontanna i wyrastające z ziemi na łożdach postacie ludzkie (Pacowie?). Do ogrodu prowadzi brama z herbem Trzy trąby.

Dedykacja: Janowi, Bernard. i Feliksowi Pacom oraz Hieronimowi, Bonifac., Mich. i Kazimierzowi Pacom.

W panegiryku mówi o podróżach Piotra Paca w Hiszpanji, Francji i Włoszech i o jego zasługach wojskowych (Chocim, Kircholm, Dorobuz). Wspomina też o Krzysztofie Pacu. Czartor. — Jagiell.

— Do Jaśnie Wielmożney Paniey Jey Mości Paniey Halszki Szemetowny Pacowey wojewodziny Trockiey Paniey moiey miłościwey. (Nadpis karty A.) Lilia Pacowskiej rodziny. (1642). fol., sygn. E₂ (kart 8).

Wierszem i prozą z okazji zgonu Piotra Paca. Cztery kolosy złożone z wyrazów: Pożegnanie z familią. Pożegnanie oyczyzny. Pożegnanie z Marsem. Ostatnie pożegnanie.

Juszyń. II 190 mylnie za Niesieckim daje datę zgonu na r. 1620.

Porówn. Dygoń-Zieniewicz.

Czartor. — Jagiell. — Ossol.

Sleszkowska Małgorzata ob. Coldieus Christ. Seifrid (1631).

SLESZKOWSKI Karol. Melos Epithalamieum, Dvm In Aula, Illustr. & Celsissimae Principis ac Dominae, D. Christianae Comitissae, in Wisznicz & Iárosław, Radziwiliuae, In Olyká & Niezwiesz Ducissae, Magni Ducatus Lituaniae Cancellariae, Celsitudinis suae, Ordinaris Medicus, Clarissimus & Excellentissimus Vir, D. Joannes Vincentivs Mycharski Philos. & Medic. Doctor, S. R. M. Physicus & Secretarius, Festa Nyptialia Cum Generosa & Lectissima Virgine, Anna Szendzmierowna, Celebraret. A Carolo Sleszkowski, Minorrenni Studioso, Clariss. Neosponsi ex Sorore Nepote; Cum floridis è Parnasso Acad. Cracoviensis Donis, In Observantiae, & Votorum pignus, Dedicatum. Chronostieum. Musaeum Defert Craci Laetum sVa metra, IuliVs, haec itidem porrigit Olyciae (1664). Cracoviae, In

Officina, Alberti Siekielowie, S. R. M. Typ. w 4ce, k. 10 nlb.

Karta tyt. w ozdobnych ramach. Na odw. k. tyt. wśród dwóch winietek sentencje z Libanusa Declamat. 6. i z Seneki ad Lucilium. Na drugiej karcie: Ad Clarissimum D. Neosponsum Prophasis (proza). Od k. 3 do 5 Melos Epithalamieum I.; od k. 5 v. do 8 Melos Epithalamieum II.; od k. 8 v. do 10: „Mvza Słowianska, Nowym Oblvbiencom, Wesolo fortunnych lat, y pomyślnych poćiech, Winaszviaca (XIV ósmiowierszy).

Na końcu ozdoba druk. z literami: B. F. W. S. M. C.

Jusz. II 190. Jagiell. — Uniw. lwow.

SLESZKOWSKI Sebastjan (1569 † 7 maja 1648). Jasne Dowody o Doktorach Żydowskich. Ze nie tylko duszę, ale y ciało swoje w niebezpieczeństwo zginienia wiecznego wdają, którzy Żydów, Tatarów, y innych niewiernych, przeciwko zakazaniu Kościoła świętego Powszechnego, za Lekárzow używają, abo radą, perswazyą, záleceniem, promocyą, abo iákimkolwiek innym sposobem do tego powodem są, aby ich drudzy używali. Od niektorego Zakonniká, Pismá świętego Doktorá, Káplaná sviatobliwoscia, y náuká wielkiego, z Pisma świętego y Kościelnego zebrane, y spisane. A przez M. Sebastjana Sleszkowskiego Doktora Roku Pańskiego 1623 z Dokładem y Drukiem wydane. w 4ce, str. 24.

Druk Wojc. Gedeliusza w Kaliszu.

Streszczenie obacz przy wydaniu z r. 1649. — Chłędowski Spis. — Bałaban Dzieje Żydów I 1913 str. 288. — Kaz. Bartoszewicz Antysemitizm w literaturze polskiej XV—XVII w. 1914 str. 121.

Czartor. — Dzików — Jagiell. — Ossol.

— Jasne Dowody, że nie tylko duszę... (1623) ob. niżej: O ustrzeżeniu y lecz. morowego powietrza (1623).

Druk ten stanowi całość z dziełem „O ustrzeżeniu“, tam bowiem kończy się na str. 115, na której u dołu znajduje się kuwaczka. Jasne, następna strona czysta, potem karta tytułowa „Jasne dowody“, a na niej str. 117, na str. 118 miedzioryt, tekst zaczyna się od str. 119.

W porównaniu do wyd. z r. 1649 brak tu na końcu listu Grzeg. pap., a za to są tutaj 2 strony zapelnione „Omyłkami“.

— Jasne Dowody, O Doktorach Żydowskich. Ze nie tylko duszę, ale

y ciało swoje w niebezpieczeństwo zginienia wiecznego wdają, którzy Żydów, Tatarów, y innych niewiernych, przeciwko zakazaniu Kościoła świętego Powszechnego, za Lekárzow używają, abo radą, perswazyą, záleceniem, promocyą, abo iákimkolwiek innym sposobem do tego powodem są, aby ich drudzy używali. Od Niektorego Zakonniká, Pismá świętego Doktorá, Káplaná sviatobliwoscia, y náuká wielkiego, z Pisma świętego y Kościelnego zebrane, y spisane. A Przez M. Sebastjana Sleszkowskiego Doktora. Roku Pańskiego, 1623. z dokładem, y Drukiem Wydane. A teraz powtore Roku Pańsk. 1649. przedrukowane. (B. m. dr.) w 4ce, str. 24.

Podaje trzynastcie dowodów: Z talmudu, z historii (za Hussera De caerem. et imposturis Judaeorum), z pisma świętego, z prawa duchownego, z bulli papieskiej (Grzeg. XIII) itp. Na str. 20 i 21 cytuje jakąś pracę anonima „Rectene faciunt Judaei... adiurationes diabolorum?“ oraz dzieło Jak. Hochstrasensis z r. 1512 w tej samej materji. Na str. 8 powołuje się na Waclawa Hayka Kronikę w r. 1541 w Pradze językiem czeskim wydaną. Na str. 9 cytuje fakt z r. 1623 dnia 10 maja z Polski. Wyraża też nadzieję, że prymas i pasterz Sarmacji wypędzi z diecezji wilki piekielne albo przynajmniej zakaze bezecnym żydom chodzić w szatach kapłańskich, które sobie przywłaszczyli (chafaty?). — Lekarzy żydów nazywa „imperfectus medicus, perfectus homicida“.

W trzynastym dowodzie powołuje się na Codex i na Zw. Sask. poczem mówi, że jeden zakonnik, którego nie mianuje, zebrał krótko powyższe dowody i dał mu je, aby je Slesk. wydał przy innych swoich pracach. Ten sam zakonnik zrewidował jego scripta i to, co mu się zdało poprawił.

Na końcu powtórzona hulla Grzeg. XIII z r. 1581 po polsku.

Ze względu na podobieństwo do innych prac Sleszkowskiego wolno przyjąć, że jest on autorem a nie tylko wydawcą. Osoba „zakonnika i teologa“ ma nadać większe znaczenie dziełku. — Literaturę obacz powyżej.

W egz. Jag. brak str. 21—22.

Bran. → Czart. — Dzików — Jagiell. — Ossol. — Sem. plockie.

— Toż... Kraków w druk. Biskupa 1758. w 8ce, str. 36.

— Sebastiani Sleszkowski Philosophiae & Medicinae Doctoris, De Febribus Liber; In quo earum causae, signa, prognoses, curatio, iuxta doctrinam Hippocratis & Galeni Principum, aliorumq; posterioris aetatis celebriorum, ac etiam praxim selectam atq; singularem, quorundam huius aevi expertissimorum, Medicorum cum breviter, tum sufficienter, traduntur. Mon (sic) solum Medicis ad curandum; verum etiam reliquo omni hominum generi ad praecauendum, apprimè utilis, ac necessarius. Cracoviae, Typographo Stanislao Giermanski. 1616. w 8ce, kart 11 nlb. i 85 lb.

Na odw. k. tyt. herb Komorowskich „Korczak“ i dziesięciowiersz. Dedykacja autora „Petro Komorowski a Komorow, comiti in Liptow et Orava, capitaneo Oświecimen.“ obejmuje 7 kart, datowana: X Calendas Martij cIo.IoC.XVI (1616).

W dedykacji tej wysławia stan lekarski: „Suasor est virtutum medicus“. Wspomina o swoich podróżach. Wysławia ród Komorowskich.

Na 9 karcie powtórzony tytuł tylko bez autora i drukarza i bez błędu. Na 10 k. Auctor Lectori. Na 11tej zaczyna się tekst, a od 12tej pierwsza karta liczbowana. Pierwsze ósm kart mają sygnatury A do A₈, dziewięta bez sygnatury, dziesiąta Ll₂, od jedenastej karty idą karty sygnowane literami Mm do Kkk, obejmującymi po 4 karty. Kart liczbowanych jest nie 85, ale 84, gdyż liczby 4, 44 i 80 opuszczono, a 40 i 85 powtórzono.

Dzieło to jest odbitką ze zbioru „Opera“, o którym ob. niżej. — Stąd sygnatury rozpoczynają się od Ll₂, są także egzemplarze bez 8iu kart początkowych, to jest bez głównej karty tytułowej i bez dedykacji.

Na okładkach egz. Jagiell. jest wyciśnięty herb „Korczak“, widocznie więc ten egz. należał do Komorowskich.

Jagiell. — Ossol.

— Dostateczna Genealogia Żydowska. A Zatyym Y Przednieysze Vstawy Talmvdv Żydovvskiego; Ktorymi, iáko własná náuká ichże sámých Rábbinow stárszych, iáśnie dowodzimy, że to wszystko cokolwiek o niewypowiedzianych złościach, y niezliczonych zbrodniach Żydowskich zdawná piszą, prawdá jest nie omylná; wszystkie się bowiem te niecoty Żydovskie w tych ich Vstá-

wach obficie náydują. Tak samym Zyd-
dom, iako y wszystkim niewiernikom,
pomocnikom Zydowskim, y Zyd-
Chrześcíanom, ná poznánie z nich zátwár-
dzenia, y slepoty swey serdeczney,
bárzo potrzebne, y pozytywne. Z sześci
set y trzynaści Vstaw Talmudu Zydow-
skiego (tylo ich bowiem w nim maia)
krotko zebrane, á teraz nowo z obja-
śnieniem ich sensu dostátiecznym, á praw-
dziwym, wydane. Avctore Sebastiano
Slescovio, Philosoph. & Medicinæ Doc-
tore. Cum gratia & Priuilegio S. R. M.
& licentiâ Superiorum loci. Brvnbergae,
In Officina Typographica Georgij Schon-
fels, cIoIoC.XXII (1622). w 4ce, kart
13 nlb., str. 105 i 3 str. nlb.

Na odwr. k. tyt.: Stemmata celeberrimarum
urbium amplissimæ Ducatus Prussiae, mie-
dziozyt z herbami Torunia, Elbląga, Gdań-
ska i Prus. Na 2iej k.: ...Ducatus Prussiae
urbibus Hypodigmaticon (dziesięciowiersz),
następnie 3 dziesięciowiersze na herby
miast Torunia, Elbląga i Gdanska.

Præfatio autora do burmistrzów i radnych
tych 8ch miast mieści się na 8 kartach.
Na k. 5tej a 3 przedmowy zacytował autor
wiersz Jana Dantyszka o Żydach. Na
k. 11tej Elenchus auctorum præcipuorum,
ex quibus hic liber excerptus et concin-
natus est. Przytacza: Baroniusa, Gabryela
Joanniciusa, Jana Dantyszka, Jakóba Gór-
skiego, Marcina Kromera, Marcina Biel-
skiego, Miechowite, Bellarmina, Sixta
Sien. Rozpoczyna na k. 12 i 13 przedmowa:
Autor Czytelnikowi, w której podnosi zna-
czenie Talmudu dla Żydów.

Rzecz dzieli się na dwie części. Pierwsza
od str. 1—18 jest to owa „Genealogja“,
wyjaśniająca, skąd Żydowie pochodzą
i mają nazwisko. — Druga część (od
str. 19) ma tytuł: Przedniejsze Ustawy
Talmudu żydowskiego. Tu zestawia 51
przepisów Talmudu, a po kolei dodaje do
każdego „objaśnienie“. Przy każdym prze-
pisie podana liczba traktatu i karty Tal-
mudu. Systematycznie zestawia i kome-
tuje przepisy przeciw Chrystusowi; blu-
znienia przeciw majestatowi bożemu (s. 26);
przeciw świętemu St. Zakonu (str. 41);
przeciw Zakonowi mojż. (str. 45); przeciw
ludzkości i chrześcijanom (str. 52; tu wy-
wód o lekarzach żydach, który w na-
stępnym roku przerobił i wydał osobno
pt. Jasne dowody — (obacz wyżej); wreszcie
idą: superstycje i bałamuctwa żydowskie
(str. 91). W objaśnieniach swoich przy-
tacza fakta hist. i daje materiał etno-
graficzny.

Na odwr. str. 105 Errata wśród winiet. Na

ostatniej karcie wiersz Ad.. Sebastianum
Slescovium, doctorem physicum, editio-
nem Genealogiae... meditantem z podpi-
sem Stanislaus Olszewski, eques Polonus.
Potem Summa Privilegii.

Siarczyński II 196. — Maciej. Piśm. III
656—7. — Bartoszewicz l. c. str. 120
(nie odnalazł tej broszury).

Chreptów. — Ossol.

— Odkrycie Zdrad, Zlosliwych
Ceremoniy, táiemnych rad, praktyk
szkodliwych Rzeczypospolitey, y strász-
liwych zamysłów Zydowskich. Także
Wytknienie Niektorych pomocników
Zydowskich. Przytym Zdrowa Rada,
Iako zdradom, praktykom, y przedsię-
wziętym zamysłom Zydowskim, iesli
chcemy wcale bydz, przed czasem
zabiegać mamy. Z siedmiedziesiąt y ośmi
nie omylnych Autorow, y z samego
doświadczenia, krotko zebrane; á teraz
nowo, ná przestroge wszystkim Stanom
Krolestwa Polskiego, z pilnością wy-
dane. Avctore Sebastiano Slescovio,
Doctore, Illustrissimi Principis & Re-
uerendissimi Domini, D. Simonis Rvd-
nicki, Dei & Apostolicæ sedis gratiâ
Episcopi Varmien. Medico Physico.
Cum Gratia & Priuilegio S. R. M. &
licentiâ Superiorum loci. Brvnbergae,
In Officina Typographica Georgij Schon-
fels, cIoIoC.XXI (1621). w 4ce, kart
114 nlb. (sygn. 1—4, 1—4 i A—Dd₂).

Na odwr. k. tyt.: „Herby przednich a głow-
nych miast przesławney Korony Polskiej“.
Są tu herby Krakowa, Wilna, Lwowa,
Poznania, Warszawy, Lublina, Kalisza
i Przemyśla, w środku herb Polaki. Na
kartach 2 i 3iej: „Hypostemmaticon na
herby przednich á głownych Miast Ko-
rony Polskiej“; jest to ośm dwunasto-
wierszy dla każdego miasta osobno z pod-
pisem na końcu: Gabrielis Theophili
Ostrovch, Equitis Poloni. Od k. 4 do 12
przedmowa autora poświęcona burmistrzom
i radnym tych ośmiu miast, datowana
W Heilsbergu na Zamku, dnia 2. Czerwca,
R. P. 1621.

W przedmowie tej pisze, że peregrinował
do cudzych krajów dla nabycia wiedzy
lekarskiej. Odtąd wciąż dużo czytywał,
a ile razy napadł co godnego pamięci,
to notował. Czytając dużo autorów zapoznał
się ze zbrodniami żydowskimi, a wiado-
mości te zgodziły się z jego obserwacjami.
Zebrał przeto swoje notaty, dał je chę-
dogim charakterem przepisać i obecnie
złożył z nich całość. Nie napisał też nic

nadzwyczajnego ani nowego, ale to, co
dawno na żydy postanowiono. Podnosi na
k. 11 „że za pamięci Ojców, czego i my
starszy latami jesteśmy świadkami, tak
się ludzie w naukach wyzwolonych ko-
chali, że się bardzo wielu ludzi zacnych
w każdym stanie namnożyło“. Teraz do-
piero nastali politycy, którzy powiadają,
że się oczyć nie trzeba, aby swoją nik-
czemność ukryć. O przekleće obyczaje
tego wieku! Nie takie się jednak w mie-
ściech obyczaje najdują, ale owszem prze-
ciwne tym polityckim. — Charakterysty-
czny to ustęp dla wzrastającego za Zyg-
munta III przedziału między mieszczań-
stwem a szlachtą i dla pustoszejacej Aka-
demji krak.

Na k. B (13tej z rzędu): Elenchus Aucto-
rum (dużo obcych; z polskich Joannicius,
J. Gorski, J. Pistorius, Kromer, Bielski,
M. Bambus in Cometa, Petrycy — omnis
generis scientiarum peritissimus, Seb. Mi-
czyński, Syreninus). Na k. B₃ zaczyna się
tekst dzieła: Odkrycie zdrad...

Rzecz dzieli się na 4 części wedle swej treści:
A) Od k. B₃—D opisuje księgi żydowskie
(Talmud), święta, coremonje, modlitwy,
zabobony (6 rozdz.).

B) Od k. D—M₂: Jako się z nami Chrze-
ścjan żydowie obchodzą (rozdz 7—22).
Tu opisuje nauki żydów, ukazywanie
Chrystusa w Koronie Polskiej (hostja),
tracie chrześcijan, lekarze żydowscy, drow-
niany bóg żydowski, czary, lichwa, poro-
zumenie ze złodziejami, zubożenie miast,
nie dotrzymywanie wiary, tyranstwo na
poddanych, dawanie upominków.

C) Od k. M₂—P₂: Wytknienie niektórych
pomocników żydowskich (rozdz. 23—26).
Mówi o najmowaniu żydom sklepów i kuź-
nic, o dawaniu godności, wywyżczeniu
im kapitałów dla dalszego obrotu.

D) Od k. P₂—Bb₁: Zdrowa rada, jako zdra-
dom... przed czasem zabiegać można (rozdz.
27—31, z tych ostatni podzielony znowu
na 31 punktów). Tu mówi o wygubieniu
żydów, o wypędzeniu ich, ostrych pra-
wach antysemitycznych, podaje projekty ustaw.

Kończy od k. Cc: Napomnienie, Omyłki,
Auctores Elencho adscribendi (tu między
innymi cytuje dodatkowo pisma Dantyszka,
Skargi i Tretera), Protestatio autoris,
wiersz G. Teof. Ostroucha, wiersz drugi
podp. T. i Summa privil. przeciwko prze-
drukowi.

Z poprzedników korzysta istotnie wiele.
Kilkakrotnie cytuje wyjątki z manuskryptu
Tretera (list do kardynała Batorego na
k. V₁, na k. Aa: diarium manuscryptum
o zbrodni w Paltusku 1598). Na k. O₂
przedrukowuje wiersz Dantyszka O ży-
dach. Na k. O₄ Bambusa i Declusa. Na
k. Cc₂ ustęp z Żywotów Skargi. Na k. T₂
wyrok w procesie lubelskim z r. 1598

(zapewne korzysta przytem z pracy Mo-
jeckiego i Hubickiego: Żyd. okrucieństwo,
gdzie po raz pierwszy w r. 1602 wyrok
ten ogłoszono; ale pracę Mojeckiego,
dziwna rzecz, przemilcza). Bardzo wiele
wypisuje i przerabia z pracy Seb. Mi-
czyńskiego: Zwierciadło 1618, opierając
na niej drugą i trzecią część swego dziełka.

Ale i własnych uwag i wywodów daje dużo.
Jego własnością jest cała część IV tj. po-
zytywne wnioski o uregulowaniu sprawy
żydowskiej (m. i. radzi osadzać żydów na
roli i przemienić w chłopów). Nie brak
też obserwacji z życia m. Krakowa. Cy-
tuje dla przykładu na k. P₂ barwny opis
pijaka Czecha, który się włóczy po uli-
cach krakowskich. Nie sama to więc
tylko kompilacja!

Jocher 9893. — Benth. H. lit. II 112. —
Bartoszewicz Antysemitizm w lit. pol.
1914 str. 110—120 (podaje obszernie streszc-
zenie).

Bran. — Czart. — Dzików — Krasin. — Ossol.

— Sebastiani Sleszkowski Philosophi-
æ & Medicinæ Doctoris, Opera Me-
dica Dvo; Vnum, Praxis Phlebotomiæ;
Quâ Aditus facillime aperitur ad omnes
morbos, qui à sanguine ortus sui pri-
mordia ducunt, curandos. Alterum, De
Febribus Liber; Non solum Medicis ad
curandum; verum etiam reliquo omni
hominum generi ad præcauendum ap-
primè utilis, ac necessarius. Cracoviæ,
Typographo Stanislao Germanski. 1616.
Cum Gratia & Priuilegio S. R. M. w 8ce,
k. 9 lub 12 (tyt. i dedyk.); Praxis:
k. nlb. 2, k. lb. 114 i k. nlb. 12 (In-
dex); De febribus: k. nlb. 3 i k. lb. 85.

Dedykacje bywają różne a w miarę tego
zmienia się i liczba kart, jakie zajmują.
W egz. Akademji na 11 kartach jest de-
dykacja Stan. Koniecpolski dapifero regni,
pełna pochwał (przytacza testament J.
Zamojskiego). — W egz. Bibl. uniwers. warsz.
jest na 8 kartach dedykacja Hieron. Os-
soliński Abbati Coprivnicen. Zaś w egz.
Bibl. Wilanowskiej i Jagiell. dedykacja
Sigmundo Grudziński de Grudno Palat.
Ravensi Capit. Innovaldislaviensi.

Oba zawarte tu dzieła (Praxis, De febribus)
wyszły też równocześnie w formie odbitek
z nowo dodanymi dedykacjami, a także
bez nich. Obacz pod Praxis i De febribus.

Traktat pierwszy o puszczeniu krwi dzieli
się na 2 księgi, każda z nich na roz-
działy. Do niektórych rozdziałów dodane
są „notae“, „obiectiones“, „cautiones“. Po-
wołuje się często na Hipokratesa, Corn.
Celsa, Galena („summus vir“ „præceptor
noster“).

Dużo miejsca poświęca obserwacjom astrologicznym (karty 73 i 110) i związkowi między leczeniem a gwiazdami. Na k. 112 figura, która ma to uzasadnić.

Księga I tego traktatu ma tytuł: *Praxis phleb. universalis*, a kończy się na str. 91. Zaczyna od omawiania chorób, w których wskazana jest flebotomia; od rozdz. XXXII reguły, jak puszczać krew i regimen aegro. — Od 92 k.: Liber II. *Praxis phleb. particularis*. Kończy Index rerum memorabilium i Errata (12 k. nlb.).

Traktat o gorączkach podzieleny również na capita. Przechodzi w nich różne rodzaje febr wedle schematu: Causa, Signa, Prognosis, Curatio. Podaje recepty lecznicze. Powołuje się na Gesnera; Alex. Benedicta, Awicennę, Tralliana, G. Serena itp. — Na k. 78 cytują stosowanie magicznej karty z napisem „Abracadabra”. Akad. — Dziaków — Jagiell. — Warsz. uniw. — Wilanowa.

— Toż... Cracoviae 1617. w 8ce. Bibl. tor. Kopern.

— Toż... Cracoviae in Chalcographia Ant. Wosiński 1618. w 8ce. Dziaków.

— Oratio Panegyrica, Illustrissimo Domino, D. Ianvssio Dvci In Ostrog, Comiti In Tarnow, Castellano Cracouien: Włodimirieñ: Cercassieñ: Białocerkieuięñ: Canouieñ: Bohusłau: Pereasłau: Capitaneo, &c. &c. dicta, dicataq; a Sebastiano Sleszkowski, Artium lib: Magistro, & Phil: Doctore. VII. Cal: Octobris. Anno D. MDC.XII (1612). [Tu winieta, która przedstawia rękę trzymającą lilję, a dookoła napis: Non leditur liliū ut spinis, sic virtus ardua]. Cracoviae, Typis Simonis Kęmpinij. w 4ce, k. 17 nlb.

Na odwr. k. tyt. herby Ostrogskich, pod niemi sześciowersz. Dedykacja Januszowi Ostrogskiemu, kasztelanowi krak. z datą: Crac. 7. Calend. Octob: 1612.

W dedykacji tej wspomina, że doświadczył jego życzliwości u Marc. Silnickiego w drodze do Częstochowy. W tekście panegiriku cytaty greckie. Dotyka jego konwersji z prawosławia na katolicyzm. Wyśławia Akademię za walkę z odszczepieńcami. Akad. — Jagiell. — Ossol.

— Ad Ill. et Magn. D. D. Ioan. Iastrzembecium Baranowski, Palat. Sierad. de fugiendis medicis atque chirurgis Iudaeis. Epistolarum pentas. Varsaviae, typis Ioannis Rossowski, 1630. w 8ce. Janociana II 261.

— Praxis Phlebotomiae, Sev Venae sectionis, tam vniuersalis, quam particularis, libris dnobus comprehensa, Quā Aditus facillimē aperitur ad omnes morbos, qui à sanguine ortus sui primordia ducunt, curandos. D. Sebastiano Sleszkovvski Philosophiae, & Medicinae, auctore. Cum indice amplissimo. Cracoviae, Apud Haer. Jacobi Sybeneycher. cIoIoCXV (1615). w 8ce, k. nlb. 8 (z tych 8a czysta), k. 114 lb., i 12 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Komorowskich „Korczak” i „Anagramma” na cześć Aleksandra Komorowskiego. Dedykacja autora: Alexandro Komorowski a Komorow Comiti in Liptow et Orawa z datą: Cracoviae prid. Id. Nouemb. 1615 obejmuje 5 kart. Na k. 7ej Auctor benevolō lectori.

Opis treści ob. wyżej pod „Opera”, z czego jest odbitką. Egz. Bibl. Uniw. Warsz. oprawny w pergamin z wycięniętym herbem „Korczak” na obu okładkach z literami A(lexander) K(omorowski) D(e) K(omorow). Jak widać z tego egz. i z egz. De febribus (Jagiell.) i Opera a także Medicorum Tetras (Akad.) zwyki był Sleszkowski oprawić specjalnie egzemplarze swych dzieł dla tych osób, którym one były dedykowane.

W egz. Ossol. jest dedykacja: Petro Firley a Dąbrowica Castellano Woynicensi. — Zaś na tytule data 1616. Jest też podobno datowane 1617.

Obacz wyżej „Opera”, z którego to jest odbitka. Ossol. — Warsz. uniw.

— Tetras Operum medicorum. De natura venenorum, de praeservatione a venenis per medicamenta, et de praeservatione universali a venenis, quae extrinsecus ab animalibus inferuntur. Ex doctissimorum medicorum assiduis vigiliis, et accurata theoriae et praxis observatione elucubrata, non solum medicis et philosophis, verum etiam omnium hominum generi, maxime vero principibus, magnatibus, divitibus, et qui inimicos habent, ad praecavendum utilis ac summopere necessaria. Autore Sebastiano Slescovio M. et Phil. Doctore. Cracoviae in Chalcographia Matthiae Andreoviensis MDCXVIII (1618). w 8ce, k. nlb. 21 (?), k. lb. 167 i 1.

Dedykacja: Stanisław Radziwiłłowski Palat. Ravensi. — To przedrukowane pod tyt.: Incomparab. Thesaurus (obacz niżej) z dodaniem V i VI części.

— Medicorum Tetras Operum; Ex doctissimorum Medicorum assiduis vigiliis, & accurata Theoriae & Praxis observatione, elucubrata; Nō solum Medicis, & Philosophis; verum etiam omnium hominum generi, maxime vero Principibus, magnatibus, divitibus, & qui inimicos habent, ad praecavendum utilis, ac summopere necessaria. Avctore Sebastiano Slescovio, Philo. & Med. Doctore. Cum Gratia & Priuil. S. R. M. Cracoviae, In Chalcographia Matth. Andreouien. M.DC.XIX (1619). w 8ce, k. 21 nlb., 167 lb. i 1 nlb.

Na odwr. k. tyt.: Medicorum Tetradis Operum I. est, De natura venenorum Liber. II. Praecepta polyhistorica de praeservatione a venenis per victus rationem. IIV (sic). Alexiacus; seu, de praeservatione a venenis per medicamenta, Liber. IV. Fuga bestiarum, virus eiulantium; seu, de praeservatione vniuersali a venenis, quae extrinsecus ab animalibus inferuntur, Liber. Na drugiej k. r. herb Rozrażewskich Doliwa, u góry: Virtus intaminatis fulget Honoribus, u dołu: Virtutis radices altae. Na 2 k. v. dwunastowersz in arma antiquissima domus... a Rozrazow Comitum. Od k. 3 do 15 dedyk. autora... Ioanni Rozrazowski, Comiti a Rozrazow, Castellaniae Posnaniens. z datą: Cracoviae 5. April. Anno à mundo redempto M.DC.XIX. Od k. 16 do 21: Avctor Lectori.

De natura venenorum liber obejmuje karty 1—36. — W księdze tej cytują przeważnie autorów starożytnych (Galena, Arist., Hippokratesa etc.). — Księga II: Praecepta polyhist. idzie od k. 37—127. Składa się na nią 47 tez treści terapeutycznej; pod każdą z nich „Exempla” tj. przykłady z pisarzy nowszych. Cytuje często: Riolana, Mercurialis, Nicolusa, P. Bayra, Arnolda de Villan., Bacciusa, Freytaga, Migalda, Schenka itp. Rzadko cytują przykłady z Polski (np. o Wład. Jag. na k. 75). Wogóle okazuje oczytanie i opanowanie ogromnej literatury. Na k. 100 rozpoczyna się obszerny wywód przeciwko lekarzom-żydom (obacz wyżej „Dowody”, które są przeróbką tego ekskursu). — Alexiacus idzie od k. 128 do 156; Fuga bestiarum od k. 157 do 167 i 2 str. nlb. Errata.

Ojciec mój notuje wiadomość o jakimś egzemplarzu z dedykacją Konst. Korniatowi, ale nie podaje biblioteki (zdaje mi się, że z którejś z lwowskich bibl.). Akad.

— Incomparabilis Thesavrvs Alexitericvs; In quo scilicet remedia selecta, diu & multum probata, necnon facilē

cuius parabilia, contra omnis generis venena mortifera, tam intus sumpta, quam extrinsecus illata, proponuntur. Non Solum Medicis Et Philosophis, verum etiam omni hominum generi, maxime vero Principibus, Magnatibus, divitibus, & qui inimicos habent, ac denique omnibus aliis, cuiuscunq; fortunae, aut conditionis, hominibus, casu aliquo infelici, inscitianē intoxicatis, ad expugnanda venena utilis, semperq; in manibus habendus. Avctore Sebastiano Slescovio, Doctore, Illustrissimi Principis & Reuerendis: Domini D. Simonis Rudnieki, Dei & Apostolicae sedis gratiā Episcopi Varmien. Medico Physico. Cum Gratia & Priuilegio S. R. M. Brvnbergae, In Chalcographia Georgij Schönfels, M.D.XXI (1621). w 8ce, k. 9 nlb. i 271 lb.

Na odwr. k. tyt. napis: Insignia urbium Ducatus Prussiae i herby miast: Torunia, Elbląga, Gdańska i Królewca, a w środku między niemi herb Prus. Na k. 2iej wśród winiet sześciowersze na herby tych miast z podpisem: Gabriel Theophilvs Ostrovch deproperabam. — Na kartach 3 do 9: Praefatio autora Proconsulibus et consulibus tych miast poświęcona, datowana: In arce Heilsbergensi. Anno Domini 1621. Maj 14.

Tu mówi, że żył w Prusiech jako nadworny lekarz bisk. warmijskiego. Wychwala te 4 miasta i ich magistraty. Podnosi, że tam częzą medicam artem et ejus professores.

Pierwsze cztery księgi Thesauri Alexiterici obejmują karty od 1 do 166 i są przedrukiem jego Medicorum tetras operum (ob. wyżej). Księga V. De curatione universali venenorum ore sumptorum od k. 167 do 230, Księga VI. De curatione universali venenatorum ab animalibus od k. 231 do końca.

Omawiając lekarstwa przeciw truciznom (głównie roślinne) cytują i tutaj nazwiska powag, którzy je polecają.

Na k. przed k. tyt. w egz. Jag. notatka: Ex libris M. Laur. Strzezowski Praepositi Ilkusien. Cantor. S. Floriani Cleparz 1650. Akad. — Jagiell. — Ossol.

— O Vstrzezeniv, Y Leczeniv Morowe° Povvietrza; Takze Goraczek Iadovitých Przymiotných z Petociami, Navka, Každemu vviakovvi, plci, y stanovvi przysosobiona; Tak Z Navezoných Y Slavných Medyków, iáko

y z samego doświadczenia krotko zebrała; A Teraz Nowo Z Pilnoscia, Iako Moglo bydz nawiększą, wydána. Do czego, iako przeciwko drugiemu iadowi, ná który też ludzi wiele ginie, przydane są iasne dowody, że nie tylko duszę, ale y ciało swoje w niebezpieczeństwo zginienia wiecznego wdąia, którzy Zydow, Tatarow, y innych niewiernych, przeciwko zakazaniu Kościelnemu, zá lekarzow wzywaią, ábo iakimkolwiek sposobem do tego są powodem, áby ich drudzy wzywali. Przez M. Sebastiana Sleszkowskiego Doktora. W Kaliszu, W Drukárniéy Woyciechá Gede-liusza, Typographá Je^o M. X. Arcybiskupa Gnieźniń. Roku Pańskiego. 1623. w 4ce, kart 9 nlb., str. 143, str. 2 nlb. (Omyłki) i 1 str. czysta.

Na odwr. k. tyt.: „Herby przednich a glownych miast przeslawney Korony Polskiej“, tak, jak w „Odkrycie zrad“ (ob. wyżej); na następných 2ch kartach dwunastowiersze na część tych miast z takim samym tytułem: Hypostematicon ale odmiennie; na końcu podpisany: Zygmunt Lavkowski. Dedykacja autora burmistrzom i radnym tych miast (odmienna od poprzedniej w „Odkryciu“), obejmuje 6 kart. Mimo, że Kraków już nie był wtedy stolicą państwa, jednak i tu i tam występuje na pierwszym miejscu jako „Stolica Krolestwa Polskiego“, a Warezawa dopiero na 6tem po Wilnie, Poznaniu, Lwowie i Lublinie, jako stolica Xięstwa Mazowieckiego.

Wypowiada tu żal, że żadna osoba duchowna o zydach nie pisze. Ale i do medyka należy ten temat. Gabriel Joannicus, ilekroć co wydał drukiem, zawsze tej materiej dotykał (por. tom XVIII, 603). Miejsce in Collegiis senatoriis doktory wyuczono. Dziękuję miastom za dobrodziejstwa dla nauki.

Po dedykacji 1 strona czysta, potem zaczyna się pierwsza część o ustrzeżeniu powietrza morowego (do str. 48). Od str. 49: Wtóra część o leczeniu zarazy powietrza morowego; od str. 106: O uleczeniu gorączek iadowitych przymiotnych z petociami. Od str. 111 do 115: Krotkie zebranie... nauki o leczeniu morowego powietrza.

Traktat „O ustrzeżeniu“ kończy się na s. 115, a potem od str. 117—141 idzie z osobnym tytułem dziełko: Jasne dowody że nie tylko dusze ale y ciało swoje... [ob. wyżej str. 238] zebrano y opisane a teraz nowo wydane z dokładem przez M. Sebastiana Sleszkowskiego Doktora Roku Pańskiego

1623. Dwie ostatnie strony zajmują Omyłki.

Bentkowski Hist. lit. II 451. — Giedroyć Mór 1899 str. 16 i nast.

Czartor. — Ossol.

— Toż... Kalisz, 1624. w 4ce.

Czacki Dzieła III 188 (daje tytuł: Medyczna nauka. Kalisz 1623). Kijów.

— O ustrzeżeniu y leczeniu morowego powietrza... [jak w wydaniu z r. 1623] 1635. w 8ce.

— Toż... 1638. w 8ce.

Janoc. II 262.

— [Vaticinia ex natura et moribus deprompta de Anno Domini M.DC.XII. et M.DC.XIII alisque sequentibus... Cracoviae 1611] w 4ce.

W egz. Czartor. brak karty tytułowej i końca, zachowało się tylko 6 kart i 4 karty przepisane. Dedykację Mikołajowi Komorowskiemu na Liptowie i Orawie, staroście oświęcimskiemu, obejmującą 2 karty podpisał Sebastianus Sleskowski z datą: Cracoviae, Anno M.DCXI (1611). ultima Decembr.

Zaczyna karta A₁, potem bez sygnatury, następnie B₁ z napisem: De mulieribus, na odwr. tej karty: Ridicula sed iucunda quaedam Vaticinia de A. D. 1612. & 1613 alisque sequentibus. Ex Astrologia Ioachimi Fortij desumpta. — Po B₁ idzie C z napisem: Vaticinia notata digna de Nouerca, na odwr. tej karty: De iudicibus & causidicis; potem karta C₂: De mercatoribus; następnie B₂, a potem karty przepisane. Czartor.

— Vaticinia Ex natura & moribus deprompta, de Anno Domini M.DC.XIII. & M.DC.IV (sic). alisque sequentibus. In Zoilum. Zoile, quid mundum tentas inuertere? cur sic Commisces albis nigra, bonisq; mala? Seria que fuerant, appellas rustica: rursum Turpem, si qua fuit Musa iocosa, vocas. Si bene tu facis hoc, facies quoq; non malè podex Imatius linquens occupet ore locum. Cracoviae, Chalcographo Nicolao Lobio, Anno Domini 1612. w 4ce, k. 32 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Komorowskich „Korczak“ i dwudziestowiersz. Na 2iej k. dedykacja autora: „Nicolao è Komorow Komorowski Comiti in Liptow et Orawa, Capiteano Oswiecimen. z datą: Cracoviae Anno M.DC.XII. 7. die April.

Na k. 3iej wiersze: In Detractorem, ośmiowiersz Jana Silnickiego; Aliud, sześciowiersz Stanisława Silnickiego; czterowiersz Samuela Silnickiego; czterowiersz Gabrjela Silnickiego; czterowiersz Piotra

Silnickiego; czterowiersz Stanisława Siemianowskiego i dwuwiersz Jana Gniewsza. Na k. 3 v.: Ad Lectorem de ratione ordinis. Tu mówi, że pierwsza część przepowiada to co przyjdzie — druga mówi o tem, co należy czynić lub unikać — trzecia przynosi „exempla non vulgaria“.

Na k. 4 r. spisza rzeczy czyli: Index Titulorū in hoc libello contentorum. Na k. 4 v i 5 r.: Ratio et fundamentum vaticiniorum. Wyjaśnia, że jego przepowiednie są z gatunku „naturalia“ oraz „ex moribus“ (a nie astrologiczne ani mistyczne). Na k. 5 v.: Commendatio operis, to jest sześciowiersze Gabrjela Czaradzkiego, Jana i Stanisława Silnickich.

Rozpoczynają rzecz „Vaticinia“ o Turkach, Scytach (Tatarach), Żydach, Chrześcijanach. Nie są to bynajmniej przepowiednie, tylko uwagi o pochodzeniu, charakterze, wadach, czerpane z erudycji książkowej. Weciąż uderza przytem na heretyków! — Na k. C₃: De Cracovia. Zarzuca mieszkańcom Krakowa skłonność do rozpustnych zabaw „debauchatio“; nagania „Cepardienses milites“ (dzisiejsze krowoderskie zuchy); opowiada o rozbojach na ulicy Szewskiej; szeroko omawia przygodę jakiegoś pusta ces. niem. na ulicach Krakowa. — Na k. D₁: De mulieribus... oraz Arcana susp. mulierum (twierdzi, że Struś w r. 1555 poznał ex pulsu mulierem correptam esse amore juvenis adulteri). Potem: De Noverca. De veris politicis. De veris philosophis. De pseudopoeiis. (Za przykład dobrych poetów podaje Grzeg. Sambor i Szymona Szymonowicza). De iudicibus et causidicis. De mercatoribus (powołuje się na Smigleckiego; mówi o jakimś żydzie ante lapideam Podbarany, którego chciał opryszczyć, musząc, by za drogie pieniądze kupić książkę, nieś a me depulsus fuisset). — Potem idą Vaticinia de crepitu ventris, ex Physiognomia, ex somniis, ridicula seu iucunda (niby humorystyczne), De statu vitae. De rusticis (tu dużo materiału obyczajowego o wydawaniu za mąż chłopskich dziewcząt).

Od k. G₁: Secunda Pars. Podaje rady higieniczne: convivia (przesąd o 13 przy stole), caelibibus remedium, uxorem ducituris, melancholicis, diabolis; piscatoribus qui non habent retia quales sunt pauperes „bicy“ alias rybaldi et in villis magistris. Opisuje ich biedę i cytuje przysłowie „regimen in Osiek“.

Od k. H₁: Tertia Pars. Nonnullae Historiae (razem 22 anegdot obcych). Kończą dwa wierszyki Grz. Czaradzkiego. „Finis vaticiniorum ab anno Domini 1613. 7. Mai initium sumentium...“

To drugie wydanie jest więc rozszerzone, a układ posmieniany w stosunku do pierw-

szego. W pierwszym wydaniu zaznaczono, że Vat. ridicula sed iucunda są wzięte z Astrologii Joach. Fortij, tu źródło nie wskazano. Widocznie książeczka miała powódzenie. Zapewne i inne ustępy oparte w części na obcych źródłach, ale uzupełnione właściwymi autorowi poglądami (ortodoksja, antysemityzm).

Żebrawski Bibl. 249.

Akad. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Ossol.

— ob. Grimza (1612) — Laukowski (w t. XXI, str. 108 podano błędnie: Laszkowski) Zygmunt (Hypostematicon 1623) — Pedemontanus H. (Tajemnice 1620).

O dzieło Pedemontana Tajemnice (1620, 1737, 1758, 1786) ob. tom XXIV, 177. Maciej. Pism. pols. III 656—7. — Chodynicki III 126. — Bentk. 450—2. — Janociana II 259—63. — Siarczyński Obraz II 194. — Roczn. T. Warsz. P. N. Tom XI s. 13. — Maciej. Polska I 370—2. — Muczkowski Statuta 272. — Poliński w Wiser. i roztrząs. nauk. 1840. Wilno T. 49 s. 150—7. — Styczynski w Dzienn. Wileń. 1822 III 138—141. — Czacki Dzieła III 188, 247. — Grabowski Amb. Starożytnicze Wiadomości 225. — Starowski Monum 551. — Gąsiorowski Hist. med. II 132 i 419—426. — Sobieszcz. w Enc. Org. XXIII 584. — Windakiewicz Księgi nacyi polskiej w Padwie (w Archiwum do dziejów lit. VII). — Prawa i przyw. m. Krakowa II 1541. — Giedroyć Źródła do dziej. medyc. 1911.

SLESZKOWSKI (Śleszkowicki) Wojciech (Albertus), doktor filoz. i med. Ars demonstrationis quinquaginta thesibus descripta et in acad. Zamose. pro instauracione studiorum A. D. 1621 ad disputandum proposita ab Alberto Sleszkowski Phil. studioso. Zamosci in typographia Academiae 1621. w 4ce. Jagiell.

— ob. Biezanowski Stan. (Radosny związek 1604) — Gładysz A. (1654) — Nuceryn Wojciech (Flores 1651) — Ślachetka Stan. Ign. (Wesoła 1654, 1656).

Śleszyński, arjanin ob. Odpis albo wiadomość (1627).

Miał wydać „księgę blaźnierczą przeciw Bogu“, którą Trybunał Piotrkowski kazał spalić.

Śleszyński Jan ob. Wilkowski Kasp. (Przyczyny nawrócenia 1583).

Śleszyński Tomasz ob. Stryjewicz Sebastjan (Festa reginalia 1646).

SLEUPNERUS **Sebastjan**, praepositus S. Crucis. Oratio Habita Ad Catholicum Clerum, In Synodo Quae celebrabatur in Cathedrali ecclesia Vratislavien. anno post natum Saluatorem M.D.LXIII. quinto Id. Maij. Avthore Sebastiano Sleupnero, Doctore et Praeposito Sanctae Crucis. Nissae. Excudebat Iohannes Cruciger. Anno M.D.LXIII (1563). w 4ce, 12 kart.

Z dedyk. Lectori.

Wierzbowski II 1409. — Kopera Spis nr. 262. — Jocher 7515.

Czapki — Kórnik — Ossol.

— De origine V. evangelii ecloga Tityrus... Nissae, excudebat Iohannes Cruciger, Anno M.D.LXIII (1563). w 4ce. Kórnik.

— ob. Raygoza (De urinarum).

Hosti Epistolae (Acta hist. II 1106) nr. 1908 i passim. — Zeitschr. f. Gesch. Schles. XIX 293. — Kastner Archiv I 185. — Lachs w Reform. w Polsce 1922 str. 195.

SLEWICZ **Bernard**. Victoria Theologica In Ara Sanctissimae Trinitatis deposita, Sev Triplex, Scientiae, Potentiae, Et Virtutis Christi Opus. Ex doctrina Doctoris Angelici, D. Thomae Aquinatis, Depromptum. Per Reuerendū Patrē Fr. Bernardum Slewicz, Baccalaureum Ordinarium Studij Generalis Cracoviensis. AA. RR. PP. Conuentus Sanctissimae Trinitatis Praesentatum. Anno Dni M.DC.LXIX (1669). Cracoviae in Officina Viduae & Haereditum Christi: Schedel, S. R. M. Typ. w 4ce, k. 7.

Na odwr. k. tyt. u góry: Tres sunt qui Testimonium dant in Caelo, Pater, Verbum, & Spiritus S. Et hi Tres Unum sunt; niżej wizerunek Sw. Trójcy w ramkach i sześciowiersz.

Na końcu: Disputabantur publice ad aedes SS. Trinit. Argumenta resolute Fr. Joanne Nazario Engver S. Th. Studente sub praesidentia eiusdem qui supra.

Dedykacja: Priori Cracoviensi et magistris eiusdem Conventus. Jagiell.

Slevogtius **Joannes Hadrianus** ob. Goldammerus Casp. Gotfr. (1698).

Sleşański **Jędrzej** ob. Machatar Joan. Bapt. (1636).

SLEŻAŃSKI **Wojciech**. Powinszowanie Jasnie Wielmożnemu JMCJ Xiędzu Gorzeńskiemu Referendarzowi Koron-

nemu. Imieniem Palestry, przy zagajeniu sądów referendarskich. Przez Jmci P. Wojciecha Slezanskiego Roku 1785. Dnia 2. Maia (1785). w 4ce, kart 2. Jagiell.

Slichting (**Schlichting**, **Szlichtyn**) ob. Schlichting.

Sliozka **Michał** († 1667), drukarz we Lwowie ob. Apostol (1639) — Eohorodyczniki — Bukwar (1638) — Czasosłowice (1642) — Damascen — Ewangelion — Nomokanon (1646) — Oktoich — Służebnik (1630 i nast.) — Triod (1642) — Triodion — Tryfologion.

Wiszniewski VIII 419 i nast. — Jocher II str. 247. — Sobieszcz. Encykl. Org. XXIII 587 (tu jego życiorys).

Sliub opisanij ob. Szymonowicz Szymon.

Sliwen (**de**) **Joanna Graffówna** ob. Załuski Andrzej (Oddawanie 1685).

SLIWICKI **Piotr Jacek** (1705 † 5 maja 1774). Kazanie na Pogrzebie Jasnie Oswieconego Xiążęcia JMCI Pawła Karola Lubartowicza Sanguszka, Marszałka Wielkiego W. X. Lit: Przez Jmci Xiędza Sliwickiego, Prowincyi Polskiej Congregationis Missionis Wizytatora, a Proboszcza Warszawskiego Świętego Krzyża, Miane. w Lublinie Dnia 25. Maja, Roku Pańskiego 1751. (B. m. dr.) fol., k. 7 nlb.

Sygnatura zaczyna się od F. Jest to bowiem odbitka ze zbioru „Bieg życia”, o którym ob. pod Giżycki (tom XVII str. 154).

Dzików — Jagiell. — Warsz. uniw.

— Kazanie miane w Kaplicy Collegij Nobilium Scholarum Piarum w Warszawie w niedzielę pierwszą po Trzech Królach Roku MDCCLVII (1757) przez Naywielebniejszego J. M. X... Wisytatora Generalnego Congregationis Missionis Proboszcza Warszawskiego. w 4ce, kart 4. Dzików.

— Kazanie w dzień ustanowienia orderu S. Stanisława dnia 8 Maja 1765 r. Warszawa, 1765.

— Opisanie pobożnego życia i przykładnego zgonu X. Piotra Gabryela Baudouin Missyonarza, założyciela Szpitala głównego w Warszawie p. t. Dzieciątka Jezus, który d. 10 lutego 1768 r. umarł. w 4ce. Krasia.

— ob. Calmet (Dissert. sur les anges 1746) — Collet Piotr (Institutiones theol. 1765) — Giżycki Paweł (1751) — Jakubowski Wojc. (Żal) — Noiret (Życie Winc. a Paulo 1729) — Wollowicz (List przyjaciela).

Janocki Pol. lit. 77; Lexicon I 154—8. — Jahołkowski Życiorys znakom. ludzi 1851 II 229—231 (z wizerunkiem). — Sobieszcz. w Encykl. Org. XXIII 590. — Theiner Monum. IV 349. — Konopczyński Stan. Konarski 1926 str. 111. — Smoleński Przewrót str. 82. — Encykl. końc. XXV 530. — Pamiętn. Stan. Aug. Poniatowsk. (1915) I.

Sliwiński **Alb.** ob. Canevesi T. (Phtegma 1635).

SLIWINSKI **Feliks X.** Kazanie w dzień pogrzebu JW. J. M. Pana Kazimierza Wołłowicza Kawalera ord. S. Stanisława, Marszałka Słonimskiego przez X. Sliwińskiego Kanonika lateraneńskiego Kongregacyi Krak. professa, w Kościele XX. Kanoników lateraneńskich Słonimskim d. listopada miane. w Wilnie w drukarni JKMcI przy Akad. 1790 r. w 8ce, 3 k. nlb. i str. 41.

Autor przypisał Ludwica z Szemiotów Wołłowiczowej żonie zmarłego. Wileńs.

— Kazanie w dzień pogrzebu W. Jegomości Pana Franciszka na Daremie Hrabi Weryhy Starosty Pokorszańskiego przez X. Felixa Sliwińskiego Kanonika Lateraneńskiego miane dnia 20 Mca Lipca Roku 1780 w Kościele SS. Apostołów Piotra i Pawła na Antokolu. Drukowane w Wilnie w drukarni Królewskiej przy Akademii. w 8ce. Wilno.

Sliwiński **Walenty** ob. Trophaeum Palladis (1644).

SLIWINSKI **Wojciech Feliks**. Conclusions Scholastico-Dogmaticae.... Vilnae 1775. Czartor.

SLIWOWSKI. Wypis z Xiąg mięstwa włodziemskiego r. 1790 17. listopada. Wyroki sądowe ziemskie włodziemskie we trzy niedziele po święcie rzymskim świętego Michała archanioła. Włodzimierz 1790. fol., ark. 3. Zielińs.

SLIWSKI **Jakób X.** († 1630). Chleb Dvehovny, albo Kazanie X. Jakvba

Śliwvskiego, I. V. Doctora, Xiężny Jey M. Ostrogskiej Woiewodżinye Wołyńskiej, na Járosláwiu, Kańczudze, Piękoszowie, zc. zc. Paniey: Kapellana P. G. Na Anniwersarzu Iasnie Oswieconego Alexandra Xiążęcia Ostrogskiego, Woiewody Wołyńskiego, Pana Małżonką niegdy Jey M. w Kościele farnym Járosláwskim, 1614. dnia 12. Grudnia czynione: A Przez X. Felixa Skarżyszowite, Proboszcza Leżajskiego Conwentu Miechowskiego zebrane, w Druk podane. Non in solo pane viuit homo, sed in omni verbo, quod procedit, de ore Dei. Matth. 4. v. 4. W Krakowie, Roku Panskiego, M.DC.XV (1615). w 4ce, k. 14 nlb.

Na odwr. k. tyt. herby rodziny Ostrogskich i dwunastowierz z podpisem: Matthias Sliwski Conuentus Miocho. Presbyter Art. & Phil. Baccalaureus Crac: in Contubernio Hierusalem Dedykacja Konstantemu Ostrogskiemu, wojewodzie wołyńskiemu obejmuje 2 karty z datą: w Leżajsku w sobotę przewodną 1615 podpisał X. Feliks Skarżyszowita. Mówi, że Ostrogski wraca właśnie z krajów niem. i włoskich. Wspomina jego ojca, który przy śmierci do kośc. rzym. złote wrota otworzył. Mówi o Luk. Opalińskim, iż wychwał pobożność młodego Ostrogskiego: „On malować na koniu, on rysować z bronią, on odłować na blasza W. X. M. radzieł”. Prosi, aby nie był oddalony wraz z prowincjałem Mac. Miechowitą.

Kazanie całe poświęcone śmierci i losom dusz zmarłych.

Jagiell. — Krasia. — Ossol.

— Chwalebny Grob Panski Hierozolimski. Abo Kawalleria Dvehowna tegoż Zakonu. X. Jakvba Sliwskiego Kantora Tarnowskiego conceptem vvyrażona. A przez iednego Kánoniká y Zakonniká Konwentu Miechowskiego w druk podana. Z pozwoleniem Stárszych. Et erit sepulchrum eius gloriosum, Isaias. XI. v. 10. W Krakowie, W Drukarni Fránciszká Cezárego, Roku Panskiego, 1626. w 4ce, k. 15 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb „Gryf“ i „Na herb starodawny... Branickich Gryffa“ dwunastowierz. Dedykacja Annie Lubomirskiej, kasztelance wojnickiej (obejmuje 5 strof) Ślawi ją za ufundowanie Dominikanek na Gródka, w celnym, koronnym, najprzedniejszym Krakowie oraz za hujność wobec Akademików. (Na końcu: Czy-

telnikowi łaskawemu). Pod dedykacją liter: „F. S. P. R. jeden z zakonników miechowskich” — oznaczają tego, który kazanie do druku oddał. Rozwiązuję je jako: Feliks Skarżyszewita, przeworski regens. Od k. 5tej idzie: „Kazanie w niedzielę dwudziesto czwartą i ostatnią po Świątkach, w kościele Kánoników y Zakonników Miechowskich, w Przeworsku. Przez X. Jakubá Sliwskiego Cantora Tarnowskiego odprawione 1625”. — Na końcu wychwała Mac. Lubieńskiego.

Jocher 9206.

Branic. — Dzików — Jagiell. — Krasinś. — Ossol. — Warsz. uniw.

— Grvs Spiritvalis, Seu Vigilantia Pastoris: Continens Literas, De vnione Schismaticorum Ruthenorum cum Catholicis optanda. (Tu winietka). Cracoviae, In Officina Francisci Caesarij, Anno Domini 1617. w 4ce, k. 9 nlb.

Odw. k. tyt. czyste, następnie dedykacja: Adamo Constantino & Paulo Ianusso Ducibus in Ostrog, Comitibus in Tharnow Jacobus Sliwvski I. V. D. Cantor Tharnouien., z datą: Tarnouij 12. April. 1617, obejmuje 3 strony, następną stroną czystą. Od k. 4ej Grvs spiritualis. Dillecto filio Ioanni Foslici Herbalt (sic) Paulus PP. V z datą XVIII. Cal. Dec. 1615. Papież prosi go: ut Ruthenis, qui se ad unionem adiunxerunt, faveret.

Poczem odpowiedź „Herbulta Dobromilskiego” z 5 Aug. 1616, w której zwalcza sposób przeprowadzenia unji Boi się o przyszłość Polski: Russi gens mea est, Russia patria communis, adnitates infinitae, subditi fere omnes Russi... Si pacatis et convenientibus modis... unio Ruthenorum ageretur, epem haberemus, firmiorem esse. Odwołuje się do kardynała Montalto. (Widocznie godzi w Jezuitów).

Następuje list Stan. Siecińskiego, biskupa przem. dat. z Brzozowa 29 oct. 1616 do Herbulta Dobromilskiego. Przypomina mu Walent. stryja i Jana ojca jako zelantów katolicyzmu. Żonę ma on „ex ducibus Russorum catholicorum tamen”, a sam pochodzi z Fulsztyna pod Olomuńcem. Wzywa go do popierania unji.

Wreszcie kończy list Pawła V do Siecińskiego bisk., w którym zapowiada wydanie Breve w tejże sprawie i donosi, że na jego prośbę już napisał do Herburtu. List ten datow. jest Cal. Febr. 1616. Widać stąd, że korespondencją Pawła V z Herburtem spowodował biskup przemyski.

Powyższy list Herburtu stanowi więc analogję do listu Lwa Sapiehy (do Kuncewicza), jaki omówiłem w t. XXVII, 115. Sliwki zapewne jest wydawcą z polecenia Herburtu.

Jocher 4280, 9468. Ossol. — Petersb.

— Kvbek Wody Na Zacnie vrodzonego Młodzieniaszká, Pána Jákuhá Wierzbickiego pogrzeb zgotowány, Który 25. Nouembr. Anno 1619. w Járosławiu v Fary pochowány leży. Omnes morimur, & tanquam aquae dilabimur terram, quae non reuertitur. 2. Reg. 14. v. 14. (Tu winietka). W Krakowie, w Drukárniéy Mácieiá Jędrzeiowczyká, Roku Páńskiego, 1619. w 4ce, k. 7 nlb.

Dedykacja: Stanisławowi Lubomirskiemu, krajczemu kor., staroście sandom., spiskiemu i dobezyckiemu, na Wiśnicz i Tarnowie Hrabi, a na Ostrogu Panu. X. Jakub Sliwski Cant. Tarn.

Żywot ludzki porównuje do wody, stąd tytuł kazania. Młodzieniaszek jako czysta woda nie mając lat 16 rozlał się po ziemi. Maciej. Piśm. III. Czwert. — Ossol.

— Ochrona Dvchowna Plebanow od Poborow W Niezwycięzonym Królestwie Polskim. S. Paulus I. ad Corinth. 10. v. 4. Arma militiae nostrae Spirituality sunt, non corporalia. W Jarosławiu, W Drukárni Ianá Szeligi, Roku P. 1623. w 4ce, str. 27 i str. 1 czysta.

Tytuł w ozdobnych ramkach. Na odw. k. tyt. między winietami: Ad lectorem author S. Gregorij autoritate... (cytata). Na str. 3 do 7 dedykacja autora: Xięźnie... Ostrogskiej, Woiewodzinéy Wołyńskiej na Jarosławiu Paniey. Narzeka, że Królestwo jest pomieszane herezjami. Heretycy są po domach, sejmikach i sejmach. Będąc w sądzie u bisk. Wężyka, widział plebana, którego pan wsi pozwał o pobór. W tej wsi poddani płacili poprzednio ministrowi-heretykowi messne. Lepsza była kondycja ministra pod heretykiem niż plebana pod miłem katolikiem. Chwali Stan. Wapowskiego, który kapłanów przed poborami broni. Na str. 5 pisze: „napisałem ten traktacik, którym nazywał w pierwszym wydaniu łacińskim Scvtum Clericorum, to jest Tarcza Duchowna, a teraz go nazywam pokorniejszym słówkiem. Ochrona Dvchowna”. Narzeka na konst. z r. 1620 o poborach i mówi, że najazd tatarsko-turecki w 700000 wojska jest karą za tę konstytucję. Na str. 8 między dwoma winietami S. Paulus 1. Corinth. 9. v. 11. Rzecz samą ujmuje autor w dziesięć ochron. Ślawi w nich wolność polską (Rex Francorum — rex asinorum; rex Hispanorum — rex principum; rex Polonorum — rex regum). Ale królikowie polscy świeccy nie mając nad duchownymi jurysdykcji mimo to ustanawiają uad nimi prawa. Jest to przeciw prawu bożemu. Powołuje się na

protesty bisk. M. Szyszowskiego „My plebani ruscy nie dziesięciny od chłopów, ale od dziesięcin dziesięcinę tylko bierzemy (messne), a przedsię pobory równo z chłopcy na nas wymagają”. Panowie polscy miłujcie kapłany wasze!

Ob.: Scutum clericorum.

Jocher III nr. 7398 i 9145. — Bandtkie Hist. druk. I 119. — Wiszniewski IX 160. — Badecki Lit. mieszcz. str. 506. Gdańska miej. — Ossol.

— Otucha na pogany... (1594, 1637) ob. S. J. (tom XXVII. 2) — Dębołęcki And. — Piątkowski Wal.

Edycja 1594 jest w Kórniku.

Przyznaje mu to Maciejowski Piśm. 604 i 764, ale mojem zdaniem niesłusznie.

Na Iásnie oświeconego Adama Constantego Xięźcia Ostrogskiego Woiewodzicá Wolynskiego, zálosny pogrzeb Kazanie. X. Jákvba Sliwskiego, Kántorá Tarnowskiego, I. V. D. W Járosławiu ná dzień 7. Czerwca zgotowane. Si volueris mandata seruare, conseruabunt te: quia ante hominem vita & mors, bonum & malum: quod placuerit ei, dabitur illi. Eccle. 15. Plagam corporis timeant, qui de animae suae salute non cogitant. Nos enim fratres charissimi, cogitantes periculum vestrum, paternam vos sollicitudine admonemus. S. Augustinus Serm. 251. de Tempore. W Krakowie, W Drukárni Fránciszka Cezárego, Roku 1618. w 4ce, k. 14 nlb.

Dedykacja autora Annie z Stembergu Księżnie Ostrogskiej, Woiewodzinie Wołyńskiej, na Jarosławiu, Kańczudze, Piekoszowie, Odrowążu i t. d. dziedzicznej Pani. Tu mówi, że ją już raz poczcil przypisaniem jej „O posłach japońskich” (ob. Amatus Scipio). Zaś syny jej poczcil dwojgiem przypisania. Osiwał na jej usługach jako Bogomodla.

Od k. 3ciej kazanie na temat: Quis est homo qui vult vitam... Psal: 33. versu 13. Na k. A, porównuje fizyków, matematyków i teologów jako wychowawców. Od k. C, życiorys zmarłego. Mówi dużo o jego pomocy zagranicą, o jego walkach pod Lwowem, o jego wczesnej śmierci. Na końcu aprobata Baz. Golińskiego rektora. Branic — Czartor. — Krasinś. — Ossol. — Warsz. uniw.

— Rocznica Sielska. Za duszę Alexandra Xięźcia Jego Mści Ostrogskiego, Woiewody Wolynskiego, W Grodzisku po Naświętszey Panny poczęciu, názá-

iutrz odprawiona. w Roku 1623. (B. m. dr.) w 4ce, k. 8 nlb.

U dołu k. tyt. winieta; na odw. k. tyt. herb Lubomirskich „Sreniawa” i ośmiowiersz. Na następnych 3ch stronach dedykacja autora Stanisławowi Lubomirskiemu, sandomirskiemu, spiskiemu, dobrzyckiemu staroście, podczaszemu kor.; na końcu jej podpisany: X. Jakub Sliwski, Pleban Grodziski. Tu powołuje się na biskupa Wężyka: Rubrica de festo gratiarum actionis pro repulso a regno Poloniae Turc. exercitu die X octobris jussu Greg. XV. Na 3ciej k. v. Kazanie Sielskie (na następnych kartach napisy u góry: Rocznica Sielska). W kazaniu mówi, że Ostrogski nie był schizmatykiem, przynajmniej ojcu swemu równym. Przytacza niektóre zdania nieboszczyka i jego dyskusje z popami. Przy śmierci wołał o księdza (katol.). Opisuje jego rozmowy z X. Aniołem w Jarosławiu i ze sobą.

Krasinś. — Warsz. uniw.

— Scutum Clericorum, Christo in Sacerdotio per Regnum Poloniae militantium. Si non venissem, et locutus eis non fuisset, peccatum non haberent: nunc autem excusationem non habent de peccato suo. Joan. 15. v. 22. Jaroslaviae, in Officina Joannis Szeligae, 1622. w 4ce, k. 14.

Dedykacja Stanisławowi Lubomirskiemu Podczaszemu koronnemu, na którego herb 8 w. I. z podpisem: Petrus Mucharski, Med. Phys. Doctor. Toż samo co „Ochrona”. Siarczyń. za nim Jocher 6168 maja rok 1625 zapewne mylny. — Jocher 7397.

Dzików.

— ob. Amatus Scipio (Posłowie japońscy 1615) — Nuceryn Seb. (Flores). Niesiecki IV 129 pisze o nim: Wprawdzie na Zakonnych osob honor i piorem i językiem był przyciężki, atoli w roku 1625 od S. Franciszka Xawiera, wzięwszy dobre napomnienie, którego jawne na grzbiecie jego były znaki, więcej sobie sługi Boskie poważał niż przedtym. — Widocznie wojował z Jezuitami, co znalazło m. i. wyraz w ogłoszeniu listu Herburtu; ob. Grus (1617).

Siarczyński Obraz II 196. — Sobieszczański w Encykl. Org. XXIII 591 i 92. — Wiszn. Hist. liter. VII 567, VIII 350. — Batowa. Niekt. rękop. Ossol. 387. — Maciej. Piśm. III 604—6. — Bandt. Hist. druk. Król. Pol. I 119.

Przypisują mu dzieło „Dzieje soboru w Piotrkowie” 1628 (np. Sobieszcz. I. c.). Jest to jakieś bałamuctwo. W r. 1628 w maju odbył się synod gnieźnieński (ob.: Synodna), a akta jego były drukowane w r.

1629 u Piotrkowczyka, (Soboru piotrkowskiego nie było). Czy Śliwski był redaktorem aktów tego synodu, nie wiadomo.
Śliwski Maciej ob. Buczkowski Mat. (Uroczysta 1614) — Śliwski Jakób X. (Chleb duchowny 1615).

Ślizewicz Jędrzej ob. Margowski Andr. Rud. (Coronamentum 1684).

Ślizień Aleksander ob. Obilewicz (Eophonemata litur. 1671) — Ślizień Stef. (Haracz).

ŚLIZIEN Kazimierz. Mowa Na Pogrzebie Jasnie Wielmożnego Jegomosci Pana Stefana Śliznia Podkomorzego Powiatu Słonim: General-majora y Pułkow: Woysk W. X. Lit: Starosty Krewskiego, Wysznowskiego Olesiejewskiego &c. &c. &c. Miana Przez Wielmożnego Jegomosci Pana Kazimierza Śliznia General-Adjutanta Buławy Wielkiej W. X. Litt. (Tu winietka). Roku 1777. Mca 9bra 13. Dnia... (B. w. dr.) w 4ce, kart 4 nlb.

Zegna imieniem zmarłego wszystkich krewnych: Ślizniów, Rdultowskich, Zieńkowieczów, Czetwertyńskich oraz hetmana, obecnych na pogrzebie. Mowa ciekawa ze względu na ceremonial pogrzebowy.

Jagiell. — Wileńs.

Ślizień Michał, pisarz litewski ob. Lubomirski Stan. (Zbawienn. środków 1728) — Szyszko Donat (Wiosna niezwydłych pociech 1755).

Kraszew. Wilno IV 242.

ŚLIZIEN Rafał. Głos J. W. Jmci Pana R. Śliznia Stolnika starodubowskiego, pułkownika woysk W. X. L. konsyliarza Rady nieustającej przy weyściu powtórnem do Rady d. 5. Januarii 1779 miany. 1779. fol., str. 2. Branic.

ŚLIZIEN Stefan Jan. Haracz Krwią Turecką Turkom Wyplacony (Tu winieta). W Wilnie w Drukarni Akademickiej Soc: Iesv Roku Pańskiego 1674. (Na drugiej karcie:) Haracz Krwią Turecką Turkom Wyplacony: abo Relacya Dwuletnich Prac Woysk Koronnego y Wielkiego Xięstwa Litewskiego. to jest Roku Pańskiego 1672 w którym tylko samo Koronne kwarciane Woysko: y Roku Pańskiego 1673. w którym y Woysko W. X. Litew-

skiego z Woyskiem Koronnym pod Choćimem pracowało. Przez Stephana Ianą Śliznią wiecznym czasem w memorał podana. Roku Pańskiego: MDCLXXIV (1674). Miesiącá Máia 13 Dniá. w 4ce, k. 4 nlb., str. 103.

Pierwsza k. tyt. w ozdobnych ramkach. Na odwr. drugiej k. tyt. herb Połubińskich i sześciowiersz. Dedykacja autora Aleksandrowi Hilaremu Połubińskiemu, marszałkowi wielkiemu W. X. L., wołkowskiemu, bobruyskiemu, izejerskiemu, wiatyckiemu i t. d. staroście, obejmuje jedną kartę. Na 4ej k.: Do Czytelnika Jaskawego (wierszem).

W wierszu tym zaręcza, że wojny powieść jest prawdziwa, nie wierszów pozory. Te prace pisze, w których był sam, jako na Podolu z woj. braśl., a w Ukrainie z p. Jędrzejewskim. Na końcu (str. 103) wiersz do Zoila (gryziszlawcy ludzi).

Poemat dzieli się na 4 punkty: Zaczyna się od odebrania Kamieńca i podstąpienia pod Lwów. Punkt trzeci kończy się na dotarciu wojsk polskich do Prutu. — Punkt czwarty nosi napis: Continuatio prac woysk Koronnych y W. X. L. abo Wołoska Kampania (od str. 82) — i tworzy osobną całość.

Cały poemat pełen ciekawych szczegółów o wojsku polskiem. Na str. 72 opis darów tureckich. Na str. 83 i nast. o przyjęciu na Wołoszczyźnie (Wołochów maluje w najgorszych kolorach) — itp.

Egz. Akad. był współcześnie ofiarowany przez Aleks. Śliznia, podczaszego, Frigol. Piasecio, kanonikowi regularnemu.

Enc. Org. XXIII 593. — Górski K. M. Pisma I 38. — Juszyński II 190. — Brückner Dzieje liter. I 302. — Wójcicki w Bibl. warsz. T. V s. 169. — Nies. IV 130. — Krasz. Wilno IV 206. — Załuski Bibl. 81 Ten ostatni pisze: „Opus gestorum heroicorum Joannis III sub titulo: Janina, ac si editum Posuaniae 1739 allegat Suppl. Jablonoviam J. C. Rubinkowski“. — Korzon Dola i nied. III. 389 i dalsze.

Akad. — Czartor. — Krasiańs.

— ob. Węslawski Sam. (Victor et victus 1691).

Ślizień Stefan Ignacy ob. Ślizień Kazim. (Mowa 1777).

ŚLIZIEN Tadeusz, X. kanonik kat. wileński. Kazanie na pogrzebie Jasnie Wielmożnego Jmci Pana Antoniego hrabi Paca Pisarza W. W. X. L. Kawalera Orderu Orła Białego, Pułkownika hussarskiego, pułku buławy pol. W. X. Lit. Starosty Borciańskiego itd. przez

Wielmożnego w Bogu Nayprzewielebniejszego J. X. Tadeusza Śliznia Kanonika katedry wileńskiej w kościele Jeznieńskim miane, a Jasnie Oświeconey Xżney Jeymci Teressie z Xiążąt Radziwiłłów Pacowey pisarzowey W. X. L. damie orderu krzyża gwiazdzistego przez tegoż ofiarowane r. 1774 d. 5 września, w Wilnie, w drukarni JKM. Akademickiej. w 4ce, 3 arkusze.

Przypis proza żonie zmarłego.

Notata C. Walewskiego.

Ślizniowa Eleonora z Chłusowiczów ob. Szyszko Donat (Wiosna niezwydłych w niebie pociech 1755).

Ślizniów (z) Domasławska ob. Karpowicz Maks. (Kazania 1771).

ŚLIZOWICZ Adam Wojciech. Charites godowe. [Dziwosłab Krzysztof Komorowskiemu i Maryannie Przyłęckiej]. 1645. w 4ce.

— ob. Niedziałkowski Andr. (Decas 1645).

Ślizowski Mikołaj ob. Narolski Andrzej (Suprema 1759).

SLOANE Hans. Mittel vor Schmerzen und Blödigkeit der Augen, übersetzt von... Danzig, 1745. w 8ce.

Tłumaczył J. F. Klein.

Słobody Ukrainie ob. Osada.

Słodkiewicz Cyryl ob. Szydłowski Marc. Franc. (1657).

Słomiński Anastazy ob. Piskorski Seb. (1735) — Tomaszewski Albert (Annulus desponsati honoris 1698).

SŁOMIŃSKI Jan. Des polnischen Kron-Kantzley-Archivarii Herrn Słominski Einleitung des Processes mit den Beweisgründen, wider das an der Person Sr. Maj. des Königs von Pohlen begangene Vorbrechen vom 3. November 1771. Nebst einer vor den Reichstags-Gerichten gehaltenen Rede des hierzu bestellten Anklägers: wie auch einem Gedicht über denselben Vorfall. Aus dem Pohlischen übersetzt. 1773. w 4ce.

Inny niemiecki opis tegoż samego procesu ob. w t. XXV. str. 251.

— ob. Actum (1777).

SŁOMKA Tomasz. Medytatie Na-bożne, których prawowierny człowiek

Krzesciański, przy usługach Sakramentu ś. Ciała y Krwie Pana naszego Jezusa Krystusa zażywać może. Zebrane z Pisma ś. przez X. Tomasza Słomkę, ze wszech sług Bożych w Kościele Krystusowym najmniejszego, Kaznodzieie Dohudowskiego. Drukowano Roku Pańskiego 1649 w Lubezu: nad Niemnem. w 12ce. k. nlb. 5, str. lb. 46 (końca brak).

Dedykacja na 3 kartach: Jasnie Oświeconey Xiężnie, Jey Mości Pannie Annie Maryey Radziwiłownie Jasnie Oświeconego Xiążęcia Je^o Mości Pana Janusza Radziwiła, Xiążęcia na Birzjach y Dubinkach, Starosty Generalnego Xięstwa Zmuydzkiego, Hetmana Polnego W. X. L., Starosty, Ciwna Retowskiego Jedynoy Corce, przy błogosławieństwie Pańskim y uprzejmym bogomodłstwie... Dat. 14 Octobr. Roku P. 1649 w Dohudowie. W. X. M. A. Mnie Wielce Miłosciwey Pannie Wszego Dobra życzliwy Bogomodca y sługa uniżonec X. Thomas Słomka K. D. — Aprobata: na 1 k. podpisał X. Thom. Chociszewski Zborów Ewang. dist. Viln. Superior. Druga aprobata Piotra Siostrzencewicza.

Zarazem oprawne jest dziełko bez karty tytułowej, dedykowane Rainie Theophili Mirskiej Pakoszowey Z. P. S. W. Z. — Nadpis stron: Modlitwy przy Komunii S. (od str. 3 do 117). Kończy się wyrazami: Samemu Bogu chwala, który dał chcieć, y wykonać...

Bibl. Ewang. Synodu Wileńs.

Słomowski Stanisław ob. Herbest Bened. (Epistolae 1561) — Samborczyk Grzegorz (Alexis sive ecloga 1566, Carmina 1571, Eccloga I 1566, D. Stanisłai Costuli Vita 1570).

Słońca wschód i zachód ob. Informatio — Kalendarze.

Słońce ob. August III (1757) — Brzostowski Krz. (moralne 1649) — Ignacy Lojola — Janowicz Wawrz. (w znaku byka 1670) — Jaskrowie Jac. (w Janie Kantym 1668) — Jezus Chrystus (sprawiedliwości 1731—33) — Kostowski Jerzy G. (podwojne 1710) — Krakowa (z) Bernat (czworgoliczne 1591) — Leowicyusz Cypryan (1565) — Marja (bez umbry 1756) — Ogiński Józef (1721) — Ostrowski Jak. (zaćmienie 1632) — Sochański Fr. (mądrości Stradomskiego 1669) — Stanisław z Rawy (zaćmienie 1565) — Zgórski Woj. (polityczne Melpomeny 1669).

Słoneczewski Leonardus, Altipolita episc. († 1563) ob. Lubelczyk Andreas (1549) — Łowicz Stan. (Maria 1538, 1540) — Modlitwy — Modrzewski And. (Ad Regem 1546) — Panisius S. V. (Crux 1718).

Encykl. Org. I 536. — Łukasiewicz Dz. Wyzn. Kalw. w MPolce s. 8. — Muczkowski Statuta 195, 196. — Joher Obraz II 579. — Rzepnicki Vitae praesul. III 171 i 2. — Niesiecki Kor. pol. IV 132. — Nakielski Miechovia 67. — Węgierski Slav. reform. 80. — Lubieniecki Hist. reform. Pol. — Mecherzyński Hist. wym. II str. 45 i 536. — Starowski Monumenta 516. — Sobieszcz. Encykl. Org. XXIII 610. — Wisłocki Liber dilig. 495. — Wotschke Gesch. der Reform. 1911. — Wład. Abraham w Reform. w Polce IV 121. — Hosii Epistolae I 220 i 421.

SŁONECKI Jan. Theses canonicae et civiles. Zamoscii 1777. w 4ce.

Ossol.

(**Słonecki Marcin Kazimierz**). Kowitwa Wielogranista W Korabiv Starozytym Kleynocie Koroney Polskiej. Wystawiona. Przeciwno niestatecznego swiatá zamieszaniu, także smierci popędliwej na wanołnościom (tak). Dla ktorych godney á chwalebney pamięci, Z Słoneczye Jego Mśc. P. Marcin Kazimierz Słonecki, Z tegoż Korabiá wy-padaiać, w grob smutny wstepuie. Gwoli stanowisku na tyż Kotwicy bospiecz-nemu, slawnego Domu Ich Mśc PP. z Słoneczye Słoneckich, przez statecz-nosc y trwalosc Slawey nieśmiertelney: á Rodzicow zalosnych w szedziwościcy swoiey pociesz. Od jednego Zakonnego prawdziwie zyczliwego wezyniona y po-dana. Roku Pańskiego, 1631. (Na koncu:) W Warszawie, W Drukarni Jana Ros-sowskiego, Krolá J. M. Typographá. Roku Pańskiego, 1631. w 4ce, k. 21 nlb. (sygn. F.).

Na odwr. k. tyt. herb „Korab“ i zaczyna się wiersz: „Ná Kleynot Korabia“. Karty A₁ i A₂ w egz. Ossol. brakuje; zaczynała się na nich Pierwsza Grania. — Na k. A₃: Wtora Grania Kotwice; wszystkich grani jest 17 i tyleż wierszy na nie. Opisuje budowę korabia i żeglowanie po morzu. Porównuje korab saurumacki (tj. Polskę) z rzeczywistym. Wspomina jakąś bitwę pod Oczakowem 1569. Ślawi życie i trudy marynarzy. Wychwala ogólnikami zmarłego.

Na ostatniej stronie wiersz: „Znak Stano-wiska w Brzegach Nieśmiertelnościey, y pamiatki wiecznotrwalej, dla Nawy Jego Mści P. Marcina Słoneckiego inż zmarłego wystawiony“. Jest to nader kun-zsztowny akrostych, bo składają się na niego litery na początku i w środku wierszy.

Ossol.

Słoneczne zaćmienie ob. Rawy (z) Stanisław.

Słonecznik ob. Drexeliusz Jerem. (1630).

Słonikowski Marcin (Epigrammat dla Jana Zamoyskiego Sty Kaluskiego) ob. Czarnocki J. (Dexiosis 1646).

Słonimska Ekonomia ob. Sokółow-skie Starostwo (Kommissya).

Słonimski teatr ob. Kondycje sta-nów (1781) — Marianna.

Słonimski obywatel ob. Ogiński M. (Bajki i niebajki 1788).

Słonka Mik. ob. Słaka (Obraz 1648, Theoremata 1640).

SŁONKOWIC (Niechrost) Martinus († 1658). Quaestio Physica De Anima Corpvs informante A. M. Martino Słonkowie, Colle. Minore Contub. Jagello-niani Seniore. Publice. In Alma Aca-demia Cracouien. permissu. Magnifici Domini Rectoris ad disputandum Pro-posita. Anno Domini. 1648. Mensis Ian-uarij die 11. Cracoviae. Apud Lucam Kupisz, S. R. M. Typogr. w 4ce, k. 6 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb „Prawdzic“ i cztero-wiersz z podpisem: Adamus Ordega Phil: & Eloq; Stud: Dedykacja autora: Prae-mislao Domiechowski S. Ordinis Cister-ciensis Professo, Clarae Tumbae Priori. Na ostatniej karcie herb Uniwersytetu krak., na drugiej stronie wśród winit: Sub felicibus auspiciis... Iacobi Vitollii... Rectoris.

Quaestio brzmi: Utrum anima in quocunque vivente sit tantum una? Wyklicza wie-łość dusz i udowadnia to za pomocą 5 kon-kluzyi oraz corollariów. Wszystko ujęte w tezy do obrony. Jagiell.

— Quaestio De Qvantitate Continva. A. M. Martino Słonkowie Collega Mi-nore. Publice ad disputandū in alma Academia Crac. in Lectorio DD. Theo-logorum proposita. Anno D. M.DC.XLV (1645). Men. Iul. Die... hora... Permissu M. D. Rectoris. Cracoviae, In Officinā Valeriani Piątkowski. w 4ce. k. 6 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Zamoyskich „Jelita“ i czterowiersz. Dedykacja Wacławowi Za-moyskiemu, kasztelanowi lwow.; tu wspo-mina Stefana Zamoyskiego, syna.

Quaestio brzmi: Utrum Continuum, ut sit divisibile in infinitum, debeat habere partes infinitas?... Dzieli tę tezę na 5 konkluzji, do każdej dodane Corollaria.

Zebrański Bibl. 278. Jagiell. — Ossol.

— Synopsis Grammaticae Hebraicae, In gratiam eorum, quibus cordi est Linguae Sanctae notitia, ex praeceptis generalioribus, Orthographiae, Etymologiae, Syntaxeos, & Prosodiae Deducta Per M. Martinum Słonkovic in Alma Acad. Crac. Regium & Linguae Hebraicae Professore. Cracoviae, Apud Lucam Kvpisz S. R. M. Typo-graphum, Anno Domini 1651. w 8ce, k. 3 nlb., str. 85 (ma być 82, gdyż strony 75 do 77 opuszczone) i k. 4 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Uniwersytetu krak. w wieńcu z napisami hebrajskimi i cztero-wierszem łac. Na k. 2 i 3 dedykacja Ja-kobowi Górskiemu, profesorowi, kanoni-kowi krak. i rektorowi Uniwersytetu.

Język hebrajski nazywa w niej „mater lin-guarum“ i wywodzi z niego grekę i łacinę. Tak np. Zeus pochodzi ma z hebr. Broni pożytków płynących ze studjowania tego języka. Mówi, że wielu uczniów odstrasza od niego jego trudność. Chwali wiedzę Górskiego. Poczem sentencja: Commune praeceptum Rabbiorum.

Poczem idzie wykład gram., podzielony na Ortographia, Etymologia, Sintaxis, Pro-sodia. Dalej na 1 k. Oratio dominica, Sa-lutatio angelica i Symbolum apostolicum w przekł. hebrajskim (karta F₅). Kończy: Tabula (systemat. spis rzeczy), a na ostat-niej stronie: Impensis ex fundatione per-petua M. D. Barth. Nowodworski... excu-sum. Na str. 42 i 44 błędny nadpis nad stronicami (Ortographia zam. Etymologia). Joher 612. — Schorr w Encykl. pol. III 430 (gdzie omyłką druku stoi: Hankowicz). Czartor. — Dzików — Jagiell. — Ossol.

— Dowcipny wierszopis rzymski (1651)... ob. Persius (w t. XXIV, 197).

— ob. Lanckoroński Joan. (1649) — Persius Aulus Flaccus (Dowcipny wierszopis 1651, 1776, 1796) — Treter Maciej Kazim. (Zodiacus 1648) — Wolicki Math. Mich. (Viridarium 1645).

Ohodynicki III 128. — Janociana III 306 i 7. — Siarczyński Obraz II 197. — Łukasiewicz Piśm. polsk. 48; Histor. askół III 302. — Roczniki Tow. warsz. P. N. T. XVI 253. — Muczkowski Statuta 299,

307. — Sobieszcz. w Enc. Org. T. XXIII str. 617. — Pilat Hist. lit. III (Persius). — Korbut I 562.

O Słonkowiezu przynosi dużo szczegółów — na podstawie ręk. Annales Radymieńskiego Index lectionum Univ. Jagell. na r. 1840 (rektorat Brodowicza). Prostuje tam (Muczkowski?) błąd Janockiego (III 306) jakoby on pierwszy wykładał język hebrajski w Uniw. Jag. Opisany tam jego zgon przedwczesny (wskutek pożaru, jaki wybuchł w jego izbie). Spłonęły tam wówczas jego książki i papiery — między innymi nakład Persiusa i Gramatyka hebrajska, a także metryki wydz. filozof. spłonęły lub opaliły się.

Słowski, can. crac. ob. Pufendorf (1695).

SŁOŃSKI Jacobus Casimirus. Meta Sagittae Dzialiniana Quam Illvstrissimvs Stanislavs à Dzialyn Dzialinski Castellanus Cvlmensis, Capitanevs Tolkmittensis &c. &c. feliciter attigit. Fratri Moestissimo Perillustri ac Reuerendissimo D. D. Michaeli Dzialynski Episcopo Hipponensi, Abbati Mogilnensi, Suffraganeo, Administratori, Canonico Varmiensi &c. Per Jacobum Casimirus Słowski S. Theologiae in Collegio Brunsbergensi Societatis Jesv Auditorem, Praefectum Sodalitatis Marianaе, eiusdem nomine producta et dicata. Brunsbergae, Typis Caspari Weingärtneri. Anno 1643. fol., k. 12 nlb.

Tytuł i cały paneg. w ozgobnej ramce. Na odwrocie herb Działyński i sześciowiersz. Dedyk. Mich. Działyńskiemu. Po panegiryku (proza) dwie poezje łacińskie. Na końcu winita z napisem: Vita hominis peregrinatio (przedstawia pielgrzymę z kijem w ręku). Czartor.

ob. Słowski Jan Gabrjel (Dolor 1702).

SŁOŃSKI Jan Gabrjel. Dolor in auge post avitae Lunae eclipsini M. D. Joannis Casimiri de Pomianowa Słowski, Pincernae Vitebscensis... exhibitus obsequio Missionis Słucensis Soc. Jesu. Anno 1702. fol., 4 ark.

Przypis Piotrowi oraz Hieron. Podczas. Oszniań. Pancrzyńskim, krowym zmarłego.

SŁOŃSKI Michał. Accessoria Statut Y Konstytucye z Czaradzkiego Ładow-skiego y Supplementu J. O. Xcia JMci Żaluskiego Biskupa Krakowskiego w Po-

spolitości A naybardziej co do Processu potrzebniejszego. Tudzież Formularze Transakeyi niektórych Przez Jmci Pana Michała Słonskiego Vicegerenta Łukowskiego Zebrane Roku od Wcielenia Przedwieczney Prawdy 1758. w Drukarni J. Filipowicza J. K. Mci y Rzeczypospolitey uprzywilejowanego Typografa. Lwów (1758). w 8ce, kart 5 nlb., str. 616, kart 7 nlb. i 2 tablice (Arbor consanguinitatis i affinitatis między str. 608—9).

Pierwszy tytuł: Accessoria Statut Y Konstytucye. Na Ziej karcie miedzioryt przedstawiający wśród armatury orła ukoronowanego z berłem, mieczem i jabłkiem, trzymającego w szponach otwartą księgę z napisem Haec domus odit, Nequitiem, Amat, Pacem, Punit, Crimina, Conservat, Jura, Honorat, Probos. U góry w wieńcu z koroną herby saskiej i waga; u dołu podpis: I. Filipowicz sc. Na Ziej k. tytuł, na 4tej przywilej Augusta III na druk Accessoriów z datą: Varsaviae die XIX. Aprilis 1758. — Na k. 5: Do Czytelnika, gdzie mówi, że korzystał z Czaradzkiego i Ładowskiego.

Książka składa się z trzech części:

I) Na karcie A tytuł: Scientia Juris Fori Controversi breviter selecta... Poczem Pars I. Rudimenta Juridica expendens... Obejmuje krótkie reguły procesowe (po łacinie) bez powoływania się na ustawy. Na końcu łac. maksymy i przysłowia prawnicze. Kończy się na str. 24.

II) Od str. 25—550 idzie Pars 2. Statuta Herburtana cum app. Constitutionis novellae nec non Const. ex Ładovio depromptas expendens. Jest to więc przeróbka alfab. zbiorów Herburtana (w skrócie Czaradzkiego) i Ładowskiego. „Inwentarz“ Ładowskiego przerabiał z edycji 1733, co zaznacza w tytule swej pracy (powołując się na Załuskiego).

Od str. 540 idzie: Excerptu Supplement z Konst. Seymu Pacificationis. Anni 1736.

III) Od str. 551—616 idzie: Pars III. Formulas variarum Transactionum et alia in jure scitu necess. expendens. Najprzód (str. 551—606) idą łacińskie formuły aktów prawnych (Sectio I) — potem od str. 607 traktat: De cognatione, consang., affinitate et successionibus (ze zwykłymi tablicami Arbor cons. i Arbor. affin.). — Na str. 610: Artykuły ustaw wojskowych (bez daty!).

Na końcu na 7 k. nlb. Elenchus, Errata i wierszyk do czytelnika.

Słonski nie jest więc wcale autorem, tylko kompilatorem i to nędznym. Nie umiał nawet zmodernizować Czaradzkiego i Ła-

dowskiego. Swój własny przyczynek dorzucił dopiero w II wydaniu (ob. niżej). Tylko wierszyk końcowy usprawiedliwiający errory godzien przedruku: „Mądrego jest wybaczyc, gdy errory czyta — Gdyż nie masz bez kłakolu po szpiklerzach żyta — Niewyłączy gospodarz by usilną pracą — Nad korekturą także nieledni wzrok traca“. Akad. — Branice. — Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwows. — Zielińs.

— Toż:.. Przez Jmci Pana Michała Słonskiego Vicegerenta Łukowskiego S. G. Zebrane Roku od Wcielenia Przedwieczney Prawdy 1760. W Lwowie w Drukarni I. Filipowicza J. K. MCI y Rzeczypospolitey uprzywilejowanego Typografa. (1760). w 8ce, k. 8 nlb., str. 666, k. 5 nlb. i 2 tablice.

Na pierwszej k. tytuł jak w r. 1758; na Ziej k. rycina taka sama; na Ściej tytuł ze zmianami tu zaznaczonymi; na 4tej przywilej z dodatkiem na końcu; na 5tej „Do Czytelnika“.

Jest to inna przedmowa jak w poprzednim wydaniu. Dzieło swoje nazywa tutaj „idiotyczne y nieczemne“ i mówi, że przeznaczony jest dla tych, co się prawa dopiero uczyć zaczynają lub gospodarstwem się bawią.

Poczem dedyk. Adamowi Czartoryskiemu, generału (sic) ziem podolskich, na 3 k. (z herbem i wierszem).

Dalej idzie tekst dzieła z pewnymi drobnymi zmianami. W formularzu dodano na str. 608 kilka formuł polskich, np. intercyza ślub poprzedzająca, forma testamentu, kompłanacja względem wiołencji. Na str. 629—666 dodano: Kontynuacja Accessoriów. Jest to zbiorek, napisany na podstawie praktyki (zapewne samego autora?), dotyczący różnych przypadków z prawa prywatnego i procesowego, ułożony niesystematycznie. — Wiersz usprawiedliwiający „errory“ opuszczono w tem wydaniu.

Bentk. II 174.

Akad. — Branice. — Czartor. — Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwows. — Wilno.

— Toż:.. 1765. w 8ce, k. 4 nlb., str. 650, k. 5 nlb. i 2 tablice.

Dedyk. Czartor. nie zamieszczona.

Od str. 615 idzie: Kontynuacja accessoriów. Akad. — Branice. — Drohob. — Dzików — Jagiell. — Ossol. — Przedz. (z datą 1763) — Uniw. lwows.

Śloska Michał ob. Slioska.

SŁOSTOWSKI Hyacint. ΕΠΙΚΡΑΤΥΣΙΣ V. D. Samveli Formankowic, Artivm Et Philosophiae Baecalavreo, Dum A Clarissimo & Magnifico, Domino, Domino Lavrentio Smieszkowic,

Medicinae & Philosophiae Doctore Eru-
ditissimo, nec non Generalis Regni Po-
loniae Lycae, Procancellario, Rectoreq;
Vigilantissimo, Licentiatvs siue Secun-
dae Laureae Gradu, in Artibus & Phi-
losophia dignus, in frequentissima Il-
lustriss: & Amplissimorum Virorum
Corona, 11. Calend. April. Anno Domini,
1646. ritu solenni renuntietur. Ab
Hyacintho Słostowski, Eloquentiae Au-
ditore, Honoris & amoris ergo Decan-
tata. (Tu wiersz w 2 kolumnach, u dołu:)
Crac: Typis Alexandri Dymowski. fol.
w., 1 karta.

Całość ujęta w ozdobne ramki; w środku między kolumnami wiersza winieta. Przy nazwisku Formankowica dopisano: Proscriptus A. D. 1673 mense Decembri.

Jaszyń. II 190. Jagiell.

— ob. Lipnicki Andrzej (1647).

Słotwiński Albert ob. Kiriakiewicz L. (1743).

Słotwiński Jan (Orator e Crucis suggestu 1737) ob. Wysocki Samuel.

Słów kilka ob. Tyzenhaus A. (1784).

Słowa polskie ob. Uwagi (1790).

Słowa Bożego pastwa... ob. Łosiowiec Mich. (1708).

— ostatnie ojca... ob. Walewska Teodora (1785).

— do króla ob. Słowo (1673).

SŁOWACKI Franciszek. Epithalamium Andreae Petricovio et lectissimae Virgini Annae, Joannis Belzae Filiae sponsis in die nuptiarum per Franc. Slovaciū. Cracoviae apud Filipowski 1622. w 4ce.

Wierszem polskim i łacińskim.

Jaszyń. II 192.

— Qvaestio Physica de motu coelorum à M. Francisco Slovacio, publice in Alma Academia Cracouien: Deo auspice disputanda; anno à partu Virginis MDCXXIII, die mensis Augusti 19, hora 10, in lectorio clarissimorum DD. Theologorum. Permissu M. D. Rectoris. Cracoviae. Ex Officina Typographica Francisci Cesarij. (1623). w 4ce, k. 6 nlb.

Na odwr. k. tyt. zaczyna się wiersz Ad almam Crac. Acad. Na karcie 2 v. wiersz Ad... Jacobum Naymanovicium I. V. D. Archidiaconem Pilecon., almae Academiae

Rectorem... Na k. 3 wiersz Ad universos Philosophiae... professores.

Qvaestio brzmi: Utrum corpora caelestia quibus certa est simplicitas... capite primo libri secundi Physici Aristotelei... in orbem moventur nec ne? Dzieli rzecz na 3 konkluzje. Odpowiedź brzmi: perabsurdum est motu proprio coelum rotari. O Koperniku nie wspomina, opiera się na Arystotelesie. Jagiell. — Ossol.

SŁOWACKI (Slovaciū, Zdacovien-sis) Piotr († 1588). Almanach Auff das 1583 Jar durch M. Petrum Slovaciū der löblichen Universität zu Krakaw verodneten Astrologum... Gedruckt zu Bresslaw durch Johann Scharffenberg. w 16ce.

— Ephemerides coelestium constellationum cum electionibus temporum ad annum Dni M.D.LXXXIII (1585) qui est tertius ab Intercalari. Per M. Petrum Slovaciū Sdacoviensem, ce-lebris academiae Cracoviensis ordinarium Astrologum factae. Nulla eclipsis Luminarium hoc anno in finitore nostro apparebit. Cracoviae, typis Andreae Petricovii. w 12ce, k. 8(?). Jagiell.

— Iteletec, Az eg forgasa szerint: ez MDLXXXII. Esztendőre. Az Krakai Fő Academicianac Astrologusa Slovaciū Peternecc Irasabol: Magyarra fordítattott. Nihil Sliuonius Mathe irasabol meg elegytetet. Ajánlja a nyomdász Mant-skouit Bálint Könyw Nyomtato Nagys. Czobor Pál es Mártonnak, Sasinba lakozóknak. Költ szent Mathe napian... 1581. esztendőbe. 1582. w 16ce.

Szabó K. Régi Magyar Könyvtár, str. 101.

— Ivdicivm, Magyar nyelven. Az Eghi czilagoknak foygasábol, az időkre valo számtartásual egyetemben; Christus Wrunk születése vtán 1583. Eztendőre: Slovaciū Peter, az Krakai hires neues Academicianak fő Astrologusa által, irattatott es számlaltatott fél Horára, es as Cassai Delre. Egy szal Eclipsis sem leszen ez Esztendőben az Cassai Horizontban. Bartfan, Daud Gutges. w 16ce, k. nlb. 32.

Szabó K. Régi Magyar Könyvtár, str. 103. — Sprawozd. z posz. na Węgrzech nr. 287. Budapeszt. Akad. N.

— Kalendarivm. Es ez mostani M.D.LXXIX. Esztendőben törtendő

neminemü dolgokrul: Annak föltte, az rónec naponkent következendö allapattyarul iratot Itelet. Irta Slovacivs Peter Craccai Astrologus. Magyarra fordította Peechi Lukach. Ez esztendőben, ide mi feléne a Napba es a holdba, semmi fogyatkozás nem leszen. Nyomtattat nagy Szombatba. 1579. w 8ce, kart 44 (sygn. A—F).

Obacz Pécsi.

Szabó K. Régi Magyar Könyvtár, str. 85.

— Kalendarium és az Egeknek s Tsillagoknak forgásából az Időnek naponként való Itélete MDLXXXIV. Esztendőre. Magyarra fordítottat Slovacius Péter mesternek Krakкаи Astrologusnak irásiból. Nyomtatta Otmár Balint. 1584. w 16ce.

Szabó K. Régi Magyar Könyvtár, str. 107.

— Kalendarz swiąt rocznych... na rok 1583. w Krakowie, druk Siebeneychera. w 16ce.

Z dedyk. J. Zamojskiemu. Zapewne i w dalszych latach (1584—7) wychodziły jego polskie kalendarze. Musiały też być wcześniejsze, skoro są węgierskie wydania z r. 1579 i 1581 i niemieckie z r. 1582.

Miało być w bibl. Swidziń.

— Kalendarz Swiąt Rocznych y Biegów Niebieskich, z wyborem czasów: Na Rok Pański 1588. Przestępny. Przez Piotra Slovacivusa ze Zdakową, w Philozophyey y w Lekárzkiej Náuce Doktorá, sławney Akadémiey Krákovskiej Astrologá, z pilnością napisany... W Kra. w Druk: Já. Siebeneychera. w 16ce, kart 56.

Zawiera: Co czynić albo czego się strzedz wedle aspektów. Kalendarz (z dwuwierszami u dołu stron). Od ark. C₂: „Przestrzezenie y obwieszczenie przypadków“. To stanowi osobną całość z k tyt. — Na odw. tyt karty herb Lubomirskich i sześciowiersz, poczem przypis Sebast. Lubomirskiemu. Wychwała jego łaskę dla siebie i kolegów. — Następnie „Do czytelnika łask. o Praktyce na r. 1588 bardzo straszliwy“.

W I jej części opisuje skutki zaćmienia księżycy, które było roku zeszłego; skutki tegorocznego; o początku roku; przepowiada o urodzajach, o powietrzu, o walce i pokoju; o powodzeniu niektórych królestw; o powodzeniu różnych ziem polskich; o Turkach i Tatarach; o poselstwach; o ogniach. Daje też rady paniom brzemiennym. Kruśce i rudy.

Drugą część „Praktyki“ zajmuje się odmiennością powietrza (meteorologia) i przebiegiem pór roku. Kończy: Nalezienie rachunku co uczynią czerwone złote; wrzście drzeworyt: którym członkom która znamię panuje (podobny ob. w dziele: Sleszkowskiego Phlebotomia).

Z niego przedrukował nieco wierszyków Bernat Krakow. — O tem Dubrowski w „Studjach staropolskich“ 1928 str. 351.

Wierzbowski III 2814.

Czartor. — Jagiell. — X. Chodyn.

— Schreibkalender auff das Jar M.D.LXXXIII. Durch M. Petrum Slovacium, der löblichen Universitet zu Krackaw Astrologum, gestellet auff den Meridian der Kayserlichen Stadt Breslaw. Allen Obrigkeiten, Doctorn, Advocaten, Cantzley-verwandten, Kauffleuten und Händlern zu dienstlichem brauch sonderlich zugericht. Mit Röm: Kays: May: Privilegio. Breslau bei Joh. Scharffenberger 1582. w 4ce malej, 3 1/2 arkusza.

Zebra. Bibl. 205—6. Wroclaws.

— Schreibkalender, auff das Jar M.D.LXXXIII. Durch M. Petrum Slovacium, der löblichen Universitet zu Krackaw Astrologum, gestellet auff den Meridian der Kayserlichen Stadt Breslaw. Allen Obrigkeiten, Doctorn, Advocaten, Cantzley-verwandten, Kauffleuten und Händlern, zu dienstlichem brauch sonderlich zugerichtet. Mit Röm: Kays: May: Privilegio. (Na końcu:) Gedruckt zu Bresslaw, durch Johann Scharffenberg. w 4ce. Wroclaws.

— New und alter Schreibkalender auf das Jahr 1585 durch D. Petrum Slovacium der löbl. Universität zu Krakau verordneten Astrologum. Breslau bei Joh. Scharffenberger. w 4ce, 3 1/2 ark.

— Observatio de plica... Doctoris Słowacki Academiae Cracoviensis Professoris 1587.

— Praktyka o komecie widzianej Roku Pańskiego 1577. dnia dziesiątego Listopada... przez Mistrza Piotra Słowacyusa ze Zdakowa sławney akademiey krakowskiej Astrologa. w 8ce, kart 4 (brak końca).

Na karcie tyt. widać jeszcze resztki drzeworytu, przedstawiającego kometa. Dolnej części kartki tytułowej brak. Na odwrotnej stronie szczyłek tarczy z herbem Łabędź,

nad którą w dwóch wierszach: „...M. Księża Piotra Duni...a Plockie° Kancel: Kyronne°. Następnie dedykacja: „Jego Mo...dzu Piotrowi... Wolskiemu, Bisk... y kanclerzowi K...mu Mościwo° Pa...wi w... M. Piotr Słowac... w łaskę m...“. W przemowie do czytelnika pisze: „...sdało mi się nie zdrogi, gdybym nieco pierwey o tym dotknął, iako się takowe gwiazdy na niebie rodzą. O czem ieśli kto dostatecznie zechce wiedzieć, szerzyliśmy to w łacińskim scripcie napisali“.

Jagiell.

— Prognosticon ex astris ad Annum Dni 1585. qui est primus post bisextilem, & ab initio mundi 5547. Cui addita est praedictio effectuum Eclipsis Lunae, qui in praesentem annum inciderunt. A. M. Petro Slovacio Sdacoviensi, Philosophiae & Medicinae Doctore celebris studii Cracoviensis ordinario Astrologo conscriptum & editum. Venus principaliter hunc annum gubernabit, Jove & Marte participe. w 16ce.

Na odwrocie tytułu: In Arma M. D. D. Joann. Petri Herborth s herbem rytym na miedzi. — Dochował się tylko tytuł.

Jagiell.

— Toż... na r. 1587. w 16ce.

Z dedykacją i herbem Jacinthi Młodziejowski etc. na odwrocie.

Dochowany tytuł i 1/2, następującej karty.

Jagiell.

— Przestrzezenie y obwieszczenie przypadków wszelakich z nauki gwiazd y Biegów niebieskich: Na Rok Pański 1584. przestępny z Przybyszem, Kto-remu przydane jest opisanie skutków zaćmienia Słonecznego, które w tym roku w dzień w Niebowstąpienia Pańskiego oglądamy. Przez M. Piotra Słowacyusa ze Zdakowa, sławney Akademiey Krakowskiej Astrologa, pilnie napisane. Mars Panem roku niniejszego, a Jovis z Mercuriusem pomoconicy jego. (1584). w 16ce.

Dochowany tytuł. „Przestrzezenia“ były dodatkiem „Kalendarzy“, ale posiadały osobny tytuł i osobne dedykacje.

Na odwrocie tytułu dedykacja i herb Bernarda Maciejewskiego. Jagiell.

— Toż... (lata 1585 i 1586).

— Toż... na r. 1587. w 16ce.

Na odwrocie dedykacja i herb J. M. P. Jacynka Młodziejewskiego Podskar. Nadw. Dochowany tytuł i 1/2, drugiej karty.

Jagiell.

— Przestrzezenie y obwieszczenie przypadków wszelakich, z nauki gwiazd y biegów niebieskich: Na Rok Pański, 1588. Przestępny, á od początku swiátá, 5550. K temu jest przydane opisanie skutków zaćmienia Miesiąca, które było Roku przeszłego, y tych co w tym Roku będą. Przez Piotrá Słowacyusa ze Zdakową, w Philozophyey y w Lekárskiej náuce Doktorá, Sławney Akadémiey Krákovskiej Astrologá, z pilnością napisáne... w 16ce.

Na odwrocie tytułu sześciowiersz na herb Lubomirskich.

Dedykacja Seb. Lubomirskiemu.

Tworzy łączną całość z powyżej opisanym Kalendarzem na r. 1588 (obacz tam opis treści).

Wierzbowski III 2814.

Czartor. — Jagiell. — X. Chodyn.

— ob. Peci Łuk. (Kalendarium 1579—97).

Sołtykowicz O Akad. str. 260. — Scheibel Geschichte der Breslauschen Stadtbuchdruckeri 1804 na k. 27. — Bentkowski II 310. — Giedroyé Źródła do dziejów 1911. — Starowski Monumenta 133. — Teleżyński Epitaphia in Eccl. SS. Trinit. Crac. 1790 str. 35. — Wisniewski VII 368. — Muczkowa. Statuta 211 oraz 220. — Sobieszcz. w Enc. Org. XXIII 621. — Zebrański Bibl. 205—6 i Dodatki. — Windakiewicz Materjały ho hist. Polaków w Padwie (w Archiw. do dziejów lit. i ośw. T. III)... oraz Padwa 1891. — Acta rectoralia T. II (wydał Stan. Estreicher) str. 373. — Lachs Kronika lekarzy (Archiw. do dziejów XII str. 159).

Słowacki Stanisław ob. Hasło (1754). Wadowski Wiadom. str. 319.

Słowacy ob. Papanek Jerzy (1780) — Słowianie.

Słowaczyński W. ob. Tomaszewicze (Prośby 1780).

Słowakowicz Antoni ob. Słowakowicz Jan Ant. (Templum 1700 i Wieża 1695).

Słowakowicz Antoni Jan ob. Słowakowicz Jan Antoni (Germen 1701).

SŁOWAKOWICZ Jan Antoni Dr. med. († 26 maja 1721). Fortunatissimum Novi Seculi Germen In Gentilitio Bisontis Capite consurgens, Decori Domus Dei continuò intentum. Illustrissimus ac Reverendissimus Dominus, D. Casimirus à Lubna Lubieniski, Dei & Apo-

stolicae Sedis gratiā. Episcopvs Hera-
cleensis, Suffraganeus, Canonicus, ac
Sede Vacante Episcopatus Cracoviensis,
Generalis Administrator. Dum In Per-
augusta Clari Montis Częstochoviensis
Basilica, A Celsissimo ac Illustrissimo
S. R. I. Principe. Georgio Albrachto
Comite Denhoff, Episcopo Nominato
Crac: Duce Severiae, Supremo Regui
Cancellario. In magna Illustrissimum
Hospitum frequentia, Ritu Sollemni In
Episcopum Consecraretur. A M. Joanne
Antonio Słowakowicz, Philosophiae in
Vniuersitate Cracov: Doctore & Pro-
fessore, Scholae B. M. V. in Circulo
Crac: Seniore. in debitae submissionis
argumentum officioso calamo Celebra-
tvm. Die Sexta Martij. anno quo ger-
men De Casto Corpore venit. Cracoviae,
Ex Officina Francisci Czary, S. R. M.
Illustriss. ac Reverendiss. Dñi Episc.
Cracov. Ducis Severiae; necnon Scho-
larum Novodvorscianarum Typographi.
(1701). fol., k. nlb. 16.

Na odwr. tytułu herb Pomian (Lubieńskich)
i sześciowiersz łac. z podpisem: Antonius
Joannes Słowakowicz, Póseos Auditor.
Wspomina Mikołaja Lub., prymasa Ma-
cieja, bisk. Stanisława, Zygm. Lub. (tu
o Czarnieckim). Na końcu pochwały bisk.
Dąbskiego, And. Olszowskiego, Stan.
Szembeka. Dzików — Jagiell.

— Holocavstvm Ivstitiae, ex erepto
terris, ad Supremum Caelestis Parla-
menti Iudicium vocato Perillustri olim
& Reverendissimo Domino D. Gasparo
Chvdyznski Sacrae Th: Doctore Almae
Metropolitane (sic) Ecclesiae Gneznensis
Canonico & Iudice Surrogato. Dum ei
In alma Metropolitana Ecclesia Gnez-
nensi inter magnos Peraugusti Capituli
dolores ingentesq; omnium planctus.
iusta persolverentur Factum, & a M.
Joanne Antonio Słowakowicz in Vni-
versitate Crac: Philosophiae Doctore in
Academia Posnaniensi Grammatices
Professore Dolenti calamo Demonstra-
tvm. Anno quo Iudex Deus, legibus
naturae humanae se subiecit 1698. Ty-
pis Academiae Posnaniensis. fol., kart
nlb. 3.

Stylem nakamiennym na cześć Chudzyń-
skiego, sędziego i kanonika przy arcyb.

gnięzn. Wychwała też Wacł Leszczyń-
skiego prymasa.

Dzików — Jagiell. — Ossol.

— † In Nomine Domini Amen.
Qvaestio Medica, De Scorbuto. Sub
felicissimo Regimine, Magnifici, Peril-
lustris. & Admodum Reverend. Domini,
D. M. Martini Oslinski, Sacrae Theol:
Doct: & Professoris, Collegae Majoris,
Ecclesiae Collegiatae S. Annae Decani,
Prosovicensis Praepositi, Zielonecensis
Curati, Contubernij Hierosolymitani, &
Classium Novodvorscianarum Studij
Almae Vniuersitatis Cracoviensis, Ge-
neralis ac Vigilatissimi Rectoris. Pro
Loco Inter Clarissimos, & Excellentis-
simos DD. Inelytae Facultatis Medicae
Doctores & Professores, in Alma Vni-
versitate Studij Generalis Cracoviensis
Obtinendo. A M. Joanne Antonio Sło-
wakowicz, Philosophiae & Medicinae
Doctore, Consule Cracov: S. R. M. Se-
cretario, In florentissima Illustrium Lec-
pitum Corona, ad Disputandum In Lec-
torio Collegij Majoris CC. DD. Theo-
logorum Proposita. Anno Domini 1716.
Die (dopisane: 27) Mense (dopisane:
Aprili). Cracoviae, Typis Francisci Ce-
zary, S. R. M. Illustrissimi & Reveren-
dissimi Dñi Episcopi Crac: Ducis Se-
veriae; necnon Scholarum Novodvor-
scianarū Ord. Typographi. fol., k. 2 nlb.

Teza brzmi, iż Scorbutum curabilis est per
chirurgiam, pharmaciam et diastam. Opi-
suje w trzech początkowych konkluzjach
chorobe dziedziczność, symptomata, przy-
czyny. Poleca jako lekarstwo herbam Thee
pro potu. Na końcu berła akad.

Ossol. — Warsz. uniw. — Zamoj.

— Responsio Pro Loco, Inter Cae-
lestis Vniuersitatis Ordines Obtinendo,
Labore non indecoro. & Heroicis Vir-
tutum Actibus Clarissimi Olim & Ex-
cellentissimi Domini. M. Casimiri Mu-
siałowicz, In Vniuersitate Cracoviensi
Philosophiae Doctoris & Professoris,
Meritissimi Collegae Minoris Vocati.
Instituta. Et post feralem illius fatorum
imperio è terris vocationem, Dum Ei
Iusta, in Ecclesia Collegiata Divae An-
nae. Maximo Omnium Vniuersitatis Or-
dinum luctu persolverentur, felle mae-
roris tincto Fratris calamo. M. Joannis

Antonii Słowakowicz, In Vniuersitate
Cracoviensi Philosophiae Doctoris & Pro-
fessoris, Scholae Beatissimae Mariae Vir-
ginis, in Circulo Cracoviensi Senioris.
In vim etiam post fata viuentis Fraternalis
affectus, Manifestata. Anno obtentae
Salutis Magisterio Aeternae Sapientiae
1701. Die 18. Augusti. Cracoviae, Typis
Vniuersitatis. fol., k. 4 nlb.

Dedykacja wierszem: Franc. et Stan. Szem-
beciis. W panegyryku pisanym stylem na-
kamiennym wysławia także Przecławia
Szembeka i P. Pracławowca.

Czartor. — Jagiell.

— Sol nubile sanguinis per Lechi-
cos campos sparsi Circumdvetvs, In
Aquis Gentilitis Divinissimi Thomae
Aquinatis Doctoris Angelici, ab aspec-
tibus Martis & Mercurij Reconditus;
Ac Tandem coruscantibus sanctitatis
& sapientiae radijs Melivs Accensvs,
ipso die recurrētis Ejus solennitatis, in
Basilica SS. Trinitatis, Ordinis Praedi-
catorum, A. M. Ioanne Antonio Słow-
kowicz. In Alma Vniuersitate Craco-
viensi Philosophiae Doctore & Profes-
sore, Seniore Scholae Beatae Mariae
Virginis in Circulo Cracoviensi, Ora-
tione Panegyrica Lucidior Demonstratvs
Anno, quo fudit MenDaCes teChnas
aeterni gratia Phaebi. Cracoviae, Typis
Nicolai Alexandri Schedel S. R. M.
Ord: Typ: (1703). fol., k. nlb. 8.

Na odwr. tytułu herb Rogawskich „Nałęcz”
i czterowiersz z podpisem: Josephus Ro-
gawski ensiferus Braclav in Univ. Crac.
grammat. alumnus. — Ded: Ad Joannem
de Rogaszyn Rogawski, ensiferum Braclav.
Jagiell — Krasina. — Ossol.

— Templum Gratiudinis. Genti-
litis Circumfusum Szeniawa, Fortvnae
Pro Reduce Sacro Templi Praeside, In
Publico Craciae foro, Votis vocibusq;
Populorum, Erectvm. Quod Perillustri,
& Reverendissimo Domino, D. Dominico
Lochman, I. V. Doctori, Ecclesiarum
B. M. V. in Circulo Cracoviensi, Archi-
praesbytero Invlato, Collegiatarvm San-
domiriensis Decano. Opatoviensis Cv-
stodi, Hospiti ab Aperta Sancta Porta
gratissimo. omnem fortunam secum ve-
henti, Inter mille salutantium acclama-
tiones, M. Ioannes Antonivs Słowakowicz,

Philosophiae Doctor & Professor, Senior
Scholae B. M. V. in Circulo Cracovien:
officioso cultu & salutatorio applausu
Reseravit. Anno reseratae Portae Gra-
tiarum, MDCC (1700). Die 8. Septem-
bris. Cracoviae, Typis Schedelianis. fol.,
kart 4 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb „Szeniawa” i ośmio-
wiersz z podpisem: Antonius Słowakowicz,
Alumnus Scholae Poaeas. — Pochwały
Lochmana stylem nakam. Ossol.

— Wieża w tyśiąc Tarcz ná obronę
Oyczyzny, Vzbroiona, Niebá y Ziemie
Krolowey Protekeya, Szczodrobliwá
y dobroczynná ręká, Iasnie Wielmoż-
ney Jey Mosci Paniey, P. Domicilli
Warszyckiey, Wolowodziniey Sendo-
mierskiey, Piotrkowskiey, Oycowskiey,
&c. &c. Staroseciny Wystawiona; y Przy
Solenny Introdukeyey, Bráctwá Szká-
plerzá Świętego, do Kościolá Pileckiego,
Kánonikow Regulárnych de Poenitentia
B. V. Mariae, Przez Jana Antoniego
Słowakowica, w Przesławney Akáde-
miej Krákovskiey, Náuk Wyzwolo-
nych, y Filozofiey Bákálarzá, Oyczy-
stym Wierszem Reprezentowana. Roku
Páńskiego, 1695. Dniá 21 Listopada.
W Krákovie, w Drukárni Akádemie-
ckiey. fol., kart 6 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb rodziny Wierzbow-
skich „Jastrzębiec” i sześciowiersz z pod-
psem: Antoni Słowakowicz; na k. 2iej de-
dykacja wojewodzinie sandomier. (Domi-
celli z Wierzbowskich Warszackiej) pod-
pisana przez Jana Słowakowicza F. (ilo-
zofji B. (akálarza). Od k. 2iej zaczyna się:
Wieża w tyśiąc Tarcz. (wiersz).

Cały ten wiersz oddaje nastrój przygnębienia
panujący w społeczeństwie i niepokój wo-
jenny: „Już pewnie Polska innych mo-
narchini — Narodów na tę u świata za-
wini — Cenzurę, iże pozbędzie obrony —
potym korony”. Obrony oczekuje od Matki
Boskiej. Wysławia też zasługi wojewo-
dziny, która dopomogła do wprowadzenia
Bractwa Szkaplerza.

Dzików — Kras. — Ossol. — Warsz. uniw.

— ob. Cypler Fr. (Capitolium 1696) —
Goszkowski Alb. Jos. (Remedium 1721) —
Piskorski Seb. (1696).

Gąsiorowski Hist. med. pol. II 332. — Mucz-
kowski Statuta 363 365. — Sobieszczański
w Encykl. Org. XXIII sir, 626.

SŁOWAKOWICZ Józef, prof. zamojs.
Gigantomachia In Perniciem Verioris

Iovis Christi A Gigantibus Iudaeis Facta. Anniversariâ Parasceves die ad Sepulchrū Christi Dñi In Insigni Collegiata Zamoscensi, Conspectui Maegni (sic) Spectatoris. Per M. Iosephum Słowakowicz, Philosophiae Doctorem in Alma Vniuersitate Zamoscensi Ordinariū Rhetorices & Dialectices Professorem. Conflictū Oratoriū Reproducta. Anno Domini 1732. Die 11 April. (Tu wieta). Typis Vniuersitatis Zamoscensis. fol., kart 12 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb i dwa czterowiersze, jeden z podpisem: Nicolaus Udrycki Capitā: Kamięnobrod.; drugi: Stanislaus Kamodzinski Pocill. Braclaw: Dedykacja autora: Mathias Pawłowicz S. Th: Doctori, Iuris Canonici Professori, Tarnogrodensi Praeposito, Radziecinensi Curato, Insignis Collegiatae Zamoscensis Scholastico, Vniuersitatis Procancellario. Od k. 3iej Oratio, w której przeprowadza porównanie Jowisza z Chrystusem.

Dzików — Jagiell. — Zamoj.

— Lavdetvr Iesvs Christvs Amen. Quaestio Logica, De Objecto. Svb Patrocinio Illustrissimi & Excellentissimi Domini, D. Michaelis Zdislai in Zamoscie Zamoyski, Haeredis Ordinati Palatini Smolencensis &c. Almae Vniuersitatis Zamoscensis; Fundatoris & Mecaenatis Amplissimi, Intra decursum Annuae Festiuitatis suae, Clientali plaudente affectu, Per M. Iosephum Słowakowicz, Phiae Doctore, In Alma Vniuersitate Zamoscensi Cursus Philosophici Professorem, Pro loco Inter Clarissimos Dominos Pvblicarvm Lectionvm Professores Obtinendo, In Lectorio superiori. CC. DD. Philosophorum Publicae Disputationi, Proposita, Annō Domini 1734. die... Typis Vniuersitatis Zamoscensis. fol., k. 4 nlb.

Przyp. Michałowi Zdziaławowi Zamoyskiemu, Ordynatowi Wdsie Smoleńskiemu.

Na odwr. tytułu cytaty z pis. staroż. Quaestio brzmi: Utrum ens rationis... sit objectum logicae adaequatam nec ne? Broni zdania, że ens est a solo intellectu humano formabile, a nie od intelektu boskiego lub anielskiego. Na końcu: Sub reg. M. Pruski. Zamoj.

— Phoenix Ingeniorvm Clarissimvs ac Excellentissimvs Dominvs Dominvs M. Michael Pruski In Alma Vniuersi-

tate Zamoscensi V. I. Doctor, Civilis Professor, Geometra Iuratus, Facultatum Decanus Ad Diem Festiuitatis Annua revolutione recurrentis S. Michaelis Archangeli Tutelariorum Sui, Per M. Iosephum Słowakowicz Philosophiae Doctorem, in eadem Vniuersitate Rhetorices & Dialectices Ordinariū Professorem, Gratulatoriō Plausū Lvei Publicae Demonstratvs. Annō Dñi 1732. Die 29 7bris. Zamoscii Typis Vniuersitatis. fol., kart 7 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb i czterowiersz z podpisem: Andreas Kober, Auditor Rhetorices. Na końcu: sub... auspicio... Casimiri Osecki... rectoris.

Wychwała Pruskiego, Konst. Fel. i Jana Szaniawskich oraz J. Skarbka, bisk. stylem nakamiennym. Zamoj.

— Roseum Purpurati Honoris Iter, Pulchris Capellarum gressibus Plus ultra Petendum. Quō dum Illustrissimus et Excellentissimus Dñus D. Iosephus Petrus Comes in Słypow Szembek, Dei, & Sanctae Sedis Apostolicae Gratia, Episcopus Chelmensis, Thronum Praesuleae Dignitatis, Inter Festivas acclamationes et publicos Plausus, Solenniter Conscenderet, e Voto Vniuersitatis Zamoscensis Per M. Iosephum Słowakowicz, Phiae Doctore, Iuris Canonici, ac interea Cursus Philosophici, in Vniuersitate Zamoscensi actualem Professorem, Canonicum Zamoscensem, Reverenti Oratorio Stylō Demonstratvm. Anno Domini 1737. Die... Mense... Leopoli. Typis Confraternitatis SSmae Trinitatis. fol., k. 27 nlb. (brak końca).

Na odwr. str. tytułu herb Szembeków. Pod nim dwuwiersze podpisali Maciej Ciemniowski i Michał Rolikowski Stud. Akad. Zam. Przypisał prozą Szembekowi Bisk. Chelmskiemu. Podaje dużo wiadomości o rodzinie Szembeków. Zamoj.

— ob. Amlerski Jakób (Flores gratiae 1739) — Podziomkiewicz Klemens Kanty (Differentia 1745) — Sikorski Ant. (1737) — Zawadzki Stan. (Argo navis 1724).

Kochanowski Dzieje Akad. Zam. — Muczowski Statutą 385—388. — Wadowski Wiadomość str. 319.

SŁOWAKOWICZ Stanisław (1634 † 1702). Eclipsigraphia Sev Luminaria

Magna Anno Domini 1668. Bissextili, Mensibus, Diebus, Horis, Minutis &c. vt infra, Quaternis quidem vicibus, In Deliquio ad puncta Ecliptica Calculo Astronomico Ad Praecepta Lansbergiana Reducto, Per M. Stanislavm Słowakowicz Philosoph: Doctorem, Collegam Minorem, & Ordinarium Astrologiae in Academia Cracov: Professorem, Deprehensa; sed tantum pro tribus, in Meridiano Cracouiensi conspicuis fideliter Examinata. Cracoviae, In Officina Typographica Balthasaris Smieszkwic, S. R. M. Typ. (1668). w 4ce, k. 7 nlb.

Na odwr k. tyt. herb rodziny Wisenbergów i ośmiowiersz. Dedykacja autora: Andreae Wisenberg haeredi in Czechowice, Czaiowice, Bestwina, Komorowice & Masłomiaca, S. R. M. Cubiculario, z datą: o Coll. Min. die 1. Jan. A. D. 1668 zajmuje 2a kartę. Żoną Wisenberga była Barbara Langa. Wywodzi ród Wisenbergów z księstwa głogowskiego. Wspomina jego podróże zagraniczne. Spokrewniony był z Mich. Zebrzydowskim, woj. krak. Nazywa go „oculus Joannis Casimiri“, którego był pokojowym.

Od karty 3 do 7: Plenilunium eclipticum z trzema rysunkami astronomicznymi. Jagiell. — Krasina. — Ossol.

— Horographia Abo Godzinnik, Wschody, Zachody, Południe, Północy; Wielkość Dnia y Nocy. także kiedy y iak wiele Dnia przybywa, a Nocy vbywa: & e contra, Nocy vbywa, a Dnia przybywa wskazujący. Na Meridian Krakowski y na insze mieysca na mil 30. Krakowowi przyległe do Lat circiter stu. Przez Stanisława Słowakowica, Filozofiej y Medycyny Doktora y Professorá. W Roku 1680. Przystępný Wyrachowany. Cracoviae, Typis Uniuersitatis. w 12ce podłużn., k. 28 nlb.

Rozpoczyna: Do Czytelnika. Potem idzie Kalendarz. Ostatnia jego rubryka nosi napis: Excytarz chrześcijański — i zawiera cytaty z bibliji i z ojców kościoła oraz wskazania, które dni są „dies Aegypt.“ (to jest feralne). Na ostatnich stronach „informacye“, jak należy korzystać z tego godzinnika.

Żebrawski Bibl. matem. 318—322.

Czartor. — Jagiell.

— Icon Damnatae ad tenebras Lvnae, Qvam Calevto Lansbergiano Anno Domini, 1673. Aprilis Expressam, Et

deinde Anno Domini Embolismali, 1674. Mensibus, Diebus, horis, min. vt infra, M. Stanislavs Słowakowic, Philosophiae & Medicinae Doctor, Collega Minor, & Astrologiae Ordinarius in Academia Cracoviensi Professor. Orbi Sarmatico vindendam Proposvit. Cracoviae. Ex Officina Schedeliana, S. R. M. Typograph. w 4ce, k. 7 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Myszkowskich i sześciowiersz. Dedykacja autora: Joanni Gonzagae Marchioni in Mirow Myszkowski, Succamerario et Commissario generali Belzoni, Tysziensiu, Capitaneo, S. R. M. Rothmagistro.

Opisuje plenilunium eclipticum lunae z 21 stycznia oraz z 7 lipca 1674 i podaje odpowiednio wyrachowania oraz 2 figury w tekście.

Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwow. — Warsz. uniw.

— Kalendarz Świąt Rocznych, Y Biegów Niebieskich, z Wyborem czasow y z Aspektami, Na Rok Panski Przybyszowy, 1661. Po Przystępnym Pierwszym. Przez M. Stanisława Słowakowica, Nauk wyzwolonych y Filozofiej w Sławney Akadémiej Krak: Doktorá y Professorá z pilnością napisany. W Krakowie, V Dźiedzicow Stanisł. Lenczowskiego Bertut. w 16ce, k. 40 nlb. (sygn E).

Rozpoczynają Aspekta i Kalendarz (poprzedzany czystymi kartkami; na nich w egz. Kórń. zapiski treści gospodarskiej i osobistej). Od ark. C: Prognosticon Abo Przystroga z Obrotow Niebieskich... Składa się on z dwóch części. W I części: o chorobach, zaćmieniach, o urodzaju, o wojnach... itp. W II części przechodzi miesiąc za miesiącem i wróży pogodę. Na końcu: Zebranie jarmarków i rycina całowiska otoczonego figurami zodiaku. Kórnik.

— Toż... na rok 1662. w 16ce.

— Toż... na rok 1663. w 16ce.

— [Nowy y Stary Kalendarz... na rok Pański 1664]. w 4ce.

Że Słowakowicz oprócz Kalendarza malutkiego (w 16ce) wydawał Kalendarz większy (w 4ce) świadczą szczątki tych kalendarzy, zachowane w Bibl. Jagiell. O jedynej karcie z tego kalendarza ob. pod Prognostyk z r. 1664.

— Kalendarz Świąt Rocznych. Na Rok Panski 1664. Przystępný po Przybyszowym pierwszy Według Bully Oycá S. Sixta V. Przez M. Stanisława Słowakowica, w Sławney Akád: Krak:

Filozofii Doktorą, Astrologii Profesora, z pilnością wyrachowany Tego Roku jedno zamięnienie Miesiąca najlepiej obaczemy W Kazimierz. W Drukarni Balcerá Smieszkwiczá, Typogr. w 16ce.

Egz. Jagiell. ma tylko 8 kart, kończy się na 19 maja.

Rozpoczynają przepowiednie i rady „co pod Aspektami, które miesiąc miewa z Planetami dobrze albo źle sprawować“. Tak np. pod „Szesny (sic) Merkurusza“ radzi: „Księga się zabaw, działki na naukę oddaj, odszczepieńców argumentem dojeżdżaj“. Albo „dzień do wszystkiego nieposobny, mianowicie do lekarstw i puszczania krwi. Niegraj z ogniem, z swoim równym przestaj“. Jagiell.

— Toż... na rok 1665. w 16ce.

— Kalendarz Świąt Rocznych, y Biegów Niebieskich, z Wyborem czasów, y z Aspektami. Na Rok Panski, 1666. Przybyszowy, a po Przystępnym Wtóry. Przez M. Stanisława Słowakowicza, W Sławney Akademii Krakowskiej, Filozofii Doktorą Astrol. Professorą, ku dobremu pospolitemu z pilnością napisany. Tego Roku Zamięnienie Słońca obaczmy. W Krakowie, W Druk. Woyciechá Siękielowicá, J. K. M. Ty. w 16ce, k. 52.

Rozpoczynają: Aspekta. Kalendarz (na białych kartkach zapiski) a pod miesiącami czterowiersze treści lekarskiej. — Od k. 17: Prognosticon Abo Przestroga z Obrotów Niebieskich... (z osobnym tytułem) Na odwrócie herb Dąbskich, poczem dedyk. Hiacyntowi Dąbskiemu, kaszt. bieckiemu. Był on uczniem Akad. krak. i dworzaniem bisk. Patrokońskiego, a potem walczył pod Czarnieckim.

Prognostyk składa się ze zwykłych dwóch części, poczem zebranie jarmarków, a ost. stronę zajmują duża winieta. Kórnik.

— Toż... na rok 1667. w 16ce.

Ossol.

— Nowy y Stary Kalendarz W Którym Oprócz Świąt Rocznych, y Biegów Niebieskich Na Rok Panski 1668. Przystępny, Po Przybyszowym drugi. Stanom Roznym Iáko to Duchownym, Swieckim, Rycerskim, Gospodarskim, &c. Stających. Wydána jest Nauka o Wczesnym puszczaniu krwi. Przez M. Stanisława Słowakowicza Filozofii Doktorą y Professorą, Astrologii

w Akad. Krak.: w Mnievszym, Collegium Ordinariuszá. W Krakowie. W Drukarni Balcerá Smieszkwiczá. I. K. M. Typ. w 4ce, k. 26 nlb.

Tytuł drukowany czarno i czerwono a także i Kalendarz.

Układ jak zwykle. Na początku jest: Co czynić, albo czego się strzedz według Aspektów z planetami. — Potem kalendarz (z radami higien. o wczesnym puszczaniu krwi i z wierszykami np. „Kto w dzień woskową świecę wypalewa, Ten na noc i oleju do lampy nie miewa“. — Wytlumaczenie kolejno liter alfabetu, co pokazują celem krwi puszczania. Kończy Complementary z aforyzmów Awicenny, Aetiusza, Sawonaroli i innych medyków o puszczaniu krwi.

Na k. 14 v.: Speculi Phlebotomiao (rycina okazująca na figurze ludzkiej sposoby puszczania krwi). — Od k. 15 osobna karta tytułowa: Prognostyk Abo Przestroga.. na rok 1668. przez M. Stanisława Słowakowicza... (ob. pod Prognostyk). Kalendarze Słow. mają pewną indywidualną cechę przez uwzględnienie dużo medycyny — przez pomieszanie jej z astrologią — i przez swoją ortodoksyjność. Tomu zapewne zawdzięczają popularność. Jagiell.

— Nowy y Stary Kalendarz W Którym Świąt Roczne, Biegi y Wybory Niebieskie, czas siania, szczepienia, puszczania krwi y purgowania się. Dobrym NÁ Rok Pański, 1669. Przybyszowy, Po Przystępnym pierwszy Wyrachowawszy porządkiem; Przydány jest sposób wyrozumienia complexiey, obyćzaiów szczęścia y nieszczęścia każdego człowieka: Tudziesz Opisáne są pomocy przeciwko gromom y piorunom trząskającym Przez M. Stanisława Słowakowicza Filozofii Doktorą y Professorą: Astrologii y sławney Akademii Krakowsk: w Mnievszym Kollegium Ordynariuszá. W Krakowie, W Drukarni Balcerá Smieszkwiczá J. K. M. Typog. w 4ce, k. 21 nlb.

Tytuł i kalendarz drukowane czarno i czerwono. Obok kalendarza rady praktyczne: Pomoc przeciw piorunom (dużo przesądów, inter. etnografa)

Od k. 15 idzie Prognostyk na r. 1669.

Jagiell.

— Toż... za r. 1670 (ob. Brosciusz).

— Toż... za r. 1671 (ob. Jan Gustumiowski).

Zdaje się, że w tych dwóch latach, Broscius i Gustumiowski wyręczyli Słowakowicza.

— Kalendarz Świąt Rocznych. NÁ Rok od Narodzenia Pána y Zbawiiciela Nászego. 1672. Przystępny, Po Przybyszowym, Pierwszy. Przez M. Stanisława Słowakowicza, Sławney Akademii Krakowskiej Filozofii, Medycyny Doktorą, Astrologii y W Mnievszym Collegium Ordynariuszá Wyrachowany. W Krakowie, W Drukarni Woyciecha Goreckiego. w 16ce, kart 36 nlb. (sygn. A—E₄).

Po każdym miesiącu kalendarza dodany wierszyk, oparty na anagramacie z nazwy miesiąca. Wierszyk ten daje praktyczną radę stosowną do danego miesiąca.

Od k. 17tej (sygn. C): Prognostyk Abo Przestroga Z Obrotów Niebieskich, Względem przypadków wazeláckich, ktorými niebo przegráza nam. Na Rok Panski MDCLXXII (1672) Ktory jest Przystępny, a po Przybyszowym Pierwszy. Przez M. Stanisława Słowakowicza... Prognostyk dzieli się na rozdziały: o początku roku, o wojnie, o zamięnieniach, o chorobach, o potrzebie astrologii dla medyka, o paniach brzemiennych itp. Poczem przepowiednie pogody i zebranie jarmarków. — Na końcu rycina okazująca na człowieku, gdzie należy puszczać krew.

Na k. D opowiada o swoim pobycie we Włoszech, o zetknięciu się z Drem Fortesem w Wenecji (któremu nie nowina przez jeden miesiąc 12000 dukatów zebrać), o Drae Casalim w Padwie, o przyrzędach, jakie medycy we Włoszech posiadają. Jego kalendarze są ciekawym przyczynkiem do stanu medycyny w Polsce.

Czartor. — Jagiell.

— Toż... (za lata 1673, 1674, 1675).

— Nowy y Stary Kalendarz... na Rok Panski 1676 przez M. Stanisława Słowakowicza. w Krakowie w druk. Jerzego y Mikołaja Schedlow. w 4ce.

Sobieszcza. w Enc. pow. Org T XIII s. 660. Ossol. — Warsz. uniw.

— Toż... na r. 1677.

— Nowy y Stary Kalendarz świąt rocznych y biegów niebieskich, Kapłanom, dla porządku Kościoła bożego, gospodarzom dla siania, szczepienia etc. chorzym dla lekarstw y puszczania krwi, zdrowym dla traktowania spraw y dzieł poważnych wielce służący na rok 1678 z pilnością uważony y wyrachowany

p. M. Stanisł. Słowakowicza Filoz. y Med. Dra. Kraków w druk. akad. w 4ce.

— Toż... na r. 1679 tamże. w 4ce.

— Toż... na r. 1680 przez M. Stanisława Słowakowicza Filoz. i Med. Dr. z winietką. w Krakowie u Schedlow. w 4ce.

— Toż... na r. 1681. w 4ce.

— Toż... na r. 1682. w 4ce.

— Nowy y Stary Kalendarz świąt rocznych y biegów niebieskich. Kapłanom, dla porządku Kościoła Bożego; Gospodarzom, dla siania y szczepienia; Zdrowym, dla traktowania spraw poważnych; Myśliwym, dla szczwania zwierza, wielce służący. Na Rok Panski MDCLXXXIII (1683). Po Przybyszowym Pierwszy po Przystępnym Trzeci. Z pilnością wyrachowany przez M. Stanisława Słowakowicza, Filozofii y Medycyny w Akad. Krakowskiej Doktorą. W Krakowie w Drukarni Schedlow, I. K. M. Typogr. w 4ce, str. F₄ (kart 21 nlb.).

Na tytule rycina rytownika P. K. (dwie siedzące niewiasty: astronomia i medycyna). Zaczyna broszurę. Co pod aspektami złe albo dobrze sprawować; dalej przy kalendarzu: Animadversaria na Abrys komety astronomiczney w r. 1681. d. 9. Marca, inconsultis Superioribus et sine approbatione M. D. Rectoris wydaney. Tu mówi, że autor suplementował errory w kalendarzu in quarto wydanym na rok 1681. Rzecz jest o tłumaczenie snu, o to jak się kometa rodzi z zasadą przeciwnych nauce Arystotelesa i wiele innych sporów. (Ob. niżej: Postliminium 1681). Ten dyskursik jak autor go zwie, idzie od ark. A₂ do D₄. Poczem na E₄ Prognostyk. — Na końcu zebranie jarmarków.

Kallenbach w Tygod. ilustr. 1903 oraz Kuryer warsz. 1903 N. 336, a także w książce pt.: Czasy i ludzie 1905 str. 341 i nast. opisuje egzemplarz bibl. Wilan. będący własnością Jana III (na wyprawie pod Wiedem) i zawierający liczne jego notaty. Jagiell. — Wilanów.

— Toż... na r. p. 1684

Jagiell. — Wilanów.

— Toż... na r. Panski MDCLXXXV przybyszowy po przystępnym pierwszy przez... w Krakowie w drukarni Ceza-rego JKM. typogr. w 4ce.

Mieści: Drugą część chronologii o monarchii tureckiej. Jagiell. — Ossol.

— Nowy y Stary Kalendarz na r. 1686 przez M. Stan. Słowakowicza

Filoz. y Med. Dr. [Z ryciną na tytule].
w Krakowie, w druk. Szedłów. w 4cc.

O przypadkach białogłowskich.

— Toż:... rok p. MDCLXXXVIII...
przez... Cracoviae typis Universitatis.
w 4cc.

Mieści wiadomość o mieszkańcach różnych
wyp. Ossol.

— Toż:... na r. p. MDCLXXXIX
(1689). w 4cc.

— Toż:... na r. 1690. w 4cc.

O królestwach, prognostyk.

— Toż:... na r. 1691. w 4cc.

Wiadomości różne z prognostykiem.

— Toż:... na rok 1692.

— Toż:... na r. 1693. w 4cc.

O bałwochwalstwie, z wierszyk. prognostyk.

— Toż:... na rok 1694.

— Kalendarz na r. 1695... przez M....
Kraków, druk. akad. 1694. w 4cc.

Mieści: Curiositates. Wiersze. Czartor.

— Toż:... na r. 1696.

— Toż:... na r. 1697.

— Toż:... na r. 1698. w 4cc.

Drukow. w druk. Akadem. — Z sekretm.
naukami.

— Toż:... na r. 1699. w 4cc. k. 22.
Medicina. Astrologia. — Mieści rzecz o drze-
wach i owocach. Kórnik.

— Nowy Y Stary Kalendarz, Świąt
Roczných, y Biegow Niebieskich, Ká-
plánom, dla porządku Kościoła Bożego,
Gospodarzom, dla śiania y szczepienia.
Chorym, dla poratowania zdrowia. Zdro-
wym, dla traktowania spraw poważnych.
Mysliwym, dla szczwania zwiieżá. Wielce
służący. Na Rok Panski M.DCC. to iest,
1700. Pospolity. Ktory iest po Przy-
byszowym Pierwszy Przez M. Stani-
sława Słowakowica, Filozofiey w Aká-
demiey Krákovskiey, Doktorá y Pro-
fessorá, z pilnością Wyrachowany. (Tu
rycina). W Krakowie w Drukárni Aká-
demickiey. w 4cc, k. 22 nlb.

Rycina na k. tyt. przedstawia dwie siedzące
postacie kobiece z rozmaitemi narzędziami
z napisem u góry: Nos ambae unum
sumus, u dołu pod jedną: Medicina, pod
drugą Astrologia i litery I. B.

Drzeworyt na rycinie jest ten sam, co i w ka-
lendarzu Gostumiowskiego z roku 1671
i w Brosciusza z r. 1670, tylko u tego
rytownik podznaczony: P. K. — Porównaj
zresztą Kalendarz na r. 1683.

Zaczynają Aspekty. Te które są drukowane
czerwono, te są dobre — te co czarno są złe.

Przy miesiącach jest Martyrologium po łac-
ninie i sentencje wierszowane polskie. Od
ark. 2 Prognostyk generalny, Prognostyk
partykularny, O Krakowie, Wielko i Mało-
polsce, O odmianie powietrza. Zebranie
jarmarków. Jagiell.

— Toż:... na rok MDCCI (1701).

w 4cc.

Mieści: Martyrologium. Kórnik.

— Toż:... Na Rok Panski M.DCC.II
(1702). Ktory iest po Przybyszowym
Pierwvszy. Przez M. Stanisława Słowa-
kowica, W Akádemiey Krákovskiey,
Filozofiey Doktorá y Professorá, Burse
Jeruzalem Seniorá, z pilnością Wyrach-
owany. (Tu rycina, jak poprzednio).
W Krakowie w Drukárni Akádemickiey.
w 4cc, k. 20 nlb.

Mieści: Wyrozumienie charakterów. Przy
kalendarzu: Martyrologium w ciągu dal-
szym od 27 Martij do 1 Majj. Zarazem
zdania i wierszyki. Od ark. E prognostyki
Cz. I o rewolucyi roczney i Korony Pol-
skiey Prowincyach, Cz. II O codzienney
odmianie powietrza. Kończą jarmarki.
Jagiell.

— Postliminium Cometarum, Abo
ráczey Niebo z Dawná á niesłusnie, Ko-
metom, Przez Filozofow odebrane, A te-
raz znowu Práwem, y wymiárem Geome-
trycznym, z Okázyey świecácej w Roku
1680. y 1681. w Grudniu y w Styczniu
Komety, zá Stáraniem y nakładem Sta-
nisława Słowakowica, Medieyny Dok-
torá y Professorá, Ráyce Krákovskiego
z Przydatkiem krotkiego ná koniec
Prognostyku. Przywroczone. w Krak:
Druk: Akademickiey. (1681). w 4cc,
k. 38 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Małachowskich „Nałęcz“
i sześciowersz łac. Na 2iej k. dedykacja
autora Janowi Małachowskiemu, biskup.
krak. (po łacinie). Tu powołuje się na
starszych i nowszych astronomów (Tycho,
Kepler itp.). — Na k. 3iej u góry winieta
i Antilogium. Cały tekst przeważnie po
polsku z rysunkami (miedzioryty).

Część I opisuje różne opinie, jakie starożytność
trzymała o kometach. Autor zbija
różne teorie i dopiero na k. E₂ „wydaje
swoje o kometach zdanie“. Na k. F₂ opi-
suje swoje obserwacje z lat 1680—81.

Część II prognostyczna o różnych przypad-
kach, które zwykły następować po kome-
tach. Dzieli komety na bellatrices, famelici,
pestiferi. Na k. G, wizerunek komety wi-
dzianej w Krakowie 29 grudnia 1680 o go-
dzinie 6. Poczem prognostyk: O chrześci-

jaństwem, o narodzie polskim, o Niemcach,
o W. X. Lit., itd. itd. Na k. I₁: o sądnym
dniu. Na końcu: Index summorum ponti-
ficum według prorocstwa Malachiasza. Na
ostatniej stronie odzywa się „Do czytelnika“,
gdzie polemizuje pro honore Scholae
Regni z autorem „Abrysu komety astro-
nomiczney“. Mówi, że indulgendo młodemu
jego latom nie idę z nim na pojedynek
w wierszach do Zoila. (Chodzi o dziełko
Kaspra Ciekankowskiego, obacz tom XIV
str. 278. Ciekankowski wydał swój Abrys
inconsultis superioribus et sine aprob.
rectorie).

Obacz wyżej: Kalendarz na r. 1683.

Egzemplarz Kras. oprawny ozdobił z super-
exlibrisem, przedst. Nałęcz a po boku
cyfry J. M. (Małachowski) D. G. E. (pisc.)
C. (rac.) D. 8 (sv.) C. (ancell.) A. (cadem.).
Jest to widocznie egzemplarz ofiarowany
biskopowi przez autora. Potem był on
własnością gener. Karwickiej.

W Enc. Org. XXIII. 626 tytuł błędny!

Akad. — Jag. — Krasin. — Warsz. uniw.

— Prognosticon Abo Przestroga
z Obrotow Niebieskich. Z strony przy-
padow wszelakich y odmiennosci. Na
Rok Panski Przybyszowy, MDCLXI
(1661). Po Przestępnym Pierwszy Przez
M. Stanisława Słowakowica, Nauk wy-
zwolonych y Filozofiey w Sławney Akád.
Krak. Dokt. y Professorá z pilnością
nápisány. Mars obeymuie Regiment do-
roczny, Iupiter iego Assessor przyboczny.
w 16cc, kart 24 nlb.

Stanowi całość z Kalendarzem Świąt rocz-
nych na r. 1661 zaczyna się bowiem od
karty C. — Obacz wyżej.

— Toż:... Względem przypadków
wszelakich: ktorými nam Niebo prze-
graza. Na Rok Panski, M.DC.LXVI
(1666). Przybyszowy, Po Przestępnym
Wtóry. Przez Stanisława Słowakowica,
W Sławney Akádemiey Krákovskiey,
Filozofiey Doktorá Astrologiey Profes-
sora, z pilnością vpatrzona. w 16cc,
kart 36 nlb.

Stanowi całość z Kalendarzem Świąt rocz-
nych na r. 1666, zaczyna się od k. H,
ob. wyżej.

— Prognostyk Abo Przestroga z o-
brotow Niebieskich względem przypad-
ków wszelakich, ktoremi Niebo prze-
graza nam, Ná Rok Pański M.DC.LX.IV
(1664). Przestępny Po Przybyszowym
Pierwszy. Przez M. Stanisława Słowa-
kowicza, w Sławney Akádemiey Krá-

kowskiey Filozofiey Doktorá, Astro-
logiey Professorá, Z pilnością vpatrzona.
w 4cc.

Egz. Jagiell. zdefektowany, wyjęty ze starej
oprawy. ma kartę tyt. a na jej odwrocie
herb Męcińskich „Poraj“ i dwunastowersz.
2iej k. z początkiem dedykacji brak, na
3iej k. (E₂) dalszy ciąg dedykacji; mowa
w niej o Wojciechu Męcińskim, podko-
morzym wielońskim. Na końcu podpisany
Słowakowicz. Następne karty F, F₁, G, jed-
na bez sygnatury zawierają przepowiednie
meteorologiczne na część lutego, marzec,
kwiecień, maj i czerwiec. Poza tem jest
jeszcze karta D, należąca do Kalendarza;
zawiera koniec listopada (od 21) i gru-
dzień (do 21), na jej odwrocie figura
w kształcie koła, podzielona na 31 pól,
oznaczonych liczbami od 1 do 30 (jedno bez
liczby), drukowanymi czerwono i czarno;
ten, który zachoruje w dniu oznaczonym
czerwono, ozdrowieje, a jeżeli czarno, umrze.
Zachowała się też karta ostatnia z wy-
mienieniem jarmarków.

W prognostyku mowa o skutkach zaćmienia,
o wojnie, o chorobach, o urodzaju, o krusz-
cach. — Potem przepowiednie pogody; na
marg. kalendarza, rady: jak piwo nakwa-
śniało poprawić, jak roje pszczół zatrzy-
mać itp. Jak widać ze sygnatury Prognostyk
ten, jak zresztą i wszystkie stanowią ca-
łość z kalendarzami z odpowiednich lat,
mimo, że wiele z nich, zwłaszcza początko-
wo miało osobne karty tytułowe i były
dedykowane rozmaitym osobom.

Jagiell.

— Toż:... na rok 1665.

— Toż:... na rok 1666.

— Toż:... na r. Panski M.DC.LX.VII

przez M. Stanisława Słowakowica...
upatrzona. w Krak. w Druk. Balcera
Smieszkowica J. K. M. Typogr. 1666.
w 4cc, 3 ark.

Jest to druga część z kalendarza. — Na
odwr. str. tytułu herb Grzymała; pod nim
8 w. pol. podpisał Jakób Zarzecki Stud.
Akad. Krak. Prsyypis: Jędrzejowi Grudziń-
skiemu. Ossol.

— Toż:... ktorými nam Niebo prze-
grazá. Na Rok Panski MDCLXVIII
(1668). Przestępny, á po Przybyszowym
drugi. Przez M. Stanisława Słowa-
kowica Náuk wyzwolonych, y Filozofiey
Doktora, y Professorá, w Sławney
Akádemiey Krákovskiey. Astrologiey
w Mniejszym Collegium Ordynaryusza.
Vpatrzona. W Krakowie W Drukárni
Balcera Smieszkowica, J. K. M. Typ.
Roku Pánskiego, 1667. w 4cc, k. 12 nlb.

Tytuł w ozdobnych ramkach; na odw. k. tyt. herby rodziny Myszkowskich i sześciowiersz. Następne cztery karty zajmuje dedykacja autora Stanisławowi Myszkowskiemu, kasztelanowi bełzkiemu, synowi Franciszka Myszkowskiego, kasztelana bełzkiego. Układ jak zwykle w jego prognostykach. Pochwała astrologii.

Jagiell.

— Prognostyk albo przestroga z obrotów niebieskich, względem przypadków wszelakich, któremi nam niebo przegraża. Na Rok Pański MDCLXIX (1669) przybyszowy, po przestępnym pierwszym, przez M. Stanisława Słowakowica... wpatrzona. w Krakowie, w drukarni Balcera Smieszkwica I. K. M. Typ. Roku Pańskiego 1669. w 4ce, k. 7 nlb.

Mieści Część I i II Praktyki. O urodzaju. Chorobach. Krukach. Paniach brzemiennych i na każdy miesiąc wróżby zmian powietrza.

Jagiell.

— Toż... na r. 1680. w 4ce.

Wydawany co roku, a więc zapewne były też prognostyki z lat 1670—1679.

Ossol.

— Quaestio Medica De Paralyti Qyam M. Stanisłavs Słowakowicz Phil: & Medicinae Doctor, Collega Minor. Publicae Velitationi In peruetusta, & florentissima Vniuersitate Cracoviensi; In Lectorio DD. Theologorum Pro Loco Inter Clarissimos, & Excellentissimos, Medicae Facultatis Doctores, & Professores, possidendo; Exposvit. Permissu Superiorum Anno Domini 1675. Die (dopisane: 5 7bris) Hora (dopisane: 12) Cracoviae Typis Vniuersitatis. w 4ce, k. 6 nlb.

Na odw. k. tyt. herb Uniwersytetu krak. i sześciowiersz. Od k. 2iej zaczyna się Quaestio. Brzmi ona: Utrum paralis sit motus et sensus... abolitio? Autor rozkłada to pytanie — a raczej to twierdzenie — na 6 konkluzyj. Ostatnia najobszerniejsza podaje w swoich „Corollaria“ przepisy terapeutyczne przeciwko paraliżowi. Autor powołuje się na starożytnych (Avicenna) i neotericos.

Na ostatniej stronie: Sub felicibus auspiciis... Simonis Stanisłai Makowski S. Th. Prof... Rectoris... Decanante interim in incluta Medica Facultate... Hyacintho Łopacki Phil. et Medicinae Doctore et Professore... Jagiell. — Ossol. — Warsz. uniw.

— Quaestio Meteorologica De Cometis Sub Felicibus Auspicijs, Perillustris, Magnifici, & Adm. Reuerendi

Domini, D. Stanisłai Ivrkowski, Sac. Theol. Doctoris, & Professoris; Ecclesiae Collegiatae S. Floriani Praepositi; Prothonotarij Apostolici Custodis Opacoviensis; Scholarum Vladislavianarum Prouisoris; Almae Vniuersitatis Cracoviensis Procancellarij, Ac interea eiusdem Generalis Rectoris. Publicè ad disputandum In Collegio Maiori, Lectorio DD. Theologorum. Per M. Stanisłavm Słowakowicz, Philosophiae Doctorem & Professorem Proposita. Anno Dni 1665. Julij. Die (dopisano: 21) Hora... Cracoviae, Apud Albertvm Siekielowicz, S. R. M. Typogr. w 4ce, k. 6 nlb.

Na odw. k. tyt. herb Zebrzydowskich „Radwan“ i czterowiersz. Dedykacja autora: Michaeli a Zebrzydowice Zebrzydowski, supremo Regni ensifero, Cracoviensi, Lancoronensi, Sniatinensi capitaneo.

W przedmowie wspomina Beresteczko, Piławce, Zborów, bunt Kostki w Czorsztynie i zasługi Zebrzydowskiego.

Quaestio dotyczy istoty komet (na podstawie Arystotelesa). Dzieli się na 4 konkluzje i corollaria. W tekście 2 rysunki. Na odw. 5ej karty piękna winieta. Na k. 6ej zdanie o kometach z Seneki, poczem Permissu... Rectoris.

Na egz. bibl. Jagiell. dopisek (na ostatniej stronie czystej): Actum in Coll. Vlad. die 21 Jul. cum summo applausu.

Jagiell. — Ossol. — Warsz. uniw.

— ob. Biezanowski Stan. Józ. (Scazon amicus 1675, Coronae 1674) — Buchowski A. (Gemmeum 1668) — Łukaszkiewicz Jan (1690) — Piskorski Sebast. 1696) — Podgórski Sam. (Anatome virtutis 1701) — Robertson Wilh. (Vivat aeternum 1701) — Rucieński Jan (1691) — Tesznowicz Zach. (Wesoły himeneus 1674, Melos gratul. 1675).

Butowski Niektóre rkop. ka. Ossol. 247. — Muczkowski Statuta 324, 329. — Gąsiorowski Hist. med. pol. II 318. — Sobieszczanski w Enc. Org. T. XXIII s. 625 i 26 oraz tom XIII s. 660. — Żebrawski Bibliogr. piśm. z dnia mat. i fiz. 318—322.

O tłum. jego kalendarzy na język rosyjski ob. Jabłonowski Akad. kij. mohyl. s. 272.

SŁOWAKOWICZ Stanisław Józef. Autumnales Lavreati Honoris Fructus Ob Virtutis & eruditionis meritum In X. VV. DD. Primae Laureae Candidatis Repraesentati Dumq; In Alma

Vniuersitate Cracoviensi Per Excellentissimum ac Doctissimum Dominum D. M. Gregorium Kawalczewski Philosophiae Doctorem & Professorem, Contubernij Sisiniani Seniore in Publica Nobilissimorum Hospitum & Senatūs Academici frequentia, Artium & Philosophiae Baccalaurei Ritv Solenni Creantur In vim fraterni Amoris & gratulationis ergò A Stanisłao Josepho Słowakowicz Cracoviensi eiusdem Laureae Candidato Oblati Anno salutis 1693. Die Mensis Octobris XXII. Cracoviae Typis Nicolai Alexandri Schedel S. R. M. Ord. Typ. fol., k. 7 nlb.

Całą odwrotną stronę karty tyt. zajmuje okazały miedzioryt z herbem Warszawskich „Abdank“ w środku. Cyfry rytmownika w egz. Jag. obcięte (T. S?). Na 2iej karcie dedykacja autora Michałowi Warszawskiemu, wojewodzie sandomierskiemu, staroście piotrkowskiemu. Na 3iej karcie wiersz na cześć św. Jana Kantego; na 3 k. v.: ...examinatoribus... Gabrieli Pfecki, Andreae Wawrzynkowie i Martino Węgrzynowic; potem idą wiersze na cześć: Andrzeja Kuczkowskiego, Kazimierza Ceyplera, Stanisława Łackiego, Mikołaja Krauzowskiego, Kazimierza Gaiowskiego, Andrzeja Franciszka Krzewińskiego, Stefana Wierzbickiego, Jana Woleńskiego, Stanisława Pęcherzyńskiego i wreszcie wiersz Mikołaja Krauzowskiego na cześć autora. Na końcu: Permissu... Rectoris.

Czartor. — Jagiell.

— Corona Doctoralis, Excellētia Virtutū, & Magnitudine sapientis animi Promerita. Perillustri, Clarissimo, & Amodum (sic) Reverendo Domno (sic), D. M. Petro Praczelewic, Sacrae Theologiae Licentiato, Collegae majori, Ecclesiarum Collegiatarum Pilecensis Decano, S. Floriani ad Cracoviam Canonico, Festorum Salvatoris Christi Domini, & Beatissimae Virginis Mariae in Cathedrali Ecclesia Crac: Concionatori, & Contubernij Hierosolimitani Provisori. In florētissimo Nobilissimorum hospitum consessu Per Perillustrem & Reverendissimum Dominum, D. M. Martinum Winkler, Sacrae Theologiae Doctorem & Professorem, Collegij Majoris Seniore Patrem, Canonicum Cathedralē Cracoviensem, Praepositum Sandomiriensem, Scholasticum Kielcensem,

Ritv Solenni Collata. & à M. Stanisłao Josepho Słowakowicz, In Alma Vniuersitate Cracoviensi, Philosophiae Doctore, Collegij Novodũorsciani Grammatices Professore, Scholae B. V. M. in circulo Cracoviensi Seniore. Cultu Panegyrico Celebrata. Anno Salutis humanae 1698. Die 19. Novembris. Cracoviae, Ex Officina Francisci Cezary, S. R. M. Illustriss. ac Reverendiss. Dni Episcopi Cracov: Ducis Severiae; neonon Scholarum Novodũorscianarum Typographi. fol.; k. 4 nlb.

Jest to panegyryk stylem nakamiennym, w którym wymienia nazwiska: Joannes Hieronymus a Kierchersztejn Kryszpin, episcopus Samogitiae; Casimirus Lubinski, canonicus Crac.; Stanislaus Warszycki, ensifer Regni; Georgius Warszycki, Petricoviensis capitaneus i Michael a Warszyce Warszycki, palatinus Sandomiriensis. Głównie chwali Praczelewica. — Na końcu: Sub felicissimis auspiciis... Sebastiani Piskorski... rectoris (z berłami akad.).

Jagiell. — Zamoj.

Słownik polski ob. Kondratowicz Cyrjak (1775).

Słownik sławnitelnyje wsich jazyków (Petersburg 1789)... ob. Pallas P. S.

Słowiańska mowa ob. Anton (1787) — Bohoritz (1584) — Bukwar (1798) — Gelenius (Lexicon 1537) — Gramatyka (t. XVII str. 328—330) — Megiserus (1744) — Obotriten — Oelrichs (1794) — Sabinus (1558) — Sclavonica lingua (1537) — Serbski język — Siennik M. — Slavi — Słowacy — Słowianie — Spiczynski Hier. — Warycki (1709).

— msza ob. Słuchanie (1786).

Słowiańskie ewangelie ob. Ferreyusz W. (Aniol, str 514—570).

SŁOWICKI Łukasz Stanisław, Roxolanus (1649 † 4 maja 1717). Aeternvm Foedvs Ingentivm Virtvtvm, Procervm, Ducevm, Principvm, Regnorvm, Connubiali Nexv Illvstrissimorvm Ioannis In Iablonow Iablonowski Vexilliferi Regni, Svecensis, Białocerkiewiensis, &c. Capitanei Ac Ioanne Marchionis De Bethvnae Filiae Colligatvm atque inter Geniales plausus A Devinctissimo Magnis Sponsorvm Nominibus, Sanguiniq; Collegio Leopoliensi Soc: Iesv epithalamica panegyri Celebratvm. Anno Domini 1693.

Lublina, Typis Collegii Soc: Jesu. fol., kart 19 nlb.

Na odwr. k. tyt. siedmnastowiersz między dwiema winietami p. t.: Enthvsiasmvs. Od k. A zaczyna się tekst prozą p. t.: Illvstrissimi Conivges, Obszernie omawia pokrewieństwa Jabłonowskich.

Jagiell. — Ossol. — Przeźdz.

— Vaticanvs Honor In Domo Honorvm Eminentissimi Ac Celsissimi Principis Michaelis Radzieiowski S. R. E. Cardinalis Episcopi Varmiensis Pro-cancellarii Regni prono Apolline Saly-tatvs à Societate Jesv Polona. Typis Clari Collegij Posnaniensis Societatis Jesv Anno 1686. fol., k. 11 nlb.

Na odwr. tytułu miedzioryt, aniołki i baran chodzący po ziemi. Tego miedziorytu niema jednak w egz. bibl. Ossol.

Na egz. Ossol. napisał autor: Generoso Dno Joanni Winkler servus in Christo L. Słowicki. Na egz. Jag. przypis autora J. Domagalskiemu.

Dedykacja prozą, cały panegyryk wierszem. Przynosi dużo szczegółów do życia kardynała.

Przedruk w Ostrowskiego: Suda poet. 1747. T. II s. 135—145.

W egz. Jag. brak ostatniej karty.

Jagiell. — Ossol.

— Laurus secundus Joanni Bor-kum. 1702.

Będzie to zapewne ten sam poemat, który zamieszczono w „Heroica poesis”. Nie wiem, czy wyszedł rzeczywiście osobno?

— Panegyres Sacrae Regi seculo-rum immortalis Jesv Christo, Reginae Caelorum Virgini Mariae. nec non Sanc-tiori Aulae Divis Dicatae. à P. Lvca Stanislao Słowicki Soc: Jesv. Cracoviae. Typis Nicolai Alexandri Schedel S. R. M. Ordinar: Typogr: 1705. w 8ce, k. 8 nlb., str. 204. — Pars secunda k. 2 nlb., str. 344 (właściwie 244).

Na odwr. k. tyt. pozwolenie na druk wydane w Lublinie 27 września 1703 przez pro-wincjała Stanisława Wdziemborskiego.

Dedykacja autora: Alexandro Comiti in Pieskowa Skała Wielopolski... obejmuje k. 6 nlb. i zawiera szczegóły genealogiczne. Na karcie 8: Pars Prima, a na jej odwr. Orationum Syllabus. Od str. 195: Index rerum. Taksamo przed II częścią: Ora-tionum Syllabus (na 1 k.), a od str. 333: Index.

Część I zawiera 13 kazań, część II 16. Między innymi o św. Stanisł. biskupie, o Janie Chryz., o Iga. Loj., Franc. Xaw.,

Stan. Kostce (4 kazania), Fr. Borgia, o trzech jezuitach męcz. japońskich. W części II pomyłona numeracja, bo po str. 229 idzie 330.

Brown. Bibl. str. 382—3.

Jagiell. — Krasińs. — Ossol.

— Heroica Poesis Auctore P. Lvca Stanislao Słowicki Societatis Iesv. (Tu winieta). Lvblini Typis Collegij Soc: Iesv. (1704). w 8ce, k. 16 nlb, str. 194 i index.

Na odwr. k. tyt. pozwolenie na druk dato-wano: Sandomiriae 4. Septembris, Anno Domini 1704 z podpisem: Stanislaus Wdziemborski Soc. Iesu. Dedykacja au-tora Janowi Stanisławowi Kątskiemu, sta-roście kamienieckiemu, kasztelanowi krak. obejmuje 15 kart.

Od str. 1 do 137 dziewięć pieśni z argu-mentami na początek na tematy podane niżej przy wydaniu z r. 1726, w którym jednak niektóre z nich idą w innym porządku.

Od str. 138 do 178: Monumenta gloriae... Ioannis Casimiri S. R. E. Tituli S. Io-annis ante portam Latinam, Presbyteri Cardinalis Denhoff Archihospitalis S. Spi-ritus in Saxia de Urbe Commendatoris et eiusdem Ordinis Magistri Generalis (cały tekst prozą). — Od str. 179 do 186: Si-radia Trabeata, dum... Stanislaus a Konicie-pole Koniciepcowski supremus ac generalis exercituum dux Cracoviensem castellana-tum... adiret; proposita sub auspiciis... Stanislai Lubieński, episcopi Plocensis: aliorumque Siradianae gentis luminum a P. Severino Karwat e Soc. Jesu (ob. XIX. 161). — Od str. 186 do 194: Trium-phalis Exercituum Polonorum Imperator tan-dem post victorias de Turcia, Cosacis, Scythis, multoties relatas, Serenissimus & Invictissimus Rex Poloniae Ioannes III. Decantatus à P. Andrea Kanon e Socie-tate Jesu.

W egz. Ossol. brak indeksu.

Bandtkie III. 171.

Ossol.

— Toż:... Posnaniae, typis Soc. Jesu 1725. w 8ce.

— Heroica Poesis Auctore P. Lvca Stanislao Słowicki Polono Societatis Jesu. Cum Permissu Superiorum. Pra-gae, Typis Universitatis Carolo-Ferdi-nand. in Collegio Soc. Jesu, ad S. Cle-mentem. Anno 1726. w 8ce, k. 14 nlb. str. 237 lb., 4 nlb. i 1 str. czysta.

Na odwr. k. tyt. miedzioryt, zajmujący całą stronę, z herbami rodziny Gajewskich, u dołu podpis: Fischer sc. Pragae.

Dedykacja od wydawcy: ...Antonio, Raphaeli, Andreae, Gaiewscis Athenaei Posnaniensis Soc. Jesu Palaostritis... Franciscei Comitiss

in Czacz de Blociszewo Gaiewski Capi-tanei Kostensis... filius obejmuje 13 kart, z podpisem na końcu F. K. S. J. — (Nie umiem wyjaśnić, kogo F. K. oznacza?). — Tu wyławia Gajewskich, Leszczyńskich, Kuczborskich, Jaraczewskich, Sokolnic-kich, Ponińskich (Adama, Franc. i Ka-rola). Na k. 14 v. pozwolenie na druk Marcina Trampeczyńskiego Posnaniae 23 Octobris 1725.

Całość dzieli się na dwie części; część pierw-sza obejmuje 9 pieśni poprzedzonych arg-umentami prozą, część druga 8 (zaczyna się od str. 145).

Pieśni te w części I są na następujące te-maty: 1) Obscura Dei Hominis Nativitas prodigijs illustrata. — 2) Infantia Dei Hominis a Regibus adorata. — 3) Uni-versitas rerum Mortuo Auctori suo paren-tans — 4) Novus in latere Christi Cruci affixi Hymettus. — 5) Dies Marianus... — 6)... D. Stanislaus episcopus Crac. — 7)... S. Franciscus Xaverius... — 8)... B. Sta-nislaus Kostka... — 9) Primitiae Marty-rum Japonensium...

Pars secunda continens poemata heroum et virorum illustrium. 1) Carmen triumphale Augusto II. Poloniarum Regi &c. &c. post receptum Camenecum, Podoliam, Ukrainam. — 2) Sacra purpura... Michaelis Radzieiowski. — 3)... Andreae Trzebicki episcopo Crac... — 4) Orbita felicitatis fascia... Joannis de Malachowice Malachowski, antistitis Crac... — 5) Dies..., quo... Joannes Casimirus Bokum Premislensem Cathedram adivit. — 6) Palatium honoris. — 7) Thalassio... Joannis in Jablonow Jablonowski vexilliferi Regni nunc palatini Russiae &c &c. ac Joannes Marehionis de Bethune filiae. — 8) Taedae geniales per-illustribus sponsis Andreae Mycielski tunc ensifero Calissiensis post Posnaniensis vexillifero ac Mariannae Tucsynska castella-nidi Gnesnensi accensae. Na końcu: Elen-chus Posmatum.

Sinko w Enc. pol. XXI. 167 charakteryzuje ten zbiór w nast. sposób: Ze względu na bujność fantazji i niepowściągliwość w pomysłach musimy — mimo daty publikacji — jeszcze do wieku XVII zaliczyć Jesuitę Łukasza Stanisława Słowickiego, który p. t.: Heroica poesis wydał zbiór heksametrycznych utworów o narodzeniu Chrystusa i adoracji magów, o naturze współczującej z umierającym Chrystusem, o opiewanym przez Baldego ulu w otwartym boku ukrzyżowanego, o oczyszczeniu Matki Boskiej w świątyni, dalej o św. Stanisławie Szczepanowskim, Franciszku Kwawerym, Stanisławie Kostce i jezuit-kich męczennikach japońskich, wreszcie sześć utworów okolicznościowych. Pierwsze wśród nich miejsce zajmują dedykowane

Augustowi II Carmen triumphale z pe-wodu odzyskania Kamieńca Podolskiego. — Sommervogel VII 1297. — Jabłonowski Musaeum s. 232—3.

Akad. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Krasińs. — Ossol. — Uniw. lwow. — Wileń.

— Prospere procere et regna. Se-renissimo ac potentissimo Augusto II Poloniarum regi etc., per castrenses laureas ad triumphalem in antemurali christianitatis coronam augustale sar-maticum scandenti, applaudit Societas Iesu Polona. 1697. fol. Kijows.

— Venatio amoris in apro et leaena, connubiali nexu foederatis, nobili ac generoso domino Thoma Gordon et nobili virgine Constantia Kudliczowna... Leopoli (1669). fol. Kijows.

— ob. Radziejowski M. (Purpura pietatis).

Weteran posn. s. 432. — Załęski Jezuita III.

Słowik. Powieść z Francuzkiego na Polski język przełożona. (B. w. m. i r.) w 8ce, str. 16

Błędnie zamieścił mój ojciec tę powiastkę w tomie IV. 287, bo to druk z końca XVIII w. Treść, mocno pornograficzna, zlokalizowana w Polsce. Autor zwraca się wciąż do jakiegoś Adama i opowiada mu, jak Kasja z Longinem słuchali po nocy słowika. „Niechaj wam słowik śpiewa bez ustanku”. Wierszowanie bez talentu i liche, ale sama rzecz w guście Węgierskiego. Akad. — Jagiell.

SŁOWIKOWSKI Franciszek. Vota Zyczliwego Z Mvzami Apollina Przy poważnym Akcie Weselnym Nowych Oblvbienow. Jego Mosci Pana Franciszka Rolinskiego, Filozofiey, y Prává Oboygá Doktorá. Y Iey Mosci Panny Maryanny Bellonki, Vkochaney Cory. Jego Mosci Pana Andrzeia Bellego, Ráyce Krákowskiego I. K. M. Sekr: Przez Franciszka Słowikowskiego, Náuk wyzwolonych, y Filozofiey, w Prze-sławney Akadémiey Krakowskiej Bá-kálarza. z Vprzeymym powinzwaniem Ogłoszone. Roku Páńskiego, 1682. Dnia 5. Lutego. w Krák: w Drukárni Franciszka Cezarego, I. K. M. y I. M. X. Biskupá Krákowskiego Typogr. w 4ce, k. 6 nlb.

Na odwr. k. tyt. i na następnej stronie herby nowożeńców z ośmiowierszami. Na

k. 2 v. 2 winiety, a między niemi sentencja z Cassiodora. Na 3iej k. dedykacja autora Franciszkowi Rolińskiemu. Na k. 4: „Vota zyczliwe Apollina z Muzami. Wdzięcznym Pallady wzbudzone Affektem“. Wspomina, że Rol. doktoryzował się w Padwie (laurem Temidy). Kończą oktawy śpiewane przez Muzy.

Terpsychora wspomina, że Bellowie wywodzą się z Wenecji. Jagiell. — Ossol.

SŁOWIKOWSKI Just (I) († 1654). *Salutaris Christianae pietatis Ros Contra Vehementem Purgatorij aestum. Siue Confraternitas, Pro eliberandis Animabus è Purgatorio, & Peccatoribus ad Poenitentiam reuocandis.* A S. D. N. Urbano VIII. Pont. Rom. impetrata. Per Illustriss: & Reuerendiss: D. D. Petrvn Gembicki, Episcopum Cracouien: Ducem Seueriae, admissa. Studio & operà A. R. D. Ivsti Slowikowski, Canonici & Archipresbyteri Cracouien-sis, eiusq; Cleri ad Eccles: B. M. V. in Circulo, instituta. Anno Domini, M.DC.XLIII. (Na końcu:) Cracoviae. In Officina Andreae Petricouij, S. R. M. Typogr. Anno Domini, M.DC.XLIII (1643). w 4ce, k. 36 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Gembickich „Nałęcz“ i sześciowersz z podpisem M. Ioan: Cyneraki Rachtamovius. Dedykacja Piotrowi Gembickiemu, biskupowi krak., obejmuje 3 strony, następnie idzie „Pio Lectori“ (2 str.) i „Approbatio“ z podpisem Jacobus Vstiensis (1 str.).

W części I rozwija naukę kościoła o duszach czyścących, zbija nauki heretyków, omawia sposoby pomagania im. Na k. F o założeniu sodalicii przy kośc. M. P. na Rynku. Obowiązki sodalisów. Zarząd bractwa. — W części II indulgencje papieskie (Urbana VIII) oraz Praxis.

Joher 8875.

Jagiell. — Krasinś. — Ossol. — Uniw. lwow. — Warsz. uniw.

— *Exemplar Munificentiae, Perillustris olim, & Reverendissimi Domini, Ivsti Slowikowski, Testamento hocce expressae.* (Kraków, 1654). fol., k. 2 nlb.

Testament datow. w Bodzentynie 18 października 652; jako świadkowie występują kanonicy krak.: Maciej Poniatowski i Stanisław Brudzieński. Między innymi są tu zapisy na msze zaduszne, na chór muzyków w kośc. P. M., na studentów filozofji, prawa i medycyny, etc. Jednego ze studentów ma kapituła wysłać do Rzymu lub wogóle za granicę. 7500 dukatów miał złożonych in aerario seu in

cecca Reipubl. Venetae (na 7 procent). Wykonanie powierza bisk. P. Gembickiemu oraz kanonikom krak. i jednemu z krewnych. Jagiell. — Ossol.

— ob. Caelesta Joan. (Merces laboris 1646) — *Epigrammata* (1608) — *Le piecki Florjan* (Martinus Victor 1644) — *Mata Jan* (Triumph 1632) — *Myszynski Zacharjusz* (1643) — *Ostrowski J.* (1632) — *Przetocki X. Jac.* (Miłosierdzie 1650) — *Puteanus Ericus* (De morte 1629) — *Słowikowski Mikołaj* (Vindiciae 1638) — *Wolicki M. M.* (Trzy gracye 1650).

Łętowski Katalog IV 60. — *Moczowski Statuta* 273. — *Starowolski Monum.* 106.

SŁOWIKOWSKI Just (II). *Fax Ignea, In Divinissimo Sacrosanctae Evcharistiae Sacramento, Diuini erga genus humanum Amoris, perpetuis Flammis Accensa, Ac In Aquinatico Candelabro Theologicis Theorematis, Lvei Pvblicae Exposita, Admodum Rúdo. ac Dignissimo Patri, S. Theol. Doctori, P. Martino Borovio, Prouinciae Poloniae iterum Reelecto Prouinciali Vigilantissimo, Ordinis Praedicatorvm. Per R. A. P. Sacre Theologie Presentatum Frm. Ivstvm Slowikowski, Studij Generalis Cracouiensis Ordinarium Theologiae Professorem, eiusdem Ordinis. Oblata.* Anno Domini MDC.LXXIX (1679). Mese (dopisane: Majo) Die (dopisane: 23). Cracoviae, Typis Vniuersitatis. fol., k. 4 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Dominikanów (z cyfrą ryt. F. M. B.) i sześciowersz. Na 2iej k. dedykacja autora prowincjałowi. Na 3iej i 4tej k.: *Theoremata Theologica ex tertia parte Summae Angelici Doctoris.* Są to tezy wyjęte ze św. Tom. z powołaniem się na breve Urbana VIII z r. 1625. — *Konkluzji nie podaje.*

Na końcu 2 winiety, jedna szersza, druga węższa, druga przzerwana w środku literami S. Z.; niżej: *Disputabuntur Cracoviae in Conuentu Sanctissimae Trinitatis, PP. Praedicatorum: Respondente P. F. Thoma Grvnberg, Studente Formali. Sub assistentia eiusdem vt supra A. 1679. Die (dopisano: 16, które poprawiono na 23) Mense (dopisano: Majo) horis pomeridianis.*

Jagiell. — Krasinś.

— *Scholasticae Theologiae Parens Sev Divvs Thomas De Aquino Ecclesiae Doctor Angelicus, Religiosis è ro-*

stris in Aede S. Mariae super Mineruam anniuersario die ac more laudatus A Discipulo P. F. Ivsto Slowikovvski Polono, Ord. Praed. Assidente Eminent^{vm} DD. Cardinalivm Sacro Collegio. Romae, Typis Angeli Bernabò. MDCLXIX (1669). w 4ce, str. 15 i 1 ezysta.

Na odwr. k. tyt. piękny barokowy miedzioryt herbu Ostrogskich, podtrzymwanego przez aniołki, u dołu caterowersz. Dedykacja: *...Alexandro Ianvsio Principi in Ostrog, Duci in Zaslaui & Maffouiczo, Comiti in Tarnouu, Palatinidi Cracouensi, Monarcharum Russiae vltimo nominis & sanguinis Haeredi... Podpisano: J. Slouin-Kouski ord Prae.* (widocznie drukarnia nie miała czcionki w). Na odwr. str. imprimatur. — Cała mowa napisana wyszukaną łacina. Jagiell.

(**Słowikowski Just II**). *Avrevm Iunctae Virtuti Sapientiae Tribvtvm Dum Admodvm Reverendvs Pater, P. Iustus Slowikowski, Sacrae Theologiae Praesentatus, Conuentus Cracouiensis SS. Trinitatis Ord: Praedic: Prior Vigilantissimus. Ab Admodvm Reverendo Patre, P. Thoma Schmith, Sacrae Theologiae Doctore, Prouinciae Poloniae Ordinis Praedicatorum. Priore Prouinciali Dignissimo. Spectante nobilissimã Hospitum coronã Doctor In Sacra Theologia. Renuntietur Persolvvm. Votiuo Elogio A Theologico Generali Studio eiusdem Ordinis & Conuentus Anno Incarnatae Aeterni Patris Sapientiae M.DC.LXXXIII (1683). Cracoviae, Typis Vniuersitatis. fol., k. 2 nlb.*

Stylen nakamiennym. Są szczegóły do jego życia. Jagiell. — Krasinś.

— ob. Ormiński T. (Tuba in funere 1689).

SŁOWIKOWSKI Marcin Kazimierz.

† *In Nomine Domini Amen. Quaestio Iuridica, De Decimis. Pro Loco In Collegio Clarissimorum DD. V. I. Doctorum, & Professorum Almae Vniuersitatis Studij Generalis Cracouiensis. Per M. Martinvm Casimirvm Slowikowski, Philosophiae Doctorem & Profess: Collegam Minorem, SS. Omnium, & S. Michaelis in Arce Crac: Canonicum. In Lectorio Iuridico Publicae Disputationi Proposita. Anno Dni. 1693. Die 19.*

Mensis Februarij. Cracoviae, Ex Officina Francisci Cezary, S. R. M. Illustr. ac Rúdis. Dni Episcopi Crac. Ducis Seueriae & Scholaru Nouoduorse. Typogr. w 4ce, k. 11 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Małachowskich „Nałęcz“ i ośmiowersz. Dedykacja autora Janowi Małachowskiemu, biskupowi krak. obejmuje 3 karty. Tu odnosi nstanowienie dziesięcin do Bol. Chrobr. (za Długoszem).

Na końcu herb Uniwersytetu krak. i napis: *Sub felicissimis auspiciis... Christophori Sowiński... rectoris.*

Quaestio brzmi: Vtrum decima... in manipulis debita, vigore transactionis ad pecuniariam reducta, posthac ob extenuatam monetae valorem, enormi ecclesiae laesione, in pristinum statum rodintegrari possit, nec ne?

Dzieli rzecz na 4 konkluzje, do każdej dodane Corollaria. Opiera się na prawie kanon., na Piaseckim, na decyzjach Roty, na Engla De decimis, na Ricciosa Praxis aurea. Odpowiada na pytanie potwierdzająco.

Akad. — Branic. — Jagiell. — Ossol.

— † *In Nomine Domini, Amen. Quaestio Iuridica, De Legatis, Ex c. Tua nobis 17. de Testam: & vltim: Volunt. Iuncta Auth: de Ecclesiasticis tit: & Privileg: §. Si quis autam (sic) pro redemptione Coll. IX. Sub Felicissimo Regimine, Magnifici, Perillustris, & Reverendissimi Domini, D. M. Sebastiani Piskorski, I. V. Doctoris & Professoris, Ecclesiarum, Cathedralis Cracouiensis & Vielunensis Canonici, SS. OO. Archidiaconi, Scholarum Novodvorcianarum Provisoris, Studij Almae Vniuersitatis Cracouiensis Procancellarii, Generalis ac Vigilantissimi Rectoris: Per M. Martinvm Casimirvm Slowikowski, V. I. Doctorem Romanum & Professorem, DD. Jureconsultorum Collegam, Ecclesiarum Collegiarum S. Michaelis in Arce Crac: & SS. Omnium Canonicum, Curatum Raclavicensem; Pro Loco, Inter Clarissimos ac Consultissimos Viros, Inelytae Facultatis Iuridicae Doctores & Professores, obtinendo. Publicae Disputationi, In Collegio Iuridico, Proposita. Anno Domini 1699 Die 26. Mensis Februarij. Cracoviae, Typis Vniuersitatis, fol. k. 4 nlb.*

Dzieli rzecz na 4 konkluzje, każda poparta przez Corollaria. Zaczepnięte są one z Cor-

pus Juris, ale cytuje Aul. Gel. Noctes atticæ. Sigoniusa, legem mosaicam, konst. polskie z lat 1562 i 1565, Herburt, Baldw. Saliceta Consilia, uchwały soboru tryd. Broni m. i. zdania, że legaty ad pias causas nawet w razie nieważności testamentu mogą być przez ord. loci egzekwowane (a do nich należą też legaty dla uniwersytetów). Gani pod tym względem praktykę i ustawy polskie.

Jagiell. (?) — Ossol. — Uniw. lwow.

— In Nomine Domini, Amen. Quæstio Meteorologica De Fluxu Et Refluxu Maris Ex Secundo Libro Meteororum Aristotelis Desumpta Et Sub Felicissimis Auspiciis, Magnifici, Perillustris. & Reuerendissimi Domini, D. M. Jacobi Baltazarowic, S. Th: Doctoris, Et Professoris, Collegij Maioris Senioris Patris, Ecclesiarū, Cathedralis Crac: Canonici, Collegiatae SS: Omnium Praepositi, Curati Prossauiensis, Contubernij Staringeliani Provisoris, Studij Almae Vniuersitatis Cracouiensis, Generalis, & Vigilantissimi Rectoris, A. M. Martino Casimiro Słowikowski Philosophiae Doctore & Professore, Ecclesiae Collegiatae S. Michaelis in Arce Cracouiensi Canonico, Syndico Vniuersitatis, Causarum Officij Rectoralis Notario, Contubernij Hierosolymitani Seniore Pro Loco in Collegio Minori. In Peraugusto DD. Theologorum Lectorio, Pvblicè ad Disputandum Proposita. Anno Domini 1684. Die 15. Mensis Julij Horâ 10. Cracouiae, Typis Vniuersitatis. fol., k. 2 nlb.

Tytuł i cały tekst, zaczynający się na odwr. k. tyt. w ozdobnych ramkach. Na końcu herb Uniwersytetu Jagiell. i „Permissu Magnifici Rectoris“.

Stawia pytanie, czy przyplwy i odpływy morza zależne są od księżyca. Odpowiada, że księżyc jest ich causa efficiens. Zwalcza zdania Stoików, jakoby świat nasz był „animal quoddam“. Konkluzyj jest pięć, każda z 5 corollariami. Jagiell.

— ob. Frąckiewicz Jan Stanisław (1688) — Jurkiewicz S. J. (Violatum 1673) — Sierzycki E. S. (Amphiteatrum 1674) — Słowikowski Justus — Szumowic M. S. (Eximius speculator 1703) — Zrzodlinski Casim. (Semita 1699).

SŁOWIKOWSKI Mikołaj. Vindiciae Pro Cornelio Tacito, A. M. Nicolao Słowikowski, Artium & Philosophiae Doctore, Publicè in frequenti auditorio Acad: Cracouien: importunis Conuitiatoribus oppositae. Anno D. 1638. Die 18. Octobris. Cracouiae, In Officina Andreae Petricouij S. R. M. Typogr. Anno D. MDCXXXVIII (1638). w 4ce. kart 18 nlb.

Na odwr. k. tyt. zdanie o Tacycio Ant. Murata. Dedykacja autora stryjowi Justusowi Słowikowskiemu, doktorowi praw i teol. kanonikowi krak., dat. 7 novemb. Podnosi, że dzieła Tacyta doszły do nas w złym tekście (libri Annalium corruptissimi) i że z tego powodu zarzuty stawiane Tacytowi są niesłuszne. Chodzi głównie o jego stanowisko wobec Chrześcijan. Zbija zarzut, że dzieła Tacyta demoralizują młodzież, gdyż kreśli on separte czasy. Jaka nieprzyjaciela Tacyta cytuje głównie Tertuljana. Charakteryzuje nimiam breuitatem Tacyta.

Egs. Jag. ma na tytule napis (autora): Jego Meci Panu Dziurdziem.

Wisz. VI 172. — Jocher 468. — Łętowski Katal. IV 61. — Muczkow. Statuta 302, 307. — Pileh De Taciti notitia 1925. Przedruk z r. 1838 ob. Bibl. IV. 287. Branice, — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Krasinś. — Ossol. — Zieliń.

— ob. Fatowicz N. (Icon virtutis 1638) — Formankowicz Joan. Stan. (Geographia 1671) — Serafinowicz J. (1635) — Spinek Stanisław (Varii 1671, 1674) — Szalewicz Ambroży (Clypeus 1669).

Słowikowski Simon ob. Jankiewicz Jan Cantius (Daphnon 1733).

Słowiński Stan. ob. Prechac (Historia Walewskiego 1754) — Morsztyn Jan Andrzej (Psyche 1752).

Słownik ob. Artomius — Dasypodius — Dictionarium — Dictionaire — Dykcjonarz — Henisch (1616) — Knapski (1644) — Lexicon — Nomenclator — Piotrowski Łuk. (Gramm. inst. 1660) — Sammlung der Wörter — Słowa — Viagiatore (moderne) — Vocabularium — Wokabularz — Wörterbuch.

— polski dawny czyli zebranie słów dawnych zaniedbanych polskich z ich tłumaczeniem... ob. Włodek Ig.

— farmaceutyczny i lekarstw ob. Guldemus P. (Onomasticon 1641).

— kuźniacki ob. Osiński Józef (1782).

— litewski ob. Szyrwid Konstanty (Dictionarz).

— łacińsko-polski ob. Mączyński Jan (1553).

— łotewski ob. Depkin L. (1705).

— mytologiczny ob. Chompre (1784).

— polsko-francuski ob. Piotrowski X. Mar. Kaz. (1779).

— polsko-łaciński ob. Solikowski Jan Dymitr (Wiersze 1564) — Woronowski X. Benedykt (1769).

— rozańcowy ob. Dębiński Jan (1710).

Słownik narodowy w pięciu językach... ob. Prospekt przy Gazecie warszawskiej (na rok 1792 dnia 15 września. L. 74).

Słowo dla Krola. Aby widział którzy to są ci co wszystkich ludzi czezą, y Braterstwo miłują, którzy się Bogą boją a Krola szanują, jako napisano jest w pismach prawdy, patrż I Piort. (tak) 2:17. Co jest miotłą do wszystkich grzechow y złości umięcieńia, ktore Krola y krainę sromocą. Abowiem ci którzy żyją we wszelakim sposobie grzechu y złości, Pianstwa, Przysiag, Nieczystości, y Niezbożności. tacy żyją bez bojaźni Bożey; y dla tego nie mogą czeić Krola. Ale którzy odstepują od wszelakiego kształtu Grzechu, Niezbożności, Niesprawiedliwosci, Nieczystości, Sprośności y Przysięgania, są ci co się Bogą boją y Krola czezą. Także też Christus ktory Zakon Żydowski konczy, według ktorego powinni byli zabijac tych którzy koło nabożeństwa inaczey rozumieli, niedał od tego czasu żadnego prawa aby tak czynić. ale aby nieprzyjaćioły miłować: Lecz wszystkie prawa, przez ktore teraz Chrześciane przesładują, nastaly w odstapieniu po czasiech Apostolskich. A choćaż Żydzi y Poganie nieprzyjaćioły powinni byli nienawidzić, y zabijac; przecie możecie widzić że Christusowe rozkazanie y nauka była nieprzyjaćioły miłować; a ci co tak czynią, są prawdziwi Chrześciane. Może też to być bardzo użyteczno ku czytaniu wszelkim Rządzcóm wszędzie; abowiem jako to jest ku pożytkowi Krola Angielskiego, także też to jest ku pożytkowi wszystkich Rządzców [na całym Swiecie] wysokich y niskich, pokazując co to jest co ich krainę zdoibi, abo hańbi. A jest to godno ku czytaniu wszystkim ludziom, pokazując co ich powinność jest, a w czym ich cześć y hańba zależy. Drukowano w Amsterdamie u Krzysztofa Kunradá, Roku Pańskiego M.DC.LXXVIII (1678). w 4ce, str. 11.

Jak z tytułu widać rozprawka była pisana dla krola angielskiego, a przetłumaczona przez Polaka, który na końcu podpisał się literami G. F.

Miejsce druku może być fikcyjne, gdyż są czcionki ł, á, é, ú, á, é. Jednak uderza dużo błędów drukarskich, oraz pisownia Christus, konczył, chociasz.

Autor głosi potrzebę tolerancji. Wysłała ta rozprawka z kół oecyjanskich.

Akad. — Branice. — Czartor.

— k narodu katolickieskomu, czerez monachow czina Sw. Wasilija Welikaho w prowincii Polskiej zwaniju katichisticznom prilezaszczich, w powiecie Kremeneckom roku Słowa Bożija w ploti k nam przisedszaho 1755 propowiedanoje. Tszezanijem i izdiwienijem monachow Sw. czudotw. Ławry Poczajewskija w tojeuźde tipom izdanoje. Ot sozdanija mira po greckieskim chronografom 7273, ot rozdestwa że Christowa 1765. w 4ce, k nlb. 10, lb. 263.

Por. Służebnik (1765). Krasinś.

— pochwalnoje w czest' sławnych dzieł Swietlejšzawo Kniazia A. D. Mienşikowa, napiecz w Kijewie w 1709. fol., kart 8.

Sopikow Cz. I Nr. 1105. — Tolstoj Nr. 217. — Karatajew Nr. 1304. Petersb. publ.

— Woskresienie Christowo napiecz. W Nowgorodie Siewierskim w 1675 druk Symeona Jalińskiego. w 4ce, k. 9. Karatajew Nr. 815.

Bibl. druk. Dworu w Moskwie.

— ob. Baranowicz L. (na uspienije 1680, na trojku 1674) — Ciszewski Wine. (w Kaznodziejach 1767) — Dowoyno J. (1754) — Efrem (na przeobraz. 1625) — Grek Aleks. (na latynow 1618) — (Hasło 1754) — Marczyński Jędrz. (1750).

SŁOXIN Jonas. Festam triumphantis coeli pompam ob proscriptum in Comitii Generalibus a Serenissimo ac

Potentissimo Vladislao IV. Poloniarum et Sueciae Rege ex Principe Lithuaniae Urbe Delabrum Calvinistarum III^o D^o D^o Leoni Casimiro Sapieha Mareschalco Curiae M. D. Lith. etc. tanquam Singulari Patrono Monasterii S. Michaelis Ordinis S. Francisci nuper per Haereticos Calvinistas Vilnae violati apparatus Cylleanides Catholicus enarrat. Anno a proscripto Vilnae Calviniano Delabro immediate sequenti MDCXXXXI (1641). fol. 4 ark.

W dedykacji podpisał się: Jonas Sloxoin in Kutziens Baro. — Rzecz wierszem. Notata ręką Jochera (zapewne z bibl. wil.)

Ślub modny komedia w 5 aktach z Francuzkiego (1783)... ob. Teatr Polski (Tom 29).

— ob. Betański Antoni Venceslaus (1783) — Bogusławski Wojc. (1780) — Łopacki Jac. (Z okoliczności 1641) — Ordynacya — Starowolski Szymon (Arka testamentu 1648) — Szymonowicz S. (opisany 1593).

Ślubicka Rozalia z Mińskich chorąż. bydgos. ob. Synakiewicz Feliks (Obraz 1770).

Ślubicki Michał, chorąży bydgoski ob. Synakiewicz Feliks (Obraz Pana 1770).

Śluby ob. Mowy (1759) — Ostrowski (Swada).

Ślucy książęta ob. Strykowski Maciej (Na herb książąt).

Ślucensis ob. Slucki.

Śluchanie Mszy Nabożne Duchem i Obrządkiem Kościoła Ufundowanego od tego, który tę ofiarę ustanowił, y sam jest pierwszym ofiarującym y ofiarą. To jest: Chrystusa Jezusa Boga i Człowieka. [Winieta]. w Warszawie R. 1786 w Drukarni Nadwornej J. K. Mei i P. P. Kommissy Edukacyi Narodowej. w 8cc, k. tyt., k. 3 nlb., str. 35 i 178 i 1 k. Regestru.

Stron jest właściwie 179, gdyż strona 154 powtarza się.

Wedle cenzury X. Dziewanowskiego jest to przekład (zapewne z franc.?). — Po „Przezdrodze“ idzie rzecz: O intencji... z X. L. Bourdaloue. (Może więc i całe dzieło z niego tłumaczone) — Samo dzieło obejmuje modlitwy do mszy przy różnych świę-

tach odprawiane; zaś część druga (od str. 99) obejmuje modlitwy na uroczystości N. M. P. oraz na dni sobotnie i adwentowe. — Kończą: Modlitwy mszy greckiej i słowiańskiej (od str. 134).

Dzieło to tworzy całość z dziełem „Tydzień Wielki“ wydanem równocześnie, ale posiadającym osobny tytuł i odrębną paginację. Cenzura S. Wolińskiego zamieszczona na końcu „Tygodnia“ mówi, iż drugie dzieło jest dopełnieniem pierwszego. — Obacz: Tydzień (1786).

Czartor.

(**Sluck**). Inscriptio ad iconem Slucensem B. Mariae Virginis

Ostrowski Swada lat. 1747 II 58—59.

— ob. Decisio (parochia 1710) —

Kłokocki Hier (Objaśnienie) — Kola-kowski S. J. (księstwo 1593) — Przywrócenie praeradii (miasto) — Racentio (Kollegium 1754) — Roztrząśnienie (sprzysiężenie 1767).

Finkel III str. 2002.

Slucka Anna z Dąbskich ob. Slucki Tomasz Józef (Fortunny depozyt 1732) —

Slucki Aleksander ob. Aristoteles (Ethicorum 1582) — Asaricius (1584) — Gregorius de Valentia (Disput. 1580) — Kola-kowski S. J. (Cathemerina na śmierć 1593) — Rotmar (1571) — Sturm Jan (Epistola 1581, Speculi 1600).

Kot Helmstedt i Zamość 19.9 str. 11.

Slucki Jerzy ob. Calagius (1580) — Kola-kowski S. J. (1593) — Koszucki (Lorichius) — Rotmar (1571).

Slucki Jan Siemion (Szymon?) ob. Hap (1586) — Kola-kowski S. J. (1593) — Lorichius Reinh. (Księgi 1558) — Rotmar (1571).

SLUCKI Tomasz Józef, Bernardyn. Fortunny depozyt w Najsświętszym Sercu Jezusowym, to jest wprowadzona Konfraternia do Kościoła WW. OO. Bernardynow Konwentu Torunskiego Wielmożney JM. Pani Annie z Dąbskich Sluckiey Starościny Gniewkowskiej... oddany R. 1732. w 8cc, ark. 11. Dedykację podpisał X Józef Tomasz Slucki Bernardyn. Druk w Toruniu. Jocher 7789.

Slucz rzeka ob. Steiner Christ. Theoph. (1787).

Sluczynski ob. Przypowieść (1794). **Sluga Pani**, Opera we dwóch aktach z francuzkiego przetłumaczona y na

Teatrum Warszawskim reprezentowana w Warszawie. w Drukarni P. Dufour, Drukarza J. K. Mei y Rzeczy-Pospolitey M.DCCCLXXX (1780). w 12cc, str. 43

Autorem jest Baurana (ob. tom XII. 416).

Występują trzy osoby: Pandolf, starzec — Zerbina służąca — i Skapin, który nie nie mówi Aktów jest dwa. Rzecz przepatana śpiewami i recitativami. Zerbina doprowadza Pandolfa do ożenienia się z nią, a pomocnym jej jest Skapin, przebrany za kapitana, rzekomego męża Zerbiny.

Wchodzi w skład Teatru polskiego T. 56.

Ob. Bernacki Teatr II 300. — Bentk. I 573.

Czartor. — Dzików — Jagiell. — Kijów,

— albo uczeń (1608) ob. Śmiadecki

(Śniadecki) Franc.

— Pobożna. [To w owalnej winiciele].

(Na drugiej karcie:) Sluga Pobożna czyli Sposób Rozmyślenia Męki Pańskiej przy codziennej pracy i domowych zatrudnieniach. (B. m. i r.) w 8cc, k. nlb. 6.

Zawiera 22 myśli pobożnych przy zatrudnieniach codziennych.

Bibl. Tow. nauk. w Płocku.

— (stateczny) ob. Priwat.

— wierny ob. Fidelis.

Slugi ob. Gruszczyński J. (Powinność 1581) — Służący.

SLUGOCKA Katarzyna z Czar. Nota do Nayaśniejszego Pana i Prześwienych Stanów d. 4. Października 1778 r Katarzyny z Czar. Slugockiey. (Warszawa) w druk. P. Dufour. fol., str. nlb. 3. Krasinś.

SLUGOCKI Dionizy. Olympia Cvrsvs Philosophici Ex priuato Carmeli Arenarij Lycaeo, in Publicum patentis Janinae Campum Dedveta. Post emensa Triennialis in Pastoralis Officio Cursus Laboriosa Certamina Victorioso Zelatori, Sarmatici Carmeli Praesidi, Admodvm Reverendo In Christo Patri, P. Nicolao Stoinski, Sacrae Theologiae Magistro, Ordinis Fratrum B. V. Mariae de Monte Carmelo Ant: Reg: Obser. per Regnum Poloniae & M. D. Lithuaniae Provinciali Dignissimo, Votivae gratitudinis ac Obseruantiae ergo Consecrata, Et in Stadio Arenensi Studij Formalis Cracouien Ord: eiusdem Erudita Velitationi Aperta. Respondebit Fr. Dionysius Slugocki Philosophiae

Alumnus. Assistente sibi R. P. F. Martino Behm. S. Theologiae Lectore. ac in eodem Studio Philosophiae Regente. Anno Currentis ab Orbe Redempto saeculi 1677. Mense (dopisane: Junio) Die (dopisane: 13) horis pomeridianis. Cracoviae Typis Alberti Gorecki S. R. M. Typogr. fol., k. 6 nlb.

Na odwr. k. tyt. piękny miedzioryt, zajmujący całą stronę; a przedstawiający zabudowania klasztorne; nad niemi herb Stoński, podtrzymywany przez aniołków z wstążkami z napisami; Protegit, illustrat. U góry z jednej strony orzeł z wieńcem laurowym w dziobie, z drugiej księżyc w kształcie twarzy ludzkiej z promieniami. U dołu dwuwiersz. Na następnej karcie dedykacja Marcina Behma Mikołajowi Stońskiemu. Na dalszych dwu kartach: Resolutiones ex philosophia rationali, a na ostatnich 2ch: Ex philosophia naturali, Resolucyj z filoz. racjonalnej jest 14 (co to jest logika, ens, universale, substancja etc) — zaś z fil. natur. 10 fizyka, materja, causa, creatio, elevatio itp.). W każdej rezolucyj zawarta definicja odpowiedniego pojęcia. Ossol.

(**Slugocki Józef**). Votum Connubialibus Hymenaei votis Annexvm Artifice Varesensis Mercurii industriā Elaboratum Gentilitiis Illustrissimarū Prosapiarū decoribus Exornatum Inter festa sponsaliorum solennia Illustri ac Magnifico Domino D Iosepho Slugocki Vexilliferidae Chelmensi nec non Illustri ac Magnificae Dominae D Catharinae Radecka Vexilliferidi Horodlensi à Collegio Matezyniano Varesensi Scholarum Piarum Dicitvm Anno Domini 1719. Die... Februarii Leopoli Typis Confraternitatis SSS. Trinitatis. fol., k. 9 nlb. Bibl. nauk. tow. w Płocku (Zieliński).

— ob. Rosolecki Łuk. (1732).

Slup solny ob. Borawski J. (1613).

Slupeccy ob. Bertius (1600) — Voss (1690).

O całym rodzie i o roli jaką odegrał w ruchu reform. XVI i XVII w ob. Kot w Reform. w Polsce IV 181. — Sobieski tamże I (1921) str. 134. — Kot Grocuzsz a Polska 1926 str. 5. 26, 30 i n. — Wotschke w Jahrb. für Kultur u. Gesch. d Slaven 1926 str. 56. — Zalewski Bibl. semin. w Lubl 1926 str. 215 i passim.

Slupecka Anna Wyliamowna ob. Slupecki Jerzy (1640).

Słupecka Barbara ob. Turnowski J. (1618) — Węgierski Andrzej (Discipulus 1625, Kazanie o wyznaniu 1641).

Zalewski Bibl. sem. w Lublinie 1926 str. 220.

(Słupecka Izabella). Status causae Imści Panny Izabelli Słupeckiej. fol., 2 ark. Ossol.

Słupecka Zofja ob. Krasinski (Dziennik 1603).

Słupecki Aleks. Grot ob. Cichocki (Alloquia 1615) — Czaplac (De virtute morali 1599) — Piperellus V. (Theses 1601).

Kot Grocjusz a Polska 1926 str. 30.

Słupecki Krzysztof ob. Barlaeus (1630) — Szlachowiec Al. (Quaestio) — Voss (1690).

Słupecki Feliks (Szczęsny), kaszt. lubelski ob. Birkowski Fabjan (Synkorony 1613) — Bockstadius Joan. (Axiomata 1591) — Cichocki (Alloquia) — Junius (1596) — Kruszyński Jan (1617) — Ruszel (Triumpf 1641) — Sarnicki Stan. (Dębno) — Szaniawski Dom. (Kazanie 1617).

W dziele Melch. Juniusa Orationes Argentinensi in Acad. recitatae III 1596 na str. 25—9 jest jego mowa O podejmowaniu wojny.

Kot Grocjusz a Polska 1926 s. 28. — Zalewski Bibl. sem. w Lubl. 1926 s. 215—8.

SŁUPECKI Jakób. [Wiersze i listy]. Juszyński Dykc. II z powołaniem się na Starowolskiego wymienia jego wiersze i listy. Zapewne nie drukowane.

(Słupecki Jerzy). Monile, Qvo Par Coniugum lectissimum, Generosum & Magnificum Dominum, Georgivm De Konar Słupecki, Capitanevm Pilsnensem, cum Generosâ atq. pudicissimâ Virgine, Domina Anna de Kaliszan Wylamówna, Auspice, & pronubo Christo, circa 25. Novemb. A. 1640. soleniter copulandum, debiti honoris, & observantiae ergo, donat, & beat. Gymnazium (tak) Belzycianum. (1640). (B. w. m.). w 4ce, kart 6.

Na odwr. k. tyt. wyjątek z Psalmu CXXIIX. Pisali tu wiersze: Jacobus Mylius Ecclesiastes Belzyc. — Stephanus Swietlicki Rector gymn. — Christophorus Gutterncs. — Paulus Broscius. — Martinus Raducki. — Ernestus a Bodek. — Joannes Kraus. — Stephanus Bidziński. — Michael Kalat. — Adamus Kuszecko, gymn. stud. Jagiell.

— ob. Gorayski Zbigniew — Jonston Jan (1634. 1632) — Orzechowski Paweł (1646, 47) — Węgierski And. (1641) — Vossius G. J.

Kot Grocjusz a Polska 1626 oraz w Reform. w Polsce 1928 str. 155.

Słupecki Mikołaj ob. Barlaeus (1630).

Słupecki Stan. ob. Rej (Zwierzytniec 1562) Scheidemantel (Acta 1776).

Kot Grocjusz a Polska 1926 str. 26 i w Reform. w Polsce IV 181.

Słupia (ze) Grzegorz ob. Jezierski Fr. (Wypis 1790) — Witykind.

Słupska, kasztelanka słupecka ob. Krański Krzysztof (1605).

Słupska Dorota ob. Snieżnie Jan (Łzy smutne 1627).

SŁUPSKI Andrzej. EHIKROTOS Admodum Reuerendo Dño. D. Christophoro Trzcienski Archipraesbyteratum Ad Aedes Divae Mariae in circo Cracouien: faelicibus auspiciis faelicissimè capienti, obseruantiae & amoris ergò. Ab Andrea Słupski Eqvite Polono, Ex Terra Sandomirien: S. T. Alumno. Dicitvs. Cracoviae, In Officina, Nicolai Lobii, Anno MDCXIV (1614). Prid. Cal: Decemb. w 4ce, k. 6 nlb.

Tytuł w ramach ozdobnych, reszta ujęta ramkami z linji z winietkami u góry. Na odwrocie k. t. herb Krzysztofa Trzcińskiego i ośmiowiersz. Na następnej karcie „Dedicatorium” słożone z 13tu dwawierszy. Potem: Epoc Gratulatorium. Kończy: In Christophorum. Wysławia Zygm. III. — Cały poemcik szablonowy wedle wzorów klasycznych. Ossol.

SŁUPSKI Franciszek Salezy. Longimetria Theorico-Practica. seu Ex universa Geometria Selectiora Partis primae Theoremata & Problemata, operâ & studiò, M. Francisci Salesii Słupski, Artium Liberalium, & Philosophiae Doctoris, Matheseos Professoris, Geometrae Jurati. In Universitate Zamoscana Tradita; necnon Ab ejusdem Scientiae Alumnis in publico distinctissimorum Virorum conspectu, Demonstrata & Resoluta. Annò post Christum natum M.D.CCLXXIII (1773). Intra dies Martii. (Tu winietki). Zamoscii. Typis Academicis. w 4ce, k. 8 nlb.

Na odwr. k. tyt. sentencje wzięte z: Alcinousa de Doctr: Plat. Cap: 7 i Platona

7. de Rep: Na drugiej karcie dedykacja autora Rafałowi Kollatajowi, staroście trzeźniowskiemu. Podnosi jego dobrodziejstwa sobie wywiadczone.

Zaczynają: Theoremata (XVI), kończą Problemata (XXXVIII). — Poziom szkolny (Euclides). — Na końcu Permissu Rectoris i winieta Ossol.

— Planimetria Theorico-Practica.

seu Ex universa Geometria selectiora Partis secundae Theoremata & Problemata, operâ & studiò, M. Francisci Salesii Słupski, Artium Liberalium, & Philosophiae Doctoris, Matheseos Professoris, Geometrae Jurati, In Universitate Zamoscana Tradita; necnon Ab ejusdem Scientiae Alumnis in publico, distinctissimorum Hospitum conspectu Demonstrata & Resoluta. Annò post Christum natum M.D.CCLXXV (1775). Intra dies Februarii. Zamoscii. Typis Academicis. w 4ce, k. 10 nlb.

Na odwr. k. tyt. dwie sentencje o matematyce (pierwsza z Plutarcha). Dedykacja autora Melchjorowi Janowi Kochnowskiemu, doktorowi praw, archidjakonowi chełmskiemu, kustoszowi zamojskiemu, kanclersowi akad. obejmuje 2 k. (Dziękuje jemu i jego bratu za opiekę). Od k. 4ej Theoremata, od k. 7 v. Problemata (w liczbie 57). Są to zadania do rozwiązania przez uczniów. Ossol.

— Solidometria Theorico-Practica

Seu Ex universa Geometria selectiora Partis tertiae Theoremata & Problemata, operâ & studiò M. Francisci Salesii Słupski Artium liberalium & Philosophiae Doctoris, Matheseos Professoris, Geometrae Jurati; In Universitate Zamoscana Tradita; necnon Ab ejusdem Scientiae Alumnis in publico distinctissimorum Hospitum conspectae (sic) Demonstrata & Resoluta Anno post Christum Natum M.D.C.C.LXXV (1775). Intra Dies Maji. Zamoscii Typis Academicis. w 4ce, k. 6 nlb.

Na odwr. k. tyt. sentencje z Hipokratesa ad Tessalam Filium i Grinaeusa in Praef: Geom:

Podaje najprzód Theoremata, a po nich Problemata z Geometrii i Trygonometrii. Ułożone dla popisów szkolnych.

Muzzkow. Statuta 420, 425. — Żebrawski Bibl. matem. 436. — Wadowski Wiadomość 1900. Ossol. — Zamoj.

Słupski Jerzy ob. Orzechowski Paw. (Manuale 1647).

Słupski Marcin ob. Tuczyński Piotr (In obitum 1591).

Słupski Mikołaj ob. Elger G. (Evangelia 1672) — Gawath Jak. (Usługa 1691) — Kojalowiec Kazim. (1669) — Mikołajewski Daniel (1609) — Szamotulski Benedykt (Testament 1678).

Słupski Pielgrzym ob. Snieżnie Jan (Łzy smutne 1627).

SŁUPSKI Stanisław. Krotofile wierszem... 1618 w 8ce.

Siarczyński Obraz pan. Zygm. II 198. — Maciej. Piśm. pol. III 627. — Badecki w Pam. liter. 1925 str. 663.

— Zabawy Orackie, Gospodarza Dobrego, wczciwé, wczesné, y pożyteczné: A Rola Skarb nieprzebrány. Przez Stanisława Słupskiego z Rogowá, A. K. krótko podług wiadomości opisane. Iuxta illud Horatii Ode 2. Beatus ille qui procul negocijs Vt prisca gens mortalium Paterna rura bobus exercet suis, Solutus omni foenore. Approbacya. Ja X. Sebástian Nuceryn Pisma S. Doktor, kościoła Kathedralnego Krakowskiego Kaznodzieia Ordinaris, Ksiąg do druku idących w Biskupstwie Krakowskim Censor: te Książki o Zabawach Orackich przezyrzawszy, y uznawszy że prawdziwie y chędogo są napisane, pozwalam aby były drukowane. W Krakowie, w Drukarni Mácieia Jędrzejowczyká, Roku P. 1618. w 4ce, kart 14.

Na odwrocie k. tyt. wiersz: Na sacny klejnot starożytny Radwan. Wymienia Zebrzydowskich, Cikowskich, Uchańskich (k. A, i A₂).

Na odwrocie k. A₂ drzeworyt przedstawiający człowieka z lutnią, na tle krajobrazu i miasta, z podpisem: His Artibus Musa Fave. A. Z.

Poczem następuje dedykacja prozą (k. A₂ i A₂) Stanisławowi z Wojławic Cikowskemu. Wspomina jego ojca, który był w legacjach w Anglii, Szwecji, Danji i Niemczech. Miał „czworo starostw”. Wspomina też Mikołaja Cik., wójta bocheńskiego i kasztelana sanockiego, który w Piotrkowie kazał ściąć posła tureckiego, dla tego, że „zabił przystawa polskiego sobie przydanego”. Poczem posłował do Turka. Wychwala także innych Cikowskich. Całe dziełko wierszem 11 zgłoskowym. Opisuje zabawy orackie, czasu wiosny zabawa, lata wesołego zabawa, jesienią zabawa, w zimie zabawa. Pod koniec gani zbytki

w stroju, w koniach, wozach, jedzeniu. Kończy czterowerską do Zoila.

Dziękło to przerobił, rozszerzył, przewier-
szował na 13 zgłoskowy wiersz Wład.
Stan. Jeżowski w r. 1636 (ob. w t. XVIII
str. 552).

Przedruk z r. 1859 ob. Bibl. polska tom IV
str. 290. — Przedrukował w roku 1891
Rostafiński w Bibl. pis. pol. (Akad. Um). —
Kantor w Sprawozd. gimn. Jarosławsk.
1906. — Jarecki w Pamiętn. liter. 1906
str. 356. — Juszyński Dykc. poet. pol. II. —
Sobieszc. w Encykl. Org. XXIII 698. —
Załuski Bibliot. 82. — Korbut I 485. —
Wiszniewski IX 581 i VI 102, gdzie po-
prawia Juszyńskiego, u którego mylnie
r. 1610 podany.

Wierzy jego 76 umieścił wydawca Fr. Ce-
zary w dziełku Łochowskiego (Emblemata
Horatiana) i stał Juszyński napisał, iż
Słuski przekładał Horacjusza. Ob. o tem
tom XVIII str. 268.

Czartor. — Jagiell.

Słuski Wojciech (pseudonim Łasz-
cza) ob. Biskupski Jakób (1610) —
Łaszcz M. (Crisis 1611, Odprawa 1610,
Summariusz 1607) — Mikołajewski
Daniel (1609) — Przewodowski Hie-
ronim (Judasz 1611) — Rosentreter
M. (1611).

Siarczyński Obraz II. 198. — Wielewicki
Diarium III. — Święcki Hist. pam. II
105. — Encykl. pow. Org. XXIII 698. —
Encykl. kośc. XXV str. 607. — Brückner
w Reform. w Polsce I 1921 str. 275. —
Grabowski Tad. Skarga 1913 str. 624.

Słuszczanka Elżbieta ob. Grudziński
Mikołaj Wiktoryn (1634) — Piotrowicz
Benedykt (1634) — Wysocki Aleks.
Waler. (Niebo 1634).

SŁUSZKA Aleksander, kaszt. miński
(† 1651). Epicedium Na Pogrzeb Je-
mości P. Pána Mikołaja Paca Podko-
morzego Brzeskiego, Stryla swego. Pi-
sane przez Alexandra Słuszke Studenta
Academii Wileńskiej. W Wilnie,
Roku Pańskiego, 1596. w 4ce, kart 4.
Dedyk. Janowi Pacowi, ciwnowi wileńsk.
Maciej. Piśm. III 386. — Wiersz III 3014.
Kraśniń.

— ob. Adryanowicz Wal. (Kazania
1631) — Boczkowski Franc. Adam
(1647) — Chodkiewicz Georgius (Pa-
rentalia 1595) — Gosławski Joan Dama-
scenus (1639) — Pac Bonifacy (1642) —
Piekarski Adam (Kazanie pogrzebowe
1615) — Rodakowski Ad. Franc. (Splen-
dor 1647) — Rutkowski (1648) — Threni-

in obitum (1596) — Wysocki Aleks.
Waler. (Niebo 1634).

Kwiatkowski Panow. Wład. IV 296, 326,
326. — Niesiecki wyd. Bobrowicza T. VIII
414 — Kondratowicz Wędrówki po moich
okolicach Wilno 1854. s. 200. — Święcki
Hist. pam. II 105. — Starowolski Monu-
menta 780. — Wisłocki Katalog rękop.
bibl. Jag. nr. 224.

SŁUSZKA Bogusław, podskarbi li-
tewski († 1657). Campvs Martis & Pal-
ladis In quo ille Perillystri Sponso D.
D. Ioanni Casimiro Chodkiewicz Regij
Stabuli M. D. Lith. Praefecto Illustriss:
Dñi D. Christophori Chodkiewicz Ca-
stellani Vilmensis &c. &c. Filio Caris-
simo Imagines Heroum Auorum: Ista
Perillystri Sponsae Dnae D. Sophiae
Paciae Illvstrissimi Domini D. Stephani
Pac Vicecancellarii M. D. L. &c. &c.
Et Illustrissimae Dominae Annae Ma-
riancillae Rvdominae Dvsiatciae Paciae
Vicecancellar &c. &c. Filiae Carissimae.
Florilegium Ad festum nuptiale pro-
ponit & offert. Per Boguslavm Słuszka
Palatinid: Minsc: Auditorem Poeseos
Academiae Vilmensis Societatis Iesv. Vil-
nae. Typis Academicis eiusdem Societa-
tis Iesv, Anno Domini M.DC.XXXVI
(1636). fol., k. 13 nlb.

Tytuł i cały tekst ujęte w ozdobne ramki.
Na odwr. k. tyt. miedzioryt na całą stronę
z herbami Chodkiewiczów, Paców, Rudo-
minów i t. d., u góry wstążka szeroka
z czterowerszem, u dołu wąska z napi-
sem: Anno Ad Exempium 1636. Zaraz
po k. tyt. idzie karta B z Encomium
prozą, które obejmuje 5 kart (sygn. B
do D); potem Florilegium na 5 kartach
(E do G).

Jest to poemat na cześć Chodkiewicza i spo-
krewnionych rodzin. — Dalej idą wiersze:
Epigramma, Ad... Sponsum, Ode, Ad eun-
dem i De Sagitta Chodkiewicziana. Ostatnia
strona czysta. Sygnatury A, D i G mają
po I karcie. Karty A, B, B₂, E do G
mają papier biały, inne żółty.

Jagiell. — Ossol. — Warsz. univ.

— ob. Adryanowicz Wal. (1630).
Siarczyński Obraz II 198. — Niemcewicz
Zbiór pamiętników IV 224, 235, 241. —
Wójcicki Pamiętn. do Zyg. III T. II 207
i Encykl. Org. XXIII 698. — Radziwiłł
Alb. Stan. Pamiętniki.

Słuszka Dadzibóg Władysław ob.
Adryanowicz Wal. (Kazanie na pogrze-
bie 1630).

Słuszka Dominik ob. Poniatowski
Pet. Joan (Plenilunium 1677) — Rem-
bert Aleks. Piotr (Parnassus Novo-
dvorac. 1676) — Zenowicz Krzysz.
(Applauz)

Jeden Dominik Słuszka † 1676, inny 1700
(województwo).

SŁUSZKA Józef Bogusław (syn Bo-
gusława Jerzego), kasztelan wileński,
hetman polny W. X. L († 1701). Dzię-
kowanie od P. Konstantego kniazia Szuj-
skiego chorążego brzeskiego starosty
jałowskiego a potem pisarza W. X.
Litewsk. za Pannę Ludwikę Sapieżankę
pisarzównę polską koronną, przez P.
Józefa Bogusława Słuszkę kasztelana
wileńsk. hetm. poln. kor.

Swada polska Ostrowskiego 1745 f. I. 2.
104—106.

— Hebdomadaria devotio ad Sanc-
tum Josephum (1689, 1716, 1740) ob.
Józef św.

(Słuszka Józ. B). Synopsis albo
Krotkie Zebranie życia i śmierci Józefa
Bogusława Słuszki (1702)... ob. Jawor-
ski Balt.

— ob. Aleksander (ab immac. 1684,
1688) — Jabłonowski Stanisł. (1697)
Rutka Teof (1696) — Treter Maciej
Kazim. (1677) — Tyszkiewicz Jerzy
(Luna castris 1677) — Węslawski Sam.
(Victor 1691).

Zaluzki Epist. III 187. — Wolf Senato-
rowie 193.

Słuszka Krzysztof ob. Bartoszewski
Wal. (Dowody 1618).

Słuszka Rafał ob. Skorulski Rafał
(Laurus 1622).

Słuszka Remigjusz ob. Skorulski
Rafał (Laurus 1622)

Słuszka Zygmunt ob. Jakszan J. St.
(Dafne 1646) — Wolicki Mat. Mich.
(Viridarium 1645).

Słuszków (Ze) ob. Denhoffowa —
Kazanowska.

Słuszkowa Aleksandra z Zienowi-
czów ob. Adryanowicz X. Waleryan
(1630).

Słuszkowa Konstancja z Zienowi-
czów ob. Adryanowicz X. Waleryan
(1630) — Denhoff Stanisław (1723).

Słuszczyzna Zofja Zienowiczówna
ob. Daroszewski Konrad (Poważna se-

natorka 1642) — Wysocki Aleks. Waler.
(Zamek).

Służący ob. Ordnung (wiejski 1783) —
Warunek względem służących (1790).

Służba i Zitie sw. Joanna Ryłskawo.
Napiecz. w Kijewie w 1671. w 4ce,
kart 4 i 40.

Sopikow Cz. I Nr. 1232. — Karatajew Nr. 790.
Akad. Nauk. Petersb.

— na deń Pieswiatyja Bogorodicy
Kazanskoj. Napieczat. w Czernigowie
w 1677. w 4ce, kart 17.

Sopikow Cz. I Nr. 1254. — Sokołow Katalog
Akademii Nauk (1832) Nr. 128. — Kara-
tajew Nr. 837.

Akad. Nauk. Petersb. — Petersb. publ.

— jawljeniu ikony Bogomateri Ka-
zanskoj. Napiecz. w 1679. (Kijów).
w 4ce, kart 20.

Sopikow Cz. V Nr. 12925. — Karatajew
Nr. 857.

Akad. Nauk. Petersb. — Karataj. — Petersb.
publ.

— błahodarstwennaja o pobiedie
pod Poltawoju. Moskwa 1709. w 4ce,
str. 38.

— błahodarstwennaja. Paki nowo
w tipografii Sw. Troickoj Ilinskoj Czer-
nichowskoj roku 1710 izdadesia. w 4ce,
kart nlb. 40.

Jest to nabożeństwo z powodu zwycięstwa
odniesionego przez cara Piotra.

Kraśniń.

— za caria i ludy we wremia brany.
Lwów 1778. fol.

i zitie sw. Nikołaja Marlikij-
skawo, napiecz. w Kijewie w 1680.
w 4ce, kart 116.

Karatajew Nr. 875. Petersb. publ.

— Toż... napiecz. w Kijewie 1700.
w 4ce.

Karatajew Nr. 1164. Petersb. publ.

— obozowa ob. Branicki Fr. (1775).
— wojenna ob. Rakowski Wojciech
(1620) — Stroński Józef (Prośba).

— otcem peczerskim. Napieczatasia
wo Swiatoj Kijewo Peczerskoj Ławre,
pri archimandrytie Zosimie, w leto ot
sotworenija mira 7293. ot rozdestwa
że po ploti Boha Słowa 1785, indikta 3,
miesiaca awhusta... fol., k. nlb. 2. lb. 151.
Kraśniń.

Służebne zawisne, drama żartob-
liwe, dla teatru warszawskiego. Le

serue Rivali, dramma giocoso per musica, da rappresentarsi nel teatro di Varsavia. (B. m, dr.) Roku 1774. w 8ce, str. 151.

Po polsku i po włosku.

Jest to tekst do opery, ale nie wierszowany. Muzyka sławnego Tomasza Traietto Neapolitańczyka. Rzecz w trzech aktach.

Ob. Bernacki Teatr II 301.

Czartor. — Kijów — Krasinś.

Służebnik... (Bez m. i r., ale zapewne w Wilnie? z końca w. XVI.) w 4ce, kart nlb. 244.

Undolskij Katal. Sław.-Russ. Knig Kasterina Nr. 25. — Karatajew Nr. 196.

Akad. Nauk Petersb. — Karataj.

— napieczat. w Wilnie w Typografii Mamoniczej w 1583 g. w 4ce, kart 4 i 297.

Z dzieł Bazylego W., Grzegorza i Jana Złoustego przełożony z greckiego.

Karatajew Nr. 86. — Dopełnienie Nr. 7. — Kraszew. Wilno II 116. — Jocher 7106.

Abramowicz Cztery wiśki drnkarstwa 1925 str. 26 Karataj. — Petersb. publ.

— napiecz. w typogr. Feodora Juriewicza Bołobana w 1604 g. w 4ce, str. 2, 11 i 570.

Tołstoj Nr. 46. — Sacharow Nr. 123. — Karatajew Nr. 144

Akad. Nauk. Petersb. — Karatajew — Muz. Rumiancowa.

— napiecz. w Wilnie w typograf. L. Mamoniczej w 1607. w 4ce.

Sopikow Cz. I Nr. 1334. — Tołstoj Nr. 53? — Karatajew Nr. 157. — Jocher 7106 b.

Nowograd. Sofijs. Sobor.

— napiecz. w Mohilewie w 1616. w 4ce.

Bakmejster Opyt o bibliot. St. Peters. 1779 str. 73. — Sopikow Nr. 1337. — Karatajew Nr. 188.

— napiecz. w Wilnie w typograf. Wilenskawo Bratstwa Sw. Duchy w 1617. w 4ce, kart 28 i str. 461.

Wydane nakładem Lwv Sapielhy, kancelerza. Sacharow Nr. 166. — Karatajew Nr. 194. — Krasz Wilno IV. — Jocher 7106 c.

Moskiew druk Dworu. — Petersb. publ.

— napiecz. w Wilnie w typograf. Lwa Kozmicza Mamonicza w 1617. w 4ce, kart 26, 26 i str. 473.

Sopikow Nr. 165 — Dopełnienia Nr. 19. — Karatajew Nr. 193. — Jocher 7106 c.

Akad. Nauk Petersb. — Petersb. publ.

— napiecz. w Kijewie w typograf. Kijewo Pieczerskoj Ławry w 1620. w 4ce, str. 16, 56 i 521

Wydania „Służebnika“ drukowane w Ławrze Peczerskiej w w. XVII i XVIII zostawia i omawia Titow Tipografia Kiewo Pec. Ławry. Kijew. 1918.

Sacharow Nr. 184 (liczba stron mylnie podana). — Karatajew Nr. 213.

Akad. Nauk. — Karataj. — Petersb. publ.

— Toż... w Wilnie 1624. w 4ce. Jocher 7106 d.

— Służebnik (1629)... ob. Leitur-giarion.

— napiecz. w Wilnie w 1634. w 4ce.

Sopikow Cz. I Nr. 1349. — Sacharow Nr. 305

Karatajew Nr. 353.

— napiecz. wo Lwowie w typograf. Stawripigialnawo bratstwa pri Chramie Uspenija Michajłom Moskoju w 1637. w 4ce, kart 8 i 241

Sacharow Nr. 346. — Karatajew Nr. 398. Ob. tom XXI 154.

Krasinś. — Petersb. publ.

— napiecz. w Wilnie w 1638. w 4ce.

Sopikow Cz. I Nr. 1352. — Sacharow Nr. 365. — Karatajew Nr. 421.

— napiecz. w Kijewie w 1638.

w 8ce.

Sopikow Cz. I Nr. 1353. — Karatajew Nr. 418.

— napiecz. w Kijewie w typogr. Kijewo-Pieczerskoj Ławry w 1639. w 4ce, str. 16, 720 i 128.

Tołstoj Nr. 93. — Sacharow Nr. 375 (u obu liczba stronie fałszywie podana). — Karatajew Nr. 433

Akad. Nauk. — Karataj. — Petersb. publ.

— napiecz. w Wilnie w 1640. w 8ce

Sacharow Nr. 392. — Karatajew Nr. 455.

— napiecz. w Wilnie w 1641. w 8ce.

Sopikow Cz. I Nr. 1357. — Karat. Nr. 469.

— Toż... [Na końcu książki, na ostatniej stronie:] Napieczatana byst sija kniha hłaholemaja Służebnik pri derżawie korola Jeho Miłosti Władysława Czetwertaho, za błahostowenijem i powelenijem hoholubezniajszaho Arsenija Żeliborskoho episkopa lwowskoho, haliekocho i Kamenca Podolskoho, w bohospasajemom hradie Lwowie, w typografii Michajła Sliozki, w leto ot sozdannija mira 7154, a ot wopłoszczenija Boha Słowa 1646 miesiaca awhusta 5 dnia. w 4ce, k. nlb. 6, lb. 308 i 2.

W odezwie Żeliborskiego na początku książki znajduje się data 1646 sierpnia 23 dnia.

Sacharow Nr. 464. — Karatajew Nr. 535. — Ob. tom XXI. 154, gdzie podano cały tytuł

Karat. — Krasinś. — Petersb. publ.

— napiecz. w Kijewie w tipogr. Kijewo-Pieczerskoj Ławry w 1653. w 4ce, kart 4, 359 i 64.

Karatajew Nr. 640. — Dopełnienia Nr. 87. — Sacharow Nr. 562.

Akad. Nauk. Pet. — Karat. — Pet. publ.

— od liturhij S. S. Wasylia Welyk., Joan. Złoust. i przedeswiaszczenych. Lwów, 1666. w 4ce.

Ob. tom XXI. 154.

Maksimowicz Wremiennik ks. 4 od. 3, s. 4. — Karatajew Nr. 742. Krasinś.

— napiecz. wo Lwowie w 1680. fol. Zubrickij Zurnał Minist. narod. proswieszczenija 1838 Nr. 9 str. 571. — Karatajew Nr. 878.

— Toż... (1681)... ob. t. XXI. 154.

— napiecz. wo Lwowie w tipogr. Bratskoj Simieonom Stawnickim w 1691. fol., kart 4, 228 i 44.

Ob. tom XXI. 155.

Sopik. Cz. I Nr. 372. — Karat. Nr. 1013.

Bibl. Akad. Nauk. — Czartor. — Karataj. — Krasinś. — Muz. Rumian. — Uniw. lwow.

— napiecz. w Wilnie w tipogr. Monastyria Sw. Trojcy w 1692. fol., k. 16, 259 i 64

Prócz tego kart 22 z rozmaitemi wizerunkami rytymi na miedzi.

Dedykow. Karol. Radziwiłłowi przez Cypr. Zochowskiego (obacz).

Sopik. Cz. I Nr. 1374. — Karat. Nr. 1018.

Obacz tom XXI. 155.

Akad. Nauk. Pet. — Czartor. — Uniw. lwow.

— liturgii w błahosłow. Melija Bujachiewicza, napiecz. w Kijewie w 1692. w 8ce, kart 12 i 120.

Sopik. Cz. I Nr. 1373. — Karat. Nr. 1022.

Akad. Nauk. Pet. — Moskiew. druk Dworu — Petersb. publ.

— bożestwennych liturgij w swiatych otec naszich Wasilja Welikoho i Joanna Złoustaha z prociuzimi molitwami. Błahosławenijem wsczesznaho hospodina otea Meletija Bujachiewicza archimandryta sw. wel. czudotw. Ławry Peczerskija Kijewskaja. Tipom w tojże sw. obiteli, leta od rozdestwa Christowa 1692 obnowlennyi. w 8ce, k. nlb. 12, lb. 159 (brak końca). Krasinś.

— napiecz. w Suprasle w 1695. fol. Karatajew Nr. 1070. Petersb. publ.

— napiecz. w Czernigowie w 1697 Monast. Troickij. w 8ce.

Sopik. Cz. I Nr. 1375. — Karat. Nr. 1099. Moskiew. druk Dworu — Petersb. publ.

— napiecz. wo Lwowie w tipograf. Bratskoj w 1702. w 4ce, k. 4, 350, 60 i 3

Z drzeworytami.

Ob. tom XXI. 155.

Zubrickij Zurnał Minist. Narod. Proś. 1838 Nr. 9 str. 572. — Karatajew Nr. 1205.

Karataj. — Krasinś. — Petersb. publ.

— napiecz. w Czernigowie w 1704. w 8ce, kart 1 i 207.

Ob. tom XXI. 155.

Karatajew Nr. 1228

Akad. Nauk. Pet. — Karataj. — Krasinś. — Petersb. publ.

— napiecz. w Kijewie w 1708. fol., kart 8 i 350.

Z drzeworytem Ukrzyżowania Chrystusa oraz trzech Światitielej.

Karatajew Nr. 1297. Akad. N. Pet.

— napiecz. wo Lwowie w tipogr. Bratskoj w 1712. fol., k. 4, 288 i 44. Z drzeworytami.

Zubrickij w Zurnał Minist. Narod. Prośw. 1838 Nr. 9 str. 574. — Karat. Nr. 1344.

Karataj.

— napiecz. w Suprasle w 1727. fol. Karatajew Nr. 1548. Petersb. publ.

— Toż... (1735)... ob. tom XXI. 155. Czartor. — Krasinś.

— Toż... (1740)... ob. tom XXI. 156. Czartor. — Krasinś. — Ossol.

— Toż... (1744)... ob. tom XXI. 156. Uniw. lwow.

— ili Liturgion.. w Poczajowie (1755)... ob. tom XXI. 155.

Druk przytoczony przez Bandtkiego II 56 z bibl. Ossol. z datą w 1655 r. w Poczajowie, jest, jak to wykazał Zubryckij l. c. str. 35—6 datowany 1755. O tem pisze także Tichowski J. w Ruskim Wiestniku 1895 T. I str. 255.

Czartor. — Krasinś. — Ossol.

— w nemże Liturgia iże w swiatych Otea naszeho Joanna Złoustago, Archiepiskopa Konstantyna Grada, z Służbami woperwije Prazdnikom Hospodskim, po riadu raspołożennymi, po sem' Bohorodycznym; także Naroczytym Swiatym wseho hoda i s prociuzimi razlicznymi; soderżyt sia. W udobnjejszeje upotreblenie Jerejem, izriadniejeże najedynie bez pienija liturgisajuszczym i w putszestwiich suszczym. Typom izdasia w Ławrie obszczetyelnaho monastyria Supraslskago. W ljetu ot Wopłoszczenija Boha Słowa 1758. fol., k. nlb. 88.

Druk kirylicą, tytuł w obwódkach.

Jest to mszał z liturgją S. Jana Chryzostoma — dla kościołów rusko-unickich, drukowany w Supraślu 1758. Jagiell.

— Toż... (1759) ob. tom XXI. 156. Czartor.

— Toż... (1763) ob. tom XXI. 155. Jagiell. — Krasinś.

— Leitourgiarion ili Służebnik sodierzaszcz w siebie po czynu swiatyja wostocznyja Cerkwieliturgii, iże w swiatych otiec naszych: Joanna Zlatoustago, Wasilija Wielikago i Grigorija Dwojesłowa Papy Rymaskago. So wsiemi służbami niedzielnymi, prazdnicznymi i obzczymi. Za dzierzawy Jego Miłosti wielikago korola Stanisława Augusta, błagosłowieniem jego preoswiaszczenstwa kir Silwestra Łubienieckago Rudnieckago Egzarcha Mitropoliji Kiewskija, Galickija i wsieja Rossiji, Łuckaho i Ostroghskaho episkopa, proizwoleajem preczesniejszago gospodina otea jeronacha Ipatija Bielenskago czyna swiatago Basilija Wielikago Protoarchimandryta, tszczanajem że i izdiwieniem monachow tojegożdnie czyna, w swiatoj czudotwornej Ławre Poczajowskoj, typom izdan. Lieta ot sotworenija mira po greezeskim chronografom 7273, ot rozdiestwa że po Płoti Boga Słowa 1765. fol., k. 3 nlb. i 296 lb.

Na k. tyt. wizerunki 3 Ojców kościoła w postaci siedzącej, w strojach pontyfikalnych z księgami otwartymi w rękach. — Obacz tom XXI, str. 154 do 156.

Akad. — Uniw. lwow.

sodierzaszcz w siebie Liturgiju iże w swiatych otea naszego Joanna Zlatoustago archiepiskopa Konstantinia Grada taże służbie duże, siriecz swiatiej i żywotworiaszczzej Trojeje i za usopszich udowniejszago radi wsiakomu jereewi upotrebienija, błagosłowieniem jego preoswiaszczenstwa kir Feliciana Filippa Wołodkowicza mitropolity Wsieja Rossii tipom izdan. w Wilnie, w tipografii Jego K. W. w obiteli monarechow czyna swiatago Wasilija Weligago. Lieta ot rozdestwa Christowa 1773. fol., k. 3 i str. 38.

Czartor.

— Toż... (1783) ob. tom XXI. 155. Uniw. lwow.

— Toż... (1788) ob. tom XXI. 155. Czartor. — Krasinś.

— ili Liturgiariion... Poczajow 1791. fol., k. 3 i 347.

Ob. tom XXI. 156.

Czapeki.

— ob. Jan Chryzostom — Liturgiariion (1666, 1692) — Żochowski Cypr. (1692).

Służewski (ze Służewa) Jan ob Kwiatkowski M. (1569) — Methodius — Stawicki Jan (Proroctwo Methodiusa)

SŁUŻEWSKI Józef, poseł sandom Głos Jasnje Wielmoznego Służewskiego Posła z Wdztwa Sandomirskiego Rotmistrza Kawaleryi Narodowej, Na Sessyi Seymowej dnia 26. Czerwca (1793) Miany. fol., k. 2 nlb.

Podnosi, że sąsiedzi sztucznie zniszczył utworzone przez nas siły. Broni całość ojczyzny. Uderza na marszałka stanu ryccerskiego: „Zastanów się i zdrzyj”. Woła niepozwalam. Jagiell.

— Kopia Listu J. W. Jozefa Służewskiego, Posła Woiewództwa Sandomierskiego, Do Wgo Onufrego Gosławskiego Woyskiego Wyższego Powiatu Chęcińskiego, Za powrotem z Grodna pisanego. (Na końcu: Dn. 18 lipca 1793 z Brzezina). fol., k. 1 nlb.

Ogólnikowo tłumaczy się, że nie przykładali reki do zniesienia ojczyzny bo nie był obecny baniebnemu dziełu.

— Przymowienie Się JW. Służewskiego Posła Woiewództwa Sandomirskiego, Rotmistrza Kawaleryi Narodowej, na Sessyi Seymowej Semotis Arbitris dnia 21. czerwca (1793). fol. k. 1 nlb.

W sprawie not dworn petersb. i berlińsk Podnosi srogość zemsty obcych.

Jagiell.

Służewski Remigjan ob. Wołucki Sebastyan (Sphinx Samsonica 1628)

Służewski Tomasz ob. Lesikiewicza ks. Józ. (1779).

Słyhać (Co) ob. Co... (Warszawa 1791).

SMACZNINSKI Vincentius. Dissertatio de corporum naturalium figuris sub exoptatissimo regimine Magnifici Perillustris et Reverendissimi Domin D. M. Antonii Zołędziowski, U. J. e S. Theologiae Doctoris et Professoris Cathedralis Cracoviensis Canonici, Vislicensis Scholastici. Facultatum; Theo-

logicae, Medicinae et Philosophicae Praecellentissimi Universitatis Cracoviensis Amplissimi Rectoris. à M. Vincentio Smaczynski Philosophiae Doctore et Professore pro loco in Minori Collegio Universitatis Cracoviensis obtinendo. Annò 1777. Mense Decembri in lucem, Emissa. Cracoviae, Typis Semin: Episcop: Aca: w 8ce, k. 2, str. 60.

Dedykacja ad Casim. Zabkowski Livou. Canonium Curatum. Jagiell. — Ossol.

— In nomine Domini Amen. Placita quaedam Philosophorum Ex Lectione Controversistica Desumpta. Ac pro duplici Actu Lunari à M. Vincentio Smaczynski Philosophiae Doctore, Controversiarum Professore, Ad Disputandum Annò 1770. Die 27. Mensis Martii Submissa. w 4ce, kart 2. Ossol.

— Propositiones Ex Classe quarta Mathematicarum Scientiarum Depromptae. Per M. Adamum Stephanum Jagielski Philosophiae Doctorem, ejusdem ac Cursus Mathematici Professore, Collegam Majorem Vocatum, Ecclesiarum: Collegiatae S. Annae Canonium, S. Adalberti in Circulo Cracoviensi Praepositum, S. R. M. Secretarium, Privilegium Mathematicum, Geometram Iuratum. Publicae Disceptationi Expositae. Annò Domini 1767. Die 4. Mensis Xbris. Ex Geographia I... II... III... IV... V... VI... Ex Hydrographia I... II... III... IV... V... VI... VII... Ex Gnomonica I... II... III... IV... (Na końcu:) Defendentur publicè objectis satisfaciende M. Vincentio Smaczynski Phiae Doctore et Professore ejusdem cursus mathematici auditore. w 4ce, kart 4. Ossol.

— ob. Jagielski Ad. Szczep. (1767) — Kopciński Antoni (Excellentiae 1764).

SMALCIUS Walenty Gothanus (pseud. Theoph. Nicolaidis, Andreas Reuchlin, Butyrus) (1572 † 4 grudnia 1622). Kurtze auslegung Vber den Anfang des Evangelii des Heiligen Johannis. Durch eine Vnterredung Gestellet, fur vier Jahren in Polnicher (sic) sprache, nu aber auch in Deutscher, Durch Valentinum Smalcium Gothanum Lehrer der Gemeine zu Rakaw in klein Polen.

Gedruckt zu Rakaw, Im Jahr Christi, 1611. w 8ce, str. 32.

Tytuł w ozdobnych ramkach. Stronicowanie przy zewnętrznych marginisio.

Rozpoczyna na odwr. tytułu: Vorrede an den Leser, datow. 25 Dec. 1611, w której zaznacza ogromną trudność wyłożenia tego następu i twierdzi, że czytelnicy go nie rozumieją. — Poczem idzie jego przekład samego tekstu (In Anfang war die Rede) i jego komentarz, podzielony na drobne rozdziałki. Wychodzi z założenia, że „die Rede“ oznacza Jezusa Chrystusa.

Rock 1 848. — Miało pierwotnie wyjść po polsku pt. „Krótki Wykład“ (ob. niżej) w r. 1607.

Ob. Śmigleckiego Verbum caro factum 1613, który ostro tam polemizuje z powyższym dziełem Smalcusa. Smalcus odpowiedział na ten atak Śmigleckiego, ogłaszając w r. 1614 „Refutatio libelli Śmigleccii“ (obacz niżej); a nadto w r. 1615 obzarnem dziełem „Homiliae“, poświęconem w całości sprawie wykładu ewang. św. Jana.

Bibl. bodlej. — Czartor. — Zielińś.

— O Bostwie Pana Jezvsa Christvsa, Księgá napisána, Przez Walentego Smalcivsa, Zboru Rákowskiego Ministrá. Y przezeń, z Łácińskiego języká ná Polski, przełożona. Drukowano w Rákowie, od Sebastianana Sternackiego Roku 1608. w 4ce, k. 3 nlb. i str. 202.

Stronicowanie przy marginisio wewnętrznym.

Tytuł w ozdobnych ramkach (z postaci zbrojnych). Na k. 2 i 3 dedykacja Zygmuntowi III. z datą: W Rakowie, 1. dnia Września, Roku Pańskiego 1608, z podpisem: Jakvb Sienienski z Sienna, Woiewodzie Podolski. W niej chwali Smalcusa jako człowieka pobożnego i uczonego, pastera swego. Prosi, aby król książeczkę przeczytał i obaczył „jako my od bluńnienia Chr. dalecy jesteśmy“.

Jest to przekład z dzieła łacińskiego „De divinitate“, ale są różnice w tekście.

Na k. A: Przedmowa (tu używa stałe nazwy Chrystyanie). Dzieło dzieli się na 25 rozdziałów tak samo jak tekst łaciński (De divinitate). Rozdz. I: O przyrzeczeniu Chrystusa. Na str. 106 polemika z Fr. Juniąsem (obacz). Przeciwników nazywa Trojczakami (str. 122). Na str. 149: O Królestwie Chr. na ziemi. — Na str. 157: O zniesieniu zakonu ceremonjalnego i sądownego (obrzezanie, sabat, stosunek Chrystyanstwa do urzędów — pod nowym zakonem najwięcej mniejsza ma łaskawość i smilowacis). Na str. 166 polemika w sprawie tolerancji. Na str. 169 o żydach i tatarach. Końcy: Napominanie do pob. czytelnika (ob. tekst łac.).

Egz. Jagiell. ma u dołu własnoręczną notatkę Sienińskiego: *Ex libris Jacobi Sienińskiego Palatinidis Podol. in Rakow haereditis*. W egz. Jagiell. brak ostat. karty. Dziedusz. Skarga II 336. — Jocher 3819. — Siarcz. Obraz II 183.

Jagiell. — Ossol.

— *Catechesis Ecclesiarum, quae in Regno Poloniae... affirmant neminem...* (1609, 1651, 1659, 1680, 1684) ob. w tomie XIV str. 92—93 (oraz niżej pod Socynjanie).

Miał on być współautorem tego katechizmu, dedyk. Jakóbowi król. W. Bryt. — Był zaś tłumaczem na język niemiecki, w którym to języku wyszedł pod tytułem:

— *Catechismus, Der Gemeine derer Leute, die da im Königreich-Poln, vnd im Grosfürstenthumb Littawen, vnd in andern Herrschaften zu der Kron Poln gehörig, affirmiren vnd bekennen, das niemand anders, den nur allein der Vatter vnsers Herrn Jesu Christi, der einige Gott Israel sey; vnd das der mensch Jesus von Nazareth, der von der Jungfrauen geboren ist, vnd kein ander ausser oder vor ihm, der eingeborne Sohn Gottes sey. Aus der Polnischen sprach verdeutschet. Ose. 14. 10. Die wege des Herren sind richtig, vnd die gerechten werden darinnen wandeln, aber die vbertreter werden fallen drinnen. Zu Rackaw, Im Jahre nach Christi geburt, 1608. w 12ce, k. 6 nlb., str. 358 i k. 1 czysta (z obramowaniem).*

Stronicowanie znaczone przy marginesie wewnętrznym.

Tytuł w ramkach. Na następnych po k. tyt. 5in stronach: Vorrede, An die Hochloebliche Vniversitet zu Wittenberg; na jej końcu: Datum zu Rackaw den 1. Maij, 1608. *Valentinus Smalcus, Gothanus, Lehrer der Gemeine zu Rackaw.* Potem 5 stron zajmują Vorrede An den Leser. Smalcus był więc zarówno współautorem jak i tłumaczem (i przerabiaczem) tekstu na język niemiecki. W przedmowie do czytelnika mówi, że wielu ludzi domagało się od niego, aby ogłosił wykład artykułów wiary — nie wiedząc, że takie pisma już są ogłoszone. Ale ponieważ te pisma omawiają „besondere Materien“, przeto ogłasza teraz ogólny wykład: hat es uns notwendig gedaucht diesen Catechismus schriftlich zu verfassen und ans liecht kommen zu lassen. Tłumaczy, dlaczego w *Katechismusie* tak wiele miejsca zajęła

nauka o naturze Chrystusa. (Z powodu tej nauki gminy soc. najwięcej są zwalczane). — Ob. bliższy opis (i bibl.) w t. XIV. 96.

Fakultet teol. w Witenberdze wydał obszerną polemikę z tym katechizmem, o której obacz pod *Baldunus* (*Widerlegung 1619, Refutatio 1620*). Walce fakultetu wittenb. z socynjanizmem poświęcił świeżo osobną pracę *Wotschke*, o czem ob. niżej.

— *Catechismus, Der Gemeine derer Leute, die da im Königreich Poln, vnd im Grosfürstenthumb Littawen, vnd in andern Herrschaften zu der Kron Poln gehörig, affirmiren vnd bekennen, das niemand anders, den nur allein der Vater vnsers Herrn Jesu Christi, der einige Gott Israel sey: vnd das der mensch Jesus von Nazareth, der von der Jungfrauen geboren ist, vnd kein ander ausser oder vor ihm, der eingeborne Sohn Gottes sey. Aus der Polnischen sprach verdeutschet. Rackaw 1612... ob. tom XIV l. c.*

Lilienthal Theol. Bibliothec I. 971. — Baumgarten w Hall. Bibl. III. 223.

— *De Christo, Vero Et Natvrali Dei Filio, Liber unus. Oppositus ei, quem sub eodem titulo Martinus Smiglecius Jesuita edidit, Et, Refutatio Libelli ejusdem Smigleicii, quem de Satisfactione Christi pro peccatis nostris inscripsit. Autore Valentino Smalcio Coetus Racoviensis Ministro. Racoviae, Typis Sternacianis, Anno 1616. w 4ce, k. 12 nlb., str. 314 i k. 12 nlb. (Index).*

Stronice przy marginesie wewnętrznym.

Dedykacja autora Krzysztofowi Sienincie z Lachowiec obejmuje 2 karty, datowana: *Racoviae 1. April: Anno 1616*. Na następnych 6in kartach: *Praefatio Ad Lectorem, in qua duae nostrae praefationes, altera ad inclytas Vrbes Prussicas, altera ad Lectorem edita, a variis Smigleicii insultibus vindicantur. Potem na 3ch kartach: Errores ex his duobus Libris collecti.*

O obu dziełach Śmigla z którymi polemizuje ob. pod Śmiglecki (*De Christo 1615, De satisfactione Christi pro peccatis nostris*). — W tych pracach zaatakował Śmiglecki poprzednie dzieła Smalcusa.

Smalcus zestawia naprzód na 3 kartach 180 błędów teologicznych, popełnionych przez Śmigleckiego. Potem polemizuje osobno z dziełem „*De Christo*“ (str. 1—151); a osobno z dziełem „*De satisfactione*“ (str. 153—314).

Między innymi zwalcza Śmigleckiego powagę innych Jezuitów (*Maldonatus Jan*). Kończy: *Index rerum* (alfabet.). — W egz. Czart. brak końca rejestru.

Jocher 3529. — Streszczenie podaje Bock I 873—5.

Czartor. — Czestw. — Krasińs. — Ossol.

— *Defensio Brevis Anonymi Cuiusdam, de Ecclesia & missione ministrorum tractatus, adversus responsonem Andreae Miedziboz. a Theophilo Nicolaide ante annos quinque conscripta, nunc autem edita. Racoviae, Anno 1612. w 8ce, k. tyt., str. 184.*

Właściwie 183, gdyż str. 177 dwa razy występuje. — Stronice znaczone przy marginesie wewnętrznym.

Autorem traktatu *De ecclesia* był Socyn (ob.). Autorem *Odpowiedzi „Międzyboża“* (r. 1607) był Rościszewski Wojc., który posłużył się nazwiskiem swego ucznia jako pseudonimem. Nazwisko istotnego autora podał Wielowicki III. str. 44.

Smalcus przechodzi rozdział za rozdziałem pracę *Międzyboża* i wykazuje mu jego audacia, imprudentia, tergiversatio, temeritas itp. Chodzi głównie o rozumienie pisma Sw. Rzecz cała podzielona na 2 części: *De eccl.*, oraz *De missione ministrorum*.

Na końcu: *Anno 1607. Rzecz leżała więc pięć lat w rękopisie.*

Smalcusowi odpowiedział powtórnie Rościszewski tym razem pod pseud. *Alb. Borkowskiego* (r. 1614 — ob. t. XXVI, 361). Potem spór podjął ze strony *Kalwinów Jan Zaborowski* (ob.), a Rościszewski wydał w odpowiedzi dalsze pismo w tej sprawie (r. 1616: *Defensio missionis sacerdotum*).

W egz. Jag. dodane na końcu 2 k. (*Index locorum S. Script.*) a jako właściciel zanotowany współcześnie: *Michaelis Bożycikij (?) Dantiscani*.

Bock I 850. — Jocher 3844.

Akad. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwow.

— *De Divinitate Jesu Christi, Liber editus, a Valentino Smalcio Gothano, Coetus Racoviensis Ministro. Col: 2. 9. In Christo inhabitat omnis plenitudo Divinitatis corporaliter. Racovię, Typis Sebastiani Sternacii, 1608. w 4ce, k. 3 nlb., str. 153 i 1 str. czysta.*

Tytuł w ramkach ozdobnych. Strony 1 i 2 znaczone przy marginesie zewnętrznym, reszta przy wewnętrznym. Na k. 2 i 3 dedykacja *Zygmuntowi III* z podpisem: *Jacobus Sieniński a Sienno Palatinides Podoliae, datwana: Racoviae, 20 Novembr: Anno Christi, 1608.* W przedmowie tej

nazywa Smalcusa swoim pastorem. Do *Zygm. III* zwraca się z prośbą o przeczytanie i życzy mu jak największej chwały (ob. tekst w wyd. polskim 1608).

Praca Smalcusa dzieli się na 25 rozdziałów.

I: *De praedestinatione Christi*. W rozdz. XX: *De abrogatione legis judicialis*. Na str. 127: *Modus Christi in reformandis Christianis, in Judeos et Tartaros*. — Rozdział XXV: *De causis exaltationis*. Poczem: *Paraenesis ad pium lectorem* (rodzaj modlitwy pro omnibus, ut Dominum agnoscant et cum nobis colant).

Wyszło po polsku: *O bóstwie... (obacz) oraz po niem. (Gottheit 1627) i po holend. (Tractaet van de Goddel. 1623).*

Odpowiadali na to pismo 1) *Felwinger Solida demonstratio 1663*. — 2) *Cloppenburg Anti Smalcus 1652*. — Tekst łac. przedrukowany w r. 1708 w *Opera Cloppenburga*.

Jocher 3518. — Bock I. 843 oraz 399 (*list Gitticha* w tej sprawie).

Akad. — Czartor. — Czestw. — Dzików — Jagiell. — Krasińs. — Ossol.

— *Warhafftige erklerung, auf Grundt der Heiligen Schrift, von des Herrn Jesu Christi Gottheit. Philipp. 2. Gott hat Jesum... [ob. w tomie XXVI str. 27—8]. Gedruckt zu Rackaw, 1593. w 8ce, k. 30 (sygn. G₆).*

Maciej. Piśm. III 507. — *Wierzb. II 1770*. Jagiell. — *Synod ewang. wil.*

— *Warhafftige Erklerung auf grundt der Heiligen schrift, von des Herren Jesu Christi Gottheit. Philip. 2. Gott hat Jesum seinen Sohn wegen seines gehorsames hoch erhaben, vnnnd ihm geschencket einen namen vber alle namen, das sich in dem namen Jesu beuget aller knie, der himlischen, vnd der jrdischen, vnd derer so vnter der erden seindt, vnd eine jede zunge bekenne das Jesus Christus sey der Herr, zu der ehre Gottes des Vaters. I. The. 5. v. 20. 21. Die geister leschet nicht aus, die prophezeiungen achtet nicht vor nichts, probieret alles, vnd das gute behaltet. w 12ce, k. nlb. 48 (sygn. D₁₂).*

Na odwr. k. tyt.: *Die Gemeine vnsers Herren Jesu Christi wuenschet dem Leser heil. Rozpoczyna: Bekentnis der Gemeine Jesu Christi von des Herrn Christi Gottheit. Od karty B₅ odpiera zarzuty: Der erste unnd vornembate Kegenwurff. — M. i. zarzuca przeciwnikom judaizm. — Na k. D₁₀: Folgen die Zeugnisse, das der Mensch Jesus Christus Gottes Sohn sey.*

Pisane widoczenie imieniem gminy Rakowskiej. — Bock I 20 między pismami anonimowemi.

Smalca jako autora wskazuje Sandius s. 100. Dotąd nikt kwestji autorstwa ostatecznie nie ubadał. W tomie XXVI, 22 wyraziłem wątpliwość co do tego, ale teraz po zapoznaniu się z wszystkimi pismami Smalcusa, sądzę że wątpliwość była niesłuszna. Jest to bowiem pierwszy zarys późniejszej książki Smalcusa, wydanej w r. 1608 po polsku i po łacinie (De divinitate), z w r. 1627 po niemiecku (Göttl. Hoheit).

Ossol.

— *Examinatio Centum Errorum, Quos Martinus Smiglecius Jesuita Ex duabus Libri nostri, nuper adversus monstra ipsius editi, partibus collegit. Autore Valentino Smalcio. Coetus Racoviensis Ministro. (Tu winietka). Racoviae Typis Sternacianis. Anno 1615. w 4ce, str. 40.*

Stronice znaczone przy marginesie zewnętrznym.

Końcay paru wierszami: Ad Lectorem.

Praca Smigleckiego, na którą tutaj Smalcus odpowiada, nosi tytuł: De erroribus novorum Arianorum (1615).

Na powyższą rozprawę Smalcusa Smiglecki odpowiedział w r. 1615 dalszą pracą polemiczną pt. „De Christo vero... Responsio ad examinationem“ (ob. pod Smiglecki) Egs. Ossol. pochodzi z bibl. Sienińskiego. Bock I 870. — Jocher 3392.

Akad. — Bibl. bodlej. — Czartor. — Jagiell. — Krasińs. — Ossol.

— *Examinatio centum quinquaginta septem reliquorum errorum, quos Martinus Smiglecius Jesuita, ex reliquis duabus libri nostri, nuper adversus monstra ab ipso confictu editi, partibus collegit; una cum refutatione eorum quae examinationi centum priorum errorum opposuit. Autore Valent. Smalcio. 1616. w 4ce, str. 60.*

Jocher 3393. — Bock I 879 (z tytułem: Refutatio). — Dzików.

— *Von der Gottlichen Hoheit Jesu Christi gründlicher Bericht... von Valentino Smalcio... Gedruckt im Jahr 1627. w 8ce, str. 480 (sygn. G₈).*

Tekst łac. ma tytuł: De divinitate (1608); tekst polski: O bóstwie (1608); o przekładzie holend. obacz zaraz niżej.

Warsz. uniw.

— *Toż:.. (po holend.) pt.: V. S. v G. Tractaet Van de Goddelijckheydt des Heeren Jesu Christi. Col. 2. 9. In Christo*

vvoont de gheheele volheydt der Goddelijckheydt lichamelijk. Wt de latijnsche sprake getrouwelijck vertaelt. In't Jaer ons Heeren 1623. w 4ce, str. 212.

Akad. — Warsz. uniw.

— *Kurtzer Inbalt der christlichen Religion für die Kinder und Einfältigen gestellet 1633. w 12ce.*

Jocher 8325.

Obacz w Bibl. tom XVIII, str. 578. — Tekst łac. miał tytuł: Institutio brevis relig. Christianae (1629).

Zamieszczam to także i w tem miejscu, choć jest wątpliwe, aby to było dziełko Smalcusa. — Ale bywa mu przypisywane (ze względu na podobieństwo do „Der kleine Katechismus“ 1605).

— *Ad Isaacum Casaubonum Parenensis. Cujus occasionem praebuit ipsius ad Epistolam Cardinalis Perronis responsio autore Andrea Reuchlinio. Anno Salutis, 1614. w 4ce, str. 11.*

Druk Racoviae. Rzecz o spalaniu w Anglii pisma Vorsta: De Deo i listy do kardynała Perroniego. Dziełko Vorstiusa (obacz) było napisanem pod wpływem Casaubona. Jocher 9846. — Bock I 868.

Dzików — Krasińs. — Warsz. uniw.

— *Homiliae Decem, Supra Initium Cap: I. Evangelii D. Ioannis, Habitae & scriptae Anno 1605. Quibus addita est Paraphrasis super idem initium Evangelii. Autore Valentino Smalcio Gothano, Caetus Racoviensis Ministro. Editae Racoviae, Anno 1615. Typis Sternacianis. w 4ce, k. 2 nlb., str. 113 i str. 1 nlb. (Errata).*

Stronice znaczone przy marg. zewnętrznym.

Dedykacja autora: „Caspari Iaruzelis Broznicio... datowana: Racoviae, Idus Iulii, Anni 1615 zajmuje 2ą kartę.

W dedykacji wyjaśnia, że w odpowiedzi Smigleckiemu na jego „Verbun caro“ ograniczył się do polemiki z nim — a tu prostuje aliorum errores, quos Smigl. non tractat.

Homilyj jest dziesięć — a kończy dzieło: Paraphrasis in initium primi Capituli Evang. D. Johannis (str. 107).

Porównaj wyżej: Auslegung..., Bock I 871 (przylacza list do Kaspra Jaruz. Brzeznickiego w sprawie tych Homilyj). — Jocher 5200 podaje z datą 1625. Jeśli to nie omyłka, to chodzi tylko o wyd. tytuł.

Akad. — Chrept. — Czartor. — Jagiell. — Krasińs. — Ossol.

— *Toż:.. (po holend. pod tyt.): 't Woordt is Vleysch geweest: Dat Is:*

Thien Predicatie Over'tbegin van't Eerste Capittel des Euangeliums Joannis Door Valentium Smaltium. Vertaelt door D. R. C. Tot Rakow By Sebastiaen Sternatzki. Anno 1631. w 4ce, k. t., str. 161, k. 1 nlb., str. od 163 do 209, k. 1 nlb. i str. od 211 do 228.

Tłumaczem tego dzieła był R. Camphusius. — Na końcu są dwie inne rozprawy z osobnymi tytułami:

Van den Stant der Dooden, en Straffe der Uardoemden, nae dit Leven. Verscheyden Tractaten. Gedruckt int Jaer ons Heeren Anno 1631 (od str. 163).

Extract uyt D. R. C. Brieff. Inhoudende Dat het gevoelen vande Uernietingh ende Eyndelijcke Straffe der Onrechtvaerdighen, etc. niet soo schadelijck nochte gevaerlijck is; Ende dien volghens wel mach ontdeckt ende ter stichtinghe voor ghehouden ende verbreydt worden. Gedruckt int Jaer ons Heeren 1631 (od str. 211 do końca).

Bock I 871. — Jocher 5201 (daje tytuł skrócony). — Akad.

— *Der Kleine Katechismus zur Uebung der Kinder in dem Christlichen Gottesdienst. Zu Rakaw bey Seb. Sternatzki 1605. w 12ce.*

Przypis. Akad. wittenb. (?).

Obacz w tomie XIX, str. 179.

Jocher II 256, 3318, 3332 i noty.

Przekładem tego katechizmu na język łaciński jest zapewne „Catechesis minor juventuti religione christiana inbuendae conscripta“ (1612)... obacz tom XIV. 94. Stwierdzić tego na pewne nie mogę, bo tekst niem. nie jest mi znany. Czy wyszedł także tekst polski (Katechizm mały) jest wątpliwe?

Obacz o tekście polskim tom XIX str. 179 (z Acta histor. eccl. 1754). — Polemizował z nim Rostius (1613), a odpowiadał mu Smalcus (Responsio 1614).

Ob. o tym Katechizmie Pock Socin. str. 188.

— *Notae In Libellum Martini (sic) Smigleicii Iesuitae, Quem Refutationem vanae dissolutionis Nodi sui Gordii appellat. (Tu winietka). Anno 1614. Racoviae, Typis Sternacianis. w 4ce, k. 2 nlb., str. 70 i k. 1 nlb.*

Stronicowanie znaczone przy marginesie zewnętrznym.

Dedykacja: Iacobo a Sienna Sieniński, Palatinidae Podoliae, Dfio & haeredi in Rakow... z datą: Cal: Novemb: 1614 z podpisem: A. R., zajmuje 2ą kartę.

Cyfra A. R. mają oznaczać jego pseudonim: A. Reuchlinus, którego to pseudonim

użył równocześnie w „Paraenesis ad Casaubonum“.

Mówi w przemowie, że na „Nodus“ Smigleckiego odpowiadał Volkel (ob.). Smiglecki wydał przeciw niemu replikę, a ponieważ Volkel jest „occupatione gravissimum distentus“, przeto on za niego odpowiada. Zwykłą sobie metodą przechodzi XX capita Smigleckiego i rozbiiera niemal zdanie za zdaniem. W końcu powołuje się na jakieś pismo Fontona Ducaensa.

Jocher 4091. — Bock I 867.

Czartor. — Dzików — Jagiell.

— *Odpis Na Dwa Pasqvilse, Ktore niedawno wyszły przeciwko tym, ktorych niesłusznie Ariany zowią, od Ewangelikow. Napisány Od Iednego z Starszych Tego To Zborv, przeciwko ktoremu napisáne są. (Tu winietka). w Rakowie, Anno 1619. w 4ce, str. 44.*

Na odwr. k. tyt. Do czytelnika. Tutaj mówi autor, że to nie ma być odpowiedź na wszystko, co napisano przeciw „Rozmowie“ Chrzęstowskiego, bo nie on był wydawcą Rozmowy. On odpowiada tylko na ustępy skierowane przeciw t. zw. Arjanom.

Na str. 3: Odpis Na Pierwszy Pasqvilvs, Który się náyduie w Odpowiedzi Ministrow Districtu Lubelskiego, ná rozmowę, którą był wydał Je^o M. P. Andrzej Chrzęstowski (do str. 26).

Jest to odpis na pismo Jana Grzybowskiego (ob. t. XVII, 450), a ten znowu zwalczał „Rozmowę“ And. Chrzęstowskiego z r. 1618 (obacz tom XIV). Chrzęstowski miał również odpisać Grzybowskiemu, ale jego odpowiedź nie jest znana. (Liczyła ona podobno ark. 16, a więc nie jest identyczna z odpisem Smalcusa). Obacz o tej polemice Bock I str. 99.

Smalcus ujmuje zarzut Grzybowskiego w 31 punktów i na nie odpowiada. — Na str. 22 o zakazie grywania w szachy przez ministrów, o wielkiej wiedzy teolog. Socyna, o dysputach toczonych i polemikach z Wujkiem, Smigleckim, Bellarminem. Mówi o skromnych strojach Arjan (czyli jak się chętniej wyraża: Socynistów). O Salinarjuszku mówi, że nie głupszego nie wyszło nigdy na świat.

Od str. 27 do 44: „Odpis Na Wtóry Pasqvilvs, Który przez sposob Diálogo ná nas wydał, ktoś z Ewangelikow“. Jest to odpis na jakiś „Dialog“, którego autora nie umiem wskazać (Zaborowski?).

Wspomina Zaborowskiego (str. 30), o „uczonym“ Makowskim i pani Bonarowej, o X. Pabianowiczu, o Krz. Lubienieckim, o Gorajskim, Moskorzewskim, Gosławskim, (który miał w Niemczech religionem dissimulować), o pani Orzechowskiej, o Pareusie. Przyznaje, że „niektórzy z naszych“

przebięraj miarę. Wspomina o szkołach, tańcach, pokutach u Arjan itp. (str. 28). Na k. tyt. egz. Ossol. ręką Sienińskiego: *Ex libris Jacobi Sieniński Palatinidis Podoliae*. W kilku miejscach glosy na marginesie zdaje się ręką J. Sien., bo zamieszczono je tam gdzie mowa o „patronie Rakowskim“.

Bock I 882 (przeciwy słusznie, jakoby to miało być wymierzono przeciw Statorju-szowi). — Ossol. Wiad. I 247. — Jocher 3399.

— Odpowiedź Na Książkę X. Já kubá Zaborowskiego, ktorey dał tytuł, Ogień z Wodą. Uczyniona Przez Walentego Smalcjusia, Zboru Rákowskiego Ministrá. (Tu winietka). w Rakowie, Roku Pańskiego 1619. w 4ce, str. 139 lb. i 7 nlb.

Strony 3 do 8 znaczone przy marginesach zewnętrznych, reszta przy wewnętrznych.

Dedykacja autora (od str. 3—9): Romanowi z Hoszczy Hosckiemu, podkomorzemu włodzimierskiemu z datą: w Rakowie, 1 Aug: anno 1619. Narzeka na rozerwanie tych zborów, które odstąpiły kościoła rzymskiego. Pracę tę wydał kwoli temu, aby każdy z ewangelików to pisanie przyjął jak od brata. Podpisał: Zboru Rakowskiego dosorca. — Poczem przemowa do Czytelnika, gdzie mówi, iż Ewang. nie postępują wedle ducha Chryst.

Rozpoczyna od uwag o tytule książki Zabor. Żali się, że ich Socynistami zowie. A przecież Ewangelicy nie chcą, aby ich zwano Kalwinistami (powołuje się na epist. relato de disp. Lublinski 1615).

Rzecz składa się z 25 rozdz. Po kolei przechodzi: Niesłuszne zarzuty. Różnice bez dowodu. Różnice istotne. O usprawiedliwieniu. O grzechu. O żywocie wiecznym. Zmartwychwstanie. Krzest. Wieczerna. O tem, czy zgody być nie może. jak twierdzi Zab. O pożytkach jedności. O odprawie naszych na synodzie lubelskim 1612 (str. 121). Toż na synodzie bełżyckim 1617. Toż na terazn. lubelskim (str. 135). Przytoczone piama Ewang. (Niszczczycki, Pezonka, Grzybowski, Cluentius).

Napisane czytają polszczyzną. Na końcu na 5 stronach nlb. jest „Odpowiedź na list do Je^o Mł P. Pawła Orzechowskiego“. (Tu znów się żali na zaciętość X. Zabor). Na ostatniej karcie „Appendix do rozdziału dwadziestego“.

Ob. Zaborowski (Ogień).

Na egz. Czart. są współczesne dopiski. Na tytule: „Aecipi dono a Gen. D. Adamo G. die nltima Sbris 1619“. (Jest to zapewne Adam Gosławski z Bebelna). — Poczem jakiś katolik dodał uwagi niezycaliwe książce (np. Timeo Danaos et dona fe-

rentes. Vergil.), a w kilku miejscach np. w rozdz. 13 ostra polemika współczesna na marginesach.

Bock I 879. — Oloff Poln. Liederg. str. 226—7. — Jocher 9802. — Beiträge I 206. — Friese III 282.

Czartor. — Czetwrt.

— *Refutatio Disputationis De Persona Christi, Quam Albertus Grawerus SS. Theol. D., & in Academia Ienensi Professor publicus, ibidem habuit Anno 1612. Autore Valentino Smalcio Gothano Coetus Racoviensis Ministro.* (Tu winietka). Racoviae, Typis Sternacianis, Anno 1615. w 4ce, str. 23 i 1 str. czysta.

Stronicowanie przy marg. zewnętrznych.

Zwalcza 61 tez Grawera. Powołuje się na swoją odpowiedź Smigleckiemu na tegoż rozprawę: *Verbum Caro*. Zapowiada dalszą polemikę „donec Deus efficiat ut omnes agnoscant Jesum non creatorem sed filium creatoris esse“. Cytuje Banotiusa „De politia civitatis Dei“. — Na to wydał Grawer odpowiedź (ob.).

Bock I 876. — Jocher 3532.

Czartor. — Czetw. — Jagiell. — Ossol. — Warsz. uniw.

— *Refutatio Disputationis De Spiritu Sancto, Quae hoc anno in Academia Ienensi habita est, praeside Alberto Gravero, Theologiae ibidem Doctore & professore, scripta à Valentino Smalcio Gothano.* (Tu winietka). Racoviae, Anno 1613. w 4ce, str. 25 i 1 str. czysta.

Stronicowanie znaczone przy marginesach zewnętrznych.

W przedmowie pisze, iż odpowiada Grawerowi, zanim ukaże się jego odpowiedź na Franza. — Pismo Grawera ob. w tomie XVII 343 (Examen 1613). Krytykował w niem Socyna, Blandratę, Osteroda, Davidisa i Smalcjusia. Zapewne to jest ta „Disputatio“, z którą Smalcjus walczy.

Bock I 855. — Jocher 3596.

Akad. — Czartor. — Czetw. — Dzików — Jagiell — Krasińs. — Uniw. lwow.

— *Refutatio Libelli Martini Smigleccii Iesuitae, Cui titulum fecit, Verbum Caro factum: Autore Valentino Smalcio.* (Tu winietka). Racoviae, Typis Sternacianis, Anno 1614. w 4ce, k. 4 nlb., str. 172.

Stronice 1 i 2 umieszczone przy marginesie zewnętrznym, dalsze przy wewnętrznych. Dedykacja autora, obejmująca 2ą kartę: Jacobo de Sienna Sieniński, Palatinidæ

Podoliae z datą: Racoviae 1 Septemb: 1614.

Na kartach 3 i 4 Praefatio ad lectorem. Tu wspomina trzy dzieła Smigleckiego: 1) *Nodus gordius*, 2) *Nova monstra*, 3) *Verbum caro*. Na marginesie dodaje głosę: „y Słowo płty (po naszymu plęią) było“. Język polski nazywa więc „po naszymu“, choć był Niemcem. Mówi, że Sclavonica vel Ruthenica versio są najmniej podejrzane. Jeden z wcześniejszych to przykładów zbliżenia się Arjan do cerkwi wschodniej. Zaczepia też w tej przedmowie Hozjusa i Wujka.

Rozpoczyna podobnie, jak jego przeciwnik, od ustalenia tekstu początku ewangelji, poprawiając tekst łac. wedle greckiego. — Poczem idzie polemika podzielona na 28 capita. Kończy: *Ad Pontificios i Errata*.

Bock I 861—2. — Jocher 3525.

Akad. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Krasińs. — Ossol. — Uniw. lwow.

— *Refutatio Duorum Martini Smigleccii Iesuitae Librorum. Quos de erroribus Novorum Arianorum inseripsit. Autore Valentino Smalcio Coetus Racoviensis Ministro.* (Tu winietka). Racoviae, Typis Sternacianis, Anno 1616. w 4ce, k. 6 nlb., str. 333, str. 1 czysta i k. 8 nlb. (Index).

Stronicowanie znaczone przy marginesach wewnętrznych.

Dedykacja: Martino Czaplic Szpanowski, Domino in Hluponia et D. Georgio Czaplic Szpanowski, Domino in Kisielin, fratribus germanis... obejmuje 2 karty, datowana: Racoviae, Cal: Mar. 1616. Na następnych 3ch str. nlb.: *Errores ex his duobus Smigleccii libris collecti*; potem 2 str. nlb. obejmujące *Index capitum*, ostatnia str. nlb. czysta.

Jest to odpowiedź na pracę Smigleckiego pt.: *De erroribus...* 1615.

Smalcjus odpowiada, jak zawsze, trzymając się rozkładu dzieła przeciwnika. Stąd i jego praca dzieli się na 2 księgi (I do str. 178).

I tutaj, jak w innych, pracach żali się, że Smiglecki wprowadził nazwę „Arjan“, podczas gdy oni nazywają się sami veri Christiani (str. 3). Broni zdania, że Ojcowie kości. co innego mówili, jak teraz „Pontificii“. Powołuje się na polemikę Moskorz. ze Skargą; wspomina Bellarmina (np. s. 145).

Na końcu *Index alf.* oraz *Index locorum S. Script.*, wreszcie *Errata*.

Na karcie tytułowej jednego z egzemplarzy Czartor. napis: *Ex libris Jacobi Sieniński a Sienna Palatinidis Podoliae, Sieniński*, był jak wiadomo właścicielem Rakowa i protektorem Smalcjusia.

Bock I 876—878. — Jocher 3394. — Wotschke w *Archiv für Ref. Gesch.* 1917 str. 131.

Czartor. — Czetw. — Dzików — Jagiell. — Ossol.

— *Refvtatio Orationvm, Iohannis Vogelii, Et Joachimi Peuschelii, quibus Photinismum se hoc anno Altorfi retractasse gloriantur. Scripta a Valentino Smalcio Coetus Racoviensis Ministro.* (Tu winietka). Racoviae, Typis Sebastiani Sternacii, Anno 1617. w 4ce, str. 34.

Stronicowanie zaczyna się od 5 str. przy marginesie zewnętrznym.

Na odwr. karty tyt. i na karcie następnej (niestronicowanej) *Prasfatiuncula*.

Twierdzi, że Kalwini wszystko robią, aby sprzymierzyć się z Luteranami, ale bezskutecznie. Odrzuca nazwę Arjan, a co do nazwy Focynjan mówi, że nadawana jest captiose. Narzeka na prześladowania ze strony Kalwinów (senatus Argentinensis, Palatinus regni Ungariae). Szlachetni Polacy wstawiali się do tego ostatniego za ministrem arj. uwięzionym na Węgrzech. Również senat Norymberski prześladowa jego współwyznawców. Już Bóg ukarał Palatyna węg. śmiercią rychłą. Powołuje się na jakąś pracę wydaną przeciwko wrogom Arjan, a na str. 33 cytuje jej tytuł: *Caseiolaris*.

Rewokacja Vogela nosiła tytuł. *Oratio de vera et aeterna Jesu Christi divinitate*. — Dziełko Joach. Peuschela: *De sanctissima Christi satisfactione*. — Porównaj: Vogel (*Photinismus*).

Bock I 872. — Jocher 9847.

Czartor. — Jagiell. — Ossol.

— *Refutatio Thesium D. Wolfgangi Frantzii. Theologiae Doctoris & Professoris publici in Academia Witebergensi, Quas ibidem De Praecipuis Christianae Religionis Capitibus Anno 1609, & 1610 disputandas proposuit. Scripta à Valentino Smalcio Gothano, Coetus Racoviensis in Polonia minori Ministro.* Edita verò Anno 1614. Racoviae, Typis Sternacianis. w 4ce, k. 5 nlb., str. 462 i k. 8 nlb.

Stronice znaczone przy marg. zewnętrznym. Dedykacja autora: *Academiae Witebergensi* obejmuje 1 kartę; *Praefatio ad lectorem* 5 str. nlb. (Tu wyraża się bardzo ostro o Frantzju, wliczając jego kalunje). Na k. 5: *Catalogus disputationum, quae in hoc libro continentur*.

Jest tych dysputacji 22 (de Trinitate, de peccato originis, de persona Christi, de

baptismo, de coena, de sacramentis etc.). Słowem jest to wykład całej nauki Socyna. Na str. 887 mówi: De rebus civilibus. Tu wykłada naukę o zakazie miecza, o tem jak karać przestępstwa, o mężobójstwie, o unikaniu wojen, o przysięganiu. Często powołuje się na Osteroda i broni go przed Franzem. Na str. 78 o nawracaniu żydów. Na str. 233, 252, 262, 271, 282, 291—3, 332, 345 zwalcza naukę luterską.

Na str. 298 o socynjan. w Siedmiogrodzie. Na ost. kartach: Index rerum (alfab.), Index locorum S. Scripturae, Errata.

Są dwa różne odbicia.

Walce akademii witenb. z socynjanizmem poświęcił osobną pracę Wotschke w Archiv für Ref. Gesch. 1917 i 1918. Brał w niej udział prócz Smalcjusza: Franz, Meisner, Martini, Fickler, Kessler itp., potem Schlichtyng.

Bock I 863. — Jocher 3202.

Akad. — Bibl. bodlej. — Czartor. — Czetwert. — Dzików — Ossol. — Zieliń.

— Refutatio Thesium Alberti Graweri SS. Theolog. D., & in Academia Salana Professoris publici, Quibus Incarnationem Aeterni Dei Filii ab impugnationibus nostrarum Ecclesiarum vindicare voluit. Autore Valentino Smalcio Gothano, Coetus Racoviensis Ministro. (Tu winietka). Racoviae, Typis Sternacianis, Anni 1615. w 4ce, str. 29 i 1 str. czysta.

Strony znaczone przy marg. zewnętrznym. Grawer postawił 81 tez, które Smalcjusz pokolei zbija. Chodzi o interpretacje odnośnych miejsc pisma św. (listy do Koryntjan, Galatów, Rzymian, ewang. św. Jana itp.). — Z obroną Grawera wystąpili Legdaus (1622) i Felwinger (1634). Bock I 859. — Jocher 3533. — Chmaj Samuel Przypkowski 1928 str. 77.

Czartor. — Czetw. — Dzików — Jagiell.

— Refutatio Thesium, De Sacrosancta unitate Divinae essentiae, & in eadem Sacrosancta personarum Trinitate, a Iacobo Schoppero SS. Theologiae Doctore & Professore primario Altorffii anno 1613. propositarum. Cui addita est responsio ad ea, quae Hermannus Ravenspergerus S. Th: Doctor, in Gymnasio Steinfurtensi praeter haec attulit, in scripto, cui titulum fecit: SS. Mysterium unitatis essentiae divinae in personarum Trinitate, duabus sectionibus per Theses & exegeas explicatum, &c. scripta a Valentino Smalcio. Coetus Racoviensis Ministro. (Tu winietka). Ra-

coviae, Typis Sternacianis, Anno 1614. w 4ce, str. 65 i 1 str. czysta.

Stronicowanie znaczone przy marginesie zewnętrznym.

Na początku odrzuca powagę Fil. Melanctona, potem zwalcza pokolei argumenta Schoppera. — Na str. 42 zamieszcza list „Ad Demitrovitium Lituanum“, który zaopatrzył tezy Schoppera swoją oratiunculą. W niej twierdził, że Serveta słusznie spalono. Atakował Franc. Davidis, obu Socynów (Leliasza uważał za ojca Fanstala), Stankara, Statoriusa, Osteroda, Liciniusia i Smalcjusza („monstrota capita“). O Demitrowiczu ob. tom XV, 135.

Od str. 43 zaczyna się Refutatio Ravensperga, prof. in schola Benthemensi.

W obronie Schoppera wystąpił Saubert w dziele: Anti-Smalcius (1615).

Jocher 3422, 3677. — Bock I 858.

Obacz tom XIV 271 pod Cichowski (1654). Cichowski niemal we wszystkich swoich pismach polemizuje ze Smalcjusem (mimo upływu pół wieku).

Czartor. — Czetw. — Dzików — Jagiell. — Krasin.

— Responsio Ad Librum Martini Smigleccii Jesvitaе, Theologiae Doctoris, cui titulum fecit, Nova Monstra Novi Arianismi, Autore Valentino Smalcio Gothano Coetus Racoviensis Ministro. (Tu winietka). Racoviae, Typis Sternacianis, Anno 1613. w 4ce, k. 5 nlb., str. 307 i 1 str. nlb. (Errata).

Stronice znaczone przy marg. wewnętrznym. Na odw. k. tyt. cytaty z Tertuliana i Jakóba Acontiusa. Na następnych pięciu stronach nlb. „Praefatio“ autora, poświęcone senatorom miast Torunia, Elbląga i Gdańska, datowana: Racoviae 13. Calend: Decembr. 1613. Tu wychwala Lutra, a kościół katolicki nazywa „corrupta Christi ecclesia Pontificia“. Mówi do senatorów miast pruskich: vos reipublicae, in qua hactenus sacrosancta veritas publice annuntiat, pars estis non postrema. (Tę przedmowę skrytykował niebawem Smiglecki w De Christo 1615).

Następuje Praefatio ad lectorem, która zajmuje 3 str. nlb.

Na końcu data: Racoviae 16 Decembr. 1612. Na ost. str. Errata.

Jest to odpowiedź na dzieło Smigleckiego: Nova Monstra. — Podzielone na 33 rozdz. W egz. Czartor. dużo współczesnych głos marginesowych, bardzo krytycznych.

Jocher 3521. — Wotschke w Archiv für Ref. Gesch. 1917 str. 137. — Bock I 854.

Akad. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Krasin. — Ossol. — Uniw. lwow. — Zieliń.

— Responsio Ad scriptum Hermanni Ravenspergeri S. Theologiae Doct: Ecclesiastis & Professoris Steinfurtensis, cui titulum fecit: Par unum Sophismatum Socinianorum, ad amussim veritatis examinatorum. Cui addita est Refutatio eorum, quae ad hos locos spectantia scripserunt Jacobus ad Portum SS. Theologiae in Academia Lausanensi professore, in defensione Orthodoxae fidei, & Georgius Rostius SS. Theol. C. in refutatione Catheseos nostrae Germanicae. conscripta a Valentino Smalcio Gothano Coetus Racoviensis Ministro. Racoviae, Typis Sternacianis, Anno 1614. w 4ce, str. 58.

Na odw. str. tyt. przedmowa do czytelnika, w której pisze, iż zaledwie zdołał odpisać Smigleckiemu Jezuitcie, już musiał wzięść za pióro, aby odpisać Ravenspergerowi. Ravensperger odpisał na to w r. 1614 (Vindicinae SS. Trinitatis).

Jocher 3389 podaje str. 65 na podstawie opisu Ludwika Sobolewskiego, ten zaś miał w rękach egz. Czartor., w którym brak ostatniej karty (str. 57—58); zastąpiono ją ostatnią kartą (str. 65) z Refutatio thesium de Sacrosancta unitate Divinae essentiae tegoż autora, by egz. robił wrażenie całości. — Bock I 857.

Akad. — Czartor. — Jagiell.

— Rozbieranie Słów Pana Naszego Jezusa Christusa, Ktore są napisane v Mattheuszą w 28. rozdz. od v. 18. aż do końca. W Którym Się Zamyka Refvtacia Kazania, Ktore o tychże słowach uczynił X. Skargą Iezuitą, Roku 1604. w Krakowie w dzień, iako zową, S. Trojce. Uczynione w Rakowie, Przez Valentinusa Smalcivsa z Gothy, Zboru tamtego Ministra, w Roku 1606. (Tu winietka). W Rakowie, Drukowano roku Pańskiego, 1607. w 4ce, k. 4 nlb., str. 118.

Dedykacja autora Jakóbowi Sienieńskiemu z Sienna, wojewodzie podolskiemu, panu i dziedzicowi na Rakowie, obejmuje 24 karty; datowana: w Rakowie 26 Martij 1607. Pisze tu, że gdyby Bóg serc zwierzchności nie zatrzymał, dawnoby ludzie wiedzeni przez Jezuitów ręce w naszej krwi umoczyli. — Poczem na 2 k. „Przedmowa“. Tu się skarży, że przed 2 laty jeden nędzny człowiek chciał ich odsądzić tytuła Chrześcijańskiego albo Christjańskiego i za gorze niżeli są Żydowie i Turcy policzyć. Skarga używa nazwy Arjan, w czem niedogodził powadze swojej.

Jest to polemika z kazaniem Skargi o św. Trójcy (ob.), bo na inne dzieła Skargi odpisali już inni. Zaczyna od egzegazy słów Chrystusa z ewang. Mat. — Potem dzieli rzecz na 3 części: 1) O przyczynie dla której Jezus włożył urząd swój na ucznie (albo o mocy Pana Chr., do str. 36). 2) O własności urzędu apost. (do str. 93). 3) O przytomności Chr. Wszędzie polemizuje ze Skargą, zbijając go punkt za punktem. — Dzieło napisane śliczną polszczyzną.

Na to odpisał w obronie Skargi J. Ostrowski. Dalszy ciąg polemiki ob. Gosławski Adam (XVII, 274) i Przewodowski And. (XXV, 375). Jocher 3662. — Bock I 847.

Czartor. — Czetwert.

— Tractaet van de Goddelijckheydt des Heeren Jesu Christi (1623)... ob. wyżej pod: Goddelijckheydt.

— Tractatus De Ecclesia Et Missione Ministrorum R. D. Alberti Borkovskii, Quo Socinum cum Theophilo impugnare, & Miedzibozium defendere conatur: Brevis Refutatio. Scripta ab eodem Theophilo Nicolaide, mense Martio, anni 1614. (Tu winietka). Racoviae, Typis Sternacianis. w 4ce. str. 128 i k. 1 nlb. (errata).

Stronice 3 do 8 przy marginesie zewnętrznym, reszta przy wewnętrznym.

Na odw. k. tyt. Ad lectorem.

Tu wysławia Socyna i mówi, że napisał swój traktat (wydany ipso defuncto) „nervose ut solet“. Opowiada, że Socyna zaatakował Miedziboz — a na replikę Smalcjusza odpowiedział zuow Borkowski. (Nie wie, że i Miedziboz i Borkowski — to pseudonimy Rościszewskiego!). Żali się, że oni obaj wywodzą zwolenników Socyna od Arjan, a Socyna nazywają rabinem arjańskim. Przechodzi rozdział za rozdziałem Borkowskiego i polemizuje szczegółowo.

Bock I 851. — Weteran Pozn. 1825 s. 424. — Jocher 3846. — Wiider Kat. aut. 1914 (cenil 7 ra. 50).

Akad. — Czartor. — Czetw. — Dzików — Jagiell. — Krasin. — Ossol.

— Krotki Wykład na poczonek Ewanieliey Jana Świętego W Rakowie 1607. w 4ce.

— Toż... 1613. w 4ce.

Ob. wyżej: Auslegung. — Bock I 848 podaje tytuł po polsku, twierdząc, że tekst niemiecki z r. 1611 jest przekładem. Co wątpliwe, gdyż Smiglecki (1613) byłby w takim razie odpowiadał na tekst polski, a nie na tekst niemiecki.

— ob. Adelt (Historia de arianismo 1745) — Appendix (1615) — Borkowski

Olbracht (1614) — Becmanus Ch. (Exerc. 1644) — Catechesis minor (1612) — Catechismus der Gemeyne (1609, 1612) — Cichowski M. (1659) — Cloppenburg J. (1608) — Cocejus (1654) — Examen (1613) — Fickler J. G. (1620) — Francionius Daniel (1612) — Franzius W. (1620, 1621, 1622) — Gittich — Kesler (1621) — Legdaeus W (Examen 1621) — Lubieniecki Stan. (1610, 1635) — Moskorzewski Hier. — Ostrowski Jakób (1608) — Owenus (1655) — Radecke Mateusz — Ravensperg Herm. (1621) — Reuchlinus Andr. — Ruarus M. (Epistolae 1681) — Saubert Joh. (1615) — Schmidt J. (1707) — Smiglecius Martinus — Socinus Faustus (Commentarius 1614, Brevis discursus, Refutacya 1593 i inne pisma) — Talayi (1634) — Testament nowy (1620) — Vorstius (1610) — Vossius (1618) — Zeltner Gust. Georg. (Historie 1729).

Przypisują mu (Bock I 847 i 883) dzieła:
1) Zawstydzienie ks. Skargi (1606)... oraz
2) Wtore Zawstydzienie ks. Skargi (1615).
Oba te dzieła są jednak pióra Moskorzowskiego (który sam przyznaje się do nich) i pod tym autorem są opisane w Bibliografii (ob. tom XXII str. 59 i t. XXVIII str. 159).

Sandius str. 174 oraz Bock I 846 i n. cytują liczne jego rękopisy polskie, łac. i niem. a między innymi: Mowę na pogrzeb Statoriusa (po pol.). — Annotationes in N. Test. — List do Menonitów gdańskich — Synod nowogrodzki (1601) — Diarium vitae — Acta Racoviensia sive hist. utriusque coll. Racov. (1601—1602) — Coll. habitum Gorlicis (1617) cum P. Lombardo — Sermon pogrzebny na Jana Glińskiego (1620).

Brał udział w tłumaczeniu a raczej w poprawianiu przekładu Nowego Testamentu (1606, 1620, 1686), o czym ob. w t. XIII, str. 32 i 33. — Po polsku musiał umieć, na co wskazuje fakt, że ogłosił nieco pism po polsku, a także był żonaty z Polką Anną Wotowską z Blechowa. On ma być autorem wedle Sand. (a za nim Oloffa) znacznej części pieśni w zbiorze „Pieśni nabożne“ 1610 i 1625) (obacz tom XXIV str. 264).

Maciej. Piśm. (za Jocherem II 535) cytuje jego kazanie „O mocy Chrystusowej“, co zapewne jest bałamuctwem.

O jego dzienniku ob. Zeltner Cryptosoc. 1729 str. 338—345 (Zeltner otrzymał go przez T. Creemiusa).

Jego list do Guiperta przedrukował Bock, podobnie jak list do Vorstiusa z r. 1614 (Bock I 885) z dzieła Praest. virorum Epistolae 1660.

Obfitą jego korespondencję z Socynem (listy Socyna) obacz w dziełach Socyna a zwłaszcza w tegoż: Epistolae.

Bock I 846 przypisuje mu pracę w obronie Socyna pt. Defensio brevis et simplex ad libellum Ch. Pelargi (1593), co wątpliwe. Wreszcie dodaje, że bibl. Kórnicka posiada liczny szereg jego pism (16), i o tyle trzeba uzupełnić wykaz bibliotek powyżej uwzględnionych.

Cbodynicki III 135. — Sandius Bibl. Antitr. p. 99—105. — Lauterbach Poln. Socinism. s. 282. — Bentkowski I 253—9. — Ringeltaube s. 165. — Placcius Theatr. anonym. 89 i 90. — Wiszniewski VI 529, 596 i n., IX 100. — Oloff Poln. Liedergesch. 175. — Dzieduszycki Piotr Skarga i jego wiek II 336. — Maciej. Piśm. pol. III 506—9. — Sobieszcz. w Enc. Org. XXIII 703—5. — Zeltner Hist. Cript. p. 1158—1218. — Siarczyń. Obraz. II 199. — Kromayer Scrutin. relig. disp. 7. Part. 1. thes. 7 (pag. 162). — Wielewicki Diarium. — Mnemon w Przegl. hist. XX 271. — Grabowski Liter. arjań. 1908 str. 104 i n. — Wotschke w Hist. Monatsbl. 1909 str. 103 oraz w Archiv. für Reform. Gesch. 1917. — Bieliński Uniw. wil. III. — Chmaj w Rozpr. Akad. filol. 1921. — Łopaciński w Enc. kośc. XXVI str. 1—4. — Brückner Dzieje liter. I 208. — Korbut Liter. I str. 684 (indeks).

SMALER Wit. Die Erste Leich und Klagpredigt: Auch von Ursprung und Ankunfft, des Löblichen Uralten Schulenberger Geschlechts: Bey der Christlichen Funerischen Deduction und Procession, Des Edlen, Gestrengen, und Erntvhesten Herrn Ioachim von der Schulenburgs, R. S. S. etc. etc. Bey grosser versammlung in der Kirchen zu Penckhun, den 27. Octob. gehalten. Durch M. Vitum Smalerum Pastorem Der Kirchen Gottes zu Penckhun. Gedruckt zu Alten Stettin, durch Andreas Kelnens seligen Erben. Anno Christi 1594. w 4ce, sygn. Gij.

Zanotował jako polskie Bol. Erzepkl.

Wrocł. miej.

SMARDOWSKI Adryan X. Mowa Żalobna Przy oddawaniu Ciała ś. p. W. J. P. Maxymy z Szembeków Pstrokoński, Chorążyny Piotrkowskiej. w Kościele Wartskim OO. Bernardynów przez X. Adryana Smardowskiego Zakonu Kazno-

dziejskiego Roku Pańskiego 1786. D... Września miane, W. J. Panu Bogumitowi Pstrokonskiemu, Chorążycowi Piotrkowskiemu przez tegoż Ofiarowana. w Kaliszu w Drukarni I. O. Xcia Imci Primasa Arcy-Biskupa Gnieznien: R. 1787. w 8ce, sygn. A—D (k. nlb. 31). Jagiell.

Smardzewice ob. Anna św. (Opisanie 1756).

SMARZEWSKI Aleksander. Nowy Adam w Rozumnym Raju Serca ludzkiego to jest, Bóg Człowiek Przy Narodzeniu Swoim Od wieku pożądanym Nabożnemi Afektami Powitany. Przez Kapłana Jednego Societ: Jesu, Roku odnowionego Narodu ludzkiego, przez Nowego Adama wciiele (tak) ludzkim 1715. W Kaliszu w Drukarni Collegium Societatis Jesu. w 4ce, ark. L₄ (kart 44).

Na odwr. k. tyt. pozwolenie na druk Rafała Taczanowskiego prowincjała Jezuitów z datą: Torunij 23 Januarij Anno 1713, jest tu wymieniony autor.

Jocher 6871 (ma ark. 5). — Brown Bibl. 383. — Chłędow. Spis 91.

Czartor. — Krasinś. — Ossol.

— **Hercules Sarmaticus triumphali gentilitiae soleae vestigio non plus ultra imprimens Orienti. Seu Illustrissimus Dominus Dominus Joannes in Koniecpole et Jazłovviec Koniecpolski. Nuper dislimitationis cum Porta Ottomanica magnus Commissarius, mox Braclaviensis, hodie Siradiensis Palatinus festivo plausu omnium in Suae provinciae faustissimo aditu adoratus. & inprimis a devincta beneficentissimo Suo nomini Polona Societate Jesu Anno Clausi Humanae Carnis limite Domini Exercituum 1711. Posnaniae Typis Collegij Societatis Jesu. fol., 33 kart nlb. (ark. Q₁).**

Prozą z wierszem. Zaczyna się: Fines Poloniae. Jagiell. — Ossol.

Smardzewski klasztor ob. Chybiński Ludwik (1731).

Smaydziński Jakób ob. Applausus (1778).

Smera Jan (List 1567)... ob. Węgierski And. (Slavonia reformata 1679).

Jest to apokryf, z połowy XVII wieku, dokonany zapewne przez jakiegoś arjanina:

stara się bowiem udowodnić, jakoby Arjanie najbliżsi byli starej religji chrześcij. Smera z rodu Polowicz pisze o tem do księcia Włodzimu. niby z Aleksandrji, dokąd udał się dla badania wiary.

Brückner Różnowiercy str. 141.

Śmiadecki Andreas ob. Śniadecki.

ŚMIADECKI (Sznladecki, Sniadecki)

Franciszek († po r. 1609). Vanitas Vanitatum. [Poniżej całostronicowa rycina: rycerz w pełnej zbroji z buzdynem, hełmem w ręku, z mieczem — w postaci siedzącej]. (B. m. i r. dr.) w 4ce, k. 20 (sygn. A—Eij).

Stronice w obramowaniu. Na odwr. tytułu rozpoczyna się wierszowana „Kroćciuchna Przedmowa“, która idzie przez stron trzy. Na jej końcu podpis: Franciszek Śmiadecki.

Narzeka w niej na krzywdy, najazdy i gwałty. Sami się pładrujecie. Narzeka na wykręty i obmowy. Niemasz sprawiedliwości. Gdy czytał Salomona znalazłem lekarstwo na frasunek i przełożył capitul dwanaście. Nazywa się prostym człowiekiem.

Na karcie Aiii jest drobny tytułik: Ecclesiastes Albo Káznodzieia. Cokolwiek jest na świecie wszystko próżne y nie trwałe. Tekst podzielony na rozdz. 12, wierszem. W tekście 14 rycin widocznie zapożyczonych z innego dzieła (z biblii Leopoldy), bo na ten format za wielkich. Przedstawiają sceny biblijne (król na sędzie, zwierzęta w rajy oraz Adam i Ewa, Józef i Putfara, Ruth itp.).

Tłumaczenie nader swobodne, raczej przeróbka.

Na końcu: Do tego co przeczytał (k. 19^{ta} v.).

Tu nagania zbyt obżarstwo (ciekawe szczegóły z obyczajów kulinarnych) i opisuje skutki pijaństwa. Wreszcie cytat łac. z św. Augustyna i rycina Noego upitego i śpiącego.

Skoro wzięto ryciny z biblii Leopoldy, więc to niewątpliwie druk krakowski (zapewne Wierzbiety?), pochodzący z pierwszych lat XVII wieku.

Wiszn. H. I. p. VII 187 (podaje nazwisko Śniadecki) — Jocher 2425. — Badecki Lit. mieszcz. str. 533. Ossol.

— **Słwga Abo Vezen. Co Powinien Panv Swemv W Rzemiesle.** [Pod tem dwie głowy, jedna mówiącego majstra, druga słuchającego pilnie sługi]. fol., arkusz.

Druk w dwie kolumny. Rozpoczyna cytat z Kochanowskiego (Od Boga poczynamy), poczem wierszem nauki moralne dla uczniów rzemieślniczych. Kończy zwrotem do mistrza, aby i on ucznia szanował.

Rzecz drukowana zapewne w r. 1608, bo w tym roku Śmiadecki był cehmistrem malarskim i jako taki zapewne powyższe prawidła ułożył.

Przedrukował Korotyński w Wiśle XI 1897 str. 225—235 z egz. Dra J. Peszkego. (Podana też reprodukcja ryciny). — Bąkowski Cechy krak. (Bibl. krak. nr. 22).

Utwór ten naśladowano później, o czem ob. pod Krzywogębski (tom XX str. 340) oraz pod Chłopiec (tom XVI str. 168). — Baderki Lit. mieszc. nr. 22 i str. 372 (o parodji w Sowiszdrzale).

W tomie XX, 340 należy poprawić nazwisko Krzywogębski na Krzywogębski (co jest oczywiście pseudonimem).

O autorze obacz: Rastawiecki Słownik malarzy II 197. — Grabowski Staroż. I 419. — Gąsiorowski Cechy str. 81. — Tomkowicz Przyczyny 1912 str. 167.

Śmiadecki Laurentius ob. Świczkowicz Wawrzyniec (Liston agon 1627, Oratio 1626).

ŚMIAROWSKI Remigjan, Dominikanin († 1757). Fontanna Mistyczna z Obrazu Náyśw: Panny Maryey, Od Roku 1684. Cudownymi Łaskami w Kościele Wileńskim Łukiskim SS: Apostołów Filipa y Jakuba Zakonu Kaznodziej-skiego Prowincyi Litewskiej słynącego. Wytryskająca Duktem Pasterskiej Łąski J. W. JMéi X. Bogusława Korwina Gosiewskiego Smoleńskiego, Siewierskiego, y Czerniechowskiego Biskupa, Dziekana Práłata przeświétney Kápi-tuły Wileńskiej, Proboszczá Oszmiań-skiego &c. &c. Calemu W. X. L. od Marsowych Pożarów, Pálemońskiej Me-tropolij od Zagęszczoney Konflagracyi, za pewną obronę y Ochronę na Świętą oschłych Sere Ludzkich ku pomienio-nemu Obrázowi w Dewocyą odwilż, z pod Drukarskiej Prasy Wywiedziona Roku Ziawionego na Świećie Zrzodła Wody Wytryskającej na Zywot Wieczny 1737. W Wilnie w Drukarni Aka-demickiej, Soc: Jesu. w 4ce, k. 17 nlb., 1 ryc., str. 302 i k. 3 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Gosiewskich „Ślepowron”. Na następnej karcie dwa sześciowiersze i dwa czterowiersze „Na herbowny zaszczyt J. W. J. X. Biskupa Smoleńskiego”. K. 2a v. czysta. Od k. 3iej do 16ej dedykacja biskupowi smoleńskiemu z podpisem: X. Remigjan Śmiarowski S. T. Doktor Præcor Łukiski Z.(akonu) K.(aznodziejskiego). Na k. 16 v. Facultas Michała

Jana Zienkowicza, bisk. wil., datowana z Wilna 20 marca 1737; na k. 17 Licentia Reginalda Rynczewicza, prowincjała prowincji litewskiej Zakonu kaznodziej-skiego, na końcu podpis: Fr. Remigius Zahorowski. Na osobnej karcie obraz Matki Boskiej.

Na dzieło składają się relacje cudów. Opisanych ich jest blisko dwieście: cudowne wskrzeszenia zmarłych, uleczenia konających, ślepych, chorych na niemocę, opętanych, wybawienie zagrożonych od nieprzyjaciół etc. Przy każdym cudzie podane nazwisko i data (1684—1727). — Na str. 292: Zawarcie mist. fontanny (tu wzmianka o chrztach mahometanów, dokonanych w kościele łukiskim). — Na str. 303 wiersz: „Odgłos Rozlewającej się z impetem na Świat Mistycznej Fontanny. Jásnie Wielmożnemu Fundátorowi I-mieniowi, Tákże Jásnie Wielmożnym, Wielmożnym Łukiskiego Kościoła Kollátorom Applaudujący”. Kończy: Przystroga Iconoklastom.

W egz. Jagiell. brak 13 kart nlb., ryciny, str. 14 i 3 końcowych k. nlb.

Czartor. — Jagiell. — Wileńs.

— Wonneść mistycznej róży.

Porówn. Jurkowski Gabryel (tom XVIII. 679). — Autorem tego dziełka (analogicznego do „Fontanny”) będzie raczej Jurkowski, a tylko omyłką była ono przypisywane autorowi „Fontanny”. Pamiętn. relig. mor. T. XXXI str. 146.

Smidelinus ob. Bredebachius Andreas (Antiperaspistes 1568).

Smidłowna Jadwiga ob. Arnold Zyg. (Wirydarze 1624).

Śmiech nad śmiechami czyli zbiór głupstwa, komedja we trzech aktach (B. m. i r.) w 8ce, k. nlb. 24.

Występują Arlekin, Poliszynel i Dorin. Bornacki Teatr za Stan. Aug. II. 302 (nie podaje źródła, skąd zna?).

— ob. Nowiny.

Smiechinus ob. Risinius Petrus (1523).

Śmierć. (Warszawa 1790?). fol.

Wierszem.

Katal. Kaja. Jabłońskiego.

— Cezara tragedia. W Warszawie 1755. w 8ce.

Ob. Teatr polski. — Jest to utwór Woltera (ob.), tłumaczony przez Mokronowskiego.

— dobra przy pierwszej introdukcji Kongregacyi y Nabożeństwa dobrej śmierci wprowadzona do Kościoła SS. Apostołów Piotra y Pawła przy Kole-

gium krak. Soc. Jesu. Roku P. 1690 dnia 1. Grudnia. w 4ce, kart 2.

Obejmuje program dialogu. Jagiell.

— dobra uszczęśliwia z enot, zasług i dokładnego przygotowania na W. Macieju Budziszewskim widoczna, kazaniem pogrzebowém d. 30. Paźdz. 1769. r. w kościele Ponieckim opowiedziana. Poznań. w 4ce.

W katalogu Józ. Cypcera figuruje pod Stan. Konarskim, zarówno jak i Widok z widoków boiskich 1768 w Poznaniu. Widocznie to omyłka.

— Z Grobów. Hominem mortuum in Urbe ne sepelito, neve urito, Solon. Cic. Lib. 2. de Legibus. w Lwowie w Druk. Kazimierza Szlichtyna J. K. A. M. uprzywil. Typ. Roku 1781. w 8ce, kart 21.

Dowodzi szkodliwości chowania umarłych w grobach kościelnych po miastach.

Por. Teleszyński W. (Uwaga na kosztą).

Czartor. — Drohob. — Krasin. — Zielin.

— świątobliwa człowieka chrześcijańskiego książeczka wszelkiego stanu ludziom dziwnie potrzebna y pożyteczna Przez iednego kapłana Societatis Jesu. za pozwoleniem starszych wydana. A potym z łacinskiego na polski język, od iednego katolika prawdziwego, a na ostatni koniec dobrze oglądającego się przetłumaczona y do druku nowo podana. Roku 1685. W Wilnie w drukarni Akademickiej Societatis Jesu. w 8ce, 1 k. tyt., str. 155, i 3 str. nlb.

Aprobata cenzury w Wilnie 1678 roku. Zapewne była to pierwsza edycja.

Dedyk. J. Rorajskiemu w niektórych egzemplarzach.

Część I. Co czynić na początku choroby. Część II. str. 43: Co czynić gdy choroba góię bierze. Część III. str. 81: Co czynić gdy następuje godzina śmierci. Od str. 106 Akty na 7 słów.

Czartor. — Jagiell. — Wileńs.

— ob. Artomiusz P. (Thanatomachi 1600) — Baka Józef X. S. J. (Uwagi 1766) — Bellarmin (Nauka 1621) — Boczkowski A. F. (Kiszki 1655) — Chwałkowski (Stefana kr. 1587) — Cooper W. (Tryumf 1653) — Crasset W. X. (1693, Słodka i 1751) — Cyryl od S. Franc. (Praktyka dobrej 1640, 1696) — Drelineourt Kar. (Pociecha dusz 1730) — Drużbicki Kasper (1669) —

Euthanasius (1648) — Fantazia (XVI. 170) — Foltyński Joan. Stan. (1679) — Fryczkiewicz X. M. M. (przygotowanie 1758) — Gołębiowski Chryz. (niedoleżna 1681) — Januszowski J. (Nauka) — Juniewicz (Refleksye duch. 1753) — Karten Jan (1562) — Kaźmierski (Kara) — Kojalowicz Woj. (P. Wollo-wicza 1652) — Kubani Antyoch (1780) — Kurdwanowski M. (Na) — Łabacewicz (Kaz. 1788) — Lekarstwo (1749) — Minasowicz Izidor (1780) — Młodzianowski Tomasz (1685) — Morawski Jan (droga 1698) — Nabożeństwo (dobra 1741) — Nauka (1630) — Nowakowski Marcin Józef (1747) — Niesius — Oświadczenie (1631) — Pauli G. (O prawdziwej) — Poniński Fr. (A. Bułakowskiego 1699) — Proces duchowny (poemat z XVIII w.) — Przewodnik (1747) — Przygotowanie się (1630) — Rader Mateusz (1604, 1739) — Reszka Stanisław (1675) — Rhegius Urban (Lekarstwo duszne 1551 - 4) — Rubczyński Marcin (Śmierć żyjącym ludziom 1778) — Seklucyan Jan (Przygotowanie 1558) — Sierakowski Wacl. (Abła, Goljata) — Simplicjan Paweł (Wizerunek, Manelle dobrej 1601, 1608) — Skrobkowie Lud. (K. Lubomirskiej 1648) — Soszyński Ign. (Żywa 1654) — Szembek Fr. (P. Tylickiego 1616) — Tupik St. (P. J. Sapięhi 1667) — Tworkowski Rajmund (Ostatnia umierającego człowieka dyspozycya 1754) — Tylkowski Wojciech (Przygotowanie 1693) — Uwagi nad procesem (kara śmierci 1792) — Wanzelius (Proces duchowny) — Warszewicki K. (króla Stefana 1587) — Wereszczyński Józef (Wizerunek 1585) — Włyński Zygm — Zabczyc J. (Krwawa Tylickiego 1616).

O śmierci jako o wtku dla utworów literackich (średniowieczna „Rozmowa mistrza ze śmiercią” i „Skarga umierającego”) — porównaj uwagę pod Simplicjanem (tom XXVIII str. 107). W powyższych odsyłaczach zestawiono ważniejsze utwory 16—18 w. oparte na motywie śmierci. **Śmierci** (O prawdziwej) ob. Pauli (Ukazanie 1568).

ŚMIERZA Mikołaj X. Franciszkanin. Vita triplex compassionis Christi et

Assumpt. B. Virg. Mariae et ejus funeris.

Jabłonowski Musaeum Polonum str. 233.

SMIESZKOWIC X. Anselm. Hexakontalitos Seu incredibilis Pulebritudinis, et incomparabilis Precij Valorisque, Gemma scilicet ecstatica Virgo Diva Maria Magdalena De Pazziz Ord Carmelitarum antiquae Regularis observantiae in triumphali suae Canonizationis festivitate celebrata sub tempus Augustissimae Coronationis Serenissimi Michaelis I. Dei Gratia Regis Poloniae, frequentissimo Auditorum conspectui panegyrica Demonstratione Fr. Anselmi Smieszkowice, eiusdem Ordinis Professi. S. Theol. auditoris praesentata TeMpore, quo redDit, Carmeli splendida verteX, In Xenium sumo rite (sic) metalla Ioui. Casimiriae ad Cracoviam in officina typographica Balthasaris Smieszkowice, S. R. M. typogr. (1672). fol., ark. D₂ (kart 8).

Dedyk. Casimiro Pac Episc. Samog. et Mich. Casim. Pac Palatino Viln. Oratio zaczyna się: Si quis antea exactus.

Dzików. — Jagiell. — Ossol.

(Smieszkowicz Baltazar). Votum conubiale D. Balt. Smieszkowice typographo... et D. Magdalenae Porębiae ab Alumnis Artis typogr. dedicatum. Cracoviae 1664. w 4ce, str. 8.

Po Iac. Dalej wiersz polski. Zieliń.

— ob. Vileta J. (Praxis 1664).

SMIESZKOWICZ (Gelonianus Gelasinus) Laurentus (1590 † 1646). De clamatio Qva Suadet Bohemis, vt Sereniss. Ferdinandvm, Armis positus, Regem recognoscant: A M. Lavrentio Smieszkowicz, in Concursu Candidatorum ad Professionem Tylicianam conscripta, & publicè in Acad. Crae. Lectorio DD. Theologorum Habita I. Die Octobris, Anno Domini 1619. Cracoviae, Ex Officina Matthiae Andreouensis, w 4ce, k. 23 nlb

Na odwr. k. tyt. herb kapituły katedr. krak. i dwuwiersz. Na następnej kartce dedykacja autora kapituły krak. — Od k. A₃: Declamatio: tu wychwala Ferdynanda „regem optimum“; gani, że jacyś Turcy (pene Caucasum educati) mieszają się do spraw czeskich; oburza się na rokosze przeciw królom. Powołuje się na Xenofonta i Ta-

cyta, na Biblię. Wspomina Husa (Tartareus filius) i Wład. Jagiellę (wypadki z lat 1409 i 1420), Żytkę, Korybuta. Opłakuje wojnę domową w Czechach. Wyśławia piękność prowincji czeskiej. Wzywa Czechów do opamiętania się.

Jaką mogła być przyczyna ogłoszenia tej politycznej broszury? W dedykacji czytamy: Melotesin hanc themate per M. D. Rectorem Jac. Javidkovium publice evulgato intra tempus praefinitum ortu an abortu natam tanquam ejusdem professionis fautoribus... D. D. D. — W r. 1619 przygotowywała się sprawa pomocy ze strony Zygm. III przeciw Czechom (ob. o tem t. XXVII str. 372 i XXVI. 1). Widocznie Uniwersytet szedł na rękę polityce królewskiej.

Wiszniewski IX 412.

Branic. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwow.

— Elegia, In Fvnerem Adm: Reverendi in Christo Patris D. Sebastiani Siradii, Sac. Th: Sētentiarij & Professoris publici, ad S. Floriani Praepositi. &c. viri de Academia optime meriti. Conscripta à M. Lavren: Smieszkowice. Cracoviae, In Typographia Matthiae Andreouien. Anno D. 1617. w 4ce, k. 4 nlb.

Na odwr. k. tyt. zaczyna się Elegia. Druk ozdobną kursywą.

Egz. Jagiell. ma tylko 1ą kartę.

Chrept. — Czartor. — Jagiell. (fragm.) — Ossol. — Zieliń.

— Epithalamium Nā Wesele Ich M. Je^o M. Pana Sebastiana Wilczogórskiego, Y Iey M. Panny Zophiey Kazanowskiej, Corki, Iego M. Pána Hieronyma Kazanowskiego W Kazanowie, Pisárzā Grodzkiego Krákowskiego, zc. napisane Przez Wawrzynca Smieszkowicia Nauk wyzwoionych Mistrzā, y Philozophiey Doktorā. W Krákowie, Bāzyli Skálski drukował, Roku Pańskiego, 1616. w 4ce, k. 4 nlb.

Tytuł w ozdobnych ramkach (4 figurki świętych). Na odwr. k. tyt. wiersz do... Sebastiana Wilczogórskiego. — Samo Epithal. jest dialogiem Poety, Hymaenousa, Venus, Pallady, Junony.

Podnosi, że Wilczogórskiego „szlachcicem sławne włoskie kraje urodził“ (wiadomo że Wilczog. = Montelupi). Juno życzy mu niejednej dzieciny (ona to dziatkom urodzonym oczka wywięsuje).

Maciej. Piśm. polskie III 610. Jagiell.

— Dwie Fvndacie Jego Mci P. Bartłomieja Nowodworskiego, Káwalerā

Máltáńskiego, Krolá J. M. Sekretárzā, &c. &c. W Sławney Akad: Krakowskiej, Y W Tycholskiej Szkole; Zā żywotā szczodrobliwie vezynione y opisane. Z Lácińskiego ná Polskie przetłumaczone: Przez M. Wawrzynca Smieszkowicia Roku P. 1619. Przez W. Basilego Goliniusa W Akademiei S. Pismá Doktorá, Kánoniká Krákowskiego, y wtorego Prowizorá Nowodworskiego, ná świat podane. Sumptem teyże Fundaciey. W Krakowie. W Druk: Andrzejá Piotrk: Typogr: J. K. M. Roku P 1622. w 4ce. k. 24 nlb.

W egz. Jagiell. przy tytułach Nowodworskiego zamiast „Krola I. M. Sekretarza“ jest „Dworzáninā“, wydrukowane na skrawku papieru i nalepione na wyraz Sekretarza.

Na odwr. karty tyt.: Pierwszey Fundacyey Approbatia, I. M. P. Rectora Akademiei Krak. z datą: Z Coll: Juristor; 18. Kwietnia, Roku 1619; podpisany: M. Iacobus Ianidlo, I. V. D. Can: Sandec. Acad: Crae: Procano, & Generalis Rector.

Dedykacja Smieszkowicza plebanowi, urzędnikom ziemskim, obywatelom powiatu tucholskiego, raycom y Iawnikom miastá Tuchole, datowana: W Krakowie, z Collegium małego 9. Kwietnia 1619, obejmuje 1 kartę. (Tu mówi, że fundacja stanęła kwoli powiatu tucholskiego; on sam tam uczył dialektyki).

Poczem tekst aktu fundacyjnego Nowodworskiego z r. 1617, przetłumaczony z łaciny przez Smieszkowicia pt. „Pierwsza Fundacya“. Dalej zapis z ksiąg konsyst. i Esekucya albo zyszczenie (pertraktacje rektora Janidły z Kawalerem). Wreszcie wiersz Smieszk. do Nowodw. na 3 stronach.

Od k. 13—24: Wtóra Fvndacia Jego Mci P. Bartłomieja Nowodworskiego... Przez W. Basilego Goliniusa... 1622 (ob. Bibliografja XVII, str. 223). Jest ona złączona z poprzednią tytułem „Dwie Fundacie“, sygnatury jednak zaczynają się od A. Na odwr. k. tyt. Wtorey Fundacyey Approbatia przez I. M. P. Rectora Acad: Krakowskiej y przy tym Prowizorá wtorego Nowodworskiego z datą: z Collegium Iuristarum, Crae. 3. Febr. 1622; podpisani: M. Iacobus Naymanowic, I. V. D. et Professor, archidiaconus Pilecen. etc. Acad: Crae: Generalis Rector i M. Basilius Golinius, S. T. D. et Professor, Theol: Facul: Decanus, Canonicus Craconien. et Prouisor Nowodworsc. — Na drugiej kartce (14ej): B. Nowodworski Káwaler Máltáński; Akad: Krakowskiej, y Tycholskiej Szkole... dat. w Warszawie, w dzień 4. Bartłomieja Pátroná mego. Roku P 1621. — Na k. 3ciej (15ej) Do Czytelnika.

Pod tem podpisany: Akademik prawdziwy, Miłośnikowi Akademiei. (Tu obrona Akademii, że jest to szkoła „catholicissima“ — zapewne z aluzją do zarzutów Jesuitów — i że powinna uczyć wszystkie stany).

Następuje „Wtóra fundacia“ (z roku 1619). W niej omawia fundusz na druk ksiąg akademickich, wspomina sławnych profesorów Akademii, stosunek do szkoły tucholskiej, grywanie tragedii i komedii, obowiązki mistrza tucholskiego, zadania prowizora nowodworskiego. — Poczem: Zapis i Consens dobr. akademików.

Wreszcie: Wsi powiatu tucholskiego Szlacheckie. Przez mię Michala Lewalta Iezierskiego, Sędzię Ziemskiego Tucholskiego; Ná żądanie I. M. Pana Bartłomieja Nowodworskiego... do sławney Akademiei Krákowskiej podane. Dnia 29. Octobra. Roku 1619. — Na k. 12tej (24): Ad Patruum Nepos Geor: Nowodworski i dwuwiersz Iac.

W egz. Czartor. jest razem oprawna:

Trzecia Fvndacia Jego Mci P. Bartłomieja Nowodworskiego z Nowodworu, Káwalerā Máltáńskiego, Zakonu S. Iana Krzēcićielā z Ieruzalem, K. I. M. Dworzáninā, y Kápitana Hárcerskiego. W Kościele Oycow Dominikanow Warszawskich, w Bráctwie Rozanego Wianka Panny Mariey, Zā żywotā szczodrobliwie vezyniona. Przez Wielebnego X. Fabiana Birkowskiego w Zakonie Dominikańskim S. Pismá Doctorā, Káznodzieię Krolewicā Ie^o Mci Władysława Zygmvnta wydána. Ná co Pánie Boże day szczęście. W Zamocściw (1622). w 4ce, k. 4 nlb.

Na odwr. k. tyt.: List własny P. Bartłomieja Nowodworskiego Káwalerā Máltáńskiego Do WW. Oycow Dominikanow posłany. Ná który P. Boże day szczęście. List ten ma datę 1622.

Na kartach 3 i 4: Zapis Wyderkafowy od Oycow Dominikanow Káwalerowi Nowodworskiemu zeznany. Ná który Pánie Boże day szczęście. — Ob. Bibliografja XXIII, str. 198.

Bespóśrednim powodem do ogłoszenia pierwszych dwóch „Fundacyi“ była rywalizacja Akademii z Jezuitami. Jezuita Prusinowski czynił bowiem wyrzuty Nowodworskiemu, że pieniądze wydane są na marne. (Obacz o tem Łukaszowicz Hist. szkół III. 438). Broszury te stały się też powodem do dłuższej polemiki ze strony Jezuitów (ob. pod Fabricius-Zukrzewski-Nowodworski). W r. 1623 został Nowodworski skazany na więź za obrazę Jezuitów. Jego „Trzecia Fundacja“ uczyniona na rzecz Domini.

kanów jest również objawem jego walki z Jesuitami. — Obacz Leniek w Książka pamiątkowa gimn. św. Anny 1888 str. LVIII.

Jocher 1697. — Maciej, Piśmien. — Program liceum św. Anny 1841. — Leniek Książka pamiątkowa gimn. św. Anny 1888, cz. II str. 10—26 (tu częściowy przedruk) — Muczowski Wiad. o Wład. Now. Kolleg. W r. 1822 wyszedł przedruk „Dwóch fundacyi”.

Czartor. — Dzików — Jagiell. — Ossol. — Zieliń.

— In Funere Admodū Reverendi in Christo Patris, D. Stanisłai Bątkovii, S. Th. Doct. & supremi in Alma Academia Professoris, Vicecancellarij vniuersitatis, Canonici Cracou. &c. Viri de Academia quàm maximè meriti Ode. A. M. Lavrentio Smieszkwic Gratitudinis ergò conscripta. Cracoviae, In Officina Lazari, apud Matth: Andreouien. Anno D. 1617. w 4ce, k. 4 nlb.

Na odwr. k. tyt.: D. Augustinus de doctrina Christiana. Non potest male mori, qui bene vixerit. Na następnych 3ch k.: Ode Tric. Tetr. Czartor. — Zieliń.

— In Funere Illustrissimi ac Reuerendissimi Domini, D. Petri Tylicki, Episcopi Cracoviensis, Dveis Severien. &c. &c. Cancellarii Almae Acad: dignissimi fautorisq̃ maximi Ode. conscripta à M. Laur. Smieszkwic. Cracoviae, In Officina Andreae Petricouij, S. R. M. Typographi. Anno Domini, 1616. w 4ce, k. 10 nlb.

Na odwr. k. tyt. wiersz ad... Nicolaum Zebrzydowski a Zebrzydowice, palatinum et generalem Crac., capitaneum Sniatin. etc. Tu podnosi jego zasługi wobec Kalwarji i Akad. Cały utworzłony z nader kunsztownych strof, antistrof, epodów. Wyśławia biskupa za zwalczanie herezji.

Na k. tyt. u dołu (egz. Jagiell.) autograf autora: Reverendo Patri Laurentio Ord. S. Spiritus... amico. Zaś w dga. Czartor. przypis: Alberto Stężycensi.

Chrept. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Ossol.

— TAMHLION, Clarissimo ac Excellentissimo viro, Domino Joanni Mitkowski, Artivm Magistro, Philosophiae Et Medicinae Doctori, istiusq̃ in Alma Acad: Crac: Professori ac Decano dignissimo: &c. Lectissimam Virginem Annam, Spectatissimi olim viri, Domini Georgii Wienckowio Filiam, In Spon-

sam Dvcenti; ipso faustarum Nuptiarum die, qui est XV. Cal. Octob. Anni M.DC.XVII. amoris & obseruantiae suae testem, M. Laur. Smieszkwic D. D. Cracoviae, In Officina Andreae Petricouij. S. R. M. Typographi. Anno Domini 1617. w 4ce, k. 4 nlb.

Wiersz bez treści.

Czartor. — Jagiell. — Ossol.

— Hercules Theologicvs: Sive SYN-XAPMONH Admodum Reuerendo in Christo Patri D. Martino Campio Vadovio. S. Theolog. Doctori: Pro loco inter Doctores S. Theolog: obtinendo publicè disputanti, A. M. Lavrentio Smieszkwic, Obseruantiae ergò conscripta. Idibus ipsis Martij. Cracoviae. Ex Officina Typ: Francisci Cesarij. Anno Domini, 1617. w 4ce, k. 6 nlb.

Wierszem.

Wspomina jego pobyt w Rzymie na studiach. Ślawi go jako pogromcę herezji. Coelum in Academia est Theologia.

Chrept. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwow. — Zieliń.

— Honori XVII. Iuvenvm. primos Philosophicos honores in Alma Academia Cracovien: obtinentium applausus, per Lavrentivm Smieszkwicz eiusdem Laureae candidatum: (Tu winieta). Cracoviae, In Officina Bazilij Skalski, Anno Domini 1611. w 4ce, k. 6 nlb.

Ded.: Iacobo Woienkowski canon. Opatow. plebano in Niegardow na odwr. k. tyt. prozą; reszta wierszem.

Czartor. — Ossol.

— Laeta Lechia; & Vox Iagellonia Ad Serenissimvm Et Invictiss: Recens inauguratum Poloniae Regem, Dominvm Ac Dominvm, Vladislavm Sigismvndvm: Regem Sveciae, Et Electum Magnum Ducem Moschouiae &c. &c. &c. Dominum Clementissimum. M. Lavrentii Smieszkwic, Medicinae Doct: & Professoris. Anno Domini, 1633. VI. Febr. Cracoviae. In Officina Andreae Petricouij, S. R. M. Typ. w 4ce, k. 8 nlb.

Na odwrocie herby Polski i Litwy z lwami i ze snopkiem Wazów. Całe na cześć Wład.: prosi o pomoc dla Akademji i ślawi jej znaczenie. Podnosi, że papież Juliusz II vetuit edicto collegium excitari Vratislaviae, ut Acad. Crac. perstet majestas.

Wskazuje na upadek Akad. wiedeńskiej. Jest to więc epizod w walce z Jesuitami.

Czartor. — Jagiell. — Ossol.

— Lilla Sev Aegloga, In qua Daphnis obitum suae Lillae deplorat. (Bez osobn. tytułu). w 4ce, k. 8 nlb. (A₁).

Oplakuje tu stratę swej żony pod imieniem Lilli. Wiersz na wskróś konwencjonalny. Wyszło równocześnie dwukrotnie: w Padwie (w Rzymie?) i w Krakowie r. 1624.

Przedruk ogłosił w Antwerpji w r. 1632 jako dodatek do poematu o Urbanie VIII (ob. niżej: Ad Urbanum). Zajmuje tam kart 4, a na końcu stoi: Antverpiae ex officina Plantiniana Balthasaris Moreti Anno MDCXXXII (1632). — Przedrukowane też zostało przez Jana Böhmiusa w Postarum Polonorum carmina pastoralia (Altenburgi 1779) od str. 67—80.

W egzempl. Bibl. Jag. zanotowano: Aeglogam hanc composuit Romae M. Laurentius Smieszkwic, cum iuauisset suam uxorem cui mense tantum unico cohabitabat vita functam Cracoviae, Dedicavitque eam Urbano VIII. pontifici, et ob eam ipso mirifice fuit probatus laudatus quo.

Czetwert. Jagiell. — Ossol.

— Ill^{mo} & Rnd^{mo} Domino, D. Andreae Lipski, Faustum ac felicem in suum Episcopatum Crac: ingressum; M. Lavrentivm Smieszkwic, Philosophiae et Medicinae Doct: et Prof. Veteri suo Patrono: magno affectu, venâ licet impari (ut inter Medicinae operosa negotia) lubens ac meritò apprecatur. B. w. m. i r. (1630). w 4ce, sygn. B₂ (kart 6).

Wierszem oda. Jagiell. — Ossol.

— „Medicinae doctor et professor, Almae Universitatis Studii Cracoviensis procancellarius ac interea generalis Rector. Mandat prout a legibus et sancitis Academiae seuere ad id obstringuntur... Die 6. Maij 1645. fol. plakat. 1 strona. Jagiell.

— MNHMA Facti, Generosi ac Magnifici Domini D. Bartholomaei Nowodworski, Eqvitis Militiae Ordinis S. Iohannis Hierosolymitani, S. R. M. Secretarij, &c. qui studia Academica novis impensis adauxit: Ipsijs ferijs sancto Casimiro dicatis, Anno Domini, 1617. A. M. Lavren: Smieszkwic Conscriptum gratitudinis ergò. Cracoviae (sic), In Officina Francisci Cesarij, Anno Domini, 1617. w 4ce, k. 6 nlb

Na odwr. k. tyt. herb Nowodworskiego „Nałęcz” i ośmiowiersz. Od następnej karty (Bij zamiast Aij) zaczyna się wiersz pt.: Ode Monoc. Wspomina o pochodzeniu Now z Tucholi. Czartor. — Ossol.

— Nosce Teipsvm (sic), Seu De Cognitione Svi Oratio A. M. Lavrentio Smieszkwic, Medicinae Doctore Et Profess. Almae Acad: Crac. Rectore Et Procancellario, Cum VV. DD. Laureae Secundae Candidatis Licentiam obtinendi Magisterium in Artibus, et Doctoratum in Philosophiâ conferret, Habita. In Lectorio DD. Theologorum, Anno Domini, 1646. Martij 22. Cracoviae, In Officinâ Typographica Francisci Caesarij. w 4ce, k. 8 nlb.

Druk kursywa.

Na odwr. karty tyt. senteneje z Seneki in Consol: ad Marciam i Cicerona lib: I. Tusc: Quaest.

Po pełnej ogólników mowie następują: Fargera Tria De cognitione sui. Są to cytaty z Taleasa, Platona, Biblii, Horacego, Pliniusza, Val. Max., Cicerona, Juvenalisa, Persiusa — na temat „znaj siebie samego”. Na końcu krótka „Ode”, której każda strofa kończy się: gnothi seauton. Akad. — Czartor. — Jagiell. — Krasina. — Ossol.

— Ode In funere incomparabilis Viri, Admodum Reuerendi Domini Martini Płocii, Sacrae Theol: Baccal. Et Professoris Dignissimi, Ad S. Floriani Canonici, Archidiaconi Curelouien. &c. &c. Viri de Academia meritissimi. Conscripta A. M. Lavrentio Smieszkwic, Professore Nouoduorsciano. Cracoviae, Ex Officina Andreae Petr: S. R. M. Typogr. A. D. 1618. w 4ce, k. 4 nlb.

Czartor. — Jagiell.

— Ode In Funere Admodum Rndi & Clarissimi Viri, D. Iacobi Ianidlovii, I. V. D. & Professoris Celeberrimi: Canon. Sandec. Protonotarij Apostolici, Almae Acad. Procancellarij, de ipsa multò meritissimi. A. M. Lavrentio Smieszkwic, Coll. Min. Tyliciano Eloquētia Professore conscripta. Cracoviae, Ex Officina Typogr. Matthiae Andreouien. Anno Domini, 1620. w 4ce, k. 8 nlb.

Na odwr. k. tyt. senteneje z Seneki Edistola 77 i Lipsiusa Epist. 30. Cent. 4. Miscell.

Wspomina jego pobyt w Rzymie i Florencji (gdzie był regis nomen in sese gestans — a więc posłował od króla?). Wspomina jego przyjaciół Płockiego, Bątkowskiego i Schonousa.

Czartor. — Czestw. — Dzików — Krasinś. — Ossol. — Zieliń.

— Ode Tricolos Tetrastrophos: Quam Illust^{mo} ac Rnd^{mo} Domino, D. Andreae Lipski, Episcopo Lvceor. nunc Amplissimo Regni Cancellario; Heroi incomparabili, Virtutum excelsarum literarumq^{ue} miraculo: M. Lavrentivs Smieszkovic, Tylicianus Eloquentiae Professor, aliàs aliud praestiturus; nunc festinè sub auspiciis anni exorientis, laetus honore Patroni sui clementissimi, testem suae perpetuae observantiae, in Xenium libens meritò D. D. D. (Na końcu:) Cracoviae, Ex Officina Andreae Petricouij, S. R. M. Typographi. Anno Domini, M.DC.XXI (1621). w 4ce, k. 4 nlb.

Tytuł zajmuje obie pierwsze strony.

Czartor. — Dzików — Krasinś. — Ossol. — Wileńś.

— Ode Ad Excellentissimum ac Eruditissimum virum, D. Sebastianvm Petricivm, Philosophiae & Medicinae veteranum, ac de vtraque multò meritissimum Doctorem; Qui cum omnes vitae superioris partes bene agendo, & bene merendo transegisset; in extremam inclinans, ad memoriam suae posteritatis, Academiae atq; adeò suis in Academia popularibus, & Canonicorum ad S. Annae Collegio, raram liberalitatem contestatus est: A M. Lavrentio Smieszkovic, Tyliciano Eloquentiae Professore, in testimoniũ simulq; mnemosynon debita observantiae cuius nuper significatio praetermissa, inter inaugurationem Baccalaureorum, valde quàm praeter voluntatem acciderat; conscripta eidemq^{ue} dicata. (Na końcu:) Crac. Ex Offic: Andreae Petric. S. R. M. Typ. A. D. 1621. w 4ce, k. 1 czysta, 4 nlb. i 1 czysta.

Tytuł zajmuje całą kartę. Potem 3 karty z Ode Tric: Tetr. — Tu pisze, że Petrycy uczył się we Włoszech i nad Renem. Był nadwornym lekarzem biskupa Maciejowskiego. Towarzyszył Dymitrowi do Moskwy. Zapisał Akademji krak. 6000 sło-

tych, przeznaczając je na pisanie dziejów ojczytych.

Na pierwszej czystej karcie w egz. Jagiell. autograf autora: Illustrissimo ac Reverendissimo Domino, Domino Thomae Oborski episcopo Laodiceo. suffraganeo Cracouien. optimo et vigilantissimo etc. etc. Domino et Patrono unice observando author libens offert.

Jag. — Ossol. — Uniw. lwow. — Zieliń.

— Ode Ad Ornatissimum Virum D. Andreae Kazmierz, Illustrissimi ac Reuerendiss. Dni, Domini Lavrentii Gebicki, Archiepiscopi Gnesnen. Legati Nati Ac Regni Primatis, Primiq^{ue} Principis, Moecenatis Clementissimi; Pharmacopaeum celebrem, Suum verò amicissimum: A M. Lavren. Smieszkovic, Tyliciano Eloquentiae Professore; Cum Venerabilem D. Licentiatvm Nicolavm Kazmierz Eivsdem Filivm, Svm Verò Discipvlvm Artium Magistrum & Philosophiae Doctorẽ renunciaret: Symbolum cõstantis amicitiae, inmemosynonq^{ue} communis laetitiae, cum debita Gratulatione conscripta; atque ab amico amicè Dicata. (Na końcu:) In Officina Matth. Andr. Anno 1622. w 4ce, k. 4 nlb.

Tytuł zajmuje całą pierwszą kartę. Ojczyznę ich nazywa Łowicz. — Druk piękną kurywą. Ob. tom XIX. 208.

Czartor. — Dzików — Jagiell. — Ossol.

— Ode Illustrissimo ac Reuerendiss. Domino Domino Stanislao Lvbinski In Episcopatum Lvceoriensem Ex Abbatia Tynecensi cum omnium candidis Votis & Ominibvs ingredienti: à M. Lavren. Smieszkovic Nuper in alma Acad. Crac. Tyliciano Eloq. Professore, in honorum literarumq^{ue} publicae laetitiae testimonium, suique perennaturi affectus & cultus maximi argumentum: libenter ac meritò D. D. D. (Na końcu:) Patauij; Typis Martinianis. Permissu Vtriusq; Fori Anno MDCXXIII (1623). w 4ce, k. 6 nlb.

Tytuł zajmuje całą kartę.

W odzie wysławia również Lipskiego i Zadzika. — Na karcie tyt. notatka: „Collectanea haec donata sibi a Peril. et Cl. D. Ni. Simone Waolawski Praeposito Ilcusien. donavit Bibliothecae Coll: Maioris M. Raphael Casim. Artenski Coll: Maior. Tylicianus Professor S. Floriani Canonicius protunc Bibliothecarius A. D. 1684“.

Bandtkie Hist. dr. III 161. Jagiell.

— Ode Ad Illustrissimum ac Reuerendiss. Dom. D. Nicolavm Pacivm Samogitiae Episcopum Cum Excellentiss. Dominus Ioannes Broscivs Philosophiae Doctor Publicus in Academia Cracou. Matheseos Professor; In celeberrimo Patauino Gymnasio Ad aedem Cathedralam, ritu solenni, Doctor Medicinae renunciaretur: à M. Lavrentio Smieszkovic Tyliciano nuper in Academia Crac. Eloquentiae Professore; In Symbolum amicitiae & argumentum observantiae conscripta. (Na końcu:) Patauij, Typis Martinianis. Superiorum Permissu. 1623. w 4ce, k. 5 nlb.

Na k. tyt. egz. Jagiell. notata ręką Brosciusa, że Broscius był promowany w r. 1623, 11 sierpnia o godz. 13; przebywał w Padwie 4 lata i 4 dni od 10 czerwca 1620 do 15 czerwca 1624; przybył do Krakowa 13 lipca.

Oprawne razem z notatami Brozka oraz z dziełami: 1) Franc. Porta „Medica decas“ (1611), 2) z drukiem Brosc. „Carmen in honorem Adr. Spigelii“ (1623), 3) z drukiem „Ayali Opularia epigr. medica“ (1562), 4) z Lygaeusa De humani corporis harmonia (1555). (Rękopis nr. 3441). Bandtkie H. dr. III 161 ma mylny rok 1613.

Dzików. — Jagiell.

— Ode ad Leopolim... ob. Leopolda Jan (Quaestio de poenitentia 1619). — PAIAN III^{mo} ac Reverend^{mo} Dño, D. Martino Szyszkowski, In Episcopatum Crac: feliciter ingredienti. Dicitvs à M: Lavrent: Smieszkovic. Cracoviae, In Officina Typogr. Lazari, apud Matth: Andreouieñ. Anno D. 1617. w 4ce, k. 12 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Szyszkowskich „Ostoja“ i czterowiersz.

Zawiera po 11 strof, antystrof i epod. Wspomina o pobycie w Rzymie; o Murecie (ore Mureti rotundo) i jego stosunkach z Batorym; o Myszkowskim; o Płocku i Pułtuskę itp.

Czartor. — Jagiell. — Ossol. — Zieliń.

— Panegyricvs Serenissimo Poloniae Sveciaeq^{ue} Principi Vladislao, Post confectum bellum Turcicum, Cracoviam votorum persolutorum ergò venienti: A M. Lavrentio Smieszkovic Professore Eloquentiae Tyliciano dicatus. Cracoviae, Ex Officina Andreae Petricouij, S. R. M. Typogr. Anno Domini. M.DC.XXI (1621). w 4ce, k. 12 nlb.

Na odwr. k. tyt.: orzeł polski ukoronowany ze Snopkiem Wazów na piersiach z napisem u góry: Renouatur Aquila, u dołu: Manipulus reuirescit. Następnie idzie Panegyricvs prozą. — Wspomina tu Cosmusa de Torres, Bartłomieja Nowodworskiego, zwięciostwa Władysława; prosi go o zyczliwość dla Akademji.

Chrept. — Dzików — Krasinś. — Ossol.

— Questio De Scorbyto Pro loco inter Medicinae Doctores, In Alma Academia Cracouien: Obtinendo: A M. Lavrentio Smieszkovic, Philosophiae et Medicinae Doctore; Publicè ad disputandum Proposita. In Lectorio DD Theologorum, Anno Dñi, M.DC.XXIX (1629). Die 8. Febr. Hora 14. Cracoviae, In Officina Andreae Petricouij. S. R. M. Typogr. w 4ce, k. 8 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Wężyków „Wąż“ i sześciowiersz.

Ded: Ioanni Wężyk archiep. Gnesn. Jagiell. — Ossol.

— Salutatio Academica Illvstriss: Ac Reverendiss: Domini, D. Ioannis De Torres Romani, Archiepiscopi Adrianopolitani, Ad Sereniss: Poloniarvm Et Sveciae Regem, Vladislavm IV. Nvccii Apostolici, Et Legati De Latere; A M. Lavrentio Smieszkovic, M. D. Almae Academiae Rectore & Procancellario habita, Die 23. Augusti, 1645. w 4ce, k. 4 nlb.

Bez osobnej k. tyt. — Przypomina pobyt jego stryja w Akad. Mówi o ortodoksji Uniw. Jag. (tompestatates heret. perversitatatis dispellat). Powołuje się na św. Jana Kantego.

Akad. — Czartor. — Jagiell. — Ossol.

— Triumphvs Thaumaturgus Virginis S. Teresiae à Iesv, Fvdatricis Ordinis Discalceatorum Carmelitarvm: cum accepto nuncio, de eius felici inter Dios & cõmemorabili adscriptione, Cracoviae, Primvm Eivs Solenne Integram Edvrans Hebdomadam Incomparabili Cvm Celebritate, & incredibili cum humanorum affectuum ardore, sub finem Iulij, Anno D. 1622, celebraretur: à M. Lavren. Smieszkovic, Tylic. Eloquentiae Professore, debita pietatis ergò, ad imaginem olim triumphantium Romae, conscriptus; Eidemq. Virgini Persanctae ac eius sacratae soboli dicatus. (Na końcu kolumna i:) Cracoviae, ex-

cudebat Matthias Andreouiensis: Sump-
tibus Generosi ac M. Domini, D. Bar-
tholomaei Nowodworski, Equitis Meli-
tensis, &c. Anno D. 1622. w 4ce, kart
20 nlb.

Tytuł zajmuje 2 strony.

Rozpoczyna wiersz: Prosph. dedicatoria. Po-
czem kilka poezji na cześć św. Teresy,
ale — rzecz dziwna — nawigujących
do Herkulesa. Każdy bohaterski czyn
Herk. znajduje swój odpowiednik w życiu
św. Teresy. Od ark. C₂ idą wiersze czysto
religijne, np. Sponsa Diva Teresia suum
alloquitur Sponsum (pierwsza to glosa do
poezji św. Teresy w naszej literaturze:
Langueo amore... fortior quam mors tua
oharitas est). Kończy wiersz: Turmae suam
ductricem sequuntur.

Czartor. — Dreźnień. król. — Dzików —
Jagiell — Krasin. — Ossol. — Uniw.
lwow.

— Lavrenti Smieskovic Poloni Ad
Urbanum VIII. Pont. Opt. Max. ETO-
KAINIA. Einsdem Lilla, seu Aegloga,
in qua Daphnis obitum suae Lillae de-
plorat. (Na końcu:) Antverpiae, Ex Of-
ficina Plantianiana Baltasaris Moreti.
M.D.C.XXXII (1632). w 8ce, str. 13 lb,
2 str. nlb. i 1 czysta.

Na odwr. k. tyt. Imprimatur: Zegerus van
Hontsum Canonicus et Paenit. Antuerpiae
Librorum Censor. Od str. 3: Etokainia.
Jest to wiersz entuzjastyczny o Urban-
ie VIII i o papieżstwie.

Od k. A₄: Lilla seu Aegloga. in qua Daphnis
obitum suae Lillae deplorat (ob. wyżej
pod Lilla).

Na ost. karcie sygnet drukarza Plantina
(ręka z cyrklem, górą palmy i gwiazda,
po bokach mężczyzna i kobieta).

Ossol.

— Toż... Ad Urbanum... Laurentio
Smiechowic Polono academico Cracov.
(Na końcu:) Patauij, ad Kal: Ian: Anno
D. M.D.C.XXIV (1624) apud Laur.
Pasquatam. Superiorum permissu. w 4ce,
kart nlb. 3.

Ossol.

— Προσφωνησις, ad Urbanum P. VIII.
de Annalium Ecclesiasticorum post mag-
num Cardinalem Baronium, Bzoviana
continuazione... ob. tom XIII. 493.

Ciampi Bibliogr.

— Victoriae Primi Biennij Serenis-
simi Ac Potentissimi Domini Domini
Vladislai IV, Polonorum Et Suecorum
Regia, &c. &c. &c. Domini Clementis-
simi; A Lavrentio Smieszkowicz Madi-

cinae Doctore & Professore adumbratae.
Anno Domini M.D.C.XXXV (1635).
Crac. In Officina Andreae Petricouij,
S. R. M. Typogr. w 4ce, kart 8 nlb.
Wiersz. Czartor. — Ossol.

— Wiersz na śmierć Zophiey Turo-
boyskiej. Kraków, w drukarni Bazy-
lego Skalskiego 1616.

X. Jan Turoboyski przypisał Dorocie z Miń-
ska Tęczynskiej Podczaszynie Koron.
Maciejows. Piśmienn.

— Wiersz na śmierć Fabiana Bir-
kowskiego.

Juszyński II 196.

— Virtuti ac meritis civis optimi
et incomparabilis DDD. (B. w. m. i r.).
w 4ce, kart 4.

Na drugiej karcie: Stanis. Lubomirski ana-
gramma. — Na k. 3ciej także wiersz
z podpisem: Georgius se robustus (tj. Gre-
gor. Borastus). Dalej IV anagr. przez
Daphneusa Gelasinusa czyli Smieszkowica
na cześć Lubomirskiego z okazji pobicia
Turek.

Stan. Lubom. zwyciężył Turków pod Choci-
mem 1621 i 1630. Jagiell.

— † Votvm In Diem Natalem Ill^{mi}
Ac Rnd^{mi} Domini, D. Martini Szysz-
kowski, Episcopi Crac: Dveis Severien.
Academiae Cracouien: Cancellarij, Me-
coenatisque praedicandi: Quod M. Lavr:
Smieszkowic Professor Eloquentiae Ty-
licianvs, suo & Academiae nomine A.
D. M.D.C.XXI (1621). Cum celeberrim-
um et Sanctissimum omnibusque lae-
titijs maximè laetū solenne, verè diuini
Episcopi, S Martini, (quem noster no-
mine et officio referens tutelarem suum
reuerenter agnoscit) anniuersariā pe-
riodo, auspiciatō recurrit; publicis tot
causis vociferantibus, volens atq; libens
ita nuncupat: (B. m. dr.) (1621). w 4ce,
kart 4 nlb.

Całe stylem nakamiennym. Wychwała jego
wykształcenie i podnosi, że był uczniem
Akad. Jag. Dzików — Ossol.

— Xenium Votivvm Regi Potentis-
simo Vladislao IV. Moschorum per-
duellium, Vindici Felicissimo, &c. &c.
&c. Domino suo Clementissimo; D. D.
D. M. Lavrentivs Smieszkowic, Medi-
cinae Doctor et Professor, sub exor-
dium Anni Domini 1634. (Na końcu:)
Cracoviae, In Officina Andreae Petri-

couij, S. R. M. Typogr. Anno Domini,
M.D.C.XXXIV (1634). w 4ce, k. 8 nlb.

Na odwr. k. tyt. herby Polski, Litwy, Szwecji
i „Snopek“ Wazów. Od k. 2iej „Xenium
Votivum“ wierszem. — Opiewa zwycięstwa
nad Moskwą i poleca mu Akademię. Je-
zuici nie są wymienieni, ale widoczne są
aluzje do ich usiłowań o stworzenie dru-
giej Akademii (sociare noli Academize
adversariae neque scholam scholae op-
pone... eripe litibus Academiam).

Czartor. — Dzikow — Krasin. — Ossol.

(Smieszkowic Laurentius). Claris-
simo et excellentissimo Domino Lau-
rentio Smieszkowic M. D. Procancellar-
io; Lycaei Regni dignissimo Laureati
fascies Academiae Cracoviensis Concor-
ditus omnium doctorum et professorum
suffragiis in Universitatis Rectorem
electo. A quinque clarissimis atque doc-
tissimis viris oblato. Anno, mense, die
et hora, quibus infra. (Na końcu:) Cra-
covie in officina typographica Martini
Philipowski. (B. w. r.). fol., kart 2.

Na ostatniej stronie: In signum observantiae
memoratu reliquit M. D. et Prof. Joannes
Toński. Całe w cyfrach astronoma i astro-
loga.

Ob. Toński (1645).

Jagiell.

— ob. Acta synodi Gnesn. (1621) —
Aristoteles (1618) — Biezanowski Stan.
(Amor 1646, Orpheus Sarmatic. 1646) —
Birkowski X. Fabian (1622) — Boeh-
nius J. (Poetarum 1779) — Broscius J.
(Aritmet. 1620) — Bzovius Abr. (1627) —
Carmina (1632) — Goliński Bazyli (1622,
1623) — Jodłowski Stanisław (1646) —
Leopolita Joannes (1619) — Makowski
Sim. Stan. (Luctuosus occasus 1646) —
Niedziałkowski Andr. (Decas 1645) —
Nigra Valle (Geneal. 1619) — Nowo-
dworski Bartłomiej (1619, Bogarodzica
1624) — Petrykowski Andr. (Quaestio
1618) — Politowicz Dionysius (Laurus
1645) — Pruszc (Forteca) — Pukalius
Paulus (1619) — Rybkowicz Jan Aug.
(1621) — Slachetka Stanisław (Hortus
1644, Steph. 1646, Hyac. 1658) —
Słonkowiec M. (1645) — Stortowski J.
(1646) — Synodus archidioeciesana
Gnesn. (1621) — Tomaszowicz Hyacint
(Melos mysticus 1646) — Toński Jan
(Clarissimo et excellentissimo 1645) —
Ubal dini D (Monile 1646) — Wojnarski

Jan (Apotheosis 1646) — Zieliński Jan
(Vindiciae 1644).

Wawrzyniec Smieszkowic jest podpisany pod
wierszami na herb Nałęcz Wawrzyńca Gę-
biekiego arcybiskupa przy dedykacji Seb.
Petrycego Etyki Arystotelesowej (1618).
Także przy Wtórych księgach Etyki tegoż
Smieszkowica 12 wierszy na herb Korczak
Pruchnickiego. — Przy 3 księg. Etyki
na herb Lewart Henryka Firleja, biskupa
płock. 12 wierszy. — Dalej przy 4 księg.
Etyki na tenże herb Piotra Firleja. —
Wroscie przy piątych księgach Etyki na
herb Lewart Mikołaja Firleja kaszt. bie-
ckiego (12 w. p.).

Jego wiersz obacz na czele dzieła Fabjana
Birkowsk. Orationes ecclesiasticae (1622).
Sołtykowiec O Akad. krak. 548 — Staro-
wolski Monum. 190. — Siarczyński II
200. — Juszyński Dykejon. II. — Wisz-
niewski VI 307, IX 412. — Majer Wi-
dom. o profes. str. 46 (tu jego testament). —
Muczkowski Miesz. uczn. Krak. 86 i Li-
ber prom. 272. — Łukaszewicz Hist. szkół
III 286 — Gąsiorowski II 31, 200. —
Sobieszc. Encykl. Org. XXIII 710. —
Program liceum św. Anny. Kraków 1841.
str. 31-43 (Fundacja) — Wisłocki Ka-
talog ręk. LXVI i n. 236 (zawiera „Ora-
tionculae a mgro L. S.). — Giedroyc Źródła
1911 str. 738.

Smieszkowic Kasper i Mikołaj ob.
Gelasinus (t. XVII. str. 79-80).
Smietanka Christoph. ob. Woszczyna
Casimirus (Cynosura 1690).

SMIETANKA Faustyn Tentamen pu-
blicum ex Historia ecclesiastica quod
ex Praelectionibus A. R. ac Clar. Do-
mini Ioannis. Bapt. Finsiger SS. Theol.
Doct. Historiae Ecclesiasticae Profes-
soris P. O. nec non Facult. Theol. De-
cani in Universitate Leopoliensi Die
Novembris M.DCC.LXXXIV (1784).
subibit R. Fr. Faustus Smietanka, Ord.
S. Bened. Professus Monast. Tynecensis
SS. Theologiae auditor. w 8ce, k. nlb. 14.

Ded.: Josepho comiti Brigido comiss. regie
Gallic. et Lodomeriae.

Jocher 8106. — Finkel Hist. Univ. lwow.
1894 str. 140.

Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwow.

— ob. Rodkiewicz (1784).

Smietanka Hieronim ob. Konfede-
racya (1648).

Smietanka Stanislaus ob. Lipski Jan.
Smigiel (smigielska gmina arjańska)
ob. Adelt (Historia 1741) — Ostorodt —
Ostrowski Stan. 1588) Powodowski

Hieronim (1592, Werifk. 1594) — Schlichting Wolfg. (Antwort 1693) — Śmiglecki M. — Szamotulski Sebast. (Dysputacya). — Szmigiel (Ostorod 1598)

Ob. Mnemon w Przgl. hist. XX, 262 i n.

ŚMIGIELSKI Ludwik. Kazanie do Najjaśniejszego Trybunału głównego W. X. L. przy reasumpeyi onego w Wilnie za Laski JW. JP. Mikołaja Łopacińskiego Pisarza W. W. X. L. kawalera ord. S. Stanisława miane w niedzielę 21. po Świątkach w kościele Św. Ducha JXX. Dominikanów przez... S. T. L. predykatora generalnego, kaznodzieię ordynaryjnego tegoż kościoła r. 1776. w 12ce.

Katalog wileński ma datę: Wilno 1774.

Wilno — Zieliń.

Śmigielski Stan. ob. Zaleski (Honos 1663).

Śmiglecki Antoni ob. Zajączkowski Wojciech (Opisanie 1594).

SMIGLECKI Marcin S. J. (urodzony około 1560 † 1619). Absvrda Synody Toruńskiego: Który mieli Ewangeliey w Toruniu Roku Pańskiego 1595. Mense Augusto, y teraz do druku podali. Roku Pańskiego 1596. w 4ce, str. 44.

Tytuł w ozdobnej ramce. Stronicowanie pomylone: zamiast str. 22 jest drugi raz 21, zam. 37 jest 38, zam. 40 jest 41, str. 42 brak, zamiast niej jest 43, a potem 44 i 1 str. nlb.; jest kart 22, więc str. 44.

Na odwrocie cytaty ze św. Augustyna. Jest to polemika z dziełem: Acta et conclusiones synodi... Zacjusza (ob. tom XII, str. 29).

Polemizuje z nazwaniem zjazdu „synodem“. Synody są tylko katolickie, a to jest absynod. Krytykuje legacje, nabożeństwa, rzekomą zgodę kalwinistów z luteranami. Zgoda do skutku nie doszła. Zwalcza skargi na rzekome krzywdy heretyków. Tu następnym o konfederacji z r. 1572. Wyśmiewa pociechy ministrów i Canony synodu: „Te canony obowiązują każdego, jeśli chce, a kto niechce niech lepszych u papieżników szuka“.

Na końcu: Teophil Kosmopolski do Ministrów. Jest to szyderscy wiersz, który pomawia ministrów, iż podburzają szlachtę przeciw królowi: Wy królów swoich zawsze szanujecie, lecz ten jaszczurczy naród was zawodzi, i w sarakni z waszym królem was przywodzi, i wszystkich buntów sztuki wyprawuje.

Kończą dwa wierszyki: Na ministry, iż źle mówią, żeby Confederacyą wszystko królestwo przyjęło... i: Na fałsze ministrowskie. Tu wspomina Equeca, Chrząstowskiego i z Żarnowca Grzeška.

Śmiglecki nie położył na tytule ze względu na ton pisma swego nazwiska.

Wierzbows. II 1833. — Jocher 9539. Chrept. — Czartor. — Czapsk. — Dzików — Gdańs. miejs. — Jagiell. — Kórnik — Krasiańs. — Ossol.

— De Baptismo aduersus Hieronymum Moscorouium Arianum, Liber Vnvs. Authore R. P. Martino Smigleccio Societatis Iesv, Sacrae Theol: Doctore: Cracoviae, In Officina Andreae Petricouij, S. R. M. Typographi Anno Domini, M.DC.XV (1615). w 4ce, str. 121 i 1 nlb.

Dedykacja autora Piotrowi Tylickiemu, biskupowi krak. z datą: Calissii ex Collegio Karnouiano Soc. J. 2. Iulii 1615. Tutaj mówi, że również i Moskorzewski ofiarował swe dzieło Tylickiemu (ob. t. XXII, str. 591), a Śmiglecki przez swą dedykację pragnie to expliare. Podnosi religijność i zelotyzm biskupa. — Rozpoczyna wyliczenie Errorum Moscorouii (popelnili ich 27 De Deo, a 19 De baptismo et Sacramentis). Poczem: Index Capitum.

Omawia po kolei: formę chrztu, chrzest w imię Trójcy, boskość Ducha św., chrzest odpuszcza grzechy, potrzeba chrztu w wieku dzieciennym, arjanie nie są chrześcijanami, trzy osoby tworzą jedną istotę, „boskość“ Chrystusa.

Porów. Moskorzewskiego odpowiedź pt. Refutatio z r. 1617 (XXII, 591) Jocher II 3895.

Chrept. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwow.

— O Bostwie Przedwiecznym Syna Bozego. Świadectwá Pismá świętego, do trzech przedniejszych Artykułów zebrane. Przeciwno wszystkim Páná Jezusa Chrystusa nieprzyjacielom. Gdzie się też odpowiada na Refutacyą od Refutatarzá (sic) iákiegos Nowokrzczeńca przeciw X. D. Jákobowi Wuykowski wydaną. Przez X. D. Marcina Śmigleckiego Societatis Iesv. W Wilnie, W Drukárni Acádemiey Societatis Iesv. Roku Pańskiego. 1595. Superiorum permissu. w 4ce, k. nlb. 4, str. 508 i k. nlb. 5. Druk gotycki kursywá i antykwą.

Tytuł w ozdobnych ramkach. Dedykacja autora Lwowi Sapiesze, kanclerzowi W. X. L. obejmuje 3 karty. — Tu powołuje się na św. Hieronima in Dialogo contra

Luciferianos. Wychwala summa merita Sapięby wobec katolicyzmu i Jezuitów. Dat. 1 Jan. 1695 w Wilnie.

Rozpoczyna Przedmowa o P. Chr. nieprzyjacielach i ich chytróciach (str. 1—29). Wylicza „przewiska Nowokrzczeńców“ np. Samosatany. Omawia dziesięć „chytróci“, jakich oni używają przeciw Chrystusowi (jest to kzytyka ich zbyt słownego wykładu pisma. Wykład własny za wykład Ducha św. podają). — Na str. 30 zwięzły spis treści.

Dzieło to jest polemiką z pracą Socyna (Refutacya 1590) wydaną anonimowo przeciw Wujkowi. Socyna nazywa tu „Refutarem“, widocznie nazwiska nie zna.

Samo dzieło dzieli się na trzy artykuły: 1) że sam Bóg przedw. stał się Mesjaszem naszym; 2) że Chrystus jest onym Bogiem; 3) że Chrystus jest apólistny z ojcem.

Na str. 63 i dalszych o wykładzie początku ewang. św. Jana (zwalcza Czechowicza, Budnego, Socyna — powołuje się na Wujka). „Słowo“ to słowo: Stań się. Jest to najobszerniejsza w polskim języku polemika z Socynistami na ten temat. Na str. 200 i nast. atakuje ostro Socyna „zbiega włoskiego, bo sztok ze świata do tych ludzi się ścieka“.

Na str. 225 walczy ze Socynem (Refutarem), że dwóch Chrystusów wprowadza: żydowski i chrześc., a imię swoje zataił, boby się takich bajek musiał wstydić. Na ost. nlb. kartach: Poznaczenie rzeczy główniejszych (indeks materji). Na końcu cytata z Tertuljana.

Dzieło to dało pochop do dalszej polemiki ze Smalcusem, o której obacz wyżej na str. 286 oraz przy opisie dzieła „De Christo“ (z r. 1615). — Śmigleckiemu odpowiadał P. Satorius (Odpowiedź na zięgi, bez r.). Argumenty w sprawie wykładu „Słowa-ciała“ rozwinął Śmiglecki później w piśmie: Verbo caro factum (1613).

Jocher 3503 ma mylnie r. 1594. — Osiński Skarga s. 90. — Wierzbowski I 623.

Branic. — Celiń. — Chrept. — Czartor. — Drohob. — Dzed. — Dzików — Jag. — Kórnik — Krasiań. — Mogiła — Moszyń. — Antoni — Moszyń. — Piotr — Ossol. — Pozn. T. P. N. — Racyń. — Szembek — Warsz. uniw.

— De Christo Vero Et Natruali Dei Filio, Eiusdemque pro peccatis nostris satisfactione, Libri Dvo. Aduersus impia dogmata Valentini Smalcij, Arianæ sectæ Ministri. Accessit Responsio ad examinationem centum errorum Smalcio obiectorum, ab eodem Smalcio editam. Auctore Martino Smigleccio Societatis Iesv, Sacrae Theologiae

Doctore. Cracoviae, In Officina Andreae Petricouij S. R. M. Typographi. Anno Domini, M.DC.XV (1615). w 4ce, str. 312.

Dedykacja autora Nicolao Danilowicz de Zurrowo, Castellano Leopoliensi, Thesaurario Curiae Regni, Capitaneo Chelmensi, Samborieni, Droicensi, &c. z datą 11. Iunii 1615. Tu nazywa arjaniam hydrą lernejską, której głowy odrastają. Wspomina jego poselstwo do Turcji.

Rozpoczyna Praefatio de novis revelationibus Smalcio Racovias factis ad reformatos Lutheranos et Calvinistas. Powołuje się na to, że Smalcus, nawołując do zjednoczenia heretyków trzech obosów, mówił o „Objawieniach“ swoich. Nie miał ich jednak.

Poczem zestawia na 2 k. 157 błędów teol. Smalcusa.

Na str. 15 i 16: Index capitum libri I oraz II... a na str. 17—177: Liber Primus. De Christo vero et naturali Dei filio... (rozdziałów 15). — Od str. 177—297: Liber secundus. De Satisfactione Christi (rozdz. 12). Tu polemizuje głównie ze Smalcusem, ale także i z Socynem (hujus novi Arianismi princeps).

Na str. 298: Ad lectorem, a na str. 300—312: Responsio ad examinationem centum errorum ab eodem Smalcio editam. Jest to polemika z dziełem Smalcusa (ob. wyżej), zakończona wyliczeniem nowych jego błędów (Novi errores Smalcij w liczbie 16). Smalcus odpowiedział Śmigleckiemu w r. 1616 w swoim dziele „De Christo“ (str. 153—314).

Pod podobnym tytułem, jak Śmiglecki, a mianowicie: De satisfactione Christi pro peccatis nostris miał wydać pracę w r. 1607 w odpowiedzi Smalcusowi Grzegorz z Żarnowca (ob. tom XVII, 446)? Praca ta znajduje się podobno w bibl. frankfurckiej.

Jocher 3528. Chrept. — Czartor. — Czetw. — Jagiell. — Ossol.

— Dysputacya Wileńska, którą miał X. MARCIN SMIGLECKI SOCIETATIS IESV Z MINISTRAMI Ewangelickimi 2. Junij. w Roku 1599. O iedney Widomey Głowie Kościoła Bozego. WYDANA PRZEZ PAWŁA WOLowicza. W Wilnie. M.D.XC.IX (1599). w 4ce, k. 22 nlb. (sygn. F₂).

Na odwr. str. tyt. przypisał wydawca księciu Mikołajowi Krzysztofowi Radziwiłłowi wojew. trock., poczem następuje przedmowa do czytelnika.

Od k. B: Dysputacya Wileńska o widomey głowie kościoła Bozego.

Jest to edycja I. W tem wydaniu słowa obu dysputantów drukowane dr. gockim, podczas gdy w następnem słowa X. Sm. drukiem gockim, a ministra kursywą łac. Na k. F: Zamknięcie.

Poczem: Już krótko wiesz czytelniku... (10 argumentów heret. i 10 odpowiedzi); wreszcie: Artykuły ministrom podane. Tytułu i pierwszych 3 kart w egz. Czart. brakuje.

Jocher II 4042 i 43. Akad. — Czartor.

— Disputacja Wilenska Którą miał X. Marcin Smiglecki Societatis Iesv, z ministrami Ewangelickimi 2. Iunij, w Roku 1599. O iedney Widomey Głowie Kościoła Bożego. Wydána przez Je^o M. Páná Páwła Wołowicza, na ten czas Deputatá Tribunalskiego, y znowu przedrukowana, z Responsem ná Protestáciá przeciwo niej wydána. (Tu winietka). W Krakowie w Drukarni Lázárzowey 1599. w 4ce, kart 32 nlb. (sygn. H₁).

Na odwr. k. tyt. dedykacja Pawła Wołowicza Mikołajewi Krzysztofowi Radziwiłłowi, wojewodzie trockiemu. Pisze, że zebrał i w druk podał wiadomości „bo swojej do pisania wyprawnej ręki nie mam“. Dat. 25 iunii 99.

Rozpoczyna przedmowa „Do czytelnika“, pióra X. Smigl. — ale autor nienazwany. Przedstawia przeszkody jakie ministrowie stawiali dysputacji; podaje regulamin dysputacji; chwali pokój i skromność z obu stron zachowane; ministrowie niesłusznie przechwalają się, jakoby w dysputacji zwyciężyli. Po pierwszym dniu przerwali dysputę pokonani. Artykuły na dysp. podał X. Smiglecki. Moderatorami byli: ze strony katolickiej Sapieha kanclerz, ciwon litew., ze strony ewangelików: Marszałek Jerzy Radziwiłł.

Od k. B przebieg dysputy: O widomey głowie kościoła bożego, na co Smiglecki dostarczył 8 argumentów. Na k. Eijj verso: Zamknięcie. — „Ministrami“ ewang. byli Mikołajewski i Janicius.

Od k. E₁: Respons na protestacyą od Marcina Gracyana przeciwo Disputacyi Wileńskiej wczynioną.

W przedmowie czytamy, że po wydaniu tej dysputy drukiem, wielki Synod wileński ewang. nakazał jakiemuś Marciniowi Gracyanowi (Gertich, t. XVII, 115) protestować, gdyż synod widział, że i na ewangelików przebieg tej dysputy podzielał. Gracyan wydał pismo, ale zamiast popierać dalej argumenta Mikołajewskiego (który w dyspacie ustał) zastąpił je swoimi argumentami „jako znać że w tych rzeczach niebywały“.

Smiglecki obszernie zbija owe nowe argumenty Gracyana. Omawia jego błędne twierdzenia o przebiegu dysputy. Na k. F o nagłej śmierci Luboszczyńskiego heretyka, wywołanej tem, że targnął się na sakrament. Zbija też „gadki Grac. przeciwo Piotru S.“ i o prymacie oraz o sukcesji papieskiej. Wreszcie: „Kwiatki Gracyanowe“.

Na ost. karcie zestawionych zwiezłych 10 argumentów heretyckich i 10 odpowiedzi, aby czytelnik wiedział jak odpowiedzieć ewangelikom, gdy go o dysputę zaczepią. — Kończą: Artykuły ministrom na dysputację podane (jest ich cztery).

Ton całego dziełka, a zwłaszcza II części, rubaszny i pamphletowy. Widocznie przeznaczone dla propagandy w szerszych kołach szlacheckich.

Po wydaniu I edycji tej dysputacji (druk. w Wilnie) wydał przeciwnik Smigleckiego Daniel Mikołajewski opis tejże dysputy w swoim przedstawieniu. — (Ob. t. XXII str. 378). — Tytuł skopjował z tytułu Smigleckiego. — W przedmowie do swego streszczenia protestuje Mikołajewski, iż tekst Smigl. jest tendencyjny: wiele replik moich i excepcyj pominał, wiele broni w ką skrył, niektóre stepił, itp. Tłumaczy też, dlaczego dysputa drugiego dnia do skutku nie doszła. — Na dysputacji było obecnych pięciu wojewodów i dużo szlachty. Pisarzowie obu stron porządnie treść mów spisywali, a on to wiernie z swemi argumentami wydawał. — Ze strony ewangelików brał udział X. Tarnowski Szymon i on sam. Istotnie relacja Mikołajewskiego jest szczegółowa.

Nie porównano dotąd obu tych relacji, jak wogóle nie opracowano w nauce naszej tematu dysput religijnych XVI i XVII stulecia. A przedmiot się o to prosi.

Maciejows. III 138, 442—3 myli się, iż była edycja z r. 1594, bo tamta była dysput. nowogrodzka. — Jocher 4042, 4043. — Wierzbows. III 3089. — Brown Bibl. S. J. 383—5.

Bibl. Barw. — Czartor. — Jag. — Krasinś. — Ossol. — Uniw. lwow. — Zamoj.

— O Dziesięcinach Z Pisma Świętego Zebranie krótkie. Jesliż ie dawać. Z czego ie dawać. Komu ie dawać. Co zá pożytek z niedawania. Y iesli ie okupić może. Matth. 22. v. 21. Oddaycież tedy co iest Cesarzkiego Cesarzowi: A co iest Bożego Bogu. W Krakowie. W Drukarni Lázárzowey. Roku Páńskiego, 1604. (Na końcu:) Cum gratia & Priuilegio S. R. M. Et licentia Superiorum. W Krakowie. W Drukarni Lázárzowey. Roku Páńskiego, 1604.

w 4ce, k. tyt., str. 35, 1 str. nlb. i 2 karty czyste.

Dowodzi, że podług prawa przyrodzonego, boskiego i pisanego koronnego potrzeba dawać dziesięciny, że od początku świata je dawano, że Adam i Ewa, Kain i Abel, dziesięciny dawali Panu Bogu. Argumentuje jednak samymi cytatami z Pisma św. Za niedawaniem dziesięciny wszystko ginie (str. 25). Dziesięcina okupić się nie może (str. 32). Przedstawia krzywdy kapłanów płynące z okupu (kompozycji). Jest to wojna z P. Bogiem, a zatem kto wygra? Jocher 7405. Dzików — Jagiell.

— Toż... w Krakowie, w Drukarni Łukaszá Kupiszá I. K. M. Typ: Roku Páńskiego, 1648. w 4ce, k. 2 nlb., str. 23. Tu dodana przemowa do czytelnika. Jocher 7405 b.

Branic. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Krasinś. — Ossol. — Warsz. uniw.

— Toż... W Sandomierzu, w drukarni J. K. M. Koll. Soc. Jesu roku pańskiego 1728. w 4ce, str. 28.

Od str. 22 dodano: Troisty promień od prawdy słońca, na oświecenie interesem zamięnionego rozumu. — W egzempl. Bibl. Uniw. warsz. jest także odezwa Małachowskiego do duchowieństwa.

Maciej. Piśm. III 64.

Branic. — Jagiell. — Warsz. uniw.

— Toż... Oddaycież tedy co iest Cesarzkiego Cesarzowi: A co iest Bożego Bogu. Matth. 22. vers. 21. W Krakowie. W Drukarni Seminarjum Biskupiego Akad. 1765. w 4ce, k. nlb. 2, str. 30.

Właściwie str. 31, gdyż str. 14 podwójna.

Branic. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Ossol. — Zielinś.

— Toż... Dawniej to iest roku 1765 w Krakowie a teraz na nowo przedrukowane w Warszawie. w 8ce, str. 48. Drukowane prawdopodobnie w czasie sejmu czteroletniego. Jagiell.

— De Erroribus Nouorum Arianorum Libri Dvo. Aduersus responsum Valentini Smalcij, quod dedit pro nouis Arianorum suorum monstis. Auctore Martino Smiglecio Societatis Iesv, S. Theologiae Doctore. Cracoviae, In Officina Andreae Petricouij. S. R. M. Typographi. Anno D. 1615. w 4ce, kart 6 nlb., str. 301, 1 str. nlb. i 1 k. czysta. Dedykacja autora Foelici a Drobnin Kryski, supremo Regni Cancellario, Predecensi, Kowelensi capitaneo z datą: Calissii in

Collegio Karnkouiano Societatis Jesu, 13 Decemb. 1614. obejmuje 3 strony.

Na następnych trzech stronach: Errores Arianorum centum, ex libro Smalcij excerpti, qui in his duobus libris confutantur. Ujnuje je w cztery grupy: De Deo, De Christo, De Sanctis, Errores caeteri.

Na nast. karcie: Index capitum libri I (18 rozdz.)... i II (17 rozdz.).

Na str. 1 i nast. odmawia Arjanom nazwy Chrześcijań. Zbija nazwę „Pontificii“. Broni bóstwa Chrystusa, czci świętych, pełnej władzy Chrystusa, władzy sądzenia i kapłaństwa Chrystusa, jego władzy królewskiej. Concluditur Arrianos multis modis indigne de Christi Divinitate sentire.

Całe to dzieło jest polemiką z pracą Smalcjusa pt. „Responsio ad Nova Monstra Arianismi“ (r. 1613).

Replika Smalcjusa z r. 1616 ma tytuł: Refutatio (ob.).

Jocher 3390.

Chrept. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Krasinś. — Ossol. — Uniw. lwow.

— O Iedney Widomey Głowie Kościoła Bożego. To iest Ze po Chrystusie ná ziemi iest ieden nawyzszy Pásterz Kościoła wszytkiego. Ná przeciwo błędom teráznieyszym, y Scriptom niektórych Ministrow Ewangelickich. Pisanie X. D. Marcina Smigleckiego Societatis Iesv. W Wilnie W Drukarni Páńskiej Societatis Iesv Roku Páńskiego 1600. w 4ce, k. 4 nlb., str. 144.

Tytuł w ozdobnych ramkach. Na odwr. k. tyt.: Augustinus contra Epistolam Manichaei Cap. III. Dedykacja autora Janowi Pacowi, wojewodzie mińskiemu, ciwonowi wileńskiemu, staroście kamienieckiemu i t. d. Tu podnosi, że Pac jest zelantem wiary i że wybiera się ad limina Apost. Dat. 10 czerwca 1600 z Wilna. — Na dalszych 2 k. nlb. Do Czytelnika. Podnosi absurd, że w Anglii niewiastę głową kościoła mają. Krytykuje nową ewang., brak spowiedzi i postów i sakramentów (prócz chrztu). Kończy zwieźłem ujęciem 6 dowodów, że jest jedna widoma głowa w kościele oraz 12, że tę widomą głowę ustanowił Chrystus.

Od str. 1 idzie tekst podzielony na 22 rozdziałów. Pierwsze XXI polemizują z jakimiś nienazwanymi „ministrami“ ewang. (Prosper Gracyan?) w sprawie prymatu. Ostatni omawia inne kwestje sporne: O odpuszczeniu grzechów, o obrazach, o uchwaleniu obrazów, o ustawach kościelnych, o wyzywaniu świętych, o test. i sakramencie pańskim, o obrzydliwościach ewang. nabożeństwa (Luter i Kalwin).

Ob. wyżej: Dysputacja... (1599). Pismo niemiejsze jest widocznie dalszym ciągiem tej Dysputacji.

Egz. Czart. ma przypis własnoręczny autora: Author amoris ergo Andreae Ossowski. — Drugi napis z r. 1629 świadczy, iż pani Ossowska darowała tę książkę „mnie Stanisławowi Jabłońskiemu“. — Dalej trzeci napis z XVIII w. (na odwr. k. tyt.): Pro bibl. Słonimensi Can. reg. — Na koniecie pieczętka bibl. Czart. Rzadko można tak odtworzyć dzieje egzemplarza.

Wierzbows. I 691. — Jocher 4051.

Chrept. — Czartor. — Kórnik — Ossol. — Toruń. — Warsz. Uniw.

— O Lichwie Y Trzech przedniejszych Kontraktach: Wyderkowym, Czyszowym, y Towarzystw Kupieckiego, Nauka krotka. Pisana Przez X. D. Marcina Smigleckiego, Societatis Iesv, Theologiey Professorá w Akademii Wileńskiej. W Wilnie. W Drukarni Akademii Wileńskiej Societatis Iesv, Christophorvs Patro. Roku Pańskiego, 1596. Permissu Superiorum. w 4ce, k. 2 nlb., str. 69 i 1 czysta.

Tytuł dr. gockim w ozdobnych ramkach.

Na odwr. k. tyt. między winieta: „Pożyczycie nic się za to niespodziwiając. Lucas 6 v. 36“. Na drugiej karcie: „Author do Czytelniká łaskawego“.

Tekst w całym dziele obwieszony linijkami. — Na egz. Jag. przypis własnoręczny autora: Ftri Augustino in manus grato animo susce. oret pro me.

Wiszn. IX str. 328.

Jagiell. — Pozn. T. P. N.

— O Lichwie Y Trzech przedniejszych Kontrakciech: Wyderkowym, Czyszowym, y Towarzystw Kupieckiego, Nauka Krotka. Pisana Przez X. D. Marcina Smigleckiego Societatis Iesv, Theologiey Professora, w Akademii Wileńskiej. y powtore wydána. W Wilnie W Drukarni Akademii Wileńskiej Societatis Iesv, Christophorvs Patro. Roku Pańskiego, 1596. Permissu Superiorum. w 4ce, str. 74.

Wierzb. II 632.

Kórnik — Ossol. — Warsz. uniw. — Włocł.

— O Lichwie Y Trzech przedniejszych Kontraktach: Wyderkowym, Czyszowym, y Towarzystwa kupieckiego, Nauka krotka. Pisana Przez X. D. Marcina Smigleckiego Societatis Iesv, Theologiey Professorá w Akademii Wileńskiej. W Krakowie, W Drukarni

Lázárzowey, Roku Pańskiego 1596. Permissu Superiorum. w 4ce, str. 71.

Tytuł antykwą.

Na odwr. k. tyt. między dwiema winieta: „Pożyczycie, Nic się za to nie spodziwiając. Lucas 6 v. 36“. Na str. 3—4: „Autor do Czytelniká łaskawego“. Marginesy duże, niema linijek dookoła stron. Umieszczam dwa wydania wileńskie jako pierwsze odbicia, a krakowskie na trzecim miejscu — ze względu, że Smiglecki mieszkał w Wilnie i zapewne najprzód drukował w oficynie miejscowej. Ale to tylko hipoteza. Różnic w treści między 3 odbiciami nie dostrzegłem. Krak. druk wytworniejszy i staranniejszy od wileńskich.

W przedmowie do Czytelnika pisze, że nie było dotąd instrukcji i nauki w sprawie targów i kontraktów pieniężnych. A one są niebezpieczne, bo łatwiej lina miąższa przejdzie przez ucho igielne, jak bogaty do nieba. Aby jego praca była pożyteczna, pisze po polsku i krótko.

Dziełko składa się z 12 rozdz. i dodatku. Po kolei omawia: I). Istota lichwy (przykłady, zysk bez lichwy, pożyczka nie będąca lichwą, bractwo mił., wiano na majątności). — II). Lichwy zakazuje prawo (dekalog, kanony, zdania autorów pogańskich i kość.). — III). Wymówki lichwiarzów. — IV). O płaceniu z chęci od pieniędzy (procentu). — V). Jeśli dać pieniądze na majątność jest lichwa (mówi, że kupowanie wyderków jest słusne; czyja szkoda gdy pogore majątność?). — VI). Jako poznać kontrakt wyderkowy (nie wolno upominać się sumy). — VII). O sprawiedliwym kontrakcie wyd. (czas do odkupienia itp., prawo wyderkowe w statutach). — VIII). Jeśli dawać pieniądze na czynsz jest lichwą (nie jest, ale powinien być czynsz z rzeczy dającej dochód i słuszny). — IX). Co za cena ma być czynszu każdego (tu mówi, że czynsz wyderkowy w Polsce i Litwie jest drogi, bo wynosi 7 za 100). — W rozdz. X mówi: O kontrakcie towarzystwa kupieckiego, to jest jeśli się godzi dawać kupcom pieniądze zyskiem się dzieląc (contr. societatis). — Rozdz. XI: Jeśli godzi się dać pieniądze na kupiectwo z ubez. sumy i zysku (tu omawia m. i. bractwa wileńskie i nagania ich operacje pieniężne — należy pamiętać, że to były bractwa prawosławne). — W rozdz. XII: Z których przyczyn godzi się brać od pieniędzy (kto dla drugiego zakoduje, może się domagać zapłaty).

Dodatek zawiera: Przestrożę z strony samokupstwa albo monopolium (chodzi o zmowy kupieckie na niekorzyść konsumentów i inne chytrności — podaje „sposoby“

przeciw nim). Nagania nawet monopole rozdawane przez króla.

Tendencja książki jest więc pojednawczą wobec procentu, kupna renty gruntowej i zysków kupieckich. Toteż Smiglecki różni się od średniowiecznych prac o tym przedmiocie, — z pomiędzy których ogłoszono u nas w XVI wieku traktat Kalwa: Repetitio capituli de emptione et venditione, a kilka polskich pozostaje dotąd w rękop.

Bardziej średniowieczne (tomistyczne) stanowisko zajął w tej sprawie dominikanin Samuel Lubelczyk (Summa casuum 1635).

Dzieło Smigleckiego, który nie powołuje się na żadną literaturę przedmiotu, a stara się uwzględnić stosunki polskie, nie jest mimo pozorów oryginalnem. Stoї ono pod wpływem jezuickiej literatury kanonistycznej z wieku XVI, poświęconej sprawie renty i czynszów, a wywołanej bullami papieża Piusa V (1568) i Grzegorza XIII (1572). Literatura ta zajmuje w obu kwestjach łagodniejsze stanowisko niż traktaty średniowieczne obec (H. de Hasasia, Jan Gerson, H. de Oyta, Bern. Sien.) i nasze. Również i Smiglecki przedstawia się jako zwolennik kompromisu, zapewne pod wpływem Dom. Sotusa lub jezuitę Moliny (De iusticia et iure 1593). Stosunek jego do pisarzy zagranicznych nie jest dotknięty ani przez Gargasa ani Szelagowskiego.

Wierzb. I 633. — Maciej. Polska str. 372 i Piśm. III 442. — Bentk. II 239. — Czacki O lit. i pol. II 163. — Helcel Dawne prawo przyw. 1874 s. 205—226. — Gargas w Przewodn. nauk. i lit. 1897 XXV. str. 641—660: Traktat o lichwie (ale ani nie porównał wydań ze sobą, ani nie zna ówczesnej literatury zagranicznej, toteż mylnie ocenia książkę jako „stojącą pod wpływem średn.“). — Tenże Poglądy ekon. 1897 oraz 1902. — Tenże Volkswirtschaftliche Ansichten 1905. — Tenże Geschichte der N. Ökon. 1928. — Główniński Ekonomja społ. I (1905) s. 226. — Szelagowski Pieniądz i przewrót cen 1902 str. 25.

Chrept. — Czartor. — Jagiell. — Kórnik — Kras. (?) — Uniw. lwow. — Warsz. uniw.

— Toż... pisana przez X. Marc. Smigleckiego S. J. teologa profesora w akad. wileń. y powtore wydana. W Krakowie w drukarni Symona Kempinusa roku pańskiego 1604. w 4ce, str. 74.

Także podają: W Krakowie u Piotrkowczyka 1604. w 4ce.

Czacki II 163. — Bentk. II 240:

Branic. — Jagiell. — Toruń.

— O Lichwie Y Wyderkach, Czyszach, Spólnych zarobkach, Naymach, Arendach, y o Samokupstwie, Krotka Nauka: Pisana Przez X. Marcina Smigleckiego Societatis Iesv, S. Theologiey Doktorá. Znowu wydána y rozszerzona. Permissu Superiorum. W Krakowie, W Drukarni Andrzeia Piotrkowczyka. Roku Pańskiego, 1607. w 4ce, kart 2, str. 110 i kart nlb. 2 (Poznaczenie rzeczy przedniejszych).

Jest to wydanie mocno rozszerzone, głównie przez wprowadzenie kwestji chłopskiej. W niektórych rozdziałach zmieniono nieco nagłówki nie zmieniając treści. Niektóre rozdziały poprzestawiano. Niektóre są dodane na nowo.

I tak przedstawionym jest rozdział V: Z których przyczyn godzi się brać od pieniędzy (poprzednio był rozdziałem XII). — Przybyły: 1) Rozdział XIII: Quaestie rozmaite o lichwie (są to casusy praktyczne np. płat niemiecki 5 od sta, płat od posagu itp.). — 2) Rozdział XIV: Inse quaestie o odmiennianiu pieniędzy (tu ciekawe informacje o transakcjach kupieckich np. między Norymbergą a Poznaniem; chodzi oczywiście o weksle jarmarczne). — 3) Rozdział XV: Inse wątpliwości o lichwie. — 4) Rozdział XVI: O naymach y arendach (najmy nie są lichwą, najem bydła). — 5) Rozdział XVII: O sługach (sługom powinna zapłata, niewola sługa bywa gorsza niż niewola tatarska, sługa poddany). — 6) Rozdział XVIII: O powinnościach kmiecych w Polsce y w Litwie (str. 93—104). Jest to bardzo doniosły dla charakterystyki autora rozdział. Pisze „nie żeby kogo urażać zechciał, ale aby cnym i bogobojnym panom do uważania podał“. Zakłada zaś dwie rzeczy: a) iż poddani wiejscy nie są niewolnikami panów; b) poddani nie powinni nic nad umowę.

Mimo to w osądzeniu doli chłopskiej jest bardzo ogólny. Poddanemu nie wolno w regule odejść od pana. Poddany nie ma nic swojego ale wszystko pańskie. Roboty powinni pełnić przez kilka dni w tygodniu. Nawet sześć półdniówek poczytuje za słusne. Odkupywać się od pana nie mogą. Wszystkiego tego dowodzi nie argumentami moralizującymi, ale stając na gruncie konstytucyj obowiązujących, które są oczywiście dla chłopów nieprzychylnie. Olizarowski, również prof. wil., ujął tę kwestję inaczej. W zakończeniu tego rozdziału tłumaczy, aby się na niego za „poznana prawdę“ nie gniewano. — Kończy dzieło i w tem wydaniu: Przestroga z strony samokupstwa (tu tworzy rozdział XIX).

W wydaniu tem w kwestji procentów powołuje się kilkakrotnie na moralistów jezuickich: Sotus, Cajetanus, Sylvester, Covaruvias, Sa, Medina, Gabriel, Antoninus, Valentia. (Z tych najbardziej znani Covaruvias i Dom. Soto).

Na egzempl. Jag. dopisano współczeskie u dołu: Ad facultatem P. Andreae Gutther... (zapewne dar autora).

W roku 1789 przedrukował X. Pilchowski w swojej „Odpowiedzi“ parę zdań o kwestji chłopskiej. Z drugiej ręki (z Pilchowskiego) cytuje Smigleckiego Świętochowski w Hist. chłopów I 219 (daje też fałszywą datę druku).

Bibl. OO. Redempt. Tuchów — Branic. — Jagiell. — Warsz. uniw.

— Toż... Pisana Przez X. Marcina Smigleckiego Societatis Iesv S. Theologiae Doktorá. Y poczwarty (sic) raz do druku przezyrzána y rozszerzona. Permissu Superiorum. W Krakowie, W Drukarni Andrzejá Piotrkowczyká, Typographá Krolá J. M. Roku Páńskiego 1613. w 4ce, k. 3, str. 132 i k. 3.

Już tu są wprowadzone zmiany, które opisują przy edycji 1621.

Dzienn. wileń. 1818 II 196.

Bibl. Ostrow. w Ujeździe (z datą 1618?) — Chreptow. — Ossol.

— Toż... pisana przez X. Marcina Smigleckiego Societatis Iesv, S. Theologiae Doktorá. Y popiąty raz do druku przezyrzána y rozszerzona. Permissu Superiorum. W Krakowie, W Drukarni Andrzejá Piotrkowczyká, Typographá Krolá J. M. Roku Páńskiego, 1619. w 4ce, k. 3, str. 124 i k. 3.

Osiński Skarga str. 90.

Jagiell. — Ossol.

— Toż... Przez X. Marcina Smigleckiego Societatis Iesv, S. Theologiae Doktorá. Y poszosty raz do druku przezyrzána y rozszerzona. Permissu Superiorum. W Krakowie, W Drukarni Andrzejá Piotrkowczyká, Typographá Krolá J. M. Roku Páńskiego, 1621. w 4ce, k. tyt., k. 2 (przedmowa i Summarjusz), str. 132 i k. 3 (Poznaczenie rzeczy przedniejszych).

Jest tu znowu inny układ, jak w edycji z r. 1607. A mianowicie: Rozdział VII: Jeśli się godzi brać vadium abo zakład, kiedy kto na czas naznaczony nie odda sumy (dowodzi, że zastaw ma być mierny). — VIII: Jeśli się godzi co brać względem trudności i niebezpiecz. w które się kto poczyzając wdaje. — W rozdz. XI (który

odpowiada dawniejszemu VIII) włożony ustęp: Wyderki wielgopolskie (to znaczy takie, w których obu stronom wolno awizować drugą). — Rozdz. XII: Jeśli się godzi dać pieniądze na kamienicę i dotąd jej używać, aż oddadzą pieniądze (tu powołuje się na przepis Mik. V wydany dla Regnum Siciliae). — XV: Pytania niektóre o czynszach. — XVIII: Co się w tej książce zamyka, aby tym lepiej zrozumiano było, przytoczę niektóre kwestie abo pytania, z których objaśniania objaśni się, co lichwa, co nie. — XIX: Insze kwestie o odmianianiu pieniędzy. — XX: Inne wątpliwości o lichwie. — XXI: Sposoby rozmaite spraw. z pien. pożytku (tu broni się przed zarzutem, że nie pokazuje sposobu sprawiedl. pożytku z pieniędzy). — XXII: Jeśli się godzi brać od lichwiarza rzeczy przez lichwą nabytych. — XXIII: Jeśli i jako lichw. powinien restytucję czynić. — XXIV: O najmach i arendach itd. (jak w edycji z r. 1607).

Na k. ostatniej verso: Facultas provinc. Jez. Argentusa z roku 1621 na przedruk tego dzieła przez Piotrkowczyka (mówi, iż Zygm. III w r. 1619 zakazał bibliopolom, ne libros a patribus S. J. compositos absque Sup. perm. imprimant).

Kustosze idą: A₂ pod a nie, B pod ał, C pod a, D pod ac, E pod ko, F pod e, G pod a.

Czacki II 163 i Bentk. II 239 wymieniają edycję z r. 1635. Tej nie spotkałem.

Dzików — Jagiell. — Krasinś. — Ossol. — Uniw. lwow.

— O Lichwie Y O Wyderkach, Czynszach, Spólnych Zarobkach, Naymach, Arendach, y o Samokupstwie, Krotka Navka. Pisana Przez X. Marcina Smigleckiego Societatis Iesv, S. Theologiae Doktorá. Y po siódmy raz do druku przezyrzána y rozszerzona. Cum gratia & Priuilegio S. R. M. W Krakowie. W Drukarni Andrzejá Piotrkowczyká, Typographá Krolá J. M. Roku Páńskiego, 1640. w 4ce, k. 3 nlb., str. 132 i k. 3 nlb.

Na odwr. 2 cytaty Iac. (drugi z Homilli św. Grzeg.). Poczem autor do czyt. (jak w wyd. z r. 1596) i Summariusz (1 karta). Kończy: Poznaczenie rzeczy przedniejszych. Zaś na ost. str.: Facultas Provincialis S. J. Jana Argentusa. Datow. 14 Julii 1621. Sygnatury idą: A₂ pod nieb, B pod mi, C pod r, D pod ac, E pod ie. Tem się różni od edycji z r. 1621 napozór podobnej.

Akad. — Branic. — Czetw. — Krasinś. — Ossol. — Warsz. uniw.

— Toż... Krótka Nauka pisana przez X. Marcina Smigleckiego Soc.

Jesu S. Teolog. Doktora y po siódmy raz do Druku przezyrzána y rozszerzona. Permissu Superiorum. w Wilnie R. P. 1641. w 4ce, k. 3, str. 132 i k. 3.

Kustosze idą: A₂ pod ani, B pod m, C pod ra, D pod ma, E pod ko, F pod n. Branic. — Ossol. — Uniw. lwow.

— Nauka Krotka O Lichwie, y o Wyderkach, Czyńszach, Spólnych Zarobkach, Naymach, Arendach, y Samokupstwie, w Książce przez X. Marcina Smigleckiego Societatis Jesu, S. Teologii Doktora Pisaney, Y już przeszłego wieku po siedm razy Przedrukowaney, tudzież O Powinnościach Rodziców, Panów, y Gospodarzow względem Dźiatek, Poddanych, y Czeladzi, y o święceniu świąt w Listach dwóch Pasterskich Zawarta, Y dla instrukcyi Dyecezanow swoich od kochającego ich Pasterza do Druku Podana. W Wilnie W Drukarni J. K. M. Akademickiey Societatis Jesu, Roku 1753. w 4ce, k. 6 nlb., str. 166 i k. 16 nlb.

Na czete list Jerzego Hylzena bisk. smoleńskiego. Jest to przedruk edycji 1640, a tylko do rozdz. VIII (o procencie ze względu na trudności i niebezpiecz.) dodaje biskup w przedmowie „annotacja“ to jest zastrzeżenia. Dan w Dagdenie 14 grudnia 1752.

Na końcu: 1) List past. o powinności rodziców, panów i gosp. względem dźiatek, poddanych i czeladzi (podnosi m. i. niebezpieczeństwo parochów na Rusi). — 2) List past. O wielkości oblig. dni święte święcić. — 3) Poznaczenie rzeczy przedniejszych (spis). — 4) Przestroga dla czytelnika (tu powołuje się na konst. Sykstusa V w sprawie dawania pieniędzy na kupiectwo). Bentk. II 239. — Kraszew. Wilno IV. Czetwert. — Jagiell. — Ossol. — Wileń.

— Logica Martini Smigleccii Societatis Iesv, S. Theologiae Doctoris. Selectis Dispytationibus & quaestionibus illustrata, Et in duos Tomos distributa, In qua Qvique In Aristotelico Organo Vel Cognitione Necessarium, vel obscuritate perplexum, tam clarè & perspicuè, quam solidè ac neruose pertractatur. Cum indice Rerum copioso. Ad Perillustrem ac Magnificum Dominum, Dñm Thomam Zamoyseivm, &c. Cum gratia & priuilegio sacrae Caesareae Maiestatis. Ingolstadii, Ex Typographeo

Ederiano apud Elisabetham Angermeriam, viduam. Anno Domini M.DC.XVIII (1618). w 4ce. Część I. k. 10 nlb., str. 890, 1 k. czysta — Część II. k. tyt., str. 668 i k. 21 nlb. (Index rerum praecipuarum).

Dedykacja autora Tomaszowi Zamoyseivm, staroście knyszyńskiemu z datą: Calissij in Collegio Carnouano Societatis Jesu, XV. Augusti M.DC.XVI. obejmuje 3 karty. Tu wysławia Jana Zamoyseivm. — Pod dedykacją Approbatio R. P. Provincialis z datą Calissij die 24. Iunii, Anni M.DC.XVI. i podpisem: Stanislaus Gavvronskej. Na dalszych ściu kartach indeksey do obydwu części.

Tytuł drugiej części brzmi: Logicae Martini Smigleccii, Societatis Iesv Pars altera. Ea omnia, quae ad Secundam & Tertiam operationem intellectus pertinent comprehendens. (Tu winieta). Ingolstadii, Ex Typographeo Ederiano, apud Elisabetham Angermeriam, Viduam. Anno Domini M.DC.XVIII (1618).

Część I składa się z 11, część II z 7 dysputacji. Traktują one w cz. I: De ente rationis, de logica in communi, de prima operatione intellectus, de naturis univ., de 5 univ., de aequivocis etc., de praedicamentis, de substantia, de quantitate, de relatione, de qualitate. — W cz. II: De secunda operatione, de tertia oper., de demonstratione, de speciebus demonstr., de scientia, de scientia totali, de definitione. Każda dysputacja podzielona na szereg „kwestyj“.

Często powołuje się na Arystotelesa Topicor. i Mataph., św. Tomasza, Ockama i Pika Mirandolę, Suarezę, Ruviusa, Fonsekę, Toletusa, Grzeg. Durandusa, Sotusa; oświadcza się za św. Tomaszem przeciw Skotystom w sporze o nominalizm. Przedewszystkiem uwzględnia więc z nowszych logistów pisarzy jezuickich i zapewne z nich wiele korzysta.

Waszkiewicz Pocz. logiki 1830 str. 115. — Jankowski Rys logiki str. 191. — Tatar-kiewicz w Archiwum Komisji do badania list. fil. tom II cz. II (1926). — Bayle Thes. Philosoph. (w tomie IV jego dzieł. str. 152). — Rapin Reflexions sur la logique (Les Oeuvres 1709). — Hallam Introduction to the literature (1881) III Rozdz. 3. — Mecherz. Hist. wymowy II 321—3. — Struve Hist. logiki 1911 str. 182 (bliżej omawia). Na str. 186 mówi o rozpowszechnieniu tego dzieła i o uznaniu dla niego zagranicą. — Tenże w Archiv für Philosophie 1894 I str. 98. — Bieliński Uniw. wil. II 393.

Czartor. — Jagiell. — Ossol. (pars II) — Warsz. uniw.

— Toż... Societatis Jesv, S. Theologiae Doctoris, Selectis Disputationibus & quaestionibus illustrata, Et in duos Tomos distributa: In qua Quidam In Aristotelico Organo Vel Cognitiv Necessarium, vel obscuritate perplexum, tam clarè & perspicuè, quam solidè ac nervosè pertractatur. Cum Indice Rerum copioso. Ad Perillustrem ac Magnificum Dominum Dm Thomam Zamoyseium, &c. Oxonii, Excudebat J. L. Impensis H. Crypps, E. Forrest, & H. Curteyne. An. Dom. 1634. Cum privilegio. w 4ce, k. 8, str. 761 i 17 k. nlb. (Index).

Dedykacja autora Zamoyseium i approbatio jak przy wyd. z r. 1618 obejmuje 2 k. Indeksy 5 kart. Tytuł drugiej części jak w wyd. z r. 1618 (ale bez miejsca druku i drukarni). Anno Domini M.DC.XXXIV (1634). Wydanie to ozdobione wielu pięknymi winiętami i inicjałami.

Taine Hist. lit. angl. III 76 podaje, że Swiftowi w r. 1685 przy egzaminie kazano objaśniać Logikę Smigleckiego.

Bibl. Museum bryt. — Czartor.

— Logica disputationibus et quaestionibus illustrata. Oxonii 1638. w 4ce. Miał na sprzedaż Rosenthal 1886 (ale może to omyłka zam. 1658?).

— Logica... Oxonii 1658. w 4ce. Bibl. Museum bryt.

— Lvpieze Mártwe, Scryptu Márcina Gratiána Ministrá, teras swiežo nazwanego Protestacya, gdzie szczyptie Dysputacya wydana X. Márcina Smigleckiego D. Theologá Societatis Iesv. Gwoli Ministrowi y tym ktorzy Ministrá znáć chcá. Pokázane. Przez Iana Bialvskiego Auditora Theologiey w Aca-demiey Wileńskiey Societatis Iesu. Iudas Apost: in Epist: Cath: ver. 16. Hi sunt murmuratores querulosi, secundum desideria sua ambulantes, et os eorum loquitur superbiam. v. 17. Hi sunt qui segregant semetipsos, animales, Spiritum non habentes. Drukował Dániel Łęczycki. W Wilnie, Roku 1599. w 4ce, k. 24 nlb.

Na odwr. tytułu dwa wierszyki In Gratianum. Poczem: Lvpieze. Z iednego scripty teras swiežo nazwanego Protestacya. Do Czytelnika. (Tu barwny obraz przeciwnika: stąpa jako kur w ostrogach, odrapany knecht z wojny co tu i owdzie gołizną błyska, gracjań to wenecki co go z dzwonekami rysują). — O Protestacyi

Gerticha (bo tak nazywał się Gratian) ob. w tomie XVII 115.

Na k. Aij: Do Katolika. Poczem tekst podzielony na dwie części. W pierwszej zwalczą przedmowę do Protestacji; w drugiej podaje „Mirzwę albo wiecheć zebrań ministrowego“. Wykazuje mu 19 błędów. Polemika pełna inwektyw i obelg, ale oparta na dużej erudycji i prowadzona wedle formalnej logiki. Kończy: Zamknięcie do katolika, do ministra, wierszyki łacińskie (obelżywe).

Z powodu dosadnego, obelżywego tonu nie położył Sm. własnego nazwiska, lecz wydał ją pod imieniem ucznia. Jest to jednak niewątpliwie jego praca. — Ojciec mój zamieścił ją pod Białuskim w t. XIII str. 11 i tu podał pewne szczegóły (których nie powtarzam) oraz literaturę i biblijoteki.

— Nova Monstra Novi Arianismi. Sev Absvrdae Haereses à Nouis Arianis in Poloniam importatae. I. Duos Deos Christianis colendos esse. II. Christvm Semideum & Semidominum tota vita sua fuisse. III. Christvm esse Filium Dei Metaphoricum. IIII. Christvm pro peccatis nostris non satisfacisse, nec satisfacere potuisse. Refvtatae à P. Martino Smigleccio Societatis Iesv. S. Theologiae Doctore. Permissu Superiorum. Nissae Imprimebat Crispinus Scharffenberg. Anno M.DC.XII (1612). w 4ce, k. 4 nlb., str. 191 i k. 4 nlb.

Tytuł w ramach. Dedykacja autora Piotrowi Tylickiemu, biskupowi krak. obejmuje 2 karty. — Tu podnosi jego gorliwość przeciw Arjanom. Na samą wzmiankę o Rakowie biskup wzdryga się. Datuje: Crac. ad S. Barbaram.

Na k. 4: Candido lectori. Wymienia tu Socyna, J. Statoriusa, Smalciusa, Moskorzewskiego, których prace chce zblić.

Dzieło obejmuje 5 części i Appendix. W rozdziale wstępnym udowadnia, że Arjanie nie są chrześcijanami. Od str. 5 Pars I: De duobus Diis colendis. — Od str. 35: II. De Christo Semideo. — Od str. 85: III. De Filio Dei secundum Carnem et Metaphoricum (całe wypełnione polemiką z dziełem Socyna Refutatio Wajeki). — Od str. 137: IV. De Satisfactione Christi (jest to również drobiazgowa polemika z Socynem). Po str. 171 następuje 1 str. czysta, a następnie od str. 172 do 191: Appendix, in qua obiecta Moscorovii Ariani. refelluntur. Jest to polemika głównie w sprawie chrztu.

Na końcu: Index locorum S. Scrip. i Index rerum praecipuarum.

W odpowiedzi wydał Moskorzewski „Refutatio appendicis“ 1613 oraz Smalcius „Responsio“ w r. 1613. — Na to replikował Smiglecki „De Erroribus“ (1615) oraz „De Christo“. Na to odpowiadał Smalcius w „Refutatio“ oraz dziełem „De Christo“ (1616). Jocher 3520.

Chrept. — Czartor. — Czestw. — Dzików — Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwow.

— Nodus Gordius Sev De Vocatione Ministrorum Disputatio. In qua decem demonstrationibus ostenditur Ministros Euangelicos non esse veros verbi Dei & Sacramentorum ministros. A P. Martino Smigleccio Societatis Iesv, S. Theologiae Doctore. Superiorum permissu. Cracoviae, In Officina Andreae Petricouij Typographi Regij. Anno Domini, M.DC.IX (1609). w 4ce, k. 2 nlb., str. 77 i str. 3 nlb.

Na k. A, streszczenie dziesięciu demonstracji udowadniających, że ministrowie ewang. nie są legitymi ani też veri Christi ministri. Na str. 8 i dalszych polemizuje z Fil. Mornaesusa traktatem de Ecclesia. — Na str. 63 zwalczą Lutra sermonem foedissimum de matrimonio i inne jego prace. — Na str. 71 pisze, że podczas druku wpadła mu do rąk broszura anonimowa, in qua demonstrare nititur, ministeris evang. ministerii controversiam rite moveri non posse. Z tą polemizuje na str. 71—7. (Jest to praca Socyna, ale Smiglecki autora nie zna). Kończy: Ad Candidum lectorem... oras Index rerum na 3 str.

Dziełko to wywołało wrażenie. Świadcza o tem przedruki w Ingelstadiusie, Kolonji i Hildesheim oraz polemika, jaka się rozwinęła. Znam odpowiedzi: 1) pastora Bisendorfa z r. 1614 (Nodi Gordii resolutio); 2) Smalciusa (Notae), o czem wyżej str. 287; 3) Zaborowskiego z r. 1614, któremu odpowiadał niebawem Smiglecki obszernym dziełem pt. De notis ministrorum libri duo (ob. niżej); 4) Volkeliusa (Nodi dissolutio). I temu odpisał Smiglecki broszurą: Refutatio (1614); — 5) wreszcie Zygrowiusza, o czem zaraz niżej pod „Vana sine vir. ira“.

Jocher 4087 a. Czartor. — Dzików — Jagiell. — Krasinś. — Ossol. — Uniw. lwow.

— Toż... et sacramentorum ministros. A P. Martino Smigleccio Societatis Jesu, S. Theologiae Doctore. Permissu Superiorum. Ingolstadii, excudebat Andreas Angermarius Anno M.DC.XIII (1613). w 4ce, k. 1, str. 117.

Jocher 4087 b. Jagiell. — Warsz. uniw.

— Toż... et Sacramentorum ministros A P. Martino Smigleccio, Soc. Iesu, S. Theologiae Doctore. Hildesheimii Excudebat Ioannes Blanckenberg. Anno 1622. w 8ce, k. 2, str. 120. Ossol.

— Toż... Coloniae apud Antonium Boetzerum 1622. w 8ce.

— De Notis Ministrorum Libri Dvo. Oppositi Iacobi Zaborouii, in coetu Calvinistico Ministri, responsioni futili ad Nodum Gordium. Avctore Martino Smigleccio Soc: Iesv, SS. Theologiae Doctore. Cum gratia & priuilegio S. R. M. & facultate Maiorum. Cracoviae, Excudit Franciscus Caesarius impensa propria. Anno Domini, M.DC.XVII (1617). w 4ce, k. 6 nlb., str. 404.

Dedykacja autora Wawrzyńcowi Gebickiemu, arcybisk. gnieźn. Pisze, że po powrocie z Włoch otrzymał dziełko Zaborowskiego przeciw sobie wymierzone. Autor przepisał cytaty z Ojców Kość. z Mornaesusa, a już ten był famosus plagiarus. Mornaesusa zbił kardynał Peronius, jak to uznali komisarze Henr. IV, między którymi zasiadał Casaubonus. Dat. in Collegio tuo (Gemb.) archidioec. pridie Cal. Maii 1617. Poczem: Decem verorum Christi et eccl. ministrorum notae. Wymienia takich 10 prawdziwych oznak, po których można poznać ministrów bożych (missio, ordinatio, potestas remitt. peccata, offer. sacr., euchar. confic., sacr. administratio, in vera eccl. ministerium, verbi Dei integr., evang. fructif., miraculorum gloria).

Książka jest więc drugim, wielce zwiększonym opracowaniem tego samego tematu co „Nodus Gordius“ z r. 1609. Dzieli się na księgę I (18 rozdz.) i II (26 rozdz.). Ciągłe zwalczą Zaborowskiego (względnie naukę Lutra), wykazując mu nieznamość logiki oraz fałszywość w cytatach (te fałsze oznaczone na marg. literą F). Sam okazuje ogromną erudycję teologiczną i formalno-logiczną, zwiększoną zapewne przez studja włoskie.

Od str. 287 rzecz o tradycji i o niemożliwości opierania się na samem piśmie sw. Na str. 384: Miracula domestica in Poloniae Regno (o M. B. Częstochowskiej, o cudach w Lublinie, o Stan. Kostki cudach). Na str. 393—404 przedrukowuje ustęp z Civitas Dei św. Augustyna.

Egz. Bibl. Jag. był własnością Domus prof. Cracov. S. J. ad S. Barb.

Dopełnieniem tej pracy jest dalsza polemika z Zabor. pt. De ordinatione (ob. niżej). Jocher 4096.

Branic. — Chrept. — Dzików — Jagiell. — Ossol. — Uniw. lwow.

— Opisane Disputaciy Nowogrodzkiej. Którą miał X. Marcin Smiglecki Societatis Iesv, z Janem Licyniuszem Ministrem Nowokrzczeńskim: o Przedwiecznym Bóstwie Syná Bożego. 24 y 25 Ianuarij. W Roku 1594. Wydane Przez X. Woyciechá Zaiączkowskiego. W Wilnie, MDXCIII (1594). w 4ce, k. 4 nlb., str. 56.

Rozpoczyna: Do Czytelnika (niby od wydawcy). Pisz, że wydaje pismo drukiem na prośbę wielu zacnych ludzi, do czego przystąpiły pochwalni adwersarzew. Opisaniem tej dysputy zniósł (porównał) z pisaniem przeciwnej strony. X. Smiglecki zaraz po dysputacie upominał się, „aby wedle condicij obu stron pisanie zniezione było, co adwersarze ochotnie spełnili“. Licyniusz acz z trudnością swój skrypt z naszym pospołu czytał. Narzeka na sztuki i fortele przy disputacjach i wlicza te sztuki (ważne dla techniki dysput XVI w.). Takci robili w Poznaniu Krotonjusz; w Lublinie Czechowicz, Niemoj, Satorjusz; w Lewartowie Calisius; w Plocku Budny z Domanowskim; w Nowogrodku Licyniusz. Moderatorami byli ze strony Jez.: J. Pac i And. Zawisza — ze strony Licyniusa Baz. Zienkiewicz i Mokłok. (Mokłowski?).

Od k. A: Opisane disputaciy... z dnia 24 y 25 Jan. 1594. Zaczyna ją Smiglecki o przedw. Bóstwie Chrystusa. Posłał przeciwnikowi poprzednio 3 argumenty, około których dyskusja się toczy. — Po tej dysputacie posłał mu drugiego dnia (25 Jan.) artykuł na dysputację przyszłą, a znowu Licyniusz przedstawia 3 argumenty. „Po dysputaciy wielu dziękowało X. Marciniowi przyznając mu zwycięstwo“. Chwała Bogu w Trójcy jedynemu.

Wydawca X. Zajączkowski opat wagrow. nie może uchodzić za autora, bo niewątpliwie spisał dysputę sam Smiglecki.

Licyniusz odbył później jakąś drugą dysputę z Jezuitami, o której mówi Węgierski Slav. str. 147. — Porównaj pod Mikołajewski (XXII s. 378) opis dysputy tegoż z r. 1599. Może to Węgierski pomieślał z dysputą Mikołajowskiego?

Ob. Satorius (Odpowiedź na xiegi) oraz niżej: Verbum caro factum (1613).

Maciej. III 364. — Wizerunki, Poczet nowy T. II. — Jocher 3508 a. — Wierzbowski II 1793.

Chrept. — Czaps. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Kórnik — Krasin. — Warsz. uniw. — Wileń. synod.

— De Ordinatione Sacerdotum in Ecclesia Romana. Adversus Iacobum Zaborouij Caluiniani Ministri Disserta-

tionem. Avctore R. P. Martino Smigleccio Societatis Iesv, Sacrae Theologiae Doctore. Cracoviae In Officina Typographica Francisci Cesarij. Anno Domini M.DC.XVII (1617). w 4ce, str. 48.

Dedykacja autora Wacławowi Leszczyńskiemu, kasztelanowi kaliskiemu, datow. Calisij ex coll. Carnoviano 1 Junij 1617. Przechodzi kolejno ośm argumentów przeciwnika. Poczem od str. 24: Argumenta contra primatum Petri. Contra primatum Papae (10 arg.). Fabula de velo ab Epiphania conscisso in quo pictura Christi... continebatur. Fabula de foemina Papa. Wreszcie powołuje się na swą pracę De notis.

Na str. 43 broni Bellarmina. Pismo Zaborowskiego nosi tytuł: De missione sacerdotum (1615).

Wiszn. IX 105. — Jocher 7320.

Dzikow. katalog z datą 1616.

Branic. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Ossol.

— Polityka boża (przedr. 1645?).

Takie jego dzieło wymienia przywilej drukarski z r. 1645 — ob. Wierzbowski Mater. II str. 75. — Najbliższym tej daty jest przedruk „O lichwie“ z r. 1641. Ale może to chodzi o „Przestrogi“?

— Przestrogi Do Svmnienia Należące Od iednego Miłośnika Oyczyny wydane, Dla informaciy potrzebney P. P. Kátholikom ná Elekcya zgromádzonym, y drugim ktorzy liberam vocem máia, na Trybunałach Seymikách, y Seymách. Zá Pozwoleniem Vrządu Duchownego Roku Páńskiego 1632. w 4ce, k. 38 nlb.

Na końcu: Index Przestrog.

Jest ich osiem. I. broni sądownictwa duchownego. — II. De iudicio composito na Tribunałach. — III. O darowiznach ad pias causas. — IV. O pożytku Rzecz. z dóbr które duchowni trzymają (w Polsce w większem poszanowaniu są nie-rządnicie niż duchowni, a również zbory mogą dobra nabywać). — V. O niepotrzebnej bojaźni, aby duchowni dóbr szlach. nie posiadli. — VI. O powinności tych którzy vocem liberam mają, na ten czas kiedy się co mówi albo stanowi, co się bez grzechu stanowić nie może. — VII. O opatrzeniu duchownych. — VIII. O szkołach S. J. w Krakowie. (Tu walczy z Akad. krak. o monopol szkolny. Akademicy nie chcą konkordji. Padł w Rzymie dekret przeciw nim. Legat przyjechałszy w r. 1630 kazał to z ambon publikować).

Na k. E, wychwała Jana Zamoj., H. Gosłomskiego, K. Chodkiewicza, L. Sapiebę,

Al. Gosiewskiego, Krz. Radziwiłła, jako miłośników ojczyzny, co ją majątnością swą wspierali.

Dziękło to ma być pióra Smigleckiego, jak podaje Wielewicki? Ale autor niepodpisany. Całe oparte na odczytaniu w literaturze średniowiecznej, w glosatorach, w pisarzach jeznickich (Felinus, Maynorius, Covaruvias, Zabarella). Mało kto z ówczesnych polskich jezuitów rozporządzał takim skarbcem erudycji. Z tego względu autorstwo Śm. jest prawdopodobne. Ale są także względy przemawiające przeciw. Smiglecki umarł r. 1619, a dzieło wydano r. 1632. Co więcej, są w nim ustępy — jak np. cały VIII rozdział — tak wybitnie związane z r. 1630 (walka Akademji), że ich Smiglecki nie mógł pisać. Na k. E pisze o Krz. Radz. jako o teraźniejszym hetmanie polnym lit., co zgadza się z datą 1632, ale nie z autorstwem Smigł. Gdyby więc nawet przyjął jego autorstwo, to trzeba by dodać, że manuskrypt pozostawiony przez niego uległ przeróbkom w r. 1632.

Podobną tendencją okazuje w niemal współczesnej swej pracy M. Smogulecki (ob.).

Maciej. Piśm. III 138 powiada, że wyszło trzy razy w jednym roku, co błędne. — Mówi, że je oglądał w Medyce i Bibl. okręg. nauk. Warsz. Nazwiska autora nie znał.

Jocher 4331. — Siarcz. II 202.

Branic. — Dzików — Jagiell. — Ossol. — Warsz. uniw. — Wileńs. — Zielińs.

— Toż... Roku Pańskiego 1632. w 8ce, k. nlb. 59 (sygn. H₃) i k. 1 czysta.

Choć pozostawiono datę 1632, jest to przedruk XVIII wieku (1762 r.). Ma być też inne odbicie liczące 60 k., ale go nie znam, widocznie policzono ostatnią kartę czystą jako 60ą. W tym przedruku opuszczono jednak przestrogi ósmą (o szkołach S. J.) jako już wtedy nieaktualną. Przyczyny przedruku należy zapewne szukać w walkach z dysyd. z r. 1761.

Akad. — Warsz. uniw. — Zieliń.

— [Toż p. t.:] Uwagi Potrzebne do przestrogi Svmnienia Wiernym Chrystusowym wszelakiego dostojenstwa, Urzędu y Stanu zwłaszcza do rad publicznych y do sądów należącym. [Na końcu:] w Wilnie w Drukarni J. K. M. y Rzeczypospolitey Scholarum Piarum. R. P. 1765. w 8ce, str. 53, 1 str. nlb. i 1 str. (Errata).

Bez osobn. tytułu. — Jest to przeróbka skrócona.

Maciej III 158 — Jocher 4330.

Jagiell.

— Refvtatio Vanae Dissolutionis Nodi Gordii De Vocatione Ministrorum, A Ioanne Volkelio Ministro Arriano tentatae. Authore R. P. Martino Smigleccio Societatis Iesv, S. Th. Doctore. Cracoviae. In Officina Andreae Petricouij, S. R. M. Typogr. Anno Domini, 1614. w 4ce, str. 126.

Dedykacja autora Joanni Kucborski, nominato episcopo Culmensi et Pomesaniae z datą 19 April. 1614. Tu pisze, że sami jedni Arjanie pozbawiają swoich kapłanów odznak et sic despectos reddunt. Na czele: Index Capitum (na str. 5—6). Rzecz dzieli się na XXI rozdz. (ale w tekście rozdział X powtarza się przez omyłkę).

Polemika z Volkelem (a więc z Arjanami) idzie do str. 45. Od str. 45 (w rozdz. IX—XX) przeprowadza na nowo dowód, iż jego „demonstrationes decem“ były słuszne. Rozdział XX (XXI) o mniemanych cudach, zdziałanych przez ministrów. Na str. 125 Ad Lectorem, gdzie przytacza list króla franc. Henryka IV z r. 1600 ad ducem Espernon de successu disputationis cum Plessaeo.

Był to kalwinista. Został przekonany o 50 fałszywych cytacyj, przytoczonych w swoich dziełach.

Jocher 4088.

Branic. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Ossol.

— Vana Sine Viribus Ira Ministrorum Evangelicorum, Sev, Refvtatio Vani Civisdam Epichirematis Missionem Ministrorum Euangelicorum propugnantis. Authore, P. Martino Smigleccio, Societatis Iesu. S. Theologiae Doctore. Opus nunc primum in lucem editum. (Tu godło Jezuitów: IHS). Coloniae, Apud Antonium Boëtzerum 1611. Permissu Superiorum. w 12ce, str. 235.

Jest to polemika z dziełem Zygrowiusza Epichirima abo Dowód (1609).

Bywa też podawana z datą 1612.

Na czele przedmowa: Candido Lectori, poczem: Summa Capitum. Rzecz dzieli się na 15 rozdziałów.

Rozpoczyna od wykazania, iż Luter i Zwingli mieli misję od diabła. Nie mieli misji nadzwyczajnej od Boga, boby taką musiały utwierdzać cuda. Zwalcza zarzut poganizmu kościoła katol., taksamo judaizmu (str. 186). Wreszcie broni instytucji papieża. Z pisma ministra cytuje ciągle ustępy. Nazwisko przeciwnika nie wymienione.

Na str. 139 porusza słynną sprawę utopienia w Nilu w r. 1586, o czem obacz wyżej

pod Skarga (str. 168). Pozatem niema do spraw polskich aluzyj.

Egz. bibl. Jag. był poprzednio własnością domu prof. apud S. Barb.

Joher II 3200 i 4057 (z tytułem „Refutatio“). Jagiell. — Ossol.

— Verbym Caro Factvm Sev De Diuina Verbi incarnati Natvra. Ex primo Euangelij S. Ioannis Capite Aduersus nouorum Arianorum errores Disputatio. P. Martini Smigleceij Societatis Iesv S. Theologiae Doctoris. Permissu Superiorum. Cracoviae, In Officina Andree Petricouij, S. R. M. Typ. Anno Domini, 1613, w 4ce, k. 4 nlb. i str. 142.

Dedykacja autora Janowi z Górki Roszkowskiemu, kasztelanowi poznańskiemu z datą: In Collegio Karnkouiano Calissiensis Societatis Iesv 19. Maji. 1613.

Rozpoczyna tekst łaciński pierwszych 14 wersetów ewang. św. Jana. — Sama rzecz podzielona na 28 rozdziałów.

Na str. 4 polemika z Moskorzewskim. Na str. 10 powołuje się na Merc. Trismegista i Platona. Na str. 33 i nast. atakuje Socyna. (Głównie cytuje jego Refutationem Wujeci et Bellarmini). Na str. 55 i nast. polemika ze Statorusem. Na str. 118 o wykładni Jana Liciniusia in disputatione nostra Novogrodensi. Smalciusa nie wymienia; widocznie nie zna jego pismka: Auslegung (1611). Na str. 142: Ad Arianos, gdzie wzywa ich aby się nawrócili.

Joher 3524.

Akad. — Chrept. — Czartor. — Daików — Jag. — Krasiańs. — Ossol. — Uniw. lwow.

— Zachariae Prophetae Pro Christi Divinitate Illustre Testimonium Adversus Favsti Socini Anabaptistae cauillationes propugnatum. Auctore R. P. Martino Smigleccio Societatis Iesv S. Theologiae Doctore & Professore in Academia Vilnensi S. J. Vilnae In Officina Academica Societatis Iesv Christophorus Patro, Anno Domini M.D.XCVI (1596). w 4ce, k. tyt., str. 35, str. 2 nlb. i 1 czysta.

Tytuł w ramce.

Na odwr. k. tyt. Zachariae vaticinium de Ecclesiae amplitudine.

Jest to polemika z Socyna zapatrywaniam wyrażonem w Refutatio Wujeci str. 193. Przeciwstawia mu katolicką interpretację tekstu. Na 2 ostatnich stronach: Ad Lectorem, w której zapowiada dalszą polemikę z Socynem i uważa go za godnego kłatwy. Tą dalszą polemiką jest dzieło: „Nova Monstra“.

Ob. Smalcius (De Christi 1616), który na to odpowiada.

W egz. Kórnickim przypis ręką autora Stan. Ostrowski, abb. przemet.

Joher II 3510. — Wierzb. I 634.

Czartor. — Jagiell. — Kórnik — Ossol. — Warsz. uniw.

— ob. Bal (1617) — Białuski Jan (Łupieze martwe 1599) — Bissendorf Johann (1614) — Donnerus Johannes (1614) — Gracyan Marcin (1599) — Mikołajewski Daniel (1599) — Moskorzewski Hieronim (1613) — Opisanie (1594) — Reuchlin Andreas (1614) — Ruar (Epistolae) — Smalcius Valentinus (De Christo vero 1616, Examinatio centum errorum 1615, Notae in libellum 1614, Refutatio libelli 1614, Refutatio duorum librorum 1616 i Responsio ad librum 1613) — Statorius Piotr (Odpowiedź) — Volkelius Jan — Wołłowicz Paweł (Dysputacya wileńska 1599) — Vossius (Resp. 1618) — Zaborowski Jakób (De Missione 1615) — Zagiel (Censura 1600) — Zajączkowski Wojciech — Zygrowiusz (1609).

Kraszewski Wilno IV 148 i 142 przypisuje mu błędnie dziełka: 1) Proca na ministry 1600 (ob. Marcin z Klecka) oraz 2) Synod Brzeski 1597 (ob. Skarga). — Za Kraszewskim poszli inni (Joher, Wiszniewski). Chodynicki III 134 i nast. — Chłędowski Spis 70. — Siarczyński Obraz II 201. — Pruszcż Forteca 1737. 243. — Wiszn. VI str. 90 i IX 102—105, 328. — Łukaszewicz Piśm. str. 33; Kośc. br. Caea. w W. P. 181 i 2; Histor. szkół IV 82. — Kraszewski Wilno IV 34, 58, 148. — Brown Bibl. pis. — Przyjaciół ludu 1834. R. I 120. — Maciejowski Polska I 372—6; Piśmien. pols. III 138, 442. — Biernacki w Bibl. warsz. 1857. T. 68 str. 420. — Rzepnicki Vitae praesul. I 153. — Chodyński Adam w Enc. Org. XXIII 712. — Ks. Zaremba w Enc. kośc. XXVI s. 24. — Załęski Jezuiti I. — Archiwum Zamoj. II (o Marcynie i Mikołaju Śmigł.). — Grabowski Liter. arj. 1908 str. 169, 290. — Tenże Skarga str. 646 i 618. — Bieliński Uniw. wil. II i III. — Wielewicki Diarium III 241 (wylicza jego dzieła). — Lempicki Działalność J. Zamojsk. 1922 str. 63. — Struve l. c. str. 185 (tu o jego życiu). — Korbut I 224.

Smigurzt Na wesole zmartwychwstanie Pańskie przez Baż. D. Nauk y phil. Bak. napisana na r. p. 1624. w 4ce, ark. 1.

Przypis Łukaszowi Sznukowi mieszczaninowi i kupcowi krak. — Zaczyna się: Dzień to jest przენajświętszy, po wżem świecie sławny...

Maciej. Piśm. pol. III str. 116 (nie podaje biblioteki).

Ob. Brückner Mitologia 1917.

— ob. Grochowski Stanisław (1607, 1609) — Mijakowski Jacynt (1638) — Rakowski Stan. (1643).

Smiscovius ob. Śmieszkwic.

SMITH Tomasz (I). Voyage and Entertainment in Russia. With the tragicall ends of two Emperors, and one Emprise, within one Moneth during his there. And the miraculous preservation of the now reigning Emperor, esteemed dead for 18 years. Printed in London, Nathanyell Butter, 1605. w 4ce.

— ob. Stow Jon (1615).

SMITH Tomasz (II). Collectanea de Cyrillo Lucaris, patriarcha Constantinopol. Quibus accessere de veteris graecae ecclesiae hymnis commentationes duae. Londini 1707. w 8ce.

— De graecae ecclesiae hodierno statu epistola. Oxonii 1676. w 8ce.

— Toż... Londini 1678. w 8ce.

— Toż... Trajecti ad Rhenum 1698. w 8ce.

— Miscellanea de graeca ecclesia. Londini impensis Sam. Smith. (T. I—II). 1686—90. w 8ce, str. 198.

Jest tu o Unji 1596.

— Opuscula ex itinere ipsius turcico praecipue enata, sive septem Asiae ecclesiarum notitia. Epistola de statu hodierno ecclesiae graecae nec non inscriptiones graecae Palmyrenorum. Rotterdami 1716. w 8ce.

— Vitae quorundam eruditissimorum et illustrium virorum. Londini apud Dawid Mortier 1707. w 4ce, str. 102.

Tu o czarnoksiężniku Dee.

SMOGIUS Franciszek z Bodzęcina. Commendatio lectionis in Pharsaliam Lucani... (Crac., M. Scharffenberg, 1546). w 8ce, 1 kartka.

Jest to wierszyk Smogiusa, który brzmi: Francisca Smo. Ma. ad ingenuum auditorum. Qui cupis Emathias ingentes nocere clades, fatalis Romę noxia damna

simul Lucani doctum Quęstoris volue poema, Nobili quo possis nomen habere tuum, Id tibi si pinguis vetuit didicisse Minerua, Eruet obscurum Smogius ipse cito. Proderit hoc olim tibi si versaberis summis In rebus, siquidem te decus omne manet. Et tua fama breui toto volitabit in orbe Virtutis referet signa stupenda tuę. Idem prelecturus Lucani Pharsalia in lectorio Socratis hora...

Piekarski w Silva Rerum 1927 nr. 1 pisze o tej karcie: „Zachowała się w Bibliotece Jagiellońskiej, naklejona na ostatniej karcie verso paryskiego wydania Farsalji Lukana (Paris, Jodocus Badius Ascensius imp. Io. Petit, 1506). Egzemplarz, oprawiony w deski obciążone do połowy skórą tłoczoną radełkiem o znanych motywach: popiersi czterech ewangelistów (z datą 1540) i postaci kobiecych (Fortitudo, Iustitia, Lucretia), opatrzono na przedniej okładce wyciętym napisem, który zdradza właściciela, datę oprawy i, dodajmy, miejsce jej wykonania: Kraków: Lucani Pharsalia IDXLVI Franciscus Bodzucinię. Mamy przeto przed sobą podęczny egzemplarz Smogiusa“.

Piekarski przytacza z tegoż egz. kilka glos polskich oraz początek wykładu Smogiusa — i pisze: „Nie był nowością sposób ogłoszenia zapowiedzi wykładów o charakterze reklamowym bywały i przedtem na krakowskim Uniwersytecie w użyciu. Coprawda zachowało się ich nazbyt mało. Znany na razie tylko dwie Konrada Celtęsa: jedną wierszem, niedatowaną, doszła nas wśród epigramatów poety (Lib. I. 18); drugą prozą, z 1489 r., zachowaną w rękopisie Bibl. Publ. w Petersburgu (por. X. J. Fijałek Wykład K. Celtęsa w Rozpr. Wzd. Filolog. Akad. Um. 1898. XXIX i K. Morawski Historia Uniw. Jagiellońskiego. 1900. II. 187—188). Nowość istotną stanowi chyba tylko fakt wyłączenia zapowiedzi wykładu. Sposób ten stosowano szczególnie często w XV stul. na Uniwersytecie w Lipsku. Drukowane ogłoszenia prelekcji miały tam wszakże równocześnie charakter księgarskiej reklamy dzieł, które stanowiły przedmiot zapowiedzianego wykładu“.

Smogorzewski Jan Władysław ob. Fasciszewski Stan. Franc. (1670).

SMOGORZEWSKI Jason Junosza, arcybiskup połocki i metropol. († 1789). List Pasterski J. W. Arcybiskupa Połockiego Do Całey Jego Dyecezyi Przewidywano Króloboycezy szkaradzie Wydany dnia 27. Mca List. w R. 1771. (B. w. m. dr.). w 8ce, k. tyt., str. 47.

Opisuje zamach i nawiązuje do tego uwagi o poszanowaniu monarchy. Potępia naukę o zabijaniu tyranów, powołując się na sobór w Konstancji (sessia 51). — Na końcu kontrasygnata M. Stodkiewicza, sędzkiego arcyb. Akad. — Kijów.

— List Jasona Junoszy Smogorzewskiego arcyb. Kijow... datowany d. 18 Stycznia 1783. 1 ark. rozl. Krasin.

— List Pasterski Jasona Junoszy Smogorzewskiego arcyb. Kijows... datowany w Radomyślu 20 Augusta 1785 r. fol., 1 ark. rozl. Krasin.

— Przełożenie Sprawy Jaśnie Wielmożnego Imci Xiędza Smogorzewskiego Arcybiskupa Metropolity Kiiowskiego i C. R. z Pozostałą Wdową y Sukcesorami niegdy W. Gałęckiego Sędzkiego Ziemskiego Owruckiego w czasie Seymu Roku 1782 okazane. fol., str. 11.

Bez osobnego tytułu.

Ob. tom XVII 17.

A. Wolański.

(Smogorzewski Jason Junosza). Carmen, quo... domino Iasoni Iunosza Smogorzewski... archiepiscopo Polocensi... gratum animum clerici suae diaeceseos in collegio pontificio Vilnensi ad diem festam divinissimi indigetis sui probaverunt. (Bez wyr. m.) 1777. w 4ce, kart 4. Wilno.

— Ode... domino Iasoni Iunosza Smogorzewski Archiepiscopo Polocensi... Basiliano Vilnensi decantata. Vilnae 1780. w 4ce, str. 8.

Po łacinie i po polsku.

Wilno.

— ob. Annexa do relacji o buntach (1790) — Gałęcka Agata (1782) — Gałęcki (Projekt 1782) — Koronczewski (Teologia 1779) — Relacja deputacji (1790) — Ritus (1781) — Saint Real (1782) — Szczerowski (Hasło 1780).

J. Bartoszewicz Szkic dziejów kości. 1880. — Stebelski Chronologia 1782. — Trudy Komiteta dla ist. podolskiej ep. III (1887). — Likowski Dzieje unii oraz Rokowania popr. unię 1886. — Enc. kości. XXVI. 27.

SMOGORZEWSKI Petrus, Franciszkanin. Tessera Prima Sacerdotis Magni, Tetragrammaton Svb Qvo, velut Sub Typo et Symbolo Proprio singularia sacratissimi ac gloriosissimi nominis Jesv Sacerdotis ac Pontificis supremi mysteria et encomia lucidissime et luculentissime reserantur. Authore, A. V.

P. Petro Smogorzewski, Ordinis Seraphici S. Francisci, Fr. Min. de Observantia, eiusdem instituti S. T. Professore. Cum permissu Superiorum. Cracoviae, In Officina Typographica Francisci Cesarij, Anno Domini, M.DC.XXII (1622). w 4ce, k. 4, str. 32.

Ded. Jerzemu Zebrzydowskiemu Supremo Ensifero. Proza; przytoczone wiersze po grecku i po łacinie.

Jagiell. — Warsz. uniw.

— ob. Bernardinus Samboriensis (Assertiones 1611).

Smogorzewski Vladislaus ob. Fasciszewski Stan. Franc. (1670).

Smogulecka (Smogolecka) Anna ob. Lisiecki X. Mateusz (1662).

Smogulecka Ewa ob. Pigłowski Wojc. (1650).

Smogulecka Teresa Constantia ob. Haryszewski Stan. Ig. (1648).

Smogulecki (Smogolecki) Andreas ob. Grzymułtowski Krzysztof (Disputatio 1638) — Szoldrski Andr. (Gratulationes 1636) — Zabiński Stan. (Gratulationes 1636).

Smogulecki Jan Olbracht ob. Pigłowski Wojc. (Kaz. pogrzeb. 1650) — Rudnicki Szymon (1621).

SMOGULECKI (Smogolecki) Jan Mikołaj († 1656), syn Macieja. Sol Illustratus Ac Propugnatus Ab Illustri ac Generoso Domino, Domino Joanne Nicolao A Smogvlecz Smogvlecki, &c. Maioris Congregationis Academicae Friburgi Brisgoiae Praefecto, Mathematicarum Scientiarum, atque Philosophiae Studioso. In Catholica Et Archiducali Academia Friburgo-Brisgoia. Praeside Georgio Schönberger, Societatis Iesv, Matheseos Professore Ordinario. In Sole posuit Tabernaculum suum. Ps. 18. Friburgi Brisgoiae, Excudebat Theodorus Meyer. Anno à Christo nato M.DC.XXVI (1626). w 4ce, k. 3 nlb., str. 125, str. 1 nlb. i k. 3 nlb.

Na odwr. k. tyt.: Frater Imperatoris Ferdinandi I. Patrvs Archidvcis Caroli, Patrvs Magnvs Leopoldi, Carolus V. Catholicos Catholicis Exercitibus Insecutus, Magnvs Avstriacae Gentis Iosve solem stitit, pvgnavit, vicit.

Dedycacja autora Leopoldo, archiduci Avstriae, duci Burgundiae etc., datow. z Fry-

burga. Poczem: Disp. astr. de sole planetarum principe (z licznymi rysunkami astronom.). Tez swoich broni powagą głównie teologów, a mniej astronomów. Na str. 74 wspomina Kopernika i Tychona Brahego. — Na str. 126: Errata. Poczem na ostatnich trzech kartach wiersze z tytułem: Aquila Oculata Ex Qva Illvstri Ac Generoso Domino, D. Ioanni Nicolao A Smogvlecz Smogvlecki, Praefecto Svo Vigilantissimo, Benefactori Mvnicentissimo, Sodali Longe Amantissimo, Certaminis De Sole Felix Avspicivm Svmpsit Maior Congregatio Academica B. Virginis Mariae, Friburgi Brisgoiae. Pod wierszami podpisani Nicolaus i Ioannes Tarlo à Szczekarzewice Castellani Lublinc. i Valentinus German à Witten, Can. Gulstadien. ejusdemq; Director.

Żebrawski Bibl. mat. str. 256.

Miał na sprzedaż antykw. Iгла w r. 1929 i cenil 120 zł. Akad. — Kórnik.

— ob. Jonini (XVIII, 611) — Kanon (1643) — Rozdrażewski Hyacinthus (1623) — Rudnicki Szymon (1621) — Sarbiewski.

Juszyński II 194. — Siarczyński Obraz II 203. — Święcki Hist. pam. II 112. — X. Brown Bibl. pisarzy S. J. 385. — Sobieszczański w Encykl. pow. Org. XXIII 721 i 22. — Zubowski Zebrany wiersz 1786 I s. 16—44. — Niesiec. IV 142. — Korbut Lit. I 164.

O jego „Mappa mundi elliptica“ ob. Couplet Filip Catalogus patrum S. J. (1686). Tu nazwany jest Smoglenski. — Czasop. Ossol. 1830. II. str. 72.

O jego odach wydanych w Rzymie 1629 ob. pod Jonini Gilbert (1629) — Kanon Andreas (1643) — Sarbiewski M. K. (wyd. Bohomolec 1769). — Bohomolec niesłusznie przyznał je Sarbiewskiemu, a Syrokomla je przetłumaczył.

W r. 1646, jako Jeźnita, udał się w charakterze misjonarza do Chin. O jego działalności misyjnej pisze ks. Edward Kosibowicz w „Przeglądzie powz.“ za luty 1929. Działalność jego w latach 1646—1656 obejmowała Nanking, Fukien, Pekin, Kanton, wyspę Hai-Nan. Od czasów jezuitów O. Ricci, twórcy nowej metody apostołskiej w Chinach, kładziono wielki nacisk na to, by każdy misjonarz tamtejszy posiadał wykształcenie w zakresie nauk ścisłych, gdyż na terenie naukowych dysput następował najłatwiejszy kontakt misjonarza z wykształconą klasą chińskiego społeczeństwa. Smogulecki celował w matematyce i w astronomii. W czasie pobytu w Nankingu wykładał też Chińczykom matematykę i zaprzyjaźnił się między innymi z uczonym Lie Fongt-Su, który, korzystając z wykładow polskiego misjonarza

i przyswoiwszy sobie zasadnicze problemy europejskiej matematyki i astronomii, ogłosił następnie w języku chińskim pod nazwiskiem swego mistrza dwa dzieła astronomiczne, z których pierwsze jest krótkim traktatem o obliczaniu zaćmień według metody europejskiej. Zastosowano w tym dziele po raz pierwszy w Chinach rachunek logarytmowy. Użycie nazwiska polskiego misjonarza miało służyć do podniesienia powagi wydanej przez Chińczyka rozprawy. Echa uczoności Mikołaja Smoguleckiego dotarły do Pekinu i spowodowały wezwanie go do stolicy przez cesarza Szi-Tsu, mandżura, któremu uległa ostatecznie dawna dynastia Ming i jej stronnicy. Otrzymałszy żelazny list od cesarza, ruszył w podróż do Mandżurji. Przewedrował cały szereg prowincji. Mandaryni otaczali go specjalną opieką, a składając mu wizyty, oddawali część obrazowi Chrystusa, który wisiał w mieszkaniu misjonarza. O Smogulecki zmarł wskutek nagłej choroby, w domu pewnego mandaryna w Czankingu d. 17. września 1656 r. — Należy zauważyć, że równocześnie bawił w Chinach inny misjonarz polski Michał Boym (ob.).

Smogulecki kościół ob. Marczewski Jan (1770).

SMOGOLECKI (Smogolecki) Maciej, starosta bydgoski († 1617). O Exorbitancjach Stanv Dvchownego, Ktore W Tym Wiekv Niektorzy Ich Mose PP. Swieccy, Stanowi Duchownemu zádaia. Zdanie zacney pamięci Jego Mości Pána Mácieia Smogoleckiego, Stárosty Bydgoskiego, ieszcze zá żywótá, do réku Iego Mości X. Arcybiskupa Gnieźnienského Wawrzyncá Gembickiego podáne. W Kaliszv, W Drukárniey Woyciechá Gedeliuszá. Drukárszá I. M. X. Arcybiskupa G. Roku Páńskiego. 1619. w 4ce, k. t., str. 116.

W przedmowie „Drukarza do Czytelnika“ (2 k.) drukarz (a raczej wydawca jakiś duchowny) chwala autora, że był biegły w prawie koron., cesarskiem (rzym.) i kośc. oraz w teologii. Broni kościoła-matki. Poddał książkę pod cenzurę Wawrz. Gembickiego, a ten kazał ją drukować mimo wcześniejszego zgonu autora. — Na odwr. Rejestr rzeczy.

Dzieli się na 14 rozdziałów: O annatach (do str. 35), o łączeniu biskupstw z opactwami, o forum duch., o darowiznach dóbr duch., o kupowaniu dóbr przez duch., o pensjach, o elekcjach, o chowaniu dzieci szlach. w klasztorach, o ekskomunikacjach i jurzd. duch., o ważności konst. 1607, o preskrypcjach, o dziesięcinach, o solty-

sach. Stara się więc objąć całość żalów podnoszonych przez oraz na duchowieństwo. Uderza brak „stacyi“, które niebawem staną się tak popularnym tematem. Cała książka jest istotnie przeżycona erudycją prawniczą i historyczną. Autor uzasadnia każdy swój pogląd z konstytucji polskich lub z kanonów. Cytuje konst. XVI wieku — oraz średniowieczne przywileje (str. 110). Cytuje uchwały koncilijów (str. 14) i synody polskie (str. 46). Zna prawo rzymskie (Ulpian). Powołuje się często na Długosza (str. 5), Kromera (str. 39), statut Łaskiego (str. 101), Przyłuskiego (str. 114), Herburtę. Zna i cytuje z literatury obcej Molinosa (str. 26), a z naszej Modrzewskiego („ewangelika sławnego“ str. 24).

Na str. 104 przytacza anegdotę o przybyciu Commendoniego. — Na str. 35 broni X. arc. lwowskiego dzisiejszego i bisk. wendeńskiego w sprawie opactw. — Na str. 50 kreśli niedostatki sądownictwa świeckiego a wychwala szybkość i porządek sądów duchownych. — Na str. 51 o łatwości wyjazdu do Włoch i o bezp. jakie tam panuje. — Na str. 74 rozbiera skargi na to, że opaci szkół nie trzymają i tłumaczy tego przyczyny (klaszatory stoją pustką, mnisi z Niemiec nie przybywają). — Na str. 90 o różnych heretykach a zwłaszcza Anabaptistach, u których wedle leges Platonis żony et omnia communia. (Mówi, że najbardziej opanowała herezja miasta). — Na str. 86 ciekawa informacja o komisji powołanej dla interpretacji wyrażenia „res mere saecularis“ (Niemojewski, Maciejowski itd.). — Na str. 109 broni zdania, że duchowni są wolni od wysyłania żołtysów na wojnę, a Przył. dzieło uważa za zarażone jadem heretyckim. — Konst. z r. 1607 uważa za nieobowiązującą, bo się na nią duchowieństwo nie godzi, a obowiązuje zasada „nic bez o nas“ (temu poświęca dłuższy wywód). Dziełko ma więc znaczenie jako okaz literatury prawniczo-politycznej w sprawie stos. państwa i kościoła z tendencją kościelną.

Maciej. Piśmien. oraz Polska I 376.

Czartor. — Dzików — Eug. Barwiń. — Krasiń. — Ossol.

— O Exorbitanciach Ktore W Tym Wieku Niektórzy Ich Mość PP. Swieccy Nowi Politycy Stanowi Dvchownemv Zadaia. Zdanie słáhcicá Stárożytnego. W Kaliszu, W Drukárniey Woyciechá Gedeliuszá. Druk. I. M. Arcybiskupá Gn. Roku 1619. w 4ce, k. 2 nlb., str. 116.

Tytuł podobnie jak i w poprzednim wydaniu w ozdobnych ramkach.

Na odwr. k. tyt. herb Gembickiego „Nałęcz“ otoczony ozdobnymi ramkami. Na drugoj

karcie dedykacja Gedeliusza Wawrzyńcowi Gembickiemu, arcybiskupowi gnieźnieńskiemu. Píše w niej Gedeliusz: „Rozzerwano egzemplarze wszystkie w krotkim czasie, y pilno się o drugich, ktorých iná nie stawało, pytano. Za czym ia ktorym do pierwszego druku hoynością Wm. mego M. P. y dobrodziejia ratowany był, ábyna szluszemu ludzi graczanych żądaniu wedle siły swey wygodził, znowam też książkę nową pilnościá do druku podał“. Poza tytułem i dedykacją wszystko to samo, co w wydaniu pierwszym. Czartor.

— O Exorbitanciach Ktore vv tym wieku niektórzy Ich Mość Panovvie Svviety, zádaiá. Pismo Zacney pámiéci Jego Máci Páná Mácieiá Smoguleckiego, Stárosty Bydgoskiego. Teraz nowo przedrukowane. W Kaliszu, W Drukárniey Woyciechá Gedeliuszá, Typográphá J. M. X. Arcybiskupá Gnieźnien. Roku Pánskiego 1622. w 4ce, str. 116.

Czartor. — Ossol.

— O Exorbitancyach. Ktore w tym wieku, niektórzy Ich Mość PP. Swieccy, Nowi Politycy, Stánowi Dvchownemv, zádaiá. Zdanie zacney pámiéci Jego Máci Páná, Macieia Smogoleckiego, Stárosty Bydgoskiego: Jeszcza zá żywotá, do rękú Jego Mości X. Arcybiskupá Gnieźnieńskiego, Wáwrzyńca Gembickiego, podáne. W Krakowie, w Drukárni Andrzejá Piórkowczyká, I. K. M. Typogr. Roku Pánskiego, 1632. w 4ce, k. tyt., str. 99 i 1 str. czysta.

Na odwr. k. tyt. Registrz rzczy w tej książce zawartych. — Przedmowy drukarza tu niema. — Nawet błędy druku pozostały.

Przedruk ten jest charakterystyczny. Wyszło bowiem to piśmko łącznie z całym szeregiem innych o pokrewnej treści (a mianowicie: 1) Sokołowski, 2) Lipski, 3) Anonim, 4) Smogulecki, 5) Dobrocieski, 6) Djalóg plebana, 7) Tulibowskiego Deklaracja, 8) Birkowski Kazania o exorb.). — Wydał zbiorek tych pism Stephanides pod tyt.: Opuscula. Są to wszystkie materiały zebrane ze strony duchowieństwa do rokowań ze szlachtą. Obacz pod Stephanides.

W przedmowie podaje tu Stephanides nieco uwag o pracy Smoguleckiego.

Ostatni przedruk wyszedł przy dziełku D. Fr. Koli: Obserwacje dla objaśnienia kontrowersji (1753). Tu w części II: List sędziwego domatora, jest przedrukiem tekstu dziełka Smoguleckiego. Por. t. XIX s. 407 i t. XXI, 336.

Ob. Smoleński Przewrót umysłowy str. 284. Maciej. Polska III 755. — Jocher 7376. — Kat. Wildera 1914 (cenił 5 rs.). Akad. — Branice. — Dzików — Eugen. Barwiń. — Jagiell. — Krasiń. — Ossol. — Wileń.

— [Respons na egzorbitancye ewangelików]. Kalisz, 1606 (?).

Miało być drukowane wedle uwagi w ręk. Czart. 102; obacz Czubek Pisma rokoszowe II (1918) str. 232.

Ala może być, że autor dopisku miał na myśli Exorbitancye wydane w r. 1917? Czubek I. c. tom II w przedmowie oraz II 257 i III 210 przypisuje mu autorstwo i innych traktatów rokoszowych. Smogulecki (zięć Zebrzydowskiego) odegrał w rokoshu wybitną rolę.

— Nuncius, Avspiciis Ser^{mi} Et Potent^{mi} Sigismundi III Poloniae Et Sveciae Regis, Magni Lithuaniae Ducis &c. &c. A Carolo Chotkievicio, Praeside Lithuaniae, & Praefecto Samogitiae, atq; Supremo Magni Duc: Lith: Generali, eum Carolo Duce Sudermaniae S. R. M. Perduelli, immissi praelij, parteq; Victoriae V. Calend: Septemb: Anno Dni M.DC.V. Cracoviae. In Officina Nicolai Scharffenbergeri, Anno Dni 1605. w 4ce, kart 5.

Bezimiennie. Autora wymieniono piśmem współczesnem na egzemplarzu Bibl. Jag. Także Wielicki jemu autorstwo przyznaje. Jagiell. — Ossol. — Raczyń.

— ob. Gemma J. Bap. (1600) — Kola Dymitr Franc. (1753) — Łubieński (Opera postum. str. 41 i nast.) — Rozdrażewski Hyacinthus (1623) — Sokół Joannes (Momus 1603) — Stephanides Melchior (Opuscula 1632) — Talassio in solennem (1623).

Wiszniew. Hist. lit. IX 158-9. — Bentk. II 254. — Juszyński II 194 (wspomina o Mikołaju herbu Grzymała i przypuszcza, że to jedna osoba). — Osiński Życie Czackiego 177. — Siarczyński Obraz II 223. — Niemcewicz Panowanie Zyg. III. II 111, 128, 161. — Maciejowski Polska I 376. — Święcki Hist. pam. II 112. — Sobieszcz. w Enc. Org. XXIII 721. — Windakiewicz Padwa 1891. — Sobieski Pam. sejm. 1912 str. 45.

Smogulecki Marcin (zaprasza na pogrzeb swego rodzica) obacz: Mowca polski Pisarsk. 1676 II 304-305. — Toż w Mowy wyborne Lublin (1759).

SMOLA Petrus. Typus philosophiae naturalis, duodecim assertionibus illustratus (atramentem dopisano: Per Petrum Smola — a wyżej jeszcze napisano: Banthus). Jest to arkusz drugi B, pierwszego brak. (Na karcie 3ciej napis:) Typus librorum de anima. (Na końcu dziełka stoi:) Disputabuntur publice ad Aedes Sanct. Trinitatis sub praesid. R. P. F. Thomae Smith Philos. Prof. et novitiorum Magistri (ok. 1680). w 4ce, kart 4. Jagiell.

SMOLENIEC Bazyli. Wiersze do patriotycznie myślących Galicyjskich Obywateli przez I. P. Basylego Smolencę w Lwowskiej Akademii Medycyny Auditora napisany. w Lwowie 1796. Drukiem Pillerowskim. w 4ce, kart 2. Ossol.

Smolencensis canonicus ob. Urban VIII (Praefatio 1643).

Smoleńscy exulanci ob. Potocki Ign. (Odpowiedź ze strony).

(Smoleńscy). Rozsądzenie Sprawy Successorów Smoleńskich. fol., k. 1. Bibl. T. P. N. w Poznaniu.

(Smoleńsk). Krótkie a prawdziwe opisanie wzięcia Smoleńská, przedniejszego zamku Państwa Siewierskiego. (1634). w 4ce, k. 2 nlb.

Krótki lecz bardzo szczegółowy opis. — Komendant fortecy Szehin nazwany tu jest Seyn.

Porów. Krajewski Jan.

Branic. — Jagiell. — Krasiń. — Ossol.

— Relation von Smalentzky und Caroli IX jetzigen Zustand. Wilden, 1610. w 4ce.

— ob. Bericht (1634) — Chlebowski (1611) — Cynerski J. (Omen 1633) — Krajewski Jan (1611) — Lepiecki Fr. — Loeaechius And. (1611) — Łubieński Stan. (1611) — Montelupi Val. (Gratulationes 1611) — Niewiarowski Stan. (Corona 1634) — Nowiny (1634) — Olearius Ad. (1647) — Olszewski Jakób (1634) — Opisanie — Ozimiński Baltazar (szturm 1611) — Piotr III (Danckrede 1762) — Pleitner Józef (Hondius) (Smolenseium urbs 1636) — Poselstwo (1610) — Prodromus (Smol. Arx 1611) — Relation (1633, 1610) — Relationes (1611) — Relazione — Schmi-

dius (Mappa gubernii 1773) — Schoenfeld Jęd. (Tryumf 1635) — Sejmie (Po nowiniarz (ekspedycya 1611) — Stobaeus Georg. (1758) — Tryumf monarsze (1611) — Uffan Diego (Archelia 1643) — Vitellius Jacobus (In solemni sacrificio 1633) — Woniejski M. Mat. (Panegyricus 1610) — Witkowski Stan. (Sapho 1641) — Zilieto Aleks. (1642) — Zygmunt III (Prodromus 1611, Relatione 1611).

Finkel III 2002. — Korzon Dzieje wojen III 452. — Enc. kośc. XXVI 33 (smoleńskie biskupstwa) — Słownik geogr. X. Smolenscium urbs, mapa (1634) ob. Pleitner. — Przerys około 1850 ob. Bibl. IV 294.

Smoleński ob. Smoleńscy.

SMOLEŃSKI Franciszek. Kommend. Rzeżycki. Zal Wielmożnych J. M. Panow Łabunskich Mostowniczych Wilkomirskich. Z przyczyny śmierci Córki swej W. Jmć. Panny w Bogu zeszęły S. P. Jozefy Łabunskiej Mostownicczanki Wilkomierskiej w Kościele Rzeżyckim. Podczas Aktu pogrzebowego R. 1764. d. 13. Mieś: Kwiet. żalonym Wierszem Przez J. X. Franciszka Smoleńskiego Kommend: Rzeżyckiego Ogłoszony. w Wilnie w Drukarni J. K. M. u XX. Bazyljanow R. P. 1764. w 4ce, k. 4 nlb.

Kraśniń.

SMOLEŃSKI Jacobus Clavis praeclarae virtutis et eruditionis nobili et excellentiss: viro D. Andreae Grabianowski, Philosophiae doctori et professori. Notario Apostolico dum in clariss. ordinem professorum Minoris Collegii reciperetur Consistorii; Actuarius inauguraretur per Jacobum Smolenski, secundae laureae candidatum et notarium publicum, in vicē gratitudinis et observantiae praesenti scripto offertur et offertur. Cracoviae, in officina Valeriani Piątkowski. 1648. w 4ce, kart 5 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Grabianowskich i ośmiowiersz. Dedykacja autora Andrzejowi Grabianowskiemu, profesor. Kolegium mniejszego obejmuje jedną kartę. Potem wiersze.

Czartor.

Smolcki Piotr Stanisław ob. Cichovius Nic. (Epistola 1655).

Smolik Jan (1555 † po 1613) ob. Owidiusz.

Miał przekładać Owidjusza i Horacego. Poczje jego czeste po rękop. (np. w bibl. Skórzewskich w Lubostroni lub w Ossol. nr. 237, 233) nie były współcześnie drukowane.

Obacz o nim: Nowakowski Franciszek Jocoeria 1840. — Skulski w Pam. liter. 1924 str. 32. — Jaworski: Jan Smolik 1903 (na podstawie ręk. Skórzewskich). — Abicht w Arch. do dziejów X 30. — Pilat Liter. II 2 str. 188. — Trembeckiego Wirydarz 1910 i 1911 (wydał Brückner). — Trzaska w Pam. lit. 1916 str. 237. — Brückner w Pam. lit. 1907 str. 261. — Hahn Lit. dram. 1906 str. 46. — Korbut Liter. I 446.

SMOLINSKI Jan. Antitheses Natalitiae. Admiranda, Christi Iesv recens nati, exprimentes Amoris indicia, pro faelici exortu Anni ineuntis 1609. Dicatae Admodum Reuerendo Domino, D. Erasmo Dembinski, Ecclesiae Cathedralis Cracouien. Decano, Scholastico Lenciciensi, &c. &c. Domino et Maecenati Amplissimo. A Ioanne Smolinski, Artium & Philosophiae Baccalaureo. Cracoviae, In Officina Andreae Petricovij. Anno Domini M.DC.IX (1609). w 4ce, kart nlb. 4.

Wiersz.

Na karcie tyt. egz. Ossol. własnoręczna dedykacja autora: V. Dño Mathiae Bonikowsky Artium et Philosophiae Baccalaureo amico author in pignus amoris dedit. Juszyński II str. 198. — Siarczyński Obraz II str. 204. — Wiszn. VI str. 311.

Ossol.

— Diagraphi Victoriae Auspiciis Serenissimi et Potentissimi Sigismundi III. a Joanne Carolo Chodkiewiczio... 1605 partae. Cracoviae in Officina Petricovij 1606. w 4ce.

Przypisał Hieronimowi synowi Karola. Juszyński II.

— Gratulatio, Virtute, eruditione, morumq; praestantia, excellenti viro, D. Ioanni Bonicovio, Magisterij, & Philosophiae Doctoratus insignia, in Alma Academia Cracouien. feliciter accipienti. A Ioanne Smolinski, Almae Academiae Cracouien. studioso conscripta. Anno à Christo nato 1605. die 7. Martij. Cracoviae, In Officina Typographica Andreae Petricovij. (1605). w 4ce, kart 4 nlb.

Wierszem. Czart. — Jagiell. — Ossol.

Smoliński Stephanus ob. Łoniewski Krzysztof (1618).

SMOLIUS Venceslaus. Hymenaeus Graecolatinus In Honorem Nuptiarum Honestiss: Virtute Et Doctrina Ornatissimi Iuvenis Melchioris Swinkowitz Cruciburg. Sponsi: Et Honestissimae Virtute Et Pudicitia Ornatissimae Virginis Catharinae, Amplissimi, singulari prudentia, eruditione et autoritate excellentis Viri Dn. Friderici Prokot, Strelencium Ciuitatis Praefecti filiae, Sponsae, 23. Novembr. celebrandarum, quem conscripsit εὐφημίας ἐνεκα Venceslaus Smolius Pastor Cruciburg. (Pod tym nagłówkiem wiersze grecki i łaciński, poniżej:) Wratislaviae in Officina Typographica Georgii Baumannii. Anno M.D.XC.III (1593). fol. arkusz.

Wrocław.

Smollet T. (Historja Roderica Randa 1785) ob. tom XVI, 212.

Gubrynowicz Romans str. 69. — Wydano u nas błędnie pod nazwiskiem Fieldinga.

SMOLUKOWSKI Franciszek, sekr. m. Krakowa. Krotkie Opisanie Praw, Przywilegiow, Wolności, Swobod, Praerogatyw, Od Nayaśniejszych y Niezwyciężonych Krolow, Monarchow, Xiążąt Polskich, Y Caley Nayaśniejszey Rzeczypospolitey, Miastu Krakowowi I. K. M. Stołecznemu, Łaskawie wiecznymi czasy nadanych, częścią ex Volumine Legum Constitutionum Regni, Częścią ex Codice Privilegiorum Miasta Zebranych. (B. m. dr. i r.) (Kraków 1718). w 4ce, k. 14 nlb. (sygn. D₂).

Na końcu: Collectum ex Volumine Legum, et Codice Privilegiorum Vrbi Cracoviensi Metropolitanae Regni Poloniae servientium (L. S.) Francisce Smolukowski, Urbis Metropolitanae Cracoviensis Secretarius.

Po kolei streszcza najważniejsze przywileje, pierwsze (Bol. Pudyka) pobieżnie, późniejsze nieco dokładniej. Ostatni z r. 1717 na sejmie extraord. po zakończeniu Konfed. tarnogrodzkiej (Reasumując wszelkie przywileje miastu Krak. i Wilnu służące...). Porównaj tom XX str. 211 pod Kraków (Summajusz przyw. 1790, Zebranie 1754). Notuje Ambr. Grabowski, że wyszły dwa późniejsze wydania z odmianą w tytule: Zbiór.

Akad. — Branick. — Czartor. — Dzików — Jagiell.

SMOLUKOWSKI Jan Jakób. Census virtutis et sapientiae theologicus honor, ad merita perillustris clarissimi et admodum Reverendi Domini D. M. Matthaei Kolendowic, S. Theologiae licentiatii et professoris, Collegae Majoris, Ecclesiarum Collegiatae S. Floriani Clepardiae Custodis, parochialis Zebrzydoviensis praepositi, Contubernij philosophorum provisoris, aestimatissimus, dum a Perillustri et Reverendissimo Domino D. M. Martino Waleszynski, S. Theologiae Doctore et professore ejusdem facultatis decano, Collegii Majoris Seniore Patre, ecclesiarum Cathedralis Cracoviensis Canonico, Montis S. Georgii in Scepusio et Praemykoviensis praeposito, Contubernij Hierozolymitani provisorio, Canonizationis B. Ioannis Cantij Procuratore, librorum per diocesim Cracoviensem ordinario censore, Studii Generalis Universitatis Cracoviensis procancellario. Sacrae Theologiae Doctor, praesente magnorum hospitum, ac Senatus Academici Corona, in ecclesia Collegiata S. Annae ritu solenni renuntiaretur, applaudentis calami obsequio, M. Ioannis Iacobi Smolukowski, Philosophiae Doctoris et Professoris, Collegae Minoris Vocati, Contubernij Philosophorum Senioris, luci publicae praesentatus. Anno Domini 1732. Die 30. mensis Septembris. Cracoviae Typis Vniversitatis. fol., kart 8 nlb.

Panegyryk stylem nakamiennym.

Czartor. — Jagiell. — Zamojs.

— Cynosura divini virtutis et sapientiae splendore tenebrioni mundo allucens, D. Catharina Virgo et Martyr, redeunte annua solennitatis die, in Basilica Casimiriensi ad Cracoviam Ordinis S. Augustini FF. Eremitarum, panegyrico cultu in publica Illustrium Hospitum corona, A. M. Ioanne Iacobo Smolukowski in Alma Vniversitate Crac. Philosophiae Doctore et Professore; demonstrata. Anno quo Virginis in arcto luxit Cynosura Redemptor. 1725. Die vero 25. 9bris. Cracoviae Typis Academicis Collegij Majoris. fol., 7 ark. (14 k.).

Na odwr. str. tytułu herb (Rawicz) Ożarów-
skich dokoła armaturą otoczony i na
blasze robiony. Pod nim 4 wiersze łac
i poniżej napis: Henrich Czech sc. Cra-
covie. Przypisał prozą Jerzemu Marci-
nowi Ożarowskiemu Stolnikowi krak., Ge-
nerałowi Wojsk JKM. i Rzpłtej, posłowi
na sejm z wdztwa krak. — Dalej mowa
miana w dzień uroczystości S. Katarzyny
w kościele Augustjanów na Kazimierzu
pod Krakowem. — Podpis rytownika Cze-
cha nie na każdym egzemplarzu się znaj-
duje. Czartor. — Ossol.

— **Horoscopus laureatae gloriae,**
natis ad literas, Laureasq. mentibus XIII.
VV. DD. primae laureae Candidatorum
Signis laudum allucens: ac dum post
rigidum examen in publica orbis Aca-
demici facie per Clarissimum, ac Ex-
cellentissimum Dominum D. M. Iose-
phum Cantium Swiradowski, Philoso-
phiae Doctorem, et Professore, Colle-
gam Minorem; praesente Illustri Mag-
norum Hospitum corona, ritu consveto,
artium liberalium et philosophiae Bac-
calaurei declarentur. In vim gratula-
torij plausus opera Ioannis Iacobi Smo-
lukowski Crac: ejusdem Laureae Can-
didati erectus. Anno Astrorum Condi-
toris a summo caelo descendens 1722.
Die 31. Octobris. Cracoviae Typis Uni-
versitatis. fol. k. 11 (ark. E₂).

Wiersz do autora podpisał Kanty Sowiński.
Dedykacja: Consulibus Urbis Crac. — W niej
wymienieni są po nazwisku: Fryzner, Ło-
packi, Soldadini, Zeyfert, Tuater, Awe-
dyk. — Poczem: Ode Joanni Cantio. —
Examinatoribus i kandydatom wiersze.
II. Cant. Sowiński. III. Jos. Siwertt.
IV. Th. Wodziankiewicz. V. Joan. Do-
brzański VI. Paul. Gorczycki. VII. And.
Siemiński. VIII. Stan. Dzwaszowski. IX.
Cant. Mikowski. X. Seb. Pawlikowski.
XI. Jos. Gorski. XII. Laur. Sołtysiewicz.
XIII. Mich. Kroczewski.
Jocher 1518.

Jagiell. — Krasinś. — Ossol.

— ob. Niklewicz Jac. (1738) —
Seredy (1736).

SMONIEWSKI Damianus. Assertiones
ex universa theologia ad mentem Doc-
toris Angelici D. Thomae Aquinatis
quas sub gratiosissimis auspiciis illu-
strissimi Domini, Domini Antonii e Co-
mitibus Berchtold, L. Baronis ab Un-
schicz, Sacrae-Caesareo-Regiae, & Apo-
stolicae Majestatis Ordinis Equestris

Vice-Colonelli, &c. &c. patroni sui gra-
tiosissimi. Tyrnaviae in Aedibus D. Jo-
sepho Sacris Anno 1763. Mense Martio
die... publice propugnavit, V. P. Da-
mianus Smoniewski, Ordinis S. Pauli
primi Eremitae Provinciae Polonae pro-
fessus SS. Theologiae in 4tum Annum
Auditor. Praeside R. P. Ladislao Nagy,
ejusdem Ordinis SS. Theologiae Pro-
fessore Ordinario.

Assertiones te, obejmujące 2 karty, znaj-
dują się po karcie tytułowej dzieła:

Palatini regni Hungariae bello pa-
ceque clarissimi, e diversis scriptoribus
patriis, exteris, diplomatibus, aliisque
instrumentis literariis eruti, ac perbre-
vi narratione a primis temporibus Sancti
Stephani Hungarorum regis, ad nostram
usque aetatem cum accurata chrono-
logia deducti. Editio tertia. Tyrnaviae,
typis Academicis Societatis Jesu, anno
MDCCLX (1760). fol., kart 4, str. 220
i kart 2.

Czartor.

— ob. Rudnicki B. (Assert. 1776) —
Simandi (Corvi albi).

Kazanie jego znajduje się w dziele: Pamiątka
wprowadzenia obrazu N. Panny z Belz-
kiego zamku na Jasną Górę w Często-
chowie 1784. w 4ce, od str. 141.

Smoniewski Józef ob. Lipnicki L.
J. (Sprawa 1799).

Smorzewska Juljanna ob. Caroli
Teofil (Exhorta 1796).

Smoszewscy ob. Ceypler K. J. (Mau-
zoleum 1701) — Padniewski Wojciech
(1701).

Smoszewski Jan (Na pogrzebowy
list odpowiada)... ob. Mowca polski Pi-
sarsk. 1676 II 310—311. — Mowy wy-
borne Lublin 1759.

— ob. Ceypler K. J. (Mauzoleum
1701).

Smoszewski Piotr ob. Ceypler K.
J. (Mauzoleum 1701) — Sanner Sta-
nisław (Analogia 1686).

Smoszewski Stanisław ob. Stecze-
wicz Joa. Casim. (Ascja 1653).

SMOTRYCKI (Danilowicz) Erazm
(Harasym, Gierazim), rektor szkoły
ostrogskiej. Klucz carstwa niebieskiego.
Przedrukował Gołubiew w Archiw jugoz.
Rosii VII. 1882—1883.

— Kalendar rymski nowy (Lwów,
Staurop?). 1587... w 4ce. (Druk kirylicą).

Na końcu książki: Napysano u Akademii
Ostrozkiej etc. — Poczem: Jikcirtoms
czywolind misareG. kirylicą z dodaniem,
iż kto umie po arabsku łatwo to zrozumie.
A to jest czytając od prawej do lewej
Gerasim Danilowicz Smotrickij. Jest to
więc imię i nazwisko autora tej rozprawy
o kalendarzu gregorjańskim.

Dobrowski Instit. ling. slav. str. LV z bibl.
nadw. wiedeńskiej, dokąd tę książkę z bibl.
lwowskiej posłano, podaje jako wydawcę
Harasyma Danilowicza Smotryckiego, rok
druku 1587, a miejsce Ostrog. — Zu-
brzycki w dziełku „O drukarn. sław.“
s. 15 podaje jako druk stauropigiański
lwowski z r. 1586. — Sacharow Obozrenii
sławianoruskich bibl. str. 24 poszedł jed-
nak za Dobrowskim.

Przedrukował Gołubiew I. c.

— ob. Biblia ostrogska (1580—
1581) — Kisiel (Antopologia 1631; tu
mówi o obu Smotryckich).

Pisywał także wiersze, o których wspomina
Zach. Kopystyński w Palinodji (obacz
tom XX 81).

Siarcz. II 208. — Karatajew 94. — Rozmait.
lwowskie 1833 str. 6. — Łukasiewicz
Wyzn. helw. I 81—2. — Wiszn. VII 373
i VIII 452—8. (Tu o jego udziale w Biblii
ostr.). — Encykl. Orgelbr. XXIII 733. —
Małyszewski Alexandryj. patr. M. Pigas
1872. — Charlampowicz Ostrozska szkoła
w Kij. Staranie 1897. — Jabłonowski
Akad. Kij. mohil. 1900. — Tretiak Skarga
1912 str. 100 i 348. — Grabowski Skarga
str. 646. — Brückner w Kwart. hist. 1896
str. 506. — Franko w Kwart. hist. 1892
str. 704 i nast.

SMOTRYCKI Melecjusz (Maxym),
(pseudonim Teofil Ortolog) od 1618 je-
ronomonach, od 1620 archim. i arc. po-
locki († 1633). Antygrafe abo Odpowiedź
na script uszczypliwy... któremu tytuł
Heresiae, Ignoranciae... Tak też y na
książkę... Harmonią... W Wilnie 1603.
w 4ce, k. 9 i 83.

Dzieło to zamieścił mój ojciec pod Kopy-
stenskimi Zach. (tom XX, 80). Jest to
jednak, jak twierdzi słusznie Studnyckij
(w Zapiskach tow. Szewczenki 1926 tom
141—3) praca Smotryckiego. — Obacz
Tretiak Skarga 1912 str. 290.
O Harmonii ob. tom XVIII 45.

— Apokryzys albo odpowiedź na
Knyżki o sobori Beresteckom imieniem
ludej starożytnoj religii greckeskoj

czerez Chryst. Filaleta... (1597) ob.
Broński (Broniewski) Krzysztof.

Por. także tom XII 184 (Apocrysis 1598).

— Apologia Peregrinaty do Kráio-
w Schodnych, Przez mię Meletivza Smo-
trzyckie^o, M. D. Archiepiscopa Połoc-
kiego, Episkopa Witepskiego y Mści-
sławskiego, Archimandryte Wileńskiego
y Dermáńskiego. Roku P. 1623. y 24.
obchodzoney, przez faszywą (sic) Brácią
słownię y ná pismie spotwarzoney, do
przeacnego Narodu Ruskie^o, oboiego
stanu, Duchowne^o y Swietskie^o sporzą-
dzona y podána. A. 1628. Augusti,
Die 25. w Monásteru Dermaniu. Ecce
quám bonum, & quám iucundum, ha-
bitare fratres in vnum. Psal. 132. Pater
Sancte, serua eos in nomine tuo quos
dedisti mihi, vt sint Vnum, sicut & nos
Vnum sumus Joan. 17. Meae vitae vnica
Spes. Jesus Christus. Cum Licentia
Superiorum. (Na końcu:) We Lwowie,
W Drukárnię Ianá Szeligi, I. M. X.
Arcybiskvpa Lwowsk. Typographá, R.
P. 1628. w 4ce, k. 4 nlb., str. 201
i str. 3 nlb.

Tytuł w ozdobnej ramce.

Na odwr. k. tyt. herb „Jelita“ i dwuwiersz.

Dedykacja autora Tomaszowi Zamoy-
skiemu, podkancelerzem koronnemu, sta-
roście krak., knyszynskiemu itd. z datą:
Z Monásterá Dermaniá, Dnia 25. Sierpnia
Anno Dñi, 1628, obejmuje 2 karty. Czy-
tamy w niej, że Krz. Filalec (Broński
Apocrysis 1597) rzucił się na cerkiew
wschodnią i na Jana Zamojskiego. Na-
zywa go „zmyślonym Rusinem a wła-
snym heretykiem“, cerkiew miała go za
podrzutka. Ten Filalec, a przed nim Zy-
zani, a po nim Ortolog (to jest Smotrycki)
naród ruski z drogi nauki katolickiej zwo-
dzą. Prosi Zamojskiego, aby bronił cer-
kwi. — W egzemplarzu Ossol. wlepiona
jest w tom miejscu druga dedykacja (na
4 k. nlb.): Aleksandrowi z Ostroga Za-
sławskiemu, wojewodzie kijowsk., pióra
niewątpliwie Smotryckiego. W dedykacji
tej ubolewa, że naród ruski jest niewol-
nikiem i nieukiem. W czem przodek od-
nosi naród moskiewski, ac bądź to świe-
bodny nieuk jednak rzeczy tej wszelako
nie wiadomy. Gdyby wydać katechizm
językiem greckim, słowiańskim, ruskim
i wołoskim, łączoby te narody do poznania
prawdy przywieść. Wspomina alumnat
w Rzymie dla Greków i Coll. w Konstan-
tynopolu na Galacie S. J., gdzie się uczy
dziatki greckie po łacinie bez żadnej płace

i nagród. Wspomina zasługi Urbana VIII i założenie zakonu Bazylianów, którzy mają działać wśród Rusi. Przypomina swe rozmowy z Zasławskim na temat zjednoczenia obu cerkwi. Datowane A. D. 1628 Aug. 25, również z monastera Dermania.

Poczem idzie w obu egz. 1 k. nlb.: Czytelnikowi łaskawemu łaski Bozey. Tu autor mówi, że dodał „Consideracyą“ za wysoce uczonych panów swoich, ojca i braci, błogosławieństwem i rozkazaniem.

Apologia rozpoczyna się od ark. A i liczy str. 129. O podróży samej prawie nie mówi, tylko o religijnych swych przeżyciach. O szkodziwości herezji. O bluźnierstwach ruskich studentów. Wylicza i zbija błędy Zyzaniego, Philaleta, Ortologa. O sędzie pojedynkowym (nad zmarłymi). O błog. dusz zesłanych. Piekło. Djabli. Przaśnik jest chlebem. Prymat biskupa rzymskiego. Na str. 70 o błędach Ortologa. Na str. 76 o kleryku ostr. Na str. 82 o soborze florenckim. Twierdzi, iż Ortolog był lutrów zwolennik, który w Akad. lipskiej i wirtemberskiej od skwarów heret. dymem okopciał. Zyzani był uienk. Filalet był kalwinista. Na str. 102 o cerkwi powszechnej. Na str. 105 o książce „Rozmowa Brześcianina z Bratczykiem“. Na str. 106 o swoich stosunkach z Meleojuszem patr. aleksandr. i o jego 4 księgach o wiary dogmatach (które sam Meleojusz kazał popalić). Dalej o katechizmie Zacharjasza Gergana Greka drukow. 1622. O swoich rokowaniach z patr. konstant. co do katechizmu przez siebie (Smotryckiem) napisanego. — Na str. 108: Exhortacja do Duchownych wszelkiego stanu. Na str. 122: Exh. do stanu szlacheckiego.

Od k. 130: Consideratiae: Abo Wvazania Szesciv Roznic, między Cerkwią Wschodnią y Zachodnią strony Wiary za słych. — Jest tu rozdziałów sześć (pochodzenie Ducha św., czyszciec, przasny chleb, dusze w piekle, prymat, eucharistia). — Na k. 183: Przykład uniey swiatskiej dwo roznych panstw pod jednym krolew z unią duchowną dwu narodow pod jednym pasterzem. (Głównie polemizuje z zarzutem, że Unia oznacza odstąpienie od patr. konst.).

Na str. 202: Iz karta ostatnia od druku prozna zostawała, umyśliłem ją tym ostatnim uwazieniem wypełnić, i ruskiemu memu narodowi w krotce ukazać, iż bliższa nam zgoda z Rzymianymi niśli z heretykami.. Wreszcie na str. 204: Omyłki tak poprawisz... oraz: We Lwowie, w druk. J. Szeligu... 1628. — W egz. Ossol. nie jest miejsce druku na końcu oznaczone, a zamiast tego stoi: W Dermánia; w tytule zamiast faszywą jest fałszywą; na początku 8 k. nlb. (1 karty zajmuje dedykacja Zasławskiemu). Poza tem oba egzem-

plarze się nie różnią, są nawet te same myłki w stronicowaniu jak str. 21 i 24 powtórzone, 23 i 131 opuszczone, a 101 zamiast 110.

Dzieło pełne oryginalnych wyrazów i wyrażań: udoatoic, sercowiedca, bogoslawic, sanowito ludzie, srodokownie, babie kazki, lzabracia i lzalubcy, darzkie ręce, liszyc się, pierwoprzestolnik (str. 99), ubojac się strachu, swieciociele, podzór, teztstwo (identyczność), wsiejedne, sierkiżnica i maślanica, łapikuflowie (str. 195), słowackie narody a słowieński język (str. 198), ożuwcy, ubiedziony itp.

Pełno w książce informacji o ówczesnym ruchu umysłowym i religijnym w cerkwi wachodniej. Na str. 120 wspomina swój pobyt w Konstantynopolu i kazanie hieromonacha Benedykta, archim. Watopedskiego; na str. 43 o pobycie w Jeruzalem, gdzie czytał skrypt Leontego metrop. ruskiego (?); na str. 63 mówi o „Cenzurze“ Jeremiasza (ob. Sokołowski) i o Gabryela arch. „O zbaw. siedmi tajemnicach syntagma“; na str. 96 i 101 o ponurzeńskich didaskalach i o ich stosunkach z cerkwią ruską (był ten czas, że niemal wszystek świat by zaryaniał); na str. 186 o liście patr. konstant. do Dem. Solikowskiego z r. 1601 januar. 24 własną ręką we Lwowie pisanym; na str. 187 o patr. Cyryllu, który nie uważał różnic między cerkiewiami za doniosłe.

W egz. Akad. liczne dopiski współczesne, formy drastyczne. Np. na str. 118 gdzie mowa o katechizmie Zach. Gergana dopisano: Tego złodzieja Gergana trzeba było tak karać jak owego żyda, którego opisano w książce Swawola Żydowska.

Odpisał mu na to Kisiel (Gizel) Ostafi (Antapologia 1629) i Mużyłowski And. (Antidotum 1629). Nadto w odpowiedzi na to najważniejsze z dzieł Smotryckiego wyszła po rusku: „Apolleja Apologii, książki dialektom ruskim napisanej polskim zaś drukowanej“ (bez m. druku, rok 1736 (t. j. 1628). Obacz o tej Apollei niżej.

Mimo tego, co podaje w tytule Apoleja, błędem byłoby sądzić, że Apologia wyszła po rusku. Miała być niszczona przez prawosławnych.

Apologję tę Smotrycki odwołał w r. 1628 na synodzie w Kijowie; obacz niżej o tem. Przeciw temu wymuszonemu odwołaniu założył potem „Protestacyą“ (Lwów 1628), a w obronie swego stanowiska wydał „Paraenesis“ i „Exetesis“.

Jocher 9479. — Bandt. Hist. druk. I 72. — Dzieduszycki M. Skarga II 584. — Jabłonowski Akad. kij. moh. 1900 str. 75. — Brückner w Kwart. hist. 1896 s. 621. — Grabowski Tad. w Ks. dla Orzech. (Ostatnie lata) 1916 str. 318, oraz w Pracach Pozn.

T. P. N. 1922 (Z dziejów liter. unick.). — Makarow Istoria rusk. cerkwi X. Por. też literaturę na końcu jego bibliografji podaną.

Akad. — Dzików — Jagiell. — Krasinś. — Ossol.

— Appendix na Examen Obrony Veryficiacy.(1621)... ob. niżej Elenchus.

— Elenchvs. pism vszczypliwych: Przez Zakonniki Zgromadzenia Wileńskiego świętęy Trojce wydanych. Napisany. Przez Zakonniki Monastera Bratstwa Cerkiewnego Wileńskiego, Cerkwie Zeyścia S. Dvcha. (Tu winietka). w Wilnie Roku Pańskiego, 1622. Salomon Prouerb. Cap. 18. Cum obseruationibus loquitur pauper, & diues effabitor rigidè. Vhogi pokornie mowi, á Bogacz przykro odpowiada. w 4ce, k. 50 lb.

Na odw. k. tyt. sentencje z Plutarcha, św. Ambrożego i Salom. Prover. Cap. 12.

Rozpoczyna się na k. 2: Miłosciwy y Laskawy Czytelniku. Tu mówi, że świeżo zostały wydane scripta przez zakonnik zgr. wileń. św. Trojcy. Żoładkuja się one, lżq, bezecnia, grożq. Są one odpowiedzią na „Weryfikacy“ i „Obronę“ i podają te pisma za criminały. Mówią, że Smot. prowadzi do sedicyi i tumultów. — Elenchus jest więc dalszym ciągiem polemiki wywołanej Weryfikacją. Mówi o patr. jerozol. Toofanie, o apostatatach, o patr. Jeremiaszu i o liście do wojska zaporoskiego. — Od karty 16: O przyczynach zajtrzenia. — Od k. 17: O schizmie. — Od k. 19: O nazwisku: powszechny biskup. — Od k. 21: O apostasiey (apostatowie nassi są apostatami od wiary, od posłuszeństwa, od religji zakonniczej, od skromności i niewinności). Na k. 30 atakuje Symonowicza albo raczej apostatę Steckowicza.

Od k. 37 rozpoczyna się od nowej strony: Appendix Na Examen Obrony Verificacy. Polemizuje tu z owym Examenem (obacz t. XVI, 121). Polamika ta ujęta w trzy rozdziały, stosownie do Examenu. Na k. 47 o braniu przykadu z biskupa Sienieńskiego (Sienieńskiemu szło o księstwo siewierskie i o inne dobra bisk. krakowsk.). Na końcu podpis: z Wilna Febr. 4. die (1622)... sładzy y bogomodley zakonnicy Monastera Bratstwa Wileńskiego cerkwie zejcia świętego Ducha.

I w tem piśmie ma Smotrycki swe własne słownictwo, np. nacelić na kogoś, czepać, poczostka, w słuch publikować, podżoga, barwiane listy, okraj świata, postroknowanie, pomiestne synody, skurat na ogniu wyprawować, nieporusznie, zmoga, gajdy na miedzie i leżania w ulach itp.

Druga strona karty 36 tylko obramkowana, a nie zadrukowana.

W egz. Ossol. brak k. 2 i 3, w egz. Krasinś. pierwsze cztery i dwie ostatnie karty fakajmilowane.

Por. niżej Obrona.

Na to pismo wydał odpowiedź Sielawa pt. Antelenchus (1622), o której obacz tom XXVIII, 30.

Jocher 9475. — Brückner w Kwart. hist. 1896 str. 619. — Grabowski w Ks. dla Orzechow. 1916 str. 311. — Archiw Jugo Zap. Rossii VII. Krasinś. — Ossol.

— Exethesis Abo Expostvlatia To Iest, Rosprawa Miedzy Apologią y Antidotem o Ostáneku błędow Haerezy y kłamstw Zyzaniowych, Philáletowych, Orthologowych, y Klerykowych: vczy-niona. Przez w Bogv Wielebnego Meletivsza Smotryckiego, Rzeczonego Archiepiskopá Połockie^o, Episkopá Witepskiego y Mścisławskie^o: Archimándrytę Wileńskiego y Dermańskiego: do oboiey Strony Narodu Ruskiego. Anno Domini 1629, Aprilis 3. W Monasteru Dermaniu. Cum Licentia Superiorum. Mego żywota iedyna nádzieia IEzvs ChristuS. We Lwowie w Druk: Iana Szeligi I. M. X. Arcybiskvpa Typ: (1629). w 4ce, k. 6 nlb., 102 lb. i 1 nlb.

Dedykacja autora Aleksandrowi Zasławskiemu, wojewodzie kijowskiemu (3 k. nlb.). Powołuje się w niej na wydaną poprzednio Apologję y Paraenesis. Mówi, że był przed 5 laty (1624) w Konstantynopolu i mieszkał kilkanaście niedziel u patr. Cyrilla. Czytał tam jego Katechizm. Wyrozumiał, że jest heretyk. Widział u niego kat. luterskie i kalwińskie. Słyszał dydaskala publice z ambony herezji uczącego. Przychodzili do niego hieromonachowie pobożni, którzy na to stękali, ale począć nie mogli. Chciał to wszystko sobornie komunikować, ale przez dwa lata starał się o to napróżno. Na trzeci rok wydał Apologję. Wydano przeciw temu Antidotum, a on „za pozwoleniem starszych“ wydaje na to Exetesis. Wielu ludzi stanu szlach. i miejskiego prosiło króla o złożenie synodu obojej stronie spólnej, na którymby jedność z kościołem rzym. się zawarła. Na tym synodzie Zasławski powinien być Moderatorem i Mediatorem, jako krew książąt ruskich. Wychwała jego religijność. Datow. z monasteru Dermania, 3 Aprilis 1269 (sic).

Następuje przedmowa do prawosławnej czytelnika narodu ruskiego (3 strony, poczem 1 Biała). Tu wymienia scripta nie Unit

skie i Unitskie: Apocrisis i Antirresis; Lament i Parigoria albo Przestroga; Kleryka i Obronę synodu; Elench i Antelench; Antidotum i Apologję. Nad słowa próżne i nad goły papier nic z tych sporów nie zostaje. Narzeka, że go w Antidotum spowtarżono.

Od k. Aijj (to jest od k. 1) następuje: Do Rusi Graeckiego Nabożeństwa Na rozdział Antidotu schizmatyckiego, I.. Expostulatia I. Takich expostulacji obejmujące dziełko trzynastie. Po kolei polemizuje w nich z zarzutami Antidotysty (Mużyłowskiego). Na k. 4 wspomina niewinnie rozlaną krew Hipacjusza Pocięja i inne zbrodnie szyzmatyckie. Na k. 6 broni swej pielgrzymki do Jeruzalem. Szyszmatycy nie mieli i nie mają mżów uczonych. Od czasu jak Lament pisał, przekonał się, że obecna wiara na Rusi nie jest prawdziwa. Szyszmatycy sami nie wiedzą w co wierzą (k. 13). O pozbawieniu go jerojstwa (k. 15). O cudzie w r. 1629, jak pacholę (dziecię ojca Boreckiego) przewało kazanie w cerkwi wymiorzone na niego. Kazanie to głosił Taras (Turbator). Cerkiew od heretyków obrony nabywa (k. 20). Następuje drobniągowa polemika z Zyzaniego poglądami na piekło, osąd pojedynkowy, pośrednictwo Chrystusa, o sukcesji Piotra i papieżu, o czyściu, o Duchu św., synodzie florenckim itp. Na k. 48 powołuje ustępy z Cyrilla, patr. konst. Adversus Judeos (po grecku) i mówi, że to nauka heretyka. Zarzuca mu, że w swoim Katechizmie naśladowuje błędy zborów Anglii i Holandji, z którymi chce cerkiew jednoczyć. Na k. 69 o liście Cyryla do Solikowskiego w sprawie Ortologa. Coby zacytował Ortolog, nikt nie wiedział (k. 70). Wyjaśnia (k. 78) czemu pism swych, które w schizmie pisał nie retraktował, ale je zganił i podeptał. Na k. 92 o liście Rusi do Syxta IV (jest to list prawdziwy). Na k. 93 o przyw. Wład. IV dla Rusi. Domaga się synodu (k. 96) dla rozprawy o 5 dogmatów zasadniczych. Wkońcu przedstawia skutki przekłętej schizmy (monastery posarabajciały, szkoły upadły, narody chrześc. sturzały, niema djaków ni kaznodziej, szlachty mało, państwa niema, duchownych bojarowie w Moskwie knuć, trzoda pasie pasterzów). Tylko jedność może podnieść stan cerkwi.

Na k. 102 verso Joach. Morochoowski, episcop włodz. i brzeski za złeczeniem arch. kij. Welamina Rudskiego to skrypta aprobuję jako z wiary prawosław. nauką zgodne. Z Włodzimierza 10 Junij 1629. — Wreszcie 1 k. nlb. Omyłek.

I w tem piśmie dużo oryginalnego słownictwa: ocięte oburastwo, omacne rzeczy, ostanki, ożywca, bluźnier, bratoubijca, wychelzać się, korzystować, chupawy, pre-

mudry, hereziosiewca, naszczenić, napięło, żytnice itp.

Jocher 9485. — Brückner l. c. str. 623. — Makarow Ist. ruskiej cerkwi X. — Grabowski w Ks. dla Orzech. (Ost. lata) 1916 str. 322. — Archiw Jugo zap. Rossii cz. I. t. VII i VIII (1887).

Branic. — Czarn. — Jagiell. — Krasin. — Ossol.

— Grammatika sławianskaja Meletija Smotrickaho napeczatana w typografii Wilenskaho bratstwa. w Jewiu 1618 goda. w 8ce, kart 1 i 247.

Wydanie nie jest pewnem, bo dziś nie znane. Bandtkie Hist. druk. krak. str. 152 (idąc zresztą za Dobrowskim!) wymienia edycję z r. 1591. w 8ce (lwowska). Będzie to jednak omyłka, gdyż widocznie zaszło pomieszanie z Adelfotes (1591), o czem obacz tom XII str. 61 oraz tom XVII str. 329 (Laskarys i Arseniusz).

Innem znnowu dziełem jest Hramotika z r. 1586, o której obacz tom XVIII str. 302.

— Grammatiki Sławianskii prawilnoe Sintagma potszczaniem mnogogriesznoho mnicha Meletija Smotriskoho w Koinowii Bratstwa Cerkownaho Wilenskaho, pri chramie soczestwiia prostaho i żywotworiaszczaho Duchu, na izdanno straitwyinszczaho spiska noe i prizitoe: Lieta od wopłoszczenia Boho Słowa... (1619). Prawiaszczu Apostolskii prestoł welikiia Boziia Konstantinopolskii Cerkwe wiilenskomu Patriarsie H. Otcu Timofeiu, Wilenskomu że Koinowiiu predstaetelstwuiuszczu H. Otcu Leontiiu Karpowiczu Archimandrytu w Jewiu. W Typografii Wilenskaho Bractwa S. Duchu (1619). w 8ce, k. nlb. 4 (tytuł i przedm.), ark. nlb. 30 (k. 1, str. 248?).

Na odwr. str. tyt. herb Ogińskich z literami B. O. P. T. (może Bogdan Ogiński Podkomorzy Trocki).

Barącz w Warcie 1889 podaje liczbę stron 502 i z tych Przedmowa Uczcieliom kart 3. — Jocher 3053 (za Bandtkiem Hist. druk. I 121). — Tołstoj nr. 65. — Sacharow nr. 177. — Karatajew nr. 206. — Kopitar Glagolita Clozianus s. XVIII. — Sopikow I 221. — Siarczyński Obraz II 204. — Maciej. III 469. — Żyteckij w Kij. Starinio 1888. — Zagórski w Muzeum 1893. — Zasadkiewicz Smotr. kak filolog. w Izw. Uniw. 1875 oraz osobno Odesa 1883.

Maciej. III 469 (a za nim Pelesz Gesch. der Union II 393) podają: Institutiones linguae

graece Coloniae 1615. Ale tego nikt nigdzie nie widział, zapewne więc bajka.

Bibl. Karataj. — Krasin. — Muzeum Rumiancowa — Ossol. — Petersb. publ.

— Grammatika Sławianskaja, soczin. Meletija Smotrickawo, napeczatana w Wilnie w 1629. w 8ce.

Sacharow nr. 257. — Sopikow I 222. — Karatajew nr. 291.

Bywa wymieniana też edycja w Wilnie 1621. w 8ce, dziś nie znana. Również nie udowodnione: Warszawa 1651. w 4ce(?).

— Toż... napeczat. w Kremience w 1638. w 8ce, kart 104.

Sacharow nr. 366. — Karatajew nr. 420. Akad. Nauk Petersb.

— Grammatika słowienskaja umnożennaja. (Wydał Maxym Grek). Napeczat. w Moskwie 1648. w 4ce, k. 388.

Wydanie w formie odmiennej od edycji pierwotnej z r. 1619. Wydawca usunął przedmowę autora, dorobił własną i posłowie. Ten plagiat uchodził za dzieło Greka.

Tołstoj nr. 109. — Sacharow nr. 501. — Karatajew nr. 574.

Akad. Nauk. Petersb. — Bibl. Karataj. — Muzeum Rumiancowa — Petersb. publ. — Tow. histor. rosyj.

— Grammatika słowienskaja. Moskwa 1721. w 8ce, str. 2, 5 i 283.

Wydanie z rozkazu cara Piotra.

— Toż... w Rymniku na Wołoszczyźnie, 1755.

— Toż... Moskwa, 1782. w 8ce.

Łomonosow r. 1775 pisząc rosyjską grammatykę przepisywał Smotryckiego.

Jocher 3053. — Encykl. Orgelbr. T. V s. 75.

— Istorja o łotryjskom to jest rozbojniceskom Ferarskom albo Florentskom Synodie w korotei prawdywie spisanaia w Ostrogu 1601 r. w 4ce, kart 25.

Osobno nie wyszło, było tylko wydane przy odpowiedzi na list Pocięja przez „Kleryka Ostr. cerkwi“ (obacz w t. XIX, 295 i w t. XXIII str. 504). Wątpliwe czy jego pióra? Przyznaje mu to Studnycki (Pam. polem. piśm. I), wątpi Brückner. — Porównaj pod Otpis (niżej).

Wiszn. VIII str. 313 i 14.

— Iwstificacia Niewiuności: Do nawyższej y pierwszej po Pánu Bogu swey Zwierzchności: Zrządzona Od Nowo legitiimé podniesioney Hierarchiey S. Cerkwie Ruskiej: S. Apostol: Konstantinopolskiej stolice Patriárchom posłuszney. David Psal: 102. Niechay cię koronuje P. Bog litością y miłośier-

dzium: y niech nápełni w dobrách požądanie twoie. Roku Páńskiego 1623. w 4ce, k. lb. 22.

Tytuł w środku sztychu, wykonanego na sposób ruski. Na odwr. k. tyt. sentencje z Ksenofonta lib. 8 de Paedia Cyri i Aristotelesa lib. 8. Ethicorum (ta po łacinie i po polsku).

Na k. 2iej... „Zygmuntowi III... łaski, pokości... Starożytney Religiiy Graeckiey S. Cerkwie Ruskiej Hierarchia od P. Bogá zyczy y winszuo“.

Całe dziełko ułożone w kształcie memorjału do Zygm. III. Wspomina przyjęcie chrześc. przez Ruś przed sześcią set lat; przywilejami stwierdzoną wolność, którą naród nabył (str. 5); przyjazd Teofana patr. jer. w r. 1620; zarzuty przeciw niemu o zdradę rozszerzane; kwestję prezentacji biskupów ruskich; misję Józefa Kuncewicza na sejm przeszyły; powołuje się na „Weryfikację Smotryckiego (obacz niżej); omawia wybór M. Rahozy; kończy zapewnieniem posłuszeństwa.

Na końcu: „Z Kłiewa: Monásterá S. Micháela Archanioła. Roku 1622. Dezembria 6. Dnia. Wászey Krol: M. Páná swe^o M. wierny Poddány, wstawczyń Bogomodłca: y Sługá naniższy. Iow Borecky Metropolit Ze wszytkiemi Episkopámi Ruskiemi, nisko czołem biie“.

Napisał to Smotrycki, jak świadczy styl, erudycja historyczna i zgodność z Weryfikacją — ale wydał pod nazwiskiem Boreckiego (ob. tom XIII, 272).

Przedruk. w Archiw jugo zap. Ros. VII. — Brückner w Kwart. hist. 1896 str. 621. Krasin.

— Kazanie na czestnyj pohreb pczestnoho i przewielebnoho muža hospodina i otca, hospodina otca Leontija Karpowicza, nominata Episkopa wołodimierskoho i brestskoho archimandryta wilenskoho. Prez Meletija Smotrickoho... otprawowanoje w Wilni, roku ot wopłoszczenia Boha Słowa 1620 Noemwrija 2 dnia. w 4ce, k. nlb. 28.

Tytuł otoczony ryciną z figurami. Dedykacja Jowowi Borekianu, metropolicie kijowskiemu, halickiemu i całej Rusi, datowana z Wilna 8 listopada 1620.

Karataj. nr. 214. — Sopikow I 117, 508. — Jocher 9469. — Kraszew. Wilno IV 163. Krasin.

— Obrona Verificaciey Od Obrazy Maiestatu Krola Ie^o Milosci Czystey: Honor y Reputaciej ludzi zacnych, Duchownych y Swietskich zachowuiącey: Przez Script Sowita Wina. Nazwany: Od Zgromádzienia Cerkwie S. Troyce

wydány: o obrazę Máiestatu Krolá Je^o M. Honoru y Reputacye ludzi zacnych Duchownych y Swietskich pomowionej. Wydána przez Zakonniki Monásterá Brátstvá Wileńskiego Cerkwie S. Duchá. w Wilnie: Roku Páńskiego. 1621. w 4ce, str. 127 i 1 czysta.

Tytuł w ozdobnej ramce. Na odwr. k. tyt.: Miłościwy y laskawy czytelniku.

Jest to odpowiedź Kreuzie. Rozpoczyna przedmowa do czytelnika, poczem przechodzi pokolei rozdziały „redargutowa“ (to jest Swiotej Winy) i zbija zawarte tam twierdzenia. Pierwszych sześć rozdziałów zbija obszernie, dalsze 7—12 pobieżnie; zaś na str. 107 podaje: Przyczyny dla których się w Disputacie na ten czas wdawać niemożemy. Od str. 119: Apostrophe do Narodu Ruskiego, że dobry starożytności jego postępek a zły postępek Unitów. Na końcu podpisani: Zakonnicy Monasteru Bratskiego... itd.

O Smotryckim ciągle się tu mówi i jego działalności broni, np. na str. 117. On też to pisał niewątpliwie, a zresztą tok myśli i styl ten sam, co w Weryfikacji. W tomie XXVI str. 121 przez omyłkę zamiściłem to dzieło pod Ruskim, przeciw któremu jest ono wymierzone.

W odpowiedzi na to Unici Bazyłjanie wydali: Examen obrony, o którym to dziełku ob. tom XVI, 121.

Mac. III 684. — Jocher 9473 i 9474 noty. — Brückner l. c. str. 617. — Grabowski Ostatnie lata Sm. w Księżdz dla Orzech. 1916 str. 309. — Por. także literaturę zestawioną na końcu bibliografji Smotryckiego.

Gdańska miej. — Krasinś. — Ossol.

— Otpis na list... Ipatija Wołodim. i Berest. Episkopa (Pocieja) (1598)... obacz tom XIX str. 295—6 (pod Kleryk) oraz tom XXIII str. 504 (Ostrogski).

Jemu przyznaje Studnickij w Pam. polem. pyśm. I. 1906. — Brückner w Pam. liter. 1906 str. 511 powątpiewa o tem.

— Paraenesis, Abo Napomnienie, Od W Bogv Wielebnego Meletivsza Smotrzyskiego, Rzeczonego Archiepiskopá Połockiego, Episkopá Witepskiego y Mścisławskiego, Archimándrytę Wileńskiego y Dermáńskiego: Do Przewacznego Bráctwa Wileńskiego, Cerkwie S. Duchá; A w osobie iego, do wszystkiego tej strony Narodu Ruskiego vezynione; Anno 1628. Decembr: 12. Cum licentia Superiorum. W Krakowie, W Druk: Andrż: Piotrk: Typogr: J.

K. M. Roku 1629. w 4ce, k. 2 nlb., str. 96 i k. 1 nlb.

Na odwr. k. tyt. herby rodziny Zasławskich i czterestawiersz z podpisem: M. Greg. Golinski, Coll: Minor. Na drugiej karcie pozwolenie na druk Józefa Velamina Rutskiego, metropolity kijowskiego (po łacinie), a niżej pozwolenie na druk Sebastjana Nuceryna, cenzora krak. z dnia 10 stycznia 1629. Na odwr. k. 2iej cytat z D. Augustinus contra Manichaeos. Dedykacja Alexandrowi z Ostroga Zasławskiemu, wojow. kijowskiemu (str. 1—2).

Od str. 3—62 Część pierwsza: Napomnienie do Narodu Ruskiego. (Taki jest mianowicie napis u góry nad stronicami). Smotrycki mówi, że odpisuje Braciej Bractwa cerk. wileń. na list z 13 Aug. 1628. W tym liście prosili go, aby uprzątnął tę o sobie suspicją, iż go udają za unita. Krytykuje swój własny „Skrypt Lamentowy“ (ob. wyżej), cytując zdanie O. Damjana Nalewajki. Polemizuje z Zyzaniam i Klerykem oraz z jakąś „Pohibelą“ stanu duch. schizmatyckiego. Broni swej Apologii. Przez odstąpienie swoich poprzednich pism wiary prawosławnej nie odstąpił. Póki był z Rusią szczyt., póty nie wiedział, w co wierzył. Z posłuszeństwa patriarsze konst. naród ruski nie odnosił pożytku. Broni „Rzymian“ — oni nie są heretykami. Powaga cerkwi zachodniej. Ukazuje się sposób ajednoczenia. Znaczenie jedności Rusi. Na str. 61 podpis Smotryckiego z datą: Z Dermania Roku P. 1628.

Od str. 63 idzie druga część dziełka tj.: Kopja listu pisanego od Mel. Sm. do oycy Cyryla patr. konstant. (przekład z łaciny na polskie). Wspomina swe spotkanie z Cyrylem u Dym. Solikowskiego r. 1601. Gani swój własny „Lament“ jako technący luteranizmem i kalwinizmem. Cyryl sprzyja zjednoczeniu ewang. z kościołem rzymskim. Wspomina swoją podróż do Jeroz. i do Konstant. Prosi Cyryla o przesłanie katechizmu Cyrylowego. Opisuje swą rozmowę z Teofanem w Jerozol. i w Multańskiej ziemi oraz z Teodozjuszem. Odwołuje się na Melecjusza antecesoru Cyrylowego. Twierdzi, że tylko przez zjednoczenie religijne naród ruski ochroni się od upadku, otworzą mu się drzwi do urzędów ziemskich i senatu, mieszczanom do ratusza itp. List datow. Anno 1627 aug. 21 z Dermania. Cyryl, gdy się upominał o odpis, dał mu znać, że „z rozmysłem na to odpisać trzeba“ i drugi rok się namyśla (calendae graecae).

Na ostatniej karcie nlb. wiersz grecki stud. filozof. Mikołaja Zorawiusa (Żorawski) na cześć Melecjusza Smotryckiego pt. Mai-storos.

Grabowski Ost. lata (w Ks. dla Orzech.) 1916 str. 321. — Makarow l. c. — Osinski Mel. Smotr. 1912. — Brückner l. c. str. 623. — Sopikow cz. I 813. — Sacharow 258 oraz Karatajew nr. 292 podają, że wyszło w Krakowie w języku białoruskim, co oczywiście mylnie, bo drukarnia krakowska nie miała odpowiednich czcionek.

Branic. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Krasinś. — Ossol.

— Protestatia Przeciwno Soborowi w tym Roku 1628. we dni Augusta Miesiącá, w Kiiowie Monásteru Pieczerskim obchodzonemu, vezyniona przez wkrzywdzonego ná nim Meletivsa Smotrzyskiego, Nuncupowanego Archiepiskopá Połockiego, Episkopá Witepskiego y Mścisławskiego, Archimándrytę Wileńskiego y Dermáńskiego: do Przewacznego Narodu Ruskiego. Rom. Cap. 14. ver. 4. Tu quis es, qui iudicas alienum serum? Domino suo stat aut cadit: stabit autem: potens est enim Deus statuere illum. Matth: c. 26. Et egressus foras, fleuit amarè. Meę vitę vnica & sola spes, Iesvs Christus: Cum Licentia Superiorum. We Lwowie, W Drukárniey Ianá Szeligi I. M. X. Arcybiskvpa Lwowsk. Typograph. Roku Páńskiego 1628. w 4ce, k. 16 nlb. (sygn. D.).

Na karcie drugiej napis: Meletivs Smotrzisi (sic) Nuncupatus Archiepiskop Połocki... Przewacnemu Narodowi Ruskiemu posłuszenstwa Wschodniego, Obojogo Stanu, Łaski Pokoia y Miłosci od Pana Boga zyczy y winszuie.

Opowiada o soborze kijow. z r. 1627, na którym Jow Borecki oraz Archim. Pieczerski, na on czas człowiek świecki, prosili go, aby swój katechizm (z którym dla korektury do wschodnich krajów jeździł), poddał pod cenzurę soboru. Potem spotkał się na Wołyniu z biskupami prawosławni. i uchwalili tam zwolanie soboru z obu stanów (szlach. i miejsk.). Wystosował list w tej sprawie do Boreckiego i list do archimandryty, tu przedrukowane. Podaje i dalszą koresp. z Boreckim w tej sprawie. Opisuje swoje spory na tle powyższego synodu. Borecki obwiniał go, że herezję papieską przez swą Apologję do cerkwi ruskiej wprowadza. Na zwołanym do Kijowa synodzie rzuceno na tę Apologję Anatemę ze zgaszeniem świec i rozszarpaniem jej, co obszernie opisuje. Ale episkopowie sami tej Apologii nie czytali. Uderza na Zyzaniam i Mużyłowskiego, którzy byli podnieta. Bojąc się rozlewu

krwi i przymuszony podpisał wówczas kartelus z odwołaniem Apologii. Teras protestuje. Odwołuje się do króla, aby mu umożliwił publiczną obronę (na dysputacji) w tej sprawie. Potępia swój „Lament“, jako kubek zatruty herezją luter. i kalw. — Na końcu data: W Dermaniu Roku Bozego 1628. Sept: 7 Dnia.

Jest to też samo, co przytacza Maciejowski Piśmniem. pols. III 455—69 p. t. Listy do Ojca Jakóba Boreckiego i innych.

Przedrukował Gołubiew Priłożenia 1863.

Por. wyżej: Apologia i Apoleja.

Czartor. — Dzików — Ossol.

— ΟΡΗΝΟΣ To jest Láment iedyney ś. Powszechney Apostolskiej Wschodniey Cerkwie, z objaśnieniem Dogmat Wiary. Pierwey z Greekiego ná Słowiński, á teraz z Słowińskiego ná Polski przełożony. Przez Theophilá Orthologá, Teyże świętey Wschodniey Cerkwie Syná. W Wilnie Roku Páńskiego 1610. w 4ce, k. 16 nlb., 218 lb. i 1 nlb. (Errata).

Na odwr. k. tyt. herby Wiśniowieckich z literami u góry: M(ichał) K(orybut), u dołu: X(iążę) W(iśniowiecki) i dziesięciowersz. Przedmowa do Michała Korybuta Wiśniowieckiego obejmuje 5 kart. Piszę, że tu Cerkiew wschodnią o zażywaniu ceremonij nauce gruntowną sprawę zdaje. Książkę tę on na polski język przełożył dla snadniejszego wszach ludzi pojęcia. — W przedmowie do Czytelnika (8 1/2 kart) ubolewa nad oszkalowaniem cerkwi wschodniej. Pragnie odmalować wizerunek prawdziwej cerkwie jako we zwierciadle. Żadne nabożeństwo, żadna ceremonia nie zaczę się ani dokończy bez próby za zwycięstwo i pomnożenie Króla. A ty niewstydlivy języku obrażasz króla i nieprzepuszczasz sędziom głównym trybunalskim. Skrypt wydałeś za barwą, by cię nikt nie mógł poznać. Wroscie tłumaczy, że wiele terminów z słowiańskiego, które się na polski przełożyć nie dało, przytacza po łacinie.

Poczem: Authorowie ktorych się świadectwa tu w tej książce citowały (2 strony). Przytacza 143 autorów dawnych i nowych, z których korzystał.

Rozkład treści jest następujący: Od k. 1—21 idzie rozdział I pt. Láment. — R. II: Napomnienie cerkwie do synów co ją opuścili. — R. III (k. 30): Przeciw zwierchności Biskupa rzymskiego. — R. IV (k. 68): O rzymskim kościele. — R. V. (k. 91): O pochodzeniu Duchá Ś. — VI (k. 130): O Przaśniku i kważnym sakramentu Wio-czerzy chlebio. — R. VII (k. 153): O czyścú. — R. VIII: Przeciw zwierchności Pap. — R. IX (k. 188): O odrzuceniu kielicha przez kościół rzymski. — R. X

(k. 197): O wzywaniu Świętych. — R. XI (karta 208): Catechism to jest Sumariusz albo krotkie zebranie wiary y ceremonij Cerkwie wschodniej.

Na k. 15 obszerny ustęp o książkach i szlachcie „narodu ruskiego domach“ (wymienieni po nazwisku), którzy porzucili prawosławie. — Na k. 27 polemika z Sacranusem, Skarga, listem anonimowa do Chytreusa (zapewne Oderborn i Meletius, XXIII str. 252). Tu wylicza różne kalumnie na „Rosyjską cerkiew“. — Na k. 57 o zmyślonem poselstwie książąt i panów ruskich do Sykstusa IV, wydanem r. 1605 (ob. Bibl. XXIV, 381). — Na k. 69 cytuje Petrarke po łac. i w przekładzie polskim, oraz Bapt. Mantańczyka. — Na k. 76 o śmierci odstępników. — Na k. 84 wspomina jakiegoś Szizmografusa (Sacrana?).

W języku jego tak tu jak w innych pismach dużo ruskich lub dawnych zwrotów i słów np. śwędra (k. 19), rodziczka (17), do żelaznej ściany puszcząc słowa (16), przęchłina moraka (20), mózgować (50), jedynactwo (56), istnosny (104) i istnościina (211), złotosłowny (148), samowiarłowie (152), odkaz (163), wtórożeniec (216) itp.

Bywa przytaczane (Sopikow i Jocher) z ruskim tytułem: Trino to jest płacz wosłocznoj cerkwi na ostuplenija niekotorich od drewniawo greckeskawo ispowidaniija i ot powinowienija patriarchu konstantynopolitanskomu soczynienie Ieromonacha Meletia Smotrickaho. Wilno 1610. w 4ce.

Ale jest to błąd. Po rusku nie wyszło, a na tytule umyślnie błędnie podano, jakby to był przekład z greckiego i słowiańskiego. Książkę odrazu napisano po polsku.

Odpis Skargi ob. tom XXVIII str. 155 pt.: „Na treny i Lament“ (1610). — Skarga nazywa go Krzywologiem.

Innym jest odpis Morochowskiego Eljasza pt. Paregoria 1612, o czem obacz tom XXII str. 563. — Ten znowu nazywa go Pornologiem.

Na egz. bibl. petersb. zanotowano współcześnie iż książkę wydali Maxym Łohwin i Pawełek czerniec. — Obacz Brückner w Kwart. hist. 1896 str. 608.

Podobno Zygmunt III nakazał niszczyć tę książkę Smotryckiego?

Jocher 9459 (odszyła do not, ale noty zabroniła cenzura). — Kraszewski Wilno IV 141, 154—5. — Wiszn. VIII 319—20. — Karatajew Opisanije s. 260. — Barącz Warta 1889 s. 480. — Sopikow I 270. — Stobelski Dwa światła 1866. — Dziedusz. Skarga II 524—33. — Likowski Unja brzeska, str. 223. — Tretiak Skarga 1912 str. 302 (przypuszcza wpływ Lukarysa). — Osinskij I. c.

Dzików — Jagiell. — Krasinś. — Ossol. — Petersb. — Stauropigja lwow.

— Verificatia Niewinności y omylnych po wszystkiey Litwie y Białey Rusi rozsianych, żywot y uczciwe enego Narodu Ruskiego o upad przyprawie zrzadzonych Nowin... B. m. i r. (Wilno, 1620). w 4ce, str. 90 (sygn. M₂).

Jest to wydanie I, bez tych dodatków i wkładów, jakie są w następnem (obacz niżej). Bibl. miej. gdańska.

— Verificatia Niewinności: y omylnych po wszystkiey Litwie y Białey Ruśi rozsianych, żywot y uczciwe enego Narodu Ruskiego o vpad przyprawie zrzadzonych Nowin, pod Miściwą Pańską y Oycowską nawyższej y pierwszej po Pánu Bogu Narodu tego zacne^o Zwierzchności, y brzegu wszelkiej Sprawiedliwości obronę, poddane Chrześciańskie Vprzatnienie. Lipsivs. Nihil quidquam tam probè aut prouidè dici potest, quod non vellicare malignitas possit. Nic nigdy tak ostrożnie y całę wyrzec się niemoże, częgoby złość szypać niemogła. B. m. i r. (Wilno, 1620). w 4ce, k. tyt., k. nłb. 6, k. lb. 2—28, k. nłb. 6 (sygn. G_v—G_x), k. lb. 29—73 [razem przeto kart 85, sygn. T].

Jest to wydanie drugie, w którym dodrukowano w środku po karcie 28 wkładkę o sześciu kartach.

Tytuł w ozdobnych ramkach. Na odwr. k. tyt. cytaty z Leuit. cap. 19, Hierem: cap. 22 i D. Chrysost. Hom. 43, in Matth. po łacinie i polsku. Na następnej karcie w ramce u góry: Verificatia niewinności. Powtore wydana. Następnie dedykacja: Ianuszowi Skvminowi Tizkiewiczowi, pisarzowi W. X. L., staroście brasławskiemu, iurborskiemu i nowowolskiemu, Adamowi Chreptowiczowi, Mikołajowi Triznie, podkomorzemu słonimskiemu i Jerzemu Mieszkowi, chorążemu słonimskiemu, obejmuje 6 kart. Na końcu dedyk.: Zakonniczy Monastera Bratskiego Wileńskiego, Cerkwie ześcia Świętego Ducha.

Tu usprawiedliwia potrzebę II wydania. Zaszła potrzeba ogłoszenia listów, których przez odległość miejsca mieć nie mogli. Listy te jasnie pokazują, jak niesłuszni są głosy magistratu wileńskiego i apostatów i protestacje po grodach. Narzeka na uciak wolności ruskiej, na potwarze i podjudzania, wylicza dawnych prawosławnych senatorów i magnatów, których już dziś przy boku króla nie widać. Wzywa do naprawy. Rzecz napisana piękną polszczyzną. Dużo przysłów i słów ruskich

(pociąg prawny, bez dzielno, stosek, mataczynka, powarcholić, hruby itp.)

Od k. 2: Czytelniku miłościwy i łaskawy. Broni Boreckiego i Smotryckiego, jakoby przez patr. Jeroz. porozumiewali się z ces. tureckim. Przedstawia prześladowanie rzemieślników wileńskich. Omawia listy króla, przyjazd Teofana, listy patr. konst. Timoteusza. — Od k. 8 listy Żółkiewskiego z r. 1620 do mieszczan kijowskich o przyjeździe patriarchy jeroz. Teofana i listy króla; list Krz. Zbaraskiego do patriarchy; obmowa (odpowiedź) Melecjusza, listy Timoteusza. (Karta 8—16 są drukowane większym drukiem niż reszta tekstu, widocznie wkład). — Od k. 18 dalszy ciąg tekstu: O dostojństwach i beneficjach cerkiewnych (k. 18 v.). — Od k. 25 v: Krótka przereczonych objectii recollectia (tu znowu listy króla i bisk. krak. M. Szyzsk. do Zaporozców, oraz list Teofana z r. 1621). — Od k. 29: Prawa Duchowne które nam odstępcy Metropolita i Władyk (sic) nie pozwalają mieć za duchowne. — Od k. 33: Prawa swiatskie. (Konstyt. 1685—1620 i Decreta tribunalskie w sprawie degradacji odst. metrop.). — Od k. 41: Krzywdy i dolegliwości od odstępców. — Od k. 44: Tragedia wileńska na instancją Apostatów (prześladowanie rzemieślników prawosł.). — Poczem idą: Krótkie do swoich napomnienie, Uciecha niewinności narodu ruskiego, Epilog do potwarzy, O szczyrey życzliwości Patriarchow wschodnich ku zacnemu narodowi polskiemu (cytuje Baroniusza), Że się ludziom star. religii greckiej od odstępców nieznosnie dzieje.

Na końcu (k. 68 v.) data: w Wilnie Roku 1621 czerwca dnia 16... Zakonniczy Monastera Bratskiego wileńskiego Ześcia Świętego Ducha. (Tu cytat grecki).

Na k. 69—72: Przysięga odstępców, wyjęta z Baroniusza pod r. 1601 (Hipacego Pocięja). Kończy zwrot do Czytelnika polemizujący ze Skargą.

Całe dziełko ma więc charakter wybitnie polemiczny przeciwko uciskowi cerkwi prawosławnej i przeciw unji. Niewymienionym nigdzie po nazwisku przeciwnikiem, apostatą i „potwarcą“ jest bądź Kreuza? bądź J. Wel. Rutski (ob. tom XXVI, 501)?

Dzieło to wywołało dalszą polemikę, o której obacz wyżej pod Justifikacja... i Obrona... oraz pod: Simonowicz T (Próba weryf. 1621) — Tyszkiewicz S. J. (List 1621, Wina 1621) — Kreuza (Sowita wina 1621).

Ob. też Susza (Saulus et Paulus), który stwierdza autorstwo Smotr.

Przedruk w Archiwu jugozap. Rosyji VII. Krasz. Wilno IV. — Jocher 9470 a i b. (tu podaje tytuł fałszywie). — Brückner

w Kwart. hist. 1896 str. 616. — Grabowski I. c. 1916 str. 305. — Osinski Mel. Sm. 1912. — Makarow I. c. — Tretiak Hist. wojny choc. 1921 str. 52. Ossol. — Wileńs.

(Smotrycki Melecjusz). Apolleja Apologii książki dialektem ruskim napisanoj, polskim zaś we Lwowie drukowanaj, w korotce a prawdziwie zsumowanaja prez stan duchownyj wosłocznoho prawosławija, pod posłuszenstwom swiatiejszaho Patriarcha Konstantinopolskaho, zwykłocho w Rossii hospodina, otea i pastyra stale i nieotmiennie aż i po weś czas znajdujuczysia, i do druku na żądanie mnohih podanaja. Za pozwoleniem Starszych w tojże cerkwi Rosijskoj. Roku od sozdanija mira 7136, a ot roždestwa Hospoda naszeho Jizusa Christa 1628 miesiaca awhusta 30 dnia. w 4ce, ark. 2.

Przedmowa do Jeremiasza Tysorowskiego biskupa lwowskiego, egzarchy tronu konstantynopolskiego.

W środku książeczki jako miejsce napisania wskazano Kijów i podano podpisy protestujących władcyków i Smotryckiego. Miejsca druku nie wyrażono.

Są tu dwa listy Smotryckiego.

Wydawcą był Borecki Job (obacz o nim tom XIII. 272).

Sacharow nr. 242. — Karatajew nr. 276. — Brückner I. c. str. 622. — Jabłonowski Akademia kij. mohil. str. 72. — Osinski Mel. Sm. 1912.

Bibl. Kijows. Ławry — Krasinś. — Ross. Minist. Spraw Zagr. — Mosk. archiw.

— ob. Bronski (Filalet 1597) — Jozafat Sw. (1663) — Karpowicz L. (1620) — Kisiel Ostafi (1631) — Kleryk ostr. cerkwi — Kopystyński (Antigrrafe) — Kortisciusz Wojciech (Widok potyczki 1634) — Kreuza (1617) — Krupski — Morochowski Elj. (Par. 1612, Lament cerkwi 1612) — Mużyłowski And. (1629) — Ostrogski książę — Paraenesis (1629) — Rutski — Sielawa Anastazy (Antelenebus 1622) — Skarga Piotr (Na treny 1610) — Susza Jakób (Saulus et Paulus 1661; tu jego biografja) — Symonowicz — Tyszkiewicz Janusz (List) — Zasławski Aleksander (List) — Żyzani.

„Vita Melecii Smotrycki“ wydał Martynow w Brukseli w r. 1864.

Kraszewski Wilno IV 167, 169 cytuje jakąś jego pracę „O wierze” 1625 — zapewne bałamuctwo. — Siarczyński przyznaje mu: List patriarchy Melecyusza 1605. — Barącz w Warcie 1889 i Wiszn. H. lit. VIII 333: Fundamenta na których jedność Rusi. To ostatnie wydał Galatowski r. 1683.

Jego księgozbiór jeszcze w r. 1900 był w Kij. akad. duch. o czem Jabłonowski Akad. kij. mob. 1900 s. 74.

Bandt. Hist. druk. krak. 152 i Hist. dr. Król. Pol. I 72, 121. — Chodyński III 237 i nast. — Czacki o praw. I 84. — Janocki Nachrich. III 28. — Engel Ukrainas Geschichte. — Łukaszewicz Wyzn. belw. w Litwie I 167. — Wiszniewski VIII 319 i 446. — Święcki Hist. pam. II 114 (Bartoszewicz). — Rzepnicki Vitae praesul. II 376 i 7. — Przyjaciół ludu Poznań Rok V 257 i 8. — Sobieszcz. w Enc. Org. XXIII 733 i 34. — Siaracz. Obraz II 404, 308. — Dziejusz. Skarga II. — Wielewicki Diarium. — Bartosz. w Hist. liter. I 208. — Barącz w Czasop. Warta 1889. Nr. 755 i nast. — Enc. kość. XXV. — Brückner w Kwart. hist. 1896. — Franko w Kwart. hist. 1892. — Kirpicznikow w Encykl. Słownik, Petersb. t. XIX. 1896. — Theiner Monum. III 381 (breve Urb. VIII) i 383 (tu jego relacja do pap. 1630). — Załęski Jeznici II. — Jabłonowski Akad. kij. mob. 1900. — Pam. ukraiń. V. 1905. — Tad. Grabowski Skarga 1913 str. 595, 603, 605. — Tenże: Z dziejów liter, unickiej (Prace pozn. kom. filolog. tom I zeszyt 3, 1922). — Tenże: Ostatnie lata 1916 (w Księdze dla Orzechowicza). — Treliak Skarga 1912 str. 288. — Arch. kom. hist. I 274. — Likowski Unia 1890 i 1906. — Kojalowicz Ist. cerk. unii. — Makary Ist. rusk. cerkwi X i XI (1882). — Specimen eccl. ruthenicae. — Guépin S. Josephat 1871. — Pełesz Geschichte der Union II. — Ogonowski Ist. liter. ruskiej I (1887). — Gołubiew Ist. kij. duch. Akad. 1880. — Osinski Melecyj Smotr. Kiew 1912. — Zasadkiewicz Smotr. kak filolog. Odessa, 1883. — Charłampowicz Polski wpływ 1924. — Korbut Liter. I 380-2. — Finkel Bibl. str. 1858 oraz Dod. II nr. 3259.

SMUGLEWICZ (Szmuglewicz) Franc. Prospekt Maiącego wydadz się Dzieła Historji krajowej w Dwóchset kopersztychach pracy i wynalazku Imć. Pana Franciszka Szmuglewicza. 1787. (B. w. m. dr.) w 8ce, k. 7 nlb.

Ojciec mój zanotował tytuł nieco inaczej (nie podając biblioteki): Prospekt z poprawą maiącego się wydadz dzieła Historji krajowej w 100 kopersztychach pracy i wynalazku JMCP. Szmuglewicza

1787. w 8ce, str. 16. — Może to edycja druga („z poprawą”).

Wedle tego prospektu Smuglewicz, człowiek w sztuce malarskiej gruntownie biegły, przygotował kopersztychy z dziejów polskich. Całe dzieło zawierać w sobie będzie kopersztychów 200. wielkością arkusza Hollenderskiego. A że dzisiaj jest dopiero w robocie, przeto liczba kopersztychów powiększoną być może. Obrachowawszy koszt na szytowanie, papier i wyciskanie kopersztychów, jeden kopersztych na arkuszu Hollenderskim nie może przyjść taniej, jak po zł. 6, a zatem całe dzieło z dwóchset kopersztychów złożone, kosztować będzie Czerwon, zł. 66 zł. 12, jeżeli sto osób będzie prenumerujących. Prenumerata w Warszawie odbierać się będzie u J. W. Czackiego Starosty Nowogrodzkiego; w Dubnie u J. W. Prota Potockiego; w Krakowie u J. W. J. X. Sebastjana Sierakowskiego Kanonika Krakowskiego; w Wilnie i w Grodnie u J. W. Ogińskiego Komisarza Skarbowego; w Lublinie u J. X. Treflera Rektora Małopolskiego; w Poznaniu u J. X. Przyłuskiego Kanonika Poznańskiego, Rektora Wielkopolskiego. Tom I miał obejmować czasy do Ludwika I. — Tom II do Zyg. I — Tom III do r. 1782. Autor opierał się na Historji Naruszewicza, względnie na dawnych kronikach tam gdzie Nar. się kończy.

Bądecki w Przegl. bibl. 1909 II str. 59. Inne prace Smuglewicza ob. w Bibl. IV 296. — Rastawiecki Słownik mal. I. 171.

Ossol.

Smuglewicz Łukasz († 1780) ob. Jelski Franc. — Kopeczyński Onufry (1792) — Marewicz M. (Zabawki 1788) — Markward J. (ad quosdam 1792).

SMUKALSKI Idzi (Aegidius), Bernardyn. Veritas Christianae Religionis E Supremi Numinis existentiae, naturalis ratione Deducta. Posnaniae, Anno Seruatoris nostri 1782. w 8ce, k. 4 nlb. i str. 206.

Ded. Provinciali Augustino Motulski. Poczem Facultas ordinis (podp. F. Dobrowicz) i Appr. dioecesisana (J. Paprocki).

Podzielone na IX artykułów, w których udowadnia byt Istoty Najwyższej. Zwalcza Spinozę i Hobbesa (str. 31, 160, 165), powołuje się na Lactantiusa, Augustyna itp. Na str. 92 o nieśmiertelności duszy. Na str. 111 powołuje się na Łuk. Opaleńskiego (patriae fidelissimus). Na str. 152 zwalcza religję naturalną (deizm) — powołując się przytem na Anglika Tindata i podróże Dampiera (str. 179). Kończy apologją chrystjanizmu. Nazwisko autora wymienione w „Facultas Ordinis”. Jagiell.

— Toż... Posnaniae. 1788. w 8ce, k. nlb. 4 i str. 206.

Ded. Franc. Zaremba Pincernae Petric. Approbata in conr. Posnan. 1782. — Edycja taż sama co z r. 1782 tylko karta tytułowa i dedykacja zmienione.

Akad. — Jagiell. — Warsz. uniw.

Smulski Franciszek (Epistola) ob. Franciszek Salezy (1777).

Tu podano mylnie kart 35 zamiast 25.

SMURAVIUS Jacobus. Pancarpiae Veris Philosophici seu Serta ex Florilegio Stagiritae trienni labore contexta. Sub Auspiciis Illustris ac Magnifici Domini D. Stephani a Grudna Grudziński Palatinidae Ravensis etc. a Iacobo Smuravio academico Parthenic. In aula collegii Karnkoviiani Soc. Iesu proposita A° 1624 Die... hora. (Na końcu:) Callissii. Ex officina Alberti Gedelii. w 4ce, kart 16 (sygn. D₄).

Dedyk. Stef. Grudzińskiemu. Są to tezy: E hiliato Ethicae. E rosetis Politiae. Ex hortis Oeconomiiae. E pratis Physiologiae. Ex amoenis Vranicis. E violario utriusque Misionis. E viridario Animastico. E pasto Transnaturalis scientiae. Ex apricis Logicae.

Razem jest tez 51. Starają się ogarnąć całą filozofję, łącznie z nauką o państwie i ekonomji. Autor powołuje się na Platona i Aristotelesa.

W egz. Ossol. brak tytułu. Ossol. **SMUSZEWICZ Eljasz X.** Karmelita. Pharrago diversarum materiaram.

Jabłonowski Musaeum polonum str. 235. **Smuszewski Adam, Andrzej i Jan** ob. Rostworowski Jak. (Technopaegion 1619).

SMUTNICKI Tłumacz seymu z prozbą do Stanów. (B. w. m. i r.). fol., k. 2.

O uchwale stu tysięcy wojska. Aukcją tę chwali, ale nie wiadomo czego chce, tak jego styl zawily. Widocznie cudzoziemiec pisał. Jagiell.

Smutnorym ob. C. S. (Humnicka Konstancya 1798).

Smygielski ob. Šmigielski.

Smyrna ob. Wernsdorf Gottlieb (Denkmale).

(Snacki Mikołaj). Głos w sprawie JPP. Mikołaja i Izabelli z Tarnowskich Rodziców Jerzego i Nikodema Synów Snackich przeciwko W. JPP. Maciejowi i Elżbiecie z Alexandrowiczów Rodziców i Ignacemu Synowi Wier-

cińskim Komor: i Komorn: Lidzkim. (Bez m.). Wilno (1795). fol., k. 5 nlb.

Spór sąsiedzki o gwałty. Jagiell.

(Snarska Anna). Wiadomość o interesie JPaní Anny z Szostakowskich Snarskiej i iey potomstwa małoletniego z dokładem Opiekunów z JXX. Franciszkanami Konwentu Grodzień: oraz WW. Wołowiczem Marszałkiem Grodzień: Jeleńskim Pisarzem Gr. Mozyr. JP. Ludwikiem Kolesińskim i dalszemi pomocnikami Ichmciów (1776). fol., 1 karta. Jagiell.

— Usprawiedliwienia JXX. Franciszkanów Grodzieńskich i Ludwika Kolesińskiego od zarzutów JP. Snarskiej y dalszych. fol., 1 karta. Jagiell.

Snarski Ambroży ob. Opoczno Alb. (De spiritu 1637) — Strzała Fr. Chr. (1633).

Snarski Augustinus ob. Threni in obitum (1596).

SNARSKI Józef. Maxymy Człowiekowi y w Społeczności żyjącemu służące X. Józefa Snarskiego kanonika Inflantskiego. Roku 1798. w Wilnie w Drukarni XX. Bazylianow. w 8ce, k. 4, str. 102 i k. 1.

Dedyk. Mar. z Smietanków Zarembiney, podkom. Dworu Polskiego. — Poczem: Do Czytelnika, gdzie tłumaczy się, dla czego przytacza pogańskie przykłady.

Maxymy są ujęte w XXI rozdziałów: O społeczeństwie, o przyjaźni, o enocie, o mądrości, o gniewie itp. itp. — Treść moralizująca. Cytuje Senekę, Marcialisa, Plutarcha. Znajomości współczesnych maxym i refleksji z literatury XVIII w. nie dostrzegłem. Na końcu uwiadomienie, że autor mieszka przy kościele lucyńskim a cena książeczki kop: 50.

Horod. — Jagiell. — Wileń. — Zieliń.

Snarski Konst. ob. Białozor J. K. (Honor 1615).

Snephius Teodor ob. Responsio (1583).

Sniadanie schysmatykom bratskim wileńskim póki się z wszystkich ich złości i niezbożności obiad im nagotuie. 1630. w 4ce.

Notata bez podania biblioteki.

Brückner w Kwart. hist. 1896 str. 625.

— Duchowne y podwieczorek dla dzieci małych na katechizm rano y po-

południu zchodzących się, to jest nowe a bardzo łatwe sposoby do prędkiego, y doskonałego nauczania dzieci nauki Chrześcijańskiej żeby zrana i podwieczór to jest w młodości y starości swojej po chrześcijańsku żyły y na niebo sobie zarobiły. Przez pewnego X. Starego Plebana Dyecezyi Przemyskiej wynalezione przez Niego Samego szczęśliwie w Parochii swojej przy pomocy Boskiej zpraktykowane, na większą chwałę pomoc dającego Boga 1758 do druku podane. W Krakowie w drukarni Sebastjana Hebanowskiego I. K. M. typ. w 16ce, kart nlb. 69.

Ossol.

(Sniadecki Andrzej Bodzanta) (I). Lacrymae, In Fvnero Dvorvm Academiae Crac: Professorum Minorum Collegarum M. Andreae Bossantini Sniadecki Decembris XVII. et M. Sebastiani Lvbinii Decemb. XXII. Anno Dni M.DC.IV. Morte subito consequenti raptorum, Juuentutis Scholarum Academiae Crac. priuatarum. Cracouiae, Anno Domini 1604. w 4ce, k. 6 (sygn. B₂).

Pisali tu wiersze: Hier. Chocimowski, Marek Rudnicki, Stan. Hosius, Stef. Swieciński, Chris. Bidziński, Georg Kantski (in mortem Seb. Lubinii), Stan. Dimitrowski, Sigis. Dimitrowski, Jak. Jabłoński, Cipr. Gieran (Apostrophe Coll. Minoris).

Czartor. — Jagiell.

— ob. Bidziński Krzysztof (1604) — Olevnicus Albertus (1605).

Śniadecki Andrzej (II) ob. Śniadecki Jędrzej.

Śniadecki Joannes de Gniazdów, Sandecen. Decanus ob. Bambus M. (Promptuarium 1606).

SNIADDECKI Jan Chrzyciel Władysław (1756 † 1830). Kalendarz polski y ruski na Rok 1776. Przez M. Jana Chrz. Wład. Sniadeckiego Filozofii Doktora matematyki profesora. w Krakowie. w 4ce.

— Toż:... na Rok 1777... przez Jana Chrzyciela Władysława Sniadeckiego... Filozofii Doktora... wyrachowany. w Krakowie w Drukarni Akademickiej. w 4ce. Smoleński Pisma II 83. Warsz. uniw.

— Toż:... na Rok Pański 1778. Według Rachunku Rzymskiego po Przy-

byszowym pierwszy a po Przystępnym drugi. Święta roczne ruchome i nieruchome, Bieg Planet, Powietrza Odmiannę, Wschod i Zachod Słońca, Przybycie i ubycie dnia, i inne rzeczy ciekawe w sobie Zawierający... Przez M. Jana Chrzyciela, Władysława Sniadeckiego, w Przesławnej Akademii Krakowskiej Nauk Wyzwolonych Filozofii Doktora, Matematyki Profesora, z należytą pilnością Wyrachowany. w Krakowie w Drukarni Akademickiej Kollegium Wielkiego. w 4ce, k. 10 nlb.

Mieści: O wodach mineralnych (u dołu stron pod kalendarzem). Poczem: Domysł astrolog. z siedmiu gwiazd błakających się skutkowania, i dwunastu znaków zwierzęcych ułożenia na r. p. 1778. — Jest to prognostyk, niegodzien uczonego, jakim niebawem okazał się Sniadecki. Widocznie pisane dla zarobku. — Pomimo to prognostyk ten wywołał burzę w kołach Akademii za to tylko, że nazwano go — lekceważąc tradycję — „domyśłem“. O tej burzy opowiada Baliński w I tomie „Dzieł“ Sniadeckiego (str. 14). Na tle tej burzy wychodzi dopiero jasno zasługa reformy Kollataja.

Na końcu wyrachowanie wschodu i zachodu. Jagiell. — Ossol.

— Przesławnej Kommissyi Nad Edukacją Narodową za wprowadzoną do Szkół Władysławskich Publiczną Nauk Reformę Młodz Akademii Krakowskiej w tychże Szkołach Uczącą się Uroczyste Podziękowanie Pełnym wdzięczności y ukontentowania sercem przez M. Jana Śniadeckiego Klasy VI. Professora Składa. Hoc opus, hoc Studium parvi properemus et ampli, Si Patriae volumus si nobis vivere cari. Horatius L. I. E. 3. (1777). w 4ce, k. 6 nlb.

Jest to wiersz, w którym wysławia Stan. Augusta: „Tam gdzie się Neptun w Wisły nurtach kryje, Jagello w Muzach, Krakus w Murach żyje...“ Poczem charakteryzuje różne nauki, żyjące w murach Krakowa: historję uniwersalną i naturalną, geografję, matematykę, nauki moralne, prawo etc. Na k. 5tej: Jasnie Wielmożnemu Imci Xiędzu Kollatajowi Kanonikowi Katedralnemu Krakowskiemu od Prześw. Kommissyi Edukacyjney Delegowanemu do Akademii Krakowskiej Wizytatorowi. Nowy Publiczney Instrukcyi Układ Roku 1777. Dnia

26. Czerwca do Szkół Władysławskich Wprowadzającemu. Są to 2 wiersze: Młodz do ojczyzny... i Muzy do potomności. Zapewne jedyna to wiersze polskie sławnego matematyka.

Baliński w Dziełach Śniad. I. 13.

Jagiell. — Ossol.

— In Laudem Divi Stanislai Casimirani Primo, in Regia Scientiarum Universitate Cracoviensi Sacrae Theologiae Professoris, tandem Amplissimi Canonice Lateranensium S. Augustini Caetus Professi ac Presbyteri. Oratio. Quā suae recurrenti annuae celebritati In Peraugustis Sacratissimi Corporis Casimiriae ad Cracoviam Aedibus. M. Joannes Baptista Vladislaus Sniadecki AA. LL. Philosophiae Doctor, Mathescos Professor, Pro more Academico Annō Aerae vulgaris 1776. Die 3tia Maji publicè Prolusit. Typis Collegii Majoris Universitatis Cracoviensis. w 4ce, k. 18 nlb.

Dedykacja Janowi Kantemu Donatowi Dobrzańskiemu, doktorowi teologii, przełożonemu Kanoników Regularnych na Małopolskę i Litwę. Poczem: Ode Jambica do kapituły kanon. later. Wreszcie: Nuncupatoria, pod którą podpisany A.(utor) O.(peris); zajmuje 4 karty (bez treści). Sama „Oratio“ ma 12 kart. Wysławia błog. Stan Kazim. i również pozbawiona jest jakiegokolwiek treści, poza bombastycznymi frazesami. Rzucza to światło, czem byłby pozostał Sniadecki, gdyby nie wyjazd za granicę i rozszerzenie umysłowego horyzontu w latach 1777—81.

Na końcu: Perm. Rect.

Jocher 5517.

Jag. — Kras. — Ossol. — Uniw. lwow.

— Mowa Przy Otwarcu Nowo Rozporządzonych Od P. Kommissi: Edukacy: Matematycznych Nauk, Mianą w Krakowie D. 9. Listopada R. 1781. Przez Jmć Pana Sniadeckiego Matematyki Wyższej i Astronomii Professora. w 8ce, k. 11 nlb. i 1 czysta.

Rozpoczyna od wysławiania wolności (w duchu Rousseau'a). Naród wolny musi czuć prawdę, czyli poznać związki między światem fizycznym i moralnym. Podnosi znaczenie fizyki i matematyki. Powołuje się na Newtona (Astronomja fizyczna). Zwalcza metafizyków „subtelnych“. Wspomina zasługi Descarta, Leibnica, d'Alemberta itp. Natomiast dzieło moralnej edukacji jest jeszcze przed nami zakryte. Wychwala metody uczenia moralności przyjęte przez

Kom. edukacyjną. Cała mowa zawiera już in nuce przysłą filozofję Sniadeckiego. Akad. — Branice. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Ossol. — Zielińs.

— Propositiones controversae ex Philosophia. Defenduntur in Collegio Majori Universitatis Cracoviensis Anno Domini 1775. die 31. mensis Martii. Objectis satisfaciende V. D. Ioanne Sniadecki AA. LL. et Philosophiae Secundae Laureae Candidato. 1775. fol.

— Prospekt Dzieła pod tytułem: Rachunku Algebraicznego Theoria z Przystosowaniem do Geometrii Linii Krzywych we dwóch Tomach przez J. P. Śniadeckiego w Szkole Głównej Krakowskiej Matematyki wyższej y Astronomii Professora (1782). w 12ce, k. 6 nlb.

Wskazuje, że po Dekarcie i Newtonie matematyka się odmieniła. Przedstawia plan dzieła. Zapowiada, że będzie pisane językiem prostym. Chwali teorję Balera jako najdokładniejszą. Na końcu data: w Krakowie, dnia 1 czerwca 1782. Akad.

— Rachunku Algebraicznego Theoria Przystosowana do linii krzywych Przez Iana Sniadeckiego w Szkole Głównej Koronnej Matematyki wyższej i Astronomii Professora, téż Szkoły Sekretarza. Tom I. Zawierający Algebrę na dwie części podzieloną. (Tu winieta). w Krakowie w Drukarni Szkoły Głównej Koronnej. Roku 1783. w 4ce, k. t., str. IV i 312, k. 4 nlb. i 1 tabl.

Tom II.. w którym się przez zrównania nieoznaczone tłumacza własności Linii i Powierzchni Krzywych; Zamyka siedm tablic z Figurami. w 4ce, k. t., str. 192, k. 3 nlb. i 7 tablic.

W środku obydwu kart tytułowych wydrukowano: Cena dwóch Tomów... zł. 11. Znajdują się do przedania w Krakowie w Drukarni Szkoły Głównej Koronnej. w Warszawie u JJ. XX. Piarów. W tomie I po pierwszej karcie tytułowej jest druga z niemiłym miedziorytem, przedstawiającym siedzącą postać kobiecą (Pallas) z szyszakiem na głowie, wspartą lewą ręką na włóczni, w wyciągniętej prawej ręce trzyma wieniec laurowy; u jej stóp dwoje dzieci dźwiga owalną tarczę.

Część I obejmuje wykład natury i własności funkcji oraz zrównań algebr., działania w odmianach funkcji i sposoby w rozwiązywaniu zrównań zachodzące. — Na końcu tomu: Wypis materji oraz 1 tablica.

Tom II, podzielony na 6 rozdz., omawia linje geometryczne (sic), własności krzywych, odnogi nieskończone, przecięcia linii krzywych, własności linii przystępnych itp. Na końcu Wypis Materji i 7 tablic. Bibl. Jagiell. posiada egzemplarze z dwoma odmiennie ułożonymi tytułami. Chrept. — Jag. — Ossol. — Uniw. lwow. — Wileńs. — Zielińs.

— ob. Dmochowski Fr. — Institutum (1774) — Janowski Jakób (1775) — Jaskiewicz Jan — Popisy (1771) — Przybylski Jacek — Scheidt Franciszek (O elektryczności 1786) — Siarczyński Fr. (1789) — Sterne.

Prace Jana Sniadeckiego były pomieszczone w ostatnich latach XVIII w. (aż po rok 1805) w „Ephemerides Viennenses“.

Dalszych jego pism i bibliografji do niego się odnoszącej należy szukać w poprzednich tomach „Bibliogr.“ (wiek XIX), gdyż główna jego działalność przypada na wiek następny.

Tu tylko wymieniam z nowszych: Sto lat myśli II 377. — Struve Hist. logiki 1911 str. 212 oraz Wstęp do filozofji 1903. — Bieliński Stan nauk matem. 1890; Uniw. wil. I, II, III. — Wrzosek Jędrzej Sniad. 1910 (2 tomy). — Janik Kollataj 1913. — Tokarz Ostatnie lata (1905) tom II 259. — Smoleński Przewrót umysł. str. 257. — Straszewski Dzieje filoz. myśli I 1912. — Wierzbowski Materiały II. — Birkenmajer Udział Polski 1917 s. 27. — Bartoszewicz Skałce i portrety I (1929) str. 239 (o jego satargach z Oraczewskim). — Leniek Książka pam. 1888 str. 157 i str. 89 (tu program wykładanych przez niego nauk w szkole Nowodw. w r. 1771). — Korbut Liter. II 307—310 (tu obszerna bibliogr.).

Leniek l. c. nie uwzględnił ciekawej wiadomości, podanej przez Balińskiego (Dziela I 12), wedle której Sniadecki pierwszy w Polsce wykładał „Ekonomię polityczną“, a to na podstawie dzieł fizjokratów, dostarczonych mu przez Kollataja.

Nieznana mowa Sniad. z r. 1784 (z rękop. na cześć Żołędziowskiego ogłosił L. Kamkowski w „Pracach nauk. oddz. warsz. Komieji do badania dziejów wych.“ z r. 1925/6.

Liczne rękopisy do Sniadeckiego się odnoszące są w bibl. Jagiell.

SNIADOCKI Jędrzej († 1838). Mowa o Niepewności Zdań i Nauk, na doświadczeniu fundowanych, przy otwarciu Nauk w Szkole Głównej Litewskiej z Ru 1799. na rok 1800. Czytana przez Jędrzeia Sniadeckiego Medycyny Doktora, Chemii y Farmacyi

w tężże Szkole Głównej zwyczajnego Profesora (1799). w 4ce, str. 22.

Na str. 5 mówi o czuciu zmysłowem. Przedstawia niedostatki chemji. I fizyka opiera się na czuciach. Stąd błędy Stala, Meyera, Des Cartesa (str. 19). Wspomina z podziwem „Filozofję czystego rozumu“, ale podnosi także potrzebę krytyki doświadczenia.

Przedruk w III tomie „Pism“. — Wrzosek Jędrzej Sniad. 1910 t. I. Czartor. — Dzików — Jagiell. — Warsz. uniw.

— Początki Chemii stosownie do terazniejszego tej umiętności stanu dla pożytku uczniów i słuchaczów ułożone y za wzor lekcji akademickich służyć mające. Przez Jędrzeia Sniadeckiego Filozofji i Medycyny Doktora, Chemii i Farmacyi w Szkole Głównej Litewskiej Zwyczajnego Publicznego Profesora. Tom pierwszy. W Wilnie w Drukarni Akademickiej Roku 1800. w 8ce, k. 7 nlb. str. 401 (powinno być 400, bo str. 90 opuszcz.). — Tom drugi. w 8ce, 2 k. tyt., str. 326 i k. 19.

Obacz Bibl. XIX wieku (tom IV, 300), gdyż dzieło to tam należy.

— ob. Porządek materji (1787).

I jego również bibliografji trzeba szukać w tomach poświęconych XIX w. — Z nowszych prac wymieniam: Wrzosek Jędrzej Sniadecki 1910 (w t. II zestawiona bibliografja). — Trzebiński w Arch. hist. medyc. V (jako o lekarzu). — Sto lat myśli I 411. — Bieliński Uniw. wil. I—III. — Struve Wstęp kryt. 1903 oraz Historia logiki 1911 str. 223. — Straszewski Dzieje myśli I 1912. — Korbut Liter. II 310—314. W bibl. Jag. są liczne rękopisy do niego się odnoszące.

Sniatowski (Guliński) Jan ob. Guliński (tom XVII str. 465) — Schott And. (Analecta 1757).

Uczył jęz. polsk. w gimn. gdańs.

SNIĘCZYŃSKI P. Princeps Dignitas in Sacra Civilique Republica primatibus Regni Poloniae amplissima, Celsissimo Principi Illustrissimo & Reverendissimo Domino D. Christophoro Antonio in Słupów Szembek, Dei et Apostolicae Sedis gratia Archiepiscopo Gnesnensi, legato nato Regni Poloniae et M. D. L. Primati Primoq; Principi Abbati Tinecensi ob auctoritatem et

sanctitatem aptissima inter Metropolitanæ Cathedrae auspicia à Primatiali Karnkoviano Collegio Societatis Jesu cultu panegyrico recognita. Anno Principis Saeculorum MDCCXL. 1740. (Ponaniae. Typ. Coll. S. J.). fol., k. nlb. 21.

Na egzemplarzu współcześnie dopisano: Auctore P. Snięczyński.

Ob. Szembek.

Jagiell.

Snięg, ogień ob. Wojniłowicz Mich. (1680).

Snięzek Michał ob. Niklewicz Jac. Phil. (Arboretum 1758).

SNIĘCZNIK Jan. Łzy smętne po zesciv Nieboszczykã zacney Pamięci Iego Msci Pana Pielgrzyma Słupskiego Pisany Przez Iana Snięznica. W Poznaniw. W Drukarny Iana Wolraba, Roku P. 1627. w 4ce, k. 10 (sygn. C₂).

Na tytule trupa główka, tytuł w ramkach. Na odw. tyt. „Brog“. Pod herbem: Starytnych Leszcycow ze cney krwi spłodzony W domu przezacnym Słupskich jesteś urodzony... Dod. Dorocie Słupskiej. Wojciechowska Z dziejów książki 1928 str. 309. — Maciej III 714.

Bawor. — Czartor. — Jagiell.

Snobek Paulus ob. Gnapheus (Prima 1541).

SNOCK Łukasz. Trostbüchlein die Krancken damit zu besuchen. Oder, Christliche Betrachtungen, Gebett vnd Trostsprüche, wie sich ein Mensch zu einem seligen Sterbstündlein, vnd Abschiedt auss diesem leben Christlich vorbereiten, vnd wider alle Anfechtungen des bösen Geists heilsamlich verwaren sol. Auss der heiligen Schrifft dess H. Gottlichen Worts, vnd Schrifften der reinen alten Kirchenlehren zusammengezogen: Vnd der Christlichen Evangelischen Gemein zu Santen, zum glückseligen neuen jahr verehrt. Durch Lucas Snock, Burgern zu Crakaw. Gedruckt zu Franckfurt am Mayn, bey Anthoni Hummen. 1618. w 8ce, str. 63.

Na odw. k. tyt. mówi autor, że był wychowany sa młodych lat w Santen. Poczem Vorrede an die evang. Gemein zu Santen. Na dziełko składają się wyjątki z psalmów, z ewang. i z pisarzy kość.

Podaje to dziełko, ale z zastrzeżeniem, gdyż „Crakaw“ wymieniony w tytule nie oznacza zapewne Krakowa polskiego.

Czartor

Snopeczek mirry ob. Skibicki Stan. (1683).

Snopek mirry z Ogrodu Getsemańskiego albo żalodne gorzkiey męki syna Bożego podczas Postu Wielkiego na passyach około godzin nieszpornych po południu Rozpamiętywanie, dla zapalenia miłością serc ludzkich ku niewinney męce Pana Zbawiciela naszego Jezusa Chrystusa, oraz ku Przenajświętszey Maryi Pannie Bolesney. w Kaliszu 1646. w 12ce.

Hauenst. Catal. 38.

Łaciński zbiorek, z którego edycja polska jest przeróbką, nosił tytuł: Fasciculus myrrhae. W ciągu w. XVII—XVIII miał dużą ilość wydań, poszczególne nie dochowanych. — Obacz tom XVI str. 173.

Polską edycję z r. 1683 ob. pod Skibicki Stan. — Edycję z r. 1687 obacz pod Chrzewicz. — Edycje liczne z w. XIX (1827 do 1870) ob. w Bibl. IV str. 301.

— **Gorzkiey Miry, Albo Krotkie Nabozenstwo Do Najswiętszych Pięciu Ran Chrystusowych.** To jest, Koronka Seraficka, Z Krwawionych Męki Chrystusowej uwita kwiatkow. Ktorą O. S. Franciszek Zywy SS. V. Ran Chrystusowych Uczestnik. Swięzey niepamiętnego światła podaje pamięci y nabozenstwu. Z dozwoleniem Stárszych. w Warszawie w Druk. OO. Schol. Piar. w 12ce, k. 24 nlb.

Na odw. facultas Stef. Wierzbowskiego z r. 1705. Zawiera: modlitwy, exortaryk do pobożności (k. B₁), litanje, koronki etc.

Ossol.

— **Toż...** Warszawa, 1707. w 12ce.

Edycje z r. 1712 ob. pod: Rakiewicz.

— **Toż...** w Warsz., S. J. 1741.

— **Mirowy Najsłodszygo Drzewa Krzyza Zbawienego Pana Jezusa, Wdzięcznym y Rozlicznym Nabozenstwem Zakwitający.** W Sprawiedliwym Polu, Trybunału Koronnego, Najjaśniejszey Rzeczypospolitey Polskiej, w Mieście Lubelskim, w Bazylice Królewskiej Fundacyi, Wielkiego Kazimierza Krola Polskiego, u WW. OO. Braci Zakonu Kaznodziejskiego, Synow Świętego Patryarchy Dominika. Pilnych Strożow z Herbownym czułym Pieskiem Fundatorskiemi Dobrodziejstwami do Pasterskiego Serca Przykrę-

powany. Prześwieniami Promieniami Herbownego Leliwy Zobligowany J. W. Naprzewielebnieyszemu JMéi Xiędzu Antoniemu Hrabu na Łohoyisku, y Berdyczowie, Tyszkiewiczowi, z Bożey y Apostolskiej Stolicy łaski Biskupowi Zmudzkiemu, Kanonikowi Katedralnemu, y Proboszczowi Kaplicy Krolewskiej Jagiellonskiej Wilenskiej &c. &c. Roku, ktorego Snopek Mirrowy Zbawiciel, na Krzyżu w życiu usychając swoim, nam Zbawiennym Zyciem w Krzyża drzewie żywota rozkwitł 1744. Z pozwoleniem y potwierdzeniem Starszych. (1744). w 8ce, k. nlb. 12.

Na odwrocie tytułu stalory: herby Tyszkiewiczów i insygnja biskupie.

Po dedykacji (k. 4) idzie przedmowa do Czytelnika, Facultas ordinis (z daty 1743), appr. censoris, powinności brackie oraz na 4 k. „Pobożny wierszopis z Parnasu Katolik do kijowskiego biskupa Jędrzeja dominikana więżącego (sic zam. wiozącego) krzyża partykułę znaczną z Kijowa“ — oraz „Muza Pobożna“. Jest to historia wierszem o cudownem złożeniu cząstki krzyża w lubelskim kościele przez bisk. Jędrzeja, darowanej sobie przez XX. kijowskich ze skarbu 1420 r. Ossol.

— Mirry z ogrodu Getsemańskiego, albo żalose gorzkiej męki Syna Bożego co Piątek a mianowicie podczas Passyi w Niedzielę Postu Wielkiego po południu około godzin nieszpornych rozpamiętywanie, za staraniem y kosztem Ichmościów Panów Braci y Siostr Konfraternij Rocha S. przy kościele Farnym S. Krzyża w Warszawie założony, zebrany y do druku podany. Roku P. 1753. Za dozwoleciem Starszych w Warszawie w Drukarni J. K. M. Soc. Jesu. w 8ce, ark. B.

Warsz. uniw.

— Toż... S. Krzyża w Warszawie założony, zebrany, y do druku po trzynaste podany Roku Pańskiego 1755. Za dozwoleciem Starszych. W Warszawie w Drukarni J. K. M. Collegium Soc. Jesu.

Zarazem:

Formularz nabożeństwa codziennego... i Sposób jak nabożnie obchodzić groby na Wielki Piątek. w 8ce, k. nlb. 12.

Warsz. uniw.

— Toż... rozpamiętywanie... Kraków. w Drukar. Michała Dyaszewskiego 1757. w 8ce, kart nlb. 10.

Krasiań.

— Toż... Bożego podczas Postu wielkiego na passyach około godzin nieszpornych po południu. Rozpamiętywania dla rozpalenia miłością serc ludzkich ku niewinney Męce Pana y Zbawiciela naszego Jezusa Chrystusa, Iako też y napół Bolejącej Przenajświętsz. Maryi Panny. Roku Panskiego 1758. Za dozwoleciem Starszych do druku podany. W Krakowie w drukarni Sebastjana Hebanowskiego IKM. Typ. 1758. w 8ce, k. 16 nlb. Ossol.

— Toż... rozpamiętywania. poszosty raz do druku podany. Cum permissu Superiorum. we Lwowie w Drukarni Iana Filipowicza I. K. Mci S. y Typographa roku 1762 dnia 12 stycznia. w 8ce, kart 8.

— mirry gorzkiego rozpamiętywania męki Jezusowey, na passyach dyscyplin postnych w kościele Wisniowieckim WW. OO. Karmelitów Bosych, przy licznym zgromadzeniu, zebrany... Poczajów. 1770. w 8ce.

Edycje z w. XIX ob. Estr. Bibl. IV. 301. Kijows.

— [Toż po litewsku pt.:] Pedelis miros saldiansi medi Krisians I. P. sawinyo-turis... Snopek mirry najsłodsze drzewo Krzyża w sobie mający. Napisany r. 1750 w Wilnie.

Dedykacja A. D. Tyszkiewicza Biskupa Zmudzkiego.

Dzien. Wil. 1824 I 284. — Jocher 6750. Ob. Pedelis.. (w Dopelnieniach).

— ob. Caraffa Winc. (1646, 1757) — Fasciculus mirrae — Grzybowski Ambr. (1674) — Niestojewski (1712) — Odgłos (1745) — Rakiewicz X. Aug. (1712) — Skibicki St. — Snopeczek. — modlitw przez zakonników św. Ducha Bazyl.

Druk gocki.

Przeździec.

— nabożeństwa Kongreg. N. P. Maryi ob. Kozłowski P. (1646, 1657, 1660, 1662, 1666).

— w kawalkacie ob. Krzyszkiewicz Ign. (1673).

— z ziarnem ob. Cerenowicz Zygmunt (1760).

— Zygmunta III ob. Olszewski J. (1632).

Snopkowska Joanna ob. Bonawentura od S. Stanisława (1671).

Sny ob. Daniel (Agricola 1533) — Duńczewski St. (Kalendarz na r. 1737) — Głogowczyk (1501) — Interpretatio somniorum (1721) — Poklatecki Stanisław (dobrych obrona 1594) — Sennik — Somnia — Wykład (snów 1792 i 1793)

SOAREZ Cyprjan S. J. (Suarez) (1547 † 1617). De Arte Rhetorica Libri Tres, Ex Aristotele, Cicerone, Et Qvinctiliano Praecipve Deprompti. Auctore Cypriano Soarez Sacerdote Societatis Jesv. Additae Svnt Tabvlae Rhetorices, Per Lvdovicvm Carbonem Selectae. Dantisci, Sumptibus Georgii Förster Anno M.DC.XLV (1645) Cumpermissu (sic) Superiorum. w 8ce, k. 4 nlb., str. 182 i k. 1 nlb.

Na odwr. tytułu dwa wierszyki łac.: 1) Em. Alvaresa S. J. ad lectorem. 2) Mich. Venezyasa S. J. ad eundem. Poczem przedmowa Soareza do czytelnika oraz Autoris prooemium. W niej wychwala studjum retoryki i djalektyki, jako podstawy wykształcenia, zwłaszcza zaś niezbędnę chrześcijanom.

Podręcznik dzieli się na 3 części: Liber I. Quid sit rhetorica (do str. 39). — Liber II. zawiera: Recepta, quae oratori perutilia sunt (do str. 63). — Liber III: Elocutionis ratio (do str. 126).

Jako z tego wynika część I jest ogólną i teoretyczną, dwie dalsze mają charakter praktyczny. W cz. I podaje definicje różnych pojęć zasadniczych np. co to jest argument, notatio, conjugata, repugnantia, amplificatio itp. — W cz. II mówi o rozkładzie mowy, o używaniu argumentów, ratiotinatio, entytemat, epicheremat, exemplum, peroratio itp. — W cz. III de ornatu, de verbis simplicibus, de metaphora, de meronymia, de catathresi, de ironia, de origine orationis, de periodis, de artificio memoriae, de gestis.

Jako dalszy ciąg idzie od str. 127—184 z osobnym tytułem: Tabulae Rhetoricae Cypriani Soarii Sacerdotis à Societate Jesv. Sive totius artis Rhetoricae absolutissimum Compendium. A Ludovico Carbone Constaciaro, Sacrae Theologiae in almo Gymnasio Perusino olim publico professore,

singulari iudicio, et industria selectum. In gratiam studiosae iuventutis.

Jest to schematyczne ale bardzo obszerne streszczenie podręcznika Soareza, mające ułatwić opanowanie przedmiotu.

Jagiell.

— De Arte Rhetorica Libri Tres, Ex Aristotele, Cicerone, Et Qvinctiliano Praecipve Deprompti. Auctore Cypriano Soarez, Sacerdote Societatis Jesv. Additae Svnt Tabvlae Rhetorices, Per Lvdovicvm Carbonem Selectae. Dantisci, Sumptibus Georgii Försteri, Anno cDcIocLi (1651). Cumpermissu (tak) Superiorum. w 8ce, k. 4 nlb., str. 184.

Na odwrocie tytułu te same wierszyki, co w poprz. edycji — oraz na 3 k. tesame przedmowy. — Od str. 127: Tabulae Rhetoricae... a Ludovico Carbone A Costaciaro Sacrae Theologiae... prof. — Jest to więc przedruk poprzedniego wydania.

Jagiell.

— Cypriani Soarii Societatis Jesv De Arte Rhetorica Libri Tres, Ex Aristotele, Cicerone, Qvinctiliano, Praecipve deprompti. Huic Editioni Accedunt Tabvlae, seu Artis Rhetoricae absolutissimum compendium Lud: Carbonis à Constaciaro S. Th. Professoris in gymnasio Patavino. Calissii, Typis Collegii Societatis Jesv. Anno Domini 1678. w 8ce, k. tyt., str. 240.

Od str. 161 idą: Tabulae... Rhetoricae.

Czartor. — Jagiell. — Ossol.

— Toż... 1682. w 8ce, k. t., str. 240.

Od str. 161: Tabulae... Rhetoricae.

Jagiell. — Ossol. — Wileńs.

— Toż... 1685. w 8ce, k. t., str. 254.

Od str. 176: Tabulae... Rhetoricae.

Czartor.

— Toż... deprompti. Huic editioni accedunt Tabulae seu Artis Rhetoricae absolutissimum compendium Lud: Carbonis Constaciaro S. Th: Professoris in gymnasio Patavino. Calissii, Typis Collegii Societatis Jesu Anno Domini 1696. w 8ce, str. 254.

Wilder w r. 1911 cenit 3 rs.

Jagiell. — Zielińs.

— Toż... Lublini 1691. w 8ce, str. 238.

Czartor. — Wileńs.

— Toż... Dantisci 1696. w 8ce.

— Toż... deprompti. Huic editioni accedunt Tabulae, seu Artis Rhetoricae absolutissimum compendium Lud. Car-

bonis a Constantiaro S. Th. professoris in Gymnasio Patavino. Calissii, typis Collegii Societatis Jesu, anno Domini 1706. w 8ce, str. 254. Jagiell.

— Toż... Calissii typis Collegii S. Jesu 1734. w 12ce.

— Toż... Coloniae Gedyminae. Vilnae. (Bez roku). w 8ce.

— Compendium Rhetoricae... seu Tabulae ejusdem, tribus libris comprehensae. Posnaniae, S. I. 1703. w 12ce, str. 82.

— Compendium Rhetoricae, P. Cypriani Soarii Societatis Jesu seu Tabulae Ejusdem, tribus libris comprehensae Editae. Posnaniae Typis Collegii Societatis Jesu Anno Domini 1713 w 12ce, k. t., str. 110. Jagiell.

— Toż... comprehensae editae. Posnaniae Typis Collegii S. J. 1719. w 12ce, str. 115, nlb. 3.

Chędow. Dodat. Zielińs.

— Toż... Sandomiriae 1721. w 12ce, str. 107.

— Toż... Sandomiriae 1725. w 12ce, str. 84.

— Toż... Calissi 1726. Katal. Bielsk. Sch. P.

— Toż... Posnaniae typis Collegii Societatis Jesu anno Domini 1727. w 12ce, str. 98. Jagiell.

— Toż... Calissii Typis Collegii S. R. M. Societatis Jesu Anno Domini 1734. w 12ce, str. 87.

Jagiell. — Ossol.

— Toż... Varsaviae A. D. 1742. w 4ce, str. 88.

— Toż... typ. Soc. Jesu. w 12ce, str. 118. Ossol.

— Toż... Lublini, typis Collegii Societatis Jesu anno Domini 1743. w 12ce, k. 1, str. 136. Jagiell. — Kazim. Dolna.

— Toż... Vilnae typ. Akad. S. Jesu 1748. w 8ce.

— Toż... Vilnae 1762. w 8ce.

— Rhetoricae Cypriani Soarii e Societate Jesu. Explanatio Item Orationes Ciceronis majores Et ex classicis Authoribus selecta Quae in Gymnasiis Societatis Jesu praelegi solent In Schola Rhetoricae Nesvisii Typis Radivilianis

Coll: Soc: Jesu. Anno 1764. w 8ce, k. 214 nlb., 1 karta czysta i 48 nlb. (sygn. Kk₃).

Na karcie przed k. tyt. między winietami Errata. — Na odwr. k. tyt. zaczynają się Notae in librum I. Rhetoricae Cypriani Soarii.

Dziółko to jest komentarzem do pracy Suarez, ułożonem w formie pytań i odpowiedzi. Komentarz ten bywa czasem obszerniejszy jak tekst odpowiednich rozdziałków Suarez. Widocznie tekst Suarez był dla młodzieży szkolnej za trudny i starano się go sformułować przystępniej i praktyczniej.

Od k. M₂: Appendix De Oratione Sacra seu Inventionem Concionatoria. Dotyczy specjalnie kazań, od Soareza jest niezależno.

Od k. P idzie wybór tekstów pt. Authores in schola rhetoricae praelegi soliti. M. Tulli Ciceronis Orationes selectae. Oratio I. Pro T. Annio Milone. — Na k. 132 v. Pro Lege Manilia seu de imperatore Pompeio deligendo. Oratio II. — Na k. 148 v. Pro Marcello Oratio III. — Na k. 155 v. Philippica Secunda Oratio IV. — Na k. 182 Corneli Nepotis Vitae Excellentium Imperatorum. Pars posterior. — Na 48 kartach następujących po k. czystej znajdują się: P. Virgilii Maronis Aeneidos Liber III. i IV. i Q. Horatii Flacci Odae Selectae. Wszystkie teksty opatrzone komentarzem i notami.

Dzików — Jagiell. — Warsz. uniw.

— Tabulae Rhetoricae sive totius artis Rhetoricae absolutissimum Compendium à Ludovico Carbone Acostaciario selectum. Lublini Typis Societatis Jesu Anno Domini 1714. w 12ce, str. 139. Bibl. klaszt. w Kazim. Dol.

— Cypriani Soarii Societatis Jesu Tabulae Rhetoricae Sive Totius Artis Rhetoricae Absolutissimum Compendium Reimpressum Leopoli Typis Coll: Soc: Jesu A: D: 1717. w 8ce, k. t., str. 111. Jagiell.

— Toż... Compendium a Ludovico Carbone Acostaciario sacrae theologiae in Alma Gymnasio Perusino, olim publico professore, singulari iudicio et industria selectum. In gratiam studiosae iuventutis. Lublini, Typis Societatis Jesu. Anno Domini 1722. w 12ce, str. 137. Drohob. — Jagiell. — Wileńs.

— Toż: Vilnae 1723. w 8ce. Wileńs.

— Toż... Calissii 1726. w 12ce. Wileńs.

— Toż... Compendium a Lud. Carbone Acostaciario S. Th. in almo Gymn. Perusino olim publ. Prof. singulari iudicio et industria selectum, in gratiam studiosae iuventutis. Lublini 1730. w 12ce, str. 131.

— Rhetoricae sive totius artis rhetoricae absolutissimum compendium reimpressum. Leopoli, typis Collegii Societatis Jesu A. D. 1741. w 8ce, str. 91. Jagiell.

— Toż... Vilnae 1742. w 8ce. Wileńs.

— Toż... Vilnae 1748. w 8ce. Kraszewski Wilno IV 271.

— Toż... Ludov. Carbone Costaciario Th. Prof. in gymn. Patavino in gratiam stud. iuvent. Vilnae S. J. 1762. w 8ce.

Dziękowski Hist. retoryki w Polsce str. 19 i 49. — Brown Bibl. pis. S. J. 492 i 3.

Soarez Franc. ob. Suarez.

SOAREZ (de) Jozé Joachim, baron. Vita de Augusto (II) rey de Polonia. Londini, 1739. w 8ce.

Soarez Karol ob. Suarez.

SOBAŃSKI Bernard. Odpowiedź ze strony JWW. Jana Kazimierza Kawalera Orderow Polsk. y Eleonory z Piotrowiczow Makowieckich Kasztelaństwa Słonimskich przeciwko JW. Ogińskiemu Hetmanowi Lit. dłużnikowi, a JWW. Mierzejewskiemu Strażnikowstwu Polnym Koronnym Współwierzycielom i innym (1799). fol., sygn. F₁.

Dodane na 1 k. Od Kredytorów przeciwko JWW. Makowieckim względem zażądanego łączenia ich Aktoratu ad principalem decisionem zaususpendowanego (1799). — Dopisano: Bernard Sobański Regent i adwokat Sąd. Gł. (wnosił). Jagiell.

— Proźby zawierające w sobie Kategorie WW. JPP. Tytusa Krassowskiego Kapitana Pułku 2go byłych Woysk Litt., Jana Millera Burmistrza miasta Wilna, Kala i Webera Uczestników handlu z JWW. Morawskimi i Rozwadowskiemi. Wilno (1799). fol., kart 4.

Pułk. ross. Morawski zabierał pieniądze pułkowe przeznaczone na mundury i na gałę i te trwonil, ufny w poparcie ojca generała ros. — Krassowski pokrywał te nadużycia ze swoich funduszów. Morawski

zobowiązał się go zaspokoić, lecz nie dotrzymał. — Dopisek: Bernard Sobański Regent i adwok. Sąd. Gł. Litt. Jagiell.

— Replika JW. JP. Michała Grzegorza z Konopnice Hrabi Grabowskiego Generał-Lieutenanta byłych Woysk Litewskich Orderu S. Aleksandra Newskiego Kawalera przeciwko JW. JP. Pawłowi Grabowskiemu Generał-Lieutenantowi i Sądowemu Wołkow: Staroście Orderow Polskich Kawalerowi Dłużnikowi a JWW. i WW. Jelskiemu Podkomorzemu Starodubowskiemu, Soltanowi Marszałkowi Litt. Woynilowiczowi ex Sędziemu, Korbutowi Czesznikowi Nowogrodzkim. Puzynie, Jabłońskim i dalszym Kredytorom (1799). fol., kart 7.

Dopisek: Bernard Sobański Regent.

Jagiell.

— Sprawa W. Pani Teresy z Kulińskich Lubańskiej Obożney Powiatu Pińskiego z WW. JPP. Klemensem Oycem Mikołaiem Synem Orzeszkami Strażnikiem i Strażnikowiczem Pińskimi, W. Piotrem Borkowskim Pomocnikiem oraz z WW. JPPanami Józefem Orzeszką Prezydującym, Ignacym Szczepanowskim, Janem Suzinem Sędzią Grodz: Kobryńskim. O wyznaczenie z WW. Orzeszkami i Borkowskim obojętnego grodzkiego Sądu. (Wilno 1799). fol., sygn. C₂.

Zarzucca Mik. Orzeszkowi, iż zabił Alexego Sachwona poddanego Lubańskiej i uszedł kary. Jest opis napadu zbrojnego (zajazdu). — Dopisek: Bernard Sobański Ex Regent Sądu Gł. i adwok. Jagiell.

— Sprawa WW. IPP. Leona Rybińskiego Podpołkownika Woysk byłych Litewskich, Felicjana Mackiewicz Regenta Granicznego Nowogrodz: z WIP. Jozefem Jeśmanem Woyskiem Parnawskim. Po Appellacyi od dekretu oczewistego Ziem: Nowogrodz. w Ru 1797 9bra 11. V. S. zapadłego pod ostateczne rozpoznanie przychodząca (1799). fol., 5 k. nlb.

Dopisek: Bernard Sobański Regent był. Sądu Gł. Litt. indukował. Jagiell.

— Sprawa WWP. Nikodema i Anny z Odachowskich Tubielewiczow Strażników Derpskich, Antoniego i Konstancyi z Szewkowskich Sidorowiczow

z WW. IPP. Karolem i Eleonorą Las-kowiczami Prezydentami Ziemstwa Lidz. pretensorami udzielnie z WW. IPP. Ignacym Pisarzem Ziemskim, Adamem Stolnikiem, Antonim Miecznym Urzęd-nikami Słonimskimi, Stanisławem Puł-kownikiem, Michałem, Alexandrem i Jó-zefem Porucznikami Woysk byłych Litt. Szukiewiczami (1799). fol., sygn. G₂.

Dopisek: Bernard Sobański Regent Sądu Gł. Litt. był. Jagiell.

— Sprawa JW. Ignacego Wendorfa Rotmistrza Kawaleryi byłych Woysk Litew: Orderow Poll. i Maltańskiego Kawalera JW. JX. Marcina Poczobuta Rektora, Orderow Poll. Kawalera, WW. Kazimierza Ruszczyca Pułkownika, Do-minika Ablamowicza Komornika Troc: Antoniego Zaremby Szamb., Petronelli Eysmontowej i dalszych Wierzycieli w Stopniu X. Bawera Rektora Szkół Nowogrodz: osobno W. IP. Dominika Ablamowicza Komornika Trockiego tu-dzież Starozakonnego Józefa Rubino-wicza Kupca i Obywatela Miasta Grodna z JW. Karolem Morawskim Generałem Maiorem Woysk Ross. Debitorem, JWW. Janem względem Starszeństwa Małżeń-skiego, Teoffila z JOO. Xiążąt Radzi-willów wprzód Morawską teraz Rozwa-dowskimi Rotmistrzowskimi Kawaleryi Woysk byłych Litewskich Naostatek z JW. Anną z Jundziłłów Morawską Generałową Ross. do złożenia fundu-szów majątku dłużnika pociągnionemi. B. w. m. (1799?). fol., ark. W₂.

Dopisano: Bernard Sobański Regent i adwo-kat Sądu.

Por. wyżej: Prośby. Jagiell.

— Krótka Reffutacya ze strony WIP. Wygonowskiego Chor: byłych Woysk Litt. przeciwko Maciejowi Ru-steyce Woytowi i dalszey Włości Starostwa Borciań: Akeyą Kryminalną podpału Gumna dopełniającym (1799). fol., k. 3 nlb.

Zarazem:

Dodatkowe Obiaśnienie sprawy WW. WP. Wincentego y Maryanny z Prze-smyckich Wygonowskich Chorążych byłych Woysk Polskich z Włością Starostwa Borciańskiego i z oney woytami

i Plenipotentami czyli wszelkich Ak-cyów naczelnikami Macieiem Rusteyką, Symonem Tolłoczką, Macieiem Cybul-skim i Macieiem Kuczyńskim ku osta-tecznemu Sądu Gł. Litt. zdefiniowaniu idącey. fol., k. 2 nlb. (bez końca).

Dopisek: Bernard Sobański Regent i adwokat Sądu Gł. Litt. Jagiell.

— ob. Kuncewicz S. (Sprawa).

Zapewne i wiele innych pism, pomieszczo-nych w Bibl. pod nazwiskami klientów było wnoszonych przez niego.

SOBAŃSKI Hugo. Propositiones Theo-logicae Scholasticae-Dogmaticae Menti S. R. E. Conciliorum, atq; SS. Patrum Conformes. Amplissimo Nomini Illu-strissimi Reverendissimi Domini Flo-riani Amandi de Janowek Janowski Divina Vocatione Archi Caenobii Ty-necensis Abbatis, S. Theologiae Doctoris, Canonici Cathedralis Cracoviensis Nun-cupatas [poprawiono atramentem na: nuncupatas], Quas pro publicis Dispu-tationibus Expositas defendendas susce-perunt RR. FF. Hugo Sobański Pro-fessus Lubinensis, & Maurus Łącki Professus Tynecensis, O. S. P. Bene-dicti. In assistentia AA. RR. PP. Caelestini Dydzinski Professi Tynecensis, & Ildephonsi Konopka Professi Lubinensis Actualium in Archi-Caenobio Tynecensi S. Theologiae Professorum Annò MDCCLXXV (1775). Diebus ul-timis Junii. (Na końcu:) Permissu Su-periorum. Typis Collegii Majoris Uni-versitatis Cracoviensis, w 8ce, k. 10 nlb.

Po dedykacji idzie 11 tez ex tractatu de Sacra Scriptura i 12 ex tractatu de incarnatione. Ossol.

— Propositiones Theologicae Dog-matico-Critico-Scholasticae. Ad Mentem Sacrae Scripturae, Conciliorum, atque Sanctorum Patrum Expositae. à RR. PP. Hugone Sobanski Professo Lubinensi & Mauro Łącki Professo Tyne-censi Theologis consummatis Assisten-tibus AA. RR. PP. Majolo Konopka, & Ildephonso Konopka, Sacrae Theo-logiae Licentiatis, ac Ejusdem actua-libus in Archi Cenobio Tynecensi Pro-fessoribus, Professis Lubinensibus, Con-gregationis Benedictino-Poloniae. Sub tempus Capituli Generalis in Monasterio

Lubinensi. Propugnatae. Annò Aerae Vulgaris 1780. Diebus Medijs Septem-bris. Cracoviae Typis Seminarii Episc: Acade: Dioecesa. w 12ce, k. nlb. 15 (sygn. B₆).

Są to tezy: De sacramentis, De Baptismo, De confirmatione, De Eucharistia etc. Warsz. uniw.

SOBAŃSKI Izidor, paulin. Ray Nowy Nayswiętsza Marya Przy Wniebowzięciu swoim w Kościele Prąskim, Przez Ja-śnie Wielmożną Imość Pánią Zofią z Po-cieciow Węzykową Kasztelanową Ziemi Wielwńskiej Założony. Albo Rozaniec Wolnym głosem, przez W. Oycá Izy-dora Sobanskiego, Zakonu S. Pawła. Pierwszego Pustelnika, na ten czas Pro-fessora Theologij Moralney na Iásney Gorze Częstochowskiej, y Penitencyá-ryuszą Apostolskiego przy Konkluzyi ogłoszony. Roku Pańskiego 1719 dnia 15. Sierpniá. z Dozwoleniem Stárszych. w Drukárni Jásney-Gory Częstochow-skiej. R. P. 1720. w 4ce, k. nlb. 4 i 10 (sygn. C₂).

Na odwr. sztych. herb Pociejów i ósmio-wiersz. Dedyk. Zofji Węzykowej. Tu wy-chwała Węzyków Michała, Jana, Maksym. i Pociejów. — Facultas podp. Bruno Janicki i Baz. Płaszczewski. — W kazaniu pełno pseudo erudycji (Hugo card., Jakób de Voragine, Rich. a S. Laur., Majolus etc.). Na k. B₂: „tak zginęła Anglja... że nie mąż ale niewiasta przekłętym Kalwina błędem zwikłana rządy prowadzi“. Zapewne ma się to odnosić do król. Elżbiety? choć użyto czasu teraźniejszego.

Jocher 4907, 8804 (podaje ark. 9 1/2).

Krasinś. — Ossol.

SOBAŃSKI Stanisław X. Palpebra Orbis D. Thomas Aquinus Oratorijs coloribus ad vivum Expressa & Per-illustri et Reverendissimo Domino Jo-sepho Porębski Canonice Regularium Lateranensium Praeposito Calis-siensi S. Nicolai oblata Per Stanislaum Sobański Canonicum Regularem Late-ranensem, Monasterii Cervenensis Or-dinarium Concionatorem Post publicam declamationem in Basilica Plocensi ordinis Praedicatorum factam ipsa Die Angelorum Doctori Sacra 1691. w 4ce, kart 14

Na odwr. str. tyt. herb Porębskich a pod nim 4 w. Iac. Przepis X. Porębskiemu.

Kazanie ma tytuł Oculus Mundi.

Warsz. uniw.

SOBCZYŃSKI Sobek Antoni. Gem-mae Philosophici Honoris, Eruditae In Pretium Virtuti X. V. V. D. D. Primae Laureae Candidatoam (sic) Oblatae. Et Dum In Alma Universitate Craco-viensi Post Rigidum Examen. Ab Il-lustri Clarissimo & Admod: Reverendo Domino D. M. Ambrosio Buszydłowski, Philosophiae Doctore, ejusdemq; Regio ac Linguae Gallicae Ordinario Profes-sore, Collega Majore, Ecclesiae Colle-giatae Sanctae Annae Cracoviae Scho-lastico. Praesente Magnorum Hospitum Concursu, Artium Liberalium & Philo-sophiae Baccalaurei publicè ex Cathedra ritu solenni crearentur, Ab Antonio Sobek Sobczyński, Ejudem Primae Lau-reae Candidato Metricis instrumentis Probatae. Annò quò Salvator Mundum Gemmis Salutis appetiavit. 1759. Die 27. Mensis Junii. Cracoviae. In Typo-graphia Seminarii Episcopalis Acade-mici. fol., kart 11 nlb.

Na odwr. k. tyt. wśród armatury herb Stani-szewskich „Pobóg“ i dwa czterowiersze. Dedykacja autora: Martino in Staniszewice Staniszewski Terrae Nursensis Pocillatori, Hastatae Cohortis Exercituum Regni Equiti, obejmuje 3 karty. Następuje: oda do S. Jana Kantego i podziękowanie egzamina-torem Ambrożemu Buszydłowskiemu, Ja-nowi Rygalskiemu i Antoniemu Czer-chowskiemu Bakalarzami zostali: Tomasz Karasiewicz, Józef Piotrowski Krak., Fa-bjan Jędrzej Gajewski, Tomasz Felkier, Grzegorz Zabrowski, Wojciech Kochański, Józef Szylarski, Kasper Nowacki, Jędrzej Znacewski. — Dla Sobczyńskiego napisał pochwałę Fabjan Gajewski. — Za rek-toratwa Stanisława Mamczyńskiego.

Egz. Jag. ma tylko 4 karty.

Jagiell. — Zamojs.

SOBECKI Jan Kazimierz, wikary Katedry w Frauenburgu († 6 maja 1712 r.). Virtus Regia S. Casimiri Prin-cipis Poloniae Magni Ducis Lityvaniae In Ecclesia S. Stanisłai Nationis Po-loniae a Joanne Casimiro Sobeci pane-gyrica oratione celebrata. An. Sal. 1674 4 die Martij Romae Ex typographia Varesij MDCLXXIV. w 4ce, str. 14.

Przypis: Tomasz. Uieyskiemu Biskupowi Ki-jowskiemu i Czernichow. Jocher 5326.

Sobek Carolus ob. Gołowka Seb. (Opus 1777).

Sobeslavenis Venceslaus ob. Erazm Rotterd. (De duplici 1525) — Varinus Camers (Apophtegmatata 1522, 1538).

Sobestyanska Z. ob. Brygida S. (Skarby 1698).

Sobie-Rad. Drugim Rad. [Poczem drugi tytuł:] Sobie Rad. Drugim Rad. Czyli Powieść Moralna o Bliźniętach: Faryzminie i Azysie, z których pierwszy, sobą zaprzątiony, o innych nie dbał; drugi iedyną na tym założył szczęśliwość, aby był innym pożytecznym. Z Francuzkiego na Polski Ięzyk przełożona, a dla zabawy ciekawego czytelnika do druku podana. We Lwowie, w Drukarni Wd. Jozefy Pillerowey C. K. G. Typogr. R. 1782. w 4ce, str. 42 i k. 2 (Regestr Rozdziałów).

Zawiera 9 rozdziałów. Oprócz wymienionych w tytule bohaterów występują Seima, Zelia, Ortogut. — Rzecz tłumaczona z francuskiego. Wróżki oplekujące się bliźniętami nazywają się bowiem Biefezantą i Narcyssą. Cała tendencja moralizująca.

Gubrynowicz Romans str. 24.

Branic. — Jagiell. — Krasiańs. — Zielińs.

Soblecka Wer. ob. Płochocki J. (1776).

SOBIENIOWSKI (Laureum Stanisl. et aureum lauretum Stanislao Żółkiewski 1640) ob. tom XXII, str. 100 (Malski And.).

Bywa i jemu przyznawano, ale Malski podpisał dedykację.

— Pietas Academiae Zamoscensis erga illustr. patronum Thomam Zamojski (1638)... ob. Abrek And. (tom XII, 13).

— Adamantinus Sapientiae... ob. Arnold G. (1644).

SOBIENIOWSKI Józef. Resolutiones Dubiorum per Regulas Juris Canonici & Civilis ad disputandum In Collegio Juridico Universitatis Cracoviensis Propositae. Annō Domini 1777. Die 17. Aprilis. w 4ce, k. 6 nlb.

Dedykacja autora ojcu Józefowi Sobieniowskiemu, obywatelowi i kupcowi krak.

Na końcu: Defendentur publice in assistentia M. Francisci Matawowski U. J. Professoris, Ecclesiae Collegiatae SS. OO. Canonici, Contubernii Jurisperitorum Senioris. Ob-

jectis satisfaciēte V. D. Josepho Sobieniowski, AA. LL. et Philosophiae Baccalaureo. Cum permisso... Rectoris.

Autór przedstawia 5 wypadków praktycznych, z tych trzy rozstrzyga wedle Jus civile, a dwa wedle prawa kanonicznego. — Powołuje się na jurystów: Dynus, Vivianus, Reiffenstuet. Jagiell. — Ossol.

Sobieraj Jan Adam ob. Perschkius Jakób (1712).

Sobieraj Mathias ob. Perschkius Jakob (1712).

SOBIERAY Michael, Mariaeb. Pruss. Cum Vir Nobilissimus, Amplissimus et Consultissimus Dominus Samuel Wilhelm, Prae-Consul Regiae Civitatis Mariaeburgensis meritiissimus, D. XXV. Januarii c1o1ocXIV. Fasces regiminis civici Solenni ritu Patribus civibusque applaudentibus iterum susciperet Felices eos faustosque precatur... Impressit Joann. Nicolai, Nobil. Senatus et Gymnasii Typogr. (1714). fol., kart 2.

Tornań. Koper.

Sobieraj Samuel ob. Perschkius Jakób (1712).

Sobiesciados ob. Ustrzycki A. Wincenty (seu de laudibus 1636).

Sobiesciana domus ob. Załuski Andrzej (Epistolae).

Sobiesciana nuptiae ob. Hacki Mich. A.

Sobiescy ob. Kozłowski Sz. J. (Tron pana 1751).

O rodzie Sob. ob. Kossakowski Monografje III.

Sobieska Anna, ksieni ob. Jan a Jesu (1641) — Łopeski Jan (1638, 1641).

Sobieska Jadwiga Elż., żona Jakóba ob. Müller J. J. (1714) — Sobieski Jakób (Connubium 1691).

Finkel III str. 1746.

Sobieska Katarzyna ob. Janicki Jan Wojciech (Luna 1650).

Sobieska Marja Teresa ob. Buchnowski And. S. (Panegyris).

Sobieska Marja Józefa z Wessłów ob. Franciszek Salezysus (1751) — Madejski Idzi (Kazanie T. II 1755) — Osiecki Bruno (Primicye pracy 1738) — Rostkowski Maur. (1731) — Włocki Jan Franciszek (Przykłady 1750).

Finkel III 1859.

Sobieska Marja Kazimiera (d'Arquien) żona Jana III... ob. Marja Kaz. (tom XXI, str. 168).

(Sobieska Marja Klementyna) (ur. 1702 † 1735), żona Jakóba III Stuarta. De' Costumi E Della Morte Di Maria Clementina Regina d'Inghilterra, di Francia, e d'Irlanda. In Roma Ed In Bologna Nella Stamperia di Lelio dalla Volpe. MDCCXXXVII (1737). Con licenza de' Superiori. w 8ce, portret, str. 60 i 1 rycina.

Na rycinie (portrećik zmarłej) podpis: Cor. Pisneri fece. Rozpoczyna przedmowa drukarza: Lelio della Volpe a chi legge. Poczem imprimatur Hier. Gazoni i Piusa Clerici.

Druk synoptyczny łac. i włoski.

Opisuje głównie pobożność i śmierć zmarłej.

Na końcu 3 str. po włosku o jej stosunku do papieża Klem. XII i na 1 str. rycina z herbami (Polski i W. Bryt.).

Autorem jest zapewne jej spowiednik, może Paoli? Czartor.

— Toż... Roma 1744. w 8ce.

— Solenne esequie (1735)... ob. Paoli.

— Academia funebre (Roma 1737)... ob. Fabri.

— ob. Azon Philippus (Parentalia 1736) — Casabianca Fr. (Epicidium 1738) — Fabri Filip Ortensio (Academia 1737) — Paoli Seb. (Solenni Esequie 1735) — Saccarelli Carl (Vita 1734) — Saint George (Memorial) — Stuart — Wogan Ch. (Temide fortitude 1722).

Ob. t. XXII str. 167 (pod Maria Klementyna).

Szajnocha Szkie I str. 347 (Wnuka). —

Katalog ręk. Ossol. nr. 441 i nast. — Finkel III str. 1800.

Sobieska Marja (księżna de Bouillon) ob. Legucki Jan (1740) — Mowy wyborne (1759).

Ob. tom XXII. 167.

Sobieska Teresa Kunegunda, żona Maksym. Emanuela bawar. ob. Amor (1694) — Bychowski And. — Chwałkowski Mikołaj (1686) — Dowmont Fr. (1694) — Lubomirski Teodor (1694) — Margowski Andrzej Rudolf (1694) — Maksymilian (tom XXII, 249) — Mielżyński Franciszek Walenty (1694) — Sartorius Joannes — Schultz Joan. — Załuski Andreas Chrys. (Kazania 1696).

O wierszu napisanym dla niej przez Jana Sob., a będącym pióra prawdopodobnie W. Chrościńskiego (1694) obacz niżej pod Sobieski Jan.

Finkel III. str. 1860.

Sobieska Zofja ob. Sobieski Jakób (1676).

Sobieskich (z) ob. Ostrogska — Radziwiłłowa.

Sobieski Adam ob. Niewiarowski Stan. (Quaestio 1635).

SOBIESKI Aleksander (1677 † 1714). Manifest Naiśniejszego Krolewicá lego Mości Alexandra, Polskiego y W. X. L. Xcía, do Stánów Rzpłey Korony Polskiej y W. X. L. de raptu Naiás: Krolewicow Ich Mościow Jakvba i Konstantyna. (Warszawa 1704). fol., k. 6 nlb.

Na pierwszej karcie jest: Actum in curia regia Varsaviensi feria sexta post dominicam Jubilatae proxima, anno Domini, millesimo septingentesimo quarto. (Obacz Bibliogr. t. XII, str. 38).

Jest to protestacja przeciw uwięzieniu królewicza Jakóba i Konst. przez Sasów. Zaś na końcu Aleksander zaręcza, że nie występuje przeciw wolnej elekcji. W tekście Karol XII dołącza oświadczenie datowane w Heilsbergu 23 Decembra roku 1703, w którym zaręcza, iż wybór Jakóba na tron polski wszelkimi siłami popierać jest gotów. Oblatował Wyhowski Daniel. Wizer. i roztrz. nauk. 1887 T. XIX s. 108. Egz. Ossol. oprawy z innymi współczesnymi ulotnymi drukami.

Czartor. — Dzików — Jagiell. — Kijów — Ossol. — Zielińs.

— Manifestum Serenissimi Alexandri Principis Regij, Poloniae et M. D. Lithuaniae, ad Status Reipublicae Polonae et M. D. L. de raptu Serenissimorum Principum Jacobi et Constantini Fratrum suorum factum, et ad Acta Curiae Regiae Varsaviensi Feria Sexta post Dominicam Iubilatae proxima Anno 1704. per Magnificum Danielem Wyhowski Capitaneum Niechoroviensem oblatum, demum ex Polonico Idiomate, Exterorum gratia, in Latinum vera et genuina interpretatione transpositum. Varsaviae die 19 Mensis Aprilis, Anno Domini 1704. fol., k. 4 nlb.

Treść jak wyżej.

Branic. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Kijów — Raczyńs. — Warsz. uniw. — Zielińs.

— Epistola Serenissimorum Alexandri et Constantini Principum ad Eminentissimum Primate (Cardinalem Radziejowski).

W Swadzie epistol. lat. Ostrowskiego 1747. fol. II, 47.

(Sobieski Aleksander). Glossa na Manifest Krolewica Iego Mości Alexandra (1704). fol., k. 4 nlb.

Bez osobnego tytułu.

Jest to odpowiedź ze strony zwolenników Augusta II. Zarzuca Sobieskim, że gwałca Pacta conventa Jana III i konst. z r. 1631. Występuje z zarzutami przeciw wdowie (iż intryguje przeciw Francji). Broni wojsk saskich przed zarzutami łupiestwa (Aleksander był zresztą generałem saskim). Wysławia Augusta. August ufunduje się na żarliwych szlacheckich piersiach. — Autorem jest niewątpliwie Polak, sądząc po stylu i po toku myśli. Jagiell. — Ossol. — Zieliński.

— Fortuna słowem Janowym przywrócona po zwycięstwach wiecznie obowiązana Polsce. Nayaśnieyszemu Królewiczowi Alexandrowi Nayaśnieyszemu y Niezwyciężonemu Jana IIIgo Polskiego Króla Synowi Imięsz dostoięstwa niesmiertelne niosąca w uroczystości S, Jana Przypisana od Młodzi Collegium Wierzbowskich Scholarum Piarum w Zwierzeńcu Gorskim scenami wyrażona, Roku szczęśliwszego wieku 1684. Z Pozwoleniem Starszych. w Warszawie. w Druk. Coll. OO. Piarów.

Takiż tytuł w języku łacińskim na pierwszej stronie:

Fortuna verbo Joannis revocata post victorias aeternum obligata Poloniae Serenissimo Principi Alexandro Serenissimi et Invictissimi Joannis III Poloniae Regis filio, nomen illi immortale honoris ferens, in Festo Sti Joannis Baptistae dedicata per Scholasticam Juventutum Collegii Wierzboviensis Scholarum Piarum in Viuario Gorensi scenice repraesentata. Anno felicioris aetatis 1684. Superiorum permissu. fol., kart 4.

Warsz. uniwers.

— ob. Actum (1704) — Boczyłowicz Jakób (1696) — Bogusz Georg. (In obitum) — Borowski Piotr (Monumentum 1697) — Chwałkowski Mikołaj (1690) — Crescimbeni G. M. (1711) — Fouzior Zeddel — Janicki Jan A. (Vota

Poloniae 1683) — Kochowski Wespazyan (Dzieło boskie 1684) — Oraculum (1697) — Poradowski Hip. (1689) — Suszycki Rem. (Pieśni Część II 1697).

Orwinowski E. Pamiętniki 69. — Bartosz. w Enc. Org. I 406—8. — Załuski Epist. V 99: 71 i 85. — Zychliński Złota księga XXVIII (tu opis choroby i śmierci). — Finkel Bibl. hist. III str. 1859.

Sobieski Benedykt, syn Jana III ob. Chwałkowski Mikołaj.

SOBIESKI Jakób (I) syn Marka, wojew. lubelski, kasztel. krak. († 1646). Commentariorvm Chotinensis Belli Libri Tres, Auctore Iacobo Sobieski, In eā Expeditione ex Ordine Equestri Commissario, post vero Castellano Cracoviensi. Opus Posthumum. Dantisci Sumptibus Georgii Försteri. M.DC.XXXXVI (1646). Cum Privilegio S. R. M. Poloniae et Suec. etc. w 4ce, k. t., k 5 nlb., str. 198.

Karta tytułowa sztychowana (z podpisem C. V. D. sculp.) przedstawia u góry siedzącą postać kobiecą wśród armatury, trzymającą w obu wyciągniętych rękach wieńce wawrzynowe, nad jej głową napis: victoria; niżej z jednej strony tytułu stoi król Zygmunt III w koronie, z berłem w rękę i orderem złotego runa na piersiach, prawą nogą przyciska głowę turecką; z drugiej strony rycerz w pełnej zbroi przyciskający mieczem i prawą nogą głowę turecką; u dołu wjazd tryumfalny. Na pięciu kartach nlb. dedykacja Jerzego Förstera Jerzemu Ossolińskiemu, kanclerzowi kor., datowana 15 Nov. 1646. Wydawca krytykuje w niej poprzedników Sobieskiego. Rękopis jego dzieła otrzymał po jego śmierci. Wychwała Ossolińskiego. Rzecz dzieli się na 3 księgi. Ks. II od str. 55; ks. III od str. 145. Na str. 144 piękna winieta. Druk duży i staranny, margines szeroki.

Na str. 7 o Koreckim. Na str. 12 Cecora. Na str. 28 i 53 o poselstwie Szemberga. Na str. 35 Konaszewicz. Na str. 41 Doroszeńko i poselstwo Jak. Sob. do Władysława. Na str. 49 i n.: Latrocinia Moldavorum. Na str. 55 przybycie Osmana i opis armii tureckiej. Na str. 61 mowa Chodkiewicza. Na str. 70 przybycie Władysława. Na str. 82: Insolentia gregarii militis. Następują opisy walk. Na str. 109: Origo et mores Cosacorum Zaporohensium. Na str. 119 i 131 o Jak. Zielińskim. Na str. 145 Lithuanorum tergiversatio. Na str. 156 opis obozu tureckiego. Na str. 166 rozmowa z Radulanem. Na str. 170 Constantinus Vevelius. Na str. 176 o Jakóbie Sobieskim. Poczem rokowania pokojowe.

Na str. 189 recessus Turcarum. Na str. 193 powrót wojska polskiego. Na str. 196 napad Tatarów.

Katal. wileński. duplikatów osobno znaczący edycje: Dantisci 1636 i Dantisci 1646. Lecz pierwsza nie istniała.

Rękopis pols. dzieła jest w Bibl. Uniwersytetu lwowskiego.

Hoppe Schediasma s. 30. — Gołębiowski O dziejop. 131. — Braun De script. 128. — Bibl. warsz. 1842 Tom XLVI s. 154. — Miernicki w Przegl. histor. XVI 51. — Tretiak Hist. wojny choc. 1921. — Finkel Bibl. nr. 7906—7912.

Wilder w r. 1911 cenil 12 rs. — Na egz. bibl. Jag. zanotowano współcześnie: Empetus Lublini florensis duobus die 12 Maji 1647.

Branic. — Chrept. — Czartor. — Dzików — Eugen. Barwiń. — Krasin. — Ossol. — Raczyń. — Tor. Koper. — Uniw. lwow. — Warsz. uniwers. — Zieliński.

— Instrukcja Jakuba Sobieskiego Kasztelana Krakowskiego Oyca Krola Jana III Dana Panu Orchowskiemu z Strony Synow. z Manuskryptu przedrukowana w Warszawie w Drukarni Nadwornej J. K. Mei Roku 1784. w 8ce, k. t., str. 68.

Obejmuje: I. Nabożeństwo. — II. Zdrowie. — III. Obyczaje. — IV. Ochędóstwo. — V. Miłość braterska. — VI. Konwersacja. — VII. Nauka. — VIII. Języki. — IX. Listy do domu. — X. Powinności tych co przy nich będą. — XI. Stół. — XII. Piwnica. — XIII. Praczka. — XIV. Kamienica. — XVI. (sic) Kupcy.

Mrówka pozn. 1821 IV. — Kluczycki Pisma do wieku I (przedr.). — Danyś Studja 1921 str. 210. — Dąbrowski w Przegl. pedag. zeszyt I (zestawia z pogl. Petrycego). Branic. — Chrept. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Ossol. — Wileń. — Zieliński.

— Rzecz J. M. Pana Iakvba Sobieskiego, Starosty Krasnostawskiego. Na Pogrzebie Sławney pamięci Wielkiego Kawalera, w Warszawie v S. Janá w Kaplicy Świętokrzyskiej, Proboszczá Wárszawskiego nazwany pochowanego pod czas Seymowy. W Roku Pańskim, 1625 Dnia 18. Lutego. W Warszawie, W Drukarni Janá Rossowskiego, Krolá I. M. Typographá, Roku Pańskiego, 1625. w 4ce, k. 4 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Nowodworskiego „Należę”, a pod nim dwuwiersz „Do żołnierza Polskiego oraz dwa dwuwiersze łacińskie zatytułowane: „Ad Patruum Nepos” i „Ad Nepotem Patruus”.

W mowie wspomina jego młodość, udział w wojach Batorego, we Francji, Sabaudji, na morzu egejskim „gdzie rzadko noga polska postala”. Mówi o fundacji Kolegium, milczy o jego procesie z Jezuitami i uwięzieniu. Kończy dziękując obecnym imieniem Nowodworskiego i zapewnia, że chce zostać „superstes zachowaniem między ludźmi stryja swego”.

Przedruk w Mówcy polskim Pisarskiego (1668) I str. 61—65.

Branic. — Jagiell. — Krasin. — Ossol.

— ob. Abrek Andrzej (Pietas 1638) — Arnold Georg. (Adamantinus 1644) — Birkowski X. Fabjan (J. K. Chodkiewicz 1627) — Chodkiewicz (Imagines 1766) — Cynerski Joan. (1642) — Czerniakowski Franc. — Goliński Grzeg. (Phiala 1628) — Komorowski Zyg. (Deklaracja 1632) — Malski Andrzej (Laureum 1640) — Opatovius Adam (tractatum 1644) — Potocki (Saeculum 1702) — Rozdrażewski Krzysztof Aleks. (Plausus 1637) — Ślachetka (Quaestio) — Sobieniowski (Adamantinus 1644, Deklaracja 1632, Laureum Stanislaetum 1640, Pietas 1638) — Szymonowicz Szymon (Elegia 1613) — Witański Aug. (Kamień 1637) — Wodyński Andrzej (Epiphonema 1624) — Wuda Mich. (Hendecasyllabi 1641) — Ziarnko J. (Vie d. S. Jacques 1615).

Jego „Dyarżusz konwokacy” ob. w Sprawy wojenne Krz. Radz. (wyd. Akad. Um.). — Djarżusz jego z podróży wydał Raczyński 1833. — Reszty pamiętnika z podróży ob. Kraushar w „Ognisku” 1902 III.

Był uczniem Casaubona, z którym w roku 1607—8 korespondował. Obacz Kallenbach Czasy i ludzie (1905) str. 383 oraz Les humanistes polonais 1891 str. 39—45.

Jego liczne miane uchodziły za klasyczne, zwłaszcza pogrzebowe. — „Mówca polski” Pisarskiego (1668 i 1683) zamieszcza następujące jego mowy: Na pogrzebie Stanisława Żółkiewskiego — Jana Żółkiewskiego — Reginy Herburtowny Żółkiewskiej — Samuela Ossinskiego Oboźnego W. X. L. — Prokopa Sieniawskiego Chorąż. Kor. — X. Zbarskiego Koniuszego Koron. — Xiążenia Jerzego Koniuszego Koron. — Xiążenia Jerzego Zbarskiego Kaszt. Krak. — Mikołaja Sieniawskiego Podczasz Kor. — W tejsze Materyi na pogrzebie N. N. — Jana Karola Chodkiewicza Wojewody Wileńsk. — Tomasza Zamoyskiego Kanclerza Kor. — Bobole z Piaskow Podkomorzego Kor. — Bartłomieja Nowodworskiego Kawalera Maltańskiego. — Jako Kracyzy Koronny

Marsz. Poselski wita K. I. M. — Jako Krayczy Koronny przy przysiedze Władysława po Elekcyey. — Przy exorbitancyach. — Na seymiku Lubelskim czasu Konfederacyey. — Idąc na zasiadanie stolka Woiewodztwa Belskiego żegna Izbę Poselską (1638).

Taż same mowy przedrukowuje Suada Ostrowskiego Danejk. (1745), a nadto zamieszczone tam i inne jego mowy a mianowicie: In colloquio de senatu — Zofję Sobieską, Marka wojewody Lubelskiego córkę, oddając Janowi Wodyńskiemu wojewodzie podlaskiemu — Do wojewody ruskiego (Stan. Lnbomirskiego) — Do kasztelana N. — Do I. M. P. krakowskiego — Oddawanie Panny Konstancyi Herbutownej kasztelanki kamienieckiej Janowi na Kodniu Sapieże — Oddawanie Xżny Heleny Wiśniowieckiej Panu Warszyckiemu staroście czarkaskiemu — Oddawanie Panny Gryzeldy Zamojskiej kasztelanki koronnej Xciu Jeremiowi Wiśniowieckiemu wojewodzie rusk. (1639) — Dziekowanie po wiktoryi chocimskiej (1623).

Oratio Iacobi Sobieski palatini Russiae ad Mariam Filonardi archiepiscopum Avenionensem et nuntium in Polonia apostol. qua ipsi Vladislai IV et Reip. nomine indicat, ut deposito nuntii caractere, quo se quibusdam in Regem et Rempubl. mendacis ac malefactis reddiderat indignum, confestim ex aula discedat (1643) — jest w Lüniga Oratt. II. 7 oraz Swada polska Ostrowskiego 1745 II. str. 15—17.

Mowy jego z lat 1623—38 i listy w ręk. petersb., ob. Korzon. w Arch. XI. nr. 315 i nast., nr. 363 itd.

Listy jego są w zbiorach Akad. ręk. nr. 978, 981. — Obacz ręk. Jag. 1152. — Kat. ręk. Ossol. tom I—III.

Ob. o jego mowach Mecherzyński Hist. w-mowy III 121—131.

O życiu jego i działalności — oprócz wyżej wymienionych — obacz: Wiszniewski I 84—92, VII 456—8 i 567. — Święcki Hist. pam. II 116. — Przyjacieli Ludu 1844 XI 124—131. — Vol. legum III 775. — Wójcicki w Encykl. Org. XXIII 756. — Siarczyński Obraz II 209. — Bogusławski Żywoty 1788. 157. — Poczet pamiątek Czartoryskiej 100. — Niemcew. Panow. Zygm. III T. III. — Podgórski Pomn. do dziejów I 1—4. — Estreicherer Bibl. IV 302. — Finkel Bibl. III s. 1859.

SOBIESKI Jakób Ludwik (1667 † 19 grudnia 1737 w Żółkwi). Proposicye Ktore Naiąśniejszy Krolewicz Imśc Polski Jakub, Pro Bono & commodo in commune Naiąśniejszey Rzeczyptey Polskiej według intymacyey Xcia Imci Posła Cesarzá Jegomości Chrześcijan-

skiego praelo exprimi obiecane, iako Konkurrent do Korony, ofiarunie, y sacrosancte & inviolabiliter dotrzymać vovet. (1696). fol., k. 1.

Jest tych obietnic 10 punktów.

Stanowi część zbiórku pt. Proposicye od Kandydatów, opisanego w t. XXV str. 286.

Branic. — Dzików — Jagiell. — Ossol. — Zielińska.

— Regestr dokumentów produkowanych y publice czytanych, na walney Radzie w Krakowie roku 1704... ob. Regestr (tom XXVI, 157).

Tu jego instrukcja i list.

(Sobieski Jakób Ludw.). Alcides Thebarum column Jacobo Joannis III filio per Juventut. S. P. Varsav. intertheatral. apparat. dicatus (1683)... ob. Alcides (tom XII str. 106).

— Ultimus Cinis Domus Regiae Sobiescorum In Serenissimo Jacobo Principe Joannis III. Poloniarum Regis Filio In funebri pompa & luctu a Polona Societate Jesu Comploratus Anno Domini 1743. fol., k. 34 nlb.

Na odwr. k. tyt. orzel Polski z herbem Sobieskich „Janina“ na piersiach. Dedykacja Jezuitów Michałowi Kazimierzowi Radziwiłłowi, kasztelanowi wileńskiemu.

Panegyryk proza, ale rozpoczyna go wiersz na cześć tarczy Sobieskich. Chwali cnoty Jakóba, skromność, udział w koronacji M. Boskiej w Jarosławiu, w wyprawie wiedeńskiej, miłosierdzie itd. Opisuje pokrewieństwa między Sob. a Radz.

Branic. — Czartor. — Jagiell. — Ossol. — Zamojs.

— Connvium Triumphale Serenissimorum Principum Jacobi, Serenissimi, Invictissimi, ac Potentissimi Joannis III. Regis Poloniarum, Magni Ducis Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Mazoviae, Samogitiae, Livoniae, Kiioviae, Podoliae, Podlachiae, Smolensciae, Severiae, Czernihoviae, &c. &c. &c. Filii. Serenissimi Poloniarum Principis Ac Serenissimae Hedvigis Elisabethae Amaliae Serenissimi, Clementissimae memoriae, Principis, D. D. Philippi Gvilielmi, Comitis Palatini Rheni, & Archithesaurarij: S. R. I. ac Electoris, Bavariae, Iuliae, Cliviae, & Montium Ducis, Veldenzij, Sponhemii, Marchiae, Ravensbergae, & Mdersae Comitiss, Domini in Ravenstein &c. Filiae. Inter plausus Poloniae, ac

foederatae Europae. Celebratum. Applaudente Polona Societate Jesv. Anno 1691. fol., k. 20 nlb.

Karta tytułowa większa od reszty kart, na jej odwrocie znajduje się niedoleżny sztych z napisem u góry: Connvbio Triumphali; pod napisem pałac z dwoma obeliskami ozdobiony armaturą, niżej kolumny, uwienieczone armaturami, między niemi unoszące się aniolki, u dołu rycerstwo uzbrojone i dwie postacie niewieście w koronach na głowie, siedzące na rydwanach, z których jeden ciągną 4 orły, a drugi 4 lwy.

Rozpoczyna przedmowa do nowożeńców; poczem idzie: 1) Appia Neosponsae. 2) Regia Neo Sponai. 3) Trabea scutulata. 4) Annuli corona. 5) Arrha nuptialis. — Dużo cytatów z Sarbiewskiego.

Ob. Krueger Zygm. (Europa foederata 1691). Jagiell. — Ossol.

— Jacobus Diversicolor, Orbi Sarmatico praesentatus à Cive Habitante Poloniam Beatam Liberamq; Anno 1697. (B. wyr. m. dr.) w 4ce, k. 4 nlb.

Na odwr. k. tyt.: O Polonia! Polonia! Quanta tibi Libertas in Eligendo Rege. Ergo Regem Patriae & moribus comparem, Non poteris Gentis alterius hominem regem facere qui non sit frater tuus. Deuteron. Cap. XVII. — Gallum habeas amicum, non vicinum, non Regem.

Zwalcza powoływanie obcych na tron i zachwała Jakóba, przyrównując go do patr. Jakóba. Na końcu ustęp: Rex inchristianissimus (przeciw królów franc.).

Hoppe 65. Czartor. — Ossol.

— Lectori benevolo cum honoris praefatione cultum, studia, salutem. [Pod tem:] De gemino splendore Scuti Sobiesciani e dotibus sponsorum Jac. Lud. Sobieski et Hedw. Elis. Amaliae Principis Palatino Neoburgicae. (U dołu:) P. P. Thor. Dominica Laetare A. O. R. M.DC.XCL Rector, Professores ac Visitatores Gymnasii. fol., karta 1.

Wrocław.

— Oratio Ad Serenissimum Poloniarum Principem Jacobum in eadem actu responsionis pro loco ab authore operis habita praesentibus in gratiarum actione infra specificatis. w 4ce, k. 8. Widocznie urywek z większej całości.

Ossol.

— Relation des Zusammenkunfts und Beilagers (1691)... ob. tom XXVI. 222.

— Relacya funeris Serenissimi Jacobi... Posnaniae, Academia 1746.

Wedle rachunków Druk. sem. za ark. 16 1/2, druku zapłacono 73 złotych; od blaszek wybicia 8 złotych.

— Rex cordium (1691)... ob. Zawadzki Ign

— Serenissimus Jacobus Ludovicus Sobieski, Poloniarum & M. D. Lithvaniae Regius Princeps Semper Comite & in Vivis & in Morte, Jam verò circa Solennem, ac verò Regium funeris apparatus Piò affectu Duce Celsissimi Illustrissimi et Excellentissimi Domini In Olyka et Nieswież Ducis, In Mir, Kroże, Szydłowiec, et Biała Comitis D. Michaelis Casimiri Radziwiłł, Castellani Vilmensis, Ducis Campestris M. D. L. Premislieni: Człuchovien: Bracławien: Camenec: Ostreen: &c. &c. Capitanei, In Divorum Patria Collocatus, Oratione lugubri Perennem Polonae Provinciae Scholarum Piarum obligationem testante, à suae Foundationis Domo Złoczoviensi Deploratus Żółkiewiae die 19. Decembris 1743. Leopoli, Typis Pauli Josephi Golczenski Sacrae Regiae Majestatis Typographi. fol., k. 14 nlb.

Ded. Mich. Kaz. Radziwiłłowi. Jest tu pewien materiał do życia Jakóba, ale utopiony wśród frazeologii.

Akad. — Jagiell. — Ossol.

— Tron Pana zastępów Boga w Troycy świętey Iedynego na Tronie Naiąśniejszych Sobieskich (1751)... ob. Kozłowski Szym. Józef.

On jest autorem jak wynika z dedykacji.

— ob. Alcides (1683) — Amor per goder (1691) — August II (1704) — Bartholdus M. Gottfr. (Discursus 1697) — Bakowski Jan Jakób (1675) — Bielński Franc. (1737) — Boczyłowicz Jakób (Wymowny Polityk 1696) — Bouillon de (z Sobieskich) Marya (1737) — Buchowski Andr. Stan. (Praesidium felicitatis 1691) — Caesar Julius (In nuptiis 1691) — Chreptowicz Michał (Universitas 1691) — Chrościński Stan. Wojc. (Clypeus Joannis III 1717) — Chwałkowski Mik. (Jus publicum 1676) — Discursus politicus (1697) — Dyskurs 1696) — Duńczewski Stan. (Kalendarz 1737) — Gostumiowski (primogenitus filius 1673) —

Hacki M. A. (Meta votorum 1696, Abrys żywota 1676) — Janicki Jan Wojciech (Io triumphale 1684) — Kochowski Melchior (Regia tumba 1745) — Kochowski Wespazyan (Lyrica 1684, Commentarius 1684) — Konradzki (Triumphale vestigium 1684) — Krüger Zygmunt (Europa foederata 1691) — Lamberg (1697) — Leszczyński Kaz. (Ver aetatis 1681) — Lubomirski Stanisł. Herakl. — Mocki Georgius (1744, Thronus regius 1723, 1746) — Neudeck J. H. (1722) — Ośliński Martinus (Augusta magnificentia 1691) — Owidyusz (1695) — Pastorius J. (De vita 1680) — Pater Paulus (Als auf dem Königlichen Schloss 1691) — Patkul (Berichte; tu jego list z r. 1704) — Perigaud J. (Polonia 1675) — Piskorski Sebastyan (Oratio ad 1683) — Poniński Stefan (Król nieba 1725) — Popiołek Jos. G. (1734) — Potocki Mikołaj (Sukcesya książąt 1731) — Potocki Waclaw (Poczet herhów 1696) — Praetorius Matthaens (1691) — Pułaski Franc. (1740) — Regestr (1703) — Relation (1691) — Reprezentacya (Jadw. Elzb. Neiburg 1691) — Rubinkowski Jak. (Gemma coronae 1746) — Sartorius Jan (Scutum Sobiescianum 1691) — Schmieden Joannes Ernest (Carmen) — Scriptum (1697) — Skrzetuski Jan (Posthuma gloria 1697) — Sława kwitnącej młodości (1682) — Sobieski Aleksander (1704) — Szemioth Jan (Mariana conceptionis 1677) — Treug Joannes (Disputatio 1685) — Waschlager Georg. (Carmen gratulatorium 1676, In nuptias 1691) — Wąsowski Bart (Callitectorum 1678) — Werther (Expositio rationum) — Załuski Franc. (Horoscopus 1680) — Zawadzki Ign. (Rex cordium 1691).

Listy Jakóba z r. 1690 (o małżeństwie swoim), z r. 1696 (o śmierci ojca), sub interregnum 1733... ob. Ostrows. Danejk. Swada I 27, 28 i 71.

Katalog ręk. Ossol. tom I—III (liczne ręk. do niego się odnoszące). — Otwinowski Pamiętniki 2, 3, 63—69, 127. — Niemcewicz Pamiętniki IV 393 i nast. — Grabowski Ambr. Star. hist. pol. I 359—361. — Święcki II 118 i 444 (Bartosz.). — Gazeta

warsz. 1860. nr. 93 i nast. — Załuski Epistolae II 65 i 6, V 89, 94, 105. — Nordberg II 134. — Jarochoński Opowiadania. — Feit w Zeits. des Ver. f. Gesch. Schl. XXVI. — Finkel Bibliogr. III str. 1859.

SOBIESKI Jan III król (1629 † 10 czerwea 1696). Approbatio Ordinationis iudiciorum Burgrabialium Cracoviae observari solitorum. fol., str. 1.

Ossol.

— Capitoli della pace e lega defensiva tra la Maestà del Rè di Polonia e delli Czarii di Moscovia conclusa li 25. IV. 1686. Venetia 1686. w 4ce, k. 2. Kat. Rosenthala 1910.

— Capitoli della lega fra S. M. Caes. il Re di Polonia, e la rep. di Venezia (1684)... ob. tom XIV. 50.

Tu opisanych kilka wydań.

— Copia listu Króla Imści do Królowey Ieymści pisanego z namiotów wezyrowskich w obozie pod Wiedniem die 13 septembris 1683 anno. fol., k. 2.

Por. niżej teksty niem., ang., włoskie tego listu. Jagiell.

— Copia litterarum Seren. Regis Poloniae ad Sanctiss. Papam. (Datow. in arce Stryensi die 27 Oct. 1686). w 4ce, k. 4.

Po Jac. i po holendersku — Katal. ant. Nijhoffa w Hadze nr. 488.

O koresp. Jana III z Rzymem ob. literature u Finkla pod nr. 1080 (Ciampi).

— Copia della lettera scritta dal Re di Polonia alla Santità di N. S. Innocenzo XI. Datum Iavorovae hac die 15 Augusti 1684. [Na str. 2ej:] Diario di quanto è sequito dalla mossa del re di Polonia che fu li 15 Agosto, sino al primo di settembre 1684. In Bologna, et in Lucca. per i Marescandoli. Con licenza de' superiori 1684. w 4ce, k. 2. Czartor.

— Copia des Königs von Polen Missive an den Grossfürsten in Moscovien aus Lemberg 20 Dec. 1676. 1677. w 4ce.

Ob. tom XIV 401, oraz niżej pod Schreiben.

— Copia di lettera scritta dalla Maesta del re di Polonia al Padre Marco d'Aviano Capuccino. Tradotta fedelmente dalla lingua latina nel nostro idioma. (Data li 31. Ottobre 1683). In

Venetia, Milano et in Genova, per il Bottari. Con licenza de' superiori. w 4ce, k. 2 nlb. Czartor.

— Copia di lettera scritta dalla Maesta del Re di Polonia al Padre Marco d'Aviano Cappucino tradotta fedelmente dalla lingua latina nel nostro idioma. Venetia, Bologna et in Lucca, per i Marescandoli. Con licenza de' Sup. 1684. w 4ce, k. 2 nlb. Czartor.

— Copia mandati regii de data Varsaviae 7. Julii anno 1674. oder Copey des Königl. Befelis, datiret in Warschau den 7. Julii 1674. Dantzig, gedruckt durch Simon Reiniger. w 4ce, k. 4 nlb.

Po łacinie i niemiecku. Czartor.

— Copia Mandati Regii... Iavoroviae 22 Junij Anno 1675. Oder Copey der Königl. Befehlis datiret in Iavorow den 22 Junij 1675. Dantzig Gedruckt durch David Friedrich Rheten. w 4ce, kart 3. Ossol.

— Copia Mandati Regii... 16 August Anno 1675. Oder die Copey des Königl. Befehles datiret in Königl. Feldlager unter Lemberg den 16 August 1675. Dantzig Gedruckt durch Simon Reniger 1675. w 4ce, k. 3.

Czartor. — Ossol.

— Copia Mandati Regii... Grodno die 23. Decembr. 1678 Anno. Oder Copey des Königl. Befehlis datiret in Grodno 23. Xbris 1678. Dantzig gedruckt durch Simon Reniger 1679. w 4ce, k. 4. Ossol.

— Copia Mandati Regii dat. Javoroviae die 3. Octobris Anno 1679. Oder Copey des Königl. Befehles datiret in Jaworow den 3. October Anno 1679. Dantzig druckt David Friedrich Rheten 1679. w 4ce, k. 4.

Branic. — Ossol.

— Copia Rescripti Regii d. data... Warschau 7. Septemb. 1674. w 4ce.

— Copia Rescripti Regii, De datâ Varsaviae die 2. Aprilis Anno 1680. Oder Copey des Königl. Rescripts, Datiret in Warschau den 2. April. 1680. Dantzig, Drucks David Friderich Rhet. w 4ce, k. 4.

Tekst łaciński i niemiecki.

Jest to reskrypt Jana III do rady miejskiej. Nakazuje miastu wypłacić 5000 fl. jako kompozycję za zniszczenie kościoła Franc. przez tłum rzemieślników gdańskich przed dwoma laty. Podp. Krz. Taranowski sekr. król. Ossol.

— Toż... De data Varsaviae die 11 Apr. Anno 1680. Dantzig, Gedruckt durch David-Friedrich Rheten. w 4ce, kart 4.

Tekst łaciński i niemiecki.

O rozkładzie ciężarów na mieszczan i na przybyszów. O sprowadzaniu potuum transmarinorum. Podp. K. Taranowski. Czartor. — Ossol.

— Toż... De data Varsaviae die 27. April. Anno 1680... w 4ce, k. 4. Tekst łaciński i niemiecki.

O uspokojenie tumultów. O deputacji cechów, której zakazuje, zarówno jak wszystkich conventicula. Podp. K. Taranowski. Krasińs. — Ossol.

— Toż... den 29. April. 1680. w 4ce.

— Copia Rescripti Regii, De data Varsaviae die 6. Julii. Anno 1680. Oder Copey des Königl. Rescripts, datiret in Warschau den 6. Julii, Anno 1680. Dantzig, Gedruckt durch David-Friedrich Rheten. w 4ce, k. 4 nlb.

Tekst po łacinie i niemiecku.

Przypomina ordynacje z roku 1416 i 1526 w sprawie przyjmowania obcych do cechów. Mówi o sprofanowaniu kościoła. Podp. Krz. Taranowski. Czartor. — Ossol.

— Copia des Ihro Königl. Maiestät in Polen Schreibens geschrieben aus des Gross-Veziers Gezelt im Lager unter Wien, den 13. September Anno 1683. w 4ce, k. 4. Raeyns.

— Copia eines Schreibens, welches Ihre Mayestät der König in Pohlen, an Ihre Mayestät die Königin auss dem Lager vor Wien unterm dato des 13. September. Anno 1683. hat abgehen lassen. Bresslau, Bey Gottfried Ionischen, Buchhändlern und Privilegirten Zeitung Schreibern zu bekommen. w 4ce, 2 karty. Wrocławs.

— Copia eines Schreibens, welches Ihre Majestät die Königin auss dem Ihre Mayestät die Königin auss dem Lager in Wien hat abgehen lassen. w 4ce. Bibl. w Dreznio.

— Copia Schreibens so die Königl. Maj. in Pohlen an dero am Hof zu

Wien befindlichen extraord. Envoyé Grafen Prosky vom 4 November 1674 abgelassem. (B. m.) w 4ce, k. 2.

Ob. Proski (tom XXV, 306).

— Copiae literarum trium. 1) Ser. regis Poloniae ad Petrum Dorozenkonom generalem exercitus Zaporoviensis. 2) Dorozenkoni ad Ser. Regiam Maj. 3) Ejusdem ad magnific. gubernator. Grabovicensem. (B. w. m.). 1675. w 4ce. Ob. Dorozenko. Petersb. publ.

— A copy of a letter of the King of Poland to his Holiness. London 1683. w 4ce.

Po łacinie i po angielsku.

— Declaratia na puncta wojewody Witepskiego od zjazdu Łowickiego d. 12 Februarii 1673. fol.

W woj. witebskim był J. Ant. Chrapowicki. Czartor.

— Decretum Serenissimi, Potentissimique Principis ac Domini, Dni Joannis III. Regis Poloniae etc. in causa Braseatorum Gedanensium contra magistratum, datum Gedani 1678 die 12. Febr. w 4ce, str. 93.

Od str. 46 też samo po niemiecku: Decret des Aller Duchl. Joh. der III. Podpisani Joan. Wielopolski, Steph. Hankiewicz. Szaściowierz podpisał Paul. Both (po niem.) i Io. Schlavitz. (po łacinie). Bez osobn. tytułu. Między stroną 45 a 46 jest nł.: Oratio eucharistica scripta per I. S. B.

Jest to in causa Instigatoris Regni ejusque delatoris Confraternitatem Brasatorum Gedanensium poenas contraventionis decretorum sibi indebite impositas vindicantis.

Do tego sporu należą wydane osobno: Decretum Vladislai IV Gedani 1636—38, J. Casimiri 1658—1665, Joannis III 1676 str. 116; Contractus inter magistr. Gedanensem a. 1592. w 4ce, str. 20. — Obacz tom XVII str. 74.

Wszystko to zapewne wyszło jednocześnie po r. 1678. Czartor. — Jagiell.

— Regis Poloniae Defensio pro abate Olivensi Varsoviae 1696. w 4ce. Tor. Kop.

— Denuntiatio regis coronati Joannis III (1676). fol. Branice.

— Erlass an Danzig d. 11 Apr. 1680. w 4ce. Tor. Kop.

— Lettera scritta dalla Sacra Maestà del Re' di Polonia alla Regina sua consorte, colla quale le dà parte delli più

distinti, e curiosi secreti, e successi accaduti nel combattimento. Scritta sotto il padiglione del primo Visir, tradotta dal Polacco in Italiano. In Bologna et in Genova, nella stamperia d'Anton Giorgio Franchelli, Con licenza de superiori, 1683. w 4ce, k. 2 nłb.

Ob. Copia (wyżej).

Czartor.

— Relacion extraordinaria del martes veinte y tres de Nouiembre de 1638. Carta, que el Señor Rey de Polonia escriuió á la Señora Reyna su Esposa. á 13. de Setiembre 1683 de la Fienda del Gran Visir, cerca de Viena. (Na końcu:) En la Imprenta de Bernardo de Villa-Diego, Impressor de Su Magestad, Con Privilegio. w 4ce, k. 4.

Bibl. nar. madr.

— Relacya potrzeby, która trwała godzin 14, y wiktoryey otrzymaney Die 12 Septēbris nad nieprzyacielem pod Widniem przez woyska Naiśniejszego y Niezwycięzonego Króla Iego Mości Polskiego Wielkiego Monarchy Iana trzeciego z pod namiotów wezyskich z obozu wysłana, tudziesz excerpta z listu tegoż Naiśniejszego Króla Iego Mości do Królowey Iey Mości pisanego, sub Die 13 Septembris anno Domini 1683. w 4ce, k. 14.

Jagiell. — Ossol.

— Sacrae Regiae Maj. Poloniae Nominē, ad Dom. Legati Suetici valedictoriam Orationem Domini Regni Polon. Supremi Cancellarii Responsum. Anno M.DC.LXXX (1680). w 4ce, k. 4.

Kancelrzem był Denhoff J. A. lub też Jan Wielopolski.

Ob. Oratio Legati w t. XXII oraz pod Lilienhück Andrzej (w tomie XXI, 275).

Dzików.

— Wici [1671].

Druk. — Ob. Korzon Dola i niedola III 15.

— Der Königl. Maj. in Polen an den Gross-Fürsten in der Moskau (Fiedor III Alexiewicz), aus Lemberg abgegangenes Schreiben (1677). w 4ce.

Ob. wyżej: Copia.

Petersb.

— Curieuses und recht merckwürdiges Schreiben, welches Ihro Königl. Majestät in Polen, an dero Königl. Gemahlin, bey jüngster hochstglücklichen Entsetzung der kayserli-

chen Residenz Stadt Wienn, und gantzlichen Verjagung der in mehr als 150.000 Mann bestandnen Türkischen Armee, abgehen lassen. Wegen vieler rarer Umstände nunmehr zum Druck befördert. Im Jahr Christi 1683. w 4ce, k. nłb. 4.

Czartor.

— Schreiben von Ihr Königl. Majestät in Pohlen an Ihr Cburfürstl. Durchlaucht zu Brandenburg wegen Eroberung der gewaltigen Festung Gran. In lateinischer und deutscher Sprache. An. 1683. Dat. in arce Strigonii 27 Octobr. Joannes III Rex Poloniae. [Zarazem:] a) Extract-Schreiben aus den Polnischen Feld Lager vor Gran den 27 Octobr. 1683. — b) Extract-Schreiben aus Lintz den 31/21 Octob. 1683. w 4ce, k. 6.

Ob. Gran.

Branice.

— Litterae responsoriae Regis Poloniae ad Rempubicam Venetam. (B. w. m.). w 4ce. k. 2.

— Litterae regis Poloniae ad Persarum & Medorum regem. (Dabantur in Arce Nostra Cracoviensi die X. Feb. 1684). w 4ce, kart 4.

Katal. A. Cohna w Berlinie 1883.

— [Litterae] Joannes III Dei Gratiā Rex Poloniae, Magnus Dux Lituaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Kijoviae, Volhyniae, Podoliae, Podlachiae, Livoniae, Smolensciae, Severiae, Czernichoviaeque dum More et Instituto Regum Poloniae Divi Stanislai Episcopi Cracoviensis et Martyris Basilicam in Rupella Casimiriae ad Cracoviam suae Coronationis pridie Hospes ingrederetur, A Conventu Rupellano Fratrum Ordinis S. Pauli Primi Eremitae erecta atque ad perenne Debiti Honoris Tributum in titulos distributa. Anno Cantatae in excelsis Deo Gloriam MDCLXXXVI (1676). Cracoviae, in Officina Typographica Schedeliana S. R. M. Typogr. fol., kart 13.

Ossol.

— Oracion exortatoria, que el serenissimo Rey de Polonia pronuncio en la Trente de su Armada, antes de emperar la Batalla con los Turcos á vista de Viena. En la qual se hallan Altos Conceptos, y profundas Sentencias, conque el Invicto Rey, esforçó, y persuadió á suo Valientes Esquadrones a entrar en la sangrienta Lid, pouiendoles por vnico Objeto de tan Honrosa Empresa la Libertad Preciosa del Christiano Pueblo, y el Eterno Premio, que á todos los que alli muriessen estava prevenido. Publicada Lunes 13. de Diziembre de 1683. Con Licencia. En Madrid: Por Lucas Antonio de

Bedmar, Impressor del Reyno. Vendese en su Imprenta, en la Calle del Carmen, y en Palacio. w 4ce, kart 4. Madryc. narod.

— Oration welche von dem Durchleuchtigsten und Grossmächtigsten Herrn Hn. Johannes dem III. König in Pohlen, Gross Herzogen in Litthauen etc. nach geschehener Wahl in der General Reichs Versammlung gehalten werden. Aus dem Lateinischen ins Deutsche übersetzt. Gedruckt im Jahr 1674. w 4ce.

Tekst po polsku w Korzona Dola i niedola III 509 z egz. bibl. raperswyl. — Tyg. ilustr. 1883 II 127 podaje również tłumaczenie tej mowy na język polski.

Oryginał łaciński i tekst polski nie jest znany?

(Sobieski Jan). Acta interregni post mortem Joh. (1696)... ob. Acta (tom XII. 32) — Konfederacja.

— Armamenta gloriae Invictissimi, Victoriosissimi, Gloriosissimi, Principis Joannis III Dei gratia Regis Poloniae, Magni Ducis Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Kijoviae, Volhyniae, Podoliae, Podlachiae, Livoniae, Smolensciae, Severiae, Czernichoviaeque dum More et Instituto Regum Poloniae Divi Stanislai Episcopi Cracoviensis et Martyris Basilicam in Rupella Casimiriae ad Cracoviam suae Coronationis pridie Hospes ingrederetur, A Conventu Rupellano Fratrum Ordinis S. Pauli Primi Eremitae erecta atque ad perenne Debiti Honoris Tributum in titulos distributa. Anno Cantatae in excelsis Deo Gloriam MDCLXXXVI (1676). Cracoviae, in Officina Typographica Schedeliana S. R. M. Typogr. fol., kart 13.

Na odw. str. tytułu jest tekst pieśni ułożonej dla muzyki w chwili kiedy Jan III na Skalkę wstępował. — Przypis prozą królowi Janowi III. Sam panegiryk stylem nakamiennym podzielony na tytuły, z których pierwszy wysławia obrońcę religii, drugi stróża ojczyzny, trzeci zasługę obywateli, czwarty zwycięzcę Turków, piąty pogromcę buntowników, szósty rozszerzyciela religii, siódmy rozmnożyiciela kraju, ósmy założyciela pokoju.

Jagiell. — Ossol. — Zamojs.

— Antwort, welche der Landboten Marchal beim Reichstage zu Warschau

aus die Koenigl. Proposition gegen S. Majestät im Namen saemptl. Staende am 26. Decemb. 1688. Jahres abgelegt. w 4ce, kart 4.

Rzecz przeciw królowi i jego polityce.

Zdaje się, że jest to mowa Szczuki (ob.).

— Articuli pacis. ob. Articuli (pacis 1676, foederis 1686).

— Artykuły sądów marszałk. (1676, 1678)... ob. Artykuły (tom XII, 244).

— Die Weitberühmte Und Wohl-
ausgebaute Türkische Bad-Stube, So
vor Wien 1683 ist geheitzt worden.
Gedruckt im selben Jahr. w 4ce, k. 2.

Djalog, w którym występują także „König
in Pohlen“ i „Fürst Lubomirsky“.

Por. niżej: Kalte Schale.

Wrocław. miejs.

— Die Türkische Vor der Stadt
Wien Gehaltene Bade-Stube. Im Monat
September. dess 1683. Jahres. w 4ce,
kart 4.

Wrocław. miejs.

— Die grausame Belagerung Der
Kayserl. Residentz Stadt Wien. Durch
Achmet II jetzt regierenden Kayser.
Geschehen im Jahr 1683. Worin eigent-
lich beschrieben wird, alles was in
solcher Belagerung Merckwürdiges so
wol in der Stadt, als auch im feindli-
chen Lager sich begeben und zuge-
tragen; Biss selbige durch Göttlichen
Beystand von den König in Pohlen
die Churfürsten von Bayern und Sach-
sen, wie auch andern hohen Alliirten
und Reichs Fürsten, am 2/12 September
victoriosus ist entsetzt worden. Nebenst
einem eigentlichen Abriess solcher Be-
lagerung und hoher Persohnen, welche
dem Entsatz persönlich mit beyge-
wohnet. Hamburg Gedrucket bey Tho-
mas von Wiering, bey der Börsé in
gulden A. B. C Anno 1684. w 8ce,
str. 32.

Ob. Belagerung. Bibl. państ. Monach.

— Kurtze Doch gründliche Be-
schreibung Alter und Neuer Wiener-
Belagerung, Welche so wol Anno 1529.
als Anno 1683. von dem Türkischen
Erb-Feinde jedesmahl vergeblich ge-
than, und durch Gottes Gnade von den
Christen glücklich entsetzt worden.
Sampt der Römisch. Kayserl. Residentz-
Stadt Wien Eigentlich Abriss und

Fortification, Wie auch des Türkischen
Feld-Lagers, Lauffgräben, Battereyen
und Verwüsterung zu ersehen. Gedruckt
im Jahr 1684. w 4ce, sygn. B₂.

Ob. t. XII, 516.

Wrocław. w.

— Ausführliche Beschreibung, was
sich bei der Wahl des neuen poln.
Königes Johannes III in Warschau
zugetragen. w 4ce.

Przew. bibl. 1907 str. 162. — Korzon Dola
i niedola III. 497. Bibl. rapersaw.

— Eigentliche Beschreibung. I Des
Durchl. erwählten Königs Joan. III
Einzugs in Cracau. II Des Leichen...
Joan. Casimir. III Kön. Besuchung d.
H. Stanislai. IV. Krönung Joan. III.
V Der Huldigung. VI Die Emblemata.
VII Leichen Process d. D. Hertzogs
in Schlesien. Lissa, M. Burken (1676).
w 4ce, k. 12.

Czaps. (Muz. Narod.).

— Beschreibung des hochansehn-
lichen Actus, bey welchem dem Durchl.
Grossmächt. Fürsten und Herrn, Herrn
Iohann III. Könige von Pohlen, Gross
Fürsten in Littauen etc. der Königliche
Ritterorden des Heil. Geistes, im Nah-
men Sr. Allerchristlichsten Majest. von
Frankreich durch dero Ambassadeur,
Se Excell. den Hn. Marquis de Bethune
ist conferiret worden. Geschehen zu
Zolkiew in der Pfarckirchen den 30
November dieses 1676 Jahres. (B. w.
m. dr.) w 4ce, k. 2 nlb.

Por. Beschreibung w t. XII. Czartor.

— Canzone a. S. D. M. in ringra-
ziamento per la liberazione di Vienna
assediate da Maometto IV. toccandosi
il valore di Gio. III. Re di Polonia.
Firenze 1683. w 4ce.

Ciampi Bibl. I 59. — Ob. Kantata w t. X.

— Concurso de victorias (1685)...
ob. tom XIV. 353.

— De conditionibus in futuro rege
Poloniae eligendo requisitis. 1673. w 4ce.

Kop. Toruń.

— Constantinus Magnus Clypeus
(program sztuki)... ob. Constantinus
(XIV, 275 r. 1686).

— Continuation Und fernere Nach-
richt auss Wien, Wass nach glückli-
cher Entsetzung der Stad Wien, Im
Türkischen Lager bekommen, und in

die Zeug-Häuser allhier eingebracht
worden. Im Monath September. Anno
1683. Bresslau, Bey Gottfried Ionischen
Buchhändlern und Privilegirten Zei-
tung-Schreibern zu bekommen. w 4ce,
2 karty.

Wrocław. w.

— Continuation des Königs von
Polen Marsches nach Wien nebst Re-
lation dessen Entsatzung. 1683. w 4ce.

— Copia eines Schreibens des Zapor.
Feldhaupt. (1675)... ob. Copia — Kunicki.

— Copia de capitoli della lege (1686)...
ob. Copia (tom XIV. 403).

— Copia der Königl. Missive (1677)...
ob. Copia (tom XIV. 401).

— Corona animorum eloquentio... in
Johanne (1716)... ob. Corona.

— Coraggio al valore del Re Po-
lacco Giovanni III, mentre il Gran Turco
gli manda a dire che debba aspettarlo
in poco tempo in Polonia a toccargli
la mano il 20 aprile 1689. Milano e Reg-
gio per Prospero Vedrotti 1689.

Ciampi I 166.

— Le Couronnement du Roy et de
la Reyne de Pologne avec les particu-
laritez de l'Entrée de Leurs Majestez
Polonoises à Cracovie. Paris, Bureau
d'Adresse, 1676. w 4ce, k. 6.

— Cracouiae, primâ, Exorientis An-
ni Millesimi sexcentesimo octuagesimi
quarti die. (Na końcu:) Cracouiae, In
Officina Alberti Gorecki S. R. M. Ty-
pogr. (1684). fol., k. 4 nlb.

Jest to pismo dotyczące stosunków polsko-
kozacko-tureckich. Nowiny od Kunickiego,
który wtargnął do Tatarji. O Bessarabji.
Opisuje ludy tatarskie, zamieszkujące latus
lacus Ovidiani (!). Może to relacja jakiegoś
cudzoziemca? takie przynajmniej wrażenie
robi tekst.

Egz. Ossol. oprawny razem z Dedicatio operis
(ob. niżej). Ossol.

— Dank Gebeth, welches gespro-
chen nachdem Johann III zum Könige
in Pohlen erwählet worden. Danzig
1674. w 4ce.

Gdańs. miejs.

— A Declaration, Or Letters Pa-
tents of the Election of this present
King of Poland John the Third, Elected
on the 22^d of May last past, Anno
Dom. 1674. Containing the Reasons
of this Election, the great Vertues and

Merits of the said Serene Elect, His
eminent Services in War, especially in
his last great Victory against the Turks
and Tartars, whereof many Particulars
are here related, not published before.
Now faithfully translated from the La-
tin Copy. London, Printed for Brabaron
Aylmer, at the Three Pigeons in Corn-
hill, 1674. w 4ce, str. 12.

W egzemplarzu Czart. dopisano współcześnie
na egzemplarzu nazwisko tłumacza: trans-
lated from the Latin Copy. By John Mil-
ton. Zapewne to wielki poeta!

Jest to manifest bisk. And. Trzebickiego,
St. Warszackiego, Aleks. Lubomirskiego,
Krz. Grzymułtowskiego, Aleks. Tarnow-
skiego, Hil. Połubińskiego, Krz. Paca. —
Datow. 24 maja 1674.

Por. niżej: Diploma. Czartor.

— Dedicatio Operis Triumphalis.
Joanni III. A Deo Dato, Regi Polo-
niarvm Orthodoxo. Magno Duci Lithua-
niae, Russiae, Prussiae, Mazouiae, Sa-
mogiciae, Liuaniae, Smolensciae, Kiio-
niae, Volhyniae, Podoliae, Podlachiae,
Seueriae, Pomeraniae, Czerniechouiaeq,
etc. etc. Quod instinctu Diuinitatis,
Mentis Magnitudine, Maximum Orbis
Christiani Hostem Eiusq; potentiam ac
fastum ad Viennam & Strygonium Ivstis
Prostraverit Armis Regi svo Fortissimo,
Patri Patriae Fortvnatissimo, Pvblicae
Qvietis Fvndatori Optimo, S. P. Q.
Cracouiensis Votis Omnium dedicavit.
In prima Corona Laurea, sub pedibus
Serenissimi Inuictissimi, ac Victoriosis-
simi Regis. Defensori. In secunda Co-
rona Laurea, Triumphatori. (Na końcu:)
Typis Schedelianis, S. R. M. Typ: Anno
Domini 1683, Die XXVII. Decembris.
fol., k. 2 nlb.

Zawiera napisy na obeliskach, statwach, smo-
kach etc. Ossol.

— Descriptio ingressus Joannis III
Gedanum, additis nonnullis... Gedani
1677. w 4ce.

Ob. Titius. — Hoppe 62.

— Diarjō di quanto è seguito dalla
mossa del re' di Polonia (Jan III
Sobieski), che fu li 15. agosto, sino al
primo di settembre 1684. Bologna (1684).
w 4ce, k. 2.

Opowiada o walkach pod Kamieńcem, Żwań-
cem, Jazłowcem.

— Diario del seguito di giorno in giorno durante l'assedio di Vienna fra gli assediati ed il nemico, descritto e fatto stampare in Vienna da uno della Cancellaria della Corte, e che si trovò presente. (1683?).

Ob. Diario. — Ciampi Bibl. N. 37.

— Glaubwürdiges Diarium und Beschreibung dessen was Zeit wehrender Türkischen Belagerung der... Stadt Wien vorgegangen... Wobei eine warhafte Erzählung, welcher... Franz Koltschitzky, ein gebohrner Pohl aus Sambor sich aus Wien durch das Türkische Lager gewagt und wieder in Wien angekommen (1683). w 4ce, str. 40.

Ob. Kulczycki (tom XVI. 568). — Tu wymienione inne współczesne relacje o śmiałym czynie Kulczyckiego.

— Glaubwürdiges Diarium und Beschreibung dessen was Zeit während Türkischen Belagerung der... Stadt Wien vorgegangen. Von einem Kays. Officier... zusammengetragen. Erstlich gedruckt zu Regensburg 1683. w 4ce, str. 12.

— Diarium oder Tag-Verzeichniss alles dessen, Was sich in der grausamen Türkischen Belagerung der Kayserl. Residentz-Stadt Wien zugegetragen etc. etc. Von einem Kayserl. Officier, so sich vom Anfang biss zum Ende darinnen befunden, warhaftig verzeichnet und zusammengetragen. Hamburg, Bey Thomas von Wiering im gulden A. B. C. bey der Börse, im Jahr 1683. w 8ce, sygn. B.

Por. „Diarium“ Fischera w tomie XVI, 232. Wroclaws. miejs.

— Diploma über die ergangene gluckliche Wahl der königlichen Majestät von Pohlen. Anno 1674. w 4ce. O wyborze Jana III. Dzików.

— Diploma Electionis S. R. M. Poloniae (1674). w 4ce, str. nlb. 11.

Po łacinie i po niemiecku.

Hoppe 102.

Ossol.

— Diploma Electionis S. R. M. Poloniae. Le Decret de l'Election du Roy de Pologne Jean III. Paris, le 7 Aoust 1674. w 4ce, k. 12.

Po francusku i łacinie.

— Disegno dello Stendardo Regio levato al primo Visir sotto a Vienna dall'intrittiss. Re di Polonia Giovanni III. con l'autentica interpretazione di tutte le parole arabiche, che in detto stendardo si contengono... Venezia 1683. presso Demenico Milocco. w 8ce.

Na czele: Sonetto in lode di Giovanni III. Re di Polonia. — Ob. Komarek Giac. w tomie XIX. 435, gdzie opisano inne wydanie.

Ciampi Bibliogr.

— Dolentus Europae societas Regi Polon. Joanni III deducente cum lacrymis Lublini 1697. Ossol.

— Dyaryusz całego oblężenia wiedeńskiego (1683)... obacz tom XVI, str. 425.

Przedruk w Pam. warsz. 1809.

— Dyaryusz wyjazdu z Krakowa pod Wiedeń (r. 1784)... ob. tom XVI, str. 431.

Na str. odwr. Ign. Grebel oświadcza, iż z dawnego współczesnego rękopisu ten dyaryusz wydrukował, ku osłodzeniu czasów okropnych (1784) szczęśliwszych opisaniem.

Tom II. stanowi Dyaryusz wyprawy na Turka pod Wiedeń, o czem bliżej t. XVI, 431. Katalog J. Cypcra ma datę Kraków, 1794 może omyłką.

— Dzieło teatralne na dzień uroczystości w szkołach 1783 z okazji wieku skończonego po zwyczajem pod Wiedniem Jana III. w Wilnie, 1784. w 8ce, ark. D.

— Epigramma in Statuam Sobiescianam. w 4ce, str. 4.

Po polsku i po łacinie.

Ossol.

— Erklärung der Sinnbilder, so an den Feuerwerk zu sehen gewesen, an dem Krönungstage Joh. III 1676. 2 Febr. in Danzig.

Hoppe 60.

— J. N. D. Ausführl. und gründliche Erzählung dessen was sich vor würcklicher Belagerung der Kayserlichen Haupt- und Residenz Stadt Wienn in Oesterreich Im Jahr Christi M.DC.LXXXIII zu getragen. w 4ce, str. 80.

Początek: „Sobald in dem Kayserlichem Lager vor Neuhäusel sichero...“

— Wahrhafte Erzählung Welcher Gestalt In der ängstlichen Türkischen

Belagerung Der Kaiserlichen Haupt- und Residentz-Stadt Wien in Oesterreich, Durch das feindliche Lager gedungen, und die erste Kundschafft zur Kaiserlichen Haupt-Armada, wie auch von der glücklich wieder zurück gebracht worden. Mit beygefügter Kupfer-Abbildung, In während Belagerungs-Zeit beschrieben, und an Tag gegeben Durch J. M. L. Cum Licentia Superiorum. Gedruckt nach dem Wienerischen Exemplar, im Jahr 1683. w 4ce, 4 karty tekstu i 2 tabl. miedzioryty. Gdańsk. — Wroclaws.

— Extract Schreibens (1674—1692) ob. tom XVI, 137.

— Fama veridica de la grandiosa vitoria, obtenida contra las Armas Otomanas sobre la Ciudad de Viena, á 12 do Setiembre de 1683. Nuevas expediciones de los vitoriosos contra los Infieles en su proprio Pais. I Vitoria insigne, y mas reciente de las Armas Cesareas, conseguida junto á Barracam, sobre el Danubio, y occupation de esta Plaza oportuna para el Asedio de la Strigonia. Con privilegio. En Madrid: Por Sebastian de Armendariz, Librero de Camara de su Magestad (1683). w 4ce, k. 8. Bibl. narod. madrycka.

— Formular de Intimation der Königl. Krönung 1676. w 4ce.

Ob. Intimatio.

Tor. Kop.

— Fortuna verbo Joannis revocata (1684)... ob. Sobieski Aleks.

— Fulmen Orientis Ioannes III. Rex Poloniarum in laudem Schol. Piarum (1714)... ob. Bartochowski Wojc. (1684, 1737).

— Ein Christlich Gebet, welches nach tödlichem Abgang Joannis III. Königes in Pohlen etc. unsers weyland allergnädigsten Königs und Herren, in der Gemeine Gottes der königlichen Stadt Dantzic öffentlich vorgelesen, und andächtig gesprochen worden. Dantzic, gedruckt durch E. E. Raths und des Gymnasii Buchdruckern, Joh. Zacharias Stollen. Anno 1696. w 4ce, k. 4 nlb. Czartor.

— Geheimschriften van Polen, of secreete Memorien van de regering van

Koning Joannes Sobiesky III; benevens een verhaal van sijne befaamde marsch tot onse van Weenen. 's Gravenhage. 1700. w 8ce.

Drugi tom nie wyszedł.

Jest to praca Daleraca (ob. tom XV str. 17).

— Der Geist Johannis III. verstorbenen Königs in Polen nebst andern Traum-Gesichtern der Ratio Status als die II. Continuation der Polnischen Begebenheiten vorgestellt durch Cassandern. Breslau (1697). w 4ce, k. 16.

Ob. Cassander (1697) w tomie XIV str. 000.

— Posthuma gloria Magni Ioannis Poloniarum Regis invictissimi immortalis memoriae ac posteriorum gratitudini, Anno viventis in Carne verbi 1697 exposita. Typis Academiae Posnaniensis 1697. fol., str. 10.

Brown s. 381 mieści to pod jezuitą Janem Skrzetuskim, a tego znów uznaje za Stan. Szczukę; jedno i drugie mylnie. — Obacz: Skrzetuski Jan (wyżej str. 202).

Zamojs.

— Inhalt der denkwürd. Sachen (Erzählung, Diarium, Standarte)(1683)... ob. Inhalt (tom XVIII, 587).

— Imago Victoriae a Serenissimo ac invictissimo Ioanne III Rege Poloniae de Turcis relatae in Godifredo Bullonio primo Rege Hierosolymarum adumbrata, atq. eidem Serenissimo ac Invictissimo Regi in publico theatro comitorum tempore scenice repraesentata ac dicata a devotissima Sacrae Regiae Majestati Studiosa Juventute Collegii Varsaviensis Societatis Jesu. Anno Christi 1685. Varsaviae excudebat Carolus Schreiber. fol., kart 5.

Przypisała prozą Janowi III młodzież w Kolegium warsz. OO. Jezuitów. Dalej treść dialogu po polsku i po łacinie.

Krasińsk. — Ossol. — Zamojs. — Zieliński.

— Sanctissimo Domino Nostro Innocentio XI. Pont. Opt. Max. Post. transmissum sibi A gloriosissimo heroe Ioanne III. Poloniae Rege, Summum Imperii Othomanni Vexillum. Pro obtenta in Turcas victoria Apud S. Mariam Maiorem Deo ac Deiparac Virgini Grates pié referenti. Elegia ad eundem Poloniae Regem Tanti Triumphus auspiciem et authorem. Matriti. Ex Typo-

graphia Regia. MDCLXXXIII (1683). w 4ce, kart 8.

Ob. Backer w tomie XII, 324.

Madryc. Bibl. Narod. — Uniw. lwow.

— Sanctissimo Domino nostro Innocentio XI. Pont. Optimo Max. Post. Transmissum Sibi a gloriosissimo Heroe Ioanne III. Polon. Rege summum Imperij Othomanni Vexillum pro obtenta in Turcas victoria apud S. Mariam Maiorem Deo ac Deiparae virgini Grates piè referenti. Elegia Ad Eundem Poloniae Regem tanti Triumphi auspiciem et authorem. Matrili ex Typogr. Regia. Anno 1683. Deinde Cracoviae In officina Alberti Gorecki S. R. M. Typogr. Anno 1684. w 4ce, kart 8.

Autorem jest Jodocus Backer (ob. tom XII, 324—5). — Pierwsze wydanie wyszło w Madrycie.

Czartor. — Czetw. — Dzków — Jagiell. — Krasinś. — Ossol. — Sem. sandom.

— Intimation wegen des tödlichen Hintrits Königlichen Majestät zu Pohlen Joannis III von allen Cantzeln abgelesen den 24 Junii 1696. Dantz. Gedruckt durch E. Edl. Rath's und... Johann Zacharias Stollen 1696. w 4ce, kart 4.

Ob. wyżej Formular.

W tomie XVIII str. 596 podano: Intim. wegen... Eintritts, co błędne.

Czartor. — Krasinś. — Przełdź.

— Joannes III. Felicitate Secundus gloria primus Poloniae corona, Coronarum et Coronatarum apex, Imperatorum Miraculum, imperiorum Clypeus, occasus Orientis, Oriens Occidentis Historiarum Coronis, Saeculorum Historia. Non quaesitis apud Antiquitatem Exemplis, Sed propriis actionibus Ipse ad posteros Grande Exemplum; ex Regio Arcis Varsaviensis Theatro inter scenicas Representationes, A Regio Vladislai IV Varsaviensi Scholarum Piarum Collegio per... ejusdem Collegii alumnarum literarum Inventum adoratus. Anno Regio Regum 1695. Die 6 Februarii. Typis S. R. M. Reipublicae Collegii Varsaviensis Schol. Piarum. fol., 1 ark.

Program przedstawienia w 6 aktach. Sławi zwycięstwa Jana III Wiedeńskie i Chocimskie. — Po łacinie i po polsku.

— Een uthförligh Journal eller Anteckning hwadksig så väl in som uthom staden Wien i warandde dhesswära och hårda Belagring olag från dag tildragit, förelupit och passerat är, opteknat och skrifvit aff een dhertil förordnat Hoff Cantzelie Betient. (B. m. i r. dr., Stockholm, 1683). w 8ce, k. 8.

Bez osobnego tytułu. — Nic tu niema o polskiej armji. Jagiell.

— Journal: or a most particular Account off all that passed in the late siege of Vienna. Written by a principal officer, who was in the town during the whole time of the siege. London 1684. w 12ce, str. 91.

— Istoria della sacra lega conclusa tra S. M. C. Polacca, e la Republica Veneta nell' a. 1684 contro il Turco. Venet. 1685. w 12ce, str. 140.

Kat. Rosenthala 1910 (cenit 18 m.).

— Istoria dove si contiene la liberazione della di Vienna e presa della città di Strigonia con la morte che fece il gran visire. In Luca, Con licenza (1684?). w 8ce, str. 12.

Czartor.

— Istoria dove si contiene la liberazione di Vienna e presa della città di Strigonia, con la morte che ha fatto il gran visir (1684?). In Venezia, per Giuseppe Veronesi. w 8ce, str. 12.

Czartor.

— Kantata w dzień inauguracyi statui krola Jana III dnia 14 wrześ. 1788 r. i Program baletu heroicznego Pisanego w dzień inaug. statuy krola Jana Sobieskiego. w 4ce, str. 16.

Ob. Kantata... oraz: Opisanie (niżej).

Zielińś.

— Nella Liberazione dell' imperial citta di Vienna dall' armi Turchesch-Oda. I Lucca et in Genova per Antonio Cassmara, in piazza Cicala 1683. w 4ce, k. 4 nlb.

Czartor.

— List uwiadamiający jakim obzardkiem ma być obchodzona uroczystość pamiątki stuletniej zwycięstwa pod Wiedniem przez Jana III z Turków odniesionego. Kraków d. 1. Października 1783. fol., k. 1.

Warsz. uniw.

— List Jana Sobieskiego do Zygmunta III. w 4ce, k. 2.

Wierszem. — Na końcu: Z Łazienek dnia 29 paźdź. 1788. — Przy tem: Respons Zygmunta. Warszawa w druk. Wolney (k. 2).

Bran. — Jag. — Kras. — Warsz. uniw.

— Polish Manuscripts or the seret History of J. Sob. (1700)... ob. Manuscripts (tom XXII oraz tom XV, 17). Jest to praca Daleraca (kawalera de Beaujeu), Hum. z francuskiego.

— Majestas Honoris Vaticani Regijs Caroli VI. Romanorū Imperatoris trophaeis Exornata Augusta Serenissimi ac Invictissimi Joannis III. Regis Poloniarum Orthodoxi Majestati & praesentiā coronata Atq; Eminentissimo S. R. E. Cardinali Henrico de la Grange Argyvan Serenissimae Mariae Casimirae Poloniarum Reginae Genitori Gloriosissimo Purpurato Vaticani Senatūs Coetui ab Innocentio XII. Summo Pontifice, adscito Propositi A Celsissima, Illustrissima, Perillustri, Magnifica Collegij Varsaviensis Societatis Jesv Juventute. Anno Dñi 1696. fol., k. 3.

Bez osobnego tytułu. — Po polsku i po łacinie — ze spisem występujących aktorów.

Wolański A. w Rudce.

— Dero Königl. Majestät, Herrn Herrn Johann des Dritten, Königs zu Polen, etc. Beschützers des Vaterlandes, Höchst-Traurigen, Dem gantzen Königreiche und zugehörigen Landen Höchst-zubeklagenden Todes-Fall Solte Am 2. Tage Augusti A. 1696. Durch aufführende gewisse Trauer Personen Bey einem mässigen Castro Doloris Wehnütigst beklagen Die bey dem Gymnasio in Thorn Studirende Jugend. Thorn, Druckts Iohann Balthasar Bressler, E. E. Rahts und Gymnasii Buchdr. fol., kart 2.

Wrocławś. miejs.

— Manes coronati... ob. Zawadzki Wacł. (1697).

— Mars Polonus è terris inter astra relatvs. Serenissimvs nuper ac Invictissimvs Joannes III. Poloniarvm Rex. Magnus Dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniae &c. Dum post Scythicos Tauricanos; Triumphos post Viennenses, Bucovienses &c. palmas Oriente Byzantino ad calcem

depresso, victorem spiritum Invida terris fata eriperent: Ad solennes Exequialis Pompae ritus In Cathedrali Ecclesia Posnaniensi institutos In dolentissimo Peraugusti Capituli pro tunc Generalis conspectus parentali luctu ac vectigali lacrymarum censu Ab Illustri Academiae Posnaniensis Inventute celebratus. Anno Regis Regum 1696. Typis Academiae Posnaniensis. fol.

Dedyk. Alberto Constantino a Goray Breza, Palatino Posnaniensi. — Miał w r. 1880 Achilles Breza.

— Joannis III electi regis Poloniae merita erga R. P. civibus explicata, 1675. w 4ce.

Po łacinie i niemiecku.

Hoppe 60.

— Monarcha duorum Imperiorum, unius seuerissimus vindex, alterius verissimus vindicator debellatorum et bellatorum primicerius Dominus dominantinus Orientis; terror Tyrannorum; amor et amator civium. Serenissimus ac Invictissimus Ioannes III Dei Gratia Rex Poloniae, Magnus Dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Mazoviae, Samogitiae, Kiioviae, Volhyniae, Podlachiae, Podoliae, Livoniae, Smolensciae, Severiae, Czerniechoviae. Dum primum auspiciato post Viennae eliberationem: Strigonii expugnationem; Turcarum deletorum et pulsorum ex Austria Victoriam: nec non nuperrimam ad Camencum et Tyrannum contra Turcas ac Tartaros felicem expeditionem, Varsaviam Triumphator veniret, a subiectissima Maiestati suae Scholarum Piarum provincia Polona Salutatus. Et eo nomine ita suae virtuti ac fortunae debito atq. ab obligatissimis Regali beneficentiae clientibus collecto in pennam, profuso in paginam, dum frequens Senatus et eques polonus ad generalia Regni Comitata anno 1685. conveniret acclamatus. Anno Domini formam servi accipientis 1685. Varsaviae, typis Collegij Scholarum Piarum (1685). fol., kart 27 (ark. E₁).

Zaczyna się Panegyricus: Edormivisti saltem aliquando. Jagiell. — Ossol.

— Nachricht wie es in dem Treffen hey Entsetzung der Stadt Wien abgelauffen. Anno 1683. Bresslau, Bey

L'Anno 1683. Con la Vittoria gloriosamente ottenuta delle Armi Imperiali e Polache. Con vna Aggiunta de sua Progressi nel fine. Dedicato al Molto illustr. Sig. Patron. Collend. il Sig. Tomaso Vilgicus. In Venetia 1683. Ap-tesso Francesco Busetto. Con. Licenza de' Superiori, e Priuileg. Si vende a S. Guilian. da Giacomo Zini a l'Insegna di S. Filippo Netè. w 8ce, str. 44.

Bibl. państw. monarch.

— Ragguaglio storico di quanto e accaduto nell' assedio di Vienna, intra preso dall' armi Ottomane, a di 14. Luglio 1683 e nello scioglimento del medesimo, Seguito sotto gli auspicii degli eserciti imperiale e polacco e di quanto è successo nel proseguimento della guerra in Ungheria per tutto l'anno audetto 1683. In Modena, nella stamperia di Demetrio Degni 1684. w 4ce, k. 2, str. 48 i 1 nlb. (z portretem cesarza Leopolda I).

Dedicato all Domen. Cattanei. Czartor.

— Ragguaglio storico della guerra tra l'armi Cesaree e Ottomane dal principio de la ribellione degl' Ungari sino l'anno corrente 1683, e principalmente dell' assedio di Vienna e sua liberazione, con gl' incominciati progressi della dette armi cesaree e confederate, all' illustriss. et excel. sig. Giulio Giustiano cavaliere. Venetia, presso Giacomo Hertz, Con lic. de' superiori e privilegio 1683. w 12ce, k. 6, str. 189 i 2 ryciny (portret Staremberga i chorag. Proroka).

Czartor.

— Distinti Ragguagli di quello e seguito nel levare l'assedio a Vienna, con l'avviso dello stendardo guadagnato da' Christiani e mandato a sua Santità. In Firenze et in Genova, per Anton Giorgio Franchelli 1683. w 4ce, k. 2 nlb.

Czartor.

— Ragguaglio distinto Di quanto occorre nella Campagna passata tra l'Armi Christiane e Turchesche della Marchia (sic) Tenuta dal Primo Visire, sua mostra generale, con la nota delle Truppe radunate ne' vasti dominij de Gran Signore Dell' Assedio di Vienna. Descritto giornalmente con li successi

tanto dentro nella Città, come fuori nel Campo assediante Del Modo E Combattimento Con cui fu soccorsa, e fuggato il Nemico E Di Ciò Segvi Sino alla Battaglia di Barcan, acquisto di quel luogo, e della Piazza di Strigonia Arcinesconato Metropolitano del Regno d'Ungheria con cui termino la Campagna. Aggiuntavi La Pianta della Città di Vienna, ce' Borghi notati, e con li Monti siti, e marchia (sic) del soccorso per scorgere visibile il combattimento, la fuga de Turchi e la Vittoria dell' Essercito Christiano. In Venetia MDCLXXXIV Presso Nicolo Pezzano Con Licenza de Sveriori, E Privileggio. w 4ce, kart 3, str. 70.

Na str. 1: Relatione dell' Assedio di Vienna. Bibl. Civica w Trieście.

— Ragguaglio storico della guerra (1684)... ob. Magnavici (t. XXII, 33).

— Relacya potrzeby (1683)... ob. tom XXVI, 204.

— Relacya o szczęśliwym powo-
dzeniu (1683)... ob. XXVI, 204.

— Relacya rzetelna (1686)... ob. XXVI, 205.

— Relacya walnego od Turków ob-
lężenia Wiednia 1683. w 4ce, 1 ark.

— Relacya Pogrzebowa Deponowa-
nego Ciała S. P. Krola I. M. Iana III. do OO. Kapucynów w Warszawie z Zamku 23. Decembris 1697. fol., k. 1.

Branic. — Ossol.

— Relation der Victorie Trembowla (1675)... ob. tom XXVI, 221.

— Relation des glückl. Progresses (1674)... ob. XXVI, 221.

— Relation wie in Krakau gekrön-
et (1676)... ob. XXVI, 221.

— Relation vom Einzug in Danzig (1677)... ob. XXVI, 221.

— Relation de la siege (1683)... ob. XXVI, 221.

Tamże i inne relacje z lat 1683—6.

— Relation von der Victoria der Christen, so sie bey Entsatz der Stadt Wien gegen die Türcken erhalten 1683. w 4ce, str. nlb. 7.

Ob. Relation. Krasinś. — Zielinś.

— Aussführlichen Relation und Nachricht, Von glücklichem Entsatz

Der Kaiserlichen Residentz-Stadt Wien, Und wie solche von der Türckischen Belägerung liberiret, und die Türcken davor weggeschlagen worden. Bresslau, Bey Gottfried Ionischen. Buchhändlern und Zeitung-Schreibern zu bekommen. w 4ce, kart 4. Wroclaws.

— Kurtz verfassete Relation Über die Belägerung Der Kayserlichen Residentz-Stadt Wien. Bresslau, Bey Gottfried Ionischen, Buchhändlern und Privilegirten Zeitung-Schreibern zu bekommen. w 4ce, kart 4. Wroclaws.

— Relation, was bey der Wahl Johann des III vorgegangen. Warschau, 15 May 1674. w 4ce.

Hoppe 58.

— Ausführliche Relation von beiderseits Königl. Majestäten glückl. Kröhnung in Krakau den 2. Febr. anno 1676. w 4ce. Dzików.

— Relation welcher gestalt beyde Kön. Maj. zu Pohlen Johannes III und Maria Casimira d. 2. Febr. 1676 in grosser Versammlung der Reichs-Magnaten und Ritterschaft in Crakau gekröhn-
t worden. Nebst Huldigung d. Stadt Krakau 1676. w 4ce.

Ob. tom XXVI, 221.

— Ausführliche Relation von den (sic) zwischen den Christen und Türken den 2./12. September Anno 1683 unter der hohen Direktion Seiner Majest. dess Königs in Pohlen... gehaltener Schlacht. w 4ce. Bibl. król. w Dreznie.

— Relation of the Expedition in Hungaria in the year 1684. Wherein is contained an impartial and full Account of the Siege a defence of the City of Buda, als also the most remarkable Actions from day to day of the Elector of Bavaria. Lond. 1685. w 4ce, str. 44.

Z planem Budy.

Nazwisko Sobieskiego, nie wspomniane tu ani razu. Zawsze tylko wymieniani „polacy“.

— Relatione della comparsa de Turchi e Tattari attorno Leopoli, per bloccare il campo regio e aspettare iui la venuta d'Ibraim Bassa con tutto l'essercito turchesco. E della vittoria,

che la maesta di Giovanni III. re di Polonia ha ottenuto sopra di loro il giorno di S. Bartol. 24 ag. 1675. Bologna 1675. w 4ce, k. 4.

— Relatione della breve a gloriosa campagna di Giovanni III re di Polonia, contro li Turchi e li Tartari. Scritta dal Campo regio di Zourauo in Pocutia sul Nistro li 21. di Ottobre 1676. (Na końcu:) Di Cracovia. w 4ce, kart 7 nlb.

Por. Zórawno oraz tom XXVI, 229.

Czartor.

— Sincera relatione della segnalata Vittoria ottenuta da Cosacchi di Zaporouia li 4. Dec. 1683. Sotto la protettione dell'armi sempre inuite d. S. R. M. Giovanni III. re di Polonia. Con una succinta descrizione dell'Ukraina e della Tartaria. Bologna, 1684. w 4ce, kart 4.

— Relatione della vittoria (1674), della bataglia (1675), della camp. di Zurawno (1676), diario (1683) itp... ob. XXVI, 229—233.

— Sincera Relatione, Della segnalata Vittoria ottenuta da Cosacchi di Zaporouali 4. Dicembre 1683. Sotto la Protettione dell'Armi di Giovanni Terzo Rè di Polonia Scritta a Bologna dalla Real Corte a Giouan Carlo Matesilani Residente di S. M. il di 15. Gennaro 1684. Con vna succinta descrizione dell'Vkraina, e della Tartaria. Bologna 1684. w 4ce, kart 4.

— Relatione dell'ultimo combattimento, E. Vittorie haute da S. M. Cesaree contro i Turchi, come per Auusi hauuti di Lintz, e di Cracouia li 16. Gennaro 1684. Bologna. w 4ce, k. 2.

Ob. Relatione.

— Relatione della pompa funebre, colla quale si sono celebrate l'esequie per l'anima della Real Maestà di Giovanni III. Rè di Polonia, nella chiesa di S. Stanislao della natione Polacca in Roma dall'eminentissimo e reverendiss. signor card. Carlo Barberini protettore di quel Regno. In Roma, nella stamperia della Rev. Cam. Apost. 1696. w 4ce, kart 6 nlb.

Czartor.

— Renovatio et confirmatio foederum et pactorum quae inter Sac. Caes. Majestatem Domumque Austriacam et Serenissimos praedecessores antiquitus intercesserunt. Varsoviae typis Eler-tianis 1677. fol.

— Salutatio prima Serenissimi Ioannis III Regis Poloniae, Magni Ducis Lithuaniae & etc. cum Anno Domini 1673 die 16 Mensis Decembris post victoriam Chotinensem Supremus Regni Marschalcus & exercituum dux, Leopolum rediisset (1673). fol., 2 ark.

Na pierwszym ark. tekst łaciński na drugim polski; Pierwsze witanie Jego Królewskiej Mości P. Naszego miłościwego. Jagiell.

— Salutatio Joannis III. post reditum ex castris Zorownensibus... ob. tom XII str. 143.

— Salutatio Joannis III. ingredientis Leopolum. 1678... ob. tom XII str. 143.

— Scanderbeg Redivivus. An Historical Account of the Life & Actions of the most Victorious Prince John III K. of Poland: containing an Exact and Succinct Series of Affairs from his Cradle, to this Present Day; with a particular Account of the many Great and Signal Victories obtained by Him against the Turks, from the time he was first made Crown General, and afterwards Elected King of Poland. Dedicated to the Lord Landsdowne, count of the Holy Empire London, printed by H. C. for Tho. Malthus at the Sun in the Poultry 1684. w 12ce, k. 6, str. 155 i 2 ryc. (portret króla Jana III i wizerunek chorągwi Mahometa).

Ob. Lowndes, tom V str. 1213-4. — Tretiak And. w Przeglądzie pol. 1909 II.

Książka ta natchnęła Tylora (ob.) do poematu na cześć Jana III. Czartor. — Jagiell.

— Die Wohlzugerichtete Kalte Schaale, Welche dem Gross-Vezier, Als er Auss der von denen Kayserl. Pohlen, Chur-Sächs. ihme vor Wien zubereiteten Bad-Stube Nach der Ottomanischen Pforte wieder zurücke kam, Von Des Sultan Mathomets Acha zu Adrianopel überbracht wurde. Im Jahr 1684. w 4ce, 4 karty.

DIALOG, występuje w nim także Polak.

Wrocław, miejs.

— Schreiben an S. Kön. Maj. in Polen von dem schwedischen Gesandten, in welchem dargethan wird wie einige gegen Schweden übelgesindte den Polen etwas aufbinden 1675. w 4ce.

Posłem szwedzkim w r. 1675 był Andrzej Lilienböck (obacz). W tomie XXI str. 275-6 zestawiono inne jego listy i mowy z lat 1674-8. W latach tych toczyły się rokowania (nie doszło do skutku) o przyłączenie polsko-szwedzkie przeciw kurfurstowi brandenb.

— Teatro della guerra contro il Turco, dove le piante et le vedute delle principali Città e Fortezze della Ungheria, Morea ed altre provincie colli assedii, e le conquiste fatte dalle armi Christiane sotto il felice Pontificato di N. S. Papa Innocenzio XI. Roma presso Giacomo de' Rossi 1687. (in forma di Atlante).

Ciampi Bibliogr.

— Traduction Libre de La cantate executée en langue Polonoise a l'inauguration de la Statue du Roi Jean Sobieski. Varsovie chez P. Dufour Cons. aul. de S. M. et Direc. de l'Imp. du Corps Royal des Cadets (1788). w 8ce, str. 10.

Ob. Kantata.

Kraśniń. — Ossol. — Uniw. lwow.

— Umbra luctus publici sub clypeata Romanorum arbore terris excisa fulmine. ex fatalissimo fato Sermi Joannis III Poloniarum Regis, lugubri scenae apparatu projecta in theatrum orbitati Patriae dolori poloniae honori Illustr. Ser. nominis et Sanguinis haereditis Joannis Sobieski pincernae Regni principis Excubiarum, Duboviensis Capitanei, etc. a nobili Collegii Premysliensis Soc. Jesu juventute repraesentata anno 1696. Leopoli typis Coll. Soc. Jesu. fol., 4 ark.

Ossol.

— Augenscheinl. Wahrzeichen von der Christen Waffen. Fahne dem Grossvezier von Johanni III abgenommen. Nürnberg, Georg. Scheurer 1683. w 4ce.

— Wiedeń Rakuski od Turków obleżony, a od wojsk chrześcijańskich zbawiony. Kraków, R. 1683. w 4ce.

Por. Wiedeń.

— Das Ruhmwürdige und Frohlockende Wien. Über die Glorieuse Victorie, Bey Ersatz dieser Kaiserlichen Residentz-Stadt und Wegschlangung dess Erb-Feindes, dess Türcken. Gefertiget Im Monat September. Anno 1683. Bresslau, Bey Gottfried Ionischen zu bekommen. w 4ce, k. 2.

Wiersze niemieckie, pomiędzy nimi: An den König von Polen. Wrocław, miejs.

— Viennae Pro soluto Germano-Polonicis Armis Othomano obsidio Miscellometrici Plavsvs. Genoa MDCLXXXIV. Typis Antonij Casamarae. In Platea Ci cala. Superiorvm permissy. fol., str. 103.

Bibl. narod. w Madrycie.

— Viena sitiada, I socorrída. Año 1683. Primera relation. w 4ce, k. 8.

Madr. narod.

— Viena sitiada, I socorrída. año 1683. w 4ce, k. 8.

Madr. narod.

— Relacion segunda. Viena sitiada, I socorrída año 1683. w 4ce, k. 4 i 1 ryc.

Madr. narod.

— Ausführliche Vorstellung Des wahrhaftigen Verlauffs die bisshero scharffe Belagerung der Welt-berühmten Kayserl. Residenz-Stadt Wien, Samt derselben höchst erfreulich Glücklichen Entsatz betreffend. Im Jahr 1683. Erstlich Gedruckt zu Nürnberg. w 4ce, 4 karty.

Wrocław, miejs.

— ob. Abrek Andr. (Xma 8bris 1644) — Abriss (des Standarts 1683) — Account (1702, 1683, ob. Tende) — Acquatici (1684) — d'Alerac (Anecdotes de Pologne 1698, 1699 oraz Memoires de Beaujeu 1700) — Aletofilus Germ. (1674) — Almanach (1684) — Amadoris Antonius (Panegyricus 1684) — Anczowski M. (Campus 1676 i 1678, Salutatio 1676) — Antisari (Vienna liberata poema 1693) — Antonowicz Juljan (1783) — Aquino (Oratio 1697) — Arce (Comedia de el sitio 1683) — Armi (Presagio 1684) — Arquien (Marja Casim. w t. XII, 229) — Arrhenius (1690) — Arteński R. (Clypeus Sarmatiae Joa. III. 1676 i 1678) — Articoli — Attentati dei difensori (Buda 1686) — August II (Besch. des Leichenprocess 1733) — Au-

gustus divus (1685) — Awizy (1685) — Barberini C. (1696) — Backer Iodocus (Innocentis XI 1684) — Bartochowski Wojciech (Fulmen Orientis, Europa defensa 1684) — Bar (Ode) — Bauman (1683) — Beaujeu (ob. Dalerac) — Beaulieu Kazim. (1662) — Begebenheit (1683) — Behr Krzysztof (1676, 1696) — Belagerung — Benigni (1684) — Berengani Nicolo 1698) — Berneri (1695) — Bericht (Andruszow 1684) — Beschreibung (1684) — Besprache (1732) — Beverini Bartol. (1683) — Biezanowski Stan. Józef (Justa 1681, Jubar 1681, Oriens Byzantinus 1683, Incoronat. hecatombe 1676, 1681) — Biragus Franciscus (1687) — Bizardiè (1700) — Bliretis (Poln. Wahl-Schoppen 1698) — Boczyłowicz Jak. (Ostatnie Vale synom koron. Jana III) — Boerger Jak. (1677) — Bogascini (1686) — Bolestka (Conclusiones) — Borovius Piotr (Monumentum 1697) — Boschius Ant. (1676) — Broscius J. (Kalendarz 1669) — Brun W. (1693) — Brunettus Cosimus (1676) — Bubulius Dymitr (1683) — Buchowski (Prodigia scuti regalis 1697) — Büthner (1683) — Bulifon Antonio (Lettere 1685, L'assedio 1684) — Caesius Innoc. (Elogium 1684) — Camentius (1684) — Camentinus (1684) — Cancion (1683) — Cantelmus Jacobus (1689) — Capizuchi (Poematto 1788) — Carmichel Ant. (1674) — Carolus de Aquino (1697) — Carrara (In victoriam carm. 1668) — Cassander (Der Gest Joh. III 1697) — Ceremonie (1676) — Chassepol (1679, 1687) — Chabielski (1670) — Chiaro (1688) — Chocim (Pieśń, Victoria — i odsyłacze w t. XIV, 176) — Choisy Fr. T. (Memoires 1727) — Chreptowicz (1688) — Chróścikowski Stan. Adalb. (1684, 1717) — Chróściński Wojc. (Trąba wiekopomney sławy 1684, 1693, 1717; Clypeus Joannis III 1717; Farsalia Lukana 1690; Gentilitium decus 1717) — Chwałkowski M. (1690) — Ciboni Christ. Joannes (Panegyricus 1684) — Copia (1686, aus Moscov 1672) — Copye ende translaet van

een Missive (1686) — Corelle Samuel (1677) — Cosnowsky Andr. Matth. (Ritus caerem. 1676, Beschreib. b. Krönung 1689) — Coyer Gabr. Franc. (Hist. de J. Sobieski, Lipsk 1761—8) — Curti (1688) — Cuspinianus (1683) — Cyboni Krzyszt. Jan. (Ciboni) (Panegyricus 1684) — Cynerski Joan. (Dilectus discipulus 1642) — Czechucki Fr. Jos. Kant. (Applausus triumphalis 1683) — Dąbrowski Fr. (1690) — Dalerac — Damascen (1717) — Danejkowicz (Swada) — Dębiński Jan (1727) — Denhof (1683) — Descrizione (dell'apparato 1683, dello standarto 1684) — Diario (Vienna 1683—4) — Diarium (Wien 1683) — Diarium Europeanum (tom XX str. 184—198 z lat 1670—83) — Długosz Michał Ernest (1684) — Draskiewicz Stan. (1677) — Druszkiewicz (1677) — Dunin Piotr (Tarcze się świecą 1695) — Dyaryusz obłężenia (1683) — Dyaryusz wyprawy (1684) — Dyaryusz wyjazdu (1683) — Działyński Tomasz (1690) — Ecclisse (1683) — Eclipsis (1683) — Eichornius (1683) — Europa defensa (1686) — Europa (gegenw. 1684) — Exrakt (1688) — Faber Ant. (Europäische Staats-Cantzley 1697) — Feigius (1685) — Felle Wilhelm 1685, 1672) — Fischer (Diar. 1683) — Filicaja (1684) — Foedus (1683) — Fontana (1684) — Francisci Erasmus (Adlerblitz) — Francii Petri (1686) — Fredro A. Max. (1677) — Friedens Courier (1675) — Frisichius J. (1677) — Frison Leonardus (1675) — Fryderyk Wilhelm (Copia 1684) — Garbowiecki Stan. Ignacy (1684) — Georgius Wilhelmus (1747) — Ghelen (1683—1684) — Gbirlandi (1683) — Giornale (1687) — Girs Aeg. (1745) — Gleiditsch (Geschichts-Calender) — Gniński Jan (Oratio pro elect. 1674) — Golański Fil. (Mowa 1783) — Golembowski Chryz. (Głos Szyrmy 1757) — Gorecki Wojciech (Szlachcie 1674; ob. Kunicki) — Gostumiowski (1693) — Gotfried (Wien 1683) — Govea Franc. (1690) — Gowoni Pier. Francisco (Origine 1685) — Grabowicz Franc. (Se-

cura Regni felic. in inaug. reg. 1676) — Grandius Jacobus (In Viennam liberatam 1684, 1717) — Gerrero y Solano Francis. (Symbolos 1683) — Hacki M. A. (Heroi 1689, Apollo 1692) — Hauteville (Tende) (Relation 1685—1698) — Happel E. G. (Thesaurus 1684) — Hartnacijs (1687) — Haur Jak. (Skład sekretów 1693) — Herzog M. (1683) — Hevelius Joannes (1690) — Hiamarietz (1674) — Historia (Venetia 1687; ob. tom XVIII, 206) — Hocke (1685) — Horst (1676) — Hosius Stan. (1697) — Huhn (1683) — Jabłonowski Jan Stan. — Jacobus (1743) — Janicki Jo. (Vota Poloniae 1683, Bellaria triumphale) — Janozki J. D. — Jansenius Joannes (1676) — Jaruntowski Ad. Wład. (Theses 1668) — Im Hof (1684) — Inhalt der Sachen (1683) — Innocentius XI (Breve, Epistola 1683, 1684) — Instruktarz celny z r. 1676 (1704) — Jolli (Histoire 1698) — Jonsac (Jabłon. 1774) — Josephowicz J. T. (Asylum ecclesia 1692) — Jouvaney J. (Munera 1687) — Kałaj X. Daniel (Idea regis 1674) — Kaliński Jan Damascen 1689, 1717) — Kanon Andrzej (1764) — Kantata (1788) — Kara Mustafa — Karpiński Franc. (Zabawki IV, mowa na J. III) — Karpowicz Michał (Kazanie na obchód 1783) — Ketteler (1683) — Karwowski (1746) — Kobielski Fr. (Mowa na pogrzebie 1734) — Kochowski Wesp. (Annalium 1683, Comment. belli 1684, Dzieło boskie 1684, Lyricorum 1674, Tribut 1695) — Koleczycki Waler. (Honor 1675) — Kollacz (1783) — Komarek Giacomo (1683) — Konstytucje sejmu (1677—94) — Korona Marek (Directorium 1644) — Krasicki Jerzy (scutata Sarmatia 1676) — Krieg Jan. (Elegia) — Kriegsnachrichten — Krupecki Andreas (Quaestio juridica 1692) — Krystyna (1684) — Kuczankowic Mat. (Salutationes 1677) — Kulezycki Franc. Jerzy (1683) — Kuligowski (Dźwięk Marsa 1675) — Kunicki (Szlachcie polski chroniony 1674) — Kurdwanowski Jan Franc. — Kwiatkiewicz Jan (Prodromus

ad coronam 1674, Mars Poloniae 1676, 1680, 1711) — Lasocki Ad. (triumphalis echo 1685) — Lasor a Varea (1713) — Laudinus (1683) — Leonardi (1683) — Leopold (Litterae ad regem Pol. 1689, Handschreiben 1698, Histoire 1739, oraz odsyłacze w t. XXI, 179) — Lerch (1683) — Leszczyński Samuel (Classicum sławy 1674) — Leszczyński Rafał (1680) — Lettera (scritta 1683, senatore 1686, ragag. 1687, famil. 1697) — Lettres sur l'état (1696) — Lilienhoeck Andreas (Schreiben 1675, Memoriale) — Linde (Leven 1685) — List (1783) — Litterae de pace (1676) — Lochman Aug. (Żywot Jana Bożego 1690) — Lotti (1685) — Lubomirski Stan. (Lettre 1683, Muza polska 1676) — Lucanus (1693) — Ludolf Job. (De bello turcico 1686) — Łukasz od św. Edmunda — Lysimachus (1684) — Mackiewicz Tad. (1784) — Mahomet IV — Magnavini (Ragag. 1684) — Majoli G. B. (Intreccio 1683) — Małachowski Adam Wojciech (1675) — Małagonelli Antonio (Panegyric. 1684) — Maracci Lodovico (1683) — Margowski And. Rud. (Porta triumph. 1694) — Marquardus Christoph. (Ode votiva 1683, oratio gratulat. 1683) — Marja Kazimiera (List do P. Sapiehy, Sere-nissimis, Relazione 1699, Relacya egzekwii 1717, Vaggio 1699 — oraz od-lacze w t. XXII str. 168—9 i w t. XII, 229) — Massuet Piotr (1733) — Mattesilani G. (lo scudo 1683) — Mele-sander Joh. (1685) — Menzini Bene-detto — Merita — Mignonius Ubaldus (1751) — Młodzianowski Tom. (1681) — Mocki Georgius (1744) — Mogilnicki J. (1701) [Tu portret jego i synów] — Montani (1683) — Myśli z okazji ob-chodu (1783) — Myszkowski Stan. (Florentina cordis 1675) — Nersesowicz Deodat (Pierwsze miejsce 1684) — Niesiatowski Kaz. (1745) — Nieszpor-kowic Amb. (Analecta musae 1681, Triumphales coronae 1682) — Nie-wieski Stan. (1688) — Nigrelli Sigis-mundus (1686) — Notizias veridicas

(1683) — Nowodworski (1676) — Nycz Andr. (proloquia 1692) — Observa-tiones (1773) — O'Cahill Baron (1784) — Observationes (1773) — Ode — Ogiński Aleksander (Palma J. Cantius 1682) — Oliva Joan. (Paneg. St. Kostka (1676) — Olszowski Andrzej (1675) — Ośliński Martinus (1684) — Ostrowski (Suada) — Ottieri (1728) — Owaniszewicz Jan (1676) — Paeon (1683) — Pacta inter Leop. (1677) — Parnassus (1676) — Parti-cular-Schreiben (1683) — Paschacy (Plausus in triumph. reditum Joan. III. 1683) — Pastorius (Aegis Palladia. Joan. III. 1676, Florus polon. 1679) — Patina Carola (1683) — Pax (1677) — Penci (1683) — Piccinardi G. (Numi 1684) — Pignatelli (Trionfi 1683) — Pierellio Giuniano (1700) — Pieśń (1783) — Pieśń o zwycięstwie (1673) — Piotrowski Józef (Ancile libertatis 1696) — Pisarski (Mowca 1668 i nast.) — Piselli (1690) — Poczobut M. (Pamiętka 1783) — Podgórski Samuel Jan (1695) — Polack (nach franc. Pfeife 1688) — Polen (wie so kaltsinning 1685, das von den Franzosen 1692) — Ponia-towski Stan. (Rocznica 1783, Głos 1788) — Popiołek Józef Grzegorz (Scu-tum Sobiescianum 1734) — Porządek (na sejmie 1674) — Potocki Wacław (Pełna) — Praetorius Matthaeus (Orbis gothicus 1685, 1686, 1688) — Privi-legia typographiae — Przybylski Jacek (Mowa 1783, 1784) — Przywileje i kon-stytucje (1676) — Pucilowski (1684) — Puncti (1683) — Racconto (od roku 1682—86) — Radziejowski Mich. (Uni-versał o śmierci 1697) — Ragguaglio — Redwitz Joannes (1674) — Reflexio (1674) — Relacya obłężenia (1683) — Relacya wiktoryi (1684) — Relacion (1683—1691) — Relation (1685) — Relatione (1683) [Tu sonet na jego cześć] — Relazioni (1683) — Relations Gesänge (1683) — Rembert Aleks. Piotr (Parnassus Novodvors. 1676) — Reso-lution (1668) — Rezik Johannes (Mag-nas exuvias 1697) — Ristretto (1683) — Rocoles J. B. de (1684) — Rubinkowski Jakób Kazimierz (Janina 1739 i nast.) —

Rudolski M. (Dolentis Europae 1696) — Rutka Bog. (Gladius, Miecz 1679) — Sanctacrucius And. (1690) — Santo Tomasz (1684) — Sandrart Jakób (D. Königreichs Polen 1687) — Sapieha Franciszek (Mowa 1687) — Sartorius (Leonis Bavarie 1694, Mem. 1683) — Schaur Petrus (Memorial 1683) — Schelwig Samuel (Klag 1696) — Schlacht der Türken (1677) — Schmieden Joan. (Umbra 1676) — Schmieden Karol (Disticha 1676) — Schriften (Geheim-1700) — Schulz Jan (Serenissimo Panegyris 1694, Rebus human. exempto 1696) — Schütz Konstanty (Die abgefallene Crone 1696, Leichenrede 1696) — Signal Dangers (1683) — Sikorski Marjan (Hypomnema 1753) — Sinapius (absurda 1692) — Singularia quinquaginta (1695, ob. Olszowski) — Skriff (1685) — Skrzetuski Joan. (Posthuma gloria Joan. 1697) — Ślizień (Haracz 1674, Chocim) — Słowicki Łukasz (Heroica poesis 1704) — Sobieski Aleks. (Fortuna 1684) — Societas Regi Polon. (1697) — Solski Stanisław (Prognostyk 1683, 1684) — Soltyk (Monumenta str. 125) — Spinola (1683) — Stator (1683, 1725) — Staats-Perspective (1684) — Staats- und Zeitbeschreibung (Polen 1687) — Steinbach (1683) — Stephanus Jan (De victoria 1686) — Storia (Wiedeń) — Stratman Henricus Johannes Franciscus (1684) — Strauch Aegidius (Als d. durchlauchtige 1674, Insignia Janinorum 1676) — Strigonia (1683—4) — Sucharzewski (Kalendarz 1754: Dyjarjusz z r. 1683) — Suffragia województw i ziem (1674) — Susza Jakób (Phoenix tertiato redivivus 1682) — Suszycki Remigjan (Świat górny 1702) — Synodus posnaniensis (1689) — Szmiet Jan Hieronymus (Marianae conceptionis etc. 1677, Regalis Sarmatiae clypeus 1676) — Tende (Relation) — Theatrum (1688) — Thilo (1683) — Tinassi Francesco Ant. (Applausus poetici 1684) — Titius Joan. Petrus (Carmen 1676, Ingressus 1677, Oratio 1684, Palmae 1684) — Traduction (Libre de la cantate) — Trionfi (1683) — Trem-

bowla — Turcy — Turcy — Tylor Al. (Memoires of the life 1685) — Uhlich (1784) — Ukraina vindicata (1675) — Umbra laetus publici — Unicki Leon (Pieśń) — Unterricht (1674) — Ustrzycki A. Winc. (Sobiesciados 1686) — Waelckeron (1684) — Wagner (Delineatio 1684) — Vanel (Histoire de troubles 1686) — Waschlager Georg. (Carmen gratulatorium 1676) — Vega (Los triumphos 1683) — Verch Sam. (1684) — Viaggio (1685) — Vidanio (1683) — Wielopolski Ian. (Majestas 1678) — Villifranchi Gior. (Raccolta di opusculi 1737) — Winkler Marcin (Panegyricus 1674, 1676, In solemn actu promotionis 1684) — Witwicki J. Stanisław (Prima, felix, fausta ac fortunata 1684, Nauka powołania 1684, electio 1676) — Wude Mich. (Hendecasyllabi 1641) — Wojęński (Wójcicki?) (Relat. 1685) — Vorstellung (1683) — Zabarella Andrea (Trionfi 1693) — Zajączkowski Joan. (Quaestio medica 1695) — Załuski Andr. Chryz. (Epistolarum 1710) — Załuski Franc. (1680) — Zawadzki Benedykt (Lyricorum 1694) — Zawadzki Kazimierz (Tractus 1676, Speculum anomalium 1690) — Zawadzki Wacł. (Manes coronati 1697) — Zawisza Joannes (Lacrymae 1676, Scutum 1717) — Zeti Alessandro (Ode 1683) — Zierowski (Oratio 1682) — Żochowski Cyprjan ks. (Colloquium 1680, Narodzony 1693) — Zórawno.

Inne odsyłacze ob. pod Chocim, Kamieniec, Zórawno, Trembowla, Bar, Żwaniec, Gran, Parkany, Strigonia — a zwłaszcza pod Wiedeń.

Ob. także spis chronologiczny (Bibl. t. VIII). W dziele Ostrowskiego Suada lat. epistol. (1747) są liczne listy Jana Sobieskiego. Mianowicie: Ad Ludovicum XIV. — Ad Szach Soliman Persarom Regni. — Ad Joannem Georgium Saxoniae Electorem (1683). — Ad Georgium Vilhelmum Ducem Brunswic. — Ad Cardinalem Altierrum. — Ad Joannem Georgium Saxoniae Electorem. — Ad Nuntium Pontificum D. Pallavicini. — Ad Caesarem Majestatem in materia matrimonii Regii Principis Jacobi. — Ad Serenissimam Imperatricem. — Ad matrem Electricem. — Ad Regem

Christianissimum. — Ad Electorem Palatinum Rheni. — Ad Zierowski legatum caesarem. — Ad Principem Anhaltinum (1686). — Respondit Imperatori Leopoldo. — Ad Innocentium Papam XII. — Ad Fridericum III Electorem Brandenburg. Również i w „Swadzie polskiej“ są listy jego, a mianowicie: List przedseymowy alias deliberatoriae (Dan w obozie w ziemi Wołoskiej nad rzeką Moldawą 20 paźdź. 1691). — List do Senatorów w Warszawie 20 Septembra 1694. — List z Warszawy 4 Augusta 1693. — List dan w Żółkwi 26 paźdź. 1689. — List do Senatorów donosząc o zkonkludowanych kontraktach małżeńskich królewica Imści Jakóba (Dan w Żółkwi, 14 grud. 1690). — List zapraszający Senatorów na akt weselny królewicy Bawarskiej, dan we Lwowie 22 Junii 1694. — List do Kazimierza Sapiehy Podskarbiego nądwornego W. X. Lit: ultimate Wojewody Trockiego, dan we Lwowie d. V. Decembra 1686. — List do tegoż. Dan w Brodach, 17 paźdź. 1689. — List do tegoż. Dan w Zamku naszym Żółkiewskim, 4 kwiet. 1687. — List do Senatorów donosząc konkurencyą Elektora Imści Bawarskiego o królownę Jeymość, dan w Żółkwi roku 1694. — List do Xiędza Biskupa Poznańskiego. Dat. w Jaworowie 17 Aprilis 1692.

W dziele mów są w temże dziele zamieszczone następujące jego mowy: Mowa gdy konkludował Senatus Consilium postcomitiale w Grodnie. — Mowa in Senatus Consilio, po zerwanym Seymie w Warszawie, die 1 maji 1681. — Mowa na Senatus Consilium po niedoszłym Seymie Warszawskim 1695. — Responsum a supremo regni Mareschaloo data Joan. Małachowski (1672).

Są również jego mowy w dziele Lüniga Orat. II. 470 i III. 44, 50: Oratio ad Proceres Rpubl. post rupta Varsaviae comitia 1681. — Oratio ad utrumque Ord. Proceres Comitua ob causas valde inanes rupta esse conquerens 1688. — Oratio ad utrumque Ord. Proceres in Generali Concilio Grodnensi 1688.

Ob. również w tomie XXV str. 317 pod Piskarski J. St. (Mowca polski, Mowy staropolskie 1756).

Jego uniwersał z 12 grudnia 1693 jest w Ostrowskiego Swadzie polskiej I. 3 str. 8—9. — Ordynacja jego dla sądów asesorskich z r. 1680 tamże str. 66—9.

W Ostrowskiego Suada są również listy pisane do niego (Collegii Card. z r. 1689) oraz epitafja, mowy i panegiryki odnoszące się do niego, np. Epitaphium w Suada inscr. II. 93. — Elogia parent. ibidem str. 48. — Elogium, str. 39. — Mowa na jego pogrzebie ob. Suada lat. II, I. str.

62—7. — Mowa posłów wojskowych z r. 1681 ob. Suada Polska I. 27. Wreszcie w Lüniga Orat. III są: Oratio deputati exercitus Lith. ut militi Lithuano residua stipendia solventur. 1683. — Oratio Mareschalci Nuntiorum ad Joannem III post finitae et voto comitiis.

Wiersze napisane na obrazku przez Sobieskiego dla córki (1694) — a zapewne będące utworem W. Chrościńskiego — ob.: Owidjusz (Rozmowy 1695, 1733, w tomie XXIII str. 537). — Ostrowski Suada (Inscript. II. 121). — Rubinkowski (Janina str. 1739, tom XXVI str. 440). Pisce o nich Gomulicki w Mies. Kurj. pol. 1901 oraz w „Kłosach z polskiej niwy“ 1912. — Górski Pisma I. 1913. — Bersohn Modlitewnik. M. Kaz. 1896. — Korbut Lit. I. 609. — Por. pod Zawadzki Ben. (Lyricorum).

Z ważniejszych dzieł XVII i XVIII wieku opiewających dzieje Sobieskiego wymieniam: Bizardière (w t. XIII 157) — Chrościński (Decus 1717 w t. XIV) — Chwałkowski (w t. XIV 235) — Connor (w t. XIV 364) — Coyer (w t. XIV 434) — Danekowicz-Ostrowski (w t. XXIII 516) — Diarium Europeum (w t. XV 189) — Dalerac (Beaujeu) (w t. XV 17) — Jolli (tom XVIII 609) — Jonsak (tom XVIII 612) — Kochowski W. (tom XIX 377) — La Croix (Guerres 1689; tom XXI 20) — Lengnich (Poln. Gesch. 1741; tom XXI 170) — Linde (Loven, 3 tomy 1685) — Rubinkowski Jak. (Janina 1739, 44, 51, 59; w tomie XXVI 440) — Sandrart (tom XXVII 48) — Solignac (Hist. de Pologne 1740) — Tende (Hauteville) — Scanderbeg (wyżej str. 124) — Tylor (1685) — Załuski (Epistolarum 1710) — Zawadzki. Literatura z XIX w. ob. Estreicher Bibl. tom IV i nast.

Finkel I nr. 4075—4261, 8480—8680 i Dodatek 26660—26851, 29856—29887, 34207—214, oraz III str. 1859. — Kertbeny Bibliogr. der Türken Belagerung 1876. — Literaturę poetycką opiewającą czyny Sobieskiego zebrał i omówił Górski Konst.: Pisma (1913) str. 89 i nast.

SOBIESKI Józef. Mowa W... Jego Mości Pana... podkomorzego I. K. Mości, iako delegowanego od generała Xstwa mazowieckiego na powitanie I. K. Mści y powinszowanie powrotu szczęśliwego d. 22. mca lipca roku 1787 miana. (1787). fol., str. 2. Branice.

Sobieski Konstanty († 1726) ob. August II (List in vim manifesti 1704) — Chwałkowski Mikołaj (1690) — Ostrorog X. Anioł (Ogród liljowy 1719) — Sobieski Aleksander (1704).

Finkel III str. 1859.

Sobieski Marcin ob. Czarnosz Mik. (Positiones 1639).

Sobieski Marek (I), dziad Jana ob. Żebrowski Szcz. (Recepta 1597).

Finkel nr. 26682.

SOBIESKI Marek (II), brat Jana († 1652). Oratio Gratiarum Actoria Serenissimo et Inuictissimo Dño, D. Vladislao IV. Poloniae & Sueciae Regi, &c. &c. Pro Collegio Vladislaviano Regaliter Studiosae Nobilitati in Academia Crac. recens extracto. Habita in Collegio Vladislaviano frequentissimo Auditorio, in praesentia Illustrissimorum et Reuerendissimorum Antistitum Illustrissimi Dni, D. Petri Gembicki, Episcopi Crac. & Acad. Crac. Cancellarij, & Illustriss. D. Andreae Gembicki, Luceorien. Episc. & Amplissimi Capituli Crac. Ab Illustri et Heroica Indole Iuvene, D. Marco Sobieski Palatinida Russiae, in Academia Cracouien. Eloquentiae & Philosophiae Studioso. Anno Domini, 1643. Die 2. Iun. Cracoviae, In Offic. Christophori Schedelij, S. R. M. Typ. w 4ce, k. 9 nlb.

Na odwr. k. tyt. herby Polski, Litwy, województwa ruskiego, kapituły krakowskiej i „Snopek“ Wazów.

Dziękuję królowi za opiekę nad Akademią. Król dał koll. Władysł. uposażenie z salin. Porównywa króla do Aleksandra, a jego nauczyciela Gabrijela Władysławskiego do Aristotelesa.

Jocher 1602. — Leniek Książka pam. gimn. św. Anny 1888 str. 29—34 (przodruk) oraz str. LXXX. — Zaś na str. 185 mówi o dziele Cynerskiego Dilectus Christi discipulus 1642, które wiąże się ze studjami obu Sobieskich Marka i Jana w szkole św. Anny. Nie cytuje pracy Wudego (Hendecasyllabi 1641).

Czartor. — Jagiell. — Krasinś. — Ossol. — Uniw. lwows.

(Sobieski Marek). Leo fortis D. Marci Evangelistae, principis Patroni Venetiarum tutaturus accurrit magnae expectationis in iuventute nomen Illustriss. Domini D. Marci Sobieski palatinidae Belzen: Iavoroviensis etc. etc., capitanei, stud. Almae Acad. Cracov. Cui honoris et amoris ergo die S. Marci Evangel. generosa iuventus Scholae Novod: poseos. Leonis fortis epigraphen apponit, Pax tibi Marce. Craco-

viae. Typ. Valeriani Piątkowski, A. D. 1641. w 4ce, sygn. B₂.

Na odwr. tytułu wiersz Flor. Lipińskiego.

Na końcu umieścili wiersze: Pretorius i Pakosław Lanckoroński, kaszt. Wiśliccy, Jan Wenda, Gabr. Brechffa, Mik. Studnicki, Aleks. Pisarski, Marc. Mierzejewski, Stan. Linczowski, Stef. Mierzejewski.

Górski Konst. Pisma I 21. Jagiell.

— ob. Abrek Andr. (Xma Octobris 1621) — Chróścicki Jan (1638) — Jakielski Franc. Nicol (1713) — Jakszan Jak. (Helicon 1643) — Korona Marek (Directorium 1644) — Wude M. (Hendecasyllabi 1641).

Finkel Bibl. III str. 1859.

Sobieski Stefan Bonifacy ob. Starowski Szymon (Scriptorum polonicorum Hekatontas 1627).

Sobieslaviensis Venceslaus ob. Sobeslavensis.

SOBIESZCZAŃSKI Aleksander S. J. (1698 † 1765). Apostoł Pinski Zarliwoscia zbawienia dusz ludzkich. Pałający. to jest Zycie y Śmierć Świętobliwey Pamięci. W. X. Jędrzeia Boboli Societatis Jesu. Dla wiary Katołickiej w Janowie od Schyzmatyków Roku Pańskiego 1657. Dnia 16. Miesiąca Máiá, zabitego, a po śmierci Jego Łaskami wślawionego. Przez W. X. Alexandra Sobieszczańskiego, Soc: Jesu. Collegium Przemyskiego Rektora. Z Processow Apostolskich drukowanych w Rzymie. Zebrane Roku Pańskiego 1745. w Sandomierzu w Drukarni J. K. M. Societat: Jesu. w 8ce, k. 8 nlb., str. 218 i 2 str. nlb.

Stron powinno być 217, gdyż str. 33 opuszczona.

Na odwr. k. tyt. herb Sanguszków „Pogoń“ i czterowiersz. Dedykacja autora Pawłowi Sanguszcze marszałkowi wielkiemu W. X. L. obejmuje 7 kart.

Poczem aprobacja Andr. Pruskiego sufrag. przem. i Tom. Eunina — oraz przedmowa do czytelnika.

Składa się z dwóch części: I. Życie i śmierć (do str. 88); II. Cudowny Bog w sładze swoim po śmierci jego (do str. 218). Tu opis stu kilkudziesięciu cudów, wyjętych z procesów Apostoła Pińskiego. (Między innymi, jak jeden Dominikanin odgryśł palec z ciała świętego, jak heretycy się nawracali np. Kazimierz Putkanier, jak czartów wypędzał, jak wskrzeszał umar-

łych itp.). Wyleczył nawet króla Augusta II (str. 104). Na ost. 2 stronach uwaga od autora.

Dzików. — Ossol.

— Toż... Przez W. X. Alexandra Sobieszczańskiego. Soc. Jesu. Z Processow Apostolskich drukowanych w Rzymie Zebrane y wydrukowane w Sandomirzu Roku 1745. a teraz znowu Za Dozwoleniem Starszych Przedrukowane Roku Pańskiego 1750. w Toruniu. w 8ce, k. 4 nlb. i str. 216 i 2 nlb.

Dodane przed tekstem modlitwy ku czci św. Ignacego.

Chrept. — Czotw. — Dzików — Jag. (def.) — Ossol. — Uniw. lwow.

— Droga do wszelkiego dobra introdukcją Kongregacyi najsłodszego imienia Maryi, dyskursem kaznodziejskim w kościele... Prześwietney kollegiaty Lubelskiej przez X... pokazana. 1739. Lublin, S. Jesu. fol.

Ossol. — Uniw. lwow. — Zielinś.

— Najyasniejsza Królowa Nieba y Ziemie przy obrazie swoim Lubelskim w kościele szpitalnym Ducha Sw. łaskami y dobrodzieystwy wślawiona Nays. Marya Panna. w 4ce, ark. D₄ oraz F₄.

Brak tytułu. Dedykacja i historja cudów idąca od roku 1642 do 1732, druk po r. 1732.

Wspomina tu o pożarze drukarni w Częstochowie, w którym i jego praca o tym obrazie zgorzała.

Cudów doznali między innymi Jan Lenczowski (1642), Gabrijel Dobrogoszcz komendant w Lublinie (1655—1674), Szczyński Potocki wojew. Sieradzki (1676), Ant. Boniecki podstoli Chełm. (1725), Wikt. Niemierzanka (1670), Karol Wośniowski archidiał., Stefan Czarnecki pisarz polny (1676), Marja Knolowa (1671), Konst. Rzepeclta (1693), Tomasz Frydrychowicz, Ludw. Rudlicki, Franc. Starzewski, Lubowiecki, Maniecki i inni. Po przedmowie i cudach idzie kazanie: Ingressus ad eam... od A do F₃.

W kazaniu przytacza druk; Marya imie najsłodsze, nieprzebrane słodkości łaski i pociech morze — gdzie opisano originem bractwa imienia Maryi. Jagiell.

— Okrąg Fortunny w Herbownym Nałęczu Wielmożnych Ichmosciow Pałnow Moszynskich. ná Centrum Nayświetniejszego Serca Jezusowego Ufundowany. to jest Kazanie w Niedzielę szostą po Świątkach Opatrzności Bożkiej Ná

zaiutrz po Solennym wprowadzeniu Kongregacyi Serca Jezusowego W Kościele Sandomirskim Soc: Jesu Przez X. Alexandra Sobieszczańskiego. S. J. Káznodzieię Ordynaryinego Miane Roku Pańskiego 1738. Z Dozwoleniem Starszych. fol., k. 15 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Moszyńskich „Nałęcz“ i dwa czterowiersze. Dedykacja autora Stanisławowi Moszyńskiemu, cześnikowi urzędowskiemu, pisarzowi grodzkiemu sandomierskiemu obejmuje 2 karty.

W kazaniu — po wywodach moralizujących — pochwały fundatorki kongregacyi Franciszki z Moszyńskich Czerwińskiej, starościuy garwolińskiej. Na k. G „konkluzya“: przysługuj się sercu Jezusowemu. Ks. Wiśniowski Dekanat ilżecki 1910 s. 154. Jagiell. — Ossol. — Warsz. uniw.

— Fortuna nieba w pierwszey JMci X. Andrzeia Skarbka prymicyanta ofierze Depozytowana Godnemu zaś imieniowi Wielmożnego y Nayprzewielebniejszego JMci X. Jana Herkulana z Dowmont Matuszewica. S. Theologii Doktora Kanoników Regularnych Laterańskich przez Małą Polskę y Wielkie Xięstwo Litewskie proboszcza Generalnego dedykowana. A panegirycznym Kazaniem w Kościele Sandomirskim pod tytułem Świętych Apostołów Piotra y Pawła w niedzielę pierwszą po trzech Królach przez X. Alexandra Sobieszczańskiego Soc. Jesu. Káznodzieię Ordynaryusza ná ten czas Kościoła Sandomirskiego tegosz Zakonu ná prymicyach ogłoszona. Roku Pańskiego 1734. z dozwołeniem Starszych. w Sandomierzu J. K. M. Collegium Soc. Jesu. fol., kart 12 nlb. (E₂).

Dedykacja łacińska do Jana Herk. Matuszewica (kart 3). Od ark. B kazanie: Post triduum inveniunt illum. Laca 2.

Jocher 9427.

Bibl. Przypk. — Czartor. — Horodec. — Jagiell. — Krasinś. — Ossol.

— Jubileusz Dwuniedzielny Od Benedykta XIV. Nadany Kazaniem Publicznym Dla Pospolitego Wyzrozumienia y pożytku: przy Otwieraniu Tegoż Odpustu Zupelnego; w Kościele pod Tytułem S. Michała Archanioła Prześwietney Kollegiaty Lubelskiej, w Niedzielę pierwszą postu. Wytlumaczony. á Pod Prześwietnym Imieniem Dążącego

w Hrrbowney (tak) Podkowie Do Nieśmiertelney Stawy Jasnie Wielmożnego Jegomci Pana Michała Łosia Kasztelana Kamienieckiego Ná Publiczne Swiatło Przez X. Alexandra Sobieszczańskiego Soc. Jesu. Kaznodzieię Ordynarynego Kolegiaty Lubelskiej. Ogłoszony. Roku Pańskiego. 1741. z Dozwoleniem Starszych. w Lublinie w Drukarni Collegii Soc. Jesu. fol., k. 20 nlb.

Na odwr. k. tyt. herb Łosiów „Dąbrowa“ i czterowiersz. Dedykacja autora Michałowi Łosiowi, kasztelanowi kamienieckiemu obejmuje 3 karty.

Na k. D₂ o zachowywaniu postów w Polsce. — O uroczystościach w roku jubileuszowym. — Na k. F₁: o nawróceniu jednego predykanta luterskiego Polaka w Rzymie (1575) podczas jubileuszu. — Na k. G₂ o odpustach dla umarłych. Jest tu więc nieco materiału do dziejów dewocyjnych Polski XVIII w.

Czartor. — Krasiań. — Ossol. — Warsz. uniw. — Zięliń.

— Szczęśliwość z świętym tytułem Jana Franciszka Regisa Wyznawcy Soc. Jesu przy solenney Introdukcyi do Kościoła ŚŚ. Apostołów Piotra y Pawła Collegii Societatis Jesu w mieście J. K. M. Sandomierzu Wprowadzona á panegirycznym Kazaniem ná przywitaniu dnia 23 miesiąca Májá przez X. Alexandra Sobieszczańskiego Soc. Jesu Káznodzieię ordynarynego wywiezioną Roku pańskiego 1738. fol., kart 14 (sygn. G₁).

Ded. Janowi Kossowskiemu stolnikowi podlaskiemu, gdzie genealogję jego domu przywodzi. — Na odwrocie str. tyt. herb Ciołek i pod nim 6 w. polskich.

Jocher 8385. — Chędeński Spis 53. — X. Brown Bibl. pis. S. J. 385 i 6. — Ks. Wiśniowski l. c.

Czartor. — Ossol. — Warsz. uniw.

SOBIESZCZAŃSKI Jan Nepomucen. Mowa przez Wielmożnego Jmci. Pana Iana Nepomucena Sobieszczańskiego, Burgrabiego Grodzkiego Gostyńskiego na powitanie J. O. Trybunału Koronnego, przy Reasumpcyi onego w Prowincyi Małopolskiej, Dnia 30 Kwietnia 1778. roku w Lublinie miana. fol., k. 2.

Są tu czeze pochwały Stan. Augusta i inne ogólniki bez treści. Jagiell. — Ossol.

Sobieszczański Remiglusz ob. Putanowicz Józef Alojzy (Zycie i cuda 1780).

Sobieszczański Stanisław ob. Manifest (1790) — Rzewuski Józ. (1790).

Sobieszyna (z) Katarzyna ob. Łacki Kasper (Wieszczeek 1651).

Sobiński Joannes ob. Lang Mich. (Ens 1643) — Recessus Godofredus (1647).

SOBIŃSKI Michał. Specimen charakterów polskich i niemieckich J. C. K. M. w stołecznem mieście Krakowie znaydujących się w drukarni Anny Dziedzickiej Kraków 1796. w 8ce, kart 5 nlb.

SOBKIEWICZ Bazyl. Kazanie w dzień 7 Kwietnia 1792 przez przewielebnego I. X. Bazylego Sobkiewicza O. G. U. Dziekana Kochmanowskiego prob. miane. Począjów 1793. w 4ce, kart 5.

Krasiań.

Sobocka Agnieszka ob. Barzyna Dorota (1614).

Sobocka Barbara ob. Caffarelli (1761).

SOBOCKI Baltazar, Pijar (25 stycz. 1697 † 18 grud. 1760 w Złoczowie). Dzień Niezgásłych Tytułów i Honorów Od Jáśnieiącego ná Polskim Niebie Herbownego Jáśnie Wielmożnych Potockich Piławy Z nieomylnym nowego szczęścia y Fortuny Prognostykiem Jáśnie Wielmożney Jey Mości Pánnie P. Teresie Potockiej Woiewodzance Czarniechowskiej &c. &c. Tudzież Jáśnie Wielmożnemu Jego Mości Pánu, P. Macieiewi z Kozmina Kozminskiemu, Kasztelanowi Kaliskiemu &c. &c. Do Weselnych świętnego Himeneusza Ogniów Przyswiecający, Od Applaudującego Imieniom Páńskim Łowickiego Scholarum Piarum Collegium Apollina. Ogłoszony. Roku Mistycznie objaśnionego 1731. W Warszawie, w Drukárni J. K. M. y Rzeczypospolitey Scholarum Piarum. fol., k. 12 nlb.

Na odwr. k. tyt. herby Potockich i Koźmińskich „Piława“ i „Poraj“, u dołu czterowiersz. Dedykacja prozą obejmuje jedną kartę, na następnych kartach poemat okławami.

W poemacie tym przechodzi dzieje Piławitów. Potem wychwala ich koneksje, między innemi z Sołtykami: „Sołtyków w państwie co rossyjskim słyną, Którzy z carami mają związek ścisły, Jakże przepomnieć? Wreszcie parę strof na pochwałę „Kawalera“. Wiersz płynny. Akad. — Warsz. uniw.

— Kazania odświętne. Warszawa w drukarni Kollegium XX. Pijarów 1756 r.

Horanyj Scriptores piarum II str. 688. — Bielski Vita s. 73.

SOBOCKI Florjan. Conclusio consummata cursus Philosophici ex prae-missis evidentibus nominis et honoris M. Silvestri Jandecki (1760)... ob. Lasiewicz Jan Kanty.

— Propositiones scholasticae ex Universa Philosophia in templo S. Hedvigis per Florianum Sobocki P. P. Cracoviae, 1770. w 4ce, ark. F₃.

Sobocki Stanisław ob. Konarski St. Jan S. J. (Kazania pogrzeb. 1590).

Sobocki (Sobotius) Tomasz ob. Modrzewski Frycz Andr. (1544).

Ob. Kot Frycz str. 307. — Wotachke Gesch. der Reform. 1911.

Sobocki Valentinus ob. Caffarelli (1761).

SOBOL Urbanus. Oratio de tutelari praesidio Sanctorum Angelorum recitata ad diem Michaelis Archangeli hora 1. post meridiem in templo Mariano scholae Thoruniensi contiguo, in solenni conventu Amplissimi Senatus civium ecclesiae doctorum omniumque scholasticorum a M. Urbano Sobolo ibidem pro-rectore. Thorunii, typis Cotenianis, anno 1600. w 4ce, k. 23 nlb.

Dedic. Henrico Mochingero. Czartor

(Sobolewscy). Sprawa o Wieś Lichowa czyli Wasutyńce Nazwaną. fol., karta 1.

Sprawa toczy się między Sobolewskimi a Wasutyńskimi.

Bibl. T. P. N. w Poznaniu.

SOBOLEWSKI Grzegorz, doktor medycyny. De politiore ductu naturae ad medicinam rationalem, sive qua disquiratur, an medicos natura potius ad rationem quam ad empiricam ducat praxim. Leydae, 1775. w 4ce.

Giedroyé Zródła biogr. bibl. 1913 str. 711 podaje (za Czystowiczem) daty z jego życia.

SOBOLEWSKI Maciej, kaszt. warszawski (umarł po r. 1790). Odpis ze strony W. Sobolewskiego Kaszt. Warsz. na pismo pod tytułem Odpowiedź z strony W. Ożarowskiego na Explikacyą inte-

ressu JW. Sobolewskiego etc. w Sądzie Kommissyi Skarbu Kor. dedykowanego, sporządzony (1788). fol., kart 2.

Dzików — Krasiań.

(Sobolewski Maciej). Epicedion ś. p. JW. Macieiewi Sobolewskiemu. w 4ce. Wiersz.

— Nayiasniejszy Krolu... Przeswiecna Nieustaiąca Rado. Troskliwy Magistrat Warszawski o Prawa swoje... (Odparcie zarzutów w nocie magistratu warszawskiego). B. r. (1782?). fol.

Dzików.

— Nayiasniejszy Krolu... Przeswiecna Nieustaiąca Rado. Na Zapytanie od Przeswiecnetego Departamentu Sprawiedliwości... Dan w Warszawie d. m. II. 1783. (Usprawiedliwienie się w wyrażonych punktach). 1783. fol. Ob. t. XXIII. 541.

Dzików.

— Uwagi nad pismem którego tytuł Odpis z Strony JW. Sobolewskiego Kasztelana Warszawskiego w sprawie Ur. Ożarowskim z iedney a JW. niegdy Ossolińskim Woiewodą Podlaskim w Sądzie Kommissyi Skarbu Koronnego od R. 1780. toczoney, a w Nayiasniejszych Stanach Seymujących o uciążliwość Dekretu w R. 1788. udziałanego zaskarżony. fol., str. 8.

Józef Ossoliński wojew. podlaski umarł r. 1789, zatem ten akt może być z r. 1789.

Dzików — Warsz. uniw.

— ob. Ożarowski Stan. (w tomie XXIII str. 541).

SOBOLEWSKI Stanisław. Memoryał Łaski, Opieki, y życia Świętych Do Rekompensy podziękowania za łaski, wdzięczności za opiekę wzajemności za przykład życia, y pracy Prawowiernym Chrześcianom Roku 1758 z druku podany to iest: Kazania na niektóre Święta różnemi czasy po Kościołach Wileńskich miane. Wilno w Drukarni I. K. Mei WW. XX. Franciszkanów (1758). w 4ce, kart nlb. 36.

Kazanie dedyk. Bisk. Mich. J. Zienkowieczowi i członkom kapituły. Kazanie na św. Antoni na ark. H jest z r. 1756. Inne z lat 1753, 4, 5; tray są na św. Kazimiera. Na początku na trzech kartach spisani członkowie kapituły wileńskiej. — Pierwsze kazanie: Na pierwszy marcowy piątek. Jagiell. — Ossol.

— Pamiątka konsekracji w Bogu nayprzewielebniejszey Imci panny Anny Wollowiczowney, Wilno, w Druk. XX. Bazyljanów, 1760. w 4ce. Wileńs.

— Toż... Wollowiczowney Xieni klasztoru Wileń. Zak. S. Benedykta kazaniem w r. 1760 nianym ogłoszona teraz zaś w r. 1762 ponowiona. w Wilnie w Druk. XX. Bazyljanow. w 4ce, kart 30 nlb.

W przypis. do Xieni, podpis: X. Stanisław Sobolewski Regens Semin. diecez. wileńs. Krasinś. — Wileńs.

— Potop Krwawy na zalanie grzechow Swiata całego dobrowolnie podjęty czyli nowy Jonasz Jezus Chrystus Zbawiciel Swiata w morzu niezgruntowanych rozumem mąk boleści za grzechy ludu zatoniiony... niegdys w medytacyach Kaznodziejskich z Ambony Kollegiaty Warszaw. w R. P. 1744 w czterdziestodniowym Kwadragezymy pokutnym lez wylaniu ogłoszoney teraz... w R. P. 1758... na publiczny widok wystawiony. w Wilnie w Drukarni XX. Franciszkanow. w 8ce, k. 14 i str. 121.

Przypis Adamowi Brzostowskiemu Kasztelanowi Połockiemu.

Joher 6253. Warsz. uniwers. — Wileń.

— ob. Holzhauser Bartłomiej (Port 1758) — Memoryał (1762, 1763).

SOBOLEWSKI Walenty. Kommissyja z Seymu wyznaczona Powiatu Warszawskiego. (Ogłoszenie względem lustracyi interesów prywatnych w mieście Warszawie i przyległościach; podpisany Walenty Sobolewski Podkomorzy i Kommissarz Powiatu Warszawskiego, 20. Julii 1789 roku). fol., ark. 1.

Warsz. uniwers.

— Nayaśniejszy Królu, Panie moy Miłościwy! Nayaśniejsze rzeczypospolitey skonfederowane Stany! (Dan w Warszawie dnia 2go Jul. 1789 r.). fol., kart 2.

W sprawie taryf podatowania (prośba komisarzy powiatu warsz.),

Bibl. XX. Miss. w Krak.

— Zbiór akcyów obrażających powagę i bezpieczeństwo sądu trybunального, których się dopuścił JW. Tyzenhauz, podskarbi nadworny W. Xstwa

Lit. A których dowodzi: tak instygator sądowy, jako też co do osoby swoiey stosowanych JW. Walenty Sobolewski, ziemi warszawskiej i nadworny J. K. Mci Podkomorzy. (Bez osobn. tyt.). fol., ark. A—C₂ (kart 6).

Rzecz za pobytu króla w Grodnie. Skarży także Jeleńskiego. Działo się to w r. 1764 podczas sądów trybunalskich w Auguście przeciwko Trybunałowi. Żaloba główna o to, że gdy Marszałek trybunalski wraz z Sobolewskim i Kossakowskim gromadą szli na sądy, żołnierze trybunalscy nie dopuścili na zamek Podskarbięgo.

Kościałkowski w Ateneum wil. 1928 zeszyt XV str. 63.

Tyszkiew. w Czerw. Dworze.

— ob. Tyzenhaus Ant. (1780—4).

• **Sobolius Casparus** ob. Loeaechius Andr. (Eudoxia 1604).

Soboniowski Aleksander († 1674) ob. Piskorski Seb. (Kwiecie 1691).

Juszyń. II 189. — Grabowski Ambr. Kraków 1830 s. 257.

Sobor w bohospasajemom hradie Wilni bywuszij 1509 goda. w 4ce, str. 1, 24.

Bez miejsca druku. Jedyną wskazówką że znacznie później było drukowane, niż data uchwał, jest to, że drukowano go ze starego dokumentu: „Sej sobor na pargamencie pismom starodawnym jako że zde słowo w słowo imaszi, jest pisan. U niego że peczatyj zawieszonych osm, mitropolitowa i episkopskije“.

Józef metropolita kijowski zwołał synod do Wilna, na którym snajdowali się wszyscy biskupi wymienieni tutaj po imieniu.

Joher 7987. — Sopikow I 234.

Krasinś.

— na jeretika Martina, napieczęt. w Czernigowie w 1720. w 4ce, k. 39.

Sopikow cz. I nr. 1398. — Dopełnienia nr. 142. — Karatajew nr. 1437.

Petersb. publ. — Towarz. histor. rosyjs.

— (Święty á Powszechny) We Florencyey Odprawiony... W Krak: w Drukarni Mikołajá Lobá, Roku Pańskiego. 1609. w 4ce, str. 416.

Ob. Pętkowski Gaspar (w t. XXIV, 202—3). — Joher 3052.

Jest także w bibl. Czartor. — Jagiell. — Krasinś. — Ossol.

— florencki ob. Broński Krzysztof (1599).

— Kiiowski Schismaticki, Prez (sic) Oycá Piotra Mobile, Złożony, y odprawowany Roku 1640. Poczawszy od

dnia 8. Septemb: aż do dnia 18... Czulością Pasterską y staraniem Iasnie Wielmoznego Jego Mści X. Andrzeia Gembickiego, Biskvpa Lvckiego... z Ruskiego ná Polski język przez... Kassiana Sakowicza przełożony... W Krakowie (1642).

Obacz opis w tomie XXVIII str. 29—30 pod Sakowicz K., oraz w t. XXII str. 507 pod Mohiła. — Por. także t. XVII, 83. Joher III. 355. — Bibl. Uniw. warsz. ma oba wydania.

— Skrzyński r. 1567.

Łożył na druk Stanisław Cikowski z Wojsławic, podkomorzy krakowski. Należeli do rozpraw ze strony Arjanów: Jerzy Schoman, Grzegorz Pauli, Jan Siekierzński, Maciej Bielski (Albinus), Jan Litwin, Marcin Krowicki, Szymon Budny, Jakób Kalinowski. Sekretarzami byli: Jakób Kościeński i Stanisław Budzyński. Z ewang. strony: Jan Kazanowski, Stanisław Turnowski, Jan Niemojewski, Mikołaj Żytno, Jan Sokołowski (Falconius), Marc. Czechowicz, Dan. Bliński. — Druk nieznan. Piszę o nim Siarczyński, ale źródło to niekrytyczne.

Wiszniewski IX 51 podaje tytuł po łacinie: Acta synodi colloquique Skrypinensis A. 1567. celebrati, cum omnibus responsionibus eorum, qui negabant: Verbum seu Filium Dei mundum hunc visibilem cum Deo creasse; sed asserabant, initium suum habuisse tempore Joannis Baptistae et Joannis Evangelistae; ad objectiones adversae partis.

Ale i on nie miał tego w ręku, lecz opiera się zapewne na Bocku I 102. Chodzi widocznie o jakiś nieznaną dzisiaj rękopis. Joher 8016. — Siarczyński I 78. — Górski Grzegorz Paweł 1929 str. 197. — O samym synodzie podaje wiadomość Lubieniecki Hist. ref., a za nim Sandius.

— ob. Concilium — Jan Złotousty (O swiaszczestwie 1614) — Morochowski Joachim (1622) — Smotrzycki Melecjusz (Protetacya 1628) — Ustawy Zamojs. (1749).

Sobornik XII. Miesiacem syrycz Kalendar Rvskyi Na Lito Hospodne 1718... ob. Kostkowski Jerzy (Kalendarz).

Rozpoczyna się od ark. C₁ a więc nie tworzy osobnej całości, choć w bibl. Ossol. jest osobno oprawne (nr. 15, 958). Na k. C₂ wraca zresztą tekst polski.

Także i w innych kalendarzach tegoż autora jest Kalendarz ruski (1708—19).

Sobory ob. Skupiński Kasper Tomasz (Rusia 1634).

Sobótka ob. Instantia (1724) — Propozycya (1791).

SOBOTKOWICZ Andrzej. Aqvila Aqvilonis Deplorandam Reipublicae Polonae Conditionem Defens. In Conventu Solenni Omnium Ordinum Crac. 1608. Ab Andrea Sobothkowiez Artivm & Philosophiae Baccalaureo modulata. Cracoviae, Typis Alberti Kobylinij. Anno Domini. 1608. w 4ce, k. 6 nlb.

Na odwrocie: Cathrosis... D. Joanni Zamoyksi... archiep. Leopoliensi, abbati Plocensi... Domino et Moecenati amplissimo. (Jest to 16 wierszowa strofa Iac.).

Utwór heksametrowy ubolowa nad walkami bratobójczymi w Polsce: polluere agnatos fraterno sanguine fines parcite... Wspomina jakiegoś Pomasky. Wychwała Zamojskich. Wszystko zatopione w retorycznych beztreściwych zwrotach; brak jakichkolwiek szczegółów histor. — Na końcu czterowiersz: Archilocho (tj. Zoiłowi). Komu się niepodobą, niech zrobi lepsze wiersze. Ossol.

— Hymenaevs Secvndis Nuptiis Nobilis Ac Generosi Viri Domini D. Ioannis Baptistae Czeky Sponsi. Nec Non Lectissimae Pvdicissimaeq; Virginis Annae: Spectabilis ac Honorati viri Domini Antonij Franekowie, viri Consularis Cracoviensis Filiae, Sponsae, &c. Honoris ergo scriptus, ab Andrea Sobothkowie, Almae Academiae Cracoviensis Studioso. Cracoviae An. Dom. 1604. w 4ce, k. 4 nlb.

Na karcie tytułowej egz. Czartor. zapiska: Catalogo librorum Authoris ipsius inscribitur.

Na końcu dwuwiersz: Epigramma Critico Momo. Czartor. — Ossol.

Sobranie iz raznych bożestwiennych knig, napieczęt. w Uniewskom Monastyrze w 1694. w 8ce, kart 110. Toistoj nr. 183. — Karatajew 1145.

— nauki o artykułach wiery. Napieczęt. w Kijewie w 1645. w 8ce, kart 40, 102.

Dopełnienia nr. 67. — Sacharow nr. 457. — Karatajew nr. 527.

Ob. Mohyła (tom XXII, str. 508), gdzie opisano tekst polski.

Karatajew — Petersb. publ.

— korotkoj nauki o artykułach wiry prawosławno-kaftołyczyskoj, chrystyjanskoj, jako cerkow wschodniaja apostolskaja uczyt; a dla ćwiczenija ludy

mołodych do druku podanoje. we Lwowie pry cerkwi stołecznoj swiat. welyko mucz. Christowa Grigorija Roku spasytelna ho wopłoszczenyja hospodnia 1646. misiacja maja 20. dnia. Drukował Andrej Skolskij. w 4ce, kart 4 i 90.

Na odwr. tytuła herb Żeliborskich i 26 wierszy. Przedmowa Arsena Żeliborskiego Biskupa Lwowskiego. Pierwsze wydanie w Kijowie r. 1645.

Strojew nr. 105. — Sopikow nr. 401. — Joher 3037—3042. — Bandtke I 135. — Tolstoj nr. 105. — Sacharow nr. 465. — Karatajew nr. 536.

Ob. Mohyla (w tomie XXII, str. 508). Tu podany opis, literatura i biblioteki. Bibl. petersb. — Kijów — Krasinś. — Petersb. publ.

— Kratkija nauki o artykułach wiery. Poczajew 1783. w 8ce.

Undolski nr. 2783. Czapski.

— Toż... w Suprasli 1788. w 8ce. Wydane przez rozkołników.

Sopikow nr. 1406. — Joher 3042 b.

— przypadek kratkoje i duchowym osobom potrzebnoje i miejszczeje w siebie nauku o Sakramentach, o desiaty Bozych Prykazaniach, o przykazaniach Cerkownych i o nauci chrianskiej s wykładom molitywy Oteze nasz, i Bohorodyce Djewo ily ispowidanyja Wiry prawoslawnyja katolyczyskija. Typom Monasterja Supraslakaho Czynu S. Wasylia Welykaho Roku (1722) Meia Genwarja dnia 18. Supraśl (1722). w 4ce, k. nlb. 6, k. lb. 152 i k. nlb. 2.

Ostatnie 4 arkusse O nauce chrześcijańskiej po polsku i po rusku.

Dodany do tego:

Lexikon sirjecz Słownik sławenski... W typografii monastera Supraslakaho. 1722. w 4ce, kart nlb. 32 i 1.

Joher 3033. — Sopikow Cz. I nr. 1407. —

Tolstoj nr. 237. — Karatajew nr. 1484.

Akad. Nauk Petersb. — Jagiell. — Karat. — Petersb. publ.

— prepadków imusznych nauku o sakramentach i 10 przykazaniach. Uniów 1732. w 4ce. Uniw. lwows.

— Słowies ot Bożestwennawo Pisania, napieczat. w Uhorcach (u Bazylionów) derownie Samborskawo okruga w 1618. w 4ce, kart 48.

Sacharow nr. 170. — Karatajew nr. 199. Petersb. publ.

SOBUCKI Aegidius. Conclusiones philosophicae menti Sancti Thomae Aquinatis Angelici Quinti Ecclesiae Doctoris conformes in aedibus S. Trinit. Ord. Praedic. crac. assistente Eudoxio Felkier Metaph. Prof. respondente Aegidio Sobucki subdiae. Infra solenne ejusdem angelici Doctoris Octavarium publicae disputationi expositae. Anno Domini 1773. die Mensis Martij (1773). w 4ce, k. 3 nlb.

Socaliensis ob. Sokal.

Sochacki Jan ob. Franciszek Salezy (Rozmowy 1676).

Sochaczewski wojski ob. Powinności (1779).

Sochaczewski Stanisław ob. Bzowski Abrah. (1606).

Sochaczewskie starostwo ob. Szaniawski Kons. F. (Dolor 1732) — Szaniawski Fab. (Powodowie).

Sochaczewskim (O) wymęczonym, a wypalonym na żydzie Bogu, y o fałszywych yego cudach. Mężoboystwem a nieprawdą broni Antykryst krolestwa swego, czego go jego piekielny Cesarz nauczył (1557?). w 8ce, kart 11.

Druk w Królewcu u Daubmana.

Stoi to w związku z listem Lipomana, opisującym mniemany cud, o czem obacz w tomie XXI. 310.

Za autora uchodził Rej albo Vergerius, obaj zdaje się niesłusznie. — Tadeusz Grabowski w Literat. Inter. 1920 str. 143 przypuszcza autorstwo Tropki lub Trzecińskiego. — O całej tej sprawie obacz Hosii Epistolae II (w Acta hist.) pod r. 1557. — Chrzanowski w dziele zbior. Z wieku Reja 1905. Krasinś.

— ob. Vergerius (O żydzie 1557).

SOCHAŃSKI Fretter Bartłomiej Franciszek (de Schalkerderf). Oratio in solenni festo salutatae ab Angelo Virginis in pientissimo Almae Academiae Cracoviensis oratorio habita a... in artibus et philosophia primae laureae candidato. Anno vagientis inter fascias verbi M.DC.LXVII. 25 Marcij. Cracoviae apud haeredes et successores Lucae Kupisz S. R. M. typogr. (1667). w 4ce, kart 6.

Dedykacja Francisco de Gaudencis Contini Consuli Crac. Oratio sacryna się: Legioni culticae ex diuturna. Jagiell.

— Novus Phaenix gloriosissimo paterno cinere illustrissimi Domini D. Achacii a Bobrek Ligeza Castellani Czechoviensis etc. magni in patria a genere virtutibus, meritis, cuius et viri. redivivus Illustris ac Magnificus Dominus D. Casimirus ab eodem Bobrek Ligeza, Castellanides Czechouien. S. R. M. aulicus, paternae virtutis, gloriae et fortunae, non vano omine haeres, auspicio a terris exoticis redux exili inter publicos gratulantium applausus suada, per Bartholomaeum Franciscum Freter Sochański, proni affectus et venerationis ergo salutat. Anno soluti e fascijs verbi M.DC.LXXII (1672) Crac. in officina Schedeliana, S. R. M. typogr: fol., k. 12 (sygn. F₂).

Zaczyna się: Fecissent utinam desuper faventes. Jagiell. — Krasinś.

— Słońce mądrości przedwieczney w cieniu śmiertelności utracone na pierwszym roku 1669 wstępie, w horyzont Iana z Stradomi Stradomskiego wschodzącego. W Krakowie, w druk. Schedla. w 4ce, ark. C.

Pod dedyk. podp. Franc. Sochański.

Sochański Jędrzej Stanisław ob. Arteński Raf. C. (Triumphans 1672).

SOCHIUS Paul. Naenia Musarum piis manibus Reverendi et Doctiss. Viri Domini Martini Schimbarsky Pastoris A Baronatus Plesuensis Superattendentis dignissimi, IV. d. Septemb. Anni cIo.cLXCVIII. pie denati, Scripta a Paulo Sochio Glogoviense Sil. Francofurti Typis Nicolai Voltzii exscripta (1598). w 4ce, k. 4. Wrocławs. miejs.

(Sochocin). Sprawa o starostwo Sochocińskie z załegłym prowentem i okary ewokacyjne. fol. Branice.

SOCHOWIC Grzegorz. Epithalamium na wesele Jana z Pigłowie Manieckiego y Heleny z Lesniewa Lesniewskiej. W Poznaniu u Jana Wolraba 1618 r. w 4ce.

Warsz. uniw.

— Smutna Kamoena na żalony dzień pogrzebu wielkich enót męża, Iego Mości P. Jana z Grilewa Grilewskiego. Przez Grzegorza Sochowicza

napisana. W Poznaniu, w drukarni Jana Rossowskiego, R. P. 1620. w 4ce, k. 8 nlb. Maciej. Piśm. III 641. Czartor.

— Propositiones theologicae de Iustitia publice ad disputandum propositae a Georgio Sochowiec S. theol. Auditore Anno 1621... Posnaniae Excudebat Ioannes Rossowski 1621. w 4ce, kart C₄. Warsz. uniw.

Societas ob. Kretkowski F. (Iustitiae 1728) — Olizarovius Aaron Aleksander (1651) — Protestatia (1760) — Sobieski Jan III (Europae 1697) — Sodalitas.

— Sanctę Annę per Poloniam, Lithuaniam, Russiam et alias S. Regis Poloniae ditiones instituta. Fructus, Charitas, Salus. Cracoviae in officina Lazari. Anno Domini 1590. fol., str. 18. Obacz opis w tomie XII. 165. — Łempicki Działalność J. Zamoj. 1922 str. 161 (zna tylko druk krak.). — Wierzb. I. 555. Jagiell. — Warsz. uniw.

— S. Annę fundata (Visliciae) (1590)... ob. t. XII. 165.

— S. Annae... Samosoi 1599... ob. tom XII. str. 165.

Por. Milan (XXII, 421) — Hagenovius (tom XVIII). Dzieła polskie dotyczące tego bractwa ob. pod Bractwo (1594 i nast.) oraz odczytacz pod Anna św. w t. XII. — Nadto: Artykuły.

Societas Arij doctrinae et Trideitarum qui Val. Gentilis dogma disseminant... (1565) ob. Gliczner Erazm.

Societas literaria ob. Institutum (1765) — Mizlerus Laurentius (1765).

Societatis Jesu (Initia 1600, Apologia 1618, Primum saeculum 1640)... ob. Jezuci.

SOCYN (Sozzino) Faustus, Senensis (1539 † 3 marca 1604), synowiec Leliusa Socyna (pseudonimy: Dominicus Lopez Soc. Jesu, Prosper Dysidaeus, Felix Turpis v. Turpiljo, Gratianus Turpio Gerapolensis). Het ampt (1630)... ob. niżej: De officio.

— Argumenti pro trino et uno Deo, omnium potissimi aut certe usitatissimi Examinatio una cum responsione perbraui, ad quosdam Theses. 1591. w 8ce.

O wyjściu pisze Socinus w liście do Morstyna z r. 1595 (Epistolae, str. 497). Egzemplarz dziś nieznany.

Porównaj: „Defensio animadv.“, przedrukowane po śmierci Socyna w r. 1618. (Ob. niżej).

Przedrukowane w Opera I. 811.

Przeciw temu pisali:

- 1) Ostrowski: Refutatio (1594).
- 2) Pelargus: Arianorum recent. libello... opposita brevis responsio (1593).
- 3) Pelargowi odpowiadał Smalcus w traktacie pt. Responsio brevis... 4) A na to znowu replikował Pelargus (Antapokrisis).
- 5) Blamius Tyrocinium de misterio SS. Trinitatis. Jenae, 1614.

Bock II. 797.

— Toż... pt.: Tractatus De Deo, Christo, Et Spiritu Sancto, Fausti Socini Senensis. Racoviae, Typis Sebastiani Sternacii, 1611. w 8ce, str. 23.

Na odwr. k. t. Auctor ad Lectorem, gdzie tłumaczy, dlaczego daje to małe piśmińko, quando uberiora scripta communicare nondum possumus. Zawiera tylko dwa piśmińka: 1) Argumenti pro trino et uno Deo... Examinatio. — 2) Theses de Christo a vera divinitate excludendo, nisi sit creator caeli et terrae.

Obacz o tem wydaniu niżej pod Tractatus (równocześnie wyszły w r. 1611 dwa piśmińka pod tytułem Tractatus).

Czartor.

— Assertiones Theologicae (1581)... ob. tom XII. 253.

W związku z tem stoi polemika Sadeciusa Eutropiusza Gabrijela, o której obacz w tomie XXVII str. 18. (Egzemplarz jest w Kórniku).

— Assertiones Theologicae De Trino et Vno Deo Adversus novos Samosatonicos. Ex Praelectionibus Collegii Ponsnaniensis excerptae, Vnà cum Animadversionibus Fausti Socini Senensis. Quae plenae responsionis loco esse possunt. Editio Secunda. Racoviae, typis Sebastiani Sternacii, 1611. w 8ce, k. 2 i od str. 29—133.

Na str. 30 powołuje: Budnego Demonstratio i tegoż przedmowę polską do Apologii. Od str. 95: Thesis adversariorum. Każdą tezę Jezuitów zbija z osobna.

Tworzy dalszy ciąg dzieła: Tractatus de Deo... (1611).

Por.: Argumenti... oraz Brevis Discursus. Przedruk w Opera II str. 423.

Bibl. XII, 250 i 253. — Sandius str. 70. — Bock II 831. — Fock der Socinianismus 1847 str. 169.

Jagiell. — Ossol. — Uniw. w Koloszw.

— Toż... Editio tertia. Racoviae typis Sebastiani Sternacii, 1618. w 8ce, k. 2 i od str. 29—94 i karta 1.

Tekst ten sam, co w edycji poprzedniej. Tylko brak w egz. Jag. końca od str. 95 tj. Thesis adversariorum. Za to dodano na jednej karcie: Loca scripturae explicata vel ex parte illustr. Jagiell.

— De Baptismo Aquae Disputatio Fausti Socini Senensis. Cui Accesserunt Ejusdem Fausti Socini. I. Responsiones ad priores & posteriores notas A. D. in Disputat. de Baptismo. II. Responsio ad M. C. Notas in Appendice libri ipsius de Paedobaptismo. III. Epistolae duae de baptisimi negotio ad quosdam. Racoviae, Typis Sebastiani Sternacii. 1613. w 8ce, k. t., str. 246 i 1 k. czysta.

De str. 148 stronicowanie przy marginesie wewnętrznym, od str. 149 przy zewnętrznym. Rozpoczyna tekst dysputy, której tytuł brzmi: An homini christ. aquae baptismo carere liceat. — W przedmowie wyjaśnia genezę dysputy (zwraca się przeciw zaczepkom Jezuitów). Rzecz ujęta w formę traktatu dzieli się na XVII rozdziałów. Na str. 147: Cracoviae, 15 Aprilis 1580.

Od str. 149 do 201: Ad priores notas A. D. (uditi?) in Disp. de Baptismo Responsiones. — Od str. 202 do 228: Ad Mart. Czechovitiu notas, quae in appendice libri ejus de Paedobaptismo habentur, Responsio. — Od str. 229: Epistola de Baptismo, ad Virum quendam Nobilem; oras od str. 237—246: Alia ad quendam Epistolam.

O dysputacji tej mówi Socyn w liście do Mat. Radeckiego z r. 1586 (Ad amicos epistolae). Wedle tego listu miał mu na to odpowiadać Vitrelinus (ob.). Ta odpowiedź nie była drukowana.

Odpowiadał na to Deutsch Exercitationes Theolog. pars IV (1706).

Przedruk w Opera 1656. I.

Jocher 3893. — Bock II 782.

Czartor. — Jagiell. — Ossol.

— Toż... (po holend. pod tyt.:) Van de Water-Doop. Disputatie, Oft Een Christen Mensche de selve mach ontbeeren. (Tu winietka). Int Jaer ons Heeren. M.D.C.XXXII (1632). w 4ce, k. 4 nlb., str. 100. Akad.

— Begryp (Het Kort 1664)... ob. niżej: Defensio disputationis.

— t'Boeck van de Authoriteyt... (1623) ob. niżej: De S. Scripturae.

— Fausti Socini Breves Quidam de diversis materiis ad Christianam religionem pertinentibus tractatus. Quorum seriem sequens pagina monstrabit. Racoviae, Typis Sebastiani Sternacii, Anno 1618. w 8ce, str. 97 i 1 str. nlb.

Na odwr. k. tyt.: Series tractatum qui in hoc opusculo continentur. 1. Themata de officio Christi. — 2. Discursus brevis de ratione salutis nostrae, ex Fausti Socini sermonibus exceptus ac concinnatus. — 3. De officio hominis Christiani. — 4. De libero hominis arbitrio, deq; aeterna Dei praedestinatione, scriptum Iohanni Iacobo Grynaeo oblatum. — 5. De convenientia & differentia veteris & novi Testamenti (ob. pod Paweł Grz.). — 6. Animadversiones quaedam extemporales in D. Iohannis Niemojevii scriptum, adversus partem quandam Disputationis de Iesu Christo Servatore (ob. tom XXIII. 123). — 7. Notae in scriptum N. N. polonicum de Christi regno in terra. (Zapewne chodzi o pismo Stan. Budzińskiego ale autora Socyn nie wymienia). — 8. Notae in Eberhardi Spangenbergii scriptum de duabus bestiis Apocalypsur. — 9. Objectiones seu articuli Iohannis Cuteni Ministri Evangelici & ad eos Fausti Socini responsio.

Jest jeszcze traktat 10ty (str. 90), którego tu nie wymieniono p. t.: Brevis discursus de causa, ob quam creditur aut non creditur Evangelio Jesu Christi; & de eo, quod, qui credit praemio, qui non credit, poena a Deo afficiatur.

Sandius Bibl. antitrinitar. 64—81. — Jocher 2615 (z datą 1619). — Bock II 786—794.

Przedruk w Opera tom I i II.

Czartor. — Czetw. — Dzików — Jagiell. — Ossol.

— Breves de diversis materiis ad religionem Christianam pertinentibus tractatus. Racoviae, 1618. w 8ce.

Jest to inny zbiór — mimo podobieństwa tytuła — niż poprzedni.

Obejmuje: 1) Locorum ad Sp. S... explanationes. (Tego niema w poprzednim zbiorze). — 2) Animadversiones in Niemojevii scriptum adv. partem de Servatore. — 3) Notae in scriptum de regno Chr... — 4) Notae in Spang. scriptum... — 5) Objectiones Cuteni... — 6) Brevis discursus de causis... — 7) Contra Chiliastas de regno Christi terreno. (Tego niema w poprzednim zbiorze). — 8) De Christi carne adv. Meunonitas... (Niema w poprzednim zbiorze). — 9) De sacr. et inv. Christi epist. J. Niemojevii cum responsione duplici F. Soc. (z dnia 20 marca i 20 maja 1587). (Tego niema w popr. zbiorze).

Niektóre z powyższych traktów Socyna zamieszczone są w trzecim poprzednio już

ogłoszonym zbiorze jego piśmińek, zatytułowanym „Miscellanea hoc est Scripta“ (1611). Ob. niżej.

Przedruk w Opera II. s. 438—488.

Bock II 789.

— Fausti Socini Senensis De Coena Domini Tractatus brevis. unà Cum ejusdem adversus scriptum Domini Iohannis Niemojevii Defensione. Adjecta sunt praeterea alia quaedam ejusdem auctoris de hoc argumento. Racoviae, Typis Sebastiani Sternacii, Anno 1618. w 8ce, str. 118.

Rozpoczyna: Ad Coenae Domini... Brevis Introductio. — Na str. 15: Ex articulis Synodi Lublinensis generalis Ann. 1593... articulus octavus.

Od str. 17: Ad epistolam J. Niemojevii ad Georgium Schomanum, ab ipso polonice scriptam, ubi de Fausti Socini scripto agit... Responsio. — Jest to obszerna polemika z Niemojewskim. List tegoż (datowany Lublini Mar. 2 a. 1588) jest tu przytoczony po łac. a Socyn odpowiada na ustęp za ustępem. Na końcu podaje ustępy z Zwinglego (str. 72—80).

Od str. 81: Selectiores quaedam notae ex animadv. F. Socini in librum Johan. Niemojevii contra Vegam polonice scriptum in quo de Coena Dom. disputatur quarum supra facta est mentio. — Tego dzieła Niem. nie znamy, o czem ob. tom XXIII str. 124. Ale tutaj są z niego wyciągi, przełożone z polskiego na łacinę.

Znamy natomiast tytuły dwóch dzieł Vegi wydanych w sprawie sakr. euch. a mianowicie: 1) Assertiones theologicae (1585), 2) Disput. de distributione (1585). Niemojewski wystąpił zapewne przeciwko pierwszemu z nich.

Od str. 103: Hominis Pontificii argumenta pro sua de Euch. sententia. — Wreszcie od str. 110: Ex Socini cum aliis colloquentis ore excerpta (a więc wyciąg z jakichś rozmów Socyna).

Na egz. Akad. współczesna zapiska: Demetrio Illyefalui fratres Racovienses dono dabant. — Dopisano ręką późn.: Successit Joanni Bernitz.

Przedruk w Opera 1656. I.

Bibl. bodlej. — Czartor. — Czetwert. — Dzików — Ossol. — Wilan. — Zieliń.

— Commentarius In Epistolam Iohannis Apostoli Primam Fausti Socini Senensis. (Tu winietka). Racoviae, Typis Sternacianis Anno 1614. w 8ce, k. 4 nlb., str. 523, str. 1 czysta i k. 1 nlb. (Errata).

Dedykacja Walentego Smalciusa Reipublicae Argentoratensis Senatoribus z datą: Racoviae Polonorum, 20 Novembr. 1614

obejmuje 3 karty. W niej podnosi wartość Socyna oraz wysławia miasto Strassburg. Datow. Racoviae Polonorum 20 Nov. 1614. — Pozem następuje kursywa przedmowa „Ad lectorem pium“. Z niej wynika, iż traktat napisany (podyktowany) był dla jakiegoś nobilita Germanus, który z Paryża przybył do Polski dla poznania prawdy bożej. Mógłby to być Bernaud, ale ten był Francuz?

Dedykacja senatorowi strassb. wywołała oburzenie Artusiusa w Mercurius Gallo-belgicus, tom X, o czem obacz u Bocka. Przedruk w Opera 1656 I.

Por. niżej: Wykład.

Na karcie tyt. egz. Czartor.: Ex libris Jacobi Sieniensi a Sienno Palatinidis Podoliae.

Jocher 2517 a. — Bock II 737—743.

Bibl. Bodlej. — Bibl. koll. reform. w Koloszwarcze. — Czartor. — Czetwert. — Jagiell. — Ossol.

— Toż... Racoviae, Sternacki 1628.

w 8ce, str. 523.

Tak podaje Jocher, ale wątpię, aby ta sdycja istniała.

Jocher 2517 b.

— Concionis Christi, Quae habetur capite quinto, sexto, et septimo apud Matthaeum Evangelistam, explicatio. Dictata a Fausto Socino Senensi, Opus ad finem non perductum. Racoviae Typis Sebastiani Sternacii, Anno 1616. w 8ce, k. 3 nlb., str. 373, str. 4 nlb. (Errata) i 1 str. czysta.

Rozpoczyna Praefatio ad Lectorem. Tu zaznaczono, że Socyn rozpoczął dyktować, ale potem pismo zlekceważył (imo ab ipso spreto). Rzecz ta była dyktowana przez Socyna w r. 1602, jak wynika z jego Epistolae.

Wedle Bocka (II 726) wydawcą był H. Moskorzewski?

Przedruk w Opera 1656 I.

Jocher 2509. — Fock Der Socin. 1847 str. 170. — Bock II 726.

Bran. — Dzików — Jag. — Warsz. uniwers.

— Toż... Anno 1618. w 8ce, k. 3., str. 373, str. 4 i 1 czysta.

Bock I. c. — Baran w Spraw. z poszuk. na Węgrzech 1918.

Bibl. koll. reform. w Koloszw. — Czartor.

— Defensio Animadversionum Fausti Socini Senensis, in Assertiones Theologicas Collegii Posnaniensis de Trino & uno Deo; Adversus Gabrielem Eutropium Canonicum Posnaniensem, ab eodem Fausto Socino conscripta. Racoviae, Typis Sebastiani Sternacii, Anno

Christi 1618. w 8ce, k. 4 nlb., str. 462 i k. 11 nlb.

Stronicowanie przy marginesie wewnątrz. Na 3ch kartach po karcie tyt.: Hieronymus a Moskorow Moscorowius Christiano et erudito lectori; na końcu tej przedmowy: Racoviae 20 Maii Anno Christi 1618.

Moskorzewski wychwala Socyna: vir iudicio peracri, ingenio admirabili, pietate insignis... etc. Taksamo Laelius Socyna. Żali się na ich przesławowania.

Socyn zmarł w trakcie pisania książki i nie mógł jej wykończyć. (O tem, że zaczął ją pisać, donosi w swoich Epistolae pod datą 1585 — ob. str. 550 i 672).

Rzecz dzieli się na 20 rozdziałów.

Twierdzi, że autorem „Assertiones“, jakie zbija, jest Alfons Pisanus (str. 173).

Ogromna erudycja teologiczna. Cytowani Lactantius, św. Atanazy, Dionizy Areop. (str. 354), Tertullian, Genebrardus teolog paryski, L. Socinus (str. 265), Samosatens, tekst hebrajski Ewang. (str. 84, 139, 456), wiersze Sybilli (twierdzi że nieautentyczne) itd.

Na końcu: Index rerum... oraz Index locorum S. Scripturae i Errata (k. 11).

O „Animadversiones“ Socyna obacz tom XII, str. 253. — O rozprawie Sadeciusa Eutr. ob. tom XII str. 253 oraz tom XXVII str. 18. — Polemikę wywołaną I wydaniem tego pisemka ob. wyżej pod: Argumenti.

Przedruk w Opera II.

Bock II 838. — Jocher 3680. — Ossol. I 278.

Akad. — Branic. — Czartor. — Dzików.

— Fausti Socini Senensis Defensio disputationis suae de loco septimi Capituli Epistolae, ad Romanos, sub nomine Prosperi Dysidaci, ante 12 annos ab se editae. Adversus Reprehensiones N. N. Ministri (ut vocant) Evangeliciei nuper scriptas, et ab amico ad se missas. Anno a Christo nato 1595. w 8ce.

Obacz niżej: De loco Pauli (1582).

Kwastje te poruszono na synodach soc. z r. 1584 w Węgrowie i 1589 w Lublinie.

Przedruk w Opera 1656 I. str. 116.

Wiszn. IX 59 (za Sandiusem 74). — Bock II 736.

— Toż... ad se missas. Anno a Christo nato. 1595. Racoviae, Typis Sebastiani Sternacii, Anno 1618. w 8ce, str. 118 i k. nlb. 1 (Errata).

Na str. 3: Faustus Socinus ad Nicolaum Bernaudum, medicum et philosophum extimium etc. — Pisze, że ogłasza swe pismo na prośbę Bernauda, który przesłał mu skrypt owego ministra (zapewne nie drukowany?). Sad ministra był naogół przychylny. Socyn wychwala Jana Niemojew-

skiego, z którym na ten sam temat polemizował. Na końcu dziełka: Racoviae. Absoluta est haec defensio die 14 Novembris 1595.

Bernaud był tłumaczem jednego z dzieł Socyna na język franc. (ob. niżej: Livre de l'authorité 1592).

Bock II 703. — Jocher 2508.

— Toż... (po holend.). 1664.

Na końcu dołączono: Het Kort begryp van de Christelyke Religie (jest to przekład: Summa relig.). Por. jednak: Het ampt (1630).

— Discursus de ratione salutis nostrae... ob. Socinus (Breves quidam tractatus 1618).

— Brevis discursus de causa, ob quam creditur aut non creditur Evangelio Jesu Christi, et de eo, quod quid credit proemio, qui non credit poena a Deo afficiatur. Fausti Socini Senensio ex italico in latinum translatus per Valentinum Smalcium Gothanum. Racoviae typis Stemacianus 1614. w 8ce, str. 11.

Pisemko to zostało przedrukowane w „Opera“ Socyna II. 455 w r. 1656. — Również jest przedrukowane w zbioru „Breves Tractatus“, o którym wyżej. — Sandius str. 70 podaje datę 1612, zamiast 1614, co mylnie.

Freytag Analecta liter. str. 877.

Bibl. uniwers. w Koloszwarcze.

— Toż... (po holend.) 1649. w 4ce. Cytuje Sandius str. 70.

— Disputatio De Adoratione Christi, Habita inter Faustum Socinum & Christianum Francken nec non Fragmenta Responsionis fusioris, quam F. Socinus parabat, ad Francisci Davidis de Christo non invocando scriptum: aliąq nonnulla ad hoc argumentum pertinentia. Racoviae, Typis Sebastiani Sternacii, Anno 1618. w 8ce, str. 245 lb. i 2 nlb.

Na str. 3 tytuł obszerniejszy: Disputatio inter Faustum Socinum, & Christianum Francken, de honore Christi, id est, utrum Christus, cum ipsa perfectissima ratione Deus non sit, religiosa tamen adoratione colendus sit nec ne: habita 14 Martii Anno 1584. In aula Christophori Paulicovii. Sed quae ab ipso Francken descripta fuit, prout illi visum est, non autem ut verè fuit habita. Fasset enim ipse Chmielniciae coram Domino Georgio Schomanno, Domino Simone Rembergio, et aliis, se in ea describenda non tam spectasse, quid Socinus dixerit,

quam quid suis principiis consentaneum dicere debuisset. Cui additae sunt notae non paucae & responsiones ad ea, quae Francken dicit, nec non correctiones quaedam eorum, quae idem Socinum dicentem facit. — Należy zanważyć, że Paulicovius oznacza Morsatyna.

Przedmiotem dysputy jest kwestja: De adoratione Christi. Urywa się ona na str. 160, gdzie podano: Caetera perierunt.

Pismo Franckena, o którym w tytule wspomniano, obacz pod Francken.

Od str. 160 idzie: Fragmentum quoddam Animadversionum Fausti Socini in scriptum eujusdam de differentia Veteris et Novi Testamenti. — Na str. 168: Quaestiones nonnullae Franc. Davidis et ad eas F. Socini responsio. — Na str. 171: Antithesis ex disputatione de Invocatione Christi, inter F. S. et Fr. Davidis habita, ab ipso Socino collectae (druk synopetyczny). — Na str. 183: Theses quibus Fr. Dav. sententia de Christi munere explicatur una cum antithesibus Ecclesiae... Chr. Bathoraeo oblatis (znovu druk synopetyczny). — Na str. 193: Quaedam in disputatione de invocatione Christi observanda. — Urywki powyższe są pierwszym zarysem polemiki z Davidisem, opracowanej potem przez Socyna w dziele De J. Chr.... disputatio 1595.

Na str. 195: De libro Apocalypseos. — Na str. 197: Adversus Semijudaizantes (tj. M. Seidel). — Na str. 208: Martini Seideli epistolae ad costum Cracoviensem, dictum minorem, eujus nomine Soc. respondit. (Są to 3 listy Seidela i 3 odpow. Socyna, niedatowane). — Na str. 246 i nast. Errata.

Jak z tego widać jest to zbiór pośmiertnych pisemek Socyna.

Por. Fausti Socini Miscellanea (1611), gdzie niektóre z pism tu zawartych przedrukowano.

Przedruk w Opera II.

Wiszn. H. lit. VIII 224. — Bock II 845—9. — Jocher 3534 i T. II s. 280, 561. — Fock Der Socinian. 1847 str. 159.

Czartor. — Krasinś. — Ossol.

— Elenchi Sophistici a Fausto Socino Senensi in gratiam amicorum explicati, & exemplis Theologicis illustrati. Explicatio duplex est: altera brevior, altera fusior: quam posteriorem auctor sine scripto amicis dictavit: verum nec absolvit, nec recognovit. Racoviae, Typis Sebastiani Sternacii, anno Christi 1625. w 8ce, str. 118 i k. 1 nlb.

Dzieli się na dwie części: Explicatio brevior i Expl. fusior (str. 13). — Na końcu na 1 str. Errata graviora.

Polemizował z tem Felwinger w dziele *Palaestra rationis* (IX Disput. *Altorfina*) 1672. Przedruk w *Opera* 1656, 1.

Bock II 770. — Jocher 3100.

Akad. — Bibl. bodlej. — Jag. — Zieliń.

— *Fausti Socini Senensis ad Amicos Epistolae*. In quibus variae de rebus divinis quaestiones expediuntur, multaue sacrarum litterarum loca explanantur. Additae sunt paucae aliorum ad Socinum Epistolae, ad quas ipse respondet. Racoviae. Typis Sebastiani Sternacii, Anno 1618. w 4ce, str. lb. 695 i str. nlb. 7.

Umieszczona tu wymiana listów z nast. osobami: Marcelli Squarcialupi, Filip B., Math. Radecke, Franc. Davidis, do Synodu Chmielnikowskiego (2 listy), od Joh. Niemojewium (wraz z listami Niem.), Mart. Czechovicus, Joh. Balcerovicus, Szymona Ronenbergu list, ad Ronenbergium, Sophia Siemichovia, Petrus Statorius, Anton. Ewonymus (prof. z Witembergi), Erasmus Johannis (list i odpow.), Elias Arcisevius, Christ. Osterodus, Joh. Volkelius, Christ. Morstinus, Hier. Moscorovius, Val. Smalcus, Christ. Lubieniecius, Andr. Wojdowius, Mart. Wadowita, Everard Spangenberg, Georg. Enjedinus, Synodus Wegroviensis, Valent Radeke, Mich. Fabricius, Mart. Borzevicius, Georg. Blaudrata. Wreszcie list Radeckiego do Wojdowiusa.

Wydawcą był zapewne Smalcus.

Listy te w liczbie 95 są niewyczerpaną kopalnią wiadomości zarówno o dziełach Socyna (prawie wszystkie swe prace w nich wspomina) — jak i o całym ruchu religijnym socyn. w Polsce i w Niemczech w latach 1580—90. — Dotąd nie wyzyskane należycie.

Na str. 691 uwaga: *Alias Fausti Socini Epistolae*, quae partim apud amicos adhuc latent, partim Italicè ab ipso scriptae, in Latinum nondum sunt conversae, praesertim ad Illustrem Virum Dn. Andream Dudithium, in quibus de argumentis gravissimis agit, alio, si Deus voluerit, tempore separatim dabimus. — Jednakże listy do Dudycza wyszły dopiero w r. 1635.

O listach Socyna innych, których sam Smalcus miał w reku przeszło 200, obacz uwagę na końcu opisu jego dzieł po odsyłaczach.

Na kartach końcowych: *Catalogus eorum*, ad quos superiores epistolae scriptae sunt... oraz *Errata* (5 stron).

Na k. tyt. egz. Czartor. autograf Sienieńskiego: *Ex libris Jacobi Sieniensi a Sienno Palatinidis Podoliae...* oraz napis: *Libellus iste qui mihi sorte in manus inciderat florentissimae bibliothecae Czaccianae dicatus sit libenter. Subscribo M. H. Przy-*

bylski. Na pierwszej i ostatniej karcie oprawy dopisane ręką z końca XVIII w. uwagi nad tymi listami.

Ob. Wotschke w *Ans Posens Kirchl. Verg.* 1918 str. 24. — Bock I 749—764 podają streszczenie wszystkich listów.

Przedruk w *Opera* 1656, I.

Bibl. bodlej. — Czartor. — Czetwert. — Dzików — Jagiell. — Zieliń.

— *Toż:...* (po holend. pt.) *Brieven aan zija Vrienden geschreeven*. In welken van meest alle Hoofstukken der Christelijke Religie word gehandelt, en voor een van zijn voornaamste werken worden geacht. Nooit in het Nederlands voor deezen gedrukt. Hier is bygevoegt: 1. Das zelfs Theologische lessen, meer als een darde deel vermeedert en ogehooffelijk verbeterd. 2. N. N. Verklaring over het 53ste Kap. van Esaias. 3. De Skriftuurlijke lessen van de geloofwaardigheid der H. Schriftuurlijke meede voor deezen nooit gedrukt. 4. Tractaat van de geloofwaardigheid der H. Schriftuur, meede zeer verbeterd, en van ontalijke groove futen gesuyvert. 5. By jeder van welke Tractaten van nieuws gewoegt is een Register van de verklaarde Schriftuurplaatzen. 6. Als meede een van de voornaamste zaaken in deere werken verhandelt. Na het Jaar onzes Heeren 1666. w 4ce, 1 k. tyt., str. 456 i k. 3 nlb.

Z egzempl. Bibl. Jag. są razem oprawne: Socinus: *Teolog. Lessen*. — Eleutherius Theofilus: *Verklarning*. — Socinus: *Van der Geloofwerdigheyt*. — *Verklaarning* (Waarachtige).

Ob. niżej: *Lessen*. Jagiell.

— *Fausti Socini Senensis Ad Andream Dudithium Epistolae Ex Italico in Latinum conversae a M. R. H. Racoviae Ex Officinâ Sternacianâ Anno Christi 1635*. w 8ce, str. 82, k. nlb. 1 (errata).

Rozpoczyna przedmowa wydawcy „Ad Lectorem”. Tłumaczy, dlaczego listy wydano nie po włosku lecz w tłumaczeniu (chodzi o szersze rozpowszechnienie). — Tłumaczem był zapewne M. R (uar) H. (olsatus). Listów jest 4. Pierwszy z Krakowa z r. 1580 (nie 1630, jak mylnie wydrukowano). Ostatni z r. 1583. Wszystkie dotyczyły wykładu pisma sw. i kwestji teolog.

Przedruk w *Opera* II, z dodaniem listów Dudycza do Jana Łasickiego, do J. Wolfa, do Bezy, do Meliusa, do Simlera, do P.

Carolina. Jest tu też „*Confessio Christiana*” ułożona przez Dudycza.

Jocher 9845 (z datą 1638). — Bock II 764—6.

Egz. Czart. pochodzi z Bibl. Colberta.

Bibl. bodlej. — Bran. — Czart. — Kras.

— *Toż:...* (po holend.) 1666. w 4ce. Egzemplarza nie znam.

— *Explicatio Primae partis primi capituli Iohannis Scripta a Fausto Socino Senense Adjectae sunt cap: 9. Epist: ad Rom: & aliorum quorundam S. scripturae locorum, ejusdem auctoris explanationes*. Racoviae Typis Sebastiani Sternacii, Anno 1618. w 8ce, k. 2 nlb., str. 124 i 1 str. nlb.

Właściwie jest stron 125, gdyż str. 112 powtórzona.

Na 2iej k. nlb.: Hieronymus a Moscorow Moscorovius, Christiano Lectori Salutem. Tu wychwala pracowitość Socyna.

Na str. 1—4 przedmowa autora: Lectori Pio, zakończona: Vale. Tu podaje nalegania przyjaciół jako powód swojego pisma.

Sam traktat rozpoczyna się od słów: Quoniam ut in epistola ad lectorem monuimus... Rozbiera tekst św. Jana począwszy od słów: In principio erat verbum... aż do słów: Plenum gratiae et veritatis (s. 48).

Poczem: Martinus Czechovicus (excipiente Johanne Voidovio dum Czechovicus sum scriptum recitaret) offensus explicatione fratrum in illa verba... (tu 9 zarzutów Czechowicza). Następuje odpowiedź Socyna na te zarzuty (str. 48—50).

Następuje: *Brevis explicatio et quasi paraphrastica IX cap: epistolae ad Rom: (od str. 51—64)*.

Od str. 65—124: *Sequuntur aliorum locorum Sacrae scripturae explicationes...* (Łącznie z tem stoi polemika Socyna z semijudaizantes, którzy inaczej jeden z ustępów z Ezajasza interpretują). Objasnia tu Socyn różne ustępy z pisma Starego i Nowego Zakonu. Na str. 113: *Paraphrasis in finem tertii cap: epistolae prioris Petri apostoli*.

Kończą na ost. stronie: *Errata insigniora*. Z tych kilku pisemek Socyna tutaj zawartych najważniejszym jest niewątpliwie wykład początku ewang. św. Jana. Zrozumienie tego początku było pytaniem zasadniczym dla dogmatyki socyniańskiej, gdyż od niego zależało zaprzeczenie przedwieczności i bóstwa Chrystusa. Jakąś pracę na ten sam temat dziś nieznaną napisał już Lelius Socyn. Dowiadujemy się o jej istnieniu 1) od Fausta Socyna, który w swoich „*Fragmenta*” (obacz wydanych 1619 przyznaje, że z niej korzystał i że stamtąd dużo zaczerpał. 2) Z jej streszczenia przekazanego w dziele *Blandraty*

draty Brevis enarratio disputationis Albanae (Albae Juliae 1568). Jest to protokół dysputy odbytej między Antytrynitarjuszami siedm. a Kalwinami (Melius).

Ale autentycznego tekstu pracy Leliusa nie znamy. Natomiast praca Fausta Socyna, napisana w r. 1561, doszła do nas w czterech wersjach:

A) Pierwsza wersja ogłoszona została pierwotnie drukiem w dziele *Blandraty: Ministrorum Transylvaniae et Sarmatiae consentientium...* (1562) (obacz o tem Bock II 650).

B) Inną wersję dostał w rękopisie do rąk Grzegorz Paweł, przerobił na język polski i ogłosił w r. 1568 pt.: *Wykład na pierwszą kapitułę* — o czem obacz niżej.

C) Jakąś inną wersję rękopiśmienną dostał do swoich rąk polemista Franc. Junius i ogłosił jako materiał polemiczny w r. 1590 (ob. tom XVIII str. 669).

D) Wreszcie w r. 1618 Moskorzewski wydrukował tekst autentyczny (?) w *Rakowie* i z tego druku przejęto go do I tomu „*Opera*” 1656, a zapewne stał się on także podstawą do przekładu holenderskiego (ob. niżej).

Kwestja pocz. ewang. św. Jana zatrudnia też nie tylko Socyna, ale wszystkich teologów tego obozu oraz zwalczających go. Ze strony katolickiej atakował najostrzej wykład Socyna X. Śmiglecki w kilku swoich dziełach, a zwłaszcza w *Verbum caro factum* (1613) na str. 33 i nast.

Znane mi rozprawy specjalne poświęcone tej kwestyj (nie kuszając się o wylczenie ustępów, zawartych w dziełach ogólnych dotyczących dogmatów socyniańskich), są następujące: Clericus J. (1695) — Coccejus (1659) — Crellius J. — Crusius Flor. — Czechowicz M. — Enjedini — Junius Franc. (Defensio 1591 i 1638) — Licinius — Schlichting J. (Notae 1639) — Smalcus (Refutatio 1614, Auslegung 1611, Homiliae 1615) — Smiglecki M. (*Verbum caro factum* 1614 i inne pisma) — Socinus Lelius — Socinus Faustus (1562—1618) — Vechner — Vitrelinus (1586) — Zanchius (De tribus Elobim) — Brentius (1588). Sandius str. 44—66. — Bock II str. 728—732 obszerniej streszcza tę pracę Socyna. — Jocher 2510.

Czartor. — Dzików. — Warsz. uniw.

— *Toż:...* (po holend.): *Verklaringhe over het eerste deel van't eerste Cap. Joa. tot het 15. vers. 1664*. w 8ce.

— *Explicatio Matthei... ob. Concionis*.

— *Explicationes variorum Sacrae Scripturae locorum... ob. wyżej: Explicatio* (str. 65).

Bock II 737. — Ossol. I s. 278.

Przedruk w *Opera* I (1656).

— *Fragmenta Duorum scriptorum Faustini Socini Senensis, In quorum priore sententiam eorum, qui Iesum Christum Dei filium unum illum & altissimum Deum esse, vel saltem antequam ex Maria nasceretur, reipsa extitisse affirmant, argumentis allatis refellere; in posteriore ad rationes adversariorum, quibus tres in unica Dei essentia personas adstruere conantur, respondere instituerat.* Racoviae, Typis Sebastiani Sternacii, Anno 1619. w 8ce, str. 99 i 1 str. nlb.

Na str. 3—41: *Initium scripti F. S. in quo sententiam eorum... itd. — Na str. 41: Sequitur Initium scripti... in quo ad argumenta quibus tres in unica Dei essentia... Od str. 95: In theses de Trinitate Claudii Alberti Triancuriani, Notae. F. Socini Senensis, scriptae in gratiam N. N. regis Galliarum ad principes Germaniae legati. — Na str. 98 dodana uwaga o ustępie z ewang. św. Marka. Poczem Errata. Przedruk w Opera I 781—799.*

Jocher 3637. — Bock II 794—796. — Wilder w Katal. z r. 1914 podaje str. 94 (ceni 3 ra.). Na karcie tyt. egz. Czartor. pieczętka: I. A. Zalvski, u góry dwie gwiazdki jego ręką zrobione.

Bibl. bodlej. — Czartor. — Czetwert. — Krasids. — Ossol.

— *Van de Geloofwaertigkeit (1666)... ob. De S. Scripturae.*

— *Ad Georgium Blandratam Stephani Regis Polon. Archiatrum et Consiliarium intimum.* w 8ce.

List z r. 1583 przedrukowany w Socini Epistolae Racoviae 1618.

Jocher II 275, nr. 3381. — Wątpię, czy twierdzenie Jochera, iż list ten ukazał się osobno, można uważać za słuszne?

— *Gesafde Heyland (1654)... ob. niżej: De Jesu Christo servatore.*

— *Ad Iac. Paleologi librum, cui titulus est. Defensio verae sententiae de magistratu politico etc. pro Racoviensibus Responso. Ex Typographia Theophili Adamidis M.D.XXCI (1681).* w 4ce, k. 4 i str. 371.

Druk w Rukowie u Sternackiego. — Wydane anonimowo.

Pismo Socyna jest obroną Grzegorza Pawła, jednego z 3 autorów memoriału imieniem Rakowian, z którym polemizował Paleolog w dziele „Defensio”, wydanem w r. 1579, chociaż spór toczył się jeszcze w r. 1572. Prócz Grz. P. byli współautorami Scho-

man i Niemojewski, ale tych Paleolog nie wymienił.

Rozpoczyna na 3 kartach: *Auctoris praefatio ad ipsum Paleologum.* Tu usprawiedliwia, dlaczego on odpowiada Paleologowi, a nie Rakowianie. Zbór rakowski jest rozbity albo bardzo zmieniony i w inną postać przekształcony. Grz. Paweł nie może odpowiedzieć z powodu choroby oczu. Oburza się na gwałtowność tonu Paleologa przeciw Grz. P. Zarzucą mu, że wymienił swego przeciwnika po nazwisku, choć wie, jak bardzo władze świeckie są takim zdaniem, jakich on bronił, przeciwnie — zwłaszcza co do urzędu miecza. (Non ignoras quam necesse sit, ut ipsi reges, in quorum manu vitae necisque nostrae imperium Deus posuit, illi sententiae sint infensi).

W cz. I Socyn wykazuje pomyłki (lapsus), nieścisłości i sprzeczności Paleologa w interpretowaniu pisma św. i w zapatrywaniach na różnice między St. a N. Testam. Często odwołuje się do tekstu hebrajskiego St. Test. (np. str. 78, 139), aby uchwycić właściwy sens jego. Nowy Test. interpretuje z tekstu greckiego (str. 196). Dochodzi do rezultatu, iż błędem jest sądzić na podstawie pisma św., aby Dei mandato bella gerere licere. Używa o swym przeciwniku słów: *praeiustigator, ridiculus, calumniator, imprudens etc.* Zbija zwłaszcza jego wykład kazania na górze, w którym Paleolog bronił zdania, iż Chrystus nie sprzeciwia się Mojżeszowi i na tej podstawie uzasadniał możliwość miecza i wojny ze Star. Testam.

W cz. II (od str. 171) wyklada Socyn właściwą myśl Rakowian o sprawowaniu urzędu, przekreśloną przez Paleologa. Nie chcą oni wykluczyć chrystiana a civili magistratu gerendo (str. 232), tylko mówią „non licere homini christiano civile magistratum gerere inter non christianos”. (Trzeba pamiętać, że u Socyna chrystjanie, to tylko antytrynitarze!).

W cz. III (od str. 238) zajmuje się dwiema kwestjami: 1) Najpierw problemem wojny. Zbija zdanie, jakoby Chrystus wojen nie zakazał. Za jego czasów nie było w Judei wojen, więc nie miał powodu zakazywać w nich udziału. — 2) Potem pytaniem, czy wolno chrystjanom per magistratus injurias suas ulcisci et poenas ab adversario expetere?

W cz. IV (od str. 297) zwalcza religijno-dogmatyczne błędy Paleologa.

Na str. 370 przyznaje, że atakował Paleologa nader ostro, ale to uczynił umyślnie, aby pokazać, że on nie ma z Rakowianami nic wspólnego. Na ostatniej str. errata.

W kilku miejscach „Epistolae” Socyna jest mowa o tem dziele: W liście do Squarcialupiego z r. 1581 d. 15 Sept. oras w liście do Moskorzewskiego z r. 1595.

W obu Socyn mieni się autorem, tłumaczy powód wydania bez nazwiska i broni przed zarzutem, jakoby za ostro swalczał Paleologa. — O stanowisku Dudycza w tej sprawie ob. Epistolae str. 35.

Do kwestji godziwości wojny powraca także Socyn w liście do Smalciusa z r. 1599 (Epistolae) wykładając z Pawła św., iż *christiano homini non licet cum hominibus pugnare.*

Po stronie Paleologa stanął w roku 1583 Budny (O urzędzie miecza).

Przedruk w Opera II.

Jocher 3364a. — Wierzbow. II 1567. — Wiszniewski IX 57. — Górski Grz. Paweł 1929 str. 266. — Brückner Różnowiercy str. 209—213. — Bock II 799—804 oraz 681. — Hoornbeck Appar. Socin. str. 30 i 57. — Placcius Theatr. pseud. 529.

Czartor. — Dzików — Jagiell. — Kórnik — Pawlikow.

— *Toż... Conscripta: Antehac suppresso auctoris nomine edita. Paulus 2. ad Corinth. 5. Vetera transierunt et ecce sunt facta omnia nova. Racoviae, typis Sebastiani Sternacii. Anno Christi 1627.* w 8ce, str. 591 i kart 2.

Podawana edycja z datą 1617. mylna. Tak samo 1635.

Jocher 3364b. — Bock II 799. Bibl. bodlej. — Dzików — Jagiell. — Kijowska bibl. — Warsz. uniw.

— *De Iesu Christo Servatore, Hoc Est, Cur & qua ratione Iesus Christus noster servator sit, Favsti Socini Senensis Disputatio. Quam annos ab hinc circiter decem et septem scripsit, respondens Iacobo Coveto Parisiensi, Evangelico, vt vocant, Ministro; cuius scriptum ordine, suis locis, per partes digestum, in ea habetur. In qua multa, quae apud Euangelicos, & partim etiam apud alios, salutaria Christianae religionis axiomata creduntur, perniciosi errores esse demonstrantur; & tota salutis nostrae per Christum ratio copiosè ac dilucidè explicatur. Nunc primum edita. Osc. 14. v 10. Quis sapiens, et intelliget ista: intelligens, et sciet ea. Quia rectae viae Iehovae; et iusti ambulabunt in eis: Praeuaricatores verò corruent in eis. Typis Alexii Rodecii, Anno M.C.XCIV (1594).* w 4ce, k. 13 nlb., k. 1 czysta, str. 427.

Na czterech kartach po k. tyt.: *Elias Arciseviva Iesu Christi Servus omnibus pijs et salutis aeternae propagandae studiosis.*

Arciszewski pisze, że pragnął wydać dzieło to po polsku „quo meis Polonis adjumento ossem”, ale przekład wymagałby dłuższego czasu. Zresztą Covetus „ut veri simile est, linguam polonicam ignorat”, a więc nie rozumiałby polskiego tekstu.

Poczem przedmowa Socyna: *Christiano lectori, dat. Calendia Octobris 1594* na 6 stronach. Tu opowiada o swoim stosunku względem Laeliusa Socyna; z Hier. Marlianem; z Janem Bapt. Rota z Padwy, ministrem w Genewie, w r. 1577; z Manfredem Balbanem z Luki, przyjacielem Socyna; z Jak. Covetem; z J. Fr. Castillione w Bazylei; o swojej działalności pod pseud. Prospera Dysidaeusa; o Eljaszu Arciszewskim. Ważna to przedmowa dla biografji Socyna.

Następuje na 5 k. *Index partium et capitum oras Errata.*

Układ jak zwykle u Socyna: przytacza dosłownie słowa przeciwnika, zdanie za zdaniem, poczem obszernie je zbija. Dzieli rzecz na 4 części. Cała rzecz oparta na odmiennej interpretacji świadectw z pisma świętego.

Sam Socyn idzie za Ochinem, co przyznaje w liście do Wadowity 1598 (Epistolae).

W ostatnim rozdziale wymiana uprzejmych listów między Covetem a Socynem: *Gratiae aguntur adversario pro ipsius benivolentia et humanitate. List Coveta datowany. Francofurti ad Moenum calendia Aprilis 1577, list Socyna Basileae 12 Julii 1578.* Odbijają te listy swoim tonem od współczesnych zwykłych lajani polemicznych.

Dzieło to wywarło ogromne wrażenie. — Sprzedawano je po taniej cenie, po 24 groszy, jak pisze Socyn (Epistolae str. 580).

Excerpt z tej książki pojawił się w r. 1592 pt. *Quaenam sit ea fides, o czem obacz niżej.* — Porównaj także pismo Socyna „Justificationis”, o którym niżej.

Przedruk w Opera Socyna I.

Wywołały oba te dzieła liczne odpowiedzi. Najpród zagranicą: 1) *Jakób Covet* wydał odpowiedź pt. *Apologia de justificatione nostri coram Deo.* Tiguri, 1594. w 8ce. — 2) *Vorstius: Notae in F. Socini Disputationem de Servatore.* 1610(?). — 3) *Graver: De novo et horrendo errore...* Jenae 1613. — 4) *Höfner De satisfactione Christi... contra Photinianos et in primis contra Socin...* de Servatore. Lipsiae 1616. — 5) *Grotius: Defensio fidei catholicae de Satisfactione Christi.* 1617 (kilka razy przedrukowywane).

Także i w innych dziełach polemizujących z całą nauką Socyna spotykamy odwoływanie się do tego jego głównego (o ile chodzi o dogmatyczną stronę) dzieła. Ob.: *Casmanus Anti Socinus (1612).* — *Lucius Synopsis antiscociniana (I. De Christo servatore. II. De Instif.) Basileae 1612.* —

Polemizował z niem także Lubbertus Sibrandus (Franequerae 1611. w 4ce) — a z późniejszych Semler (Instit. breves erud. Theol. II. 155—169). Obacz o tem Bock II 812.

W Polsce wystąpił przeciw niemu: 1) Grzegorz z Żarnowca „Apocatastasia“..., którą w r. 1607 pastor gdański Nuber przetłumaczył na łacinę i wydał w Gdańsku. Grzegorzowi z Żarn. replikował znowu Satorius J. — 2) Także Jan Niemojewski polemizował z Socynem: Contra excerptum ex Disputatione F. S. de Servatore (XXIII, 123). Zaś Niemojewskiemu replikował Socinus (ob. Breves de diversis materiis 1618). — 3) Ze strony kalwińskiej polemizuje Dan. Clementinus w roku 1623 (w cz. III Antilogiae et absurda) — ob. tom XIV. 299. — 4) Ze strony ewangelickiej Salinarius w swojej „Cenzura“ w r. 1615.

Siarczyński I 10 mylnie podaje edycję: Basileae 1595. — Jocher 3509 a. — Wierzb. I 607. — Bock II 804—815. — Fock Der Socinianismus 1847 str. 163.

Bibl. koll koloszw. ma 2 egz. z tych jeden z bibl. Lachoviusa (Baran w Spr. z poszukiwań na Węgrzech 1919).

Branic. — Czartor. — Jagiell. — Kórnik — Krasinś. — Uniw. lwow. — Warsz. uniw.

— Toż... (po holend. pt.) Van de Gesafide Heyland. 1654. w 4ce.

— De Iesv Christi Filii Dei Natvra Sive Essentia. Nec Non De peccatorum per ipsum expiatione Disputatio, aduersus Andream Volanym. In qua & prior ad Paraenesim eiusdem Volani, & ad ea, quae ipse huic obiecit, plenior altera responsio habetur. Ante annos quidem plures conscripta, sed nunc primum edita. Paulus 2. ad Cor. 5. Deus erat in Christo, mundum reconcilians sibi, non reputans illis peccata ipsorum, Anno Domini 1588. Mense Ivnio. w 8ce, k. 4 nlb., str. 272.

Może to druk Rodeckiego?

Przypis Janowi Kiszce z Ciechanowca, star. żmudzkiemu dat. 14 Janii 1588. Tu mówi o powodach przedruku tej polemiki, pisanej przed 5 laty. Pod tem cyfry F. S. Poczem na 1 str. Errata. — Od str. 1—10: Auctor ad lectorem. Tu bliżej omawia stosunek Wolana do jego polskich symmistae oraz do Socynianów i wyjaśnia, dlaczego mu odpowiada w dwóch osobnych pisemkach.

Dzielko składa się z 2 pisemek. Pierwsze sięga do str. 53 i jest przedrukiem pracy z r. 1583 (opisanej pod „Responsio“ — obacz niżej). Jest ono odpowiedzią na

Paraenesis Wolana, pisaną w r. 1581—2 — Drugie pisemko odpowiada Wolanowi na jego „Ad nova Ebionitarum“ i było pisane we wrześniu 1583. Mimo cyfr F. S. po dedykacji, Socyn nazywa się na tytule obu pisemek anonimem.

W listach Socyna do Dudyca i w jego Epistolae (do Balcerowica, str. 344) jest dużo informacji o powyższej polemice z Wolanem. — Pisał też w tej sprawie do Socyna Jak. Niemojewski.

Przedruk w Opera 1656. I.

Sandius Bibl. 69. — Wierzbow. I 535. — Jocher 3382 a. — Bock II 825—831. — Fock Der Socin. 1847 str. 168. — Ossol. I 299.

Na karcie tyt. egz. Czartor. własnoręczna notatka Sienieńskiego: Ex libris Jacobi Sienionski Palatinidis Podoliae in Rakow haeredis. Wyżej notatka Tad. Czackiego (Rarissimum etc.). — W egz. Czart. brak str. 225—240.

Czartor. — Kórnik. — Warsz. qniw.

— Toż... plenior altera responsio habetur: Secunda editio. Paulus 2. ad Cor. 5. Deus erat in Christo, mundum reconcilians sibi, non reputans illis peccata ipsorum. Racoviae typis Sebastiani Sternacii 1627. w 8ce, k. 4 nlb., str. 272, i spisów k. 3 nlb.

Przypis Kiszce z datą 1588.

Na końcu Index locorum i Errata.

Bock II 825—831. — Wisłocki w Roczniku dla archeol. Krzyżan. na rok 1870 str. 203. Jagiell. — Ossol. — Warsz. uniw.

— De Iesv Christi Invocatione Disputatio, Quam Favstvs Socynvs per scripta habuit cum Francisco Davidis anno 1578, & 1579, paullo ante ipsius Francisci obitum. In qua habetur Responsio ad Defensionem Francisci Davididis suarum Thesium de Iesu Christo non innocando antehac non edita. Praefixa est toti operi epistola Socini, qua & tarditatem suae huius edendae Responsionis excusat, & calumnias aduersum se, quibus scriptum, quod sub nomine fratrum Transiluanorum ad N. N. iamdiu editum fuit, eiusq; quoddam quasi proaemium respersum est accurate refellit. Iob. 14 v. 14. Iesus Christus ait: Si quid petieritis in nomine meo, ego faciam. Typis Valentini Radekii. Anno d. M. DC. LXXV (1595). w 8ce, kart 12 nlb., str. 275.

Dedykacja autora Omnibus Verbi Dei Ministris, qui in Transilvania... docent & datą

Cracoviae die 14 Iulii 1595, obejmuje 10 kart.

W dedykacji tej wspomina o swej dyspacie z Franckenem Albae Juliae 1579 i o poglądach judaizantów Paleologa, Sommera, Gliriusa; odpowiedział na nie i ukazał swój rękopis Adamo Litterato (?). Ale to było pismo za długie i przyjaciele nakazali je skrócić. (Istotnie Socyn, bardzo bystry i pełen erudycji, grzeszy we wszystkich swych pismach niesłychaną rozwlekłością!). Po wydaniu pism judaizantów zwracał się do Blandraty, aby on postarał się o przeciwstawienie im jakiejś odpowiedzi. Mówi, że podobno wydano po węgiersku jego odpowiedź na tezy Davidisa, ale jest to responsio mutilata, błędami zeszpecona. Skoro judaizanci polemizują z jego pismem, dał swoją dysputację pod prasę. Wreszcie zbija różne kłamstwa o sobie rozszerzane co do swego pobytu w r. 1578 w Siedm. i swoich stosunków z Blandratą, Demetriuszem, Eppeliusem. Dużo o okolicznościach, w jakich przybył z Bazyleji do Siedmiogrodu. Dużo też o stosunku księcia Batorego do walk relig. w Siedmiogrodzie. W końcu data oraz Errata, a na karcie 12 verso: Faustus Socinus ad lectorem.

Rozpoczynają tezy Davidisa przedstawione w Alba Julia Socynowi (w r. 1578) i odpowiedź Socyna. Od str. 17 list Blandraty do Socyna z odpowiedzią.

Na str. 23—275 idzie właściwy traktat (bez osobnego tytułu), podzielony na 28 rozdziałów. Zwykłym u Socyna obyczajem zamieszcza on najprzód ustępy tekstu przeciwnika (Davidisa), a pod każdym swoją wyczerpującą „Responsio“ na następ za ustępem. Na str. 275: Absoluta est haec de Jesu Christi innocatione Disputatio... 1579 mense maio Claudiopoli in Transsylvania.

Por. Epistolae Socyna str. 143, 198, 481, 578, gdzie koresponduje w sprawie tej polemiki z przyjaciółmi.

W bliskim związku z tą pracą Socyna pozostaje jego polemika z Franckenem.

Przedruk w Opera II.

Bock II 843—4. — Wierzbows. I 624. — Fock Der Socin. 1847 str. 158.

Czartor. — Dzików — Kórnik — Ossol. — Warsz. uniw.

— De Jesu Christi invocatione disputatio, quam F. Socinus per scripta habuit cum Francisco Davidis a 1578 et 1579, paullo ante ipsius Francisci obitum. Editio Secunda. Racoviae, 1626. k. nlb. 12, str. 275 i 3 nlb.

Druk Sternackiego. — Dedyk. Kiszce.

Katalog Wildera 1914 (ceni 5 rs.).

Krasinś.

— Christianae Religionis brevissima Institutio, Per Interrogationes & responsiones, quam Catechismum vulgò vocant. Scripta a Fausto Socino Senensi. Opus imperfectum. Racoviae. Typis Sebastiani Sternacii. Anno 1618. w 8ce, str. 180 i k. 1 nlb. (Erratorum).

Wydawcą był zdaje się Smalcinś.

Jest to katechizm, ujęty w pytania i odpowiedzi. Rozpoczął nad nim Socyn pracę w r. 1593, potem przerwał, aby w r. 1603 do niej z pomocą Satoriusa powrócić (ob. jego Epistolae). Jednakże pracy nie ukończył, lecz napisał tylko 13 jej rozdziałów tutaj ogłoszonych.

Dołączono do tego od str. 137—180: Fragmentum Catechismi proris F. Socini Senensis. qui perit in Cracoviensi rerum ipsius direptione. Jest to fragment z rozdziału II (Qualis sit Christiana religio), a mianowicie obejmuje jego część I: Pars prima De Dei essentiae cognitione. Jest ujęta w formę rozmowy między Magistrem a Discipulusem.

Przeciwno temu katechizmowi napisał traktat J. Makowski, ogłoszony po jego śmierci: Joannes Maccovius redivivus. 1659 (ob.). Stosunek pracy Socyna do katech. rakowskiego z r. 1608 nie jest wyjaśniony. Przedruk w Opera I 1656.

Bock II 771—777. — Fock der Socin. 1847 s. 171. — Jocher 3323. — Wiszniew. II. lit. IX 176.

Akad. — Czartor. — Czetwert. — Dzików — Ossol.

— Religionis Christianae brevis institutio. Anno Christi 1629. (B. m. ale Racoviae). w 8ce, str. 76.

Na tytule znak oficyny Sternackiego w Rakowie.

Jocher 3324. — Obacz t. XIV. 96.

Bibl. miej. gdańska.

— Toż... (B. m. ale Racoviae), Anno Christi 1634. w 12ce, str. 72.

Czartor.

— Toż... (po niem.): Kurtzer Inhalt der Christl. Religion (1629)... ob. w tomie XIV. 96. Bibl. miej. gdańska.

— Instrumentum Doctrinarum Aristotelicum in usum Christianarum Scholarum, exemplis theologicis illustratum per Prosperum Gratianum. Losci Anno 1586. w 8ce.

Socyn używał pseudonimu Prosper Dysidaens (np. De loco Pauli 1582), oraz używał pseudonimu Gratianus (obacz zaraz niżej); ale niewiadomo, aby używał pseud. Prosper Gratianus? Zdaje się więc, że autorem tego podręcznika jest kto inny.

Może Licinius? o czem ob. w tomie XXI. 266. Egzemplarz nie jest znany, więc trudno rozstrzygnąć.

Lukasz. Hist. szkół I 369. — Hoffman str. 33. — Bock II 771.

— *Justificationis nostrae per Christum synopsis. Ubi potissimum de ipsius Christi mortis vi et effectis agitur, auctore Gratiano Turpiano Gerapolensi, Ejusdem, de fide et operibus quod attinet ad justificationem nostram ex Italicis litteris ad clarissimum virum N. N. quatuor explicata quaestionibus disputatio. Veritas temporis filia. Gerapoli MDXCI (1591). w 4ce, k. 10 nlb.*

Jest ta rozprawka ogłoszona powtórnie w zbiorku pt. „Tractatus de justif.“ (rok 1611), o czem niżej.

Z tem dziełkiem polemizował Teod. Beza w piśmie pt.: *Apologia de justificatione per unio Christi... adversus Anonymi tractatum clam nuper sparsum. Genevae, 1592. w 8ce. — O tem też mówi (zapewne) Ruarus Epist. Centuria I str. 128.*

O stosunku tej rozprawki Socyna do głównego jego dzieła: *De Jesu Christi servatore (1594) oraz do ekscerptu pt. Quenam (1592) — obacz w odnośnych miejscach. Przedruk w Opera 1656 I.*

Sandius Bibl. ant. str. 72. — Bock II s. 770.

— Van de Kercke... (1639)... ob. *Tractatus de ecclesia*

— *Lectiones Sacrae Fausti Socini Senensis, Quibus auctoritas Sacrarum literarum praesertim Novi Foederis asseritur. Opus imperfectum. Racoviae, Typis Sebastiani Sternacii, Anno 1618. w 8ce, str. 194 i k. 2 nlb. (Errata).*

Na odwr. k. tyt. *Lectori Christiano. Tu wydawca usprawiedliwia ogłoszenie dzieła fragmentarycznego. Wydał zapewne Moskoraewski, bo ten w tym czasie przygotowywał do druku inne pisma Socyna. Rzecz dyktowana przez Socyna w ostatnich latach życia i nieukończona.*

Przedruk w Opera 1656 I.

Bock II 748. — Jocher 2229.

Bibl. bodlej. — Czartor. — Dzików — Ossol. — Zieliński.

— Toż... (po holendersku, pod tyt.: *Faustus Socinus van Siena. Schriftuurlijke Lessen, Waen in de geloofwaerdigheyt der Heylige Schrifture, voraemelijk des Nieuwen Testamentes, staende gohouden word. Door D. R. Kamphuyzen uyt het Latijn vertaelt, en met aentpkeningen op de Kant*

verrijkt. Noyt voor dezen in het Nederduyts gedrukt. Anno 1666. w 4ce, str. 104 i Register kart 3.

Wyszło razem z przekładem „De S. Scr. auctoritate“, o czem obacz niżej.

Jagiell.

— *Lessen (Theol.) ob. Praelectiones.*

— *Livre de l'authorité (1592)... ob. niżej: De S. Scripturae.*

— *De Loco Pavli Apostoli In Epistola Ad Rom. Cap. Septimo Prosperi Dysidacii cum nobiliss. quodam viro Disputatio. In qua id praecipue quaeritur, Utrum Apostolus illic sub sua ipsius persona de seipso iam per Christi spiritum regenerato, necne loquatur. Habes hic, lector, vniuersam ferè de renatis, et non renatis hominibus quaestionem explicatam, et, quid potissimum inter utrosque intersit, accuratè expositum. Cracouiae Alexius Rodecius. Anno dno. M. DC. LXXXIII (1583). w 8ce, str. 134 i 1 k. nlb.*

Na odwr. tyt. spis rzeczy: *Hoc libello haec continentur... 1) Prosperi Dysidacii ad epistola lectorem (sic!). — 2) Ejusdem Dysidacii scriptum... — 3) Ad eundem de superiore scripto epistola. (Jest to list do Socyna, dat. 12 Febr. 1583, podpisany I. N. — oczywiście Niemojewski). — 4) Ad superiorem Epistolam Dysidacii respondit (str. 28—134), z datą 24 marca 1581. — Wreszcie: Erratorum (1 str.).*

Wydał tę edycję własnym kosztem, o czem pisze w liście do Macieja Radeckiego. W r. 1583 korespondował w sprawie tego dzieła z Dudyczem. Są też listy Niemojewskiego w tej sprawie z r. 1581 (w Epistolae).

Porównaj niżej: *De peccato et peccatorum remissione (1591)*, będące streszczeniem tej jego pracy — oraz „*Defensio disputationis*“ z roku 1595.

Przedruk w Opera I.

Bock II 732—6. — Jocher 2507 a. —

Wierszow. III 2745. — Kotala str. 137.

Są podobno egzemplarze z datą 1582?

Czarnec. — Czartor. — Warsz. uniw. — Zamojs.

— *De Loco Pavli Apostoli In Epistola Ad Rom. Cap. Septimo. Fausti Socini cum nobiliss. quodam Viro Disputatio. Ante annos triginta, sub nomine Prosperi Dysidacii edita, nunc verò denuò excusa. In qua id praecipue quaeritur, Utrum Apostolus illic sub sua ipsius persona de seipso iam*

per Christi Spiritum regenerato, necne loquatur. Editio Secvnda. Habes hic, Lector uiuersam ferè de renatis, et non renatis hominibus quaestionem explicatam, et, quid potissimum inter utrosque intersit, accuratè expositum. Racoviae, Typis Sebastiani Sternacii. Anno 1612. w 8ce, str. 129 (właściwie 130, gdyż str. 78 powtórzona) i k. 1 nlb.

Na odwr. tytułu spis: 1) *Fausti Socini epistola ad Lectorem... — 2) Ejusdem F. Socini scriptum, in quo breuiter ostenditur Paulum Apost... — 3) Ad eundem de superiori scripto epistola die 12 Febr. 1581 ab J. N. [Niemojewski]. — 4) Ejusdem responsio scripta a Socino die 24 Martii a. 1581.*

Bock II 722. — Jocher 2507 b. — Feyerlin II 271. — Bywa cytowane z datą 1611. Bibl. bodlej. — Branic. — Czartor. — Jagiell. — Ossol. — Warsz. uniw.

— *Fausti Socini Miscellanea: Hoc est, Scripta Theologica, seu Tractatus breues de diversis materiis, Quorum seriem sequens pagina monstrat. Racoviae, Typis Sebastiani Sternacii, Anno 1611. w 8ce, str. 293 i 3 str. czyste.*

Na odwr. k. tyt.: *Hoc opusculo continentur hi tractatus. 1. Adversus semijudaizantes. — 2. Epistolae tres Martini Seidelii de Messia, & ad eas F. Socini responsio. — 3. Contra Chiliastas, de regno Christi terreno per annos mille. — 4. Disputatio breuissima de Christi carne adversus Menonitas. — 5. Ad objectiones Cutteni responsio. — 6. Ioannis Niemojewii epistolae duae, De Sacrificio & Invocatione Christi. Et ad eas Fausti Socini responsio. — 7. De Ecclesia & Invocatione Christi ex epistolis F. Socini ad quemdam.*

Kilka z zawartych w tym zbiorku pism przedrukowano w dziele: *Disputatio de ador. Christi Christi (1618)*. — O stosunku tego zbioru do *Breues tractatus* z r. 1618 — obacz wyżej str. 381.

Przedruk traktatów powyższych w Opera II, ale w innym porządku.

Jocher 2613. — Bock II 847.

Bibl. bodlej. — Chreptow. — Czartor. — Dzików — Jagiell.

— *De officio hominis Christiani in hodiernis istis de religione controversiis: hoc est... (jak niżej)... Cum gratia et privilegio Summi Pontificis et Regis Catholici excusus. Irenopoli typis Theophili Adamidis. 1610. w 8ce, ark. 6.*

Miejsce druku może oznaczać albo Amst., albo Franekerę. — Na początku przedm. H. Welsinga. (Ma to być pseudonim

Vorstiusa, ale on temu zaprzeczał). Wydanie to zostało w Holandji zakazane, stąd egzemplarze są rzadkie, o czem ob. Bock II 781.

Powołanie się na przywilej Papieża i króla katolickiego ma na celu zbalamucenie czytelnika

Polemizował z tem Meisner w *Brevis Consideratio Theol. Photinianorum*, wydanem w r. 1619 i 1623.

Bock zwraca uwagę, że traktat „*De officio*“ zawarty w *Socyna Breues Tractatus theolog. z r. 1618 (ob. wyżej)* jest inny, jak powyższa praca o podobnym tytule.

— *De officio hominis Christiani in hodiernis istis de religione controversiis: h. c. cui potissimum coetui inter omnes in religione dissidentes homo christianus adhaerere debeat Libellus hoc tempore utilissimus ab anonymo quodam veritatis patrono scriptus. Cum gratia et Privil. Summi Pontificis et Regis Catholici excusus. Racoviae typis Sebastiani Sternacii. 1611. w 8ce.*

Jest to, jak się zdaje, zbliżone lub toż samo, co dziełko: „*Quod Regni Poloniae*“ 1611, będące przeróbką „*Okazania*“ 1600 (obacz). Jocher 3386.

— Toż... (po holend. p. t.): *Het Ampt van een Christen Mensch. Door F. S. van Siena. Hebr. 6. Daerom vwillen vvy de Leere van't begin des Christelijcken vvesens varen laten, ende na de volkomenheyt stroven. (Tu winietka). Int Jaer ons Heeren, Anno 1630. w 4ce, str. 80.*

Stronicowanie zaczyna się od str. 9; na str. 61: *Finis*, potem 1 str. czysta; na następnej karcie oznaczonej cyframi 1 i 2 tytułu góry: *Cort-Begryp Van de leere der Socianen. Van Godt, ende Jesu Christo, ende van den Heylighen Gheest*; od następnej karty drukowanej odmiennymi czcionkami idzie stronicowanie w dalszym ciągu od str. 65.

Traktat „*Cort-Begryp*“ jest to albo wyciąg z *Lubienieckiego*, dokonany przez *Vorstiusa*; albo może jest to identyczne z „*Cort-Begryp*“ w przekładzie *Defensionis* z r. 1664 (obacz str. 383?).

Wedle *Bocka II 782 (który idzie za Sandiusem i Hornbeckiem)* miał ten przekład wyjść po raz pierwszy już w r. 1610, co wątpliwe. (Egzemplarza nikt nie zna). — Edycję drugą datuje *Bock 1603*, co oczywiście myłka druku. Akad.

— *Okazanie Tego, Iż ci ludzie, ktorzy w Krolestwie Polskim, y w Wielkim Xięstwie Litewskim pospolicie*

Ewanielikami nazywani są, którzyby skutecznę pobożności naśladowani być chcieli, powinni się do Zboru tych ludzi przylączyć, którzy w tychże narodziech fałszywie i niesłusznie Ariany i Ebionitami nazywani bywają. Hebr. 6. v. I. Opuściwszy początek mowy Chrystusowej, miemy się do doskonałości. W Rakowie, Roku od narodzenia Syna Bożego, 1600. w 4ce, k. 3 nlb., str. 62.

Na odwr. tyt. zachwała zgodę między obiema zborami, co się od papieżstwa odłączyły. Ewangielicy muszą przedtem odmienić niektórych nauk i sposobów rządzenia zborów.

Rozpoczyna: List Auctora do czytelnika (2 karty). Tu tłumaczy, co są Arjanowie i Ebionitowie. Wyznawali oni „obłędliwe rozumienia“ i potwarz jest stosować te nazwy do braci.

Od k. 1 właściwy tekst, z przedmową na czele. W przedmowie podaje treść pisma. Poczem w 5 rozdziałach przechodzi potem po kolei ważniejsze kwestje różniące go od Ewangelików (błędne nabożeństwa, obłędliwości w nauce, na str. 36 o Kalwinie, o niewiadomościach). — Od str. 55: Przydatek. (O niedostatku karności zborowej w zborze Ewang. i o przyczynach, dla których tego zboru co dzień ubywa, a Ariańskiego, iako go pospolicie zową, przybywa).

Pisano było w r. 1599 w Lusławicach, jak wynika z porównania z tekstem łaciń.

Por. „De officio hominis“ (1610) oraz „Quod regni Poloniae“ (z r. 1611). Stosunek tych trzech wersji nie jest bliżej ustalony.

Na k. tyt. egz. Czartor. ręk. Sienińskiego: Ex libris Jakobi Sieniński a Sienna Palatinidis Podoliae in Rakow haereditis.

Wierzb. III 3104. — Obacz Bibl. XXIII, str. 305. Czartor. — Zamojs.

— Fausti Socini Senensis Opera Omnia in Duos Tomos distincta. Quorum prior continet ejus Opera Exegetica & didactica posterior Opera ejusdem Polemica comprehendit Accesserunt quaedam hactenus inedita. Quorum Catalogum versa pagina exhibit. [Tu sygnet drukarni z cyframi B. H.]. Irenopoli Post annum Domini 1656. fol., (Tom I) k. nlb. 9 i str. 814 (nadto przed każdym z traktatów jedna karta tyt. nie numerowana).

Tom II ma osobny tytuł:

Fausti Socini Senensis Operum Tomus Alter Continens ejusdem Scripta Polemica. Quorum Catalogum versa

pagina exhibit. [Sygnet]. Irenopoli Post annum Domini 1656. fol., str. 812 i k. nlb. 5 (nadto przed każdym traktatem jedna karta tytułowa nlb.).

Przed tytułem tomu I portret Socyna w owalu, pod nim sześciowiersz łac. „In effigiem Fausti Socini Senensis“. Brak cyfr rytownika.

Rozpoczyna tom I na 4 k.: Dissertatio super hisce operibus. Niepodpisana, ale oczywiście od wydawcy And. Wiszowatego. Tu wychwala Religionem Christianam (tj. socyniańską). Trzyma się ona najściślej słów pisma świętego. W końcu wysławia Socyna.

Poczem: Vita auctoris conscripta ab Equite Polono (Przykowski). Zajmuje kart 4 (ob. o niej t. XXIV, s. 381). — Na ost. nlb. karcie u dołu: Lectori Pio salutem. Jest to już przedmowa do traktatu „Concio Christi“, rozpoczynającego tom.

Na odwr. tyt. I tomu Catalogus Operum Exegeticorum et didacticorum. Jest to spis rzeczy, ale niedokładny. A to dlatego, ponieważ pod poniższymi tytułami kryje się nieraz kilka drobniejszych prac Socyna, które początkowo tworzyły osobne całości. Catalogus mianowicie wylicza: Explic. Matthiae (to jest: Concionis Chr.) — Initii Cap. Joh. explic. — In cap. ad Roman. — Defensio istius expl. — Variorum SS. loc. — In epist. Joh. — De aut. SS. — Lectiones Sacrae — De eccl. varii tract. — Epist. ad amicos — Praelect. theolog. — De Justificatione — Elen. sophistici — Instit. Relig. — Quod homines — De bapt. — Coena — De Deo, Chr. et Spir. S. — Fragm. duorum script.

I w tomie II na odwrocie k. tyt. również podany spis rzeczy pt. Catalogus Operum Polemicorum..., a mianowicie: Contra Palaologum de Magistratu. — De Christo Servatore contra Covetum. — De statu primi hominis ante lapsum. — De natura Christi. — Contra Assertiones Theologicas Collegii Posnaniensis. — Miscellanea Sacra. — Contra Erasmus Johannis. — Contra Wuięki. — Breves Tractatus. — Contra Eutropium. — Contra Christianam Francken. — Contra Franciscum Davidis.

I w tym tomie pod powyższymi zbiorowymi tytułami zebranych bywa razem po kilka drobniejszych prac Socyna, odnoszących się do tej samej kwestji.

Dla ułatwienia poszukiwań podaje przeto inny spis rzeczy, lepiej uzgodniony z rzeczywistą zawartością obu tomów, bo dostosowany do tytułów osobnych druków. A mianowicie w tomie I idą po sobie następujące traktaty: 1) Concionis Christi. — 2) De loco Pauli. — 3) Defensio disput. —

4) Comm. in epist. Joh. — 5) De SS. autoritate. — 6) Summa relig. — 7) Theses de Chr. — 8) Lecturae sacrae. — 9) Tractatus de eccl. — 10) Epistolae. — 11) Epist. Dod. — 12) Praelect. theol. — 13) Tractatus de justif. — 14) Elenchus soph. — 15) Chr. relig. instit. i Fragm. Cat. — 16) Quod Regni. — 17) De bapt. aquae. — 18) De coena. — 19) Discursus de ratione salutis ex F. S. — 20) Scriptum in quo. — 21) In theses Claudii Triunc. — 22) Animadv. in loca. — 23) Explic. cap. Esaias. — 24) Argumenta pro trino.

W tomie II zamieszono: 1) Ad J. Paleol. — 2) De Chr. Servat. — 3) De statu. — 4) De natura Christi. — 5) Assertiones una cum animadv. — 6) Breves tractatus (Locorum expl., An. Niemoj., Notae etc.). — 7) De unigeniti. — 8) Resp. ad Wuięki. — 9) Defensio anim. adv. Eutropium. — 10) De non invoc. — 11) Disput. Francken. — 12) Fragm. an. in scriptum. — 13) Quaest. Fr. Dav. — 14) Antitheses. — 15) Theses. — 16) Quaedam... — 17) De Apoc. — 18) Adv. Semijudaiz. — 19) Seydelii epistola.

Zawarte tu pisma Socyna są więc przeważnie przedrukami z poprzednich wydań. Dodano jednak kilka, których nie odszukałem w poprzednich edycjach, a mianowicie:

1) Theses de Christo (tom I str. 285).
2) Discursus de ratione salutis (t. I str. 778).
3) Animadversio N. N. (zapewne pióra Franckena?) (tom I str. 801).
4) Explicatio cap. Esaias (tom II str. 805).
Być może, że są i inne drobniejsze uzupełnienia, których nie dostrzegłem porównując te 1600 stron in folio!

Na ost. kartach II tomu: Index partium et capitum Disputationis de Jesu Christo Servatore (a więc do drugiej z rzędu w tym tomie pracy) karta 1. — Index Rerum et Verborum, Phrasiumque S. Scripturae memorabilium (str. 5). — Index alter locorum S. Script. oraz Errata (3 strony).

Porównaj pod Bibliotheca (tom XIII str. 45); tworzy bowiem część powyższego zbioru, a mianowicie jego tom IV i V. W t. XIII podano, w jakich bibliotekach cały ten zbiór się znajduje.

Akad. — Bran. — British Mus. — Czart. — Jagiell. — Warsz. uniw.

— De paedobaptistarum (1575).. ob. Czechowic M. (tom XIV, 555).

— De Peccato et Peccatorum remissione. Item Scopus septimi capituli ad Romanos. Transcripta partim ex incertis, partim ex certis auctoribus. Ex suis fructibus cognoscetis eos. Matth. 7. Luc. 6. 1591. w 4ce, k. 17.

Tu zawarte: 1) De peccato et pecc. rem. 2) Scopus septimi capituli ad Romanos. 3) De eodem ex Sebast. Castellionis defensione suae translationis N. Foederis. 4) Ex annotationibus Erasmi. 5) Prosperi Dasylaei scriptum in quo breviter ostenditur Paulum apost. de ipso ut renato non loqui. — Tylko ostatnie piśmiśko jest dziełem Socyna to znaczy streszczeniem jego obszernej pracy „De loco“.

Book II 733—5.

— Pontificios sua dogmata et ritus Ecclesiae.. Et Evangelicis.. verbi Dei Ministris.. ob. niżej: Tractatus de Ecclesia (1611).

Joher 2943 cytuje to wprawdzie jako druk osobny, ale sam dodaje, że jest to „wydarte z większej całości“. Miał więc widocznie w ręku fragment z traktatu de Ecclesia.

Niemniej mały ten traktacik musiał wyjść osobno a to w latach 1605—1607, choć egzemplarza takiego druku nie udało mi się odszukać (wyszło staraniem Smalcusa anonimowo). Wywołało bowiem już w r. 1607 zaciętą polemikę między Smalcusem a Jezuitami. Najpierw w r. 1607 wystąpił z ostrą krytyką Rościszewski (pod pseud. Międzyboża). — Rościszewskiemu odpowiadał Smalcus w r. 1612 (pod pseud. Nicolaides Teofil). Odpowiedź Smalcusa ma tytuł: Defensio brevis cujusdam de Ecclesia et missione Ministrorum tractatus ob. wyżej str. 285). Broszurę swą napisał w r. 1607, ale wydał ją dopiero w r. 1612. Przynajmniej w niej autorstwo Socyna, który pracę swą napisał „nervose“ i stwierdza, że wydano ją po śmierci Socyna.

Przeciwko tej odpowiedzi Smalcusa ukazała się w r. 1614 duplika Rościszewskiego (pod pseud. Borkowskiego). Zaś na to znowno tryplikował Smalcus (1614). — Obacz o tej polemice w odpowiednich miejscach Bibliografji.

Por. też pod Zaborowski.

Wreszcie należy dodać, że sam Socyn w liście do Volkeliusa (Epistolae) z r. 1593 wzmiankuje jakiś traktat: De missione ministrorum coetus. Nie jest wykluczone, że to jest powyższy traktat Socyna, który wywołał taką polemikę z Jezuitami. W takim razie napisany byłby przed r. 1593.

— Praelectiones Theologicae Fausti Socini Senensis. (Tu winietka). I. Thess. 5. 19. Prophetias nolite spernere. Omnia probantes, (quod) bonum (est), tenete. Racoviae, Typis Sebastiani Sternacii, Anno 1609. w 4ce, k. 4 nlb., str. 192.

Stronicowanie przy marginesach wewnętrznych.

Praefatio Illvstri Academiae Heidelbergensi, zajmuje 3 karty, datowana: Racoviae Po-

lenorum, Calend: Septemb: 1609. Podpisał ją: Valentinus Smalcus Gothanus, Ecclesiae Racoviensis Minister. Tu polemizuje z dziełem Paraeusa (obacz), prof. heidelb., w którym tenże zwalczał Socyna.

Dzieło Socyna jest nieskończone. Składa się z 29 rozdziałów. Z tych I: Homo ante lapsum... Zaś XXIX: Quod Christus non pro nobis tantum obtulerit.

W r. 1633 wydał J. Junius: Refutatio Praelectionum Socini (ob. tom XVIII, 669). — Zaś w r. 1609 polemizował z tem Francisus Wolfg.: Augustanae confess. articuli priores... 1609 — oraz Ang. conf. articuli posteriores 1610.

Na k. tyt. egz. Czartor. autograf Sienińskiego: Ex libris Jacobi Sieniński Palatinidis Podol: in Rakow haereditis.

Przedruk w Opera 1656. I str. 535—600. Wolschke Wittenberg und die Unitarier Polens w Archiv für Ref. Gesch. 1917. — Bock II 755 zna egzempl. ofiarowany Pauschelowi prof. w Altorfie przez Gitticha. — Jocher 2588 a. — Fock Der Socin. 1847 str. 170.

Akad. — Bibl. bodlej. — Czart. — Czetw. — Jagiell. — Ossol. — Zielińs.

— Toż... 1625.

Tak podaje Bock II 766, ale egzemplarza z tą datą nie znam.

— Toż... Editio secunda. I. Thess: 5. 19. Prophetias nolite spernere. Omnia probantes, (quod) bonum (est), tenete. (Tu winietka). Racoviae, Typis Sebastiani Sternacii, Anno 1627. w 4ce, k. 4 nlb., str. 192.

Na egz. Czartor. na karcie tytułowej pieczętka: I. A. Zalvski, u samej góry dwie gwiazdki, przez co Załuski znaczył, że egzemplarze nie są wielką rzadkością.

Jocher 2588 b. — Katalog Wildera 1914. Czartor. — Dzików.

— Teologische Lessen. Uyt het Latijn vertaelt. De tweede Druk; Van seer veel en groove fouten gesuywert, en met byvoeging van negen kapitellen in d' eerste druk uytgelaten; als mede met twee Registers, het een van de voornaemste zaken, het ander van de Schriftuur-plaetzen, dewelken in dit werk verklaert worden, vermeerdert. Gedrukt na de Kopye tot Rakow, By Sebastiaen Sternatzki, Anno 1627. w 4ce, k. 6 nlb., str. 198 i 9 k. regestru.

Przedmowę podpisał Wal. Smalcus van Gotha, Rakow den 1 September 1609. Sandius str. 75. Jagiell.

— Fausti Socini Van Siena Theologische Lessen. Waer in ghehandelt wort I. Van den stant des eersten Menschens voor den val. II. Van het ghene dat van Natuyren in den Mensche is aengaende de Religie. III. Van de oorspronckelijcke gerechticheyt. IV. Van de Erff-zonde. V. Van der Vryen Wille. VI. Van de Voorwetenhey Godts. VII. Van de Predestinatie. VIII. Van de Voldoeninghe Christi. (Tu winietka). Tot Rakow, by Sebastien Sternatzki. w 4ce, k. 2 nlb., str. 151.

Zaczyna się: Het eerste Capittel. Dat de eerste Mensch voor den val van natuyren al sterftelijck zy gheweest. — Na końcu winietka: głowa kobieca w otoczeniu liści palmowych. — Spisu rzeczy niema. — Data wydania nieoznaczona (około 1630).

Egz. Akad. oprawny z innymi pismami socynjan wydanymi po holendersku w latach 1623—1632. Wysły zapewne staraniem Camphuysena i Smalca.

Stosunek przekładu pierwszego i drugiego Akad.

— Quod Regni Poloniae Et Magni Ducatus Lithuaniae homines, vulgò Evangelici dicti, qui; solidae pietatis sunt studiosi, omnino deberent se illorum coetui adjungere, qui in iisdem locis falsò atq; immeritò Arriani atq; Ebionitae vocantur. Ex scriptis Fausti Socini Senensis. Heb: 6. 1. Omissio inchoationis Christi sermone, ad perfectionem feramur. Racoviae, Typis Sebastiani Sternacii, 1611. w 8ce, k. t., str. 78.

Na końcu: Anno 1599. mense Julio. In Agro Luclaviciano Abrahami Blonscii.

Rozpoczyna Praefatio, w której wyjaśnienia cel tej rozprawy. — O powstaniu jej pisze także w liście do Ostoroda z roku 1599. (Epist. str. 454).

Rzecz składa się z 5 rozdziałów, tworzących polemikę z Ewangelikami. Rozumie przez to Socyn także Kalwinów (Helvetica confessio).

Jest to podobne pismo, co „Okazanie“ oraz co „De officio hominis Christiani“ wydane w r. 1610 (obacz). Porównaj także „Het ampt“ (1638).

Zwalczał ten traktat ze strony protestanckiej Balt. Meisner (Brevis consideratio 1619). Przedruk w Opera I.

Jocher 9842. — Bock II 778. — Fock Der Socinianismus 1847 str. 168.

Bibl. bodlej. — Czartor. — Dzików — Jagiell. — Warsz. uniw.

— Quanam sit ea in Christum qua justificamur, ex Disputatione Prosperi Desidaei habita cum quodam viro docto, in qua quaeritur, quomodo quae ratione Jesus Christus noster Servator sit. Anno Domini M.D.XCII (1592). w 8ce, ark. Eij.

Jest to ekscerpt z dzieła Socyna pt.: De Jesu Christo Servatore (1594), ogłoszonego dopiero w dwa lata później. — Z tym ekscerptem polemizował Niemojewski J. (ob.), a Niemojewskiemu odpowiadał znowu Socyn.

O tem to piśmku pisał Socyn w piśmie do Balcerowicza pod 19 grudnia 1592 (Epistolae): „Mitto ad te 4 exemplaria cujusdam scripti excerpti ex libro ac disputatione mea de Christo Servatore, quod amicus meus me in scio excudere curavit procul hinc quodam in loco ubi id palam facere non licebat“. Druk zapewne w Polsce? Nie mam egzemplarza pod ręką (katalogi polskich bibl. nie notują tego pod Socynem — należałoby szukać w bibl. zagr.). — Nie mogę przeto wyjaśnić, jaki stosunek zachodzi między tym ekscerptem a 1) dziełkiem Socyna o podobnej treści, wydanem w r. 1591 pt. Justificationis nostrae synopsis (pod pseud. Gracjana Turpiona) — obacz wyżej str. 390 — oraz 2) zbiorkiem pt. Tractatus de justificatione (1611).

— Refvtacya xiążek, ktore X. Iakvb Wiek Jezuitá wydał, roku Pańskiego, 1590, O Bostwie syná Bożego, y ducha ś. W ktorey zarazem sie zbiia to wszystko, co Robertvs Bellarminvs, także Jezuitá, Tomo primo swoich Dysputáci y teyże rzeczy nápisal. Przed rokiem nápisáná, á teraz dopiero wydána, dla tych ludzi, ktorzy w Polskim Krolestwie, y w wielkim Xiestwie Litewskim twierdzą y wyznawáią, że nikt inszy, iedno óciec Pana naszego Jezusa Christusá, iest onym iedynym Bogiem Israélskim, á on człowiek Jezus Názaráński, ktory sie z panny národził, á nie żaden inszy oprócz niego, ábo przed nim, iest iednorodzonym synem Bożym. Ephes. 4. v 6. Jeden Bog, y Óciec wszystkich. 1. Ian. 4. v 3. z Greckiego. Každy duch, ktory nie wyznawa Jezusá Christusa, co w óciele przyszedł, z Bogá nie iest. Roku od národzenia syná Bożego M.D.X.CIII (1593). (Na końcu:) Drukował Sobestyan Sternácki. w 4ce, k. t., str. 363 i 1 czysta.

Rozpoczyna: Autor... do czytelników. Tu pisze, iż bracia zgotowali odpowiedź na Edropiusza (sic) Sadeciusa i tam zbili dużo takich samych twierdzeń Wujka. Mimo to synod „prawie mu rozkazał“, aby i on wydał odpowiedź. Tłumaczy, dlaczego nie położył tu swego imienia (imię nie pomaga lecz przeszkadza czytelnikowi w bezstronnej ocenie). Dziwi się, dlaczego katolicy tak najeżdżają na pisma bezimienne. Naśladował odpowiednio porządek Wujka, uwzględniał też argumenty Bellarmina. Datuje 6 września 1592. — Por. przedmowę w tekście łacińskim.

Na str. 5—25 odpowiada na przedmowę X. Wujka, potem przechodzi rozdziałami dzieło, polemizuje i odpiiera zarzut za zarzutem. Odpowiedź na Część I Wujka idzie do str. 107. — Na Część II do str. 146. — Na Część III do str. 263. — Na Część IV do str. 297. — Na Część V do str. 329. — Na Część VI do str. 342. — Na Część VII do str. 345. — Na Część VIII do str. 350. — Na Część IX str. 351—2. — Ostatni rozdział (str. 353—363) jest odpowiedzią na 15 i 16 rozdział Wujka.

Na str. 28 i nast. mówi o Serwecie i o poprzednikach swoich. Na str. 31 o Dawidowiczu i Paleologu. Na str. 36 broni swoich pism. Cała polemika obraca się około interpretowania różnych miejsc z pisma św.

Autorem jest Socyn, który napisał to dzieło po łacinie (ob. tekst łac. zaraz niżej). Nazwisko tłumacza nie jest stwierdzone; może był nim Satorjusz młodzy, jak twierdzi Sandius (str. 73). Ale nie jest wykluczony i Smalcus (tak twierdzi Maciejowski III 262). — Osiński Skarga 81. — Jocher 3504. — Wierzb. III 2925. Odpowiedział na to Śmiglecki M., o czem obacz wyżej str. 304.

Na egz. Bibl. kórń. zanotowano: Monasterii Obrensis, oras: Liber prohibitus 1mas classis.

Czartor. — Kórnik — Pozn. T. P. N. (def.).

— Refvtatio Libelli, quem Iac. Vviekvs Iesuita anno 1590 Polonicè edidit, De Diuinitate Filii Dei, & Spiritus sancti. Vbi eadem operá refellit quidquid Rob. Bellarminvs itidem Iesuita, Disputationum suarum Tomo primo, secundae Controversiae generalis libro primo, de eadem re scripsit. Ante biennium pro iis conscripta, qui in Regno Poloniae, & Magno Ducatu Lithuaniae, patrem tatum Domini nostri Iesu Christi, illum vnum Deum Israelis esse affirmant, hominem autem illum Iesum Nazarenum, qui ex virgine natus

est, nec alium praeter aut ante ipsum, Dei filium vnigenitum & agnoscunt, & confitentur. Anno quidem superiore Polonicè, nunc verò etiam Latine edita, & ab ipso auctore recognita. Ephes. 4. v. 6. Vnus Deus & pater omnium I. Ioh. 4. v. 3. ex graeco: Omnis spiritus, qui non confitetur Iesum Christum, qui in carne venit, ex Deo non est. Anno M.D.XCIV (1594). w 8ce, str. 501 i str. 11 nlb.

Wspomina w przedmowie o odpowiedzi Sa-deciusowi na jego Apologję (ob.). Tłumaczy dlaczego tak późno występuje z odpowiedzią Wujkowi a raczej Bellarminowi, za którym Wujek poszedł. Mówi, że wzwiał go do tego Synod „ne Wuiokus diutius gloriari posset“.

Rzecz podzielona jest na 10 rozdziałów. Ob. streszczenie przy opisie tekstu polskiego. Po str. 501 na 3 stronach Errata, poczem na końcowych 4 kartach odpowiedź na dzieło Śmigleckiego De divinitate, datow. 17 marca 1593. Odpowiedź ta nosi tytuł: Ad lectorem. (Tego w polskiej edycji niema). Tu mówi, iż Śmiglecki wydał tymczasem pismo De divinitate, pełne błędów i kalumni. Musi mu więc odpowiedzieć. Przytacza polskie zwroty i polemizuje z ich wykładem.

O edycji łąc. wspomina często w swoich Epiatolae (np. w liście do Morsztyna, Wójdowskiego, Balcerowicza, Arciszewskiego). W r. 1624 wyszedł przedruk pt. Responsio. Odpowiadali na to dzieło: Śmiglecki M.: Liber de aeterna filii deitate, 1595. — Tarnowski Paweł, prof. w Rostocku: De SS. Trinitate. 1625. — Junius Jan: Examen responsionis. 1628.

Egz. Kórnicki ofiarowany: Stan. Bornbachio civi gedanensi.

Przedruk w Opera II.

Bock II 835 utrzymuje, że musiały być wydania z r. 1597, 1611 i 1614, ale ich nie opisuje. Zapewne przeto wiadomość mylna. — Wierzbow. II 1795. — Jocher 3505 a.

Akad. — Czartor. — Czetw. — Kórnik — Ossol. — Warsz. uniwers. — Zamoj.

— Fausti Socini Senensis Responsio Ad libellum Jacobi Wuieki Jesuitae Polonicè editum De Divinitate Filii Dei, & Spiritus sancti. Vbi eadem operà refellitur quicquid Rob: Bellarminus itidem Iesuita, Disputationum suarum Tomo primo secundae Controversiae generalis libro primo, de eadem rescripsit. Antehac supresso auctoris nomine publicata, & nunc denuo in lucem

edita. Ephes: 4. 6. Vnus Deus & Pater omnium. I. Ioh: 4. 3. ex Graeco: Omnis Spiritus, qui non confitetur Iesum Christum, qui in carne venit, ex Deo non est. Typis Sternacianis Anno M.DC.XXIV (1624). w 8ce, str. lb. 467 i 21 nlb.

Rozpoczyna na str. 3: Auctor Responsionis... ad lectores, dat. 6 die Septemb. anno 1592. (To samo co w tekście polskim powyżej opisanym pt. Refutacya). Poczem do str. 467 idzie tekst, a na kartach nieliczbowanych dodano: 1) Ad lectorem. — 2) Elenchus locorum S. Scrip. (2 k.). — 3) Index rerum i errata (6 k.).

Jocher 3505 b. — Bock II 834.

Bibl. bodlej. — Branic. — Czartor. — Jag.

— Responsio Fratrum qui in Polonia et Lithuania de Uno Deo Patre, Unoque Dei Filio consentiunt, quos Volanus Samosatenianos vel Ebionitas appellat, de J. C. natura peccatorumque per ipsos expiatione. (B. m. i. r.) (1583?). w 4ce.

Z dedykacją J. Blandracie?

Jest to odpowiedź na pracę Wolana, znaną Socynowi jeszcze z rękopisu, pt.: Paraenesis ad omnes in regno Poloniae... Spirae, 1581 (albo 1582).

Na odpowiedź Socyna replikował Wolan dziełem: Ad nova Ebionitarum contra Paraenesin objecta (dedyk. Ostrorogowi). Socyn nie pozostał dłużnym odpowiedzi Wolanowi i wygotował pismo, o którym obacz wyżej pod: De Jesu Christi filii Dei natura. Wydał je w r. 1588 łącznie z pierwszą swą odpowiedzią.

Hoornbeek Soc. confutatns str. 57. — Placius Theatr. pseudonym. str. 516. — Bock II str. 826. — Baliński w Bibl. warsz. 1841 marzec. — Jocher 3379.

— Toż:... (po holend.) 1664.

Sandius str. 70.

— De S. Scripturae auctoritate.

Opusculum temporibus his nostris vtilissimum. Quemadmodum intelligi potest ex praecipuis capitibus rerum, quae in ipso continentur. Ea autem notata sequenti inuenies pagella. Per R. P. Dominicum Lopez Societatis Jesu. Hispali apud Lazarum Ferrerium 1588. Cum privilegio Superiorum. w 12ce, str. 6 (przedm.) i 80.

— Toż:... 1589. w 12ce.

Treść obacz przy opisie wydania rakowsk. (niżej). — Dzieło to — wedle Sandiusa str. 66 — napisane było najpierw po włosku. Miejsce druku zmniejszone. Druk zapewne w Amsterdamie. — Tak samo nazwisko

rzekomego Jeznity Lopeza. — Z książki tej korzystał wiele Hugo Grotius.

Przedruk w Opera 1656 I 265 (ale bez przedmowy Lopeza). Bock II 745.

— De sacrae Scripturae Auctoritate Libellus Fausti Socini Senensis. Cui addita est Summa Religionis Christianae, ejusdem Socini. Vtrumque ex Italico in Latinum conversum. Racoviae, Typis Sebastiani Sternacii. 1611. w 8ce, str. 87.

Na odwołanie tyt. podana treść dzieła, ujęta w sześć punktów. — Rozpoczyna przedmowa: Lectori benevolo, w której wydawca donosi, iż autor napisał tę książkę przed 40 laty (1571?), a wydano ją przed 23 laty (1588) pod imieniem Lopeza. Lecz wydawca dodał do niej przedmowę wprost przeciwną temu, co pisał w książce autor. Dlatego wydaje się ją powtórnie. Dat. w Rakowie Cal. Ap. 1611.

Rzecz podzielona na 6 rozdziałów. Przekonuje tych co wierzą i tych co nie wierzą o prawdziwości wiary i powadze pisma. Niema twierdzenia słusznego, jeśli się go nie da udowodnić z pisma św. (r. III). W ostatnim rozdziale confirmantur quae supra dicta sunt auctoritate Dantis Aligeri (ta duża cytata z Com. Div. po włosku i po łacinie). Na str. 84: Summa Religionis Christianae Ex Italico in Latinum conversa (zajmuje 3 strony).

Jocher 2228 (t. II str. 4).

Czartor. — Jagiell.

— Toż:... in latinum conversum. Excudit Theopil Caesar anno 1611. w 12ce, str. 27 (przedm.) i str. 127.

Wydał Vorstius. Na końcu dodane jego noty.

— Toż:... (po franc. pod tyt.:) Livre de l'Autorité de la S. Ecriture traduit par Nicolas Bernaud, Gentilhomme Daupinois. Avec l'Avertissement des Mess. les Theologiens de Basle. sur quelques Endroits du dit Escript. 1592. w 8ce.

Bock II 748 i I 579?

— Toż:... (po holend. pod tyt.:) Tractaet Van de Auctoriteyt der H. Schrifture. Eerst in't Italiens beschreven, door Favstus Socinus van Siëna. Naderbant in't Latijn ende Francois getranslateert. Mitsgaders Het Boeck van de Goddelijckheydt onses Heeren Iesu Christi. In't Latijn uytgegezen, door Valentinus Smalcus van Gotha, Leeraer der Gemeoynte tot Rakaw in Polen. Beyde getrouwelijck verduytscht, uytde Jongste

Latijnsche Editien Gedrukt Tot Rakav By Sebastiaē Sternatzki. (1623). w 4ce, k. 2 nlb., str. 72.

Dedykacja Zygmuntowi III podpisana przez palatijn van Podolien, datow. Rakou 20 Nov. 1608.

W egz. Akad. brak tej dedykacji. Jest zato na 1 k. „Nota eenighe grave Errata“, której to „Noty“ niema w egz. Czartor.

Datą druku jest zapewne rok 1623, gdyż wyszło równocześnie z pismem Smalciusa: Tractaet van de Goddelijckheydt, a ten druk nosi datę 1623. Oba te druki bywają też razem oprawiane (ob. wyżej str. 226). — Stąd weszła tu na początek dedykacja do Zygm. III. — Tłumacz dodał do przedkładu swoje uwagi. Druk oczywiście nie jest rakowski, ale amsterdamski.

Na karcie tytułowej egz. Czartor. u dołu napis: Praestantissimo doctissimoquo Viro Juveni Dn. Paulo Sperlingio in debita benevolentia gratiue animi testimonio donat V. (alentinus) G. (otanus); niżej: Samuel Meinisch Vrat.

Bock II 746 daje datę 1622. — Jocher 2227 podaje mylnie str. 124.

Akad. — Czartor.

— Toż:... (pod tytułem:) t'Boeck van F. Socinus van de Authoriteyt der H. Schriftuur, door Dirr Raphaells Kamp-huysen. uyt tet Latyn vertaalt en met geleerde Aanteekningen vercieret. Daarvoor gesteld is de Opraght van Iac. Sieninski van Sigismund III. Koning van Poolen. Rakau 1623. w 4ce.

Tłumaczem jest więc tu nazwany Kamp-huysen.

— Toż:... (pod tytułem:) Faustus Socinus van Siëna. Van de Geloofwaerdigheyt der H. Schriftuur. De tweede Druk: van veel groove fouten gesuyvert, en met Koenraad Vorstius verantwoordelijke Voor-reden, als mede met een wijdloopig Register verrijkt. Mitsgaders Faustus Socinus van Siëna Schriftuurlyke Lessen, in welchen de geloofwaerdigheyt der H. Schrift, en voornamelijk des Nieuwen Testaments ward bevestigd, insgelijks met een wijdloopigh Register verrijkt. Beyde door Dirk Rafelsz Kamphuyzen uyt het latijn vertaelt, en met geleerde aanteekeningen verciert. In't Jaar 1666. w 4ce, str. 62 i k. 5.

Dedykacja królowi Zygmuntowi przez Jakóba Sienieńskiego wojew. podol. 20 Nov. 1608. — Z przedmową Vorstiusa.

Obacz wyżej str. 390 pod *Lectiones Sacrae*, Bock II 747. Jagiell.

— *De statu primi hominis ante lapsum disputatio adversus Franciscum Puccium*. Racoviae 1590. w 4ce. Edycja wątpliwa. Branic. (?)

— *De Statu primi hominis ante lapsum disputatio*. Quam Faustus Socinus Senensis per scripta habuit cum Francisco Puccio Florentino, anno 1578. In qua habetur Responso, ad Defensionem Francisci Puccii suorum argumentorum, De immortalitate hominis & omnium rerum ante lapsum. (Tu winietka). 1. Cor. 15. 22. Sicut Adam omnes moriuntur, ita in Christo omnes vivificabuntur. 2. Tim. 1. 10. Christus destruxit mortem, illuminavit autem vitam & incorruptionem per Evangelium. Racoviae, Typis Sternacianis, Anno MDCX (1610). w 4ce, k. 6 nlb., str. 335 i 1 str. nlb.

Stronicowanie do str. 57 przy marginesie zewnętrznym, od str. 58 przy wewnętrznym. Praefatio ad... Mauritium Landgravium Hassiae, Comitem in Kazzenelenbogen, Dietz, Ziegenhain, Nidda etc. obejmuje 5 kart z datą: E praedio meo Czarkoviano, Kalendis Martii. Anno 1610 i podpisem: Hieronymus Moscorovius a Moscorow. — Tu wydawca zapowiada wydanie innych pism socyniańskich. Wyraża się tak, jakby to była edycja pierwsza, Wychwała Landgrafa.

Spór Socyna i Pucciusa toczy się na temat: de immortalitate rerum et hominis in prima creatione. Socyn zwalcza tą tezę.

Rozpoczyna list Pucciusa do Socyna, pisany Basileae 4 Julii 1577, w którym tenże po pozdrowieniu podaje 10 tez. — Na str. 4 odpowiedź listowna Socyna do Basileae 11 Junii 1577. — Na str. 23 Defensio Puccii, dat. Cal. Quint. 1577. — Na str. 47 Refutatio Socyna. Jest to obszerny traktat, idący do końca dzieła, a datowany Tiguri 27 Januar. 1578.

Ale na tem się ich polemika nie zakończyła. Puccius (Poggi) przybył niebawem za Socynem do Polski. Socyn wspomina o nim w listach do Dudyca (ob. wyżej) a także w liście do Radekego (Epist. str. 103). Wedle informacji podanych tam odbyła się w Polsce dysputa między Socynem a Pucciusem (Poggi). Puccius brał także udział w synodzie Chmieleńskim w r. 1584. Potem przez Szym. Ronemberga przesłał Socynistom swoje tezy. Socynowi doreczył pismo (po włosku): De bibliis oculis. W r. 1585 opuścił Polskę w towarzystwie

dwóch Anglików (przesłanych przez J. Łaskiego), z których jeden zajmował się magją. Udał się z nimi do Pragi i tu powrócił do katolicyzmu. Tu też miał umrzeć.

Główne dzieło Pucciusa ma tytuł: *Assertio catholica de Christi efficacitate* (1592), a więc nie odnosi się do kwestji poruszonych między nim a Socynem.

Z dziełkiem Socyna polemizował później Derschow (De immortalitate primi hominis ante lapsum... Regiomonti 1620).

Przedruk w Opera II. Jocher 3751. — Bock II 815—825. Akad. — Czetwert. — Dzików — Ossol. — Uniw. lwows.

— *Summa Religionis Christianae* (1654)... ob. *Tractatus...* oraz: *De Sacrae Scripturae* (1611).

Bursche w Reform. w Polsce 1928 nr. 20 str. 147—148.

Przedruk w Opera II. Bock II 736 i 777, 782.

— Toż... (po holend., pod tyt.) *t'Kort begryp...* ob. wyżej: *Defensio disput. de loco*.

— *Theses de Christo...* ob. *Argumenti* (1611)... oraz: *Tractatus* (1611).

— *Tractatus van de Auctoriteyt* (1623)... ob. wyżej: *De S. Scripturae*.

— *Tractatus De Deo, Christo, Et Spiritu Sancto, Fausti Socini Senensis*. Racoviae, Typis Sebastiani Sternacii, 1611. w 8ce, str. 23.

Na odwołanie tyt.: *Aliquid ad Lectorem*. Zawiera dwa pisemka: 1) *Argumenti pro trino et uno Deo omnium potissimi, aut certe usitatissimi, Examinatio* (do str. 18). — 2) *Theses de Christo a vera divinitate excludendo*. Tu zestawia 7 tez i na każdą daje osobną odpowiedź.

Należy odróżnić to wydanie (o 23 stronach) od następnego z tymże tytułem i z tą datą, które jest pomnożone przydatkiem i liczy str. 133.

Obacz pod: *Argumenti...* oraz *Examinatio*. Czartor.

— *Tractatus de Deo, Christo Et Spiritu Sancto*. Racoviae typis Sebastiani Sternacii 1611. w 8ce, str. 133.

Tu umieszczono:

1) *Tractatus de Deo Christo et Spiritu Sancto Fausti Socini Senensis* str. 1—23.

2) *Assertiones Theologicae de trino et uno Deo adversus novos Samosatenicos ex praelectionibus collegii posnaniensis excerptae*. Una cum animadversionibus Fausti Socini. Quae plenae responsionis loco esse possunt. Editio secunda. Racoviae typis

Sebastiani Sternacii 1611. w 8ce, od str. 24—133.

Przedruk w Opera 1656 II.

Bock II 797 i 831.

Czart. — Jag. — Ossol. — Warsz. uniw.

— *Tractatus de Ecclesia Fausti Socini Senensis*. Racoviae, Typis Sebastiani Sternacii, 1611. w 8ce, str. 112.

Jest to zbiór kilku traktatów, a mianowicie:

1) *Pontificios sua dogmata et ritus Ecclesiae auctoritate minime tutari posse, et Quaestionem de Ecclesia, quatenus sive apud quos sit, non esse necessariam*; 2) *Od str. 13: Evangelicis (ut vocant) Verbi Dei Ministris, ministerii controversiam, iure moveri non posse Brevis Demonstratio* (ob. wyżej); 3) *Od str. 19: Scrupuli ab excellenti viro propositi...* oraz *Socini responsio*; 4) *str. 57: Explicatio verborum tu es Petrus*; 5) *De ecclesia excerpta*; 6) *Adversus eos qui... rerum cognitionem... non inquirant...*

O polemica, jaką wywołał I i II z tych traktatów obacz wyżej pod „*Pontificios*”. Przedruk w Opera 1656 I, przyczem dołączono kilka ekscerptów z listów Socyna. Jocher 3842. — Bock II 748. — Wisłocki w Rocz. Krzyżanowskiego na 1870 r. str. 203.

Akad. — Bibl. bodlej. — Czart. — Dzików — Jagiell. — Ossol.

— Toż... (po holend. pod tyt.) *Van de Kercke off Ghemeynte, verscheyden Tractaten*. (B. m., ale Amsterdam J. Az. Colom.). 1639. w 4ce.

— *Tractatus De Iustificacione, Fausti Socini Senensis*. Racoviae, Typis Sebastiani Sternacii, 1611. w 8ce, str. 143.

Na odwr. k. tyt.: *In hoc opusculo continentur ista. I. Iustificacionis nostrae per Christum synopses duae. II. Theses de Iustificacione. III. Notae in Dialogum N; N: de Iustificacione. IV. Fragmenta quaedam de eadem Iustificacione. V. De Fide & operibus, &c. VI. Theses de causa & fundamento fidei iustificantis in ipso homine, &c.*

Ob. wyżej pt. *Iustificacionis* (1591), który to traktacik tworzy pierwszą część tego zbioru. Poza tem jest tu dodanych pięć innych drobnych rozprawek na ten sam temat usprawiedliwienia.

Z doktryną Socyna tu wyrażoną polemizował Grawer: *De novo et horrendo errore Jenae* 1609 i 1613 — oraz *Winter Refutatio sententias Socini* 1616.

Przedruk w Opera I. Bock II 769.

Bibl. bodlej. — Czartor. — Jagiell. — Warsz. uniw.

— *Tractatus De Iustificacione, Fausti Socini Senensis*. (Tu winieta). Racoviae, Typis Sebastiani Sternacii, Anno 1616. w 4ce, str. 64.

Na odwołanie tytułu spis rzeczy: *In hoc opusculo continentur ista...*

Jocher 3803. Czartor. — Warsz. uniw.

— *Fausti, & Laelii Socini, Item Ernesti Sonneri Tractatus aliquot Theologici, nunquam antehac in lucem editi. Quorum Catalogum sequens pagina indicabit*. Eleuteropoli, Typis Godfridi Philadelphi, Anno 1654. w 12ce, kart 2 nlb., str. 100.

Na drugiej k. nlb. spis rzeczy. Książeczka obejmuje: 1) *Fausti Socini brevis Discursus, de Causa ob quam creditur aut non creditur Evangelio Jesu Christi; et de eo, quod qui credit, praemio, qui non credit, poena a Deo afficiatur*. — 2) *Ejusdem Summa Religionis Christianae*. — 3) *Laelii Socini de Sacramentis Dissertatio, ad Tigurinos et Geneveses*. — 4) *Ernesti Sonneri Demonstratio Theologica, et Philosophica, quod aeterna impiorum supplicia non arguant Dei Justitiam, sed injustitiam*. — 5) *An Doctrina Trinitatis sit Mysterium?* — Na ostatniej (100) stronie cytat z postylli Lutra.

W rzeczywistości treść jest nieco inna, jak na karcie początkowej wymieniono. Po *Brevis Discursus Fausta* idzie od str. 30—35: *Descriptum ex D. Curcalaei excerptis, quae et ipso Laelii Socini autographo haec descripsit. De Resurrectione ejusdem Auctoris*. Są to więc króciutkie wyciągi z pism Leliusza, poczem notatka *Fausta* o Laeliuszu. — Od str. 36—69: *Demonstratio Sonneri*. — Od str. 71—99: *An doctrina Trinitatis sit mysterium* (utwór, z datą MDCV. Rozpoczyna go dedykacja Martino Pisecio a Martowie Philos. et Medic. Doctori Nobili Silesio fratri suo S., podpisana T:(omasz) Pis:(eck) i. Tu pisze, że papież jest Antychrystem i broni się przed zarzutem herezji. Jest to trzecia edycja utworu Piseckiego, o czem obacz tom XXIV, 318.

Na oprawie egz. Warsz. dopisek z XVIII w., zestawiający dawniejszych bibliografów, którzy o tej książce wspominają. Wreszcie wniosek: *libellus inter rariores rarissimus*. Bock II 647 opisuje egzemplarz będący niegdyś własnością J. Creliusza (z jego dopiskami). — Fock *Der Socinianismus* 1847 str. 236. Warsz. uniw.

— *De Vnigeniti Filii Dei Existencia, Inter Erasmy Iohannis, et Faustum Socinum Disputatio, A Socino iam ante decennium ex ipsius Erasmi scripto*

et sua ad illud responsione composita et conscripta: Nunc tamen primum typis excusa. Gal. 4. v. 8. Vbi venit plenitudo temporis, misit Deus filium suum factum ex muliere, factum sub Lege. Anno cId.Ia.XCV (1595). mense Iunio. w 8ce, k. 8 nlb., str. 191.

Dedykacja autora Hieronimowi Moskorzewskiemu z 16 czerwca 1595 obejmuje 7 kart. Wapomina w niej pobyt Erazma w Krakowie przed laty jedenastu. Dysputa odbyła się 30 Nov. 1584, jak wskazuje data na str. 187. Erazm Johannis przybył wówczas do Krakowa po raz pierwszy. Obecnie bawi Claudiopoli. Spisał dysputę Erazm, poprawił Socyn i skrypt przez Dudycza przesłał przeciwnikowi.

Dysputa podzielona jest na 5 części a kończy się na str. 187. Od str. 188—191: odpowiedź Socyna na pytania Erazma de personalitate et relatione inter Christum et Spiritum Sanctum.

Przedruk w Opera II.

Jocher 3507. — Bock I 126 i II 831. — Wierzbowski I 625.

Bran. — Czartor. — Ossol. — Pawlik. — Warsz. uniw.

— De Vnigeniti Filii Dei Existentia, Inter Erasmum Iohannis, et Faustum Socinum Disputatio, nunc secundò edita. Gal: 4. v. 8. Vbi venit plenitudo temporis, misit Deus Filium suum factum ex muliere, factum sub Lege. Racoviae, Typis Sebastiani Sternacii, 1626. w 8ce, k. nlb. 8, str. lb. 191 oraz k. 2 (Index i Errata).

Dedykacja ta sama, co w poprzednim wydaniu.

Akad. — Bibl. bodlej. — Jagiell. — Warsz. uniw.

— Van de Water-doop (1632)... ob. wyżej: De baptismo.

— Verklaaringe (1664)... ob. Explicatio.

— Wykład ná Pirwszą Kápitulę Janá Świętego Ewángeliey, wedle pismá Świętego Nowego Testhámentu. A przy tym przydan iest ná końcu drugi wykład Rzymskiego Zboru, który wczynili Philozophowie Szkolni, Z wielkim záwiklánim, prostoty Ewángeliey Świętey, Abyś dwie rzeczy przeciwné wedle siebie położone wważając mogli rozsądzić, á lepszą obráć. Matth. xi. Versu xij. xij Zakon y Prorocy, trwáli aż do Janá Krzóićielá. Matthei iij, Versu

xvij... Lucae xvi. Ver. xvi. A od tego czásu iuz Poczęto opowiedáć Krolestwo Boże. Ioan. v. Versu xliij. Jamci przyszedł imieniem Oycá mego, á nieprzytymniećie mié; Przycdzień my imieniem swym, A przymiećie go (1568?). w 4ce, k. 7 nlb., listów (tj. stron) LXIII.

Rozpoczyna na odwr. tyt.: Do Pobożnego a Bogobojnego Czytelnika. Mówi, że prosili go jego przyjaciele, aby o Bogu i jego pomazańcu napisał. Zgodził się na to widząc, jak zwolennicy rzymskiej wiary, która jest przeciwnikiem Chrystusowej, Królestwo psują i targają. Jego sposób wierzenia odejmuje Żydom i Tatarom powód do obrażenia i podaje drogę ku wyrozumieniu. Bierze za przedmiot początek ewang. św. Jana, bo na nim najłatwiej okazać, w czem tkwi błąd wiary rzymskiej. Niektórych rzeczy ledwo dotknął, subtylnością gadania wzgardził.

Karta siódma widocznie później dodrukowana (i stąd niesygnowana) podaje krótką przedmowę: Ku czytelnikowi (w której nazywa swą pracę „krótką a skwapliwą“ i przełożoną z tekstu łacińskiego). Na odwrocie: Niektóre omylności.

Od k. B₃ (list 1) idzie rzecz właściwa pt. Na początku było słowo: Abo była mowa. — Na k. D: A Mowa abo Słowo było u Boga. — I tak dalej komentuje wyraz za wyrazem, zwrot za zwrotem, aż do słów: Który był pełen łaski i prawdy.

Na liście LXI—LXIII: Rzymskiego Kościoła y drugich jemu w tym wyrozumieniu równych: przeciwny wykład... Tu streszcza stanowisko teologów katolickich.

Tłumaczył a raczej przerabiał tekst łac. na polskie Grzegorz Paweł. Jest to bowiem przeróbka, jak już wyżej, na str. 385 zaznaczyłem.

Górski Grz. Paweł (1929) str. 248—255 podaje obszernie streszczenie tego pisma oraz omawia stosunek jego do tekstu łac. z r. 1618. Tą samą kwestją zajmuje się w „Reformacji w Polsce“ (1926) IV. 23.

Z bronionem przez niego zapatrywaniem iż Grz. Paweł tłumaczył pracę Fausta Socyna, nie godzi się Wajsblum w „Reformacji w Polsce“ 1928 str. 141. Autorstwo tej redakcyj łac. którą miał przed sobą Paweł (a więc i tej, którą ogłosił Blandrata) przypisuje Wajsblum Leluszowi Socynowi († 1562). Wedle Wajsbluma Faust dostawszy ten traktat do rąk ogłosił go drukiem bezimiennie, wyglądziwszy stylistycznie (stąd jest współautorem), a drugi raz ją przeredagował po r. 1574. Tekst ogłoszony przez Juniusa poczytuje Wajsblum bądź za pierwszy rzut Lelusza bądź za jakąś niedołężną przeróbkę. Jest to jednak niesłuszne, gdyż Faust Socyn

w listach do Dudycza i Morsztyna (1595) uznaje tekst Grz. Pawła za swój własny (ob. Epistolae).

Odpowiedź ze strony luterskiej ob. w t. XIII, 331 (Brentius i Agrippa 1588).

Sandius str. 44—66. — Jocher 2504 i 3344 oraz Tom II str. 259 i 538. — Bandtkie Hist. druk. II 108. — Maciej. III 184. — Brückner Różnowiercy str. 151 i 257.

Czartor.

(Socinus Faustus). Anti-Socinus; hoc est solida confutatio errorum quos olim Ariani, Ebionitae, Samosateniani, Pelagiani et Tritheitae horribili audacia propugnarunt, et nuper Seruetus, Ochynus, Blandrata, Franciscus Davidis, Socinus, Christophorus Ostorodus, alique ab Inferis revocarunt; cum assertione deitatis Jesu Christi et Spiritus Sancti, et imputationis meriti Christi pro nostris peccatis, etc. cum innumeris aliis; omnia ex Doctorum aevi nostri Theologorum scriptis nunc primum eruta et edita. Francofurti, Biermannus. 1612. w 8ce.

Umieszczone później w Jana Makowskiego: Maccovius redivivus 1654.

Jest to co innego, jak dziełko Casmana: Anti Socinus (również z r. 1612), o którym obacz pod Casmanus Otto.

Jocher 3387.

— Animadversiones ejusdam N. N. in loca quaedam F. Socini... ob. Socini Opera (I. 801—814).

Wedle Bocka II. 796 autorem może być Crusius.

— Dissertatio de Socino... ob. Ashwell G. (1680).

— Dissertatio de vita... ob. Pisarski Alb. (1788).

— Vita (1634, 1636)... ob. Przypkowski S. (t. XXV, 381).

— Leben und Wandel (1637)... ob. Przypkowski S. (l. c.).

— Memoirs of the Life, Character, Sentiments and Writings of Faustus Socinus (London 1777)... ob. Toulmin Josua.

— ob. Adelt (Hist. de Arian.) — Arnold (Ketzer Hist.) — Bibliotheca Fratrum Pol. (1656—6) — Birkowski F. (De Turpitudine 1622, str. 445—460) — Blandrata — Bock (ob. niżej str. 394) — Cichovius (1659) — Coelius Curio (1554) — Crellius — Crenius

(Animadv. IV) — Czechowicz (Paedobaptistae 1575) — Dudycz A. (1613) — Grotius Hug. (1617) — Hoornbeek — Hurter M. (1701) — Jameson (Roma) — Junius J. (1628) — Kesler And. (1621) — Komeniusz (1660) — Lauterbach (Ariano Socin.) — Moskorzewski H. — Neomarius (1613) — Okazanie (1600) — Ostrowski Stan. (1594) — Pisarski Alb. (Dissertatio de vita 1788) — Pisarski Jerzy (1796) — Pisecki Th. (Responsio 1619) — Prolaus (Mahometologia 1625) — Przypkowski S. (Vita) — Radecke (Epistola 1699) — Radziwiński (Pogrom Lewart. 1592, tu opis Socyna) — Rambach J. (Einleitung in die Rel. Streit. 1745) — Rościszewski W. — Salinarius (1615) — Sandius (Bibl. Antitr. i inne pisma) — Schlichting J. — Smalcicus Wal. — Schwarz Fryd. (Dissertatio de celeri propagatione religionis soc. 1784) — Smiglecki M. (1596) — Statorius — Talyai — Węgierski (Slavonia) — Węgierski And. (Libri de Deo 1566) — Volkel (De vera relig. 1645) — Vorstius (Harm. 1613) — Voss (1618) — Zarnowca (z) Grzeg. (1598) — Zeltner (Hist. 1729).

Socyn pisywał dużo listów. Smalcicus po jego śmierci zgromadził ich przeszło 200, potem przeszły one do rąk M. Ruara. Część ich ogłoszono drukiem w r. 1618 i 1635 (ob. wyżej). — Inne ogłosił dopiero Sandius oraz Bibl. Fr. Polon. I. 510—534. Jeden wydrukował Bock I. 703 (do Moskorzewskiego z r. 1603). — Ob. także Bock II. 750. — List do Jana Krzesza z r. 1599 ogłosił Crenius w Animadv. Philologicae, część VII str. 217. — Jeden z jego listów do Moskorzews. z r. 1603 ob. Altpreuss. Monatschrift 1886. — Listy Socyna do Wojdowskiego (z r. 1593), do Squarcialupiego (1581) i Radeckiego (1602) obacz w Sprawozd. z posz. na Węgrzech 1919.

Obfity zbiór jego prac (25) jest w Kórn. bibliotece oraz w bibl. w Koloszwarcu (o czem Spraw. z posz. na Weg. 1919). Traktat polemiczny Hier. Balińskiego przeciw Socynowi (nie drukowany) pt. „Symfonia albo wjednobrzęk nauki nowokrześkiej“ (ob. Korzen. w Arch. XI nr. 395) — opisanje Bodniak w Reform. w Polsce 1928 nr. 20 str. 108.

Względnie najlepszą monografią jest praca Bocka w dziele Historia Antitrin. (1784) tom II, dzisiaj oczywiście zupełnie nie wystarczająca. Może opracowana przeze-

mie wyczerpująca bibliografia pism Socyna zachęci kogoś do podjęcia monografii o Socynie, będącym centralną postacią naszego ruchu antytrynitarskiego. Freitag *Analecta* str. 121 i 877. — Wielowski *Diarium* — Beiträge II 89 (Lebensumstände) — Siarczyński *Obraz* II 211. — Działuszycki *Piotr Skarga* I 406, II 324. — *Wieżn.* IX 57—62. — Baliński *Pisma hist.* III 47. — Burmeister *Comment. de Soc. dogmate* 1830. — Ka. Bukowski *Hist. reform.* — Frechsel *Die protest. Antitritin.* (2 tomy) 1844. — Lubowicz *Naczało* 1890; *Istoria Reform.* 1883. — Morawski *Arjanie.* — Wallace *Antitritin. Biography* 1850. — Sygański *Z życia szlachty* 1910 str. 129. — Wotschke *Gesch. der Reform.* 1911. — Tenże: *Der Briefwechsel* 1908. — Grabowski *Lit. Arj.* 1908 (passim). — Chmaj i Kot w *Reform. w Polsce* IV 78 i 120 (O polemice Grocjusza). — Tenże: *Sam. Przypk.* 1927. — Chmaj w *Rozpr. Akad. filolog.* 1921 t. XXXVII. — Płokarz w *Reform. w Polsce* II 99. — Budka w *Reform. w Polsce* 1928 nr. 20 str. 120 (O pobycie w Krakowie) i 1925 str. 292. — Wilbur *Our Unit. Heritage.* Boston 1925. — Berlin F. *Socin* (po ros.) 1887. — *Encykl. Org.* XXV. — *Encykl. kośc.* — Korbut *Liter. I.* — Finkel *Bibl. hist.* III str. 1860.

SOCINUS (Sozzini) Lelius († 1562).

Confessio de Deo (1555)... ob. Hottinger (*Hist. eccl.* tom IX).

— *Dissertatio de Sacramentis ad Tigrinos et Genevensis scripta.* 1560.

Obacz wyżej na str. 398 przy dziele: *Fausti et Laelii Soc...* *Tractatus theologici* (1654).

— *Dissertatio de resur. corporum.*

Obacz w temże dziele.

— *Paraphrasis in initium Evang. S. Joannis.*

Porównaj Blandrata w „*Brevis enarratio disp. Albanae*“ (1568), gdzie pracę Laeliusa w ciągu dysputy streszczono. Wspomina też o tej pracy Simler *De aeterno Dei filio* (1568) cz. IV.

Zdaje się że ta praca Laeliusa zaginęła, a tylko korzystał z niej Faustus w swoim komentarzu do początku ewangelji św. Jana. — Ob. wyżej str. 385 pod Socyn Faustus (*Explicatio*).

Sandius str. 44. — Bock II 649.

— *Praecipuarum enumeratio causarum cur Christiani... in Trinitatis retinendo dogmate sunt constantissimi...* obacz: Junius Franc. (*Defensio catholicae doctrinae* 1590).

Ob. tom XVII str. 669.

Sandius l. c. sądzi, że to praca Laeliusa a nie Fausta Socyna, Ale bywa też przypisywane Chr. Franckenowi.

— *Theses de Deo Trino et Uno...* ob. Paruta Mik.

Bock I str. 588 i II 658.

— *Voces ambiguae in S. Scriptura...* ob. Blandrata (*Ministorum Transylvaniae* 1562).

Tłumacz Grzegorz Paweł?

Bock I str. 58.

— ob. Beza (*Hist. Gentilis*) — Bullinger (*Epist* z r. 1555) — Calvin *Opera* (listy z r. 1555) — Curio w t. XIII. 471 (list do Zbąskiego) — Hottinger (*Hist. eccl.* tom IX; tu jego listy) — Lubieniecki *Hist.* — Melancton Filip (w pismach jego i w listach dużo wzmianek o L. S. z czasu jego pobytu w Witteub., zwłaszcza w listach do C. S. Curiona) — Moskorzewski (*Defensio*) — Ochinus (*Dialogi*) — Socinus Faustus (*Responsio altera*, *Coll. cum Erasmo Joan.* 1626).

Pisma jego rozszerzał w Polsce Stan. Koszka (ob.).

O jego pobycie w Polsce ob. *Archiv f. Ref. G.* 1926 (list do Czerwenki z r. 1559).

Miał wydać: *Contra libellum Calvin.* 1554. (W r. 1612 wyszło II wydanie. Wyszło równocześnie po łac. i po holend.). Jest to polemika ze zdaniem Kalwina, jakoby heretyków należało mieczem karać. — Bock II 636 przeczy jednak, aby Lelius Socyn był autorem. Bock rozbiiera także kwestję autentyczności innych pism jemu przypisywanych.

Miał też być wydawcą *DIALOGÓW* Ochina, co niepewne (ob. tom XXIII str. 241). O stosunku bliskim między Lael. Soc. a Ochinem obacz Bock tom II (passim, pod Ochinem).

Zaginęły liczne jego prace rękop., o których wspomina często Faustus Soc. — Obacz o nich Sandius str. 21 i Bock II 652 i n. Genealogję Socynów podał Oederus (*Catech.* 1729) i Bock II przy str. 686. Ten ostatni opisuje dzieje całej rodziny.

Socynianizm i Socynianie (Ariani, Antitritarii, Chrystjanie, Veri Christiani, Irenici, Ebionitae, Photiniani, Neophotiniani, Unitarii, Samosatensiani, Ubiquitarii, Nurkowie, Ponurzeńcy, Bracia polsey, Fratres Poloni) obacz: *Account* (1739) — Albinus P. (1576) — Alcatus J. P. (1564) — Almasius (*Disput.* 1640) — Antitritarii — *Appendix* — Arciszewski — Aretius (*Gentilis* 1567) — Argentus (*Transsylvania* 1620) — Arianie — Arminius (Gry-

naeus 1583) — Arnold Nic. (*Religio* 1654 i inne jego pisma) — Artomius (*Twardochleb?*) — Ashwell (*Dissertatio de Socino* 1680) — *Assertiones* (1581, 1583, 1611, 1618) — Bad de Felso Piotr (*Hist. unitar.* 1776) — Baier J. W. (*De monarchianis* 1695) — Baldwin Fr. (liczne pisma 1613—1655) — Baumgarten Wal. (*Antitritheia*) — Bekiesz K. (1579) — Becman (1644) — Behm (1607) — Bekesi M. (1654) — Benthem — Berevodus (1650) — Bernat Jac. (1613) — Berzevicus — Beza T. — Białobrzzeski M. (*Ortod. confessio* 1577) — *Biblia* (socyniańska) — *Bibliotheca fratrum polonorum* (1656—92) — Biesiekierski J. (1615) — Birkowski Fab. (*Orationes* 1622) — Bisterfeld (1659) — Blanck Th. (1718) — Blandrata (1567 i nast.) — Blossius (1619) — Blumius (1614) — Bock (*Historia* 1774 i inne pisma) — Bolestraszycki Sam. (Monlin 1627) — Borkowski (Rościszewski W.) — Botsacus (1633) — Bovius — Brenciusz (1588) — Brenius (*Tractatus* 1657 i inne pisma) — Brevoivius (1650) — Buccella — Brutus (Crelius 1650) — Buddeus (*De origine* 1725 i inne pisma) — Budny Sz. (O urzędzie 1583, O przedniej. artyk. 1576) — Bullinger H. — Caelius Secundus Curio (*De amplitudine* 1554) — Calorius Abr. (1648—84) — Campuysen — Carolinus Petrus (*Explicatio* 1571) — Casmanus (*Antisocinus* 1612) — Castallio (tom XIV, str. 81) — Catechesis, *Catechismus* (1574, 1605, 1608, 1659, 1739) — Cattenburgh (1728) — Celestinus (1569) — *Censura refut.* — Chelmski Remigjusz — Chemnitius (1653) — Chrzastowski And. (1618) — Ciapiński B. — Cichoeki (*Alloquia osiec.* 1615, ob. Sawicki K.) — Cichowski Mik. (1649—1659) — Cikowski Stan. — Clementinus D. (1630) — Clericus Jan (1695) — Cloppenberg (*Comp.* 1652, *Antismalcus* 1649) — Coccejus (1654, 1649—56) — *Coetus Racov.* (ob. Pauli 1573) — Comenius (ob. Komeniusz) — *Confessio* (1570) — Cordemoy (1697) — Covetus J. (1594) — Crellius Fortunat

(1590), Jan (1636), Krzysztof, Paweł, Samuel — Crusius Florjan — Cuttenus J. — Cyprianus (*Tabularium* 1743) — Czaplicowie — Czartoryski (*Disputatio* 1617) — Czechowicz M. (*Paedopabt.* 1575) — Dawid (*Psalmi* 1626) — Davidis Franc. — Deak (1635) — Debreczeni Jan i Michał (1651, 1659) — *Dissertatio* (1636) — Domaniewski J. (1589, 1623) — Dowcody (Krótkie, chrzest) — Dreier — Dreilingius (1644) — Dudycz (1592) — Duerr (1673) — Edwards (1693—1703) — Eleutherius Theof. (*Verkl.* 1627) — Engelke (1706) — Enjedin (*Explicationes*) — *Epitome Sacrae Script.* (1647) — Estenius (1665) — Esser (1739) — Eszeki (1666) — Etlinger (1705) — Eutropius (ob. Sadecius) — *Exemplum literarum Pomer.* (1681) — Fabricius — Falconius Tom. i Jan — Farnovius Stan. (O znajomości 1573 i inne pisma) — Faustus J. (1670) — Felbinger Jer. (1672) — Felgenhauer (1656) — Felwinger Jan Paweł (1637—1671) — Fende (1732) — Feuerbornius (1631) — Fewerlinus (1739) — Fickler (1620) — Filipowski Hieronim — Foerster (1606) — Francus Adam — Francken Chr. (1579—1618) — Frank Krz. (1705) — Franconius Daniel (Omina 1612) — Frantz Wolfg. (1614, 1620, 1621, 1622) — Fries (*Vindiciae*) — Frydrychowicz D. (*Sacros.* 1700) — Gabriel (Apol. 1583) — Galatowski J. (*Mądrość* 1686 i inne pisma) — Geisteranus J. — *Gentilis* (1567) — Gerhard — Gilowski P. (Odprawa 1579) — Gittich M. (1612) — Gleinig (1639) — Gliczner (*De trinitate* 1565, *Societas* 1565) — Glirius (Glivius) Maciej — Głoskowski M. — Goniażda (z) Piotr — Górski Jac. (*Praelectiones, Mercurius*) — Górski Jan — Gosławski Adam (1613) — Grabiecki (Błąd 1660) — Grawer A. (1613) — Grotius (*Defensio* 1617 i inne pisma) — Grodzicki Stan. (1589) — Gruszczyński J. (Powinności 1589) — Grzybowski J. (1619) — Gurski J. — Hacki J. (1690) — Hacksman (1645, 1664) — Halesius (1724) — Harwood (1773) — Heidanus (*De orig.*

1678) — Heidelbergenses — Heinsius Daniel (1621) — Herbest B. (Odpowiedź 1567, Epistolae 1561) — Herhusius (Propositiones 1575, Comment. 1586) — Heuman (Parerga 1712) — Heyseus Abr. (1644, 1648) — Hoornbeck (1650, 1690) — Hortius J. H. (1671) — Hoerneius (1654) — Hosius Stan. (Censura 1569 i inne pisma) — Humius Stef. (1685) — Hurter M. (1700) — Jaenichius (Stricturae 1717) — Jameson (Roma Racov. 1702) — Janidlovius Jac. 1608) — Jasz-Berenyi (Examen 1662) — Johannis Erasmus (1585) — Jonston — Judaisantes — Jungius Adr. (Epistolae Capri 1593, Rozwiązanie 1599) — Junius Franc. (Socinus Laelius i Faust 1591) — Junius Jan (Refut. praelect. Socini 1633, 1628) — Jurgiewicz A. (1592) — Kalinowski Jakób — Kalisza (z) Wojciech — Katechizm (1605) — Kazanowski Jan — Kazimierski Mikołaj — Kerekhowen Jan (1643) — Kesler An. (Modus disp. 1621) — Kettner — Kiesling (1776) — Kisvardeinus (1627) — Kiszka Jan — Klecka (z) Marcin (Proca 1607) — Kochowski (Annales 1683) — Komeniusz (Speculum 1661, De iterato 1661) — Koniecpolski Stan. — Kotowiecki (Relator cap. V) — Kozielski Jan (por. Caper) — Kromeyer (1612) — Krowicki M. — Krzyszkowski W. (Rozmowa 1564) — Krzyżanowski Hier. (1567) — Kwiatkiewicz J. (1674) — Lamy (1723) — Lardner N. (1759) — Łaski J. — Lasocki Stan. — Łaszcz (Tworzydło 1592) — Lauterbach S. (1725) — Legdaeus (1621) — Lewartowska szkoła, dysputa — Lettres (1738) — Licinius (Namysł?) — Lilia P. (1582) — Lismanin (Explicatio doct. 1565) — Liszewski And. (Łódka 1613) — Lubbert (1611) — Lubieniecki Stan. (1596) — Lubienieccy Andrzej, Krzysztof, Stanisław — Lucius L. (Synopsis 1614) — Lusławicka szkoła — Lutomirski St. — Mączyński Jan — Maimbourg (Hist. 1682, 1686) — Major J. (Disput. 1618, 1646) — Makowski Jan (liczne pisma polem.) — Maraesus Corn. (1651—62) —

Markos (1787) — Martini C. — Maschius And. (1752) — Mathiae (1619, 1620) — Maukisch (1686, 1668) — Mauritius (Exerc. 1669) — Meisner B. (1619) — Melancton (Responsio 1599) — Mesnard (Essai 1709) — Micraelius (1699) — Miedziboż (Rościszewski) — Mierzyński — Mislus (Demist. 1668) — Modrzewski Frycz And. — Mosheim — Mościcki (Epist. ad Ochinum 1573) — Morscovius (Politia, Agenda 1745) — Morsztynowie — Moskorzewski (1610, 13, 17) — Müllman (1612) — Musaeus (1701) — Naborowski (Ronenberg) — Namowa (1654) — Nawara — Neomarus (1613) — Neothebel (Raphaeli 1581) — Neubauer (1731) — Neuman (1692) — Nicolai Henr. (1648) — Nieman (1638) — Niemeier (1668) — Niemirycz Jerzy — Niemojewski J. (1566) — Novicampianus (Apologia 1559) — Nixdorf (1679) — Ochinus B. — Odpis (na pasquilluse 1619) — Oederus (1739) — Okazanie (1600) — Olearius (Synopsis 1710) — Omina (1612) — Orzechowski Paweł — Orzechowski Stan. (Chimaera) — Ostens J. (1665) — Osterode (1600, 1612, 1625) — Ostrowski (De trinitate 1591) — Otwinowski Er. (1679) — Outramus (1688) — Owen (Vindiciae 1655, 58) — Pac Mikołaj (1566) — Paedobaptistae (1575) — Paleolog (1580, 1582) — Pape (1717) — Paraeus D. — Parallele (1687) — Paruta Mikołaj (1562, 1578) — Paschalis (ad Lubien. 1638) — Pastor Adam (1552) — Pastorius J. (liczne pisma) — Paulus V (ad Ochinum) — Pawłowski Krz. (1607) — Paxillus (1616) — Paweł (Pauli) Grzegorz — Pelargus (Arianorum 1593) — Peltzius (Harmonia 1635) — Peri T. (1647) — Petrycjusz J. (Zwierciadło 1607) — Pezelius (1584) — Pfeiffer (1709) — Phipot (Les justes bornes) — Photiniani — Pieterzoon (1664) — Pikelius S. (1643) — Pinchowska szkoła — Pisański (1797) — Pisecki T. (1619) — Pistorius — Poirret (Postuma 1721) — Polanus (1613) — Polyander (1640) — Possewin Ant. — Potocki Wacław — Pouchenius (1637) —

Powodowski H. (1582) — Preuss J. (1645, 1662, Glauben 1682, 1684) — Prideaux (1672) — Pristley Józef (1782, 1784) — Proditiones Arian. (1657) — Prolaus (Mateologia 1624, Mahometologia 1625) — Prosper Gratian (Instrum. Arist. 1586) — Przasnysz (Niezgoda) W. (1560) — Przechacki Krz. (1582) — Przedmowa (1657) — Przypkowski Samuel — Przysługa arjańska (1657) — Puccio (Poggio) Franc. — Radecius (1699) — Radecke Mat. i Radecke Val. (1612) — Radoszycki A. (1643) — Radziwiński (Pogrom lewartowski 1592) — Raków — Rakowski (Katechizm, szkoła) — Rambach (1731, 1734, 1737, 1745) — Rappolt (1668) — Rechtenbach (1612) — Reuchlinius (1614) — Refutacya — Reiman — Reinhard (1703, 1737) — Remigius (1559) — Remond (1614) — Reuchlin — Rhaw Mat. — Rimastombati (1666) — Ritter Rafał (1575) — Ronenberg Szym. — Rościszewski Wojc. (Międzyboż, Borkowski Alb.) — Rostius (1613) — Ruarus M. — Russanowski Krz. — Rzeczycki M. i P. (1681) — Sabellius — Sadecius G. (1583) — Salinarius Wojciech (1615) — Sandius (1684) — Saner, prof. Altorf. — Sarniecki Stan. (1566) — Saubert (Antismalcus 1615) — Sawicki K. (Cichocki) — Scalichius — Schäffer M. (1637) — Schegkius J. (1564) — Scherzer J. A. (1672, 1702) — Schlichting Jan i Jonasz — Schlichting Zym. (1592) i Wolfgang — Schlüsselburg (1597—99) — Schmid (Cat. 1724) — Schmidius J. (1630) — Schoman Jerzy — Schomeras (1682, 1705, 1706) — Schramm (1709) — Schreiber (1613) — Schwartz Fr. (1784) — Schwartzenu (1720) — Scriptum (1649) — Seidel Mar. — Serwet i Serwetiani — Siekierzynski — Sieniński Mik. i Jak. — Sieniński Jakób — Simler (Assertio 1575, De Jesu 1568) — Simonides (Cosmius Filip) — Simonius Simon — Skarga Piotr (liczne pisma) — Słowo dla króla (1678) — Śleszyński (1627?) — Słupski W. (1607) — Smalcus Val. (liczne pisma) — Smera (list do Wło-

dzim.) — Smigielska gmina — Smiglecki Marcin (liczne pisma) — Sobór skrzyński (1567) — Socinus Faustus (liczne pisma) i Laelius — Sommer Jan — Soner Ernest (1654) — Spangenberg E. — Speronius J. (Quaestio) — Squarcialupi — Stankar — Starowolski (Prawdz. objaśnienie 1646) — Statorius (Thionville) Jan — Statorius (Stojęński) Piotr — Steger (Olearius) Wolfg. (Synopsis) — Stegman Joachim (ojciec i syn) — Stegman Krz. — Steinberg (Sylloge) — Steiner (Hackspan) J. — Sternacki Seb. (drukarni rakowski) — Sternberg — Stisser (ob. Titius 1664) — Stoiński P. (1618) — Storning H. (1678) — Strasz Odrowąż (1658) — Stryewicz (1679) — Stuckey Nat. — Summa theol. (1787) — Susanna — Sylvanus J. — Szafranec (1579) — Szamotulski Seb. (Dysp.) — Szentivani Daniel — Tabula de Trinitate (1562) — Talayi (1634) — Tarłowie Aleks., Jan, Stefan — Tarnovius Paweł (1625) — Taszycki Stan. (Oratio 1585) — Tertullianus (De causis 1661) — Testimonia (1678) — Thörmerus (Theses 1615) — Tigurini ministri — Titius G. (De divinitate 1664) — Toulmin (Memoirs 1778) — Tombeau (1687) — Torunnense colloquium (1644—5) — Tractaet van Brief (1639) — Tradel Jerzy (1596) — Trezy Krz. — Trinitas SS. — Triuncurianus (ob. Socinus Fragm. 1619) — Trzycieski And. — Tsengeri (1654) — Turski (1607) — Twardochleb Mac. — Uchański J. (contra Stanc.) — Unitarii — Untersuchung (1700) — Ursinus Z. (1561, 1574, 1612) — Wadowita M. (Quaestio do hipostasi 1616) — Walch (Vigilius) Bartł. — Valdes — Valentia G. (Libri 1586) — Walpurg (Theses 1612) — Walter M. (1668, 91, 96, 1708) — Vechner (1639) — Wędrogowski Mikoł. — Węgierski (Regenwolscius) — Weissehorn (1725) — Welch (Neueste Rel. Gesch.) — Venator Adolf — Verklaering (1655) — Vermilius (Martyr) — Whiston With. (1739) — Wiecki (O bóstwie 1599) — Wiederlegung — Wielopolski Jan — Wietrowski (1723) —

Wigand (De Servetianismo 1575, De Deo 1566) — Wilkowski Stan. Jakób i Wilk. Samuel — Winckelman J. (1612) — Winter J. (1614) — Viro-rum omina (1642) — Wiśniowski St. — Wiszowaty Andrzej i Benedykt — Vitrelinus (1579) — Witte (1655) — Wo-jdowski A. (Apologia) — Vogel (1617) — Vogler Izak — Voigtius G. (1675) — Voisin (De S. Trinitate 1647) — Wo-lan — Wolf J. — Wolferde (1654) — Völkel Jan (Responsio 1618 i inne pisma) — Volland (Matthiae) — Wolski P. — Wolzogen (1656) — Vorstius K. (Harmonia 1613 i inne pisma) — Vos-sius (1618) — Wren M. (1659) — Wujek Jakób (O bóstwie 1590 i inne pisma) — Zaborowski (Ogień z wodą) — Zacjusz S. (Akta 1559) — Zadora (De offensi-vo bello 1612) — Zakrzewski Filip (Odpowiedź 1581) — Zanchi Hier. (Ad Ariani libellum 1586, Epistolarum 1609) — Żarnowca (z) Grzegorz (1598, 1618) — Zdrady arjańskie (1657) — Zebrzydowski And. (Krótka odp. 1556) — Zebrzydowski Bartłomiej (De persona 1583) — Zeltner (Historia 1729) — Zierold (Synopsis 1786) — Zimmer-man M. (1666) — Zwicker D. (1649—1675) — Żyto — Żywoty.

Zgrupowałem odsyłacze i literaturę odno-szącą się do całego ruchu pod Socy-nianizmem, aczkolwiek rozpoczął się on o wiele przed Socynami Leliusem i Fau-stem — a nazwa ta jest za ciasną. Ale niema innej nazwy, która by ze wszelkich względów odpowiadała temu ruchowi re-ligijnemu. Nazwy Arjan, Fotinianów, Nur-ków, Samosatenianów są to przerwiska nadawane im od przeciwników, których oni nie uznali i wyjątkowo się tylko po-sługiwali. (Nazwę Arjan narzucił im Jakób Niemojewski w r. 1566 i Sarnicki — za nimi Jezuitci). — Nazwa Samosatenianów (Samosatanów!) i Ebionitów oznacza tylko część ruchu tj. Dwójbożan, których przed-stawicielami był Goniądz i Farnowski. — Nazwa „Braci polskich“ oznacza jeszcze u Budnego zbory małopolskie w przeciw-stawieniu do litewskich, a dopiero potem zaczynają jej używać w znaczeniu ogól-nem. Oni sami nazywali się najchętniej zrazu Chrystjanami lub Veri Christiani. W Anglii przyjęła się nazwa Unitarjan i do dziś dnia przetrwała w Ameryce.

Termin „socynianie“ należy też tutaj roz-umieć jako nazwę dla całego ruchu od

najwybitniejszego (choć nie najwcześniej-szego) teoretyka urobioną.

Socynianizm na Rusi ob. Broński (Broniowski) Krz. — Budny (O praw-dzie 1562) — Czaplucowie — Filalet — Galatowski (Alfabet 1681) — Katechi-zis — Kisiel (Gizel) Ostafi (Antapolo-gia) — Morzkowski Piotr — Niemi-ryczowie — Otwinowski E. (Przypo-wieści) — Sielawa (1622) — Simonides (Cosmius Filip) — Smotrycki (Apologia 1623 i inne pisma) — Trębicki Jan — Twardochleb M. (Artemiusz?) — Wi-szowaty Andrzej — Żebrowski Szcz. 1597).

Literaturę odnoszącą się do tego ob. niżej (Brückner, Lewickij).

Socynianizm na Węgrzech i w Sied-miogrodzie ob. Argentus J. — Behm (1607) — Bekesi — Blandrata (1567—83) — Bod de Felsö (Hist. unit. in Transsylvania 1776) — Carolinus (1571) — Davidis Franc. — Deak (1635) — Debreczeni (1656) — Drei-lingius (1644) — Dudycz (1573) — Enjedinus — Eszeki (1666) — Fran-conius D. — Frank Adam — Glirius (a nie Glivius!) — Huniadi Dymitr — Hunius Stefan — Hunter (1701) — Kesler (1621) — Kisvaradainus J. (Ze-tetis 1627) — Legdeus (1621) — Lom-bard M. (Summa 1787) — Markus Jerzy (Summa theologiae christianae 1787) — Paleologus (1582) — Posse-win (Atheismi 1586) — Radecke Val. (1612) — Rakoczy J. (1639) — Rima-szombati (1666) — Ruarus (Centuria altera 1681 str. 316) — Schlichting J. (Fulmen) — Seleienus (1632) — Smalc W. — Socinus F. — Sommer Jan — Spangenberg — Squarcialupi — Szent Abraham (Summa theologiae 1787, ob. Markus J.) — Szentivani — Talayi M. (1634) — Tarnovius (1625) — Tsen-geri (1654) — Walch (Neueste Rel. Gesch. tom V i VII) — Vitrelinus (1579).

Por. Fock Der Socinianismus str. 258.

Socynianizm w Niemczech, Austrii (na Śląsku) i w Prusiech ob. Alciatus Paweł — Altorfina Academia — Bal-duin — Bock (Soc. in Preussen) — Ca-

lovius Abraham (Scripta antisoc. 1684) — Crellius Jan i Sam. — Lubieniecki — Maresius J. — Moskorzewski — Przyp-kowski Sam. — Sandius Krz. — Sca-lichius — Scherzer — Schlichting J. — Schomer — Sommer — Soner Ernest — Stegmanowie, — Sylvanus — Winand (1575) — Wiszowaty And. i B. — Wittembergensis Acad. — Vogel — Zeltner.

Por. Fock Der Socin. str. 235 i n., 251 i n. — Liczba polemicznych pism przeciwko Socynistom (Unitarjanom) wydanych w Niem-czech w ciągu w. XVII i XVIII jest nader znaczna. Najważniejsze z nich uwzględniłem w Bibliografii; ale większą część pominąłem jako zbyt luźnie zwią-zaną z Polską. Tytuły ich obficie podaje Bock (Tom I i II), notując je przy tych autorach socyniańskich, z którymi bez-pośrednio polemizowały.

Socynianizm w Holandji ob. Arci-szewski Arnold Mik. — Benthem — Bibliotheca Fr. Pol. — Brederode — Brenius Dawid — Camphuysen (tłumacz Socyna i Smalca) — Cattenburg — Coccejus — Crellius (Antwort, van de Apost.) — Crenius (1696) — Crusius Florjan — Felbinger Jer. — Felgen-hawer — Geisteranus J. — Groejuusz H. — Heidanus (1678) — Hoornbeck — Johannis Erazm — Junius J. — Ko-meniusz — Lubbert — Lubieniecki — Makowski Jan (1654) — Maresius — Montanus — Naeranus — Ostorodt — Polyander — Przypkowski Sam. — Ruarus (Cent.) — Sandius Krz. — Saulus P. — Schlichting Jon. — Smalcus W. (Words 1633) — Socinus F. — Stegmanowie ojciec i syn — Stoiński (Statorius) Jan — Wiszowaty And. i B. — Witte P. — Wojdowski — Volkel — Wolzogen — Vorstius — Zwicker D. — Literaturę do tej kwestji ob. niżej (Kühler 1912, Slee 1914).

Socynianizm we Francji ob. Ber-naud (tłumacz Socyna 1592) — Ber-tius — Blanc (Principes 1718) — Cor-demoy (1697) — Joannis Erazm (Dis-cours) — La Cène (Biblia socyn. 1741) — Lamy (Histoire du socin. 1733) — Let-tres (1738) — Maimbourg (Histoire des socin. 1682) — Mesnard (Essai 1709) — Philipol (Les justes bornes 1691) —

Poiret (Posthuma 1721) — Prideaux (Opera 1672) — Ruarus — Tombeau (1687) — Triuncurianus Claudius Al-bertus — Wiszowaty — Voisin (De Trinitate 1647).

Rozpowszechnienie się socyn. we Francji (poza pracą Lamy z r. 1733) nie jest opracowane, o ile wiem. — Fock w swoim zarysie o tem milczy.

Nie znam pracy Amphoux z r. 1850, o któ-rej niżej.

Socynianizm (Unitarjanizm) w An-glii ob. Account (1739) — Ashwell (1680) — Biddele (Bidelius) (1653) — Catechismus (przekł. ang. Kat. rakow.) — Crellius Jan (The books 1664) — Crellius Sam. (Fides 1697) — Edwards Jan (Preservative 1693—1703) — Emlynus (The works 1764) — Francken (Con-ference 1580) — Haarwood (1773) — Hunter (1700) — Jameson (Roma Racov. 1702) — Jasz Berenyi — Lardner (1759) — Owen (1635) — Priestley Jos. — Ritter (1575) — Stuckey (Catech. Bideli 1664) — Toulmin (1777) — Unitarjanie — Whiston (1739) — Wol-ferde (1654) — Wren (Increpatio 1659).

Por. Fock Der Socin. 1847 str. 263 i n. — O rozpowszechnieniu się socynianizmu w Anglii (i Ameryce) por. też literaturę niżej podana (Wilbur, Cooke, Wallace).

Socyniańskie przekłady Biblii ob. w t. XIII str. 29 (Budny 1574), str. 30 (Nowy test. 1577 Czechowice), str. 32 i 33 (Nowy test. 1606, 1620, 1686, tłum. Smalcinsa, Mosko-rzewskiego, Liciniusa). Zdaje się, że udział trzech ostatnich polegał na poprawieniu dawnych arjańskich przekładów tj. Bud-nego i Czechowica. — Edycja amster. z r. 1686 jest ostateczną przeróbką.

Kancjonał socyn. ob. pod Pieśni — Dawid (Psalmy).

Agenda socyn. ob. Morskowski (Politia).

Wyznania wiary i summy antytrynitarskie (socyniańskie) obacz:

- 1) Confessia z r. 1570 ob. tom XIII. 354. (Nie jest pewnem, czy to wyznania anty-trynitarskiego?).
- 2) Summa Rel. Chr. (Fausta Socyna) ob. pod Socyn (De Sacrae Scripturae, Tractatus).

- 3) Konfesję pióra Ostoroda ob. w t. XXIII str. 495 (Unterrichtung von den vorn. Hauptpunkten 1604, 1612, 1625).
- 4) Konfesję pióra Smalca ob. wyżej str. 285.
- 5) Schlichtinga Jon. Wyznanie wiary (1646), Confessio i Confession, Bekentniss (1653) ob. w tomie XXVII str. 208—214.
- 6) Kurter Unterricht von dem christ. Gottes Dienst (1630) ob. t. XIV. 96.
- 7) Confessio fidei exulum Christi elect. Brandeb. dedicata... ob. Bock (Hist. antitr.).
- 8) Confessio fidei Christianae secundum Unitarios Transsylvanicae... ob. Fock (Der Socinianismus 1847 str. 261).

Katechizmy antytrynitarские (socyniańskie) obacz:

- 1) Katicizis to jest nauka starod. chrystj. (1562). Jest to praca Kawieczynskiego, Budnego i Krzyszkowskiego. — Obacz tom XIX, str. 189 i XX, 335.
- 2) Catechismus ecclesiarum Dei in natione hungarica per Transsylvaniam Claudio-poli 1566.
- 3) Catechesis et confessio fidei... 1574 (tom XIV. 92).
- Autorem ma być Jerzy Schoman i Grzegorz Paweł. Zwalczali ten katechizm: 1) Ursinus Zachar. Refutatio catechismi Anabapt. et Samosat. Crac. editi (w Opera 1612). — 2) Müller De unitariorum catechisi omnium prima (w Fortg. Nützliche Anmerkungen XXI). — 3) Mosheim Institut. hist. christ. saeculi XVI (c. IV. § 8). — Obacz o tym katechizmie Górski Grzegorz Paweł 1929 str. 270—5, który podaje jego rozbiór.
- 4) Katechizm Csaehowica polski pt. Rozmowy Christianskie (1575), ob. tom XIV str. 555. — Tekst łaciński się nie dochował. — Polemikę z tym kat. ob. pod Neothebel.
- 5) Dwa katechizmy F. Socyna, z których jeden nosi tytuł Chr. relig. Institutio (druk. 1618, ale pisany w r. 1593—1603 i ukończony z pomocą Statoriusa). — Obacz o nich wyżej str. 386.
- 6) Smalciusa Der kleine Katechismus (1605) oraz: Catechesis minor Juventuti relig. christ. (1612) ob. pod Smalcius.
- 7) Jakiś nieznan kat. arjański: Cat. christianae fidei — ob. tom XIV str. 95.
- 8) Katechizm rakowski, będący dziełem Statoriusa, Smalca, Moskorzowskiego i Völkeła. Wyszedł w tekstach polskim, niemieckim, łacińskim, angielskim i holenderskim. Istnieje kilka jego tekstów, mianowicie:
- a) Tekst polski z r. 1605 ob. pod Moskorzowski H. (tom XXII str. 590) oraz z r. 1619 (obacz tom XIX str. 184).
- b) Tekst niemiecki (Catech. der Gemeine derer Leute) w przekładzie Smalciusa

- wyszedł w Rakowie 1608 i 1612; obacz tom XIII. 96 oraz pod Smalcius (str. 284 i 287).
- c) Tekst angielski z r. 1652 ob. w tomie XIII. 96 (Porównaj: Rees The Rac. Catech. 1818). Był podobno spalony za Kromwela w r. 1653.
- d) Tekst łaciński wyszedł w r. 1609 w Rakowie z dedykacją Jakóbowi I ang. (ob. XIII. 92). Tłumaczył Moskorzowski z polskiego (dużo zmieniając). — Przedruk z tą dedykacją wyszedł w r. 1661 nibyto w Rakowie, o czym tom XIII. 93.
- Nadto wyszły jego następujące przeróbki:
- I) Irenopoli 1659, wydali And. Wiszowaty i Stegman, podobno druk. 1668 (z poprawkami Crelliusa, Schlichtynga i Ruara) — obacz tom XIII. 93.
- II) Stauropoli (1680) z dodatkami B.(on.) W.(isz.) i F.(lor.) C(relliusa), ob. XIII. 94.
- III) Stauropoli (1684) ob. tom XIII. 94.
- Tekst względnie krytyczny wersji łacińskiej z r. 1609 wraz z polemiką (o 1046 str.) ogłosił Oederus w r. 1739 (ob. tom XXIII str. 266).
- e) Tekst holenderski wyszedł z druku trzykrotnie: 1) w r. 1652 (wydanie Altsteda) — ob. XIII. 96. — 2) wydanie Crelliusa z r. 1659 — ob. tom XIII str. 96 i 446 (z dodatkami Schlichtinga i Ruara, ale także z pewnymi charakterystycznymi opuszczeniami). — 3) wydanie Ruara z r. 1666 i 1667 ob. tom XIII str. 446 (Ruara nie uznał poprzedniego wydania jako niekompletnego).
- Katechizm rakowski był przez dwa stulecia przedmiotem zaciętej polemiki. Zawarta jest ona we wszystkich dziełach zbijających antytrynitarizm; szczególnie obacz pod: Arnold (Religio 1654) — Baldwinus (Wiederlegung 1619, Refutatio 1620) — Cichowski — Franzius — Grawer w Jenie (1613) — Hoffman J. Dan. (1609) — Jasnichius (1717) — Jameson (1732) — Mosheim (Institut. histor.) — Müller (Der unitar. Cat.) — Oederus (najobszerniejsze dzieło w tej kwestji 1739) — Owen — Rostius (Bericht 1613) — Salinarus (Censura 1615) — Schmidt Joh. (Progr. 1707) — Ursinus (Refut. 1612) — Wren (Bar Jesu 1660).
- Obronę jego ob. pod Schlichting J. i Smalcius (w licznych jego dziełach, o czym wyżej).
- Literaturę do katechizmów socyniańskich ob.: Bock Hist. Antitr. I. 42, 57, 192, 352, 613, 655, 975, 1029 — Weissman Introductio in memorab. — Oeder (1739) — Walch Religionstreitigkeiten I — Rees (The Racovian Cat. 1818). — Ossol. Wiadom. I. 271—7.

Wiersze Arjan w Trembeckiego Wiryardan poetyckim (wydał Brückner, 2 tomy, 1910).

Zbiór epigramatów (album) na cześć polskich socynian z r. 1612 ob. pod Franconius D. (tom XVI. 294).

Paszkwile przeciw Arjanom ob. Appendix — Bekiesz (Napis 1587) — Co nowego (1650) — Nawara (1615) — Peregrynacja dziad. (1612) — Żebrowski (Recepta 1597).

O szkolnictwie socyn. ob. prace Kota (Szkoła lewart. i inne) oraz Łukasewica Hist. szkół I. 355 i n.

Zestawione powyżej odsyłacze do ruchu antytrynitarского (socyniańskiego) dają w przybliżeniu obraz wielkości i długo-trwałości tego ruchu. Mogą być też podstawą do dokładniejszego opracowania jego bibliografji, którą od czasów Sandiusa i Bocka (oraz niedokładnie Jochera) nikt nie zestawiał.

Dawniejsze dzieła ogólne poświęcone socynianizmowi (arjanizmowi, unitarjanizmowi) obacz:

- Adelt Historia de Arianismo (1741).
- Antisocinus h. e. Confutatio (1612).
- Arnold Mikołaj Religio Sociniana 1654. Jest to praca zbiorowa uczniów (Sykst. Rabelskiego, Sam. Reczyńskiego, Jana Arnolda, Krzysz. Potockiego, Jana Branseka) pod kier. Mik. Arnolda — o czym Bursche w Reform. w Polsce 1928 nr. 20 str. 143.
- Bibliotheca fratrum Polonorum (11 części) 1656—92.
- Bock Hist. Antitrinitariorum (1784) (Tom I zyciorysy i bibliografje, będące wielkiem ulepszeniem Sandiusa; Tom II zawiera rozprawy o Socynianizmie przed Socyniami; o pierwszych antytrynitarzach; o obu Socynach).
- Tenże: Dissertatio memorabilia Unitar. in Prussia exhibens. 1753.
- Buddeus Joh. Fr. Isagoge... i Commentatio (1725).
- Hoornbeek Socinianismus confutatus (3 t.) 1650.
- Lamy Histoire du socinisme (1723).
- Lauterbach Ariano Socinismus in Polonia 1725.
- Lubieniecki Historia reformationis Poloniae 1685 (oraz Poloneutichia wydana w r. 1843).
- Maimburg Hist. de l'arianisme (1682) i po włosku.
- Rambach, J. J. Historische und theologische Einleitung in die Religionstreitigkeiten der evangel.-lutherischen Kirche mit den Socinianern. Coburg und Leipzig, Otto, 1745. w 4cc (jest w Bibl. tor. Kopern.).

Reiman Bibliotheca Theologica (2 cz.). Hildesiae 1731.

Remond Hist. der Ketzereyen. 1614.

Sandius Bibl. Antitrinitariorum (1684); Appendix (1678); Nucleus Historiae (1676).

Schlüsselburg Haereticorum catalogus (13 tomów). (1597—9).

Węgierski (Regensvicius) Systema histor. chron. eccles. Slavonicarum. — Tenże: Slavonia reformata (1679).

Zeltner Historia Crypto Socinianismi, Alterfinae acad. infesti (1729).

Schoenwald Teod. (ob.) pozostawił po sobie niewydaną pracę Schriften derer in Polen bekanten Socinianer, o czym mówi Bock w przedm. do I tomu Hist. antitr.

Z prac nowszych (w. XIX i XX) poświęconych socynianizmowi obacz:

Joher nr. 3303—3428 zestawia systematycznie literaturę socyniańską; zaś od nr. 3440—3600 zestawia literaturę polemiczną, skierowaną głównie przeciw Socynianom, w zasadniczych kwestiach dogmatycznych, jak Bóg Ojciec, Jezus syn boży, Trójca Święta, Duch św., Słowo Boże, grzech i naprawa jego, odkupienie, misja kościoła i duchownych, sakramenta, chrzest dzieci, komunja. — Krzyżanowski Adrjan Dawna Polska II str. 300—425 (Tu uniwersał Zygm. Aug. z roku 1564 przeciw Arjanom). — Burmeister Joh. Phil. Commentatie de systemate Socinianorum dogmatico. Rostochi 1830. w 4cc. — Amphoux Henr. Essai sur la doctrine socinienne Strasbourg 1850. w 8cc. — Krawiński Hist. Sketch 1838 (i przekłady). — Fock O. Der Socinianismus nach a. Stellung in der Entwickel. des Geistes. Kiel 1847. — Wallace Antitrinitary Biography 1850 (oparte głównie na Bocku). — Trechsel Die protest. Antitrinitarier (2 tomy) 1844. — Bonnet Maury Origines du christianisme unitaire Paris 1881. — Ferencz Unitarierspiegel. Wien 1879. — Harnack Lehrbuch der Dogmengeschichte Band III (1894). — Kühler Het Socinisme in Nederland. 1912. — Wilbur Our Unitarian Heritage Boston 1925. — Van Slee De Geschiedenis van het Socinisme. 1914. — Cooke Unitarianism in America 1902. — Wotschke Der Briefwechsel 1908. — Tegoż liczne prace o antytrynitarzach, zwłaszcza: Zur Gesch. des Antitrinitar. w Archiv für Ref. Gesch. 1926. — Sembrycki Die poln. Reform. und die Unitarier 1893. — Lubowicz Istoria reformacji i Nacząło kat. reakcji 1890. — Tenże Lubl. wolnodumcy 1904. — Völker Toleranz und Intoleranz 1912. — Luckfel Der Socin. in G. Polen w Zeit. hist. Ges. Posen 1892. VII. — Lewicki Orest w Catenija Nestora 1888 i w Kijow. Starina 1882 (o Socynianach

na Rusi). — Tenże w Reform. w Polsce 1927. — Brückner Różnowiercy 1905 (głównie o Czechowiczu, ale i o całym ruchu antytrynit. dawniejszym). — Tenże: Dzieje lit. I. 112-8 i 207-211. — Biegeleisen w Krytyce 1908 — Morawski Arjanie. 1906. — Mnemon w Przegl. hist. XX. — Grabowski Literatura arjańska 1908 (przegląd całej literatury antytr.). — Merczyng Zbory i senatorowie. — Chmaj Sam. Przypkowski 1927. — Tenże Marcin Ruar. — Tenże Wolszen przeciw Descarcesowi w Arch. kom. do badań hist. fil. I. 1915. — Kormanowa Bracia polscy (1560-70). 1929. — Wajablam Dyteści małopolscy. — Konrad Górski Paweł Grz. 1929 (najlepsza obecnie praca o socynizmie polskim przed przybyciem Socyna). — Bursche w Reform. w Polsce 1928 nr. 20 str. 129.

O walce Komeniusza przeciwko Socynianom ob. Kwaśala Marja Habs. i walka Kom. 1928. — O stosunku Grocjusza do Socynianizmu i socynistów obacz Kot Grocjusz a Polska 1926 str. 18 i n.

Finkel Bibl. hist. — Korbnt Liter. I. — Zibrt Bibliog. česke hist. V (tu obfita literatura).

Socyus viatorum ob. Kleczewski Stan. (1755).

Socyus Kaznodziei odświętnego. w Sandomierzu 1726.

Druk bliżej nieznan.

Socysz albo towarzysz Jezusa ob. Gawłowicz J. E. (1698).

Sodalis, Sodales, Sodalitas ob. Barbara Ś. (1745) — Denhoff Stan (1716) — Dies sodalis (1704) — Kmita (parthenicae) — Ługowski M. (1724) — Morawski Jan (Maryański 1685) — Phoenicius St. (Mariae Mancipium 1632) — Wiśniowiecki Michał Korybut (Sancita siderum 1720).

Sodalstwo ob. Skarb kościoła Chrystusowego (1786).

Sodalitas Mariana ob. Argentus J. (Excellentiae 1614) — Cerasinus J. (de passivae 1601) — Libri (1583) — Łosciejowski Marcin (Juventus 1738) — Wolski M. (et S. Barbarae 1585).

Sodalitium dulce ob. Dachnowski Jan K. (1651).

Sodalitius Angelicus ob. Biedrzychowski Gasparus (1628).

SOEHNER Adrian Gottlieb. Ode bey seiner feyerlichen Wahl zu einem Mitgliede des Gerichts. Dantzig. fol.

SOEHNER Fridericus. Andencken Göttlicher Barinhertzigkeit bey letztem Andencken des Gesellen Mathei Beckers 1659 durch... Dantzig, gedr. bey Phil. Christ. Rheten. w 4ce. Czartor.

— **Epicedia in obitum Elisabethae Dalmeriae**. Dantisci 1651. w 4ce.

— **Affectus posthumus super funus Johannis Rossoven**. Dantisci 1653. w 4ce.

(**Soehner Fryderyk**). **Epicedia auf Fridericum Söhnerum**. Dantisci 1687. fol.

SOEMMERING I. L. Kurzgefasste Gedanken von der Begebenheit welche sich in Thorn wegen einiger vermeint in Blut verwandelten Fischen 1748 zugegetragen (1749). w 4ce.

— **Die vernunftmässige Untersuchung von der grassirenden Hornviehseuche bey Thorn im Jahr 1751**. w 8ce.

SOERGEL E. A. Ueber die Annemung der polnischen Krone. Von einem Patrioten. Teutschland 1791. w 8ce, str. 45. Druk w Pilźnie.

Soermann H. ob. Schmidt Ernst (Reden 1790).

Sofer Sabbatai (Hamedakdek). Druk hebrajski w Polsce, o którym obacz Schorr w Enc. pol. III. 429.

Sofokles ob. Jakubowski Wal. (Antigone 1574).

Miał on naśladować Sofoklesa. Oprócz literatury podanej w tomie XVIII. 396 ob. Maciejowski Piśm. II. 163.

Posatem Sofokles literaturze polskiej dawniejszej nie był znany. — W r. 1636 wydał w Gdańsku przekład niemiecki M. Opitz i dedykował Dönhoffowi, o czem Schmid Nekrolog deutscher Dichter I (1785).

O „Antigone“ odprawionej na teatrze tartakowskim w r. 1763 obacz rękop. Ossol. nr. 579 i 691.

O Sofoklesie w Polsce ob. Estreicher Bibl. IV. 307 oraz Szyjkowski Dzieje tragedji 1920 str. 419.

Sophonias ob. Sophonias.

Sofrona, tragedja.. obacz Pamela (w tomie XXIV str. 39).

Fragment z tej tragedji ogłosił Badecki w księdze ku czci Balzera 1925. — Obacz Hahn Lit. dramatyczna str. 58.

SOFRONIJ Patryarcha. Limonar si-recz Cwietnik, iże wo swiatych otca

naszego Sofronija patriarchi jerosolim-skoho, sostawlewie Joannom, jeromonachom w leto szestsotnoje, nynie że izdan tipom w dwore Jowa Boreckoho mitropolita k. w hradie Kijewie Spiridonom Sobolem tipografom w roku ot roźdestwa Christowa 1628. w 4ce, k. 8 i lb. 183.

Tytuł w obwódce z ozdób drukarskich. Na odwrotnej jego stronie zaczyna się odezwa do łaskawoho czytателя, apostrofa Jonna Swirata i spis rzeczy.

Kraśn. — Ossol.

Sohor. Żółkiew 1657.

Druk hebr., o którym obacz Korzon w Kwart hist. 1898 str. 424.

Tłum. łac. wyszło w Frankf. 1684.

SOHNER Jan Jerzy. Ad amicos popularesque aliquot religiosos discipulos ordinum epistolae. Cracoviae 1730. w 8ce.

Sohowiński Aleksander ob. Piskorski Sebastjan (1691).

SOJECKI Jacek. Baltassaris Regis Babyloniae Splendida, Post magnos

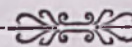
luxus, in luctum fatalem Mvtata; Illustrissimae Hospitum Coronae, In Oratorio Novodvorseiano Comico-Tragicè Per Nobilissimam Scholae Grammatices Ivventem Demonstrata. Anno Domini 1748. Die 20. Februarii. Cracoviae Typis Collegii Majoris Universitatis. fol., k. 8 nlb. (sygn. d).

Na odwr. str. karty tyt. herb Sierakowskich a poniżej cytaty z Sarbiewskiego. Claudiana, Neoterika, Owidiusza, Statiusa i Seneki. — Dedykowane: Illustr. ac Magnif. Dominis, DD. Francisco & Jacobo de Bogusławice Sierakowscis, Castellaniis Osvecimensibus etc. — Podpisany M. Hyacinthus Soiecki, Philosophiae Doctor, Grammatices Professor, Author Operis. Obejmuje argument trzech aktów ze śpiewami po polsku i łacinie.

Jagiell. — Ossol.

— ob. Golański Jan B. (Archivum 1741) — Idziellowicz (Wspaniałość 1780) — Sierakowski Wacław Hier. (Przemowa 1758).

Sojecki Jakób ob. Rotkiewicz Sylwester (1699).



W.A.F. *Reprint*